

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ॥

ੴ

ੴ

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ

ਭਾਗ-ਦੂਜਾ

GURMAT SANGEET DARPAN

ਪ੍ਰੋ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ

ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਵਤਹਿ॥

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ ਦੂਜਾ GURMAT SANGEET DARPAN

ਪ੍ਰੋ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ :

ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ

(ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ),

ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਸਤੰਬਰ, ੨੦੦੯

੩,੦੦੦

ISBN 81-8092-004-6

ਛਾਪਣ ਵਾਲੇ :

ਗੋਲਡਨ ਆਫਸੈਟ ਪ੍ਰੈਸ,

(ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ)

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਾਮਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

'ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸੁ ਜਗ ਮਹਿ ਚਾਨਣੁ'
ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ
੪੦੦ ਸਾਲਾ

ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ

ਭਾਦੋਂ, ਸੰਮਤ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ੫੩੬
(ਸਤੰਬਰ ੨੦੦੪) ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

ਧੰਨਵਾਦ

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਕ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਤੋਂ ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਤੱਕ ਪਹਿਲੇ ੧੫ ਮੁੱਖ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ੩੭੨ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ' ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਚਾਰ ਸੌ ਸਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਸਮੇਂ ਭਾਦੋਂ ੫੩੬ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ/ਅਗਸਤ ੨੦੦੪ ਨੂੰ ਰੀਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ ਹੁਣ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤੋਂ ਰਾਗ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤੱਕ ੧੬ ਮੁੱਖ ਰਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ੪੨੦ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ' ਨੂੰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮਤਾ ਨੰ. ੧੦੯੩ ਮਿਤੀ ੭-੯-੨੦੦੫ ਰਾਹੀਂ ਛਾਪਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਇਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੇਵਕ ਜਾਣ ਮੈਥੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸਨਮਾਨਿਤ ੩੧ ਮੁੱਖ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਿੱਪੀ-ਬੱਧ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੈ।

ਮੈਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਹਾਰਦਿਕ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਮੇਰੀ ਇਸ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ, ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਛਪਣ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕੀਰਤਨ ਰੀਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਉੱਚਾ ਹੋਵੇਗਾ ਉਥੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਸ਼ੈਲੀ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਸਨਮਾਨੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਗਾਇਣ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਗੂੰਜਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ।

ਦਾਸ

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰੋ.)

ਲੇਖਕ

ਦੇ ਸ਼ਬਦ

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਮੈਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਦਕ, ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ, ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਸਮਰਪਣ-ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਲ ਹਾਂ। ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ੧੨-੧੨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਆਪ ਪਾਸੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਲੀਕ ਕੇ ਸਫਲਤਾ ਪੂਰਵਕ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਤਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇਂਦੇ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਪੀੜ੍ਹੀ-ਦਰ-ਪੀੜ੍ਹੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਸੇ ਪਿਆਰ, ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਵਿਚ ਇਕ ਅਦੁੱਤੀ ਉੱਚ ਅਸਥਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਵੀ ਹੈ "ਕਲਿਜੁਗ ਮਹਿ ਕੀਰਤਨੁ ਪਰਧਾਨਾ"। ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਹੀ ਪਰਵਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਰਾਗ ਨੂੰ ਹਾਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਤੰਤੀ ਸਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਾਗ ਆਧਾਰਿਤ ਗਾਉਣਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਮਾਲ ਹੈ। ਆਪ ਦੀ ਲਿਖੀ ਪੁਸਤਕ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ' ਪੰਜ ਵਾਰ ਅਤੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ' ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ, 'ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ' ਨਾਮਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਛਾਪ ਕੇ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ (ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ) ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਹੱਥਲੀ ਪੁਸਤਕ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ' ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਛਾਪ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਤੋਂ ਰਾਗ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤੱਕ ੧੬ ਰਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ੩੧ ਰਾਗ ਪੂਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਰੀਝ ਹੈ ਕਿ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਫਿਲਮੀ ਧੁਨਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸਾਏ ਮਾਰਗ ਉੱਪਰ ਚੱਲ ਕੇ ਹੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤਹਿਤ ਮੇਰੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਕੀਰਤਨ ਵੱਲ ਹੀ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਅਕੈਡਮੀ ਦਾ ਆਪ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਥਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਆਪ ਨੌਜੁਆਨ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਬਾਖੂਬੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੇਰੀ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ-ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਦੇਹ ਅਰੋਗਤਾ, ਢੇਰ ਸਾਰਾ ਉੱਦਮ ਤੇ ਬਲ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ।

ਗੁਰੂ-ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ,

(ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ)

ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ: ਪ੍ਰ: ਕਮੇਟੀ,
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਫਰਵਰੀ, ੨੦੦੬

ਨਵੇਕਲੀ ਤੇ ਅਦੁੱਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪੁਸਤਕ

ਸ਼ਾਸਤਰੀਯ-ਸੰਗੀਤ, ਭਗਤੀ-ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ-ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਰਾਗ-ਤਾਲ (ਗਾਉਣ-ਬਜਾਉਣ) ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ, ਕੇਵਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਹਨ। ਉਨੀਸਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਪੰਡਿਤ ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਣੂ ਨਾਰਾਇਣ ਭਾਤਖੰਡੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਣੂ ਦਿਗੰਬਰ ਪੁਲਸਕਰ ਸੰਗੀਤ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਦੋ ਐਸੀਆਂ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਇਸ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਦਿਆ ਨੂੰ ਸਾਲਾਂ-ਬੱਧੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਬੜੇ-ਬੜੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ-ਵਾਦਕਾਂ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲ-ਬੱਧ ਸੁਰ-ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਾਹੌਰ, ਲਖਨਊ, ਕੈਲਕਟਾ, ਮੁੰਬਈ ਆਦਿਕ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਿਆਲੇ ਚਾਲੂ ਕਰਵਾਏ ਤਾਂ ਜੋ ਸਭ ਇਸ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿੱਦਿਆ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ।

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਣੂ ਦਿਗੰਬਰ ਜੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸੰਨ 1901 ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ “ਗੰਧਰਵ ਮਹਾ ਵਿਦਿਆਲਯ” ਚਾਲੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਸ਼ਰਧਾ-ਪੂਰਵਕ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਜਿਹੜੇ 30 ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਦੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਸ੍ਰੀ ਵਿਨਾਯਕ ਰਾਵ ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ‘ਰਾਗ ਵਿਗਿਆਨ’ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰ-ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਲੱਗਭਗ ਸੰਨ 1925-30 ਵਿੱਚ ਉਸਤਾਦ ਪੰਡਿਤ ਨੱਥੂ ਰਾਮ ਜੀ (ਤਰਨਤਾਰਨ) ਉਸਤਾਦ ਗਿਆਨੀ ਹਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਦਿੱਲੀ) ਉਸਤਾਦ ਭਾਈ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਲਮਸਤ, ਭਾਈ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਸਤਾਨਾ, ਸ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਐਬਟਾਬਾਦ) ਇਤਿਆਦ ਗੁਣੀ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲ-ਬੱਧ ਸੁਰ-ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਲਾਭ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ (ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ) ਸੀਨਾ-ਬ-ਸੀਨਾ ਗਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਗੁੰਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈਆਂ।

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੋਂ 70-80 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਐਸੀ ਸੰਗੀਤ ਪੁਸਤਕ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 31 ਰਾਗ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਹੋਵੇ ਪਰ ਹੁਣ ਕਾਫੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਹੋ ਗਈਆਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰ-ਲਿਪੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੰਠ ਕਰ ਕੇ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ‘ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ’ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਰਾਉਣ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਉਹ ਕਠਿਨ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਗਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਸਿਰਝੀ ਬੰਦਾ ਹੀ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ

ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ 31 ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੱਕ ਕੇਵਲ 15 ਰਾਗ ਹਨ। ਸੰਗੀਤ ਸੰਬੰਧੀ ਜੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹੁਣ ਤੀਕ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਟ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਨਵੇਕਲੀ ਤੇ ਅਦੁੱਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪੁਸਤਕ ਹੈ। ਉਸੇ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ:-

- (੧) ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਤੇ ਲੇਖਕ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਥਾਟ (ਮੇਲ) ਜਾਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਜੂਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਵਾਦਕ ਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਭਾਵ ਇਸ ਦਾ ਥਾਟ, ਜਾਤੀ, ਵਾਦ-ਸੰਵਾਦ, ਗਾਉਣ ਸਮਾਂ ਆਦਿ ਕੀ ਹੈ? ਫਿਰ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਬਹੁ ਸੰਮਤੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਰਾਗ ਦਾ ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।
- (੨) ਮੰਗਲਾਚਰਣ: ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਮੰਗਲਾਚਰਣ ਰਾਹੀਂ ਮੰਦ੍ਰ ਮੱਧ ਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਤੱਕ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਤਾਲਾਂ ਦੀ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਵਿਚ ਤਾਲ-ਬੱਧ, ਸੁਰ-ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਦ-ਅਰਥ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸਮਝ ਆਵੇ।
- (੩) ਹਰੇਕ ਰਾਗ ਵਿਚ ਵਿਲੰਭਿਤ, ਮੱਧ ਤੇ ਦਰੁਤ ਲੈਅ ਦੀਆਂ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ ਨਾਲ ਤਾਨਾਂ ਤਿਹਾਈਆਂ ਆਦਿ ਵੀ ਦਰਜ ਹਨ। ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਠਿਨ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਪੜਤਾਲਾਂ ਦੀ ਸਵਰ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਡੇਢ ਪੌਣ ਤੇ ਸਵਾਈ ਮਾਤਰ ਵਾਲੇ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲਿੱਪੀ-ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੌਖੇ ਤਾਲ ਦੀਪਚੰਦੀ, ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ, ਦਾਦਰਾ, ਕਹਿਰਵਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਰਾਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਰਤਨ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤੋਂ ਜੋਜਾਵੰਤੀ ਤੱਕ 16 ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਛਪ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ, ਸੰਗੀਤ ਸਾਧਕਾਂ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਲੇਖਕ ਵਧਾਈਆਂ ਦਾ ਪਾਤਰ ਹੈ। ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਕ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਨਿੱਗਰ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕਾਰਜ ਲਈ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਵਧਾਈਆਂ।

ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ
ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ,
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਸੁਭ ਕਾਮਨਾ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਅਨੁਭਵੀ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨਕਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਅਕੈਡਮੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਥਾਪ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਯੋਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ, ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ' ੧੯੯੬, ੧੯੯੭, ੨੦੦੦ ਤੇ ਫਿਰ ੨੦੦੨ ਚਾਰ ਵਾਰ ਛਪ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਫਿਰ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ', ਜੋ ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਤੋਂ ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਤੱਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤੇ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ੩੭੨ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ੪੦੦ ਸਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਰੀਲੀਜ਼ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ 'ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ' ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਉਪਮਾ ਵਿੱਚ ਰਚਿਤ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ੨੨ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ੧੩੫ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਜੁਲਾਈ ੨੦੦੪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ ਜੋ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤੋਂ ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤੱਕ ੧੬ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਿੱਪੀ-ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਕੰਮ ਨੇਪਰੇ ਚੜਿਆ ਹੈ। ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਉਪਰੋਕਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ।

ਤਾਨਪੁਰੇ ਤੇ ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਗਾਉਣ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸੁਰ-ਰਚਨਾਵਾਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਵਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਾਉਣਾ, ਸਦਾ ਚੜਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਖਿੜੇ-ਮੱਥੇ ਰਹਿਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਭਾਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ, ਮੁਖੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦਾਸ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੀਆਂ ਸੰਗੀਤ-ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਆਯੋਜਿਤ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੈਮੀਨਾਰ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲਿਆ।

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਲੰਮੀ ਆਯੂ ਬਖਸ਼ੇ ਤਾਂ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਣ, ਇਹੀ ਦੁਆ ਹੈ।

ਦਾਸ:-

ਡਾ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਰੂਲਾ, ਮੁਖੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ,
ਡੀ.ਏ.ਵੀ. ਕਾਲਜ, ਮਲੋਟ-152107 (ਪੰ.)

ਫੋਨ: 261623 (ਘਰ)

ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਦੇਹਿ ਬੁਝਾਈ

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ੩੧ ਮੁੱਖ ਰਾਗਾਂ ਬਾਰੇ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿੱਪੀ-ਬੱਧ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨੇ ੧੯੮੮ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਜੋ ਆਪਣੀ ਨਿੱਤ ਦੀ ਸੰਗੀਤ ਸਾਧਨਾ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਦਿਆ ਦੇ ਵੰਡ-ਵੰਡਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲ-ਬੱਧ ਕਰ ਕੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ੧੨ ਸੁਖੈਨ ਰਾਗਾਂ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ੧੨ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ, ਇਹਨਾਂ ੨੪ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ੧੬੨ ਸ਼ਬਦ-ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਜੋ ਫਿਰ ੧੯੯੭, ੨੦੦੦, ੨੦੦੨ ਤੇ ਹੁਣ ਪੰਜਵੀਂ ਵਾਰ ੨੦੦੫ ਵਿੱਚ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ। 'ਤਰਸੁ ਪਇਆ ਮਿਹਰਾਮਤਿ ਹੋਈ' ਫਿਰ ਮੁੱਖ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਤੋਂ ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਤੱਕ ੧੫ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ੩੭੨ ਸ਼ਬਦ-ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸੌ ਸਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਉਤਸਵ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਅਗਸਤ ੨੦੦੪ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਰੀਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਚਲਾਈ ਕੀਰਤਨ ਰੀਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਪ੍ਰੈਲ ੨੦੦੪ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਉਪਮਾ ਵਿੱਚ ਰਾਇ ਬਲਵੰਡਿ, ਸਤੋ, ਕਲਸਗਾਰ ਭੱਟ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ੧੩੫ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ੨੨ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵਰ-ਰਚਨਾ ਦੇ ਕੇ 'ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਰਪਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਭੇਂਟ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤੋਂ ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤੱਕ ੧੬ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਿੱਪੀ-ਬੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ ਦੂਜਾ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿਰੇ ਚੜਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਾਈ ਹਰਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਜਤਿੰਦਰ ਬੀਰ ਕੌਰ ਤੇ ਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੋਂ ਸੁਧਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤੇ ਮੀਨਾ-ਹੈਰੇ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਜ਼ ਤੋਂ ਕੰਪੋਜ਼ਿੰਗ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਹਿਯੋਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

'ਜੇ ਤੂ ਦੇਹਿ ਸੁ ਕਹਾ ਸੁਆਮੀ ਮੈ ਮੂਰਖ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ'॥ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ-ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਕਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਮਰਥਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ, ਜੋ ਪਿੰਗਲੇ ਨੂੰ ਪਰਬਤ ਚੜਾਉਣ ਦੀ ਤੇ ਅੰਧਲੇ ਨੂੰ ਤਿਭਵਣ ਦੀ ਸੂਝ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਉਸ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਪਾਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਜੋ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਮੇਰਾ ਲੂੰ ਲੂੰ ਸ਼ੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰ ਹੈ।

ਹਰ ਸਰੇ ਮੂਯਮ ਜੁਬਾਂ ਕੁਨ ਅਜ ਕਰਮ॥ ਤਾ ਬਿਗੋਯਮ ਵਸਫਿ ਹੱਕ ਰਾ ਦਮ ਬਦਮ॥੪੬੪॥

(ਜ਼ਿੰਦਗੀਨਾਮਾ ਭਾ. ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ)

(ਆਪਣੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਸਾਥੇ ਰੋਮਾਂ ਨੂੰ ਜੀਭਾਂ ਬਣਾ ਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਹਰ ਦਮ ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦਾ ਰਹਾਂ।)

ਸੰਗੀਤ ਭਾਰਤੀ,
99-ਬੀ, ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨਗਰ,
ਲੁਧਿਆਣਾ-141002
ਫੋਨ: 0161-2458140

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰੋ):

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਅਕੈਡਮੀ,
ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ।

ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲ ਤੋਂ ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤੱਕ ੧੬ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ੪੨੦ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਉਪਲੱਬਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮੱਧ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਦੇ ਸ਼ਾਸਤਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫਿਰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਤੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫਿਰ ਸ਼ਬਦ-ਤਰਤੀਬ, ਪਰੀਚੈ ਤੇ ਅਲਾਪ ਹਨ। ਫਿਰ ਹਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਦੇ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਗਲਾਚਰਨ, ਮੱਧ ਲੈਅ ਵਿੱਚ ਤੀਨਤਾਲ, ਸੂਲਤਾਲ, ਏਕਤਾਲ, ਜੈ ਤਾਲ, ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ, ਫਰੋਦਸਤ ਆਦਿ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦੁਗੁਨ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਸਹਿਤ ਹਨ। ਫਿਰ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਵਿੱਚ ਮੱਤ ਤਾਲ, ਮਹੇਸ਼ ਤਾਲ, ਝਪ ਤਾਲ, ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ, ਭਾਨਮਤੀ, ਰੁਦ੍ਰ, ਚਾਰ ਤਾਲ ਸਵਾਰੀ, ਜੈ ਤਾਲ, ਧਮਾਰ ਤੇ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਚੌਗੁਨ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਸਹਿਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਏਕਤਾਲ ਤੇ ਝੁਮਰਾ ਦੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਅੱਠਗੁਨ/ਸੋਲਾਂਗੁਨ ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਸਹਿਤ ਹਨ। ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦੁਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਛੇਗੁਨ, ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ ਸਹਿਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਢ ਮਾਤਰ ਦੀਆਂ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਢੇ ਸਤ, ਸਾਢੇ ਅੱਠ, ਸਾਢੇ ਨੌਂ, ਸਾਢੇ ਦਸ ਮਾਤਰਾਂ ਦੀਆਂ, ਸਵਾਈ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਸਵਾ ਨੌਂ, ਸਵਾ ਦਸ ਮਾਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤੇ ਪੌਣ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਪੌਣੇ ਅੱਠ ਤੇ ਪੌਣੇ ਦਸ ਮਾਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਚੌਗੁਨ ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਸਹਿਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਐਸੀਆਂ ੧੨ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ਤੇ ਇੱਥੇ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ੨੨ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਹਨ।

ਪੜਤਾਲ ਗਾਇਣ ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਸਥਾਨ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਮਹਲਾ ੪ ਦੇ ੬ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ੧੯ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਮਹਲਾ ੫ ਦੇ ੧੦ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ੩੬ ਸ਼ਬਦ ਰਚਿਤ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਹਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਪੜਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ ਵਿੱਚ ੨੫ ਤੇ ਇੱਥੇ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ ਵਿੱਚ ੪੦ ਪੜਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਲਿੱਪੀ-ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੋਚਰੁ ਪਉੜੀ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਛੰਤ ਤੇ ਪਉੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨੋਟੇਸ਼ਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇੱਥੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਪਉੜੀਆਂ ਤੇ ਛੰਤ ਰਾਗ ਭੈਰਉ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਉੜੀਆਂ ਬਿਲਾਵਲ, ਪੂਰਵੀ ਤੇ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਬਿਲਾਵਲ, ਚਰਨ ਕਮਲ ਤੇ ਕਲਿਆਨ ਚੌਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪਉੜੀਆਂ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਉੜੀਆਂ ਦੀ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਹੈ। ਹਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਵਰ-ਰਚਨਾ ਸੁਖੇਣ ਤਾਲਾਂ, ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ, ਦੀਪਚੰਦੀ, ਰੂਪਕ, ਦਾਦਰਾ ਤੇ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ-ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ, ੧੫ ਭਗਤਾਂ, ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਭੱਟਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲਿੱਪੀ-ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ/ਕਬਿਤ ਸਵੱਯੋ ਤੇ ਦਸਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਲਿੱਪੀ-ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪੰਨਾ ਤੇ ਪਦ-ਅਰਥ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। 'ਤਾਲ ਪਰੀਚੈ', 'ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ', 'ਲੈਅ ਤੇ ਤਾਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਾਰੇ' ਤੇ 'ਸਾਢ, ਸਵਾਈ ਤੇ ਪੌਣ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਾਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਾਰੇ' ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਪਹਿਲਾ' ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ।

ਤਤਕਰਾ

੧੬ - ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ	1
ਬਿਲਾਵਲੁ ਕਰਿਹੁ ਤੁਮੁ	6
ਮੰਗਲਾਚਰਣ	ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ 7
ਗੁਰ ਦੁਖ ਕਾਟਿਆ ਦੀਨੋ ਦਾਨੁ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	7
ਦਇਆ ਕਰਹੁ ਬਸਹੁ ਮਨਿ ਆਇ ਤੀਨ ਤਾਲ "	8
ਸਾਂਤਿ ਪਾਈ ਗੁਰਿ ਸਤਿਗੁਰਿ ਪੂਰੇ ਤੀਨ ਤਾਲ "	9
ਮੇਰੇ ਮਨ ਭਜੁ ਰਾਮ ਨਾਮੈ ਰਾਮਾ ਤੀਨ ਤਾਲ "	10
ਜੋ ਕਿਮ ਮਾਨਸ ਰੂਪ ਕਹਾਏ ਤੀਨ ਤਾਲ "	11
ਧਨਿ ਧੰਨਿ ਹਮਾਰੇ ਭਾਗ ਸੂਲ ਤਾਲ "	12
ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਦੇਹਿ ਬੁਝਾਈ ਏਕ ਤਾਲ "	13
ਧੀਰਉ ਦੇਖਿ ਤੁਮ੍ਹਾਰੇ ਰੰਗਾ ਏਕ ਤਾਲ "	14
ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਤੂ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰੇ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ "	15
ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਕਾਮਿ ਨ ਆਵਤ ਹੇ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ "	16
ਦੇਵੈ ਥਾਵ ਰਖੇ ਗੁਰ ਸੂਰੇ ਮੱਤ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	17
ਐਸੇ ਕਾਹੇ ਭੂਲਿ ਪਰੇ ਝਪ ਤਾਲ "	18
ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਮਈ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ "	20
ਏ ਮਨ ਗੁਰ ਕੀ ਸਿਖ ਸੁਣਿ ਏਕ ਤਾਲ "	21
ਹਰਿ ਉਤਮੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਗਾਵਿਆ ਚਾਰ ਤਾਲ "	22
ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਹਮ ਤੇ ਬਿਗਰੀ ਜੈ ਤਾਲ "	23
ਜਿਸੁ ਉਪਰਿ ਹੋਵਤ ਦਇਆਲੁ ਧਮਾਰ ਤਾਲ "	24
ਗੁਰਿ ਪੂਰੇ ਮੇਰੀ ਰਾਖਿ ਲਈ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ	25
ਗੁਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ "	26
ਬੋਲਹੁ ਭਈਆ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਪੜਤਾਲ "	27
ਮੋਹਨ ਨੀਦ ਨ ਆਵੈ ਪੜਤਾਲ "	28
ਸਤਿਗੁਰਿ ਪਰਚੈ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	30
ਦੁਖੁ ਤਦੇ ਜਦਿ ਵੀਸਰੈ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ "	31
ਓਇ ਹਮਾਰੇ ਸਾਜਨਾ ਰੂਪਕ ਤਾਲ "	32
ਤਵ ਗੁਨ ਕਹਾ ਜਗਤ ਗੁਰਾ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	33
ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਥਿ ਸਕਬ ਹਨਿ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ "	33
ਜਗਤੁ ਜਲੰਦਾ ਰਖਿ ਲੈ ਸਲੋਕ	34
ਤੂ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਿ ਪਉੜੀ	34

੧੭ - ਰਾਗੁ ਗੋਭੰਡ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ	35
ਚਰਣ ਕਮਲ ਸਰਣੇ	38
ਮੰਗਲਾਚਰਣ	ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ 38
ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨਾਹੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	38
ਐਸੇ ਪ੍ਰਭੁ ਮਨ ਮਾਹਿ ਤੀਨ ਤਾਲ "	40
ਅਪਨੇ ਕਰਮ ਕੀ ਗਤਿ ਏਕ ਤਾਲ "	41

ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵਤ ਤਰੀਐ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	41
ਗੁਰੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਏਕੋ ਜਾਣੁ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ "	43
ਮੇ ਕਉ ਤਾਰਿ ਲੇ ਰਾਮਾ ਮਹੇਸ਼ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	44
ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਬੋਲਹੁ ਝਪ ਤਾਲ "	45
ਇਕੁ ਫਿਕਾ ਨ ਗਾਲਾਇ ਏਕ ਤਾਲ "	46
ਹਰਏ ਨਮਸਤੇ ਹਰਏ ਨਮਹ ਚਾਰ ਤਾਲ "	47
ਮਨ ਸਮਝੁ ਛੋਡਿ ਆਵਾਇਲੇ ਜੈ ਤਾਲ "	48
ਬਾਬਾ ਬੋਲਨਾ ਕਿਆ ਕਹੀਐ ਪੜਤਾਲ "	49
ਮਤ ਕੇ ਭਰਮਿ ਭੁਲੈ ਸੰਸਾਰਿ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	51
ਮੇਰੇ ਮਨਿ ਪ੍ਰੰਮੁ ਲਗੇ ਹਰਿ ਤੀਰ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ "	52
ਤਉ ਸਰਣਾਈ ਪੂਰਨ ਨਾਥ ਰੂਪਕ ਤਾਲ "	53
ਰੂਪ ਕੇ ਨਿਵਾਸ ਹੈ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	54
ਮਾਣਸ ਜਨਮੁ ਅਮੋਲੁ ਹੈ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ "	54

੧੮ - ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ	55
ਪਾਵ ਸੁਹਾਵੈ	59
ਮੰਗਲਾਚਰਣ	ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ 60
ਹਮ ਕੁਕਰ ਤੇਰੇ ਦਰਬਾਰਿ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	60
ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਣ ਗਾਇ ਲੇ ਤੀਨ ਤਾਲ "	61
ਐਸਾ ਗਿਆਨੁ ਬੀਚਾਰੈ ਕੋਈ ਤੀਨ ਤਾਲ "	62
ਮੇਰੇ ਮਨ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਤੀਨ ਤਾਲ "	63
ਰੇ ਮਨ ਐਸੇ ਕਰਿ ਸੰਨਿਆਸਾ ਤੀਨ ਤਾਲ "	64
ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਮੇਰਾ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ "	65
ਜਪਿ ਗੋਬਿੰਦੁ ਗੋਪਾਲ ਲਾਲੁ ਏਕ ਤਾਲ "	66
ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਮੁ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਏਕ ਤਾਲ "	68
ਕਾਰਣ ਕਦਣ ਕਰੀਮ ਜੈ ਤਾਲ "	69
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ ਵਡਿਆਈ ਜੈ ਤਾਲ "	70
ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਕੋ ਭੰਡਾਰੁ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ "	71
ਭਲੇ ਭਲੇ ਰੇ ਕੀਰਤਨੀਆ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ "	72
ਗਾਵਹੁ ਰਾਮ ਕੇ ਗੁਣ ਗੀਤ ਮੱਤ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	73
ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਕੀ ਸਰਣਾਇ ਝਪ ਤਾਲ "	74
ਅਭਾਗੇ ਤੈ ਲਾਜ ਨਾਹੀ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ "	75
ਹਭਿ ਗੁਣ ਤੈਭੇ ਨਾਨਕ ਜੀਉ ਏਕ ਤਾਲ "	77
ਧੰਨੁ ਸੁ ਰਾਗ ਸੁਰੰਗਝੇ ਚਾਰ ਤਾਲ "	77
ਐਸਾ ਪੂਰਾ ਗੁਰਦੇਉ ਸਹਾਈ ਜੈ ਤਾਲ "	78
ਅਨਦ ਸੁਖ ਬਿਸੁਮ ਨਿਤ ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ "	80
ਰਾਮ ਮੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਮਾਰ ਤਾਲ "	80
ਮਨਿ ਚਾਉ ਭਇਆ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ "	82
ਤਰਣ ਤਾਰਣ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ ਨਾਉ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ "	83

ਨਰਨਰਹ ਨਮਸਕਾਰੰ	ਪੜਤਾਲ "	84
ਰੂਪ ਰੰਗ ਸੁਗੰਧ ਭੋਗ	ਪੜਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	85
ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰੁ	ਪੜਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	87
ਜਿਸੁ ਤੂ ਆਵਹਿ ਚਿਤਿ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ		88
ਮਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮਾ ਬੇਧੀਅਲੇ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ "	89
ਰੇ ਮਨ ਓਟ ਲੇਹੁ ਹਰਿ ਨਾਮਾ	ਰੂਪਕ ਤਾਲ "	90
ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	91
ਏਕੋ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	92
ਮਿਲਿ ਰਗੀਐ ਪ੍ਰਭ ਸਾਧ ਜਨਾ	ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ "	92
ਅਨੰਦੁ ਭਇਆ ਮੇਰੀ ਮਾਇ	ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ "	93
ਸਤਿਗੁਰਿ ਭਾਣੈ ਆਪਣੈ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ "	94
ਹਭਿ ਗੁਣ ਤੇਭੇ	ਸਲੋਕ	94
ਵਡੀ ਹੁ ਵਡਾ ਅਪਾਰੁ	ਪਉੜੀ	94

੧੯ - ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ		95
ਅੰਧਕਾਰ ਸਿਮਰਤ ਪ੍ਰਕਾਸੰ		98
ਮੰਗਲਾਚਰਣ	ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	98
ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਅਹਿਨਿਸਿ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	99
ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	100
ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਮ	ਏਕ ਤਾਲ "	101
ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਨੇ	ਝਪ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	102
ਕਹਿਬੇ ਕਉ ਸੋਭਾ	ਏਕ ਤਾਲ "	103
ਉਸਤਤਿ ਕਹਨੁ ਨ ਜਾਇ	ਚਾਰ ਤਾਲ "	104
ਰਾਮ ਹਉ ਕਿਆ ਜਾਨਾ	ਜੇ ਤਾਲ "	105
ਉਲਾਹਨੇ ਮੈ ਕਾਹੂ ਨ ਈਓ	ਧਮਾਰ ਤਾਲ "	106
ਮੇਰੇ ਮਨ ਸੇਵ ਸਵਲ ਹਰਿ	ਪੜਤਾਲ "	107
ਕੋਈ ਆਨਿ ਸੁਨਾਵੈ ਹਰਿ ਕੀ	ਪੜਤਾਲ "	109
ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਅਹਿਨਿਸ	ਪੜਤਾਲ "	111
ਰਾਮ ਹਉ ਕਿਆ ਜਾਨਾ	ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	113
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਜੁ ਅਬਿਚਲੁ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ "	113
ਪਾਇ ਗਹੇ ਜਬ ਤੇ ਤੁਮਰੇ	ਰੂਪਕ ਤਾਲ "	114
ਜੈਸੇ ਹੀਰਾ ਹਾਥ ਮੈ ਤਨਕ ਸੇ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	114
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਦਇਆ ਕਰ	ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ "	115

੨੦ - ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ		116
ਚਰਣਾਰਬਿੰਦ ਭਜਨੰ ਰਿਦਯੰ		119
ਮੰਗਲਾਚਰਣ	ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	120
ਐਸੇ ਸਹਾਈ ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	120
ਸਭ ਕੈ ਸੰਗੀ ਨਾਹੀ ਦੂਰਿ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	121
ਮਿਤ੍ਰੁ ਧਿਆਰੇ ਨੂੰ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	122
ਮਨਿ ਤਨਿ ਬਸਿ ਰਹੇ ਗੋਪਾਲ	ਏਕ ਤਾਲ "	123

ਇਹੀ ਹਮਾਰੇ ਸਵਲ ਕਾਜ	ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ "	124
ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਉ ਨਮਸਕਾਰ ਝਪ	ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	125
ਜਪਿ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸੁਖਦਾਤਾ	ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ "	126
ਭਗਤਿ ਨ ਛਾਡਉ ਰਾਮ ਕੀ ਏਕ	ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	127
ਪ੍ਰਭ ਸਮਰਥ ਦੇਵ ਅਪਾਰ	ਚਾਰ ਤਾਲ "	128
ਧਨਿ ਧੰਨਿ ਓ ਰਾਮ ਬੇਨੁ	ਜੇ ਤਾਲ "	129
ਰੇ ਮਨ ਟਹਲ ਹਰਿ ਸੁਖ	ਧਮਾਰ ਤਾਲ "	130
ਹਰਿ ਸਮਰਥ ਕੀ ਸਰਨਾ	ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ "	131
ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਭਜੁ	ਪੜਤਾਲ "	132
ਸਭੇ ਘਟ ਰਾਮੁ ਬੋਲੈ	ਪੜਤਾਲ "	135
ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ		136
ਮੇਰੇ ਮਨ ਭਜੁ ਹਰਿ ਹਰਿ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ "	137
ਮੇਰੇ ਬਾਪੁ ਮਾਧਉ	ਰੂਪਕ ਤਾਲ "	138
ਕਹਿਓ ਪ੍ਰਭੁ ਸੁ ਭਾਖਿ ਹੋ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	139
ਸਾਇਰ ਵਿਚਹੁ ਨਿਕਲੈ	ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ "	140

੨੧ - ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ		141
ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਾਇ		145
ਮੰਗਲਾਚਰਣ	ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	145
ਮੋਹਨੁ ਲਾਲੁ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	146
ਆਉ ਜੀ ਤੂ ਆਉ ਹਮਾਰੇ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	147
ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮੁ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਈ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	148
ਮੈ ਕਉ ਕੋਇ ਨ ਜਾਨਤ	ਏਕ ਤਾਲ "	148
ਮੁੜੇ ਤੈ ਮਨ ਤੇ ਰਾਮੁ	ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ "	150
ਰਾਮੁ ਸਿਮਰੁ ਪਛੁਤਾਹਿਗਾ	ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ "	151
ਜੀਵਨਾ ਸਵਲ ਜੀਵਨ ਮੱਤ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ		152
ਅਬ ਮੋਹਿ ਜੀਵਨ ਪਦਵੀ	ਝਪ ਤਾਲ "	153
ਜੇ ਤੂ ਵਤਹਿ ਅੰਝਣੈ	ਏਕ ਤਾਲ "	154
ਨਾਨਕ ਕਥਾਇਆ ਸਿਉ ਤੋਇ	ਚਾਰ ਤਾਲ "	155
ਐਸੀ ਲਾਲ ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਕਉਨੁ	ਜੇ ਤਾਲ "	156
ਦਾਦਰ ਤੂ ਕਥਹਿ ਨ ਜਾਨਸਿ	ਧਮਾਰ ਤਾਲ "	157
ਮੇਰੇ ਮਨ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਹਰਿ	ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ "	158
ਦੀਨੁ ਬਿਸਾਰਿਓ ਰੇ ਦਿਵਾਨੇ	ਪੜਤਾਲ "	159
ਬਾਬਾ ਅਬ ਨ ਬਸਉ	ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	162
ਸੇਵਕ ਕੀ ਓੜਕਿ ਨਿਬਹੀ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ "	163
ਭਇਆ ਦਿਵਾਨਾ ਸਾਹ ਕਾ	ਰੂਪਕ ਤਾਲ "	163
ਚੇਤੁ ਰੇ ਚੇਤੁ, ਅਚੇਤ ਮਹਾਂ ਪਸੁ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	164
ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨਮੁ ਸਵਾਰਿ	ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ "	165
ਦੇਹ ਸਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹਿ ਇਹੈ	ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ "	165
ਗਗਨ ਦਮਾਮਾ ਬਾਜਿਓ	ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਚਲੰਤ ਲੈਅ	166
ਆਪੇ ਕਰਿ ਕਰਿ ਵੇਖਦਾ	ਪਉੜੀ	166
ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ	ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੂਪ	167
ਵੈਦੇ ਨ ਵਾਈ ਭੈਣੇ ਨ ਭਾਈ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	167

੨੨ - ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

ਪਰੀਚੈ, ਬਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ	169
ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ	172
ਮੰਗਲਾਚਰਣ	ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ 172
ਘੋਲਿ ਘੁਮਾਈ ਲਾਲਨਾ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 172
ਸਾਜਨ ਏਸਿ ਵਿਦੇਸੀਅਝੇ	ਤੀਨ ਤਾਲ " 174
ਸੁਣਿ ਨਾਹ ਪਿਆਰੇ	ਤੀਨ ਤਾਲ " 175
ਏ ਮਨ ਮੇਰਿਆ ਬਿਨੁ	ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ " 175
ੜੂ ਸਾਥਾ ਸਾਹਿਬੁ ਸਾਹੁ ਅਮਿਤਾ	ਏਕ ਤਾਲ " 176
ਭੋਲਾਵਝੈ ਭੁਲੀ ਭੁਲਿ ਭੁਲਿ	ਆਛਾ ਚਾਰ ਤਾਲ " 177
ੜੂ ਸੁਣਿ ਕਿਰਤ ਕਰੀਮਾ	ਮੱਠ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ 178
ਬਰਸੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰ	ਝਪ ਤਾਲ " 179
ਗੁਰ ਪਾਰਸ ਹਮ ਲੋਹ	ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ " 180
ਚਰਨ ਕਮਲ ਚਿਤੁ ਬੇਧਿਆ	ਏਕ ਤਾਲ " 181
ਬਾਬੀਰਾ ਪਿਉ ਝੋਲੈ ਕੋਕਿਲ ਬਾਣੀਆ	ਚਾਰ ਤਾਲ " 182
ਇਹੁ ਤਨੁ ਮਨੁ ਤੇਰਾ	ਜੈ ਤਾਲ " 183
ੜੂ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਹਰਿ ਆਪਿ	ਧਮਾਰ ਤਾਲ " 184
ਅਸੁਨਿ ਆਉ ਪਿਰਾ	ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ " 185
ਸਾਵਣਿ ਸਰਸ ਮਨਾ	ਦੇਵ ਤਾਲ " 186
ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਗਿ ਰਹੇ	ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ " 187
ਨਿਰਗੁਣੁ ਰਾਖਿ ਲੀਆ	ਪੜਤਾਲ " 188
ਮੇਰੇ ਲਾਲ ਰੰਗੀਲੇ	ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 189
ੜੂ ਸੁਣਿ ਹਰਿ ਰਸ ਚਿੰਨੇ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ " 190
ਗੋਬਿੰਦ ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਦਾ ਭੁਖਾ	ਰੂਪਕ ਤਾਲ " 190
ਹਾਥੀ ਕੀ ਪੁਕਾਰ ਪਲ ਪਾਛੈ ਪਹੁਚਤ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ	" 191

੨੩ - ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ

ਪਰੀਚੈ, ਬਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ	192
ਅਸੀ ਖਤੇ ਬਹੁਤੁ ਕਮਾਵਦੇ	196
ਮੰਗਲਾਚਰਣ	ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ 196
ਮਾਈ ਸੰਤਸੰਗਿ ਜਾਗੀ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 197
ਹਰਿ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕੇ ਮਨਿ ਚਾਉ	" " 198
ਮੇਰੇ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮ ਨਿਤ	" " 198
ਪ੍ਰਿਅ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਿਆਰੀ	ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ " 199
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਜਨਮੁ ਅਕਾਰਥ	ਏਕ ਤਾਲ " 200
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕੋਇ ਨ ਚਾਲਸਿ	ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ " 201
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੇ ਆਧਾਰੁ ਮੱਠ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	202
ਰਸਨਾ ਰਾਮ ਰਾਮ ਬਖਾਨੁ	ਝਪ ਤਾਲ " 204
ਪ੍ਰੀਤਮ ਬਸਤ ਰਿਦ ਮਹਿ ਖੋਰ	ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ " 205
ਮੜੁ ਸਰਮਿੰਦਾ ਬੀਵਹੀ	ਏਕ ਤਾਲ " 206
ਚੇ ਚਿਤ ਚੇਤਿ ਚੇਤ ਅਚੇਤ	ਚਾਰ ਤਾਲ " 206
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ ਮਨ ਰੂਏ	ਪੜਤਾਲ " 207

ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਨ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	209
ਤੇਰਾ ਜਨੁ ਏਕੁ ਆਪੁ ਕੇਈ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	210
ਰੋਗਨ ਤੇ ਅਰ ਸੋਗਨ ਤੇ	ਰੂਪਕ ਤਾਲ " 211
ਅਪਨੀ ਕਰਨੀ ਕਰਿ	ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ " 211

੨੪ - ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਪਰੀਚੈ, ਬਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ	212
ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਕਰੁ ਮਨ	215
ਮੰਗਲਾਚਰਨ	ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ 215
ਕਿਆ ਕਹੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀ ਨ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 216
ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਰੀਤ ਕਹੂੰ ਤਾ ਸਿਉ	" " 217
ਰਾਖਹੁ ਰਾਖਹੁ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ	" " 218
ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਭਜੁ ਨਾਮੁ	" " 218
ਪ੍ਰਾਣੀ ਹਰਿ ਜਪਿ ਜਨਮੁ ਗਇਓ	" " 219
ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਲੋਹੁ ਮਤੇ	ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ " 220
ਜਤ ਕਤ ਪੋਖਉ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾ	ਏਕ ਤਾਲ " 221
ਐਸੇ ਹੀਰਾ ਨਿਰਮਲ ਨਾਮ	ਆਛਾ ਚਾਰ ਤਾਲ " 222
ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦੁ ਜੀਅ ਕੈ ਕਾਮ	ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ " 223
ਅੰਤਰਿ ਰਾਮ ਰਾਇ ਪ੍ਰਗਟੇ ਮੱਠ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	224
ਨਾਮੁ ਰਤਨੁ ਮੇਰੇ ਭੰਡਾਰ	ਮਹੇਸ਼ ਤਾਲ " 225
ਗੁਰ ਜੈਸਾ ਨਾਹੀ ਕੇ ਦੇਵ	ਝਪ ਤਾਲ " 226
ਸਰਬ ਸੁਖਾ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ ਨਾਉ	ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ " 227
ਜੋ ਦਰੁ ਕੈਸੇ ਛੋਡੀਐ	ਏਕ ਤਾਲ " 228
ਭਜਹੁ ਗੋਬਿੰਦੁ ਭੁਲਿ ਮਤ ਜਾਹੁ	ਚਾਰ ਤਾਲ " 229
ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਨਾਇ	ਜੈ ਤਾਲ " 230
ਗਲੇ ਹਮਾਰੇ ਜੇਵਰੀ ਜਹ ਪਿੰਚੈ	ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ " 231
ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ ਨਾਉ	ਧਮਾਰ ਤਾਲ " 232
ਸਭ ਤੇ ਵਡ ਸਮਰਥ ਗੁਰਦੇਵ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ	" 233
ਦੀਨ ਦੁਨੀਆ ਤੇਰੀ ਏਕ	ਕਲਾਵਤੀ ਤਾਲ " 234
ਰਾਮ ਨਾਮ ਦੁਲਭੁ ਹੈ ਭਾਈ	ਨਾਰਾਇਣੀ ਤਾਲ " 235
ਪਰਤਿਪਾਲ ਪ੍ਰਭ ਕਿਪਾਲ	ਪੜਤਾਲ 236
ਹਰਿ ਸੁਖਦਾਤਾ ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਾਪੁ	ਪੜਤਾਲ " 238
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜੀਅ ਕੇ ਆਧਾਰੁ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	240
ਤਿਸੁ ਸਰਣਾਈ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ " 241
ਜੋ ਨ ਭਜੰਤੇ ਨਾਰਾਇਣਾ	ਰੂਪਕ ਤਾਲ " 242
ਬਿਗਰਿਓ ਕਬੀਰਾ ਰਾਮ ਦੁਹਾਈ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ " 242
ਪਿਛਲ ਰਾਤੀ ਜਾਗਣਾ ਨਾਮੁ ਦਾਨੁ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ	" 243
ਜਿਨ ਮਸਤਕਿ ਧੁਰਿ ਹਰਿ	ਏਕ ਤਾਲ " 243
ਨਾਨਕ ਮੇਰੁ ਸਰੀਰ ਕਾ	ਸਲੋਕ (ਅਲਪ ਵਿੱਚ) 244
ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਟਹੁ ਵਾਰਿਆ	ਪਉੜੀ ਤਾਲ " 245
ਜਿਨੀ ਐਸਾ ਹਰਿ ਨਾਮੁ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ " 245
ਕਪੜੁ ਰੂਪੁ ਸੁਹਾਵਣਾ	ਪਉੜੀ " 245

੨੫ - ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ	
ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ	246
ਨਾਨਕ ਤਿਸੈ ਬਸੰਤੁ ਹੈ	252
ਮੰਗਲਾਚਰਣ	252
ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	252
ਭੋਲਿਆ ਹਉਮੈ ਸੁਰਤਿ ਵਿਸਾਰਿ	252
ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	252
ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕਾਰਣ ਕਰਣ ਜੋਗ	254
ਤੀਨ ਤਾਲ "	254
ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਮਉਲਿਆ ਸਦ ਬਸੰਤੁ	254
ਤੀਨ ਤਾਲ "	254
ਤੁਮ ਰਵਹੁ ਗੋਬਿੰਦੈ ਰਵਣ ਜੋਗੁ	255
ਤੀਨ ਤਾਲ "	255
ਕਹੂੰ ਜੱਛ ਗੰਧ ਬੁਠਗ ਕਹੂੰ	256
ਤੀਨ ਤਾਲ "	256
ਤੁਮੁ ਸਾਠੁ ਧਿਆਵਹੁ ਮੁਗਧ ਮਨਾ	257
ਸੂਲ ਤਾਲ "	257
ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਕਰਹਿ ਸੇਵ	258
ਏਕ ਤਾਲ "	258
ਤੇਰਾ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸਾ ਕਹਉ ਰਾਇ ਆਭਾ ਚਾਰ ਤਾਲ "	259
ਦੇਖੁ ਫੂਲ ਫੂਲ ਫੂਲੇ	260
ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ "	260
ਗ੍ਰਿਹਿ ਤਾ ਕੇ ਬਸੰਤੁ	261
ਮੱਤ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	261
ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਗ੍ਰਿਹਿ ਬਸੰਤੁ	262
ਝਪ ਤਾਲ "	262
ਰਾਮ ਰਾਮ ਬੋਲਿ ਰਾਮ ਰਾਮ	263
ਕੁੰਭ ਤਾਲ "	263
ਸਬਦੇ ਸਦਾ ਬਸੰਤੁ ਹੈ	264
ਏਕ ਤਾਲ "	264
ਰਾਜਾ ਰਾਮੁ ਮਉਲਿਆ	265
ਚਾਰ ਤਾਲ "	265
ਇਨ ਬਿਧਿ ਇਹੁ ਮਨੁ	266
ਜੈ ਤਾਲ "	266
ਸੰਸਾਰੁ ਸਮੁੰਦੇ ਤਾਰਿ ਗੁੰਬਿੰਦੇ	267
ਧਮਾਰ ਤਾਲ "	267
ਤੇਰੀ ਭਗਤਿ ਨ ਛੋਡਉ	268
ਧਮਾਰ ਤਾਲ "	268
ਹਰਿ ਜੀਉ ਆਪੇ ਲੇਹੁ ਮਿਲਾਇ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	269
ਇਸੁ ਮਨ ਕਉ ਬਸੰਤੁ ਕੀ ਲਗੈ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ "	270
ਹਉ ਕਛੁ ਨ ਜਾਨਉ ਤੇਰੀ ਸਾਰ	271
ਪੜਤਾਲ "	271
ਤੂ ਕਾਇ ਗਰਬਹਿ ਥਾਵਲੀ	273
ਪੜਤਾਲ "	273
ਨਹੀ ਛੋਡਉ ਰੇ ਬਾਬਾ	275
ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	275
ਬਸੰਤੁ ਹਮਾਰੈ ਰਾਮ ਰੰਗੁ	276
ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ "	276
ਕਤ ਜਾਈਐ ਰੇ ਘਰ ਲਾਗੇ ਰੰਗੁ	277
ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਚਲੰਤ ਲੈਅ	277
ਸਭ ਮਦ ਮਾਤੇ ਕੇਉ ਨ ਜਾਗ	278
ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	278
ਹਰਿ ਹਰਿ ਚੇਤਿ ਸਦਾ ਮਨ	279
ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	279
ਨਿਰਮਲੁ ਨੀਰੁ ਸੁਹਾਵਣਾ ਸੁਭਰ	280
ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ "	280
ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ	280
ਪਰੀਚੈ	280
ਇਸ ਘਰ ਮਹਿ ਹੈ ਸੁ ਤੂ ਢੂੰਢਿ	280
ਤੀਨ ਤਾਲ "	280
ਤੁਮ ਦਾਤੇ ਪ੍ਰਭ ਦੇਨਹਾਰ	281
ਏਕ ਤਾਲ "	281
ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ	282
ਪਰੀਚੈ	282
ਏ ਮਨ ਹਰਿਆ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ	282
ਤੀਨ ਤਾਲ "	282
ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮ ਧਿਆਇ ਕੈ	283
ਬਿਲਾਵਲੁ ਥਾਟ ਪਉੜੀ	283
ਪੰਜੇ ਬਧੇ ਮਹਾਬਲੀ	284
ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ "	284
ਕਿਥਹੁ ਉਪਜੈ ਕਹ ਰਹੈ	284
ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ "	284

੨੬ - ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ	
ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ	285
ਜਿਨ ਵਡਿਆਈ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਕੀ	289

ਮੰਗਲਾਚਰਣ	289
ਏਕਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	289
ਮੋਹਨ ਘਰਿ ਆਵਹੁ	289
ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	289
ਮਾਖੀ ਰਾਮ ਕੀ ਤੂ ਮਾਖੀ	291
ਤੀਨ ਤਾਲ "	291
ਜਿਨੈ ਤੋਹਿ ਧਿਆਇਓ	291
ਤੀਨ ਤਾਲ "	291
ਆਇਓ ਸੁਨਨ ਪੜਨ	292
ਤੀਨ ਤਾਲ "	292
ਮਾਈ ਰੀ ਮਾਤੀ ਚਰਣ ਸਮੁਹ	293
ਤੀਨ ਤਾਲ "	293
ਮਾਈ ਰੀ ਮਨੁ ਮੇਰੇ ਮਤਵਾਰੇ	294
ਤੀਨ ਤਾਲ "	294
ਤੂ ਮੇਰੇ ਮੀਤ ਸਖਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਾਨ	295
ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ "	295
ਆਪੁਨੇ ਠਾਕੁਰ ਕੀ ਹਉ ਚੇਰੀ	296
ਏਕ ਤਾਲ "	296
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਗ ਬਸੇ ਹਰਿ ਲੋਕ	297
ਆਭਾ ਚਾਰ ਤਾਲ "	297
ਅਪੁਨੇ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਬਲਿਹਾਰੈ	298
ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ "	298
ਗੋਬਿੰਦ ਚਰਨਨ ਕਉ ਬਲਿਹਾਰੀ	299
ਮੱਤ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	299
ਠਾਕੁਰ ਬਿਨਤੀ ਕਰਨ ਜਨੁ	300
ਮਰੋਸ਼ ਤਾਲ "	300
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮਹੀਨ ਬੇਤਾਲ	301
ਝਪਤਾਲ	301
ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਬਸੈ ਮਨ ਮੇਰੇ	302
ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ "	302
ਗੁਰੁ ਕੁੰਜੀ ਪਾਹੁ ਨਿਵਲੁ	303
ਏਕ ਤਾਲ "	303
ਰਾਜਾਸੁਮ ਮਿਤਿ ਨਹੀ ਜਾਨੀ	304
ਚਾਰ ਤਾਲ "	304
ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮਿ	305
ਜੈ ਤਾਲ "	305
ਜਿਨੀ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿਆ	306
ਝੁਮਰਾ ਤਾਲ "	306
ਮਾਈ ਰੀ ਚਰਨਹ ਓਟ ਗਹੀ	307
ਧਮਾਰ ਤਾਲ "	307
ਜਿਹਵੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਗੁਟ ਹਰਿ ਗਾਉ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	308
ਫੀਕੇ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਬਿਨੁ ਸਾਦ	309
ਕਲਾਵਤੀ ਤਾਲ "	309
ਦਾਸ ਅਨਿੰਨ ਮੇਰੇ ਨਿਜ ਰੂਪ	310
ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ "	310
ਜਪਿ ਮਨ ਜਗੰਨਾਥ ਜਗਦੀਸਰੇ	311
ਪੜਤਾਲ "	311
ਜਪਿ ਮਨ ਗੋਵਿੰਦੁ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦੁ	313
ਪੜਤਾਲ "	313
ਜਪਿ ਮਨ ਸਿਰੀ ਰਾਮੁ	314
ਪੜਤਾਲ "	314
ਸੁਭ ਬਚਨ ਬੋਲਿ ਗੁਨ ਅਮੋਲ	316
ਪੜਤਾਲ "	316
ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਜਾਪਿ	317
ਪੜਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	317
ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰਿ ਮੁਖਹੁ	318
ਪੜਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	318
ਕਰਤ ਕੇਲ ਬਿਖੈ ਮੇਲ	320
ਪੜਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	320
ਤੇ ਨਰ ਕਿਆ ਪੁਰਾਨੁ	321
ਪੜਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	321
ਸਭੇ ਜੀਅ ਸਮਾਲਿ	323
ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	323
ਮਾਈ ਧੀਰਿ ਰਹੀ ਪ੍ਰਿਅ	324
ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ "	324
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕਉਨੁ ਸਹਾਈ	325
ਰੂਪਕ ਤਾਲ "	325
ਮੈ ਜੇਹਾ ਨ ਅਕਿਰਤਿਘਣੁ	325
ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	325
ਮਨ ਕਰਿ ਕਬਹੂ ਨ ਹਰਿ	326
ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ "	326
ਛਾਡਿ ਮਨ ਹਰਿ ਬਿਮੁਖਨ	327
ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	327
ਵਡਾ ਆਪਿ ਅਗੰਮੁ ਹੈ	327
ਪਉੜੀ "	327

੨੭ - ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ	
ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ	328
ਬਾਬੀਹਾ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇ	332
ਮੰਗਲਾਚਰਣ	332
ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	332

ਪ੍ਰਾਣੀ ਏਕੋ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਹੁ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	333	ਸਾਧੂ ਹਰਿ ਰਹੇ ਗੁਨ ਗਾਏ	ਏਕ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	374
ਬਰਸੁ ਘਨਾ ਮੇਰਾ ਪਿਰੁ ਘਰਿ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	334	ਕਹਨ ਕਹਾਵਨ ਕਉ ਕਈ	ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ "	375
ਮਾਈ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰੀਤਮੁ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	335	ਐਸੀ ਮਾਂਗੁ ਗੋਬਿੰਦ ਤੇ	ਮੱਤ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	376
ਬਰਸੁ ਮੇਘ ਜੀ ਤਿਲੁ ਬਿਲਮੁ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	336	ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਨਿਠਿ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ	ਝਪ ਤਾਲ "	377
ਅਬ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿਉ	ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ "	337	ਸਿਮਰਤ ਨਾਮੁ ਮਨਹਿ ਸੁਖੁ	ਕੁੰਡ ਤਾਲ "	378
ਬਰਸੁ ਘਨਾ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਭੀਨਾ	ਏਕ ਤਾਲ "	338	ਹਉ ਢੂੰਢੇ'ਦੀ ਸਜਣਾ ਸਜਣੁ	ਏਕ ਤਾਲ "	379
ਹੇ ਗੋਬਿੰਦ ਹੇ ਗੋਪਾਲ	ਜੈ ਤਾਲ "	339	ਚਰਨ ਸਰਨ ਗੋਪਾਲ ਤੇਰੀ	ਚਾਰ ਤਾਲ "	380
ਮੇ ਕਉ ਤੂੰ ਨ ਬਿਸਾਰਿ	ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ "	340	ਹਮਰੀ ਜਿਹਬਾ ਏਕ ਪ੍ਰਭ	ਜੈ ਤਾਲ "	381
ਘਨਿਹਰ ਬਰਸਿ ਸਗਲ	ਝਪ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	341	ਐਸੇ ਰਾਮ ਰਾਇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ	ਧਮਾਰ ਤਾਲ "	382
ਸਾਵਣੁ ਆਇਆ ਹੇ ਸਖੀ	ਏਕ ਤਾਲ "	342	ਬਿਸਰਿ ਗਈ ਸਭ ਤਾਤਿ ਪਰਾਈ ਪੰਚਮ	ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	383
ਉੰਨਿਵ ਉੰਨਿਵ ਆਇਆ	ਚਾਰ ਤਾਲ "	342	ਆਨਦ ਚੰਗ ਬਿਨੋਦ ਹਮਾਰੇ	ਬਿਲਹੰਸ ਤਾਲ "	384
ਗਿਆਨੀ ਹਰਿ ਬੋਲਹੁ	ਜੈ ਤਾਲ "	343	ਬੁਭਤ ਪ੍ਰਾਨੀ ਹਰਿ ਜਪਿ ਪੀਰੇ	ਨਾਰਾਇਣੀ ਤਾਲ "	385
ਬਰਸੇ ਮੇਘੁ ਸਖੀ ਘਰਿ ਪਾਹੁਨ	ਧਮਾਰ ਤਾਲ "	344	ਮਨ ਜਾਪਹੁ ਰਾਮ ਗੁਪਾਲ	ਪੜਤਾਲ "	386
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਭ ਦਾਤਾ	ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	346	ਭਜੁ ਰਾਮੋ ਮਨਿ ਰਾਮ	ਪੜਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	387
ਮਿਲਤ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥੁ	ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ "	347	ਹਰਿ ਜਸੁ ਗਾਵਹੁ ਭਗਵਾਨ	ਪੜਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	389
ਹਰਿ ਜਨ ਬੋਲਤ ਸ੍ਰੀਰਾਮ	ਪੜਤਾਲ "	348	ਵਾਰਿ ਵਾਰਉ ਅਨਿਕ ਡਾਰਉ	ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	390
ਰਾਮ ਰਾਮ ਬੋਲਿ ਬੋਲਿ	ਪੜਤਾਲ "	349	ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਸਾਧ ਜਨਾਂ ਮਿਲਿ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	391
ਬਰਸੁ ਸਰਸੁ ਆਗਿਆ	ਪੜਤਾਲ "	351	ਜਨ ਕੇ ਪ੍ਰਭੁ ਸੰਗੇ ਅਸਨੇਹੁ	ਰੂਪਕ ਤਾਲ "	392
ਘਨੁ ਗਰਜਤ ਗੋਬਿੰਦ ਰੂਪ	ਪੜਤਾਲ "	352	ਰਾਜਨ ਕੇ ਰਾਜਾ ਮਹਾਰਾਜਨ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	393
ਹੇ ਗੋਬਿੰਦ ਹੇ ਗੋਪਾਲ	ਪੜਤਾਲ "	353	ਦੀਪਕ ਪੈ ਆਵਤ ਪਤੰਗ	ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ "	393
ਮਨ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਨ	ਪੜਤਾਲ "	355	ਤੂੰ ਆਪੇ ਹੀ ਸਿਧ ਸਾਧਿਕੇ	ਪਉੜੀ "	394
ਬਾਬੀਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ	ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	356			
ਬਾਬੀਹਾ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇ	"	357			
ਇੰਦੁ ਵਰਸੇ ਕਰਿ ਦਇਆ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ "	358			
ਮਨ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਨ	ਰੂਪਕ ਤਾਲ "	358			
ਗਿਆਨ ਕੇ ਬਹੀਨ ਮਹਾ ਦਾਨ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	359			
ਮਾਈ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਦੇਹੁ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	359			
ਚੰਦ ਚਕੋਰ ਪਰੀਤ ਹੈ ਲਾਇ	ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ "	360			
ਆਪੇ ਪਟੀ ਕਲਮ	ਸਲੋਕ ਉਚਾਰਨ	360			
ਤੂੰ ਆਪੇ ਆਪਿ ਵਰਤਦਾ	ਪਉੜੀ "	360			
ਰਾਗ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ	ਪਰੀਚੈ	361			
ਨਾਨਕ ਸਾਵਣਿ ਜੇ ਵਸੈ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	361			
ਬਾਬੀਹਾ ਨ ਬਿਲਲਾਇ	ਏਕ ਤਾਲ "	362			

੨੮ - ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ		364			
ਮਸਕੋ ਭਗਨੰਤ ਸੈਲੋ		368			
ਮੰਗਲਾਚਰਨ	ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	369			
ਕੀਰਤਿ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਗਾਉ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	369			
ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਸੰਤ ਜਨਾ ਪਗ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	370			
ਗਾਈਐ ਗੁਣ ਗੋਪਾਲ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	371			
ਧਨਿ ਉਹ ਪ੍ਰੀਤਿ ਚਰਨ ਸੰਗਿ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	372			
ਠਾਕੁਰ ਜੀਉ ਤੁਹਾਰੇ ਪਰਨਾ	ਸੂਲ ਤਾਲ "	373			
			੨੯ - ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ		
			ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ		395
			ਹੇ ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਥ ਗੋਬਿੰਦਹ		399
			ਮੰਗਲਾਚਰਨ	ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	399
			ਹਮਾਰੇ ਏਹ ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੇ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	400
			ਹਰਿ ਚਰਨ ਸਰਨ ਕਲਿਆਨ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	401
			ਹਮਰੀ ਵਿਤਵਨੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	402
			ਰੇ ਮਨ ਮੂੜ ਸਿਮਰਿ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	403
			ਜਿਨਾ ਪਿਰੀ ਪਿਆਰੁ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	403
			ਦੀਨਨ ਕੀ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕਰੈ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	404
			ਬਿਨ ਕਰਤਾਰ ਨ ਕਿਰਤਮ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	405
			ਤੇਰੇ ਮਾਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ	ਸੂਲ ਤਾਲ "	405
			ਗੁਨ ਨਾਵ ਗੁਨਿ ਅਨੰਦ	ਏਕ ਤਾਲ "	407
			ਰੋਜੀ ਹੀ ਰਾਜ ਬਿਲੋਕਤ	ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	408
			ਜਾਚਿਕੁ ਨਾਮੁ ਜਾਰੈ ਜਾਰੈ	ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ "	409
			ਕਉਨੁ ਬਿਧਿ ਤਾ ਕੀ	ਮੱਤ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ	410
			ਹਰਿ ਜਨੁ ਗੁਨ ਗਾਵਤ	ਝਪ ਤਾਲ "	411
			ਜਾਮਿ ਗੁਜੂ ਹੋਇ ਵਲਿ	ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ "	412
			ਭਗਤਨ ਸੋਤੀ ਗੋਸਟੇ	ਏਕ ਤਾਲ "	413
			ਤੂ ਸਤਿਗੁਰੁ ਚਹੁ ਜੁਗੀ	ਚਾਰ ਤਾਲ "	414
			ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪੁ ਜਪਿ	ਜੈ ਤਾਲ "	415

ਮਗਨੁ ਭਇਓ ਪ੍ਰਿਅ	ਝੁਮਰਾ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	416	ਰਾਮੁ ਸਿਮਰਿ ਰਾਮੁ ਸਿਮਰਿ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	457
ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਦਇਆਲ	ਧਮਾਰ ਤਾਲ "	417	ਰਾਮੁ ਭਜੁ ਰਾਮੁ ਭਜੁ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	458
ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ਅੰਤਰਜਾਮੀ	ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ "	419	ਤੋ ਸੋ ਨ ਨਾਥੁ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	459
ਮਨਿ ਤਨਿ ਜਾਪੀਐ	ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ "	420	ਕਾਹੇ ਕਉ ਡਿੰਭ ਕਰੈ ਮਨ	ਤੀਨ ਤਾਲ "	459
ਮੇਰੇ ਲਾਲਨ ਕੀ ਸੋਭਾ	ਨਾਰਾਇਣੀ ਤਾਲ "	421	ਬੀਤ ਜੈਹੈ ਬੀਤ ਜੈਹੈ ਜਨਮੁ	ਸੂਲ ਤਾਲ "	460
ਪ੍ਰਭ ਮੋਹਿ ਕਬ ਗਲਿ	ਪੜਤਾਲ "	421	ਰਾਮੁ ਸਿਮਰਿ ਰਾਮੁ ਸਿਮਰਿ	ਏਕ ਤਾਲ "	461
ਰਾਮਾ ਰਮ ਰਾਮੇ	ਪੜਤਾਲ "	423	ਰੇ ਮਨ ਕਉਨ ਗਤਿ ਹੋਇ	ਆਭਾ ਚਾਰ ਤਾਲ "	462
ਬਿਨ ਕਰਤਾਰ ਨ	ਪੜਤਾਲ "	425	ਜੈ ਜੈ ਜਗ ਕਾਰਣ ਸ੍ਰਿਸਟਿ	ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ "	463
ਸਤਿਗੁਰ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨੁ	ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	427	ਹਉ ਅਪਰਾਧੀ ਗੁਨਹਗਾਰ ਮੱਤ	ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ	464
ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ "	428	ਜਾਗਤਿ ਜੋਤ ਜਪੈ ਨਿਸੁ ਬਾਸੁਰ	ਝਪ ਤਾਲ "	465
ਗੁਰੂ ਜਿਨ੍ ਕਉ	ਰੂਪਕ ਤਾਲ "	428	ਕਵਨੁ ਜੇਗੁ ਕਉਨੁ	ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ "	465
ਮਨਿ ਤਨਿ ਜਾਪੀਐ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	429	ਵਛਕੈ ਝਾਲਿ ਝਲੁੰਭਲੈ	ਏਕ ਤਾਲ "	466
ਰਤਨ ਪਦਾਰਥ ਗੁਰ ਸਬਦੁ	ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ "	429	ਗੁਰ ਪੀਰਾ ਕੀ ਢਾਕਰੀ	ਚਾਰ ਤਾਲ "	467
ਹੇ ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਥ	ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ "	430	ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਘੋਰੁ ਅੰਧਾਰੁ	ਜੈ ਤਾਲ "	468
ਸਗਲ ਦੁਆਰ ਕਉ	ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ "	430	ਸੰਤ ਸਭਾ ਮਹਿ ਬੈਸਿ ਕਿ	ਧਮਾਰ ਤਾਲ "	469
			ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੁ ਕਰੁ ਮਨ ਮੇਰੇ	ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ "	470
			ਬੀਤ ਜੈਹੈ ਬੀਤ ਜੈਹੈ	ਪੜਤਾਲ "	472
			ਦਾਤਾ ਓਹੁ ਨ ਮੰਗੀਐ	ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ	473
			ਮਾਨਸ ਜਨਮੁ ਪਾਇ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ "	474
			ਦੀਨ ਦੁਨੀਆ ਦਰ ਕਮੰਦੇ	ਰੂਪਕ ਤਾਲ "	474
			ਤਿਹ ਪਦ ਪਾਦਕ ਚਰਨ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ "	475

੩੦-ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੋ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ	431
ਪਾਛੰ ਕਰੋਤਿ ਅਗੁਣੀਵਰ	434
ਮੰਗਲਾਚਰਨ	ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 434
ਹਰਿ ਜੀਉ ਤੁਪੁ ਵਿਟਹੁ	ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 435
ਬੇਧੀਅਲੇ ਗੋਪਾਲ ਗੋਸਾਈ	ਤੀਨ ਤਾਲ " 436
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਜਨ ਭਾਈ ਸੂਲ ਤਾਲ	" 437
ਹਰਿ ਜੀਉ ਤੂ ਮੇਰਾ ਇਕੁ ਸੋਈ	ਏਕ ਤਾਲ " 438
ਗੋਬਿੰਦੁ ਗਾਜੈ ਸਬਦੁ ਬਾਜੈ	ਝਪ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 439
ਮੇਰੇ ਮਨ ਗੁਰੁ ਅਪਣਾ ਸਾਲਾਹਿ	ਕੁੰਭ ਤਾਲ " 440
ਦੂਜੀ ਛੋਡਿ ਕੁਵਾਟੜੀ	ਏਕ ਤਾਲ " 441
ਨੈਣ ਨ ਦੇਖਹਿ ਸਾਧ	ਚਾਰ ਤਾਲ " 442
ਜੀਅ ਕੀ ਜੋਤਿ ਨ ਜਾਨੈ	ਜੈ ਤਾਲ " 443
ਕਲੀ ਕਾਲ ਮਹਿ ਰਵਿਆ	ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ " 444
ਹਰਿ ਜੀਉ ਸਦਾ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ	ਪੜਤਾਲ " 446
ਮੇਰੇ ਮਨ ਗੁਰ ਕੀ ਸਿਖ ਸੁਣੀਐ	ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 448
ਕਲਿ ਭਗਵਤ ਬੰਦ ਚਿਰਾਮੇ	ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮੱਧ ਲੈਅ 449
ਸਤਿਗੁਰੁ ਦਇਆ ਨਿਧਿ	ਰੂਪਕ ਤਾਲ " 449
ਕਹੂੰ ਬਰ ਦੇਤ	ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ " 450
ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ (ਭੈਰਵ ਅੰਗ)	ਪਰੀਚੈ 451
ਹਰਿ ਜੀਉ ਸਦਾ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ	ਤੀਨ ਤਾਲ " 451
ਸਾਹਿਬੁ ਸ੍ਰੀ ਸਭ ਕੇ ਸਿਰਨਾਇਕ	ਝਪ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 452

੩੧-ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

ਪਰੀਚੈ, ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਤੋ ਸਵਰ-ਵਿਸਥਾਰ	453
ਹੇ ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਥ	456
ਮੰਗਲਾਚਰਣ	ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ 456

੧੬-ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦੁਰਮਾਂਕੁਰੇ' ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸੁਰ ਸੁੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਤੇ ਨਿਆਸ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਧ ਵਾਦੀ ਤੇ ਗ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਸੁੰਦਰ ਹੈ। ਇਹ ਕਲਿਯਾਣ ਅੰਗ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਕਲਿਯਾਣ ਸਮਾਨ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗ ਤੇ ਨ ਵਕਰ ਸੁਰ ਹਨ ਜਿਸਦੇ ਦਿਖਾਉਣ ਨਾਲ ਰਾਗ ਭਲੀਭਾਂਤ ਸ਼ੋਭਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਸਵੇਰੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੁਣ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸਭ ਸੁੱਧ ਸੁਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਧ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਗ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗ ਅਤੇ ਨ ਦੋਵੇਂ ਵਕਰ ਸੁਰ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਗ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਅਨੁਸਾਰ 'ਮੁਦ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਸਬਰੀ ਸੁਰ ਸੋਹਤ ਜੇਹੀ ਮਾਹਿ। ਧ ਗ ਵਾਦੀ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ ਕਹਤ ਬਿਲਾਵਲ ਤਾਹਿ'॥ ਜਿਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਮ ਕੋਮਲ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਤੀਵਰ ਸੁਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧ ਵਾਦੀ ਤੇ ਗ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਅਨੁਸਾਰ ਸ ਰ ਗ ਮ, ਪ ਧ, ਨ ਸ, ਨ ਧ, ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰ ਸ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ 'ਧ' ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੜਾ ਸੁੰਦਰ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਰਨਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ' ੧੫ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੨ ਬਾਟਾਂ ਤੋਂ ੭੫ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਦੀਪਕ ਬਾਟ ਤੋਂ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠੁਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਚੰਦ੍ਰੋਦਯ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਰਾਗ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਦੀ ਬਿਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਤੇ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ੨੦ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਕੰਠ ਨੇ 'ਰਸ ਕੌਮੁਦੀ' ਵਿੱਚ ੯ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਜਨਕ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਵਭੱਟ ਨੇ 'ਅਨੂਪ ਵਿਲਾਸ' ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ੭੦ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਬੇਲਾਵਲੀ ਰਾਗ ਦਾ ਵੀ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਾਮਾ ਮਾਤਯ ਨੇ 'ਸਵਰਮੇਲਕਲਾਨਿਧੀ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੨੦ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ੬੩ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਮੰਨੀ ਹੈ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੂੰ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਮਲਾਰੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਵਿਅਕੰਟਮੁਖੀ ਨੇ 'ਚਤੁਰਦੰਡਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾ' ੧੬੭੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੧੯ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆ

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਜਨਯ ਮੇਲ ਤੋਂ ਵੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੁਲਾਜੀਰਾਵ ਭੌਂਸਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਸੰਗੀਤ ਸਾਰਾਮ੍ਰਿਤ' ੧੭੮੩ ਈ. ਵਿੱਚ ੧੦ ਜਨਕ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੇਲਾਵਲੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਵੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਪਾਰਿਜਾਤ ਦੇ ਕਰਤਾ ਪੰਡਿਤ ਅਹੋਬਲ ਨੇ ੧੬੧੫ ਈ. ਦੇ ਲਗਭਗ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਪਰ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਹੋਬਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਠ ਸ਼ੁੱਧ ਮੇਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਯੂਨਾਨੀ ਪਾਇਥਾ ਗੋਰਸ ਗ੍ਰਾਮ ਤੇ ਅਰਬੀ ਫਾਰਸੀ ਗ੍ਰਾਮ ਵੀ ਆਧੁਨਿਕ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੀ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਮੀਰ ਖੁਸਰੋ (੧੩੦੦ ਈ. ਲਗਭਗ) ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਕਈ ਨਵੇਂ ਰਾਗ, ਤਾਲ ਤੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਾਰਸ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਹਾਸਲ ਸੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਉੱਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਉਸ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਣਾ ਵੀ ਸੁਭਾਵਕ ਗੱਲ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸੰਬੰਧੀ ਕੰਵਰ ਮ੍ਰਿਗੇਂਦਰ ਸਿੰਘ 'ਵਾਦਨ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੧ ਪੰਨਾ ੧੨ ਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮੀਰ ਖੁਸਰੋ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਥਾਟ ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੀ ਤੇ ਜੋ ਅੱਜ ਦਾ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਚੀਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਯੂਰਪ ਤੱਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸ਼ੁੱਧ ਥਾਟ ਜੋ ਅੱਜ ਦਾ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਥਾਟ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਉੱਤਰੀ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਕਲਾ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦਾ ਐਸਾ ਫਰਕ ਪਿਆ ਕਿ ਇੱਕੋ ਹੀ ਸੋਮੇ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਦੋ ਧਾਰਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ। ਫਾਰਸੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਘੋਖਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਇਸਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅੱਜ ਅਸੀਂ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਨੂੰ ਹੀ ਪਹਿਲਾ ਲੇਖਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਅੱਜ ਦੇ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਥਾਟ ਨਾ ਮੰਨ ਕੇ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਥਾਟ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲ ਦੇ ਸਵਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ੁੱਧ ਸਪਤਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਮੱਧ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਸਪਤਕ ਕਨਕਾਂਗੀ ਮੇਲ ਜੋ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਹਨ, ਦੇ ਸਮਾਨ ਸੀ।

ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਰਤ ਦੇ ਸ਼ੜਜ ਗ੍ਰਾਮ (ਅੱਜ ਦਾ ਕਾਫੀ ਥਾਟ) ਦੀ ਦੂਜੀ ਮੂਰਛਨਾ, ਜੋ ਨਿਸ਼ਾਦ ਨੂੰ ਆਰੰਭਕ ਸਵਰ ਮੰਨ ਕੇ ਆਰੋਹ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੇ ਹੀ ਸਵਰ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਭਰਤ ਤੇ ਸ਼ਾਰੰਗਦੇਵ ਦਾ ਸ਼ੜਜ ਜੋ ਚੌਥੀ ਸ਼ਰੁਤੀ ਛੰਦੋਵਤੀ ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰੁਤੀ ਤੀਵਰਾ ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਵੀ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਸੁਆਮੀ ਹਰੀਦਾਸ ਤੇ ਤਾਨਸੇਨ ਸਮੇਂ ਵੀ ਇਹੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉੱਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਐਸੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜੈਪੁਰ ਨਰੇਸ਼ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇਵ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀ ਕਰਵਾਈ ਜਿਸਦੇ ਫਲ ਸਰੂਪ 'ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੋਈ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ੁੱਧ ਗ੍ਰਾਮ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਪਟਨਾ ਦੇ ਨਵਾਬ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਾ ਨੇ ੧੮੧੩ ਈ. ਵਿੱਚ 'ਨਗਮਾਤੇ ਆਸਫੀ' ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸ਼ੁੱਧ ਸਪਤਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਧੀਰਸ਼ੰਕਰਾਭਰਤ

ਥਾਟ, ਜੋ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਪੱਛਮੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਵੀ ਸੀ - ਮੇਜਰ ਸਕੇਲ (Major scale of C) ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਹੀ ਹੈ। ਸੋ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਥਾਟ-ਰਾਗ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਪੰਡਿਤ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਨਾਰਾਇਣ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ੭੨ ਥਾਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ੧੦ ਥਾਟਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਤੇ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਸਪਤਕ ਮੰਨਿਆ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ 'ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਕਾ ਸੰਕਲਿਪਤ ਇਤਿਹਾਸ' ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ ੫੫ ਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਿਜਾਮ ਪਾਸ ਨਿਯੁਕਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਨੇ ਅਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਸੰਗੀਤ ਕਲਪਦੁਰਮਾਂਕੁਰੇ' ਵਿੱਚ ੧੧ ਸਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ੁੱਧ ਸਪਤਕ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਇਸੇ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੰਨਾ ੫੮ ਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲਖਨਊ ਦੇ ਠਾਕੁਰ ਐਸ. ਨਵਾਬ ਅਲੀ ਖਾਂ ਨੇ 'ਮਾਰਫੁਲਨਗੁਮਾਤ' ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਉਰਦੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਇਸੇ ਹੀ ਪੱਧਤੀ ਨੂੰ ਪਰਚਾਰਿਆ। ਉਨੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੰਦ ਵਿਆਸ ਲਿਖਤ ਦੂਜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦ੍ਰੁਮ' ਦਾ ਕਲਕਤੇ ਵਿੱਚ ਮਈ ੧੮੪੨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ੁੱਧ ਸਪਤਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਧ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਵਰਨਣ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਸਵਰ ਸਾਰੇ ਸ਼ੁਧ, ਵਾਦੀ ਗ ਸੰਵਾਦੀ ਧ ਤੇ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦੇ 10 ਤੋਂ 11-30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਮ ਗ ਰ ਸ। ਉਹਨਾਂ ਰਾਗ ਅਲਹੀਆ ਬਿਲਾਵਲ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਿਲਾਵਲ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨਟ ਬਿਲਾਵਲ ਵੀ ਦਸਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ, ਸਮਾਂ ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ 11-30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੈ। ਦੇਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ- ਸ ਗ ਰ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ ਗ ਮ ਰ ਸ।

ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਆਸ਼ਿਯ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸ਼ੁੱਧ ਸਵਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰਾਗ ਦਾ ਇੱਕ ਅਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਚਲਣ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸ, ਰਗ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਪ ਧ ਨ ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਸ। ਅੱਜ ਬਿਲਾਵਲ ਦੇ ਸਵਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਸਵਰ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਤੇ ਪੰਡਿਤ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦਿਗੰਬਰ ਪੁਲਸਕਰ ਜੀ ਜੋ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਸੁਰਜੀਤੀਕਰਣ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕੁਝ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਅਲਹੀਆ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਹੀ ਪਰੀਚੈ ਤੇ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਸਲੋਬਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਅਲਹੀਆ ਬਿਲਾਵਲ ਹੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਰੁਚੀ ਨੂੰ ਮੋੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਿਲਾਵਲ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਅਲਹੀਆ ਬਿਲਾਵਲ, ਸਰਪਰਦਾ ਬਿਲਾਵਲ, ਸ਼ੁਕਲ ਬਿਲਾਵਲ, ਦੇਵਗਿਰੀ ਬਿਲਾਵਲ, ਯਮਨੀ ਬਿਲਾਵਲ, ਖਮਾਇਦੀ ਬਿਲਾਵਲ, ਸੁਖੀਆ ਬਿਲਾਵਲ, ਬਿਹਾਰ ਬਿਲਾਵਲ, ਸੂਹਾ ਬਿਲਾਵਲ, ਏਮਨ ਬਿਲਾਵਲ, ਕਾਮੇਦੀ ਬਿਲਾਵਲ, ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਬਿਲਾਵਲ, ਸ਼ੰਕਰਾ ਬਿਲਾਵਲ, ਕਾਜਲੀ ਬਿਲਾਵਲ, ਮਧਰਸੀਆ ਬਿਲਾਵਲ ਆਦਿ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੭ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਲਾਵਲ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਭੈਰਵ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। 'ਲਲਤ ਬਿਲਾਵਲ ਗਾਵਹੀ ਅਪੁਣੀ ਅਪੁਣੀ ਭਾਂਤਿ'। ਦੇਵਗਿਰੀ ਤੇ ਸੁਘਰਈ ਮਿਲ ਕੇ ਬਿਲਾਵਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਰਤ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲੀ ਰਾਗਣੀ ਨੂੰ ਕਈ ਬਿਲਾਵਲ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਜੋ ਗਲਤ ਹੈ। ਬਿਲਾਵਲੀ ਭਰਤ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਭੈਰਵ ਦੀ ਨੂੰਹ ਹੈ। ਹਨੂਮਾਨ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਡੋਲ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੮ ਅਨੁਸਾਰ 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਭੈਰੋਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਕੇਸਰ ਚੰਦਨ ਦੀਆਂ ਛਿਟਕਾਂ ਵਾਲੇ ਚਿੱਟੇ ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਿਨੇ ਸਿਰ ਤੇ ਜੜਾਉ ਮੁਕਟ ਅਤੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੜਾਉ ਕੁੰਡਲ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕਮਲ ਫੁੱਲ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਧੀ ਧੀ ਧਿਧਕਟ ਕਰਕੇ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਐਸਾ ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਹੈ, ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਗਾਵੀਂਦਾ ਹੈ। 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਭੈਰੋਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਹਿੰਡੋਲ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਬਿਲਾਵਲ ਕਰਕੇ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਸੁਰ ਗੁਰ ਧੈਵਤ ਹੈ, ਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ। ਪਹਿਰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਗਾਵੀਂਦਾ ਹੈ। ਕਲਿਆਣ ਕੇਦਾਰਾ ਮਿਲ ਕੇ ਬਿਲਾਵਲ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਭੈਰਉ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਿਲਾਵਲ ਦੇ ੧੪ ਭੇਦ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਲਾਵਲ, ਅਲਹੀਆ ਬਿਲਾਵਲ, ਸੁਕਲ ਬਿਲਾਵਲ, ਖਮਾਇਚੀ ਬਿਲਾਵਲ ਆਦਿ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਦਿਨ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਹਿਰ ਦਾ ਆਰੰਭ ਹੈ। ਅਨੰਦ ਮੰਗਲ ਦੇ ਵੇਲੇ ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੀ ਰੀਤਿ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ, ਸਵਰ ਸਾਰੇ ਸੁਧ, ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਤੇ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨, ਪੰ. ੧੭੩-੧੭੪ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਨਾਮ ਵਿਲਾਵਲੀ ਹੈ। ਉੱਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਵਿੱਚ ੧੯ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਸਪਤਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਸਵਰ ਸਪਤਕ ਪੱਛਮੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸੀ-ਮੇਜਰ ਸਕੇਲ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਭੈਰਵ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਇਹ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਰਾਗ ਹੈ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਭੈਰਵ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸੁਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਂਝ ਨਹੀਂ। ਬਿਲਾਵਲ ਸਵੇਰ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਛੁੱਘੀ ਲਗਨ ਤੇ ਭਾਵਨਾਂ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਗਰਮੀ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ੧੭੦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਰਚਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ, ਮ ਪ, ਧ, ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ, ਪ, ਮ ਗ, ਰੇ ਸ। ਪਕੜ - ਗ ਰ, ਗ ਮ ਧ ਪ, ਮ ਗ, ਮ ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ', ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਭਾਗ-੬, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੧, ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ', ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ', ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਤਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਵਰਜਿਤ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਅਲਹੀਆ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗ ਪ ਮ ਗ, ਜਾਂ ਗ ਪ ਧ ਪ ਮ ਗ, ਇਹ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀਆਂ ਅਲਹੀਆ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਸਰੂਪ ਜਿਆਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜਦੋਂ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਮ ਗ ਮ ਰ ਸ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਵੀ ਅਲਹੀਆ ਬਿਲਾਵਲ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਉਤਰਾਂਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਧ ਨੁ ਧ ਪ ਮ ਗ ਨਾਲ ਅਲਹੀਆ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੀ ਬਣੇਗਾ। ਪਰ ਬਿਲਾਵਲ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਦੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਰ ਗ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਗ, ਰ ਸ ਇਹਨਾਂ ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਸਰੂਪ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਤਰਾਂਗ ਵਿੱਚ ਪ ਧ ਨ ਸੰ, ਬ ਨ ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਧ ਨ ਸੰ ਰੰ ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ ਗ, ਇਹ ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਨਿਖਾਰਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਬਿਲਾਵਲ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਨਿਸਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇੱਥੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਇੱਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤੇ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਨ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਜੋ ਕੀਰਤਨ ਚੌਂਕੀਆਂ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੀ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀਆਂ ਚਉਂਕੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਚੌਂਕੀਆਂ ਤਿੰਨ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸੱਤ ਤੋਂ ਦਸ ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੀਰਤਨ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੰਗਲਮਈ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

'ਹਰਿ ਉਤਮੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਗਾਵਿਆ ਕਰਿ ਨਾਦੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਾਗੁ' (ਮ:੪, ੮੪੯)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਨੂੰ ਸੋਲਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਬਾਣੀ ਪੰਨਾ ੭੯੫ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੧ ਦੇ ੯, ਮ:੩ ਦੇ ੯, ਮ:੪ ਦੇ ੧੫, ਮ:੫ ਦੇ ੧੩੬ ਤੇ ਮ:੯ ਦੇ ੩ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੪ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੧੩ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ੮੦੦ ਪੰਨਾ ਤੇ ਹੈ ਤੇ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੧੩ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ੮੩੦ ਪੰਨਾ ਤੇ ਹਨ। ਬਿਲਾਵਲ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਪੰਨਾ ੮੪੯ ਤੋਂ ੮੫੫ ਤੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ੧੩ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ। ਸੱਤਵੀਂ ਪਉੜੀ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਸਲੋਕ ਤੇ ਹੋਰ

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

ਪਉੜੀਆਂ ਨਾਲ ਦੋ-ਦੋ ਸਲੋਕ ਕੁੱਲ ੨੭ ਸਲੋਕ ਹਨ। ੧੧ਵੀਂ ਪਉੜੀ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਸਲੋਕ ਹੀ ਮ:੧ ਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਪਉੜੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਲੋਕ ਮ:੪ ਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ੧੧ ਪਉੜੀਆਂ ਨਾਲ ੨੩ ਸਲੋਕ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਪਉੜੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਲੋਕ ਕੁੱਲ ੨੪ ਸਲੋਕ ਮ:੩ ਦੇ ਹਨ। ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ੮੫੫ ਤੋਂ ੮੫੮ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ੧੨, ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ, ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਦੋ ਤੇ ਭਗਤ ਸਧਨੇ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ 'ਸੋ ਕਿਮ ਮਾਨਸ ਰੂਪ ਕਹਾਏ' ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲੁ, ਬਿਲਾਵਲੁ ਦਖਣੀ, ਬਿਲਾਵਲੁ ਮੰਗਲ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ।
ਰਾਗੁ ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਬਿਲਾਵਲੁ	ਬਾਟ-ਬਿਲਾਵਲ ਸਵਰ-ਸਾਰੇ ਸੁੱਧ	ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ- ਕੋਈ ਨਹੀਂ
ਜਾਤੀ-ਸੰਪੂਰਨ	ਵਾਦੀ- ਧੈਵਤ, ਸੰਵਾਦੀ-ਗੰਧਾਰ	ਸਮਾਂ-ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ
ਆਰੋਹ - ਸ, ਰ ਗ, ਮ ਪ, ਧ, ਨ ਸੰ।	ਅਵਰੋਹ - ਸੰ ਨ ਧ, ਪ, ਮ ਗ, ਰ ਸ ।	

ਮੁੱਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਧ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਸ।

ਸਵਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਸ ਰ ਗ, ਰ ਸ, ਰ ਗ ਮ ਗ, ਰ ਸ, ਨੁ ਸ, ਧੁ ਨੁ ਸ, ਸ ਨੁ ਧੁ ਨੁ ਸ, ਧੁ ਨੁ ਸ ਨੁ ਧੁ, ਸ ਨੁ ਧੁ ਪੁ, ਧੁ ਪੁ ਮ ਗੁ, ਪੁ ਧੁ ਨੁ, ਧੁ ਨੁ ਸ ਰ ਸ, ਸ ਰ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਪ, ਧ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਗ, ਪ ਮ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਮ ਗ, ਰ ਸ, ਨੁ ਸ।

ਸ ਰ ਗ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਪ ਧ ਪ ਮ ਗ, ਪ ਧ ਨ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਪ ਧ ਨ ਸੰ, ਪ ਧ ਨ ਸੰ, ਧ ਨ ਸੰ, ਧ ਨ ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਧ ਨ ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਪ ਧ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਪ ਮ ਗ, ਧ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਗ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ, ਧੁ ਨੁ ਸ।

ਸ ਰ ਗ ਰ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਪ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਨ ਧ, ਧ ਨ ਸੰ, ਪ ਧ ਨ ਸੰ, ਧ ਨ ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਗੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਗੰ ਰੰ, ਰੰ ਗੰ ਮੰ ਗੰ, ਰੰ ਗੰ ਮੰ ਪੰ ਮੰ ਗੰ, ਰੰ ਗੰ ਮੰ ਗੰ, ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਧ ਨ ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਪ ਧ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ, ਧੁ ਨੁ ਸ।

(ਬਿਲਾਵਲ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪)

(੮੪੯)

ਮ:੩॥ ਬਿਲਾਵਲੁ ਕਰਿਹੁ ਤੁਮੁ ਪਿਆਰਿਹੋ ਏਕਸੁ ਸਿਉ ਲਿਵ ਲਾਇ॥ ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੁਖੁ ਕਟੀਐ ਸਚੇ ਰਹੈ ਸਮਾਇ॥ ਸਦਾ ਬਿਲਾਵਲੁ ਅਨੰਦੁ ਹੈ ਜੇ ਚਲਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਭਾਇ॥ ਸਤਸੰਗਤੀ ਬਹਿ ਭਾਉ ਕਰਿ ਸਦਾ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਇ॥ ਨਾਨਕ ਸੇ ਜਨ ਸੋਹਣੇ ਜਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਇ॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਏਕਸੁ ਸਿਉ- ਇਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ। ਲਿਵ-ਲਗਨ। ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੁਖ-ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਦੁੱਖ। ਰਹੈ ਸਮਾਇ-ਲੀਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਚਲਹਿ-ਤੁਰਦੇ ਰਹਿਣ। ਸਤਿਗੁਰ ਭਾਇ-ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਜਾ ਵਿੱਚ। ਸਤਸੰਗਤੀ ਬਹਿ-ਸਤਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ। ਭਾਉ-ਪਿਆਰ। ਜਿ-ਜਿਹੜੇ। ਗੁਰਮੁਖਿ-ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋ ਕੇ। ਮੇਲਿ-ਮਿਲਾਪ ਵਿੱਚ, ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਟਿਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
															ਰਗਮਗ ਵਾਹਿੰ
ਰਸ	ਰਰਗਗ	ਮਮਗ- ਰਸ		ਰਗਮਪ	ਪ-ਧਪ	ਮਮਗਗ	ਰਸ	----	ਰਗਮਪ	ਧਪਮਗ	ਪ-ਧਨ	ਸੰਸੰਨਾਂ	ਧਨਸੰ-	ਧਪਮਗ	ਮਰਸ-
ਗੁਰੂ	ਬਿਲਾਵਲੁ	ਕਰਿਹੁੜਮੁ		ਪਿਆਰਿਹੋ	ਏੜਕਸੁ	ਸਿਉਲਿਵ	ਲਾਇ	SSSS	ਜਨਮਸ	ਮਰਣਸ	ਦੁਖੁਸ	ਕਟੀਐੜ	ਸੜਚੇੜ	ਰੜਹੈੜ	ਸਮਾਇੜ
ਰਗਮਪ	ਧਪਮਗ	ਪਪਧਪ	ਮਪਮਗ	ਪਪਧਧ	ਨ-ਧਨ	ਸੰ---	ਧਨਸੰਰੰ	ਸੰ-ਨਾਂ	ਧਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਰੰਸੰ-	ਸੰਨਧਪ	ਧਨਸੰ-	ਧਨਸੰ-	ਧਨਸੰ-
ਸੜਦਾੜ	ਬਿਲਾਵਲੁ	ਅਨੰਦੁਹੈ	ਜੇਹਲੀ	ਸਤਿਗੁਰ	ਭਾੜਇੜ	SSSS	ਸੜਤੜ	ਸੰਗਤੀ	ਬਹਿ	ਭਾਉ	ਕੜਰਿੜ	ਸੜਦਾੜ	ਹਰਿਕੇੜ	ਹਰਿਕੇੜ	ਹਰਿਕੇੜ
ਰੰਗੰਮੰਗੰ	ਰੰਸੰ	----	ਸੰ-ਧਨ	ਸੰਨਧਪ	ਧਪਮ-	ਮਮਗ-	ਗਪਧਪ	ਮਗਧਪ	ਮਗਮ-	ਰਸ	ਧਪਮਗ	ਮਰ	ਸ-ਧਪ	ਮਗਮ-	ਰਸ
ਗੁੜਣੜ	ਗਾਇ	SSSS	ਨਾੜਨਕ	ਸੇੜੜ	ਜੜਨੜ	ਸੋਹਣੇੜ	ਜਿੜਗੁਰ	ਮੁਖਿਮੇੜ	ਲਿੜਮਿੜ	ਲਾਇ	ਮੇੜਲਿੜ	ਮਿਲਾ	ਇੜਮੇੜ	ਲਿੜਮਿੜ	ਲਾਇ
ਗਰਸਸ															
ਵਾਹਿਗੁਰੂ															
X				2				0				3			

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੦੬)

ਚਰਨ ਕਮਲ ਪ੍ਰਭ ਹਿਰਦੈ ਧਿਆਏ॥ ਰੋਗ ਗਏ ਸਗਲੇ ਸੁਖ ਪਾਏ॥੧॥ ਗੁਰਿ ਦੁਖੁ ਕਾਟਿਆ ਦੀਨੋ ਦਾਨੁ॥ ਸਫਲ ਜਨਮੁ ਜੀਵਨ ਪਰਵਾਨੁ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ਅਕਥ ਕਥਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਭ ਬਾਨੀ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਪਿ ਜੀਵੇ ਰਿਗਾਨੀ॥੨॥੨॥੨੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਚਰਨ ਕਮਲ - ਕੋਲ ਫੁੱਲ ਵਰਗੇ ਸੋਹਣੇ ਤੇ ਕੋਮਲ ਪੈਰ। ਦਾਨੁ-(ਨਾਮ ਦੀ) ਦਾਤ। ਅਕਥ-ਉਹ ਪੁਤ੍ਰ ਜਿਸਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਬਿਆਨ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਕਥਾ-ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਗ	-	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮਪ	ਮ
ਦੀ	s	ਨੋ	s	ਦਾ	s	ਨੁ	s	ਗ	ਰਿ	ਦੁ	ਖੁ	ਕਾ	ਟਿ	ਆੜ	s
ਰ	ਗਗ	ਮ	ਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਗ	ਪ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਜੀ	ਵਨ	ਪ	ਰ	ਵਾੜ	ਸੜ	ਨੁੜ	ਸੜ	ਸ	ਫ	ਲੜ	ਸੜ	ਜ	ਨ	ਮੁ	s
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

					ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨਨ	ਨ
					ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਪ੍ਰ	ਭ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ
ਹਿ	ਰ	ਦੈ	s	ਧਿ	ਆ	ਏ	s	ਰੋ	s	ਗ	s	ਏ
ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ-					
ਸਗ	ਲੇ	ਸੁ	ਖ	ਪਾs	ss	ਏs	ss					
x				2				0			3	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰ ਗਰ ਮਗ ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰਸ ਨੁਸ 2) ਸਰ ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰਗ ਮਰ ਸ-
 - 3) ਸਰ ਗਪ ਮਗ ਰਗ ਧਪ ਮਗ ਮਰ ਸ- 4) ਰਗ ਮਪ ਧਪ ਮਗ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
 - 5) ਸਰ ਗਪ ਮਗ ਰਸ ਗਪ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਧਨ ਸੰਰੇ ਸੰਨ ਧਪ ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰਸ
 - 6) ਗਪ ਧਪ ਮਗ ਰਗ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਨੁਸ ਗਪ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਗ ਮਗ ਰਸ
 - 7) ਸਰ ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਨੁਸ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰਸ
- 1) ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਅੱਠ ਮਾਤਰਾਂ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਪੂਰੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 3) ਸੱਮ ਤੋਂ ਮੁਖੜੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 12 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 4) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ਪ॥ (੮੦੧-੦੨)

ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ॥ ਅਗਨਤ ਗੁਣ ਠਾਕੁਰ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ॥ ਮੋਹਿ ਅਨਾਥ ਤੁਮਰੀ ਸਰਣਾਈ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਹਰਿ ਚਰਨ ਧਿਆਈ॥੧॥ ਦਇਆ ਕਰਹੁ ਬਸਹੁ ਮਨਿ ਆਇ॥ ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਨ ਲੀਜੈ ਲੜਿ ਲਾਇ॥ਰਹਾਉ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਚਿਤਿ ਆਵੈ ਤਾ ਕੈਸੀ ਭੀੜ॥ ਹਰਿ ਸੇਵਕ ਨਾਹੀ ਜਮ ਪੀੜ॥ ਸਰਬ ਦੂਖ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਨਸੇ॥ ਜਾ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਦਾ ਪ੍ਰਭੁ ਬਸੈ॥੨॥ ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਨਾਮੁ ਮਨਿ ਤਨਿ ਆਧਾਰੁ॥ ਬਿਸਰਤ ਨਾਮੁ ਹੋਵਤ ਤਨੁ ਛਾਰੁ॥ ਪ੍ਰਭ ਚਿਤਿ ਆਏ ਪੂਰਨ ਸਭ ਕਾਜ॥ ਹਰਿ ਬਿਸਰਤ ਸਭ ਕਾ ਮੁਹਤਾਜ॥੩॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸੰਗਿ ਲਾਰੀ ਪ੍ਰੀਤਿ॥ ਬਿਸਰਿ ਗਈ ਸਭ ਦੁਰਮਤਿ ਰੀਤਿ॥ ਮਨ ਤਨ ਅੰਤਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਮੰਤ॥ ਨਾਨਕ ਭਗਤਨ ਕੈ ਘਰਿ ਸਦਾ ਅਨੰਦ॥੪॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਨਿਧਾਨ-ਖਜ਼ਾਨੇ। ਅਗਨਤ-ਜੇ ਗਿਣੇ ਨਾ ਜਾ ਸਕਣ। ਭੀੜ-ਬਿਪਤਾ। ਆਧਾਰੁ-ਆਸਰਾ। ਛਾਰੁ-ਸੁਆਹ। ਮੁਹਤਾਜ-ਮੁਥਾਜ। ਦੁਰਮਤਿ-ਖੋਟੀ ਮੰਤ। ਰੀਤਿ-ਰਵੱਈਆ। ਮੰਤ-ਮੰਤਰ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ
								ਦਇ	s	ਆ	s	ਕ	ਰਹੁ	s	s
ਗ	ਗੁਗੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਗਮ	ਪ	ਮ	ਗ
ਬ	ਸਹੁ	ਮ	ਨਿ	ਆ	s	ਇ	s	ਮੇ	s	ਹਿ	s	ਨਿs	ਰ	ਗੁ	ਨ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗੁ								
ਲੀ	ਜੈ	ਲ	ੜਿ	ਲਾs	ss	ਇs	ss								
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਪ	-	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	-
								ਸੁ	s	ਖ	ਨਿ	ਧਾ	s	ਨ	s
ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਪ੍ਰੀ	ਤਮ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਮੇ	s	ਰੇ	s	ਅ	ਗ	ਨ	ਤ	ਗੁ	s	ਣ	s
ਧ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮਗੁ	ਮ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਪ
ਠਾ	ਕੁਰ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਤੇ	s	ਰੇ	s	ਮੇ	ss	ਹਿ	ਅ	ਨਾ	s	ਬ	s
ਮਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	ਨ
ਤੁਮ	ਰੀ	ਸ	ਰ	ਣਾ	s	ਈ	s	ਕ	ਰਿ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	s	ਹ	ਰਿ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗੁ								
ਚ	ਰ	ਨ	ਧਿ	ਆs	ss	ਈs	ss								
X				2				0				3			

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੮੦੬)

ਸਾਂਤਿ ਪਾਈ ਗੁਰਿ ਸਤਿਗੁਰਿ ਪੂਰੇ॥ ਸੁਖ ਉਪਜੇ ਬਾਜੇ ਅਨਹਦ ਤੂਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਤਾਪ ਪਾਪ ਸੰਤਾਪ ਬਿਨਾਸੇ॥ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਕਿਲਵਿਖ ਸਭਿ ਨਾਸੇ॥੧॥ ਅਨਦੁ ਕਰਹੁ ਮਿਲਿ ਸੁੰਦਰ ਨਾਰੀ॥ ਗੁਰਿ ਨਾਨਕਿ ਮੇਰੀ ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ॥੨॥੩॥੨੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਾਂਤਿ-ਆਤਮਕ ਠੰਢ। ਉਪਜੇ-ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ। ਬਾਜੇ-ਵੱਜ ਪਏ। ਅਨਹਦ-ਇੱਕ-ਰਸ। ਤੂਰੇ-ਵਾਜੇ। ਤਾਪ-ਦੁੱਖ। ਪਾਪ-ਵਿਕਾਰ। ਸੰਤਾਪ-ਕਲੇਸ਼। ਕਿਲਵਿਖ-ਪਾਪ। ਪੈਜ-ਲਾਜ, ਇੱਜ਼ਤ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
						ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ
						ਸਾਂ	ਤਿ	ਪਾ	ਈ	ਗੁ	ਰਿ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰਿ

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

ਗ	-	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	-	-	ਗ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ
ਪੂ	s	ਰੇ	s	s	s	s	s	ਸੁ	ਖ	ਉ	ਪ	ਜੇ	s	ਬਾ	ਜੇ
ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	-	ਸ	-	ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	ਨ
ਅ	ਨ	ਹ	ਦ	ਤੂ	s	ਰੇ	s	ਸੁ	ਖ	ਉ	ਪ	ਜੇ	s	ਬਾ	ਜੇ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁਪ	ਮਗ										
ਅ	ਨ	ਹ	ਦ	ਤੂ	ਰੇ										
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਪ	-	ਪ	-	ਧ	-	ਨ	-
ਸੰ	ਤਾ	ਪ	ਬਿ	ਨਾ	s	ਸੇ	s	ਤਾ	s	ਪ	s	ਪਾ	s	ਪ	s
ਸੰਸੰ	ਨਨ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਮ	ਗ			ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ
ਕਿਲ	ਵਿਖ	ਸs	ਭਿs	ਨਾ	ਸੇ			ਹ	ਰਿ	ਸਿ	ਮ	ਰ	s	ਤ	s
x				2				0				3			

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੪॥

(੭੯੯)

ਹਮ ਮੂਰਖ ਮੁਗਧ ਅਗਿਆਨ ਮਤੀ ਸਰਣਾਗਤਿ ਪੁਰਖ ਅਜਨਮਾ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਰਖਿ ਲੇਵਹੁ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਹਮ ਪਾਬਰ ਹੀਨ ਅਕਰਮਾ॥੧॥ ਮੇਰੇ ਮਨ ਭਜੁ ਰਾਮ ਨਾਮੈ ਰਾਮਾ॥ ਗੁਰਮਤਿ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪਾਈਐ ਹੋਰਿ ਤਿਆਗਹੁ ਨਿਹਫਲ ਕਾਮਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਜਨ ਸੇਵਕ ਸੇ ਹਰਿ ਤਾਰੇ ਹਮ ਨਿਰਗੁਨ ਰਾਖੁ ਉਪਮਾ॥ ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਹਰਿ ਜਪੀਐ ਵਡੇ ਕਰੰਮਾ॥੨॥ ਨਾਮਹੀਨ ਪ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਤੇ ਤਿਨ ਵਡ ਦੂਖ ਸਹੰਮਾ॥ ਓਇ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਜੋਨਿ ਭਵਾਈਅਹਿ ਮੰਦਭਾਗੀ ਮੂੜ ਅਕਰਮਾ॥੩॥ ਹਰਿ ਜਨ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੁ ਹੈ ਧੁਰਿ ਪੂਰਬਿ ਲਿਖੇ ਵਡ ਕਰਮਾ॥ ਗੁਰਿ ਸਤਿਗੁਰਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਫਲੁ ਜਨੰਮਾ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮੁਗਧ-ਮੂਰਖ। ਅਗਿਆਨ ਮਤੀ-ਬੇ-ਸਮਝੀ। ਅਜਨਮਾ-ਹੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਰਹਿਤ! ਪਾਬਰ-ਪੱਥਰ ਦਿਲ। ਹੀਨ-ਨਿਮਾਣੇ। ਅਕਰਮਾ-ਭਾਗ-ਹੀਣ। ਭਜੁ-ਸਿਮਰ। ਵਡੇ ਕਰੰਮਾ-ਵਡੇ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ। ਨਾਮਹੀਨ- ਨਾਮ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ। ਪ੍ਰਿਗੁ-ਫਿਟਕਾਰ-ਜੋਗ। ਸਹੰਮਾ-ਸਹਿਮ, ਫਿਕਰ। ਪੂਰਬਿ-ਪੂਰਬਲੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ। ਕਰਮਾ-ਭਾਗ। ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ-ਪੱਕਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਗ	ਰ	ਮ	ਗ
												ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨ
ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	ਗ
ਭ	ਜੁ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	s	ਮੈ	s	ਰਾ	s	ਮਾ	s	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤਿ

ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਹ	ਰਿ	ਰ	ਸੁ	ਪਾ	s	ਈ	s	ਐ	s	s	s	ਹੈ	s	ਰਿ	s
ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ				
ਤਿs	ਆs	ਗ	ਹੁ	ਨਿ	ਹ	ਫ	ਲ	ਕਾs	ਸs	ਮਾs	s				
x				2				0						3	

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਦੰ	ਸੰ	-	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨਨ	
ਮੁ	ਗ	ਧ	s	ਅ	ਗਿਆਨ	s		ਮs	ਤੀs	s	s	ਸ	ਰ	ਮੁ ਰਖ	
ਧ	ਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗਰ	ਮਗ	ਰਸ	ਨੁs			ਸੰ ਸੰ	
ਪੁ	ਰ	ਖs	ss	ਅ	s	ਜ	ਨ	ਮਾs	ss	ss	ss			ਣਾ ਗਤਿ	
x				2				0						3	

ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦ (ਸ਼ਬਦ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦)

ਸੋ ਕਿਮ ਮਾਨਸ ਰੂਪ ਕਹਾਏ॥ ਸਿਧ ਸਮਾਧ ਸਾਧ ਕਰ ਹਾਰੇ ਕਜੇਹੂੰ ਨ ਦੇਖਨ ਪਾਏ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
 ਨਾਰਦ ਬਿਆਸ ਪਰਾਸਰ ਧੂਅ ਸੇ ਧਿਆਵਤ ਧਿਆਨ ਲਗਾਏ॥ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਹਾਰ ਹਠ ਛਾਡਿਓ ਤਦਪਿ
 ਧਿਆਨ ਨ ਆਏ॥੧॥ ਦਾਨਵ ਦੇਵ ਪਿਸਾਚ ਪ੍ਰੇਤ ਤੇ ਨੇਤਹ ਨੇਤ ਕਹਾਏ॥ ਸੂਛਮ ਤੇ ਸੂਛਮ ਕਰ
 ਚੀਨੇ ਬ੍ਰਿਧਨ ਬ੍ਰਿਧ ਬਤਾਏ॥੨॥ ਭੂਮ ਅਕਾਸ ਪਤਾਲ ਸਭੈ ਸਜਿ ਏਕ ਅਨੇਕ ਸਦਾਏ॥ ਸੋ ਨਰ ਕਾਲ
 ਫਾਸ ਤੇ ਬਾਚੇ ਜੋ ਹਰਿ ਸਰਣਿ ਸਿਧਾਏ॥੩॥੧॥੮॥੩੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਜੇਹੂੰ- ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਵੀ। ਨਾਰਦ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਿਸ਼ੀ। ਬਿਆਸ-ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਲਿਖਾਰੀ ਰਿਸ਼ੀ। ਪਰਾਸਰ-ਇੱਕ
 ਵੈਦਿਕ ਰਿਸ਼ੀ ਜਿਸ ਨੇ ਰਿਗ ਵੇਦ ਦੇ ਕਈ ਮੰਤ੍ਰ ਰਚੇ। ਤਦਪਿ-ਤਾਂ ਵੀ, ਫਿਰ ਵੀ। ਪਿਸਾਚ-ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਰਾਖਸ਼। ਨੇਤਹ
 ਨੇਤ-ਬੇਅੰਤ। ਸੂਛਮ-ਸੂਖਮ, ਛੋਟਾ। ਚੀਨੇ-ਜਾਣਿਆ, ਸਮਝਿਆ। ਬ੍ਰਿਧਨ-ਵੱਡੇ ਤੇ ਵੱਡਾ। ਸਜਿ-ਸਾਜ ਕੇ। ਬਾਚੇ-ਬਚਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਧਨ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ
								ਸੋs	s	ਕਿ	ਮ	ਮਾ	s	ਨ	ਸ
ਗ	-	ਰਗੁ	ਮਪੁ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਰੂ	s	ਪs	ss	ਕ	ਹਾ	ਏ	s	ਸਿ	s	ਧ	s	ਸ	ਮਾ	ਧ	s
ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧੁਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਸਾ	ਧ	ਕ	ਰ	ਹਾ	s	ਰੇ	s	ਕੜੇ	ਹੂੰ	ਨ	s	ਦੇ	s	ਖ	ਨ
ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਗੁ	ਮਪੁ	ਮਗੁ	ਰਸੁ								
ਪਾ	s	s	s	ਏs	ss	ss	ss								
x				2				0						3	

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

				ਅੰਤਰਾ				ਪ	-	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	-
				ਨਾ	ਸ	ਰ	ਦ	ਬਿ	ਆ	ਸ	ਸ	ਧ	ਆ	ਸ	ਸ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ
ਪ	ਰਾ	ਸ	ਰ	ਯੂ	ਅ	ਸ	ਸੇ	ਸ	ਧਿ	ਆ	ਵ	ਤ	ਧਿ	ਆ	ਨ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਲ	ਸ	ਗਾ	ਸ	ਏ	ਸ	ਸ	ਸ	ਬੇ	ਸ	ਦ	ਸ	ਪੁ	ਰਾ	ਨ	ਸ
ਗੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਹਾ	ਰ	ਹ	ਠ	ਛਾ	ਛਿ	ਓ	ਸ	ਤ	ਦ	ਪਿ	ਸ	ਧਿ	ਆ	ਨ	ਨ
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਨ	ਸ				
ਆ	ਸ	ਸ	ਸ	ਏ	ਸ	ਸ	ਸ	ਏ	ਸ	ਸ	ਸ				
x				2				0				3			

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫ ਛੰਤੁ)

(੮੪੭)

ਧਨਿ ਧੰਨਿ ਹਮਾਰੇ ਭਾਗ ਘਰਿ ਆਇਆ ਪਿਰੁ ਮੇਰਾ॥ ਸੋਹੇ ਬੰਕ ਦੁਆਰ ਸਗਲਾ ਬਨੁ ਹਰਾ॥ ਹਰ ਹਰਾ ਸੁਆਮੀ ਸੁਖਹ ਗਾਮੀ ਅਨਦ ਮੰਗਲ ਰਸੁ ਘਣਾ॥ ਨਵਲ ਨਵਤਨ ਨਾਹੁ ਬਾਲਾ ਕਵਨ ਰਸਨਾ ਗੁਨ ਭਣਾ॥ ਮੇਰੀ ਸੇਜ ਸੋਹੀ ਦੇਖਿ ਮੋਹੀ ਸਗਲ ਸਹਸਾ ਦੁਖੁ ਹਰਾ॥ ਨਾਨਕੁ ਪਇਅੰਪੈ ਮੇਰੀ ਆਸ ਪੂਰੀ ਮਿਲੇ ਸੁਆਮੀ ਅਪਰੰਪਰਾ॥੫॥੧॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਧਨਿ ਧੰਨਿ-ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ। ਪਿਰੁ-ਪੁਤ੍ਰ-ਪਤੀ। ਸੋਹੇ- ਸੋਹਣੇ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਬੰਕ-ਬਾਂਕੇ, ਸੋਹਣੇ। ਬਨੁ-ਜੰਗਲ, ਹਿਰਦਾ-ਜੂਹ। ਹਰ ਹਰਾ- ਹਰਾ ਹਰਾ, ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ। ਸੁਖਹ ਗਾਮੀ-ਸੁੱਖਾਂ ਤੱਕ ਅਪੜਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਮੰਗਲ-ਖੁਸ਼ੀ। ਘਣਾ-ਬਹੁਤ। ਨਵਲ-ਨਵਾਂ। ਨਵਤਨ-ਨਵੇਂ ਪਿਆਰ ਵਾਲਾ। ਨਾਹੁ-ਨਾਥ, ਖਸਮ-ਪੁਤ੍ਰ। ਰਸਨਾ-ਜੀਭ ਨਾਲ। ਭਣਾ-ਭਣਾਂ, ਮੈਂ ਬਿਆਨ ਕਰਾਂ। ਸੇਜ-ਹਿਰਦਾ-ਸੇਜ। ਸੋਹੀ-ਸਜ ਗਈ ਹੈ। ਸਹਸਾ-ਸਹਮ। ਹਰਾ- ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਇਅੰਪੈ-ਕਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਪਰੰਪਰਾ-ਪਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਬੇਅੰਤ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਸੂਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਧ	ਨਿ	ਧੰ	ਨਿ	ਹ	ਮਾ	ਰੇ	ਸ	ਭਾ	ਗ
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਘ	ਰਿ	ਆ	ਇ	ਆ	ਸ	ਪਿ	ਰੁ	ਮੇ	ਰਾ
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਸੋ	ਸ	ਹੇ	ਸ	ਬੰ	ਸ	ਕ	ਦੁ	ਆ	ਰ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਸ	ਗ	ਲਾ	ਸ	ਬ	ਨੁ	ਹ	ਸ	ਰਾ	ਸ
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸੁਰ ਗੁਪ ਮਗ ਰਸ ਗੁਪ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
 - 2) ਸੁਰ ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਧਪ ਮਗ ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰਸ
 - 3) ਗਰ ਮਗ ਰਗ ਮਪ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਮਰ ਸ-
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀਆਂ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੰ ਨਸੰ ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹ ਮਾਰੇ ਵਾਰ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀਆਂ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੧ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧ (੭੬੫)

ਤੂ ਸੁਲਤਾਨੁ ਕਹਾ ਹਉ ਮੀਆ ਤੇਰੀ ਕਵਨ ਵਡਾਈ॥ ਜੋ ਤੂ ਦੇਹਿ ਸੁ ਕਹਾ ਸੁਆਮੀ ਮੈ ਮੂਰਖ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ॥੧॥ ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਦੇਹਿ ਬੁਝਾਈ॥ ਜੈਸੇ ਸਚ ਮਹਿ ਰਹਉ ਰਜਾਈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜੋ ਕਿਛੁ ਹੋਆ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤੁਝ ਤੇ ਤੇਰੀ ਸਭ ਅਸਨਾਈ॥ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਣਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬ ਮੈ ਅੰਧੁਲੇ ਕਿਆ ਚਤੁਰਾਈ॥੨॥ ਕਿਆ ਹਉ ਕਬੀ ਕਥੇ ਕਥਿ ਦੇਖਾ ਮੈ ਅਕਬੁ ਨ ਕਥਨਾ ਜਾਈ॥ ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਆਖਾ ਤਿਲੁ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ॥੩॥ ਏਤੇ ਕੂਕਰ ਹਉ ਬੇਗਾਨਾ ਭਉਕਾ ਇਸੁ ਤਨ ਤਾਈ॥ ਭਗਤਿ ਹੀਣੁ ਨਾਨਕੁ ਜੇ ਹੋਇਗਾ ਤਾ ਖਸਮੈ ਨਾਉ ਨ ਜਾਈ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਸੁਲਤਾਨੁ-ਬਾਦਸ਼ਾਹ। ਕਵਨ ਵਡਾਈ-ਕੋਈ ਵਡਿਆਈ ਨਹੀਂ। ਬੁਝਾਈ-ਸਮਝ, ਅਕਲ। ਰਜਾਈ-ਹੇ ਰਜਾ ਦੇ ਮਾਲਕ-ਪੁਤ੍ਰ! ਅਸਨਾਈ- ਵਡਿਆਈ। ਚਤੁਰਾਈ-ਚਲਾਕੀ। ਅਕਬੁ-ਜਿਸ ਦੇ ਗੁਣ ਕਹੇ ਨ ਜਾ ਸਕਣ। ਤਿਲੁ-ਚਤਾ ਕੁ। ਕੂਕਰ-ਕੁੱਤੇ, ਕਾਮਾਇਕ ਵਿਕਾਰ। ਭਉਕਾ-ਮੈਂ ਭਉਂਕਦਾ ਹਾਂ। ਇਸੁ ਤਨ ਤਾਈ-ਇਸ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਟ ਵਾਸਤੇ। ਖਸਮੈ ਨਾਉ-ਮਾਲਕ ਦੀ ਵਡਿਆਈ। ਨ ਜਾਈ-ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਪ	-	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਤੇ	ਰੇ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ਵਾ	ਦੇ	S	ਹਿ	ਬੁ	ਝਾ	ਈ
ਪ	-	ਪ	ਧ	ਧ	ਨਨ	ਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਜੈ	S	ਸੇ	ਸ	ਚ	ਮਹਿ	ਰ	ਹਉ	S	ਰ	ਜਾ	ਈ
X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਤੂ	ਸੁ	ਲ	ਤਾ	S	ਨੁ	ਕ	ਹਾ	ਹਉ	ਮੀ	ਆ	S

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

ਸੰ	-	ਨ	ਧਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਤੇ	S	ਰੀ	ਕਵ	ਨ	ਵ	ਡਾ	S	S	ਈ	S	S
ਗ	-	ਮ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ
ਜੋ	S	ਤੂ	ਦੇ	ਹਿ	ਸੁ	ਕ	S	ਹਾ	ਸੁ	ਆ	ਮੀ
ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਮੈ	S	ਮੂ	S	ਰ	ਖ	ਕਹ	S	ਣ	ਨ	ਜਾ	ਈ
X		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰ ਗੁਪ ਧੁਪ ਮਗ ਰਸ ਗੁਪ ਧਨ ਸੰਨ ਧੁਪ ਮਗ ਮਰ ਸ-
 - 2) ਗੁਪ ਧੁਪ ਮਗ ਰਸ ਗੁਪ ਧਨ ਸੰਨ ਧੁਪ ਮਗ ਰਗ ਮਗ ਰਸ
 - 3) ਗਰ ਮਗ ਧੁਪ ਮਗ ਗੁਪ ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧੁਪ ਮਗ ਮਰ ਸ-
- 1) ਤੀਜੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੨੪)

ਧੀਰਉ ਦੇਖਿ ਤੁਮ੍ਹਾਰੇ ਰੰਗਾ॥ ਤੁਹੀ ਸੁਆਮੀ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਤੁਹੀ ਵਸਹਿ ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
 ਖਿਨ ਮਹਿ ਬਾਪਿ ਨਿਵਾਜੇ ਠਾਕੁਰ ਨੀਚ ਕੀਟ ਤੇ ਕਰਹਿ ਰਾਜੰਗਾ॥੧॥ ਕਬਹੂ ਨ ਬਿਸਰੈ ਹੀਏ ਮੇਰੇ
 ਤੇ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਇਹੀ ਦਾਨੁ ਮੰਗਾ॥੨॥੧੫॥੧੦੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਧੀਰਉ-ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰੰਗਾ-ਕੌਤਕ, ਚੇਜ। ਕੈ ਸੰਗਾ-ਦੇ ਨਾਲ। ਬਾਪਿ-ਬਾਪਨਾ ਦੇ
 ਕੇ। ਨਿਵਾਜੇ-ਮਾਣ-ਆਦਰ ਵਾਲੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ। ਕੀਟ ਤੇ-ਕੀੜੇ ਤੋਂ। ਰਾਜੰਗਾ-ਰਾਜੇ। ਹੀਏ ਮੇਰੇ ਤੇ-ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਤੋਂ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
				ਧ	ਪੁਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	ਸ
				ਧੀ	ਰਉ	ਦੇ	S	ਖਿ	ਤੂ	ਮਾ	ਰੇ
ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ
ਰੰ	S	ਗਾ	S	ਤੂ	ਹੀ	ਸੁ	ਆ	ਮੀ	ਅੰ	ਤ	ਰ
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਜਾ	S	ਮੀ	S	ਤੂ	ਹੀ	ਵ	ਸਹਿ	ਸਾ	ਧ	ਕੈ	S
ਮ	ਗ	ਰ	ਸ								
ਸੰ	S	ਗਾ	S								
X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਪੁਪ ਖਿਨ	ਪੁਪ ਮਹਿ	ਧ ਥਾ	ਨ ਪਿ	ਸੰ ਨਿ	ਸੰ ਵਾ	ਧ ਜੇ	ਨ ਸ
ਠਾ	ਸ	ਕੁ	ਰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁਗੁ
ਮ	ਰ	ਸ	-	ਨੀ	ਚ	ਕੀ	ਟ	ਤੇ	ਸ	ਕ	ਰਹਿ
ਰਾ	ਜੰ	ਗਾ	ਸ								
X		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਪਹਿਲੀ ਏਕ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਮੁਖੜੇ ਦੀ 5ਵੀਂ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ 2 ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੨੦)

ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਤੂ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰੈ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਡੰਡਉਤਿ ਬੰਦਨਾ ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਜਾਉ ਬਾਰੈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
 ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਸੇਵਤ ਜਾਗਤ ਇਹੁ ਮਨੁ ਤੁਝਹਿ ਚਿਤਾਰੈ॥ ਸੂਖ ਦੂਖ ਇਸੁ ਮਨ ਕੀ ਬਿਰਥਾ ਤੁਝ ਹੀ
 ਆਗੈ ਸਾਰੈ॥੧॥ ਤੂ ਮੇਰੀ ਓਟ ਬਲ ਬੁਧਿ ਧਨੁ ਤੁਮ ਹੀ ਤੁਮਹਿ ਮੇਰੈ ਪਰਵਾਰੈ॥ ਜੇ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਸੇਈ
 ਭਲ ਹਮਰੈ ਪੇਖਿ ਨਾਨਕ ਸੁਖ ਚਰਨਾਰੈ॥੨॥੨॥੮੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰੈ-ਜਿੰਦ ਦਾ ਆਸਰਾ। ਡੰਡਉਤਿ ਬੰਦਨਾ-ਡੰਡੇ ਵਾਂਗ ਸਿੱਧਾ ਚੁਫਾਲ ਲੰਮਾ ਪੈ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰ।
 ਬਾਰੈ-ਵਾਰਨੇ, ਸਦਕੇ। ਚਿਤਾਰੈ-ਚੇਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਿਰਥਾ-ਪੀੜਾ। ਸਾਰੈ-ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰਵਾਰੈ-ਪਰਵਾਰ। ਪੇਖਿ-ਦਰਸ਼ਨ
 ਕਰਕੇ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਰੁ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਪੁਪ	-	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ
ਪੁ	ਭ	ਜੀ	ਤੂ	ਮੇ	ਰੇ	ਪ੍ਰਾ	ਸ	ਨ	ਅ	ਧਾ	ਸ	ਰੈ	ਸ
ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਨ	ਮ	ਸ	ਕਾ	ਸ	ਰ	ਭੰ	ਡਉ	ਸ	ਤਿ	ਬੰ	ਦ	ਨਾ	ਸ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਬਾ	ਸ	ਰ	ਜਾ	ਸ	ਉ	ਸ	ਬਾ	ਸ	ਰੈ	ਸ
X		2		0		3		0		4		0	

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਊ	ਠ	ਤ	ਥੈ	ਠ	ਤ	ਸੋ	s	ਵ	ਤ	ਜਾ	s	ਗ	ਤ
ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ	ਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਇ	ਹੁ	s	ਮ	ਨੁ	s	ਤੁs	ss	ਝ	ਹਿ	ਚਿs	ਤਾs	ਰੈs	ss
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰ ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਧਨ ਸੰਰੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
- 2) ਗਪ ਧਪ ਮਗ ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰਸ ਗਪ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ
- 3) ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ ਸੰਰੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ ਨੁਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ-8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਠਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਨ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 7ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ਪ॥ (੮੨੧-੨੨)

ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਕਾਮਿ ਨ ਆਵਤ ਹੇ॥ ਜਾ ਸਿਉ ਰਾਚਿ ਮਾਚਿ ਤੁਮੁ ਲਾਗੇ ਓਹ ਮੋਹਨੀ ਮੋਹਾਵਤ ਹੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਕਨਿਕ ਕਾਮਿਨੀ ਸੇਜ ਸੋਹਨੀ ਛੋਡਿ ਖਿਨੈ ਮਹਿ ਜਾਵਤ ਹੇ॥ ਉਰਝਿ ਰਹਿਓ ਇੰਦ੍ਰੀ ਰਸ ਪ੍ਰੇਰਿਓ ਬਿਖੈ ਠਗਉਰੀ ਖਾਵਤ ਹੇ॥੧॥ ਤ੍ਰਿਣ ਕੇ ਮੰਦਰੁ ਸਾਜਿ ਸਵਾਰਿਓ ਪਾਵਕੁ ਤਲੈ ਜਰਾਵਤ ਹੇ॥ ਐਸੇ ਗੜ ਮਹਿ ਐਠਿ ਹਠੀਲੇ ਫੂਲਿ ਫੂਲਿ ਕਿਆ ਪਾਵਤ ਹੇ॥੨॥ ਪੰਚ ਦੂਤ ਮੂਡ ਪਰਿ ਠਾਢੇ ਕੇਸ ਗਹੇ ਫੇਰਾਵਤ ਹੈ॥ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਨ ਆਵਹਿ ਅੰਧ ਅਗਿਆਨੀ ਸੋਇ ਰਹਿਓ ਮਦ ਮਾਵਤ ਹੇ॥੩॥ ਜਾਲੁ ਪਸਾਰਿ ਚੋਗ ਬਿਸਥਾਰੀ ਪੰਖੀ ਜਿਉ ਫਾਹਾਵਤ ਹੇ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਬੰਧਨ ਕਾਟਨ ਕਉ ਮੈ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਧਿਆਵਤ ਹੇ॥੪॥੨॥੮੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਾਚਿ ਮਾਚਿ-ਰਚਮਿਚ ਕੇ। ਮੋਹਨੀ-ਮਨ-ਮੋਹਣੀ ਮਾਇਆ। ਮੋਹਾਵਤ-ਠੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਨਿਕ-ਸੋਨਾ। ਕਾਮਿਨੀ-ਇਸਤ੍ਰੀ। ਉਰਝਿ ਰਹਿਓ-ਉਲਝਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੰਦ੍ਰੀ ਰਸ-ਕਾਮ-ਵਾਸ਼ਨਾ ਦੇ ਸੁਆਦ। ਬਿਖੈ ਠਗਉਰੀ-ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਠੱਗ-ਬੂਟੀ। ਤ੍ਰਿਣ ਕੇ-ਤੀਲਿਆਂ ਦਾ। ਮੰਦਰੁ-ਘਰ। ਪਾਵਕੁ-ਅੰਗ। ਤਲੈ-ਹੇਠ। ਜਰਾਵਤ-ਸੁਆਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੜ-ਸਰੀਰ-ਕਿਲਾ। ਐਠਿ-ਆਕੜ ਨਾਲ। ਹਠੀਲੇ-ਜਿੱਦੀ। ਮੂਡ-ਸਿਰ। ਠਾਢੇ-ਖਲੋਤੇ। ਕੇਸ ਗਹੇ-ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ। ਫੇਰਾਵਤ-ਭਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦ੍ਰਿਸਟਿ-ਦਿੱਸਦੇ। ਮਦ-ਨਸ਼ਾ। ਮਾਵਤ-ਮਸਤ। ਬਿਸਥਾਰੀ-ਖਿਲਾਰੀ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਬਿ	ਨੁ	ਹ	ਰਿ	ਕਾ	ਸ	ਮਿ	ਨ	ਆ	ਵ	ਤ	ਹੇ	ਸ	ਸ
ਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਜਾ	ਸ	ਸਿ	ਉ	ਰਾ	ਚਿ	ਮਾ	ਚਿ	ਤੁ	ਮੁ	ਸ	ਲਾ	ਸ	ਗੇ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗਰ	ਮਗ	ਰਸ
ਓ	ਹ	ਸ	ਸ	ਮੋ	ਹ	ਨੀ	ਸ	ਮੋ	ਹਾ	ਵ	ਤਸ	ਹੇਸ	ਸਸ
x		0		2		3		4			5		

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਗੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਕ	ਨਿ	ਕ	ਸ	ਕਾ	ਮਿ	ਨੀ	ਸ	ਸੇ	ਸ	ਜ	ਸੇ	ਹ	ਨੀ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਰਗ	ਮਗ	ਰਸ
ਛੇ	ਸ	ਡਿ	ਸ	ਖਿ	ਨੈ	ਮ	ਹਿ	ਜਾ	ਵ	ਤ	ਹੇਸ	ਸਸ	ਸਸ
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਗ ਮ ਪ ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਕਾ ਮਿ ਨ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਸ ਦੇਣਾ ਹੈ।
- 3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੨੫-੨੬)

ਦੇਵੈ ਥਾਵ ਰਖੇ ਗੁਰ ਸੂਰੇ॥ ਹਲਤ ਪਲਤ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਿ ਸਵਾਰੇ ਕਾਰਜ ਹੋਏ ਸਗਲੇ ਪੂਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
 ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਸੁਖ ਸਹਜੇ ਮਜਨੁ ਹੋਵਤ ਸਾਧੂ ਧੂਰੇ॥ ਆਵਣ ਜਾਣ ਰਹੇ ਬਿਤਿ ਪਾਈ ਜਨਮ
 ਮਰਣ ਕੇ ਮਿਟੇ ਬਿਸੂਰੇ॥੧॥ ਭ੍ਰਮ ਭੈ ਤਰੇ ਛੁਟੇ ਭੈ ਜਮ ਕੇ ਘਟਿ ਘਟਿ ਏਕੁ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰੇ॥ ਨਾਨਕ
 ਸਰਣਿ ਪਰਿਓ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਅੰਤਰਿ ਬਾਹਰਿ ਪੇਖਿ ਹਜੂਰੇ॥੨॥੨੨॥੧੦੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਗੁਰ ਸੂਰੇ-ਸੂਰਮੇ ਗੁਰੂ ਨੇ। ਹਲਤ-ਇਹ ਲੋਕ। ਪਲਤ-ਪਰਲੋਕ। ਸਾਧੂ ਪੂਰੇ-ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਪੁਝ ਵਿੱਚ।
 ਬਿਤਿ-ਟਿਕਾਉ। ਬਿਸੂਰੇ-ਬਿੰਤਾ-ਝੋਰੇ। ਪੇਖਿ-ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਹਜੂਰੇ-ਅੰਗ-ਸੰਗ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਪ	ਮਗ	ਰਗ	ਪਮ	ਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਦੇ	ਵੈs	ਥਾs	ਵs	s	ਰਖੇ	ਗੁਰ	ਸੂs	ਰੇs
ਸਰ	ਗਰ	ਮਗ	ਪਮ	ਗ	ਪਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਗ
ਹਲ	ਤs	ਪਲ	ਤs	s	ਪਾਰ	ਬ੍ਰਹਮਿ	ਸਵਾ	ਰੇs
ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	-	ਮਗ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
ਕਾs	ਰਜ	ਹੋ	ਏ	s	ਸਗ	ਲੋs	ਪੂs	ਰੇ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਪਪ	ਧ	-	ਨ	ਸੰਸ	ਸੰਸ	ਰੰਰ	ਸੰ
ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਨਾ	s	ਮੁ	ਜਪਤ	ਸੁਖ	ਸਹ	ਜੇ
ਸੰਰ	ਗੰਰ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
ਮs	ਜਨੁ	ਹੋs	ਵ	ਤ	ਸਾs	ਧੂs	ਧੂs	ਰੇ
x		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰਗਰ ਮਗਰਗ ਮਪਮਗ ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਧਨਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਗਰਸ
 - 2) ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਰਸਰਗ ਮਪਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਸਨਸ
 - 3) ਗਪਧਪ ਮਗਰਸ ਗਪਧਨ ਸੰਨਧਪ ਮਗਰਸ ਗਪਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਸਨਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ |ਰਗ ਮਰ ਗਮ ਰਗ|ਫਿਰ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਰਖੇ sਰ ਖੇs ਰਖੇ|ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ |ਪ ਮਗ ਰਗ|ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਦੇ ਵੈs ਥਾਵ| ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੮੨੩)

ਐਸੇ ਕਾਹੇ ਭੂਲਿ ਪਰੇ॥ ਕਰਹਿ ਕਰਾਵਹਿ ਮੂਕਰਿ ਪਾਵਹਿ ਪੇਖਤ ਸੁਨਤ ਸਦਾ ਸੰਗਿ ਹਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਕਾਚ ਬਿਹਾਝਨ ਕੰਚਨ ਛਾਡਨ ਬੈਰੀ ਸੰਗਿ ਹੇਤੁ ਸਾਜਨ ਤਿਆਗਿ ਖਰੇ॥ ਹੋਵਨੁ ਕਉਰਾ ਅਨਹੋਵਨੁ
ਮੀਠਾ ਬਿਖਿਆ ਮਹਿ ਲਪਟਾਇ ਜਰੇ॥੧॥ ਅੰਧ ਕੂਪ ਮਹਿ ਪਰਿਓ ਪਰਾਨੀ ਭਰਮ ਗੁਬਾਰ ਮੋਹ ਬੰਧਿ
ਪਰੇ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਹੋਤ ਦਇਆਰਾ ਗੁਰੁ ਭੇਟੈ ਕਾਢੈ ਬਾਹ ਫਰੇ॥੨॥੧੦॥੯੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪੇਖਤ-ਵੇਖਦਾ। ਕਾਚ-ਕੱਚ। ਬਿਹਾਝਨ-ਖਰੀਦਣਾ। ਕੰਚਨ-ਸੋਨਾ। ਹੇਤੁ-ਪਿਆਰ। ਖਰੇ-ਸੱਚੇ। ਕਉਰਾ-ਕੌੜਾ।
ਬਿਖਿਆ-ਮਾਇਆ। ਜਰੇ-ਸੜਦੇ ਹਨ, ਖਿੱਝਦੇ ਹਨ। ਅੰਧ ਕੂਪ-ਅੰਨ੍ਹੇ ਖੂਹ ਵਿੱਚ। ਭਰਮ-ਭਟਕਣਾ। ਗੁਬਾਰ-ਹਨੇਰਾ। ਬੰਧਿ-
ਬੰਧਨ ਵਿੱਚ। ਦਇਆਰਾ-ਦਇਆਲਾ। ਫਰੇ- ਫੜ ਕੇ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਰ	ਸ
ਐ	ਸੇs	ਕਾs	ਹੇ	s	ਭੂ	ਲਿ	ਪs	ਰੇ	s
ਸ	ਰਰ	ਗ	ਮ	ਗਗ	ਪ	ਪਪ	ਧਪ	ਮਮ	ਗ
ਕ	ਰਹਿ	ਕ	ਰਾ	ਵਹਿ	ਮੂ	ਕਰਿ	ਪਾs	ਵਹਿ	s
ਪ	ਧਨ	ਸੰਸੰ	ਨਧ	ਪ	ਮਗ	ਪਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਪੇ	ਖਤ	ਸੁਨ	ਤਸ	ਦਾ	ਸੰs	ਗਿs	ਹ	ਰੇ	s
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਕਾ	ਚਬਿ	ਹਾ	ਝ	ਨ	ਕੰ	ਚਨ	ਛਾ	ਭਾ	ਨ
ਸੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਸੰਨ	ਧਧ	ਪ
ਬੈ	ਰੀs	ਸੰਗਿ	ਹੇs	ਤੁ	ਸਾ	ਜਨ	ਤਿਆ	ਗਿਖ	ਰੇ
ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਗੰਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰਸੰ	ਧਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਹੇ	ਵਨੁ	ਕਉ	ਰਾs	ss	ਅਨ	ਹੇ	ਵਨੁ	ਮੀ	ਠਾ
ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰ	ਸ
ਬਿਖਿ	ਆ	ਮ	ਹਿ	s	ਲਪ	ਟਾs	ਇs	ਜ	ਰੇ
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰਗਪ ਮਗਰਗ ਮਪਮਗ ਰਸਗਪ ਧਨਸੰਨ ਧਪਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ
- 2) ਰਗਮਰ ਗਮਰਗ ਮਪਮਗ ਰਸਰਗ ਮਪਧਨ ਸੰਧਨਸੰ ਧਨਸੰਨ ਧਪਮਗ ਮਪਮਗ ਰਸਨਸ
- 3) ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ ਗਪਧਨ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਗਰਗ ਮਪਮਗ ਮਰਸ-

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਦਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਮ ਗਗ ਫਿਰ ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਭੂਲਿ ਪਰੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਐਸੇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 4) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਮਈ॥ ਜਬ ਤੇ ਭੇਟੇ ਸਾਧ ਦਇਆਰਾ ਤਬ ਤੇ ਦੁਰਮਤਿ ਦੂਰਿ ਭਈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
 ਪੂਰਨ ਪੂਰਿ ਰਹਿਓ ਸੰਪੂਰਨ ਸੀਤਲ ਸਾਂਤਿ ਦਇਆਲ ਦਈ॥ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਹੰਕਾਰਾ ਤਨ ਤੇ
 ਹੋਏ ਸਗਲ ਖਈ॥੧॥ ਸਤੁ ਸੰਤੋਖੁ ਦਇਆ ਧਰਮੁ ਸੁਚਿ ਸੰਤਨ ਤੇ ਇਹੁ ਮੰਤੁ ਲਈ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ
 ਜਿਨਿ ਮਨਹੁ ਪਛਾਨਿਆ ਤਿਨ ਕਉ ਸਗਲੀ ਸੋਝ ਪਈ॥੨॥੩॥੯੦॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਈ-ਰੂਪ। ਭੇਟੇ-ਮਿਲੇ ਹਨ। ਦਇਆਰਾ-ਦਇਆਲ। ਦੁਰਮਤਿ-ਖੋਟੀ ਮੱਤ। ਸੀਤਲ-ਠੰਢ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ।
 ਦਈ-ਦਯੁ, ਪਿਆਰਾ। ਖਈ-ਨਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਸਤੁ-ਦਾਨੁ, ਸੇਵਾ। ਸੁਚਿ-ਆਤਮਿਕ ਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ। ਮੰਤੁ-ਉਪਦੇਸ਼। ਮਨਹੁ-ਮਨ ਦੇ
 ਰਾਹੀਂ। ਪਛਾਨਿਆ-ਸਾਂਝ ਪਾਈ। ਸਗਲੀ-ਸਾਰੀ। ਸੋਝ-ਸਮਝ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪ	ਮਗ	ਰ	ਗਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਗੋ	ਬਿੰਦ	ਗੋ	ਬਿੰਦ	ਦ	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦੰਦ	ਮ	ਈ	ਸ
ਸ	ਰ	ਗ	ਪਮ	ਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਮ	ਗ
ਜ	ਬ	ਤੇ	ਭੋੰ	ਟੇ	ਸਾੰ	ਸ	ਧੰ	ਦਇ	ਆ	ਰਾ
ਧਧ	ਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
ਤਬ	ਤੇ	ਦੁਰ	ਮ	ਤਿ	ਦੁ	ਸ	ਰਿ	ਭੰ	ਈੰ	ਸ
x					2		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪਪ	ਧ	-	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਪੂ	ਰਨ	ਪੂ	ਸ	ਰਿ	ਰਹਿ	ਓ	ਸੰ	ਪੂ	ਰ	ਨ
ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਸੀ	ਤਲ	ਸਾਂ	ਸ	ਤਿ	ਦਇ	ਆ	ਲ	ਦ	ਈ	ਸ
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧਧ	ਨ	ਸੰ
ਕਾ	ਮ	ਕ੍ਰੋ	ਸ	ਧੰ	ਤ੍ਰਿ	ਸ	ਨਾ	ਅਹੰ	ਕਾ	ਰਾ
ਸੰ	ਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
ਤ	ਨ	ਤੇੰ	ਹੋ	ਏ	ਸ	ਗ	ਲ	ਖੰ	ਈੰ	ਸ
x					2		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰਗਮ ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ ਗਪਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਰਸਨਸ
- 2) ਰਗਮਗ ਰਗਮਪ ਮਗਰਗ ਮਪਧਪ ਮਗਰਗ ਮਪਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਮਰਸ-
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀਆਂ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ |ਧ ਪਪ ਮਗ -ਮ ਗ- ਮਗ| ਫਿਰ ਇਹ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਗੋ ਬਿੰਦ ਮਈ ਸਮ ਈੰ ਮਈ| ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਬਿੰਦ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਬਿਲਾਵਲ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪) (੯੫੧)

ਮ:੩॥ ਏ ਮਨ ਗੁਰ ਕੀ ਸਿਖ ਸੁਣਿ ਪਾਇਹਿ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨੁ॥ ਸੁਖਦਾਤਾ ਤੇਰੈ ਮਨਿ ਵਸੈ ਹਉਮੈ ਜਾਇ ਅਭਿਮਾਨੁ॥ ਨਾਨਕ ਨਦਰੀ ਪਾਈਐ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨੁ॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਾਇਹਿ-ਤੂੰ ਲੱਭ ਲਏਂਗਾ। ਨਦਰੀ-ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ। ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											ਰਗਮਗ ਪਮ ਏsss ਮਨ
ਗਗ ਗੁਰ x	ਮਗ ਕੀs	ਰਸ ਸਿਖ 0	ਰਗ ਸੁਣਿ	ਮਪਮਗ ਪਾsss 2	ਧਪ ਇਹਿ	ਧਨਸੰਨ ਗੁsss 0	ਧਪ ਣੀs	ਮਗ ਨਿਧਾ 3	ਰਸ sਨੁ		4

ਅੰਤਰਾ

											ਪਪ ਸੁਖ	ਧਨ ਦਾਤਾ
ਸੰ- ਤੇs	ਰੰਸੰ ਰੈs	ਧਨਸੰਰੰ ਮsਨਿs	ਸੰ- ਵs	ਰੰਗੰ ਸੈs	ਮੰਗੰ ਹਉ	ਰੰਸੰ ਮੈs	ਸੰਨਧਪ ਜਾsਇs	ਮਪਮਗ ਅsਭਿs	ਰਸ ਮਾਨੁ		4	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸ- ਧੁਨੁਸ- ਰਗ ਮਗ ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਰਗਮਗ ਰਸ
- 2) ਸ-ਰਗ ਮਗ ਪਮਗ- ਰਗਮਪ ਧਪ ਧਨਸੰਨ ਧਪ ਮਗਰਸ
- 1) ਸਰਗਮਪਮਗਮ ਰਗਮਪਮਗਰਸ ਰਗਮਪਧਪਮਗ ਪਮਗਮਰਸਨੁਸ ਗਪਧਨਸੰਨਧਪ
- ਧਨਸੰਨਧਪਮਗ ਧਨਸੰਰੰਗੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਗਰਸਨੁਸ
- 2) ਧਧਪਧਧਧਧ ਪਧਪਮਪਮਗ ਰਗਮਪਮਗਰਸ ਸੰਨਧਸੰਨਧਸੰਨ ਧਪਮਪਧਪਮਗ
- ਗੰਰੰਸੰਗੰਰੰਸੰਗੰਰੰ ਮੰਗੰਰੰਸੰਧਪਮਗ ਰਗਮਪਮਗਰਸ
- 3) ਰਗਮਪਮਗਰਸ ਗਪਧਪਮਗਰਸ ਗਪਧਨਸੰਨਧਪ ਮਗਰਸਗਪਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨਧਪਮਗ
- ਰਸਗਪਧਨਸੰਰੰ ਗੰਰੰਸੰਨਧਪਮਗ ਰਗਮਪਮਗਰਸ

- 1) 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ, ਫਿਰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਣ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

ਬਿਲਾਵਲ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੮੪੯)

ਸਲੋਕ ਮ:੪॥ ਹਰਿ ਉਤਮੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਗਾਵਿਆ ਕਰਿ ਨਾਦੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਾਗੁ॥ ਉਪਦੇਸੁ ਗੁਰੂ ਸੁਣਿ ਮੰਨਿਆ ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਪੂਰਾ ਭਾਗੁ॥ ਸਭ ਦਿਨਸੁ ਰੈਣਿ ਗੁਣ ਉਚਰੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਉਰਿ ਲਿਵ ਲਾਗੁ॥ ਸਭੁ ਤਨੁ ਮਨੁ ਹਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮਨੁ ਖਿੜਿਆ ਹਰਿਆ ਬਾਗੁ॥ ਅਗਿਆਨੁ ਅੰਧੇਰਾ ਮਿਟਿ ਗਇਆ ਗੁਰ ਚਾਨਣੁ ਗਿਆਨੁ ਚਰਾਗੁ॥ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਜੀਵੈ ਦੇਖਿ ਹਰਿ ਇਕ ਨਿਮਖ ਘੜੀ ਮੁਖਿ ਲਾਗੁ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਾਦੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਾਗੁ-ਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਾਗੁ। ਮਸਤਕਿ-ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ। ਉਰਿ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਚਰਾਗੁ-ਦੀਵਾ। ਮੁਖਿ ਲਾਗੁ-ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਵੇ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਧ	ਪ	ਮੁ	ਗ	ਪੁ	ਗ	ਰ	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਉ	ਤਮੁ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਗਾਸ	ਵਿ	ਆ	ਸ
ਸ	ਰ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਧਪ	ਮ	ਗਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਕ	ਰਿ	ਸ	ਨਾ	ਸ	ਦੁ	ਬਿਸ	ਲਾ	ਵਲੁ	ਰਾ	ਸ	ਗੁ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪੁਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਉਪ	ਦੇ	ਸੁ	ਗੁ	ਰੂ	ਸ	ਸੁ	ਣਿ	ਸ	ਮੰ	ਨਿ	ਆ
ਗੰਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਧਨ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਪੁਸ	ਰਿਸ	ਸ	ਮਸ	ਤਸ	ਕਿ	ਪ੍ਰ	ਸ	ਗਾਸ	ਭਾ	ਸ	ਗੁ
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

- 1) ਦੁਗੁਨ-ਸੱਮ ਤੋਂ ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ- ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਆਵਰਤ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। (6+3+3=12)
- 3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਸੱਮ ਤੋਂ ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਚੱਕਰ ਤਿਗੁਨ 4+4= 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਵੀ ਛੇਗੁਨ ਵਿੱਚ 2 ਵਾਰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾ ਕੀ। ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੀ) (੮੫੬)

ਬਿਲਾਵਲੁ॥ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਹਮ ਤੇ ਬਿਗਰੀ॥ ਸੀਲੁ ਧਰਮੁ ਜਪੁ ਭਗਤਿ ਨ ਕੀਨੀ ਹਉ ਅਭਿਮਾਨ ਟੇਢ
ਪਗਰੀ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਅਮਰ ਜਾਨਿ ਸੰਚੀ ਇਹ ਕਾਇਆ ਇਹ ਮਿਥਿਆ ਕਾਚੀ ਗਗਰੀ॥ ਜਿਨਹਿ
ਨਿਵਾਜਿ ਸਾਜਿ ਹਮ ਕੀਏ ਤਿਸਹਿ ਬਿਸਾਰਿ ਅਵਰ ਲਗਰੀ॥੧॥ ਸੰਧਿਕ ਤੋਹਿ ਸਾਧ ਨਹੀ ਕਹੀਅਉ
ਸਰਨਿ ਪਰੇ ਤੁਮਰੀ ਪਗਰੀ॥ ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਇਹ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨੀਅਹੁ ਮਤ ਘਾਲਹੁ ਜਮ ਕੀ ਖਬਰੀ॥੨॥੬॥
ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਿਗਰੀ-ਵਿਗੜੀ ਹੈ, ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੀਲੁ-ਚੰਗਾ ਸੁਭਾਉ। ਟੇਢ ਪਗਰੀ- ਵਿੰਗੇ ਰਾਹ ਪਿਆ ਰਿਹਾ
ਹਾਂ। ਸੰਚੀ-ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖੀ। ਕਾਇਆ-ਸਰੀਰ। ਮਿਥਿਆ-ਨਾਸਵੰਤ। ਗਗਰੀ-ਘੜਾ। ਸੰਧਿਕ-ਚੋਰ। ਪਗਰੀ-ਤੇਰੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ
ਸ਼ਰਨ। ਘਾਲਹੁ-ਭੋਜੀ। ਖਬਰੀ-ਖਬਰ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਰ	ਗ	ਮਗ	ਪਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਰਾ	ਖਿ	ਲੋS	ਹੁS	S	ਹ	ਮ	ਤੇ	S	ਬਿ	ਗ	ਰੀ	S
ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਸੀ	ਲੁ	ਧ	ਰ	ਮੁ	ਜ	ਪੁ	ਭ	ਗ	ਤਿ	ਨ	ਕੀ	ਨੀ
ਰਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	-
ਹਉ	ਅ	ਭਿ	ਮਾ	ਨ	ਟੇ	S	ਢ	S	ਪ	ਗ	ਰੀ	S
X					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਅ	ਮ	ਰ	ਜਾ	ਨਿ	ਸੰ	ਚੀ	ਇ	ਹ	ਕਾ	ਇ	ਆ	S
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਇ	ਹ	ਮਿ	ਥਿ	ਆ	ਕਾ	SS	ਚੀ	S	ਗS	ਗS	ਰੀS	SS
X					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸੁਰਗਰ ਮਗਪਮ ਗਰਸ- ਰਗਮਗ ਪਮਧਪ ਮਗਰਸ ਗਪਧਪ ਧਨਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਸਧਨ
ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਸਨੁਸ
- 2) ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ ਧਨਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ ਧਨਸੰਰੰ ਗੰਮੰਗਰੰ ਸੰਨਧਪ
ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਜਿਸੁ ਉਪਰਿ ਹੋਵਤ ਦਇਆਲੁ॥ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਕਾਟੈ ਸੋ ਕਾਲੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਭਜੀਐ
ਗੋਪਾਲੁ॥ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਤੂਟੈ ਜਮ ਜਾਲੁ॥੧॥ ਆਪੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਪੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੁ॥ ਨਾਨਕੁ ਜਾਚੈ ਸਾਧ
ਰਵਾਲੁ॥੨॥੬॥੨੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਾਲੁ-ਮੌਤ। ਗੋਪਾਲੁ-ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਪਾਲਣ ਹਾਰ ਪੁਤ੍ਰ। ਜਮ ਜਾਲੁ-ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਦੀ ਫਾਹੀ। ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ-
ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਜਾਚੈ-ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਰਵਾਲ-ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੁੜ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ -14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
							ਜਿ	ਸ	ਸੁ	ਉ	ਸ	ਪ	ਰਿ
ਪ	ਮ	ਗ	ਰਗੁ	ਮੁਪੁ	ਮ	ਗ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਹੋ	ਵ	ਤ	ਦਇ	ਆs	ਲੁ	ਸ	ਹ	ਸ	ਰਿ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ
ਮ	ਗ	ਧੁਪੁ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ							
ਕਾ	ਟੈ	ਸੋs	ਕਾ	ss	ਲੁ	ਸ							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

							ਪ	-	ਪ	ਧ	-	ਨ	-
							ਸਾ	s	ਧ	ਸੰ	s	ਗਿ	s
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਗੰ	ਰੰ	ਮੰਗੁ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਨੁ	ਸੰ
ਭ	ਜੀ	ਐ	ਗੋ	ਪਾ	ਲੁ	s	ਗੁ	s	ਨs	ਗਾ	s	ਵs	ਤ
ਧ	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ							
ਤੂ	s	ਟੈs	ਜ	ਮ	ਜਾ	ਲੁ							
x					2		0			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰਗਮ ਰਗਮਪੁ ਧਪਮਪੁ ਮਗਰਸ ਸਰਗਮ ਰਗਮਪੁ ਧਨਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਸਸਰ ਗਮਰਗ
ਮਪਧਨੁ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਗਰਸ
- 2) ਪਧਪਮ ਗਰਮਗ ਰਗਮਪੁ ਮਗਰਸ ਧਨਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਗਮਪੁ ਮਗਰਸ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ
ਪਧਪਮ ਗਰਮਗ ਰਗਮਪੁ ਮਗਰਸ

- 1) ਮੁਖੜੇ ਤੋਂ ਸੁਰ ਗ ਮੁ ਗ ਮੁ ਗ ਰੁ | ਇਹ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
ਜਿਸੁ ਉ ਪਰਿ ਉ ਪਰਿ ਉ ਪਰਿ
- 2) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਲੈ ਕੇ ਗਮੁ -ਗੁ ਮੁ- ਗਮੁ | ਫਿਰ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਜੋੜ ਕੇ
ਉਪਰਿ sਉ ਪਰਿs ਉਪਰਿ | ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

- 3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
 4) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੨੩-੨੪)

ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਮੇਰੀ ਰਾਖਿ ਲਈ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਰਿਦੈ ਮਹਿ ਦੀਨੋ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਮੈਲੁ ਗਈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
 ਨਿਵਰੇ ਦੂਤ ਦੁਸਟ ਬੈਰਾਈ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਕਾ ਜਪਿਆ ਜਾਪੁ॥ ਕਹਾ ਕਰੈ ਕੋਈ ਬੇਚਾਰਾ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਕਾ ਬਡ
 ਪਰਤਾਪੁ॥੧॥ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਚਰਨ ਕਮਲ ਰਖੁ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਤਾ ਕੀ ਸਰਨਿ
 ਪਰਿਓ ਨਾਨਕ ਦਾਸੁ ਜਾ ਤੇ ਊਪਰਿ ਕੋ ਨਾਹੀ॥੨॥੧੨॥੯੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਿਦੈ-ਹਿਰਦੇ। ਨਿਵਰੇ-ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਦੂਤ-ਦੁਸ਼ਮਨ। ਬੈਰਾਈ-ਵੈਰੀ। ਪਰਤਾਪੁ-ਤਾਕਤ। ਮਾਹੀ-ਮਾਹਿ, ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਸੰ	ਨਧ	-ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	-	ਰਗ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਗੁ	ਰਿਪੂ	ਸਰੈ	ਮੇ	ਸ	ਰੀ	ਸ	ਰਾ	ਸ	ਖਿਸ	ਸਸ	ਲ	ਸ	ਈ	ਸ
ਸ	ਰਗ	-ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਅੰ	ਸਮ੍ਰਿ	ਸਤ	ਨਾ	ਸ	ਮੁ	ਸ	ਰਿ	ਦੇ	ਮ	ਹਿ	ਦੀ	ਸ	ਨੋ	ਸ
ਧ	ਨਸੰ	-ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗਰ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
ਜ	ਸਨ	ਸਮ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕੀ	ਮੈ	ਸ	ਲੁ	ਸ	ਗਸ	ਸਸ	ਈਸ	ਸ
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪਧ	-ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-
ਨਿ	ਵਰੇ	ਸਸ	ਦੁ	ਸ	ਤ	ਸ	ਦੁਸ	ਟਸ	ਬੈ	ਸ	ਰਾ	ਸ	ਈ	ਸ
ਧ	ਨਸੰ	-ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗਰ	ਮਗ	ਰ	ਸ
ਗੁ	ਸਰ	ਸਸ	ਪੂ	ਸ	ਰੇ	ਕਾ	ਜ	ਪਿ	ਆ	ਸ	ਜਾਸ	ਸਸ	ਪੂ	ਸ
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਪਧਪ ਮਗਗਪ ਧਨਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਸਗਪ ਧਪਮਗ ਗਪਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਗ ਰਸਗਪ
 ਧਪਮਗ ਗਪਧਨ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਗਰਸ
 2) ਪਧਪਧ ਮਪਮਗ ਮਪਮਗ ਰਸਧਨ ਧਨਸੰਨ ਧਪਪਧ ਪਧਮਪ ਮਗਮਪ ਮਗਰਸ ਸੰਰੰਗੰਰੰ
 ਸੰਨਧਪ ਪਧਪਧ ਮਪਮਗ ਮਪਮਗ ਰਸਨੁਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਮਗ ਰੁ ਗ ਫਿਰ ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਗਸ ਖਿਲ ਈ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੧੯)

ਰੋਗੁ ਮਿਟਾਇਆ ਆਪਿ ਪ੍ਰਭਿ ਉਪਜਿਆ ਸੁਖੁ ਸਾਂਤਿ॥ ਵਡ ਪਰਤਾਪੁ ਅਚਰਜ ਰੂਪੁ ਹਰਿ ਕੀਨੀ ਦਾਤਿ॥੧॥ ਗੁਰਿ ਗੋਵਿੰਦਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਰਾਖਿਆ ਮੇਰਾ ਭਾਈ॥ ਹਮ ਤਿਸ ਕੀ ਸਰਣਾਗਤੀ ਜੋ ਸਦਾ ਸਹਾਈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਬਿਰਥੀ ਕਦੇ ਨ ਹੋਵਈ ਜਨ ਕੀ ਅਰਦਾਸਿ॥ ਨਾਨਕ ਜੋਰੁ ਗੋਵਿੰਦ ਕਾ ਪੂਰਨ ਗੁਣਤਾਸਿ॥੨॥੧੩॥੭੭॥

ਪਦ-ਅਰਥ:- ਉਪਜਿਆ-ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਭਾਈ-ਪਿਆਰਾ। ਸਹਾਈ-ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਬਿਰਥੀ-ਵਿਅਰਥ, ਫਲ-ਹੀਨ। ਜਨ-ਸੇਵਕ। ਜੋਰੁ-ਬਲ, ਤਾਣ, ਆਸਰਾ। ਗੁਣਤਾਸਿ-ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਸ਼ਜ਼ਾਨਾ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10½ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਪੁਪੁ	ਮ	ਗਗੁ	ਰਗੁ	ਮ	ਗ	ਰਗੁ	ਮੁਪੁ	ਮਗੁ	ਮਰੁ	ਸ
ਗੁਰਿ	ਗੋ	ਵਿੰਦਿ	ਕ੍ਰਿਪਾ	ਕ	ਰੀ	ਰਾਖਿ	ਆs	ਮੇਰਾ	ਭਾs	ਈ
ਧੁਧ	ਨਨੁ	ਸੰ	ਨਨੁ	ਧੁਧ	ਪ	ਪੁਮ	ਗਰੁ	ਗਮ	ਗਰੁ	ਸ
ਹਮ	ਤਿਸ	ਕੀ	ਸਰ	ਣਾਗ	ਤੀ	ਜੋs	ਸs	ਦਾs	ਸਹਾ	ਈ
x		2		3		4				

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪੁਪੁ	ਧੁਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਰੁ	ਸੰਸੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁ-	ਪ
ਰੋ	ਗੁਮਿ	ਟਾਇ	ਆ	ਆਪਿ	ਪ੍ਰਭਿ	ਉਪੁ	ਜਿਆ	ਸੁਖੁ	ਸਾਂs	ਤਿ
ਗੰਰੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਧਨੁ	ਸੰਸੰ	ਧੁਪੁ	ਮਗੁ	ਰਗੁ	ਗਰੁ	ਸ
ਵਡ	ਪਰ	ਤਾਪੁ	ਅਚ	ਰਜ	ਰੂਪੁ	ਹs	ਰਿs	ਕੀਨੀ	ਦਾs	ਤਿ
x		2		3		4				

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਰਗਮਪੁ ਧੁਪਮਗੁ ਰਸਰਗੁ ਮਪਧਨੁ ਸੰਨਧੁਪੁ ਮਗਰਸੁ ਰਗਮਪੁ ਧਨਸੰਰੰ ਗੰਰੰਸੰਨੁ ਧੁਪਮਗੁ ਰਸੁ
- 2) ਰਗਮਰੁ ਗਮਰਗੁ ਮਪਧੁਪੁ ਮਗਰਸੁ ਰਗਮਪੁ ਧਨਸੰਧੁ ਨਸੰਧਨੁ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧੁਪੁ ਮਗਰਸੁ ਨੁਸੁ
- 3) ਰਗਮਪੁ ਧੁਪਮਪੁ ਮਗਰਗੁ ਮਪਧਨੁ ਸੰਨਧੁਪੁ ਮਪਮਗੁ ਰਗਮਪੁ ਧਨਸੰਰੰ ਸੰਨਧੁਪੁ ਮਪਮਗੁ ਰਸੁ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੁ ਸ ਫਿਰ ਇਹ 1½ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਰਾਖਿ ਆ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਰਗੁ ਮ- ਗੁ ਫਿਰ ਇਹ ਢਾਈ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕs ਰੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਸੱਮ ਤੋਂ ਇਹ ਰਗੁ ਮਗੁ ਰ- ਸ 3½ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਰਾਖਿਆ ਮੇਰਾ ਭਾs ਈ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੮੦੦-੦੧)

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੪ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੧੩॥ ਬੋਲਹੁ ਭਈਆ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨੋ॥
 ਹਰਿ ਸੰਤ ਭਗਤ ਤਾਰਨੋ॥ ਹਰਿ ਭਰਿਪੁਰੇ ਰਹਿਆ॥ ਜਲਿ ਬਲੇ ਰਾਮ ਨਾਮੁ॥ ਨਿਤ ਗਾਈਐ ਹਰਿ ਦੂਖ
 ਬਿਸਾਰਨੋ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਕੀਆ ਹੈ ਸਫਲ ਜਨਮੁ ਹਮਾਰਾ॥ ਹਰਿ ਜਪਿਆ ਹਰਿ ਦੂਖ ਬਿਸਾਰਨਹਾਰਾ॥
 ਗੁਰੁ ਭੇਟਿਆ ਹੈ ਮੁਕਤਿ ਦਾਤਾ॥ ਹਰਿ ਕੀਈ ਹਮਾਰੀ ਸਫਲ ਜਾਤਾ॥ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤੀ ਗੁਨ
 ਗਾਵਨੋ॥੧॥ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਰਿ ਆਸਾ॥ ਭਾਉ ਦੂਜਾ ਬਿਨਸਿ ਬਿਨਾਸਾ॥ ਵਿਚਿ ਆਸਾ ਹੋਇ
 ਨਿਰਾਸੀ॥ ਸੋ ਜਨੁ ਮਿਲਿਆ ਹਰਿ ਪਾਸੀ॥ ਕੋਈ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਨ ਗਾਵਨੋ॥ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਤਿਸੁ ਪਗਿ
 ਲਾਵਨੋ॥੨॥੧॥੭॥੪॥੬॥੭॥੧੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਤਿਤ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ, ਵਿਕਾਰੀ॥ ਪਾਵਨੋ- ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਭਰਿਪੁਰੇ-ਭਰਪੂਰ, ਹਰ ਥਾਂ
 ਮੌਜੂਦ। ਭੇਟਿਆ-ਮਿਲਿਆ। ਮੁਕਤਿ ਦਾਤਾ- ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ। ਜਾਤਾ-ਸੰਸਾਰ-ਯਾਤਰਾ। ਭਾਉ ਦੂਜਾ-
 ਮਾਇਆ ਦਾ ਮੋਹ। ਬਿਨਾਸਾ-ਖਤਮ। ਨਿਰਾਸੀ-ਨਿਰਲੇਪ। ਹਰਿ ਪਾਸੀ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨੇੜੇ। ਤਿਸੁ ਪਗਿ-ਉਸ (ਮਨੁੱਖ) ਦੇ ਪੈਰੀਂ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਗ	ਪੁਪੁ	ਧਧੁ	-	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਪੁਪੁ	ਮਮ	ਗ
ਬੋ	ਲੁਹੁ	ਭਈ	S	ਆ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮੁ	ਪ	ਤਿਤ	ਪਾਵ	ਨੋ
ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	-	ਰ	ਰ	ਸ	-
ਹ	ਰਿ	ਸੰ	S	ਤ	ਭ	ਗ	ਤ	S	ਤਾ	ਰ	ਨੋ	S
ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	ਪ	ਮ	-	ਗ	-	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਭ	S	ਰਿ	ਪੁ	S	ਰੇ	S	ਰ	ਹਿ	ਆ	S
ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਜ	ਲਿ	ਥ	S	ਲੇ	ਰਾ	S	ਮ	S	ਨਾ	S	ਮੁ	S
ਗੰ	ਰੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਨਿ	ਤ	ਗਾS	ਈ	ਐ	ਹS	ਰਿS	ਦੂ	ਖ	ਬਿ	ਸਾ	ਰS	ਨੇS
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
ਹ	ਰਿ	ਕੀ	ਆ	ਹੈ	ਸ	ਫ	ਲ	ਜ	ਨ	ਮੁ	ਹ	ਮਾ	ਰਾ
ਸ	ਰ	ਗਗੁ	ਰ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਹ	ਰਿ	ਜਪਿ	ਆ	ਹ	ਰਿ	ਦੂ	ਖ	ਬਿ	ਸਾ	ਰ	ਨ	ਹਾ	ਰਾ
ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ
ਗੁ	ਰੁ	ਭੇ	ਟਿ	ਆ	S	ਹੈ	S	ਮੁ	ਕ	ਤਿ	ਦਾ	S	ਤਾ

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

ਸ	ਰੰ	ਗੰਗੁ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਹ	ਰਿ	ਕੀਈ	S	ਹ	ਮਾ	ਰੀ	S	ਸ	ਫ	ਲ	ਜਾ	S	ਤਾ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਮਿ	ਲਿ	ਸੰ	ਗ	ਤੀ	S	ਗੁ	ਨ	ਗਾ	S	ਵ	ਨੋ	S	S
X		0		2		3		4			5		

ਦੁਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਮ	ਨ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	S	ਮ	S	ਕ	S	ਰਿ	-	ਆ	S	ਸਾ	S
ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਭਾ	S	ਉ	S	ਦੂ	S	ਜਾ	S	ਬਿ	ਨ	ਸਿ	ਬਿ	ਨਾ	S	ਸਾ	S
ਪ	-	ਮ	ਗ	ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਵਿ	S	ਚਿ	S	ਆ	S	ਸਾ	S	ਹੋ	S	ਇ	ਨਿ	ਰਾ	S	ਸੀ	S
ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਸੋ	S	ਜ	ਨੁ	ਮਿ	ਲਿ	ਆ	S	ਹ	S	ਰਿ	S	ਪਾ	S	ਸੀ	S
ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	-
ਕੋ	ਈ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	S	ਮ	S	ਗੁ	S	ਨ	S	ਗਾ	ਵ	ਨੋ	S
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪੁਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	-	ਮ	ਗ	ਰ	-	ਸ	-
ਜ	ਨੁ	ਨਾ	ਨਕੁ	ਤਿ	ਸੁ	ਪ	ਗਿ	ਲਾ	S	S	ਵ	ਨੋ	S	S	S
X				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਜੋ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 8ਵੀਂ-9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੧੩ ਪੜਤਾਲ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੮੩੦)
 ਮੋਹਨ ਨੀਦ ਨ ਆਵੈ ਹਾਵੈ ਹਾਰ ਕਜਰ ਬਸਤ੍ਰ ਅਭਰਨ ਕੀਨੇ॥ ਉਡੀਨੀ ਉਡੀਨੀ ਉਡੀਨੀ॥ ਕਬ ਘਰਿ ਆਵੈ ਰੀ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਰਨਿ ਸੁਹਾਗਨਿ ਚਰਨ ਸੀਸੁ ਧਰਿ॥ ਲਾਲਨੁ ਮੋਹਿ ਮਿਲਾਵਹੁ॥ ਕਬ ਘਰਿ ਆਵੈ ਰੀ॥੧॥ ਸੁਨਹੁ ਸਹੇਰੀ ਮਿਲਨ ਬਾਤ ਕਹਉ ਸਗਰੇ ਅਹੰ ਮਿਟਾਵਹੁ ਤਉ ਘਰ ਹੀ ਲਾਲਨੁ ਪਾਵਹੁ॥ ਤਬ ਰਸ ਮੰਗਲ ਗੁਨ ਗਾਵਹੁ॥ ਆਨਦ ਰੂਪ ਧਿਆਵਹੁ॥ ਨਾਨਕੁ ਦੁਆਰੈ ਆਇਓ॥ ਤਉ

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ

ਮੈ ਲਾਲਨੁ ਪਾਇਓ ਰੀ॥੨॥ ਮੋਹਨ ਰੂਪੁ ਦਿਖਾਵੈ॥ ਅਬ ਮੋਹਿ ਨੀਦ ਸੁਹਾਵੈ॥ ਸਭ ਮੇਰੀ ਤਿਖਾ ਬੁਝਾਨੀ॥ ਅਬ ਮੈ ਸਹਜਿ ਸਮਾਨੀ॥ ਮੀਠੀ ਪਿਰਹਿ ਕਹਾਨੀ॥ ਮੋਹਨੁ ਲਾਲਨੁ ਪਾਇਓ ਰੀ॥ ਰਹਾਉ ਦੂਜਾ॥੧॥੧੨੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮੋਹਨ- ਹੇ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰਭੂ। ਹਾਵੈ-ਹਾਹੁਕੇ ਵਿੱਚ। ਕਜਰ-ਕੱਜਲ। ਅਭਰਨ-ਗਹਿਣੇ। ਉਡੀਨੀ-ਉਦਾਸ। ਸੀਸੁ-ਸਿਰ। ਸਹੇਰੀ-ਸਹੇਲੀ। ਕਹਉ- ਮੈਂ ਦਸਦੀ ਹਾਂ। ਸਗਰੇ-ਸਾਰਾ। ਅਹੰ-ਅਹੰਕਾਰ। ਤਿਖਾ-ਤਿੱਖਣਾ, ਮਾਇਆ ਦੀ ਤ੍ਰੋਹ। ਸਹਜਿ-ਆਤਮਕ ਅਭੋਲਤਾ ਵਿੱਚ। ਸਮਾਨੀ-ਟਿਕ ਗਈ ਹਾਂ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪ	ਪੁਪ	ਧ	ਪਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰ	ਸ
ਮੋ	ਹਨ	ਨੀ	ਦਸ	ਨ	ਆ	ਸ	ਵੈਸ	ਹਾਸ	ਸ	ਵੈ
ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਪੁਪ	ਪੁਪ	ਧਧ	ਪੁਪ	ਮ	ਗ
ਹਾ	ਰ	ਕ	ਜ	ਰ	ਬਸ	ਤ੍ਰ	ਅਭ	ਰਨ	ਕੀ	ਨੇ
ਪੁਪ	ਧਧ	ਨਨ	ਸੰਨ	ਸੰ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮਰ	ਸ
ਉਡੀ	ਨੀਉ	ਡੀਨੀ	ਉਡੀ	ਨੀ	ਕਬ	ਘ	ਰਿ	ਆਸ	ਵੈਸ	ਰੀ
x					2		3		4	

ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਪੁਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਸਰ	ਨਿ	ਸੁ	ਹਾ	ਗ	ਨਿ	ਚਰ	ਨ	ਸੀ	ਸੁ	ਧ	ਰਿ
ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ
ਲਾ	ਲ	ਨੁ	ਮੋ	ਸ	ਹਿ	ਮਿ	ਲਾ	ਸ	ਵ	ਹੁ	ਸ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਕ	ਬ	ਘ	ਸ	ਰਿ	ਸ	ਆ	ਸ	ਵੈ	ਸ	ਰੀ	ਸ
x		0		2		0		3		4	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਸੰ	ਧਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪੁਪ
ਸੁ	ਨਹੁ	ਸ	ਹੇ	ਰੀ	ਮਿ	ਲ	ਨ	ਸ	ਬਾ	ਤ	ਕ	ਹਉ
ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਸ	ਗ	ਰੋ	ਸ	ਸ	ਅ	ਹੰ	ਮਿ	ਸ	ਟਾ	ਸ	ਵ	ਹੁ
ਸਸ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਗ
ਤਉ	ਘ	ਰ	ਹੀ	ਸ	ਲਾ	ਸ	ਲ	ਨੁ	ਪਾ	ਸ	ਵਹੁ	ਸ

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਤ	ਬ	ਰ	s	ਸ	ਮੰ	ਗਲ	ਗੁ	ਨ	ਗਾ	s	ਵ	ਹੁ
ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਧਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ
ਆ	ਨ	ਦ	ਰੂ	ਪ	ਧਿਆ	ਵਹੁ	ਨਾ	ਨਕ	ਦੁਆ	ਰੈ	ਆਇ	ਓ
ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ਤਉ	s	ਮੈ	s	s	ਲਾ	s	ਲ	ਨੁ	ਪਾ	ਇ	ਓ	ਰੀ
x					2				3			4

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਪੁਪੁ	ਧ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਪ
ਮੋ	ਹਨ	ਰੂ	ਪੁਦਿ	ਖਾ	ਵੈ	ਅ	ਬ	ਮੋ	ਹਿ	ਨੀ	ਦਸੁ	ਹਾ	ਵੈ
ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਸ	ਭ	ਮੋ	ਰੀ	ਤਿ	ਖਾ	ਬੁਝਾ	ਨੀ	ਅਬ	ਮੈ	ਸਹ	ਜਿਸ	ਮਾ	ਨੀ
ਸੰ	ਨ	ਧਧ	ਪੁਪੁ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਗੁ	ਮ	ਪੁਪੁ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਮੀ	ਠੀ	ਪਿਰ	ਹਿਕ	ਹਾ	ਨੀ	ਮੋ	ਹਨੁ	ਲਾ	ਲਨੁ	ਪਾ	ਇs	ਓ	ਰੀ
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀਆਂ ਪੰਜ ਮਾਤਰਾਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ |ਰ ਗ|ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਆ ਵੈ|ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਦs' ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ 'ਦ ਨ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੩॥ (੭੯੭)

ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸੇਵਕੁ ਸੇਵ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਕਿਆ ਕੇ ਕਹੈ ਬਹਾਨਾ॥ ਐਸਾ ਇਕੁ ਤੇਰਾ ਖੇਲੁ ਬਨਿਆ ਹੈ ਸਭ ਮਹਿ ਏਕੁ ਸਮਾਨਾ॥੧॥ ਸਤਿਗੁਰਿ ਪਰਚੈ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਨਾ॥ ਜਿਸੁ ਕਰਮੁ ਹੋਵੈ ਸੋ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਾਏ ਅਨਦਿਨੁ ਲਾਗੈ ਸਹਜ ਧਿਆਨਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਕਿਆ ਕੋਈ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਕਿਆ ਕੇ ਕਰੇ ਅਭਿਮਾਨਾ॥ ਜਬ ਅਪੁਨੀ ਜੋਤਿ ਖਿੰਚਹਿ ਤੂ ਸੁਆਮੀ ਤਬ ਕੋਈ ਕਰਉ ਦਿਖਾ ਵਖਿਆਨਾ॥੨॥ ਆਪੇ ਗੁਰੁ ਚੇਲਾ ਹੈ ਆਪੇ ਆਪੇ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਜਿਉ ਆਪਿ ਚਲਾਏ ਤਿਵੈ ਕੋਈ ਚਾਲੈ ਜਿਉ ਹਰਿ ਭਾਵੈ ਭਗਵਾਨਾ॥੩॥ ਕਹਤ ਨਾਨਕੁ ਤੂ ਸਾਚਾ ਸਾਹਿਬੁ ਕਉਣੁ ਜਾਣੈ ਤੇਰੇ ਕਾਮਾਂ॥ ਇਕਨਾ ਘਰ ਮਹਿ ਦੇ ਵਡਿਆਈ ਇਕਿ ਭਰਮਿ ਭਵਹਿ ਅਭਿਮਾਨਾ॥੪॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੇਵ-ਸੇਵਾ-ਭਗਤੀ। ਬਹਾਨਾ-ਗਲਤ ਦਲੀਲ। ਸਮਾਨਾ-ਵਿਆਪਕ। ਪਰਚੈ-ਗਿੱਭ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਰਮੁ-ਬਖਸ਼ਿਸ਼। ਸਹਜ ਧਿਆਨਾ-ਆਤਮਕ ਅਭੋਲਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਗਨਤਾ। ਅਭਿਮਾਨਾ-ਮਾਣ। ਚੇਲਾ-ਸਿੱਖ। ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨਾ-ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ। ਭਰਮਿ-ਭਟਕਣਾ ਵਿੱਚ। ਭਵਹਿ-ਫਿਰਦੇ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਨ
											ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਸ	ਰਿ
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ
ਪ	ਰ	ਚੈ	ਸ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮਿ	ਸ	ਮਾ	ਨਾ	ਜਿ	ਸੁ	ਕ	ਰ	ਮੁ
ਪ	ਧ	ਪ	-	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ
ਹੇ	ਵੈ	ਸੇ	ਸ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰੁ	ਪਾ	ਸ	ਏ	ਅ	ਨ	ਦਿ	ਸ	ਨੁ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪ					
ਲਾ	ਸ	ਗੈ	ਸ	ਸ	ਹ	ਜ	ਧਿ	ਆ	ਸ	ਨਾ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ
											ਸਾ	ਹਿ	ਬ	ਸ	ਤੇ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਰੰ
ਸੇ	ਸ	ਵ	ਕੁ	ਸੇ	ਸ	ਵ	ਸਾ	ਹਿ	ਬ	ਤੇ	ਕਿ	ਆ	ਕੇ	ਸ	ਸ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਕ	ਸ	ਚੈ	ਸ	ਬ	ਸ	ਹਾ	ਸ	ਨਾ	ਸ	ਸ					
x				2				0				3			

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੮੧੩)

ਸੋਈ ਮਲੀਨੁ ਦੀਨੁ ਹੀਨੁ ਜਿਸੁ ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਸਰਾਨਾ॥ ਕਰਨੈਹਾਰੁ ਨ ਬੁਝਈ ਆਪੁ ਗਨੈ ਬਿਗਾਨਾ॥੧॥ ਦੂਖੁ ਤਦੇ ਜਦਿ ਵੀਸਰੈ ਸੁਖੁ ਪ੍ਰਭੁ ਚਿਤਿ ਆਏ॥ ਸੰਤਨ ਕੈ ਆਨੰਦੁ ਏਹੁ ਨਿਤ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਏ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਉਚੇ ਤੇ ਨੀਚਾ ਕਰੈ ਨੀਚ ਖਿਨ ਮਹਿ ਥਾਪੈ॥ ਕੀਮਤਿ ਕਹੀ ਨ ਜਾਈਐ ਠਾਕੁਰ ਪਰਤਾਪੈ॥੨॥ ਪੇਖਤ ਲੀਲਾ ਰੰਗ ਰੂਪ ਚਲਨੈ ਦਿਨੁ ਆਇਆ॥ ਸੁਪਨੇ ਕਾ ਸੁਪਨਾ ਭਇਆ ਸੰਗਿ ਚਲਿਆ ਕਮਾਇਆ॥੩॥ ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਸਮਰਥ ਪ੍ਰਭੁ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ॥ ਹਰਿ ਦਿਨਸੁ ਰੈਣਿ ਨਾਨਕੁ ਜਪੈ ਸਦ ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਈ॥੪॥੨੦॥੫੦॥
ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਲੀਨੁ-ਮੇਲਾ। ਦੀਨੁ-ਕੰਗਾਲ। ਹੀਨੁ-ਨੀਚ। ਗਨੈ-ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਬਿਗਾਨਾ-ਮੂਰਖ। ਖਿਨ ਮਹਿ-ਤੁਰੰਤ। ਥਾਪੈ-ਗੱਦੀ ਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਲੀਲਾ-ਖੇਲ ਤਮਾਸ਼ੇ। ਕਾਰਣ-ਜਗਤ ਦੇ ਰਚਨਹਾਰ। ਸਦ ਸਦ -ਸਦਾ ਹੀ। ਬਲਿ ਜਾਈ-ਸਦਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਗ	ਰ	ਰ	ਮ	-	ਗ	ਗ	ਪ	-	ਪ	ਧੁਪ	ਮੁਪ	ਮੁਗ	ਰੁਗ
ਦੂ	ਖੁ	ਤ	ਦੇ	ਸ	ਜ	ਦਿ	ਵੀ	ਸ	ਸ	ਰੈਸ	ਸਸ	ਸਸ	ਸਸ
ਪ	-	ਪ	ਧਧ	-	ਪ	-	ਮ	-	ਪ	ਮ	-	ਗ	-
ਸੁ	ਸ	ਖੁ	ਪ੍ਰ	ਸ	ਭ	ਸ	ਚਿ	ਸ	ਤਿ	ਆ	ਸ	ਏ	ਸ

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ
ਸੰ	ਤ	ਨ	ਕੈ	s	s	s	ਆ	ਨੰ	ਦੁ	ਏ	s	ਹੁ	s
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	-	ਰ	ਸ
ਨਿ	ਤ	s	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	s	s	ਏ	s	s	s
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਸੋ	ਈ	ਮ	ਲੀ	s	ਨੁ	s	ਦੀ	s	ਨੁ	ਹੀ	s	ਨੁ	s
ਗੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਗੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਜਿ	ਸੁ	s	ਪ੍ਰ	s	ਭੁ	s	ਬਿ	ਸ	s	ਰਾ	s	ਨਾ	s
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-
ਕ	ਰ	ਨੈ	ਹਾ	s	ਰੁ	s	ਨ	s	s	ਬੁ	ਝ	ਈ	s
ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਗ	ਰ	ਸ
ਆ	s	ਪੁ	ਗ	s	ਨੈ	s	ਬਿ	ਗਾ	ss	ਨਾs	ss	s	s
x			2				0			3			

ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੧੩)

ਮਹਾ ਤਪਤਿ ਤੇ ਭਈ ਸਾਂਤਿ ਪਰਸਤ ਪਾਪ ਨਾਠੇ॥ ਅੰਧ ਕ੍ਰੁਪ ਮਹਿ ਗਲਤ ਬੇ ਕਾਢੇ ਦੇ ਹਾਥੇ॥੧॥
 ਓਇ ਹਮਾਰੇ ਸਾਜਨਾ ਹਮ ਉਨ ਕੀ ਰੇਨ॥ ਜਿਨ ਭੇਟਤ ਹੋਵਤ ਸੁਖੀ ਜੀਅ ਦਾਨੁ ਦੇਨ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
 ਪਰਾ ਪੁਰਬਲਾ ਲੀਖਿਆ ਮਿਲਿਆ ਅਬ ਆਇ॥ ਬਸਤ ਸੰਗਿ ਹਰਿ ਸਾਧ ਕੈ ਪੂਰਨ ਆਸਾਇ॥੨॥ ਭੈ
 ਬਿਨਸੇ ਤਿਹੁ ਲੋਕ ਕੇ ਪਾਏ ਸੁਖ ਥਾਨ॥ ਦਇਆ ਕਰੀ ਸਮਰਥ ਗੁਰਿ ਬਸਿਆ ਮਨਿ ਨਾਮ॥੩॥ ਨਾਨਕ
 ਕੀ ਤੂ ਟੇਕ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰਾ ਆਧਾਰ॥ ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਸਮਰਥ ਪ੍ਰਭ ਹਰਿ ਅਗਮ ਅਪਾਰ॥੪॥੧੯॥੪੯॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਪਤਿ-ਤਪਸ਼। ਪਰਸਤ-ਫੁਹੰਦਿਆਂ। ਅੰਧ ਕ੍ਰੁਪ-ਹਨੇਰਾ ਖੁਹ। ਗਲਤ-ਗਲ-ਸਫ਼। ਰੇਨ-ਚਰਨ-ਧੂਝ। ਭੇਟਤ-
 ਮਿਲਿਆ। ਪਰਾ ਪੁਰਬਲਾ-ਬਹੁਤ ਪਹਿਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦਾ। ਸੁਖ ਥਾਨ-ਸੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ। ਸਮਰਥ-ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲਾ।
 ਟੇਕ-ਓਟ, ਸਹਾਰਾ। ਆਧਾਰ- ਆਸਰਾ। ਅਗਮ-ਅਪਹੁੰਚ। ਅਪਾਰ-ਬੇਅੰਤ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਪ	ਪ	ਪ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਓ	ਇ	ਹ	ਮਾ	s	ਰੇ	s	ਮ	ਹਾ	s	ਤ	ਪ	ਤਿ	ਤੇ
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-	ਗੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਸਾ	s	ਜ	ਨਾ	s	s	s	ਭ	ਈ	s	ਸਾਂ	s	ਤਿ	s
ਸ	ਰ	ਸ	ਗਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ
ਹ	ਮ	s	ਉਨ	ਕੀ	ਰੇ	ਨ	ਪਰ	ਸ	ਤ	ਪਾ	s	ਪ	s

ਪ	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-
ਜਿ	ਨ	S	ਭੇ	S	ਟ	ਤ	ਨਾ	S	S	ਠੇ	S	S	S
ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ
ਹੋ	ਵ	ਤ	ਸੁ	S	ਖੀ	S	ਅੰ	ਧ	S	ਕੂ	ਪ	ਮ	ਹਿ
ਮਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	-
ਜੀਅ	S	S	ਦਾ	ਨੁ	ਦੇ	ਨ	ਗ	ਲ	ਤ	ਬੇ	S	S	S
X			2		3		ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
							ਕਾ	ਢੇ	S	ਦੇ	S	ਹਾ	ਥੇ
							X			2		3	

ਤਾਨਾਂ:-

- 1) ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਨੁਸ 2) ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਮਰ ਸ-
 3) ਗਪ ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ 4) ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਧਪ ਮਗ ਰਸ

ਬਾਣੀ ਸਧਨੇ ਕੀ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੮੫੮)

ਨਿਪੁ ਕੰਨਿਆ ਕੇ ਕਾਰਨੈ ਇਕੁ ਭਇਆ ਭੇਖਧਾਰੀ॥ ਕਾਮਾਰਥੀ ਸੁਆਰਥੀ ਵਾ ਕੀ ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ॥੧॥
 ਤਵ ਗੁਨ ਕਹਾ ਜਗਤ ਗੁਰਾ ਜਉ ਕਰਮੁ ਨ ਨਾਸੈ॥ ਸਿੰਘ ਸਰਨ ਕਤ ਜਾਈਐ ਜਉ ਜੰਬੁਕੁ
 ਗ੍ਰਾਸੈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਏਕ ਬੁੰਦ ਜਲ ਕਾਰਨੇ ਚਾਤ੍ਰਕੁ ਦੁਖੁ ਪਾਵੈ॥ ਪ੍ਰਾਨ ਗਏ ਸਾਗਰੁ ਮਿਲੈ ਫੁਨਿ
 ਕਾਮਿ ਨ ਆਵੈ॥੨॥ ਪ੍ਰਾਨ ਜੁ ਥਾਕੇ ਬਿਰੁ ਨਹੀ ਕੈਸੇ ਬਿਰਮਾਵਉ॥ ਬੁਢਿ ਮੁਏ ਨਉਕਾ ਮਿਲੈ ਕਹੁ
 ਕਾਹਿ ਚਢਾਵਉ॥੩॥ ਮੈ ਨਾਹੀ ਕਛੁ ਹਉ ਨਹੀ ਕਿਛੁ ਆਹਿ ਨ ਮੋਰਾ॥ ਅਉਸਰ ਲਜਾ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ
 ਸਧਨਾ ਜਨੁ ਤੋਰਾ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਿਪੁ-ਰਾਜਾ। ਕੰਨਿਆ-ਲੜਕੀ। ਕਾਮਾਰਥੀ-ਕਾਮੀ। ਸੁਆਰਥੀ-ਖੁਦਗਾਰਜ। ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ-ਲਾਜ ਰੱਖੀ। ਤਵ-
 ਤੇਰੇ। ਕਹਾ-ਕਿੱਥੇ? ਸਿੰਘ-ਸ਼ੇਰ। ਜੰਬੁਕੁ-ਗਿੱਦੜ। ਗ੍ਰਾਸੈ-ਖਾ ਜਾਏ। ਚਾਤ੍ਰਕੁ-ਪਪੀਹਾ। ਸਾਗਰੁ-ਸਮੁੰਦਰ। ਫੁਨਿ-ਫਿਰ। ਬਿਰਮਾਵਉ-
 ਮੈ ਧੀਰਜ ਦਿਆ। ਨਉਕਾ-ਬੇੜੀ। ਕਹੁ ਕਾਹਿ ਚਢਾਵਉ-ਕਿਸ ਨੂੰ ਮੈ ਚੜ੍ਹਾਵਾਯਾ? ਮੋਰਾ-ਮੋਰਾ। ਅਉਸਰ-ਸਮਾ। ਤੋਰਾ-ਤੇਰਾ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ						ਅੰਤਰਾ					
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਰੁ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਤਵ	ਗੁ	ਨ	ਕ	ਹਾ	S	ਸਿੰ	ਘ	S	ਸ	ਰ	ਨ
ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	S	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਜ	ਗ	ਤ	ਗੁ	ਰਾ	S	ਕ	ਤ	S	ਜਾ	ਈ	ਐ
ਪਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਜਉ	S	S	ਕ	ਰ	ਮੁ	ਜਉ	SS	S	ਜੰ	ਬੁ	ਕੁ
ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰ	-	ਸ
ਨS	SS	S	ਨਾ	S	ਸੈ	ਗਾ	SS	SS	ਸੈ	S	S
X			0			X			0		

ਵਾਰ ੬ ਪਉੜੀ ੧੨ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਥਿ ਸਕਥ ਹਨਿ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਕਾਰ ਕਮਾਵੈ॥ ਪਾਣੀ ਪਖਾ ਪਹਿਣਾ ਪੈਰ ਧੋਇ

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ

ਚਰਣਾਮਤੁ ਪਾਵੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਲਿਖਿ ਪੋਥੀਆ ਤਾਲ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਰਬਾਬ ਵਜਾਵੈ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਡੰਡਉਤ ਕਰਿ ਗੁਰਭਾਈ ਗਲਿ ਮਿਲਿ ਗਲਿ ਲਾਵੈ। ਕਿਰਤਿ ਵਿਰਤਿ ਕਰਿ ਧਰਮ ਦੀ ਹਥਹੁ ਦੇ ਕੈ ਭਲਾ ਮਨਾਵੈ। ਪਾਰਸੁ ਪਰਸਿ ਅਪਰਸਿ ਹੋਇ ਪਰ ਤਨ ਪਰ ਧਨ ਹਥੁ ਨ ਲਾਵੈ। ਗੁਰ ਸਿਖ ਗੁਰ ਸਿਖ ਪੂਜ ਕੈ ਭਾਇ ਭਗਤਿ ਭੈ ਭਾਣਾ ਭਾਵੈ॥ ਆਪੁ ਗਵਾਇ ਨ ਆਪੁ ਗਣਾਵੈ॥੧੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਕਬ-ਸਕਾਰਬੇ, ਸਫਲ। ਚਰਣਾਮਤੁ- ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ। ਡੰਡਉਤ-ਦੰਡਵਤ, ਅਜ਼ਟਾਂਗ ਪ੍ਰਣਾਮ। ਵਿਰਤਿ-ਉਪਜੀਵਕ। ਆਪੁ ਗਵਾਇ-ਆਪਾ-ਭਾਵ ਗਵਾ ਕੇ। ਗਣਾਵੈ-ਜਣਾਉਂਦੇ।

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਧੁਨ	ਸੁੰਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪੁਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੁੰ	ਸੁੰਰੁੰ	ਸੁੰਨ	ਸੁੰ
ਗੁਰ	ਮੁਖਿ	ਹ	ਬਿ	ਸ	ਕਥ	ਹ	ਨਿ	ਪਾ	ਣੀ	ਪ	ਖਾ	ਪੀ	ਹੁਸ	ਟਾਸ	ਸ
ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰ	ਸ	ਰੰਗੁੰ	ਮੰਗੁੰ	ਰੰ	ਸੁੰ	ਸੁੰਰੁੰ	ਸੁੰਨ	ਧਪ	ਮਗ
ਸਾਸ	ਧਸੁੰ	ਗਤਿ	ਗੁਰ	ਕਾਸ	ਰਕ	ਮਾ	ਵੈ	ਪੈਸ	ਰਸ	ਧੋ	ਇ	ਚਰਣਾਮਤੁ	ਪਾਸ	ਵੈਸ	
x				0				x				0			

ਇਸ ਸਲੋਕ ਦਾ ਅਲਾਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਾਇਣ ਪਉੜੀ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਬਿਲਾਵਲ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪)

(੮੫੩)

ਸਲੋਕ ਮ:੩॥ ਜਗਤੁ ਜਲੰਦਾ ਰਖਿ ਲੈ ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ॥ ਜਿਤੁ ਦੁਆਰੈ ਉਬਰੈ ਤਿਤੈ ਲੈਉ ਉਬਾਰਿ॥ ਸਤਿਗੁਰਿ ਸੁਖੁ ਵੇਖਾਲਿਆ ਸਚਾ ਸਬਦੁ ਬੀਚਾਰਿ॥ ਨਾਨਕ ਅਵਰੁ ਨ ਸੁਝਈ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਬਖਸਣਹਾਰੁ॥੧॥

(ਬਿਲਾਵਲ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪)

(੮੪੯)

ਪਉੜੀ॥ ਤੂ ਹਰਿ ਪੁਛੁ ਆਪਿ ਆਗੰਮੁ ਹੈ ਸਭਿ ਤੁਧੁ ਉਪਾਇਆ॥ ਤੂ ਆਪੇ ਆਪਿ ਵਰਤਦਾ ਸਭੁ ਜਗਤੁ ਸਬਾਇਆ॥ ਤੁਧੁ ਆਪੇ ਤਾੜੀ ਲਾਈਐ ਆਪੇ ਗੁਣ ਗਾਇਆ॥ ਹਰਿ ਧਿਆਵਹੁ ਭਗਤਹੁ ਦਿਨਸੁ ਰਾਤਿ ਅੰਤਿ ਲਏ ਛਡਾਇਆ॥ ਜਿਨਿ ਸੋਵਿਆ ਤਿਨਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਇਆ॥੧॥

ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਪਉੜੀ ਮਾਤਰਾਂ-4

1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
ਸੁੰ	ਨੁਨ	ਧੁ	ਪੁ	ਮ	ਪੁ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਤੂ	ਹਰਿ	ਪੁਛੁ	ਆਪਿ	ਅ	ਗੰਮੁ	ਹੈ	ਸ	ਸ	ਭਿ	ਤੁ	ਧੁ	ਉ	ਪਾਇ	ਆ	ਸ
ਤੂ	ਆਪੇ	ਆ	ਪਿ	ਵਰ	ਤ	ਦਾ	ਸ	ਸ	ਭੁ	ਜਗ	ਤੁ	ਸ	ਬਾਇ	ਆ	ਸ
ਤੁਧੁ	ਆਪੇ	ਤਾ	ੜੀ	ਲਾ	ਈ	ਐ	ਸ	ਆ	ਪੇ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ਇ	ਆ	ਸ
ਹਰਿ	ਧਿਆਵਹੁ	ਭਗ	ਤਹੁ	ਦਿ	ਨਸੁ	ਰਾ	ਤਿ	ਅੰ	ਤਿ	ਲ	ਏ	ਛ	ਡਾਇ	ਆ	ਸ
ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੁੰ	ਸੁੰ	ਰੰ	ਸੁੰ	ਸੁੰ	ਸੁੰ	ਧੁ	ਸੁੰ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਧੁ
ਜਿ	ਨਿ	ਸੋਵਿ	ਆ	ਤਿਨਿ	ਸੁਖੁ	ਪਾਇ	ਆ	ਹ	ਰਿ	ਨਾਸ	ਮਿਸ	ਮਾਇ	ਆ	ਨਾ	ਮਿਸ
ਮਮ	ਗ	ਗ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	-	-								
ਮਾਇ	ਆ	ਨਾ	ਮਿਸ	ਮਾਇ	ਆ	ਸ	ਸ								
x				x				x				x			

੧੭-ਰਾਗ ਗੋਂਡ

ਰਾਗ ਗੋਂਡ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਰਾਗ ਗੋਂਡ ਦਾ ਵਰਨਣ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਨੇ 'ਕ੍ਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਮਲਿਕਾ' ਭਾਗ-੬ ਦੇ ਪੰਨਾ ੩੩੯ ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਵੀ ਝਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਸਰੂਪ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਗ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿੱਚ ਕਾਨੜਾ ਤੇ ਉਤਰਾਂਗ ਵਿੱਚ ਮਲਾਰ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਤੋਂ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਰਾਗ ਦਾ ਚਲਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ ਸ, ਮ ਰ ਸ, ਨੁ ਸ, ਗੁ, ਮ ਰ ਪ, ਧ ਪ, ਪ ਗੁ, ਮ ਰ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਰੰ ਸੰ, ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ, ਮ ਰ ਸ। ਮ ਪ, ਨੁ ਧ ਸੰ, ਸੰ, ਨ ਰੰ ਸੰ, ਧ ਨੁ ਪ, ਮੰ ਰੰ ਸੰ, ਰੰ ਨ ਸੰ ਧ ਨੁ ਮ ਪ, ਧ ਸੰ, ਨੁ, ਪ, ਮ ਪ ਗੁ, ਮ ਰ ਸ। 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਸ੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਗੋਂਡ ਦਾ ਵਰਨਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਸਾਢੇ ਦਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਜੇ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਗੁ ਮ ਰ ਪ ਮ ਪ ਧ ਸੰ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨੁ ਪ, ਨੁ ਧ ਨੁ ਪ ਗੁ ਮ ਰ ਸ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਸਰੂਪ ਲਗਭਗ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਨਾ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਰਾਗ ਗੋਂਡ ਦਾ ਐਸਾ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਾਗ ਗੋਂਡ ਦਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਡਰੀਕ ਵਿਠੁਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਚੰਦ੍ਰੋਦਯ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਗੋਂਡ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਤੇ ਮਾਲਵ ਗੋਂਡ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਧ ਗੋਂਡ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਰਾਗ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਤੋਂ ਗੋਂਡ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਤੋਂ ਸ਼ੁਧ ਗੋਂਡ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੱਤਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਗੋਂਡ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਮਲਾਰੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਗੋਂਡ ਤੇ ਮਾਲਵਗੋਂਡ ਤੋਂ ਸ਼ੁਧ ਗੋਂਡ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਾ ਨੇ 'ਨਗਮਾਤੇ ਆਸਫੀ' ੧੮੧੩ ਈ. ਵਿੱਚ ੬ ਰਾਗ ਤੇ ੩੬ ਰਾਗਣੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਮੇਘ ਰਾਗ ਤੋਂ ਗੋਂਡ ਨੂੰ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੭ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਗੋਂਡ ਰਾਗ ਹੈ, ਜੇਹਾ ਕੁ 'ਸਾਲੂ ਸਾਰਗ ਸਾਰਗਾ ਅਉਰ ਗੋਂਡ ਗੰਭੀਰ' ਨਟ ਹਮੀਰ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਗੋਂਡ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਛਾਇਆ ਸਮੇਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਗੋਰ ਹੈ, ਪੰਚਮ ਨਿਖਾਧ ਹੀਨ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਦੂਜਾ ਗੋਂਡ ਮੇਘ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਕਿਤੇ ਗੁੰਡ ਕਰਕੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਭੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੇਘ ਦੀ ਛਾਇਆ ਸਮੇਤ ਹੈ। ਸ਼ੁਧ ਗੋਂਡ ਪੰਚਮ ਨਿਖਾਧ ਸਮੇਤ ਹੈ, ਆਦਿ ਖੜਜ ਅੰਤ ਧੈਵਤ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੯ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਅਤੇ 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਸਪੁੱਤਰ ਗੋਂਡ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਧਨਾਸਰੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਬਿਲਾਵਲ ਮਿਲ ਕੇ ਗੋਂਡ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਧ

ਰਾਗੁ ਗੌਡ

ਸੰਕੀਰਨ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਔੜਵ ਕਰਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਸ ਰ ਗ ਮ ਧ ਸੰ। 'ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ' ਵਿੱਚ ਗੋਡ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਗੌਡ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਬਾਕੀ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਗ੍ਰਹਿ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ, ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਹੈ। ਗਾਇਣ ਸਮਾਂ ਦੁਪਹਿਰ ਹੈ। ਸ ਰ ਮ ਪ ਧੁ ਸੰ ਧੁ ਨ ਪ ਮ ਗੁ ਮ ਰ ਸ। ਡਾਕਟਰ/ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਗੌਡ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਬਿਲਾਵਲ ਬਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਜੈਸਾ ਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨ ਪੰ. ੧੭੪' ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਗੌਡ ਤੇ ਗੁੰਡ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ ਪਰ ਗੌਡ ਦਾ ਵਰਨਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇੱਕ ਇਲਾਕਾਈ ਰਾਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜੋ ਬਿਲਾਵਲ, ਕਾਨੜਾ ਤੇ ਮਲਾਰ ਜੈਸੇ ਰਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਤੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਗਾਉਂਡਾ, ਗੰਡ, ਗਾਉਂਡਾ, ਗਾਉਂਡੀ, ਗਾਉਂਡਗਿਰੀ ਅਤੇ ਗੁੰਡਾ ਗਿਆਰਵੀਂ ਤੋਂ ਸਤਾਰਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਰਾਗ-ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗਾਉਂਡੀ, ਗਾਉਂਡਗਿਰੀ ਤੇ ਗਾਉਂਡ ਅੱਜ ਵੀ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਾਇਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਹੁਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਰਾਗ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੨੯ ਸ਼ਬਦ ਰਾਗ ਗੌਡ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹ ਬਾਣੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲਕ ਉੱਪਰ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਮਾਲਕ ਨੇ ਹੀ ਸਭ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਰਹਿਮਤਾਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਮ ਹੈ। ਆਰੋਹ - ਸ ਰ ਗ ਮ, ਪ ਧ ਨ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ - ਸੰ ਨ ਧ ਨ ਧ ਪ, ਮ ਗ, ਰ ਸ। ਪਕੜ - ਰ ਗ ਮ, ਪ ਮ, ਮ ਪ ਨ ਧ ਨ ਧ ਨ ਸੰ, ਨ ਧ ਨ ਪ, ਧ ਮ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਰਾਗ ਗੌਡ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਗੌਡ ਸਾਰੰਗ ਤੇ ਗੌਡ ਮਲਾਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਰਾਗ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਕਠਿਨ ਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਰਾਗ ਛਾਯਾਲਗ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੌਡ ਮਲਾਰ ਗੌਡ ਤੇ ਮਲਾਰ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਹੈ ਤੇ ਗੌਡ ਸਾਰੰਗ ਗੌਡ ਤੇ ਕਲਿਆਣ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਜੋ ਗੌਡ ਸਾਰੰਗ ਵਿੱਚ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਸਰੂਪ, ਰਾਗ ਦੇ ਚਲਨ ਤੋਂ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਰਾਗ ਗੌਡ ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿੱਚ ਗ ਰ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਰ ਮ ਗ ਇਹ ਗੌਡ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੈ ਪਰ ਸ ਇਹ ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਉਤਰਾਂਗ ਵਿੱਚ ਪ ਮ ਧ ਪ, ਨ ਧ ਸੰ ਨ ਰੰ ਸੰ, ਇਹ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀਆਂ ਕਲਿਆਣ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਰਾਗ ਗੌਡ ਤੇ ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਗੌਡ ਮਲਾਰ ਵਿੱਚ ਚਲਨ ਗ ਰ ਸ, ਰ ਗ ਮ, ਰ ਪ, ਮ, ਪ ਧ ਸੰ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਗੌਡ ਤੇ ਮਲਾਰ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਮਿਸ਼ਰਤ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਗੌਡ ਮੰਨਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਹੋਰ ਚਲਨ ਫਕਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਗੌਡ ਸਾਰੰਗ (ਗੌਡ ਕਲਿਆਣ) ਤੇ ਰਾਗ ਗੌਡ ਮਲਾਰ ਵਿੱਚ ਜੋ ਰਾਗ ਗੌਡ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੈ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਗੌਡ ਦਾ ਲੱਗਭਗ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਗੌਂਡ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਲਾਵਲ ਬਾਟ, ਦੂਜਾ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗ ਧ ਕੋਮਲ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਾਲਾ ਤੇ ਤੀਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਵਾਲਾ ਜੋ ਮਲਾਰ ਤੇ ਕਾਨੜਾ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਪਰੀਚੈ ਤੇ ਇੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਭਾਗ-੪ ਵਿੱਚ ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। 'ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਭਾਤਖੰਡੇ ਵਾਲਾ ਤੇ ਬਿਲਾਵਲ ਬਾਟ ਵਾਲਾ ਵੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਸ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ', ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਤੇ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ' ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਗੌਂਡ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ, ਜੋ ਬਿਲਾਵਲ ਬਾਟ ਦਾ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ, ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੪ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਨਿਆਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਜਾਗਦਾ ਹੈ। ਰ ਗ ਮ, ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਗ ਰ ਸ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਤਰਾਂਗ ਵਿੱਚ ਸਪਾਟ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਵਕਰ ਰੂਪ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ ਧ, ਨ ਧ ਨ ਸੰ, ਨ ਧ ਨ ਪ, ਧ ਮ, ਗ ਮ ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਚਲਨ ਨਾਲ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਤੇ ਰਾਗ ਨਟ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸਰੂਪ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗ ਗੌਂਡ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਨਿਸਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇੱਥੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਗੌਂਡ ਨੂੰ ਸਤਾਰਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ਪੰਨਾ ੮੫੯ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੪ ਦੇ ੬ ਤੇ ਮ:੫ ਦੇ ੨੩ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ੮੭੦ ਤੋਂ ੮੭੫ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਦੇ ੧੧, ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀਉ ਦੇ ੭ ਤੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀਉ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਹਨ।

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਗੌਂਡ	ਬਾਟ-ਬਿਲਾਵਲ	ਸਵਰ-ਸਾਰੇ ਸੁੱਧ	ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਕੋਈ ਨਹੀਂ
ਜਾਤੀ-ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ	ਵਾਦੀ-ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ-	ਮਧਿਅਮ	ਸਮਾਂ-ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ
ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਮ, ਪ ਧ ਨ ਧ ਨ ਸੰ।			ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਨ ਪ, ਮ ਗ, ਰ ਸ।
ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ) - ਰ ਗ ਮ, ਪ ਮ, ਮ ਪ ਨ ਧ ਨ ਪ, ਧ ਮ, ਗ ਮ, ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ।			

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਨ ਸ, ਰ ਗ, ਰ ਗ ਮ, ਗ ਰ ਸ, ਧ ਨ ਪ, ਸ ਨ ਧ ਨ ਪ, ਧ ਨ ਪ, ਧ ਨ ਧ ਨ ਸ, ਗ ਰ ਸ, ਰ ਗ ਮ, ਗ ਰ ਮ ਗ, ਗ ਰ ਗ ਮ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਗ ਮ, ਰ ਗ ਰ ਗ ਮ, ਗ ਰ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ, ਧ ਨ ਸ।

ਸ ਰ ਗ, ਰ ਗ ਮ, ਗ ਰ ਗ ਮ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਮ ਗ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ, ਨ ਧ ਨ ਪ, ਮ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਪ, ਨ ਧ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਧ ਨ ਪ, ਪ ਧ ਨ ਧ ਨ ਸੰ, ਨ ਧ ਨ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਪ ਗ, ਮ ਪ ਮ, ਮ ਗ ਮ, ਰ ਗ ਰ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ।

ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਪ, ਨ ਧ ਨ ਸੰ, ਧ ਨ ਸੰ, ਧ ਨ ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਸੰ, ਨ ਧ ਨ ਸੰ. ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਗੰ ਮੰ, ਰੰ ਗੰ ਮੰ ਪੰ ਮੰ, ਗੰ ਰੰ ਸੰ, ਰੰ ਗੰ ਮੰ, ਗੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਨ ਧ ਨ ਪ, ਧ ਨ ਪ, ਧ ਮ ਗ ਮ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ

(ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਲਾ ੫)

(੧੩੫੮)

ਚਰਣ ਕਮਲ ਸਰਣੰ ਰਮਣੰ ਗੋਪਾਲ ਕੀਰਤਨਹ॥ ਸਾਧ ਸੰਗੇਣ ਤਰਣੰ ਨਾਨਕ ਮਹਾ ਸਾਗਰ ਭੈ ਦੁਤਰਹ॥੫੧॥
 ਪਦ ਅਰਥ:-ਚਰਣ ਕਮਲ-ਕੌਲ ਫੁੱਲ ਵਰਗੇ ਸੋਹਣੇ ਚਰਨ। ਸਰਣੰ-ਓਟ, ਆਸਰਾ। ਰਮਣੰ-ਉਚਾਰਨਾ। ਸਾਧ ਸੰਗੇਣ-ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਰਾਹੀਂ। ਸਾਗਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਭੈ-ਭਿਆਨਕ। ਦੁਤਰਹ-ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋਵੇ॥

(੧੩੫੯)

ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੰਤ ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਪਾਲਹ ਸਗਲੁੰ ਰੋਗ ਖੰਡਣਹ॥ ਸਾਧ ਸੰਗੇਣਿ ਗੁਣ ਰਮਤ ਨਾਨਕ ਸਰਣਿ ਪੂਰਨ ਪਰਮੇਸੁਰਹ॥੫੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਗਲੁੰ-ਸਾਰੇ। ਖੰਡਣਹ-ਨਾਸ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਗੇਣਿ-ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ। ਰਮਤ-ਸਿਮਰਦਾ ਹੈ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											ਧੁਨਸ- ਵਾਸਹਿਸ
ਸਰਸ- ਗੁੜ੍ਹੁੜ	ਸਰਗਮ ਚਰਣੜ	ਰਗਮਪ ਕਮਲੜ	ਮਪਮ- ਸਰਣੜ	ਰਗਮ- ਰਮਣੜ	ਰਗਮਪ ਗੋੜਪਾਲ	ਮਮਪਪ ਕੀਰਤਨਹ	ਮਗਰਸ ਸਾੜਧੜ	ਰਗਮਪ ਸੰਗੇਣੜ	ਨਧਨਪ ਤਰਣੜ	ਧ-ਨਨ ਨਾੜਨਕ	ਸੰ-ਨਸੰ ਮੜਗਾੜ
ਨਧਨਪ ਸਾੜਗਾਰ	ਧਮਪਮ ਭੈੜਦੁੜ	ਗਰਸ- ਰਹੜੜ	--- ੜੜੜੜ	ਸਰਗਮ ਕ੍ਰਿਪਾੜ	ਪਪਧਪ ਕਰੰਤੜ	ਮਪ ਗੋਬਿੰ	ਪਧ ਦਗੋ	ਨ-ਸੰਸੰ ਪਾੜਲਹ	ਧਨ ਗੋਪਾ	ਸੰਸੰਧ- ਲਹਗੋੜ	ਨ-ਸੰਸੰ ਪਾੜਲਹ
ਸੰਸੰਰਸੰ ਸਗਲੁੰ	ਧਨਸੰ- ਰੋਗੜ	ਨਧਨਸੰ ਖੰਡਣਹ	ਸੰਰਗੰਮ ਸਾੜਧੜ	ਗੰਰਸੰ- ਸੰਗੇਣਿੜ	ਨਧਨਪ ਗੁਣਰਮਤ	ਧਮਪਮ ਨਾੜਨਕ	ਗਗਮ- ਸਰਣਿੜ	ਮਪਮਮ ਪੂੜਰਨ	ਗਗਰਸ ਪਰਮੇਸੁਰਹ	ਗਗਰਸ ਪਰਮੇਸੁਰਹ	ਗਗਰਸ ਪਰਮੇਸੁਰਹ
ਰਰਸੜ ਵਾਹਿਗੁਰੁ											
x		0		2		0		3		4	

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੬੪-੬੫)

ਗੁਰੁ ਮੇਰੀ ਪੂਜਾ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦੁ॥ ਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਗੁਰੁ ਭਗਵੰਤੁ॥ ਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਦੇਉ ਅਲਖ ਅਭੇਉ॥ ਸਰਬ ਪੂਜ ਚਰਨ ਗੁਰ ਸੇਉ॥੧॥ ਗੁਰੁ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨਾਹੀ ਮੈ ਬਾਉ॥ ਅਨਦਿਨੁ ਜਪਉ ਗੁਰੁ ਗੁਰ ਨਾਉ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਗਿਆਨੁ ਗੁਰੁ ਰਿਦੈ ਧਿਆਨੁ॥ ਗੁਰੁ ਗੋਪਾਲੁ ਪੁਰਖੁ ਭਗਵਾਨੁ॥ ਗੁਰੁ ਕੀ ਸਰਣਿ ਰਹਉ ਕਰ ਜੋਰਿ॥ ਗੁਰੁ ਬਿਨਾ ਮੈ ਨਾਹੀ ਹੋਰੁ॥੨॥ ਗੁਰੁ ਬੋਹਿਥੁ ਤਾਰੇ ਭਵ ਪਾਰਿ॥ ਗੁਰੁ ਸੇਵਾ ਜਮ ਤੇ ਛੁਟਕਾਰਿ॥ ਅੰਧਕਾਰ ਮਹਿ ਗੁਰੁ ਮੰਤ੍ਰੁ ਉਜਾਰਾ॥ ਗੁਰੁ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਗਲ ਨਿਸਤਾਰਾ॥੩॥ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਪਾਈਐ ਵਡਭਾਰੀ॥ ਗੁਰੁ ਕੀ ਸੇਵਾ ਦੂਖੁ ਨ ਲਾਗੀ॥ ਗੁਰੁ ਕਾ ਸਬਦੁ ਨ ਮੇਟੈ ਕੋਇ॥ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਨਾਨਕੁ ਹਰਿ ਸੋਇ॥੪॥੭॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਗਵੰਤੁ-ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲਾ। ਦੇਉ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਰੂਪ ਪ੍ਰਭੂ। ਅਭੇਉ-ਜਿਸ ਦਾ ਭੇਤ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੇਉ-ਮੈਂ ਸੇਵਦਾ ਹਾਂ। ਰਿਦੈ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਧਿਆਨੁ-ਸਮਾਧੀ। ਕਰ ਜੋਰਿ- ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ। ਬੋਹਿਥੁ-ਜਹਾਜ਼। ਭਵ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਅੰਧਕਾਰ-ਘੁਪ ਹਨੇਰਾ। ਉਜਾਰਾ-ਚਾਨਣ। ਨਿਸਤਾਰਾ-ਪਾਰ-ਉਤਾਰਾ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
				ਗ	ਰ	ਸ	-	ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ
				ਥਾ	ਸ	ਉ	ਸ	ਗੁ	ਰ	ਬਿ	ਨੁ	ਅ	ਵ	ਰੁ	ਸ
ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	-	ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪੁ	ਨ	ਧ
ਨਾ	ਹੀ	ਮੈ	ਸ	ਨਾ	ਸ	ਉ	ਸ	ਅ	ਨ	ਦਿ	ਨੁ	ਜ	ਪਉ	ਸ	ਸ
ਨ	ਪ	ਧ	ਮ	ਨਾ	ਸ	ਉ	ਸ								
ਗੁ	ਰੁ	ਗੁ	ਰ												
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

				ਗ	ਰ	ਸ	-	ਪ	ਪ	ਧਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	-
				ਬਿ	ਸ	ਦੁ	ਸ	ਗੁ	ਰੁ	ਮੇ	ਰੀ	ਪੂ	ਸ	ਜਾ	ਸ
ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪੁ	ਗ
ਗੁ	ਰੁ	ਗੋ	ਸ	ਬਿ	ਸ	ਦੁ	ਸ	ਗੁ	ਰੁ	ਮੇ	ਰਾ	ਪਾ	ਰ	ਬੁ	ਮੁ
ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	-								
ਗੁ	ਰੁ	ਭ	ਗ	ਵੰ	ਸ	ਤੁ	ਸ								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸੁਰ ਗੁਮ ਰਗ ਮਪ ਮ- ਮਪ ਮਗ ਰਸ 2) ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਮ- ਧਮ ਪਗ ਮਗ ਰਸ
 - 3) ਗਮ ਪਪ ਨਧ ਨਪ ਧਮ ਰਗ ਮਗ ਰਸ 4) ਪਧ ਨਧ ਨਸੰ ਨਧ ਨਪ ਧਮ ਗਮ ਰਸ
 - 5) ਰਗ ਮਮ ਮਪ ਮਮ ਧਪ ਮਮ ਪਧ ਨਧ ਨਸੰ ਨਧ ਨਪ ਮਮ ਗਰ ਮਗ ਰਸ ਨਸ
 - 6) ਰਗ ਮਪ ਮ- ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਧਪ ਮ- ਧਨ ਸੰਸੰ ਨਧ ਨਪ ਧਮ ਪਗ ਮਗ ਰਸ
 - 7) ਰਗ ਮਪ ਮ- ਰਗ ਮਪ ਧਪ ਮ- ਮਪ ਧਪ ਨਧ ਨਪ ਧਪ ਮ- ਗਮ ਗਰ ਸ-
 - 8) ਪਧ ਨਧ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਸੰਰੰ ਗੰਮੰ ਗੰਗੰ ਰੰਸੰ ਨਧ ਨਪ ਧਮ ਪਗ ਰਗ ਮਮ ਗਗ ਰਸ
- 1) ਸੱਮ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 'ਗੁਰ ਬਿਨੁ' ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਤੇ 'ਅਵ ਰੁਸ' ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।
 - 3) ਸੱਮ ਤੋਂ 'ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁਸ' ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਨਾਲ 'ਨਾਹੀ' ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਸਾਰੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।
 - 4) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੬੩)

ਨਿਮਾਨੇ ਕਉ ਜੋ ਦੇਤੇ ਮਾਨੁ॥ ਸਗਲ ਭੂਖੇ ਕਉ ਕਰਤਾ ਦਾਨੁ॥ ਗਰਭ ਘੋਰ ਮਹਿ ਰਾਖਨਹਾਰੁ॥ ਤਿਸੁ
ਠਾਕੁਰ ਕਉ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰੁ॥੧॥ ਐਸੇ ਪ੍ਰਭੁ ਮਨ ਮਾਹਿ ਧਿਆਇ॥ ਘਟਿ ਅਵਘਟਿ ਜਤ ਕਤਹਿ
ਸਹਾਇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਰੰਕੁ ਰਾਉ ਜਾ ਕੈ ਏਕ ਸਮਾਨਿ॥ ਕੀਟ ਹਸਤਿ ਸਗਲ ਪੂਰਾਨ॥ ਬੀਓ ਪੂਛਿ ਨ
ਮਸਲਤਿ ਧਰੈ॥ ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੈ ਸੁ ਆਪਹਿ ਕਰੈ॥੨॥ ਜਾ ਕਾ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਨਸਿ ਕੋਇ॥ ਆਪੇ ਆਪਿ
ਨਿਰੰਜਨੁ ਸੋਇ॥ ਆਪਿ ਅਕਾਰੁ ਆਪਿ ਨਿਰੰਕਾਰੁ॥ ਘਟ ਘਟ ਘਟਿ ਸਭ ਘਟ ਆਧਾਰੁ॥੩॥ ਨਾਮ
ਰੰਗਿ ਭਗਤ ਭਏ ਲਾਲ॥ ਜਸੁ ਕਰਤੇ ਸੰਤ ਸਦਾ ਨਿਹਾਲ॥ ਨਾਮ ਰੰਗਿ ਜਨ ਰਹੇ ਅਘਾਇ॥ ਨਾਨਕ
ਤਿਨ ਜਨ ਲਾਗੈ ਪਾਇ॥੪॥੩॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਘੋਰ-ਭਿਆਨਕ। ਘਟਿ-ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ। ਅਵਘਟਿ-ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ। ਜਤ ਕਤਹਿ-ਜਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ, ਹਰ ਥਾਂ।
ਰੰਕੁ- ਕੰਗਾਲ ਮਨੁੱਖ। ਰਾਉ-ਰਾਜਾ। ਕੀਟ-ਕੀੜੇ। ਹਸਤਿ-ਹਾਥੀ। ਪੂਰਾਨ-ਪੂਰਨ, ਵਿਆਪਕ। ਬੀਓ-ਦੂਜਾ, ਕੋਈ ਹੋਰ।
ਮਸਲਤਿ-ਮਸ਼ਵਰਾ। ਨਿਰੰਜਨੁ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਪਰੇ। ਅਕਾਰੁ-ਦਿਸਦਾ ਜਗਤ। ਨਿਰੰਕਾਰੁ-ਨਿਰ-ਆਕਾਰ, ਆਕਾਰ
-ਰਹਿਤ। ਆਧਾਰੁ-ਆਸਰਾ। ਨਿਹਾਲ-ਪ੍ਰਸੰਨ। ਰਹੇ ਅਘਾਇ-ਰੱਜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਾਇ-ਪੈਰੀਂ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਰਗ	ਮ	ਗ	ਰ
												ਐ	ਸ	ਸੋ	ਸ
ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	-	ਪ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	-	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ
ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਮ	ਨ	ਮਾ	ਸ	ਹਿ	ਸ	ਧਿ	ਆ	ਇ	ਸ	ਘ	ਟਿ	ਅ	ਵ
ਨ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਰਗ	ਮਗ	ਰ	ਸ				
ਘ	ਟਿ	ਜ	ਤ	ਕ	ਤ	ਹਿ	ਸ	ਸ	ਹਾ	ਇ	ਸ				
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

												ਪ	ਪ	ਨ	ਧ
												ਨਿ	ਮਾ	ਨੇ	ਸ
ਨਨ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ
ਕਉ	ਸ	ਜੋ	ਸ	ਦੇ	ਸ	ਤੇ	ਸ	ਮਾ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਸ	ਗ	ਲ	ਸ
ਧ	ਮ	ਗਗ	ਮ	ਰਗ	ਮਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ				
ਭੂ	ਖੇ	ਕਉ	ਸ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ਸ	ਦਾ	ਸ	ਨੁ	ਸ				
x				2				0				3			

(ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾ ਕੀ॥ ਕਬੀਰ ਜੀ ਘਰੁ ੧) (੮੭੦)

ਗੋਂਡ॥ ਨਰੂ ਮਰੈ ਨਰੁ ਕਾਮਿ ਨ ਆਵੈ॥ ਪਸੂ ਮਰੈ ਦਸ ਕਾਜ ਸਵਾਰੈ॥੧॥ ਅਪਨੇ ਕਰਮ ਕੀ ਗਤਿ ਮੈ ਕਿਆ ਜਾਨਉ॥ ਮੈ ਕਿਆ ਜਾਨਉ ਬਾਬਾ ਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਾਡ ਜਲੇ ਜੈਸੇ ਲਕਰੀ ਕਾ ਤੂਲਾ॥ ਕੇਸ ਜਲੇ ਜੈਸੇ ਘਾਸ ਕਾ ਪੂਲਾ॥੨॥ ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਤਬ ਹੀ ਨਰੁ ਜਾਰੈ॥ ਜਮ ਕਾ ਡੰਡੁ ਮੂੰਡ ਮਹਿ ਲਾਰੈ॥੩॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਰੂ-ਮਨੁੱਖ। ਗਤਿ-ਹਾਲਤ। ਹਾਡ-ਹੱਡੀਆਂ। ਤੂਲਾ-ਗੱਠਾ। ਘਾਸ-ਘਾਹ। ਪੂਲਾ-ਮੁੱਠਾ। ਡੰਡੁ-ਡੰਡਾ। ਮੂੰਡ ਮਹਿ-ਸਿਰ ਉੱਤੇ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਗਮ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗਗ	ਰ	ਸਸ
ਅ	ਪ	ਨੇ	ਕ	ਰਮ	ਕੀS	ਗ	ਤਿ	ਮੈ	ਕਿਆ	ਜਾ	ਨਉ
ਮ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪਪ	ਗ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਮੈ	S	ਕਿ	ਆ	ਜਾ	ਨਉ	ਬਾ	S	ਬਾ	ਰੇ	S	S
X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਨ	ਰੂ	ਮ	ਰੈ	ਨ	ਰੁ	ਕਾ	ਮਿ	ਨ	S	ਆ	ਵੈ
ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਮ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ
ਪ	ਸੂ	ਮ	ਰੈ	ਦS	ਸ	ਕਾ	ਜ	ਸS	ਵਾS	ਰੈS	S
X		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰ ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਮ- ਧਪ ਮ- ਨਧ ਨਪ ਧਮ ਗਰ ਸ-
 - 2) ਰਗ ਮਪ ਮ- ਰਗ ਮਪ ਧਪ ਮ- ਨਧ ਨਪ ਮਮ ਗਰ ਸ-
 - 3) ਮਪ ਧਪ ਮ- ਨਧ ਨਸੰ ਨਧ ਨਪ ਧਮ ਪਗ ਮਰ ਗਰ ਸ-
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 7ਵੀਂ-8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ਪ॥ (੮੬੬-੬੭)

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਮੇਰੇ ਮੀਤ॥ ਨਿਰਮਲ ਹੋਇ ਤੁਮ੍ਹਾਰਾ ਚੀਤ॥ ਮਨ ਤਨ ਕੀ ਸਭ ਮਿਟੈ ਬਲਾਇ॥ ਦੂਖੁ ਅੰਧੇਰਾ ਸਗਲਾ ਜਾਇ॥੧॥ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵਤ ਤਰੀਐ ਸੰਸਾਰ॥ ਵਡ ਭਾਗੀ ਪਾਈਐ ਪੁਰਖੁ

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ

ਅਪਾਰੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜੋ ਜਨੁ ਕਰੈ ਕੀਰਤਨੁ ਗੋਪਾਲ॥ ਤਿਸ ਕਉ ਪੋਹਿ ਨ ਸਕੈ ਜਮਕਾਲ॥ ਜਗ ਮਹਿ ਆਇਆ ਸੋ ਪਰਵਾਣ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਪਨਾ ਖਸਮੁ ਪਛਾਣ॥੨॥ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਮਿਟਹਿ ਉਨਮਾਦ॥ ਸਦਾ ਹਜ਼ੂਰਿ ਜਾਣੁ ਭਗਵੰਤ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕਾ ਪੂਰਨ ਮੰਤ॥੩॥ ਹਰਿ ਧਨੁ ਖਾਟਿ ਕੀਏ ਭੰਡਾਰ॥ ਮਿਲਿ ਸਤਿਗੁਰ ਸਭਿ ਕਾਜ ਸਵਾਰ॥ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਰੰਗ ਸੰਗਿ ਜਾਰਾ॥ ਹਰਿ ਚਰਣੀ ਨਾਨਕ ਮਨੁ ਲਾਗਾ॥੪॥੧੪॥੧੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਨਿਰਮਲ-ਪਵਿੱਤਰ। ਬਲਾਇ-ਬਿਪਤਾ। ਪੁਰਖੁ-ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭੂ। ਪਛਾਣੁ-ਸਾਂਝ ਪਾ। ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ-ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ। ਉਨਮਾਦ-ਝੱਲ-ਪੁਣਾ। ਭਗਵੰਤ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ। ਮੰਤ-ਉਪਦੇਸ਼। ਖਾਟਿ-ਖੱਟ ਕੇ। ਸੰਗਿ-ਨਾਲ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪੁਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਹਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ਵ	ਤ	ਤ	ਰੀ	ਐ	ਸ	ਸੰ	ਸਾ	ਰੁ	ੜ
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮੁ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ
ਵ	ਡ	ਭਾ	ਗੀ	ਪਾਈ	ਐ	ਪੁ	ਰ	ਖੁ	ਅ	ਪਾ	ਸ	ਰੁ	ੜ
x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਜ	ਪਹੁ	ਮੇ	ਰੇ	ਮੀ	ਸ	ਤ	ੜ
ਨਨ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਨਿਰ	ਮ	ਲ	ਹੋ	ੜ	ਇ	ਤੁ	ਮਾ	ਰਾ	ੜ	ਚੀ	ੜ	ਤ	ੜ
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸੁਰ ਗੁਮ ਰਗ ਮੁਪ ਮ- ਪੁਮ ਗਰ ਸ- ਮੁਪ ਧੁਪ ਮ- ਗਮ ਗਰ ਸ-
- 2) ਰਗ ਮਰ ਗਮ ਰਗ ਮੁਪ ਮਮ ਧਨ ਸੰਧ ਨਸੰ ਨੁਧ ਨੁਪ ਧਮ ਗਮ ਰਸ
- 3) ਪੁਧ ਨੁਧ ਨੁਸੰ ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਨੁਪ ਧੁਪ ਗਮ ਰਗ ਮੁਪ ਮ- ਰਗ ਮਗ ਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾਇਣ ਕਰ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਤ' ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦੇਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੬੪)

ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਕਰਿ ਮਨ ਮੋਰ॥ ਗੁਰੁ ਬਿਨਾ ਮੈ ਨਾਹੀ ਹੋਰ॥ ਗੁਰ ਕੀ ਟੇਕ ਰਹਹੁ ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ॥ ਜਾ ਕੀ ਕੋਇ ਨ ਮੇਟੈ ਦਾਤਿ॥੧॥ ਗੁਰੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਏਕੇ ਜਾਣੁ॥ ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਸੋ ਪਰਵਾਣੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਜਾ ਕਾ ਮਨੁ ਲਾਗੈ॥ ਦੁਖੁ ਦਰਦੁ ਭ੍ਰਮੁ ਤਾ ਕਾ ਭਾਗੈ॥ ਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਪਾਏ ਮਾਨੁ॥ ਗੁਰ ਉਪਰਿ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨੁ॥੨॥ ਗੁਰ ਕਾ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਿ ਨਿਹਾਲ॥ ਗੁਰ ਕੇ ਸੇਵਕ ਕੀ ਪੂਰਨ ਘਾਲ॥ ਗੁਰ ਕੇ ਸੇਵਕ ਕਉ ਦੁਖੁ ਨ ਬਿਆਪੈ॥ ਗੁਰ ਕਾ ਸੇਵਕੁ ਦਹ ਦਿਸਿ ਜਾਪੈ॥੩॥ ਗੁਰ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਥਨੁ ਨ ਜਾਇ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਗੁਰੁ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਾ ਕੇ ਪੂਰੇ ਭਾਗ॥ ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਤਾ ਕਾ ਮਨੁ ਲਾਗ॥੪॥੬॥੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਨ ਮੋਰ-ਹੇ ਮੇਰੇ ਮਨ! ਭ੍ਰਮੁ-ਭਟਕਣਾ। ਮਾਨੁ-ਆਦਰ। ਨਿਹਾਲ-ਪ੍ਰਸੰਨ। ਨ ਬਿਆਪੈ-ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਦਹ ਦਿਸਿ-ਦਸੀਂ ਪਾਸੀਂ। ਜਾਪੈ-ਪਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ-ਹਰ ਥਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਤਾਲ ਫਰੋਦਸਤ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਗੁ	ਰੁ	ਪ	ਰ	ਮੇ	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਏ	ਸ	ਕੇ	ਜਾ	ਸ	ਣੁ
ਪ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਜੋ	ਸ	ਤਿ	ਸੁ	ਭਾ	ਸ	ਵੈ	ਸ	ਸੋ	ਪ	ਰ	ਵਾ	ਸ	ਣੁ
x		0		2		3		4		5			

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ
ਗੁ	ਰੁ	ਗੁ	ਰੁ	ਗੁ	ਰੁ	ਕ	ਰਿ	ਮ	ਸ	ਨ	ਮੇ	ਸ	ਰ
ਸੰਰੰ	ਗੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਮ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ
ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਬਿ	ਨਾ	ਮੈ	ਸ	ਨਾ	ਸ	ਹੀ	ਹੇ	ਸ	ਰ
ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ
ਗੁ	ਰ	ਕੀ	ਸ	ਟੇ	ਸ	ਕ	ਸ	ਰ	ਹੁ	ਦਿਨੁ	ਰਾ	ਸ	ਤਿ
ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਜਾ	ਸ	ਕੀ	ਸ	ਕੋ	ਸ	ਇ	ਨ	ਮੇ	ਸ	ਟੈ	ਦਾ	ਸ	ਤਿ
x		0		2		3		4		0			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਆਡਾ ਚਾਰਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ | ਮ ਪ | ਫਿਰ ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤਿੰਨੁ ਏ ਕੇ | ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ | ਮ ਗ ਰ ਗਗੁ | ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਪ ਰ ਮੇ ਸਰੁ | ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ

3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ ਕੀ ਘਰੁ ੧) (੮੭੩-੭੪)

ਗੋਂਡ॥ ਮੈ ਕਉ ਤਾਰਿ ਲੇ ਰਾਮਾ ਤਾਰਿ ਲੇ॥ ਮੈ ਅਜਾਨੁ ਜਨੁ ਤਰਿਬੇ ਨ ਜਾਨਉ ਬਾਪ ਬੀਠੁਲਾ ਬਾਹ ਦੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਨਰ ਤੇ ਸੁਰ ਹੋਇ ਜਾਤ ਨਿਮਖ ਮੈ ਸਤਿਗੁਰ ਬੁਧਿ ਸਿਖਲਾਈ॥ ਨਰ ਤੇ ਉਪਜਿ ਸੁਰਗ ਕਉ ਜੀਤਿਓ ਸੇ ਅਵਖਧ ਮੈ ਪਾਈ॥੧॥ ਜਹਾ ਜਹਾ ਧੂਅ ਨਾਰਦੁ ਟੇਕੇ ਨੈਕੁ ਟਿਕਾਵਹੁ ਮੋਹਿ॥ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਅਵਿਲੰਬਿ ਬਹੁਤੁ ਜਨ ਉਧਰੇ ਨਾਮੇ ਕੀ ਨਿਜ ਮਤਿ ਏਹ॥੨॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਰਿਬੇ ਨ ਜਾਨਉ-ਮੈਂ ਤਰਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਬਾਪ ਬੀਠੁਲਾ-ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਭੂ। ਸੁਰ-ਦੇਵਤੇ। ਨਿਮਖ-ਅੱਖ ਫਰਕਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ। ਸਤਿਗੁਰ ਬੁਧਿ ਸਿਖਲਾਈ-ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਖਾਈ ਹੋਈ ਮੱਤ ਨਾਲ। ਉਪਜਿ-ਪੈਦਾ ਹੋ ਕੇ। ਅਵਖਧ-ਦਵਾਈ। ਪਾਈ-ਪਾਈ, ਮੈਂ ਪਾ ਲਵਾਂ। ਟੇਕੇ-ਟਿਕਾਏ ਹਨ, ਇਸਥਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਨੈਕੁ-ਸਦਾ। ਅਵਿਲੰਬਿ-ਆਸਰੇ ਨਾਲ। ਉਧਰੇ-(ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ) ਬਚ ਗਏ। ਨਿਜ ਮਤਿ-ਆਪਣੀ ਮੱਤ, ਪੱਕਾ ਨਿਸ਼ਚਾ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਮਹੇਸ਼ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਨ	ਧੁਧ	ਨਨੁ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ
ਮੈ	ਕਉ	ਤਾਰਿ	ਲੇ	ਰਾ	ਮਾ	ਤਾਸ	ਰਿਸ	ਲੇ
ਰ	ਗ	ਮੁਪ	ਮਮ	ਪੁਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮਮ
ਮੈ	ਅ	ਜਾਨੁ	ਜਨੁ	ਤਰਿ	ਬੇ	ਨ	ਜਾ	ਨਉ
ਨ	ਪ	ਧ	ਮਮ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਬਾ	ਪ	ਬੀ	ਠੁਲਾ	ਬਾਸ	ਹ	ਦੇ	ਸ	ਸ
x				2		3		

ਅੰਤਰਾ

ਪੁਪ	ਪ	ਨਨੁ	ਧਨੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰਸੰ
ਨਰ	ਤੇ	ਸੁਰ	ਹੋਇ	ਜਾ	ਤ	ਨਿਸ	ਮਖ	ਮੈਸ
ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧਪ	ਮ	ਰਗ	ਮਗ	ਰਸ
ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਬੁਸ	ਧਿ	ਸਿਖ	ਲਾਸ	ਈਸ
x				2		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਰਗਮਰ ਗਮਰਗ ਮਪਮ- ਧਨਸੰਧ ਨਸੰਧਨ ਸੰਰੰਸੰ- ਨਪਨਪ ਧਮਗਮ ਗਰਸ-
- 2) ਸਰਗਮ ਰਗਮਪ ਮ-ਰਗ ਮਪਧਪ ਮ-ਪਧ ਨਪਨਸੰ ਨਪਨਪ ਧਪਮ- ਗਰਸ-
- 3) ਗਮਗਮ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ ਧਨਪਨ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਨਪਨਪ ਧਮਗਮ ਰਗਮ- ਗਰਸ-

- 1) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ $\left| \begin{array}{ccc} \underline{\text{ਧਮ}} & - & \underline{\text{ਧਮ}} & - & \underline{\text{ਧਮ}} \\ \text{ਰਾਮਾ} & \text{s} & \text{ਰਾਮਾ} & \text{s} & \text{ਰਾਮਾ} \end{array} \right|$ ਫਿਰ ਇਹ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਤਾਰਿ ਲੇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੬੫)

ਰਾਮ ਰਾਮ ਸੰਗਿ ਕਰਿ ਬਿਉਹਾਰ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਇ॥
 ਰਮਤ ਰਾਮੁ ਸਭ ਰਹਿਓ ਸਮਾਇ॥੧॥ ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਬੋਲਹੁ ਰਾਮ॥ ਸਭ ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਪੂਰਨ
 ਕਾਮ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਧਨੁ ਸੰਚਿ ਭੰਡਾਰ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਕਰਿ ਆਹਾਰ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ
 ਵੀਸਰਿ ਨਹੀ ਜਾਇ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਗੁਰਿ ਦੀਆ ਬਤਾਇ॥੨॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਸਦਾ ਸਹਾਇ॥ ਰਾਮ
 ਰਾਮ ਰਾਮ ਲਿਵ ਲਾਇ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਜਪਿ ਨਿਰਮਲ ਭਏ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲਬਿਖ ਗਏ॥੩॥
 ਰਮਤ ਰਾਮ ਜਨਮ ਮਰਣੁ ਨਿਵਾਰੈ॥ ਉਚਰਤ ਰਾਮ ਭੈ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰੈ॥ ਸਭ ਤੇ ਉਚ ਰਾਮ ਪਰਗਾਸ॥
 ਨਿਸਿ ਬਾਸੁਰ ਜਪਿ ਨਾਨਕ ਦਾਸ॥੪॥੮॥੧੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਿਉਹਾਰ-ਵਣਜ, ਵਪਾਰ। ਪ੍ਰਾਨ-ਜਿੰਦ। ਰਮਤ-ਵਿਆਪਕ। ਨਿਰਮਲ-ਪਵਿੱਤਰ। ਸੰਚਿ-ਇਕੱਠਾ ਕਰ।
 ਆਹਾਰ-ਜਿੰਦ ਦੀ ਖੁਰਾਕ। ਲਿਵ ਲਾਇ-ਸੁਰਤ ਜੋੜ। ਕਿਲਬਿਖ-ਪਾਪ। ਰਮਤ-ਉਚਾਰਦਿਆਂ, ਸਿਮਰਦਿਆਂ। ਨਿਵਾਰੈ-ਦੂਰ
 ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਉਚਰਤ-ਉਚਾਰਦਿਆਂ। ਭੈ ਪਾਰਿ-ਭਰ ਤੋਂ ਪਾਰ। ਪਰਗਾਸ-ਚਾਨਣ। ਨਿਸਿ-ਰਾਤ। ਬਾਸੁਰ-ਦਿਨ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਨ	ਧੁਧ	ਨ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧੁਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਸੰ	ਤਜ	ਨਾ	ਮਿ	ਲਿ	ਬੋ	ਲਹੁ	ਰਾ	s	ਮ
ਨਨ	ਧ	ਨਨ	ਪ	ਮ	ਰਗ	ਮਮ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ
ਸਭ	ਤੇ	ਨਿਰ	ਮ	ਲ	ਪ੍ਰs	ਰਨ	ਕਾs	ss	ਮ
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਨਧ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਰਾ	ਮs	ਰਾਮ	ਸੰ	ਗਿ	ਕਰਿ	ਬਿਉ	ਹਾ	s	ਰ
ਨਧ	ਨਪ	ਧਪ	ਮ	ਗਮ	ਰਗ	ਮ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ
ਰਾs	ਮs	ਰਾਮ	ਰਾ	ਮs	ਪ੍ਰs	ਨ	ਅs	ਧਾs	ਰ
x		2			0		3		

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰਗਮ ਰਗਮਪ ਧਪਮ- ਪਧਨਧ ਨਸ਼ਰੰਸ਼ ਨਧਨਪ ਧਪਮ- ਰਗਮਪ ਮ-ਗਮ ਗਰਸ-
 - 2) ਰਗਮਪ ਧਪਮ- ਰਗਮਗ ਰਸਰਗ ਮਪਧਪ ਨਧਨਸ਼ ਨਧਨਪ ਧਪਮ- ਰਗਮਗ ਰਸਨ੍ਹਸ
 - 3) ਪਧਪਮ ਮਪਮ- ਰਗਮਗ ਰਸਧਨ ਸ਼ਰੰਸ਼- ਨਸ਼ਨਧ ਨਪਧਪ ਪਮਮਪ ਮ-ਰਗ ਮਗਰਸ
- 1) ਬੰਦਸ਼ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ | ਨੁ ਨੁ ਸ਼ੁ ਸ਼ੁ ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ
| ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ | ਸ਼ਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਚੌਥੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸ਼ਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 'ਸੰਤ ਜਨਾ' ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ-ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸ਼ਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਸੇਖ ਫਰੀਦ ਕੇ) (੧੩੮੪)

ਇਕੁ ਫਿਕਾ ਨ ਗਾਲਾਇ ਸਭਨਾ ਮੈ ਸਚਾ ਧਣੀ। ਹਿਆਉ ਨ ਕੈਹੀ ਠਾਹਿ ਮਾਣਕ ਸਭ ਅਮੋਲਵੇ॥੧੨੯॥
ਪਦ ਅਰਥ:- ਗਾਲਾਇ-ਬੋਲ। ਧਣੀ-ਮਾਲਕ, ਖਸਮ। ਹਿਆਉ-ਹਿਰਦਾ। ਕੈਹੀ-ਕਿਸੇ ਦਾ ਭੀ। ਠਾਹਿ-ਵਾਰ, ਦੁਖਾਅ। ਮਾਣਕ ਸਭ ਅਮੋਲਵੇ-ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਅਮੋਲਕ ਮੋਤੀ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਮ-ਗਮ	ਰਗਮ-	ਪਮ	ਗਰਮਗ	ਰਗਮਪ	ਨਧਨਸ਼	ਨਧ	ਨਪ	ਮਗਮ-	ਗਰਸ-		
ਨੜੜ	ਗਾੜੜ	ਲਾਇ	ਸੜੜ	ਨਾੜੜ	ਮੋੜੜ	ਸ	ਚਾੜ	ਧੜੜ	ਟੀੜੜ		
x		0		2		0		3		4	

ਗਰਗਰ ਸ-ਰਗ
ਇੜਕੁੜ ਫਿੜਕਾੜ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸ਼-ਨਸ਼	ਧਨਸ਼-	ਰੰਸ਼	ਗੰਰੰਸ਼-	ਰੰਗੰਸ਼-	ਗੰਰੰਸ਼-	ਨਧਨਪ	ਧਮਪਗ	ਰਗਮ-	ਗਰਸ-		
ਨੜੜ	ਕੋੜੜ	ਠਾੜ	ਹਿੜੜ	ਮਾੜੜ	ਕੜੜ	ਸੜੜ	ਅਸਮੋੜ	ਲੜੜ	ਵੋੜੜ		
x		0		2		0		3		4	

ਪ-ਮਪ ਨ-ਧਨ
ਹਿੜੜੜ ਆੜਉੜ

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸ- ਰਗ ਰਗਮ- ਪਮ ਧਪਮ- ਨਧਨਪ ਮ-ਪਮ ਰਗਮ- ਗਰਸ-
- 2) ਸ-ਰਗ ਮ-ਪਮ ਰਗਮ- ਪ-ਧਪ ਨਧਨਸ਼ ਨਧਪ- ਮਪਮ- ਗਰਮਗ ਰਸ
- 1) ਰਗਮਰਗਮਰਗ ਮਪਮਗਰਸਨ੍ਹਸ ਗਮਪਗਮਪਮਪ ਪਧਪਮਪਮਮ ਰਗਮਗਰਸਨ੍ਹਸ
ਪਧਨਧਨਸ਼ਰੰਸ਼ ਰੰਗੰਗੰਗੰਰੰਸ਼ਨਸ਼ ਨਧਨਪਮਗਰਸ

- 2) ਗਮਗਮਰਗਮਪ ਮਗਰਸਪਧਪਪ ਮਪਮਮਗਮਗਮ ਰਗਮਪਮਗਰਸ ਧਨਸੰਸੰ-ਨਸੰ
 ਰੰਗੰਮੰਗੰਰੰਸੰਨਸੰ ਨਧਨਪਧਪਮਮ ਗਮਰਗਮਗਰਸ
- 1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਇਸਕੁਠਿਸਕਾ ਨਸਸਠਿਸਕਾ ਨਸਸਠਿਸਕਾ ਨ ਤੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀਉ ਕੀ ਘਰੁ ੨ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੮੭੪)

ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਰਤ ਮਿਟੇ ਸਭਿ ਭਰਮਾ॥ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮੁ ਲੈ ਉਤਮ ਧਰਮਾ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਰਤ ਜਾਤਿ ਕੁਲ ਹਰੀ॥ ਸੇ ਹਰਿ ਅੰਧੁਲੇ ਕੀ ਲਾਕਰੀ॥੧॥ ਹਰਏ ਨਮਸਤੇ ਹਰਏ ਨਮਹ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਰਤ ਨਹੀ ਦੁਖ ਜਮਹ॥੧॥ਰਗਾਉ॥ ਹਰਿ ਹਰਨਾਕਸ ਹਰੇ ਪਰਾਨ॥ ਅਜੈਮਲ ਕੀਓ ਬੈਕੁੰਠਹਿ ਬਾਨ॥ ਸੂਆ ਪੜਾਵਤ ਗਨਿਕਾ ਤਰੀ॥ ਸੇ ਹਰਿ ਨੈਨਹੁ ਕੀ ਪੂਤਰੀ॥੨॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਰਤ ਪੂਤਨਾ ਤਰੀ॥ ਬਾਲ ਘਾਤਨੀ ਕਪਟਹਿ ਭਰੀ॥ ਸਿਮਰਨ ਦ੍ਰੋਪਦ ਸੁਤ ਉਧਰੀ॥ ਗਉਤਮ ਸਤੀ ਸਿਲਾ ਨਿਸਤਰੀ॥੩॥ ਕੇਸੀ ਕੰਸ ਮਥਨੁ ਜਿਨਿ ਕੀਆ॥ ਜੀਅ ਦਾਨੁ ਕਾਲੀ ਕਉ ਦੀਆ॥ ਪ੍ਰਣਵੈ ਨਾਮਾ ਐਸੋ ਹਰੀ॥ ਜਾਸੁ ਜਪਤ ਭੈ ਅਪਦਾ ਟਰੀ॥੪॥੧॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਰਮਾ-ਭਟਕਣਾ। ਜਾਤਿ ਕੁਲ ਹਰੀ-ਨੀਵੀਂ ਉੱਚੀ ਜਾਤ ਦਾ ਵਿਤਕਰਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਕਰੀ-ਲੱਕੜੀ, ਡੰਗੋਰੀ, ਆਸਰਾ। ਹਰੇ ਪਰਾਨ-ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ, ਮਾਰਿਆ। ਬਾਨ-ਬਾਂ। ਸੂਆ-ਤੋਤਾ। ਗਨਿਕਾ-ਵੇਸਵਾ। ਪੂਤਰੀ-ਪੁਤਲੀ। ਪੂਤਨਾ-ਦਾਈ ਦਾ ਨਾਮ। ਘਾਤਨੀ-ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ। ਕਪਟਹਿ-ਧੋਖਾ, ਫ਼ਰੋਬ। ਦ੍ਰੋਪਦ ਸੁਤ-ਰਾਜਾ ਦ੍ਰੋਪਦ ਦੀ ਧੀ। ਉਧਰੀ। ਉਧਰੀ-ਬਚੀ। ਨਿਸਤਰੀ-ਪਾਰ-ਉਤਾਰਾ। ਕੇਸੀ-ਕੇਸੀ ਦੈਂਤ। ਕੰਸ-ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਮਾਮਾ। ਮਥਨੁ-ਨਾਸ਼। ਕਾਲੀ-ਕਾਲੀ ਨਾਗ। ਜਾਸੁ-ਜਿਸਨੂੰ। ਅਪਦਾ-ਮੁਸੀਬਤ। ਟਰੀ-ਟਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
 ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਨਨ	ਪ	ਮ	ਪੁਪ	ਮ	ਗ	ਰਰ	ਸ
ਹ	ਰਏ	ਸ	ਨ	ਮਸ	ਤੇ	ਹ	ਰਏ	ਸ	ਨ	ਮਹ	ਸ
ਧੁਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮਮ
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਕ	ਰ	ਤ	ਨ	ਹੀ	ਦੁ	ਖੁ	ਜ	ਮਹ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪੁਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਕ	ਰ	ਤ	ਮਿ	ਟੇ	ਸਭਿ	ਭ	ਰ	ਮਾ
ਰੰਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਧ	ਨਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਰਗ	ਮਪ	ਗਮ
ਹਸ	ਰਿਸ	ਕੇ	ਨਾ	ਮੁਸ	ਲੈਸ	ਊ	ਤ	ਮ	ਧਸ	ਰਸ	ਮਾਸ
x		0		2		0		3		4	

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

- 1) ਦੁਗੁਨ - ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 2 ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ, ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ, ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। (6+3+3 = 12 ਮਾਤਰਾਂ)
- 3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਤਿਗੁਨ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 9ਵੀਂ-10ਵੀਂ ਮਾਤਰ (2 ਮਾਤਰਾਂ) ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਵਾਰ 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੮੬੨)

ਫਾਕਿਓ ਮੀਨ ਕਪਿਕ ਕੀ ਨਿਆਈ ਤੂ ਉਰਭਿ ਰਹਿਓ ਕੁਸੰਭਾਇਲੇ॥ ਪਗ ਧਾਰਹਿ ਸਾਸੁ ਲੇਖੇ ਲੈ ਤਉ ਉਧਰਹਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਇਲੇ॥੧॥ ਮਨ ਸਮਝੁ ਛੇਡਿ ਆਵਾਇਲੇ॥ ਅਪਨੇ ਰਗਨ ਕਉ ਠਉਰੁ ਨ ਪਾਵਹਿ ਕਾਏ ਪਰ ਕੈ ਜਾਇਲੇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਜਿਉ ਮੈਗਲੁ ਇੰਦ੍ਰੀ ਰਸਿ ਪ੍ਰੇਰਿਓ ਤੂ ਲਾਗਿ ਪਰਿਓ ਕੁਟੰਬਾਇਲੇ॥ ਜਿਉ ਪੰਖੀ ਇਕਤ੍ਰ ਹੋਇ ਫਿਰਿ ਬਿਛੁਰੈ ਬਿਰੁ ਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਇਲੇ॥੨॥ ਜੈਸੇ ਮੀਨੁ ਰਸਨ ਸਾਦਿ ਬਿਨਸਿਓ ਓਹੁ ਮੂਠੋ ਮੂੜ ਲੋਭਾਇਲੇ॥ ਤੂ ਹੋਆ ਪੰਚ ਵਾਸਿ ਵੈਰੀ ਕੈ ਛੂਟਹਿ ਪਰੁ ਸਰਨਾਇਲੇ॥੩॥ ਹੋਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਸਭਿ ਤੁਮ੍ਹਰੇ ਜੀਅ ਜੰਤਾਇਲੇ॥ ਪਾਵਉ ਦਾਨੁ ਸਦਾ ਦਰਸੁ ਪੇਖਾ ਮਿਲੁ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਦਸਾਇਲੇ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਫਾਕਿਓ-ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ। ਮੀਨ-ਮੱਛੀ। ਕਪਿਕ ਕੀ ਨਿਆਈ -ਬਾਂਦਰ ਵਾਂਗ। ਉਰਭਿ-ਉਲਭਿਆ। ਕੁਸੰਭਾਇਲੇ -ਕਸੁੰਭੇ ਵਾਂਗ ਛੇਤੀ ਸਾਥ ਛੱਡ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਾਇਆ ਵਿੱਚ। ਪਗ-ਪੈਰ। ਧਾਰਹਿ-ਧਰਦਾ ਹੈ। ਉਧਰਹਿ-ਤੂੰ ਬਚੇਂਗਾ। ਆਵਾਇਲੇ-ਅਵੈੜਾ-ਪਨ। ਠਉਰੁ-(ਪੱਕਾ) ਟਿਕਾਣਾ। ਪਰ ਕੈ-ਪਰਾਏ ਘਰ ਵਿੱਚ। ਮੈਗਲੁ-ਹਾਥੀ। ਰਸਿ-ਰਸ ਵਿੱਚ। ਇੰਦ੍ਰੀ ਰਸਿ-ਕਾਮ ਵਾਸ਼ਨਾ ਵਿੱਚ। ਕੁਟੰਬਾਇਲੇ-ਪ੍ਰਵਾਰ ਵਿੱਚ। ਪੰਖੀ-ਪੰਛੀ। ਬਿਰੁ-ਅਭੋਲ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਵਾਲਾ। ਰਸਨ-ਜੀਭ। ਸਾਦਿ-ਸੁਆਦ ਵਿੱਚ। ਬਿਨਸਿਓ-ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੂਠੋ-ਲੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੂੜ-ਮੂਰਖ(ਮੱਛ)। ਲੋਭਾਇਲੇ-ਲੋਭ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਪੰਚ ਵਾਸਿ-ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ। ਛੂਟਹਿ-ਨਿਕਲੇਂਗਾ। ਪਰੁ-ਪਉ। ਪੇਖਾ-ਪੇਖਾਂ, ਮੈਂ ਵੇਖਾਂ। ਦਸਾਇਲੇ-ਦਾਸਾਂ ਦਾ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰਗ	ਰਮ	ਗਰ	ਸ
ਮ	ਨ	ਸ	ਮ	ਝ	ਛੇ	ਸ	ਛਿ	ਆ	ਵਾਸ	ਇਸ	ਲੇਸ	ਸ
ਮ	ਪ	ਨ	ਧੁਪ	ਨ	ਪੁਪ	-	ਧੁਧ	ਮ	ਪ	ਗ	ਰਗ	ਮਮ
ਅ	ਪ	ਨੇ	ਰਹ	ਨ	ਕਉ	ਸ	ਠਉ	ਰੁ	ਨ	ਸ	ਪਾਸ	ਵਹਿ
ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ
ਕਾ	ਸ	ਏ	ਪ	ਰ	ਕੈ	ਸ	ਜਾ	ਇ	ਲੇ	ਸਸ	ਸਸ	ਸ
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਫਾ	ਕਿ	ਓ	ਮੀ	ਨ	ਕ	ਪਿ	ਕ	ਕੀ	ਨਿੰ	ਆੰ	ਈ	ਸ
ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਪ	ਧੁਪ	ਮ	ਮੁਪ	ਮ	ਗਮ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ
ਤੂ	ਸ	ਉ	ਰ	ਝਿ	ਰਹਿ	ਓ	ਕੁੰ	ਸੰ	ਭਾੰ	ਇੰ	ਲੇੰ	ਸ
X					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰਗਮ ਰਗਮਪ ਮ-ਰਗ ਮਪਧਪ ਮ-ਪਧ ਨਧਨਪ ਧਪਮ- ਪਧਨਸੰ ਨਧਨਪ ਧਪਮ-
ਸਰਗਮ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ
- 2) ਮਪਮਗ ਰਸਰਗ ਮਪਮ- ਪਧਨਧ ਨਪਧਮ ਗਮਰਗ ਮਪਮ- ਪਧਨਧ ਨਸੰਰਸੰ ਨਧਨਪ
ਧਮਗਮ ਗਮਰਗ ਮਗਰਸ
- 3) ਮਪਮਪ ਧਪਮ- ਨਧਨਪ ਧਪਮ- ਧਨਸੰਰੰ ਸੰ-ਨਸੰ ਰੰਗੰਮੰਗੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨਧਨਪ ਧਪਮ-
ਮਪਮਪ ਧਪਮ- ਗਰਸ-

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀਆਂ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਛੇਵੀਂ-ਸਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਛੋ ਡਿ' ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾ ਕੀ॥ ਕਬੀਰ ਜੀ ਘਰੁ ੧ ੧੯ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥੮੭੦

ਸੰਤੁ ਮਿਲੈ ਕਿਛੁ ਸੁਨੀਐ ਕਹੀਐ॥ ਮਿਲੈ ਅਸੰਤੁ ਮਸਟਿ ਕਰਿ ਰਹੀਐ॥੧॥ ਬਾਬਾ ਬੋਲਨਾ ਕਿਆ ਕਹੀਐ॥ ਜੈਸੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਰਵਿ ਰਹੀਐ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਸੰਤਨ ਸਿਉ ਬੋਲੇ ਉਪਕਾਰੀ॥ ਮੂਰਖ ਸਿਉ ਬੋਲੇ ਝਖ ਮਾਰੀ॥੨॥ ਬੋਲਤ ਬੋਲਤ ਬਢਹਿ ਬਿਕਾਰਾ॥ ਬਿਨੁ ਬੋਲੇ ਕਿਆ ਕਰਹਿ ਬੀਚਾਰਾ॥੩॥ ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਛੁਡਾ ਘਟੁ ਬੋਲੈ॥ ਭਰਿਆ ਹੋਇ ਸੁ ਕਬਹੁ ਨ ਡੋਲੈ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਸੰਤੁ-ਮੰਦਾ ਮਨੁੱਖ। ਮਸਟਿ-ਛੁੱਪ। ਰਵਿ ਰਹੀਐ-ਜੁਝੇ ਰਹੀਏ। ਉਪਕਾਰੀ-ਭਲਾਈ ਦੀ ਗੱਲ। ਝਖ ਮਾਰੀ-ਵਿਅਰਥ ਖਪ-ਖਪਾਅ। ਬਢਹਿ-ਵਧਦੇ ਹਨ। ਬਿਕਾਰਾ- ਵਿਕਾਰ, ਮਾੜੇ ਕਰਮ। ਬੀਚਾਰਾ-ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਗੱਲ। ਛੁਡਾ-(ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ) ਸੱਖਣਾ। ਘਟੁ-ਘੜਾ। ਭਰਿਆ-ਜੇ ਗੁਣਵਾਨ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।
ਅਸਥਾਈ ਤਾਲ ਧਮਾਰ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਪ
							ਬਾ	ਬਾ	ਸ	ਬੋ	ਲ	ਨਾ	ਸ

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ

ਮ	ਗਮ	ਰਗ	ਮ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸ	ਸ	ਰਗ	ਮ
ਕਿ	ਆs	ss	ਕ	ਹੀs	ਐs	s	ਜੈ	ਜੇ	s	ਰਾ	ਮ	ਨਾs	ਮ
ਪ	ਮ	-	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ							
ਰ	ਵਿ	s	ਰ	ਹੀ	ਐ	s							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਗੰ	ਸੰਗੰ	ਰੰਸੰ	ਪ	ਪ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ
ਸੁ	ਨੀ	ਐ	ਕ	ਹੀs	ਐs	ss	ਸੰ	ਤੁ	s	ਮਿ	ਲੈ	ਕਿ	ਛ
ਧ	ਮਮ	ਪ	ਗ	ਰਗ	ਮਗ	ਰਸ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ
ਮ	ਸਟਿ	ਕ	ਰਿ	ਰs	ਹੀs	ਐs	ਮਿ	ਲੈ	s	ਅ	ਸੰ	ਤੁ	s
x					2		0			3			

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਪ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਸੰ	s	ਤ	ਨ	ਸਿ	ਉ	ਬੋ	ਲੇ	ਉ	ਪ	ਕਾ	ਰੀ
ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਮੁ	s	ਰ	ਖ	ਸਿ	ਉ	ਬੋ	ਲੇ	ਝ	ਖ	ਮਾs	ਰੀs
x		0		2		0		3		4	

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਬੋ	ਲ	ਤ	ਬੋ	ਲ	ਤ	ਬ	ਢਹਿ	s	ਬਿ	ਕਾ	s	ਰਾ	s
ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਰਗ	ਰਮ	ਗਰ	ਸ
ਬਿ	ਨੁ	ਬੋ	ਲੇ	ਕਿ	ਆ	ਕ	ਰਹਿ	s	ਬੀ	ਚਾs	ss	ਰਾs	s
x		2		0		3		0		4		0	

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰਗੰ	ਸੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਕ	ਹੁ	s	s	ਕ	ਬੀ	ਰ	s	ਛੂ	ਛਾ	ਘ	ਟੁ	ਬੋs	ss	ਲੈ	s
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	-	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰਗ	ਮ	ਗਰ	ਸ
ਭ	ਰਿ	ਆ	s	ਹੋ	s	ਇ	ਸੁ	ਕ	ਬ	ਹੁ	ਨ	ਡੋs	s	ਲੈs	s
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

- 1) ਗਮਗਮ ਰਗਮਪ ਮ-ਪਮ ਗਰਸ- ਮਪਨਧ ਨਪਧਮ ਮਪਮ- ਗਰਸ- ਪਧਨਧ ਨਸਰੰਸ
 ਨਪਨਪ ਧਮਗਮ ਰਗਮਮ ਗਰਸ-
 2) ਸਰਗਮ ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ ਰਗਮ- ਧਪਮ- ਪਧਨਧ ਨਸਰੰਸ ਰੰਗਮੰਮ ਗੰਰੰਸ- ਨਪਨਪ
 ਧਪਮ- ਮਪਮ- ਰਗਮ- ਗਰਸ-

- 1) | -ਰ ਗਮ ਰਗ ਮਰ ਗਮ | 2½ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ
 | sਕ ਹੀਐ ਕਹੀ ਐਕ ਹੀਐ | ਲੈ ਕੇ ਮੁਖੜਾ ਚੁੱਕਣਾ ਹੈ।
 2) 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ | ਪੁਪੁ ਨਧੁ ਨੁਪੁ ਨੁਧੁ ਨੁਪੁ ਨੁਧੁ ਨੁਪੁ | ਇਹ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ
 | ਬਾਬਾਬੋਲ ਨਾsਬੋਲ ਨਾsਬੋਲ ਨਾs | ਹੈ।
 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ
 ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੬੪)

ਗੁਰ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਮਨ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਮੰਤ੍ਰੁ ਮਨੁ ਮਾਨੁ॥ ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਰਿਦੈ ਲੈ
 ਧਾਰਉ॥ ਗੁਰੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰਉ॥੧॥ ਮਤ ਕੇ ਭਰਮਿ ਭੁਲੈ ਸੰਸਾਰਿ॥ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਕੋਇ
 ਨ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਿ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਭੂਲੇ ਕਉ ਗੁਰਿ ਮਾਰਗਿ ਪਾਇਆ॥ ਅਵਰ ਤਿਆਗਿ ਹਰਿ ਭਗਤੀ
 ਲਾਇਆ॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੀ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟਾਈ॥ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਕੀ ਬੇਅੰਤ ਵਡਾਈ॥੨॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਊਰਧ
 ਕਮਲ ਬਿਗਾਸ॥ ਅੰਧਕਾਰ ਮਹਿ ਭਇਆ ਪ੍ਰਗਾਸ॥ ਜਿਨਿ ਕੀਆ ਸੇ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਨਿਆ॥ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ
 ਤੇ ਮੁਗਧ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ॥੩॥ ਗੁਰੁ ਕਰਤਾ ਗੁਰੁ ਕਰਣੈ ਜੋਗੁ॥ ਗੁਰੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਹੈ ਭੀ ਹੋਗੁ॥ ਕਹੁ
 ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭਿ ਇਹੈ ਜਨਾਈ॥ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਈਐ ਭਾਈ॥੪॥੫॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮੰਤ੍ਰੁ-ਨਾਮ-ਮੰਤ੍ਰੁ। ਰਿਦੈ-ਹਿਰਦੇ। ਅਵਰ-ਹੋਰ (ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਆਦਿ ਦੀ ਭਗਤੀ)। ਤ੍ਰਾਸ-ਡਰ। ਊਰਧ-
 ਉਲਟਿਆ ਹੋਇਆ। ਬਿਗਾਸ-ਖਿੜਾਉ। ਪ੍ਰਗਾਸ-ਚਾਨਣ। ਮੁਗਧ-ਮੂਰਖ। ਹੋਗੁ-ਸਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਜਨਾਈ-ਸਮਝਾਈ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ
											ਮ	ਤ	ਕੇ	s	s
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	-
ਭ	ਰ	ਮਿ	s	ਭੁ	ਲੈ	ਸੰ	s	ਸਾ	s	ਰਿ	ਗੁ	ਰ	ਬਿ	ਨੁ	s
ਮ	-	ਪ	ਮ	ਰ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਕੇ	s	ਇ	ਨ	ਉ	ਤ	ਰ	ਸਿ	ਪਾ	s	ਰਿ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ
ਮੂ	s	ਰ	ਤਿ	ਮ	ਨ	ਮ	ਹਿ	ਧਿਆ	s	ਨੁ	ਗੁ	ਰ	ਕੀ	s	s
ਮ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪੁ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ
ਸ	ਬ	ਦਿ	s	ਮੰ	ਤੁ	ਮ	ਨੁ	ਮਾ	s	ਨ	ਗੁ	ਰ	ਕੈ	s	s
x				2				0							3

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੪॥

(੮੬੧-੬੨)

ਹਰਿ ਦਰਸਨ ਕਉ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਬਹੁ ਤਪਤੈ ਜਿਉ ਤ੍ਰਿਖਾਵੰਤੁ ਬਿਨੁ ਨੀਰਾ॥੧॥ ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਪ੍ਰੇਮੁ ਲਗੋ ਹਰਿ ਤੀਰਾ॥ ਹਮਰੀ ਬੇਦਨ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨੈ ਮੇਰੇ ਮਨ ਅੰਤਰ ਕੀ ਪੀਰਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੀ ਕੋਈ ਬਾਤ ਸੁਨਾਵੈ ਜੋ ਭਾਈ ਜੋ ਮੇਰਾ ਬੀਰਾ॥੨॥ ਮਿਲੁ ਮਿਲੁ ਸਖੀ ਗੁਣ ਕਹੁ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਮਤਿ ਧੀਰਾ॥੩॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੀ ਹਰਿ ਆਸ ਪੁਜਾਵਹੁ ਹਰਿ ਦਰਸਨਿ ਸਾਂਤਿ ਸਰੀਰਾ॥੪॥੬॥ ਛਕਾ੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਪਤੈ-ਤਪ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਲੁੱਛ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤ੍ਰਿਖਾਵੰਤੁ-ਤਿਹਾਇਆ ਮਨੁੱਖ। ਨੀਰ-ਪਾਣੀ। ਬੇਦਨ-ਪੀੜਾ। ਪੀਰ-ਪੀੜ। ਬੀਰ-ਵੀਰ। ਧੀਰ-ਕੋਮਲਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ। ਪੁਜਾਵਹੁ-ਪੂਰੀ ਕਰੋ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸੁ	-	ਰ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ
ਮੇ	ਰੈ	ਮਨਿ	ਪ੍ਰੇ	s	ਮੁ	s	ਲ	ਗੋ	s	ਹ	ਰਿ	ਤੀ	ਰ
ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਪੁ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	-
ਹ	ਮ	ਰੀ	ਬੇ	s	ਦ	ਨ	ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਜਾ	s	ਨੈ	s
ਪ	ਧਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਮ	ਗਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਮੇ	ਰੇ	s	ਮ	s	ਨ	s	ਅੰ	ਤਰ	ਕੀ	ਪੀ	s	ਰ	s
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਪੁ	ਧਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਹ	ਰਿ	ਦਰ	ਸਨ	ਕਉ	ਮੇ	ਰਾ	ਮ	ਨੁ	ਬਹੁ	ਤ	ਪ	ਭੈ	s	
ਨ	ਧ	ਨ	ਪੁ	ਧ	ਮ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਮ	ਗ	ਗ	ਸ	
ਜਿ	ਉ	s	ਤ੍ਰਿ	ਖਾ	ਵੰ	ਤੁ	ਬਿ	ਨੁ	s	ਨੀ	ਸ	ਰ	s	
x			2				0			3				

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੬੭)

ਭਵ ਸਾਗਰ ਬੋਹਿਥ ਹਰਿ ਚਰਣ॥ ਸਿਮਰਤ ਨਾਮੁ ਨਾਹੀ ਠਿਰਿ ਮਰਣ॥ ਹਰਿ ਗੁਣ ਰਮਤ ਨਾਹੀ ਜਮ ਪੰਥ॥ ਮਹਾ ਬੀਚਾਰ ਪੰਚ ਦੂਤਹ ਮੰਥ॥੧॥ ਤਉ ਸਰਣਾਈ ਪੂਰਨ ਨਾਥ॥ ਜੰਤ ਅਪਨੇ ਕਉ ਦੀਜਹਿ ਹਾਥ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਸਾਸਤ੍ਰ ਬੇਦ ਪੁਰਾਣ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕਾ ਕਰਹਿ ਵਖਿਆਣ॥ ਜੋਗੀ ਜਤੀ ਬੈਸਨੇ ਰਾਮਦਾਸ॥ ਮਿਤਿ ਨਾਹੀ ਬ੍ਰਹਮ ਅਬਿਨਾਸ॥੨॥ ਕਰਣ ਪਲਾਹ ਕਰਹਿ ਸਿਵ ਦੇਵ॥ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਬੂਝਹਿ ਅਲਖ ਅਭੇਵ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤਿ ਜਿਸੁ ਆਪੇ ਦੇਇ॥ ਜਗ ਮਹਿ ਵਿਰਲੇ ਕੇਈ ਕੇਇ॥੩॥ ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਣ ਗੁਣੁ ਕਿਛਹੁ ਨਾਹਿ॥ ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਤੇਰੀ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਮਾਹਿ॥ ਨਾਨਕੁ ਦੀਨੁ ਜਾਚੈ ਤੇਰੀ ਸੇਵ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਦੀਜੈ ਗੁਰਦੇਵ॥੪॥੧੫॥੧੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬੋਹਿਥ-ਜਗਜ਼। ਰਮਤ-ਜਪਦਿਆਂ। ਪੰਥ-ਰਸਤਾ। ਮੰਥ-ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਬੈਸਨੇ-ਵੈਸ਼ਨਵ ਸਾਧੂ। ਰਾਮਦਾਸ-(ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ) ਬੈਰਾਗੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਜੋ ਨ੍ਰਿਤਕਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਿਤਿ-ਅੰਦਾਜ਼ਾ। ਕਰਣ ਪਲਾਹ-ਤਰਲੇ, ਕੀਰਨੇ। ਤਿਲੁ-ਰਤਾ ਭਰ ਵੀ। ਅਲਖ-ਜਿਸਦਾ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ। ਅਭੇਵ-ਜਿਸ ਦਾ ਭੇਤ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ-ਸਾਰੇ ਖਜ਼ਾਨੇ। ਦ੍ਰਿਸਟੀ-ਨਜ਼ਰ। ਜਾਚੈ-ਮੰਗਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਮਮ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨਨ
ਤਉ	ਸ	ਰ	ਣਾ	ਸ	ਈ	ਸ	ਭ	ਵ	ਸਾ	ਗ	ਰ	ਬੋ	ਹਿਥ
ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਸੰ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਪੂ	ਰ	ਨ	ਨਾ	ਸ	ਥ	ਸ	ਹ	ਰਿ	ਸ	ਚ	ਰ	ਣ	ਸ
ਪ	-	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪੁਪੁ	ਰੰਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਜੰ	ਸ	ਤ	ਅ	ਪ	ਨੇ	ਕਉ	ਸਿਮ	ਰ	ਤ	ਨਾ	ਸ	ਮੁ	ਸ
ਧ	ਪੁਪੁ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਦੀ	ਜਹਿ	ਸ	ਹਾ	ਸ	ਥ	ਸ	ਨਾ	ਹੀ	ਫਿ	ਰਿ	ਮ	ਰ	ਣ
X			2		3		ਨਨ	ਨ	ਧ	ਨ	-	ਪ	-
							ਸਿਮ	ਰ	ਤ	ਨਾ	ਸ	ਮੁ	ਸ
							ਧ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
							ਨਾ	ਹੀ	ਫਿ	ਰਿ	ਮ	ਰ	ਣ
							X			2		3	

ਤਾਨਾਂ

- 1) ਸੁਰ ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਮ- ਗਰ ਸ-
- 2) ਰਗ ਮਪ ਮ- ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ
- 3) ਮਪ ਨਪ ਨਪ ਧਮ ਗਮ ਗਰ ਸ-

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ

(ਤ੍ਰੈ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਕਬਿੱਤ) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ:੧੦

ਰੂਪ ਕੇ ਨਿਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਧਿ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧਤਾ ਕੇ ਬਾਸ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਧਿ ਹੂੰ ਕੇ ਘਰੁ ਹੈ।
 ਦੇਵਨ ਕੇ ਦੇਵ ਹੈ ਨਿਰੰਜਨ ਅਭੇਵ ਹੈ ਅਦੇਵਨ ਕੇ ਦੇਵ ਹੈ ਕਿ ਸੁੱਧਤਾ ਕੇ ਸਰੁ ਹੈ॥ ਜਾਨ ਕੇ
 ਬਚੱਯਾ ਹੈ ਇਮਾਨ ਕੇ ਦਿਵੱਯਾ ਹੈ ਜਮ ਜਾਲ ਕੇ ਕਟੱਯਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਮਨਾ ਕੇ ਕਰੁ ਹੈ॥ ਤੇਜ ਕੇ ਪ੍ਰਚੰਡ
 ਹੈ ਅਖੰਡਣ ਕੇ ਖੰਡ ਹੈ ਮਹੀਪਨ ਕੇ ਮੰਡ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤ੍ਰੀ ਹੈ ਨ ਨਰੁ ਹੈ॥੯॥੨੬੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਿੱਧਤਾ-ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ। ਬਾਸ-ਵਾਸ। ਨਿਰੰਜਨ-ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ॥ ਅਭੇਵ-ਭੇਦ ਤੋਂ ਰਹਿਤ।
 ਅਦੇਵਨ-ਦੈਤਾਂ ਨੇ। ਸੁੱਧਤਾ-ਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ, ਨਿਰਮਲਤਾ। ਸਰੁ-ਸਮੁੰਦਰ। ਕਾਮਨਾ-ਇਛਾਵਾਂ। ਅਖੰਡਣ-ਨ ਖੰਡ ਹੋਣ ਵਾਲੇ।
 ਮਹੀਪਨ-ਰਾਜੇ। ਮੰਡ-ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਸਵਾਰਨਾ, ਸਿੰਗਾਰਨਾ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਸੰਸੰ	ਧ	ਧ	ਨ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਰੂਪ	ਕੇ	ਨਿ	ਵਾ	ਸ	ਹੈ	ਦੇ	ਵਨ	ਕੇ	ਦੇ	ਵ	ਹੈ
ਧ	ਪੁਪ	ਮ	ਗਗ	ਮਮ	ਮ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰਮ	ਗੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ
ਕਿ	ਬੁੱਧਿ	ਕੇ	ਪ੍ਰ	ਕਾਸ	ਹੈ	ਨਿ	ਰੰ	ਜਨ	ਅ	ਭੇਵ	ਹੈ
ਰ	ਗਗ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਮ	ਨ	ਧ	ਨਨ	ਪ	ਧਧ	ਮ
ਕਿ	ਸਿੱਧ	ਤਾ	ਕੇ	ਬਾਸ	ਹੈ	ਅ	ਦੇ	ਵਨ	ਕੇ	ਦੇਵ	ਹੈ
ਗ	ਰੁਰ	ਮ	ਗ	ਰੁਰ	ਸ	ਰ	ਗਗ	ਮ	ਗ	ਰੁਰ	ਸ
ਕਿ	ਬੁੱਧਿ	ਹੂੰ	ਕੇ	ਘਰੁ	ਹੈ	ਕਿ	ਸੁੱਧ	ਤਾ	ਕੇ	ਸਰੁ	ਹੈ
x			0			x			0		

ਵਾਰ-੧੫ ਪਉੜੀ-੧੭ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਮਾਣਸ ਜਨਮੁ ਅਮੋਲੁ ਹੈ ਹੋਇ ਅਮੋਲੁ ਸਾਧਸੰਗੁ ਪਾਏ। ਅਖੀ ਦੁਇ ਨਿਰਮੋਲਕਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਦਰਸ
 ਧਿਆਨ ਲਿਵ ਲਾਏ। ਮਸਤਕੁ ਸੀਸੁ ਅਮੋਲੁ ਹੈ ਚਰਣ ਸਰਣਿ ਗੁਰੁ ਧੂੜਿ ਸੁਹਾਏ। ਜਿਹਬਾ ਸ੍ਰਵਣ
 ਅਮੋਲਕਾ ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਸੁਣਿ ਸਮਝਿ ਸੁਣਾਏ। ਹਸਤ ਚਰਣ ਨਿਰਮੋਲਕਾ ਗੁਰਮੁਖ ਮਾਰਗਿ ਸੇਵ ਕਮਾਏ।
 ਗੁਰਮੁਖਿ ਰਿਦਾ ਅਮੋਲੁ ਹੈ ਅੰਦਰਿ ਗੁਰੁ ਉਪਦੇਸੁ ਵਸਾਏ। ਪਤਿ ਪਰਵਾਣੈ ਤੋਲਿ ਤੁਲਾਏ॥੧੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਮੋਲੁ-ਅਮੋਲਕ। ਪਾਏ- ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ। ਸ੍ਰਵਣ-ਕੰਨ। ਹਸਤ-ਹੱਥ। ਰਿਦਾ-ਹਿਰਦਾ।

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਰਗ	ਮਪ	ਮਮ	ਪਮ	ਨਪ	ਨਪ	ਧਪ	ਮ	ਪ	ਨਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰਗੰ	ਮੰਮ	ਗੰਰੰ	ਸੰ
ਮਾਸ	ਣਸ	ਜਨ	ਮੁਸ	ਅਸ	ਮੋਲੁ	ਹੈਸ	ਸ	ਅ	ਖੀਸ	ਦੁ	ਇ	ਨਿਰ	ਮੋਲ	ਕਾਸ	ਸ
ਸੰਧ	ਨਪ	ਧਪ	ਮ	ਮਪ	ਮਮ	ਗਰ	ਸ	ਨਪ	ਨਪ	ਧਪ	ਗਮ	ਰਗ	ਮ	ਗਰ	ਸਸ
ਹੋਸ	ਇਅ	ਮੋਸ	ਲੁ	ਸਾਧ	ਸੰਗੁ	ਪਾਸ	ਏ	ਸਤਿ	ਗੁਰੁ	ਦਰ	ਸਸ	ਧਿਆ	ਨ	ਲਿਵ	ਲਾਏ
x				0				x				0			

੧੮-ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦ੍ਰੁਮਾਂਕੁਰੇ' ਦੇ ਪੰਨਾ ੪ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਰ ਮ ਤੇ ਧ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਧ ਸੁਰ ਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮ ਤੇ ਨ ਸੁਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸੱਤੇ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਹਾਂ ਨਿਸ਼ਾਦਾਂ ਕੋਮਲ ਤੇ ਤੀਵਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਇਕ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਮਧੁਰ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਪੰਨਾ ੩ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਧ ਵਾਦੀ ਤੇ ਰ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰ, ਮ, ਤੇ ਧ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮ ਤੇ ਨ ਸੁਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਪੰਨਾ ੩ ਅਨੁਸਾਰ 'ਭੈਰਵ ਸੀ ਹੈ ਰਾਮਕਲੀ ਬਰਜੇ ਮ ਨ ਅਰੋਹਿ। ਔੜਵ ਸੰਪੂਰਨ ਕਹਿ ਸੰਪੂਰਨ ਅਵਰੋਹਿ'। ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮ ਤੇ ਨ ਸੁਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਸੁਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਪੰਡੇ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਪੰਨਾ ੧੯ ਅਨੁਸਾਰ ਸ ਗ, ਮ ਪ, ਧ, ਪ, ਮ ਪ, ਧ ਨੁ ਧ ਪ, ਗ ਮ, ਰੁ ਸ, ਇਸ ਤਰਾਂ ਰਾਮਕਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ ਸੁਰ ਵਾਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ' ੧੫ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੨ ਠਾਠਾਂ ਤੋਂ ੭੫ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਗੌਰੀ ਬਾਟ ਤੋਂ ਰਾਮਕਲੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਨੁਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਚੰਦ੍ਰੇਦਯ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਮਾਲਵ ਗੌਡ ਮੇਲ ਤੋਂ ਰਾਮਕਰੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ਕਾਰ ਰਾਗ ਤੋਂ ਰਾਮਕਰੀ ਨੂੰ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਤੇ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ਗੌਡੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਰਾਮਕਲੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਰਾਮਾ ਮਾਤਯ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਸਵਰ ਮੇਲ ਕਲਾਨਿਧੀ' ੧੫੫੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੦ ਠਾਠਾਂ ਤੋਂ ੬੩ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਮਕਰੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਮਕਰੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮਾਲਵ ਗੌਡ ਮੇਲ ਤੋਂ ਰਾਮਕਰੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਤਜੋਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੁਲਾਜੀਰਾਵ ਭੌਂਸਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਸੰਗੀਤ ਸਾਰਾਮ੍ਰਿਤ' ੧੭੮੩ ਈ. ਵਿੱਚ ੧੦ ਜਨਕ ਮੇਲ ਦਾ ਵਰਨਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਮਕਰੀ ਜਨਕ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਮਕਰੀ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪਟਨਾ ਦੇ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਨਗਮਾਤੇ ਆਸ਼ਫੀ' ੧੮੧੩ ਈ. ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਦੀ ਰਾਮਕਲੀ ਨੂੰ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਕੁਝ ਕਠਿਨ ਪਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਰਾਮਕ੍ਰਿਤੀ, ਰਾਮਕ੍ਰਿਯਾ, ਰਾਮਗਿਰੀ, ਰਾਮਕਰੀ

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਰਾਮਕਲੀ ਆਦਿ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਕੁਝ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੂਪਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਚੰਦ੍ਰਕਾਸ਼ਰ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਜੋ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਜਿਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅੱਜ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਰੂਪ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਗੰਧਾਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਸਰੂਪ ਵੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਮਕਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਭੈਰਵ ਤੇ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭੈਰਵ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਮੰਦਰ ਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਮੱਧ ਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭੈਰਵ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਅੰਦੋਲਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਮਕਲੀ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਵੀ ਭੈਰਵ ਤੋਂ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ 'ਰਾਗੁ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਵਾਦੀ ਗ ਸੰਵਾਦੀ ਨ ਸਮਾਂ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਤੋਂ ਸੱਤ ਵਜੇ ਸਵੇਰ ਦਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ - ਸਾ ਰੁ ਸਾ, ਗ ਮ ਯੁ ਪ, ਯੁ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਯੁ ਪ ਮ ਗ ਰੁ ਗ ਰੁ ਸ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਭੈਰਵ ਦਾ ਚਲਨ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਗ ਦੇ ਪਰੀਚੈ ਵਿੱਚ ਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਨ ਕੋਮਲ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਸ ਗ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਯੁ ਨੁ ਯੁ ਨ ਸੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਨੇ 'ਕ੍ਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਮਾਲਿਕਾ' ਭਾਗ-੪, ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਗਯਾਨ' ਭਾਗ-੪, ਹਰੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਨੇ 'ਰਾਗ ਪਰੀਚੈ' ਭਾਗ-੩, ਪੰਡਿਤ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਿਆਸ ਨੇ 'ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਕਰ', ਡਾਕਟਰ ਗੀਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਸ਼ਾਸਤਰ' ਭਾਗ-੧, ਵੀ.ਐਸ. ਨਿਗਮ ਨੇ 'ਸੰਗੀਤ ਕੌਮਦੀ' ਭਾਗ-੩ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਤੇ ਗੁਣੀ ਜਨਾਂ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਹ ਭੈਰਵ ਬਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸੁਧ ਹਨ। ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮ ਪ ਯੁ ਨੁ ਯੁ ਪ, ਮ ਗ, ਰੁ ਸ। ਜਾਂ ਮ ਪ ਯੁ ਨੁ ਯੁ ਪ, ਗ ਮ ਰੁ ਸ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਵਾਦੀ ਸੰਵਾਦੀ ਬਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਇੱਕ-ਮੱਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਗੁਣੀ ਜਨ ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਭੈਰਵ ਅੰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬਲ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਤੇ ਧੈਵਤ-ਰਿਸ਼ਭ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਜੋ ਇਹ ਸੰਵਾਦ ਭੈਰਵ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁਖ ਅੰਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਭੈਰਵ ਅੰਗ ਨਹੀਂ ਜਾਗਦਾ ਤੇ ਭੈਰਵ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਨੂੰ ਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਰਾਮਕਲੀ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਸਵਰ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੰਚਮ-ਸ਼ੜਜ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਮ ਤੇ ਨਿਆਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰਾਮਕਲੀ ਨੂੰ ਭੈਰਵ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਮਕਲੀ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਸਵਰ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਲੰਘਨ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਗ ਮ ਪ, ਯੁ ਪ, ਗ ਮ ਪ ਯੁ ਪ, ਯੁ ਨੁ ਯੁ ਪ, ਪ ਯੁ ਮ ਪ। ਸੋ ਪੰਚਮ ਸਵਰ ਨੂੰ ਵਾਦੀ ਤੇ ਸ਼ੜਜ ਨੂੰ ਸੰਵਾਦੀ ਮੰਨਣਾ ਠੀਕ ਹੈ। ਰਾਮਕਲੀ ਦੀ ਜਾਤੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੁਝ ਮੱਤ-ਭੇਦ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਦਾ ਦੁਰਬਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬਹੁਮਤ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਵਰਜਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਮ ਪ ਯੁ ਨੁ ਯੁ ਪ ਹੀ ਪ੍ਰਾਣ ਸਵਰ ਹਨ। ਇਹ ਕਰੁਣਾ ਰਸ ਤਰਪੂਰ ਰਾਗ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੭ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਮਕਲੀ ਇੱਕ ਭਿੰਨ ਰਾਗਣੀ ਹੈ। ਸੰਕਰਾਭਰਣ ਅਭਾਨਾ ਸੋਰਠਿ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਭਰਤ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਡੋਲ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ। ਹਨੂਮਾਨ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ। ਭੈਰਵ, ਬਿਭਾਸ ਤੇ ਹਿੰਡੋਲ ਦਾ ਮੇਲ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਛਾਇਆ ਹੈ। ਰਾਗਾਰਣਵ ਦੇ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ। ਲਲਿਤ, ਰੇਵਾ, ਭੀਮ ਪਲਾਸੀ ਦਾ ਮੇਲ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਰਾਮਕਲੀ ਕੇਵਲ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ, ਹੋਰਨਾਂ ਮੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੩੦ ਅਨੁਸਾਰ 'ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ' ਵਿੱਚ ਭੈਰੋਂ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਰਾਮਕਲੀ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਕਰੁਣਾ ਰਸ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਭੈਰੋ, ਗੂਜਰੀ ਤੇ ਟੋਡੀ ਮਿਲ ਕੇ ਰਾਮਕਲੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਤਹਕਾਲ ਗਾਵੀਦੀ ਹੈ। ਸਿਧ ਸਾਰਸ੍ਰੁਤ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਤੇ 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਿੰਡੋਲ ਦੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਰਾਮਕਲੀ ਹੈ। 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਮਕਲੀ ਭੈਰਵ ਠਾਟ ਦੀ ਔੜਵ- ਸੰਪੂਰਨ ਰਾਗਣੀ ਹੈ। ਆਰੋਹੀ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਬਾਕੀ ਸੁਰ ਸੁਧ ਹਨ। ਧੈਵਤ ਵਾਦੀ ਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਤੱਕ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰੁ ਗ ਪ ਧੁ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ ਮ ਗ ਰੁ ਸ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਐਂਡ ਸਿੱਖ ਕੀਰਤਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਵਾਦੀ-ਪ, ਸੰਵਾਦੀ ਸ ਹੈ। ਆਰੋਹ - ਸ ਰੁ ਗ, ਮ ਗ, ਪ ਧੁ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ - ਸੰ ਨ ਧੁ, ਮ ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਗ, ਮ, ਰੁ ਸ। ਸਮਾਂ ੩ ਤੋਂ ੬ ਵਜੇ ਸਵੇਰ ਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐੱਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ ਸਿਖਇਜ਼ਮ' ਵੋ.੨ ਪੰ. ੧੭੪ ਅਨੁਸਾਰ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਂ ਤੇ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ੩੦੦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਰਾਮਕਲੀ ਸਵੇਰ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਗਰਮੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉੱਚੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਰਾਮਕਲੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਸੱਚੇ ਜੋਗ ਤੇ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਜੈਸੇ ਪਰਕਰਣਾ ਬਾਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਰਨਣਯੋਗ ਰਚਨਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸਿਧ ਗੋਸਟਿ, ਅਨੰਦੁ, ਸਦ, ਓਅੰਕਾਰੁ ਤੇ ਸਤੇ ਬਲਵੰਡਿ ਦੀ ਵਾਰ ਰਚਿਤ ਹਨ। ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਸਾਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਵਰਨਣ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਪ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ - ਸ ਗ ਮ ਪ ਧੁ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ - ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਰੁ ਸ। ਪਕੜ - ਧੁ ਪ, ਮ ਪ, ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਗ, ਮ ਰੁ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨ ਕੋਮਲ ਤੇ ਮ ਚੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ, ਦੂਜਾ ਨ ਕੋਮਲ ਤੇ ਤੀਵਰ ਦੋਨੋ ਹਨ। ਤੀਜੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਮਕਲੀ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਮਧਮਾਂ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨਿਖਾਧਾਂ ਹਨ। ਪ ਵਾਦੀ ਤੇ ਸ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤੀਜਾ

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ', ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੪, ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ, 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਭਾਗ-੪, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ', ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਤੇ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ' ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਨੇ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਰਾਮਕਲੀ ਦੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਨਿਸਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇੱਥੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਮੁ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਤਾ ਬਨਿਆ ਸੀਗਾਰੁ॥

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਕਮਲੁ ਬਿਗਸਿਆ ਤਾ ਸਉਪਿਆ ਭਗਤਿ ਭੰਡਾਰੁ॥ (ਮ:੩, ੯੫੦)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਨੂੰ ਅਠਾਰਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ੮੭੬ ਪੰਨਾ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਮ:੧ ਦੇ ੨੦ ਸ਼ਬਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰ. ੯੦੭-੦੮ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਰਾਮਕਲੀ ਦਖਣੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਹਨ, ਮ: ੩ ਦੇ ੬, ਮ:੪ ਦੇ ੬, ਮ:੫ ਦੇ ੭੨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੩ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਪੰਨਾ ੯੦੧ ਤੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਤੇ ਮ:੯ ਦੇ ੩ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗੁ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੩ ਅਨੰਦੁ ਬਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ੪੦ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ। ਸੁੰਦਰੁ ਜੀ ਦੀ ਸਦੁ ਬਾਣੀ, ਮ:੫ ਦੇ ਰੁਤੀ ਸਲੋਕੁ, ਮ:੧ ਦਾ ਦਖਣੀ ਓਅੰਕਾਰੁ ਤੇ ਸਿਧ ਗੋਸਟਿ ਬਾਣੀਆਂ ਵੀ ਹਨ। ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੩॥ ਜੇਠੈ ਵੀਰੈ ਪੂਰਬਾਣੀ ਕੀ ਧੁਨੀ ੯੪੭ ਤੋਂ ੯੫੬ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ੨੧ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ। ਪਉੜੀ ਨੰ. ੧, ੪, ੮, ੧੬ ਤੇ ੧੯ ਨਾਲ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਪਉੜੀ ਨੰ. ੧੨ ਨਾਲ ੭ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਬਾਕੀ ੧੫ ਪਉੜੀਆਂ ਨਾਲ ਦੋ ਦੋ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਮ:੧ ਦੇ ੧੯ ਮ:੨ ਦੇ ੭ ਮ:੩ ਦੇ ੨੪ ਤੇ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ਦੋ ਕੁਲ ੫੨ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗੁ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮ:੫ ੯੫੭ ਤੋਂ ੯੬੬ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀਆਂ ੨੨ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹਰ ਪਉੜੀ ਦੇ ਦੋ ਦੋ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਪਉੜੀ ਨੰ.੧੯ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤੇ ਪਉੜੀ ਨੰ: ੨੦ ਨਾਲ ਦੋ ਕੁਲ ੩ ਸਲੋਕ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ਤੇ ਪਉੜੀ ਨੰ.੨੧ ਨਾਲ ਦੋ ਸਲੋਕ ਸੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀ ਦੇ ਹਨ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ੩੯ ਸਲੋਕ ਮ:੫ ਦੇ ਹਨ। ਕੁਲ ੪੪ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗੁ ਵਿੱਚ ਹੀ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਰਾਇ ਬਲਵੰਡਿ ਤਥਾ ਸਤੈ ਡੂਮਿ ਆਖੀ ਜੇ ੯੬੬ ਤੋਂ ੯੬੮ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ੮ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਬਲਵੰਡਿ ਤੇ ਸਤੈ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਈਆਂ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪਉੜੀਆਂ ਬਲਵੰਡਿ ਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਪੰਜ ਪਉੜੀਆਂ ਸਤੈ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਲਵੰਡਿ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਪਉੜੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੇ ਦੂਜੀ ਤੇ ਤੀਜੀ ਪਉੜੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਤੈ ਪਉੜੀ ਨੰ. ੪ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ ਉਸਤਤ ਤੇ ਪਉੜੀ ਨੰ. ੫ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਉੜੀ ਨੰ.੬ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ, ਸਤਵੀਂ ਪਉੜੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਅੱਠਵੀਂ ਪਉੜੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਹੈ। ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ੯੬੮ ਤੋਂ ੯੭੪ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ੧੨,

ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ ਦੇ ੪, ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ੧ ਤੇ ਭਗਤ ਬੇਣੀ ਦਾ ੧ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ਵਿੱਚ ਰਾਮਕਲੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ੩ ਸ਼ਬਦ, 'ਰੇ ਮਨ ਐਸੇ ਕਰ ਸੰਨਿਆਸਾ', 'ਰੇ ਮਨ ਇਹ ਬਿਧਿ ਜੇਗੁ ਕਮਾਓ' ਤੇ 'ਪ੍ਰਾਨੀ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਪਗ ਲਾਗੇ' ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਵਿੱਚ ਰਾਮਕਲੀ ਤੇ ਰਾਮਕਲੀ ਦਖਣੀ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ।
ਰਾਗੁ ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਰਾਮਕਲੀ/ਬਾਣ-ਭੈਰਵ/ਸਵਰ- ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਦੇਵੇ ਮਧਿਅਮ ਦੇਵੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੋਰ ਸਭ ਸੁੱਧ।
ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ/ਜਾਤੀ-ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ, ਪਰ ਕੁਝ ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਵਾਦੀ- ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ-ਸ਼ੜਜ ਸਮਾਂ- ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ
ਆਰੋਹ-ਸ, ਗ ਮ ਪ, ਧੁ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ, ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਰੁ ਸ।
ਮੁੱਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ) - ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਰੁ ਸ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਰੁ ਰੁ ਸ, ਰੁ ਗ ਰੁ, ਸ, ਗ ਮ ਰੁ ਰੁ ਸ, ਨੁ ਸ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਪੁ ਧੁ ਪ, ਮੁ ਪੁ ਧੁ ਮੁ ਪ, ਪੁ ਧੁ ਮੁ ਪ, ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਮੁ ਪੁ ਧੁ ਪ, ਪੁ ਧੁ ਪ, ਮੁ ਪੁ ਧੁ ਨੁ ਸ, ਰੁ ਸ, ਸ ਗ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਪ, ਧੁ ਮੁ ਪ, ਮੁ ਪ ਗ ਮ ਧੁ ਪ, ਮੁ ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਮੁ ਪ, ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਗ, ਰੁ ਰੁ ਸ, ਨੁ ਸ।

ਸ ਰੁ ਸ, ਗ ਮ ਪ, ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਮੁ ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਮੁ ਪ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਨੁ ਸੰ, ਪ ਧੁ ਨੁ ਸੰ, ਧੁ ਨੁ ਸੰ, ਸੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਮ ਪ ਧੁ ਨੁ ਸੰ ਰੁੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੁੰ ਨੁ ਸੰ, ਨੁ ਸੰ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਮੁ ਪ ਧੁ ਮੁ ਪ, ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰੁ ਸ।

ਗ ਮ ਪ, ਧੁ ਮੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਨੁ ਸੰ, ਸੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਧੁ ਨੁ ਸੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੁੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਗੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਗੰ ਮੁ ਰੁੰ ਸੰ, ਗੰ ਮੁ ਪੁੰ, ਧੁੰ ਪੁੰ, ਪੁੰ ਧੁੰ ਮੁ ਪੁੰ, ਗੰ ਮੁ ਰੁੰ ਸੰ, ਨੁ ਸੰ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਮੁ ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਮੁ ਪ, ਗ ਮ ਪ, ਮੁ ਪ ਗ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਰੁ ਸ, ਸ ਰੁ ਰੁ ਸ ਧੁ ਨੁ ਸ।

(ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫)

(੯੬੪)

ਮ:੫॥ ਪਾਵ ਸੁਹਾਵੇ ਜਾਂ ਤਉ ਧਿਰਿ ਜੁਲਦੇ ਸੀਸੁ ਸੁਹਾਵਾ ਚਰਣੀ॥ ਮੁਖੁ ਸੁਹਾਵਾ ਜਾਂ ਤਉ ਜਸੁ ਗਾਵੈ ਜੀਉ ਪਇਆ ਤਉ ਸਰਣੀ॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਾਵ-ਪੈਰ। ਸੁਹਾਵੇ-ਸੋਹਣੇ। ਤਉ ਧਿਰਿ- ਤੇਰੇ ਪਾਸੇ। ਜੁਲਦੇ-ਤੁਰਦੇ। ਸੀਸੁ-ਸਿਰ। ਚਰਣੀ-ਤੇਰੇ ਕਦਮਾਂ ਉੱਤੇ। ਜਸੁ-ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਦਾ ਗੀਤ। ਜੀਉ-ਜਿੰਦ।

(ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫)

(੯੬੪)

ਸਲੋਕ ਮ:੫॥ ਸੋਇ ਸੁਣੰਦੜੀ ਮੇਰਾ ਤਨੁ ਮਨੁ ਮਉਲਾ ਨਾਮੁ ਜਪੰਦੜੀ ਲਾਲੀ॥ ਪੰਧਿ ਜੁਲੰਦੜੀ ਮੇਰਾ ਅੰਦਰੁ ਠੰਡਾ ਗੁਰ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਿ ਨਿਹਾਲੀ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੋਇ-ਸੋਭਾ, ਖਬਰ। ਮਉਲਾ-ਹਰਿਆ ਰੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਲੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਾਲੀ। ਪੰਧਿ-ਤੇਰੇ ਰਾਹ ਤੇ। ਜੁਲੰਦੜੀ-ਤੁਰਦਿਆਂ। ਅੰਦਰੁ-ਹਿਰਦਾ। ਨਿਹਾਲੀ-ਖਿੜੀ ਹੋਈ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਝੁਮਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਰੁਸ	ਸ-ਰੁਸ	ਗਗਮ	ਗਮਰੁਸ	ਧੁ-ਨੁਸ	ਰੁਰੁਸ-	ਗਮ	ਪਪਮਪ	ਗਮ	ਰੁਸ	ਗਮਪ-	ਧੁਨੁਧੁਪ	ਧੁਨੁਧੁਪ	ਧੁਨੁਧੁਪ
ਗੁਰੂ	ਪਾਸਵਸ	ਸੁਹਾਵੈਸ	ਜਾਂਸਤਉ	ਪਿਸਰਿਸ	ਜੁਲਦੇਸ	ਸੀਸੁ	ਸੁਹਾਵਾਸ	ਚਰ	ਟੀਸ	ਮੁਸਖੁਸ	ਸੁਹਾਵਾਸ	ਸੁਹਾਵਾਸ	ਸੁਹਾਵਾਸ
ਮਪਧੁਧੁ	ਨਸੇ	ਸੰ-ਰੁੰਸੇ	ਨਸੰਨ-	ਧੁਧੁਪ-	ਮਪਧੁਨੁ	ਧੁਧੁਪ-	-----	ਗਮਪ-	ਧੁਨੁਧੁਪ	ਮਪ	ਧੁਧੁਪ	ਮਮਪ-	ਮਪਧੁਨੁ
ਜਾਂਸਤਉ	ਜਸੁ	ਗਾਸਵੈਸ	ਜੀਸਉ	ਪਇਆਸ	ਤਉਸ	ਸਰਟੀਸ	ਸਸਸ	ਸੇਸਇਸ	ਸੁਟੈਦਤੀ	ਮੇਰਾ	ਤਨੁਮਨੁ	ਮਉਲਾਸ	ਨਾਸਮੁਸ
ਸੰਸੰਸੰਸੰ	ਰੁੰ-ਰੁੰਸੰ	-----	ਗੰਮੰਰੁੰਰੁੰ	ਸੰਸੰਨਸੰ	ਧੁ-ਮਪ	ਧੁਨੁਧੁਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੁਸ	-ਗਮਰੁ	ਰੁਸਗਮ	ਰੁਰੁਸਗ	ਮਰੁਰੁਸ
ਜਪੰਦਤੀ	ਲਾਸਲੀਸ	ਸਸਸ	ਪੰਪਿਜੁਲੰ	ਦੜੀਮੇਰਾ	ਅੰਦਦਰੁ	ਠੰਡਾਸ	ਗੁਰ	ਦਰ	ਸਨੁ	ਸਦੇਖਿਨਿ	ਹਾਲੀਦੇਖਿ	ਨਿਕਾਲੀਦੇ	ਖਿਨਿਹਾਲੀ
ਰੁਰੁਸਸ													
ਵਾਹਿਗੁਰੂ													
x			2				0				3		

(ਰਾਮਕਲੀ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾ ਕੀ॥ ਕਬੀਰ ਜੀਉ) (੯੯੯-੧੦)

ਸੰਤਾ ਮਾਨਉ ਦੂਤਾ ਡਾਨਉ ਇਹ ਕੁਟਵਾਰੀ ਮੇਰੀ॥ ਦਿਵਸ ਰੈਨਿ ਤੇਰੇ ਪਾਉ ਪਲੋਸਉ ਕੇਸ ਚਵਰ ਕਰਿ ਫੇਰੀ॥੧॥ ਹਮ ਕੁਕਰ ਤੇਰੇ ਦਰਬਾਰਿ॥ ਭਉਕਹਿ ਆਰੈ ਬਦਨੁ ਪਸਾਰਿ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਹਮ ਤੁਮ੍ਹਰੇ ਸੇਵਕ ਅਬ ਤਉ ਮਿਟਿਆ ਨ ਜਾਈ॥ ਤੇਰੇ ਦੁਆਰੈ ਧੁਨਿ ਸਹਜ ਕੀ ਮਾਥੈ ਮੇਰੇ ਦਗਾਈ॥੨॥ ਦਾਗੇ ਹੋਹਿ ਸੁ ਰਨ ਮਹਿ ਜੁਝਹਿ ਬਿਨੁ ਦਾਗੇ ਭਗਿ ਜਾਈ॥ ਸਾਧੂ ਹੋਇ ਸੁ ਭਗਤਿ ਪਛਾਨੈ ਹਰਿ ਲਏ ਖਜਾਨੈ ਪਾਈ॥੩॥ ਕੋਠਰੇ ਮਹਿ ਕੋਠਰੀ ਪਰਮ ਕੋਠੀ ਬੀਚਾਰਿ॥ ਗੁਰਿ ਦੀਨੀ ਬਸਤੁ ਕਬੀਰ ਕਉ ਲੇਵਹੁ ਬਸਤੁ ਸਮ੍ਹਾਰਿ॥੪॥ ਕਬੀਰਿ ਦੀਈ ਸੰਸਾਰ ਕਉ ਲੀਨੀ ਜਿਸੁ ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਰਸੁ ਜਿਨਿ ਪਾਇਆ ਬਿਰੁ ਤਾ ਕਾ ਸੋਹਾਗੁ॥੫॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਾਨਉ-ਮੈਂ ਆਦਰ ਇੰਦਾ ਹਾਂ। ਦੂਤਾ-ਵਿਕਾਰ। ਡਾਨਉ-ਮੈਂ ਭੰਨ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ। ਕੁਟਵਾਰੀ-ਸਰੀਰ-ਰੂਪ ਬਹਿਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦਾ ਫੁਰਜ਼। ਕੁਕਰ-ਕੁੱਤਾ। ਧੁਨਿ-ਆਵਾਜ਼। ਮਾਥੈ ਮੇਰੇ ਦਗਾਈ-ਮੇਰੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਉੱਕਰੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਨ-ਲੜਾਈ ਦਾ ਮੈਦਾਨ। ਜੁਝਹਿ-ਲੜ ਮਰਦੇ ਹਨ। ਪਰਮ-ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ। ਬਸਤੁ-ਨਾਮ-ਪਦਾਰਥ। ਸਮ੍ਹਾਰਿ-ਸਾਂਭ ਕੇ। ਬਿਰੁ-ਸਦਾ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ। ਸੋਹਾਗੁ-ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸ	ਰੁ	ਸ	-	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ
								ਹ	ਸ	ਮ	ਸ	ਕੁ	ਸ	ਕ	ਰ
ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਗਗ	ਮ	ਪੁਪ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ
ਤੇ	ਰੇ	ਦ	ਰ	ਬਾ	ਸ	ਰਿ	ਸ	ਭਉ	ਸ	ਕਹਿ	ਸ	ਆ	ਸ	ਗੈ	ਸ
ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ	ਨੁਸ								
ਬ	ਦ	ਨੁ	ਪ	ਸਾ	ਸ	ਰਿ	ਸ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਰੁੰ	-	ਸੰਸੰ	-	ਮ	-	ਪ	-	ਧੁ	-	ਨਨ	-
ਦੁ	s	ਤਾ	s	ਡਾ	s	ਨਉ	s	ਸੰ	s	ਤਾ	s	ਮਾ	s	ਨਉ	s
ਮੁਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮੁਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ਮੇs	ss	ss	ss	ਰੀs	ss	ss	s	ਇ	ਹ	ਕੁ	ਟ	ਵਾ	s	ਰੀ	s
x				2				0						3	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰੁ ਸਸ ਗਮ ਪਨੁ ਧੁਪ ਮੁਪ ਗਮ ਰੁਸ
- 2) ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮੁਪ ਗਮ ਰੁਸ
- 3) ਗਮ ਪਨੁ ਧੁਪ ਮੁਪ ਗਮ ਪਮ ਗਗ ਰੁਸ
- 4) ਗਮ ਪਧੁ ਮੁਪ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮੁਪ ਗਮ ਰੁਸ
- 5) ਪਧੁ ਮੁਪ ਗਮ ਪਨੁ ਧੁਪ ਮੁਪ ਮਗ ਰੁਸ
- 6) ਧੁਨੁ ਸੰਰੁੰ ਸੰਨੁ ਧੁਪ ਮੁਪ ਗਮ ਰੁਸ ਨੁਸ
- 7) ਗਮ ਪਧੁ ਮੁਪ ਗਮ ਪਨੁ ਧੁਪ ਮੁਪ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਰੁੰਸੰ ਨਸੰ ਨਨੁ ਧੁਪ ਮਗ ਰੁਸ
- 8) ਪਧੁ ਮੁਪ ਗਮ ਪਮ ਗਗ ਰੁਸ ਪਧੁ ਨਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਪਧੁ ਮੁਪ ਗਮ ਪਮ ਗਗ ਰੁਸ
- 9) ਪਧੁ ਮੁਪ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਪਧੁ ਮੁਪ ਧੁਨੁ ਸੰਰੁੰ ਸੰਨੁ ਧੁਪ ਪਧੁ ਮੁਪ ਗਮ ਪਮ ਗਗ ਰੁਸ
- 10) ਗਮ ਪਮ ਗਗ ਰੁਸ ਗਮ ਪਨੁ ਧੁਪ ਮੁਪ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮੁਪ ਮਗ ਰੁਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜੇ ਹsਮsਕੁsਕਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੂਰੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਸੱਮ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੇ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਮੁਖੜੇ ਦੀ ਖਾਲੀ ਤੋਂ ਹੀ ਦੁਗੁਨ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਖੜੇ ਦੀ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
4. 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੮੯)

ਤੇਰੇ ਕਾਜਿ ਨ ਗਿਹੁ ਰਾਜੁ ਮਾਲੁ॥ ਤੇਰੇ ਕਾਜਿ ਨ ਬਿਖੈ ਜੰਜਾਲੁ॥ ਇਸਟ ਮੀਤ ਜਾਣੁ ਸਭ ਛਲੈ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸੰਗਿ ਤੇਰੈ ਚਲੈ॥੧॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਣ ਗਾਇ ਲੇ ਮੀਤਾ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਤੇਰੀ ਲਾਜ ਰਹੈ॥ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਜਮੁ ਕਛੁ ਨ ਕਹੈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਸਗਲ ਨਿਰਾਰਥ ਕਾਮ॥ ਸੁਇਨਾ ਰੁਪਾ ਮਾਟੀ ਦਾਮ॥ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਜਾਪਿ ਮਨ ਸੁਖਾ॥ ਈਹਾ ਉਹਾ ਤੇਰੇ ਉਜਲ ਮੁਖਾ॥੨॥ ਕਰਿ ਕਰਿ ਥਾਕੇ ਵਡੇ ਵਡੇਰੇ॥ ਕਿਨ ਹੀ ਨ ਕੀਏ ਕਾਜ ਮਾਇਆ ਪੂਰੇ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪੈ ਜਨੁ ਕੋਇ॥ ਤਾ ਕੀ ਆਸਾ ਪੂਰਨ ਹੋਇ॥੩॥ ਹਰਿ ਭਗਤਨ ਕੇ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੁ॥ ਸੰਤੀ ਜੀਤਾ ਜਨਮੁ ਅਪਾਰੁ॥ ਹਰਿ ਸੰਤੁ ਕਰੇ ਸੋਈ ਪਰਵਾਣੁ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸੁ ਤਾ ਕੈ ਕੁਰਬਾਣੁ॥੪॥੧੧॥੨੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗਿਹੁ-ਘਰ। ਬਿਖੈ ਜੰਜਾਲੁ- ਮਾਇਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਝੰਬੇਲਾ। ਇਸਟ-ਪਿਆਰੇ। ਛਲੈ-ਛਲ-ਰੂਪ। ਮੀਤਾ-ਮਿੱਤਰ। ਨਿਰਾਰਥ-ਵਿਅਰਥ। ਰੁਪਾ-ਚਾਂਦੀ। ਦਾਮ-ਰੁਪਏ-ਪੈਸੇ। ਉਜਲ-ਰੋਸ਼ਨ। ਅਧਾਰੁ-ਆਸਰਾ। ਸੰਤੀ-ਸੰਤਾਂ ਨੇ। ਅਪਾਰੁ-ਅਮੋਲਕ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ
								ਰਾ	SS	ਮ	S	ਨਾ	ਮ	ਗੁ	ਣ
ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-	ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ
ਗਾ	ਇ	ਲੇ	S	ਮੀ	S	ਤਾ	S	ਹ	ਰਿ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਤੇ	ਰੀ
ਪਧੁ	ਨਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ
ਲਾS	SS	ਜ	S	ਰ	ਹੈ	S	S	ਹ	ਰਿ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਜ	ਮੁ
ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	-								
ਕ	ਛ	ਨ	S	ਕ	ਹੈ	S	S								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	-	ਪ	-	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	-
								ਤੇ	S	ਹੈ	S	ਕਾ	ਜਿ	ਨ	S
ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	-	ਰੁੰ	-	ਰੁੰ	-	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	-
ਗਿ	ਹੁ	ਰਾ	ਜੁ	ਮਾ	S	ਲੁ	S	ਤੇ	S	ਹੈ	S	ਕਾ	ਜਿ	ਨ	S
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ
ਬਿ	ਖੈ	ਜੰ	S	ਜਾ	S	ਲੁ	S	ਇ	ਸ	ਟ	S	ਮੀ	S	ਤ	S
ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-	ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ
ਜਾ	ਣੁ	ਸ	ਭ	ਛ	S	ਲੈ	S	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਸੰ	ਗਿ
ਸੰਰੁੰ	ਸੰਨ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੁਸ								
ਤੇS	SS	ਹੈS	SS	ਚS	SS	ਲੈS	SS								
x				2				0				3			

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੧॥

(੮੭੮-੭੯)

ਸਾਗਰ ਮਹਿ ਬੂੰਦ ਬੂੰਦ ਮਹਿ ਸਾਗਰੁ ਕਵਣੁ ਬੁਝੈ ਬਿਧਿ ਜਾਣੈ॥ ਉਤਭੁਜ ਚਲਤ ਆਪਿ ਕਰਿ ਚੀਨੈ
ਆਪੇ ਤਤੁ ਪਛਾਣੈ॥੧॥ ਐਸਾ ਗਿਆਨੁ ਬੀਚਾਰੈ ਕੋਈ॥ ਤਿਸ ਤੇ ਮੁਕਤਿ ਪਰਮ ਗਤਿ ਹੋਈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਦਿਨ ਮਹਿ ਰੈਣਿ ਰੈਣਿ ਮਹਿ ਦਿਨੀਅਰੁ ਉਸਨ ਸੀਤ ਬਿਧਿ ਸੋਈ॥ ਤਾ ਕੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਅਵਰੁ ਨ
ਜਾਣੈ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਸਮਝ ਨ ਹੋਈ॥੨॥ ਪੁਰਖ ਮਹਿ ਨਾਰਿ ਨਾਰਿ ਮਹਿ ਪੁਰਖਾ ਬੁਝਹੁ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ॥
ਧੁਨਿ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ਧਿਆਨ ਮਹਿ ਜਾਨਿਆ ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ॥੩॥ ਮਨ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਮਹਿ
ਮਨੁਆ ਪੰਚ ਮਿਲੇ ਗੁਰ ਭਾਈ॥ ਨਾਨਕ ਤਿਨ ਕੈ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੀ ਜਿਨ ਏਕ ਸਬਦਿ ਲਿਵ ਲਾਈ॥੪॥੯॥
ਪਦ ਅਰਥ:-ਸਾਗਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਉਤਭੁਜ ਚਲਤ-ਉਤਭੁਜ (ਆਦਿਕ ਚਾਰ ਖਾਣੀਆਂ ਦੀ ਰਾਹੀਂ ਉਤਪਤੀ) ਦਾ ਤਮਾਸ਼ਾ।
ਚੀਨੈ- ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ। ਤਤੁ-ਅਸਲੀਅਤ। ਪਰਮ ਗਤਿ-ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ। ਦਿਨੀਅਰੁ-ਸੂਰਜ। ਉਸਨ-
ਗਰਮੀ। ਸੀਤ-ਠੰਢ। ਧੁਨਿ-ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਦਾ ਸ਼ਬਦ। ਪੰਚ-ਪੰਜੇ ਗਿਆਨ ਇੰਦ੍ਰੇ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਗ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ
								ਐ	ਸ	ਸਾ	ਸ	ਗਿਆ	ਸ	ਨੁ	ਸ
ਪ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ਬੀ	ਸ	ਚਾ	ਰੈ	ਕੇ	ਸ	ਈ	ਸ	ਤਿ	ਸ	ਤੇ	ਸ	ਮੁ	ਕ	ਤਿ	ਸ
ਮ	ਪੁਪ	ਗ	ਮ	ਮਪ	ਮਗ	ਰੁਸ	ਨੁਸ								
ਪ	ਰਮ	ਗ	ਤਿ	ਹੇ	ਸ	ਈ	ਸ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	ਮ	ਪ	ਪੁਪ	ਧੁ	-	ਨ	-
								ਸਾ	ਗ	ਰ	ਮਹਿ	ਬੁੰ	ਸ	ਦ	ਸ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਰੁੰ	ਸੰ
ਬੁੰ	ਦ	ਮ	ਹਿ	ਸਾ	ਸ	ਗ	ਰੁ	ਕ	ਵ	ਣ	ਸ	ਬੁ	ਸ	ਝੈ	ਸ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	-	ਪ	-	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ
ਬਿ	ਸ	ਧਿ	ਸ	ਜਾ	ਸ	ਣੈ	ਸ	ਉ	ਤ	ਭੁ	ਜ	ਚ	ਲ	ਤ	ਸ
ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-	ਸ	-	ਮ	-	ਪ	-	ਧੁ	-
ਆ	ਪਿ	ਕ	ਰਿ	ਚੀ	ਸ	ਨੈ	ਸ	ਆ	ਸ	ਪੇ	ਸ	ਤ	ਸ	ਭੁ	ਸ
ਸੰਨ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਮ	ਗਗ	ਰੁਸ								
ਪਸ	ਸ	ਛਾ	ਸ	ਣੈ	ਸ	ਸ	ਸ								
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੧ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੮੮੨-੮੩)

ਕਿਰਪਾ ਕਰਹੁ ਦੀਨ ਕੇ ਦਾਤੇ ਮੇਰਾ ਗੁਣੁ ਅਵਗਣੁ ਨ ਬੀਚਾਰਹੁ ਕੋਈ॥ ਮਾਟੀ ਕਾ ਕਿਆ ਧੋਪੈ ਸੁਆਮੀ ਮਾਣਸ ਕੀ ਗਤਿ ਏਹੀ॥੧॥ ਮੇਰੇ ਮਨ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਸੁਖੁ ਹੋਈ॥ ਜੇ ਇਛਹੁ ਸੋਈ ਫਲੁ ਪਾਵਹੁ ਫਿਰਿ ਦੁਖੁ ਨ ਵਿਆਪੈ ਕੋਈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਕਾਚੇ ਭਾਡੇ ਸਾਜਿ ਨਿਵਾਜੇ ਅੰਤਰਿ ਜੋਤਿ ਸਮਾਈ॥ ਜੈਸਾ ਲਿਖਤੁ ਲਿਖਿਆ ਧੁਰਿ ਕਰਤੇ ਹਮ ਤੈਸੀ ਕਿਰਤਿ ਕਮਾਈ॥੨॥ ਮਨੁ ਤਨੁ ਥਾਪਿ ਕੀਆ ਸਭੁ ਅਪਨਾ ਏਹੇ ਆਵਣ ਜਾਣਾ॥ ਜਿਨਿ ਦੀਆ ਸੋ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵੈ ਮੋਹਿ ਅੰਧੁ ਲਪਟਾਣਾ॥੩॥ ਜਿਨਿ ਕੀਆ ਸੋਈ ਪੁਭੁ ਜਾਣੈ ਹਰਿ ਕਾ ਮਹਲੁ ਅਪਾਰਾ॥ ਭਗਤਿ ਕਰੀ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਨਾਨਕ ਦਾਸੁ ਤੁਮਾਰਾ॥੪॥੧॥ ਪਦ ਅਰਥ:-ਦੀਨ-ਗਰੀਬ, ਕੰਗਾਲ। ਗਤਿ-ਹਾਲਤ, ਦਸ਼ਾ। ਸੇਵਿ-ਸ਼ਰਨ ਪਿਆ ਰਹੁ। ਨ ਵਿਆਪੈ-ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਕਾਚੇ ਭਾਡੇ-ਨਾਸਵੰਤ ਸਰੀਰ। ਸਾਜਿ-ਬਣਾ ਕੇ। ਨਿਵਾਜੇ-ਵਡਿਆਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਿਰਤਿ-ਕਾਰ। ਮਨੁ-ਜਿੰਦ। ਥਾਪਿ ਕੀਆ-ਮਿਥ ਲਿਆ। ਮੋਹਿ-ਮੋਹ ਵਿੱਚ। ਅੰਧੁ-ਅੰਨ੍ਹਾ ਮਨੁੱਖ। ਮਹਲੁ-ਟਿਕਾਣਾ, ਉੱਚਾ ਆਸਣ। ਅਪਾਰਾ-ਬੇਅੰਤ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਮ	ਪ	ਗ	-	ਮ
											ਮੇ	ਰੇ	ਮ	-	ਨ
ਧੁ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	ਸ	-	ਧੁ	-	ਨੁਨੁ
ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰੁ	ਸੇ	ਵਿ	ਸੁ	ਖੁ	ਹੇ	s	ਈ	ਜੇ	s	ਇ	s	ਛਹੁ
ਸ	-	ਰੁ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗਗ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ
ਸੇ	s	ਈ	s	ਫ	ਲੁ	ਪਾ	s	ਵਹੁ	s	s	ਫਿ	ਰਿ	ਦੁ	ਖੁ	ਨ
ਸੰਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੁਸ					
ਵਿਆ	s	ਪੈ	s	ਕੇs	ss	ss	ss	ਈs	ss	ss					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਮ	ਪ	ਧੁ	-	ਨ
											ਕਿ	ਰ	ਪਾ	s	s
ਸੰ	-	ਸੰਸੰ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ
ਕ	s	ਰਹੁ	ਈ	s	ਨ	s	ਕੇ	ਦਾ	s	ਤੇ	ਮੇ	ਰਾ	ਗੁ	s	ਣੁ
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ
ਅ	ਵ	ਗ	ਣੁ	ਨ	ਬੀ	ਚਾ	ਰਹੁ	ਕੇ	s	ਈ	ਮਾ	s	ਟੀ	s	s
ਧੁ	-	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਗ	ਮ
ਕਾ	s	ਕਿ	ਆ	ਧੇ	s	ਪੈ	s	ਸੁ	ਆ	ਮੀ	ਮਾ	s	ਣ	s	ਸ
ਪ	-	ਧੁ	ਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸ					
ਕੀ	s	ਗ	ਤਿ	ਏs	ss	ss	ss	ਹੀs	ss	s					
x				2				0				3			

(ਸ਼ਬਦ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਰਾਮਕਲੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੦॥ ਰੇ ਮਨ ਐਸੇ ਕਰ ਸੰਨਿਆਸਾ॥ ਬਨ ਸੇ ਸਦਨ
ਸਬੈ ਕਰ ਸਮਝਹੁ ਮਨ ਹੀ ਮਾਹਿ ਉਦਾਸਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਜਤ ਕੀ ਜਟਾ ਜੋਗ ਕੇ ਮੰਜਨੁ ਨੇਮ ਕੇ ਨਖਨ
ਬਢਾਓ॥ ਗਿਆਨ ਗੁਰੂ ਆਤਮ ਉਪਦੇਸਹੁ ਨਾਮ ਬਿਭੂਤ ਲਗਾਓ॥੧॥ ਅਲਪ ਅਹਾਰ ਸੁਲਪ ਸੀ ਨਿੰਦਾ
ਦਯਾ ਛਿਮਾ ਤਨ ਪ੍ਰੀਤਿ॥ ਸੀਲ ਸੰਤੋਖ ਸਦਾ ਨਿਰਬਾਹਿਬੇ ਰ੍ਹੇਬੇ ਤ੍ਰਿਗੁਣ ਅਤੀਤਿ॥੨॥ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਹੰਕਾਰ
ਲੋਭ ਹਠ ਮੋਹ ਨ ਮਨ ਸਿਉ ਲਜਾਵੈ॥ ਤਬ ਹੀ ਆਤਮ ਤਤ ਕੇ ਦਰਸੇ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਕਹ ਪਾਵੈ॥੩॥੧॥
ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੰਨਿਆਸਾ-ਸੰਸਾਰੀ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਤਿਆਗ। ਬਨ ਸੇ- ਜੰਗਲ ਵਰਗੇ। ਸਦਨ-ਘਰ। ਜਤ-ਕਾਮ ਦਾ
ਤਿਆਗ। ਜਟਾ-ਵਧਾਏ ਵਾਲ। ਜੋਗ- ਯੋਗ ਸਾਧਨਾ, ਚਿੱਤ ਦੀਆਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਕੇਵਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੁੜਣਾ।
ਮੰਜਨੁ-ਇਸ਼ਨਾਨ। ਨਖਨ-ਨਹੀਂ। ਬਿਭੂਤ-ਭਸਮ। ਅਲਪ-ਬੋਝਾ। ਅਹਾਰ-ਖਾਣਾ। ਸੁਲਪ-ਬਹੁਤ ਥੋੜੀ। ਛਿਮਾ-ਖਿਮਾ। ਤ੍ਰਿਗੁਣ-
ਰਜੇ ਸਤੋ ਤਮੇ ਗੁਣ। ਅਤੀਤਿ-ਨਿਆਰੇ, ਪਰੇ। ਕਹ- ਨੂੰ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
														ਗ	ਮ
														ਰੇ	ਸ
ਧੁ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ̇	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-	ਸ	ਰੁ
ਮ	ਨ	ਐ	ਸ	ਸੋ	ਸ	ਕ	ਰ	ਸੰ	ਨਿ	ਆ	ਸ	ਸਾ	-	ਬ	ਨ
ਸ	-	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪੁਪ	-	ਧੁ	ਨੁ
ਸੋ	ਸ	ਸ	ਦ	ਨ	ਸ	ਸ	ਬੈ	ਕ	ਰ	ਸ	ਮ	ਬਹੁ	ਸ	ਮ	ਨ
ਧੁ	-	ਪ	-	ਮ̇	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁਗ	ਰੁਸ		
ਹੀ	ਸ	ਮਾ	ਸ	ਹਿ	ਸ	ਉ	ਸ	ਦਾ	ਸ	ਸਾ	ਸ	ਸਸ	ਸਸ		
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

															ਮ	ਪ
															ਜ	ਤ
ਧੁ	-	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	ਨਸੰ	ਧੁ	ਪ	ਸੰ	ਰੁੰ	
ਕੀ	ਸ	ਜ	ਟਾ	ਸ	ਸ	ਜੋ	ਗ	ਕੋ	ਸ	ਮੰ	ਜਸ	ਨੁ	ਸ	ਨੇ	ਮ	
ਸੰ	-	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਪ	ਧੁ	ਮ̇	ਪ	ਮਗ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸ			
ਕੇ	ਸ	ਨ	ਖ	ਨ	ਸ	ਬ	ਸ	ਢਾ	ਸ	ਓਸ	ਸਸ	ਸਸ	ਸ			
x				2				0				3				

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੯੦੧)

ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਮੇਰਾ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ॥ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਸਦਾ ਸੁਹੇਲੇ ਸਗਲ ਬਿਨਾਸੇ ਰੋਗ ਕੂਰਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
ਏਕੁ ਅਰਾਧਹੁ ਸਾਰਾ ਸੋਇ॥ ਜਾ ਕੀ ਸਰਨਿ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ॥੧॥ ਨੀਦ ਸੁਹੇਲੀ ਨਾਮ ਕੀ ਲਾਰੀ
ਭੂਖ॥ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਬਿਨਸੇ ਸਭ ਦੂਖ॥੨॥ ਸਹਜਿ ਅਨੰਦ ਕਰਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ॥ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਸਭ ਚਿੰਤ
ਮਿਟਾਈ॥੩॥ ਆਠ ਪਹਰ ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਜਪੁ ਜਾਪਿ॥ ਨਾਨਕ ਰਾਖਾ ਹੋਆ ਆਪਿ॥੪॥੨॥੫੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪੂਰਾ-ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ। ਸੁਹੇਲੇ-ਸੁਖੀ। ਰੋਗ ਕੂਰਾ-ਕੁਝ ਦੇ ਰੋਗ, ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ
ਰੋਗ। ਨੀਦ-ਲੀਨਤਾ। ਸੁਹੇਲੀ-ਸੁਖਦਾਈ। ਬਿਨਸੇ-ਨਾਸ। ਸਹਜਿ-ਆਤਮਕ ਅਭੋਲਤਾ ਵਿੱਚ ਟਿਕ ਕੇ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮ̇	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ
ਗੁ	ਰੁ	ਪੂ	ਰਾ	ਮੇ	ਰਾ	ਗੁ	ਰੁ	ਪੂ	ਰਾ
ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪੁਪ	-ਪੁ	ਮ	ਪ
ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮੁ	ਜ	ਪਿ	ਸਦਾ	ਸਸੁ	ਹੇ	ਲੇ

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮੁਪ	ਗਮ
ਸ	ਗ	ਲ	ਬਿ	ਨਾ	ਸੇ	ਰੋs	ਗs	ਕੂs	ਰਾs
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰਸ	-	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਏ	ਕੁ	ਅ	ਰਾ	ਧੁ	s	ਸਾ	ਚਾ	ਸੇ	ਇ
ਸੰਰੁੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮੁਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ
ਜਾs	ਕੀs	ਸਰ	ਨਿs	ਸs	ਦਾs	ਸੁ	ਖੁ	ਹੇ	ਇ
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮ ਪਧੁ ਮੁਪ ਗਮ ਪਨੁ ਧੁਪ ਮੁਪ ਗਮ ਗਗ ਰੁਸ
- 2) ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮੁਪ ਗਮ ਪਮ ਗਗ ਰੁਸ
- 3) ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਰੁੰਸ ਨਨੁ ਧੁਪ ਮੁਪ ਧੁਪ ਮਗ ਰੁਸ

- 1) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਇਹੀ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀਆਂ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀਆਂ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੮੫-੮੮੬)

ਜਪਿ ਗੋਬਿੰਦੁ ਗੋਪਾਲ ਲਾਲੁ॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸਿਮਰਿ ਤੂ ਜੀਵਹਿ ਫਿਰਿ ਨ ਖਾਈ ਮਹਾ ਕਾਲੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
 ਕੋਟਿ ਜਨਮ ਭ੍ਰਮਿ ਭ੍ਰਮਿ ਭ੍ਰਮਿ ਆਇਓ॥ ਬਡੈ ਭਾਗਿ ਸਾਧਸੰਗੁ ਪਾਇਓ॥੧॥ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਨਾਹੀ
 ਉਧਾਰੁ॥ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕੁ ਆਖੈ ਏਹੁ ਬੀਚਾਰੁ॥੨॥੧੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਹਾ ਕਾਲੁ-ਭਿਆਨਕ ਆਤਮਕ ਮੌਤ। ਕੋਟਿ-ਕੋਝਾਂ। ਭ੍ਰਮਿ ਭ੍ਰਮਿ-ਮੁੜ ਮੁੜ ਭਟਕ ਕੇ। ਉਧਾਰੁ-ਪਾਰ-ਉਤਾਰਾ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
			ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	-	-	ਧੁ	ਪ	ਧੁ
			ਜ	ਪਿ	ਗੋ	ਬਿੰ	s	s	ਦੁ	s	s
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ
ਗੋ	s	ਪਾ	s	s	ਲ	ਲਾ	s	s	s	s	s
ਧੁ	-	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	-	-	ਮ	-	-
ਲੁ	s	s	ਰਾ	s	ਮ	ਨਾ	s	s	ਮ	s	s

ਗ	-	-	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗਗ	ਰੁ	-
ਸ	ਸ	ਸ	ਸਿ	ਮਰਿ	ਤੂ	ਜੀ	ਸ	ਸ	ਵਹਿ	ਸ	ਸ
ਸ	-	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	-	-	ਧੁ	ਪ	ਧੁ
ਸ	ਸ	ਸ	ਫਿ	ਰਿ	ਨ	ਖਾ	ਸ	ਸ	ਈ	ਸ	ਸ
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ
ਮ	ਸ	ਰਾ	ਸ	ਸ	ਸ	ਕਾ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ
ਧੁ	-	ਪ									
ਲੁ	ਸ	ਸ									
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਧੁਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	-
ਭ੍ਰ	ਮਿ	-	ਕੇ	ਸ	ਟਿ	ਜ	ਨ	ਮ	ਭ੍ਰ	ਮਿ	ਸ
ਸੰ	-	-	ਸੰਸੰ	ਸੰ	-	ਰੁੰ	-	-	ਗੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ
ਓ	ਸ	ਸ	ਭ੍ਰ	ਮਿ	ਸ	ਆ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਇ
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	-	-	ਧੁ	ਪ	ਧੁ
ਸਾ	ਸ	ਸ	ਬ	ਭੈ	ਸ	ਭਾ	ਸ	ਸ	ਗਿ	ਸ	ਸ
ਧੁ	-	ਪ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ
ਓ	ਸ	ਸ	ਧ	ਸੰ	ਗੁ	ਪਾ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਇ
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮ ਪਮ ਗਮ ਰੁਸ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਰੁਸ
- 2) ਪਧੁ ਮਪ ਗਮ ਰੁਸ ਪਧੁ ਨਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਰੁਸ ਨੁਸ
- 3) ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਰੁੰਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਪਮ ਗਮ ਰੁਸ ਨੁਸ

- 1) ਮ ਗ ਮ ਪ ਧੁਧੁ ਪ ਧੁਧੁ ਪ ਧੁਧੁ | ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਇਹ 9 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਜ ਪਿ ਸ ਗੋ ਬਿੰਦੁ ਗੋ ਬਿੰਦੁ ਗੋ ਬਿੰਦੁ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ ਮ ਪ ਸਵਰ ਤੇ 'ਲਾ ਲੁ' 2 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਗੋ ਪਾ ਲ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਫਿਰ 'ਗੋ ਪਾ ਲ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੩) (੯੫੦)

ਮ:੩॥ ਰਾਮਕਲੀ ਰਾਮੁ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਤਾ ਬਨਿਆ ਸੀਗਾਰੁ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਕਮਲੁ ਬਿਗਸਿਆ ਤਾ ਸਉਪਿਆ ਭਗਤਿ ਭੰਡਾਰੁ॥ ਭਰਮੁ ਗਇਆ ਤਾ ਜਾਗਿਆ ਚੂਕਾ ਅਗਿਆਨ ਅੰਧਾਰੁ॥ ਤਿਸ ਨੇ ਰੂਪੁ ਅਤਿ ਅਗਲਾ ਜਿਸੁ ਹਰਿ ਨਾਲਿ ਪਿਆਰੁ॥ ਸਦਾ ਰਵੈ ਪਿਰੁ ਆਪਣਾ ਸੋਭਾਵੰਤੀ ਨਾਰਿ॥ ਮਨਮੁਖਿ ਸੀਗਾਰੁ ਨ ਜਾਣਨੀ ਜਾਸਨਿ ਜਨਮੁ ਸਭੁ ਹਾਰਿ॥ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਭਗਤੀ ਸੀਗਾਰੁ ਕਰਹਿ ਨਿਤ ਜੰਮਹਿ ਹੋਇ ਖੁਆਰੁ॥ ਸੈਸਾਰੈ ਵਿਚਿ ਸੋਭ ਨ ਪਾਇਨੀ ਅਗੈ ਜਿ ਕਰੇ ਸੁ ਜਾਣੈ ਕਰਤਾਰੁ॥ ਨਾਨਕ ਸਚਾ ਏਕੁ ਹੈ ਦੁਹੁ ਵਿਚਿ ਹੈ ਸੰਸਾਰੁ॥ ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਆਪਿ ਲਾਇਅਨੁ ਸੇ ਕਰਨਿ ਜਿ ਆਪਿ ਕਰਾਏ ਕਰਤਾਰੁ॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਨਿਆ-ਸਫਲ ਹੋਇਆ। ਸੀਗਾਰੁ-ਉੱਦਮ-ਰੂਪ ਸ਼ਿੰਗਾਰ। ਬਿਗਸਿਆ-ਖਿੜ ਜਾਵੇ। ਅਗਲਾ-ਬਹੁਤਾ। ਰਵੈ-ਮਾਣਦੀ ਹੈ। ਜਾਸਨਿ-ਜਾਵਣਗੇ। ਪਾਇਨੀ-ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਗੈ-ਪਰਲੋਕ। ਦੁਹੁ ਵਿਚਿ-ਜਨਮ ਮਰਨ ਵਿੱਚ। ਲਾਇਅਨੁ-ਲਾਏ ਹਨ ਉਸ ਨੇ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਮ	ਪ	ਪੁ	ਨੁ	ਪੁ	ਪ	ਗ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਰਾ	ਮ	ਕ	ਲੀ	ਰਾ	ਮੁ	ਮ	ਨਿ	ਵ	ਸਿ	ਆ	ਸ
ਗ	ਮ	ਪ	ਪੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਪੁ	ਪ	-
ਤਾ	ਸ	ਬ	ਨਿ	ਆ	ਸ	ਸੀ	ਸ	ਗਾ	ਸ	ਰੁ	ਸ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਪੁ	ਪ	ਪੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਨ	ਸੰ
ਗੁ	ਰ	ਕੈ	ਸ	ਬ	ਦਿ	ਕ	ਮਲੁ	ਬਿ	ਗ	ਸਿ	ਆ
ਨ	ਸੰ	ਨਨ	ਪੁ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ
ਤਾ	ਸ	ਸਉ	ਪਿ	ਆ	ਸ	ਭ	ਗ	ਤਿ	ਭੰ	ਡਾ	ਰੁ
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਪੁਪ ਮਪ ਗਮ ਰੁਸ ਗਮ ਪਪੁ ਨਸੰ ਪੁਨੁ ਪੁਪ ਮਪ ਗਮ ਰੁਸ
- 2) ਪਪੁ ਮਪ ਗਮ ਰੁਸ ਪਪੁ ਨਸੰ ਪੁਨੁ ਪੁਪ ਪਪੁ ਮਪ ਗਮ ਰੁਸ
- 3) ਗਮ ਪਪੁ ਨਸੰ ਰੁੰਸੰ ਪੁਨੁ ਪੁਪ ਸੰਨ ਪੁਪ ਮਪ ਗਮ ਰੁਸ ਨੁਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਸੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੮੫)

ਕੋਈ ਬੋਲੈ ਰਾਮ ਰਾਮ ਕੋਈ ਖੁਦਾਇ॥ ਕੋਈ ਸੇਵੈ ਗੁਸਈਆ ਕੋਈ ਅਲਾਹਿ॥੧॥ ਕਾਰਣ ਕਰਣ ਕਰੀਮ॥ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ਰਹੀਮ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਕੋਈ ਨਾਵੈ ਤੀਰਥਿ ਕੋਈ ਹਜ ਜਾਇ॥ ਕੋਈ ਕਰੈ ਪੂਜਾ ਕੋਈ ਸਿਰੁ ਨਿਵਾਇ॥੨॥ ਕੋਈ ਪੜੈ ਬੇਦ ਕੋਈ ਕਠੋਬ॥ ਕੋਈ ਓਵੈ ਨੀਲ ਕੋਈ ਸੁਪੇਦ॥੩॥ ਕੋਈ ਕਹੈ ਤੁਰਕੁ ਕੋਈ ਕਹੈ ਹਿੰਦੂ॥ ਕੋਈ ਬਾਛੈ ਭਿਸਤੁ ਕੋਈ ਸੁਰਗਿੰਦੂ॥੪॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਿਨਿ ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਤਾ॥ ਪ੍ਰਭ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਤਿਨਿ ਭੇਦੁ ਜਾਤਾ॥੫॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗੁਸਈਆ-ਗੋਸਾਈਂ। ਅਲਾਹਿ-ਅੱਲ੍ਹਾ। ਕਰਣ-ਜਗਤ। ਕਰੀਮ-ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਰਹੀਮ-ਰਹਿਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਨਾਵੈ-ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਓਵੈ-ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ। ਨੀਲ-ਨੀਲੇ ਕੱਪੜੇ। ਸੁਪੇਦ-ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ। ਤੁਰਕੁ-ਮੁਸਲਮਾਨ। ਬਾਛੈ-ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਭਿਸਤੁ-ਬਹਿਸ਼ਤ। ਸੁਰਗਿੰਦੂ-ਇੰਦਰ ਦੇਵਤੇ ਦਾ ਸੁਰਗ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਪ
ਕਾ	s	ਰ	s	ਣ	ਕ	ਰ	ਣ	s	ਕ	ਰੀ	s	ਮ
ਪ	ਧੁ	ਮ	-	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-
ਕਿ	ਰ	ਪਾ	s	s	ਧਾ	s	ਰਿ	ਰ	ਹੀ	s	ਮ	s
ਸ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗਮ
ਕਿ	ਰ	ਪਾ	s	s	ਧਾ	s	ਰਿ	ਰ	ਹੀs	ss	ਮs	ss
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਨ	ਸੰ
ਕੋਈ	ਬੋ	ਲੈ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਕੋ	ਈ	ਖੁ	ਦਾ	ਇ	s
ਸੰ	ਰੁੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਨ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਕੋ	ਈ	ਸੇ	s	ਵੈ	ਗੁ	ਸਈ	ਆ	ਕੋ	ਈ	ਅs	ਲਾ	ਹਿ
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮ ਪਧੁ ਮਪ ਗਮ ਰੁਸ ਗਮ ਪਨੁ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਪਮ ਗਗ ਰੁਸ
- 2) ਗਮ ਪਧੁ ਨਸ ਰੁੰਸ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਪਮ ਗਮ ਗਗ ਰੁਸ ਨੁਸ
- 3) ਗਮ ਪਧੁ ਮਪ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਪਮ ਗਗ ਰੁਸ

1) ਧੁਧੁ ਮਪ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਕਰ ਣs ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਏਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

- 2) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਣ' ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3)

ਧੁ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ
ਕ	ਰ	ਣ	s	ਕ	ਰੀ	ਮ

 | ਇਹ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫॥ (੮੯੦-੯੧)

ਕੋਟਿ ਜਾਪ ਤਾਪ ਬਿਸ੍ਰਾਮ॥ ਰਿਧਿ ਬੁਧਿ ਸਿਧਿ ਸੁਰ ਗਿਆਨ॥ ਅਨਿਕ ਰੂਪ ਰੰਗ ਭੋਗ ਰਸੈ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਨਿਮਖ ਰਿਦੈ ਵਸੈ॥੧॥ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ ਵਡਿਆਈ॥ ਕਮਿਤਿ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਸੂਰਬੀਰ ਧੀਰਜ ਮਤਿ ਪੂਰਾ॥ ਸਹਜ ਸਮਾਧਿ ਧੁਨਿ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰਾ॥ ਸਦਾ ਮੁਕਤੁ ਤਾ ਕੇ ਪੂਰੇ ਕਾਮ॥ ਜਾ ਕੈ ਰਿਦੈ ਵਸੈ ਹਰਿ ਨਾਮ॥੨॥ ਸਗਲ ਸੂਖ ਆਨੰਦ ਅਰੋਗਾ॥ ਸਮਦਰਸੀ ਪੂਰਨ ਨਿਰਜੋਗਾ॥ ਆਇ ਨ ਜਾਇ ਡੋਲੈ ਕਤ ਨਾਹੀ॥ ਜਾ ਕੈ ਨਾਮੁ ਬਸੈ ਮਨ ਮਾਹੀ॥੩॥ ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਗੋਪਾਲ ਗੋਵਿੰਦਾ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਪੀਐ ਉਤਰੈ ਚਿੰਦਾ॥ ਨਾਨਕ ਕਉ ਗੁਰਿ ਦੀਆ ਨਾਮੁ॥ ਸੰਤਨ ਕੀ ਟਹਲ ਸੰਤ ਕਾ ਕਾਮੁ॥੪॥੧੫॥੨੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ- ਕਰਮਾਤੀ ਤਾਕਤਾਂ। ਸੁਰ ਗਿਆਨ- ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਾਲੀ ਸੁਝ ਬੁਝ। ਰਸੈ-ਰਸ ਮਾਣਦਾ ਹੈ। ਨਿਮਖ-ਅੱਖ ਫਰਕਣ ਜਿੰਨਾ ਸਮਾਂ। ਸਹਜ-ਆਤਮਕ ਅਡੋਲਤਾ। ਧੁਨਿ-ਲਗਨ। ਸਮਦਰਸੀ-ਬਰਾਬਰ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ। ਨਿਰਜੋਗ-ਨਿਰਲੇਪ। ਕਤ-ਕਿਤੇ ਭੀ। ਚਿੰਦ-ਚਿੰਤਾ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਮੱਧ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-
ਹ	ਰਿs	ਕੇ	ਨਾ	ਮ	ਕੀ	s	ਵ	ਡਿ	ਆ	s	ਈ	s
ਸ	ਰੁ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮੱਪ	ਗਮ
ਕੀ	s	ਮ	s	ਤਿ	ਕ	ਹ	ਣ	ਨ	ਜਾs	ss	ss	ਈs
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਰੁੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਸੰ	-
ਕੇ	ਟਿ	ਜਾ	s	ਪ	ਤਾ	s	ਪ	s	ਬਿ	ਸ੍ਰਾ	ਮ	s
ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨਨੁ	ਧੁ	ਪ	-
ਰਿ	ਧਿ	ਬੁ	s	ਧਿ	ਸਿ	ਧਿ	ਸੁ	ਰ	ਗਿਆ	s	ਨ	s
ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਰੁ	ਪ	ਰੰ	ਗ	ਭੇ	ਗ	ਰ	s	ਸੈ	s
ਨਨੁ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ
ਗੁਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਨਿ	ਮ	ਖਿ	s	ਰਿ	ਦੈ	ਵ	ਸੈ
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਪਹਿਲੀ ਜੈਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪਹਿਲੀਆਂ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀਆਂ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੯੩-੯੪)

ਰਤਨ ਜਵੇਹਰ ਨਾਮ॥ ਸਤੁ ਸੰਤੋਖੁ ਗਿਆਨ॥ ਸੂਖ ਸਹਜ ਦਇਆ ਕਾ ਪੋਤਾ॥ ਹਰਿ ਭਗਤਾ ਹਵਾਲੈ ਹੋਤਾ॥੧॥ ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਕੇ ਭੰਡਾਰੁ॥ ਖਾਤ ਖਰਚਿ ਕਛੁ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵੈ ਅੰਤੁ ਨਹੀ ਹਰਿ ਪਾਰਾਵਾਰੁ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਕੀਰਤਨੁ ਨਿਰਮੋਲਕ ਰੀਰਾ॥ ਆਨੰਦ ਗੁਣੀ ਗਹੀਰਾ॥ ਅਨਹਦ ਬਾਣੀ ਪੂੰਜੀ॥ ਸੰਤਨ ਹਥਿ ਰਾਖੀ ਕੁੰਜੀ॥੨॥ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧਿ ਗੁਫਾ ਤਹ ਆਸਨੁ॥ ਕੇਵਲ ਬ੍ਰਹਮ ਪੂਰਨ ਤਹ ਬਾਸਨੁ॥ ਭਗਤ ਸੰਗਿ ਪ੍ਰਭੁ ਗੋਸਟਿ ਕਰਤ॥ ਤਹ ਹਰਖ ਨ ਸੋਗ ਨ ਜਨਮ ਨ ਮਰਤ॥੩॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਦਿਵਾਇਆ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਤਿਨਿ ਹਰਿ ਧਨੁ ਪਾਇਆ॥ ਦਇਆਲ ਪੁਰਖ ਨਾਨਕ ਅਰਦਾਸਿ॥ ਹਰਿ ਮੇਰੀ ਵਰਤਣਿ ਹਰਿ ਮੇਰੀ ਰਾਸਿ॥੪॥੨੪॥੩੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਤੁ-ਦਾਨ, ਸੇਵਾ। ਸਹਜ-ਆਤਮਕ ਅਡੋਲਤਾ। ਪੋਤਾ-ਸ਼ਜ਼ਾਨਾ। ਨਿਰਮੋਲਕ-ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਗਹੀਰਾ-ਭੂੰਘਾ। ਪੂੰਜੀ-ਸਰਮਾਇਆ। ਸੁੰਨ-ਸੁੰਢ, ਫੁਰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ। ਤਹ-ਉਸ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਬਾਸਨੁ-ਵਾਸ। ਗੋਸਟਿ-ਮਿਲਾਪ। ਹਰਖ-ਖੁਸ਼ੀ। ਸੋਗ-ਗ਼ਮ। ਮਰਤ-ਮੌਤ। ਵਰਤਣਿ-ਹਰ ਵੇਲੇ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਥੈ। ਰਾਸਿ-ਪੂੰਜੀ, ਸਰਮਾਇਆ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ
ਮੇ	S	ਰੇ	ਰਾ	S	ਮ	ਕੇ	S	ਭੰ	S	ਡਾ	S	ਰੁ	S
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਪ
ਖਾ	S	ਤ	ਖ	ਰ	ਚਿ	ਕ	ਛੁ	ਤੇ	ਟਿ	ਨ	S	ਆ	ਵੈ
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਅੰ	S	ਤੁ	ਨ	ਹੀ	S	ਹ	ਰਿ	ਪਾ	ਰਾ	ਵਾ	S	ਰੁ	S
X		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਪੁ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	-	ਰੁ	ਸੰ
ਰ	ਤ	ਨ	ਜ	ਵੈ	ਹਰ	ਨਾ	S	S	S	ਮ	S	S	S
ਸੰ	ਰੁ	-	ਗੰ	ਰੁ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੁ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਸ	ਤੁ	S	ਸੰ	ਤੇ	ਖੁ	ਗਿ	S	ਆ	S	ਨ	S	S	S

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਧੁ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਨ	-	ਸੰ	-
ਸੂ	s	ਖ	ਸ	ਹ	ਜ	ਦਇ	ਆ	ਕਾ	s	ਪੋ	s	ਤਾ	s
ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਹ	ਰਿ	ਭ	ਗ	ਤਾ	s	ਹ	ਵਾ	ਲੈ	s	ਰੋ	s	ਤਾ	s
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮ ਰੁਸ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਰੁਸ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਰੁਸ
 - 2) ਗਮ ਪਧੁ ਮਪ ਗਮ ਰੁਸ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਰੁਸ ਨੁਸ
 - 3) ਮਪ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਗਮ ਰੁਸ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਰੁੰਸੰ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਰੁਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਬ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਬ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾਇਨ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਾਮ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੮੫)

ਓਅੰਕਾਰਿ ਏਕ ਧੁਨਿ ਏਕੈ ਏਕੈ ਰਾਗੁ ਅਲਾਪੈ॥ ਏਕਾ ਦੇਸੀ ਏਕੁ ਦਿਖਾਵੈ ਏਕੋ ਰਹਿਆ ਬਿਆਪੈ॥ ਏਕਾ ਸੁਰਤਿ ਏਕਾ ਹੀ ਸੇਵਾ ਏਕੋ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਪੈ॥੧॥ ਭਲੇ ਭਲੇ ਰੇ ਕੀਰਤਨੀਆ॥ ਰਾਮ ਰਮਾ ਰਾਮਾ ਗੁਨ ਗਾਉ॥ ਛੋਡਿ ਮਾਇਆ ਕੇ ਧੰਧ ਸੁਆਉ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਪੰਚ ਬਜਿਤੁ ਕਰੇ ਸੰਤੋਖਾ ਸਾਤ ਸੁਰਾ ਲੈ ਚਾਲੈ॥ ਬਾਜਾ ਮਾਣੁ ਤਾਣੁ ਤਜਿ ਤਾਨਾ ਪਾਉ ਨ ਬੀਗਾ ਘਾਲੈ॥ ਫੇਰੀ ਫੇਰੁ ਨ ਹੋਵੈ ਕਬ ਹੀ ਏਕੁ ਸਬਦੁ ਬੰਧਿ ਪਾਲੈ॥੨॥ ਨਾਰਦੀ ਨਰਹਰ ਜਾਣਿ ਹਦੂਰੇ॥ ਘੁੰਘਰ ਖੜਕੁ ਤਿਆਗਿ ਵਿਸੂਰੇ॥ ਸਹਜ ਅਨੰਦ ਦਿਖਾਵੈ ਭਾਵੈ॥ ਏਹੁ ਨਿਰਤਿਕਾਰੀ ਜਨਮਿ ਨ ਆਵੈ॥੩॥ ਜੇ ਕੇ ਅਪਨੇ ਠਾਕੁਰ ਭਾਵੈ॥ ਕੋਟਿ ਮਧਿ ਏਹੁ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਵੈ॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਕੀ ਜਾਵਉ ਟੇਕ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਿਸੁ ਕੀਰਤਨੁ ਏਕ॥੪॥੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਏਕੈ ਓਅੰਕਾਰਿ-ਇੱਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿੱਚ। ਅਲਾਪੈ-ਉਚਾਰਦਾ ਹੈ। ਏਕਾ ਦੇਸੀ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦੇਸ ਦਾ ਵਾਸੀ। ਸੇਵਾ-ਭਗਤੀ। ਰਮਾ-ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ। ਸੁਆਉ-ਸੁਆਰਥ। ਬਜਿਤੁ-ਵਾਜੇ, ਸਾਜ਼। ਲੈ-ਲੀਨਤਾ ਵਿੱਚ। ਚਾਲੈ-ਤੁਰਦਾ ਹੈ। ਤਜਿ-ਤਜੇ, ਤਿਆਗਦਾ ਹੈ। ਤਾਨਾ-ਤਾਨ ਪਲਟਾ। ਪਾਉ-ਪੈਰ। ਬੀਗਾ-ਵਿੰਗਾ। ਘਾਲੈ-ਧਰਦਾ। ਪਾਲੈ-ਪੱਲੇ। ਨਾਰਦੀ-ਨਾਰਦ ਵਾਲੀ ਨਿਰਤਕਾਰੀ। ਨਰਹਰ-ਪਰਮਾਤਮਾ। ਹਦੂਰੇ-ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ। ਖੜਕੁ-ਖੜਕਾ। ਵਿਸੂਰੇ-ਚਿੰਤਾ, ਝੋਰੇ। ਠਾਕੁਰ ਭਾਵੈ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਕੋਟਿ ਮਧਿ-ਕੋੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਧੁ	ਮੰ	ਪ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਭ	ਲੇ	s	s	ਭ	ਲੇ	ਰੇ	s	ਕੀਰ	ਤ	ਨੀ	ਆ	s	s

ਰੁ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਧੁ	-	ਨੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ
ਰਾ	s	ਮ	s	ਰ	ਮਾ	ਰਾ	ਮਾ	ਗੁ	s	ਨ	ਗਾ	s	ਉ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮੁਪ	ਗਮ
ਛੇ	s	ਡਿ	s	ਮਾ	ਇਆ	ਕੇ	s	ਧੰ	s	ਧ	ਸੁ	ਆs	ਉs
x		0		2		3		4			5		

ਅੰਤਰਾ

ਮੁਮ	ਮੁਮ	ਪੁਪ	ਪੁਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ
ਉਅੰ	ਕਾਰਿ	ਏਕ	ਧੁਨਿ	ਏ	ਕੈ	ਏ	ਕੈ	ਰਾ	ਗੁ	ਅ	ਲਾ	s	ਪੈ
ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਨੁਨੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧੁਧੁ	ਪ
ਏ	ਕਾ	ਦੇ	ਸੀ	ਏ	ਕੁਦਿ	ਖਾ	ਵੈ	ਏ	ਕੇ	ਰਹਿ	ਆ	ਬਿਆ	ਪੈ
ਪ	ਮ	ਪੁਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮੁਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਏ	ਕਾ	ਸੁਰ	ਤਿs	ਏਕਾ	ਹੀ	ਸੇ	ਵਾ	ਏ	ਕੇ	ਗੁਰ	ਤੇ	ਜਾ	ਪੈ
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 5ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੨ ਦੁਪਦੇ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੯੦੧)

ਗਾਵਹੁ ਰਾਮ ਕੇ ਗੁਣ ਗੀਤ॥ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਪਰਮ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਆਵਾ ਗਉਣੁ ਮਿਟੈ ਮੇਰੇ ਮੀਤ॥੧॥
ਰਹਾਉ॥ ਗੁਣ ਗਾਵਤ ਹੋਵਤ ਪਰਗਾਸੁ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਮਹਿ ਹੋਇ ਨਿਵਾਸੁ॥੧॥ ਸੰਤਸੰਗਤਿ ਮਹਿ
ਹੋਇ ਉਧਾਰੁ॥ ਨਾਨਕ ਭਵਜਲੁ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਿ॥੨॥੧॥੫੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਪਰਮ-ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ। ਆਵਾ ਗਉਣੁ-ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਜਾਣ ਦਾ ਗੇੜ। ਮੀਤ-ਹੋ ਮਿੱਤਰ! ਪਰਗਾਸੁ-
ਚਾਨਣ। ਨਿਵਾਸੁ-ਟਿਕਾਉ। ਉਧਾਰੁ-ਪਾਰ-ਉਤਾਰਾ। ਭਵਜਲੁ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਉਤਰਸਿ-ਤੂੰ ਲੰਘ ਜਾਹਿਗਾ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਗੁਮ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁਮ	ਰੁ	ਸ
ਗਾs	ਵਹੁ	ਰਾ	ਮ	ਕੇ	ਗੁ	ਣs	ਗੀ	ਤ
ਧੁ	ਨੁਨੁ	ਸੁਸੁ	ਰੁਰੁ	ਸ	ਮਗੁ	ਪੁਮ	ਧੁਧੁ	ਪ
ਨਾ	ਮੁਜ	ਪਤ	ਪਰ	ਮ	ਸੁs	ਖੁs	ਪਾਈ	ਐ

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਧੁਨ	ਸੰ	ਧੁਨੁ	ਧੁਧੁ	ਮੁਪ	ਗ	ਮਗ	ਰੁ	ਸ
ਆs	ਵਾ	ਗਉ	ਣਮਿ	ਟੈs	ਮੇ	ਰੇs	ਮੀ	ਤ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ਵ	ਤ	ਹੋਵਤ	ਪਰ	ਗਾ	ਸੁ
ਨਨ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਧੁ	ਪਪ	ਪਧੁ	ਮੁਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਚਰ	ਨ	ਕਮ	ਲ	ਮਹਿ	ਹੋs	ਇਨਿ	ਵਾs	ਸੁs
x		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸੁਰੁਸੁਸੁ ਗਮਰੁਸੁ ਗਮਪਨੁ ਧੁਪਮੁਪ ਗਮਰੁਸੁ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਧੁਨੁ ਧੁਪਮੁਪ ਮਗਰੁਸੁ
 - 2) ਗਮਪਧੁ ਮੁਪਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਧੁਨੁਧੁਪ ਮੁਪਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਧੁਨੁ ਧੁਪਮੁਪ ਮਗਰੁਸੁ
 - 3) ਗਮਪਧੁ ਮੁਪਧੁਨੁ ਧੁਪਮੁਪ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਰੁੰਸੰ ਧੁਨੁਧੁਪ ਮੁਪਗਮ ਪਮਗਮ ਗਗਰੁਸੁ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਾਮ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੯੯)

ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਕੀ ਸਰਣਾਇ॥ ਨਿਰਭਉ ਭਏ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਸਾਧਸੰਗਿ ਦੁਖੁ ਜਾਇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
 ਜਾ ਕੈ ਰਾਮੁ ਬਸੈ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਸੋ ਜਨੁ ਦੁਤਰੁ ਪੇਖਤ ਨਾਹੀ॥ ਸਗਲੇ ਕਾਜ ਸਵਾਰੇ ਅਪਨੇ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ
 ਨਾਮੁ ਰਸਨ ਨਿਤ ਜਪਨੇ॥੧॥ ਜਿਸ ਕੈ ਮਸਤਕਿ ਹਾਥੁ ਗੁਰੁ ਧਰੈ॥ ਸੋ ਦਾਸੁ ਅਦੇਸਾ ਕਾਹੇ ਕਰੈ॥
 ਜਨਮ ਮਰਣ ਕੀ ਚੂਕੀ ਕਾਣਿ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਉਪਰਿ ਕੁਰਬਾਣਿ॥੨॥ ਗੁਰੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਭੇਟਿ ਨਿਹਾਲ॥ ਸੋ
 ਦਰਸਨੁ ਪਾਏ ਜਿਸੁ ਹੋਇ ਦਇਆਲੁ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਜਿਸੁ ਕਿਰਪਾ ਕਰੈ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਸੋ ਭਵਜਲੁ
 ਤਰੈ॥੩॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਵਹੁ ਸਾਧ ਪਿਆਰੇ॥ ਮੁਖ ਉਜਲ ਸਾਚੈ ਦਰਬਾਰੇ॥ ਅਨਦ ਕਰਹੁ ਤਜਿ ਸਗਲ
 ਬਿਕਾਰ॥ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਜਪਿ ਉਤਰਹੁ ਪਾਰਿ॥੪॥੪੨॥੫੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਰਣਾਇ-ਆਸਰਾ। ਨਿਰਭਉ-ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਡਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ। ਦੁਤਰੁ-ਬੜੀ ਅੱਖਿਆਈ ਨਾਲ ਤਰਿਆ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਪੇਖਤ-ਵੇਖਦਾ। ਰਸਨ-ਜੀਭ। ਅਦੇਸਾ-ਚਿੰਤਾ, ਫਿਕਰ। ਕਾਣਿ-ਮੁਥਾਜੀ, ਤੌਖਲਾ। ਭੇਟਿ-ਮਿਲਕੇ। ਭਵਜਲੁ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਉਜਲ-ਉਜਲੇ, ਬੇਦਾਗ। ਤਜਿ-ਤਿਆਗ ਕੇ। ਬਿਕਾਰ-ਮੰਦੇ ਕੰਮ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਰਾ	ਜਾ	ਰਾ	ਮ	ਕੀ	ਸS	ਰ	ਣਾ	ਇS	SS
ਧੁਧੁ	ਨੁਨੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਗਮ	ਪੁਪ	ਧੁ	ਪੁਪ
ਨਿਰ	ਭਉ	ਭ	ਏ	S	ਗੋ	ਬਿੰਦ	ਗੁਨ	ਗਾ	ਵਤ
ਪੁਪੁ	ਨਸੰ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਸਾS	ਧS	ਸੰS	ਗਿ	S	ਦੁS	ਖੁ	ਜਾ	ਇS	SS
X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਜਾ	ਕੈ	ਰਾ	S	ਮੁ	ਬਸੈ	ਮਨ	ਮਾ	ਹੀ	S
ਨ	ਸੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁਪੁ	ਪ	ਧੁ	ਮੰਮੰ	ਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਸੋ	ਜਨੁ	ਦੁS	ਤS	ਰੁ	ਪੇ	ਖਤ	ਨਾ	ਹੀS	SS
X		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਗਮਪਧੁ ਮਪਗਮ ਗਗਰੁਸ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਧੁਨੁ ਧੁਪਮਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ
 - 2) ਗਮਪਧੁ ਮਪਗਮ ਪਮਗਗ ਰੁਸਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਨ ਧੁਪਗਮ ਪਧੁਮਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ
 - 3) ਗਮਪਨੁ ਧੁਪਮਪ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਧੁਨੁ ਧੁਪਮਪ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਰੁੰਸੰ ਧੁਨੁਪੁਪ ਮਪਗਮ ਗਗਰੁਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ | ਮਪ - ਮਪ - ਮਪ | 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਇਹ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਰਾਮ S ਰਾਮ S ਰਾਮ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਲੈ ਕੇ, ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੯੨-੯੩)

ਕਉਡੀ ਬਦਲੈ ਤਿਆਗੈ ਰਤਨੁ॥ ਛੋਡਿ ਜਾਇ ਤਾਹੁ ਕਾ ਜਤਨੁ॥ ਸੋ ਸੰਚੈ ਜੋ ਹੋਛੀ ਬਾਤ॥ ਮਾਇਆ ਮੋਹਿਆ ਟੇਢਉ ਜਾਤ॥੧॥ ਅਭਾਗੋ ਤੈ ਲਾਜ ਨਾਹੀ॥ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਪੂਰਨ ਪਰਮੇਸਰੁ ਹਰਿ ਨ ਚੇਤਿਓ ਮਨ ਮਾਹੀ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਕਉਰਾ ਬਿਖਿਆ ਮੀਠੀ॥ ਸਾਕਤ ਕੀ ਬਿਧਿ ਨੈਨਹੁ ਡੀਠੀ॥ ਕੂੜਿ ਕਪਟਿ ਅਹੰਕਾਰਿ ਰੀਝਾਨਾ॥ ਨਾਮੁ ਸੁਨਤ ਜਨੁ ਬਿਛੁਅ ਡਸਾਨਾ॥੨॥ ਮਾਇਆ ਕਾਰਣਿ ਸਦ ਹੀ ਝੂਰੈ॥ ਮਨਿ ਮੁਖਿ ਕਬਹਿ ਨ ਉਸਤਤਿ ਕਰੈ॥ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦਾਤਾਰੁ॥ ਤਿਸੁ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਕਰੇ ਗਵਾਰੁ॥੩॥ ਸਭ ਸਾਹਾ ਸਿਰਿ ਸਾਚਾ ਸਾਹੁ॥ ਵੇਮੁਹਤਾਜੁ ਪੂਰਾ ਪਾਤਿਸਾਹੁ॥ ਮੋਹ ਮਗਨ ਲਪਟਿਓ
ਭ੍ਰਮ ਗਿਰਹ॥ ਨਾਨਕ ਤਰੀਐ ਤੇਰੀ ਮਿਹਰ॥੪॥੨੧॥੩੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਉਡੀ-ਤੁਛ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼। ਰਤਨ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਰਤਨ। ਤਾਹੁ-ਉਸੇ (ਮਾਇਆ) ਦਾ ਹੀ। ਸੰਚੇ-ਇਕੱਠੀ
ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੇਛੀ-ਬੇੜੇ ਵਿੱਤ ਵਾਲੀ। ਟੇਢਉ-ਵਿੰਗਾ। ਅਭਾਗੇ-ਬਦ-ਨਸੀਬ। ਲਾਜ-ਸ਼ਰਮ। ਮਾਹੀ-ਵਿੱਚ। ਕਉਰਾ-ਕੌੜਾ।
ਬਿਖਿਆ-ਮਾਇਆ। ਸਾਕਤ-ਰੱਬ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਾ ਮਨੁੱਖ। ਬਿਧਿ-ਹਾਲਤ। ਰੀਝਾਨਾ-ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਿਛੁਆ-ਠੁੰਹਾਂ। ਡਸਾਨਾ-ਡੰਗ ਮਾਰ
ਗਿਆ। ਝੁਰੇ-ਚਿੰਤਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਗਨ-ਮਸਤ। ਲਪਟਿਓ-ਚੰਬੜਿਆ ਹੋਇਆ। ਭ੍ਰਮ ਗਿਰਹ- ਭਟਕਣਾ ਦੀ ਗੰਢ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਗਮ	ਧੁ	ਪੁਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਅਸ	ਭਾ	ਗੇਸ	ਤੈ	ਸ	ਲਾ	ਸ	ਜ	ਨਾ	ਸ	ਹੀ
ਸ	ਗਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	ਨੁਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਪ
ਸੁ	ਖਸ	ਸਾ	ਗ	ਰ	ਪੁਸ	ਰਨ	ਪਰ	ਮੇ	ਸ	ਰੁ
ਨਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁ	ਸ
ਹਰਿ	ਨ	ਚੇ	ਤਿ	ਓ	ਮਸ	ਨ	ਸ	ਮਾਸ	ਸ	ਹੀ
x					2		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਕਉ	ਡੀ	ਬ	ਦ	ਲੈ	ਤਿ	ਆ	ਗੈ	ਰ	ਤ	ਨੁ
ਨਸੰ	ਨ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਛੋਸ	ਡਿ	ਜਾਸ	ਸ	ਇ	ਤਾ	ਹੂ	ਕਾ	ਜ	ਤਸ	ਨੁਸ
x					2		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਮਪਧੁਨੁ ਧੁਪਮਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਮਪਧੁਨੁ ਧੁਪਮਪ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਰੁਸੰ ਨਨਧੁਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ
 - 2) ਗਮਪਧੁ ਮਪਗਮ ਪਨੁਧੁਪ ਮਪਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਧੁਨੁਧੁਪ ਮਪਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਧੁਨੁ ਧੁਪਮਪ ਮਗਰੁਸ
 - 3) ਧੁਪਮਪ ਮਗਰੁਸ ਧੁਨੁਧੁਪ ਮਪਮਗ ਰੁਸਧੁਨੁ ਸੰਨਧੁਪ ਮਪਮਗ ਰੁਸਧੁਨੁ ਸੰਰੁੰਸੰਨ ਧੁਪਮਪ ਮਗਰੁਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) ਪਹਿਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਉਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਉਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫)

(੯੬੪)

ਸਲੋਕ ਮ:੫॥ ਹਭਿ ਗੁਣ ਤੈਡੇ ਨਾਨਕ ਜੀਉ ਮੈ ਕੂ ਥੀਏ ਮੈ ਨਿਰਗੁਣ ਤੇ ਕਿਆ ਹੋਵੈ॥ ਤਉ ਜੇਵਡੁ ਦਾਤਾਰੁ ਨ ਕੋਈ ਜਾਚਕੁ ਸਦਾ ਜਾਚੋਵੈ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹਭਿ-ਸਾਰੇ। ਮੈ ਕੂ-ਮੈਨੂੰ। ਥੀਏ-ਮਿਲੇ ਹਨ। ਜਾਚਕੁ-ਮੰਗਤਾ। ਜਾਚੋਵੈ-ਮੰਗਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											ਸਰੁਸ- ਗਮਪ- ਹਸਭਿਸ ਗੁਸਟਸ
ਧੁਧੁ	ਪ-ਧੁਪ	ਮੁਪ	ਗ-ਮਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਪਧੁਮਪ	ਮ-ਪਮ	ਗ-ਮਗ	ਰੁਸ		
ਤੈਡੇ	ਨਾਸਨਕ	ਜੀਉ	ਮੈਸਕੂਸ	ਥੀਏ	ਮੈਸ	ਨਿਰਗੁਣ	ਤੇਸਸ	ਕਿਸਆਸ	ਹੋਵੈ		
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

											ਮਪਧੁਪ ਧੁ-ਨਨ ਤਉਸ ਜੇਸਵਡੁ
ਸੰਸ	ਰੁੰਸ	ਸੰ-ਨਸ	ਗੰਮਰੁੰਸ	ਨ-ਸੰਨ	ਧੁਪ	ਮਪਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪਗਮ	ਰੁਸ		
ਦਾਤਾ	ਰੁਸ	ਨਸਸ	ਕੋਸਈਸ	ਜਾਸਸ	ਚਕੁ	ਸਸਸ	ਦਾਸ	ਜਾਚੋਸ	ਵੈਸ		
x		0		2		0		3		4	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸ- ਰੁਸ ਗਮਰੁ- ਸ-ਨਸ ਗਮਪ- ਧੁਪ ਪਧੁਮਪ ਗਮਰੁ- ਸ-ਨਸ
- 2) ਸ-ਰੁਸ ਗਮਪ- ਧੁ-ਮਪ ਧੁਨੁਧੁ- ਪ-ਮਪ ਮਪਧੁਨੁ ਸੰਨਧੁਪ ਮਪਗਮ ਰੁਸ
- 1) ਗਮਪਮਗਮਪਧੁ ਮਪਗਮਪਨੁਧੁਪ ਮਪਗਮਪਧੁਨਸੰ ਧੁਨੁਧੁਪਮਪਗਮ ਪਧੁਨਸੰਰੁੰਸੰਗੰਗੰ
- ਰੁੰਸੰਨਸੰਨਨਧੁਪ ਮਪਗਮਪਧੁਮਪ ਗਮਪਮਗਰੁਸ-
- 2) ਸਰੁਸਸਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸਸਰੁਸਸ ਗਮਪਧੁਮਪਮਗ ਰੁਸਸਰੁਸਸਗਮ ਪਨੁਧੁਪਮਪਮਗ
- ਰੁਸਸਰੁਸਸਗਮ ਪਧੁਨਸੰਰੁੰਸੰਗੰਗੰ ਰੁੰਸੰਨਨਧੁਪਮਪ ਗਮਪਮਗਗਰੁਸ

- 1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫)

(੯੫੮)

ਸਲੋਕੁ ਮ:੫॥ ਧੰਨੁ ਸੁ ਰਾਗ ਸੁਰੰਗੜੇ ਆਲਾਪਤ ਸਭ ਤਿਖ ਜਾਇ॥ ਧੰਨੁ ਸੁ ਜੰਤ ਸੁਹਾਵੜੇ ਜੋ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਪਦੇ ਨਾਉ॥ ਜਿਨੀ ਇਕ ਮਨਿ ਇਕੁ ਅਰਾਧਿਆ ਤਿਨ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜਾਉ॥ ਤਿਨ ਕੀ ਧੂੜਿ ਹਮ ਬਾਛਦੇ ਕਰਮੀ ਪਲੈ ਪਾਇ॥ ਜੋ ਰਤੇ ਰੰਗਿ ਗੋਵਿਦ ਕੈ ਹਉ ਤਿਨ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜਾਉ॥ ਆਖਾ

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਬਿਰਥਾ ਜੀਅ ਕੀ ਹਰਿ ਸਜਣੁ ਮੇਲਹੁ ਰਾਇ॥ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਮੇਲਾਇਆ ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੁਖੁ ਜਾਇ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਪਾਇਆ ਅਗਮ ਰੂਪੁ ਅਨਤ ਨ ਕਾਹੂ ਜਾਇ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਰੰਗੜੇ-ਸੋਹਣੇ। ਆਲਾਪਤ-ਅਲਾਪਦਿਆਂ। ਤਿਖ-ਤਿਸ਼ਨਾ। ਬਾਛਦੇ-ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਕਰਮੀ-(ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ) ਮਿਹਰ ਨਾਲ। ਬਿਰਥਾ-ਪੀੜਾ। ਰਾਇ-ਪ੍ਰਭੂ-ਪਾਤਸ਼ਾਹ। ਅਨਤ-ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਪੁ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਧੰ	s	ਨੁ	ਸੁ	ਰਾ	ਗ	ਸੁ	ਰੰ	ਗ	ੜੇs	s	s
ਪੁ	ਨੁ	ਸ	ਰੁ	ਗੁਰੁ	ਸ	ਪੁ	ਪ	ਮੰ	ਮਗ	ਰੁ	ਸ
ਆ	ਲਾ	ਪ	ਤ	ਸs	ਭ	ਤਿ	s	ਖs	ਜਾs	s	ਇ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪੁਪੁ	ਮੰ	ਪ	ਮਪ	ਪੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ
ਧੰs	s	ਨੁ	ਸੁs	ਜੰ	ਤ	ਸੁ	ਹਾ	ਵ	ੜੇ	s	s
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਪੁਨੁ	ਪੁ	ਪ	ਮੰ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ
ਜੇ	s	s	ਗੁਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਜs	ਪ	ਦੇ	ਨਾ	s	ਉ
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

- 1) ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। $6+3+3=12$ ਮਾਤਰਾਂ।
- 2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ, ਫਿਰ ਇਸ ਚੱਕਰ ਦੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਚੌਗੁਨ, ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਨਾਲ ਹੀ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। $(6+3+3=12)$ ਮਾਤਰਾਂ।
- 3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ, ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। $(8+2+2=12)$ ਮਾਤਰਾਂ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੯੦੦)

ਐਸਾ ਪੂਰਾ ਗੁਰਦੇਉ ਸਹਾਈ॥ ਜਾ ਕਾ ਸਿਮਰਨੁ ਬਿਰਥਾ ਨ ਜਾਈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਦਰਸਨੁ ਪੇਖਤ ਹੋਇ ਨਿਹਾਲੁ॥ ਜਾ ਕੀ ਧੂਰਿ ਕਾਟੈ ਜਮ ਜਾਲੁ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਬਸੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਕੇ॥ ਕਾਰਜ ਸਵਾਰੇ ਸਗਲੇ ਤਨ ਕੇ॥੧॥ ਜਾ ਕੈ ਮਸਤਕਿ ਰਾਖੈ ਹਾਥੁ॥ ਪੁਭੁ ਮੇਰੇ ਅਨਾਥ ਕੇ ਨਾਥੁ॥ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਣੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨੁ॥

ਸਦਾ ਸਦਾ ਜਾਈਐ ਕੁਰਬਾਨੁ॥੨॥ ਨਿਰਮਲ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇਇ ਜਿਸੁ ਦਾਨੁ॥ ਤਜਹਿ ਬਿਕਾਰ ਬਿਨਸੈ ਅਭਿਮਾਨੁ॥ ਏਕੁ ਧਿਆਈਐ ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ॥ ਪਾਪ ਬਿਨਾਸੈ ਨਾਮ ਕੈ ਰੰਗਿ॥੩॥ ਗੁਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਸਗਲ ਨਿਵਾਸ॥ ਘਟਿ ਘਟਿ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਗੁਣਤਾਸ॥ ਦਰਸੁ ਦੇਹਿ ਧਾਰਉ ਪ੍ਰਭ ਆਸ॥ ਨਿਤ ਨਾਨਕੁ ਚਿਤਵੈ ਸਚੁ ਅਰਦਾਸਿ॥੪॥੪੫॥੫੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗੁਰਦੇਉ-ਗੁਰੂ। ਬਿਰਥਾ-ਵਿਅਰਥ। ਜਮ ਜਾਲ-ਜਮ ਦੀ ਫਾਹੀ। ਅਨਾਥ ਕੇ ਨਾਥ-ਅਨਾਥਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ। ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਣ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗੇ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਨਿਧਾਨੁ-ਖਜ਼ਾਨਾ। ਨਿਰਮਲ ਮੰਤ੍ਰ-ਪਵਿੱਤਰ ਉਪਦੇਸ਼। ਤਜਹਿ-ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਿਨਸੈ-ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਣਤਾਸ-ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ। ਨਾਨਕੁ ਚਿਤਵੈ-ਨਾਨਕ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਰਹੇ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਸ	ਰੁ	ਸ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ
ਐ	ਸਾ	ਪੂ	ਸ	ਰਾ	ਗੁ	ਰ	ਦੇ	ਉ	ਸ	ਹਾ	ਈ	ਸ
ਪ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਗਰੁ	ਸ
ਜਾ	ਕਾs	ਸਿਮ	ਰ	ਨੁ	ਬਿ	ਰ	ਥਾ	ਨ	ਜਾs	s	ਈs	s
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪਧੁ	ਮਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	-
ਦਰ	ਸਨੁ	ਪੇ	ਖ	ਤ	ਰੇ	s	ਇ	s	ਨਿ	ਹਾ	ਲੁ	s
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਜਾ	ਕੀ	ਧੁ	s	ਰਿ	ਕਾs	ਟੈs	ਜ	ਮ	ਜਾ	ss	ਲੁ	s
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਪਧੁਮਪ ਮਗਰੁਸ ਧੁਨੁਧੁਪ ਪਧੁਮਪ ਮਗਰੁਸ ਧੁਨਸੰਨ ਧੁਪਧੁ ਮਪਮਗ ਰੁਸਧੁਨ ਸੰਰੁੰਸੰਨ
ਧੁਪਧੁ ਮਪਮਗ ਰੁਸਨੁਸ
- 2) ਗਮਪਮ ਗਰੁਸ- ਗਮਪਧੁ ਮਪਗਮ ਪਮਗਰੁ ਸ-ਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਨ ਧੁਪਮਪ ਧੁਨੁਧੁਪ
ਮਪਗਮ ਪਮਗਰੁ ਸ-ਨੁਸ
- 3) ਗਮਪਧੁ ਮਪਮਗ ਰੁਸਗਮ ਪਨੁਧੁਪ ਮਪਮਗ ਰੁਸਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਨ ਧੁਪਮਪ ਧੁਨੁਧੁਪ
ਮਪਗਮ ਪਧੁਮਪ ਮਗਰੁਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਨੌਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਹੀ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

(ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫)

(੯੬੨)

ਮ:੫॥ ਅਨਦ ਸੂਖ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ਨਿਤ ਹਰਿ ਕਾ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਇ॥ ਅਵਰ ਸਿਆਣਪ ਛਾਡਿ ਦੇਹਿ ਨਾਨਕ ਉਧਰਸਿ ਨਾਇ॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗਾਇ-ਗਾ ਕੇ। ਉਧਰਸਿ-ਤੂੰ ਬਚ ਜਾਹਿ'ਗਾ। ਨਾਇ-ਨਾਮ ਦੀ ਰਾਹੀਂ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
													ਮੰਪਰਾਮ
													ਅਨਦ
ਧੁ-	ਪ-ਮੰਪ	ਗ-ਮਮ	ਰੁਸ	ਸ-ਗਮ	ਪਧੁਪ-	ਮੰਪਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਪਧੁਨਸੰ	ਧੁਪ	ਪਧੁਮੰਪ	ਮ-ਗਮ	ਰੁਸ	
ਸੂs	ssਖs	ਬਿਸ੍ਰਾ	ਮs	ਨਿsss	ਤsss	ਹsss	ਰਿs	ssਕਾs	ਕੀਰ	ਤਨੁs	ਗਾss	ਇs	
x			2				0			3			
													ਮਪਧੁਨ
													ਅਵਰs

ਸੰਸ	--ਰੁੰਸ	ਧੁਨਸ-	ਰੁੰ-ਗੰਰੁੰ	ਸੰ-ਨਸੰ	ਗੰਮੰਰੁੰ	ਸੰ-ਨਸੰ	ਧੁਨੁਧੁ-	ਪ-ਮੰਪ	ਪਧੁਮੰਪ	ਮ-ਮਪ	ਗ-ਮਗ	ਰੁਸ	
ਸਿਆsssਟs	psss	ਛਾsss	ਛਿsss	ਦੇsss	ਹਿsss	ਨਾsss	ਨsਕs	ਉsਧs	ਰsਸਿs	ਨਾsss	ਇs		
x			2				0			3			

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਅਲਾਪ ਤੇ ਤਾਨਾਂ ਏਕਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਅਨਦ' ਨੂੰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਅਨਦ' ਨੂੰ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅੱਧੀ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ 'ਅਨਦ ss' ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ 1½ ਮਾਤਰ ਦੇ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ 'ਅਨਦ' 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੪॥

(੮੮੨)

ਸਤਗੁਰ ਦਇਆ ਕਰਹੁ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਣ ਹਰਿ ਰਾਇਆ॥ ਹਮ ਚੇਰੀ ਹੋਇ ਲਗਹ ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਮਾਰਗੁ ਪੰਥੁ ਦਿਖਾਇਆ॥੧॥ ਰਾਮ ਮੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਨਿ ਭਾਇਆ॥ ਮੈ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ਬੇਲੀ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਹਰਿ ਸਖਾਇਆ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਮੇਰੇ ਇਕੁ ਖਿਨੁ ਪ੍ਰਾਨ ਨ ਰਹਹਿ ਬਿਨੁ ਪ੍ਰੀਤਮ ਬਿਨੁ ਦੇਖੇ ਮਰਹਿ ਮੇਰੀ ਮਾਇਆ॥ ਧਨੁ ਧਨੁ ਵਡ ਭਾਗੁ ਗੁਰ ਸਰਣੀ ਆਏ ਹਰਿ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਦਰਸਨੁ ਪਾਇਆ॥੨॥ ਮੈ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ ਸੂਝੈ ਬੂਝੈ ਮਨਿ ਹਰਿ ਜਪੁ ਜਪਉ ਜਪਾਇਆ॥ ਨਾਮਹੀਣ ਫਿਰਹਿ ਸੇ ਨਕਟੇ ਤਿਨ ਘਸਿ ਘਸਿ ਨਕ ਵਢਾਇਆ॥੩॥ ਮੈ ਕਉ ਜਗਜੀਵਨ ਜੀਵਾਲਿ ਲੈ ਸੁਆਮੀ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਨਾਮੁ ਵਸਾਇਆ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਹੈ ਪੂਰਾ ਮਿਲਿ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ॥੪॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹਰਿ-ਹੇ ਹਰੀ! ਰਾਇਆ-ਪਾਤਸ਼ਾਹ। ਚੇਰੀ-ਦਾਸੀ। ਮਾਰਗੁ-ਰਸਤਾ। ਪੰਥੁ-ਰਸਤਾ। ਬੇਲੀ-ਮਦਦਗਾਰ। ਸਖਾਇਆ-ਸਾਥੀ। ਪ੍ਰਾਨ-ਜਿੰਦ। ਮਾਇਆ-ਹੇ ਮਾਂ! ਨਕਟੇ-ਬੇ-ਸ਼ਰਮ। ਘਸਿ ਘਸਿ-ਬਹੁਤ ਬੇ-ਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਾ ਕੇ। ਜੀਵਾਲਿ ਲੈ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਬਖਸ਼। ਰਿਦ-ਹਿਰਦਾ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਸ	ਮ	ਗਮ	ਪ	ਪ	ਮੰਪ	ਗਮ
							ਰਾ	ਮ	ਮੈs	ਹ	ਰਿ	ਹs	ਰਿs
ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮੰਮ	ਪ	-	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਮੰਮ	ਪ
ਨਾ	ਮੁ	ਮ	ਨਿ	ਭਾਇ	ਆ	s	ਮੈ	ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨੁ	ਅਵ	ਰੁ
ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	s	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ
ਨ	ਕੇ	ਈ	ਬੇ	ss	ਲੀ	s	ਮੈ	ਰਾ	s	ਪਿ	ਤਾ	ਮਾ	ਤਾ
ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮੰਪ	ਗ	ਮ							
ਹ	ਰਿ	ਸ	ਖਾ	ਇs	ਆ	s							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

							ਪਪ	ਗ	ਮ	ਪਪ	ਪ	ਧੁ	ਨਨ
							ਸਤ	ਗੁ	ਰ	ਦਇ	ਆ	ਕ	ਰਹੁ
ਸੰ	ਸੰ	-	ਰੁੰ	-	ਸੰਸੰ	-	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਹ	ਰਿ	s	ਮੇ	s	ਲਹੁ	s	ਮੇ	ਰੇ	s	ਪ੍ਰੀ	s	ਤ	ਮ
ਨਨ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	-	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ
ਪ੍ਰਾ	ਣ	ਹਰਿ	ਰਾ	ਇ	ਆ	s	ਹ	ਮ	s	ਚੇ	ਰੀ	ਹੇ	ਇ
ਗ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	s	ਸ	ਮ	ਗਮ	ਪਪ	ਪ	ਧੁ	ਪਧੁ
ਲ	ਗਹ	ਗੁ	ਰ	ਚਰ	ਣੀ	s	ਜਿ	ਨਿ	ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਮਾ	ਰਗੁ
ਸੰਨ	ਧੁ	ਪ	ਮੰਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਗਮ							
ਪੰs	ਬੁ	ਦਿ	ਖਾs	ਇs	ਆs	ss							
x					2		0			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਪਧੁਮੰਪ ਮਗਰੁਸ ਧੁਨੁਧੁਪ ਪਧੁਮੰਪ ਮਗਰੁਸ ਪਧੁਨਸੰ ਨਨਧੁਪ ਪਧੁਮੰਪ ਮਗਰੁਸ ਪਧੁਨਸੰ
ਰੁੰਸੰਨਸੰ ਨਨਧੁਪ ਪਧੁਮੰਪ ਮਗਰੁਸ
- 2) ਪਧੁਮੰਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਧੁਨੁਧੁਪ ਪਧੁਮੰਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਸੰ ਗੰਗੰਰੁੰਸੰ
ਨਨਧੁਪ ਪਧੁਮੰਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ
- 3) ਗਮਪਧੁ ਮੰਪਗਮ ਪਮਗਗ ਰੁਸਗਮ ਪਨੁਧੁਪ ਮੰਪਗਮ ਪਮਗਗ ਰੁਸਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਨ
ਧੁਪਗਮ ਪਧੁਮੰਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ

1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਪਪਪ --ਪਪ ਪਪ-- ਪਪਪਪ | ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹਰਿਹਰਿ ssਹਰਿ ਹਰਿss ਹਰਿਹਰਿ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਅੱਠਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੩ ਅਨੰਦੁ) (੯੨੧-੨੨)

ਮਨਿ ਚਾਉ ਭਇਆ ਪ੍ਰਭ ਆਗਮੁ ਸੁਣਿਆ॥ ਹਰਿ ਮੰਗਲੁ ਗਾਉ ਸਖੀ ਗਿ੍ਹੁ ਮੰਦਰੁ ਬਣਿਆ॥ ਹਰਿ ਗਾਉ ਮੰਗਲੁ ਨਿਤ ਸਖੀਏ ਸੋਗੁ ਦੂਖੁ ਨ ਵਿਆਪਏ॥ ਗੁਰ ਚਰਨ ਲਾਗੇ ਦਿਨ ਸਭਾਗੇ ਆਪਣਾ ਪਿਰੁ ਜਾਪਏ॥ ਅਨਹਤ ਬਾਣੀ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਜਾਣੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਰਸੁ ਭੋਗੇ॥ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਿ ਮਿਲਿਆ ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਜੋਗੇ॥੩੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਚਾਉ-ਆਨੰਦ। ਪ੍ਰਭ ਆਗਮੁ-ਪ੍ਰਭੁ ਦਾ ਆਉਣਾ। ਮੰਗਲੁ-ਸੁਖੀ ਦਾ ਗੀਤ। ਗਿ੍ਹੁ-ਹਿਰਦਾ-ਘਰ। ਜਾਪਏ-ਦਿੱਸ ਪਿਆ ਹੈ। ਅਨਹਤ ਬਾਣੀ-ਇੱਕ-ਰਸ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਦੀ ਹੈ। ਜੋਗੇ-ਸਮਰੱਥ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਪ	ਧੁਮ	-ਪ	ਗਗ	ਮ	ਨੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਗ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਮ	ਨਿਚਾ	ੲ	ਭਇ	ਆ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਆ	ੲ	ਗ	ਮੁ	ਸੁ	ਣਿੲ	ਆ	ੲ
ਸ	ਰੁਰੁ	ਸਸ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਨਨ	ਸੰ	ਨਧੁ	ਪਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਹ	ਰਿਮੰ	ਗਲੁ	ਗਾ	ਉ	ਸ	ਖੀ	ਗਿ੍ਹੁ	ਹੁ	ਮੰੲ	ਦਰੁ	ਬੲ	ਣਿੲ	ਆ	ੲ
x	2						3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪਧੁ	-ਪ	ਧੁ	-	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਰੁੰ	ਸੰ	ਗੰਮ	ਰੁੰ	ਸੰ	-
ਹ	ਰਿਗਾ	ੲ	ਮੰ	ੲ	ਗ	ਲੁ	ਨਿ	ੲ	ਤ	ੲ	ਸੲ	ਖੀ	ਏ	ੲ
ਸੰ	ਰੁੰਨ	-ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਮੰ	ਪ	ਗ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਸੋ	ੲਗੁ	ੲੲ	ਦੁ	ੲ	ਖੁ	ੲ	ਨੲ	ੲ	ਵਿ	ਆ	ਪ	ੲੲ	ਏ	ੲ
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮਪਨੁ ਧੁਪਮਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਧੁਨੁ ਧੁਪਮਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਗਮਪਧੁ
ਨਸੰਰੁਸੰ ਧੁਨੁਧੁਪ ਮਪਗਮ ਪਮਗਗ ਰੁਸਨੁਸ
- 2) ਗਮਪਗ ਮਪਗਮ ਪਧੁਮਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਧੁਨੁ ਸੰਧੁਨਸੰ ਧੁਨਸੰਰੁੰ ਸੰਨਧੁਪ
ਗਮਪਗ ਮਪਗਮ ਪਧੁਮਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ
- 3) ਪਧੁਪਧੁ ਮਪਗਮ ਪਮਗਗ ਰੁਸਨੁਸ ਧੁਨੁਧੁਪ ਪਧੁਪਧੁ ਮਪਗਮ ਪਮਗਗ ਰੁਸਨੁਸ ਧੁਨਸੰਰੁੰ
ਸੰਨਧੁਪ ਪਧੁਪਧੁ ਮਪਗਮ ਪਮਗਗ ਰੁਸਨੁਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ, ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਦੇ ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 4) ਅੱਠਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਪ੍ਰਭ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੮੯੩)

ਤੇਰੀ ਸਰਣਿ ਪੂਰੇ ਗੁਰਦੇਵ॥ ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਨਾਹੀ ਕੋਇ॥ ਤੂ ਸਮਰਥੁ ਪੂਰਨ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ॥ ਸੋ ਧਿਆਏ ਪੂਰਾ ਜਿਸੁ ਕਰਮੁ॥੧॥ ਤਰਣ ਤਾਰਣ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ ਨਾਉ॥ ਏਕਾ ਸਰਣਿ ਗਹੀ ਮਨ ਮੇਰੈ ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਨਾਹੀ ਠਾਉ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਪਿ ਜਪਿ ਜੀਵਾ ਤੇਰਾ ਨਾਉ॥ ਆਗੈ ਦਰਗਹ ਪਾਵਉ ਠਾਉ॥ ਦੂਖੁ ਅੰਧੇਰਾ ਮਨ ਤੇ ਜਾਇ॥ ਦੁਰਮਤਿ ਬਿਨਸੈ ਰਾਚੈ ਹਰਿ ਨਾਇ॥੨॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ ਲਾਗੀ ਪ੍ਰੀਤਿ॥ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਕੀ ਨਿਰਮਲ ਰੀਤਿ॥ ਭਉ ਭਾਗਾ ਨਿਰਭਉ ਮਨਿ ਬਸੈ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਰਸਨਾ ਨਿਤ ਜਪੈ॥੩॥ ਕੋਟਿ ਜਨਮ ਕੇ ਕਾਟੇ ਫਾਹੇ॥ ਪਾਇਆ ਲਾਭੁ ਸਚਾ ਧਨੁ ਲਾਹੇ॥ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵੈ ਅਖੁਟ ਭੰਡਾਰ॥ ਨਾਨਕ ਭਗਤ ਸੋਹਹਿ ਹਰਿ ਦੁਆਰ॥੪॥੨੩॥੩੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਮਰਥੁ-ਸਭ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ। ਕਰਮੁ-ਬਖਸ਼ਿਸ਼। ਤਰਣ-ਬੇੜੀ। ਗਹੀ-ਫੜੀ। ਠਾਉ-ਥਾਂ। ਦੁਰਮਤਿ-ਭੈੜੀ ਮੱਤ। ਰਾਚੈ-ਲੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਇ-ਨਾਮ ਵਿੱਚ। ਰੀਤਿ-ਮਰਯਾਦਾ। ਭਉ-ਡਰ। ਫਾਹੇ-ਬੰਧਨ। ਲਾਹੇ-ਖੱਟੀ, ਨਫਾ। ਤੋਟਿ-ਘਾਟਾ। ਅਖੁਟ-ਕਦੇ ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲੇ। ਭੰਡਾਰ-ਖਜ਼ਾਨੇ। ਸੋਹਹਿ-ਸੋਭਦੇ ਹਨ। ਦੁਆਰ-ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10½ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਸ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੁ-	ਸ
ਤ	ਰ	ਣ	ਤਾ	ਰ	ਣ	ਪ੍ਰS	ਭਤੇ	Sਰੋ	ਨਾS	ਉ
ਧੁ	ਨ	ਸ	ਰੁ	ਗਰੁ	ਸ	ਗਮ	ਗਮ	ਪਮ	ਧੁਮ	ਪ
ਏ	S	ਕਾ	ਸ	ਰS	ਣਿ	ਗS	ਹੀਮ	Sਨ	ਮੇS	ਰੈ
ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮੁਪ	ਪਗ	ਮ-	ਰੁ-	ਸ
ਤੁ	ਧੁ	ਬਿ	ਨੁS	ਦੁ	ਜਾ	ਨਾS	ਹੀਠਾ	SS	ਉS	S
x		2		3		4				

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਮਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰਰੁ	ਰੁੰਗ	ਰੁੰਰੁ	ਸੰਨ	ਸੰ
ਤੇ	SS	ਰੀ	ਸ	ਰ	ਣਿ	ਪੂS	ਰੇਗੁ	Sਰ	ਦੇS	ਵ
ਧੁਨੁ	ਸੰਨ	ਧੁਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ-	ਪਮ	ਗਮ	ਰੁ-	ਸ
ਤੁS	ਧੁS	ਬਿS	ਨੁS	ਦੁ	ਜਾ	ਨਾS	ਹੀਕੋ	SS	ਇ	S
x		2		3		4				

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮਗਗ ਰੁਸਗਮ ਪਧੁਮਪ ਗਮਗਗ ਰੁਸਗਮ ਪਧੁਨਸੇ ਰੁੰਸੰਨਨ ਧੁਪਗਮ ਪਧੁਮਪ ਗਮਗਗ ਰੁਸ
- 2) ਗਮਪਧੁ ਮਪਮਗ ਰੁਸਗਮ ਪਨੁਧੁਪ ਮਪਮਗ ਰੁਸਗਮ ਪਧੁਨਸੇ ਨਨੁਧੁਪ ਗਮਪਧੁ ਮਪਮਗ ਰੁਸ
- 3) ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਪਧੁਮਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਪਧੁਨਸੇ ਧੁਨੁਧੁਪ ਪਧੁਮਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਨੁਸ

1) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਗਮ ਪਗ ਮਪ ਗਮ ਪ ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪ੍ਰ ਭਪ੍ਰ ਭ ਪ੍ਰ ਭ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਮ ਗਰੁ ਸਪ ਮਗ ਰੁਸ ਪਮ ਗਰੁ ਸ ਇਹ 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਤਾS ਰS ਟਤਾ sਰ sਣ ਤਾS ਰS ਟ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੩ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੯੦੧)

ਨਰਨਰਹ ਨਮਸਕਾਰੰ॥ ਜਲਨ ਬਲਨ ਬਸੁਧ ਗਗਨ ਏਕ ਏਕੰਕਾਰੰ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਨ ਧਰਨ ਪੁਨ ਪੁਨਹ ਕਰਨ॥ ਨਹ ਗਿਰਹ ਨਿਰੰਹਾਰੰ॥੧॥ ਗੰਭੀਰ ਧੀਰ ਨਾਮ ਹੀਰ ਉਚ ਮੂਚ ਅਪਾਰੰ॥ ਕਰਨ ਕੇਲ ਗੁਣ ਅਮੋਲ ਨਾਨਕ ਬਲਿਹਾਰੰ॥੨॥੧॥੫੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਰਨਰਹ-ਨਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਨਰ, ਪਰਮਾਤਮਾ। ਜਲਨ-ਜਲਾਂ ਵਿੱਚ। ਬਲਨ-ਬਲ। ਬਸੁਧ-ਧਰਤੀ। ਏਕੰਕਾਰੰ-ਸਰਬ ਵਿਆਪੀ ਪ੍ਰਭੂ। ਹਰਨ-ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਧਰਨ-ਪਾਲਣ ਵਾਲਾ। ਪੁਨ ਪੁਨਹ-ਮੁੜ ਮੁੜ। ਗਿਰਹ-ਗਿ੍ਹ, ਘਰ। ਨਿਰੰਹਾਰੰ-ਖੁਰਾਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾ। ਧੀਰ-ਵੱਡੇ ਜਿਗਰੇ ਵਾਲਾ। ਹੀਰ-ਬਹੁ-ਮੁੱਲਾ। ਮੂਚ-ਵੱਡਾ। ਕਰਨ ਕੇਲ-ਕੌਤਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਚਾਰਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਗ	ਮ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਨ	S	ਰ	ਨ	ਰ	ਹ	ਨ	ਮ	ਸ	ਕਾ	ਰੰ	S
ਸ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਮ	ਪ
ਜ	ਲ	ਨ	ਬ	ਲ	ਨ	ਬ	ਸੁ	ਧ	ਗ	ਗ	ਨ
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਏ	S	ਕ	ਏ	ਕੰ	S	ਕਾ	S	S	ਰੰ	S	S
X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਸੰ
ਹ	ਰ	ਨ	ਧ	ਰ	ਨ	ਪੁ	ਨ	ਪੁ	ਨਹ	ਕਰ	ਨ
ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਨ	ਹ	S	ਗਿ	ਰ	ਹ	ਨਿ	ਰੰ	S	ਹਾ	ਰੰ	S
X		0		2		0		3		4	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	-	ਨ	ਸੰ	-	-	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	-
ਗੰ	ਭੀ	ਰ	ਧੀ	ਸ	ਰ	ਨਾ	ਸ	ਸ	ਮ	ਹੀ	ਸ	ਰ	ਸ
ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਊ	ਸ	ਚ	ਮੁ	ਸ	ਚ	ਅ	ਸ	ਪਾ	ਸ	ਰੰ	ਸ	ਸ	ਸ
ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਕ	ਰ	ਨ	ਕੇ	ਸ	ਲ	ਗੁ	ਸ	ਣ	ਅ	ਮੇ	ਸ	ਲ	ਸ
ਪ	ਧੁ	-	ਮ	ਪ	ਪ	ਗ	-	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਨਾ	ਸ	ਸ	ਨ	ਸ	ਕ	ਬ	ਸ	ਲਿ	ਸ	ਹਾ	ਸ	ਰੰ	ਸ
X		2		0		3		0		4		0	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ ਅਸਥਾਈ ਚਾਰ ਤਾਲ ਦੀਆਂ :-

- 1) ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੋ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ ਦੂਜੇ ਦੋ ਚੱਕਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਦੇ ਵਾਰ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸੱਮ ਤੋਂ ਗ ਮ ਧੁ ਪੁਪ | ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਨ ਰ ਨ ਰਹ | ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫॥

(੯੦੧)

ਰੂਪ ਰੰਗ ਸੁਗੰਧ ਭੋਗ ਤਿਆਗਿ ਚਲੇ ਮਾਇਆ ਛਲੇ ਕਨਿਕ ਕਾਮਿਨੀ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਭੰਡਾਰ ਦਰਬ ਅਰਬ ਖਰਬ ਪੇਖਿ ਲੀਲਾ ਮਨੁ ਸਧਾਰੇ॥ ਨਹ ਸੰਗਿ ਗਾਮਨੀ॥੧॥ਸੁਤ ਕਲਤ੍ਰ ਭ੍ਰਾਤ ਮੀਤ ਉਰਥਿ ਪਰਿਓ ਭਰਮਿ ਮੋਹਿਓ ਇਹ ਬਿਰਖ ਛਾਮਨੀ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਰਨ ਨਾਨਕ ਸੁਖੁ ਸੰਤ ਭਾਵਨੀ॥੨॥੨॥੬੦॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਨਿਕ-ਸੋਨਾ। ਕਾਮਿਨੀ-ਇਸਤ੍ਰੀ। ਦਰਬ-ਧਨ। ਲੀਲਾ-ਖੇਡ। ਗਾਮਨੀ-ਜਾਂਦਾ। ਸੁਤ-ਪੁੱਤਰ। ਕਲਤ੍ਰ-ਇਸਤ੍ਰੀ। ਭ੍ਰਾਤ-ਭਰਾ। ਉਰਥਿ ਪਰਿਓ-ਉਲਝਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਬਿਰਖ ਛਾਮਨੀ-ਰੁੱਖ ਦੀ ਛਾਂ। ਸੰਤ ਭਾਵਨੀ-ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਤਾਲ ਸੂਲ ਫਾਕ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਰੂ	ਸ	ਪ	ਰੰ	ਗ	ਸੁ	ਗੰ	ਧ	ਭੇ	ਗ
ਸ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪੁਪੁ	ਮ	ਧੁ	ਪ
ਤਿ	ਆ	ਗਿ	ਚ	ਲੇ	ਸ	ਮਾਇ	ਆ	ਛ	ਲੇ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਕ	ਨਿ	ਕ	ਸ	ਕਾ	ਮਿ	ਨੀ	ਸ	ਸ	ਸ
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ
ਭੰ	ਛਾ	ਰ	ਦ	ਰ	ਬ	ਅਰ	ਬ	ਖਰ	ਬ
ਗੰ	ਮੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਪ
ਪੇ	ਖਿ	ਲੀ	ਲਾ	ਮ	ਨੁ	ਸ	ਧਾ	ਰੈ	ਸ
ਪ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ
ਨ	ਹ	ਸੰ	ਸ	ਗਿ	ਸ	ਗਾ	ਮ	ਨੀ	ਸ
x		0		2		3		0	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁਧੁ	-	ਨਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	-
ਸੁ	ਤ	ਕ	ਲ	ਭੁ	ਸ	ਭੁ	ਤ	ਮੀ	ਤ	ਉਰ	ਭਿ	ਪ	ਰਿ	ਓ	ਸ
ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	-	ਨਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	-
ਭ	ਰ	ਮਿ	ਸ	ਮੋ	ਹਿ	ਓ	ਸ	ਇਹ	ਬਿ	ਰ	ਖ	ਛਾ	ਮ	ਨੀ	ਸ
ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	-	ਪ	ਪ
ਚ	ਰ	ਨ	ਸ	ਕ	ਮ	ਲ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਨ	ਨਾ	ਸ	ਨ	ਕ
ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਸੁ	ਸ	ਖੁ	ਸ	ਸੰ	ਸ	ਤ	ਸ	ਭਾ	ਸ	ਸ	ਵ	ਨੀ	ਸ	ਸ	ਸ
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ ਸੂਲ ਫਾਕ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰੰਗ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਹੈ, ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਦੋ ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਰੰਗ' ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਰੰਗ' ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਧੁਨੁ ਧੁ ਮੁਪੁ ਇਸ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਰੂਸ ਪ ਰੰਗ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੌਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਰਾਇ ਬਲਵੰਡਿ ਤਥਾ ਸਤੈ ਡੂਮਿ ਆਖੀ) (੯੬੮)

ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰੁ ਜਿਨਿ ਸਿਰਿਆ ਤਿਨੈ ਸਵਾਰਿਆ॥ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਕਰਾਮਾਤਿ ਆਪਿ ਸਿਰਜਣਹਾਰੈ ਧਾਰਿਆ॥ ਸਿਖੀ ਅਤੇ ਸੰਗਤੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਕਰਿ ਨਮਸਕਾਰਿਆ॥ ਅਟਲੁ ਅਥਾਹੁ ਅਤੋਲੁ ਤੂ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਰਾਵਾਰਿਆ॥ ਜਿਨ੍ਹੀ ਤੂੰ ਸੇਵਿਆ ਭਾਉ ਕਰਿ ਸੇ ਤੁਧੁ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰਿਆ॥ ਲਬੁ ਲੋਭੁ ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਮੋਹੁ ਮਾਰਿ ਕਢੇ ਤੁਧੁ ਸਪਰਵਾਰਿਆ॥ ਧੰਨੁ ਸੁ ਤੇਰਾ ਥਾਨੁ ਹੈ ਸਚੁ ਤੇਰਾ ਪੈਸਕਾਰਿਆ॥ ਨਾਨਕੁ ਤੂ ਲਗਣਾ ਤੂਹੈ ਗੁਰੁ ਅਮਰੁ ਤੂ ਵੀਚਾਰਿਆ॥ ਗੁਰੁ ਡਿਠਾ ਤਾਂ ਮਨੁ ਸਾਧਾਰਿਆ॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਿਰਿਆ-ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। ਸਿਖੀ-ਸਭ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ। ਅਥਾਹੁ-ਬੜਾ ਗੰਭੀਰ। ਭਾਉ-ਪ੍ਰੇਮ। ਪੈਸਕਾਰਿਆ-ਪੇਸ਼ਕਾਰਾ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਆਉਣ ਦੇ ਜੋ ਸੁਆਗਤ ਲਈ ਰੋਟਕ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵੀਚਾਰਿਆ-ਸਮਝਿਆ ਹੈ। ਸਾਧਾਰਿਆ-ਟਿਕਾਣੇ ਆਇਆ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਨਾਰਾਇਣੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ 9¼ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਸ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਗਰੁਸ
ਧੰ	s	ਨੁ	ਧੰ	s	ਨੁ	ਰਾਮ	ਦਾs	ਸs	ਗੁsਰੁ
ਗ	ਮ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਮ	ਗਰੁਸ
ਜਿ	s	ਨਿ	ਸਿ	ਰਿ	ਆ	ਤਿਨੈ	ਸਵਾ	ਰਿ	ਆss
x		2		3		4			

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	-	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਧੁਨਸੰ
ਪੂ	s	ਰੀ	ਹੈ	s	ਈ	ਕ	ਰਾ	s	ਮਾsਤਿ
ਰੁੰ	ਗੰਰੁੰ	ਸੰਸੰ	ਨਨ	ਧੁ	ਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮ	ਗਰੁਸ
ਆ	ਪਿs	ਸਿਰ	ਜਣ	ਹਾ	ਰੈ	ਧਾs	ss	ਰਿ	ਆss
x		2		3		4			

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ
ਸਿ	ਖੀ	s	ਅ	ਤੈ	s	ਸੰ	s	ਗ	ਤੀ	s	s
ਰੁੰ	-	ਗੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ
ਪਾ	s	ਰ	ਬ੍ਰਹੁ	ਮੁ	ਕਰਿ	ਨ	ਮ	ਸ	ਕਾ	ਰਿ	ਆ
ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਪ	-
ਅ	ਟ	ਲੁ	ਅ	ਥਾ	ਹੁ	ਅ	ਠੇ	ਲੁ	ਠੁ	s	s
ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ
ਤੇ	s	ਰਾ	ਅੰ	ਤੁ	ਨ	ਪਾ	s	ਰਾ	ਵਾ	ਰਿ	ਆ
x		0		2		0		3		4	

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	ਕੁੰ	ਕੁੰ	ਗੰ	ਕੁੰ	ਸੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਜਿ	ਨੀ	ਕੁੰ	ਸੇ	ਵਿ	ਆ	ਭਾ	s	ਉ	s	ਕ	s	ਰਿ	s
ਗ	ਮ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-
ਸੇ	ਕੁ	ਧੁ	ਪਾ	s	ਰਿ	ਉ	s	ਤਾ	ਰਿ	ਆ	s	s	s
ਸੰ	ਕੁੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਕੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਲ	s	ਬੁ	ਲੇ	s	ਭੁ	ਕਾ	ਮੁ	ਕੇ	ਧੁ	ਮੇ	s	ਹੁ	s
ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ
ਮਾ	s	ਰਿ	ਕ	ਏ	s	ਤੁ	ਧੁ	ਸ	ਪਰ	ਵਾ	ਰਿ	ਆ	s
x		2		0		3		0		4		0	

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	-	ਨ	-	ਸੰ	-	-	ਸੰ	ਕੁੰ	-	ਸੰ	-
ਧੰ	ਨੁ	ਸੁ	s	ਤੇ	s	ਰਾ	s	ਥਾ	s	s	ਨੁ	ਹੈ	s	s	s
ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਕੁੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਸ	ਚੁ	ਤੇ	s	ਰਾ	s	ਪੈ	ਸ	ਕਾ	s	s	ਰਿ	ਆ	s	s	s
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	-	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਨਾ	s	ਨ	ਕੁ	ਕੁ	s	s	s	ਲ	ਹ	ਣਾ	s	ਕੁ	s	ਹੈ	s
ਮ	-	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਗੁ	s	ਰੁ	s	ਅ	ਮ	ਰੁ	s	ਕੁ	s	s	ਵੀ	ਚਾ	ਰਿ	ਆ	s
ਪ	ਧੁ	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	-
ਗੁ	s	ਰੁ	s	ਡਿ	ਠਾ	ਤਾਂ	s	ਮ	ਨੁ	ਸਾ	s	ਧਾ	ਰਿ	ਆ	s
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

- 1) ਗਮਪਧੁ ਮਪਗਮ ਪਮਗਗ ਰਸਨਸ ਗਮਪਨੁ ਧੁਪਗਮ ਪਧੁਮਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਨਨੁਸ
- 2) ਪਧੁਮਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਧੁਨਸੰਕੁੰ ਸੰਨਧੁਪ ਪਧੁਮਪ ਧੁਨਧੁਪ ਗਮਪਮ ਗਗਰੁਸ ਰੁਰੁਸ
- 1) ਮਪਮਪ ਗਮਗਰੁ ਸ | ਇਸ 2¼ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਧੰਸਨੁਸ ਧੰਸਨੁਸ s ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) ਪਧੁਪਧੁ ਮਪਮਪ ਗਮਗਰੁ ਸ | ਇਸ 3¼ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫) (੯੬੦)

ਪਉੜੀ॥ ਜਿਸੁ ਤੂ ਆਵਹਿ ਚਿਤਿ ਤਿਸ ਨੇ ਸਦਾ ਸੁਖ॥ ਜਿਸੁ ਤੂ ਆਵਹਿ ਚਿਤਿ ਤਿਸੁ ਜਮ ਨਾਹਿ ਦੁਖ॥ ਜਿਸੁ ਤੂ ਆਵਹਿ ਚਿਤਿ ਤਿਸੁ ਕਿ ਕਾੜਿਆ॥ ਜਿਸ ਕਾ ਕਰਤਾ ਮਿਤੁ ਸਭਿ ਕਾਜ ਸਵਾਰਿਆ॥

ਜਿਸ ਤੂ ਆਵਹਿ ਚਿਤਿ ਸੇ ਪਰਵਾਣੁ ਜਨੁ॥ ਜਿਸ ਤੂ ਆਵਹਿ ਚਿਤਿ ਬਹੁਤਾ ਤਿਸੁ ਧਨੁ॥ ਜਿਸ ਤੂ ਆਵਹਿ ਚਿਤਿ ਸੇ ਵਡ ਪਰਵਾਰਿਆ॥ ਜਿਸ ਤੂ ਆਵਹਿ ਚਿਤਿ ਤਿਨਿ ਕੁਲ ਉਧਾਰਿਆ॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਿ ਕਾਝਿਆ-ਕੇਹੜੀ ਚਿੰਤਾ? ਪਰਵਾਣੁ-ਕਬੂਲ। ਉਧਾਰਿਆ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲਿਆ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
						ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਮ
						ਜਿ	ਸੁ	ਤੂ	ਸ	ਸ	ਆ	ਸ	ਵ	ਹਿ	ਸ
ਪ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	-	-	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ
ਚਿ	ਸ	ਤਿ	ਸ	ਸ	ਸ	ਤਿ	ਸ	ਨੇ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਦਾ	ਸ	ਸ
ਰੁ	-	ਗ	ਰੁ	ਸ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਨ
ਸੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਖ	ਸ	ਤਿ	ਸ	ਨੇ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਦਾ	ਸ	ਸ
ਸੰ	-	ਨ	ਧੁ	ਪ	-										
ਸੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਖ	ਸ										
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

						ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ
						ਜਿ	ਸੁ	ਤੂ	ਸ	ਸ	ਆ	ਸ	ਵ	ਹਿ	ਸ
ਸੰ	-	ਰੁੰ	-	ਸੰ	-	-	ਸੰ	ਰੁੰ	-	-	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਚਿ	ਸ	ਤਿ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਤਿ	ਸੁ	ਸ	ਸ	ਜ	ਮ	ਨਾ	ਸ	ਹਿ
ਨ	-	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ
ਦੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਖ	ਸ	ਸ	ਤਿ	ਸੁ	ਸ	ਸ	ਜ	ਮ	ਨਾ	ਸ	ਹਿ
ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ										
ਦੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਖ	ਸ										
X				2				0				3			

ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀਉ ਕੀ ਰਾਮਕਲੀ ਘਰੁ ੧ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੯੭੨)

ਆਨੀਲੇ ਕਾਗਦੁ ਕਾਟੀਲੇ ਗੂਡੀ ਆਕਾਸ ਮਧੇ ਭਰਮੀਅਲੇ॥ ਪੰਚ ਜਨਾ ਸਿਉ ਬਾਤ ਬਤਉਆ ਚੀਤੁ ਸੁ ਡੇਰੀ ਰਾਖੀਅਲੇ॥੧॥ ਮਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮਾ ਬੇਧੀਅਲੇ॥ ਜੈਸੇ ਕਨਿਕ ਕਲਾ ਚਿਤੁ ਮਾਂਡੀਅਲੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਆਨੀਲੇ ਕੁੰਤੁ ਭਰਾਈਲੇ ਉਦਕ ਰਾਜ ਕੁਆਰਿ ਪੁਰੰਦਰੀਏ॥ ਹਸਤ ਬਿਨੋਦ ਬੀਚਾਰ ਕਰਤੀ ਹੈ ਚੀਤੁ ਸੁ ਰਾਗਾਰਿ ਰਾਖੀਅਲੇ॥੨॥ ਮੰਦਰੁ ਏਕੁ ਦੁਆਰ ਦਸ ਜਾ ਕੇ ਗਉ ਚਰਾਵਨ ਛਾਡੀਅਲੇ॥ ਪਾਂਚ ਕੋਸ ਪਰ ਗਉ ਚਰਾਵਤ ਚੀਤੁ ਸੁ ਬਛਰਾ ਰਾਖੀਅਲੇ॥੩॥ ਕਹਤ ਨਾਮਦੇਉ ਸੁਨਹੁ ਤਿਲੋਚਨ ਬਾਲਕੁ ਪਾਲਨ ਪਉਢੀਅਲੇ॥ ਅੰਤਰਿ ਬਾਹਰਿ ਕਾਜ ਬਿਰੂਧੀ ਚੀਤੁ ਸੁ ਬਾਰਿਕ ਰਾਖੀਅਲੇ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਆਨੀਲੇ-ਲਿਆਂਦਾ। ਕਾਟੀਲੇ-ਕੱਟ ਕੇ ਬਣਾਈ। ਮਧੇ-ਵਿੱਚ। ਭਰਮੀਅਲੇ-ਉਡਾਈ। ਬਾਤ ਬਤਉਆ-ਗੱਲ ਬਾਤ। ਬੇਧੀਅਲੇ-ਵਿੱਥ ਗਿਆ। ਕਨਿਕ ਕਲਾ-ਸੋਨੇ ਦਾ ਕਾਰੀਗਰ, ਸੁਨਿਆਰਾ। ਮਾਂਡੀਅਲੇ-ਜੁਝਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੁੰਤੁ-ਘੜਾ। ਉਦਕ-ਪਾਣੀ। ਰਾਜ ਕੁਆਰਿ-ਜੁਆਨ ਕੁਆਰੀਆਂ। ਪੁਰੰਦਰੀਏ-ਬਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ। ਹਸਤ-ਹੱਸਦੀਆਂ। ਬਿਨੋਦ-ਹਾਸੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ। ਮੰਦਰੁ-ਘਰ। ਦੁਆਰ ਦਸ-ਦਸ ਬੂਹੇ। ਪਾਲਨ-ਪੰਘੜਾ। ਪਉਢੀਅਲੇ-ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਬਿਰੂਧੀ-ਰੁੱਝੀ ਰਹਿੰਦੀ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	-
ਮ	ਨੁ	ਸ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮਾ	ਬੇ	ਧੀ	ਅ	ਲੇ	ਸ	ਸ	ਸ
ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ
ਜੈ	ਸੇ	ਸ	ਕਨਿ	ਕ	ਕ	ਲਾ	ਰਿ	ਤੁ	ਸ	ਮਾਂ	ਡੀ	ਅ	ਲੇ
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਤੁੰ	ਸੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਤੁੰ	-	ਸੰ	-
ਆ	ਨੀ	ਲੇ	ਕਾ	ਸ	ਗ	ਦੁ	ਕਾ	ਟੀ	ਲੇ	ਗੁ	ਸ	ਡੀ	ਸ
ਸੰ	ਤੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਆ	ਕਾ	ਸ	ਮ	ਸ	ਏ	ਸ	ਭਰ	ਮੀ	ਅ	ਲੇ	ਸ	ਸ	ਸ
ਸੰ	ਤੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਤੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਪੰ	ਚ	ਜ	ਨਾ	ਸ	ਸਿ	ਉ	ਬਾ	ਤ	ਬ	ਤੁਊ	ਸ	ਆ	ਸ
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧੁ	-	ਪ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਚੀ	ਤੁ	ਸੁ	ਭੇ	ਸ	ਰੀ	ਸ	ਰਾ	ਖੀ	ਅ	ਲੇ	ਸ	ਸ	ਸ
x			2				0			3			

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੯੦੧-੦੨)

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੯ ਤਿਪਦੇ॥ ਰੇ ਮਨ ਓਟ ਲੇਹੁ ਹਰਿ ਨਾਮਾ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਦੁਰਮਤਿ ਨਾਸੈ ਪਾਵਹਿ ਪਦੁ ਨਿਰਬਾਨਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਬਡਭਾਰੀ ਤਿਹ ਜਨ ਕਉ ਜਾਨਹੁ ਜੋ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵੈ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਪਾਪ ਖੋਇ ਕੈ ਫੁਨਿ ਬੈਠਿ ਸਿਧਾਵੈ॥੧॥ ਅਜਮਲ ਕਉ ਅੰਤ ਕਾਲ ਮਹਿ ਨਾਰਾਇਨ ਸੁਧਿ ਆਈ॥ ਜਾਂ ਗਤਿ ਕਉ ਜੋਗੀਸੁਰ ਬਾਛਤ ਸੋ ਗਤਿ ਛਿਨ ਮਹਿ ਪਾਈ॥੨॥ ਨਾਹਿਨ ਗੁਨੁ ਨਾਹਿਨ ਕਛੁ ਬਿਦਿਆ ਧਰਮੁ ਕਉਨੁ ਗਜਿ ਕੀਨਾ॥ ਨਾਨਕ ਬਿਰਦੁ ਰਾਮ ਕਾ ਦੇਖਹੁ ਅਭੈ ਦਾਨੁ ਤਿਹ ਦੀਨਾ॥੩॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਓਟ-ਆਸਰਾ। ਦੁਰਮਤਿ-ਖੋਟੀ ਮੱਤ। ਪਦੁ ਨਿਰਬਾਨਾ-ਵਾਸ਼ਨਾ-ਰਹਿਤ ਆਤਮਕ ਦਰਜਾ। ਫੁਨਿ-ਮੁੜ। ਸਿਧਾਵੈ-ਜਾ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਨਾਰਾਇਨ ਸੁਧਿ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸੁਝ। ਗਤਿ-ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ। ਜੋਗੀਸੁਰ-ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਜੋਗੀ। ਨਾਹਿਨ-ਨਾ ਹੀ। ਗਜਿ-ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ੀ ਦੇ ਸਰਾਪ ਨਾਲ ਗੰਧਰਵ ਤੋਂ ਬਣ ਗਏ ਹਾਥੀ ਨੇ। ਬਿਰਦੁ-ਮੁੱਢ ਕਦੀਮਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਉ। ਅਭੈ ਦਾਨੁ-ਨਿਰਭੈਤਾ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਤਾਲ ਰੂਪਕ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਗ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ
ਰੇ	ਮ	ਨ	ਓ	ਸ	ਟ	ਸ	ਬ	ਡ	ਭਾ	ਗੀ	ਸ	ਤਿ	ਹ
ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ
ਲੇ	ਹੁ	ਸ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮਾ	ਜ	ਨ	ਕਉ	ਜਾ	ਸ	ਨ	ਹੁ

ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	ਸੰ
ਜਾ	ਕੈ	s	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਨਿ	ਜੋ	ਹ	ਰਿ	ਕੇ	s	ਗੁ	ਨ
ਮਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਦੁਰ	ਮ	ਤਿ	ਨਾ	s	ਸੈ	s	ਗਾ	s	s	ਵੈ	s	s	s
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਪਾ	ਵ	ਹਿ	ਪ	s	ਦੁ	s	ਜ	ਨ	ਮ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕੇ
ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	-	ਪ	-	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ਨਿ	ਰ	s	ਬਾ	s	ਨਾ	s	ਪਾ	s	ਪ	ਖੇ	ਇ	ਕੈ	s
x			2		3		ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	-
							ਫੁ	ਨਿ	s	ਬੈ	ਕੁੰ	ਠਿ	s
							ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-
							ਸਿ	ਧਾ	s	ਵੈ	s	s	s
							x			2		3	

ਤਾਨਾਂ:-

- 1) ਸੁਰੁ ਸੁਸ ਗੁਮ ਪੁਧੁ ਮੁਪ ਮਗੁ ਰੁਸ 2) ਗੁਮ ਪੁਧੁ ਮੁਪ ਧੁਪ ਮੁਪ ਮਗੁ ਰੁਸ
 3) ਗੁਮ ਪੁਧੁ ਨੁਸ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮੁਪ ਗੁਮ 4) ਪੁਧੁ ਮੁਪ ਧੁਨੁ ਧੁਪ ਮੁਪ ਗੁਮ ਰੁਸ

ਵਾਰ ੬ ਪਉੜੀ ੧੬ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰੰਕਾਰਿ ਆਕਾਰੁ ਬਣਾਇਆ॥ ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਸਿਖ ਸੁਣਿ ਚਰਣਿ ਸਰਣਿ ਗੁਰਸਿਖ ਜੁ ਆਇਆ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਾਰਗੁ ਧੰਨੁ ਹੈ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਸੰਗੁ ਚਲਾਇਆ॥ ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਣ ਧੰਨੁ ਮਸਤਕੁ ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਲਾਇਆ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਦਰਸਨੁ ਧੰਨੁ ਹੈ ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਗੁਰਸਿਖ ਪਰਸਣਿ ਆਇਆ॥ ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਗੁਰਸਿਖ ਵਿਚਿ ਹੋਇ ਦਇਆਲੁ ਗੁਰ ਮੁਹਿ ਲਾਇਆ॥ ਗੁਰਮਤਿ ਦੂਜਾ ਭਾਉ ਮਿਟਾਇਆ॥੧੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਆਕਾਰੁ-ਸਰੂਪ। ਮਾਰਗੁ-ਰਸਤਾ। ਪਰਸਣਿ-ਛੁਹਣਾ, ਮੇਲ ਕਰਨਾ। ਭਾਉ-ਪ੍ਰੇਮ। ਦੂਜਾ ਭਾਉ-ਦਵੈਤਾ ਭਾਵ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੌਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਪ	ਧੁ	-	ਮ	ਪ	-	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ
ਧੰ	ਨੁ	s	ਧੰ	ਨੁ	s	ਧੰ	ਨੁ	s	ਧੰ	ਨੁ	s
ਮਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਸੰ
ਸਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਪੁ	ਰ	ਖੁ	ਸਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਸਿਖ	ਸੁ	ਣਿ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ
ਨਿ	ਰੰ	s	ਕਾ	s	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਣਿ	ਸ	ਰ	ਣਿ
ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਗਗ	ਮ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ
ਆ	ਕਾ	ਰੁ	ਬ	ਣਾ	ਇਆ	ਗੁਰ	ਸਿ	ਖ	ਜੁ	ਆਇ	ਆ
x			0			x			0		

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫॥

(੮੯੬)

ਬਿਰਥਾ ਭਰਵਾਸਾ ਲੋਕ॥ ਠਾਕੁਰ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੀ ਟੇਕ॥ ਅਵਰ ਛੂਟੀ ਸਭ ਆਸ॥ ਅਚਿੰਤ ਠਾਕੁਰ ਭੇਟੇ ਗੁਣਤਾਸ॥੧॥ ਏਕੇ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ਮਨ ਮੇਰੇ॥ ਕਾਰਜੁ ਤੇਰਾ ਹੋਵੈ ਪੂਰਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਇ ਮਨ ਮੇਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਤੁਮ ਹੀ ਕਾਰਨ ਕਰਨ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਹਰਿ ਸਰਨ॥ ਮਨਿ ਤਨਿ ਹਰਿ ਓਹੀ ਧਿਆਇਆ॥ ਆਨੰਦ ਹਰਿ ਰੂਪ ਦਿਖਾਇਆ॥੨॥ ਤਿਸ ਹੀ ਕੀ ਓਟ ਸਦੀਵ॥ ਜਾ ਕੇ ਕੀਨੇ ਹੈ ਜੀਵ॥ ਸਿਮਰਤ ਹਰਿ ਕਰਤ ਨਿਧਾਨ॥ ਰਾਖਨਹਾਰ ਨਿਦਾਨ॥੩॥ ਸਰਬ ਕੀ ਰੇਣ ਹੋਵੀਜੈ॥ ਆਪੁ ਮਿਟਾਇ ਮਿਲੀਜੈ॥ ਅਨਦਿਨੁ ਧਿਆਈਐ ਨਾਮੁ॥ ਸਫਲ ਨਾਨਕ ਇਹੁ ਕਾਮੁ॥੪॥੩੩॥੪੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਿਰਥਾ-ਵਿਅਰਥ। ਭਰਵਾਸਾ-ਭਰੋਸਾ, ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਆਸ। ਸਦੀਵ-ਸਦਾ ਹੀ। ਨਿਧਾਨ-ਖਜ਼ਾਨੇ। ਨਿਦਾਨ-ਓੜਕ ਨੂੰ। ਰੇਣ-ਚਰਨ-ਸੂਝ। ਆਪੁ ਮਿਟਾਇ-ਅੰਦਰੋਂ ਅਹੰਕਾਰ ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਮਗ	ਰੁ	ਸ	ਗਮ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪੁ	ਧੁ	ਨ
ਏS	ਕੇ	S	ਨਾS	S	ਮੁ	ਬਿ	ਰ	ਬਾ	ਭਰ	ਵਾ	ਸਾ
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਪ	ਸੰ	-	ਰੁੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਧਿ	ਆ	ਇ	ਮਨ	ਮੇ	ਰੇ	ਲੋ	S	S	ਕ	S	S
ਗਮ	ਪੁਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਕਾS	ਰS	ਜੁ	ਤੇ	S	ਰਾ	ਠਾ	ਕੁ	ਰ	ਪ੍ਰਭ	ਤੇ	ਰੀ
ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ
ਹੋ	S	ਵੈ	ਪੂ	S	ਰਾ	ਟੇ	S	S	ਕ	S	S
ਮਮ	ਗ	ਮ	ਪੁਪ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਮਮ	ਪ	ਪ
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਹਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਠਾ	ਕੁ	ਰ	ਪ੍ਰਭ	ਤੇ	ਰੀ
ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ
ਗਾ	S	ਇ	ਮਨ	ਮੇ	ਰੇ	ਟੇ	S	S	ਕ	S	S
x			0			x			0		

(ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ ਛੰਤ)

(੯੨੬)

ਮਿਲਿ ਰਹੀਐ ਪ੍ਰਭ ਸਾਧ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਸੁਨੀਐ ਰਾਮ॥ ਦਇਆਲ ਪ੍ਰਭੁ ਦਾਮੋਦਰ ਮਾਧੋ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਈਐ ਗੁਨੀਐ ਰਾਮ॥ ਦਇਆਲ ਦੁਖ ਹਰ ਸਰਣਿ ਦਾਤਾ ਸਗਲ ਦੇਖ ਨਿਵਾਰਣੇ॥ ਮੋਹ ਸੋਗ ਵਿਕਾਰ ਬਿਖੜੇ ਜਪਤ ਨਾਮ ਉਧਾਰਣੇ॥ ਸਭਿ ਜੀਅ ਤੇਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰੇ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਸਭ ਰੇਣ ਥੀਵਾ॥ ਬਿਨਵੰਤਿ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਮਇਆ ਕੀਜੈ ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਜਪਿ ਜੀਵਾ॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦਾਮੋਦਰ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ। ਮਾਧੋ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ। ਦੁਖ ਹਰ-ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਦੇਖ-ਪਾਪ। ਨਿਵਾਰਣੇ-ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਸੋਗ-ਗਮ। ਬਿਖੜੇ-ਅੱਖੇ। ਰੇਣ-ਚਰਨ ਸੂਝ। ਮਇਆ-ਦਇਆ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਗਗੁ	ਮਪੁ	ਮਗੁ	ਰੁਸੁ	ਮਪੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਸੰਸੁ	ਸੰਰੁ	ਨਨੁ	ਸੰ	ਨਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁ	ਪ
ਮਿਲਿ	ਰਹੀ	ਐs	ਪ੍ਰਭ	ਸਾs	ਧਜ	ਨਾ	s	ਦਇ	ਆਲ	ਪੁ	ਭੁ	ਦਾਮੇ	ਦਰ	ਮਾ	ਧੇ
ਪਧੁ	ਨਸੰ	ਨਧੁ	ਪਪੁ	ਧੁਪੁ	ਮਪੁ	ਮਗੁ	ਰੁਸੁ	ਪਧੁ	ਮਪੁ	ਮਮੁ	ਪਮੁ	ਗਗੁ	ਗਮੁ	ਰੁ	ਸ
ਮਿਲਿ	ਹਰਿ	ਕੀਰ	ਤਨੁ	ਸੁਨੀ	ਐs	ਰਾs	ਮs	ਅੰs	ਤੁਨ	ਪਾਈ	ਐs	ਗੁਨੀ	ਐs	ਰਾ	ਮ
x				0				x				0			

ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮੇਂ ਅਰਦਾਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਨੰਦੁ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤੇ ਇੱਕ ਆਖਰੀ ਪਉੜੀ ਇਹਨਾਂ ਛੇ ਪਉੜੀਆਂ ਦਾ ਗਾਇਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਪਹਿਰ ਜਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗਾਇਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੩ ਅਨੰਦੁ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੯੧੭)

ਅਨੰਦੁ ਭਇਆ ਮੇਰੀ ਮਾਏ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੈ ਪਾਇਆ॥ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤ ਪਾਇਆ ਸਹਜ ਸੇਤੀ ਮਨਿ ਵਜੀਆ ਵਾਧਾਈਆ॥ ਰਾਗ ਰਤਨ ਪਰਵਾਰ ਪਰੀਆ ਸਬਦ ਗਾਵਣ ਆਈਆ॥ ਸਬਦੇ ਤ ਗਾਵਹੁ ਹਰੀ ਕੇਰਾ ਮਨਿ ਜਿਨੀ ਵਸਾਇਆ॥ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਅਨੰਦੁ ਹੋਆ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੈ ਪਾਇਆ॥੧॥

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-4 ਚਲੰਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
ਪੁਪੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮਪੁ	ਮਗੁ	ਰੁਰੁ	ਸ	ਪੁਪੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪੁ	ਮਪੁ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰੁਰੁ	ਸ
ਅਨੰਦੁਭਇ	ਆਮੇਰੀ	ਮਾ	ਏ	ਸਤਿਗੁ	ਰੁਮੈ	ਪਾਇ	ਆ	ਸਤਿਗੁਰੁ	ਤਪਾਇਆ	ਸਹਜ	ਸੇਤੀ	ਮਨਿਵਜੀ	ਆਵਾ	ਧਾਈ	ਆ
ਰਾਗਰ	ਤਨਪਰ	ਵਾਰ	ਪਰੀਆ	ਸਬਦ	ਗਾਵਣ	ਆਈ	ਆ	ਸਬਦੇਤ	ਗਾਵਹੁ	ਹਰੀ	ਕੇਰਾ	ਮਨਿਜਿ	ਨੀਵ	ਸਾਇ	ਆ
ਸੰਸੁ	ਨਸੰ	ਨਧੁ	ਮਪੁ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰੁਰੁ	ਸ								
ਕਹੈ	ਨਾਨਕੁ	ਅਨੰਦੁ	ਹੋਆ	ਸਤਿਗੁ	ਰੁਮੈ	ਪਾਇ	ਆ								

ਅਗਲੀਆਂ ਪਉੜੀਆਂ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ

‘ਰਾਮਕਲੀ ਸਦੁ’ ਇਹ ਰਚਨਾ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪੜੋਤੜੇ ਬਾਬਾ ਸੁੰਦਰ ਜੀ ਦੀ ਹੈ। ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੱਦਾ। ਸੱਦ ਬਾਣੀ ਦੇ ਛੇ ਚਰਣ ਹਨ ਤੇ ਇੱਕ ਚਰਣ ਦੀ ਸਵਰ ਲਿੱਪੀ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(ਰਾਮਕਲੀ ਸਦੁ) (੯੨੩)

ਸਤਿਗੁਰਿ ਭਾਣੈ ਆਪਣੈ ਬਹਿ ਪਰਵਾਰੁ ਸਦਾਇਆ॥ ਮਤ ਮੈ ਪਿਛੈ ਕੋਈ ਰੋਵਸੀ ਸੇ ਮੈ ਮੂਲਿ ਨ ਭਾਇਆ॥ ਮਿਤੁ ਪੈਬੈ ਮਿਤੁ ਬਿਗਸੈ ਜਿਸੁ ਮਿਤ ਕੀ ਪੈਜ ਭਾਵਏ॥ ਤੁਸੀ ਵੀਚਾਰਿ ਦੇਖਹੁ ਪੁਤ ਭਾਈ ਹਰਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪੈਨਾਵਏ॥ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਖਿ ਹੋਦੈ ਬਹਿ ਰਾਜੁ ਆਪਿ ਟਿਕਾਇਆ॥ ਸਭਿ ਸਿਖ ਬੰਧੁ ਪੁਤ ਭਾਈ ਰਾਮਦਾਸ ਪੈਰੀ ਪਾਇਆ॥੪॥

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਧੁਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਸਿਤਿ	ਗੁ	ਰਿ	ਭਾ	ਸ	ਠੈ	ਸ	ਆ	ਸ	ਪ	ਠੈ	ਸ	ਸ	ਸ
ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਬ	ਹਿ	ਸ	ਪ	ਰ	ਵਾ	ਰੁ	ਸ	ਦਾ	ਇ	ਆ	ਸ	ਸ	ਸ
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਮ	ਤ	ਮੈ	ਪਿ	ਛੈ	ਕੋ	ਈ	ਰੋ	ਸ	ਵ	ਸੀ	ਸ	ਸ	ਸ
ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਸੋ	ਮੈ	ਸ	ਮੂ	ਸ	ਲਿ	ਸ	ਨ	ਭਾ	ਇ	ਆ	ਸ	ਸ	ਸ
x			2				0			3			

ਇਸ ਸਲੋਕ ਨੂੰ ਅਲਾਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਉੜੀ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਾਇਣ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫)

(੯੬੪)

ਸਲੋਕ ਮ: ੫॥ ਹਭਿ ਗੁਣ ਤੈਭੇ ਨਾਨਕ ਜੀਉ ਮੈ ਕੂ ਥੀਏ ਮੈ ਨਿਰਗੁਣ ਤੇ ਕਿਆ ਹੋਵੈ॥ ਤਉ ਜੇਵਛੁ ਦਾਤਾਰੁ ਨ ਕੋਈ ਜਾਚਕੁ ਸਦਾ ਜਾਚੇਵੈ॥੧॥ (੯੬੫)

ਪਉੜੀ॥ ਵਡੀ ਹੂ ਵਡਾ ਅਪਾਰੁ ਤੇਰਾ ਮਰਤਬਾ॥ ਰੰਗ ਪਰੰਗ ਅਨੇਕ ਨ ਜਾਪਨਿ ਕਰਤਬਾ॥ ਜੀਆ ਅੰਦਰਿ ਜੀਉ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਜਾਣਲਾ॥ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤੇਰੈ ਵਸਿ ਤੇਰਾ ਘਰੁ ਭਲਾ॥ ਤੇਰੈ ਘਰਿ ਆਨੰਦੁ ਵਧਾਈ ਤੁਧੁ ਘਰਿ॥ ਮਾਣੁ ਮਹਤਾ ਤੇਜੁ ਆਪਣਾ ਆਪਿ ਜਰਿ॥ ਸਰਬ ਕਲਾ ਭਰਪੂਰੁ ਦਿਸੈ ਜਤ ਕਤਾ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸੁ ਤੁਧੁ ਆਗੈ ਬਿਨਵਤਾ॥੧੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਰਤਬਾ-ਰੁਤਬਾ। ਰੰਗ ਪਰੰਗ-ਰੰਗ ਬਰੰਗੇ। ਮਹਤਾ-ਮਹੱਤਤਾ, ਵਡਿਆਈ। ਕਲਾ-ਤਾਕਤ।

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਪਉੜੀ ਮਾਤਰਾਂ-4

1	2	3	4	1	2	3	4
ਸੰਸੰ	ਨਨ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੁਰੁ	ਸ
ਵਡੀਹੂ	ਵਡਾ	ਅਪਾ	ਰੁ	ਤੋਂ	ਰਾ	ਮਰਤ	ਬਾ
ਰੰਗਪ	ਰੰਗ	ਅਨੇ	ਕ	ਨ	ਜਾਪਨਿ	ਕਰਤ	ਬਾ
ਜੀਆ	ਅੰਦਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਸਭੁ	ਕਿਛੁ	ਜਾਣ	ਲਾ
ਸਭੁਕਿਛੁ	ਤੇਰੈ	ਵ	ਸਿ	ਤੇਂ	ਰਾ	ਘਰੁਭ	ਲਾ
ਤੇਰੈ	ਘਰਿਆ	ਨੰ	ਦੁ	ਵ	ਧਾਈ	ਤੁਧੁ	ਘਰਿ
ਮਾਣੁ	ਮਹਤਾ	ਤੇਂ	ਜੁ	ਆਪ	ਣਾ	ਆਪਿ	ਜਰਿ
ਸੰਸੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਸੰਨ	ਸੰ	ਸੰਨ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ
ਸਰਬਕ	ਲਾਭਰ	ਪੁ	ਰੁ	ਦਿ	ਸੈ	ਜਤਕ	ਤਾ
ਨਾਨਕ	ਦਾਸਨਿ	ਦਾ	ਸੁ	ਤੁਧੁ	ਆਗੈ	ਬਿਨਵ	ਤਾ
ਮਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੁ	ਸਸ
ਤੁਧੁ	ਆਗੈ	ਬਿਨਵ	ਤਾ	ਤੁਧੁ	ਆਗੈ	ਬਿ	ਨਵ
ਰੁ	ਸ	-	-				
ਤਾ	ਸ	ਸ	ਸ				
x				x			

੧੯-ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਰਾਗ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਵ ਮੱਤ ਤੇ ਕਾਲੀਨਾਥ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਨੂੰ ਛੇ ਪੁਰਸ਼ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠੁਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਚੰਦ੍ਰੋਦਯ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਤੇ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। 'ਰਸ ਕੌਮੁਦੀ' ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਕੰਠ ਨੇ ਵੀ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਨੂੰ ਜਨਯ ਜਨਕ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਭਾਵਭੱਟ ਨੇ 'ਅਨੂਪਬਿਲਾਸ' ਵਿੱਚ ੭੦ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਮਾ ਮਾਤਯ ਨੇ 'ਸਵਰਮੇਲਕਲਾਨਿਧੀ' ਵਿੱਚ ੨੦ ਠਾਠਾਂ ਤੋਂ ੬੩ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੰਗਨਾਟ ਮੇਲ ਤੋਂ ਨਟਨਾਰਾਯਣੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਮਲਾਰੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। 'ਸੰਗੀਤ ਸਾਰਾਮ੍ਰਿਤ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੁਲਾਜੀਰਾਵ ਭੌਸਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਕਾਂਬੋਜੀ ਜਨਕ ਮੇਲ ਤੋਂ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਨਟ ਕਠਿਨ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਪਰ ਰਾਗ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਕਠਿਨ ਤੇ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਨੇ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਗ ਨਟ ਦਾ ਇਕ ਭੇਦ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। 'ਕ੍ਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਮਾਲਿਕਾ' ਭਾਗ-੫ ਪੰਨਾ ੧੮੦ ਤੇ ਰਾਗ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪੈਵਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਨਟ ਵਾਂਗ ਨਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੁਰਬਲ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਨਟ ਜੈਸਾ ਹੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਇੱਕ ਬੰਦਸ਼ 'ਹਾਥ ਡਮਰੂ ਲੀਯੇ' ਝਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਨ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ, ਜਾਤੀ ਵਕਰ-ਸੰਪੂਰਨ, ਸਵਰ ਸਾਰੇ ਸ਼ੁੱਧ ਤੇ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ ੭ ਤੋਂ ੧੦ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਸ ਮ ਗ ਪ ਮ ਪ ਨ ਧ ਸ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਧ ਨ ਪ ਮ ਗ ਮ ਰ ਸ। ਐਚ.ਐਮ. ਵੀ. ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਪੰਡਿਤ ਜਸਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਆਡਿਓ ਕੈਸਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਖਿਆਲ 'ਜਬ ਸੇ ਡਬੀ ਦੇਖੀ' ਤੇ ਛੋਟਾ ਖਿਆਲ 'ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਾਰਾਯਣ' ਇਹ ਦੋ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗ ਨਟਨਾਰਾਯਣ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸ ਰ ਮ ਪ ਧ ਨੁ ਧ ਰੰ ਨੁ ਧ ਪ ਪ ਧ ਨੁ ਰੰ ਨੁ ਸੰ, ਨੁ ਧ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਪ ਮ ਗ ਰ ਗ ਰ ਨੁ ਸ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੭ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਜੇਹਾ ਕੁ 'ਜਬਲੀਧਰ ਨਟ ਅਉ ਜਲਧਾਰਾ'।। ਹਮੀਰ ਕਲਯਾਨ ਦੇ ਮੇਲ ਕਰਕੇ ਨਟ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਵ ਮੱਤ ਅਤੇ ਕਾਲੀਨਾਥ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਰਾਗਾਰਣਵ ਦੇ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਨਾਟ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗੀਨੀ ਮੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਰਤ ਮਤ ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨਟ ਨਾਰਾਇਣ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੩੦ ਅਨੁਸਾਰ 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੂਰਨ ਰਾਗ ਕਰਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਰਾਗੀਨੀਆਂ ਦੇ ਭੇਦ ਵੀ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ੧੬ ਭੇਦ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੁੱਧ ਨਟ, ਸਾਲੰਗ ਨਾਟ, ਸਾਰੰਗ ਨਾਟ, ਕਾਮੋਦ ਨਾਟ, ਬਿਭਾਸ ਨਾਟ, ਹਮੀਰ ਨਾਟ, ਕੇਦਾਰ ਨਾਟ, ਆਦਿ। 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨਟਨਾਰਾਇਣ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਸੰਧਿਆ ਵੇਲੇ ਗਾਵੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਕਰਾਭਰਨ, ਬਿਲਾਵਲ, ਮਦ ਮਾਦੁਲਕ ਧੁਨ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਨਟਨਾਰਾਇਣ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਮੌਸਮ ਬਰਖਾ ਰੁੱਤ ਹੈ। ਖੁਸ਼ੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਮੇਸ਼ੁਰ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨਟ ਨਾਰਾਇਣ ਇਹ ਛੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਨਟ, ਬਿਲਾਵਲ ਤੇ ਕਲਿਆਨ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਤੇ ਸਵਰ ਸਾਰੇ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਕਈ ਇਸ ਨੂੰ ਛੇ ਸੁਰ ਦਾ ਰਾਗ ਦਸ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਲਾਉਣਾ ਵਰਜਦੇ ਹਨ। ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਨਟਨਾਇਕ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਔੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਰਾਗ ਹੈ। ਆਰੋਹੀ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਅਵਰੋਹੀ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਭ ਵਾਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੰਗ ਦੀ ਝਲਕ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁਧ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਣ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ-ਔੜਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਹਿਰ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐੱਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ ਸਿਖਇਜ਼ਮ' ਵੋ.੨ ਪੰਨਾ ੧੭੪ ਅਨੁਸਾਰ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਨਟ ਨੂੰ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਣ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਟ ਨਾਰਾਇਣ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਲੜਨ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਯੋਧਾ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਨਾਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਹੈ। ਆਰੋਹ - ਸ ਰ ਗ ਮ ਰ, ਮ ਪ, ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ - ਸੰ ਧ ਪ ਮ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਰ ਸ। ਪਕੜ - ਸ ਮ ਗ ਮ ਪ, ਧ ਪ, ਮ, ਗ ਮ ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਣ ਦੇ ਪਰਿਚੈ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਸੰਪੂਰਨ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਨੂੰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਔੜਵ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰ ਗ ਮ ਰ ਸ, ਗ ਮ ਪ, ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਧ ਪ ਗ ਮ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਰ ਸ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੪ ਵਿੱਚ ਨਟ ਨਾਰਾਇਣ ਦਾ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ, ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਸ, ਗ ਮ, ਪ, ਮਪ, ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਨ ਪ, ਮਪ

ਗ ਮ, ਰ ਸ। ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਦੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਭਾਗ-੪ ਵਿੱਚ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਰਾਗ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਬਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਤੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੁਰਬਲ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਸ਼ਾੜਵ, ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ ਗਾਇਨ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ, ਮ ਰ ਸ। ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਬਾਕੀ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਆਰੋਹ - ਸ ਗ ਮ ਮੰ ਪ ਧ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਧ ਪ, ਮੰ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਰ ਸ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸਰੂਪ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਭਿੰਨ ਹਨ, ਪਰ ਸ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਦੇ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ', ਤੇ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸਰੂਪ ਇੱਕ ਜੈਸੇ ਹਨ। ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰੂਪਾਂ ਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਰਾਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਸਰੂਪ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਬਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਪੰਚਮ-ਰਿਸ਼ਭ ਦਾ ਸੰਵਾਦ, ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ, ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਐੜਵ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਦੇ ਚਲਨ ਵਿੱਚ ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਗ ਮ ਰ ਸ ਸਵਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਾਰਨ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮ ਕਲਿਯਾਨ ਤੇ ਕਾਮੋਦ ਜੈਸੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਛਾਇਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਚਲਨ ਹੀ ਦੂਜੇ ਰਾਗਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਮ ਕਲਿਆਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿੱਚ ਰ ਨ੍ਹ ਸ ਰ, ਰ ਮੰ ਪ, ਗ ਮ ਰ, ਨ੍ਹ ਸ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਰੰਗ ਵਿੱਚ ਸ, ਨ੍ਹ ਸ ਰ, ਰ ਮ ਰ, ਮੰ ਪ, ਮੰ ਪ ਮ ਰ, ਰ ਮ ਰ, ਸ ਨ੍ਹ ਸ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਮੋਦ ਦਾ ਚਲਨ ਰ ਪ, ਮੰ ਪ, ਧ ਪ, ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਰ ਸ ਹੈ। ਪਰ ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾ ਸ ਮ ਗ ਮ ਰ ਜਾਂ ਸ, ਗ ਮ ਰ, ਰ ਮੰ ਪ, ਮੰ ਧ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਰ ਸ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਚਲਨ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਰਾਗ ਦੂਜੇ ਰਾਗਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਤਰਾਂਗ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਹਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਵੱਖ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਧ ਨ ਸੰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਾਮ ਕਲਿਆਨ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਰੰਗ ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮੰ ਪ, ਨ ਸੰ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨ ਧ ਪ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ। ਕਾਮੋਦ ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪ ਤੋਂ ਸੰ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾ ਸਰੂਪ ਰਾਗ ਨਟ ਤੋਂ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਰਾਗ ਨਟ ਵਿੱਚ ਰ ਗ ਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਾਰ ਬਾਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਟ ਵਿੱਚ ਨ ਧ ਨ ਪ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਵਿੱਚ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ ਹੈ। ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਨੂੰ ੧੯ਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ੯੭੫ ਪੰਨਾ ਤੋਂ ੯੮੩ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗੁ ਵਿੱਚ ਮ:੪ ਦੇ ਛੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਤੇ ਤਿੰਨ ਸ਼ਬਦ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਮਹਲਾ ੪ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ੯੭੭-੭੮ ਪੰਨਾ ਤੇ ਹਨ। ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਮਹਲਾ ੫ ਦੇ ੯ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਨਟ ਪੜਤਾਲ ਮਹਲਾ ੫ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਨਟ ਅਸਟਪਦੀਆ ਮਹਲਾ ੪ ਦੇ ਛੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਵਿੱਚ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਤੇ ਨਟ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ।
 ਰਾਗੁ ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗ-ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਬਾਟ-ਬਿਲਾਵਲ ਸਵਰ-ਦੇਵੇ ਮਧਿਅਮ ਹੋਰ ਸਭ ਸੁੱਖ
 ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ - ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਜਾਤੀ-ਸੰਪੂਰਨ-ਔੜਵ
 ਵਾਦੀ-ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ-ਰਿਸ਼ਭ ਸਮਾਂ-ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ
 ਆਰੋਹ- ਸ ਗ ਮ ਰ, ਮੰ ਪ, ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਧ ਪ, ਮੰ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਰ ਸ।
 ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ) ਸ ਗ ਮ, ਰ ਪ, ਮੰ ਧ ਪ, ਮਗਮ, ਰ ਸਰਸ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਗ ਮ ਰ ਸ, ਸ ਨੁ ਸ, ਧ ਨੁ ਸ, ਸ ਧ ਪ, ਮੰ ਧ ਪ, ਧ ਨੁ ਸ, ਸ ਰ ਸ, ਸ ਰ ਗ ਮ,
 ਮ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਰ, ਰ ਪ, ਮੰ ਧ ਪ, ਰ ਗ ਮ ਰ ਪ, ਮੰ ਧ ਪ, ਰ ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਰ ਗ ਮ ਪ
 ਮ ਰ, ਰ ਮੰ ਪ, ਗ ਮ ਰ, ਸ ਰ ਸ।

ਸ ਮ ਗ ਮ ਰ, ਗ ਮ ਰ ਮੰ ਪ, ਰ ਮੰ ਪ, ਪ ਧ ਪ, ਮੰ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਰ ਪ ਮੰ ਪ,
 ਪ ਮੰ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਪ, ਧ ਨੁ ਸੰ, ਮ ਪ ਧ ਨੁ ਸੰ, ਪ ਧ ਨੁ ਸੰ, ਸੰ ਧ ਪ, ਧ ਨੁ ਸੰ ਧ ਪ, ਧ ਪ
 ਮੰ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਰ, ਮ ਗ ਮ ਰ ਸ, ਸ ਰ ਸ, ਧ ਨੁ ਸ।

ਰ ਮੰ ਪ, ਮੰ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਮੰ ਧ ਪ, ਧ ਨੁ ਸੰ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਨੁ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਧ ਨੁ ਸੰ ਰੰ
 ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਗੰ ਮੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਧ - ਨੁ ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਨੁ ਸੰ, ਮੰ ਧ ਪ, ਸੰ
 ਧ ਪ, ਪ ਮੰ ਧ ਪ, ਧ ਨੁ ਸੰ ਰੰ ਸੰ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮੰ ਪ, ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ ਰ, ਸ ਰ ਸ, ਧ ਨੁ ਸ।

(ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਲਾ ੫)

(੧੩੫੫)

ਅੰਧਕਾਰ ਸਿਮਰਤ ਪ੍ਰਕਾਸੰ ਗੁਣ ਰਮੰਤ ਅਘ ਖੰਡਨਹ। ਰਿਦ ਬਸੰਤਿ ਭੈ ਭੀਤ ਦੂਤਹ ਕਰਮ ਕਰਤ ਮਹਾ
 ਨਿਰਮਲਹ॥ ਜਨਮ ਮਰਣ ਰਹੰਤ ਸ੍ਰੋਤਾ ਸੁਖ ਸਮੂਹ ਅਮੋਘ ਦਰਸਨਹ॥ ਸਰਣਿ ਜੋਗੰ ਸੰਤ ਪ੍ਰਿਅ ਨਾਨਕ
 ਸੋ ਭਗਵਾਨ ਖੇਮੰ ਕਰੋਤਿ॥੧੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਅੰਧਕਾਰ-ਹਨੇਰਾ। ਪ੍ਰਕਾਸੰ-ਚਾਨਣ। ਗੁਣ ਰਮੰਤ-ਗੁਣ ਚੇਤੇ ਕੀਤਿਆਂ। ਅਘ-ਪਾਪ। ਖੰਡਨਹ-ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ
 ਹਨ। ਰਿਦ ਬਸੰਤਿ-ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਵੱਸਿਆਂ। ਭੈ ਭੀਤ ਦੂਤਹ-ਜਮਦੂਤ ਵੀ ਡਰਦੇ ਹਨ। ਨਿਰਮਲਹ-ਪਵਿਤ੍ਰ।
 ਸ੍ਰੋਤਾ-ਸੁਨਣ ਵਾਲੇ ਦਾ। ਅਮੋਘ ਦਰਸਨਹ-ਉਸ ਦਾ ਦੀਦਾਰ ਸਫਲ ਹੈ। ਸਰਣਿ ਜੋਗੰ-ਸਰਨ ਆਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੇ
 ਸਮਰੱਥ। ਸੰਤ ਪ੍ਰਿਅ-ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰਾ। ਖੇਮੰ-ਸੁਖ। ਕਰੋਤਿ-ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਸ-ਰਸ	ਗ-ਗਮ	ਰਸ	ਸਰਨੁਸ	ਰਰਮੰ	ਪੁਪ	ਮਧਪ- ਮੁਪ	ਗਮਰਸ	----	ਰਪ	ਪ-ਮਧ	ਪ-ਧਪ	ਧਨਸੰ-	ਸੰਸੰਰੰਸੰ	ਧਨਸੰ-	
ਗੁਸਰੁਸ	ਅੰਸਧ	ਕਾਰ	ਸਿਮਰਤ	ਪ੍ਰਕਾਸੰ	ਗੁਣ	ਰਮੰਤਸ ਅਘ	ਖੰਡਨਹ	SSSS	ਰਿਦ	ਬਸੰਤਿ	ਭੈਭੀਤ	ਦੂਤਹ	ਕਰਮ	ਕਰਤ	
ਧਪ	ਮਧਪ-	ਮ-ਰਸ	----	ਰਰਮਪ	ਮਧਪ-	ਮ-ਗਮ	ਰਰਸ	ਗਮਰ-	ਪਪਪ-	ਧਪਧਨ	ਸੰ-ਸੰਸੰ	ਧਨਸੰਸੰ	ਸੰਸੰਧਨ	ਸੰਸੰਸੰਸੰ	ਧਨਸੰਸੰ
ਮਹਾ	ਨਿਰਮਸ	ਲਸਹ	SSSS	ਜਨਮਸ	ਮਰਣਸ	ਰਹੰਤ	ਸ੍ਰੋਤਾ	ਸੁਖਸ	ਸਮੂਹ	ਅਮੋਘ	ਘਸਦਰ	ਸਨਹ	ਦਰਸ	ਨਹਦਰ	ਸਨਹ
ਸੰ-ਰੰਸੰ	ਗੰਮੰਰੰਸੰ	ਧਨਸੰ-	ਧਧਪ	ਸੰ-ਧਪ	ਪਮਧਪ	ਰਪ	ਮਧ	ਪਗ	ਮਰ	ਰਸ	ਗਮ	ਰਰ	ਸਗ	ਮਰ	ਰਸ
ਸਰਣਿ	ਜੋਗੰ	ਸੰਤਾਂ	ਪ੍ਰਿਅ	ਨਾਨਕ	ਸੋਸ	ਭਗ	ਵਾਨ	ਖੰ	ਮੰ	ਰੋਤਿ	ਖੰ	ਕਰੋ	ਤਿਖੇ	ਮੰ	ਰੋਤਿ
ਰਹਸਸ															
ਵਾਹਿਗੁਰੂ															
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਮਹਲਾ ੪ ੧ੳ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ

ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੯੭੫)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਅਹਿਨਿਸਿ ਨਾਮੁ ਹਰੇ॥ ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਦੇਖ ਬਹੁ ਕੀਨੇ ਸਭ ਪਰਹਰਿ ਪਾਸਿ ਧਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹਿ ਆਰਾਧਹਿ ਸੇਵਕ ਭਾਇ ਖਰੇ॥ ਕਿਲਬਿਖ ਦੇਖ ਗਏ ਸਭ ਨੀਕਰਿ ਜਿਉ ਪਾਨੀ ਮੈਲੁ
ਹਰੇ॥੧॥ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਨਰੁ ਨਾਰਾਇਨੁ ਗਾਵਹਿ ਮੁਖਿ ਬੋਲਹਿ ਨਰ ਨਰਹਰੇ॥ ਪੰਚ ਦੇਖ ਅਸਾਧ ਨਗਰ ਮਹਿ
ਇਕੁ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਦੂਰਿ ਕਰੇ॥੨॥ ਵਡਭਾਰੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਹਿ ਹਰਿ ਕੇ ਭਗਤ ਹਰੇ॥ ਤਿਨ ਕੀ
ਸੰਗਤਿ ਦੇਹਿ ਪ੍ਰਭ ਜਾਚਉ ਮੈ ਮੂੜ ਮੁਗਧ ਨਿਸਤਰੇ॥੩॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਜਗਜੀਵਨ ਰਖਿ
ਲੇਵਹੁ ਸਰਨਿ ਪਰੇ॥ ਨਾਨਕੁ ਜਨੁ ਤੁਮਰੀ ਸਰਨਾਈ ਹਰਿ ਰਾਖਹੁ ਲਾਜ ਹਰੇ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਹਿ-ਦਿਨ। ਨਿਸਿ-ਰਾਤ। ਕੋਟਿ-ਕੋੜ। ਦੇਖ-ਪਾਪ। ਪਰਹਰਿ-ਦੂਰ ਕਰਕੇ। ਪਾਸਿ ਧਰੇ-ਲਾਭੇ ਧਰੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ
ਹਨ। ਖਰੇ-ਚੰਗੇ, ਸੁੱਚੇ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ। ਕਿਲਬਿਖ-ਪਾਪ। ਨੀਕਰਿ-ਨਿਕਲ ਗਏ। ਹਰੇ-ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਰੁ ਨਾਰਾਇਨੁ-
ਪਰਮਾਤਮਾ। ਨਰ ਨਰਹਰੇ- ਪਰਮਾਤਮਾ। ਅਸਾਧ-ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆ ਸਕਣ ਵਾਲੇ। ਨਗਰ-ਸਰੀਰ-ਨਗਰ। ਜਾਚਉ- ਮੈਂ
ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ। ਨਿਸਤਰੇ-ਪਾਰ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਨੁ-ਦਾਸ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਮ	ਮ
								ਮੇਰੇ	ਮਨ	ਜ	ਪਿ	ਅ	ਹਿ	ਨਿ	ਸਿ
ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਸ	ਮ	-	ਰ	-	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ
ਨਾ	ਸ	ਮੁ	ਸ	ਹ	ਸ	ਰੇ	ਸ	ਕੇ	ਸ	ਟਿ	ਸ	ਕੇ	ਸ	ਟਿ	ਸ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	-	ਪ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ
ਦੇ	ਖ	ਬ	ਹੁ	ਕੀ	ਸ	ਨੇ	ਸ	ਸ	ਸ	ਭ	ਸ	ਪ	ਰ	ਹ	ਰਿ
ਮ	ਧ	ਪ	-	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ								
ਪਾ	ਸ	ਸਿ	ਸ	ਧ	ਸ	ਰੇ	ਸ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਧ	-	ਨ	-
								ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਸ	ਮੁ	ਸ
ਸੰ	ਸੰ	-	-	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	-	ਪ	-
ਜ	ਪਹਿ	ਸ	ਸ	ਆ	ਰਾ	ਧਹਿ	ਸ	ਸੇ	ਸ	ਵ	ਕ	ਭਾ	ਸ	ਇ	ਸ
ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-								
ਖ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰੇ	ਸ	ਸ	ਸ								
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰ ਸਸ ਗਮ ਰਸ ਰਮ ਪਪ ਗਮ ਰਸ 2) ਗਮ ਰਸ ਰਮ ਧਪ ਗਮ ਰਸ ਸਰ ਸਸ
- 3) ਰਗ ਮਰ ਗਮ ਰਸ ਸੰਸ ਧਪ ਗਮ ਰਸ 4) ਗਮ ਰਸ ਰਮ ਧਪ ਸੰਸ ਧਪ ਮਮ ਰਸ
- 5) ਪਮ ਧਪ ਧਨ ਸੰਸ ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਰਸ ਧਨ ਸੰਸ ਸੰਰ ਸੰਸ ਧਪ ਗਮ ਰਰ ਸਸ
- 6) ਗਮ ਰਸ ਰਮ ਧਪ ਗਮ ਰਸ ਪਧ ਮਪ ਧਨ ਸੰਸ ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਪਪ ਗਮ ਰਸ
- 7) ਰਮ ਪਪ ਮਪ ਧਪ ਗਮ ਰਸ ਪਧ ਪਪ ਧਨ ਸੰਸ ਸੰਰ ਸੰਸ ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਰਸ
- 8) ਗਮ ਰਸ ਮਧ ਪਪ ਗਮ ਰਸ ਰਮ ਪਪ ਮਧ ਪਪ ਧਨ ਸੰਰ ਸੰਸ ਧਪ ਮਮ ਰਸ

- 1) ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜੇ ਦੀ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ-ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਲੈ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਸੱਮ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 4) 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਨਟ ਮਹਲਾ ੪॥ (੯੭੫-੭੬)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਖੇ॥ ਗੁਰ ਪਰਸਾਈ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਓ ਹਮ ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨ ਪਖੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਉਤਮ ਜਗੰਨਾਥ ਜਗਦੀਸੁਰ ਹਮ ਪਾਪੀ ਸਰਨਿ ਰਖੇ॥ ਤੁਮ ਵਡ ਪੁਰਖ ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਹਰਿ ਦੀਓ ਨਾਮੁ ਮੁਖੇ॥੧॥ ਹਰਿ ਗੁਨ ਉਚ ਨੀਚ ਹਮ ਗਾਏ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗਿ ਸਖੇ॥ ਜਿਉ ਚੰਦਨ ਸੰਗਿ ਬਸੈ ਨਿੰਮੁ ਬਿਰਖਾ ਗੁਨ ਚੰਦਨ ਕੇ ਬਸਖੇ॥੨॥ ਹਮਰੇ ਅਵਗਨ ਬਿਖਿਆ ਬਿਖੈ ਕੇ ਬਹੁ ਬਾਰ ਬਾਰ ਨਿਮਖੇ॥ ਅਵਗਨਿਆਰੇ ਪਾਥਰ ਭਾਰੇ ਹਰਿ ਤਾਰੇ ਸੰਗਿ ਜਨਖੇ॥੩॥ ਜਿਨ ਕਉ ਤੁਮ ਹਰਿ ਰਾਖਹੁ ਸੁਆਮੀ ਸਭ ਤਿਨ ਕੇ ਪਾਪ ਕ੍ਰਿਖੇ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੇ ਦਇਆਲ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਤੁਮ ਦੁਸਟ ਤਾਰੇ ਹਰਣਖੇ॥੪॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਸਖੇ-ਮਿੱਤਰ। ਪਖੇ-ਧੋਤੇ। ਜਗੰਨਾਥ-ਹੇ ਜਗਤ ਦੇ ਨਾਥ! ਜਗਦੀਸੁਰ-ਹੇ ਜਗਤ ਦੇ ਈਸ਼ਰ! ਮੁਖੇ-ਮੁੱਖ ਵਿੱਚ। ਬਿਰਖਾ-ਰੁੱਖ। ਬਸਖੇ-ਫੱਸ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਬਿਖਿਆ-ਮਾਇਆ। ਬਿਖੈ-ਵਿਸ਼ਿਆ ਦੇ। ਸੰਗਿ ਜਨਖੇ-ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ। ਕ੍ਰਿਖੇ-ਖਿੱਚੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰਣਖੇ-ਹਰਣਾਖੜ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	ਧ	ਪ
								ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨ	ਜ	ਪਿ	ਹ	ਰਿ
												ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ

ਮ	ਗ	ਮ	-	ਰ	-	ਸ	-	ਸ	ਸ	ਨ	ਸ	ਧ	ਨ	ਸ	ਸ
ਨਾ	S	ਮੁ	S	ਸ	S	ਖੇ	S	ਗੁ	ਰ	ਪ	ਰ	ਸਾ	ਦੀ	ਹ	ਰਿ
ਗ	ਮ	ਰ	-	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ
ਨਾ	S	ਮੁ	S	ਧਿ	ਆ	ਇ	ਓ	ਹ	S	ਮ	S	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ
ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	-								
ਚ	ਰ	ਨ	S	ਪ	S	ਖੇ	S								
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

				ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
				ਊ	S	ਤ	ਮ	ਜ	ਗੰ	ਨਾ	ਥ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	-	ਪ	-
ਜ	ਗ	ਦੀ	S	ਹ	S	ਮ	S	ਪਾ	S	ਪੀ	S
ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ				
ਸ	ਰ	ਨਿ	S	ਰ	S	ਖੇ	S				
X				2				0			3

ਨਟ ਮਹਲਾ ੪॥

(੯੭੬)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਮ ਰੰਗੇ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਜਗਦੀਸ਼ੁਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਇਓ ਜਨ ਪਗਿ ਲਗੇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਭੂਲ ਚੂਕ ਹਮ ਅਬ ਆਏ ਪ੍ਰਭ ਸਰਨਗੇ॥ ਤੁਮ ਸਰਣਾਗਤਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਰਾਖਹੁ ਵਡ ਪਾਪਗੇ॥੧॥ ਤੁਮਰੀ ਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਕੇ ਕੇ ਨ ਉਧਰਿਓ ਪ੍ਰਭ ਕੀਏ ਪਤਿਤ ਪਵਗੇ॥ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਛੀਪਾ ਦੁਸਟਾਰਿਓ ਪ੍ਰਭਿ ਰਾਖੀ ਪੈਜ ਜਨਗੇ॥੨॥ ਜੇ ਤੁਮਰੇ ਗੁਨ ਗਾਵਹਿ ਸੁਆਮੀ ਹਉ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਤਿਨਗੇ॥ ਭਵਨ ਭਵਨ ਪਵਿਤ੍ਰ ਸਭਿ ਕੀਏ ਜਹ ਧੂਰਿ ਪਰੀ ਜਨ ਪਗੇ॥੩॥ ਤੁਮਰੇ ਗੁਨ ਪ੍ਰਭ ਕਹਿ ਨ ਸਕਹਿ ਹਮ ਤੁਮ ਵਡ ਵਡ ਪੁਰਖ ਵਡਗੇ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਦਇਆ ਪ੍ਰਭ ਧਾਰਹੁ ਹਮ ਸੇਵਹ ਤੁਮ ਜਨ ਪਗੇ॥੪॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰੰਗੇ-ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ। ਜਨ ਪਗਿ-ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ। ਭੂਲ ਚੂਕ-ਗਲਤੀਆਂ। ਹਮ ਵਡ ਪਾਪਗੇ-ਸਾਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪਾਪੀਆਂ ਨੂੰ। ਕੇ ਕੇ ਨ-ਕੋਣ-ਕੋਣ ਨਹੀਂ? ਪਤਿਤ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ। ਪਵਗੇ-ਪਵਿੱਤਰ। ਛੀਪਾ-ਜਾਤ ਦਾ ਛੀਂਬਾ ਨਾਮਦੇਵ। ਦੁਸਟਾਰਿਓ-ਦੁਸਟ ਆਖ ਕੇ ਦੁਰਕਾਰਿਆ। ਪੈਜ-ਲਾਜ। ਜਨਗੇ-ਦਾਸ ਦੀ। ਤਿਨਗੇ-ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ। ਭਵਨ-ਘਰ। ਪਗੇ- ਪੈਰਾਂ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 (ਮੱਧ ਲੈਅ)

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸ	ਗ	ਮਮ	ਰੁਰ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਮੇ	ਰੇ	ਮਨ	ਜਪਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਰਾ	ਮ	ਰੰ	ਗੇ

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧਧ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਧ	ਪ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਕਿ	ਪਾ	ਕ	ਰੀ	ਜਗ	ਦੀ	ਸੁ	ਰਿ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪੁਪੁ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ
ਹ	s	ਰਿ	ਧਿ	ਆ	ਇਓ	ਜ	ਨ	ਪ	ਗਿ	ਲ	ਗੇ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪੁਪੁ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਜਨ	ਮ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕੇ	ਭੂ	ਲ	ਚੂ	ਕ	ਹ	ਮ
ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਧ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਅ	ਬ	ਆ	ਏ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਸ	ਰ	ਨ	ਗੇS	S	S
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮ ਰਸ ਪਮ ਧਧ ਗਮ ਰਸ ਪਧ ਨਸੰ ਧਧ ਮਪ ਗਮ ਰਸ
 - 2) ਪਧ ਪਧ ਮਧ ਪੁਪੁ ਗਮ ਰਸ ਸੰਰੰ ਸੰਸੰ ਧਧ ਮਪ ਗਮ ਰਸ
 - 3) ਧਨ ਸੰਧ ਨਸੰ ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰਸੰ ਧਧ ਮਪ ਮਧ ਪੁਪੁ ਗਮ ਰਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਪੰਜਵੀਂ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਨਟ ਮਹਲਾ ੪॥

(੯੭੬)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਨੇ॥ ਜਗੰਨਾਥਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭਿ ਧਾਰੀ ਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਬਨੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਜਨ ਹਰਿ ਜਸੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗਾਇਓ ਉਪਦੇਸਿ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਸੁਨੇ॥ ਕਿਲਬਿਖ ਪਾਪ ਨਾਮ ਹਰਿ ਕਾਟੇ ਜਿਵ ਖੇਤ ਕਿਸ਼ਾਨਿ ਲੁਨੇ॥੧॥ ਤੁਮਰੀ ਉਪਮਾ ਤੁਮ ਹੀ ਪ੍ਰਭ ਜਾਨਹੁ ਹਮ ਕਹਿ ਨ ਸਕਹਿ ਹਰਿ ਗੁਨੇ॥ ਜੈਸੇ ਤੁਮ ਤੈਸੇ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮ ਹੀ ਗੁਨ ਜਾਨਹੁ ਪ੍ਰਭ ਅਪੁਨੇ॥੨॥ ਮਾਇਆ ਫਾਸ ਬੰਧ ਬਹੁ ਬੰਧੇ ਹਰਿ ਜਪਿਓ ਖੁਲ ਖੁਲਨੇ॥ ਜਿਉ ਜਲ ਕੁੰਚਰੁ ਤਦੂਐ ਬਾਂਧਿਓ ਹਰਿ ਚੇਤਿਓ ਮੋਖ ਮੁਖਨੇ॥੩॥ ਸੁਆਮੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸਰੁ ਤੁਮ ਖੋਜਹੁ ਜੁਗ ਜੁਗਨੇ॥ ਤੁਮਰੀ ਬਾਹ ਪਾਈ ਨਹੀ ਪਾਵੈ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭ ਵਡਨੇ॥੪॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਗੰਨਾਥਿ-ਜਗਤ ਦੇ ਨਾਥ ਨੇ। ਮਤਿ ਨਾਮ ਬਨੇ-ਮੱਤ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਲੀ ਬਣ ਗਈ। ਕਿਲਬਿਖ-ਪਾਪ। ਲੁਨੇ - ਕੱਟੇ। ਫਾਸ-ਫਾਹੀਆਂ। ਬੰਧ-ਬੰਧਨ। ਬੰਧੇ-ਬੱਝੇ ਹੋਏ। ਖੁਲ ਖੁਲਨੇ-ਪੂਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਖੁਲ੍ਹ ਗਏ। ਕੁੰਚਰੁ-ਹਾਥੀ। ਤਦੂਐ-ਤੰਦੂਆ, ਆਪਣੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਨਾਲ ਫਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜਲ-ਜੀਵ। ਮੋਖ ਮੁਖਨੇ-ਉਸ ਦੀ ਖਲਾਸੀ ਹੋ ਗਈ। ਜੁਗ ਜੁਗਨੇ-ਜੁਗਾਂ ਜੁਗਾਂ ਤੋਂ। ਬਾਹ-ਡੂੰਘਾਈ। ਵਡਨੇ-ਵੱਡੇ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਝੰਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਸ	ਗਮ	ਰਰ	ਪ	ਪ	ਮਧ	ਪ	ਮਮ	ਰ	ਸ
ਮੋਰੇ	ਮਨ	ਜਪਿ	ਹ	ਰਿ	ਹਸ	ਰਿ	ਨਾਮੁ	ਮ	ਨੇ
ਸਰ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਗਮ	ਰ	ਪੁਪ	ਮਧ	ਪ
ਜਸ	ਗੰ	ਨਾ	ਸ	ਥਿ	ਕਿਰ	ਪਾ	ਪੁਭਿ	ਧਾਸ	ਰੀ
ਧ	ਨਸੰ	ਧਧ	ਧ	ਪ	ਗਮ	ਪ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਮ	ਤਿਸ	ਗੁਰ	ਮ	ਤਿ	ਨਾਸ	ਮ	ਬਸ	ਨੇ	ਸ
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਪੁਪ	ਧਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਗੰਮੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਹਰਿ	ਜਨ	ਹਰਿ	ਜ	ਸੁ	ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਗਾ	ਇ	ਓ
ਧਨ	ਸੰਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਉਪ	ਦੇਸਿ	ਗੁ	ਰੂ	ਸ	ਗੁ	ਰਸ	ਸੁ	ਨੇ	ਸ
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- ਗਮਰਸ ਸਰਸਸ ਰਰਪਪ ਮਧਪਪ ਧਨਸੰਸੰ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਗੰਮੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਧਪਮਪ ਗਮਰਸ
 - ਮਧਮਧ ਪਪਗਮ ਗਮਰਸ ਧਨਧਨ ਸੰਸੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਧਧਪਪ ਮਧਮਧ ਪਪਗਮ ਗਮਰਸ
- ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।
 - ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਰਰ ਪੁਪ ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਦੇ ਵਾਰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਜਪਿ ਹਰਿ ਦੇ ਦਮ ਨਾਲ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ)

(੧੩੭੦)

ਕਬੀਰ ਚਰਨ ਕਮਲ ਕੀ ਮਉਜ ਕੇ ਕਹਿ ਕੈਸੇ ਉਨਮਾਨ॥ ਕਹਿਬੇ ਕਉ ਸੋਭਾ ਨਹੀ ਦੇਖਾ ਹੀ ਪਰਵਾਨੁ॥੧੨੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਮਉਜ ਕੇ-ਲਹਰ ਦਾ, ਹੁਲਾਰੇ ਦਾ। ਉਨਮਾਨ-ਤੋਲ, ਅੰਦਾਜ਼ਾ, ਕੀਮਤ। ਕਹਿਬੇ ਕਉ-ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਨਾਲ। ਸੋਭਾ-ਫਬਦਾ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਰਰ	ਪ	ਮਪ	ਮਧਪ-	ਪਧਪ-	ਧਨ	ਸੰ-	ਧਪ	ਮਗਮ-	ਰਸ	ਗਮਰ- ਸ-ਰਸ	
ਕਉ	ਸੋ	ਭਾਸ	ਨਸਹੀਸ	ਦੇਸਸ	ਖਾਸ	ਹੀਸ	ਪਰ	ਵਾਸਸ	ਨੁਸ	ਕਸਹਿਸ ਬੇਸਸ	
x		0		2		0		3		4	

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਅੰਤਰਾ

ਪਧਪ-ਧਧਨ-
ਕਬੀਰSਚਰਨS

ਸੰਸ	ਸੰਰੰਸੰ-	ਧਨਸੰ-	ਰੰਰੰਸੰਸੰ	ਗੰਮੰਰੰ-	ਸੰਰੰਸੰ-	ਧਪ	ਮਧਪ-	ਮਗਮ-	ਰਸ
ਕਮ	ਲSSSS	ਕੀSSSS	ਮਉੜਜ	ਕੋSSSS	ਕSਹਿS	ਕੈਸੇ	ਉSਨS	ਮਾSS	ਨS
x		0		2		0		3	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸ- ਰਸ ਧਨੁਸ- ਰਰ ਗਮਰ- ਮਪ ਮਧਪ- ਗਮਰ- ਸ-ਨੁਸ
- 2) ਸ-ਰਸ ਰਪ ਰਮਪ- ਮਧਪ- ਰਮਧਪ ਪਧਨਸੰ ਧਪ ਮਪਗਮ ਰਸ
- 1) ਗਮਗਮਰਰਸਸ ਸਰਸਸਰਮਪਪ ਮਧਪਪਗਮਗਮ ਰਰਸਸਸਰਸਸ ਰਮਪਪਮਧਪਪ
- ਧਨਸੰਸੰਸੰਰੰਸੰਸੰ ਗੰਮੰਰੰਸੰਸੰਰੰਸੰਸੰ ਧਧਪਪਗਮਰਸ
- 2) ਗਮਗਮਗਮਗਮ ਗਮਰਸਰਪਪਰ ਪਪਮਪਮਧਪਪ ਧਨਨਧਨਨਧਨ ਸੰਸੰਨਸੰਸੰਰੰਰੰਸੰ
- ਰੰਰੰਸੰਸੰਰੰਰੰਸੰਸੰ ਮਪਪਮਪਪਧਪ ਮਧਪਪਗਮਗਮ ਮਗਮਗਮਰਸ
- 1) 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 11ਵੀਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੇ ਵਾਰ ਕਹਿ ਕੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ 11ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਫੁਨਹੇ ਮਹਲਾ ੫ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ (੧੩੬੧)

ਹਾਥਿ ਕਲੰਮ ਅਗੰਮ ਮਸਤਕਿ ਲੇਖਾਵਤੀ॥ ਉਰਝਿ ਰਹਿਓ ਸਭ ਸੰਗਿ ਅਨੂਪ ਰੂਪਾਵਤੀ॥ ਉਸਤਤਿ ਕਹਨੁ ਨ ਜਾਇ ਮੁਖਹੁ ਤੁਹਾਰੀਆ॥ ਮੋਹੀ ਦੇਖਿ ਦਰਸੁ ਨਾਨਕ ਬਲਿਹਾਰੀਆ॥੧॥
 ਪਦ ਅਰਥ:-ਹਾਥਿ-ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ। ਅਗੰਮ-ਹੇ ਅਪਹੁੰਚ ਹਰੀ! ਮਸਤਕਿ ਲੇਖਾਵਤੀ-ਮੱਥੇ ਲੇਖ ਲਿਖਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।
 ਉਰਝਿ ਰਹਿਓ- (ਤੂੰ) ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਨੂਪ ਰੂਪਾਵਤੀ-ਹੇ ਅਨੂਪ ਰੂਪ ਵਾਲੇ! ਮੋਹੀ-ਮੈਂ ਮੋਹੀ ਗਈ ਹਾਂ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਧ	ਪ	ਮਧ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਉਸ	ਤ	ਤਿ	ਕਹ	ਨੁ	ਨ	ਜਾS	S	S	ਇS	S	S
ਸ	ਧੁਨੁ	ਸ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਪ	ਮਧ	ਪ	ਮਗ	ਮਰ	ਸ
ਮੁ	ਖਹੁ	S	ਤੁ	ਹਾS	S	ਰੀ	SS	S	ਆS	SS	S
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਮਧ	ਪ	ਧ	ਨ	ਧਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਗੰਮੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਮੋ	SS	ਹੀ	ਦੇ	S	ਖਿS	ਦ	ਰ	S	ਸੁS	S	S

ਸ	ਰੰ	ਸ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਬ	ਲਿ	ਸ	ਹਾ	ਸ	ਰੀ	ਆ	ਸ	ਸ
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

- 1) ਇਕਗੁਨ-ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਚੱਕਰ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ, ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਇੱਕ ਆਵਰਤ ਵਿੱਚ ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। $6+3+3=12$ ਮਾਤਰਾਂ
- 3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿਗੁਨ ਵਿੱਚ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਛੇਗੁਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਮਹਲਾ ੫ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੯੭੮)

ਰਾਮ ਹਉ ਕਿਆ ਜਾਨਾ ਕਿਆ ਭਾਵੈ॥ ਮਨਿ ਪਿਆਸ ਬਹੁਤੁ ਦਰਸਾਵੈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਸੋਈ ਗਿਆਨੀ ਸੋਈ ਜਨੁ ਤੇਰਾ ਜਿਸੁ ਉਪਰਿ ਰੁਚ ਆਵੈ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਜਿਸੁ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤੇ ਸੋ ਸਦਾ ਸਦਾ ਤੁਧੁ ਧਿਆਵੈ॥੧॥ ਕਵਨ ਜੋਗ ਕਵਨ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨਾ ਕਵਨ ਗੁਨੀ ਰੀਝਾਵੈ॥ ਸੋਈ ਜਨੁ ਸੋਈ ਨਿਜ ਭਗਤਾ ਜਿਸੁ ਉਪਰਿ ਰੰਗੁ ਲਾਵੈ॥੨॥ ਸਾਈ ਮਤਿ ਸਾਈ ਬੁਧਿ ਸਿਆਨਪ ਜਿਤੁ ਨਿਮਖ ਨ ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਸਰਾਵੈ॥ ਸੰਤਸੰਗਿ ਲਗਿ ਏਹੁ ਸੁਖੁ ਪਾਇਓ ਹਰਿ ਗੁਨ ਸਦ ਹੀ ਗਾਵੈ॥੩॥ ਦੇਖਿਓ ਅਚਰਜੁ ਮਹਾ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਕਿਛੁ ਆਨ ਨਹੀ ਦਿਸਟਾਵੈ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਮੋਰਚਾ ਗੁਰਿ ਲਾਹਿਓ ਤਹ ਗਰਭ ਜੋਨਿ ਕਹ ਆਵੈ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰੁਚ-ਖੁਸ਼ੀ। ਪੁਰਖ-ਹੇ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ! ਬਿਧਾਤੇ-ਹੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ! ਰੀਝਾਵੈ-ਖੁਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰੰਗੁ-ਪਿਆਰ ਦਾ ਰੰਗ। ਨਿਮਖ- ਅੱਖ ਝਮਕਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਂ। ਮੰਗਲ ਰੂਪ-ਆਨੰਦ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਭੁ। ਦਿਸਟਾਵੈ-ਦਿਸਦਾ। ਮੋਰਚਾ-ਜੰਗਾਲ, ਮਨ ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਜੰਗਾਲ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਸ	ਗੁਮ	ਰ	ਪ	-	ਮੰਮ	ਧਧ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਰਾ	ਸਸ	ਮ	ਸ	ਸ	ਹਉ	ਕਿਆ	ਜਾ	ਨਾ	ਕਿ	ਆ	ਭਾ	ਵੈ
ਮ	ਰ	ਮੰਮ	ਧ	ਪ	ਧਧ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	-	ਪ	-
ਮ	ਨਿ	ਪਿਆ	ਸ	ਸ	ਬਹੁ	ਤੁ	ਦ	ਰ	ਸਾ	ਸ	ਵੈ	ਸ
x					2				3		4	

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	-	ਮ	ਧ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸ	-	ਸ	-
ਸੋ	s	ਈ	ਗਿਆ	ਨੀ	ਸੋ	ਈ	ਜ	ਨੁ	ਤੇ	s	ਰਾ	s
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਧ	-	ਪ	-
ਜਿ	ਸੁ	ਊ	ਪ	ਰਿ	ਰੁ	s	ਚ	s	ਆ	s	ਵੈ	s
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮਗਮ ਰਰਸਸ ਰਰਪਪ ਮਧਪਪ ਗਮਗਮ ਰਰਸਸ ਧਨਧਨ ਸੰਸੰਨਸੰ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਧਧਪਪ ਮਧਪਪ ਗਮਗਮ ਰਰਸਸ
- 2) ਧਧਪਧ ਪਧਪਪ ਮਧਪਪ ਗਮਰਸ ਧਨਧਨ ਸੰਸੰਨਸੰ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਗੰਮੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਧਧਪਧ ਪਧਪਪ ਮਧਪਪ ਗਮਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਵਾਲੇ 'ਹਉ' ਨੂੰ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਮਹਲਾ ੫ ਦੁਪਦੇ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੯੭੮)

ਉਲਾਹਨੇ ਮੈ ਕਾਹੂ ਨ ਦੀਓ॥ ਮਨ ਮੀਠ ਤੁਹਾਰੇ ਕੀਓ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਆਗਿਆ ਮਾਨਿ ਜਾਨਿ ਸੁਖ ਪਾਇਆ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਨਾਮੁ ਤੁਹਾਰੇ ਜੀਓ॥ ਈਹਾਂ ਊਹਾ ਹਰਿ ਤੁਮ ਹੀ ਤੁਮ ਹੀ ਇਹੁ ਗੁਰ ਤੇ ਮੰਤ੍ਰੁ ਦ੍ਰਿੜੀਓ॥੧॥ ਜਬ ਤੇ ਜਾਨਿ ਪਾਈ ਏਹ ਬਾਤਾ ਤਬ ਕੁਸਲ ਖੇਮ ਸਭ ਥੀਓ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਨਾਨਕ ਪਰਗਾਸਿਓ ਆਨ ਨਾਹੀ ਰੇ ਬੀਓ॥੨॥੧॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਉਲਾਹਨੇ-ਉਲਾਹਮਾ, ਗਿਲ੍ਹਾ। ਮੰਤ੍ਰੁ-ਉਪਦੇਸ਼। ਦ੍ਰਿੜੀਓ-(ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ) ਪੱਕਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਕੁਸਲ-ਸੁਖ। ਖੇਮ-ਆਨੰਦ। ਪਰਗਾਸਿਓ-(ਉੱਚੇ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦਾ) ਚਾਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੀਓ-ਦੂਜਾ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਪ	ਮ	ਧ
							ਉ	ਲਾ	ਹ	ਨੇ	s	ਮੈ	s
ਪ	ਪ	-	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	-	ਪ	-
ਕਾ	ਹੂ	s	ਨ	s	ਦੀ	ਓ	ਮ	ਨ	s	ਮੀ	s	ਠ	s
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-							
ਤੁ	ਹਾ	ਰੇ	ਕੀ	s	ਓ	s							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

						ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	-	ਨ	ਧਨ	
						ਆ	ਗਿ	ਆ	ਮਾ	s	ਨਿ	ss	
ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ
ਜਾ	s	ਨਿ	ਸੁ	ਖੁ	ਪਾ	ਇਆ	ਸੁ	ਨਿ	s	ਸੁ	ਨਿ	ਨਾ	ਮੁ
ਮੰ	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਸ							
ਤੁ	ਹਾ	ਰੇ	ਜੀ	s	ਓ	s							
x					2		0				3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਰਮਪਰ ਮਪਰਮ ਪਧਮਪ ਗਮਰਸ ਪਮਧਪ ਧਨਸੰਧ ਨਸੰਧਨ ਸੰਰਸੰਸ ਗੰਮਰੰਸ ਸੰਰਸੰਸ ਧਧਪਪ ਮਧਪਪ ਗਮਗਮ ਰਰਸਸ
- 2) ਧਧਪਧ ਧਧਧਧ ਮਧਪਪ ਗਮਰਸ ਧਨਸੰਧ ਨਸੰਧਨ ਸੰਸੰਰੰਸ ਧਧਪਪ ਮਧਪਪ ਗਮਰਸ ਸੰਰਸੰਸ ਧਧਪਪ ਮਧਪਪ ਗਮਰਸ

- 1) ਸੱਮ ਤੋਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਗਮ ਦਾ ਲਗਾਉ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀਆਂ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਰ ਸ - ਇਸ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦੀ ਓ s ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਮਹਲਾ ੪ ਪੜਤਾਲ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ (੯੭੭)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਸੇਵ ਸਫਲ ਹਰਿ ਘਾਲਾ॥ ਲੇ ਗੁਰ ਪਗ ਰੇਨ ਰਵਾਲਾ॥ ਸਭਿ ਦਾਲਿਦ ਭੰਜਿ ਦੁਖ ਦਾਲਾ॥ ਹਰਿ ਹੇ ਹੇ ਹੇ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਕਾ ਗਿਹੁ ਹਰਿ ਆਪਿ ਸਵਾਰਿਓ ਹਰਿ ਰੰਗ ਰੰਗ ਮਹਲ ਬੇਅੰਤ ਲਾਲ ਲਾਲ ਹਰਿ ਲਾਲਾ॥ ਹਰਿ ਆਪਨੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਆਪਿ ਗ੍ਰਿਹਿ ਆਇਓ ਹਮ ਹਰਿ ਕੀ ਗੁਰ ਕੀਈ ਹੈ ਬਸੀਠੀ ਹਮ ਹਰਿ ਦੇਖੇ ਭਈ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲਾ॥੧॥ ਹਰਿ ਆਵਤੇ ਕੀ ਖਬਰਿ ਗੁਰਿ ਪਾਈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਆਨਦੇ ਆਨੰਦ ਭਏ ਹਰਿ ਆਵਤੇ ਸੁਨੇ ਮੇਰੇ ਲਾਲ ਹਰਿ ਲਾਲਾ॥ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਮਿਲੇ ਭਏ ਗਲਤਾਨ ਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲਾ॥੨॥੧॥੭॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਘਾਲ-ਮਿਹਨਤ। ਗੁਰ ਪਗ ਰੇਨ-ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜ। ਰਵਾਲ-ਖਾਕ। ਦਾਲਿਦ-ਦਰਿੱਦਰ। ਭੰਜਿ-ਨਾਸ ਕਰ ਲੈ। ਦਾਲ-ਦਲ ਦੇਣ ਵਾਲੀ। ਗਿਹੁ-ਘਰ (ਸਰੀਰ)। ਬਸੀਠੀ-ਵਿਚੇਲਾ-ਪਨ। ਗਲਤਾਨ ਹਾਲ-ਮਸਤ ਹਾਲਤ ਵਾਲਾ, ਹਰ ਵੇਲੇ ਮਸਤ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 ਅਸਥਾਈ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਗ	ਮ	ਰ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਮ	ਰ	ਸ
ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨ	ਸੇ	ਵ	ਸ	ਫ	ਲ	ਹਰਿ	ਘਾ	ਲ

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਮ	ਰ	ਸ	ਰੁ	ਰ	ਸ	ਧ	ਨ	ਸ	ਗ	ਮ	ਰ
ਲੇ	ਗੁ	ਰ	ਪਗ	ਰੇ	ਨ	ਰ	ਵਾ	ਸ	ਲ	ਸ	ਸ
ਪ	ਮ	ਧ	ਧਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	-	ਪ
ਸ	ਭਿ	ਦਾ	ਲਿਦ	ਭੰ	ਜਿ	ਦੁ	ਸ	ਖ	ਦਾ	ਸ	ਲ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਸ	ਹੇ	ਹੇ	ਹੇ	ਨ	ਦ	ਰਿ	ਨਿ	ਹਾ	ਲ
x		0		2		0		3		4	

ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਧਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਹ	ਰਿ	ਕਾ	ਸ	ਗਿ	ਹੁ	ਹ	ਰਿ	ਆ	ਸ	ਪਿ	ਸ	ਵਾ	ਰਿ	ਓ	ਸ
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਧ	ਧਧ	ਪਪ	ਪਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਰੰ	ਗ	ਰੰ	ਗ	ਮਹ	ਲ	ਬੇ	ਅੰਤ	ਲਾਲ	ਲਾਲ	ਹ	ਰਿਸ	ਲਾ	ਲ
ਪ	ਮ	ਧਧ	ਪ	ਧਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਹ	ਰਿ	ਆਪ	ਨੀ	ਕਿ	ਪਾ	ਕ	ਰੀ	ਆ	ਪਿ	ਗਿ	ਰਿ	ਆ	ਇ	ਓ	ਸ
ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ
ਹਮ	ਹਰਿ	ਕੀ	ਗੁਰ	ਕੀਈ	ਹੈਬ	ਸੀ	ਠੀ	ਹ	ਮ	ਹ	ਰਿ	ਦੇ	ਖੇ	ਭ	ਈ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਨਿ	ਹਾ	ਲ	ਸ	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	ਸ	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	ਸਸ	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	ਸ
x				2				0				3			

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਗ	ਮ	ਰ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	-
ਹ	ਰਿ	ਆ	ਵ	ਤੇ	ਕੀ	ਖ	ਬ	ਰਿ	ਗੁ	ਰਿ	ਪਾ	ਈ	ਸ
ਗ	ਮ	ਰ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਮ	ਸ	ਨਿ	ਤ	ਸ	ਨਿ	ਆ	ਨ	ਦੇ	ਆ	ਨੰ	ਦਸ	ਭ	ਏ
ਪਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ
ਹਰਿ	ਆ	ਵ	ਤੇ	ਸੁ	ਨੇ	ਮੇ	ਰੇ	ਲਾ	ਲ	ਹ	ਰਿ	ਲਾ	ਲ
ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਜ	ਨੁ	ਸ	ਨਾ	ਨਸ	ਕੁ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਮਿ	ਲੇ	ਭ	ਏ
ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਗ	ਲ	ਤਾ	ਨ	ਹਾਸ	ਲ	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	ਸ	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	ਸ
x		2		0		3		0		4		0	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

- 1) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਆਵਰਤ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ ਚੌਗੁਨ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 2 ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। (6+3+3=12 ਮਾਤਰਾਂ)
- 2) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਤਿਗੁਨ 2 ਵਾਰ (8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ) ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਆਵਰਤ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 4) ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਨਟ ਮਹਲਾ ੪॥

(੯੭੭-੭੮)

ਕੋਈ ਆਨਿ ਸੁਨਾਵੈ ਹਰਿ ਕੀ ਹਰਿ ਗਾਲ॥ ਤਿਸ ਕਉ ਹਉ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਾਲ॥ ਸੋ ਹਰਿ ਜਨੁ ਹੈ ਭਲ ਭਾਲ॥ ਹਰਿ ਹੋ ਹੋ ਮੇਲਿ ਨਿਹਾਲ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਕਾ ਮਾਰਗੁ ਗੁਰ ਸੰਤਿ ਬਤਾਇਓ ਗੁਰਿ ਚਾਲ ਦਿਖਾਈ ਹਰਿ ਚਾਲ॥ ਅੰਤਰਿ ਕਪਟੁ ਚੁਕਾਵਹੁ ਮੇਰੇ ਗੁਰਸਿਖਹੁ ਨਿਹਕਪਟੁ ਕਮਾਵਹੁ ਹਰਿ ਕੀ ਹਰਿ ਘਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ॥੧॥ ਤੇ ਗੁਰ ਕੇ ਸਿਖ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਭਾਏ ਜਿਨਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨਿਓ ਮੇਰਾ ਨਾਲਿ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਮਤਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਦੀਨੀ ਹਰਿ ਦੇਖਿ ਨਿਕਟਿ ਹਦੂਰਿ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ॥੨॥੩॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗਾਲ-ਗੱਲ। ਬਾਲ-ਬਲਿਹਾਰ। ਭਲ ਭਾਲ-ਭਲੇ ਮਸਤਕ ਵਾਲਾ। ਮੇਲਿ-ਮਿਲਾ ਕੇ। ਅੰਤਰਿ-ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ। ਕਪਟੁ-ਫਲ-ਛਲ। ਘਾਲ-ਮਿਹਨਤ। ਨਿਕਟਿ-ਨੇੜੇ। ਹਦੂਰਿ-ਹਾਜ਼ਰ-ਨਾਜ਼ਰ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਗ	ਮੁ	-ਸ	ਰ	ਰ	ਪ	-	ਮ	ਧ	ਪ	ਪੁ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਕੇ	ਈਆ	ਸਨਿ	ਸੁ	ਨਾ	ਵੈ	ਸ	ਹ	ਰਿ	ਕੀ	ਹਰਿ	ਗਾ	ਸਸ	ਲ	ਸ
ਰ	ਰਪ	-ਪ	ਮਮ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਧੁ	ਪ	ਪ
ਤਿ	ਸਕਉ	ਸਹਉ	ਬਲਿ	ਬਲਿ	ਬਾ	ਲ	ਸੋ	ਹਰਿ	ਜ	ਨੁ	ਹੈ	ਭਲ	ਭਾ	ਲ
ਸੰ	-ਰੰ	-ਸੰ	ਧ	-	ਪ	-	ਮ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਹ	ਸਰਿ	ਸਸ	ਹੋ	ਸ	ਹੋ	ਸ	ਹੋ	ਸ	ਮੇ	ਲਿ	ਨਿਸ	ਹਾ	ਲ	ਸ
x			2				3				4		5	

ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਕਾ	ਮਾ	ਰ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸੰ	ਤਿ	ਬ	ਤਾ	ਇ	ਓ

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਪ	-	ਮ	ਧ	-	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਗੁ	s	ਰਿ	ਚਾ	s	ਲ	ਦਿ	ਖਾ	ਈ	ਹਰਿ	ਚਾ	s	ਲ	s
ਰ	ਪ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	-
ਅੰ	ਤ	ਰਿ	ਕ	ਪ	ਟੁ	ਚੁ	ਕਾ	ਵਹੁ	ਮੇਰੇ	ਗੁਰ	ਸਿ	ਖਹੁ	s
ਧਧ	ਧਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	-	ਮ	ਧ	ਪ	ਪ
ਨਿਹ	ਕਪ	ਟ	ਕ	ਮਾ	ਵਹੁ	ਹ	ਰਿ	ਕੀ	s	ਹ	ਰਿ	ਘਾ	ਲ
ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	-	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਨਿ	ਹਾ	ਲ	s	s	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	s	s	ਨਿ	ਹਾs	ਲ	s
x		2		0		3		0		4		0	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਪ	ਮ	ਧਧ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-
ਤੇ	s	ਗੁਰ	ਕੇ	ਸਿ	ਖ	ਮੇ	ਰੇ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭਿ	ਭਾ	s	ਏ	s
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	-	ਸੰ	-	ਧ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	-	ਪ	-
ਜਿ	ਨਾ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	s	ਭੁ	s	ਜਾ	ਨਿਓ	ਮੇ	ਰਾ	ਨਾ	s	ਲਿ	s
ਪ	ਮ	ਧ	ਪਪ	ਧ	-	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-
ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ	ਕਉ	s	ਮ	ਤਿ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭਿ	ਦੀ	s	ਨੀ	s
ਧ	-	ਨ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਧ	ਧ	ਪ	-
ਹ	s	ਰਿ	s	ਏ	s	ਖਿ	s	ਨਿ	ਕ	ਟਿ	s	ਹ	ਦੂ	ਰਿ	s
ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਧ	ਧ	ਪ	-	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਨਿ	ਹਾ	ਲ	s	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	s	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	s	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	s
x			2				0					3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

- 1) ਪਧਪਧ ਪਧਪਪ ਮਧਪਪ ਗਮਗਮ ਰਸਧਨ ਧਨਧਨ ਸੰਸੰਸੰਰੰ ਸੰਸੰਗੰਮੰ ਰੰਸੰਸੰਰੰ ਸੰਰੰਸੰਰੰ
ਸੰਸੰਪਧ ਪਧਪਧ ਪਪਮਧ ਪਪਮਮ ਗਮਰਸ
- 2) ਪਧਪਧ ਪਧਪਧ ਪਪਮਧ ਪਪਗਮ ਰਸਧਨ ਨਧਨਨ ਧਨਸੰਸੰ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਗੰਮੰਰੰਸੰ ਪਧਪਪ
ਪਧਪਧ ਪਧਪਧ ਪਪਮਧ ਪਪਗਮ ਗਮਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ 'ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਅਹਿਨਿਸ ਨਾਮੁ ਹਰੇ' ਬੰਦਸ਼ ਨੰ. ੧ ਵਾਲਾ ਹੈ (੯੭੫)

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਰੁ	ਪੁ	ਮੁ	ਧੁ	ਪੁ	ਮੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਮੇ	ਮਨ	ਜਪਿ	ਅਹਿ	ਨਿਸਿ	ਨਾਸ	ਮੁ	ਹ	ਰੇ
ਗ	ਮ	ਰੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਪ	ਮੁ	ਪ
ਕੇ	ਟਿ	ਕੋਟਿ	ਦੇ	ਖ	ਬ	ਹੁ	ਕੀਸ	ਨੇ
ਧ	ਨ	ਸੰਸ	ਧ	ਪ	ਮੁ	ਪ	ਗਮ	ਰਸ
ਸ	ਭ	ਪਰ	ਹ	ਰਿ	ਪਾਸ	ਸਿ	ਧਸ	ਰੇਸ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪੁ	ਪੁ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰਸ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸ
ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਨਾ	ਸ	ਮੁ	ਜਪਹਿ	ਆ	ਰਾ	ਧਹਿ
ਸੰ	ਸੰਸ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਸੇ	ਵਕ	ਭਾ	ਸ	ਇ	ਖ	ਸ	ਰੇ	ਸ
ਗੰਗੰ	ਮੰਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰਸ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਸ
ਕਿਲ	ਬਿਖ	ਦੇ	ਸ	ਖ	ਗਏ	ਸਭ	ਨੀਸ	ਕਰਿ
ਧ	ਧ	ਪੁ	ਧ	ਪ	ਮੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਜਿ	ਉ	ਪਾਸ	ਸ	ਨੀ	ਮੈਸ	ਲੁ	ਹ	ਰੇ
x		2			3			

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਸੂਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਪੁ	ਪੁ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸ
ਖਿਨੁ	ਖਿਨੁ	ਨ	ਰੁ	ਨਾ	ਰਾ	ਇ	ਨੁ	ਗਾ	ਵਹਿ
ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਮੁ	ਖਿ	ਬੇ	ਲਹਿ	ਨ	ਰ	ਨ	ਰ	ਹ	ਰੇ
ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰਸ	ਸੰਸ
ਪੰ	ਚ	ਦੇ	ਖ	ਅ	ਸਾ	ਧ	ਨ	ਗਰ	ਮਹਿ
ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮੁ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਇ	ਕੁ	ਖਿ	ਨੁ	ਪਸ	ਲੁ	ਦੁ	ਰਿ	ਕ	ਰੇ
x		0		2		3		0	

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਸੰ	ਸੰ	ਧ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ
ਵ	ਡ	ਭਾ	s	ਗੀ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਧਿਆ	ਵਹਿ
ਧ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਕੇ	s	s	ਭ	ਗ	ਤ	ਹ	ਰੇ	s
ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧਧ	ਨਨ	ਸੰ	ਧ	ਧਧ	ਪ
ਤਿਨ	ਕੀ	ਸੰ	ਗ	ਤਿ	ਦੇਹਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਜਾ	ਚਉ	s
ਮੰ	ਪ	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁਰ	ਰ	ਸ
ਮੈ	s	ਮੁ	s	ਙ	ਮੁ	ਗ	ਧ	ਨਿਸ	ਤ	ਰੇ
x					2		3		4	

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਪੁਪ	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਧਧ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰ
ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	s	s	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	s	s	ਧਾ	ਰਿ	ਜ	ਗ	ਜੀ	s	ਵ	ਨ
ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਧ	-	ਪ	-
ਰ	s	ਖਿ	s	ਲੇ	s	ਵ	ਹੁ	ਸ	ਰ	ਨਿ	s	ਪ	s	ਰੇ	s
ਪ	-	ਧ	ਧ	ਨ	s	ਸੰ	-	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-
ਨਾ	s	ਨ	ਕੁ	ਜ	s	ਨੁ	s	ਤੁਮ	ਰੀ	ਸ	ਰ	ਨਾ	s	ਈ	s
ਧ	s	ਪ	-	ਮੰ	-	ਪੁਪ	-	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਹ	s	ਰਿ	s	ਰਾ	s	ਖਹੁ	s	ਲਾ	s	ਜ	s	ਹ	s	ਰੇ	s
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

- 1) ਸਰਸਸ ਗਮਰਸ ਰਰਪਪ ਮੰਧਪਪ ਧਨਸੰਸੰ ਧਧਪਪ ਮੰਧਪਪ ਮਗਮਮ ਰਰਸਸ
- 2) ਗਮਰਰ ਸਸਰਰ ਪਪਮੰਧ ਮੰਮਧਧ ਪਪਧਨ ਸੰਸੰਨਸੰ ਧਪਮੰਧ ਪਪਮਗ ਮਮਰਸ

1) ਪਹਿਲੀਆਂ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਚੌਥੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ s ਦਾ ਲਗਾਉ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ 'ਰਾਮ ਹਉ ਕਿਆ ਜਾਨਾ ਕਿਆ ਭਾਵੈ' ਜੈ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ (੯੭੮)

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਪੰਜਾਬੀ ਠੋਕਾ/ ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਧ	ਨ	ਸੰ	-	-
											ਰਾ	ਸ	ਮ	ਸ	ਸ
ਧਧ	-	ਪ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰ	ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਰ	-
ਹਉ	ਸ	ਕਿ	ਆ	ਜਾ	ਨਾ	ਕਿ	ਆਸ	ਭਾ	ਸ	ਵੈ	ਮ	ਸ	ਨਿ	ਸ	ਸ
ਰਰ	-	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ					
ਪਿਆ	ਸ	ਸ	ਸ	ਬਹੁ	ਤੁ	ਦ	ਰ	ਸਾ	ਸ	ਵੈ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਪ	-	ਧ	-	ਨ
											ਸੋ	ਸ	ਈ	ਸ	ਸ
ਸੰਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ
ਗਿਆ	ਸ	ਨੀ	ਸ	ਸੋ	ਈ	ਜ	ਨੁ	ਤੇ	ਸ	ਰਾ	ਜਿ	ਸ	ਸੁ	ਸ	ਸ
ਧਨ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	-	ਰ	-	ਸ					
ਉਸ	ਸ	ਪ	ਰਿ	ਰੁ	ਸ	ਚ	ਸ	ਆ	ਸ	ਵੈ					
x				2				0				3			

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਪਹਿਲੇ ਕੇ ੧) (੧੩੯੦)

ਸਤਜੁਗਿ ਤੇ ਮਾਣਿਓ ਛਲਿਓ ਬਲਿ ਬਾਵਨ ਭਾਇਓ॥ ਤ੍ਰੇਤੇ ਤੇ ਮਾਣਿਓ ਰਾਮੁ ਰਘੁਵੰਸੁ ਕਹਾਇਓ॥
ਦੁਆਪੁਰਿ ਕ੍ਰਿਸਨ ਮੁਰਾਰਿ ਕੰਸੁ ਕਿਰਤਾਰਥੁ ਕੀਓ॥ ਉਗ੍ਰਸੈਣ ਕਉ ਰਾਜੁ ਅਭੈ ਭਗਤਹ ਜਨ ਦੀਓ॥
ਕਲਿਜੁਗਿ ਪ੍ਰਮਾਣੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰੁ ਅੰਗਦੁ ਅਮਰੁ ਕਹਾਇਓ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਜੁ ਅਬਿਚਲੁ ਅਟਲੁ ਆਦਿ
ਪੁਰਖਿ ਫੁਰਮਾਇਓ॥੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਲਿ-ਰਾਜਾ ਬਲਿ ਜਿਸਨੂੰ ਵਾਮਨ ਅਵਤਾਰ ਨੇ ਛਲਿਆ ਸੀ। ਬਾਵਨ-ਵਾਮਨ ਅਵਤਾਰ। ਭਾਇਓ-ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ।
ਤ੍ਰੇਤੇ-ਤ੍ਰੇਤੇ ਜੁਗ ਵਿੱਚ। ਰਘੁਵੰਸੁ-ਰਘੁ ਦੀ ਵੰਸ ਵਾਲਾ ਰਾਮ। ਕਿਰਤਾਰਥੁ-ਮੁਕਤ। ਉਗ੍ਰਸੈਣ-ਮਥੁਰਾ ਦਾ ਰਾਜਾ ਕੰਸ ਦਾ ਪਿਤਾ।
ਅਭੈ-ਅਭੈ-ਪਦ, ਨਿਰਭੈਤਾ। ਪ੍ਰਮਾਣੁ-ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ, ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲਾ। ਅਬਿਚਲੁ-ਨਾ ਹਿੱਲਣ ਵਾਲਾ, ਪੱਕਾ, ਥਿਰ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸਸ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਧ	ਧ	ਪ	-
ਸ੍ਰੀ	ਗੁ	ਰੂ	ਰਾ	ਸ	ਜੁ	ਸ	ਅਬਿ	ਚ	ਲੁ	ਅ	ਟ	ਲੁ	ਸ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	-	ਮਮ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਆ	ਸ	ਦਿ	ਪੁ	ਰ	ਖਿ	ਸ	ਫੁਰ	ਮਾ	ਇ	ਓ	ਸ	ਸ	ਸ
x			2				0			3			

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	-	ਧ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-
ਸ	ਤ	s	ਜੁ	ਗਿ	ਤੈ	s	ਮਾ	s	ਣਿ	ਓ	s	s	s
ਧ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	-	ਪ	-
ਛ	ਲਿ	ਓ	ਬ	ਲਿ	ਬਾ	ਫਨ	ਭਾ	s	ਇ	ਓ	s	s	s
ਸੰਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	-	ਪ	-
ਕੇ	ਤੈ	s	ਤੈ	s	s	s	ਮਾ	s	ਣਿ	ਓ	s	s	s
ਗ	ਮ	ਰ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਰਾ	s	ਮੁ	ਰ	ਘੁ	ਵੰ	ਸੁ	ਕ	ਹਾ	ਇ	ਓ	s	s	s
x			2				0			3			

ਸ੍ਰੋਯਾ ਪ:੧੦ (ਚਵੀ ਅਵਤਾਰ)

ਪਾਇ ਗਹੇ ਜਬ ਤੇ ਤੁਮਰੇ, ਤਬ ਤੇ ਕੋਊ ਆਖ ਤਰੇ ਨਹੀਂ ਆਨਯੇ॥ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਪੁਰਾਨ ਕੁਰਾਨ ਅਨੇਕ ਕਹੈ ਮਛ ਏਕ ਨ ਮਾਨਯੇ॥ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਸਤ੍ਰ ਬੇਦ ਸਭੈ ਬਹੁ ਭੇਦ ਕਹੈ ਹਮ ਏਕ ਨ ਜਾਨਯੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਸਿਪਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮਰੀ ਕਰਿ ਮੈ ਨ ਕਹਯੋ ਸਭ ਤੋਹਿ ਬਖਾਨਯੇ॥੧੨॥੮੬੩॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਾਇ-ਬਰਨ। ਗਹੇ-ਫੜੇ। ਆਖ ਤਰੇ-ਅੱਖ ਹੇਠ। ਆਨਯੇ-ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ। ਰਹੀਮ-ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ। ਮਛ-ਧਰਮ। ਸ੍ਰੀ ਅਸਿਪਾਨ-ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ। ਬਖਾਨਯੇ-ਉਚਾਰਿਆ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸੰ	ਧ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	-	ਪ	-	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	-
ਪਾ	ਇ	s	ਗ	s	ਹੇ	s	ਰਾ	s	ਮ	ਰ	ਹੀ	ਮ	s
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਜ	ਬ	ਤੇ	ਤੁ	ਮ	ਰੇ	s	ਪੁ	ਰਾ	ਨ	ਕੁ	ਰਾ	ਨ	s
ਸਸ	ਰ	ਸਸ	ਰ	ਰ	ਪ	ਪ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ
ਤੁਬ	ਤੇ	ਕੋਊ	ਆ	ਖ	ਤ	ਰੇ	ਅ	ਨੇ	ਕ	ਕ	ਹੈ	ਮ	ਤ
ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	-
ਨ	s	ਹੀ	ਆ	ਨ	ਯੋ	s	ਏ	ਕ	ਨ	ਮਾ	ਨ	ਯੋ	s
x			2		3		x			2		3	

ਕਬਿੱਤ ਸਥੱਯੋ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਜੈਸੇ ਹੀਰਾ ਹਾਥ ਮੈ ਤਨਕ ਸੋ ਦਿਖਾਈ ਦੇਤ, ਮੇਲ ਕੀਏ ਤੇ ਦਮਕਨ ਭਰਤ ਭੰਡਾਰ ਜੀ॥ ਜੈਸੇ ਬਰ ਬਾਧੇ ਹੁੰਡੀ, ਲਾਗਤ ਨ ਭਾਰ ਕਛੁ, ਆਗੈ ਜਾਇ ਪਾਈਅਤ ਲਛਮੀ ਅਪਾਰ ਜੀ॥ ਜੈਸੇ ਬਟਿ ਬੀਜ ਅਤਿ ਸੁਖਮ ਸਰੂਪ ਹੋਤ, ਬੇਏ ਸੈ ਬਿਬਿਧਿ ਕਰੈ ਬਿਰਖਾ ਬਿਸਥਾਰ ਜੀ॥ ਤੈਸੇ ਗੁਰ- ਬਚਨ ਸਚਨ ਗੁਰ ਸਿਖਨ ਮੈ, ਜਾਨੀਐ ਮਹਾਤਮ, ਗਏ ਹੀ ਹਰਿਦੁਆਰ ਜੀ॥ ੩੭੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਨਕ ਸੋ-ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ। ਦਮਕਨ-ਦਮਕੇ, ਰੂਪਏ। ਬਰ-ਪੱਲੇ। ਲਛਮੀ-ਦੌਲਤ। ਬਟਿ-ਬੋਹੜ। ਅਤਿ ਸੁਖਮ-ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ। ਬਿਬਿਧਿ-ਕਈ ਭਰਾ। ਬਿਰਖਾ-ਬੂਛਾ। ਬਿਸਥਾਰ-ਵੈਲਾਉ। ਸਚਨ-ਸਿੰਚਣ, ਦਿਖ ਕਰਨਾ। ਮਹਾਤਮ-ਵਡਿਆਈ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ						ਅੰਤਰਾ					
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਜੈਸੇ	ਹੀ	ਰਾ	ਹਾ	ਥ	ਮੈ	ਜੈਸੇ	ਬ	ਰ	ਬਾਧੇ	ਹੁੰ	ਭੀ
ਮੰ	ਪੁਪ	ਪੁਪ	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਤ	ਨਕ	ਸੋਦਿ	ਖਾਈ	ਦੇ	ਤ	ਲਾ	ਗਤ	ਨ	ਭਾਰ	ਕ	ਛੁ
ਧਨ	ਸੰ	ਧੁਪ	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਧ	ਧ	ਪੁਪ	ਮੰ	ਧ	ਪ
ਮੋਲ	ਕੀ	ਏਤੇ	ਦਮ	ਕ	ਨ	ਆ	ਗੈ	ਜਾਇ	ਪਾਈ	ਅ	ਤ
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰੁਰ	ਸ	ਮੁਮ	ਗੁਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ
ਭ	ਰ	ਤ	ਭੰ	ਭਾਰ	ਜੀ	ਲਛ	ਮੀਠ	ਅ	ਪਾ	ਰ	ਜੀ
x			0			x			0		

(ੜੁ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਸੁੱਯੇ) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦

ਆਦਿ ਅਨੰਤ ਅਗਾਧ ਅਦੈਖ ਸੁ ਭੂਤ ਭਵਿੱਖ ਭਵਾਨ ਅਭੈ ਹੈ॥ ਅੰਤਿ ਬਿਹੀਨ ਅਨਾਤਮ ਆਪ ਅਦਾਗ ਅਦੇਖ ਅਭਿੱਦ੍ਰ ਅਭੈ ਹੈ। ਲੋਗਨ ਕੇ ਕਰਤਾ ਹਰਤਾ ਜਲ ਮੈ ਬਲ ਮੈ ਭਰਤਾ ਪ੍ਰਭ ਵੈ ਹੈ॥ ਦਿਨ ਦਇਆਲ ਦਇਆ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਪਦਮਾ ਪਤਿ ਵੈ ਹੈ॥੪॥੨੪੬੫

ਪਦ ਅਰਥ:- ਆਦਿ-ਮੁੱਢ। ਅਭੈ-ਭਰ ਤੋਂ ਰਹਿਤ। ਬਿਹੀਨ-ਬਿਨਾਂ। ਅਨਾਤਮ-ਆਤਮਾ ਰਹਿਤ, ਨਿਰਾਤਮ। ਅਦਾਗ-ਦਾਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਅਦੇਖ-ਢੇਖ-ਰਹਿਤ। ਅਭਿੱਦ੍ਰ-ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੇਦ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਅਭੈ-ਨਾਸ-ਰਹਿਤ, ਅਬਿਨਾਸੀ। ਭਰਤਾ-ਪਾਲਣਹਾਰਾ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ। ਦਇਆ ਕਰ-ਦਇਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਪਦਮਾ ਪਤਿ-ਵਿਸ਼ਨੂੰ।

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ								ਅੰਤਰਾ							
1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਮਗ	ਮੁਮ	ਰ	ਸ	ਰੁਰ	ਪੁਪ	ਮੁਮ	ਧੁਪ	ਪੁਪ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਗੰਮੰ	ਰੰ	ਸੰਨ	ਸੰ
ਦੀਸ	ਨਦਇ	ਆ	ਲ	ਦਇਆ	ਕਰ	ਸ੍ਰੀ	ਪਤਿ	ਆਸ	ਦਿ	ਅਨੰ	ਤ	ਅਗਾ	ਧ	ਅਦੈ	ਖ
ਧਨ	ਸੰਸੰ	ਧੁਪ	ਪ	ਮਗ	ਮੁਮ	ਰ	ਸ	ਧਨ	ਸੰ	ਧੁਪ	ਪ	ਮੁਪ	ਪ	ਮਗਮ	ਰੁਸ
ਸੁੰਸ	ਦਰ	ਸ੍ਰੀ	s	ਪਦਮਾ	ਪਤਿ	ਵੈ	ਹੈ	ਸੁਭੁ	ਤ	ਭਵਿੱ	ਖ	ਭਵਾ	ਨ	ਅਭੈs	ਹੈs
x				0				x				0			

੨੦-ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਰਾਗ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਸਲੋਕ ਨੰ. ੧੨ ਅਨੁਸਾਰ ਮ ਗ ਰੁ ਸ ਨ ਰੁ ਨੁ ਪੁ ਮੁ ਗੁ ਮੁ ਧੁ ਸ ਨੁ ਰੁ ਗ ਰੁ ਸ। ਇਸ ਉਠਾਵ ਵਾਲਾ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਰਾਗ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਵਾਦੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਦੇ ਸਲੋਕ ਨੰ. ੫੨ ਅਨੁਸਾਰ 'ਗ ਮ ਧ ਨ ਤੀਖੇ ਮੁਦ ਰਿਖਬ ਪੰਚਮ ਸੁਰਹ ਲਗਾਯੇ। ਰ ਪ ਵਾਦੀ ਸੰਬਾਦਤੇ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਗਾਯੇ'। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ ਮ ਧ ਨ ਸਵਰ ਤੀਵਰ ਲਗਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ ਤੇ ਪੰਚਮ ਲਗਾਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਰ-ਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦੁਰਮਾਂਕੁਰੇ' ਦੇ ਸਲੋਕ ਨੰ. ੫੧ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਰਾਗ ਬੜਾ ਹੀ ਸੁੰਦਰ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਣ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰ-ਧ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਹਨ। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਅਤੇ ਪੂਰੀਆ ਰਾਗ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਨਾਲ ਹੀ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤੇ ਕਠਿਨ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤੇ ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਗੌਰੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤਾਂ ਕਈ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੱਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਬੰਸਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਪੁਰਸ਼, ਇਸਤ੍ਰੀ, ਪੁਤ੍ਰ ਜਾਂ ਨੂੰਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਨੇ 'ਕ੍ਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਮਾਲਿਕਾ' ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਭਾਗ ਪੰਨਾ ੫੭ ਤੇ ਜੋ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਪਰੀਚੈ ਦਿਤਾ ਹੈ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ ਤੇ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਤੇ ਰਾਗ ਪੂਰੀਆ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਹੈ ਤੇ ਮੰਦਰ ਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੂਰੀਆ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਜੋੜਨ ਨਾਲ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਧੈਵਤ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ ਪ ਦੀ ਸੰਗਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਅੰਗ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਧੁ ਨੁ ਸ ਰੁ ਨੁ ਧੁ ਪੁ, ਮੁ, ਗੁ, ਮੁ ਧੁ ਸ। ਇਹ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀਆਂ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦਾ ਰੂਪ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਦਾ ਉਠਾਵ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮ ਗ, ਰੁ ਸ, ਨੁ, ਰੁਨੁ, ਪੁ, ਮੁਗੁ, ਮੁਧੁ, ਸ, ਨੁਰੁਗ, ਰੁਸ। ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਨੇ ਰਾਗ ਵਿਗਿਆਨ ਭਾਗ-੭ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰੁ ਨੁ ਧੁ ਨੁ, ਰੁ ਗ, ਮ ਗ, ਮ ਪ ਨ ਸ ਅਵਰੋਹ-ਸ ਰੁ ਨੁ, ਧੁ ਪ, ਨ ਧੁਮ ਗ, ਮ ਨੁ ਰੁ ਸ। ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਆਰੋਹ ਅਵਰੋਹ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੋਹਾਂ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਦਾ ਰਾਗ ਦੇ ਚਲਨ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਅੰਤਰ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਨੇ ਚਲਨ ਵਿੱਚ ਮ ਧ ਸ ਨ ਰੁ ਸ ਸਵਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰ ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਨੇ ਮ ਪ ਨ ਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਨੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨ ਰੁ ਨ ਧ, ਮ ਨ ਧ ਮ ਗ, ਇੱਥੇ ਧੈਵਤ ਸ਼ੁੱਧ

ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਮੰਦਰ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਧੁ ਕੋਮਲ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਨੇ ਪੰਚਮ ਤੱਕ ਅਵਰੋਹ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਸੰ ਨੁੰ ਨ, ਧੁ ਪ ਸਵਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧੈਵਤ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪੰਡਿਤ ਨਾਰਾਇਣ ਲਕਸ਼ਮਣ ਗੁਣੇ ਨੇ 'ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਵੀਨ ਦਰਸ਼ਕ' ਭਾਗ-੪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਨੁੰ ਰੁ ਗ, ਰੁ ਸ, ਰੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਮੁ ਧੁ ਸ, ਨੁ, ਰੁ ਸ, ਸ ਪ, ਮੁ ਧੁ ਮੁ ਗ, ਰੁ ਗ, ਰੁ ਸ, ਮੁ ਧੁ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁੰ ਨੁ ਧ, ਮੁ ਨੁ ਧ ਮੁ ਗ, ਰੁ ਗ ਰੁ ਸ। ਇਹਨਾਂ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਧੈਵਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤੇ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ-ਪੰਚਮ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਹਰੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਨੇ 'ਰਾਗ ਪਰੀਚੈ' ਭਾਗ-੪ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ-ਧੈਵਤ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਨੁੰ ਰੁ ਗ, ਮੁ ਪ, ਮੁ ਧੁ ਪ, ਮੁ ਧੁ ਸੰ, ਨੁੰ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧ, ਨੁੰ ਨੁ ਧ, ਪ, ਮੁ ਧੁ ਮੁ ਗ, ਰੁ ਸ। ਸ੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਰਾਗ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ-ਸ਼ੜਜ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਭ, ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਗ ਮੁ ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਸੰ ਨੁੰ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧੁ ਪ ਮੁ ਗ ਰੁ ਸ। ਦੂਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ-ਸ਼ੜਜ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ ਤੇ ਜਾਤੀ ਵਕਰ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਨੁੰ ਰੁ ਗ ਮੁ ਪ ਮੁ ਧੁ ਨੁੰ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਨੁੰ ਨੁ ਧੁ ਨੁ ਪ ਮੁ ਗ ਰੁ ਨੁ ਰੁ ਸ। ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਧੈਵਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਤੇ ਪੰਚਮ-ਸ਼ੜਜ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰੁ ਗ ਮੁ ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ ਮੁ ਧੁ ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਨੁੰ ਨੁ ਧੁ ਪ ਮੁ ਧੁ ਮੁ ਗ ਰੁ ਸ। 'ਰਾਗ ਪ੍ਰਵੀਨ' ਭਾਗ-੨ ਦੇ ਕਰਤਾ ਪੰਡਿਤ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਿਆਸ ਨੇ ਰਾਗ ਦਾ ਪਰੀਚੈ ਤਕਰੀਬਨ ਐਸਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਵਾਦੀ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ-ਪੰਚਮ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਧੈਵਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਾਲੀਗੌਰਾ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਸ਼ੁੱਧ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ - ਸ ਰੁ ਗ, ਮੁ ਪ, ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਸੰ, ਨੁੰ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧੁ ਪ ਮੁ ਨੁ ਧ, ਮੁ ਗ ਰੁ ਸ। ਇਸ ਚਲਨ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਗੱਲ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਤੀਜਾ ਸਰੂਪ ਤੇ ਪੰਡਿਤ ਵਿਆਸ ਜੀ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਇਹ ਸਰੂਪ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਜੈਸੇ ਹੀ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੭-੨੮ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਲਵਾ ਤੇ ਗੌੜ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਭਰਤ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੌਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਸੋਰਠਿ ਤੇ ਗੌੜੀ ਦਾ ਵੀ ਮੇਲ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੩੧-੩੨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਰਾਗਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸੰਗੀਤ ਬੰਸਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਰਠ ਅਤੇ ਗੌੜੀ ਮਿਲ ਕੇ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਮਾਲਵ ਗੌੜ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਭੇਦ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ। ਮਾਲਵ ਗੌੜ, ਨਾਰਾਇਣ ਗੌੜ, ਕੇਦਾਰ ਗੌੜ, ਕਾਨੜਾ ਗੌੜ ਆਦਿ। 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ ਦਰਪਨ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ "ਏਕ ਮਿਲਾਏ ਮਾਲਵਾ ਦੂਜੇ ਗੌੜ ਮਿਲਾਏ। ਏ ਦ੍ਰੈ ਸੁਰੈ"

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਮਿਲਾਇਕੇ ਮਾਲੀ ਗੌਰਾ ਗਾਇ”। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ‘ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼’ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਾਰੂ ਥਾਟ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਰਾਗ ਹੈ ਦੇਵੇਂ ਧੈਵਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੂਰੀਆ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਰਿਸ਼ਭ ਵਾਦੀ ਤੇ ਧੈਵਤ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਪੰਚਮ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁੱਧ ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ ਦੇਵੇਂ ਧੈਵਤ ਤੇ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ ‘ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ’ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਅਰੋਹ- ਸ ਰੁ ਸ, ਨ ਧ ਪ ਧ ਸ, ਰੁ ਗ ਮ ਪ, ਮ ਧ ਨ ਧ ਸ ਅਵਰੋਹ- ਸ ਨ ਧੁ ਪ ਮ ਗ, ਧ ਮ ਗ, ਪ ਮ ਗ, ਰੁ ਸ। ਰੁ ਪ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ‘ਦ ਐਂਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨ ਪੰ. ੧੭੫ ਅਨੁਸਾਰ ਗਉੜਾ ਨੂੰ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਸੰਧੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਗ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ/ਮਹਿਫਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਗ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੧੪ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰੁ ਸ ਨ ਧੁ ਸ ਰੁ ਗ ਮ ਪ, ਧ ਨ ਧ ਸ। ਅਵਰੋਹ- ਸ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ ਨ ਧ ਮ ਗ ਰੁ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ’ ਵਿੱਚ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਰੂਪ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ ‘ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ’ ਭਾਗ-੬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਕਰੀਬਨ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਥਟਾਬਾਦ ਨੇ ‘ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ’ ਵਿੱਚ ਦੇਵੇਂ ਧ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮ ਪ ਨ ਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ‘ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ’ ਭਾਗ-੪, ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ‘ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ’ ਭਾਗ-੨, ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ‘ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼’ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ, ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਦੇਵੇਂ ਧੈਵਤ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸੁੱਧ ਹਨ ਤੇ ਰਿਸ਼ਭ-ਪੰਚਮ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਸਵਰ ਦੇ ਦੇਵੇਂ ਰੂਪ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਸੁੱਧ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਤੇ ਸੁੱਧ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਨ ਧੁ ਨੁ ਰੁ, ਜਾਂ ਧੁ ਨੁ ਸ ਰੁ, ਗ ਮ ਪ, ਮ ਧ ਸ ਜਾਂ ਮ ਧੁ ਪ ਮ ਧ ਸ, ਜਾਂ ਗ ਮ ਪ ਮ ਧ ਨ ਧ ਸ। ਜੇ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਲਈ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਚਮ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਰੁ ਨ ਧੁ ਪ, ਜਾਂ ਨੁ ਰੁ ਨ ਧੁ ਪ ਜਾਂ ਮ ਪ ਧੁ ਪ ਮ ਗ ਫਿਰ ਮ ਧ ਮ ਗ ਰੁ ਸ। ਇਹਨਾਂ ਸਵਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਤੇ ਪੂਰੀਆ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਗਾਇਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਠਿਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਪਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਰ ਦਾ ਲਗਾਉ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸਪਾਟ ਤਾਨਾਂ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕਠਨਾਈ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਅਲਾਪ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤੋਂ ਰਾਗ ਖਿਲਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਨੂੰ ਵੀਹਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ੯੮੪ ਤੋਂ ੯੮੮ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੪ ਦੇ ੬, ਮ:੫ ਦੇ ੮ ਤੇ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸ਼ਬਦ ਹਨ।

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ, ਥਾਟ-ਮਾਰਵਾ, ਸਵਰ-ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦੇਵੇਂ ਧੈਵਤ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ - ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਤੀ-ਸੰਪੂਰਨ

ਵਾਦੀ-ਰਿਸ਼ਭ, ਸੰਵਾਦੀ-ਪੰਚਮ ਸਮਾਂ - ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ

ਆਰੋਹ ਸ ਰੁ ਸ, ਨ ਧ ਨ ਰੁ, ਗ ਮ ਪ, ਮ ਧ ਨ ਧ ਸੰ।

ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਨ ਧ ਮੰ ਗ ਰੁ ਸ।

ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਮੰ ਗ ਰੁ, ਸ, ਧੁ ਨੁ ਸ ਰੁ, ਗ ਮ ਪ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਧ ਮੰ ਗ ਰੁ ਸ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ):-

ਸ, ਨੁ ਰੁ ਸ, ਨੁ ਰੁ ਗ, ਗ ਮੰ ਗ, ਮੰ ਗ ਰੁ ਸ, ਨੁ ਸ, ਧੁ ਨੁ ਸ ਰੁ ਸ, ਨੁ ਰੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਧੁ ਨੁ ਧੁ, ਧੁ ਨੁ ਸ, ਨੁ ਰੁ ਸ, ਧੁ ਨੁ ਰੁ ਸ, ਸ ਰੁ ਸ, ਗ ਮੰ ਗ, ਗ ਮੰ ਪ, ਮੰ ਪ ਮੰ ਗ, ਮੰ ਪ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਧ ਮੰ ਗ, ਗ ਮੰ ਧ ਮੰ ਗ ਰੁ, ਮੰ ਗ ਰੁ ਸ।

ਸ, ਨੁ ਰੁ ਗ ਮੰ ਗ, ਗ ਮੰ ਪ, ਮੰ ਧ ਮੰ ਗ, ਮੰ ਨ ਧ ਮੰ ਗ, ਮੰ ਪ ਧੁ ਪ, ਨ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਧ ਸੰ ਨ ਰੁੰ ਸੰ, ਧ ਨ ਰੁੰ ਸੰ ਨ ਰੁੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਨ ਸੰ ਨ ਰੁੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਧ ਸੰ ਨ ਰੁੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਪ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਗ ਮੰ ਧ ਮੰ ਗ, ਮੰ ਗ ਰੁ - ਸ।

ਗ ਮੰ ਪ, ਮੰ ਧੁ ਪ, ਨ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਧ ਨ ਧ, ਮੰ ਧ ਸੰ, ਨ ਰੁੰ ਸੰ, ਨ ਰੁੰ ਗੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਰੁੰ ਗੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਗੰ ਮੰ ਗੰ, ਗੰ ਮੰ ਪੰ, ਧੁੰ ਪੰ, ਮੰ ਧੰ ਮੰ ਗੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਸੰ ਨ ਰੁੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਧ ਨ ਧ ਸੰ, ਨ ਰੁੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਧ ਨ ਧ ਸੰ, ਨ ਰੁੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਨ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਪ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਧ ਮੰ ਗ, ਮੰ ਗ ਰੁ ਸ, ਨੁ ਸ ਧੁ ਨੁ ਰੁ ਸ।

(ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਲਾ ੫) (੧੩੫੬-੫੭)

ਚਰਣਾਰਬਿੰਦ ਭਜਨੰ ਰਿਦਯੰ ਨਾਮ ਧਾਰਣਹ॥ ਕੀਰਤਨੰ ਸਾਧਸੰਗੇਣ ਨਾਨਕ ਨਹ ਦ੍ਰਿਸਟੰਤਿ ਜਮਦੂਤਨਹ॥੩੪॥
ਪਦ ਅਰਥ:- ਚਰਣਾਰਬਿੰਦ-ਕੋਲ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ ਸੋਹਣੇ ਚਰਨ। ਧਾਰਣਹ-ਟਿਕਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਹ ਦ੍ਰਿਸਟੰਤਿ-ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਜਮਦੂਤਨਹ-ਜਮ ਰਾਜੇ ਦੇ ਦੂਤ।

(ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਲਾ ੫) (੧੩੫੮)

ਚਰਣ ਕਮਲ ਸਰਣੰ ਰਮਣੰ ਗੋਪਾਲ ਕੀਰਤਨਹ॥ ਸਾਧ ਸੰਗੇਣ ਤਰਣੰ ਨਾਨਕ ਮਹਾ ਸਾਗਰ ਭੈ ਦੁਤਰਹ॥੫੧॥
ਪਦ ਅਰਥ:- ਚਰਣ ਕਮਲ-ਕੋਲ ਫੁੱਲਾਂ ਵਰਗੇ ਸੋਹਣੇ ਚਰਨ। ਸਰਣੰ-ਓਟ, ਆਸਰਾ। ਰਮਣੰ-ਉਚਾਰਨਾ। ਸਾਧ ਸੰਗੇਣ-ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਰਾਹੀਂ। ਸਾਗਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਭੈ-ਭਿਆਨਕ। ਦੁਤਰਹ-ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋਵੇ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

ਸਨਧਨ

ਵਾਹਿਗ

ਰੁ-ਸ- ਗੁSਰੁS ਨਨੁੰਨਨ ਨਹਿਦੁਸ ਨਰੁੰਗਰੁੰ ਸਾSਧS ਰੁਰੁਸਸ ਵਾਹਿਗਰੁ	ਨਰੁਗਗ ਚਰਣਾਰ ਧੁਪ ਟੰਤਿ ਨਧੁ ਪ-ਧੁਧੁ ਟSਤਰ ਟੰS	ਮੰਗ ਬਿੰਦ ਪਪਪਪ ਜਮਦੁਤ ਪ-ਧੁਧੁ ਟSਤਰ ਟੰS	ਰੁਰੁਸ- ਭਜਨੰS ਮੰਗਰੁਸ ਨਹSS ਪ- ਟੰS	ਗਮਪ- ਰਿਦਯੰS ਨਾSਮS ਨਰੁਗ- ਚਰਣS ਮੰਗਮਨ ਮੰਗਮਨ ਨਾSਨਕ ਮSਗS	ਧੁ-ਪ- ਨਾSਮS ਮੰਗ- ਕਮਲS ਮੰਗਮਨ ਮੰਗਮਨ ਮSਗS	ਮੰਗਗ ਧਾਰਣਹ ਗਮਪ- ਸਰਣੰS ਧ-ਮੰਗ ਸਾSਗS	ਮੰਮਧਧ ਕੀਰਤਨੰ ਧੁਪਮੰਗ ਰਮਣੰS ਮੰਮਗ ਰSਭੈS	ਮਧਮੰਗ ਸਾSਧS ਮੰਧਨਧ ਗੋSਪਾਲ ਰੁਰੁਸਸ ਦੁਤਰਹ	ਰੁਰੁਸਸ ਸੰਗੋSਣ ਮੰਧਸੰਸੰ ਕੀਰਤਨਹ ਮੰਗਰੁਰੁ ਭੈSਦੁਤ	ਮੰਧ ਨਾS ਮੰਧਸੰਸੰ ਕੀਰਤਨਹ ਸਸਮੰਗ ਰਹਭੈS	ਸੰਸੰ ਨਕ ਮੰਧਸੰਸੰ ਕੀਰਤਨਹ ਰੁਰੁਸਸ ਦੁਤਰਹ
X	0	2	0	3	4						

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥

(੯੮੬-੮੭)

ਐਸੇ ਸਹਾਈ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਭਜੁ ਪੂਰਨ ਕਾਮ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਬੁਝਤ ਕਉ ਜੈਸੇ ਬੇੜੀ ਮਿਲਤਾ॥ ਬੁਝਤ ਦੀਪਕ ਮਿਲਤ ਤਿਲਤਾ॥ ਜਲਤ ਅਗਨੀ ਮਿਲਤ ਨੀਰ॥ ਜੈਸੇ ਬਾਰਿਕ ਮੁਖਹਿ ਖੀਰ॥੧॥ ਜੈਸੇ ਰਣ ਮਹਿ ਸਖਾ ਭ੍ਰਾਤਾ॥ ਜੈਸੇ ਭੂਖੇ ਭੋਜਨ ਮਾਤਾ॥ ਜੈਸੇ ਕਿਰਖਹਿ ਬਰਸ ਮੇਘ॥ ਜੈਸੇ ਪਾਲਨ ਸਰਨਿ ਸੇਘ॥੨॥ ਗਰੁੜ ਮੁਖਿ ਨਹੀ ਸਰਪ ਤ੍ਰਾਸ॥ ਸੂਆ ਪਿੰਜਰਿ ਨਹੀ ਖਾਇ ਬਿਲਾਸੁ॥ ਜੈਸੇ ਅੰਡੇ ਹਿਰਦੇ ਮਾਹਿ॥ ਜੈਸੇ ਦਾਨੇ ਚਕੀ ਦਰਾਹਿ॥੩॥ ਬਹੁਤੁ ਓਪਮਾ ਬੋਰ ਕਹੀ॥ ਹਰਿ ਅਗਮ ਅਗਮ ਅਗਾਧਿ ਤੁਹੀ॥ ਊਚ ਮੂਚੈ ਬਹੁ ਅਪਾਰ॥ ਸਿਮਰਤ ਨਾਨਕ ਤਰੇ ਸਾਰ॥੪॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਜੁ-ਜਪਿਆ ਕਰ। ਬੁਝਤ-ਭੁੱਬਦੇ ਨੂੰ। ਤਿਲਤ-ਤੇਲ। ਨੀਰ-ਪਾਣੀ। ਖੀਰ-ਦੁੱਧ। ਕਿਰਖਹਿ-ਖੇਤੀ ਨੂੰ। ਪਾਲਨ-ਰੱਖਿਆ। ਸੇਘ-ਸਿੱਧ, ਸ਼ੇਰ, ਬਹਾਦਰ। ਗਰੁੜ-ਗਾਰੁੜ ਮੰਤਰ। ਮੁਖਿ-ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ। ਸਰਪ-ਸੱਪ। ਤ੍ਰਾਸ-ਡਰ। ਸੂਆ-ਤੋਤਾ। ਬਿਲਾਸੁ-ਬਿੱਲਾ। ਅੰਡੇ-(ਕੁੱਜ ਦਾ) ਅੰਡਾ। ਦਾਨੇ-ਦਾਣੇ। ਚਕੀ ਦਰਾਹਿ-ਚੱਕੀ ਦੀ ਕਿੱਲੀ ਨਾਲ। ਓਪਮਾ- ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ। ਅਗਮ-ਅਪਹੁੰਚ। ਅਗਾਧਿ-ਅਥਾਹ। ਮੂਚੈ-ਵੱਡਾ। ਸਾਰ-ਲੋਹਾ, ਵਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਲੋਹੇ ਵਾਂਗ ਭਾਰੇ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

ਰੁ	ਰੁ	ਗ	ਮੰ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-	ਮੰ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ
ਹੁ	ਰਿ	ਕੇ	S	ਨਾ	S	ਮ	S	ਨੁ	ਰੁ	ਗ	ਗ	S	S	ਹਾ	ਈ
ਮੰ	ਨ	ਧ	ਮੰ	ਗਮੰ	ਧਮੰ	ਗਰੁ	ਸ	ਸਾ	S	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਤਿ	ਭ	ਜੁ
ਪੂ	S	ਰ	ਨ	ਕਾS	SS	ਮS	S								
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	-	ਗ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਧੁ	-	ਨ	ਧ
ਬੇ	s	ੜੀ	s	ਮਿ	ਲ	ਤ	s	ਬੁ	s	ਡ	ਤ	ਕਉ	s	ਜੈ	ਸੇ
ਮੰ	ਗ	ਮੰ	ਧ	ਮੰ	ਗ	ਮੰਗ	ਰੁਸ	ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	ਪ
ਮਿ	ਲ	ਤ	s	ਤਿ	ਲ	ਤs	ss	ਬੁ	s	ਝ	ਤ	ਦੀ	s	ਪ	ਕ
x				2				0						3	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਰੁ ਗਮੰ ਪ- ਮੰਗ ਮਧ ਮੰਗ ਰੁਰੁ ਸ- 2) ਨੁਰੁ ਗਮੰ ਪਮੰ ਗਮੰ ਨਨ ਧਮੰ ਗਰੁ ਸ-
 - 3) ਨੁਰੁ ਗਮੰ ਪ- ਧੁਪ ਮਧ ਮੰਗ ਰੁਰੁ ਸ- 4) ਨੁਰੁ ਗਮੰ ਪਪ ਮੰਗ ਮਨ ਧਮੰ ਗਰੁ ਸ-
 - 5) ਨੁਰੁ ਗਗ ਰੁਗ ਰੁਸ ਗਮੰ ਪਪ ਧੁਪ ਮੰਗ ਮਧ ਨਨ ਧਧ ਮੰਗ ਰੁਗ ਮੰਗ ਰੁਗ ਰੁਸ
 - 6) ਨੁਰੁ ਗਰੁ ਗਮੰ ਪਧੁ ਪ- ਮਧ ਮੰਗ ਰੁਸ ਮਧ ਮਨ ਧਮੰ ਗਮੰ ਪਧੁ ਪਮੰ ਗਰੁ ਸ-
 - 7) ਨੁਰੁ ਗਮੰ ਗਗ ਰੁਸ ਗਮੰ ਪਪ ਮਧ ਮੰਗ ਮਧ ਨਧ ਸੰਸੰ ਰੁੰਸੰ ਨਨ ਧੁਪ ਮੰਗ ਰੁਸ
 - 8) ਨੁਰੁ ਗਮੰ ਪਪ ਮੰਗ ਮਧ ਮੰਗ ਮਧ ਨਧ ਸੰਸੰ ਰੁੰਸੰ ਨਰੁ ਨਧੁ ਪ- ਮਧ ਮੰਗ ਰੁਸ
- 1) ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੇ ਵਾਰ ਹੋਰ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਸੱਮ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਮੁਖੜਾ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਹਰਿ' ਗਾ ਕੇ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਸਹਾਈ ਹਰਿ' ਇਹ ਪੰਜ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਸਹਾਈ' ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 4) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥

(੯੮੭)

ਸਭ ਕੇ ਸੰਗੀ ਨਾਹੀ ਦੂਰਿ॥ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਹਾਜਰਾ ਹਜੂਰਿ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸੁਨਤ ਜੀਓ ਜਾਸੁ ਨਾਮੁ॥
ਦੁਖ ਬਿਨਸੇ ਸੁਖ ਕੀਓ ਬਿਸ੍ਰਾਮੁ॥ ਸਗਲ ਨਿਧਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰੇ॥ ਮੁਨਿ ਜਨ ਤਾ ਕੀ ਸੇਵ ਕਰੇ॥੧॥
ਜਾ ਕੈ ਘਰਿ ਸਗਲੇ ਸਮਾਹਿ॥ ਜਿਸ ਤੇ ਬਿਰਥਾ ਕੋਇ ਨਾਹਿ॥ ਜੀਅ ਜੰਤ ਕਰੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ॥ ਸਦਾ ਸਦਾ
ਸੇਵਹੁ ਕਿਰਪਾਲ॥੨॥ ਸਦਾ ਧਰਮੁ ਜਾ ਕੈ ਦੀਬਾਣਿ॥ ਬੇਮੁਹਤਾਜ ਨਹੀ ਕਿਛੁ ਕਾਣਿ॥ ਸਭ ਕਿਛੁ
ਕਰਨਾ ਆਪਨ ਆਪਿ॥ ਰੇ ਮਨ ਮੇਰੇ ਤੂ ਤਾ ਕਉ ਜਾਪਿ॥੩॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਕਉ ਹਉ ਬਲਿਹਾਰ॥
ਜਾਸੁ ਮਿਲਿ ਹੋਵੈ ਉਧਾਰ॥ ਨਾਮ ਸੰਗਿ ਮਨ ਤਨਹਿ ਰਾਤ॥ ਨਾਨਕ ਕਉ ਪ੍ਰਭਿ ਕਰੀ ਦਾਤਿ॥੪॥੫॥
ਪਦ ਅਰਥ:- ਹਾਜਰਾ ਹਜੂਰਿ-ਸਭ ਥਾਂ ਮੌਜੂਦਾ। ਜੀਓ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜਾਸੁ-ਜਿਸ ਦਾ। ਨਿਧਿ-ਖਜ਼ਾਨੇ,
ਨਿਧੀਆਂ। ਬਿਰਥਾ-ਖਾਲੀ। ਜਾ ਕੈ ਦੀਬਾਣਿ-ਜਿਸ ਦੀ ਕਚਿਹਰੀ ਵਿੱਚ। ਕਾਣਿ-ਮੁਥਾਜੀ। ਮਨ ਤਨਹਿ-ਮਨ ਵਿੱਚ ਤਨ ਵਿੱਚ।
ਰਾਤ-ਰੱਤਾ, ਰੰਗਿਆ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਨੁ	ਰੁ	ਗ	ਮ
												ਸ	ਤ	ਕੈ	ਸ
ਪ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮਧ	ਮਗ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਧ	ਨੁ
ਸੰ	s	ਗੀ	s	ਨਾ	s	ਹੀ	s	ਦੂਸ	ਸਸ	ਰਿ	s	ਕ	ਰ	ਨ	s
ਰੁ	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਨ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਰੁਗ	ਮਗ	ਰੁਸ				
ਕ	ਰਾ	ਵ	ਨ	ਹਾ	ਜ	ਰਾ	s	ਹ	ਜੂਸ	ਰਿਸ	ਸਸ				
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

												ਮ	ਮ	ਧ	-
												ਸੁ	ਨ	ਤ	s
ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	-	ਰੁੰ	-	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਰੁੰ	ਨ	-
ਜੀ	s	ਓ	s	ਜਾ	s	ਸੁ	s	ਨਾ	s	ਮੁ	s	ਦੁ	s	ਖ	s
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	-	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਮਗ	ਰੁ	ਸ				
ਬਿ	ਨ	ਸੇ	s	ਸੁ	ਖ	ਕੀ	ਓ	ਬਿ	ਸ੍ਰਾ	ਮੁ	s				
x				2				0				3			

ਖਿਆਲ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦

ਮਿਤ੍ਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਹਾਲੁ ਮੁਰੀਦਾਂ ਦਾ ਕਹਣਾ॥ ਤੁਧ ਬਿਨੁ ਰੋਗੁ ਰਜਾਈਆਂ ਦਾ ਓਢਣ ਨਾਗ ਨਿਵਾਸਾਂ ਦੇ ਰਹਣਾ॥ ਸੂਲ ਸੁਰਾਹੀ ਖੰਜਰੁ ਪਿਯਾਲਾ ਬਿੰਗ ਕਸਾਈਯਾਂ ਦਾ ਸਹਣਾ॥ ਯਾਰੜੇ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਸੱਬਰੁ ਚੰਗਾ ਭੱਠ ਖੇੜਿਆ ਦਾ ਰਹਣਾ॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮੁਰੀਦਾਂ-ਢੇਲਿਆਂ। ਰੋਗੁ-ਬਿਮਾਰੀ। ਓਢਣ-ਦੱਕਣਾ। ਨਾਗ-ਸੱਪ। ਸੂਲ-ਤਿੱਖਾ ਕੰਡਾ। ਬਿੰਗ-ਛੁਰਾ। ਸੱਬਰੁ-ਘਾਹ ਫੂਸ ਦਾ ਵਿਛੋਣਾ। ਭੱਠ-ਭੱਠੀ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
									ਮ	ਗਗ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਰੁ	-
									ਮਿ	ਤ੍ਰ	s	ਪਿ	ਆ	ਰੇ	s
ਸ	-	ਪ	-	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	-	ਮ	ਧ	ਮ	ਨ	ਨ	ਧ	ਮ
ਨੂੰ	s	s	s	s	s	s	s	s	ਹਾ	s	ਲੁ	ਮੁ	ਰੀ	ਦਾ	s
ਗਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-							
ਦਾ	s	ਕ	ਹ	ਣਾ	s	s	s	s							
x				2				s				3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਮੰ	ਧ	ਮੰ	ਧ	ਨ	-	ਧ
ਰ	ਜਾ	ਈ	ਆਂ	ਦਾ	ਓ	ਢ	ਣ	-	ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਨੁ	ਰੋ	s	ਗੁ
ਮੰ	ਧ	ਮੰ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	-	s	ਨਾ	s	ਗ	s	ਨਿ	ਵਾ	ਸਾਂ
ਦੇ	s	ਰ	ਹ	ਣਾ	s	s	s	s							
x				2				s							3

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥

(੯੮੮)

ਮਨਿ ਤਨਿ ਬਸਿ ਰਹੇ ਗੋਪਾਲ॥ ਦੀਨ ਬਾਂਧਵ ਭਗਤਿ ਵਛਲ ਸਦਾ ਸਦਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
 ਆਦਿ ਅੰਤੇ ਮਧਿ ਤੂਹੈ ਪ੍ਰਭ ਬਿਨਾ ਨਾਹੀ ਕੋਇ॥ ਪੂਰਿ ਰਹਿਆ ਸਗਲ ਮੰਡਲ ਏਕੁ ਸੁਆਮੀ ਸੋਇ॥੧॥
 ਕਰਨਿ ਹਰਿ ਜਸੁ ਨੇਤ੍ਰ ਦਰਸਨੁ ਰਸਨਿ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਉ॥ ਬਲਿਹਾਰਿ ਜਾਏ ਸਦਾ ਨਾਨਕੁ ਦੇਹੁ ਅਪਣਾ
 ਨਾਉ॥੨॥੩॥੮॥੬॥੧੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦੀਨ ਬਾਂਧਵ-ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਸਹਾਈ। ਭਗਤਿ ਵਛਲ-ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਕਰਨਿ-ਕੰਨ ਨਾਲ।
 ਰਸਨਿ-ਜੀਭ ਨਾਲ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਨੁ	ਰੁ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਪ	ਮੰ	ਧ	ਮੰ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਮ	ਨਿ	ਤ	ਨਿ	ਬ	ਸਿ	ਰ	ਹੇ	ਗੋ	ਪਾ	s	ਲ
ਨੁ	ਰੁ	ਗ	ਮੰ	ਧ	ਮੰ	ਧ	ਨ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਦੀ	s	ਨ	ਬਾਂ	ਧ	ਵ	ਭ	ਗ	ਤਿ	ਵ	ਛ	ਲ
ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਧ	ਮੰ	ਗ	ਮੰਗ	ਰੁਸ
ਸ	ਦਾ	s	ਸ	ਦਾ	s	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	s	ਲ	ss	ss
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਗ	ਮੰ	ਗ	ਮੰ	ਧ	ਮੰ	ਧ	ਨ	ਧ	ਸੰ	-	ਸੰ
ਆ	s	ਦਿ	ਅੰ	s	ਤੇ	ਮੰ	ਧਿ	s	ਤੂ	s	ਹੈ
ਨੁ	ਰੁੰ	-	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਧਨ	ਧਮੰ	ਗ	ਮੰਗ	ਰੁਸ
ਪ੍ਰ	ਭ	s	ਬਿ	ਨਾ	s	ਨਾ	ਹੀਂ	ss	ਕੋ	ਇਸ	ss
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਰੁ ਗਰੁ ਨੁਰੁ ਗਮੰ ਗਰੁ ਨੁਰੁ ਗਮੰ ਪੁਧੁ ਪ- ਮਧ ਮੰਗ ਰੁਸ
- 2) ਨੁਰੁ ਗਮੰ ਪੁਧੁ ਪਮੰ ਗਰੁ ਸ- ਨੁਰੁ ਗਮੰ ਧਨ ਧਮੰ ਗਰੁ ਸ-
- 3) ਗਮੰ ਗਰੁ ਸ- ਮਧ ਮੰਗ ਮਧ ਰੁਸ ਮਧ ਸੰਸੰ ਨਨ ਧੁਪ ਮੰਗ ਰੁਸ

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

- 1) ਪਹਿਲੀਆਂ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀਆਂ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਾ ਦਮ ਫਿਰ ਪੰਜਵੀਂ-ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਦਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥

(੯੮੭)

ਇਹੀ ਹਮਾਰੇ ਸਫਲ ਕਾਜ॥ ਅਪੁਨੇ ਦਾਸ ਕਉ ਲੇਹੁ ਨਿਵਾਜਿ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਚਰਨ ਸੰਤਹ ਮਾਥ ਮੋਰ॥
 ਨੈਨਿ ਦਰਸੁ ਪੇਖਉ ਨਿਸਿ ਭੋਰ॥ ਹਸਤ ਹਮਰੇ ਸੰਤ ਟਹਲ॥ ਪ੍ਰਾਨ ਮਨੁ ਧਨੁ ਸੰਤ ਬਹਲ॥੧॥ ਸੰਤਸੰਗਿ
 ਮੇਰੇ ਮਨ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ॥ ਸੰਤ ਗੁਨ ਬਸਹਿ ਮੇਰੇ ਚੀਤਿ॥ ਸੰਤ ਆਗਿਆ ਮਨਹਿ ਮਿਠਿ॥ ਮੇਰਾ ਕਮਲੁ ਬਿਗਸੈ
 ਸੰਤ ਡੀਠਿ॥੨॥ ਸੰਤਸੰਗਿ ਮੇਰਾ ਹੋਇ ਨਿਵਾਸੁ॥ ਸੰਤਨ ਕੀ ਮੋਹਿ ਬਹੁਤੁ ਪਿਆਸੁ॥ ਸੰਤ ਬਚਨ ਮੇਰੇ ਮਨਹਿ
 ਮੰਤਾ॥ ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਮੇਰੇ ਬਿਖੈ ਹੰਤਾ॥੩॥ ਮੁਕਤਿ ਜੁਗਤਿ ਏਹਾ ਨਿਧਾਨ॥ ਪ੍ਰਭ ਦਇਆਲ ਮੋਹਿ ਦੇਵਹੁ
 ਦਾਨ॥ ਨਾਨਕ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਦਇਆ ਧਾਰਿ॥ ਚਰਨ ਸੰਤਨ ਕੇ ਮੇਰੇ ਰਿਦੇ ਮਝਾਰਿ॥੪॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਿਵਾਜਿ-ਮਿਹਰ ਕਰ। ਮਾਥ ਮੋਰ-ਮੇਰਾ ਮੱਥਾ। ਨਿਸਿ ਭੋਰ-ਰਾਤ ਦਿਨ। ਹਸਤ-ਹੱਥ। ਸੰਤ ਬਹਲ-ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਅਰਪਨ। ਕਮਲ-ਹਿਰਦੇ ਦਾ ਕੋਲ ਫੁੱਲ। ਬਿਗਸੈ-ਖਿੜ ਪਏ। ਪਿਆਸ-ਤਾਂਘ। ਮੰਤ-ਮੰਤਰ। ਬਿਖੈ-ਵਿਸ਼ੇ-ਵਿਕਾਰ। ਹੰਤ-ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਣ। ਨਿਧਾਨ-ਖਜ਼ਾਨਾ। ਰਿਦੇ ਮਝਾਰਿ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਨੁ	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਇ	S	ਹੀ	ਹ	ਮਾ	ਰੈ	ਸ	S	ਫ	ਲ	ਕਾ	S	ਜ	S
ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਰੁ	ਗ	ਰੁ	ਗਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਅ	ਪੁ	ਨੇ	ਦਾ	S	ਸ	ਕਉ	S	ਲੇ	ਹੁ	ਨਿ	ਵਾ	ਜਿS	SS
X		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਧ	ਮ	ਧ	ਨ	ਧ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	-
ਚ	ਰ	ਨ	ਸੰ	ਤ	ਹ	ਮਾ	S	ਥ	S	ਮੋ	S	ਰ	S
ਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਨੈ	S	ਨਿ	ਦ	ਰ	ਸੁ	ਪੇ	ਖਉ	ਨਿ	ਸਿ	ਭੋ	S	ਰS	SS
X		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਰੁ ਗਗ ਮਗ ਰੁਸ ਗਮ ਪੁਪ ਧੁਪ ਮਪ ਮਧ ਨਨ ਧਮ ਗਗ ਰੁਗ ਰੁਸ
- 2) ਗਮ ਪੁਧੁ ਪਮ ਧਮ ਗਰੁ ਸ- ਮਧ ਸੰਨ ਰੁੰਸ ਨੁਧੁ ਪ- ਮਧ ਮਗ ਰੁਸ
- 3) ਮਪ ਪੁਧੁ ਪਪ ਮਗ ਰੁਸ ਮਧ ਧਨ ਧਧ ਸੰਸ ਨਨ ਧੁਪ ਮਧ ਮਗ ਰੁਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਗਾ ਕੇ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਗਮ ਗ ਸਫ ਲ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਲੈ ਕੇ ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਤੇ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਤੇ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾਇਣ ਕਰ ਕੇ ਸ ਫ ਲ ਕਾ s ਜ s ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 'ਸਫਲ' ਦੇ 'ਸ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੀ ਥਾਂ 8ਵੀਂ ਤੇ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥

(੯੮੬)

ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਉ ਨਮਸਕਾਰ॥ ਜਾਸੁ ਜਪਤ ਹੋਵਤ ਉਧਾਰ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਮਿਟਹਿ ਧੰਧ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਛੁਟਹਿ ਬੰਧ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਮੂਰਖ ਚਤੁਰ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਕੁਲਹ ਉਧਰ॥੧॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਭਉ ਦੁਖ ਹਰੈ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਅਪਦਾ ਟਰੈ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਮੁਚਤ ਪਾਪ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਨਹੀ ਸੰਤਾਪ॥੨॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਰਿਦ ਬਿਗਾਸ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਕਵਲਾ ਦਾਸਿ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਨਿਧਿ ਨਿਧਾਨ॥ ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਤਰੇ ਨਿਦਾਨ॥੩॥ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨੁ ਨਾਮੁ ਹਰੀ॥ ਕੋਟਿ ਭਗਤ ਉਧਾਰੁ ਕਰੀ॥ ਹਰਿ ਦਾਸ ਦਾਸਾ ਦੀਨੁ ਸਰਨ॥ ਨਾਨਕ ਮਾਥਾ ਸੰਤ ਚਰਨ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਾਸੁ-ਜਿਸ ਦਾ। ਧੰਧ-ਧੰਧੇ, ਜੰਜਾਲ। ਬੰਧ-ਬੰਧਨ, ਫਾਹੀਆਂ। ਕੁਲਹ ਉਧਰ-ਸਾਰੀ ਕੁਲ ਦਾ ਪਾਰ ਉਤਾਰਾ। ਹਰੈ-ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਪਦਾ-ਬਿਪਤਾ। ਟਰੈ-ਟਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੁਚਤ-ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਤਾਪ-ਕਲੇਸ਼। ਕਵਲਾ-ਮਾਇਆ। ਨਿਧਿ-ਨੌ ਨਿਧੀਆਂ। ਨਿਧਾਨ-ਖਜ਼ਾਨੇ। ਨਿਦਾਨ-ਅੰਤ ਨੂੰ, ਆਖਿਰ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸ	ਰੁ	ਸ	ਧੁਨੁ	ਸਸ	ਰੁ	ਗ	ਮਧ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮs	ਕਉ	ਨ	ਮ	ਸs	ਕਾs	ਰs
ਨੁ	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪੁ	ਮਗ	ਰੁ	ਸ
ਜਾ	ਸੁ	ਜ	ਪ	ਤ	ਹੇ	ਵਤ	ਉs	ਧਾ	ਰ
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮਧ	ਮ	ਧਧ	ਨ	ਧ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਜਾs	ਕੈ	ਸਿਮ	ਰ	ਨਿ	ਮਿ	ਟਹਿ	ਧੰ	s	ਧ
ਰੁੰਗੰ	ਰੁੰਸੰ	ਨਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਧਧ	ਮਗ	ਰੁਗ	ਰੁਸ
ਜਾs	ਕੈs	ਸਿਮ	ਰ	ਨਿ	ਛੁ	ਟਹਿ	ਬੰs	ss	ਧs
x		2			0		3		

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਰੁਗਮੰ ਪ-ਮੰਗ ਮਧਮੰਗ ਰੁਰੁਸਸ ਮਧਸੰਸ ਨਰੁੰਗੰਰੁੰ ਸੰਸੰਨਰੁੰ ਨਨਪੁਪ ਮਧਮੰਗ ਰੁਰੁਸਸ
 - 2) ਗਮਪਧੁ ਪ-ਮਪ ਮੰਗਰੁਸ ਗਮਧਨ ਧਮੰਗਮ ਗਗਰੁਸ ਮਧਸੰਸ ਨਰੁੰਸੰਸ ਨਪੁਪ- ਮੰਗਰੁਸ
 - 3) ਨੁਰੁਗਮੰ ਪਧੁਪਮੰ ਗਰੁਸ- ਨੁਰੁਗਮੰ ਧਨਧਮੰ ਗਰੁਸ- ਮਧਸੰਸ ਨਰੁੰਗੰਰੁੰ ਨਨਪੁਪ ਮੰਗਰੁਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
 - 2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਾਮ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੪॥ (੯੮੪)

ਜਪਿ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸੁਖਦਾਤਾ॥ ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਸਾਦੁ ਆਇਆ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬ੍ਰਹਮੁ ਪਛਾਤਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਵਡਭਾਗੀ ਗੁਰ ਦਰਸਨੁ ਪਾਇਆ ਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਤਾ॥ ਦੁਰਮਤਿ ਮੇਲੁ ਗਈ ਸਭ ਨੀਕਰਿ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਿ ਹਰਿ ਸਰਿ ਨਾਤਾ॥੧॥ ਧਨੁ ਧਨੁ ਸਾਧ ਜਿਨ੍ਹੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਤਿਨੁ ਪ੍ਰਭਉ ਹਰਿ ਕੀ ਬਾਤਾ॥ ਪਾਇ ਲਗਉ ਨਿਤ ਕਰਉ ਜੁਦਰੀਆ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਕਰਮਿ ਬਿਧਾਤਾ॥੨॥ ਲਿਲਾਟ ਲਿਖੇ ਪਾਇਆ ਗੁਰੁ ਸਾਧੁ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਮਨੁ ਤਨੁ ਰਾਤਾ॥ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਆਇ ਮਿਲੇ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਸਭ ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਗਢਾਤਾ॥੩॥ ਰਾਮ ਰਸਾਇਣੁ ਜਿਨੁ ਗੁਰਮਤਿ ਪਾਇਆ ਤਿਨੁ ਕੀ ਉਤਮ ਬਾਤਾ॥ ਤਿਨ ਕੀ ਪੰਕ ਪਾਈਐ ਵਡਭਾਗੀ ਜਨ ਨਾਨਕੁ ਚਰਨਿ ਪਰਾਤਾ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਾਦੁ-ਸੁਆਦ, ਆਨੰਦ। ਬ੍ਰਹਮੁ ਪਛਾਤਾ-ਪ੍ਰਭੁ ਨਾਲ ਝੁੰਘੀ ਸਾਂਝ ਪਾ ਲਈ। ਦੁਰਮਤਿ-ਖੋਟੀ ਮੱਤ। ਨੀਕਰਿ-ਨਿਕਲ ਗਈ। ਹਰਿ ਸਰਿ-ਨਾਮ ਜਲ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਵਿੱਚ। ਪਾਇ ਲਗਉ-ਚਰਨੀ ਲੱਗਦਾ ਹਾਂ। ਜੁਦਰੀਆ-ਬੇਨਤੀ। ਕਰਮਿ-ਮਿਹਰ ਨਾਲ। ਬਿਧਾਤਾ-ਸਿਰਜਣਹਾਰ। ਲਿਲਾਟ ਲਿਖੇ-ਮੱਥੇ ਦੇ ਲਿਖੇ ਲੇਖਾਂ ਅਨੁਸਾਰ। ਰਾਤਾ-ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ। ਕਿਲਵਿਖ-ਪਾਪ। ਰਸਾਇਣੁ-ਰਸਾਂ ਦਾ ਘਰ। ਉਤਮ ਬਾਤਾ-ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਸ਼ੋਭਾ। ਪੰਕ-ਚਰਨ-ਪੁੜ੍ਹ। ਪਰਾਤਾ-ਪੈਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਗ	ਮੰ	ਗਗ	ਮੰ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮਧ	ਮੰਗ	ਰੁ	ਸ
ਜ	ਪਿ	ਮਨ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮੁ	ਸੁਸ	ਖਸ	ਦਾ	ਤਾ
ਨੁ	ਰੁ	ਗ	ਮੰਮ	ਗਗ	ਮੰਮ	ਨ	ਧ	ਮੰ	ਮੰ	ਗ
ਸ	ਤ	ਸੰ	ਗਤਿ	ਮਿਲਿ	ਹਰਿ	ਸਾ	ਦੁ	ਆ	ਇ	ਆ
ਮੰ	ਧ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਧੁ	ਪ	ਮੰਗ	ਰੁ	ਸ
ਗੁ	ਰ	ਮੁ	s	ਖਿ	ਬੁਹ	ਮੁ	s	ਪਸ	ਛਾ	ਤਾ
x					2		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਧ	ਨ	ਧ	ਧੁ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਵ	ਡ	ਭਾ	ਗੀ	ਗੁਰ	ਦਰ	ਸ	ਨੁ	ਪਾ	ਇ	ਆ
ਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪੁ	ਮੁ	ਮੁਗ	ਰੁਸ
ਗੁ	ਰਿ	ਮਿ	ਲਿ	ਐ	ਹ	ਰਿ	ਪੁ	ਭੁ	ਜਾ	ਤਾ
x					2		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਗਗਗਗ ਰੁਸਮਮ ਗਮਗਗ ਧਧਮਧ ਮਗਨਨ ਧਨਧਮ ਸੰਸੰਨਰੁੰ ਸੰਸੰਨਨ ਧੁਧੁਪੁਪ ਮੁਮਗਗ ਰੁਗਰੁਸ
- 2) ਮੁਮਮਗ ਰੁਗਰੁਸ ਧਨਧਮ ਮੁਮਮਗ ਰੁਗਰੁਸ ਸੰਰੁੰਸੰਸੰ ਰੁੰਗਰੁੰਸੰ ਨਰੁੰਨਨ ਧੁਧੁਪੁਪ ਮੁਮਮਗ ਰੁਗਰੁਸ
- 3) ਮੁਮਮਪ ਧੁਪਮਪ ਮੁਮਮਗ ਰੁਗਮਗ ਰੁਸਮਧ ਮੁਮਸੰਸੰ ਰੁੰਸੰਨਰੁੰ ਨਨਧੁਧੁ ਪਮਮਧ ਮੁਗਗਗ ਮੁਗਰੁਸ

- 1) ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਾਮ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ) (੧੩੬੬)

ਕਬੀਰ ਮੇ ਜਾਨਿਓ ਪੜਿਥੇ ਭਲੇ ਪੜਿਥੇ ਸਿਉ ਭਲ ਜੇਗੁ॥ ਭਗਤਿ ਨ ਛਾਡਉ ਰਾਮ ਕੀ ਭਾਵੈ ਨਿੰਦਉ ਲੇਗੁ॥੪੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪੜਿਥੇ ਭਲੇ-ਪੜ੍ਹਨਾ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਪੜਿਥੇ ਸਿਉ-ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲੋਂ। ਜੇਗੁ-ਪੁਤ੍ਰ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੁੜਨਾ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਰੁ	ਨੁਰੁਸ-	ਸਰੁ	ਨੁਰੁਗ-	ਗਮਗ-	ਮਪਧੁਪ	ਮੁਮਮਗ	ਮਨਧਮ	ਗ-ਮਗ	ਰੁਸ		
ਛਾ	ਭਉSS	ਰਾS	ਮSSS	ਕੀSSS	ਭਾSਵੈS	ਨਿੰSSS	ਦਉSS	ਲੋSSS	ਗੁS		
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਸੰਸੰ	ਨਰੁੰਸੰ-	ਨਰੁੰਗਰੁੰ	ਸੰਸੰ	ਨਰੁੰਨ-	ਧੁਪ	ਮੁਗ	ਮੁਧ	ਮੁਗ	ਰੁਸ	
ਜਾਨਿ	ਓSSS	ਪੜਿਥੇS	ਭਲੇ	ਪSਝਿS	ਥੇS	ਸਿਉ	ਭਲ	ਜੇS	ਗੁS	
x		0		2		0		3		4

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸ- ਨੁਰੁ ਸ- ਪੁਨੁਰੁਸ ਨੁਰੁਗ- ਮਪ ਮਧਮਗ ਰੁਸ
 2) ਸ- ਨੁਰੁਗ- ਮਮਗ- ਗਮਪ- ਪਧੁਪ- ਨਧੁਪ- ਮਧਮਗ ਰੁਸ
 1) ਨੁਰੁਗਮਗ-ਮਪ ਮਗਰੁਸਨੁਰੁਗਮ ਗ-ਮਧਮਨਧਮ ਗਰੁਸ-ਨੁਰੁਗਮ ਪ-ਧੁਪਨਨਧੁਪ
 ਮਧਨਧਸੰਸਰੁੰਸ ਨੁੰਨਧੁਪ-ਮਗ ਮਧਮਗਰੁਰੁਸ-
 2) ਮਮਗਮਮਗਮਗ ਰੁਸਨੁਰੁਗਮਪ- ਧੁਪਨਨਧੁਪਨਨਧੁ ਨਨਧੁਪਮਧਮਗ ਰੁਸਮਧਨਮਧਨ
 ਮਧਨਧਸੰਸਰੁੰਸ ਗੰਗੰਰੁੰਸੰਨੁੰਨਧੁ ਪ-ਮਧਮਗਰੁਸ

- 1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 2) 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ਪ॥ (੯੮੮)

ਪ੍ਰਭ ਸਮਰਥ ਦੇਵ ਅਪਾਰ॥ ਕਉਨੁ ਜਾਨੈ ਚਲਿਤ ਤੇਰੇ ਕਿਛੁ ਅੰਤੁ ਨਾਹੀ ਪਾਰ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਇਕ ਖਿਨਹਿ ਥਾਪਿ ਉਥਾਪਦਾ ਘੜਿ ਭੰਨਿ ਕਰਨੈਹਾਰੁ॥ ਜੇਤ ਕੀਨ ਉਪਾਰਜਨਾ ਪ੍ਰਭੁ ਦਾਨੁ ਦੇਇ ਦਾਤਾਰ॥੧॥ ਹਰਿ ਸਰਨਿ ਆਇਓ ਦਾਸੁ ਤੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਊਚ ਅਗਮ ਮੁਰਾਰ॥ ਕਢਿ ਲੇਹੁ ਭਉਜਲ ਬਿਖਮ ਤੇ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰ॥੨॥੨॥੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਸਮਰਥ-ਹੇ ਸਭ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ! ਅਪਾਰ-ਬੇਅੰਤ। ਚਲਿਤ-ਤਮਾਸ਼ੇ, ਕੰਤਕ। ਖਿਨਹਿ-ਖਿਨ ਵਿੱਚ। ਉਥਾਪਦਾ-ਨਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਤ ਉਪਾਰਜਨਾ-ਜਿਤਨੀ ਭੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ। ਭਉਜਲ ਬਿਖਮ ਤੇ-ਅੱਖੇ ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਗੁ	ਮ	ਗ	ਮਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਪੁ	ਭ	ਸ	ਮਸ	ਰ	ਥ	ਦੇ	ਸ	ਵ	ਅ	ਪਾ	ਰ
ਨੁਨੁ	ਰੁ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਨ	ਧ	ਮ	ਗ	ਗ
ਕਉ	ਸ	ਨੁ	ਜਾ	ਸ	ਨੈ	ਚ	ਲਿ	ਤ	ਤੇ	ਸ	ਰੇ
ਮਧ	ਸੰ	ਨੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ
ਕਿਸ	ਸ	ਛੁ	ਅੰ	ਸ	ਤੁ	ਨਾਸ	ਸ	ਹੀ	ਪਾ	ਸ	ਰ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਧ	ਧ	ਨ	ਧਧ	ਨਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਇ	ਸ	ਕ	ਖਿ	ਨਹਿ	ਸਸ	ਥਾ	ਪਿ	ਉ	ਥਾ	ਪ	ਦਾ
ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਘ	ਝਿ	ਸ	ਭੰ	ਨਿ	ਸ	ਕ	ਰ	ਨੈ	ਹਾ	ਸ	ਰੁ
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

- 1) ਦੁਗੁਨ-ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਕਰ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ ਇੱਕ ਆਵਰਤ ਵਿੱਚ - ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਹੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। (6+3+3=12 ਮਾਤਰਾਂ)
- 3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿਗੁਨ 2 ਵਾਰ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਇਸ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ ਵਿੱਚ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ:

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੀ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੯੮੮)
ਧਨਿ ਧੰਨਿ ਓ ਰਾਮ ਬੇਨੁ ਬਾਜੈ॥ ਮਧੁਰ ਮਧੁਰ ਧੁਨਿ ਅਨਹਤ ਗਾਜੈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਧਨਿ ਧਨਿ
ਮੇਘਾ ਰੇਮਾਵਲੀ॥ ਧਨਿ ਧਨਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਓਢੈ ਕਾਂਬਲੀ॥੧॥ ਧਨਿ ਧਨਿ ਤੂ ਮਾਤਾ ਦੇਵਕੀ॥ ਜਿਹ ਗਿਉ
ਰਮਈਆ ਕਵਲਪਤੀ॥੨॥ ਧਨਿ ਧਨਿ ਬਨ ਖੰਡ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨਾ॥ ਜਹ ਖੇਲੈ ਸ੍ਰੀ ਨਾਰਾਇਨਾ॥੩॥ ਬੇਨੁ
ਬਜਾਵੈ ਗੋਧਨੁ ਚਰੈ॥ ਨਾਮੇ ਕਾ ਸੁਆਮੀ ਆਨਦ ਕਰੈ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਰਾਮ ਬੇਨੁ-ਰਾਮ ਦੀ ਬੰਸਰੀ। ਧੁਨਿ-ਸੁਰ। ਅਨਹਤ-ਇੱਕ-ਰਸ। ਗਾਜੈ-ਗੂੰਜਾਰ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੇਘਾ-ਮੇਂਦਾ,
ਭੇਡ। ਰੇਮਾਵਲੀ-ਉਂਨ। ਓਢੈ-ਪਹਿਨਦਾ। ਰਮਈਆ-ਸੋਹਣੇ ਰਾਮ ਜੀ। ਕਵਲਪਤੀ-ਲੱਛਮੀ ਦੇ ਪਤੀ, ਵਿਸ਼ਨੂ। ਬਨ
ਖੰਡ-ਜੰਗਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ। ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨਾ-ਤੁਲਸੀ ਦਾ ਜੰਗਲ। ਗੋਧਨੁ-ਗਾਈਆਂ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਧ	ਨਿ	ਧੰ	ਸ	ਨਿ	ਓ	ਸ	ਰਾ	ਮ	ਬੇ	ਨੁ	ਬਾ	ਜੈ
ਨੁਨੁ	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਗ	ਮ	ਨ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਸ
ਮਧੁ	ਰ	ਮ	ਧੁ	ਰ	ਧੁ	ਨਿ	ਅ	ਨ	ਹ	ਤ	ਗਾ	ਜੈ
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਧ	ਮ	ਨ	ਧ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	-
ਧ	ਨਿ	ਧ	ਸ	ਨਿ	ਮੇ	ਸ	ਘਾ	ਰੋ	ਮਾ	ਵ	ਲੀ	ਸ
ਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਧ	ਮੰਗ	ਰੁਸੁ
ਧ	ਨਿ	ਧ	ਸ	ਨਿ	ਕ੍ਰਿ	ਸਨ	ਓ	ਢੈ	ਕਾਂ	ਬ	ਲੀਸ	ਸਸ
x					2				3		4	

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਰੁਗਮੰਗੁ ਰੁਗਰੁਸੁ ਨੁਰੁਸੁ- ਗਮੰਪਮੰ ਪਧੁਪਮੰ ਗਮੰਗੁ- ਮੰਧਨਧੁ ਸੰਰੁੰਸੰਸੰ ਨਰੁੰਸੰ- ਨਰੁੰਗੰਰੁੰ
ਸੰਨਧੁਪੁ ਮੰਧਮੰਗੁ ਰੁਗਰੁਸੁ
- 2) ਮੰਧਧਮੰ ਧਧਮੰਗੁ ਰੁਗਰੁਸੁ ਧਨਨਧੁ ਨਨਧਧੁ ਸੰਸੰਰੁੰਸੰ ਗੰਗੰਰੁੰਸੰ ਨਰੁੰਸੰਸੰ ਨਰੁੰਰੁੰਨ ਰੁੰਰੁੰਨਨ
ਧੁਧੁਪੁ ਮੰਧਮੰਗੁ ਰੁਗਰੁਸੁ
- 3) ਗਮੰਪਗੁ ਮੰਪਗਮੰ ਪਧੁਪੁ ਮੰਧਮੰਗੁ ਰੁਗਰੁਸੁ ਮੰਧਸੰਮੰ ਧਸੰਮੰਧੁ ਸੰਸੰਰੁੰਸੰ ਨਰੁੰਸੰਸੰ ਨਨਧੁਪੁ
ਮੰਧਮੰਗੁ ਗਮੰਗਰੁ ਰੁਗਰੁਸੁ

- 1) ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਪੰਜ ਮਾਤਰਾਂ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਮ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 7ਵੀਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਾ ਦਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੯੮੬)

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ੧॥ ਰੇ ਮਨ ਟਹਲੁ ਹਰਿ ਸੁਖ ਸਾਰ॥ ਅਵਰ ਟਹਲਾ ਭੂਠੀਆ ਨਿਤ ਕਰੈ ਜਮੁ ਸਿਰਿ ਮਾਰ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਜਿਨਾ ਮਸਤਕਿ ਲੀਖਿਆ ਤੇ ਮਿਲੇ ਸੰਗਾਰ॥ ਸੰਸਾਰੁ ਭਉਜਲੁ ਤਾਰਿਆ ਹਰਿ ਸੰਤ ਪੁਰਖ ਅਪਾਰ॥੧॥ ਨਿਤ ਚਰਨ ਸੇਵਹੁ ਸਾਧ ਕੇ ਤਜਿ ਲੋਭ ਮੋਹ ਬਿਕਾਰ॥ ਸਭ ਤਜਹੁ ਦੂਜੀ ਆਸਝੀ ਰਖੁ ਆਸ ਇਕ ਨਿਰੰਕਾਰ॥੨॥ ਇਕਿ ਭਰਮਿ ਭੂਲੇ ਸਾਕਤਾ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਅੰਧ ਅੰਧਾਰ॥ ਧੁਰਿ ਹੋਵਨਾ ਸੁ ਹੋਇਆ ਕੇ ਨ ਮੇਟਣਹਾਰ॥੩॥ ਅਗਮ ਰੂਪੁ ਗੋਬਿੰਦ ਕਾ ਅਨਿਕ ਨਾਮ ਅਪਾਰ॥ ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਤੇ ਜਨ ਨਾਨਕਾ ਜਿਨ ਹਰਿ ਨਾਮ ਉਰਿ ਧਾਰ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਟਹਲੁ ਹਰਿ-ਪਰਮਾਰਾਮਾ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਭਗਤੀ। ਸਾਰ-ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ। ਜਮੁ-ਮੌਤ, ਆਤਮਕ ਮੌਤ। ਮਾਰ-ਚੋਟ। ਸੰਗਾਰ-ਸਤਸੰਗ ਵਿੱਚ। ਭਉਜਲੁ-ਸਮੁੰਦਰ। ਤਜਿ-ਛੱਡ ਕੇ। ਦੂਜੀ ਆਸਝੀ-ਕੋਈ ਆਸ। ਸਾਕਤਾ-ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ। ਅੰਧ ਅੰਧਾਰ-ਬਿਲਕੁਲ ਅੰਨੇ। ਧੁਰਿ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ। ਅਗਮ-ਅਪਹੁੰਚ। ਉਰਿ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਮੰ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਗ	ਮੰ
							ਰੇ	ਮ	ਨ	ਟ	ਹ	ਲ	ਸ
ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਧ	ਮੰ	ਗ	ਮੰ	ਧ	ਮੰ	ਨ	ਧ	ਮੰ	ਗ
ਹ	ਰਿ	ਸ	ਸੁ	ਖ	ਸਾ	ਰ	ਅ	ਵ	ਰ	ਟ	ਹ	ਲਾ	ਸ

ਮ	ਧ	ਮ	ਧ	-	ਸੰ	-	ਨੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਧੁ	ਪ
ਝ	s	ਠੀ	ਆ	s	s	s	ਨਿs	ਤ	s	ਕ	s	ਰੈ	s
ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-							
ਜ	ਮੁ	ਸਿ	ਰਿ	ਮਾ	ਰ	s							
x					2								

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	-	ਮੰ	ਧਧ	ਧਧ	ਮੰ	ਧ	ਨ	ਧ
ਤੇ	ਮਿ	ਲੇ	ਸੰ	ਗਾ	ਰ	s	ਜਿਨਾ	ਮਸ	ਤਕਿ	ਲੀ	ਖਿ	ਆ	s
ਨਨ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਗਗ	ਰੁ	s	ਨ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰਗ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਹਰਿ	ਸੰ	ਤ	ਪੁਰ	ਖਅ	ਪਾ	ਰ	ਸੰ	ਸਾ	ਰੁ	ਭਉ	ਜਲੁ	ਤਾਰਿ	ਆ
x					2								

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਧੁਨੁਸਰੁ ਸ-ਨਰੁ ਗਰੁਸ- ਨਰੁਗਮੰ ਗਰੁਸ- ਗਮਪਧੁ ਪ-ਮਪ ਮਧਮੰਨ ਧ-ਮਗ ਮਧਸੰ-
ਨਰੁੰਸੰ- ਨਨਧੁਪ ਮਧਮੰਗ ਰੁਗਰੁਸ
- 2) ਮਮਗਮੰ ਮਗਮੰਮ ਗਮੰਗਗ ਰੁਗਰੁਸ ਪਪਮੰਪ ਪਮੰਪਪ ਧੁਪਮੰਗ ਰੁਗਰੁਸ ਮਧਸੰਮ ਧਸੰਮਧ
ਸੰਸੰਰੁੰਸੰ ਨਨਧੁਧੁ ਪਪਮੰਗ ਮੰਗਰੁਸ
- 3) ਮਮਗਮੰ ਮਗਮੰਮ ਗਗਰੁਸ ਧਧਮੰਧ ਧਮੰਧਧ ਮਧਮੰਗ ਨਨਧਨ ਨਧਨਨ ਧਨਧਮੰ ਸੰਸੰਰੁੰਸੰ
ਸੰਰੁੰਨਨ ਧੁਧੁਪਪ ਮਧਮੰਗ ਰੁਗਰੁਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਲੈਣਾ ਹੈ।
- 2) ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਧੁਪ ਸਵਰ ਦਾ ਲਗਾਉ ਕਰਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੫ ਦੁਪਦੇ

(੯੮੭-੮੮)

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਹਰਿ ਸਮਰਥ ਕੀ ਸਰਨਾ॥ ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਧਨੁ ਰਾਸਿ ਮੇਰੀ ਪੁਭ ਏਕ ਕਾਰਨ ਕਰਨਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਜੀਵਣੈ ਕਾ ਮੂਲੁ॥ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਸਰਬਤ ਠਾਈ ਸੁਖਮੇ ਅਸਭੁਲ॥੧॥ ਆਲ ਜਾਲ ਬਿਕਾਰ ਤਜਿ ਸਭਿ ਹਰਿ ਗੁਨਾ ਨਿਤਿ ਗਾਉ॥ ਕਰ ਜੋਝਿ ਨਾਨਕੁ ਦਾਨੁ ਮਾਰੀ ਦੇਹੁ ਅਪਨਾ ਨਾਉ॥੨॥੧॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਮਰਥ-ਸਭ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ। ਜੀਉ-ਜਿੰਦ। ਪਿੰਡੁ-ਸਰੀਰ। ਰਾਸਿ-ਪੂੰਜੀ। ਮੂਲੁ-ਸਹਾਰਾ। ਸੁਖਮੇ-ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਾਰੀਕ। ਅਸਭੁਲ-ਬਹੁਤ ਮੋਟੇ ਪਦਾਰਥ। ਆਲ-ਘਰ। ਆਲ ਜਾਲ-ਘਰ ਦੇ ਜੰਜਾਲ। ਤਜਿ-ਛੱਡ ਕੇ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਨ	ਰੁਗ	-ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	-
ਹ	ਸਰਿ	ਸ	ਸ	ਮ	ਰ	ਥ	ਕੀ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਨਾ	ਸ
ਗ	ਮਧ	-ਧ	ਮ	ਧ	ਨ	ਧ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਸੰ	-
ਜੀ	ਸਉ	ਸ	ਪਿੰ	ਭੁ	ਧ	ਨੁ	ਰਾ	ਸ	ਸਿ	ਸ	ਮੇ	ਸ	ਰੀ	ਸ
ਨਨ	ਰੁੰਨ	-ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	-
ਪ੍ਰ	ਸਭ	ਸ	ਏ	ਸ	ਕ	ਸ	ਕਾ	ਸ	ਰ	ਨ	ਕ	ਰ	ਨਾ	ਸ
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਧਨ	-ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਸਿ	ਸਮ	ਸਰਿ	ਸਿ	ਮ	ਰਿ	ਸ	ਸ	ਦਾ	ਸੁ	ਖੁ	ਪਾ	ਈ	ਐ	ਸ
ਨ-	-ਰੁੰ	--	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਜੀਸ	ਸਵ	ਸ	ਣੈ	ਸ	ਸ	ਸ	ਕਾ	ਸ	ਸ	ਸ	ਮੁ	ਸ	ਲੁ	ਸ
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਰਗਗ ਰੁਗਗਰੁ ਸਗਮਪ ਪਮਪਪ ਧੁਪਮਧ ਨਨਧਨ ਨਧਮਧ ਧਸੰਸਨ ਸੰਸੰਨਧ ਨਰੁੰਗੰਗ
ਰੁੰਗੰਗਰੁੰ ਸੰਨਨਧੁ ਨਨਧੁਪ ਮਧਮਗ ਰੁਗਰੁਸ
- 2) ਗਮਗਮ ਧਮਗਮ ਗਰੁਸ- ਮਮਮਪ ਧੁਪਮਪ ਮਮਗ- ਮਧਮਧ ਸੰਸੰਰੁੰ ਨਰੁੰਸ- ਨਰੁੰਨੁੰ
ਗੰਗੰਰੁੰਸ ਨਰੁੰਸ- ਨਨਧੁਪ ਮਧਮਗ ਰੁਗਰੁਸ
- 3) ਮਧਧਮ ਧਧਮਗ ਧਨਨਧ ਨਨਧਮ ਸੰਰੁੰਰੁੰਸ ਰੁੰਰੁੰਸੰਸ ਰੁੰਗੰਗੰਰੁੰ ਗੰਗੰਰੁੰਸ ਨਰੁੰਰੁੰਨ ਰੁੰਰੁੰਨਧੁ
ਪਧੁਧੁਪ ਧੁਧੁਪ ਮਧਧਮ ਧਧਮਗ ਰੁਗਰੁਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਨੌਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਅਠਵੀਂ-ਨੌਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 7 ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੪॥ (੯੮੫-੯੯)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਭਜੁ ਸਭ ਕਿਲਬਿਖ ਕਾਟਾ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਉਰ ਧਾਰਿਓ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਮੇਰਾ ਸੀਸੁ ਕੀਜੈ ਗੁਰ ਵਾਟਾ॥੧॥ਰਗਉ॥ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਮੈ ਬਾਤ ਸੁਨਾਵੈ ਤਿਸੁ ਮਨੁ ਦੇਵਉ ਕਟਿ ਕਾਟਾ॥ ਹਰਿ ਸਾਜਨੁ

ਮੇਲਿਓ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਗੁਰ ਬਚਨਿ ਬਿਕਾਨੇ ਹਟਿ ਹਾਟ॥੧॥ ਮਕਰ ਪ੍ਰਾਗਿ ਦਾਨੁ ਬਹੁ ਕੀਆ ਸਰੀਰੁ ਦੀਓ ਅਧ ਕਾਟਿ॥ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮ ਕੇ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਵੈ ਬਹੁ ਕੰਚਨੁ ਦੀਜੈ ਕਟਿ ਕਾਟਿ॥੨॥ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਜਸੁ ਗਾਇਓ ਮਨਿ ਉਘਰੇ ਕਪਟ ਕਪਾਟਿ॥ ਤਿਕੁਟੀ ਫੇਰਿ ਭਰਮੁ ਭਉ ਭਾਗਾ ਲਜ ਭਾਨੀ ਮਟਕੀ ਮਾਟਿ॥੩॥ ਕਲਜੁਗਿ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਤਿਨ ਪਾਇਆ ਜਿਨ ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਲਿਖੇ ਲਿਲਾਟਿ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਰਸੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਆ ਸਭ ਲਾਬੀ ਭੂਖ ਤਿਖਾਟਿ॥੪॥੬॥ਛਕਾ੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਿਲਬਿਖ-ਪਾਪ। ਉਰ-ਹਿਰਦਾ। ਵਾਟ-ਰਸਤਾ। ਹਟਿ ਹਾਟ- ਹੱਟੀ ਹੱਟੀ ਤੇ। ਮਕਰ-ਮਕਰ ਰਾਸਿ ਵੇਲੇ, ਜਦੋਂ ਸੂਰਜ ਮਕਰ ਰਾਸਿ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਾਘ ਦੀ ਸੰਗ੍ਰਹਣ ਨੂੰ। ਪ੍ਰਾਗਿ-ਪ੍ਰਯਾਗ ਤੀਰਥ ਤੇ। ਕੰਚਨੁ-ਸੋਨਾ। ਉਘਰੇ-ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ। ਕਪਟ ਕਪਾਟ-ਕਿਵਾੜ। ਤਿਕੁਟੀ-ਮੱਥੇ ਦੀ ਤਿਉੜੀ, ਮਨ ਦੀ ਖਿੱਝ। ਫੇਰਿ-ਤੇੜ ਕੇ। ਲਜ-ਲੋਕ-ਲਾਜ। ਮਟਕੀ-ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਮੱਟ। ਲਿਲਾਟ-ਮੱਥਾ। ਤਿਖਾਟ-ਤਿਖ, ਤ੍ਰੇਹ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ

ਅਸਥਾਈ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਮ	ਗ	ਰੁਰੁ	ਸ	ਸ	ਗ	ਮ
							ਮੇ	ਰੇ	ਮਨ	ਹ	ਰਿ	ਭ	ਜੁ
ਪ	ਧੁ	ਪੁਪੁ	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਮ	ਨ	ਧ	ਮ	ਗ
ਸ	ਭ	ਕਿਲ	ਬਿ	ਖ	ਕਾ	ਟ	ਹ	ਰਿ	s	ਹ	ਰਿ	ਉ	ਰ
ਰੁ	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਧ	ਨਧ	ਸੰ	-	ਨ	ਰੁੰ
ਧਾ	ਰਿ	ਓ	ਗੁ	ਰਿ	ਪੂ	ਰੈ	ਮੇ	ਰਾ	ss	ਸੀ	s	ਸੁ	s
ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ							
ਕੀ	ਜੈ	s	ਗੁ	ਰ	ਵਾs	ਟs							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

							ਮ	ਧ	ਧਧ	ਮਮ	ਧ	ਨ	ਧ
							ਮੇ	ਰੇ	ਹਰਿ	ਪੁ	ਭ	ਕੀ	s
							ਧ	ਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ
ਮੈ	ਬਾ	ਤ	ਸੁ	ਨਾ	ਵੈ	s	ਤਿ	ਸੁ	s	ਮ	ਨੁ	ਦੇ	ਵਉ
ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-	ਮ	ਧ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਕ	ਟਿ	s	ਕਾ	s	ਟ	s	ਹ	ਰਿ	s	ਸਾ	s	ਜ	ਨੁ
ਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	-	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ
ਮੇ	ਲਿ	ਓ	ਗੁ	ਰਿ	ਪੂ	ਰੈ	ਗੁ	ਰ	s	ਬ	ਚ	ਨਿ	s
ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਸ							
ਬਿ	ਕਾ	ਨੇ	ਹ	ਟਿ	ਹਾ	ਟ							
x					2		0			3			

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਧ	-	ਸ	-	ਸ	ਨ	ਰੁੰ	ਸ	ਸ
ਮ	ਕ	ਰ	ਪ੍ਰ	ਸ	ਗਿ	ਸ	ਦਾ	ਸ	ਨੁ	ਬ	ਹੁ	ਕੀ	ਆ
ਸ	ਸ	ਸ	ਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸ	ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਸ	ਰੀ	ਰੁ	ਦੀ	ਸ	ਓ	ਸ	ਅ	ਸ	ਧ	ਕਾ	ਸ	ਟਿ	ਸ
ਮ	ਧ	ਧ	ਸ	ਸ	ਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਪ
ਬਿਨੁ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮ	ਕੇ	ਸ	ਮੁ	ਕ	ਤਿ	ਨ	ਸ	ਪਾ	ਵੈ
ਮ	ਗ	ਮ	ਨ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-
ਬਹੁ	ਕੰ	ਚਨੁ	ਦੀ	ਸ	ਜੈ	ਸ	ਕ	ਟਿ	ਸ	ਕਾ	ਸ	ਟ	ਸ
x			2				0			3			

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸ	ਸ	-	ਨ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪੁਪੁ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਸ	ਕੀ	ਰ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤਿ	ਜ	ਸੁ	ਗਾਇ	ਓ
ਮ	ਧ	-	ਨ	ਧ	ਧ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਨ	ਰੁੰ	ਸ	-
ਮ	ਨਿ	ਸ	ਉ	ਘ	ਰੇ	ਕ	ਪ	ਟ	ਕ	ਪਾ	ਸ	ਟ	ਸ
ਨੁਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	-	ਸ	ਨ	ਨ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਤਿ	ਕੁ	ਟੀ	ਫੇ	ਸ	ਰਿ	ਭ	ਰ	ਮੁ	ਭਉ	ਭਾ	ਸ	ਗਾ	ਸ
ਮ	ਧ	ਮ	ਨ	ਧ	ਮ	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਲ	ਜ	ਸ	ਭਾ	ਨੀ	ਸ	ਮ	ਟੁ	ਕੀ	ਸ	ਮਾ	ਸ	ਟ	ਸ
x		2		0		3		0		4		0	

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਤਾਲ ਫਰੋਦਸਤ ਮਾਤਰਾ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨ	-	ਧ	-	ਸ	ਸ	ਸੰਸ	ਨ	ਰੁੰ	ਸ
ਕ	ਲ	ਜੁ	ਗਿ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਪੂ	ਰਾ	ਤਿਨ	ਪਾ	ਇ	ਆ
ਨ	ਨ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸ	-	ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ
ਜਿ	ਨ	ਧੁ	ਰਿ	ਮ	ਸਤ	ਕਿ	ਸ	ਲਿ	ਖੇ	ਸ	ਲਿ	ਲਾ	ਟ
ਮ	ਧ	ਨਾ	ਧ	ਸ	ਸ	ਰੁੰ	ਸ	ਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	-	ਸ
ਜ	ਨ	ਨਾ	ਸ	ਨ	ਕ	ਰ	ਸੁ	ਅੰ	ਮਿ	ਰੁ	ਪੀ	ਸ	ਆ
ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਸ	ਸ	ਭ	ਸ	ਲਾ	ਸ	ਥੀ	ਸ	ਭੂ	ਸ	ਖ	ਤਿ	ਖਾ	ਟ
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-ਤਾਨਾਂ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਮੁਖੜਾ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਮਨ' ਲੈਣਾ ਹੈ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਮਨ' ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) | ਪ ਯੁ ਪ ਮੰਗ | ਸੱਮ ਤੋਂ ਇਹ ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ | ਹ ਰਿ ਭ ਜੁਸ | ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੀ) (੯੮੮)

ਸਭੈ ਘਟ ਰਾਮੁ ਬੋਲੈ ਰਾਮਾ ਬੋਲੈ॥ ਰਾਮ ਬਿਨਾ ਕੇ ਬੋਲੈ ਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਏਕਲ ਮਾਟੀ ਕੁੰਜਰ ਚੀਟੀ ਭਾਜਨ ਹੈ ਬਹੁ ਨਾਨਾ ਰੇ॥ ਅਸਥਾਵਰ ਜੰਗਮ ਕੀਟ ਪਤੰਗਮ ਘਟਿ ਘਟਿ ਰਾਮੁ ਸਮਾਨਾ ਰੇ॥੧॥ ਏਕਲ ਚਿੰਤਾ ਰਾਖੁ ਅਨੰਤਾ ਅਉਰ ਤਜਹੁ ਸਭ ਆਸਾ ਰੇ॥ ਪ੍ਰਣਵੈ ਨਾਮਾ ਭਏ ਨਿਹਕਾਮਾ ਕੇ ਠਾਕੁਰੁ ਕੇ ਦਾਸਾ ਰੇ॥੨॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਏਕਲ-ਇੱਕੋ ਹੀ। ਕੁੰਜਰ-ਕੁੰਚਰ, ਹਾਥੀ। ਚੀਟੀ-ਕੀੜੀ। ਭਾਜਨ-ਭਾਂਡੇ। ਨਾਨਾ-ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ। ਅਸਥਾਵਰ-(ਚੁੱਖ ਪਰਬਤ ਆਦਿ ਪਦਾਰਥ) ਜੋ ਇੱਕ ਥਾਂ ਟਿਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੰਗਮ-ਤੁਰਨ ਫਿਰਨ ਹਿੱਲਣ-ਜੁੱਲਣ ਵਾਲੇ ਜੀਅ ਜੰਤ। ਕੀਟ-ਕੀੜੇ। ਪਤੰਗਮ-ਪਤੰਗੇ। ਏਕਲ-ਇੱਕ। ਚਿੰਤਾ-ਧਿਆਨ, ਸੁਰਤ। ਅਨੰਤਾ-ਬੇਅੰਤ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ। ਤਜਹੁ-ਛੱਡ ਦਿਉ। ਨਿਹਕਾਮਾ-ਵਾਸ਼ਨਾ-ਰਹਿਤ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਮੰਗ	ਰੁ-	ਸਨੁ	ਰੁਗਮੰ	ਪਪ	ਮਧ	ਮੰਗ	ਰੁ	ਸ
ਸਭੈ	ਘਸ	ਟਰਾ	ਮੁਬੋਸ	ਸਲੈ	ਰਾਸ	ਮਾਸ	ਬੋ	ਲੈ
ਨੁਰੁ	ਗਰੁ	-ਗ	ਮਧ	ਮੰ	ਨਧ	ਮੰਗ	ਰੁ	ਸ
ਰਾਸ	ਮਸ	ਸਥਿ	ਸਨਾ	ਸ	ਕੋਸ	ਬੋਸ	ਲੈ	ਰੇ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਗਮੰ	ਧਮੰ	ਮੰਮੰ	ਧਨ	-ਧ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨਰੁੰ	ਸੰ
ਏਸ	ਕਸ	ਲਮਾ	ਸਟੀ	ਸਸ	ਕੁੰ	ਜਰ	ਚੀਸ	ਟੀ
ਨਰੁੰ	ਨ-	ਨਧੁ	-ਧੁ	ਪ	ਮਧ	ਮੰਗ	ਰੁ	ਸ
ਭਾਸ	ਜਸ	ਨਰੈ	ਸਸ	ਸ	ਬਹੁ	ਨਾਨਾ	ਰੇ	ਸ
ਗਮੰ	ਧਮੰ	ਮੰਮੰ	ਧਨ	-ਧ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨਰੁੰ	ਸੰਸੰ
ਅਸ	ਥਾਵ	ਰਜੰ	ਸਗ	ਸਮ	ਕੀ	ਟਪ	ਤੰਸ	ਗਮ
ਨਨ	ਰੁੰਨ	ਨਧੁ	-ਧੁ	ਪਪ	ਮਧ	ਮੰਗ	ਰੁ	ਸ
ਘਟਿ	ਘਸ	ਟਿਰਾ	ਸਮੁ	ਸਸ	ਸਸ	ਮਾਸ	ਨਾ	ਰੇ
x		2			3			

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	-	ਧ	ਮ	ਧ	-	ਨ	ਧ	ਸ	-	ਸ	-	ਨ	ਰੁੰ	ਸ	-
ਏ	s	ਕ	ਲ	ਚਿੰ	s	ਤਾ	s	ਰਾ	s	ਖੁ	s	ਅ	ਨੰ	ਤਾ	s
ਨਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	-	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਅਉ	s	ਰ	s	ਤ	ਜਹੁ	ਸ	ਭ	ਆ	s	ਸਾ	s	ਰੇ	s	s	s
ਮਮ	ਮ	ਧ	-	ਮ	ਧ	ਨ	ਧ	ਸੰਸੰ	-	-	-	ਨਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	-
ਪ੍ਰ	ਣ	ਵੈ	s	ਨਾ	s	ਮਾ	s	ਭਏ	s	s	s	ਨਿਹ	ਕਾ	ਮਾ	s
ਨ	ਰੁੰ	ਨ	-	ਧੁ	-	ਪ	ਪ	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਕੇ	s	s	s	ਨਾ	s	ਕੁ	ਰੁ	ਕੇ	s	ਦਾ	s	ਸਾ	s	ਰੇ	s
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

- 1) ਨੁਰਗੁਰੁ ਸ-ਨੁਰੁ ਗਮਗਰੁ ਸ-ਨੁਰੁ ਗਮਪਮ ਗਰੁਸ- ਨੁਰੁਗਮ ਪੁਪੁਪਮ ਗਰੁਸ-
 - 2) ਨੁਰੁਗਗ ਰੁਸਨੁਰੁ ਗਮਧਮ ਗਗਰੁਸ ਨੁਰੁਗਮ ਪਪੁਪੁਪ ਨਨਪੁਪ ਮਧਮਗ ਮਗਰੁਸ
 - 3) ਨੁਰੁਗਮ ਗ-ਮਗ ਰੁਸਨੁਰੁ ਗਮਪ- ਧੁਪਮਧ ਨਸੰਨਰੁੰ ਸੰ-ਨਪੁ ਪ-ਮਧ ਮਗਰੁਸ
- 1) 3½ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 1½ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ 'ਬੇ s ਲੈ' ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਮਾਤਰ ਦਮ ਫਿਰ 5½ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਤੱਕ 'ਬੇ s ਲੈ' ਫਿਰ ਅੱਧੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਦਮ ਫਿਰ 7½ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ 'ਬੇ s ਲੈ', ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਫਿਰ 8ਵੀਂ-9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- 3) ਮਗੁ ਰੁ- ਸ|ਇਸ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਰਾਮਾ ਬੋ ਲੈ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੪॥ (੯੮੫)

ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਰਸਿ ਲਾਗਾ॥ ਕਮਲ ਪ੍ਰਗਾਸੁ ਭਇਆ ਗੁਰੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਜਪਿਓ ਭ੍ਰਮੁ ਭਉ ਭਾਗਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਭੈ ਭਾਇ ਭਗਤਿ ਲਾਗੇ ਮੇਰਾ ਹੀਅਰਾ ਮਨੁ ਸੋਇਓ ਗੁਰਮਤਿ ਜਾਗਾ॥ ਕਿਲਬਿਖ ਖੀਨ ਭਏ ਸਾਂਤਿ ਆਈ ਹਰਿ ਉਰ ਧਾਰਿਓ ਵਡਭਾਗਾ॥੧॥ ਮਨਮੁਖੁ ਰੰਗੁ ਕਸੁੰਭੁ ਹੈ ਕਚੂਆ ਜਿਉ ਕੁਸਮ ਚਾਰਿ ਦਿਨ ਚਾਗਾ॥ ਖਿਨ ਮਹਿ ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਪਰਤਾਪੈ ਡੰਡੁ ਧਰਮ ਰਾਇ ਕਾ ਲਾਗਾ॥੨॥ ਸਤਸੰਗਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਾਧ ਅਤਿ ਗੂੜੀ ਜਿਉ ਰੰਗੁ ਮਜੀਠ ਬਹੁ ਲਾਗਾ॥ ਕਾਇਆ ਕਾਪਰੁ ਚੀਰ ਬਹੁ ਫਾਰੇ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਨ ਲਹੈ ਸਭਾਗਾ॥੩॥ ਹਰਿ ਚਾਰਿਓ ਰੰਗੁ ਮਿਲੈ ਗੁਰੁ ਸੋਭਾ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ਚਲੂਲੈ ਰਾਂਗਾ॥ ਜਨ ਨਾਨਕੁ ਤਿਨ ਕੇ ਚਰਨ ਪਖਾਰੈ ਜੇ ਹਰਿ ਚਰਨੀ ਜਨੁ ਲਾਗਾ॥੪॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਮਲ ਪ੍ਰਗਾਸੁ-(ਹਿਰਦੇ ਦੇ) ਕੌਲ ਫੁੱਲ ਦਾ ਖੇੜਾ। ਭ੍ਰਮੁ-ਭਟਕਣਾ। ਭਾਇ-ਪਿਆਰ। ਹੀਅਰਾ-ਹਿਰਦਾ। ਕਿਲਬਿਖ-ਪਾਪ। ਖੀਨ ਭਏ-ਨਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਕਸੁੰਭੁ-ਕਸੁੰਭੇ ਦਾ ਫੁੱਲ। ਕਚੂਆ-ਕੱਚਾ। ਕੁਸਮ-ਫੁੱਲ। ਚਾਗਾ-ਚੰਗਾ। ਪਰਤਾਪੈ-ਦੁੱਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡੰਡੁ-ਡੰਨ, ਸਜਾ। ਕਾਇਆ ਕਾਪਰੁ-ਸਰੀਰ ਰੂਪ ਕੱਪੜਾ। ਚੀਰ-ਕੱਪੜੇ। ਰੰਗਿ ਚਲੂਲੈ-ਗੂੜ੍ਹੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ। ਪਖਾਰੈ-ਧੋਂਦਾ ਹੈ। ਜਨੁ-ਸੇਵਕ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਪੰਜਾਬੀ ਠੋਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਸੰ	ਰੁੰ	ਨ	-	ਧੁ
											ਮੇ	ਰਾ	ਮ	S	ਨੁ
ਪ	-	ਪ	-	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	ਨੁ	ਰੁ	ਗ	-	ਮ
ਰਾ	S	ਮ	S	ਨਾ	ਮਿ	ਰ	ਸਿ	ਲਾ	S	ਗਾ	ਕ	ਮ	ਲ	S	S
ਪੁਪੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮਮ	ਧ	ਨ	ਧ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਸੰ	-	ਸੰ
ਪ੍ਰ	ਗਾ	ਸੁ	S	ਭਇ	ਆ	ਗੁ	ਰੁ	ਪਾ	ਇ	ਆ	ਹ	S	ਰਿ	S	S
ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਮਮ	ਧ	ਮਮ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ					
ਜ	ਪਿ	ਓ	S	ਭੁ	ਮੁ	ਭਉ	S	ਭਾ	S	ਗਾ					
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਮ	ਧ	ਨ	ਧ	ਧ
											ਭੈ	S	ਭਾ	S	ਇ
ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	-
ਭ	ਗ	ਤਿ	S	ਲਾ	ਗੋ	ਮੇ	ਰਾ	ਹੀ	ਆ	ਰਾ	ਮ	S	ਨੁ	S	S
ਪ	ਪ	ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਰੁ	ਗ	ਰੁ	ਸ					
ਸੋ	ਇ	ਓ	S	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤਿ	ਜਾ	S	ਗਾ					
X				2				0				3			

ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਮਹਲਾ ੪॥

(੯੮੫)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਭਜੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਗੁਪਾਲਾ॥ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਤਨੁ ਲੀਨੁ ਭਇਆ ਰਾਮ ਨਾਮੈ ਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ
ਰਾਮ ਰਸਾਲਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਈਐ ਹਰਿ ਹਰਿ ਮਨਿ ਜਪੀਐ ਹਰਿ ਜਪਮਾਲਾ॥
ਜਿਨ ਕੈ ਮਸਤਕਿ ਲੀਖਿਆ ਹਰਿ ਮਿਲਿਆ ਹਰਿ ਬਨਮਾਲਾ॥੧॥ ਜਿਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ਤਿਨੁ
ਚੂਕੇ ਸਰਬ ਜੰਜਾਲਾ॥ ਤਿਨੁ ਜਮੁ ਨੇੜਿ ਨ ਆਵਈ ਗੁਰਿ ਰਾਖੇ ਹਰਿ ਰਖਵਾਲਾ॥੨॥ ਹਮ ਬਾਰਿਕ
ਕਿਛੁ ਨ ਜਾਣਹੂ ਹਰਿ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ॥ ਕਰੁ ਮਾਇਆ ਅਗਨਿ ਨਿਤ ਮੇਲਤੇ ਗੁਰਿ ਰਾਖੇ ਦੀਨ
ਦਇਆਲਾ॥੩॥ ਬਹੁ ਮੈਲੇ ਨਿਰਮਲ ਹੋਇਆ ਸਭ ਕਿਲਬਿਖ ਹਰਿ ਜਸਿ ਜਾਲਾ॥ ਮਨਿ ਅਨਦੁ
ਭਇਆ ਗੁਰੁ ਪਾਇਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਬਦਿ ਨਿਹਾਲਾ॥੪॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਭਜੁ-ਜਪਿਆ ਕਰ। ਗੁਪਾਲਾ-ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਪਾਲਕ ਦਾ। ਰਸਾਲਾ-ਰਸਾਂ ਦਾ ਘਰ। ਜਪਮਾਲਾ-ਜਾਪ। ਹਰਿ
ਬਨਮਾਲਾ -ਬਨਵਾਲੀ ਹਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ। ਚੂਕੇ-ਮੁੱਕ ਗਏ। ਜਮੁ-ਮੌਤ। ਕਰੁ-ਹੱਥ। ਕਿਲਬਿਖ-ਪਾਪ। ਜਾਲਾ-ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।
ਨਿਹਾਲਾ-ਪ੍ਰਸੰਨ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਦੀਪਰੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਧ	ਧੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	-
ਮੇ	ਰੇ	ਮਨ	ਭ	ਜੁ	ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਨਾ	ਸ	ਮੁ	ਗੁ	ਪਾ	ਲਾ	ਸ
ਮ	ਧ	ਮੰ	ਨ	ਧ	ਮ	ਮ	ਮੰ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਗ
ਮੇ	ਰਾ	ਮਨੁ	ਤ	ਨੁ	ਲੀ	ਨੁ	ਭਇ	ਆ	ਸ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮੈ
ਮ	ਧ	ਸੰ	ਨੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-
ਮ	ਤਿ	ਸ	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤਿ	ਰਾ	ਮ	ਰ	ਸਾ	ਸ	ਲਾ	ਸ
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮੰ	ਧ	ਮ	ਧ	-	ਨ	ਧ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਗੁਰ	ਮ	ਤਿ	ਨਾ	ਸ	ਮੁ	ਸ	ਧਿ	ਆਈ	ਐ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ
ਨ	ਰੁੰ	-	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਰੁੰ	-	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਪ
ਮ	ਨਿ	ਸ	ਜ	ਪੀ	ਐ	ਸ	ਹ	ਰਿ	ਸ	ਜ	ਪ	ਮਾ	ਲਾ
ਮ	ਧ	-	ਸੰ	-	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	-
ਜਿ	ਨ	ਸ	ਕੈ	ਸ	ਸ	ਸ	ਮਸ	ਤ	ਕਿ	ਲੀ	ਖਿ	ਆ	ਸ
ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	-	ਮ	ਧ	ਮੰ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-
ਹ	ਰਿ	ਸ	ਮਿ	ਲਿ	ਆ	ਸ	ਹ	ਰਿ	ਬਨ	ਮਾ	ਸ	ਲਾ	ਸ
x			2				0			3			

(ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੀ) (੯੮੮)

ਮੇਰੇ ਬਾਪੁ ਮਾਧਉ ਤੂ ਧਨੁ ਕੇਸੋਂ ਸਾਂਵਲੀਓ ਬੀਨੁਲਾਇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਕਰ ਧਰੇ ਚਕ੍ਰ ਬੈਕੁੰਠ ਤੇ ਆਏ ਗਜ ਹਸਤੀ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਉਧਾਰੀਅਲੇ॥ ਦੁਹਸਾਸਨ ਕੀ ਸਭਾ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਅੰਬਰ ਲੇਤ ਉਬਾਰੀਅਲੇ॥੧॥ ਗੋਤਮ ਨਾਰਿ ਅਹਲਿਆ ਤਾਰੀ ਪਾਵਨ ਕੇਤਕ ਤਾਰੀਅਲੇ॥ ਐਸਾ ਅਧਮੁ ਅਜਾਤਿ ਨਾਮਦੇਉ ਤਉ ਸਰਨਾਗਤਿ ਆਈਅਲੇ॥੨॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਾਧਉ-ਹੇ ਮਾਧੋ! ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਕੇਸੋਂ-ਲੰਮੇ ਕੇਸਾਂ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭੂ। ਸਾਂਵਲੀਓ-ਸਾਂਵਲੇ ਰੰਗ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭੂ। ਕਰ-ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ। ਧਰੇ-ਧਰ ਕੇ। ਗਜ-ਹਾਥੀ। ਹਸਤੀ-ਹਾਥੀ। ਪ੍ਰਾਨ-ਜਿੰਦ। ਉਧਾਰੀਅਲੇ-ਜਾਨ ਬਚਾਈ। ਅੰਬਰ ਲੇਤ-ਕੱਪੜੇ ਲਾਂਹਦਿਆਂ। ਉਬਾਰੀਅਲੇ-(ਇੱਜ਼ਤ) ਬਚਾਈ। ਗੋਤਮ ਨਾਰਿ-ਗੋਤਮ ਰਿਸ਼ੀ ਦੀ ਵਹੁਟੀ। ਕੇਤਕ-ਕਈ ਜੀਵ। ਅਧਮੁ-ਨੀਚ। ਅਜਾਤਿ-ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-7 (ਮੱਧ ਲੈਅ)

ਅਸਥਾਈ							ਅੰਤਰਾ						
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਨ	ਰੁੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਮੰ	ਮੰ	ਧ	ਧ	ਨ	ਧਧ	-
ਮੇ	ਰੇ	s	ਬਾ	ਪੁ	ਮਾ	ਧਉ	ਕਰ	ਧ	ਰੇ	ਚ	s	ਕ੍	s
ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਤੂ	ਧ	ਨੁ	ਕੇ	s	ਸੌ	s	ਬੈ	ਕੁੰ	ਠ	ਤੇ	s	ਆ	ਏ
ਪ	ਮੰ	ਮੰ	ਧ	-	ਨ	ਧ	ਨਨ	ਰੁੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਗੰ	-	ਰੁੰਰੁੰ	ਸੰ
ਸਾਂ	ਵ	ਲੀ	ਓ	s	s	s	ਗਜ	ਹ	ਸਤੀ	ਕੇ	s	ਪ੍ਰਾ	ਨ
ਮੰ	ਧ	ਮੰ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-	ਨ	ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਬੀ	ਨੁ	s	ਲਾ	s	ਇ	s	ਉ	ਧਾ	ਰੀ	ਅ	s	ਲੇ	s
x			2		3		ਮੰ	ਧ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਨ	-
							ਦੁਹ	ਸਾ	s	ਸ	ਨ	ਕੀ	s
							ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਧੁ	ਪ
							ਸੰ	ਭਾ	s	ਦੁੰ	ਪ	ਤੀ	s
							ਮੰ	ਧ	ਧ	ਮੰ	-	ਗ	-
							ਅੰ	ਬ	ਰ	ਲੇ	s	ਤ	s
							ਮੰ	ਗ	ਰੁ	ਮੰ	ਗ	ਰੁ	ਸ
							ਉ	ਬਾ	ਰੀ	ਅ	s	ਲੇ	s
							x			2		3	

(ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਬਾਚ ਇਸ ਕੀਟ ਪ੍ਰਤਿ) ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦

ਨਰਾਜ ਛੰਦਾ॥ ਕਹਿਓ ਪ੍ਰਭੂ ਸੁ ਭਾਖਿ ਹੋ॥ ਕਿਸੂ ਨ ਕਾਨ ਰਾਖਿ ਹੋ॥ ਕਿਸੂ ਨ ਭੇਖ ਭੀਜ ਹੋ॥ ਅਲੇਖ ਬੀਜ ਬੀਜ ਹੋ॥੩੩॥ ਪਖਾਣ ਪੂਜ ਹੋ ਨਹੀਂ॥ ਨ ਭੇਖ ਭੀਜ ਹੋ ਕਹੀਂ॥ ਅਨੰਤ ਨਾਮੁ ਗਾਇ ਹੋ॥ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਪਾਇ ਹੋ॥੩੪॥ ਜਟਾ ਨ ਸੀਸ ਧਾਰਿਹੋ॥ ਨ ਮੁੰਦ੍ਰਕਾ ਸੁਧਾਰਿਹੋ॥ ਨ ਕਾਨ ਕਾਧੁ ਕੀ ਧਰੋ॥ ਕਹਿਓ ਪ੍ਰਭੂ ਸੁ ਮੈ ਕਰੋ॥੩੬॥ ਭਜੋ ਸੁ ਏਕ ਨਾਮਯੋ॥ ਜੁ ਕਾਮ ਸਰਬ ਠਾਮਯੋ॥ ਨ ਜਾਪ ਆਨ ਕੇ ਜਪੇ॥ ਨ ਅਉਰ ਬਾਪਨਾ ਬਪੇ॥੩੭॥ ਬਿਅੰਤ ਨਾਮ ਧਿਆਇ ਹੋ॥ ਪਰਮ ਜੋਤਿ ਪਾਇ ਹੋ॥ ਨ ਧਿਆਨ ਆਨ ਕੇ ਧਰੋ॥ ਨ ਨਾਮ ਆਨ ਉਚਰੋ॥੩੮॥ ਤਵੱਕ ਨਾਮ ਰੋਤਿਯੋ॥ ਨ ਆਨ ਮਾਨ ਮੌਤਿਯੋ॥ ਪਰਮ ਧਿਆਨ ਧਾਰੀਯੋ॥ ਅਨੰਤ ਪਾਪ ਟਾਰੀਯੋ॥੩੯॥ ਤੁਮੇਵ ਰੂਪ ਰਾਚਿਯੋ॥ ਨ ਆਨ ਦਾਨ ਮਾਚਿਯੋ॥ ਤਵੱਕ ਨਾਮ ਉਚਾਰਿਯੋ॥ ਅਨੰਤ ਦੂਖ ਟਾਰਿਯੋ॥੪੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਾਖਿ ਹੋ-ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਕਾਨ-ਭੇਪ। ਭੀਜ-ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੇਖ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭਿੱਜਦਾ। ਅਲੇਖ-ਵਰਨਣ ਤੋਂ ਰਹਿਤ। ਪਖਾਣ-ਪੱਥਰ। ਨ ਮੁੰਦ੍ਰਕਾ ਸੁਧਾਰਿਹੋ-ਨਾ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੂੰਦ੍ਰਾਂ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਆਨ-ਹੋਰ। ਬਾਪਨਾ ਬਪੇ-ਸਾਜਨਾ ਕਰਾਂਗਾ। ਤਵੱਕ-ਤੇਰੇ ਨਾਮ। ਰੋਤਿਯੋ-ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ। ਮੌਤਿਯੋ-ਮੌਤਿਆ ਹੋਇਆ। ਪਰਮ-ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ। ਟਾਰੀਯੋ-ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਤੁਮੇਵ-ਤੇਰੇ। ਰਾਚਿਯੋ-ਲੀਨ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਮਾਚਿਯੋ-ਲੱਗਾਂ ਗਾ। ਅਨੰਤ-ਬੇਅੰਤ। ਟਾਰਿਯੋ-ਮੋਟ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 (ਮੱਧ ਲੈਅ)
 ਅਸਥਾਈ ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਗਗ	ਮ	ਪਪ	ਧੁ	-	ਪ	ਮ	ਨ	ਧ	ਮ	ਧ	ਧ
ਕਹਿ	ਓ	ਪੁ	ਭੂ	ਸ	ਸੁ	ਕਿ	ਸੁ	ਨ	ਭੇ	ਸ	ਖ
ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਭਾ	ਸ	ਖਿ	ਰੁੰ	ਸ	ਸ	ਭੀ	ਸ	ਜ	ਹੁੰ	ਸ	ਸ
ਮ	ਨ	ਧ	ਮ	ਗ	ਗ	ਨ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ
ਕਿ	ਨ	ਨ	ਕਾ	ਸ	ਨ	ਅ	ਲੇ	ਖ	ਬੀ	ਸ	ਜ
ਰੁ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-	-	ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਪੁ	-	ਪ
ਰਾ	ਸ	ਖਿ	ਰੁੰ	ਸ	ਸ	ਬੀ	ਸ	ਜ	ਹੁੰ	ਸ	ਸ
x			0			ਪ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ
						ਅ	ਲੇ	ਖ	ਬੀ	ਸ	ਜ
						ਮ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
						ਬੀ	ਸ	ਜ	ਹੁੰ	ਸ	ਸ
						x			0		

ਵਾਰ ੩੧ ਪਉੜੀ ੧ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਸਾਇਰ ਵਿਚਹੁ ਨਿਕਲੈ ਕਾਲਕੂਟੁ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਾਣੀ॥ ਉਤ ਖਾਧੈ ਮਰਿ ਮੁਕੀਐ ਉਤੁ ਖਾਧੈ ਹੋਇ ਅਮਰੁ ਪਰਾਣੀ॥ ਵਿਸੁ ਵਸੈ ਮੁਹਿ ਸਪ ਦੇ ਗਰੜ ਦੁਗਾਰਿ ਅਮਿਅ ਰਸ ਜਾਣੀ॥ ਕਾਉ ਨ ਭਾਵੈ ਬੋਲਿਆ ਕੋਇਲ ਬੋਲੀ ਸਭਨਾਂ ਭਾਣੀ॥ ਬੁਰਬੋਲਾ ਨ ਸੁਖਾਵਈ ਮਿਠ ਬੋਲਾ ਜਗਿ ਮਿਤੁ ਵਿਡਾਣੀ॥ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਸੈਸਾਰ ਵਿਚਿ ਪਰਉਪਕਾਰ ਵਿਕਾਰ ਨਿਸਾਣੀ॥ ਗੁਣ ਅਵਗੁਣ ਗਤਿ ਆਖਿ ਵਖਾਣੀ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਾਇਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਕਾਲਕੂਟ-ਜਹਿਰ, ਵਿਹੁ। ਵਿਸੁ-ਜਹਿਰ। ਗਰੜ ਦੁਗਾਰਿ-ਗਰੜ ਪਰਿੰਦੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਉਗਲਿਆ ਹੋਇਆ ਰਸ। ਬੁਰਬੋਲਾ-ਦੁਰਬਚਨ। ਮਿਤੁ-ਮਿੱਤਰ। ਵਿਡਾਣੀ-ਅਸਚਰਜ।

ਰਾਗੁ ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 (ਮੱਧ ਲੈਅ)

ਅਸਥਾਈ ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਮੁਧ	ਮੁਗ	ਰੁਗ	ਰੁਰੁ	ਸ	ਸ	ਨੁਰੁ	ਸ	ਮੁਧ	ਨੁਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁਰੁੰ	ਗੰਗੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਸਾ	ਇਰ	ਵਿ	ਚਹੁ	ਨਿ	ਕ	ਲੈ	ਸ	ਉ	ਤ	ਖਾ	ਧੈ	ਮਰਿ	ਮੁਕੀ	ਐ	ਸ
ਮੁਧ	ਸੰ	ਨੁਨ	ਧੁਪ	ਮੰ	ਮੁਧ	ਮੰ	ਗ	ਨੁਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਪੁਪ	ਮੁਧ	ਮੁਗ	ਰੁ	ਸ
ਕਾ	ਲ	ਕੂਟੁ	ਤੇ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿਤ	ਵਾ	ਣੀ	ਉਤੁ	ਖਾ	ਧੈ	ਹੋਇ	ਅਮ	ਰੁਪ	ਰਾ	ਣੀ
x				0				x				0			

੨੧-ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ

ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ, ਕਠਿਨ ਤੇ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਕੁਝ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਮਾਲਵ, ਮਾਰੁਵ, ਮਾਰੁਵਾ, ਮਾਰਵਿਕਾ ਆਦਿ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਨਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ' ੧੫ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੭੫ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਕਰਣਾਟ ਠਾਠ ਤੇ ਕੇਦਾਰ ਠਾਠ ਤੋਂ ਮਾਰੂ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ਗੌਡੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਮਾਰੂ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਗੁਣੀ ਜਨਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ ਮਾਰਵਾ ਜੋ ਬਾਟ ਮਾਰਵਾ ਦਾ ਆਸ਼੍ਰਿਯ ਰਾਗ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਮਾਰਵਾ ਤੇ ਮਾਰੂ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਰਾਗ ਹਨ। 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਰੂਪ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਗੰਧਾਰ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਤੇ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ 10 ਤੋਂ 11.30 ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਨੁ ਸ ਗ ਮ ਪ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ ਰ ਗੁ ਰ ਸ। ਮਾਰੂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ੧੦ ਤੋਂ ੧੧.੩੦ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰ ਮ ਪ ਧ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਮ ਪ ਗ ਰ ਸ। ਮਾਰੂ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਤੇ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ ੭ ਤੋਂ ੧੦ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਗ ਮ ਪ ਨ ਧ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਗ ਮ ਗ ਰ ਸ। ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਦੇ ਪੰਨਾ ੨੨੭ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇ 'ਚੰਦ੍ਰਕਾਯਮ' ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗ ਮ ਧ ਨ ਸੁਰ ਤੀਵਰ, ਕੋਮਲ ਰਿਸ਼ਭ, ਧੈਵਤ ਵਾਦੀ ਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਰਨਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੮ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਰੂ ਨੂੰ ਮਾਲਕੋਂਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਜੇਹਾ ਕੁ 'ਮਾਰੂ ਮਸਤ ਅੰਗ ਮੇਵਾਰਾ'। ਟੰਕ, ਇਰਾਕ, ਭੈਰਵੀ, ਆਸਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਹੋਰਨਾਂ ਮੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੩੨ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ', 'ਰਾਗ ਦੀਪਕਾ', 'ਰਾਗ ਬਿਨੋਦ' ਵਿੱਚ ਮਾਲਕੋਂਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮਾਰੂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਜੌਨਪੁਰੀ, ਗੌਰੀ, ਪਰਜ, ਸੋਰਠ, ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮਿਲ ਕੇ ਮਾਰੂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਦੇਸੀ ਸੰਕੀਰਨ ਹੈ, ਮੌਸਮ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਹੈ, ਜੋਸ਼ ਲੜਾਈ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ 'ਹਰਿ ਰਥਿ ਪੰਖ ਉਡਤ ਸੁਰ ਪਾਈ। ਗੋਰ ਗਾਤ ਬਸਤਰ

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ

ਬਹੁ ਰੰਗੀ ਕੁੰਕਮ ਅੰਗ ਲਗਾਈ। ਬਚਨ ਪ੍ਰੰਨ ਹਾਥ ਮੇਂ ਨੇਜਾ ਮਾਥੇ ਮੁਕਟ ਬਨਾਯੋ। ਮਹਾਂ ਬਲਿਸਟ ਉਦਤ ਉਦ ਮਦ ਸੇਂ ਮਾਰੂ ਨਾਉਂ ਧਰਾਯੋ। ਟੰਕ ਇਹਾਂਕ ਭੈਰਵੀ ਆਸਾ ਚਾਰੇਂ ਸੁਰਨ ਸੁਧਾਰੀ। ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਬੀਤੇ ਤੇ ਗਾਵੇ ਅਰਧ ਰਾਤ ਲੇਂ ਭਾਰੀ। ਜੈਸੇ ਸੁਨਯੋ ਕਹਿਯੋ ਮੇਂ ਤੈਸੇ ਯਾਕੇ ਸੁਜਸ ਅਪਾਰੂ। ਸੁਨ ਕੇ ਸੁਧ ਨ ਰਹੇ ਕਾਯਰ ਕੀ ਜਬ ਬਾਜੇ ਧੁਨ ਮਾਰੂ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸ਼ਾਬਦ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਹੈ, ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ, ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸੁੱਧ ਹਨ। ਗੰਧਾਰ ਵਾਦੀ ਤੇ ਧੈਵਤ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਯੁਧ ਅਤੇ ਚਲਾਣੇ ਸਮੇਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਡਾ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਗ ਖਮਾਜ ਬਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ, ਦੋਢੇ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਦੋਢੇ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਹੋਰ ਸਵਰ ਸੁਧ ਹਨ। ਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ਬਜ, ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ - ਸ ਮ ਗ ਮ ਪ ਧ ਸ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ ਮ ਧ ਪ ਮ, ਪ ਮ ਪ, ਗ ਸ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨, ਪੰ. ੧੭੫ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਰੂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਰਾਗ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਲੇਖਕ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਰੂਆ ਜਾਂ ਮਾਰਵਾ ਦੇ ਸਮਾਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਲਕੋਂਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ੧੪ਵੀਂ ਤੋਂ ੧੯ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ੧੪੪ ਸ਼ਬਦ, ੨ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਾਰੂ ਕਾਫੀ ਵੀ ਹੈ। ਮਾਰੂ ਦਾ ਗਾਇਣ ਸਮਾਂ ਸੂਰਜ ਡਿਪਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤੇ ਸਰਦੀ ਰੁੱਤ ਸਮੇਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੀਕ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਂਤ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਤੇ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਵਾਲਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਮਾਰੂ ਬਿਹਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਬਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ, ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਗ ਮ ਪ, ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਨ ਧੁ ਪ ਮ ਗ ਰ ਸ। ਪਕੜ - ਪ ਧ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਗ, ਪ ਧ ਪ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਭਾਗ-੬ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦੇ ਚਾਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਰੂਪਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਰੂ ਕਲਿਆਣ ਬਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ, ਦੋਢੇ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸੁੱਧ ਹਨ। ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਤੇ ਜਾਤੀ ਸ਼ਾਬਦ-ਸ਼ਾਬਦ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਹੈ ਤੇ ਗਾਇਣ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਨੁ ਸ ਰ, ਸ ਗ, ਮ ਗ ਮ, ਧ ਮ ਗ ਮ ਰ, ਮ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ ਮ ਗ, ਰ ਮ ਗ, ਰ ਸ। ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਰੂਪ ਖਮਾਜ ਬਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਢੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਤੇ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ਬਜ ਹੈ ਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਮ ਗ ਮ, ਪ ਧ, ਸੰ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ ਪ, ਮ ਰ ਗ ਸ। ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦਾ ਤੀਜਾ ਸਰੂਪ ਕਲਿਆਣ ਬਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸੁੱਧ ਹਨ, ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਤੇ ਜਾਤੀ ਸ਼ਾਬਦ-ਸ਼ਾਬਦ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਹੈ ਤੇ

ਗਾਇਣ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਨ੍ਰ ਰ ਗ ਮ ਯ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਯ ਮ ਗ ਰ ਸ। ਮਾਰੂ ਦਾ ਚੌਥਾ ਸਰੂਪ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ, ਮਧਿਅਮ ਤੀਬਰ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਪੰਚਮ ਸਵਰ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਵਾਦੀ ਪੈਵਤ ਹੈ ਤੇ ਗਾਇਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਜਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ, ਨ੍ਰ ਰੁ ਗ ਮ, ਯ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਯ ਮ, ਗ, ਮ ਗ ਰੁ ਸ। ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਰਾਗ ਮਾਰਵਾ ਨੂੰ ਹੀ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਪੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਤੇ ਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਸੰਵਾਦੀ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਮ, ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਯ ਪ, ਯ ਮ, ਪ ਗ, ਮ ਗ, ਸ ਰ ਸ। ਮਾਰੂ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਰਚਨਾ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਤੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਪੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਤੇ ਗੰਧਾਰ-ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਨੂੰ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਪੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਤੇ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਸੰਵਾਦੀ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਗ ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਯ ਪ ਯ ਮ, ਪ ਗ ਮ ਰ ਸ। 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਨੂੰ ਖਮਾਜ ਅੰਗ ਦਾ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ, ਮ ਗ ਮ, ਪ ਯ ਸੰ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਯ ਪ ਮ, ਯ ਪ ਮ ਪ ਗ ਮ ਰ ਸ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੪ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਪੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ, ਗੰਧਾਰ-ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਤੇ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸਗ, ਗਮ, ਪ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ, ਯ ਪ, ਮ ਗ, ਰ ਸ। ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਸਰੂਪ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਮਾਰਵਾ ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਰੂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਰੂਪ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਅਰੋਹ- ਨ੍ਰ ਸ ਗ ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਯ ਪ, ਪ ਯ ਮ, ਮ ਪ ਗ, ਰ ਸ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਔੜਵ-ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਾਰੇ ਸਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅੰਤਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰਾਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨ ਬਣ ਸਕੀ। ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਅਢੁੱਠੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨ ਜਵੱਦੀ ਕਲਾਂ (੧੯੯੧) ਲਈ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਜੋ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣ ਗਈ ਕਿ ਮਾਰੂ ਬਿਹਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਜੇ ਬਿਹਾਗ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਰੂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਠੀਕ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਦੀ ਇੱਕ ਬੰਦਸ਼ 'ਜਾਨਹੁ ਚਤੁਰ ਸੁਜਾਨ' ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਸ (ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੋ.) ਨੇ ਭਾਈ ਕਰਮਾ ਰਬਾਬੀ (ਭਾਈ ਚਾਂਦ

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ

ਦੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ) ਕੋਲੋਂ ੧੯੪੫ ਵਿੱਚ ਸਮਝੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਗਾਇਣ ਕਰਨ ਤੇ ਇਸ ਬੰਦਸ਼ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਰਾਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਸਮਝਿਆ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਖਨਊ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਦਵਾਨ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਸਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁਧ ਹਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਡਾਕਟਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੇਂਤਲ ਨੇ ਰਾਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪੰਡਿਤ ਦਲੀਪ ਚੰਦਰ ਜੀ ਬੇਦੀ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਮਾਰੂ ਦੀ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਬੰਦਸ਼ 'ਆਵਣ ਜਾਣੁ ਰਹਿਓ' (ਮਾਰੂ ਮ:੫) ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਬੇਦੀ ਜੀ ਦੇ ੧੯੨੭-੨੮ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਤੇ ਜੋ ਭਾਈ ਛੈਲ ਰਬਾਬੀ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੀ ਗਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਗਾਇਣ ਕੀਤੀ। ਮਾਰੂ ਦਾ ਇਹ ਸਰੂਪ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਸਾਰੇ ਸਰੂਪਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ, ਦੋਵੇਂ ਧੈਵਤ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਢੰਗਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਾਰਨ ਕਰੁਣਾ ਰਸ ਭਰਪੂਰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਆ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਕੁ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀਆਂ ਜੋ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪ ਗਾਇਣ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ। ਪ ਪ ਪ, ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਮ ਪ, ਪ ਧੁ ਨ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਮ ਪ, ਪ ਧ ਨ ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਪ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ। ਵਿਸਮਾਦ ਨਾਦ ਵੱਲੋਂ ੧੯੬੧ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਦੁੱਤੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨ ਦੀ ੩੧ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਆਡੀਓ ਰੀਕਾਰਡਿੰਗ ਵਿੱਚ 'ਮੋ ਕਉ ਕੋਇ ਨ ਜਾਨਤ ਕਹੀਅਤ ਦਾਸੁ ਤੁਮਾਰਾ' ਏਕਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਗਾਈ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ ਮਾਰੂ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਇਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਬਾਰੇ ਸਾਡੀ ਇੱਕ ਪਰੰਪਰਾ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੰਸਕਾਰ ਸਮੇਂ ਰਾਗੁ ਵਡਹੰਸ ਅਤੇ ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:- ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਅਰਾਧੀਐ ਨਾਮਿ ਰੰਗਿ ਬੈਰਾਗੁ॥

ਜੀਤੇ ਪੰਚ ਬੈਰਾਈਆ ਨਾਨਕ ਸਫਲ ਮਾਰੂ ਇਹੁ ਰਾਗੁ॥੩॥ (ਸ:ਵ.ਵ.ਮ.੫)(੧੪੨੫)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਨੂੰ ਇੱਕੀਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ੯੯੯ ਪੰਨਾ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੧-੪੫, ਮ:੩ ਦੇ ੩੦, ਮ:੪-੧੦, ਮ:੫-੫੪ ਤੇ ਮ:੯ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੩ ੧੦੮੬ ਤੋਂ ੧੦੯੪ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ੨੨ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ। ਪਉੜੀ ਨੰ. ੨, ੧੩ ਤੇ ੧੪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਪਉੜੀਆਂ ਨਾਲ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਸਲੋਕ, ਹੋਰ ੧੯ ਪਉੜੀਆਂ ਨਾਲ ਦੋ-ਦੋ ਸਲੋਕ, ਕੁਲ ੪੭ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਸਲੋਕ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੧-੧੮, ਮ: ੨-੧, ਮ: ੩-੨੩, ਮ:੪-੩ ਤੇ ਮ:੫-੨ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫ ਡਖਣੇ ਮ: ੫ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਹੈ ਜੋ ਬਾਣੀ ੧੦੯੪ ਤੋਂ ੧੧੦੨ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ੨੩ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹਰ ਪਉੜੀ ਨਾਲ ੩-੩ ਸਲੋਕ ਮ:੫ ਦੇ ਹੀ ਹਨ ਜਿੰਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ੬੯ ਹੈ। ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ੧੧੦੨ ਤੋਂ ੧੧੦੬ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ੧੧, ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਉ ਜੀ ਦਾ ੧, ਭਗਤ ਜੈ ਦੇਉ ਜੀ ਦਾ ੧ ਤੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦ, ਕੁਲ ੧੫ ਸ਼ਬਦ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੋ ਹੋਰ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦਖਣੀ ਤੇ ਮਾਰੂ ਕਾਫੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਵੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗ ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਮਾਰੂ ਬਾਟ-ਖਮਾਜ ਸਵਰ-ਦੇਵੇ ਮਧਿਅਮ, ਦੇਵੇ ਧੈਵਤ, ਦੇਵੇ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਹੋਰ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ
 ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਜਾਤੀ-ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ
 ਵਾਦੀ-ਗੰਧਾਰ ਸੰਵਾਦੀ-ਨਿਸ਼ਾਦ ਸਮਾਂ-ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ।
 ਆਰੋਹ - ਸ ਗ ਮ ਪ, ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ ਰ ਸ।
 ਮੁੱਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਪ ਪ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਨ ਧੁ ਪ, ਪ ਧ ਪ ਗ, ਰ, ਗ ਰ ਸ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਸ ਗ, ਮ ਮ ਗ, ਮ ਪ ਮ ਗ, ਰ, ਗ ਰ ਸ, ਸ ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮ ਪ, ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ,
 ਪ ਧੁ ਨੁ ਸ, ਸ ਗ ਮ, ਮ ਗ ਮ ਪ, ਪ ਧੁ ਮ ਪ, ਪ ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਮ ਗ, ਪ ਧ ਪ ਗ, ਰ, ਗ
 - ਰ ਸ।

ਸ ਗ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਮ ਪ, ਪ ਪ ਨੁ - ਧ ਪ, ਪ ਧ ਪ ਗ, ਮ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਮ ਪ, ਪ ਧ
 ਮ ਪ, ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਮ ਪ, ਪ ਧ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮ ਪ, ਪ ਧ ਪ ਗ, ਮ ਪ
 ਮ ਗ, ਰ, ਗ ਰ ਸ।

ਮ ਗ ਮ ਪ, ਪ ਪ ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਨੁ ਸੰ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਮ ਪ, ਮ ਗ ਮ
 ਪ, ਪ ਧ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਗੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਗੰ ਮੰ ਪੰ, ਮੰ ਪੰ ਮੰ ਗੰ, ਰੰ ਸੰ, ਧ ਨ ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਪ
 ਨੁ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਪ ਧ ਪ ਗ, ਰ, ਗ ਰ, ਸ।

(ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫ ਡਖਣੇ ਮ:੫) (੧੦੯੫)

ਡਖਣੇ ਮ:੫॥ ਜੇ ਤੂ ਵਤਹਿ ਅੰਡਣੇ ਹਭ ਧਰਤਿ ਸੁਹਾਵੀ ਹੋਇ॥ ਹਿਕਸੁ ਕੰਤੈ ਬਾਹਰੀ ਮੈਡੀ ਵਾਤ ਨ
 ਪੁਛੈ ਕੋਇ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਵਤਹਿ-ਆ ਜਾਏ। ਅੰਡਣੇ-(ਹਿਰਦੇ) ਵੇਹੜੇ ਵਿੱਚ। ਹਭ-ਸਾਰੀ। ਧਰਤਿ-(ਭਾਵ) ਸਰੀਰ। ਵਾਤ-ਖਬਰ, ਸੁਰਤ।

(ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੫) ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ (੧੪੨੫)

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਅਰਾਧੀਐ ਨਾਮਿ ਰੰਗਿ ਬੈਰਾਗੁ॥ ਜੀਤੇ ਪੰਚ ਬੈਰਾਈਆ ਨਾਨਕ ਸਫਲ ਮਾਰੂ ਇਹੁ
 ਰਾਗੁ॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਰਾਧੀਐ-ਸਿਮਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰੰਗਿ-ਪ੍ਰੇਮ-ਰੰਗ ਦੇ ਰਾਹੀਂ। ਬੈਰਾਗੁ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਉਪਰਾਮਤਾ। ਜੀਤੇ
 -ਜਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਚ ਬੈਰਾਈਆ-(ਕਾਮਾਦਿਕ) ਪੰਜੇ ਵੈਰੀ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
															ਸ-ਸਰ ਵਾਸਹਿ
ਗਰਗਸ	ਸਗ	ਮ-ਗਮ	ਮਪਮ-	ਪਧਪਗ	ਰਗਰਸ	ਸਗਮ-	ਪ-ਮਪ	ਪਨੁਧਪ	ਮਪਮਗ	ਰਰਸ-	ਮਗਮ-	ਪ-ਧੁਪ	ਧੁਨੁਧੁਪ	ਧੁਨੁਧੁਪ	ਧੁਨੁਧੁਪ
ਗੁੰਡਰੂ	ਜੇਤੂ	ਵਤਹਿ	ਅੰਡਣੇ	ਹੁੰਡਰੂ	ਧਰਤਿ	ਸੁਹਾਵੀ	ਹੋਇ	ਹਿਕਸੁ	ਕੰਤੈ	ਬਾਹਰੀ	ਮੈਡੀ	ਵਾਤ	ਪੁਛੈ	ਕੋਇ	ਪੁਛੈ
ਪਧਮਪ	ਮਗਮਪ	ਧੁਮਪ	ਧਨਸੰ-	ਗੰ-ਰੰਸੰ	ਨੁ-ਧਪ	ਧਪਗਗ	ਮਗਮਪ	ਧਪਮਪ	ਧੁਨੁਧੁਪ	ਪਧਪਗ	ਗਗਰਸ	ਪਧਪਗ	ਗਗਰਸ	ਪਧਪਗ	ਗਗਰਸ
ਗੁਰਕੈ	ਸਬਦਿ	ਅਰਾਧੀਐ	ਨਾਮਿ	ਰੰਗਿ	ਬੈਰਾਗੁ	ਜੀਤੇ	ਪੰਚ	ਬੈਰਾਈਆ	ਨਾਨਕ	ਸਫਲ	ਮਾਰੂ	ਇਹੁ	ਰਾਗੁ	ਮਾਰੂ	ਇਹੁ
ਗਰਸਸ															
ਵਾਹਿਗੁਰੂ															
x				2				0					3		

ਮੇਰਾ ਠਾਕੁਰੁ ਅਤਿ ਭਾਰਾ॥ ਮੋਹਿ ਸੇਵਕੁ ਬੇਚਾਰਾ॥੧॥ ਮੋਹਨੁ ਲਾਲੁ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮਨ ਪ੍ਰਾਨਾ॥ ਮੇ ਕਉ ਦੇਹੁ ਦਾਨਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਗਲੇ ਮੈ ਦੇਖੇ ਜੋਈ॥ ਬੀਜਉ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ॥੨॥ ਜੀਅਨ ਪ੍ਰੀਤਪਾਲਿ ਸਮਾਹੈ॥ ਹੈ ਹੋਸੀ ਆਹੇ॥੩॥ ਦਇਆ ਮੋਹਿ ਕੀਜੈ ਦੇਵਾ॥ ਨਾਨਕ ਲਾਗੇ ਸੇਵਾ॥੪॥੫॥੨੧॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਤਿ ਭਾਰਾ-ਬਹੁਤ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ। ਜੋਈ-ਖੋਜ ਕੇ। ਬੀਜਉ-ਦੂਜਾ। ਸਮਾਹੈ-ਰਿਜ਼ਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਹੇ-ਪਹਿਲਾਂ ਭੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਲਾਗੇ-ਲੱਗਾ ਰਹੇ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ
								ਮੋ	s	ਹ	ਨੁ	ਲਾ	ਲੁ	ਮੇ	ਰਾ
ਪੁਪ	ਧਧ	ਪ	ਗ	ਰਰ	-	ਗਰ	ਸ	ਮਗ	ਮ	ਪੁਪ	ਧੁ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮੁਪ
ਪ੍ਰੀ	ਤਮ	ਮ	ਨ	ਪ੍ਰਾ	s	ਨਾs	s	ਮੋs	s	ਕਉ	s	ਦੇ	s	ਹੁ	ss
ਧ	ਪ	ਮੁਪ	ਮਗ	ਰ	-	ਗਰ	ਸ								
ਦਾ	s	ss	ss	ਨਾ	s	ss	s								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	-	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਧ	ਨ
								ਮੇ	s	ਰਾ	s	ਠਾ	s	ਕੁ	ਰੁ
ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ
ਅ	s	ਤਿ	s	ਭਾ	s	ਰਾ	s	ਮੋ	s	ਹਿ	s	ਸੇ	s	ਵ	ਕੁ
ਧੁਪ	ਮ	ਪੁਮ	ਗ	ਰ	-	ਗਰ	ਸ								
ਬੋs	s	ਚਾs	s	ਰਾ	s	ss	s								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਗੁ ਮਗੁ ਮੁਪੁ ਨੁਧੁ ਪੁ- ਧੁਪੁ ਗਰੁ ਸੁ- 2) ਮਗੁ ਮੁਪੁ ਨੁਧੁ ਪੁ- ਪੁਧੁ ਪੁਮੁ ਗੁ- ਰੁਸੁ
- 3) ਪੁਨੁ ਧੁਪੁ ਮੁਪੁ ਮਗੁ ਪੁਧੁ ਪੁਗੁ ਗਰੁ ਸੁ- 4) ਪੁਧੁ ਨੁਸੰ ਨੁਧੁ ਪੁਪੁ ਧੁਪੁ ਮੁਪੁ ਮਗੁ ਰੁਸੁ
- 5) ਮਗੁ ਮੁਪੁ ਧੁਨੁ ਧੁਪੁ ਮੁਪੁ ਧੁਪੁ ਗਰੁ ਸੁ- ਮਗੁ ਮੁਪੁ ਧੁਨੁ ਸੰਨੁ ਧੁਪੁ ਮੁਪੁ ਮਗੁ ਰੁਸੁ
- 6) ਮਗੁ ਮੁਪੁ ਧੁਪੁ ਮੁਪੁ ਮਗੁ ਰੁਸੁ ਮਗੁ ਮੁਪੁ ਧੁਨੁ ਸੰਨੁ ਧੁਪੁ ਮੁਪੁ ਧੁਪੁ ਗੁ- ਗਰੁ ਸੁ-
- 7) ਮਗੁ ਮੁਪੁ ਧੁਨੁ ਧੁਪੁ ਧੁਨੁ ਸੰਨੁ ਧੁਪੁ ਮੁਪੁ ਧੁਨੁ ਸੰਗੁ ਰੰਸੰ ਨੁਧੁ ਪੁ- ਧੁਪੁ ਗਰੁ ਸੁ-

1) ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਸੱਮ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਤੱਕ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਦੁਗੁਨ ਢਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਢਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

- 2) ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜੇ ਦੇ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) ਸੱਮ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 4) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੦੧੮)

ਆਉ ਜੀ ਤੂ ਆਉ ਹਮਾਰੈ ਹਰਿ ਜਸੁ ਸ੍ਰਵਨ ਸੁਨਾਵਨਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਤੁਧੁ ਆਵਤ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਤਨੁ ਹਰਿਆ ਹਰਿ ਜਸੁ ਤੁਮ ਸੰਗਿ ਗਾਵਨਾ॥੧॥ ਸੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਹਿਰਦੈ ਵਾਸੈ ਦੂਜਾ ਭਾਉ ਮਿਟਾਵਨਾ॥੨॥ ਭਗਤ ਦਇਆ ਤੇ ਬੁਧਿ ਪਰਗਾਸੈ ਦੁਰਮਤਿ ਦੂਖ ਤਜਾਵਨਾ॥੩॥ ਦਰਸਨੁ ਭੇਟਤ ਹੇਤ ਪੁਨੀਤਾ ਪੁਨਰਪਿ ਗਰਭਿ ਨ ਪਾਵਨਾ॥੪॥ ਨਉ ਨਿਧਿ ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਪਾਈ ਜੋ ਤੁਮਰੈ ਮਨਿ ਭਾਵਨਾ॥੫॥ ਸੰਤ ਬਿਨਾ ਮੈ ਬਾਉ ਨ ਕੋਈ ਅਵਰ ਨ ਸੂਝੈ ਜਾਵਨਾ॥੬॥ ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਨ ਕਉ ਕੋਇ ਨ ਰਾਖੈ ਸੰਤਾ ਸੰਗਿ ਸਮਾਵਨਾ॥੭॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰਿ ਚਲਤੁ ਦਿਖਾਇਆ ਮਨ ਮਧੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਵਨਾ॥੮॥੨॥੫॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਸ੍ਰਵਨ-ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ। ਦੁਰਮਤਿ-ਖੋਟੀ ਮੱਤ। ਤਜਾਵਨਾ-ਤਿਆਗੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੁਨੀਤਾ-ਪਵਿੱਤਰ। ਪੁਨਰਪਿ-ਫਿਰ ਫਿਰ। ਨਉ ਨਿਧਿ-ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਨੌਂ ਖਜ਼ਾਨੇ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਗ	-	ਮ	-
												ਆ	s	ਉ	s
ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ
ਜੀ	s	ਤੂ	s	ਆ	s	ਉ	s	ਹ	ਮਾ	ਰੈ	s	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਸੁ
ਪਪ	ਧੁ	ਨ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਸ੍ਰ	ਵ	ਨ	s	ਸੁ	ਨਾ	s	ਵ	ਨਾ	s	s	s	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਸੁ
ਨੁਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਗੁਰ	ਸ				
ਸ੍ਰ	ਵ	ਨ	s	ਸੁ	ਨਾ	s	ਵ	ਨਾ	s	ss	s				
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

												ਮ	ਗ	ਮ	ਪਪ
												ਤੂ	ਧੁ	ਆ	ਵਤ
ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ
ਮੇ	s	ਰਾ	s	ਮ	ਨੁ	ਤ	ਨੁ	ਹ	ਰਿ	ਆ	s	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਸੁ
ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ				
ਤੂ	ਮ	ਸੰ	ਗਿ	ਗਾ	s	ਵ	s	ਨਾ	s	s	s				
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੯॥ (੧੦੦੮)

ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮੁ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਜਾ ਕਉ ਸਿਮਰਿ ਅਜਾਮਲੁ ਉਧਰਿਓ ਗਨਿਕਾ ਹੂ ਗਤਿ ਪਾਈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਪੰਚਾਲੀ ਕਉ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮਹਿ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੁਧਿ ਆਈ॥ ਤਾ ਕੇ ਦੂਖੁ ਹਰਿਓ ਕਰੁਣਾ ਮੈ ਅਪਨੀ ਪੈਜ ਬਢਾਈ॥੧॥ ਜਿਹ ਨਰ ਜਸੁ ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਿ ਗਾਇਓ ਤਾ ਕਉ ਭਇਓ ਸਹਾਈ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਮੈ ਇਹੀ ਭਰੋਸੈ ਗਹੀ ਆਨਿ ਸਰਨਾਈ॥੨॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਉਧਰਿਓ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ। ਗਨਿਕਾ-ਵੇਸਵਾ। ਪੰਚਾਲੀ-ਦੋਪਤੀ। ਹਰਿਓ-ਦੂਰ ਕੀਤਾ। ਕਰੁਣਾ ਮੈ-ਤਰਸ-ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ। ਪੈਜ-ਇੱਜ਼ਤ। ਜਸੁ ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਿ-ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਮਜ਼ਾਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ। ਗਹੀ-ਫੜੀ। ਆਨਿ-ਆ ਕੇ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ
											ਹ	ਰਿ	ਕੇ	s	s
ਪ	-	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਮ	ਗ	ਮੁ	ਪ	ਧੁ
ਨਾ	s	ਮੁ	s	ਸ	ਦਾ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	s	ਈ	ਜਾ	s	ਕਉ	s	s
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨੁ	-	ਧ
ਸਿ	ਮ	ਰਿ	s	ਅ	ਜਾ	ਮ	ਲੁ	ਉਧ	ਰਿ	ਓ	ਗ	ਨਿ	ਕਾ	s	s
ਪ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਹੂ	s	ਗ	ਤਿ	ਪਾ	s	s	s	ਈ	s	s					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ
											ਪੰ	s	ਚਾ	s	ਲੀ
ਨਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨੁ
ਕਉ	s	s	s	ਰਾ	s	ਜ	ਸ	ਭਾ	s	ਮਹਿ	ਰਾ	s	ਮ	s	s
ਧ	-	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਨਾ	s	ਮ	s	ਸੁ	ਧਿ	ਆ	s	ਈ	s	s					
x				2				0				3			

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੦੦੫-੦੬)

ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਨ ਤਾਰਨ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਲੇ ਬਲਿ ਜਾਈਐ॥ ਐਸਾ ਕੋਈ ਭੇਟੈ ਸੰਤੁ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰਿ ਧਿਆਈਐ॥੧॥ ਮੇ ਕਉ ਕੋਇ ਨ ਜਾਨਤ ਕਹੀਅਤ ਦਾਸੁ ਤੁਮਾਰਾ॥ ਏਹਾ ਓਟ ਆਧਾਰਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਰਬ ਧਾਰਨ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਨ ਇਕ ਬਿਨਉ ਦੀਨਾ॥ ਤੁਮਰੀ ਬਿਧਿ ਤੁਮ ਹੀ ਜਾਨਹੁ ਤੁਮ ਜਲ ਹਮ ਮੀਨਾ॥੨॥ ਪੂਰਨ ਬਿਸਥੀਰਨ ਸੁਆਮੀ ਆਹਿ ਆਇਓ ਪਾਛੈ॥ ਸਗਲੇ ਤੂ ਮੰਡਲ ਖੰਡਲ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮ ਹੀ ਆਛੈ॥੩॥ ਅਟਲ ਅਖਇਓ ਦੇਵਾ ਮੋਹਨ ਅਲਖ ਅਪਾਰਾ॥ ਦਾਨੁ ਪਾਵਉ ਸੰਤਾ ਸੰਗੁ ਨਾਨਕ ਰੇਨੁ ਦਾਸਾਰਾ॥੪॥੬॥੨੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਨ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਸਰਬ ਧਾਰਨ-ਹੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ! ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਨ-ਹੇ ਸਭ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਵਾਲੇ! ਦੀਨਾ-ਮੈਂ ਨਿਮਾਣਾ। ਮੀਨਾ-ਮੱਛੀ। ਬਿਸਥੀਰਨ-ਹੇ ਸਾਰੇ ਪਸਾਰੇ ਵਾਲੇ! ਆਹਿ-ਤਾਂਘ ਨਾਲ। ਪਾਛੈ-ਤੇਰੀ ਬਰਨ। ਭੂ-ਧਰਤੀ। ਖੰਡਲ-ਹਿੱਸੇ। ਆਛੈ-ਹੈਂ। ਅਖਇਓ-ਹੇ ਨਾਸ-ਰਹਿਤ! ਰੇਨੁ ਦਾਸਾਰਾ-ਤੇਰੇ ਦਾਸਾਂ ਦੀ ਚਰਨ ਧੂੜ ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਪ	ਪੁਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਮੋ	ਕਉ	s	ਕੋ	ਇ	ਨ	ਜਾ	s	s	ਨ	s	ਤ
ਪੁਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	-	ਗ	ਰ	ਸ
ਕਹੀ	ਅ	ਤ	ਦਾ	ਸੁ	s	ਤੁ	ਮਾ	s	ਰਾ	s	s
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਧੁ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	ਮ	ਪ
ਏ	ਹਾ	s	ਉ	s	ਟ	ਆ	ਧਾ	s	ਰਾ	s	s
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	-
ਪਤਿ	ਤ	ਉ	ਧਾ	ਰ	ਨ	ਤਾ	s	s	ਰ	ਨ	s
ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਸੰਰੇ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਨੁ	ਧ	-	ਪ
ਬਲਿ	ਬ	ਲਿ	ਬਲੇ	ਬs	ਲਿ	ਜਾ	s	ਈ	ਐ	s	s
ਪੁਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਮਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਬਲਿ	ਬ	ਲਿ	ਬਲੇ	ਬ	ਲਿ	ਜਾ	s	ਈ	ਐ	ss	s
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਗੁ ਮਪੁ ਮਗੁ ਮਪੁ ਧੁਨੁ ਧੁਪੁ ਪਧੁ ਨਸੰ ਨੁਧੁ ਪਧੁ ਪਗੁ ਰਸੁ
 - 2) ਮਗੁ ਮਪੁ ਧਪੁ ਧਨੁ ਸੰਨੁ ਧਪੁ ਪਧੁ ਮਪੁ ਮਗੁ ਰਰੁ ਗਰੁ ਸ-
 - 3) ਮਗੁ ਮਪੁ ਧੁਨੁ ਧੁਪੁ ਧੁਨੁ ਸੰਨੁ ਧੁਪੁ ਮਪੁ ਧੁਪੁ ਗਰੁ ਗ- ਰਸੁ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 3) ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਤੇ 'ਕੋਇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।
 - 4) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੦੦੦-੦੧)

ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਭ ਬਿਧਿ ਜਾਨੈ ਤਿਸ ਤੇ ਕਹਾ ਦੁਲਾਰਿਓ॥ ਹਸਤ ਪਾਵ ਝਰੇ ਖਿਨ ਭੀਤਰਿ ਅਗਨਿ ਸੰਗਿ ਲੈ ਜਾਰਿਓ॥੧॥ ਮੂੜੇ ਤੇ ਮਨ ਤੇ ਰਾਮੁ ਬਿਸਾਰਿਓ॥ ਲੂਣੁ ਖਾਇ ਕਰਹਿ ਹਰਾਮਖੋਰੀ ਪੇਖਤ ਨੈਨ ਬਿਦਾਰਿਓ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਅਸਾਧ ਰੋਗੁ ਉਪਜਿਓ ਤਨ ਭੀਤਰਿ ਟਰਤ ਨ ਕਾਹੂ ਟਾਰਿਓ॥ ਪ੍ਰਭ ਬਿਸਰਤ ਮਹਾ ਦੁਖੁ ਪਾਇਓ ਇਹੁ ਨਾਨਕ ਤਤੁ ਬੀਚਾਰਿਓ॥੨॥੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਹਾ ਦੁਲਾਰਿਓ-ਕਿੱਥੇ ਕੁਝ ਲੁਕਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਹਸਤ-ਹੱਥ। ਪਾਵ-ਪੈਰ। ਝਰੇ-ਝੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਭ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਾਰਿਓ-ਸਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੂੜੇ-ਹੇ ਮੁਰਖ! ਨੈਨ ਬਿਦਾਰਿਓ-ਅੱਖਾਂ ਪਾੜ-ਪਾੜ ਕੇ, ਬੜੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ। ਅਸਾਧ ਰੋਗੁ-ਉਹ ਰੋਗ ਜਿਸਦਾ ਇਲਾਜ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਟਰਤ ਨ-ਨਹੀਂ ਟਲਦਾ। ਟਾਰਿਓ-ਟਾਲਿਆਂ, ਦੂਰ ਕੀਤਿਆਂ। ਤਤੁ-ਭੇਤ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਮੂ	ੜੇ	ਭੈ	ਮ	ਨ	ਤੇ	ਰਾ	ਸ	ਮੁ	ਬਿ	ਸਾ	ਰਿ	ਓ	ਸ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ
ਲੂ	ਸ	ਣ	ਖਾ	ਸ	ਇ	ਕ	ਰਹਿ	ਸ	ਹ	ਰਾ	ਮ	ਖੇ	ਰੀ
ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	-	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਪੇ	ਖ	ਤ	ਨੈ	ਸ	ਨ	ਬਿ	ਦਾ	ਸ	ਰਿ	ਓ	ਸ	ਸ	ਸ
x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਧੁ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਅੰ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ਸ	ਮੀ	ਸ	ਭ	ਬਿ	ਧਿ	ਜਾ	ਸ	ਨੈ	ਸ
ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	-	-
ਤਿ	ਸ	ਤੇ	ਕ	ਹਾ	ਸ	ਦੁ	ਲਾ	ਸ	ਰਿ	ਓ	ਸ	ਸ	ਸ
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	-	ਪ	ਪ
ਹ	ਸ	ਤ	ਪਾ	ਸ	ਵ	ਝ	ਰੇ	ਖਿ	ਨ	ਭੀ	ਸ	ਤ	ਰਿ
ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	-	ਗਰ	ਸ
ਅ	ਗ	ਨਿ	ਸੰ	ਸ	ਗਿ	ਲੈ	ਸ	ਜਾ	ਰਿ	ਓ	ਸ	ਸਸ	ਸ
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਮਗੁ ਮਪੁ ਧੁਪੁ ਮੰਪੁ ਧੁਨੁ ਧੁਪੁ ਮੰਪੁ ਧੁਨੁ ਸੰਨੁ ਧੁਪੁ ਮੰਪੁ ਧਪੁ ਮਗੁ ਰਸੁ
- 2) ਪਧੁ ਪਮੁ ਗਗੁ ਰਸੁ ਪਧੁ ਨੁਸੰ ਨੁਨੁ ਧੁਪੁ ਸੰਰੰ ਸੰਨੁ ਧਪੁ ਮਪੁ ਮਗੁ ਰਸੁ
- 3) ਪਪੁ ਨੁਨੁ ਧਪੁ ਮਪੁ ਮਗੁ ਪਪੁ ਧਨੁ ਸੰਨੁ ਧਪੁ ਮਪੁ ਮਗੁ ਪਪੁ ਪਗੁ ਰਸੁ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ

(੧੧੦੬)

ਕਬੀਰੁ॥ ਮਾਰੂ॥ ਰਾਮੁ ਸਿਮਰੁ ਪਛੁਤਾਹਿਗਾ ਮਨ॥ ਪਾਪੀ ਜੀਅਰਾ ਲੋਭੁ ਕਰਤੁ ਹੈ ਆਜੁ ਕਾਲਿ ਉਠਿ ਜਾਹਿਗਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਲਾਲਚ ਲਾਗੇ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ਮਾਇਆ ਭਰਮ ਭੁਲਾਹਿਗਾ॥ ਧਨ ਜੋਬਨ ਕਾ ਗਰਬੁ ਨ ਕੀਜੈ ਕਾਗਦ ਜਿਉ ਗਲਿ ਜਾਹਿਗਾ॥੧॥ ਜਉ ਜਮੁ ਆਇ ਕੇਸ ਗਹਿ ਪਟਕੈ ਤਾ ਦਿਨ ਕਿਛੁ ਨ ਬਸਾਹਿਗਾ॥ ਸਿਮਰਨੁ ਭਜਨੁ ਦਇਆ ਨਹੀ ਕੀਨੀ ਤਉ ਮੁਖਿ ਚੋਟਾ ਖਾਹਿਗਾ॥੨॥ ਧਰਮ ਰਾਇ ਜਬ ਲੇਖਾ ਮਾਰੈ ਕਿਆ ਮੁਖੁ ਲੈ ਕੈ ਜਾਹਿਗਾ॥ ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਤਰਿ ਜਾਹਿਗਾ॥੩॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜੀਅਰਾ-ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਿੰਦ। ਗਰਬੁ-ਮਾਣ। ਗਹਿ-ਫੜਕੇ। ਪਟਕੈ-ਪਟਕਾਇਆ। ਨ ਬਸਾਹਿਗਾ-ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਏਗੀ। ਮੁਖੁ - ਮੂੰਹ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	-	ਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਰ	-	ਗਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਰਾ	s	ਮੁ	ਸਿ	ਮ	ਰੁ	s	s	ਪਛੁ	ਤਾ	ਹਿ	ਗਾ	ਮ	ਨ
ਮ	-	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	-	ਨ	ਧੁ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ
ਪਾ	s	ਪੀ	s	ਜੀ	ਅ	ਰਾ	s	ਲੋ	ਭੁ	ਕ	ਰ	ਤੁ	ਰੈ
ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਆ	s	ਜੁ	s	ਕਾ	s	ਲਿ	s	ਉਠਿ	ਜਾ	ਹਿ	ਗਾ	ss	s
x		0		2		3		4			5		

ਅੰਤਰਾ

ਪ	-	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਲਾ	s	ਲ	ਚ	ਲਾ	s	ਗੇ	s	ਜ	ਨ	ਮੁ	ਗ	ਵਾਇ	ਆ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਮਾ	ਇ	ਆ	s	ਭ	ਰ	ਮ	s	ਭੁ	ਲਾ	ਹਿ	ਗਾ	ss	s
x		0		2		3		4			5		

ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਠਹਿਰਾਉ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਠਹਿਰਾਉ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ

- 2) ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ-ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਾਮੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੦੧੯)

ਜੀਵਨਾ ਸਫਲ ਜੀਵਨ ਸੁਨਿ ਹਰਿ ਜਪਿ ਜਪਿ ਸਦ ਜੀਵਨਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਪੀਵਨਾ ਜਿਤੁ ਮਨੁ ਆਘਾਵੈ ਨਾਮੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਰਸੁ ਪੀਵਨਾ॥੧॥ ਖਾਵਨਾ ਜਿਤੁ ਭੂਖ ਨ ਲਾਗੈ ਸੰਤੋਖਿ ਸਦਾ ਤ੍ਰਿਪਤੀਵਨਾ॥੨॥ ਪੈਨਣਾ ਰਖੁ ਪਤਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਫਿਰਿ ਨਾਗੇ ਨਹੀ ਥੀਵਨਾ॥੩॥ ਭੋਗਨਾ ਮਨ ਮਧੇ ਹਰਿ ਰਸੁ ਸੰਤਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਲੀਵਨਾ॥੪॥ ਬਿਨੁ ਤਾਗੇ ਬਿਨੁ ਸੂਈ ਆਨੀ ਮਨੁ ਹਰਿ ਭਗਤੀ ਸੰਗਿ ਸੀਵਨਾ॥੫॥ ਮਾਤਿਆ ਹਰਿ ਰਸ ਮਹਿ ਰਾਤੇ ਤਿਸੁ ਬਹੁੜਿ ਨ ਕਬਹੂ ਅਉਖੀਵਨਾ॥੬॥ ਮਿਲਿਓ ਤਿਸੁ ਸਰਬ ਨਿਧਾਨਾ ਪ੍ਰਭਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲਿ ਜਿਸੁ ਦੀਵਨਾ॥੭॥ ਸੁਖੁ ਨਾਨਕ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਚਰਣ ਸੰਤ ਧੋਇ ਪੀਵਨਾ॥੮॥੩॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਆਘਾਵੈ-ਰੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤ੍ਰਿਪਤੀਵਨਾ-ਰੱਜੇ ਰਹਿਣਾ। ਥੀਵਨਾ-ਹੋਈਦਾ ਹੈ। ਮਧੇ-ਵਿੱਚ। ਲੀਵਨਾ-ਪੀਣਾ। ਮਾਤਿਆ-ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮਸਤ। ਅਉਖੀਵਨਾ-ਘਟ ਜਾਣਾ। ਸਰਬ ਨਿਧਾਨਾ-ਸਾਰੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ। ਜਿਸੁ ਦੀਵਨਾ - ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਪ	ਧੁਪ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ	ਪਧੁ	ਨ	ਧੁਪ	ਮੁਪ
ਜੀ	ਵs	ਨਾs	ss	s	ਸਫ	ਲ	ਜੀs	ਵਨ
ਮਗ	ਮਮ	ਪੁਪ	ਧਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗ
ਸੁਨਿ	ਹਰਿ	ਜਪਿ	ਜs	ਪਿ	ਸ	ਦ	ਜੀਵ	ਨਾs
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਧ	ਨ	ਧਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਪੀ	ਵ	ਨਾ	ਜਿs	ਤੁ	ਮਨੁ	ਆ	ਘਾ	ਵੈ
ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧਧ	ਪ	ਧੁਪ	ਗ	ਗਰ	ਸ
ਨਾ	ਮੁ	ਅੰ	ਮਿ	ਤ	ਰs	ਸੁ	ਪੀਵ	ਨਾ
x		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਮਗਮਪ ਧੁਪਮਪ ਮਗਰਸ ਮਗਮਪ ਧੁਪਮਪ ਧਨਸੰਨੁ ਧੁਪਮਪ ਪਧਪਗ ਰਰਸਸ
- 2) ਪਧੁਮਪ ਧਨਸੰਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਧਧਧਧ ਧਧਧਧ ਪਧਪਗ ਗਗਰਗ ਗਰਗਗ ਰਰਸਸ
- 3) ਮਗਮਪ ਧੁਪਮਗ ਮਪਧੁਨ ਧੁਪਮਗ ਮਪਧੁਨ ਸੰਨੁਧੁਪ ਸੰਰੰਸੰਨੁ ਧੁਪਮਪ ਗਗਰਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

- 2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਗੁਰ ਸ ਤੇ ਸਫ ਲ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਫਿਰ ਇਸ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੦੦੦)

ਖੁਲਿਆ ਕਰਮੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਭਈ ਠਾਕੁਰ ਕੀਰਤਨੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗਾਈ॥ ਸ੍ਰਮੁ ਥਾਕਾ ਪਾਏ ਬਿਸ੍ਰਾਮਾ ਮਿਟਿ ਗਈ ਸਗਲੀ ਧਾਈ॥੧॥ ਅਬ ਮੋਹਿ ਜੀਵਨ ਪਦਵੀ ਪਾਈ॥ ਚੀਤਿ ਆਇਓ ਮਨਿ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸਰਣਾਈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ ਨਿਵਾਰੇ ਨਿਵਾਰੇ ਸਗਲ ਬੈਰਾਈ॥ ਸਦ ਹਜੂਰਿ ਹਾਜਰੁ ਹੈ ਨਾਜਰੁ ਕਤਹਿ ਨ ਭਇਓ ਦੂਰਾਈ॥੨॥ ਸੁਖ ਸੀਤਲ ਸਰਧਾ ਸਭ ਪੂਰੀ ਹੋਏ ਸੰਤ ਸਹਾਈ॥ ਪਾਵਨ ਪਤਿਤ ਕੀਏ ਖਿਨ ਭੀਤਰਿ ਮਹਿਮਾ ਕਥਨੁ ਨ ਜਾਈ॥੩॥ ਨਿਰਭਉ ਭਏ ਸਗਲ ਭੈ ਖੋਏ ਗੋਬਿਦ ਚਰਣ ਓਟਾਈ॥ ਨਾਨਕੁ ਜਸੁ ਗਾਵੈ ਠਾਕੁਰ ਕਾ ਰੈਣਿ ਦਿਨਸੁ ਲਿਵ ਲਾਈ॥੪॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਸ੍ਰਮੁ-ਥਕੇਵਾਂ, ਦੌੜ ਭੱਜ। ਬਿਸ੍ਰਾਮਾ-ਟਿਕਾਣਾ। ਧਾਈ-ਭਟਕਣਾ। ਪੁਰਖੁ-ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ। ਬਿਧਾਤਾ-ਸਿਰਜਣਹਾਰ। ਨਿਵਾਰੇ-ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਬੈਰਾਈ-ਵੈਰੀ। ਨਾਜਰੁ-ਨਾਜਰ, ਸਭ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ। ਦੂਰਾਈ-ਦੂਰ। ਸੀਤਲ-ਠੰਢ। ਪਾਵਨ ਪਤਿਤ-ਵਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ। ਓਟਾਈ-ਓਟ ਲਿਆਂ। ਲਿਵ ਲਾਈ-ਸੁਰਤ ਜੋੜ ਕੇ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗਗ	ਮਮ	ਪ	ਨੁਪ	ਪ	ਪਧ	ਪਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਅਬ	ਮੋਹਿ	ਜੀ	ਵਸ	ਨ	ਪਦ	ਵੀਸ	ਪਾ	ਈਸ	ਸ
ਮ	ਗਮ	ਪ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਧੁਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ਚੀ	ਤਿਸ	ਆ	ਇਓ	ਮਨਿ	ਪੁਰ	ਖੁ	ਬਿ	ਧਾ	ਤਾ
ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪਧ	ਪ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ
ਸੰ	ਤ	ਨ	ਕੀ	ਸ	ਸਸ	ਰ	ਟਾਸ	ਈਸ	ਸ
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨੁਪੁ	ਪ	ਧੁਪ	ਨਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਖੁਲਿ	ਆਸ	ਕਸ	ਰਸ	ਮੁ	ਕ੍ਰਿਪਾ	ਭਈ	ਠਾ	ਕੁ	ਰ
ਸੰਰੇ	ਸੰਸੰ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਪ	ਪੁਪ	ਪਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਕੀਰ	ਤਨੁ	ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਗਾਸ	ਸਸ	ਈ	ਸਸ	ਸ
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਮਗਮਪ ਧਨਸੰਧ ਨਸੰਧਨ ਸੰਸੰਨਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਮਪਮਗ ਧਧਪਧ ਧਪਧਧ ਪਧਪਗ ਰਗਰਸ
- 2) ਪਧੁਨਨ ਧੁਪਮਪ ਪਧੁਨਸੰ ਨਨਧੁਪ ਮਪਪਧੁ ਨਸੰਸੰਰੇ ਨਸੰਨੁਨੁ ਧਪਮਪ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ
- 3) ਪਧਪਧ ਮਪਮਗ ਰਗਰਸ ਪਧਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਪਧੁਮਪ ਪਧਪਧ ਮਪਮਗ ਰਗਰਸ

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ

- 1) ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਨੁਪੁ ਤੇ 'ਵਨ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ ਗੁਰ ਗੁਰ ਸੁਸ | ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਪਾਈ ਪਾਈ ਪਾਈ | ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੫ ਡਖਣੇ ਮ:੫) (੧੦੯੫)

ਡਖਣੇ ਮ:੫॥ ਜੇ ਤੂ ਵਤਹਿ ਅੰਛਣੇ ਹਭ ਧਰਤਿ ਸੁਹਾਵੀ ਹੋਇ॥ ਹਿਕਸੁ ਕੰਤੇ ਬਾਹਰੀ ਮੈਡੀ ਵਾਤ ਨ ਪੁਛੈ ਕੋਇ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਵਤਹਿ-ਆ ਜਾਵੇ। ਅੰਛਣੇ-ਵੇਹੜੇ (ਹਿਰਦੇ) ਵਿੱਚ। ਹਭ-ਸਾਰੀ। ਹਿਕਸੁ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੂ। ਬਾਹਰੀ-ਬਿਨਾਂ। ਵਾਤ-ਖਬਰ-ਸੁਰਤ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											ਪਨੁਧਪ ਮ-ਪਮ
											ਜੇSSS ਤੂSSS
ਗੁਰ ਵS x	ਗੁਰਸ- ਤਹਿSS	ਮਗਮ- ਅੰSSS	ਪ-ਮਪ ਟੈSSS	ਪੁਨਸੰਨ ਧੁਪ ਹSSS ਭS	2	ਪਧੁਮਪ ਧSਰਤਿ	ਪਧਧਪ ਸੁਹਾਵੀS	ਧਪਗ- ਹੋSSS	ਰਸ ਇS	4	
ਅੰਤਰਾ											ਮਗਮਪ ਧਨਸੰ-
											ਹਿSਕਸੁ ਕੰSਤੈS
ਸੰ-ਨਸੰ ਬਾSਹS ਰੀSS	ਸੰ-ਰੇਸੰ ਮੈSSS	ਗੰਰੇਸੰ ਡੀSSS	ਸੰ-ਨਸੰ ਵਾSਤS	ਨੁਧਪ- ਨSSS	2	ਪੁਨੁਧੁ- ਪੁSSS	ਪਧ-ਪ ਛੈSSS	ਗੁਰ ਕੋS	ਗੁਰਸ- ਇSSS	4	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸੁ- ਪੁਨੁਸ- ਗੁਰਸ- ਗਮ ਪ-ਮਪ ਪਧਪ- ਧਪਗਰ ਗੁਰਸ-
- 2) ਸੁ-ਗਮ ਮਗਮ- ਪ-ਮਪ ਪਧੁਨੁਧੁ ਪਧੁਮਪ ਧਨਸੰ- ਨੁਧਪ- ਗੁਰਸ-
- 1) ਮਗਮਪਧੁਪਮਗ ਮਪਧੁਨੁਧੁਪਮਗ ਮਪਧੁਨਸੰਨੁਧੁਪ ਪਧਮਪਧਨਸੰਨੁ ਧਪਧਮਪਧਪ
- 2) ਪਧਪਧਮਪਮਗ ਰਰਗਰਸ-ਮਗ ਮਪਨੁਨੁਧਪਪਧ ਪਧਮਪਮਗਰਰ ਗੁਰਸ-ਮਗਮਪ
- 3) ਪਧਪਮਗਰਸ- ਪਧਨਸੰਨੁਧਪ- ਪਧਪਮਗਰਸ- ਪਧੁਮਪਧੁਨੁਧੁਪ ਪੁਨਸੰਨੁਧਪਮਪ

- 1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 11ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(੧੧੦੨)

ਸਲੋਕ ਡਖਣੇ ਮ: ਪ॥ ਨਾਨਕ ਕਚੜਿਆ ਸਿਉ ਤੋੜਿ ਢੂਢਿ ਸਜਣ ਸੰਤ ਪਕਿਆ॥ ਓਇ ਜੀਵੰਦੇ ਵਿਛੁੜਹਿ ਓਇ ਮੁਇਆ ਨ ਜਾਹੀ ਛੋੜਿ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਚੜਿਆ ਸਿਉ- ਉਹਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜਿੰਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਕੱਚੀ ਹੈ। ਓਇ ਜੀਵੰਦੇ ਵਿਛੁੜਹਿ - ਮਾਇਆ ਦੇ ਆਸਰੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਾਕ-ਸੈਣ ਪ੍ਰੀਤ ਤੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ -12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਪ	ਧਨ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧਪ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਨਾ	ਨS	ਕ	ਕਚ	ੜਿ	ਆ	ਸਿ	ਉS	S	ਤੋ	SS	ੜਿ
ਮ	ਗਮ	ਪ	ਧੁਨ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਢੂ	SS	ਢਿ	ਸS	ਜ	ਣ	ਸੰS	S	ਤ	ਪ	ਕਿS	ਆ
X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	-
ਓ	ਇ	S	ਜੀ	ਵੰ	ਦੇ	ਵਿ	S	ਛੁ	ੜਹਿ	S	S
ਸੰ	ਨੁਧ	ਪ	ਧੁ	ਨੁਧੁ	ਪ	ਧਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਓ	ਇS	S	ਮੁ	ਇS	ਆ	ਨS	ਜਾ	ਹੀ	ਛੋ	S	ੜਿ
X		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

- 1) ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਚੱਕਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਇਸੇ ਲਾਈਨ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਇਸ ਦੇ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਤਿਗੁਨ- ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਦੀਆਂ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੋ ਵਾਰ ਤਿਗੁਨ $4+4 = 8$ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਤਿਗੁਨ ਵਿੱਚ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 4) ਤਿਗੁਨ-ਛੋਗੁਨ- ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਦੀਆਂ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਲਾਈਨਾਂ ਤਿਗੁਨ ਵਿੱਚ $4+4 = 8$ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ

ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਛੇਗੁਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਬਾਣੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀਉ ਕੀ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੦੬)
ਐਸੀ ਲਾਲ ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਕਉਨੁ ਕਰੈ॥ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੁ ਗੁਸਈਆ ਮੇਰਾ ਮਾਥੈ ਛਤ੍ਰੁ ਧਰੈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
ਜਾ ਕੀ ਛੋਤਿ ਜਗਤ ਕਉ ਲਾਗੈ ਤਾ ਪਰ ਤੁਹੰ ਢਰੈ॥ ਨੀਚਹ ਉਚ ਕਰੈ ਮੇਰਾ ਗੋਬਿੰਦੁ ਕਾਹੂ ਤੇ ਨ ਡਰੈ॥੧॥ ਨਾਮਦੇਵ ਕਬੀਰੁ ਤਿਲੋਚਨੁ ਸਧਨਾ ਸੈਨੁ ਤਰੈ॥ ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ ਹਰਿ ਜੀਉ ਤੇ ਸਭੈ ਸਰੈ॥੨॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ: ਐਸੀ-ਅਜਿਹੀ (ਮਿਹਰਾ)। ਲਾਲ- ਹੇ ਸੋਹਣੇ ਪੁਛੁ। ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੁ - ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣ ਦੇਣ ਵਾਲਾ। ਗੁਸਈਆ ਮੇਰਾ- ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ। ਮਾਥੈ - (ਗਰੀਬ ਦੇ) ਸਿਰ ਉੱਤੇ। ਛੋਤਿ-ਭਿੱਟਾ। ਤਾ ਪਰ- ਉਸ ਉੱਤੇ। ਢਰੈ-ਢਲਦਾ ਹੈ, ਤਰਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨੀਚਹ-ਨੀਚ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ। ਕਾਹੂ ਤੇ- ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਤੋਂ। ਸਭੈ- ਸਾਰੇ ਕੰਮ। ਸਰੈ- ਸਰਦੇ ਹਨ, ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਪੁ	ਨ	ਯੁ	-	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰੁ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਐs	ਸੀ	ਲਾ	s	ਲ	ਤੁ	ਝ	ਬਿ	ਨੁ	ਕਉ	ਨੁ	ਕs	ਰੈ
ਮ	ਗਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਯੁ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਯੁ	-	ਪ	-
ਗ	ਰੀਬ	ਨਿ	ਵਾ	ਜੁ	ਗੁ	ਸ	ਈ	ਆ	ਮੇ	s	ਰਾ	s
ਧਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਗ	ਰ	-	ਗਰ	ਸ
ਮਾs	s	ਥੈ	s	s	ਛ	s	ਤੁ	s	ਧ	s	ਰੈs	s
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਜਾ	ਕੀ	ਛੇ	s	ਤਿ	ਜ	ਗ	ਤ	ਕਉ	ਲਾ	s	ਗੈ	s
ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਗ	ਰ	ਗਰ	s
ਤਾ	s	ਪ	s	ਰ	ਤੁ	s	ਹੰ	s	ਢ	s	ਰੈs	s
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਪੁਨੁਨੁ ਪੁਪਪਪ ਪਪਗਗ ਰਸਗਮ ਪੁਨੁਸੰ ਨਨੁਪੁ ਮਪੁਪੁ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ ਪਧਨਸੰ
ਨੁਨੁਪੁ ਪਪਪਪ ਗਗਰਸ
- 2) ਧਨੁਸੰਧ ਨੁਸੰਧਨੁ ਸੰਨੁਧਪ ਗਗਰਸ ਨੁਨੁਧਪ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ ਮਗਮਪ ਧੁਪਮਪ ਧੁਨਸੰਨ
ਧੁਪਮਪ ਧੁਪਮਗ ਰਗਰਸ
- 3) ਗਮਗਮ ਪਮਗਮ ਪਧਪਪ ਧਪਗਗ ਰਸਧਨ ਧਨਸੰਨੁ ਧਪਗਗ ਰੰਸੰਨੁ ਧਪਮਪ ਧੁਪਨਨ
ਧੁਪਪਪ ਪਪਪਪ ਗਗਰਸ

- 1) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀਆਂ ਪੰਜ ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀਆਂ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 6ਵੀਂ-7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਐਸੀ ਲਾਲ' ਦੇ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧॥

(੯੯੦)

ਬਿਮਲ ਮਝਾਰਿ ਬਸਸਿ ਨਿਰਮਲ ਜਲ ਪਦਮਨਿ ਜਾਵਲ ਰੇ॥ ਪਦਮਨਿ ਜਾਵਲ ਜਲ ਰਸ ਸੰਗਤਿ ਸੰਗਿ ਦੇਖ ਨਹੀ ਰੇ॥੧॥ ਦਾਦਰ ਤੂ ਕਬਹਿ ਨ ਜਾਨਸਿ ਰੇ॥ ਭਖਸਿ ਸਿਬਾਲੁ ਬਸਸਿ ਨਿਰਮਲ ਜਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨ ਲਖਸਿ ਰੇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਬਸੁ ਜਲ ਨਿਤ ਨ ਵਸਤ ਅਲੀਅਲ ਮੇਰ ਚਚਾ ਗੁਨ ਰੇ॥ ਚੰਦ ਕੁਮੁਦਨੀ ਦੂਰਹੁ ਨਿਵਸਸਿ ਅਨਭਉ ਕਾਰਨਿ ਰੇ॥੨॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਖੰਡੁ ਦੂਪਿ ਮਧੁ ਸੰਚਸਿ ਤੂ ਬਨ ਚਾਤੁਰ ਰੇ॥ ਅਪਨਾ ਆਪੁ ਤੂ ਕਬਹੁ ਨ ਛੋਡਸਿ ਪਿਸਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਜਿਉ ਰੇ॥੩॥ ਪੰਡਿਤ ਸੰਗਿ ਵਸਹਿ ਜਨ ਮੂਰਖ ਆਗਮ ਸਾਸ ਸੁਨੇ॥ ਅਪਨਾ ਆਪੁ ਤੂ ਕਬਹੁ ਨ ਛੋਡਸਿ ਸੁਆਨ ਪੂਛਿ ਜਿਉ ਰੇ॥੪॥ ਇਕਿ ਪਾਖੰਡੀ ਨਾਮਿ ਨ ਰਾਚਹਿ ਇਕਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਚਰਣੀ ਰੇ॥ ਪੂਰਬਿ ਲਿਖਿਆ ਪਾਵਸਿ ਨਾਨਕ ਰਸਨਾ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਰੇ॥੫॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ- ਬਿਮਲ-ਮਲ-ਰਹਿਤ, ਸਾਫ਼। ਮਝਾਰਿ-ਵਿੱਚ। ਬਸਸਿ-ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਪਦਮਨਿ-ਕਮਲ। ਜਾਵਲ-ਜਾਲਾ। ਰੇ-ਹੇ ਡੱਛੂ! ਸੰਗਿ-ਸਾਥ (ਕਰਨ) ਵਿੱਚ। ਦੇਖ-ਐਬ, ਨੁਕਸ। ਦਾਦਰ-ਹੇ ਡੱਛੂ! ਭਖਸਿ -ਤੂੰ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਬਾਲੁ-ਜਾਲਾ। ਨ ਲਖਸਿ - ਤੂੰ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਬਸੁ-ਵਾਸਾ। ਅਲੀਅਲ -ਭੋਰਾ। ਮੇਰ- ਕੋਲ ਫੁੱਲ ਦੀ ਚੋਟੀ। ਚਚਾ-ਚੁਸਦਾ। ਗੁਨ-ਰਸ। ਕੁਮੁਦਨੀ - ਕੰਮੀ। ਕੋਲ ਫੁੱਲ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਖਿੱੜਦਾ ਹੈ, ਕੰਮੀ ਚੰਦ ਦੀ ਚਾਨਣੀ ਵਿੱਚ ਖਿੜਦੀ ਹੈ। ਨਿਵਸਸਿ- (ਖਿੱੜ ਕੇ) ਸਿਰ ਨਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਨਭਉ- ਦਿਲ ਦੀ ਖਿੱਚ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਉੱਤਮ। ਮਧੁ-ਸ਼ਹਿਦ। ਸੰਚਸਿ - (ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ) ਇਕੱਠੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਨ ਚਾਤੁਰ- ਹੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਚਤੁਰ ਡੱਛੂ! ਪਿਸਨ-ਚਿੱਚੜ। ਪ੍ਰੀਤਿ-ਚਿੱਚੜ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ (ਲਹੂ ਨਾਲ)। ਆਗਮ-ਵੇਦ। ਸਾਸ-ਸਾਸਤ੍ਰ। ਸੁਨੇ -ਸੁਨਿ, ਸੁਣ ਕੇ। ਸੁਆਨ ਪੂਛਿ- ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਪੂਛ। ਰਾਚਹਿ-ਪਿਆਰ। ਪੂਰਬਿ-ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਜੀਵਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਮ	ਗਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ
							ਦਾ	ਦਰ	ਤੂ	ਕ	ਬ	ਹਿ	ਨ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਪਧੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਜਾ	ਨ	ਸਿ	ਰੇ	ਸ	ਸ	ਸ	ਭਸ	ਖ	ਸਿ	ਸਿ	ਬਾ	ਲੁ	ਸ
ਪ	ਧ	ਪ	ਗਗ	ਰਰ	ਗਰ	ਸ	ਗ	ਮਮ	ਪ	ਧ	-	ਨ	-
ਬ	ਸ	ਸਿ	ਨਿਰ	ਮਲ	ਜਸ	ਲ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤੁ	ਨ	ਸ	ਸ	ਸ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਧ	ਪ							
ਲ	ਖ	ਸਿ	ਰੇ	ਸ	ਸ	ਸ							
x						2		0			3		

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਗੰਗੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	-
ਬ	ਸ	ਸਿ	ਨਿਰ	ਮਲ	ਜ	ਲ	ਬਿ	ਮ	ਲ	ਮ	ਝਾ	ਰਿ	s
ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧੁ	ਮੰ	ਪ
ਜਾ	ਵ	ਲ	ਰੇ	s	s	s	ਪ	ਦ	s	ਮ	s	ਨਿ	s
x					2								3
								0					

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਗਮਸ ਗਮਸਗ ਮਪਮਮ ਗਗਰਸ ਗਮਪਗ ਮਪਗਮ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ ਧਨਸੰਧ ਨਸੰਧਨ
 ਸੰਨੁਧਪ ਮਪਧੁਪ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ
 - 2) ਪਨੁਧਪ ਪਧਪਪ ਮਪਮਮ ਗਗਰਸ ਪਧਨਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਪਧਪਪ ਮਪਮਮ ਗਗਰਸ ਪਧੁਨਸੰ
 ਨਨੁਧਪ ਪਧੁਮਪ ਪਧਪਮ ਗਗਰਸ
 - 3) ਪਧਪਮ ਗਗਰਸ ਪਧੁਮਪ ਧੁਨੁਧਪ ਪਧਪਮ ਗਗਰਸ ਪਧੁਮਪ ਧੁਨੁਧਪ ਧੁਨਸੰਨ ਧੁਪਮਪ
 ਸੰਰੰਸੰਨੁ ਧਪਮਪ ਪਧਪਮ ਗਗਰਸ
- 1) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਮੁਖੜਾ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ 'ਤੂ' 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਲੈਣਾ ਹੈ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਤੂ' ਲੈ ਕੇ ਸੌਮ ਆਵੇਗਾ।
 - 2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ, ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੌਮ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਨੁਪ ਦਾ ਲਗਾਉ ਦੇਣਾ ਹੈ।
 - 3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੌਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੩॥ (੯੯੪)

ਪਿਛਲੇ ਗੁਨਹ ਬਖਸਾਇ ਜੀਉ ਅਬ ਤੂ ਮਾਰਗਿ ਪਾਇ॥ ਹਰਿ ਕੀ ਚਰਣੀ ਲਾਗਿ ਰਹਾ ਵਿਚਹੁ ਆਪੁ ਗਵਾਇ॥੧॥ ਮੇਰੇ ਮਨ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਪਿਆਇ॥ ਸਦਾ ਹਰਿ ਚਰਣੀ ਲਾਗਿ ਰਹਾ ਇਕ ਮਨਿ ਏਕੈ ਭਾਇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਨਾ ਮੈ ਜਾਤਿ ਨ ਪਤਿ ਹੈ ਨਾ ਮੈ ਬੇਹੁ ਨ ਥਾਉ॥ ਸਬਦਿ ਭੇਦਿ ਭੁਮੁ ਕਟਿਆ ਗੁਰਿ ਨਾਮੁ ਦੀਆ ਸਮਝਾਇ॥੨॥ ਇਹੁ ਮਨੁ ਲਾਲਚ ਕਰਦਾ ਫਿਰੈ ਲਾਲਚਿ ਲਾਗਾ ਜਾਇ॥ ਪੰਧੈ ਕੂੜਿ ਵਿਆਪਿਆ ਜਮ ਪੁਰਿ ਚੋਟਾ ਖਾਇ॥੩॥ ਨਾਨਕ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਹੈ ਦੂਜਾ ਨਾਹੀ ਕੋਇ॥ ਭਗਤਿ ਖਜਾਨਾ ਬਖਸਿਓਨੁ ਗੁਰਮੁਖਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ॥੪॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗੁਨਹ-ਗੁਨਾਹ, ਪਾਪ। ਆਪੁ ਗਵਾਇ-ਅਹੰਕਾਰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ। ਏਕੈ ਭਾਇ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ। ਪਤਿ-ਇੱਜ਼ਤ। ਬੇਹੁ-ਭੁਇ ਦੀ ਮਾਲਕੀ। ਥਾਉ-ਘਰ-ਘਾਟ। ਵਿਆਪਿਆ-ਫਸਿਆ। ਜਮ ਪੁਰਿ- ਜਮ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਮ	ਗਗ	-ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਮੇ	ਰੇਮ	ਸਨ	ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਹ	ਰਿ	ਧਿ	ਆ	ਇ	s s

ਪ	ਪੁ	-ਪ	ਪੁਨ	ਸ	ਨੁ	ਪੁ	ਯੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਸ	ਦਾਹ	ੜਿ	ਚਰ	ਣੀ	ਲਾਗਿ	ਰਹਾ	ਇ	ਕ	ਮ	ਨਿ	ਏ	ਕੈ	ਭਾ	ੜਿ

ਅੰਤਰਾ

ਪੁ	ਪੁ	ਪੁ	ਨਨ	ਪੁ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	-	ਸ	ਰੰ	ਸ	ਸ
ਪਿਛ	ਲੇਗ	ਨਹ	ਬਖ	ਸਾਇ	ਜੀ	ਉ	ਅ	ਬ	ਤੂ	ੜ	ਮਾ	ਰਗਿ	ਪਾ	ਇ
ਗੰਗ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪੁ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਹਰਿ	ਕੀਚ	ਰਣੀ	ਲਾ	ਗਿ	ਰ	ਹਾ	ਵਿ	ਚਹੁ	ਆ	ਪੁ	ਗ	ਵਾ	ਇ	ੜ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਗਮਪ ਮਮਗਮ ਗਗਰਸ ਗਮਪਮ ਪਧਪਧ ਗਗਰਸ ਗਮਪਧੁ ਨਨਪੁਪ ਪਧਪਧ ਗਗਰਸ ਗਮਪਧੁ ਪਧਨਸੰ ਨਨੁਧਪ ਪਧਪਧ ਗਗਰਸ
- 2) ਗਮਪਧੁ ਪਮਮਪ ਮਗਰਸ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਰੰਸੰ ਨਨੁਧਪ ਗਮਪਮ ਧਪਮਗ ਰਸਗਮ ਪਧਨਸੰ ਰੰਸੰਗੰਗੰ ਰੰਸੰਨੁ ਧਪਪਧੁ ਮਪਧਪ ਗਗਰਸ
- 3) ਪਧਪਧੁ ਗਗਰਸ ਪਧਨਸੰ ਨਨੁਧਪ ਪਧਪਧੁ ਗਗਰਸ ਪਧਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਗੰਗੰਰੰਸੰਨੁਧਪ ਪਧੁਮਪੁ ਪੁਨਪੁਪ ਮਪਧੁਪ ਪਧਪਧੁ ਗਗਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 8ਵੀਂ-9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- 3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 10ਵੀਂ -11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- 4) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਮੁਖਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।
ਮਾਰੂ ਕਬੀਰ ਜੀਉ॥ (੧੧੦੫)

ਦੀਨੁ ਬਿਸਾਰਿਓ ਰੇ ਦਿਵਾਨੇ ਦੀਨੁ ਬਿਸਾਰਿਓ ਰੇ॥ ਪੇਟੁ ਭਰਿਓ ਪਸੁਆ ਜਿਉ ਸੋਇਓ ਮਨੁਖੁ ਜਨਮੁ ਹੈ ਹਾਰਿਓ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਕਬਹੂ ਨਹੀ ਕੀਨੀ ਰਚਿਓ ਧੰਧੈ ਝੁਠ॥ ਸੁਆਨ ਸੂਕਰ ਬਾਇਸ ਜਿਵੈ ਭਟਕਤੁ ਚਾਲਿਓ ਉਠਿ॥੧॥ ਆਪਸ ਕਉ ਦੀਰਘੁ ਕਰਿ ਜਾਨੈ ਅਉਰਨ ਕਉ ਲਗ ਮਾਤ॥ ਮਨਸਾ ਬਾਚਾ ਕਰਮਨਾ ਮੈ ਦੇਖੇ ਦੇਜਕ ਜਾਤ॥੨॥ ਕਾਮੀ ਕ੍ਰੋਧੀ ਚਾਤੁਰੀ ਬਾਜੀਗਰ ਬੇਕਾਮ॥ ਨਿੰਦਾ ਕਰਤੇ ਜਨਮੁ ਸਿਰਾਨੋ ਕਬਹੂ ਨ ਸਿਮਰਿਓ ਰਾਮੁ॥੩॥ ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਚੇਤੇ ਨਹੀ ਮੂਰਖੁ ਮੁਗਧੁ ਗਵਾਰੁ॥ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜਾਨਿਓ ਨਹੀ ਕੈਸੇ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਿ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦੀਨੁ-ਧਰਮ। ਸੁਆਨ-ਭੁੱਤਾ। ਸੂਕਰ-ਸੂਰ। ਬਾਇਸ-ਕਾਂ। ਦੀਰਘੁ-ਢੱਡਾ, ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਵਾਲਾ। ਲਗ ਮਾਤ-ਮਾੜਾ ਜਿਤਨਾ, ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ। ਮਨਸਾ-ਮਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ। ਬਾਚਾ-ਬਚਨ ਦੁਆਰਾ। ਕਰਮਨਾ-ਕੰਮ ਦੇ ਰਾਹੀਂ। ਚਾਤੁਰੀ-ਚਤੁਰ, ਢਲਾਕ। ਬਾਜੀਗਰ-ਠੱਠੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਬੇਕਾਮ-ਨਕਾਰੇ। ਸਿਰਾਨੋ-ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10½ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਮ	ਮਮ	ਮਗ	ਮਪ	ਨੁਪ	ਪ	ਪੁ	ਪਗ	ਰਰ	ਗਰ	ਸ
ਦੀ	ਨੁਥਿ	ਸਾਰਿਓ	ਰੇs	ਦਿਵਾ	ਨੇ	ਦੀਨੁ	ਬਿਸਾ	ਰਿਓ	ਰੇs	s
ਮ	-	ਮਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪੁ	ਨੁਪੁ	ਨਸੰ	ਨੁਪੁ	ਪ
ਪੇ	s	ਟੁs	ਭ	ਰਿ	ਓ	ਪਸੂ	ਆਜਿ	ਉs	ਸੋਇ	ਓ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਰ	ਗਰ	ਸ
ਮ	ਨੁ	ਖੁ	ਜ	ਨ	ਮੁ	ਹੈs	sਹਾ	sਰਿ	ਓs	s
x		2		3		4				

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਮ	ਗਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪੁ	ਨੁਪੁ	ਨਸੰ	ਨੁਪੁ	ਪ
ਸਾ	s	ਧs	ਸੰ	ਗ	ਤਿ	ਕਬ	ਹੂਨ	ਹੀs	ਕੀs	ਨੀ
ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਨ	ਸੰ-	ਨਸੰ	--	ਧਨ	ਸੰ
ਰ	ਚਿ	ਓ	ਧੰ	s	ਧੈ	ਝੁs	sਠ	ss	ss	s
ਗੰਗੰ	ਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਨੁਪ	--	ਪ-	-
ਸੁਆ	ਨ	ਸੁs	ਕ	ਰ	s	ਬਾਇ	ਸਜਿ	ss	ਵੈs	s
ਪੁਪੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪਧ	ਪਗ	-ਰ	ਗਰ	ਸ
ਭਟ	ਕ	ਤੁ	ਚਾ	ਲਿ	ਓ	ਉs	sਠਿ	ss	ss	s
x		2		3		4				

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ - 12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਮ	ਗ	ਮ	ਪੁਪੁ	-	-	ਪ	ਪੁਪੁ	ਨ	ਨ	ਪੁ	ਪ
ਆ	ਪ	ਸ	ਕਉ	s	s	ਦੀ	ਰਘੁ	ਕ	ਰਿ	ਜਾ	ਨੈ
ਪੁਪੁ	ਪ	ਪ	ਧਪੁ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਅਉ	ਰ	ਨ	ਕਉ	s	s	ਲ	ਗ	s	ਮਾ	s	ਤ
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-	-
ਮ	ਨ	ਸਾ	ਬਾ	s	ਚਾ	ਕ	ਰ	ਮ	ਨਾ	s	s
ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗ	-	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਸੈ	ਦੇ	ਖੇ	ਦੇ	ਜ	ਕ	ਜਾ	s	s	ਤ	s	s
x		0		2		0		3		4	

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸ	-	ਸ	ਧੁਧ	-	ਨ	ਸ	-	ਸ	-	ਰ	-	ਸ	-
ਕਾ	s	ਮੀ	ਕੋ	s	ਧੀ	ਚਾ	s	ਤੁ	s	ਰੀ	s	s	s
ਧ	ਨ	ਸ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਨੁ	-	ਧ	-	ਪ	-
ਬਾ	s	ਜੀ	ਗ	ਰ	s	ਬੇ	s	ਕਾ	s	ਮ	s	s	s
ਪ	ਧੁ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਨਿੰ	ਦਾ	s	ਕ	ਰ	ਤੇ	ਜ	ਨ	ਮੁ	ਸਿ	ਰਾ	s	ਨੇ	s
ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਗ	ਰ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਕ	ਬ	ਧੂ	ਨ	s	s	ਸਿ	ਮ	ਰਿ	ਓ	ਰਾ	s	ਮੁ	s
x		2		0		3		0		4		0	

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਪ	ਧੁ	ਨ	-	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਪ	-	ਧੁ	-	ਮੰ	-	ਪ	-
ਕ	s	ਹਿ	s	ਕ	ਬੀ	ਰ	s	ਚੇ	s	ਤੈ	s	ਨ	s	ਹੀ	s
ਪ	-	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	-	ਸੰ	-
ਮੁ	s	ਰ	ਖੁ	ਮੁ	ਗ	ਧੁ	s	ਗ	s	ਵਾ	s	ਰੁ	s	s	s
ਗੰ	-	ਰੰ	-	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	-	ਪ	-	ਪ	-
ਰਾ	s	ਮ	s	ਨਾ	s	ਮੁ	s	ਜਾ	ਨਿ	ਓ	s	ਨ	s	ਹੀ	s
ਪ	-	ਨੁ	-	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਕੈ	s	ਸੇ	s	ਉ	ਤ	ਰ	ਸਿ	ਪਾ	s	s	s	ਰਿ	s	s	s
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

- 1) ਗਮਪਗ ਮਪਗਮ ਪਧੁਮਪ ਧੁਨਸੰਧੁ ਨਸੰਧੁਨ ਸੰਨਧੁਪ ਪਧਪਧ ਪਗਮਪ ਮਪਮਗ ਰ-ਗਰ ਸਸ
- 2) ਪਧਪਧ ਮਪਮਗ ਪਨੁਧਨੁ ਪਧਪਧ ਮਪਮਗ ਨਸੰਨਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਪਧਪਧ ਮਪਮਗ ਪਧਪਗ ਰਸ
- 3) ਨਸੰਸੰਨ ਸੰਸੰਨਸੰ ਨਸੰਨਸੰ ਨੁਧਧਨੁ ਨੁਧਨੁਨੁ ਧਨੁਧਨੁ ਪਨੁਧਪ ਪਧਪਧ ਧਧਪਧ ਪਧਪਗ ਰਸ

- 1) ਪਪ ਗਧ ਪਗ ਧੁ ਗ ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਦੀs ਨੁਦੀsਨੁ ਦੀs ਨੁ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਪ ਧੁਪ ਗ ਇਹ 2½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਰੇs ਦਿਵਾ ਨੇ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ

(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਬਾਣੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੀ) (੧੧੦੪)

ਦੇਹੀ ਗਾਵਾ ਜੀਉ ਧਰ ਮਹਤਉ ਬਸਹਿ ਪੰਚ ਕਿਰਸਾਨਾ॥ ਨੈਨੂ ਨਕਟੁ ਸ੍ਵਨੂ ਰਸਪਤਿ ਇੰਦ੍ਰੀ ਕਹਿਆ
 ਨ ਮਾਨਾ॥੧॥ ਬਾਬਾ ਅਬ ਨ ਬਸਉ ਇਹ ਗਾਉ॥ ਘਰੀ ਘਰੀ ਕਾ ਲੇਖਾ ਮਾਰੈ ਕਾਇਬੁ ਚੇਤੂ
 ਨਾਉ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਧਰਮ ਰਾਇ ਜਬ ਲੇਖਾ ਮਾਰੈ ਬਾਕੀ ਨਿਕਸੀ ਭਾਰੀ॥ ਪੰਚ ਕ੍ਰਿਸਾਨਵਾ ਭਾਗਿ ਗਏ
 ਲੈ ਬਾਧਿਓ ਜੀਉ ਦਰਬਾਰੀ॥੨॥ ਕਰੈ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ ਖੇਤ ਹੀ ਕਰਹੁ ਨਿਬੇਰਾ॥ ਅਬ ਕੀ
 ਬਾਰ ਬਖਸਿ ਬੰਦੇ ਕਉ ਬਹੁਰਿ ਨ ਭਉਜਲਿ ਫੇਰਾ॥੩॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਦੇਹੀ-ਸਰੀਰ। ਗਾਵਾ-ਗਾਵ, ਨਗਰ। ਧਰ ਮਹਤਉ-ਧਰਤੀ ਦਾ ਚੌਧਰੀ। ਕਿਰਸਾਨਾ-ਮੁਜ਼ਾਰੇ। ਨੈਨੂ-ਅੱਖਾਂ।
 ਨਕਟੁ-ਨੱਕ। ਸ੍ਵਨੂ-ਕੰਨ। ਰਸਪਤਿ-ਰਸਾਂ ਦਾ ਪਤੀ, ਜੀਭ। ਕਾਇਬੁ-ਪਟਵਾਰੀ। ਚੇਤੂ-ਚਿੱਤਰ ਗੁਪਤ। ਬਾਕੀ-ਦੇਣਾ।
 ਨਿਕਸੀ-ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਚ ਕ੍ਰਿਸਾਨਵਾ- ਪੰਜ ਮੁਜ਼ਾਰੇ (ਅੱਖਾਂ, ਨੱਕ ਆਦਿਕ)। ਬਾਧਿਓ-ਬੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਖੇਤ ਹੀ-ਖੇਤ
 ਵਿੱਚ ਹੀ, ਇਸੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ। ਭਉਜਲਿ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ। ਫੇਰਾ-ਗੇੜਾ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਤਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਠੋਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
 ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
							ਮ	ਪ	-	-	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ
							ਬਾ	ਬਾ	s	s	ਅ	ਬ	ਨ	s	s
ਪ	ਪੁਪੁ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
ਬ	ਸਉ	ਇ	ਹ	ਗਾ	s	ਉ	ਘ	s	ਰੀ	s	s	ਘ	ਰੀ	ਕਾ	s
ਰ	-	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ
ਲੇ	s	ਖਾ	s	ਮਾ	s	ਗੈ	ਕਾ	s	ਇ	s	ਥੁ	ਚੇ	s	ਤੂ	s
ਧੁਨ	ਸੰਧੁ	ਨਸੰ	ਧੁਨ	ਧੁਪ	ਮ	ਪ									
ਨਾs	ss	ss	ss	ਉs	s	s									
x				2				0					3		

ਅੰਤਰਾ

							ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨ	-	ਸੰ
							ਦੇ	ਹੀ	s	s	ਗਾ	ਵਾ	ਜੀ	s	ਉ
ਨ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮਮ	ਪ	-	ਪ	ਪੁਪੁ	-	-	ਧ	-	ਨ	ਸੰ	ਨ
ਧ	ਰ	ਮ	ਹ	ਤਉ	s	s	ਬ	ਸਹਿ	s	s	ਪੰ	s	ਚ	s	s
ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	-	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਗੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਸੰ	-
ਕਿ	ਰ	ਸਾ	s	ਨਾ	s	s	ਨੈ	s	ਨੂ	s	s	ਨ	ਕs	ਟੂ	s
ਨੁਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧਧ	-	-	ਪੁਪੁ	ਧ	ਧ	ਪ	ਗ
ਸ੍ਰ	ਵ	ਨੂ	ਰ	ਸ	ਪ	ਤਿ	ਇ	ਦ੍ਰੀ	s	s	ਕਹਿ	ਆ	ਨ	s	s
ਗ	-	ਰ	-	ਗ	ਰ	ਸ									
ਮਾ	s	s	s	ਨਾ	s	s									
x				2				0					3		

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੦੦੦)

ਮਾਨ ਮੋਹ ਅਰੁ ਲੋਭ ਵਿਕਾਰਾ ਬੀਓ ਚੀਤਿ ਨ ਘਾਲਿਓ॥ ਨਾਮ ਰਤਨੁ ਗੁਣਾ ਹਰਿ ਬਣਜੇ ਲਾਇ ਵਖਰੁ ਲੈ ਚਾਲਿਓ॥੧॥ ਸੇਵਕ ਕੀ ਓੜਕਿ ਨਿਬਹੀ ਪ੍ਰੀਤਿ॥ ਜੀਵਤ ਸਾਹਿਬੁ ਸੇਵਿਓ ਅਪਨਾ ਚਲਤੇ ਰਾਖਿਓ ਚੀਤਿ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਜੈਸੀ ਆਗਿਆ ਕੀਨੀ ਠਾਕੁਰਿ ਤਿਸ ਤੇ ਮੁਖੁ ਨਹੀ ਮੋਰਿਓ॥ ਸਹਜੁ ਅਨੰਦੁ ਰਖਿਓ ਗ੍ਰਿਹ ਭੀਤਰਿ ਉਠਿ ਉਆਹੁ ਕਉ ਦਉਰਿਓ॥੨॥ ਆਗਿਆ ਮਹਿ ਭੂਖ ਸੋਈ ਕਰਿ ਸੁਖਾ ਸੋਗ ਹਰਖ ਨਹੀ ਜਾਨਿਓ॥ ਜੇ ਜੇ ਹੁਕਮੁ ਭਇਓ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਸੇ ਮਾਥੈ ਲੇ ਮਾਨਿਓ॥੩॥ ਭਇਓ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਠਾਕੁਰੁ ਸੇਵਕ ਕਉ ਸਵਰੇ ਹਲਤ ਪਲਾਤਾ॥ ਧੰਨੁ ਸੇਵਕੁ ਸਫਲੁ ਓਹੁ ਆਇਆ ਜਿਨਿ ਨਾਨਕ ਖਸਮੁ ਪਛਾਤਾ॥੪॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਰੁ-ਅਤੇ। ਬੀਓ-ਦੂਜਾ। ਚੀਤਿ-ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ। ਘਾਲਿਓ-ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ। ਬਣਜੇ-ਵਣਜ ਕੀਤਾ, ਵਪਾਰ ਕੀਤਾ। ਓੜਕਿ-ਅਖੌੜ ਤੱਕ। ਉਆਹੁ ਕਉ- ਉਸੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ। ਦਉਰਿਓ-ਦੌੜ ਪਿਆ। ਭੂਖ-ਭੁਖ, ਗਰੀਬੀ। ਕਰਿ ਸੁਖਾ-ਸੁੱਖ ਕਰਕੇ, ਸੁੱਖ ਜਾਣ ਕੇ। ਸੋਗ-ਦਾਮ। ਹਰਖ-ਖੁਸ਼ੀ। ਹਲਤ ਪਲਾਤਾ-ਹਲਤ ਪਲਤ, ਇਹ ਲੋਕ ਤੇ ਪਰਲੋਕ। ਖਸਮੁ ਪਛਾਤਾ-ਖਸਮ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਈ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਧ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪੁ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਸੇ	ਵ	ਕ	ਕੀ	ਸ	ਓ	ੜਕਿ	ਨਿ	ਬ	ਹੀ	ਪ੍ਰੀ	ਸ	ਤਿ	ਸ
ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਪ	-
ਜੀ	ਵ	ਤ	ਸਾ	ਸ	ਹਿ	ਬੁ	ਸੇ	ਵਿ	ਓ	ਅ	ਪ	ਨਾ	ਸ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਸ
ਚ	ਲ	ਤੇ	ਰਾ	ਖਿ	ਓ	ਸ	ਚੀ	ਸ	ਸ	ਤਿ	ਸ	ਸ	ਸ
x			3				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-
ਮਾ	ਸ	ਨ	ਮੇ	ਹ	ਅ	ਰੁ	ਲੇ	ਭ	ਵਿ	ਕਾ	ਸ	ਰਾ	ਸ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-
ਬੀ	ਓ	ਸ	ਚੀ	ਸ	ਤਿ	ਨ	ਘਾ	ਸ	ਲਿ	ਓ	ਸ	ਸ	ਸ
ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਪ	-	ਧੁ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	-
ਨਾ	ਸ	ਮ	ਰ	ਤ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਣਾ	ਹਰਿ	ਬ	ਣ	ਜੇ	ਸ
ਪ	-	ਧ	ਧ	ਪ	ਗ	-	ਰ	-	-	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਲਾ	ਸ	ਦਿ	ਵ	ਖ	ਰੁ	ਸ	ਲੈ	ਸ	ਸ	ਚਾ	ਲਿ	ਓ	ਸ
x			2				0			3			

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧॥

(੯੯੧)

ਕੋਈ ਆਖੈ ਭੂਤਨਾ ਕੋ ਕਹੈ ਬੇਤਾਲਾ॥ ਕੋਈ ਆਖੈ ਆਦਮੀ ਨਾਨਕੁ ਵੇਚਾਰਾ॥੧॥ ਭਇਆ ਦਿਵਾਨਾ ਸਾਹ ਕਾ ਨਾਨਕੁ ਬਉਰਾਨਾ॥ ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਨਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਤਉ ਦੇਵਾਨਾ ਜਾਣੀਐ

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ

ਜਾ ਭੇ ਦੇਵਾਨਾ ਹੋਇ॥ ਏਕੀ ਸਾਹਿਬ ਬਾਹਰਾ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਣੈ ਕੋਇ॥੨॥ ਤਉ ਦੇਵਾਨਾ ਜਾਣੀਐ ਜਾ ਏਕਾ ਕਾਰ ਕਮਾਇ॥ ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਣੈ ਖਸਮ ਕਾ ਦੂਜੀ ਅਵਰ ਸਿਆਣਪ ਕਾਇ॥੩॥ ਤਉ ਦੇਵਾਨਾ ਜਾਣੀਐ ਜਾ ਸਾਹਿਬ ਧਰੇ ਪਿਆਰੁ॥ ਮੰਦਾ ਜਾਣੈ ਆਪ ਕਉ ਅਵਰੁ ਭਲਾ ਸੰਸਾਰੁ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬੇਤਾਲਾ-ਸਿੰਨ। ਵੇਚਾਰਾ-ਨਿਮਾਣਾ ਜਿਹਾ। ਦਿਵਾਨਾ-ਮਸਤਾਨਾ, ਆਬਿਕ। ਸਾਹ ਕਾ- ਪੁਤੁ (ਦੇ ਨਾਮ) ਦਾ। ਬਉਰਾਨਾ-ਕਮਲਾ। ਭੈ-ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਡਰ। ਕਾਇ-ਕਿਸੇ ਅਰਥ ਨਹੀ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸੰ(ਸ)	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਧਧ	ਪ	ਸੰ(ਸ)	ਰੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਭਇ	ਆ	ਇ	ਵਾ	ਨਾ	ਸਾਹ	ਕਾ	ਕੋਈ	ਆ	ਏ	ਭੁ	ਤ	ਨਾ	S
ਪ	ਧ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-
ਨਾ	ਨ	ਕੁ	ਬਉ	ਰਾ	ਨਾ	S	ਕੇ	ਕ	ਹੈ	ਬੇ	ਤਾ	ਲਾ	S
ਮਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਪੁਪ	ਧੁ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ
ਹਉ	S	S	ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨੁ	ਕੋਈ	ਆ	ਏ	ਆ	ਦ	ਮੀ	S
ਧੁ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗਰ	ਸ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗਰ	S
ਅ	ਵ	ਰੁ	ਨ	ਜਾ	ਨਾ	S	ਨਾ	ਨ	ਕੁ	ਵੇ	ਚਾ	ਰਾ	S
X			2		3		X			2		3	

(੩੩ ਸਵੱਯੈ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਤੋਂ ਤਨਿ ਤਿਆਗਤ ਹੀ ਸੁਨ ਰੇ ਜਸ, ਪ੍ਰੇਤ ਬਖਾਨਿ ਤ੍ਰਿਯਾ ਭਜਿ ਜੈ ਹੈ। ਪੁਤ੍ਰ ਕਲਿਤ੍ਰ ਸੁਮਿਤ੍ਰ ਸਖਾ, ਇਹ ਬੇਗ ਨਿਕਾਰਹੁ ਆਇਸ ਦੇ ਹੈ। ਭਉਨ ਭੰਡਾਰ ਧਰਾ ਗੜ ਜੇਤਿਕ, ਛਾਡਤ ਪ੍ਰਾਨ ਬਿਗਾਨ ਕਰੈ ਹੈ। ਚੇਤੁ ਰੇ ਚੇਤੁ, ਅਚੇਤ ਮਹਾਂ ਪਸੁ, ਅੰਤ ਕੀ ਬਾਰ ਇਕੇਲੇ ਹੀ ਜੈ ਹੈ॥੩੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤੋਂ-ਤੇਰੇ। ਜਸ-ਮੁਰਖ। ਪ੍ਰੇਤ ਬਖਾਨਿ-ਭੂਤ ਆਖ ਕੇ। ਤ੍ਰਿਯਾ-ਇਸਤਰੀ। ਕਲਿਤ੍ਰ-ਇਸਤਰੀ, ਤੀਵੀਂ। ਸੁਮਿਤ੍ਰ-ਚੰਗੇ ਮਿੱਤਰ। ਇਹ ਬੇਗ-ਇਸੇ ਵੇਲੇ, ਛੇਤੀ। ਨਿਕਾਰਹੁ-ਕੱਢੇ। ਆਇਸ-ਮਸ਼ਵਰਾ, ਰਾਏ। ਭਉਨ-ਭਵਨ, ਘਰ। ਭੰਡਾਰ-ਮਜ਼ਾਨਾ। ਧਰਾ-ਧਰਤੀ, ਜ਼ਮੀਨ। ਗੜ-ਕਿਲ੍ਹੇ। ਜੇਤਿਕ-ਜਿਤਨਾ ਭੀ। ਬਿਗਾਨ-ਬਿਗਾਨੇ, ਓਪਰੇ। ਚੇਤੁ-ਯਾਦ ਕਰ। ਪਸੁ- ਪਸ਼ੂ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 (ਮੱਧ ਲੈਅ)

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਗ	ਗਰ	ਸ	ਮਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗਮ	ਪਪ	ਧ	ਨ
ਚੇ	ਤੁS	ਰੇ	ਚੇS	S	ਤੁ	ਤੋ	ਤ	ਨਿS	ਤਿਆ	ਗ	ਤ
ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਧਧ	ਪ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਅ	ਚੇ	ਤ	ਮਹਾਂ	ਪ	ਸੁ	ਹੀ	ਸੁ	ਨ	ਰੇ	ਜ	ੜ
ਪ	ਧੁ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	ਸੰ(ਸ)	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ
ਅੰ	ਤ	ਕੀ	ਬਾ	S	ਰ	ਪ੍ਰੇ	S	ਤ	ਬ	ਖਾ	ਨਿ
ਧੁ	ਮ	ਪ	ਧਪ	ਗ	ਰਸ	ਪਪ	ਧੁ	ਮਪ	ਧਪ	ਗ	ਰਸ
ਇ	ਕੇ	ਲੇ	ਹੀS	ਜੈ	ਹੈS	ਤ੍ਰਿਯਾ	ਭ	ਜਿS	ਜੈS	ਹੈ	SS
X			0			X			0		

ਵਾਰ ੧੯ ਪਉੜੀ ੧੪ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨਮੁ ਸਵਾਰਿ ਦਰਗਹ ਚਲਿਆ। ਸਚੀ ਦਰਗਹ ਜਾਇ ਸਚਾ ਪਿੜੁ ਮਲਿਆ। ਗੁਰਮੁਖਿ ਭੋਜਨੁ ਭਾਉ ਚਾਉ ਅਲਲਿਆ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਿਹਚਲੁ ਚਿਤੁ ਨ ਹਲੈ ਹਲਿਆ। ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਚੁ ਅਲਾਉ ਭਲੀ ਹੂੰ ਭਲਿਆ। ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਦੇ ਜਾਨਿ ਆਵਨਿ ਘਲਿਆ॥੧੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਾਉ-ਪ੍ਰੇਮ। ਅਲਲਿਆ- ਅਨੰਦ ਟਿਕਾਉ ਹੈ। ਨਿਹਚਲੁ-ਅਡੋਲ। ਅਲਾਉ-ਬੋਲਦੇ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ								ਅੰਤਰਾ							
1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਪੁ	ਪੁ	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਗ	ਪੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਪੁ	ਪੁ	ਪ	ਮ	ਪ
ਗੁ	ਮੁ	ਜਨ	ਮੁ	ਸ	ਵਾ	ਰਿ	ਸ	ਸ	ਚੀ	ਦਰ	ਗਰ	ਜਾ	ਸ	ਇ	ਸ
ਪੁ	ਧੁ	ਗ	ਰ	ਗ	-	ਰ	ਸ	ਧੁ	ਸੰ	ਧੁ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਦਰ	ਗਰ	ਚ	ਲਿ	ਆ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਚਾ	ਪਿ	ੜੁ	ਮ	ਲਿ	ਆ	ਸ
x				0				ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਗ	ਗੁ	ਸ
								ਸ	ਚਾ	ਪਿ	ੜੁ	ਮ	ਲਿ	ਆ	ਸ
								x				0			

ਸ਼੍ਰੇਯਾ (ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ)

ਦੇਹ ਸਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹਿ ਇਹੈ, ਸੁਭ ਕਰਮਨ ਤੇ ਕਬਹੂੰ ਨ ਟਰੈ॥ ਨ ਡਰੈ ਅਰਿ ਸੇ ਜਬ ਜਾਇ ਲਰੈ, ਨਿਸਚੈ ਕਰ ਅਪਨੀ ਜੀਤ ਕਰੈ॥ ਅਰੁ ਸਿਖ ਹੋ ਆਪਨੇ ਹੀ ਮਨ ਕੋ, ਇਹ ਲਾਲਚ ਹਉ ਗੁਨ ਤਉ ਉਚਰੈ॥ ਜਬ ਆਵ ਕੀ ਅਉਧ ਨਿਦਾਨ ਬਨੈ, ਅਤ ਹੀ ਰਨ ਮੈ ਤਬ ਜੂਝ ਮਰੈ॥੨੩੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਿਵਾ-ਮਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮਹਾਂ ਮਾਇਆ। ਬਰ-ਸ਼ਕਤੀ। ਸੁਭ-ਚੰਗੇ। ਟਰੈ-ਹਟਾਂ। ਲਰੈ-ਲੜਾਂ। ਨਿਸਚੈ-ਯਕੀਨਨ। ਆਵ-ਉਮਰ। ਅਉਧ-ਸੀਮਾਂ, ਹੱਦ। ਨਿਦਾਨ-ਆਖਿਰਕਾਰ, ਅੰਤ ਨੂੰ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਕਹਿਰਵਾਂ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-4 ਦਲੰਤ ਲੈਅ

ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਸਰਗਮ ਨੂੰ ਸਾਜਾਂ ਤੇ ਬਜਾ ਕੇ ਚਲੰਤ ਲੈਅ ਬਨਾਉਣੀ ਹੈ ਫਿਰ ਸ਼ਬਦ ਸੁਰੂ ਕਰਨਾ ਹੈ।

1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
ਪ	ਪ	ਧੁ	ਗ	ਰ	ਰ	ਗੁ	ਸ	ਪੁ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਸ	ਧੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਸ	ਧੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਸ
x				x				x				x			

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਧੁ	ਗ	ਰੁ	ਗ	ਰੁ	ਗੁ	ਸ	ਪੁ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਦੇ	ਹੁ	ਵਾ	ਬਰ	ਮੇ	ਹੁ	ਹੈ	ਸ	ਨੁ	ਰੋ	ਅਰਿ	ਸੋ	ਜਬ	ਜਾਇ	ਲੁ	ਰੋ
ਮੁ	ਗੁ	ਮੁ	ਪ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ
ਸੁਭ	ਕਰ	ਮਨ	ਤੇ	ਕਬ	ਹੂੰ	ਨਟ	ਰੋ	ਨਿਸਚੈ	ਕਰ	ਅਪ	ਨੀ	ਜੀ	ਤਕ	ਰੋ	ਸ
x				0				ਸੰਗੁ	ਰੰ	ਗੰ	ਸੰ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ
								ਜੀ	ਤਕ	ਰੋ	ਸ	ਜੀ	ਤਕ	ਰੋ	ਸ
								ਗ	ਰੁ	ਗੁ	ਸ				
								ਜੀ	ਤਕ	ਰੋ	ਸ				
								x				0			

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ

(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਬਾਣੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੀ)

(੧੧੦੫)

ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ॥ ਗਗਨ ਦਮਾਮਾ ਬਾਜਿਓ ਪਰਿਓ ਨੀਸਾਨੈ ਘਾਉ॥ ਖੇਤੁ ਜੁ ਮਾਂਡਿਓ ਸੂਰਮਾ ਅਬ ਜੁਝਨ ਕੇ ਦਾਉ॥੧॥ ਸੂਰਾ ਸੋ ਪਹਿਚਾਨੀਐ ਜੁ ਲਰੈ ਦੀਨ ਕੇ ਹੇਤ॥ ਪੁਰਜਾ ਪੁਰਜਾ ਕਟਿ ਮਰੈ ਕਬਹੂ ਨ ਛਾਡੈ ਖੇਤੁ॥੨॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗਗਨ-ਅਕਾਸ਼, ਦਸਮ ਦੁਆਰ । ਦਮਾਮਾ-ਕੋਸਾ, ਨਗਾਰਾ। ਨੀਸਾਨੈ-ਠੀਕ ਟਿਕਾਣੇ ਉੱਤੇ। ਖੇਤੁ-ਰਣ ਭੂਮੀ। ਮਾਂਡਿਓ-ਮੱਲ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਜੁਝਨ-ਲੜਨ ਦਾ। ਦਾਉ-ਸਮਾਂ। ਦੀਨ-ਦੁਖੀਆਂ ਲਈ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-4 ਚਲੰਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
ਧੁਨ	ਸੰਸ	ਧੁਨ	ਸੰ	ਗੰ	-ਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਗੰਗੰ	ਰੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ
ਗਗ	ਨਦ	ਮਾS	ਮਾ	ਬਾ	Sਜਿ	ਓS	S	ਸੂ	ਰਾ	ਸੋS	S	ਪਹਿ	ਚਾਨੀ	ਐS	S
ਧੁਨ	ਸੰਸ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਸੰ	ਸੰਸ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਧ	ਪ
ਪਰਿ	ਓਨੀ	ਸਾ	ਨੈS	ਘਾ	S	ਉ	S	ਜੁ	ਲਰੈ	ਦੀਨ	ਕੇ	ਹੇ	S	ਤ	S
ਮਗ	ਮਪ	ਪਧੁ	ਮੰਪ	ਧ	ਪ	ਧਪ	ਗ	ਪਪ	ਧੁ	ਮੰਮ	ਪ	ਪਧੁ	ਨ	ਨ	ਧੁਪ
ਖੇS	ਤੁਜੁ	ਮਾਂS	ਡਿਓ	ਸੂ	ਰ	ਮਾS	S	ਪੁਰ	ਜਾ	ਪੁਰ	ਜਾ	ਕS	ਟਿ	ਮ	ਰੈS
ਧੁਪ	ਪ	ਧੁਪ	ਪ	ਗ	-ਰ	ਗ	ਰਸ	ਪਪ	ਧੁਪ	ਪੁਪ	ਪੁਗ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਅਬ	ਜੂ	ਝਨ	ਕੇ	ਦਾ	SS	ਉ	SS	ਕਬ	ਹੂਨ	ਛਾS	ਡੈS	ਖੇ	S	ਤੁS	S
ਸੰਸ	ਗੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਧ	ਪ	ਸੰਸ	ਗੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਧ	ਪ
ਅਬ	ਜੂS	ਝਨ	ਕੇ	ਦਾ	S	ਉ	S	ਕਬ	ਹੂਨ	ਛਾS	ਡੈ	ਖੇ	S	ਤੁ	S
ਮੰਪ	ਧੁਨ	ਨੁਧੁ	ਪ	ਧੁਪ	ਗ	ਗ	ਰਸ	ਪਪ	ਧੁਨ	ਧੁ	ਪ	ਧੁਪ	ਗ	ਗਰ	ਸ
ਅਬ	ਜੂS	ਝਨ	ਕੇ	ਦਾS	S	ਉ	SS	ਕਬ	ਹੂਨ	ਛਾ	ਡੈ	ਖੇS	S	ਤੁS	S
X				X				X				X			

(ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੩)

(੧੦੯੪)

ਪਉੜੀ॥ ਆਪੇ ਕਰਿ ਕਰਿ ਵੇਖਦਾ ਆਪੇ ਸਭੁ ਸਚਾ॥ ਜੋ ਹੁਕਮੁ ਨ ਬੁਝੈ ਖਸਮ ਕਾ ਸੋਈ ਨਰੁ ਕਚਾ॥ ਜਿਤੁ ਭਾਵੈ ਤਿਤੁ ਲਾਇਦਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਸਚਾ॥ ਸਭਨਾ ਕਾ ਸਾਹਿਬੁ ਏਕੁ ਹੈ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਰਚਾ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਦਾ ਸਲਾਹੀਐ ਸਭਿ ਤਿਸ ਦੇ ਜਚਾ॥ ਜਿਉ ਨਾਨਕ ਆਪਿ ਨਚਾਇਦਾ ਤਿਵ ਹੀ ਕੇ ਨਚਾ॥੨॥੧॥ਸੁਧੁ॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਆਪੇ- ਆਪ ਹੀ। ਸਭੁ-ਹਰ ਥਾਂ। ਸਚਾ-ਅਟੱਲ। ਹੁਕਮੁ-ਰਜ਼ਾ। ਕਚਾ-ਭੋਲਣ ਵਾਲਾ। ਗੁਰਮੁਖਿ-ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਮਨੁੱਖ। ਰਚਾ-ਰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮਿਲ ਸੱਕੀਦਾ ਹੈ। ਜਚਾ-ਚੋਜ, ਤਮਾਸ਼ੇ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਪਉੜੀ ਮਾਤਰਾਂ-4

1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
ਪ	ਧੁਪ	ਗਗ	ਰੁਰ	ਗ	ਰੁਰ	ਗੁਰ	ਸ	ਮਗ	ਮੁਪ	ਪੁਧੁ	ਨ	ਧੁ	-	ਪੁਮ	ਪ
ਆ	ਪੇਸ	ਕਰਿ	ਕਰਿ	ਵੇ	ਸਖ	ਦਾਸ	ਸ	ਆਸ	ਪੇਸ	ਸਸ	ਭੁ	ਸ	ਸ	ਚਾਸ	ਸ
ਜੇ	ਹੁਕਮੁ	ਨਸ	ਬੁਝੈ	ਖਸ	ਸਮ	ਕਾਸ	ਸ	ਸੇਸ	ਈਸ	ਨਸ	ਰੁ	ਕ	ਸ	ਚਾਸ	ਸ
ਜਿਤੁ	ਭਾਵੈ	ਤਿਸ	ਤੁਸ	ਲਾ	ਇਸ	ਦਾਸ	ਸ	ਗੁਰ	ਮੁਖਿ	ਹਸ	ਰਿ	ਸ	ਸ	ਚਾਸ	ਸ
ਸਭ	ਨਾਸ	ਕਾਸ	ਸਾਹਿਬੁ	ਏ	ਸਕੁ	ਹੈਸ	ਸ	ਗੁਸ	ਰਸ	ਸਬ	ਦੀ	ਰ	ਸ	ਚਾਸ	ਸ
ਗੁਰ	ਮੁਖਿ	ਸਸ	ਦਾਸ	ਸ	ਲਾਹੀ	ਐਸ	ਸ	ਸਸ	ਭਿਸ	ਤਿਸ	ਦੇ	ਜ	ਸ	ਚਾਸ	ਸ
ਪੁਪ	ਪੁਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧੁਪ
ਜਿਉ	ਨਾਨਕ	ਆ	ਪਿ	ਨ	ਚਾਇ	ਦਾ	ਸ	ਤਿ	ਵ	ਹੀ	ਕੇਸ	ਨ	ਚਾ	ਸ	ਕੇਸ
ਗ	ਗ	ਰ	ਗੁਰ	ਗੁਰ	ਸ	-	-								
ਨ	ਚਾ	ਸ	ਕੇਸ	ਨਸ	ਚਾ	ਸ	ਸ								
X				X				X				X			

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ (ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੂਪ)

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਮਾਰੂ ਬਾਟ-ਕਲਿਆਨ ਸਵਰ-ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਹੋਰ ਸੁੱਖ
 ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ
 ਵਾਦੀ-ਗੰਧਾਰ ਸੰਵਾਦੀ-ਨਿਸ਼ਾਦ ਸਮਾਂ-ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ,
 ਅਰੋਹ-ਸ, ਗ ਮੰ ਪ, ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਮੰ ਗ ਰ, ਗ ਰ, ਸ।
 ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਗ ਮੰ ਪ, ਧ ਪ ਮੰ ਗ, ਮੰ ਗ, ਰ, ਗ ਰ ਸ।
 ਸੰਖੇਪ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਨੁ ਸ, ਨੁ ਸ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਰ, ਮੰ ਗ, ਮੰ ਗ ਰ, ਸ ਨੁ ਸ, ਗ ਮੰ ਗ, ਗ ਮੰ ਪ ਮੰ ਗ,
 ਪ ਧ ਪ ਮੰ ਗ, ਨ ਧ ਪ, ਗ ਮੰ ਪ ਨ, ਨ ਧ ਪ, ਗ ਮੰ ਪ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਗੰ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਸੰ
 ਨ, ਧ ਪ, ਪ ਧ ਪ ਮੰ ਗ, ਗ ਮੰ ਗ ਰ, ਮੰ ਗ, ਮੰ ਗ ਰ, ਗ ਰ, ਸ।

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੦੦੮)

ਵੈਦੇ ਨ ਵਾਈ ਭੈਣੋ ਨ ਭਾਈ ਏਕੇ ਸਹਾਈ ਰਾਮੁ ਹੇ॥੧॥ ਕੀਤਾ ਜਿਸੇ ਹੋਵੈ ਪਾਪਾਂ ਮਲੇ ਧੋਵੈ ਸੋ
 ਸਿਮਰਹੁ ਪਰਧਾਨੁ ਹੇ॥੨॥ ਘਟਿ ਘਟੇ ਵਾਸੀ ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਅਸਥਿਰੁ ਜਾ ਕਾ ਥਾਨੁ ਹੇ॥੩॥ ਆਵੈ
 ਨ ਜਾਵੈ ਸੰਗੇ ਸਮਾਵੈ ਪੂਰਨ ਜਾ ਕਾ ਕਾਮੁ ਹੇ॥੪॥ ਭਗਤ ਜਨਾ ਕਾ ਰਾਖਣਹਾਰਾ॥ ਸੰਤ ਜੀਵਹਿ ਜਪਿ
 ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ॥ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਸਮਰਥੁ ਸੁਆਮੀ ਨਾਨਕੁ ਤਿਸੁ ਕੁਰਬਾਨੁ ਹੇ॥੫॥੨॥੩੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਵੈਦੇ-ਵੈਦ, ਹਕੀਮ। ਵਾਈ-ਦਵਾਈ। ਮਲੇ-ਮੈਲ। ਪਰਧਾਨੁ-ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ। ਵਾਸੀ-ਵੱਸਣ ਵਾਲਾ। ਅਸਥਿਰੁ-ਸਦਾ
 ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ। ਥਾਨੁ-ਟਿਕਾਣਾ। ਕਾਮੁ-ਕੰਮ। ਜੀਵਹਿ-ਜੀਉਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ-ਜਿੰਦ ਦਾ ਆਸਰਾ।

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ

ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਮ̣	ਗ	-	ਰ	-
											ਵੈ	ਦੇ	S	ਨ	S
ਸ	-	ਗ	ਮ̣	ਪ	ਪ	ਮ̣	ਗ	ਮ̣	-	ਗ	ਗ	ਮ̣	ਪ	ਨ	-
ਵਾ	S	ਈ	S	ਭੈ	ਣੇ	ਨ	S	ਭਾ	S	ਈ	ਏ	S	ਕੇ	S	S
ਨ	ਧ	ਪ	-	ਮ̣	ਗ	ਮ̣	ਗ	ਰ	-	ਸ					
ਸ	ਹਾ	ਈ	S	ਰਾ	S	S	ਮੁ	ਹੇ	S	S					
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਗ	ਮ̣	ਪ	ਨ	ਨ
											ਕੀ	ਤਾ	ਜਿ	S	ਸੋ
ਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	-	-
ਹੋ	S	ਵੈ	S	ਪਾ	ਪਾਂ	ਮ̣	ਲੇ	ਧੋ	S	ਵੈ	ਸੋ	S	S	S	S
ਧ	ਪ	ਮ̣	ਪ	ਮ̣	ਗ	ਮ̣	ਗ	ਰ	-	ਸ					
ਸਿ	ਮ	ਰ	ਹੁ	ਪ	ਰ	ਧਾ	ਨੁ	ਹੇ	S	S					
X				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮ̣ ਪਨ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਰ ਗਰ ਸ- 2) ਗਮ̣ ਪਨ ਸਨ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਮਗ ਰਸ
- 3) ਗਮ̣ ਪਨ ਧਪ ਗਮ̣ ਪਨ ਸਨ ਧਪ ਮਗ ਰਰ ਗਰ ਸ-
- 4) ਗਮ̣ ਗਰ ਸ- ਨਸੰ ਨਧ ਪ- ਧਪ ਮਗ ਮਗ ਰਰ ਸ-
- 5) ਗਮ̣ ਪਧ ਪਮ ਗਮ̣ ਪਨ ਧਪ ਗਮ̣ ਪਨ ਸੰਗ ਰੰਸ ਨਸੰ ਨਨ ਧਪ ਮਗ ਮਗ ਰਸ
- 6) ਗਮ̣ ਪਗ ਮਪ ਗਮ̣ ਪਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਪਨ ਸੰਪ ਨਸੰ ਪਨ ਧਪ ਮਗ ਮਗ ਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੋ ਵਾਰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਾ ਬਿਸਰਾਮ ਦੇ ਕੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਮੁਖੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 12ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਦੋ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਦੂਜੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਇੱਕ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 12ਵੀਂ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਮੁਖੜਾ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 4) 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਅੱਠ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਬਾਰਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

੨੨-ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ, ਮੱਧ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਡੇ ਗਾਇਨ ਤੇ ਵਾਦਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਘਰਾਣੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਪੁਸ਼ਤ-ਦਰ-ਪੁਸ਼ਤ ਸਾਂਭ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦੱਖਣੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਰਾਗ ਮੁਖਾਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਮੁਖਾਰੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗ ਤੇ ਨ ਕੋਮਲ ਸਵਰ ਹਨ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਮ ਪ ਧ ਨੁ ਧ ਸ। ਅਵਰੋਹ-ਸ ਨੁ ਧ ਪ ਮ ਗੁ ਰ ਸ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ, ਇਹਨਾਂ ਗੁਰ-ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਦੇਣ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੮ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਗਨੀ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਈ ਹੈ। ਭੈਰੋਂ, ਰਾਮਕਲੀ, ਟੋਡੀ ਤੋਂ ਬਣੀ ਹੈ, ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਹੋਰਨਾਂ ਮੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਖਾਰੀ, ਕੁੰਭਾਰੀ, ਧੁੰਧਾਰ, ਕੁਮਾਰੀ ਆਦਿਕ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਤੁਖਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੩੨ ਅਨੁਸਾਰ ਭੈਰੋਂ, ਰਾਮਕਲੀ, ਟੋਡੀ ਮਿਲ ਕੇ ਤੁਖਾਰੀ ਰਾਗ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਇਸ ਦਾ ਨਾਉਂ ਧੁੰਧਾਰ ਕਰਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਗ ਦੀ ਕਿਸੇ ਬੰਸਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਤੁਖਾਰੀ ਬਾਰੇ ਵਰਨਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦੀ ਰਾਗਨੀ ਹੈ, ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਚਾਰ ਘੜੀ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਹੈ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਤੁਖਾਰੀ ਸ਼ਾੜਵ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਗੰਧਾਰ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਸ਼ੁੱਧ, ਰਿਸ਼ਭ ਪੈਵਤ ਕੋਮਲ ਤੇ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਧਿਅਮ ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਡਾ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਗ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਗੰਧਾਰ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੋਨੋਂ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਪ ਵਾਦੀ ਸ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਨੁ ਸ ਗੁ ਰ ਸ, ਗ ਮ ਪ ਮ ਪ ਮ ਪ, ਪ ਧ ਨੁ ਧ ਪ ਮ ਪ, ਸੰ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸ ਨ ਸੰ ਨ ਸੰ, ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਮ ਪ ਮ ਪ, ਮ ਗੁ ਰ ਸ, ਰ ਨੁ ਸ। ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿੱਖਿਏਲਜ਼ ਵੋ. ੨ ਪੰਨਾ ੧੭੫ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਇੱਕ ਲੋਕ-ਪੁਨ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਗਾਇਣ ਲਈ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਗ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ੧੫ਵੀਂ ਤੋਂ ੧੮ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਰਨਾਟਕੀ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਮੁਖਾਰੀ ਨਾਮ ਦਾ ਇੱਕ ਰਾਗ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਤੁਖਾਰੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਰਚਿਤ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਸਵੇਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਤੁਖਾਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਸਵਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਪਰ ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਲਈ ਮੁਖਾਰੀ ਸਕੇਲ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਨ ਸ, ਗੁ ਮ ਪ, ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਗੁ ਰ ਸ। ਪਕੜ- ਨੁ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਪ, ਮ ਗੁ, ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਦੇ ਦੋ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਵਿੱਚ ਸ, ਰ, ਦੇਵੇਂ ਗੰਧਾਰ, ਦੇਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਪ, ਧ ਤੇ ਦੇਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਸੰ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਤੱਕ ਦੂਜਾ- ਸ, ਰ, ਗ, ਦੇਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਪ, ਧ, ਦੇਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਸੰ ਤਾਰ ਸਪਤਕ। ਖਮਾਜ ਅੰਗ, ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ। ਆਰੋਹੀ-ਨੁ ਸ ਗੁ ਰ ਸ, ਗ ਮ ਪ ਮ ਪ ਮ ਪ, ਪ ਧ ਨੁ ਧ ਪ ਮ ਪ, ਸੰ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹੀ-ਸੰ ਨ ਸੰ ਨ ਸੰ, ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਮ ਪ ਮ ਪ, ਮ ਗੁ ਰ ਸ, ਰ ਨੁ ਸ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਰੂਪ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਧਿਅਮ, ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ, ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਪੰਚਮ ਵਾਦੀ ਤੇ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਤੇ ਗਾਇਨ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਤੇ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ, ਨੁ ਸ ਗੁ ਮ ਪ, ਧ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਧ ਮ, ਪ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ, ਸਰ, ਸ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਰੂਪ ਅਨੁਸਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ ਭਾਗ-੪' ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੇਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਦੇਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਵਾਦੀ ਪ, ਸੰਵਾਦੀ ਸ, ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ, ਨੁ ਸ, ਗੁ ਮ ਪ, ਮ ਧ, ਨੁ ਪ, ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ, ਨੁ ਧ ਪ, ਧ ਮਪ, ਮਗੁ, ਰ ਸ। ਉਹਨਾਂ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਦੇ ਉਪਲਬਧ ੮ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਸਰੂਪ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਦਾ ਇਕ ਸਰੂਪ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ, ਰਿਸ਼ਭ ਕੋਮਲ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦੇਵੇਂ ਧੈਵਤ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ, ਜਾਤੀ-ਸ਼ਾੜਵ ਤੇ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ ਸੰਧੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਨੁ ਰੁ ਗ ਮ ਧ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਰੁ ਨ ਧ, ਮ ਧ, ਮ ਗੁ ਰੁ ਸ। ਰਾਗ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ, ਮਧਿਅਮ ਦੇਵੇਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ, ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਸ ਨੁ ਸ, ਗੁ, ਮ ਪ, ਧ ਨੁ ਧ ਪ, ਧ ਮ, ਪ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ, ਸ ਰ ਸ। ਇਹ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਰੂਪ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਰੂਪ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਤੋੜੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ, ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਦੇਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਨੁ ਸ, ਗੁ, ਮ ਪ, ਧ ਪ ਧ ਮ ਪ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧ, ਪ ਮ ਗੁ, ਰ ਸ ਰ ਨੁ ਸ। ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਭਾਗ-੬ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਦਾ ਸਰੂਪ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ' ਵਾਲਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਨੁ ਸ ਗੁ ਮ ਪ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ ਮ ਗੁ ਰ ਸ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੪ ਪੰਨਾ ੫੨ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰ-ਭਾਈ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਰਗਵਾਸੀ ਪੰਡਿਤ ਦਲੀਪ ਚੰਦਰ ਬੇਦੀ ਤੋਂ ਅਗਵਾਈ ਲੈ ਕੇ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਦੀ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ 'ਘੋਲ ਘੁਮਾਈ ਲਾਲਨਾ' ਝੱਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰਵਾਈ, ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਸੋ ਰਾਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਮੋਟੀ ਨੇ ਵੀ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਕੀਤਾ। ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਹੀ ਅੱਜ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ' ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੁਖਾਰੀ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਸਰਦਾਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਦਾ 'ਸਾਜਨ ਦੇਸਿ ਵਿਦੇਸੀਅੜੇ', ਤੇ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲਕੋਟ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ 'ਭੋਲਾਵੜੈ ਭੁਲੀ' ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਗਾਹੇ ਬਗਾਹੇ ਸੁਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸੰ ਨ ਯ ਪ ਲੈਣ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿੱਚ ਖਮਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਯ ਪ, ਯ ਨ ਯ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ ਰ ਸ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੀਕ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਟ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦਾ ਫਿਰ ਵੀ ਤੋੜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਨੇੜੇ ਦਾ ਥਾਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿੱਚ ਮਧੁਵੰਤੀ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਜਾਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਤੁਖਾਰੀ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਸਰੂਪ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਨੂੰ ਬਾਈਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਪੰਨਾ ੧੧੦੭ ਤੋਂ ੧੧੧੭ ਤੱਕ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਛੰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤੇ ਤੁਖਾਰੀ ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ ਮ:੧ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮ:੧ ਦੇ ੬, ਮ:੪ ਦੇ ੪ ਤੇ ਮ:੫ ਦਾ ੧ ਸ਼ਬਦ ਰਚਿਤ ਹੈ।

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗ-ਤੁਖਾਰੀ ਥਾਟ-ਤੋੜੀ ਸਵਰ-ਦੋਨੋਂ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ, ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਹੋਰ ਸਭ ਸੁੱਧ ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ-ਐੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ-ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ-ਸ਼ੜਜ ਸਮਾਂ-ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਆਰੋਹ-ਨ ਸ, ਗੁ ਮ ਪ, ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਯ ਪ, ਨ ਯ ਪ, ਮ ਗੁ ਰ ਸ। ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)-ਨ ਸ, ਗੁ ਮ ਪ, ਨ ਯ ਪ, ਪ ਯ ਮ ਪ, ਮਗੁ ਰ ਸ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ ਨ ਸ, ਨ ਸ ਗੁ, ਰ ਸ, ਨ ਸ ਨ, ਯ ਪ, ਯ ਨ ਯ ਪ, ਪ ਯ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਨ ਸ, ਸ ਰ ਸ, ਨ ਸ ਗੁ, ਗੁ ਮ ਗੁ, ਗੁ ਮ ਪ ਮ ਗੁ, ਮ ਪ ਯ ਪ, ਪ ਨ ਯ ਪ, ਪ ਯ ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਪ ਯ ਨ ਯ ਪ, ਪ ਯ ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਪ, ਨ ਯ ਪ, ਪ ਯ ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਪ, ਮ ਗੁ ਰ ਸ ਨ ਸ।

ਸ, ਨ ਸ ਗੁ, ਮ ਗੁ, ਸ ਰ ਨ ਸ, ਗੁ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਯ ਪ, ਪ ਯ ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਪ ਯ ਮ ਪ, ਯ ਨ ਯ ਪ, ਪ ਯ ਮ ਪ ਨ ਯ ਪ, ਗੁ ਮ ਪ ਨ, ਮ ਪ ਨ ਸ, ਸ ਰੇ ਸ, ਨ ਸ ਗੁ ਰੇ ਸ, ਸੰ ਨ ਯ ਪ, ਯ ਨ ਯ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਪ ਯ ਨ ਯ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਪ ਮ ਗੁ, ਮ ਪ ਮ ਗੁ ਰ ਸ ਨ ਸ।

ਗੁ ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਪ ਯ ਪ, ਗੁ ਮ ਪ ਯ ਨ ਯ ਪ, ਗੁ ਮ ਪ ਨ ਸ, ਨ ਸ ਪ ਨ ਸ, ਪ ਨ ਸ ਰੇ ਸ, ਨ ਸ ਗੁ ਰੇ ਸ, ਨ ਸ ਗੁ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਗੁ ਰੇ ਸ, ਸ ਰੇ ਸ ਨ ਸ, ਨ ਸ ਨ ਯ ਪ, ਪ ਨ ਯ ਪ, ਪ ਯ ਮ ਪ, ਨ ਯ ਪ, ਗੁ ਮ ਪ ਯ ਨ ਯ ਪ, ਪ ਯ ਮ ਪ ਗੁ, ਮ ਪ ਮ ਗੁ ਰ ਸ, ਸ ਨ ਸ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪)

(੧੩੯੯-੧੪੦੦)

ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ, ਕਰੁ ਮਨ ਮੇਰੇ॥ ਤਾਰਣ ਤਰਣ, ਸਮੁਥੁ ਕਲਿਜੁਗਿ, ਸੁਨਤ ਸਮਾਧਿ ਸਬਦ ਜਿਸੁ
ਕੇਰੇ॥ ਫੁਨਿ ਦੁਖਨਿ ਨਾਸੁ, ਸੁਖਦਾਯਕੁ ਸੂਰਉ, ਜੋ ਧਰਤ ਧਿਆਨੁ, ਬਸਤ ਤਿਹ ਨੇਰੇ॥ ਪੂਰਉ ਪੁਰਖੁ,
ਰਿਦੈ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ, ਮੁਖੁ ਦੇਖਤ ਅਘ ਜਾਹਿ ਪਰੇਰੇ॥ ਜਉ, ਹਰਿ ਬੁਧਿ ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਚਾਹਤ, ਗੁਰੂ
ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਕਰੁ ਮਨ ਮੇਰੇ॥੫॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਾਰਣ ਤਰਣ-ਤਾਰਣ ਲਈ ਜਹਾਜ਼। ਸਮਾਧਿ-ਸਮਾਧੀ। ਕੇਰੇ-ਦੇ। ਫੁਨਿ-ਅਤੇ ਹੋਰ। ਦੁਖਨਿ ਨਾਸੁ-ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ
ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਸੂਰਉ-ਸੂਰਮਾ। ਤਿਹ ਨੇਰੇ-ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ। ਪੂਰਉ-ਪੂਰਨ। ਰਿਦੈ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਅਘ-ਪਾਪ।
ਜਾਹਿ ਪਰੇਰੇ-ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰਿ ਬੁਧਿ-ਰੱਬੀ ਅਕਲ। ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ-ਰਿੱਧੀ ਸਿੱਧੀ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
x		0		2		0		3		4	ਸ-ਨੁਸ ਵਾਹਿਗੁ
ਰਸ	ਗੁਗੁਗੁਗੁ	ਰਰਰਸ	ਰਰਸਸ	ਨੁ-ਸਸ	ਗੁਗੁਮੰ-	ਪਪਮਪ	ਧਧਧ	ਧਨੁਧ	ਪਧਮਪ	ਗੁਮਪਮ	ਗੁਗੁਰਸ
ਗੁਰੂ	ਗੁਰੁਗੁਰੂ	ਗੁਰਕਰੁ	ਮਨਮੇਰੇ	ਤਾੳਰਣ ਤਰਣੳ	ਸਮੁਥੁ	ਕਲਿਜੁਗਿ	ਸੁਨਤੳ	ਸਮਾਧਿੳ	ਸਬਦੳ	ਜਿਸੁਕੇਰੇ	
ਨੁਸਗੁਮੰ	ਪਮਧਪ	ਗੁਮਪਨ	ਧ-ਪਪ	ਧਨੁਧ	ਮਪਧਪ	ਮਮਮਗੁ	ਰਸ	ਗੁਮਧਪ	ਧਨੁਧ	ਨਸੰ-ਨ	ਸੰ-ਨਸੰ
ਫੁਨਿਦੁਖਨਿ ਨਾੳਸੁ	ਸੁਖਦਾਯਕੁ	ਸੂੳਰਉ	ਜੋਧਰਤ	ਧਿਆਨੁ	ਬਸਤਤਿਹ	ਨੇਰੇ	ਪੂਰਉਪੁਰਖੁ	ਰਿਦੈਹਰਿ	ਸਿਮਰਤੳਸਿਮ	ਰਤੳਸਿਮਰਤ	
ਨਸੰਗੁੰ-	ਰੰਰੰਸੰਸੰ	ਨ-ਸੰਨ	ਧਧਪ-	ਧਧਨੁਨੁ	ਧਧਪਪ	ਪਮਧਪ	ਗੁਗੁਮੰਮੰ	ਪਮਧਪ	ਗੁਗੁਰਸ	ਗੁਗੁਰਸ	ਗੁਗੁਰਸ
ਮੁਖੁਦੇੳ	ਖਤਅਘ	ਜਾੳਹਿੳ	ਪਰੇਰੇੳ	ਜਉਹਰਿ	ਬੁਧਿਰਿਧਿ	ਸਿਧਿਚਾਹਤ	ਗੁਰੂਗੁਰੂ	ਗੁਰਕਰੁ	ਮਨਮੇਰੇ	ਮਨਮੇਰੇ	ਮਨਮੇਰੇ
ਰਰਸਸ											
ਵਾਹਿਗੁਰੂ											

ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੫ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੧੭)

ਘੋਲਿ ਘੁਮਾਈ ਲਾਲਨਾ ਗੁਰਿ ਮਨੁ ਦੀਨਾ॥ ਸੁਣਿ ਸਬਦੁ ਤੁਮਾਰਾ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਭੀਨਾ॥ ਇਹੁ ਮਨੁ ਭੀਨਾ
ਜਿਉ ਜਲ ਮੀਨਾ ਲਾਗਾ ਰੰਗੁ ਮੁਰਾਰਾ॥ ਕੀਮਤਿ ਕਹੀ ਨ ਜਾਈ ਠਾਕੁਰ ਤੇਰਾ ਮਹਲੁ ਅਪਾਰਾ॥ ਸਗਲ
ਗੁਣਾ ਕੇ ਦਾਤੇ ਸੁਆਮੀ ਬਿਨਉ ਸੁਨਹੁ ਇਕ ਦੀਨਾ॥ ਦੇਹੁ ਦਰਸੁ ਨਾਨਕ ਬਲਿਹਾਰੀ ਜੀਅੳੳ ਬਲਿ
ਬਲਿ ਕੀਨਾ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭੀਨਾ- (ਨਾਮ ਰਸ-ਵਿੱਚ) ਭਿੱਜ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੀਨਾ-ਮੱਛੀ। ਮੁਰਾਰਾ-ਹੇ ਮੁਰਾਰੀ! ਹੇ ਪਰਮਾਤਮਾ! ਅਪਾਰਾ-
ਬੇਅੰਤ। ਦੀਨਾ-ਗੁਰੀਬ। ਜੀਅੳੳ-ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਜਿੰਦ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮੰ
												ਘੇ	ਸ	ਲਿ	ਸ
ਪ	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਪਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁਮੰ	ਪਮੰ	ਗੁਰ	ਸ	ਗੁ	-	ਮੰ	ਗੁ
ਘੁ	ਮਾ	ਈ	ਸ	ਲਾੳ	ਸ	ਲ	ਸ	ਨਾੳ	ਸਸ	ਸਸ	ਸ	ਗੁ	ਸ	ਰਿ	ਸ

ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਪ	-	ਨੁ	-	ਧ	-	ਪ	-	ਪ	-	ਗੁ	ਮ
ਮ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਦੀ	ਸ	ਸ	ਸ	ਨਾ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸੁ	ਸ	ਣਿ	ਸ
ਪ	ਪ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਪ	-	ਧ	-
ਸ	ਬ	ਵੈ	ਸ	ਤੁ	ਸ	ਮਾ	ਸ	ਰਾ	ਸ	ਸ	ਸ	ਮੇ	ਸ	ਰਾ	ਸ
ਪਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮਪ	ਮਗੁ	ਰਸ				
ਮਸ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਭੀ	ਸ	ਸ	ਸ	ਨਾ	ਸਸ	ਸਸ	ਸਸ				
x				2				0							3

ਅੰਤਰਾ

ਪ	-	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ
ਭੀ	ਸ	ਨਾ	ਸ	ਜਿ	ਉ	ਜ	ਲ	ਮੀ	ਸ	ਨਾ	ਸ	ਇ	ਦੁ	ਮ	ਨੁ
ਰੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	-	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪ	-	ਨ	ਸੰ	ਗੁੰ	-
ਰੰ	ਸ	ਗੁ	ਸ	ਮੁ	ਸ	ਰਾ	ਸ	ਰਾ	ਸ	ਸ	ਸ	ਲਾ	ਸ	ਰਾ	ਸ
ਧ	-	ਪ	-	ਗੁ	-	ਮ	ਪ	ਗੁਮ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ				
ਰੰ	ਸ	ਗੁ	ਸ	ਮੁ	ਸ	ਰਾ	ਸ	ਰਾਸ	ਸਸ	ਸਸ	ਸ				3
x				2				0							

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸ ਗੁਮ ਪਮ ਗੁਮ ਪਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ
- 2) ਗੁਮ ਪਨੁ ਸੰਨ ਧਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ
- 3) ਪਨੁ ਸੰਨ ਧਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮਪ ਮਗੁ ਰਸ
- 4) ਗੁਮ ਪਧ ਨੁਧ ਪਧ ਮਪ ਮਗੁ ਰਸ ਨੁਸ
- 5) ਨੁਸ ਗੁਮ ਪਮ ਗੁਮ ਪਨੁ ਧਪ ਮਪ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ
- 6) ਗੁਮ ਪਧ ਮਪ ਗੁਮ ਪਨੁ ਧਪ ਮਪ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ
- 7) ਪਧ ਮਪ ਮਗੁ ਰਸ ਧਨੁ ਧਪ ਪਧ ਮਪ ਮਗੁ ਰਸ ਨਸ ਨਧ ਪਧ ਮਪ ਮਗੁ ਰਸ
- 8) ਪਮ ਗੁਮ ਪਨੁ ਧਪ ਪਨੁ ਸੰਨ ਧਪ ਪਨੁ ਸੰਗੁ ਰੰਸ ਨਨ ਧਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿੱਚ ਸੱਮ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਮੁਖੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਤੋਂ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 4) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 2 ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

(ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੧)

(੧੧੧੧)

ਸਾਜਨ ਦੇਸਿ ਵਿਦੇਸੀਅੜੇ ਸਾਨੇਹੜੇ ਦੇਦੀ॥ ਸਾਰਿ ਸਮਾਲੇ ਤਿਨ ਸਜਣਾ ਮੁੰਧ ਨੈਣ ਭਰੇਦੀ॥ ਮੁੰਧ ਨੈਣ ਭਰੇਦੀ ਗੁਣ ਸਾਰੇਦੀ ਕਿਉ ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਾ ਪਿਆਰੇ॥ ਮਾਰਗੁ ਪੰਥੁ ਨ ਜਾਣਉ ਵਿਖੜਾ ਕਿਉ ਪਾਈਐ ਪਿਰੁ ਪਾਰੇ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਸਬਦੀ ਮਿਲੈ ਵਿਛੁੰਨੀ ਤਨੁ ਮਨੁ ਆਗੈ ਰਾਖੈ॥ ਨਾਨਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਿਰਖੁ ਮਹਾ ਰਸ ਫਲਿਆ ਮਿਲਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਰਸੁ ਚਾਖੈ॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਾਰਿ-ਚੇਤੇ ਕਰ ਕੇ, ਯਾਦ ਕਰਕੇ। ਸਮਾਲੇ-(ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ) ਸਾਂਭਦੀ ਹੈ। ਮੁੰਧ-ਅੰਞਾਣ ਜੀਵ ਇਸਤਰੀ। ਸਾਰੇਦੀ-ਯਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਾਰਗੁ-ਰਸਤਾ। ਪੰਥੁ-ਰਸਤਾ। ਵਿਖੜਾ-ਔਖਾ, ਔਕੜਾ ਭਰਿਆ। ਵਿਛੁੰਨੀ-ਵਿਛੁੜੀ ਹੋਈ ਜੀਵ ਇਸਤਰੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਿਰਖੁ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਾਮ-ਰੁੱਖ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪਧੁ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ
								ਸਾ	s	ਜ	ਨ	ਦੇ	s	ਸਿ	s
ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	-	ਸ	-	ਪ	-	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	-
ਵਿ	ਦੇ	ਸੀ	ਅ	ੜੇ	s	s	s	ਸਾ	s	s	s	ਨੇ	ਹ	ੜੇ	s
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰਨ	ਧੁਪ	ਮੁਪ								
ਦੇ	s	s	s	ਦੀ	ss	ss	ss								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਪ	-	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ
								ਸਾ	s	ਰਿ	ਸ	ਮਾ	ਲੇ	ਤਿ	ਨ
ਸੰ	-	ਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	-	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪ	-
ਸ	s	ਜ	s	ਣਾ	s	s	s	ਮੁੰ	s	ਧ	s	ਨੈ	s	ਣ	s
ਪੁਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁਮ	ਪੁਮ	ਗੁਰ	ਸ								
ਭs	s	ਰੇ	s	ਦੀs	ss	ss	s								
x				2				0				3			

(ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੧)

(੧੧੧੧)

ਸੁਣਿ ਨਾਹ ਪਿਆਰੇ ਇਕ ਬੇਨੰਤੀ ਮੇਰੀ॥ ਤੂ ਨਿਜ ਘਰਿ ਵਸਿਅੜਾ ਹਉ ਰੁਲਿ ਭਸਮੈ ਢੇਰੀ॥ ਬਿਨੁ ਅਪਨੇ ਨਾਹੈ ਕੋਇ ਨ ਚਾਹੈ ਕਿਆ ਕਹੀਐ ਕਿਆ ਕੀਜੈ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਰਸਨ ਰਸੁ ਰਸਨਾ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਰਸੁ ਪੀਜੈ॥ ਵਿਣੁ ਨਾਵੈ ਕੋ ਸੰਗਿ ਨ ਸਾਥੀ ਆਵੈ ਜਾਇ ਘਨੇਰੀ॥ ਨਾਨਕ ਲਾਹਾ ਲੈ ਘਰਿ ਜਾਈਐ ਸਾਚੀ ਸਚੁ ਮਤਿ ਤੇਰੀ॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਾਹ-ਹੇ ਨਾਥ! ਨਿਜ ਘਰਿ-ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ। ਰੁਲਿ-ਖੁਆਰ ਹੋ ਕੇ। ਬਿਨੁ ਨਾਹੈ-ਖਸਮ ਤੋਂ ਬਿਨੁ। ਰਸਨ ਰਸੁ-ਸਾਰੇ ਰਸਾਂ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਰਸ। ਰਸਨਾ-ਜੀਭ। ਪੀਜੈ-ਪੀਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
						ਪੁ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ
						ਸੁ	ਣਿ	ਨਾ	ਸ	ਹ	ਪਿ	ਆ	ਰੇ	ਇ	ਕ
ਰ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਨ	ਨ	ਧ	ਪ
ਬੇ	ਨੰ	ਤੀ	ਸ	ਮੇ	ਰੀ	ਤੂ	ਸ	ਨਿ	ਜ	ਘ	ਰਿ	ਵ	ਸਿ	ਅ	ੜਾ
ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮੁਪ	ਮੁਗੁ	ਰਸ	ਨੁਸ										
ਹਉ	ਰੁਲਿ	ਭਸ	ਮੈਸ	ਢੇਸ	ਰੀਸ										
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

						ਮੰ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮੰ	-	ਪ	-	ਨ	-
						ਬਿ	ਨੁ	ਅ	ਪ	ਨੇ	ਸ	ਨਾ	ਸ	ਹੈ	ਸ
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਗੁੰ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ
ਕੋ	ਇ	ਨ	ਸ	ਚਾ	ਹੈ	ਕਿ	ਆ	ਕ	ਸ	ਹੀ	ਸ	ਐ	ਸ	ਕਿ	ਆ
ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮੁਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ										
ਕੀਸ	ਸਸ	ਸਸ	ਸ	ਜੈ	ਸ										
x				2				0				3			

(ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੧)

(੧੧੧੩)

ਏ ਮਨ ਮੇਰਿਆ ਬਿਨੁ ਪਉੜੀਆ ਮੰਦਰਿ ਕਿਉ ਚੜੈ ਰਾਮ॥ ਏ ਮਨ ਮੇਰਿਆ ਬਿਨੁ ਬੋੜੀ ਪਾਰਿ ਨ ਅੰਬੜੈ ਰਾਮ॥ ਪਾਰਿ ਸਾਜਨੁ ਅਪਾਰੁ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਗੁਰ ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲੰਘਾਵਏ॥ ਮਿਲਿ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਕਰਹਿ ਰਲੀਆ ਫਿਰਿ ਨ ਪਛੋਤਾਵਏ॥ ਕਰਿ ਦਇਆ ਦਾਨੁ ਦਇਆਲ ਸਾਚਾ ਹਰਿ ਨਾਮ ਸੰਗਤਿ ਪਾਵਓ॥ ਨਾਨਕੁ ਪਇਅੰਪੈ ਸੁਣਹੁ ਪ੍ਰੀਤਮ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਮਨੁ ਸਮਝਾਵਓ॥੫॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨ ਅੰਬੜੈ-ਨਹੀਂ ਅੱਪੜ ਸਕਦਾ। ਪਾਰਿ-ਪਾਰਲੇ ਪਾਸੇ। ਕਰਹਿ ਰਲੀਆ-ਜੇ ਤੂੰ ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ ਮਾਣੇ। ਨਾਮ ਸੰਗਤਿ-ਨਾਮ ਦਾ ਸਾਥ। ਨਾਨਕੁ ਪਇਅੰਪੈ-ਨਾਨਕ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਮੁਪ	ਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮੰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਏ	ਮਨ	ਮੇ	ਰਿਆ	ਬਿਸ	ਨੁਸ	ਪਉ	ੜੀ	ਆ	ਸ
ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ
ਮੰ	ਸ	ਦ	ਰਿ	ਕਿ	ਉ	ਚ	ੜੈ	ਰਾ	ਮ
x		0		2		3		0	

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਏ	ਮਨ	ਮੇ	ਰਿ	ਆ	s	ਬਿ	ਨੁ	ਬੋ	ਤੀ
ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧਨੁ	ਧੁ	ਮੰਗੁ	ਰਸ
ਪਾ	s	ਰਿ	ਨ	ਅੰ	ਬ	ਕੈs	ss	ਰਾs	ਮs
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸ ਗੁਮ ਪੁ ਮੁ ਧਨੁ ਧੁ ਮੁ ਮੰਗੁ ਰਸ ਨੁਸ
- 2) ਗੁਮ ਪਨੁ ਸੰਨ ਧੁ ਧਨੁ ਧੁ ਮੁ ਮੰਗੁ ਰਸ ਨੁਸ
- 3) ਪਨੁ ਸੰਨ ਧੁ ਮੁ ਧਨੁ ਧੁ ਮੁ ਮੰਗੁ ਰਸ ਨੁਸ
- 4) ਪਨੁ ਸੰਨ ਧੁ ਧਨੁ ਧੁ ਮੁ ਗੁਮ ਪੁ ਗੁਗੁ ਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 5ਵੀਂ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਪੰਜਵੀਂ ਤੋਂ ਦਸਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਤੇ s s ਦੇਣਾ ਹੈ।

(ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੫) (੧੧੧੭)

ਤੂ ਸਾਚਾ ਸਾਹਿਬੁ ਸਾਹੁ ਅਮਿਤਾ॥ ਤੂ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਪਿਆਰਾ ਪ੍ਰਾਨ ਹਿਤ ਚਿਤਾ॥ ਪ੍ਰਾਨ ਸੁਖਦਾਤਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਤਾ ਸਗਲ ਰੰਗ ਬਨਿ ਆਏ॥ ਸੋਈ ਕਰਮੁ ਕਮਾਵੈ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜੇਹਾ ਤੂ ਫੁਰਮਾਏ॥ ਜਾ ਕਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਜਗਦੀਸੁਰਿ ਤਿਨਿ ਸਾਧਸੰਗਿ ਮਨੁ ਜਿਤਾ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜੀਅਝਾ ਬਲਿਹਾਰੀ ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਤਉ ਦਿਤਾ॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਮਿਤਾ-ਹੱਦ ਬੰਨੇ ਤੋਂ ਪਰੇ। ਹਿਤ ਚਿਤਾ-ਮੇਰੀ ਜਿੰਦ ਦਾ ਹਿਤ। ਜਗਦੀਸੁਰਿ-ਜਗਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ। ਪਿੰਡੁ-ਸਰੀਰ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਪ	ਗੁਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਤੂ	ਸਾs	ਚਾ	ਸਾ	ਹਿ	ਬੁ	ਸਾ	s	ਹੁ	ਅ	ਮਿ	ਤਾ
ਗੁਮ	ਪੁ	ਨੁ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਧਨੁ	ਧੁ	ਮੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਤੂs	ਪ੍ਰੀ	ਤਮੁ	ਪਿਆ	s	ਰਾ	ਪ੍ਰਾs	ਨs	ਹਿs	ਤ	ਚਿ	ਤਾ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪੁ	ਗੁਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਪ੍ਰਾ	ਨs	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	ਤਾ	ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਜਾ	ਤਾ

ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮੁਪ	ਮੁਗੁ	ਰਸ
ਸS	ਗ	ਲ	ਰੰ	S	ਗ	ਬ	S	ਨਿ	ਆS	SS	ਏS
X		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- ਗੁਮੁ ਪਧ ਮੁਪ ਨਸੰ ਨਨ ਧਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮੁਪ ਮੁਗੁ ਰਸ ਨਸ
 - ਨਸ ਗੁਮੁ ਪਧ ਮੁਪ ਗੁਮੁ ਪਨੁ ਸੰਨੁ ਧਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮੁਗੁ ਰਸ
 - ਗੁਮੁ ਪਨੁ ਸੰਗੁ ਰੰਸੰ ਪਨੁ ਸੰਨੁ ਧਪ ਮੁਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮੁਗੁ ਰਸ
 - ਪਧ ਮੁਪ ਮੁਗੁ ਰਸ ਪਨੁ ਧਪ ਪਧ ਮੁਪ ਸੰਨੁ ਧਪ ਮੁਗੁ ਰਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ ਗੁ ਮੁਪ ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਸਾ Sਹੁ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੧॥

(੧੧੧੧)

ਭੋਲਾਵੜੈ ਭੁਲੀ ਭੁਲਿ ਭੁਲਿ ਪਛੋਤਾਣੀ॥ ਪਿਰਿ ਛੋਡਿਅੜੀ ਸੁਤੀ ਪਿਰ ਕੀ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣੀ॥ ਪਿਰਿ ਛੋਡੀ ਸੁਤੀ ਅਵਗਣਿ ਮੁਤੀ ਤਿਸੁ ਧਨ ਵਿਧਣ ਰਾਤੇ॥ ਕਾਮਿ ਕ੍ਰੋਧਿ ਅਹੰਕਾਰਿ ਵਿਗੁਤੀ ਹਉਮੈ ਲਗੀ ਤਾਤੇ॥ ਉਡਰਿ ਹੰਸੁ ਚਲਿਆ ਫੁਰਮਾਇਆ ਭਸਮੈ ਭਸਮ ਸਮਾਣੀ॥ ਨਾਨਕ ਸਚੇ ਨਾਮ ਵਿਹੂਣੀ ਭੁਲਿ ਭੁਲਿ ਪਛੋਤਾਣੀ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭੋਲਾਵੜੈ-ਕੋਝੇ ਭੋਲਾਵੇ ਵਿੱਚ, ਕੋਝੇ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿੱਚ। ਭੁਲੀ-ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਗਈ। ਸਾਰ-ਕਦਰ। ਮੁਤੀ-(ਪਿਰ ਨੇ) ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੀ। ਧਨ-ਇਸਤਰੀ। ਵਿਧਣ-ਦੁੱਖ-ਭਰੀ। ਰਾਤੇ-ਰਾਤ। ਵਿਗੁਤੀ-ਖੁਆਰ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਤਾਤੇ-ਤਾਤਿ, ਈਰਖਾ। ਹੰਸੁ-ਜੀਵਾਤਮਾ। ਭਸਮ-ਮਿੱਟੀ। ਵਿਹੂਣੀ-ਸੱਖਣੀ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮੁ	ਪ	ਗੁ	ਮੁ	ਪ	ਮੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਭੋ	ਲਾ	ਵ	ੜੈ	ਭੁ	ਲੀ	ਭੁ	ਲਿ	ਭੁ	ਲਿ	ਪ	ਛੋ	ਤਾ	ਣੀ
ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮੁ	ਪ	ਨ	ਸੰਨੁ	ਧਧ	ਪ	ਗੁਮੁ	ਪਮੁ	ਗੁਰ	ਸ
ਪਿ	ਰਿ	ਛੋ	ਛਿ	ਅ	ੜੀ	ਸੁ	ਤੀS	ਪਿਰ	ਕੀ	ਸਾS	ਰਨ	ਜਾS	ਣੀ
X		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

ਗੁ	ਮੁ	ਪ	ਮੁ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਗੁੰ	-	ਰੰ	ਸੰ
ਪਿ	ਰਿ	ਛੋ	ਛੀ	ਸੁ	ਤੀ	ਅ	ਵ	ਗ	ਣਿ	ਮੁ	S	ਤੀ	S

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨੁ	-	ਧ	ਪ	ਮੁਪ	ਮੁਗੁ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਤਿ	s	ਸੁ	ਧ	s	ਨ	ਵਿ	s	ਧ	ਣ	ਰਾs	ss	ਤੇs	ss
x		2		0		3		0		4			0

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸ ਗੁਮੁ ਪਧ ਮੁਪ ਮੁਗੁ ਰਸ ਨੁਸ ਗੁਮੁ ਪਨੁ ਧਪ ਮੁਪ ਮੁਗੁ ਰਸ ਨੁਸ
- 2) ਗੁਮੁ ਪਧ ਮੁਪ ਗੁਮੁ ਪਨੁ ਸੰਨ ਧਪ ਮੁਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮੁਪ ਮੁਗੁ ਰਸ ਨੁਸ
- 3) ਪਧ ਮੁਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮੁਗੁ ਰਸ ਪਨੁ ਸੰਨ ਧਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮੁਪ ਮੁਗੁ ਰਸ
- 4) ਗੁਮੁ ਪਨੁ ਸੰਨ ਧਪ ਪਨੁ ਸੰਗੁ ਰੰਸ ਨਸ ਨਨੁ ਧਪ ਧਨੁ ਧਪ ਮੁਗੁ ਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 5ਵੀਂ ਤੋਂ 6ਵੀਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਅਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀਆਂ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੧ ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ ੧੯ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੦੭)

ਤੂ ਸੁਣਿ ਕਿਰਤ ਕਰੰਮਾ ਪੁਰਬਿ ਕਮਾਇਆ॥ ਸਿਰਿ ਸਿਰਿ ਸੁਖ ਸਹੰਮਾ ਦੇਹਿ ਸੁ ਤੂ ਭਲਾ॥ ਹਰਿ ਰਚਨਾ ਤੇਰੀ ਕਿਆ ਗਤਿ ਮੇਰੀ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਘੜੀ ਨ ਜੀਵਾ॥ ਪ੍ਰਿਅ ਬਾਝੁ ਦੁਹੇਲੀ ਕੋਇ ਨ ਬੇਲੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਵਾਂ॥ ਰਚਨਾ ਰਾਚਿ ਰਹੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭ ਮਨਿ ਕਰਮ ਸੁਕਰਮਾ॥ ਨਾਨਕ ਪੰਥੁ ਨਿਹਾਲੇ ਸਾ ਧਨ ਤੂ ਸੁਣਿ ਆਤਮ ਰਾਮਾ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤੂ ਸੁਣਿ- ਹੇ ਹਰੀ ਤੂੰ ਸੁਣ! ਕਿਰਤ ਕਰੰਮਾ- ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ। ਪੁਰਬਿ-ਪੂਰਬਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਜਨਮਾਂ ਵਿੱਚ। ਸਿਰਿ ਸਿਰਿ-ਹਰੇਕ ਜੀਵ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ। ਸਹੰਮਾ-ਸਹਮ, ਦੁੱਖ। ਦੁਹੇਲੀ - ਦੁੱਖੀ। ਸੁਕਰਮਾ-ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਕੰਮ। ਪੰਥੁ-ਰਸਤਾ। ਨਿਹਾਲੇ-ਤੱਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾ ਧਨ-ਜੀਵ ਇਸਤ੍ਰੀ। ਆਤਮ ਰਾਮਾ-ਹੇ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਪਰਮਾਤਮਾ!

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਧਨੁ	ਧਪ	ਮੁਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮੁਗੁ	ਰ	ਸ
ਤੂs	ਸੁਣਿ	ਕਿs	ਰ	ਤ	ਕ	ਰੰs	ਮਾ	s
ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ
ਪੁ	ਰ	ਬਿ	s	s	ਕ	ਮਾs	ਇ	ਆ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪੁਪ	ਗੁਮੁ	ਪ	ਨ	-	ਸੰ	ਨਸੰ	ਗੁੰਰੰ	ਸੰ
ਸਿਰਿ	ਸਿਰਿ	ਸੁ	ਖ	s	ਸ	ਹੰs	ਮਾs	s
ਨ	ਸੰਨ	ਧ	-	ਪ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮੁਗੁ	ਰਸ
ਦੇ	ਹਿs	ਸੁ	s	s	ਤੂs	ss	ਭs	ਲਾs
x		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-ਤਾਨਾਂ 'ਨਿਰਗੁਣ ਰਾਖਿ ਲੀਆ' ਪੜਤਾਲ ਅਸਥਾਈ ਮਹੇਸ਼ ਤਾਲ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੇ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੧ ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ) (੧੧੦੭)

ਬਰਸੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰ ਬੂੰਦ ਸੁਹਾਵਣੀ॥ ਸਾਜਨ ਮਿਲੇ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ ਹਰਿ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਣੀ॥ ਹਰਿ ਮੰਦਰਿ ਆਵੈ ਜਾ ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ ਧਨ ਉਭੀ ਗੁਣ ਸਾਰੀ॥ ਘਰਿ ਘਰਿ ਕੰਤੁ ਰਵੈ ਸੋਹਾਗਣਿ ਹਉ ਕਿਉ ਕੰਤਿ ਵਿਸਾਰੀ॥ ਉਨਵਿ ਘਨ ਛਾਏ ਬਰਸੁ ਸੁਭਾਏ ਮਨਿ ਤਨਿ ਪ੍ਰੇਮੁ ਸੁਖਾਵੈ॥ ਨਾਨਕ ਵਰਸੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਘਰਿ ਆਵੈ॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਧਨ-ਜੀਵ-ਇਸਤ੍ਰੀ। ਉਭੀ-ਉਤਾਵਲੀ। ਗੁਣ ਸਾਰੀ- ਗੁਣ ਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕੰਤੁ-ਪ੍ਰਭੂ-ਪਤੀ। ਰਵੈ-ਰੰਗ ਮਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਨਵਿ-ਨਿਵ ਕੇ, ਤਰਸ ਕਰ ਕੇ। ਘਨ-ਹੇ ਬੱਦਲ! ਬਰਸੁ-ਵਰਖਾ ਕਰ। ਸੁਭਾਏ-ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਪੁ	ਧ	ਧੁ	ਧਧ	ਪ	ਗੁ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਬਰ	ਸੈ	ਅੰ	ਮਿ	ਤ	ਧਾ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ
ਨ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨਸ	ਨਧ	ਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਬੂੰ	ਸ	ਦ	ਸ	ਸ	ਸੁ	ਹਾ	ਵ	ਟੀ	ਸ
ਖ		0			2		3		

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗੁ	ਪ	ਨ	ਸ	ਨ	ਸ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਸਾ	ਜ	ਨ	ਮਿ	ਲੇ	ਸਹ	ਜਿ	ਸੁ	ਭਾ	ਇ
ਨ	ਸ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਮਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਹ	ਰਿ	ਸਿ	ਉ	ਸ	ਪ੍ਰਿ	ਤਿ	ਬ	ਟੀ	ਸ
ਖ		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸਗੁਮ ਪਧਮਪ ਗੁਮਪਨ ਸੰਨਧਪ ਪਨਸੰਗੁ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਪਧਮਪ ਮਗੁਰਸ
- 2) ਗੁਮਪਧ ਮਪਮਗੁ ਰਸਗੁਮ ਪਨਧਪ ਮਪਮਗੁ ਰਸਗੁਮ ਪਨਸੰਨ ਧਧਧਨੁ ਧਧਮਪ ਮਗੁਰਸ
- 3) ਗੁਮਪਗੁ ਮਪਗੁਮ ਪਧਮਪ ਮਗੁਰਸ ਨੁਸਗੁਮ ਪਨਸੰਪ ਨਸੰਪਨ ਸੰਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮਗੁਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਮਮਪਸ ਤੇ ਬਰਸੈਸ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

- 2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਬਰਸੈ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪) (੧੧੧੪)

ਗੁਰ ਪਾਰਸ ਹਮ ਲੋਹ ਮਿਲਿ ਕੰਚਨੁ ਹੋਇਆ ਰਾਮ॥ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਇ ਕਾਇਆ ਗੜੁ ਸੋਹਿਆ ਰਾਮ॥ ਕਾਇਆ ਗੜੁ ਸੋਹਿਆ ਮੇਰੈ ਪ੍ਰਭਿ ਮੋਹਿਆ ਕਿਉ ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ਵਿਸਾਰੀਐ॥ ਅਦ੍ਰਿਸਟੁ ਅਗੋਚਰੁ ਪਕੜਿਆ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਹਉ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਬਲਿਹਾਰੀਐ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਆਗੈ ਸੀਸੁ ਭੇਟ ਦੇਉ ਜੇ ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਚੇ ਭਾਵੈ॥ ਆਪੇ ਦਇਆ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਦਾਤੇ ਨਾਨਕ ਅੰਕਿ ਸਮਾਵੈ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਲੋਹ-ਲੋਹਾ। ਕੰਚਨੁ-ਸੋਨਾ। ਜੋਤਿ-ਜਿੰਦ। ਗੜੁ-ਕਿਲ੍ਹਾ। ਸੋਹਿਆ-ਸੋਹਣਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਿਰਾਸਿ-ਹਰੇਕ ਗਿਰਾਹੀ ਦੇ ਨਾਲ। ਅੰਕਿ- ਗੇਦ ਵਿੱਚ, ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ। ਸਮਾਵੈ-ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪੁਪ	ਗੁਮ	ਪੁਪ	ਧਧ	ਪੁਪ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਪੁਪ	ਮਗੁ	ਰ	ਸ
ਗੁਰ	ਪਾਸ	ਰਸ	ਹਮ	ਲੋਹ	ਮਿਲਿ	ਕੰ	ਚਨੁ	ਹੋਇਆ	ਰਾ	ਮ
ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮਮ	ਪੁਪ	ਨਸੰ	ਨਧ	ਪੁਪ	ਮਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਜੋ	ਤੀ	ਜੋ	ਤਿਮਿ	ਲਾਇ	ਕਾਇ	ਆਸ	ਗੜੁ	ਸੋਹਿਆ	ਰਾਸ	ਮਸ
x					2		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪੁਪ	ਗੁਮ	ਪੁਪ	ਨਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਕਾਇ	ਆਸ	ਗੜੁ	ਸੋਹਿ	ਆ	ਮੇ	ਰੈ	ਪ੍ਰਭਿ	ਮੇ	ਹਿ	ਆ
ਨਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਨ	ਧਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਕਿਉ	ਸਾ	ਸਿਗਿ	ਰਾ	ਸਿਸ	ਵਿ	ਸਾ	ਰੀ	ਐਸ	ਸਸ	ਸਸ
x					2		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸਗੁਮ ਪਧਮਪ ਮਗੁਰਸ ਗੁਮਪਨ ਸੰਨਧਪ ਮਪਗੁਮ ਪਨਸੰਗੁ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮਗੁਰਸ
- 2) ਪਧਪਮ ਮਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ ਧਨੁਧਪ ਪਧਪਮ ਮਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ ਨਸੰਨਧ ਧਨੁਧਪ ਮਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ
- 3) ਗੁਮਪਗੁ ਮਪਗੁਮ ਪਧਮਪ ਧਨੁਧਪ ਮਗੁਰਸ ਪਨਸੰਪ ਨਸੰਪਨ ਸੰਗੁਰੰਸੰ ਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮਗੁਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਲੋਹ' ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ)

(੧੩੬੯)

ਕਬੀਰ ਰਾਮੁ ਨ ਛੋਡੀਐ ਤਨੁ ਧਨੁ ਜਾਇ ਤ ਜਾਉ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਚਿਤੁ ਬੇਧਿਆ ਰਾਮਹਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਉ॥੧੦੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਛੋਡੀਐ-ਭੁਲਾਈਐ। ਜਾਇ-ਨਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਉ-ਬੇਸ਼ੱਕ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਏ। ਚਰਨ ਕਮਲ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਚਰਨ। ਬੇਧਿਆ-ਵਿੱਛਿਆ ਰਹੇ। ਸਮਾਉ-ਸਮਾਇਆ ਰਹੇ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਪਨੁਧਪ	ਮਗੁਰਸ
										ਚੜਰਨ	ਕਮਲਸ
ਰ-	ਸ-ਨੁਸ	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਪ-	ਧਪ	ਨਸੰਨ-	ਧਪ	ਮਪਗੁ-	ਰਸ		
ਚਿੜ	ਤੁੜੜ	ਬੇੜ	ਧਿਆ	ਰਾੜ	ਮਹਿ	ਨਾੜੜ	ਮਿੜ	ਸਸਮਾੜ	ਉੜ		
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ-	ਨਸੰ	ਗੁੰਰੰ	ਸੰ-ਨਸੰ	ਨਧ	ਪ-ਮਪ	ਨੁ-ਧਪ	ਮਪ	ਗੁ-ਰਸ	ਰਸ		
ਨਸ	ਛੋਡੀ	ਐੜ	ਤੜੜਨੁ	ਧੜ	ਨੁੜੜ	ਜਾੜਇੜ	ਤੜ	ਜਾੜੜ	ਉੜ		
x		0		2		0		3		4	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸ-ਨੁਸ ਸਰਸ- ਗੁ-ਰਸ ਗੁਮਪ- ਨੁਧਪ- ਮਪ ਗੁ-ਰਸ ਨੁਸ
- 2) ਸ-ਨੁਸ ਗੁਮਪ- ਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮਪਨ- ਸੰਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮਗੁਰਸ
- 1) ਮਪਮਪਗੁਮਪਧ ਮਪਮਗੁਰਸਨੁਸ ਪਨਪਨਧਪਮਪ ਧਨੁਧਪਮਗੁਰਸ ਨਸੰਨਸੰਗੁਗੁਰੰਸੰ
- ਨਨਸੰਨਧਪਮਪ ਧਨੁਧਨੁਧਪਮਪ ਮਪਮਗੁਰਸਨੁਸ
- 2) ਪਮਗੁਮਪਨੁਧਪ ਪਮਗੁਮਪਨਸੰਨ ਧਪਮਗੁਮਪਨ ਸੰਰੰਸੰਨਧਪਮਪ ਗੁਮਪਨਸੰਗੁਰੰਸੰ
- ਨਸੰਗੁਮੰਪੰਮੰਗੁਗੁੰ ਰੰਸੰਨਸੰਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪਮਗੁਰਸ
- 3) ਨੁਸਗੁਮਪਧਮਪ ਮਗੁਰਸਨੁਸਗੁਮ ਪਨਧਪਧਨੁਧਪ ਮਗੁਰਸਨੁਸਗੁਮ ਪਨਸੰਨਧਪਮਪ
- ਧਨੁਧਪਮਗੁਰਸ ਨੁਸਗੁਮਪਨਸੰਗੁ ਰੰਸੰਨਸੰਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪਮਗੁਰਸ

1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

2) 11ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੧ ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ)

(੧੧੦੭)

ਬਾਬੀਹਾ ਪ੍ਰਿਉ ਬੋਲੇ ਕੋਕਿਲ ਬਾਣੀਆ॥ ਸਾ ਧਨ ਸਭਿ ਰਸ ਚੋਲੈ ਅੰਕਿ ਸਮਾਣੀਆ॥ ਹਰਿ ਅੰਕਿ ਸਮਾਣੀ ਜਾ ਪ੍ਰਭ ਭਾਣੀ ਸਾ ਸੋਹਾਗਣਿ ਨਾਰੇ॥ ਨਵ ਘਰ ਥਾਪਿ ਮਹਲ ਘਰੁ ਉਚਉ ਨਿਜ ਘਰਿ ਵਾਸੁ ਮੁਰਾਰੇ॥ ਸਭ ਤੇਰੀ ਤੂ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਨਿਸਿ ਬਾਸੁਰ ਰੰਗਿ ਰਾਵੈ॥ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਿਉ ਪ੍ਰਿਉ ਚਵੈ ਬਬੀਹਾ ਕੋਕਿਲ ਸਬਦਿ ਸੁਹਾਵੈ॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਬਾਬੀਹਾ-ਪਪੀਹਾ। ਕੋਕਿਲ-ਕੋਇਲ। ਬਾਣੀਆ-ਮਿੱਠਾ ਬੋਲ। ਚੋਲੈ-ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਮਾਣਦੀ ਹੈ। ਅੰਕਿ-ਅੰਗ ਨਾਲ। ਨਵ ਘਰ-ਨੌਂ ਗੋਲਕਾਂ, ਨੌਂ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰੀਰ ਨੂੰ। ਥਾਪਿ-ਟਿਕਾ ਕੇ, ਜੁਗਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ। ਨਿਸਿ-ਰਾਤ। ਬਾਸੁਰ-ਦਿਨ। ਰਾਵੈ-ਮਾਣਦੀ ਹੈ, ਸਿਮਰਦੀ ਹੈ। ਸੁਹਾਵੈ-ਸੋਹਣੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਬਾ	ਬੀ	ਹਾ	ਪ੍ਰਿਉ	ਬੋ	ਲੇ	ਕੇ	ਕਿ	ਲ	ਬਾ	ਣੀ	ਆ
ਨੁ	ਸਸ	ਗੁਗੁ	ਮਮ	ਪ	ਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਸਾ	ਧਨ	ਸਭਿ	ਰਸ	ਚੇ	ਲੈ	ਅੰਸ	ਕਿ	ਸ	ਮਾਸ	ਣੀਸ	ਆਸ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਗੁਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਹਰਿ	ਅੰਸ	ਕਿ	ਸ	ਮਾ	ਣੀ	ਜਾ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਭਾ	ਸ	ਣੀ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਸਾ	s	ਸੋ	ਹਾ	ਗ	ਣਿ	ਨਾ	s	s	ਰੇਸ	ਸਸ	ਸਸ
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

- 1) ਦੁਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਵਾਲੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਤਿਗੁਨ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੫)

(੧੧੧੭)

ਇਹੁ ਤਨੁ ਮਨੁ ਤੇਰਾ ਸਭਿ ਗੁਣ ਤੇਰੇ॥ ਖੰਨੀਐ ਵੰਵਾ ਦਰਸਨ ਤੇਰੇ॥ ਦਰਸਨ ਤੇਰੇ ਸੁਣਿ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ
ਨਿਮਖ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਪੇਖਿ ਜੀਵਾ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਸੁਨੀਜੈ ਤੇਰਾ ਕਿਰਪਾ ਕਰਹਿ ਤ ਪੀਵਾ॥ ਆਸ ਪਿਆਸੀ
ਪਿਰ ਕੈ ਤਾਈ ਜਿਉ ਚਾਤ੍ਰਕੁ ਬੁੰਦੇਰੇ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜੀਅੜਾ ਬਲਿਹਾਰੀ ਦੇਹੁ ਦਰਸੁ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ॥੨॥
ਪਦ ਅਰਥ:- ਖੰਨੀਐ ਵੰਵਾ-ਮੈਂ ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਨਿਮਖ-ਅੱਖ ਝਮਕਣ ਜਿਤਨਾ ਸਮਾਂ। ਦ੍ਰਿਸਟਿ-ਨਜ਼ਰ। ਪੇਖਿ-ਵੇਖ
ਕੇ। ਚਾਤ੍ਰਕੁ-ਪਪੀਰਾ। ਬੁੰਦੇਰੇ-ਬੁੰਦ ਵਾਸਤੇ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਪੁ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਇਹੁ	ਤ	ਨੁ	ਮ	ਨੁ	ਤੇ	ਰਾ	ਸ	ਭਿ	ਗੁ	ਣ	ਤੇ	ਰੇ
ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਖੰ	ਨੀ	ਐ	ਵੰ	ਵਾ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਤੇ	ਸ	ਰੇ	ਸ
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਗੁੰਗੁ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਦ	ਰ	ਸ	ਸ	ਨ	ਤੇ	ਰੇ	ਸੁ	ਣਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਮੇ	ਰੇ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਧੁ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁੰਮ	ਪੁੰ	ਗੁ	ਰਸ
ਨਿ	ਮ	ਖ	ਦ੍ਰਿਸ	ਟਿ	ਪੇ	ਸ	ਖਿ	ਸ	ਜੀ	ਸ	ਵਾ	ਸ
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸਗੁਗੁ ਰਸਨੁਸ ਗੁਮਪਪ ਮਪਮਗੁ ਪਨਸੰਨ ਧਪਮਪ ਨਸੰਗੁਗੁ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪ
ਪਧਪਮ ਮਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ
- 2) ਗੁਮਪਧ ਮਪਮਗੁ ਮਪਧਪ ਮਗੁਰਸ ਨੁਸਗੁਮ ਪਨਸੰਗੁ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮਧਪਮ
ਮਪਮਗੁ ਗੁਮਗੁਗੁ ਰਸਨੁਸ
- 3) ਪਧਮਪ ਧਨੁਧਪ ਮਗੁਰਸ ਪਨਸੰਨ ਧਪਮਪ ਧਨੁਧਪ ਮਗੁਰਸ ਪਨਸੰਗੁ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨਨਧਪ
ਪਧਮਪ ਧਨੁਧਪ ਮਗੁਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਛੇਵੀਂ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

(ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੪)

(੧੧੧੫)

ਤੂ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਹਰਿ ਆਪਿ ਜਿਉ ਤੂ ਚਲਾਵਹਿ ਪਿਆਰੇ ਹਉ ਤਿਵੈ ਚਲਾ॥ ਹਮਰੈ ਹਾਥਿ ਕਿਛੁ ਨਾਹਿ ਜਾ ਤੂ ਮੇਲਹਿ ਤਾ ਹਉ ਆਇ ਮਿਲਾ॥ ਜਿਨ ਕਉ ਤੂ ਹਰਿ ਮੇਲਹਿ ਸੁਆਮੀ ਸਭੁ ਤਿਨ ਕਾ ਲੇਖਾ ਛੁਟਕਿ ਗਇਆ॥ ਤਿਨ ਕੀ ਗਣਤ ਨ ਕਰਿਅਹੁ ਕੇ ਭਾਈ ਜੇ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਹਰਿ ਮੇਲਿ ਲਇਆ॥ ਨਾਨਕ ਦਇਆਲੁ ਹੋਆ ਤਿਨ ਉਪਰਿ ਜਿਨ ਗੁਰ ਕਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਿਆ ਭਲਾ॥ ਤੂ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਹਰਿ ਆਪਿ ਜਿਉ ਤੂ ਚਲਾਵਹਿ ਪਿਆਰੇ ਹਉ ਤਿਵੈ ਚਲਾ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਛੁਟਕਿ ਗਇਆ-ਮੁੱਕ ਗਿਆ। ਗਣਤ-ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ-ਵਿਚਾਰ। ਭਾਣਾ-ਰਜ਼ਾ। ਭਲਾ-ਮਿੱਠਾ ਕਰਕੇ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਨੁ	ਸ	-	ਗੁ	ਗੁਗੁ	ਮ	ਮ
							ਤੂ	ਸ	ਸ	ਅੰ	ਤਰ	ਜਾ	ਮੀ
ਪ	ਧ	ਪ	ਪੁਧੁ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪੁਪੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ
ਹ	ਰਿ	ਸ	ਆਸ	ਸ	ਪਿ	ਸ	ਜਿਉ	ਤੂ	ਸ	ਚ	ਲਾ	ਵ	ਹਿ
ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧਧ	ਧ	-	ਪੁਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਪਿਆ	ਰੇ	ਹਉ	ਤਿ	ਵੈ	ਚ	ਲਾ	ਜਿਉ	ਤੂ	ਸ	ਚਸ	ਲਾ	ਵ	ਹਿ
ਮਪ	ਗੁ	ਮਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ							
ਪਿਆ	ਰੇ	ਹਉ	ਤਿ	ਵੈ	ਚ	ਲਾ							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

							ਪੁਪੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ
							ਹਮ	ਰੈ	ਸ	ਹਾ	ਥਿ	ਕਿ	ਛੁ
ਸੰ	-	-	ਰੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰ
ਨਾ	ਸ	ਸ	ਹਿ	ਸ	ਸ	ਸ	ਜਾ	ਤੂ	ਸ	ਮੇ	ਸ	ਲ	ਹਿ
ਨ	-	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	-	ਪੁਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਤਾ	ਸ	ਹਉ	ਆ	ਇ	ਮਿ	ਲਾ	ਜਾ	ਤੂ	ਸ	ਮੇਸ	ਸ	ਲ	ਹਿ
ਪ	ਗੁ	ਮਪ	ਗੁ	ਰਸ	ਰ	ਸ							
ਤਾ	ਸ	ਹਉ	ਆ	ਇਸ	ਮਿ	ਲਾ							
x					2		0			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸਗੁਮੰ ਪਗੁਮੰਪ ਗੁਮੰਪਧ ਮੰਪਧਨੁ ਧਪਮੰਪ ਮੰਗੁਰਸ ਨੁਸਗੁਮੰ ਪਨਸੰਪ ਨਸੰਪਨ ਸੰਗੁਰੰਸੰ
ਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮੰਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ
- 2) ਪਧਮੰਪ ਗੁਮੰਪਧ ਮੰਪਧਨੁ ਧਪਮੰਗੁ ਰਸਨੁਸ ਗੁਮੰਪਧ ਮੰਪਗੁਮੰ ਪਧਮੰਪ ਨਸੰਪਨ ਸੰਗੁਰੰਸੰ
ਨਸੰਨਨ ਧਪਧਨੁ ਧਪਮੰਪ ਮੰਗੁਰਸ
- 3) ਨੁਸਗੁਗੁ ਰਸਗੁਮੰ ਪਪਮੰਗੁ ਮੰਪਨਨ ਧਪਧਨੁ ਸੰਸੰਨਸੰ ਨਸੰਗੁਗੁ ਰੰਸੰਪਨ ਸੰਸੰਨਧ ਮੰਪਧਨੁ
ਧਪਗੁਮੰ ਪਧਪਮੰ ਗੁਮੰਗੁਗੁ ਰਸਨੁਸ

- 1) ਨੁਸ ਗੁਮ ਪਪ ਗੁਮ ਪਪ ਗੁਮ ਪਪ | ਇਹ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕੇ ਤੁੱਸ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ | ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪ ਧ ਮੁਪ - ਮੁਪ - ਮੁਪ | ਇਹ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਸੱਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਖੜਾ ਲੈਣਾ ਹੈ।
ਹ ਰਿ ਆਪਿ s ਆਪਿ s ਆਪਿ
- 3) ਨੁਸ ਗੁ- ਮੁਮ ਮੁਪ -ਮੁ ਪ- ਮੁਪ | ਇਹ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤੁੱਸ ਅੰਸ ਤਰ ਜਾਮੀ sਜਾ ਮੀs ਜਾਮੀ | ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 4 ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਮੁਖੜਾ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੧ ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ) (੧੧੦੮-੦੯)

ਅਸੁਨਿ ਆਉ ਪਿਰਾ ਸਾ ਧਨ ਝੂਰਿ ਮੁਈ॥ ਤਾ ਮਿਲੀਐ ਪ੍ਰਭ ਮੇਲੇ ਦੂਜੈ ਭਾਇ ਖੁਈ॥ ਝੂਠਿ ਵਿਗੁਤੀ ਤਾ ਪਿਰ ਮੁਤੀ ਕੁਕਹ ਕਾਹ ਸਿ ਫੁਲੇ॥ ਆਗੈ ਘਾਮ ਪਿਛੈ ਰੁਤਿ ਜਾਡਾ ਦੇਖਿ ਚਲਤ ਮਨੁ ਡੋਲੇ॥ ਦਹ ਦਿਸਿ ਸਾਖ ਹਰੀ ਹਰੀਆਵਲ ਸਹਜਿ ਪਕੈ ਸੇ ਮੀਠਾ॥ ਨਾਨਕ ਅਸੁਨਿ ਮਿਲਹੁ ਪਿਆਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਭਏ ਬਸੀਠਾ॥੧੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਸੁਨਿ-ਅੱਸੂ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ। ਧਨ-ਇਸਤੀ। ਝੂਰਿ-ਝੂਰ ਕੇ, ਹਾਹਕੇ ਲੈ ਲੈ ਕੇ। ਖੁਈ-ਖੁੰਝ ਗਈ। ਵਿਗੁਤੀ-ਖੁਆਰ ਹੋਈ। ਮੁਤੀ-ਛੱਡੀ ਹੋਈ, ਛੁੱਟੜ। ਕੁਕਹ ਕਾਹ-ਪਿਲਛੀ ਤੇ ਕਾਹੀ। ਆਗੈ-ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਗਈ ਹੈ। ਘਾਮ-ਤਪਸ਼, ਘੁੰਮਾ, ਗਰਮੀ। ਜਾਡਾ-ਸਿਆਲ। ਬਸੀਠਾ-ਵਕੀਲ, ਵਿਚੋਲਾ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਪ	ਗੁਮ	-ਪ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸ
ਅ	sਸੁ	sਨਿ	ਆ	ਉ	ਪਿ	ਰਾ	ਸਾ	s	ਧ	ਨ	ਝੂ	ਰਿ	ਮੁ	ਈ
ਨੁ	ਸਗੁ	ਗੁਮ	ਪੁਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪਮ	ਧਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਤਾ	sਮਿ	ਲੀਐ	ਪੁ	ਭ	ਮੇ	ਲੇ	ਦੂ	s	ਜੈs	ss	ਭਾ	ਇ	ਖੁ	ਈ
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗੁਮ	-ਪ	ਪ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਗੁ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਝੂ	sਨਿ	ss	ਵਿ	ਗੁ	ਤੀ	s	ਤਾ	s	ਪਿ	ਰ	ਮੁ	s	ਤੀ	s
ਧ	ਨੁਧ	-ਪ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	-
ਕੁ	sਕ	sਹ	ਕਾ	s	ਹ	s	ਸਿ	s	ਫੁ	s	ਲੇ	s	s	s
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸਗੁਮ ਗੁਗੁਰਸ ਨੁਸਗੁਮ ਪਧਮਪ ਮਗੁਰਸ ਨੁਸਗੁਮ ਪਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮਗੁਰਸ ਨੁਸਗੁਮ
ਪਨਸੰਗੁ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮਗੁਰਸ
- 2) ਗੁਮਪਧ ਮਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ ਗੁਮਪਧ ਨੁਨੁਧਪ ਮਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ
ਧਨੁਧਪ ਪਧਮਪ ਗੁਮਪਧ ਮਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ
- 3) ਮਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ ਪਧਪਮ ਮਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ ਧਨੁਧਪ ਪਧਪਮ ਮਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ ਨਸਰੰਸੰ
ਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਪਧਪਮ ਮਪਮਗੁ ਰਸਨੁਸ

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਪਿਰਾ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੧ ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ) (੧੧੦੮)

ਸਾਵਣਿ ਸਰਸ ਮਨਾ ਘਣ ਵਰਸਹਿ ਗੁਤਿ ਆਏ॥ ਮੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਸਹੁ ਭਾਵੈ ਪਿਰ ਪਰਦੇਸਿ ਸਿਧਾਏ॥ ਪਿਰੁ ਘਰਿ ਨਹੀ ਆਵੈ ਮਰੀਐ ਹਾਵੈ ਦਾਮਨਿ ਚਮਕਿ ਡਰਾਏ॥ ਸੇਜ ਇਕੇਲੀ ਖਰੀ ਦੁਹੇਲੀ ਮਰਣੁ ਭਇਆ ਦੁਖੁ ਮਾਏ॥ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਨੀਦ ਭੂਖ ਕਹੁ ਕੈਸੀ ਕਾਪੜੁ ਤਨਿ ਨ ਸੁਖਾਵਏ॥ ਨਾਨਕ ਸਾ ਸੋਹਾਗਣਿ ਕੰਤੀ ਪਿਰ ਕੈ ਅੰਕਿ ਸਮਾਵਏ॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਿਧਾਏ-ਚਲੇ ਗਏ। ਹਾਵੈ-ਹਾਹੁਕੇ ਵਿੱਚ। ਦਾਮਨਿ-ਬਿਜਲੀ। ਖਰੀ-ਬਹੁਤ। ਦੁਹੇਲੀ-ਦੁਖਦਾਈ। ਅੰਕਿ-ਗਲਵੱਕੜੀ ਵਿੱਚ। ਸਮਾਵਏ-ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਦੇਵ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ - 10¼ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10¼
ਮੁਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਮਪਮਗੁ	ਮਗੁਰ-	ਸ
ਸਾS	S	ਵ	ਣਿ	ਸ	ਰ	ਸ	S	ਮSSਨਾ	SSSS	S
ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧਨਧਪ	ਮਪਗੁਰ	ਸ
ਘ	ਣ	ਵ	ਰ	ਸ	ਹਿ	ਰੁ	ਤਿ	ਆSSਏ	SSSS	S
X		2		3		4		5		

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਰੰਸੰਨ	ਸੰ-ਪਨ	ਸੰ
ਮੈ	S	ਮ	ਨਿ	ਤ	ਨਿ	ਸ	ਹੁ	ਭਾSSਵੈ	SSSS	S
ਗੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨੁ	ਧਮਪ	ਮਗੁਰ-	ਸ
ਪਿ	ਰ	ਪ	ਰS	ਦੇ	S	ਸਿ	ਸਿ	ਧਾSSਏ	SSSS	S
X		2		3		4		5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਮਪਮਪ ਗੁਰਸਨੁ ਸਪਧਨੁ ਧਮਪਪ ਮਗੁਰਸ ਪਨਸੰਨ ਧਪਧਨੁ ਧਮਪਪ ਮਪਮਪ ਗੁਰਸਨੁ ਸ
- 2) ਗੁਰਸਨੁ ਸਗੁਮਪ ਧਨੁਧਪ ਮਗੁਰਸ ਗੁਮਪਨ ਸੰਗੁਰੰਸੰ ਨਸੰਨਧ ਪਨੁਧਪ ਮਪਮਗੁ ਰਸਨੁਨੁ ਸ
- 3) ਗੁਮਪਧ ਮਪਗੁਮ ਪਧਨੁਧ ਪਧਮਪ ਗੁਮਪਨ ਸੰਨਧਪ ਪਧਮਪ ਧਨੁਧਪ ਮਪਗੁਮ ਗੁਰਸਨੁ ਸ

1) ਮਪਮਗੁ ਰ-ਸ | ਇਹ 1¾ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸਾSਵS ਣਿSS ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਮ ਪ ਮ ਪ ਰ-ਸ | ਇਹ 2¾ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ
ਸ ਸ ਵ ਣ ਿ ਣ ਸ ਸ ਨ | ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੧)

(੧੧੧੧)

ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਗਿ ਰਹੇ ਚੂਕੀ ਅਭਿਮਾਨੀ ਰਾਮ॥ ਅਨਦਿਨੁ ਭੋਰੁ ਭਇਆ ਸਾਚਿ ਸਮਾਨੀ ਰਾਮ॥ ਸਾਚਿ
ਸਮਾਨੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਨਿ ਭਾਨੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਾਬਤੁ ਜਾਗੇ॥ ਸਾਚੁ ਨਾਮੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਗੁਰਿ ਦੀਆ ਹਰਿ ਚਰਨੀ
ਲਿਵ ਲਾਗੇ॥ ਪ੍ਰਗਟੀ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਮਹਿ ਜਾਤਾ ਮਨਮੁਖਿ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਣੀ॥ ਨਾਨਕ ਭੋਰੁ ਭਇਆ ਮਨੁ
ਮਾਨਿਆ ਜਾਗਤ ਰੈਣਿ ਵਿਹਾਣੀ॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਚੂਕੀ-ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਭਿਮਾਨੀ-ਅਹੰਕਾਰ ਦੀ ਦਸ਼ਾ। ਭੋਰੁ-ਦਿਨ। ਸਾਚਿ-ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ
ਵਿੱਚ। ਸਮਾਨੀ-ਟਿਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਨੀ-ਭਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਰਮਿ-ਭਟਕਣਾ ਕਾਰਨ। ਰੈਣਿ-ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰਾਤ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10½ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
<u>ਮ</u>	<u>ਪ</u>	<u>ਗ</u>	<u>ਮ</u>	<u>ਧ</u>	<u>ਪ</u>	<u>ਨੁ</u>	<u>ਪ</u>	<u>ਗੁ</u>	<u>ਸ</u>	<u>ਸ</u>
ਗੁਰ	ਮੁਖਿ	ਜਾ	ਗਿ	ਰ	ਹੇ	ਚੂ	ਕੀਅਭਿ	ਮਾਨੀ	ਰਾ	ਮ
<u>ਨ</u>	<u>ਸ</u>	<u>ਨ</u>	<u>ਧ</u>	<u>ਧ</u>	<u>ਧ</u>	<u>ਮ</u>	<u>ਮ</u>	<u>ਰ</u>	<u>ਨ</u>	<u>ਸ</u>
ਅਨ	ਦਿਨੁ	ਭੇ	ਰੁ	ਭਇ	ਆ	ਸਾ	ਚਿਸ	ਮਾਨੀ	ਰਾ	ਮ
x		2		3		4				

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗੁ	<u>ਮ</u>	ਪ	<u>ਨ</u>	<u>ਨ</u>	<u>ਸ</u>	<u>ਸ</u>	<u>ਸ</u>	<u>ਰ</u>	<u>ਸ</u>
ਸਾ	ਚਿਸ	ਮਾ	ਨੀ	ਗੁ	ਮੁਖਿ	ਮ	ਨਿ	ਭਾ	ਨੀ	ਸ
ਗੁੰਗੁ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਰ-	ਸ
ਗੁਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਸਾ	ਬ	ਤੁ	ਜਾ	ਸ	ਸ	ਗੇ	ਸ
x		2		3		4				

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨ ਸ ਗ ਮ ਪ ਨ | ਪ ਨ ਧ ਪ ਗ ਮ ਪ ਨ | ਸ ਨ ਧ ਪ ਗ ਮ ਪ ਨ | ਸ ਗ ਰੰ ਰੰ ਸੰ | ਨ ਸ ਨ ਨ | ਧ ਪ ਮ ਪ | ਧ ਨ ਧ ਪ | ਮ ਪ ਮ ਗ | ਰ ਸ
- 2) ਨ ਸ ਗ ਮ | ਪ ਮ ਗ ਮ | ਪ ਨ ਧ ਪ | ਮ ਪ ਗ ਮ | ਪ ਨ ਸ ਨ | ਧ ਪ ਮ ਪ | ਗ ਮ ਪ ਨ | ਸ ਗ ਰੰ ਰੰ ਸੰ | ਨ ਸ ਨ ਨ | ਧ ਪ ਮ ਗ | ਰ ਸ
- 3) ਗ ਮ ਪ ਗ | ਮ ਪ ਗ ਮ | ਪ ਨ ਧ ਪ | ਮ ਗ ਰ ਸ | ਗ ਮ ਪ ਨ | ਸ ਪ ਨ ਸੰ | ਪ ਨ ਸੰ ਗੰ | ਰੰ ਸੰ ਨ ਨ | ਧ ਪ ਧ ਨ | ਧ ਪ ਮ ਗ | ਰ ਸ

1) ਗ ਮ ਪ ਗ | ਮ ਪ ਗ ਮ | ਪ | ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ
ਚੂ ਕੀ ਚੂ ਕੀ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪ ਗ ਸ ਮ ਰ ਪ | ਪ ਗ ਸ | ਇਹ 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ
ਜਾ ਗਿ ਰਹੇ ਜਾ ਗਿ ਰਹੇ ਸ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

(ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੫)

(੧੧੧੭)

ਨਿਰਗੁਣੁ ਰਾਖਿ ਲੀਆ ਸੰਤਨ ਕਾ ਸਦਕਾ॥ ਸਤਿਗੁਰਿ ਢਾਕਿ ਲੀਆ ਮੋਹਿ ਪਾਪੀ ਪੜਦਾ॥
 ਢਾਕਨਹਾਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਹਮਾਰੇ ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਨ ਸੁਖਦਾਤੇ॥ ਅਥਿਨਾਸੀ ਅਥਿਗਤ ਸੁਆਮੀ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ
 ਬਿਧਾਤੇ॥ ਉਸਤਤਿ ਕਹਨੁ ਨ ਜਾਇ ਤੁਮਾਰੀ ਕਉਣੁ ਕਹੈ ਤੂ ਕਦ ਕਾ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸੁ ਤਾ ਕੈ
 ਬਲਿਹਾਰੀ ਮਿਲੈ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਨਿਮਕਾ॥੪॥੧॥੧੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਥਿਨਾਸੀ-ਹੇ ਨਾਸ-ਰਹਿਤ ਸੁਆਮੀ! ਅਥਿਗਤ-ਹੇ-ਅਵਿਅਕਤ! ਹੇ ਅਦਿਸ਼ਟ! ਬਿਧਾਤੇ-ਹੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ!
 ਨਿਮਕਾ-ਨਿਮਖ-ਮਾਤ੍ਰ, ਅੱਖ ਝਮਕਣ ਜਿਤਨੇ ਸਮੇਂ ਲਈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ

ਅਸਥਾਈ ਮਹੇਸ਼ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਪ	ਮਗੁ	ਮਪਧ-	ਪ-ਮਪ	ਗੁ	ਰਸ	ਰ	-	ਸ
ਨਿ	ਰs	ਗੁsss	ਣੁsss	ਰਾ	ਖਿs	ਲੀ	s	ਆ
ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਸੰ	s	ਤ	ਨ	ਕਾ	s	ਸ	ਦ	ਕਾ
ਪ	ਗੁਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਸ	ਤਿs	ਗੁ	ਰਿ	ਢਾ	ਕਿs	ਲੀ	s	ਆ
ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਗੁ	ਰ	ਰ	ਸ
ਮੋ	s	ਹਿ	s	ਪਾs	ਪੀ	ਪ	ੜ	ਦਾ
x				2		3		

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗੁਮ	ਪ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਢਾ	ਕਨ	ਹਾ	ਰੇ	ਪ੍ਰ	ਭੂ	ਹ	ਮਾ	ਰੇ
ਨਨ	ਸੰ	ਗੁੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਨ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	-	ਪ
ਜੀਅ	s	ਪ੍ਰਾ	ਨs	ਸੁ	ਖs	ਦਾs	s	ਤੇ
ਪੁਪੁ	ਗੁਮ	ਪ	ਨਨ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁਧ	ਧ	ਪ
ਅਬਿ	ਨਾs	ਸੀ	ਅਬਿ	ਗ	ਤs	ਸੁs	ਆ	ਮੀ
ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਗੁ	ਰਸ	ਰ	ਸ
ਪੂ	s	ਰ	ਨ	ਪੁਰ	ਖ	ਬਿs	ਧਾ	ਤੇ
x				2		3		

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
-	ਪੁਪੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-
s	ਉਸ	ਤ	ਤਿ	ਕ	ਹ	ਨੁ	ਨ	ਜਾ	s	ਇ	ਤੁ	ਮਾ	s	ਰੀ	s

ਨ	ਸ	ਗੁ	-	ਰੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	-	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	-
ਕਉ	s	ਣ	s	ਕ	s	ਹੈ	s	ਤੂ	s	s	s	ਕ	ਦ	ਕਾ	s
ਪ	-	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	-	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-
ਨਾ	s	ਨ	ਕ	ਦਾ	s	ਸੁ	-	ਤਾ	ਕੈ	ਬ	ਲਿ	ਹਾ	s	ਰੀ	s
ਧ	-	ਨੁ	-	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਮੰ	ਗੁ	ਰ	ਸ	-
ਮਿ	s	ਲੈ	s	ਨਾ	s	ਮੁ	s	ਹ	s	ਰਿ	s	ਨਿ	ਮ	ਕਾ	s
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

- 1) ਨੁਸਗੁਮੰ ਪਨਧਪ ਗੁਮੰਪਨ ਸੰਨਧਪ ਗੁਮੰਪਨ ਸੰਗੁਰੰਸੰ ਨਨਧਪ ਧਨੁਧਪ ਮੰਗੁਰਸ
 - 2) ਗੁਮੰਪਧ ਮਪਗੁਮੰ ਪਨਧਪ ਮਪਗੁਮੰ ਪਨਸੰਨ ਧਧਮਪ ਧਨੁਧਪ ਮਪਮੰਗੁ ਰਸਨੁਸ
 - 3) ਗੁਮੰਪਨ ਧਧਮਪ ਮੰਗੁਰਸ ਪਨਸੰਨ ਧਧਮਪ ਮੰਗੁਰਸ ਧਨੁਧਪ ਪਧਮਪ ਮੰਗੁਰਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਮੱਧ ਦਾ ਲਗਾਉ ਤੇ 'ਰਾਖਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਰਸ ਫਿਰ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤਿੰਨ ਲੀਆ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 3) ਸੱਮ ਤੋਂ ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਗੁ ਰੁ ਸ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਰਾ ਖਿਲੀ ਆ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਤੁਖਾਰੀ ਮਹਲਾ ੧॥

(੧੧੧੨)

ਮੇਰੇ ਲਾਲ ਰੰਗੀਲੇ ਹਮ ਲਾਲਨ ਕੇ ਲਾਲੇ॥ ਗੁਰਿ ਅਲਖੁ ਲਖਾਇਆ ਅਵਰੁ ਨ ਦੂਜਾ ਭਾਲੇ॥ ਗੁਰਿ ਅਲਖੁ ਲਖਾਇਆ ਜਾ ਤਿਸੁ ਭਾਇਆ ਜਾ ਪ੍ਰਭਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ॥ ਜਗਜੀਵਨੁ ਦਾਤਾ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ ਸਹਜਿ ਮਿਲੇ ਬਨਵਾਰੀ॥ ਨਦਰਿ ਕਰਹਿ ਤੂ ਤਾਰਹਿ ਤਰੀਐ ਸਚੁ ਦੇਵਹੁ ਦੀਨ ਦਇਆਲਾ॥ ਪ੍ਰਣਵਤਿ ਨਾਨਕ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸਾ ਤੂ ਸਰਬ ਜੀਆ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰੰਗੀਲੇ-ਚੋਜੀ। ਲਾਲੇ-ਗੋਲੇ, ਗੁਲਾਮ। ਅਲਖੁ-ਜਿਸ ਦਾ ਸਹੀ ਰੂਪ ਬਿਆਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਬਨਵਾਰੀ-ਪਰਮਾਤਮਾ। ਪ੍ਰਣਵਤਿ-ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਨੁ	ਧ
											ਮੇ	ਰੇ	ਲਾ	s	ਲ
ਪ	ਧ	ਮੰ	ਪ	ਗੁਗੁ	ਮੰ	ਪਪ	ਮੰ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮੰ
ਰੰ	ਗੀ	ਲੇ	s	ਹਮ	ਲਾ	ਲਨ	ਕੇ	ਲਾ	s	ਲੇ	ਗੁ	ਰਿ	ਅ	ਲ	ਖੁ
ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਨਨ	ਨਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪ					
ਲ	ਖਾ	ਇ	ਆ	ਅਵ	ਰੁਨ	ਦੂ	ਜਾ	ਭਾ	s	ਲੇ					
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ

										ਅੰਤਰਾ			ਪ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ
													ਗੁ	ਰਿ	ਅ	ਲ	ਖੁ
ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨੁ	-	ਸੰ		
ਲ	ਖਾ	ਇ	ਆ	ਜਾ	s	ਤਿ	ਸੁ	ਭਾ	ਇ	ਆ	ਜਾ	s	ਪ੍ਰ	s	ਭਿ		
ਨ	ਧ	ਪ	-	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ							
ਕਿ	ਰ	ਪਾ	s	ਧਾs	ss	s	s	ਰੀ	s	s							
x				2				0				3					

(ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੧ ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ) (੧੧੦੭)

ਤੂ ਸੁਣਿ ਹਰਿ ਰਸ ਭਿੰਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਆਪਣੇ॥ ਮਨਿ ਤਨਿ ਰਵਤ ਰਵੰਨੇ ਘੜੀ ਨ ਬੀਸਰੈ॥ ਕਿਉ ਘੜੀ ਬਿਸਾਰੀ ਹਉ ਬਲਿਹਾਰੀ ਹਉ ਜੀਵਾ ਗੁਣ ਗਾਏ॥ ਨਾ ਕੋਈ ਮੇਰਾ ਹਉ ਕਿਸੁ ਕੇਰਾ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਰਹਣੁ ਨ ਜਾਏ। ਓਟ ਗਹੀ ਹਰਿ ਚਰਣ ਨਿਵਾਸੇ ਭਏ ਪਵਿਤ੍ਰੁ ਸਰੀਰਾ॥ ਨਾਨਕ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਦੀਰਘ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਮਨੁ ਧੀਰਾ॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਵਤ ਰਵੰਨੇ-ਹੇ ਰਮੇ ਹੋਏ! ਗਹੀ-ਫੜੀ। ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਦੀਰਘ-ਲੰਮੀ ਨਜ਼ਰ ਵਾਲਾ। ਧੀਰਾ-ਧੀਰਜ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-14ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ														
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
ਪੁਨ	ਸੰਨ	ਧੁ	ਪੁਪ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	
ਤੂs	ss	ਸੁਣਿ	ਹਰਿ	ਰਸ	ਭਿੰ	ਨੇ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਮ	ਆ	ਪ	ਣੇ	s	
ਨੁਸ	ਗੁ	ਮ	ਪੁਪ	ਮਮ	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	
ਮਨਿ	ਤ	ਨਿ	ਰਵ	ਤਰ	ਵੰ	ਨੇ	ਘ	ੜੀ	ਨ	ਬੀ	ਸs	ਰੈ	s	
x				2				0				3		

ਅੰਤਰਾ

ਪੁਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	-	ਨੁਨੁ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-	
ਕਿਉ	ਘ	ੜੀ	ਬਿ	ਸਾ	ਰੀ	s	ਹਉ	ਬ	ਲਿ	ਹਾ	s	ਰੀ	s	
ਨੁਨੁ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	
ਹਉ	s	s	ਜੀ	s	ਵਾ	s	ਗੁ	s	ਣ	ਗਾ	s	ਏ	s	
x				2				0				3		

ਵਾਰ ੧੦ ਪਉੜੀ ੭ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਆਇਆ ਸੁਣਿਆ ਬਿਦਰ ਦੇ ਬੋਲੈ ਦੁਰਜੋਧਨੁ ਹੋਇ ਰੁਖਾ॥ ਘਰਿ ਅਸਾਡੇ ਛਡਿ ਕੈ ਗੋਲੇ ਦੇ ਘਰਿ ਜਾਹਿ ਕਿ ਸੁਖਾ॥ ਭੀਖਮੁ ਦੇਣਾ ਕਰਣ ਤਜਿ ਸਭਾ ਸੀਗਾਰ ਵਡੇ ਮਾਨੁਖਾ॥ ਝੁੰਗੀ ਜਾਇ ਵਲਾਇਓਨੁ ਸਭਨਾ ਦੇ ਜੀਅ ਅੰਦਰਿ ਧੁਖਾ॥ ਹਸਿ ਬੋਲੈ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਸੁਣਿਹੋ ਰਾਜਾ ਹੋਇ ਸਨਮੁਖਾ॥ ਤੇਰੇ ਭਾਉ ਨ ਦਿਸਈ ਮੇਰੇ ਨਾਹੀ ਅਪਦਾ ਦੁਖਾ॥ ਭਾਉ ਜਿਵੇਹਾ ਬਿਦਰ ਦੇ ਹੋਰੀ ਦੇ ਚਿਤਿ ਚਾਉ ਨ ਚੁਖਾ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਦਾ ਭੁਖਾ॥੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰੁਖਾ-ਗੁੰਸੇ ਨਾਲ। ਕਿ ਸੁਖਾ-ਕੀ ਸੁਖ ਲਿਆ? ਵਲਾਇਓਨ-ਗੁਜਰ ਕੀਤੀ। ਧੁਖਾ-ਚਿੰਤਾ। ਅਪਦਾ-ਦੁੱਖ, ਤਕਲੀਫ਼। ਜਿਵੇਹਾ-ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ। ਚੁਖਾ-ਰੰਚਕ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	-
ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਭਾ	s	ਉ	s	ਆ	ਇ	ਆ	ਸੁ	ਣਿ	ਆ	s
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	-	ਸੰ	-
ਭ	ਗ	ਤਿ	ਦਾ	s	ਭੁ	ਖਾ	ਬਿ	ਦ	ਰ	ਦੇ	s	s	s
ਨੁ	ਸ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਧ	ਪ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪੁਪ
ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਭਾ	s	ਉ	s	ਬੋ	ਲੈ	s	ਦੁ	ਰs	ਜੋ	ਧਨੁ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧਨੁ	ਧ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਗੁ	-	ਰ	ਸ
ਭ	ਗ	ਤਿ	ਦਾ	ss	ਭੁ	ਖਾ	ਹੋ	s	ਇ	ਰੁs	s	ਖਾ	s
x			2		3		x			2		3	

(ਤ੍ਰੁ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਕਬਿੱਤ) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ: ੧੦

ਦੇਵ ਦੇਵਤਾਨ ਕੋ ਸੁਰੇਸ ਦਾਨਵਾਨ ਕੋ ਮਹੇਸ ਗੰਗ ਧਾਨ ਕੋ ਅਭੇਸ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈ॥ ਰੰਗ ਮੈ ਰੰਗੀਨ ਰਾਗ ਰੂਪ ਮੈ ਪ੍ਰਬੀਨ ਔਰ ਕਾਹੂ ਪੈ ਨ ਦੀਨ ਸਾਧ ਅਧੀਨ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈ॥ ਪਾਈਐ ਨ ਪਾਰ ਤੇਜ ਪੁੰਜ ਮੈ ਅਪਾਰ ਸਰਬ ਬਿਦਿਆ ਕੇ ਉਦਾਰ ਹੈ ਅਪਾਰ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈ॥ ਹਾਥੀ ਕੀ ਪੁਕਾਰ ਪਲ ਪਾਛੇ ਪਹੁਚਤ ਤਾਹਿ ਚੀਟੀ ਕੀ ਚਿੰਘਾਰ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਸੁਨੀਅਤੁ ਹੈ॥੪॥੨੫੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਰੇਸ-ਇੰਦਰ। ਮਹੇਸ-ਸ਼ਿਵਜੀ। ਗੰਗ ਧਾਨ-ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਦੀ ਡਿਗਦੀ ਧਾਰ। ਅਭੇਸ-ਭੇਸ-ਰਹਿਤ। ਪ੍ਰਬੀਨ-ਚਤੁਰ। ਤੇਜ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਰੌਸ਼ਨੀ। ਪੁੰਜ-ਖਜ਼ਾਨਾ, ਭੰਡਾਰ। ਉਦਾਰ-ਖੁਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਵਾਲਾ। ਚੀਟੀ-ਕੀੜੀ। ਚਿੰਘਾਰ-ਫਰਿਆਦ।

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਗੁ	ਮ	ਪ	ਧਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ
ਹਾ	ਥੀ	ਕੀ	ਪੁs	ਕਾ	ਰ	ਦੇਵ	ਦੇ	ਵ	ਤਾ	ਨ	ਕੋ
ਮਪ	ਧਧ	ਪੁਪ	ਗੁਗੁ	ਰ	ਸ	ਨਸੰ	ਗੁੰਗੁ	ਰੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਪਲ	ਪਾਛੈ	ਪਹੁ	ਚਤ	ਤਾ	ਹਿ	ਸੁs	ਰੇਸ	ਦਾਨ	ਵਾ	ਨ	ਕੋ
ਗੁਮ	ਪਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨੁਨੁ	ਧਧ	ਪ	ਮ	ਪ
ਚੀs	ਟੀs	ਕੀ	ਚਿੰ	ਘਾ	ਰ	ਮ	ਹੇਸ	ਗੰਗ	ਧਾ	ਨ	ਕੋ
ਧਨੁ	ਧਪ	ਮਪ	ਗੁਗੁ	ਰਰ	ਸ	ਮ	ਗੁ	ਰਸ	ਰਰ	ਰਰ	ਸ
ਪਹਿ	ਲੇs	ਹੀs	ਸੁਨੀ	ਅਤੁ	ਹੈ	ਅ	ਭੇ	ਸs	ਕਹੀ	ਅਤੁ	ਹੈ
x			0			x			0		

੨੩-ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ

ਰਾਗ ਕੇਦਾਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦੁਰਮਾਂਕੁਰੇ' ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਦਾਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਰ ਗ ਧ ਅਤੇ ਨ ਤੀਵਰ ਸੁਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਮਲ ਮ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕਦੇ ਤੀਵਰ ਮ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰ ਤੇ ਗ ਵਰਜਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਗ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵੀਣਾ ਦੀ ਮਧੁਰ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਦਾਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਤੀਵਰ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਮਲ ਮ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰ ਅਤੇ ਗ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕੋਮਲ ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਅਨੁਸਾਰ 'ਮਧਿਅਮ ਦ੍ਰੈ ਤੀਵਰ ਸਭਹੀ ਆਰੋਹਤ ਰਿਗ ਹਾਨ। ਸ ਮ ਸੰਵਾਦੀ ਵਾਦਿ ਤੇ ਕੇਦਾਰਾ ਪਹਿਚਾਨ'। ਭਾਵ ਕੇਦਾਰ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਵਰ ਤੀਵਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰ ਤੇ ਗ ਸਵਰ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮ ਵਾਦੀ ਤੇ ਸ ਸੰਵਾਦੀ ਸਵਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਅਨੁਸਾਰ ਸ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਪ ਮ, ਪ ਮ, ਰ ਸ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇਦਾਰ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰ ਤੇ ਗ ਦੁਰਬਲ ਸਵਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰ ਰਾਗ ਦਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ' ੧੫ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੨ ਠਾਠਾਂ ਤੋਂ ੭੫ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਠਾਠ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜ ਦੇ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਤੇ ਕਰਣਾਟ ਠਾਠ ਤੋਂ ਕੇਦਾਰ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਵੀ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਹਿਰਦੈ ਨਾਰਾਯਣ ਦੇਵ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਹਿਰਦੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਵਿੱਚ ੧੨ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਵਾਂ ਮੇਲ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠੁਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਚੰਦ੍ਰੋਦਯ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਯਣ ਦਾ ਕੇਦਾਰ ਪੁੱਤਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਤੇ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ੨੦ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਕੰਠ ਨੇ 'ਰਸ-ਕੋਮੁਦੀ' ਵਿੱਚ ੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮੇਲ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਭਾਵਭੱਟ ਨੇ 'ਅਨੂਪ ਬਿਲਾਸ' ਵਿੱਚ ੭੦ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਮਲਾਰੀ ਮੇਲ ਅਤੇ ਹਮੀਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕੇਦਾਰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੁਲਾਜੀਰਾਵ ਭੌਸਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਸੰਗੀਤ ਸਾਰਾਂਸ਼' ੧੭੮੩ ਈ. ਵਿੱਚ ਸ਼ੰਕਰਾਭਰਣ ਜਨਕ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪਟਨਾ ਦੇ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਾ ਨੇ 'ਨਗਮਾਤੇ ਆਸਫੀ' ੧੮੧੩ ਈ. ਵਿੱਚ ੬ ਰਾਗ ਤੇ

੩੬ ਰਾਗਨੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਨਟ ਰਾਗ ਤੋਂ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਰਾਗਨੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਰਾਗ ਕੇਦਾਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਮਧੁਰ ਤੇ ਸਰਲ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਪੱਖਣ ਪੱਧਤੀ ਦਾ ਧੀਰਸ਼ੰਕਰਾਭਰਣ ਮੇਲ ਜੋ ਅੱਜ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਦਾ ਰਾਗ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਵੈਸੇ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਰਾਗ ਕੇਦਾਰ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸ ਮ, ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਸ ਰ ਸ। ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਗਿਆਨ' ਭਾਗ-੨ ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰ ਦਾ ਆਰੋਹ- ਸ ਮ ਪ ਧ ਨ ਸ ਅਵਰੋਹ-ਸ ਨ ਧ ਪ ਮ ਪ ਧ ਨੁ ਧ ਪ ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ ਰ ਸ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਦੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੁੱਧ ਕੇਦਾਰ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ, ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਆਰੋਹ-ਸ ਮ ਪ ਧ ਨ ਧ ਸ। ਅਵਰੋਹ - ਸ ਨ ਧ ਪ ਮ ਗ ਮ ਰ ਸ। ਵਾਦੀ ਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ ਤੇ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ 7 ਤੋਂ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੈ। ਪਰ ਕੇਦਾਰ ਦਾ ਸਰੂਪ ਜੋ ਅੱਜ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਤੀਵਰ ਮਧਿਅਮ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਨਾਲ ਰਾਗ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਦਾ ਹੀ ਰਾਗ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਮਧਿਅਮ ਵਾਦੀ ਤੇ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਦੇ ਕ੍ਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਮਾਲਿਕਾ' ਭਾਗ-੩ ਪੰਨਾ ੧੧੭ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਰਾਗ ਕੇਦਾਰ ਦੇ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸ ਮ, ਮ ਪ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਨੂੰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸ ਮ ਲੈਣ ਤੇ ਰਾਗ ਬਾਗੋਸ਼ਵਰੀ ਤੇ ਰਾਗ ਮਾਲਕੋਂਸ ਦਾ ਚਲਨ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸ ਰ ਮ ਪ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸ ਰ ਸ, ਮ - ਪ - ਜਾਂ ਸ ਮ, ਮ ਪ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕੇਦਾਰ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸ ਮ ਮ ਗ ਪ ਸਵਰ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ। ਕਈ ਗੁਣੀਜਨ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਨਾਲ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਕਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਗੁਪਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਠਹਿਰਾਉ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮ ਪ ਮ - ਸ ਰ ਸ। ਜੇ ਮ ਰ ਸ ਸਿੱਧਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੰਗ ਦੀ ਛਾਇਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੇ ਗੰਧਾਰ ਜਿਆਦਾ ਜਾਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗ ਮ ਰ ਸ ਨਾਲ ਕਾਮੋਦ ਰਾਗ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਮ ਗ ਰ ਸ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀ ਛਾਇਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨ ਕਰਕੇ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਠਹਿਰਾਉ ਦੇ ਕੇ ਸ ਮ ਮ ਪ ਮ - ਰ ਸ ਜਾਂ ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ - ਸ ਰ ਸ ਹੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਗੁਣੀਜਨ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਧੈਵਤ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਦਾ ਅਲਪ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸੁੰਦਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਵਾਦੀ ਸਵਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਧ ਨੁ ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ- ਰਾਗ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਗੁਣੀਜਨ ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਇਕੱਠਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਕਠਿਨ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਰ ਸ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਸਿੱਧੇ ਤਾਰ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਪ, ਨ ਧ ਸ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅੰਤਰੇ

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ

ਵਿੱਚ ਪ, ਧ ਪ ਨ ਧ ਸੰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪ ਸੰ ਜਾਂ ਪ ਮ ਪ ਸੰ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਹਮੀਰ, ਕਾਮੇਦ, ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਰੰਗ, ਸ਼ਾਮ ਕਲਿਆਨ ਆਦਿ ਐਸੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਹੀ ਤਾਰ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਿਸ਼ਾਦ ਸਵਰ ਰਾਗ ਕੇਦਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬਲ ਸਵਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੁਰਬਲ ਹੀ ਹੈ। ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਤੀਜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਰ ਪੰਚਮ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਤਾਰ ਸ਼ੜਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਧੈਵਤ ਲਗਾ ਕੇ ਤਾਰ ਸ਼ੜਜ ਜਿਵੇਂ ਪ ਧ ਸੰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ ਦੀ ਛਾਇਆ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ। ਰਾਗ ਕੇਦਾਰ ਦੇ ਕਾਮੇਦ, ਹਮੀਰ ਤੇ ਛਾਇਆ ਨਟ ਸਮ-ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿਕ ਰਾਗ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਣੀਜਨ ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ - ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਣ ਸਵਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੮ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਦਾਰਾ ਨੂੰ ਰਾਗ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਕਥਨ ਹੈ 'ਬੈਰਾਧਰ ਗਜਧਰ ਕੇਦਾਰਾ'। ਪਾਵਸ ਤੇ ਮਲਾਰ ਮਿਲ ਕੇ ਕੇਦਾਰਾ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਰਾਗਾਰਣਵ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਨਾਟ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਭਰਤ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਵ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰ ਗੌੜ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੩੩ ਅਨੁਸਾਰ 'ਰਾਗ ਬਿਨੋਦ' ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕੇਦਾਰਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਅੰਸ ਨਿਯਾਸ ਗ੍ਰਿਹ ਇਸ ਦਾ ਮਧਿਅਮ ਹੈ ਪਰ ਧੈਵਤ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੀਤ ਹੈ। 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਕੇਦਾਰਾ ਲਿਖੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕੇਦਾਰਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਹਿਰ ਤੱਕ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਕੇਦਾਰਾ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਲਿਆਨ ਥਾਟ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਰਾਗ ਹੈ, ਮਧਿਅਮ ਸ਼ੁੱਧ ਤੇ ਤੀਵਰ ਦੋਵੇਂ ਲਗਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵੀ ਦੋਨੋਂ ਹਨ। ਸ਼ੁੱਧ ਮਧਿਅਮ ਵਾਦੀ ਤੇ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਤੀਵਰ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਗੰਧਾਰ ਦੁਰਬਲ ਹਨ, ਗਾਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਊਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਦਾਰਾ ਕਲਿਆਨ ਥਾਟ ਦਾ ਔੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਪ, ਨ ਧ, ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ, ਪ, ਮ ਮ ਪ ਧ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਰ ਸ। ਮ-ਸ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐੱਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿੱਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨ ਪੰ. ੧੭੫ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਦਾਰਾ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਰਾਗ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜ ਉੱਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਜਾਦੂ ਦਾ ਅਸਰ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਸ਼ੁਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਿਮਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰਾ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਕੇਦਾਰਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੇਦਾਰਾ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ

ਲਈ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਜੋ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੈ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ੁਭ ਹੈ ਜਦੋਂ ਚੰਦਰਮਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਰਾਗ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਆਦਰਸ਼ ਤਪੱਸਵੀ ਦੀ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲੀ ਹੈ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਜੋ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਲਈ ਇੱਕ ਤਰਲਾ ਹੈ ਖਾਸ ਕਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਗਾਇਨ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਕੇਦਾਰ ਦਾ ਚਲਨ ਵਕਰ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ ਹੈ। ਆਰੋਹ - ਸ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਪ, ਨ ਧ ਸ਼। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਮ ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਕੇਦਾਰਾ ਨੂੰ ਕਲਿਆਨ ਬਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਦੇ ਚਲਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅੰਤਰ ਵੀ ਹੈ। 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਭਾਗ-੪ ਦੇ ਕਰਤਾ ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਆਰੋਹ-ਸ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਪ, ਧ ਨ ਸ਼। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ, ਪ, ਮ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਪ, ਮ, ਗ ਮ ਰ ਸ ਤੇ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧ ਨ ਸ਼ ਸਪਾਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗ ਮ ਰ ਸ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਗ ਹਮੀਰ ਤੇ ਰਾਗ ਕਾਮੋਦ ਦੀ ਛਾਇਆ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ - ਸ, ਮ, ਗ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਨ ਧ ਸ਼ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ, ਪ, ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਰ, ਸ। ਇਹਨਾਂ ਵੀ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸ ਮ, ਗ ਮ ਪ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰੋਹ-ਸ ਮਮ, ਮਪ-ਧ ਪ ਨ ਧ ਸ਼। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨਧ, ਪਮਮ, ਪਧਪ, ਮਗਰਸ। ਇਹਨਾਂ ਵੀ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਾਗ ਕੇਦਾਰਾ ਦਾ ਕਲਿਆਨ ਬਾਟ ਦਾ ਔੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ, 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਦੇ ਕਰਤਾ ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ' ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ, ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਨੇ ਅੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕੇਦਾਰਾ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਕੇਦਾਰਾ ਰਾਗਾ ਵਿਚਿ ਜਾਣੀਐ ਭਾਈ ਸਬਦੇ ਕਰੇ ਪਿਆਰੁ॥

ਸਤਸੰਗੀਤਿ ਸਿਉ ਮਿਲਦੇ ਰਹੈ ਸਚੇ ਧਰੇ ਪਿਆਰੁ॥ (ਸ. ਮ: ੩, ੧੦੮੭)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਨੂੰ ਤੇਈਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ੧੧੧੮ ਤੋਂ ੧੧੨੪ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੪ ਦੇ ੨ ਤੇ ਮ:੫ ਦੇ ੧੬ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ੬ ਤੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ।

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਕੇਦਾਰਾ ਬਾਟ-ਕਲਿਆਣ ਸਵਰ-ਦੇਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਸਵਰ ਸੁੱਧ ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ- ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ

ਵਾਦੀ-ਸ਼ੁੱਧ ਮਧਿਅਮ ਸੰਵਾਦੀ-ਸ਼ੜਜ ਸਮਾਂ-ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ
 ਆਰੋਹ-ਸ, ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਪ, ਨ ਧ ਸ਼, ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਮ, ਸ ਰ ਸ।
 ਮੁੱਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਸ ਮ, ਮ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਪ ਮ, ਰ ਸ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਸ ਰ ਸ, ਸ ਮ , ਮ ਪ ਮ, ਮ ਪ, ਮੰ ਪ ਮ, ਰ ਸ, ਸ ਨ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਮ ਪ
 ਮ, ਪ ਧ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਪ, ਪ ਨ ਧ ਸ,
 ਪ ਧ ਪ ਸ ਸ ਰ ਸ, ਸ ਮ ਮ ਪ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ, ਰ ਸ।

ਸ ਮ, ਮ ਪ, ਮ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਪ, ਨ ਧ ਸ਼, ਸੰ
 ਨ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਪ ਸ਼, ਸੰ ਰੰ ਸ਼, ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਸੰ ਰੰ ਸ਼ ਨ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ, ਮ
 ਪ ਧ ਪ ਮ, ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਰ ਸ।

ਸ ਮ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ - ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਸ਼, ਪ ਪ ਸ਼, ਸੰ ਰੰ ਸ਼, ਨ ਧ ਪ, ਸੰ ਰੰ ਸ਼, ਸੰ ਮ
 ਮੰ ਪ, ਮੰ ਪ ਮ, ਮੰ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਰੰ ਸ਼, ਸੰ ਰੰ ਸ਼ ਨ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਸ਼, ਪ ਧ ਮ ਪ ਸ਼ ਰੰ ਸ਼, ਸੰ ਨ ਧ ਪ,
 ਪ ਧ ਮ ਪ ਮ, ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਮੰ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ, ਰ ਸ, ਸ ਰ ਸ।

(ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੩) ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ (੧੪੧੬)

ਅਸੀ ਖਤੇ ਬਹੁਤੁ ਕਮਾਵਦੇ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਰਾਵਾਰੁ॥ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਕੈ ਬਖਸਿ ਲੈਹੁ ਹਉ ਪਾਪੀ ਵਡ
 ਗੁਨਹਗਾਰੁ॥ ਹਰਿ ਜੀਉ ਲੇਖੇ ਵਾਰ ਨ ਆਵਈ ਤੂੰ ਬਖਸਿ ਮਿਲਾਵਣਗਾਰੁ॥ ਗੁਰ ਤੁਠੈ ਹਰਿ ਪੁਰੁ ਮੇਲਿਆ
 ਸਭ ਕਿਲਵਿਖ ਕਟਿ ਵਿਕਾਰ॥ ਜਿਨਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਤਿਨੁ ਜੈਕਾਰੁ॥੨੯॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਖਤੇ-ਭੁੱਲਾਂ। ਪਾਰਾਵਾਰੁ-ਪਾਰਲਾ ਉਰਲਾ ਬੰਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ। ਹਰਿ-ਹੇ ਹਰੀ! ਹਉ-ਮੈਂ। ਗੁਨਹਗਾਰੁ-ਗੁਨਾਂਗੀ। ਲੇਖੇ-ਲੇਖੇ
 ਦੀ ਰਾਹੀਂ। ਵਾਰ-ਬਖਸ਼ ਦੀ ਵਾਚੀ। ਗੁਰ ਤੁਠੈ-ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਨੇ। ਕਿਲਵਿਖ-ਪਾਪ। ਕਟਿ-ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ। ਜੈਕਾਰੁ-ਸ਼ੋਭਾ, ਇੱਜ਼ਤ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

ਸ-ਸ-
ਵਾਹਿਸ

ਰਸ	ਸਮ	ਰਸ	ਸਸਮ-	ਪਪਮਪ	ਮਪਮਮ	ਮਮਰ-	ਸ---	ਮਪ	ਧਧਪ-	ਮਪਧ-	ਪਪਮਪ	ਮ-ਰਸ	ਮਮਪਪ	ਧਪ	ਸੰਸੰਸੰ-
ਗੁਰੂ	ਅਸੀ	ਖਤੇ	ਬਹੁਤੁ	ਕਮਾਵਦੇ	ਅੰਤੁਨ	ਪਾਰਾਵਾ	ਰੁਸਸ	ਹਰਿ	ਕਿਰਪਾ	ਕਰਿਕੈ	ਬਖਸਿ	ਲੈਸਹੁ	ਹਉਪਾਪੀ	ਵਡ	ਗੁਨਗ
ਸੰਰੰਸੰ	-----	ਸੰਨਧਪ	ਪਮਧਪ	ਮੰਪਮਪ	ਧਧਪਪ	ਮੰਪਮਮ	ਮਰ	ਸ---	ਮਮਪਪ	ਧ-ਧਪ	ਪਪਪ-	ਸੰਸੰ	ਪਸੰ	ਸੰਪ	ਸੰਸੰ
ਗਾ:ਰੁ:ਸ	SSSS	ਹਰਿਜੀਉ	ਲੇਖੇਵਾਰ	ਨਆਵਈ	ਤੂੰਬਖਸਿ	ਮਿਲਾਵਣ	ਹਾਰੁ	SSSS	ਗੁਰਤੁਠੈ	ਹ:ਰਿ:ਸ	ਪੁਰੁਮੇ:ਸ	ਲਿਆ	ਮੇਲਿ	ਆਸੇ	ਲਿਆ
ਰੰਸੰ	ਮੰਮਰੰਸੰ	ਸੰਰੰਸੰ-	ਨਧਪ-	ਮਮਪਪ	ਧਧਪਪ	ਮਪਮ-	ਰਸ	ਮਪ	ਧ-ਪਪ	ਧਪਮਪ	ਮ-ਰਸ	ਧਪਮਪ	ਮ-ਰਸ	ਧਪਮਪ	ਮ-ਰਸ
ਸਭ	ਕਿਲਵਿਖ	ਕਟਿ	ਵਿਕਾਰ	ਜਿਨਾਹਰਿ	ਹਰਿਨਾਮੁ	ਧਿ:ਆ:ਸ	ਇਆ	ਜਨ	ਨਾ:ਨਕ	ਤਿਨੁਜੈ:ਸ	ਕਾ:ਰੁ:ਸ	ਤਿਨੁਜੈ:ਸ	ਕਾ:ਰੁ:ਸ	ਤਿਨੁਜੈ:ਸ	ਕਾ:ਰੁ:ਸ

ਰਸਸਸ
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ
 x 2 0 3

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੨ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੧੯)

ਮਾਈ ਸੰਤਸੰਗਿ ਜਾਗੀ॥ ਪ੍ਰਿਅ ਰੰਗ ਦੇਖੈ ਜਪਤੀ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੀ॥ ਰਹਾਉ॥ ਦਰਸਨ ਪਿਆਸ ਲੋਚਨ ਤਾਰ ਲਾਗੀ॥ ਬਿਸਰੀ ਤਿਆਸ ਬਿਡਾਨੀ॥੧॥ ਅਬ ਗੁਰੁ ਪਾਇਓ ਹੈ ਸਹਜ ਸੁਖਦਾਇਕ ਦਰਸਨੁ ਪੇਖਤ ਮਨੁ ਲਪਟਾਨੀ॥ ਦੇਖਿ ਦਮੋਦਰ ਰਹਸੁ ਮਨਿ ਉਪਜਿਓ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਿਅ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਬਾਨੀ॥੨॥੧॥ ਪਦ ਅਰਥ:-ਮਾਈ - ਹੇ ਮਾਂ! ਜਾਗੀ-(ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚੋਂ) ਜਾਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਰੰਗ-ਕੋਤਕ। ਨਿਧਾਨੀ-ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਮਾਲਕ। ਪਿਆਸ-ਤਾਂਘ। ਲੋਚਨ-ਅੱਖਾਂ। ਤਿਆਸ-ਪਿਆਸ। ਬਿਡਾਨੀ-ਹੋਰ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਦੀ। ਲਪਟਾਨੀ-ਮਗਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਮੋਦਰ-ਪਰਮਾਤਮਾ। ਰਹਸੁ-ਖੁਸ਼ੀ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸ	-	ਮ	-	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ
								ਮਾ	ਸ	ਈ	ਸ	ਸੰ	ਤ	ਸੰ	ਗਿ
ਮ	-	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਸ	ਮਮ	-	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਪ	-
ਜਾ	ਸ	ਸ	ਸ	ਗੀ	ਸ	ਸ	ਸ	ਪ੍ਰਿਅ	ਸ	ਰੰ	ਗ	ਦੇ	ਸ	ਖੈ	ਸ
ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਮ	-								
ਜਪ	ਤੀ	ਨਾ	ਮੁ	ਨਿ	ਧਾ	ਨੀ	ਸ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਪ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	-	ਸੰ	-
								ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਪਿਆ	ਸ	ਸ	ਸ
ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪ	-	ਮੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਲੋ	ਚਨ	ਤਾ	ਰ	ਲਾ	ਸ	ਗੀ	ਸ	ਬਿ	ਸ	ਰੀ	ਸ	ਤਿ	ਆ	ਸ	ਸ
ਮੰ	ਪ	ਮ	-	ਰ	-	ਸ	-								
ਬਿ	ਸ	ਡਾ	ਸ	ਨੀ	ਸ	ਸ	ਸ								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰ ਸਸ ਮਮ ਰਸ ਮਪ ਧਪ ਮਮ ਰਸ
- 2) ਮਮ ਰਸ ਮਮ ਪਪ ਧਪ ਮਮ ਰਸ
- 3) ਮਪ ਧਪ ਮਪ ਮ- ਸੰਨ ਧਪ ਮਮ ਰਸ
- 4) ਮਪ ਧਪ ਮਮ ਰਸ ਸੰਨ ਧਪ ਮਮ ਰਸ
- 5) ਸਸ ਮਮ ਪਪ ਧਪ ਮਪ ਮ- ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਮ- ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਮ- ਰਸ
- 6) ਮਮ ਰਸ ਧਪ ਮਪ ਮਮ ਰਸ ਸੰਨ ਧਪ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਧਪ ਮਪ ਮਮ ਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ ਕਰ ਕੇ, ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਮੁਖੜੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਆਵਰਤ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਹੀ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ

- 3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਮੁਖੜਾ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਵਿਚ ਚੁੱਕ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 4) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੧੯-੧੧੨੦)

ਹਰਿ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕੇ ਮਨਿ ਚਾਉ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਸਤਸੰਗਿ ਮਿਲਾਵਹੁ ਤੁਮ ਦੇਵਹੁ ਅਪਨੇ ਨਾਉ ॥ਰਹਾਉ॥ ਕਰਉ ਸੇਵਾ ਸਤ ਪੁਰਖ ਪਿਆਰੇ ਜਤ ਸੁਨੀਐ ਤਤ ਮਨਿ ਰਹਸਾਉ॥ ਵਾਰੀ ਫੇਰੀ ਸਦਾ ਘੁਮਾਈ ਕਵਨੁ ਅਨੂਪੁ ਤੇਰੇ ਠਾਉ॥੧॥ ਸਰਬ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਹਿ ਸਗਲ ਸਮਾਲਹਿ ਸਗਲਿਆ ਤੇਰੀ ਛਾਉ॥ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤੇ ਘਟਿ ਘਟਿ ਤੁਝਹਿ ਦਿਖਾਉ॥੨॥੨॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੇਵਾ ਸਤ ਪੁਰਖ-ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ। ਰਹਸਾਉ-ਖਿੜਾਉ। ਵਾਰੀ ਫੇਰੀ ਸਦਾ ਘੁਮਾਈ-ਮੈਂ ਸਦਕੇ ਜਾਦਾ ਹਾਂ। ਅਨੂਪੁ-ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁੰਦਰ। ਠਾਉ-ਥਾਂ। ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਹਿ-ਤੂੰ ਪਾਲਦਾ ਹੈਂ। ਸਮਾਲਹਿ-ਤੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈਂ। ਛਾਉ - ਆਸਰਾ। ਬਿਧਾਤੇ-ਹੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ! ਦਿਖਾਉ - ਮੈਂ ਵੇਖਦਾ ਰਹਾਂ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸ	ਰ	ਸ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ
								ਹ	ਰਿ	ਕੇ	ਸ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ
ਮ	-	ਰ	ਸ	ਰ	-	ਸ	-	ਮ	-	ਪ	-	ਧ	ਧ	ਪ	-
ਕੇ	ਸ	ਮ	ਨਿ	ਚਾ	ਸ	ਉ	ਸ	ਕ	ਸ	ਰਿ	ਸ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਸ
ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ
ਸ	ਤ	ਸੰ	ਗਿ	ਮਿ	ਲਾ	ਵ	ਹੁ	ਤੁ	ਸ	ਮ	ਸ	ਦੇ	ਸ	ਵ	ਹੁ
ਧ	ਪ	ਮ	-	ਧਪ	ਮਪ	ਮਮ	ਰਸ								
ਅ	ਪ	ਨੇ	ਸ	ਨਾ	ਸ	ਉ	ਸ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਪ	-	ਸੰਸ	-	ਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ
								ਕ	ਸ	ਰਉ	ਸ	ਸੇ	ਸ	ਵਾ	ਸ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪ	ਪ
ਸ	ਤ	ਪੁਰ	ਖ	ਪਿ	ਆ	ਰੇ	ਸ	ਜ	ਤ	ਸੁ	ਨੀ	ਐ	ਸ	ਤ	ਤ
ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਮ-ਰਸ									
ਮ	ਨਿ	ਰ	ਹ	ਸਾ	ਸ	ਉ	ਸ								
x				2				0				3			

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੪

ਘਰੁ ੧ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੧੮)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮ ਨਿਤ ਗਾਵੀਐ ਰੇ॥ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਨ ਜਾਈ ਹਰਿ ਲਖਿਆ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਮਿਲੈ ਲਖਾਵੀਐ ਰੇ॥ ਰਹਾਉ॥ ਜਿਸੁ ਆਪੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਿਸੁ ਜਨ ਕਉ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਵੀਐ

ਰੇ॥ ਸਭੁ ਕੇ ਭਗਤਿ ਕਰੇ ਹਰਿ ਕੇਰੀ ਹਰਿ ਭਾਵੈ ਸੇ ਬਾਇ ਪਾਵੀਐ ਰੇ॥੧॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅਮੋਲਕੁ
 ਹਰਿ ਪਹਿ ਹਰਿ ਦੇਵੈ ਤਾ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੀਐ ਰੇ॥ ਜਿਸ ਨੇ ਨਾਮੁ ਦੇਇ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਿਸੁ ਲੇਖਾ ਸਭੁ
 ਛਡਾਵੀਐ ਰੇ॥੨॥ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅਰਾਧਹਿ ਸੇ ਧੰਨੁ ਜਨ ਕਹੀਅਹਿ ਤਿਨ ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਧੁਰਿ ਲਿਖਿ
 ਪਾਵੀਐ ਰੇ॥ ਤਿਨ ਦੇਖੇ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਬਿਗਸੈ ਜਿਉ ਸੁਤੁ ਮਿਲਿ ਮਾਤ ਗਲਿ ਲਾਵੀਐ ਰੇ॥੩॥ ਹਮ
 ਬਾਰਿਕ ਹਰਿ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਮੇ ਕਉ ਦੇਹੁ ਮਤੀ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਪਾਵੀਐ ਰੇ॥ ਜਿਉ ਬਛੁਰਾ ਦੇਖਿ ਗਉ
 ਸੁਖੁ ਮਾਨੈ ਤਿਉ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗਲਿ ਲਾਵੀਐ ਰੇ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਗਮ-ਅਪਹੁੰਚ। ਨ ਜਾਈ ਲਖਿਆ-ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਲਖਾਵੀਐ - ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
 ਲਿਵ-ਲਗਨ। ਕੇਰੀ-ਦੀ। ਬਾਇ ਪਾਵੀਐ-ਕਬੂਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿ-ਪਾਸ। ਧੁਰਿ-ਧੁਰ ਦਰਗਾਹ ਤੋਂ। ਬਿਗਸੈ-ਖਿੜ ਆਉਂਦਾ
 ਹੈ। ਸੁਤੁ-ਪੁੱਤਰ। ਮਿਲਿ ਮਾਤ-ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ। ਮਤੀ-ਸਿੱਖਿਆ। ਬਛੁਰਾ-ਵੱਡਾ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
						ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ
						ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮ	ਨਿ	ਤ
ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	ਮ	ਮਮ	ਪ	-	ਸ	ਸ
ਗਾ	ਵੀ	ਐ	s	ਰੇ	s	ਅ	ਗ	ਮ	ਅ	ਗੋ	ਚਰੁ	ਨ	s	ਜਾ	ਈ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਲ	ਖਿ	ਆ	s	ਗੁ	ਰੁ	ਪੂ	s	ਰਾ	s	ਮਿ	s	ਲੈ	s
ਮ	ਮ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ										
ਲ	ਖਾ	ਵੀ	ਐ	ਰੇ	s										
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

						ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ
						ਜਿ	ਸੁ	ਆ	ਪੇ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	s	ਕ	ਰੇ
ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਮੇ	ਰਾ	ਸੁ	ਆ	ਮੀ	s	ਤਿ	ਸੁ	ਜ	ਨ	ਕਉ	s	ਹ	ਰਿ	ਲਿ	ਵ
ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	-										
ਲਾ	ਵੀ	ਐ	s	ਰੇ	s										
x				2				0				3			

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫ ॥

(੧੧੨੦)

ਪ੍ਰਿਅ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਿਆਰੀ॥ ਮਗਨ ਮਨੈ ਮਹਿ ਚਿਤਵਉ ਆਸਾ ਨੈਨਹੁ ਤਾਰ ਤੁਹਾਰੀ॥ ਰਹਾਉ॥ ਓਇ
 ਦਿਨ ਪਹਰ ਮੂਰਤ ਪਲ ਕੈਸੇ ਓਇ ਪਲ ਘਰੀ ਕਿਹਾਰੀ॥ ਖੂਲੇ ਕਪਟ ਧਪਟ ਬੁਝਿ ਤਿਸਨਾ ਜੀਵਉ
 ਪੇਖਿ ਦਰਸਾਰੀ॥੧॥ ਕਉਨੁ ਸੁ ਜਤਨੁ ਉਪਾਉ ਕਿਨੇਹਾ ਸੇਵਾ ਕਉਨ ਬੀਚਾਰੀ॥ ਮਾਨੁ ਅਭਿਮਾਨੁ ਮੋਹੁ
 ਤਜਿ ਨਾਨਕ ਸੰਤਹ ਸੰਗਿ ਉਧਾਰੀ॥੨॥੩॥੫॥

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ

ਪਦ ਅਰਥ:-ਮਗਨ-ਮਸਤ। ਨੈਨਹੁ-ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ। ਤਾਰ ਤੁਹਾਰੀ-ਤੇਰੀ ਹੀ ਖਿੱਚ। ਮੂਰਤ-ਮੁਹੂਰਤ। ਘਰੀ-ਘੜੀ। ਕਿਹਾਰੀ-ਕਿਹੇ ਜਿਹੀ? ਬੜੀ ਹੀ ਸੋਹਣੀ। ਕਪਟ-ਕਿਵਾੜ। ਧਪਟ-ਝਟਪਟ। ਬੁਝਿ-ਬੁਝ ਕੇ, ਮਿਟ ਕੇ। ਪੇਖਿ-ਵੇਖ ਕੇ। ਉਪਾਉ-ਹੀਲਾ। ਤਜਿ-ਤਿਆਗ ਕੇ। ਉਧਾਰੀ-ਉਧਾਰ, ਪਾਰ-ਉਤਾਰਾ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਧੁਧ	-	ਪ	-	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਪ੍ਰਿਅ	s	ਕੀ	s	ਪ੍ਰੀ	ਤਿ	ਪਿ	ਆ	ਰੀ	s
ਸਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁਧ	ਧੁਧ	ਪ	ਪ
ਮਗ	ਨ	ਮ	ਨੈ	ਮ	ਹਿ	ਚਿਤ	ਵਉ	ਆ	ਸਾ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਨੈ	s	ਨ	ਹੁ	ਤਾ	ਰ	ਤੁ	ਹਾ	ਰੀ	s
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

ਪੁਪ	ਮਮ	ਧੁਧ	ਪ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਓਇ	ਦਿਨ	ਪਹ	ਰ	ਮੁ	ਰਤ	ਪ	ਲ	ਕੈ	ਸੇ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੁਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਓ	ਇ	ਪ	ਲ	ਘ	ਰੀ	ਕਿs	ਹਾ	ਰੀ	s
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਮਮ ਰਸ ਮੁਪ ਧੁਪ ਮਮ ਰਸ ਸੰਨ ਧੁਪ ਮਮ ਰਸ
- 2) ਮੁਪ ਧੁਪ ਮ- ਪਧ ਮੁਪ ਮ- ਸੰਨ ਧੁਪ ਮਮ ਰਸ
- 3) ਪਧ ਮੁਪ ਸੰਨ ਧੁਪ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧੁਪ ਮੁਪ ਮ- ਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ 5ਵੀਂ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਕੀ' ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੧੨੦)

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਜਨਮੁ ਅਕਾਰਥ ਜਾਤ॥ ਤਜਿ ਗੋਪਾਲ ਆਨ ਰੰਗਿ ਰਾਚਤ ਮਿਥਿਆ ਪਹਿਰਤ ਖਾਤ॥
ਰਹਾਉ॥ ਧਨੁ ਜੋਬਨੁ ਸੰਪੈ ਸੁਖ ਭੋਗਵੈ ਸੰਗਿ ਨ ਨਿਬਹਤ ਮਾਤ॥ ਮ੍ਰਿਗ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਦੇਖਿ ਰਚਿਓ ਬਾਵਰ

ਦੁਮ ਛਾਇਆ ਰੰਗਿ ਰਾਤ॥੧॥ ਮਾਨ ਮੋਹ ਮਹਾ ਮਦ ਮੋਹਤ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਕੈ ਖਾਤ॥ ਕਰੁ ਗਹਿ ਲੇਹੁ
ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ ਹੋਇ ਸਹਾਤ॥੨॥੫॥੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਕਾਰਥ-ਵਿਅਰਥ। ਰਾਚਤ-ਮਸਤ। ਮਿਥਿਆ-ਵਿਅਰਥ। ਪਹਿਰਤ-ਪਹਿਨਣਾ। ਸੰਪੈ-ਦੌਲਤ। ਮਾਤ-ਰਤਾ ਭਰ
ਵੀ। ਬਾਵਰ-ਕਮਲਾ। ਦੁਮ-ਰੁੱਖ। ਰਾਤ-ਰੱਤਾ ਹੋਇਆ। ਮਦ-ਨਸ਼ਾ। ਕੈ ਖਾਤ-ਦੇ ਟੇਏ ਵਿੱਚ। ਕਰੁ-ਹੱਥ। ਗਹਿ ਲੇਹੁ-ਫੜ ਲੈ।
ਸਹਾਤ-ਸਹਾਈ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਸੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮਮ	ਰ	-	ਸ
ਹਰਿ	ਬਿ	ਨੁ	ਜ	ਨ	ਮੁ	ਅ	ਕਾ	ਰਥ	ਜਾ	ਸ	ਤ
ਸ	ਰ	ਸ	ਮ	-	ਮ	ਪ	ਪ	ਪੁਪੁ	ਧ	ਧ	ਪ
ਤ	ਜਿ	ਗੋ	ਪਾ	ਸ	ਲ	ਆ	ਨ	ਰੋਗਿ	ਰਾ	ਚ	ਤ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧੁਪੁ	ਮਮ	ਰਸ
ਮਿ	ਥਿ	ਆ	ਪਹਿ	ਰ	ਤ	ਖਾ	ਸ	ਸ	ਤਸ	ਸਸ	ਸਸ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਧ	ਨੁ	ਸ	ਜੋ	ਬ	ਨੁ	ਸੰ	ਪੈ	ਸੁਖ	ਭੋ	ਗ	ਵੈ
ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧੁਧ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਧੁਧ	ਮ	ਧੁਪੁ	ਮਮ	ਰਸ
ਸੰ	ਗਿ	ਨ	ਨਿਬ	ਹ	ਤ	ਮਾਸ	ਸਸ	ਸ	ਤਸ	ਸਸ	ਸਸ
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰ ਸਸ ਮਮ ਰਸ ਮਪ ਧੁਧ ਮਮ ਰਸ ਸੰਨ ਧੁਧ ਮਮ ਰਸ
- 2) ਮਮ ਰਸ ਮਪ ਧੁਧ ਸੰਨ ਧੁਧ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧੁਧ ਮਪ ਮਮ ਰਸ
- 3) ਪੁਧ ਮਪ ਮਮ ਰਸ ਸੰਨ ਧੁਧ ਮਪ ਮ- ਪੁਧ ਮਪ ਮਮ ਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਮਪ ਮ ਫਿਰ ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਜਨ ਮ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੧੨੦)

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕੋਇ ਨ ਚਾਲਸਿ ਸਾਥ॥ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਕਰੁਣਾਪਤਿ ਸੁਆਮੀ ਅਨਾਥਾ ਕੇ ਨਾਥ॥ਰਹਾਉ॥
ਸੁਤ ਸੰਪਤਿ ਬਿਖਿਆ ਰਸ ਭੋਗਵਤ ਨਹ ਨਿਬਰਤ ਜਮ ਕੈ ਪਾਥ॥ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਗਾਉ ਗੁਨ ਗੋਬਿੰਦ
ਉਧਰੁ ਸਾਗਰ ਕੇ ਖਾਤ॥੧॥ ਸਰਨਿ ਸਮਰਥ ਅਕਥ ਅਗੋਚਰ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਦੁਖ ਲਾਥ॥ ਨਾਨਕ
ਦੀਨ ਪੂਰਿ ਜਨ ਬਾਂਛਤ ਮਿਲੈ ਲਿਖਤ ਪੁਰਿ ਮਾਥ॥੨॥੬॥੮॥

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਰੁਣਾਪਤਿ-ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਸਾਂਈ। ਸੁਤ-ਪੁੱਤਰ। ਸੰਪਤਿ-ਧਨ। ਬਿਖਿਆ-ਮਾਇਆ। ਪਾਥ-ਰਸਤਾ। ਨਿਧਾਨੁ-ਖਜ਼ਾਨਾ। ਉਧਰੁ-ਬਚਾ ਲੈ। ਖਾਤ-ਟੋਆ। ਦੀਨ-ਗਰੀਬ। ਬਾਂਛਤ-ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਲਿਖਤ ਧੁਰਿ ਮਾਥ-ਧੁਰ ਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਸ	ਰ	-	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨੁ	ਕੇ	ਸ	ਇ	ਨ	ਚਾ	ਲ	ਸਿ	ਸਾ	ਸ	ਥ
ਸ	ਰ	ਸ	-	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਧਧ	ਧ	ਪੁਪ	ਮਮ	ਪ	ਮ
ਦੀ	ਸ	ਨਾ	ਸ	ਨਾ	ਸ	ਥ	ਸ	ਕਰੁ	ਣਾ	ਪਤਿ	ਸੁਆ	ਸ	ਮੀ
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਅ	ਨਾ	ਥਾ	ਸ	ਕੇ	ਸ	ਸ	ਸ	ਨਾ	ਸ	ਸ	ਥ	ਸ	ਸ
x		0		2		3		4			5		

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਸੁ	ਤ	ਸੰ	ਸ	ਪ	ਤਿ	ਬਿਖਿ	ਆ	ਰ	ਸ	ਸ	ਭੋਗ	ਵ	ਤ
ਮੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਨ	ਹ	ਨਿ	ਥ	ਹ	ਸ	ਤ	ਸ	ਜ	ਮ	ਕੈ	ਪਾ	ਸ	ਥ
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰ ਸਸ ਮਮ ਰਸ ਮਮ ਪੁਪ ਧੁਪ ਨਧੁ ਸੰਨ ਧੁਪ ਮਪ ਮ- ਰਰ ਸ-
 - 2) ਸਰ ਸਸ ਮਮ ਪੁਪ ਧੁਪ ਮਪ ਸੰਰੰ ਸੰਸੰ ਨਧੁ ਪੁਪ ਮਪ ਧੁਪ ਮਮ ਰਸ
 - 3) ਪਧੁ ਮਪ ਮ- ਸੰਨ ਧੁਪ ਮਪ ਮ- ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧੁਪ ਮਪ ਮ- ਸਰ ਸ-
- 1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 9ਵੀਂ-10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ s s ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੧੨੧)

ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੇ ਆਧਾਰੁ॥ ਕਲਿ ਕਲੇਸ ਨ ਕਛੁ ਬਿਆਪੈ ਸੰਤਸੰਗਿ ਬਿਉਹਾਰੁ॥ ਰਹਾਉ॥ ਕਰਿ ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ ਆਪਿ ਰਾਖਿਓ ਨਹ ਉਪਜਤਉ ਬੇਕਾਰੁ॥ ਜਿਸੁ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ਸਿਮਰੈ ਤਿਸੁ ਦਗਤ ਨਹ

ਸੰਸਾਰੁ॥੧॥ ਸੁਖ ਮੰਗਲ ਆਨੰਦ ਹਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਚਰਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਰੁ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸਰਨਾਗਤੀ ਤੇਰੇ ਸੰਤਨਾ ਕੀ ਛਾਰੁ॥੨॥੪॥੧੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਆਧਾਰੁ-ਆਸਰਾ। ਨ ਬਿਆਪੈ-ਜੋਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਬਿਉਹਾਰੁ- ਵਣਜ। ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ-ਕਿਰਪਾ। ਉਪਜਤਉ- ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਬੇਕਾਰੁ-ਵਿਕਾਰ। ਦਹਤ ਨਹ-ਨਹੀਂ ਸਾੜਦਾ। ਮੰਗਲ-ਖੁਸ਼ੀਆਂ। ਸਾਰੁ-ਸੰਭਾਲ। ਛਾਰੁ-ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਹਰਿ	ਕੇ	ਨਾ	ਮS	ਕੋS	ਆ	ਧਾ	ਰੁ	S
ਸ	ਰਸ	ਮ	ਪਪ	ਧਪ	ਸੰਨ	ਧ	ਮਪ	ਮ
ਕ	ਲਿS	ਕ	ਲੋਸ	ਨS	ਕS	ਛ	ਬਿਆ	ਪੈ
ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਸੰ	ਤ	ਸੰ	S	ਗਿ	ਬਿਉ	ਹਾ	ਰੁ	S
X		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਨਧ	ਪ
ਕ	ਰਿ	ਅ	ਨੁ	ਗੁਹੁ	ਆS	ਪਿ	ਰਾਖਿ	ਓ
ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰਨ	ਧ	ਪਪ	ਮਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਨS	ਹ	ਉਪ	ਜ	ਤਉ	ਬੋS	ਕਾ	ਰੁ	S
X		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰਸਸ ਮਮਪਪ ਧਪਮਪ ਮ-ਸੰਨ ਧਪਮਪ ਮ-ਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਪਮ- ਸਰਸ-
- 2) ਪਧਮਪ ਮਮਰਸ ਸੰਨਧਪ ਪਧਮਪ ਮਮਰਸ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਪ ਪਧਮਪ ਮਮਰਸ
- 3) ਧਪਮਪ ਮਮਰਸ ਪਧਮਪ ਸੰਨਧਪ ਧਪਮਪ ਮਮਰਸ ਸੰਨਧਪ ਧਪਮਪ ਮਮਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 'ਕੋS' 8ਵੀਂ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੇ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਨਾਮ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) ਮਪ ਧਪ ਮ ਮ ਰਸ | ਇਸ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਨਾਮ ਕੋS ਆ ਧਾ ਰੁS | ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ S ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੧੨੧)

ਰਸਨਾ ਰਾਮ ਰਾਮ ਬਖਾਨੁ॥ ਗੁਨ ਗੋਪਾਲ ਉਚਾਰੁ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਭਏ ਕਲਮਲ ਹਾਨੁ॥ ਰਹਾਉ॥
ਤਿਆਗਿ ਚਲਨਾ ਸਗਲ ਸੰਪਤ ਕਾਲੁ ਸਿਰ ਪਰਿ ਜਾਨੁ॥ ਮਿਥਨ ਮੋਹ ਦੁਰੰਤ ਆਸਾ ਝੂਠੁ ਸਰਪਰ
ਮਾਨੁ॥੧॥ ਸਤਿ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਰਿਦੈ ਧਾਰਹੁ ਧਿਆਨੁ॥ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਲਾਭੁ ਨਾਨਕ ਬਸਤੁ
ਇਹ ਪਰਵਾਨੁ॥੨॥੩॥੧੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਸਨਾ-ਜੀਭ। ਬਖਾਨੁ-ਉਚਾਰਿਆ ਕਰ। ਰੈਨਿ-ਰਾਤ। ਕਲਮਲ-ਪਾਪ। ਭਏ ਹਾਨ-ਨਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਸੰਪਤ-
ਧਨ-ਪਦਾਰਥ। ਮਿਥਨ ਮੋਹ-ਨਾਸਵੰਤ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਮੋਹ। ਦੁਰੰਤ-ਕਦੇ ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲੀਆਂ। ਸਰਪਰ-ਜ਼ਰੂਰ। ਮੂਰਤਿ-
ਸਰੂਪ। ਰਿਦੈ-ਹਿਰਦੈ। ਨਿਧਾਨੁ-ਸ਼ਕਾਨਾ। ਬਸਤੁ-ਚੀਜ਼।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਮਮ	ਰਸ	ਮ	ਧਪ	ਮ	ਮਪ	ਮ	ਸ	ਰ	ਸ
ਰਸ	ਨਾS	ਰਾ	ਮS	S	ਰਾS	ਮ	ਬ	ਖਾ	ਨੁ
ਸ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਧਧ	ਮਪ	ਮ
ਗੁ	ਨ	ਗੋ	ਪਾ	ਲ	ਉਚਾ	ਰੁ	ਦਿਨੁ	ਰੈS	ਨਿ
ਪਧ	ਪ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਭS	ਏ	ਕਲ	ਮ	ਲ	ਹਾ	S	ਨ	S	S
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਮੰਮ	ਰੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਤਿਆ	ਗਿ	ਚ	ਲ	ਨਾ	ਸਗ	ਲS	ਸੰ	ਪ	ਤ
ਪਧ	ਪ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਕਾS	ਲੁ	ਸਿS	ਰ	S	ਪS	ਰਿS	ਜਾ	S	ਨੁ
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਮਮਰਸ ਮਪਮ ਰਸਮਪ ਧਪਮ ਰਸਸੰਨ ਧਪਮਪ ਮਮਰਸ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਪ ਮਮਰਸ
- 2) ਮਮਰਸ ਧਪਮਪ ਮਮਰਸ ਸੰਨਧਪ ਧਪਮਪ ਮਮਰਸ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਮੰਮੰਰੰਸੰ ਧਪਮਪ ਮਮਰਸ
- 3) ਸਰਸਸ ਮਮਰਸ ਪਧਪਪ ਸੰਨਧਪ ਪਧਪਪ ਮਮਰਸ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਮਪ ਪਧਪਪ ਮਮਰਸ

- 1) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 'ਰਸਨਾ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੧੨੧)

ਪ੍ਰੀਤਮ ਬਸਤ ਰਿਦ ਮਹਿ ਖੋਰ॥ ਭਰਮ ਭੀਤਿ ਨਿਵਾਰਿ ਠਾਕੁਰ ਗਹਿ ਲੇਹੁ ਅਪਨੀ ਓਰ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅਧਿਕ ਗਰਤ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਕਰਿ ਦਇਆ ਚਾਰਹੁ ਧੋਰ॥ ਸੰਤਸੰਗਿ ਹਰਿ ਚਰਨ ਬੋਹਿਥ ਉਧਰਤੇ ਲੈ
ਮੋਰ॥੧॥ ਗਰਭ ਕੁੰਟ ਮਹਿ ਜਿਨਹਿ ਧਾਰਿਓ ਨਹੀ ਬਿਖੈ ਬਨ ਮਹਿ ਹੋਰ॥ ਹਰਿ ਸਕਤ ਸਰਨ ਸਮਰਥ
ਨਾਨਕ ਆਨ ਨਹੀ ਨਿਹੋਰ॥੨॥੨॥੧੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਰਿਦ-ਹਿਰਦਾ। ਖੋਰ-ਕੋਰਾ-ਪਨ। ਭੀਤਿ-ਕੰਧ। ਗਹਿ ਲੇਹੁ-ਫੜ ਲੈ। ਓਰ-ਪਾਸੇ। ਗਰਤ-ਟੋਏ। ਚਾਰਹੁ-ਚਾੜ੍ਹ
ਲਵੇ। ਧੋਰ-ਕੰਢੇ ਤੇ। ਬੋਹਿਥ-ਜਗਜ਼। ਲੈ ਮੋਰ -ਮੈਨੂੰ ਲੈ ਕੇ। ਗਰਭ ਕੁੰਟ - ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ। ਧਾਰਿਓ-ਬਚਾਈ ਰੱਖਿਆ।
ਬਿਖੈ ਬਨ-ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ। ਸਕਤ-ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲਾ। ਆਨ-ਹੋਰ। ਨਿਹੋਰ-ਮੁਥਾਜੀ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪੁ	ਪੁ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮੁਮ	ਸ	ਰ	ਸ
ਪੀ	ਤਮ	ਬS	ਸ	ਤ	ਰਿ	ਦ	ਮਹਿ	ਖੋ	S	ਰ
ਸੁਰ	ਸ	ਮ	ਮੁਪ	ਮ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ
ਭਰ	ਮ	ਭੀ	SS	ਤਿ	ਨਿS	ਵਾ	ਰਿ	ਠਾ	ਕੁ	ਰ
ਮ	ਪ	ਧ	-	ਪ	ਧੁਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸੁਰ	ਸ
ਗ	ਹਿ	ਲੈ	S	ਹੁ	ਅS	ਪ	ਨੀ	ਓ	SS	ਰ
X					2		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਅਧਿ	ਕ	ਗ	ਰ	ਤ	ਸੰ	ਸਾ	ਰ	ਸਾ	ਗ	ਰ
ਮੰ	ਰੰਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਧੁਪ	ਮੁਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਕ	ਰਿS	ਦਇ	ਆ	S	ਚਾS	ਰਹੁ	S	ਧੋ	S	ਰ
X					2		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਪੁਧਪੁਧ ਪੁਧਪੁਧ ਮੁਪਮਮ ਰਰਸਸ ਪੁਧਪੁਧ ਪੁਧਪੁਧ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਸੰਨਧਧ ਪੁਧਪੁਧ ਮੁਪਮਮ ਰਰਸਸ
 - 2) ਪੁਧਪੁਧ ਮੁਪਮਮ ਰਰਸਸ ਸੰਨਧਧ ਪੁਧਪੁਧ ਮੁਪਮਮ ਰਰਸਸ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧੁਪਮਪ ਮੁਪਮਮ ਰਰਸਸ
 - 3) ਮਮਰਸ ਮਮਪਪ ਧੁਪਮਪ ਮਮਰਸ ਮਮਪਪ ਧੁਪਮਪ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਮੰਮਰੰਸੰ ਨਧਪਪ ਧੁਪਮਪ ਮਮਰਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਸਤ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਫਰੀਦਾ ਜਿਨ੍ਹੀ ਕੰਮੀ ਨਾਹਿ ਗੁਣ ਤੇ ਕੰਮੜੇ ਵਿਸਾਰਿ॥ ਮਤੁ ਸਰਮਿੰਦਾ ਬੀਵਹੀ ਸਾਂਈ ਦੇ ਦਰਬਾਰਿ॥੫੯॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਕੰਮੀ-ਕੰਮ। ਗੁਣ-ਲਾਭ। ਕੰਮੜੇ-ਕੋਝੇ ਕੰਮ। ਵਿਸਾਰਿ-ਭੁੱਲ ਜਾ। ਬੀਵਹੀ- ਤੂੰ ਹੋਵੇ। ਸਾਂਈ-ਪਰਮਾਤਮਾ॥

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਧਪ	ਮਪਧਪ
										ਸ	ਤੁਸ
ਮਮ	ਰਸ	ਸਮ	ਪ-ਧਪ	ਪਧਪ-	ਸੰ-ਰੰਸੰ	ਸੰਨਧਪ	ਮਪ	ਧਪਮ-	ਰਸ		
ਸਰ	ਮਿੰਦਾ	ਬੀਸ	ਵਸਹੀਸ	ਸਾਂਸ	ਈਸ	ਏਸ	ਦਰ	ਬਾਸ	ਰਿਸ		
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਮੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਧਪ	ਸੰਨਧਪ	ਪ-ਧਪ	ਮਪਮ-	ਮਪਧਪ	ਮ-ਰਸ		
ਜਿਨ੍ਹੀ	ਕੰ	ਮੀਸ	ਨਾਹਿ	ਗੁਣ	ਤੇਸ	ਕੰਸ	ਝੇਸ	ਵਿਸਾਸ	ਰਿਸ		
x		0		2		0		3		4	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸ-ਰਸ ਨਧਪ- ਮਪਮ- ਪਸ ਸਮ ਪ-ਧਪ ਮਪਮ- ਰਸ
- 2) ਸਰਸ- ਮਪ ਧਪ ਮਪਮ- ਪ-ਧਪ ਸੰਨਧਪ ਮਪਧਪ ਮ-ਰਸ
- 1) ਮਮਰਮਮਰਮਮ ਰਰਸਸਪਪਮਪ ਪਮਪਮਪਮਮ ਧਧਪਧਧਧਧ ਪਧਪਪਸੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਸੰਰੰਰੰਸੰ
- 2) ਧਧਪਧਪਧਧਪ ਮਪਮਮਰਰਸਸ ਪਧਪਪਸੰਨਧਪ ਧਧਪਧਪਧਧਪ ਮਪਮਮਰਰਸਸ ਪਧਪਪਸੰਰੰਸੰ

- 1) 11ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਇਸ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ 2 ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 11ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਸ ਤੁਸ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਬਾਣੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀਉ ਕੀ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੨੪)
 ਖਟ ਕਰਮ ਕੁਲ ਸੰਜਗਤੁ ਹੈ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਹਿਰਦੈ ਨਾਹਿ॥ ਚਰਨਾਰਬਿੰਦ ਨ ਕਥਾ ਭਾਵੈ ਸੁਪਚ ਤੁਲਿ ਸਮਾਨਿ॥੧॥
 ਰੇ ਚਿਤ ਚੇਤਿ ਚੇਤ ਅਚੇਤ॥ ਕਾਹੇ ਨ ਬਾਲਮੀਕਹਿ ਦੇਖ॥ ਕਿਸੁ ਜਾਤਿ ਤੇ ਕਿਹ ਪਦਹਿ ਅਮਰਿਓ ਰਾਮ ਭਗਤਿ ਬਿਸੇਖ॥੧॥
 ਰਹਾਉ॥ ਸੁਆਨ ਸਤੁ ਅਜਾਤੁ ਸਭ ਤੇ ਕਿਸੁ ਲਾਵੈ ਹੇਤੁ॥ ਲੋਗੁ

ਬਪੁਰਾ ਕਿਆ ਸਰਾਹੈ ਤੀਨਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਵੇਸ॥੨॥ ਅਜਾਮਲੁ ਪਿੰਗੁਲਾ ਲੁਭਤੁ ਕੁੰਚਰੁ ਗਏ ਹਰਿ ਕੈ ਪਾਸਿ॥
ਐਸੇ ਦੁਰਮਤਿ ਨਿਸਤਰੇ ਤੂ ਕਿਉ ਨ ਤਰਹਿ ਰਵਿਦਾਸ॥੩॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਖਟ ਕਰਮ-ਮਨੂ-ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ ਵਿੱਚ ਏਸੇ ਛੇ ਕਰਮ। ਸੰਜੁਗਤੁ-ਸਮੇਤ। ਚਰਨਾਰਬਿੰਦ-ਚਰਨ ਕਮਲ। ਸੁਪਚ-ਚੰਡਾਲ।
ਤੁਲਿ-ਬਰਾਬਰ। ਰੇ ਚਿਤ ਅਚੇਤ -ਰੇ ਗਾਫਲ ਮਨ! ਪਦਹਿ-ਦਰਜੇ ਉੱਤੇ। ਅਮਰਿਓ-ਅੱਪੜਿਆ। ਬਿਸੇਖ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ। ਸੁਆਨ
ਸਤੁ-ਕੁੱਤਿਆਂ ਦਾ ਵੈਰੀ। ਅਜਾਤੁ-ਨੀਚ। ਹੇਤੁ-ਪਿਆਰ। ਬਪੁਰਾ-ਵਿਚਾਰਾ। ਸਰਾਹੈ-ਸਿਫਤ ਕਰੇ। ਅਜਾਮਲੁ-ਕਨੌਜ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ
ਦੁਰਾਚਾਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ। ਪਿੰਗੁਲਾ-ਜਨਕ ਪੁਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੇਸਵਾ। ਲੁਭਤੁ-ਸ਼ਿਕਾਰੀ। ਕੁੰਚਰੁ-ਹਾਥੀ। ਦੁਰਮਤਿ-ਭੈੜੀ ਮੱਤ ਵਾਲੇ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਰੇ	ਚਿ	ਤ	ਚੇ	ਸ	ਤਿ	ਚੇ	ਸ	ਤ	ਅ	ਚੇ	ਤ
ਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮਮ	ਸ	ਰ	ਸ
ਕਾ	ਹੇ	ਨ	ਬਾ	ਸ	ਲ	ਮੀ	ਸ	ਕਕਿ	ਦੇ	ਸ	ਖ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	-	ਧ	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਖ	ਟੁ	ਸ	ਕ	ਰ	ਮ	ਕੁ	ਲ	ਸੰ	ਜੁਗ	ਤੁ	ਹੈ
ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਸ	ਭ	ਗ	ਤਿ	ਰਿ	ਰ	ਦੈ	ਨਾ	ਸ	ਹਿ
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

- 1) ਇੱਕ ਗੁਨ-ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ $6+3=9$ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤੇ ਦੂਜੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਤਿਗੁਨ $4+4=8$ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ ਵਿੱਚ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੧੨੧-੨੨)

ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ ਮਨ ਰੁਚੈ॥ ਕੋਟਿ ਸਾਂਤਿ ਅਨੰਦ ਪੂਰਨ ਜਲਤ ਛਾਤੀ ਬੁਝੈ॥ਰਹਾਉ॥ ਸੰਤ ਮਾਰਗਿ ਚਲਤ ਪ੍ਰਾਨੀ ਪਤਿਤ ਉਧਰੇ ਮੁਚੈ॥ ਰੇਨੁ ਜਨ ਕੀ ਲਗੀ ਮਸਤਕਿ ਅਨਿਕ ਤੀਰਥ ਸੁਚੈ॥੧॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਧਿਆਨ ਭੀਤਰਿ ਘਟਿ ਘਟਹਿ ਸੁਆਮੀ ਸੁਝੈ॥ ਸਰਨਿ ਦੇਵ ਅਪਾਰ ਨਾਨਕ ਬਹੁਰਿ ਜਮੁ ਨਹੀ ਲੁਝੈ॥੨॥੭॥੧੫॥

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ

ਪਦ ਅਰਥ:-ਰੁਚੈ-ਰੁਚੀ, ਲਗਨ। ਕੋਟਿ-ਹਿਰਦੈ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ। ਜਲਤ ਛਾਤੀ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਲ ਰਹੀ ਅੱਗ। ਚਲਤ-ਤੁਰ ਰਿਹਾ। ਪਤਿਤ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ। ਮੁਚੈ-ਬਹੁਤ, ਅਨੇਕਾਂ। ਰੇਨੁ-ਚਰਨ-ਪੂੜ। ਸੁਚੈ-ਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ। ਭੀਤਰਿ-ਵਿੱਚ। ਘਟਿ ਘਟਿਹਿ-ਹਰ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ। ਦੇਵ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼-ਰੂਪ ਪ੍ਰਭੂ। ਬਹੁਰਿ-ਮੁੜ। ਲੁਝੈ-ਭਗੜਦਾ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਸ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਸੰਨ	ਧਪ
							ਹ	ਰਿ	ਕੇ	ਨਾ	ਮ	ਕੀਸ	ਸਸ
ਮ	-	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	-	ਸਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪਪ	ਧ	ਪਪ
ਮ	s	ਨ	ਰੁ	s	ਚੈ	s	ਕੋਟਿ	ਸਾਂ	ਤਿ	ਅ	ਨੰਦ	ਪੂ	ਰਨ
ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ							
ਜ	ਲ	ਤ	ਛਾ	ਤੀ	ਬੁ	ਝੈ							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

							ਪ	ਪ	-	ਧ	-	ਪ	ਪ
							ਸੰ	ਤ	s	ਮਾ	s	ਰ	ਗਿ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	-	ਸੰ	-	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-
ਚ	ਲ	ਤ	ਪ੍ਰਾ	s	ਨੀ	s	ਪ	ਤਿ	ਤ	ਉ	ਧ	ਰੇ	s
ਧ	-	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਰ	ਸ							
ਮੁ	s	s	ਚੈs	s	s	s							
x					2		0			3			

“ਰੇਨੁ ਜਨ ਕੀ ਲਗੀ ਮਸਤਕਿ” ਇਹ ਪੰਗਤੀ ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਤਰੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਧਿ	ਆ	s	ਨ	ਭੀ	s	ਤ	ਰਿ
ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪ	-
ਘ	s	ਟਿ	ਘ	ਟ	ਹਿ	ਸੁ	ਆ	ਮੀ	s	ਸੁ	s	ਝੈ	s
ਮੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਸ	ਰ	ਨਿ	ਦੇ	s	ਵ	ਅ	s	ਪਾ	ਰ	ਨਾ	s	ਨ	ਕ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਸ
ਬ	ਹੁ	ਰਿ	ਜ	ਮੁ	s	ਨ	s	ਹੀ	s	ਲੁ	s	ਝੈ	s
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ, ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

- 1) ਸਰਸ ਰਸਰ ਸਸਮ ਰਸਪ ਪਧਧ ਧਧਪ ਸੰਨਧ ਸੰਰੰਸੰ ਰੰਸੰਰੰ ਸੰਸੰਮੰ
ਰੰਸੰਰੰ ਸੰਸੰਧ ਪਪਮਪ ਮਮਰਸ
- 2) ਸਰਸਰ ਸਰਸ ਮਰਸ ਪਧਧ ਪਧਧ ਮਮਰਸ ਸੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਸੰ ਧਧਪ ਮਮਰਸ
ਸੰਰੰਸੰ ਮੰਮੰਰੰ ਪਧਧ ਮਮਰਸ
- 3) ਪਧਧ ਮਪਮਮ ਰਰਸ ਪਧਧ ਸੰਨਧ ਪਧਧ ਮਪਮਮ ਰਰਸ ਪਧਧ ਸੰਰੰਸੰ
ਮੰਮੰਰੰ ਪਧਧ ਮਪਮਮ ਰਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਰਸ -ਰ ਸ-ਰ ਰਸ | ਫਿਰ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ
ਰੁਚੈ ਸੁ ਚੈ ਰੁਚੈ | ਕੇ ਮੁਖੜਾ ਚੁੱਕਣਾ ਹੈ।
- 2) ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਨ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰੁਚੈ' ਚੌਥੀ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਪੰਜਵੀਂ ਤੇ
'ਰੁਚੈ' ਛੇਵੀਂ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਸੱਤਵੀਂ ਤੇ 'ਰੁਚੈ' ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਖੜਾ ਲੈਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਹਰਿ' ਕਹਿ ਕੇ ਮਮ ਪਪ | ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ
ਕੋਨਾ ਮਕੀ | ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 4) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ
ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੧੮-੧੯)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਨ ਕਹੁ ਰੇ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੇ ਚਰਨ ਧੋਇ ਧੋਇ ਪੂਜਹੁ ਇਨ ਬਿਧਿ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ
ਲਹੁ ਰੇ॥ ਰਹਾਉ॥ ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ ਅਭਿਮਾਨੁ ਬਿਖੈ ਰਸ ਇਨ ਸੰਗਤਿ ਤੇ ਤੂ ਰਹੁ ਰੇ॥ ਮਿਲਿ
ਸਤਸੰਗਤਿ ਕੀਜੈ ਹਰਿ ਗੋਸਟਿ, ਸਾਧੂ ਸਿਉ ਗੋਸਟਿ, ਹਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸਾਇਣੁ, ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਸਾਇਣੁ, ਹਰਿ
ਰਾਮ ਨਾਮ ਰਾਮ ਰਮਹੁ ਰੇ॥੧॥ ਅੰਤਰ ਕਾ ਅਭਿਮਾਨੁ ਜੇਰੁ ਤੂ ਕਿਛੁ ਕਿਛੁ ਕਿਛੁ ਜਾਨਤਾ ਇਹੁ ਦੂਰਿ
ਕਰਹੁ ਆਪਨ ਗਹੁ ਰੇ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਹਰਿ ਦਇਆਲ ਹੋਹੁ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਸੰਤਨ ਕੀ ਧੂਰਿ ਕਰਿ
ਹਰੇ॥੨॥੧॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਇਨ ਬਿਧਿ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਲਹੁ-ਲੱਭ ਲੈ। ਬਿਖੈ ਰਸ-ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੁਆਦ। ਰਹੁ-ਰਹ ਜਾਹ। ਗੋਸਟਿ-ਵਿਚਾਰ।
ਰਸਾਇਣੁ-ਸਾਰੇ ਰਸਾਂ ਦਾ ਘਰ। ਰਮਹੁ-ਸਿਮਰੇ। ਜੇਰੁ-ਹੈਕੜ। ਆਪਨ ਗਹੁ-ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
						ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
						ਮੈ	ਰੇ	ਮ	ਨ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਨ
ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਸਸ	ਸਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ
ਕ	ਹੁ	ਸ	ਸ	ਰੇ	ਸ	ਸਤਿ	ਗੁਰੁ	ਕੇ	ਚ	ਰ	ਨ	ਧੋ	ਇ	ਧੋ	ਇ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪੁਪ	ਪ
ਪੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਜ	ਹੁ	ਇ	ਨ	ਬਿ	ਧਿ	ਮੈ	ਰਾ	ਹ	ਰਿ	ਪੁ	ਭੁ
ਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	-										
ਲ	ਸ	ਹੁ	ਸ	ਰੇ	ਸ										
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ

ਅੰਤਰਾ

ਸ	-	ਸ	ਰੰ	ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਰੰ	-	ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ
ਬਿ	s	ਖੈ	s	ਰ	ਸ	ਇ	ਨ	ਸੰ	s	ਗ	ਤਿ	ਤੇ	s	ਤੂ	s	
ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	-											
ਰ	s	ਹੁ	s	ਰੇ	s											
x				2				0				3				

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਬਾਣੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੀ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੨੩)

ਉਸਤਤਿ ਨਿੰਦਾ ਦੇਉ ਬਿਬਰਜਿਤ ਤਜਹੁ ਮਾਨੁ ਅਭਿਮਾਨਾ॥ ਲੋਹਾ ਕੰਚਨੁ ਸਮ ਕਰਿ ਜਾਨਹਿ ਤੇ ਮੂਰਤਿ ਭਗਵਾਨਾ॥੧॥ ਤੇਰਾ ਜਨੁ ਏਕੁ ਆਧੁ ਕੋਈ॥ ਕਾਮੁ ਕੋਧੁ ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ ਬਿਬਰਜਿਤ ਹਰਿ ਪਦੁ ਚੀਨੈ ਸੋਈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਰਜ ਗੁਣ ਤਮ ਗੁਣ ਸਤ ਗੁਣ ਕਹੀਐ ਇਹ ਤੇਰੀ ਸਭ ਮਾਇਆ॥ ਚਉਥੇ ਪਦ ਕਉ ਜੋ ਨਰੁ ਚੀਨੈ ਤਿਨੁ ਹੀ ਪਰਮ ਪਦੁ ਪਾਇਆ॥੨॥ ਤੀਰਥ ਬਰਤ ਨੇਮ ਸੁਚਿ ਸੰਜਮ ਸਦਾ ਰਹੈ ਨਿਹਕਾਮਾ॥ ਤਿਸਨਾ ਅਰੁ ਮਾਇਆ ਭ੍ਰਮੁ ਚੂਕਾ ਚਿਤਵਤ ਆਤਮ ਰਾਮਾ॥੩॥ ਜਿਹ ਮੰਦਰਿ ਦੀਪਕੁ ਪਰਗਾਸਿਆ ਅੰਧਕਾਰੁ ਤਹ ਨਾਸਾ॥ ਨਿਰਭਉ ਪੂਰਿ ਰਹੇ ਭ੍ਰਮੁ ਭਾਗਾ ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਜਨ ਦਾਸਾ॥੪॥੧॥ ਪਦ ਅਰਥ:-ਬਿਬਰਜਿਤ-ਵਰਜੇ ਹੋਏ। ਅਭਿਮਾਨਾ-ਹੰਕਾਰ। ਕੰਚਨੁ-ਸੋਨਾ। ਏਕੁ ਆਧੁ-ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ। ਹਰਿ ਪਦੁ-ਰੱਬੀ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਅਵਸਥਾ। ਚੀਨੈ-ਪਛਾਣਦਾ। ਰਜ ਗੁਣ-ਮਾਇਆ ਦਾ ਉਹ ਗੁਣ ਜੋ ਮੋਹ ਅਹੰਕਾਰ ਆਦਿ ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ। ਤਮ ਗੁਣ-ਉਹ ਗੁਣ ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਾਹ ਘੁੱਟਿਆ ਜਾਏ। ਸਤ ਗੁਣ-ਮਾਇਆ ਦਾ ਗੁਣ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਦਇਆ, ਦਾਨ, ਖਿਮਾ, ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਆਦਿਕ ਹੈ। ਨਿਹਕਾਮਾ-ਕਾਮਨਾ-ਰਹਿਤ। ਚਿਤਵਤ-ਸਿਮਰਦਿਆਂ। ਦੀਪਕੁ-ਦੀਵਾ। ਤਹ-ਉੱਥੇ। ਪੂਰਿ ਰਹੇ-ਪਰਗਟ ਹੋਏ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਮ	ਪ	ਧ	-	ਪ	-	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ
ਤੇ	s	ਰਾ	ਜ	s	ਨੁ	s	ਏ	s	ਕੁ	ਆ	ਧੁ	ਕੇ	ਈ
ਧ	-	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਕਾ	s	ਮੁ	ਕੋ	ਧੁ	ਲੋ	ਭੁ	ਮੋ	ਹੁ	ਬਿ	ਬ	ਰ	ਜਿ	ਤ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਹ	s	ਰਿ	ਪ	s	ਦੁ	s	ਚੀ	ਨੈ	s	ਸੋ	s	ਈ	s
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪੁਪ	ਪ	ਪ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ
ਉਸ	ਤ	ਤਿ	ਨਿੰ	s	ਦਾ	s	ਦੇ	ਊ	ਬਿ	ਬ	ਰ	ਜਿ	ਤ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਮੰ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਮ	-
ਤ	ਜ	ਹੁ	ਮਾ	s	ਨੁ	s	ਅ	ਭਿ	s	ਮਾ	s	ਨਾ	s
x			2				0			3			

(ਤ੍ਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਸੁੱਯੋ॥) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ: ੧੦

ਰੋਗਨ ਤੇ ਅਰ ਸੋਗਨ ਤੇ, ਜਲ ਜੋਗਨ ਤੇ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਬਚਾਵੈ॥ ਸੱਤੁ ਅਨੇਕ ਚਲਾਵਤ ਘਾਵ, ਤਉ ਤਨ ਏਕ ਨ ਲਾਗਨ ਪਾਵੈ॥ ਰਾਖਤ ਹੈ ਅਪਨੇ ਕਰ ਦੈ ਕਰ, ਪਾਪ ਸੰਬੁਹ ਨ ਭੇਟਨ ਪਾਵੈ॥ ਔਰ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਾ ਕਹ ਤੋ ਸੌ, ਸੁ ਪੇਟ ਹੀ ਕੇ ਪਟ ਬੀਚ ਬਚਾਵੈ॥੬॥੨੪੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੋਗਨ - ਦੁਖ, ਕਸ਼ਟ। ਜਲ ਜੋਗਨ-ਜਲ ਜੰਤੂ, ਮਗਰਮੱਛ ਆਦਿ। ਸਤੁ-ਵੈਰੀ। ਚਲਾਵਤ ਘਾਵ-ਵਾਰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਰ-ਹੱਥ। ਭੇਟਨ - ਛੁਹਣ, ਭਿਟਣ। ਪਟ-ਪੜਦੇ

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ							ਅੰਤਰਾ						
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸ	ਰ	ਸ	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਪ	ਪੁ	-	ਸ਼	ਸ਼	ਰੰ	ਸ਼
ਰੋ	ਗ	ਨ	ਤੇ	S	ਅ	ਰ	ਸ	ਤੁ	S	ਅ	ਨੇ	ਕ	S
ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-	ਮੰ	ਰੰ	ਸ਼ਸ਼	ਧ	-	ਪ	-
ਸੋ	ਗ	ਨ	ਤੇ	S	S	S	ਚ	ਲਾ	ਵਤ	ਘਾ	S	ਵ	S
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ	-	ਪੁ	ਧ	ਪ	ਸ਼	ਨ	ਧ	ਪ
ਜ	ਲ	ਜੋ	ਗ	ਨ	ਤੇ	S	ਤਉ	ਤ	ਨ	ਏ	S	ਕ	ਨ
ਮਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਮ	-	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਬੁ	ਭਾਂ	ਤਿ	ਬ	ਚਾ	ਵੈ	S	ਲਾ	ਗ	ਨ	ਪਾ	S	ਵੈ	S
X			2		3		X			2		3	

ਕਬਿੱਤ (ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਭਗਤ ਵਛਲ ਸੁਨਿ ਹੋਤ ਨਿਰਾਸ ਰਿਦੈ, ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਸੁਨਿ ਆਸਾ ਉਰਧਾਰਿ ਹੋਂ। ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸੁਨਿ ਕੰਪਤ ਹੋਂ ਅੰਤਰਗਤਿ, ਦੀਨ ਕੋ ਦਇਆਲ ਸੁਨਿ ਭੈ ਭ੍ਰਮ ਟਾਰਿ ਹੋਂ। ਜਲਧਰ ਸੰਗਮ ਕੇ ਅਫਲ ਸੇਂਬਲ ਦੁਮ, ਚੰਦਨ ਸੁਗੰਧ ਸਨਬੰਧ ਮਲਗਾਰ ਹੋਂ। ਅਪਨੀ ਕਰਨੀ ਕਰਿ ਨਰਕ ਹੂੰ ਨ ਪਾਵਉ ਠਉਰ, ਤੁਮਰੇ ਬਿਰਦ ਕਰਿ ਆਸਰੇ ਸਮੁਾਰ ਹੋਂ॥੫੦੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਗਤ ਵਛਲ-ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ। ਰਿਦੈ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ-ਪਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਉਰਧਾਰਿ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਆਸ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਤਰਗਤਿ-ਅੰਦਰੇ ਅੰਦਰ। ਭੈ ਭ੍ਰਮ-ਡਰ ਤੇ ਸ਼ੰਕੇ। ਟਾਰਿ ਹੋਂ-ਮੈਂ ਮਿਟਾਅ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ। ਜਲਧਰ-ਬੱਦਲ, ਬਾਰਸ਼। ਸੰਗਮ-ਮੇਲ। ਅਫਲ-ਫਲ-ਰਹਿਤ (ਨਿਸਫਲ)। ਸੇਂਬਲ ਦੁਮ-ਸਿੰਬਲ ਦਾ ਰੁੱਖ, ਜੋ ਸਿੱਧਾ ਲੰਮਾ ਤੇ ਮੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਨਬੰਧ ਮਲਗਾਰ- ਮਲਯਾਗਰ ਚੰਦਨ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਨਾਲ। ਠਉਰ-ਥਾਂ, ਟਿਕਾਣਾ। ਬਿਰਦ-ਧਰਮ। ਸਮੁਾਰ ਹੋਂ-ਸੰਭਾਲਦਾ ਹਾਂ।

ਰਾਗੁ ਕੇਦਾਰਾ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ								ਅੰਤਰਾ							
1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਧੁ	ਧੁ	ਮੁ	ਮੁ	ਧੁ	ਮੁ	ਰੁ	ਸੁ	ਪੁ	ਮੁ	ਸੁ	ਰੁ	ਸੁ	ਸੁ	ਰੁ	ਪੁ
ਅਪ	ਨੀ	ਕਰਨੀ	ਕਰਿ	ਨਰਕ	ਹੁੰ	ਪਾਵਉ	ਠਉਰ	ਭਗ	ਤਵ	ਛਲ	ਸੁਨਿ	ਹੋ	ਤਨਿ	ਰਾਸ	ਰਿਦੈ
ਸੁ	ਮੁ	ਪੁ	ਧੁ	ਸੁ	ਸੁ	ਧੁ	ਪ	ਮੁ	ਰੁ	ਸੁ	ਰੁ	ਨੁ	ਸੁ	ਧੁ	ਪ
ਤੁਮ	ਰੋਬਿ	ਰਦ	ਕਰਿ	ਆਸ	ਰੋਸ	ਮੁਾਰ	ਹੋਂ	ਪਤਿ	ਤਪਾ	ਵਨ	ਸੁਨਿ	ਆਸਾ	ਉਰ	ਧਾਰਿ	ਹੋਂ
X				0				X				0			

੨੪-ਰਾਗ-ਭੈਰਉ

ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦੁਰਮਾਂਕੁਰੇ' ਅਨੁਸਾਰ ਭੈਰਵ ਨਾਮ ਤੋਂ ਜੋ ਰਾਗ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਰ ਮ ਧ ਕੋਮਲ ਤੇ ਗ ਨ ਤੀਵਰ ਸੁਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਧ ਵਾਦੀ ਤੇ ਰ ਸੰਵਾਦੀ ਸਵਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕੋਮਲ ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵੇਰੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅੱਛਾ ਵੀ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਅਨੁਸਾਰ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਰ ਮ ਧ ਕੋਮਲ ਸੁਰ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਧ ਵਾਦੀ ਤੇ ਰ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਅਨੁਸਾਰ 'ਭੈਰਵ ਕੋਮਲ ਰਿਮਧ ਸੁਰ ਤੀਖ ਗੰਧਾਰ ਨਿਖਾਟ। ਧੈਵਤ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਕਹਿਓ ਤਾਸੂ ਰਿਖਵ ਸੰਵਾਦ' ਭਾਵ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਉਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰ ਮ ਧ ਕੋਮਲ ਤੇ ਗ ਨ ਤੀਵਰ ਸੁਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧ ਵਾਦੀ ਤੇ ਰ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਅਨੁਸਾਰ ਸ, ਗ, ਮ, ਪ, ਧੁ ਪ, ਮ ਗ, ਰੁ, ਗ ਮ ਪ, ਮ ਗ, ਰੁ, ਸ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਧ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੈ ਤੇ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਚਾਰਾਂ ਮੱਤਾਂ, ਸ਼ਿਵ ਮਤ, ਭਰਤ ਮੱਤ, ਕਾਲੀਨਾਥ ਮੱਤ ਤੇ ਹਨੂਮਾਨ ਮੱਤ ਨੇ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ ਰਾਗ ਦਾ ਅਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਦਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ' ੧੫ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੨ ਠਾਠਾਂ ਤੋਂ ੭੫ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਗੌਰੀ ਥਾਟ ਤੋਂ ਭੈਰਵ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਸੁਧ ਭੈਰਵ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ਟੋਡੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸੁਧ ਭੈਰਵ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਕੰਠ ਨੇ 'ਰਸ-ਕੌਮੁਦੀ' ਵਿੱਚ ੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਮਾਲਵ ਗੌਡ ਮੇਲ ਤੋਂ ਭੈਰਵ ਨੂੰ ਜਨਯ ਜਨਕ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆਂ ਹੈ। ਭਾਵਭੱਟ ਨੇ 'ਅਨੂਪ ਬਿਲਾਸ' ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ੭੦ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਰਾਗ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਭੈਰਵ ਮੇਲ ਤੋਂ ਭੈਰਵ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪਟਨਾ ਦੇ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਾ ਨੇ 'ਨਗਮਾਤੇ ਆਸਫ਼ੀ' ੧੮੧੩ ਈ. ਵਿੱਚ ੬ ਰਾਗ ਤੇ ੩੬ ਰਾਗਨੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਭੈਰਵ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਆਖ਼ਿਯ ਰਾਗ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀਆਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਅਸੀਮਤ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ ਰੁ ਮ ਦੀ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀ ਨਾਲ ਵੀ 'ਗ' ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸ ਰੁ

ਮ ਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨ ਛੱਡ ਕੇ ਮ ਪ ਯੁ ਸੰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰੁ ਨੂੰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਸ ਮ ਗ ਮ ਪ ਯੁ ਨ ਸੰ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਗ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਵਰਜਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਰੁ ਸਵਰ ਸਦਾ ਹੀ ਸ ਨਾਲ ਅੰਦੋਲਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮ ਗ ਮ ਰੁ ਸ ਜਾਂ ਗ ਮ ਰੁ ਸ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਯੁ ਵਾਦੀ ਤੇ ਰੁ ਸੰਵਾਦੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਯੁ ਤੋਂ ਵੀ ਪ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਿਸਰਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਈ ਗੁਣੀਜਨ ਯੁ-ਰੁ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਦੀ ਬਜਾਇ ਪ-ਸੰ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਹਨ।

ਰਾਗ ਭੈਰਉ ਇੱਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤੇ ਮਧੁਰ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਇੱਕ-ਮੱਤ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਧੈਵਤ ਵਾਦੀ ਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਵਾਦੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਉਤਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਤੀ ਕੋਮਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੰਦੋਲਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਮ ਪ ਯੁ ਯੁ ਪ, ਮ ਗ ਰੁ ਰੁ ਸ। ਕਈ ਗੁਣੀਜਨ ਧੈਵਤ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਮੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਕਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਮੇਂ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਕਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਗਾਇਕ ਤੇ ਵਾਦਕ ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਦਾ ਅਲਪ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਧਿਅਮ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਭ ਤੱਕ ਮ ਰੁ ਮੀਂਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਐਸੀਆਂ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੀ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਭੇਦ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਭਗਤੀ ਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਦਾ ਚਲਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਮੱਧ ਤੇ ਮੰਦਰ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸਵੇਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪੁਰਾਤਨ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੀਤ-ਰਚਨਾ ਦੀ ਬਣਤਰ ਰਾਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸਰੂਪ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਰਚਿਤ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਸਾਧਕ ਨਿੱਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸਵਰਾਂ ਦੇ ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵਰ ਸਾਧਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਓਥੇ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਦੇ ਸਵਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ੁੱਧ ਸਵਰਾਂ ਦੇ ਲਗਾਉ ਗਲੇ ਤੋਂ ਠੀਕ ਹੋਣ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਵਾਲੇ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵੀ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਰਾਗ ਕਾਲਿੰਗੜਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਤੇ ਸਵਰ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹਨ ਪਰ ਕਾਲਿੰਗੜਾ ਦਾ ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ ਜੋ ਮੱਧ ਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗਾਇਨ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਅੰਤਮ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਕਾਲਿੰਗੜਾ ਦਾ ਖਾਸ ਚਲਨ ਪ ਯੁ ਪ ਯੁ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਯੁ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰੁ ਸ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਭੈਰਵ ਅੰਗ ਵੀ ਰਾਗ ਭੈਰਉ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸ਼ੁਧ ਹਨ। ਗਉੜੀ ਇੱਕ ਅੰੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਗਉੜੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਮੱਧ ਤੇ ਮੰਦਰ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਾਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੁ ਗ ਰੁ ਸ ਨ ਯੁ ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਭੈਰਉ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭੈਰਵ ਅੰਗ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਿਵੇਂ ਅਹੀਰ ਭੈਰਵ, ਆਨੰਦ ਭੈਰਵ, ਸ਼ਿਵਮਤ ਭੈਰਵ, ਮੰਗਲ ਭੈਰਵ, ਨਟ ਭੈਰਵ, ਬੈਰਾਗੀ ਭੈਰਵ ਆਦਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾ. ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੮ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਸ਼ੁੱਧ (ਖਾਲਸ) ਹੈ, ਜੇਹਾ ਕੁ 'ਪ੍ਰਥਮ ਰਾਗ ਭੈਰਉ ਵੈ ਕਰਹੀ' 'ਦੁਤੀਆ ਮਾਲਕੋਸਕ ਅਲਾਪਹਿ' ਤੀਜਾ ਹਿੰਡੋਲ, ਚੌਥਾ ਦੀਪਕ, ਪੰਜਵਾਂ ਸਿਰੀ ਰਾਗ, 'ਖਸਟਮ ਮੇਘ ਰਾਗ ਵੈ ਗਾਵਹਿ'॥ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਮੁਖੀ ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਤੇ ਭੈਰੋਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਰਾਗ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇਹਾ ਕਿ ਸਮੇਸਰ ਮੱਤ ਅਤੇ ਕਾਲੀ ਨਾਥ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਤੀਸਰਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਰਾਗਾਰਵਣ, ਸਿਧ ਸਾਰਸੁਤ, ਭਰਤ, ਹਨੂਮਾਨ ਮੱਤ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਭੱਟ ਦੇ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ੨੮ ਉਪਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ੧੦ਵਾਂ ਭੈਰਵ ਹੈ। ਇਕੁਰ ਹੀ ਸੰਗੀਤ ਪਾਰਜਾਤ, ਸਾਰੰਗਦੇਵ ਦੇ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ੧੨੮ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ੧੮ਵਾਂ ਭੈਰਵ ਹੈ। ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇਵਾਂ ਅਰਾਕ (ਭੈਰਉ) ਹੈ। ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੩੩ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਗ ਹਨੂਮਾਨ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ 'ਪ੍ਰਥਮ ਰਾਗ ਭੈਰਉ ਵੈ ਕਰਹੀ' ਲਿਖਿਆ ਹੈ। 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਸੁਰ ਗੁਰ ਇਸ ਦਾ ਧੈਵਤ ਹੈ, ਉਚਾਰ ਧੈਵਤ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ। ਪੂਰੀਆ, ਹਿੰਡੋਲ ਸੁਧ ਅਤੇ ਕਾਨੜਾ ਮਿਲ ਕੇ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਚਾਰ ਭੇਦ ਹਨ - ਸੁਧ ਭੈਰੋਂ, ਕੜੀ ਭੈਰੋਂ, ਕੀਰਲ ਭੈਰੋਂ, ਸੰਕੀਆ ਯਾ ਸੰਕੀਰਨ ਭੈਰੋਂ। 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਅਨੁਸਾਰ 'ਲਲਿਤ ਹਿੰਡੋਲ ਬਿਭਾਸ ਗੰਧਾਰ। ਭੈਰੋਂ ਇਨ ਮਿਲ ਹੋਤ ਉਚਾਰ'। 'ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ' ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਅੰਸ਼ ਨਿਯਾਸ ਰਿਗੁ ਇਸ ਦਾ ਗੰਧਾਰ ਹੈ, ਵੱਡੀ ਸਵੇਰੇ ਗਾਵੀਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਮਕਲੀ, ਟੋਡੀ, ਗੌਰੀ ਮਿਲਕੇ ਭੈਰੋਂ ਰਾਗ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਭੈਰਉ ਦਾ ਰਿਸ਼ਭ. ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਦਾ ਕੋਮਲਤਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਨੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਇਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐੱਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨, ਪੰ. ੧੭੬ ਅਨੁਸਾਰ ਭੈਰਉ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਗ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉੱਚਤਾ ਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਅਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਭੈਰਉ, ਭੈਰਵੀ ਤੇ ਹੋਰ ਚਾਰ ਰਾਗਣੀਆਂ ਦਾ ਪਤੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਰਾਗ ਸਾਗਰਾ ੪ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਇੱਕ ਰੂਹਾਨੀ ਰਾਗ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪੂਜਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। 'ਮੈਸਾਕਰਨਾ' (੧੫੦੯ ਈ.) ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਤਝੜ ਦੀ ਰੁੱਤ ਦਾ ਸਵੇਰ ਦਾ ਅਦਭੁਤ ਕੁਦਰਤੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਧੁਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੇ ੯੯ ਸ਼ਬਦ ਰਚਿਤ ਹਨ। ਵਾਦੀ ਧੁ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰੁ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸੰਵਾਦੀ ਅੰਦੋਲਤ ਹਨ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰੁ, ਗ ਮ ਪ ਧੁ, ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ, ਧੁ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ, ਰੁ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਹੈ। ਸ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ', ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ', ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ', ਪ੍ਰਿ. ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ', ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਨੇ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਨੂੰ ਚੌਵੀਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ੧੧੨੫ ਤੋਂ ੧੧੬੭ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੧ ਦੇ ੯, ਮ:੩ ਦੇ ੨੩, ਮ:੪ ਦੇ ੭ ਤੇ ਮ:੫ ਦੇ ੬੦ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੩ ਦੇ

ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਪੰਨਾ ੧੧੫੩ ਤੇ ਅੰਕਤ ਹੈ। ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ੨੦, ਭਗਤ ਨਾਮੋਦਉ ਜੀ ਦੇ ੧੨ ਤੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ।

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਭੈਰਉ ਬਾਣ-ਭੈਰਵ ਸਵਰ-ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਹੋਰ ਸਭ ਸੁੱਧ
 ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਤੀ-ਸੰਪੂਰਨ ਵਾਦੀ-ਧੈਵਤ ਸੰਵਾਦੀ-ਰਿਸ਼ਭ
 ਸਮਾਂ- ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ, ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਆਰੋਹ-ਸ ਰੁ, ਗ ਮ ਪ ਯੁ, ਨ ਸੰ।
 ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਯੁ ਯੁ ਪ, ਮ ਗ ਰੁ ਰੁ ਸ। ਮੁੱਖ ਅੰਗ(ਪਕੜ)-ਗ ਮ ਯੁ ਯੁ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰੁ ਰੁ ਸ।
 ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਰੁ ਸ, ਸ ਰੁ ਗ ਰੁ, ਗ ਮ ਰੁ - ਸ, ਸ ਨੁ ਸ, ਨੁ ਯੁ ਯੁ ਪ, ਮੁ ਪੁ ਯੁ ਯੁ ਪ, ਮੁ ਪੁ ਯੁ ਨੁ ਯੁ
 ਪ, ਮੁ ਪੁ ਯੁ ਨੁ ਸ, ਯੁ ਨੁ ਸ, ਸ ਰੁ ਸ, ਸ ਰੁ, ਗ ਰੁ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਗ ਮ ਯੁ ਪ, ਗ ਮ ਯੁ
 - ਪ, ਮ ਪ ਯੁ - ਪ, ਯੁ ਪ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਰੁ ਸ, ਯੁ ਨੁ ਸ, ਰੁ - ਸ।

ਸ ਰੁ ਸ, ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਯੁ - ਪ, ਮ ਪ ਯੁ ਨ ਯੁ ਪ, ਮ ਪ ਯੁ - ਨ ਸੰ, ਯੁ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਰੁੰ
 - ਸੰ, ਯੁ ਨ ਸੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਨ ਸੰ ਨ ਯੁ ਪ, ਸੰ ਨ ਯੁ ਪ, ਮ ਪ ਯੁ ਨ ਯੁ ਪ, ਪ ਯੁ ਮ ਪ ਗ ਮ ਯੁ -
 ਪ, ਮ ਪ ਯੁ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਰੁ - ਸ।

ਮ ਪ ਯੁ - ਪ, ਮ ਪ ਯੁ - ਨ ਸੰ, ਸੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਯੁ ਨ ਸੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਰੁੰ ਗੰ ਰੁੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਗੰ ਮੰ ਰੁੰ ਸੰ,
 ਸੰ ਰੁੰ ਗੰ ਮੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਸੰ ਗੰ ਮੰ ਪੰ, ਗੰ ਮੰ ਯੁੰ ਯੁੰ ਪੰ, ਮੰ ਪੰ ਯੁੰ ਪੰ ਮੰ ਗੰ, ਗੰ ਮੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਯੁ ਨ ਸੰ,
 ਸੰ ਰੁੰ ਨ ਸੰ, ਨ ਸੰ ਨ ਯੁ ਪ, ਯੁ ਨ ਸੰ ਨ ਯੁ ਪ, ਮ ਪ ਯੁ ਪ, ਗ ਮ ਯੁ ਯੁ ਪ, ਯੁ ਪ ਮ ਪ ਮ,
 ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਰੁ, ਮ ਪ ਮ ਗ ਰੁ, ਗ ਰੁ ਸ, ਨੁ ਸ, ਯੁ ਨੁ ਸ, ਰੁ ਰੁ ਸ।

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪) (੧੩੯੯-੧੪੦੦)

ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ, ਕਰੁ ਮਨ ਮੇਰੇ॥ ਤਾਰਣ ਤਰਣ, ਸਮੁਖੁ ਕਲਿਜੁਗਿ, ਸੁਨਤ ਸਮਾਧਿ ਸਬਦ ਜਿਸੁ
 ਕੇਰੇ॥ ਫੁਨਿ ਦੁਖਨਿ ਨਾਸੁ, ਸੁਖਦਾਯਕੁ ਸੂਰਉ, ਜੇ ਧਰਤ ਧਿਆਨੁ, ਬਸਤ ਤਿਹ ਨੇਰੇ॥ ਪੂਰਉ ਪੁਰਖੁ,
 ਰਿਦੈ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ, ਮੁਖੁ ਦੇਖਤ ਅਘ ਜਾਹਿ ਪਰੇਰੇ॥ ਜਉ ਹਰਿ ਬੁਧਿ ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਚਾਹਤ, ਗੁਰੂ
 ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਕਰੁ ਮਨ ਮੇਰੇ॥੫॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਾਰਣ ਤਰਣ-ਤਾਰਣ ਲਈ ਜਹਾਜ਼। ਕੇਰੇ-ਦੇ। ਸਮਾਧਿ-ਸਮਾਧੀ। ਫੁਨਿ-ਅਤੇ ਹੋਰ। ਦੁਖਨਿ ਨਾਸ-ਦੁਖਾਂ ਦਾ
 ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਸੂਰਉ-ਸੂਰਮਾ। ਤਿਹ ਨੇਰੇ-ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ। ਪੂਰਉ-ਪੂਰਨ। ਰਿਦੈ-ਹਿਰਦੈ ਵਿੱਚ। ਅਘ-ਪਾਪ।
 ਜਾਹਿ ਪਰੇਰੇ-ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰਿ ਬੁਧਿ-ਰੱਬੀ ਅਕਲ। ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ-ਰਿੱਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਝੁਮਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
X			2				0			3			ਸ-ਸ- ਵਾੜਿਹ
ਰੁ-ਸ- ਗੁੜੁੜੁ	ਰੁਰੁਸ ਗੁਰੁਗੁਰੁ	ਗ-ਰੁਸ ਗੁੜੁੜੁ	ਸਸਗਮ ਕਰੁਮਨ	ਗਮਰੁਸ ਮੇੜੇੜੁ	ਸ-ਯੁਯੁ ਤਾੜਰਣ	ਨੁਰੁਸ ਤਰਣੜੁ	ਸਗਮ- ਸਮੁਖੁ	ਪਪਯੁਯੁ ਕਲਿਜੁਗਿ	ਮਪਯੁਪ ਸੁਨਤੜੁ	ਨਨਯੁਪ ਸਮਾਧਿੜੁ	ਮਪਮ- ਸਬਦੜੁ	ਗਰੁਸਸ ਜਿਸਕੇਰੇ	--ਗਮ ਸਫੁਨਿ
ਯੁਯੁਪ- ਦੁਖਨਿੜੁ	ਯੁਨਸੰ- ਨਾਸੁੜੁ	ਯੁਯੁਪ ਸੁਖਦਾਯਕੁ	ਸੁੜਉ ਜੇਧਰਤ	ਯੁਪਮਪ ਧਿਆਨੁ	ਮਮਗਮ ਬਸਤੜੁ	ਪਮਗਮ ਤਿਹਨੇਰੇ	ਗਮਰੁਸ ਸਸੜੁ	ਗਮਪਪ ਪੂੜਉ	ਯੁਯੁਪ- ਪੁਰਖੁੜੁ	ਯੁਯੁਨਸੰ ਰਿਦੈਹਰਿ	ਯੁਯੁਨਸੰ ਰਿਦੈਹਰਿ	ਯੁਯੁਨਸੰ ਰਿਦੈਹਰਿ	ਯੁਯੁਨਸੰ ਰਿਦੈਹਰਿ
ਸੰਸੰਰੁੰਸੰ ਸਿਮਰਤ	ਰੁੰਰੁੰਸੰ- ਮੁਖੁਦੇੜੁ	ਗੰਮੰਰੁੰਸੰ ਖਤਅਘ	ਸੰ-ਨਸੰ ਜਾੜਿਹ	ਨੁਯੁਪ- ਪਰੇਰੇੜੁ	ਸਸੜੁ	ਯੁਯੁਪ ਜਉਹਰਿ	ਗਮਪਯੁ ਬੁਧਿਰਿਧਿ	ਨਸੰਰੁੰਸੰ ਸਿਧਿਚਾਹਤ	ਗਮਪਪ ਗੁਰੁਗੁਰੁ	ਮਪਗਮ ਗੁਰੁਕਰੁ	ਗਮਰੁਸ ਮਨਮੇਰੇ	ਗਮਰੁਸ ਮਨਮੇਰੇ	ਗਮਰੁਸ ਮਨਮੇਰੇ
ਰੁਰੁਸਸ ਵਾਹਿਗੁਰੁ													

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੧
ਘਰੁ ੧ ਚਉਪਦੇ

ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੨੫)

ਤੁਝ ਤੇ ਬਾਹਰਿ ਕਿਛੁ ਨ ਹੋਇ॥ ਤੂ ਕਰਿ ਕਰਿ ਦੇਖਹਿ ਜਾਣਹਿ ਸੋਇ॥੧॥ ਕਿਆ ਕਹੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀ
ਨ ਜਾਇ॥ ਜੇ ਕਿਛੁ ਅਹੈ ਸਭ ਤੇਰੀ ਰਜਾਇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜੇ ਕਿਛੁ ਕਰਣਾ ਸੁ ਤੇਰੈ ਪਾਸਿ॥ ਕਿਸੁ
ਆਗੈ ਕੀਚੈ ਅਰਦਾਸਿ॥੨॥ ਆਖਣੁ ਸੁਣਣਾ ਤੇਰੀ ਬਾਣੀ॥ ਤੂ ਆਪੇ ਜਾਣਹਿ ਸਰਬ ਵਿਡਾਣੀ॥੩॥
ਕਰੇ ਕਰਾਏ ਜਾਣੈ ਆਪਿ॥ ਨਾਨਕ ਦੇਖੈ ਬਾਪਿ ਉਬਾਪਿ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਹੈ-ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀਚੈ-ਕੀਤੀ ਜਾਏ। ਬਾਣੀ-ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ। ਵਿਡਾਣੀ-ਅਰਰਜ ਕੌਤਕ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।
ਬਾਪਿ-ਬਣਾ ਕੇ। ਉਬਾਪਿ-ਦਾਹ ਕੇ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਗ	ਮ
								ਕਿ	ਆ	ਕ	ਹੀ	ਐ	s	ਕਿ	ਛੁ
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ
ਕ	ਹੀ	ਨ	s	ਜਾ	s	ਇ	s	ਜੋ	s	ਕਿ	ਛੁ	ਅ	ਹੈ	ਸ	ਭ
ਪਧੁ	ਨਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	-								
ਤੇs	ss	ਰੀ	s	ਰ	ਜਾ	ਇ	s								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	-	ਨ	ਨ
								ਤੁ	ਝ	ਤੇ	s	ਬਾ	s	ਹ	ਰਿ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਰੁੰ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪਪ
ਕਿ	ਛੁ	ਨ	s	ਹੋ	s	ਇ	s	ਤੂ	s	ਕ	ਰਿ	ਕ	ਰਿ	ਦੇ	ਖਹਿ
ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸ								
ਜਾ	s	ਣ	ਹਿ	ਸੋs	ss	ਇs	s								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰੁ ਗਰੁ ਮਗ ਰੁਸ ਗਮ ਧੁਪ ਮਗ ਰੁਸ 2) ਸਰੁ ਗਮ ਪਮ ਗਮ ਧੁਪ ਮਗ ਰੁਸ ਨੁਸ
- 3) ਸਰੁ ਗਮ ਪਮ ਧੁਪ ਨੁਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ- 4) ਰੁਗ ਮਗ ਰੁਸ ਨੁਸ ਨੁਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ-
- 5) ਸਰੁ ਗਮ ਪਮ ਗਮ ਧੁਪ ਮਪ ਨੁਧੁ ਪਧੁ ਸੰਨ ਧੁਨ ਰੁੰਸੰ ਨਸੰ ਨੁਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ-
- 6) ਗਮ ਪਮ ਗਮ ਪਧੁ ਪਮ ਗਮ ਪਧੁ ਨੁਧੁ ਪਮ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਨੁਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ-
- 7) ਗਮ ਪਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਗਮ ਪਧੁ ਨੁਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਨੁਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ-
- 8) ਗਮ ਪਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ- ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਰੁੰਸੰ ਨਨ ਧੁਪ ਗਮ ਪਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ-

1. ਸੱਮ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
2. 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਮੁਖੜੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀ ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਾਲ ਹੀ ਮੁਖੜੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਕਰ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਕਿਛੁ' ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਤੇ ਫਿਰ 'ਕਿਛੁ' ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
3. ਮੁਖੜਾ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਕਹੀ' ਗਾ ਕੇ, ਫਿਰ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ-8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਕਿਛੁ' ਫਿਰ 9ਵੀਂ-10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਕਹੀ' ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਫਿਰ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਤੇ 15ਵੀਂ, 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਕਿਛੁ' ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
4. 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਤ੍ਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦

ਕਤਹੂੰ ਸੁਚੇਤ ਹੁਇ ਕੈ ਚੇਤਨਾ ਕੇ ਚਾਰ ਕੀਓ ਕਤਹੂੰ ਅਚਿੰਤ ਹੁਇ ਕੈ ਸੇਵਤ ਅਚੇਤ ਹੋ॥ ਕਤਹੂੰ ਭਿਖਾਰੀ ਹੁਇ ਕੈ ਮਾਂਗਤ ਫਿਰਤ ਭੀਖ ਕਹੂੰ ਮਹਾ ਦਾਨ ਹੁਇ ਕੈ ਮਾਂਗਿਓ ਧਨ ਦੇਤ ਹੋ॥ ਕਹੂੰ ਮਹਾਂ ਰਾਜਨ ਕੇ ਦੀਜਤ ਅਨੰਤ ਦਾਨ ਕਹੂੰ ਮਹਾਂ ਰਾਜਨ ਤੇ ਛੀਨ ਛਿਤ ਲੇਤ ਹੋ॥ ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਰੀਤ ਕਹੂੰ ਤਾ ਸਿਉ ਬਿਪ੍ਰੀਤ ਕਹੂੰ ਤ੍ਰਿਗੁਨ ਅਤੀਤ ਕਹੂੰ ਸੁਰਗੁਨ ਸਮੇਤ ਹੋ॥੧॥੧੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਚੇਤ-ਚੇਤਨ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ। ਚੇਤਨਾ-ਚਿੰਤਨ, ਸੋਚ। ਚਾਰ-ਗਤੀ, ਚਾਲ। ਅਚਿੰਤ-ਬੇਫਿਕਰ। ਅਚੇਤ-ਚੇਤਨਾ-ਰਹਿਤ, ਨਿਸਚਿੰਤ। ਮਹਾ ਦਾਨ-ਮਹਾਂ ਦਾਨੀ, ਵੱਡਾ ਸਖੀ। ਅਨੰਤ-ਬੇਅੰਤ। ਛਿਤ-ਧਰਤੀ, ਦੇਸ। ਰੀਤ-ਮਰਯਾਦਾ। ਬਿਪ੍ਰੀਤ-ਉਲਟ। ਤ੍ਰਿਗੁਨ-ਤਿੰਨ ਗੁਣ-ਰਜੇ, ਤਮੋ, ਸਤੋ। ਅਤੀਤ-ਵਿਰੱਕਤ, ਤਿਆਗੀ। ਸੁਰਗੁਨ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਅਵਤਾਰੀ ਰੂਪ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਗ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ
								ਕ	ਹੂੰS	ਬੇ	ਦ	ਰੀ	ਤ	ਕ	ਹੂੰ
ਧੁ	-	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੁਸ	ਗਮ	ਪ	ਧੁਧੁ	ਧੁਧੁ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ਤਾ	S	ਸਿ	ਉ	ਬਿS	ਪ੍ਰੀ	ਤS	SS	ਕS	ਹੂੰ	ਕ੍ਰਿ	ਗੁਨ	ਅ	ਤੀ	ਤ	S
ਧੁ	ਪ	ਮਮ	ਗਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ								
ਕ	ਹੂੰ	ਸੁਰ	ਗੁਨ	ਸ	ਮੇ	ਤ	ਹੋ								
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨਨ	ਨ
								ਕ	ਤ	ਹੂੰ	ਸੁ	ਚੇ	ਤ	ਹੁਇ	ਕੈ
								ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁਧੁ	ਪ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਕ	ਤ	ਹੂੰ	ਅ	ਚਿੰ	ਤ	ਹੁਇ	ਕੈ
ਚੇ	ਤ	ਨਾ	ਕੇ	ਚਾ	ਰ	ਕੀ	ਓ								
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ								
ਸੋ	ਵ	ਤ	ਅ	ਚੇ	ਤS	ਹੋ	S								
X				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੧੩੯-੪੦)

ਜਿਸੁ ਤੂ ਰਾਖਹਿ ਤਿਸੁ ਕਉਨੁ ਮਾਰੈ॥ ਸਭ ਤੁਝ ਹੀ ਅੰਤਰਿ ਸਗਲ ਸੰਸਾਰੈ॥ ਕੋਟਿ ਉਪਾਵ ਚਿਤਵਤ
ਹੈ ਪ੍ਰਾਣੀ॥ ਸੇ ਹੋਵੈ ਜਿ ਕਰੈ ਚੋਜ ਵਿਛਾਣੀ॥੧॥ ਰਾਖਹੁ ਰਾਖਹੁ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ॥ ਤੇਰੀ ਸਰਣਿ
ਤੇਰੈ ਦਰਵਾਰਿ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਿਨਿ ਸੇਵਿਆ ਨਿਰਭਉ ਸੁਖਦਾਤਾ॥ ਤਿਨਿ ਭਉ ਦੂਰਿ ਕੀਆ ਏਕੁ
ਪਰਾਤਾ॥ ਜੇ ਤੂ ਕਰਹਿ ਸੋਈ ਫੁਨਿ ਹੋਇ॥ ਮਾਰੈ ਨ ਰਾਖੈ ਦੂਜਾ ਕੋਇ॥੨॥ ਕਿਆ ਤੂ ਸੋਚਹਿ ਮਾਣਸ
ਬਾਣਿ॥ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਪੁਰਖੁ ਸੁਜਾਣੁ॥ ਏਕ ਟੇਕ ਏਕੋ ਆਧਾਰੁ॥ ਸਭ ਕਿਛੁ ਜਾਣੈ ਸਿਰਜਣਹਾਰੁ॥੩॥
ਜਿਸੁ ਉਪਰਿ ਨਦਰਿ ਕਰੇ ਕਰਤਾਰੁ॥ ਤਿਸੁ ਜਨ ਕੇ ਸਭਿ ਕਾਜ ਸਵਾਰਿ॥ ਤਿਸ ਕਾ ਰਾਖਾ ਏਕੋ ਸੋਇ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਅਪੜਿ ਨ ਸਾਕੈ ਕੋਇ॥੪॥੪॥੧੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕੋਟਿ-ਕੌੜਾਂ। ਚੋਜ ਵਿਛਾਣੀ-ਅਸਚਰਜ ਚੋਜਾਂ ਵਾਲਾ। ਏਕੁ ਪਰਾਤਾ-ਇੱਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ। ਫੁਨਿ-
ਮੁੜ। ਬਾਣਿ-ਆਦਤ। ਸੁਜਾਣੁ-ਸਿਆਣਾ। ਆਧਾਰੁ-ਆਸਰਾ। ਸਵਾਰਿ-ਸਵਾਰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸ	-	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
								ਰਾ	s	ਖ	ਹੁ	ਰਾs	ss	ਖs	ਹੁs
ਰੁ	ਰੁ	ਸ	-	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਧੁ	-	ਨ	ਸ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	-
ਕਿ	ਰ	ਪਾ	s	ਧਾ	s	ਰਿ	s	ਤੇ	s	ਰੀ	s	ਸ	ਰ	ਣਿ	s
ਗਮ	ਪਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ								
ਤੇs	ਰੈs	ਦ	ਰ	ਵਾ	s	ਰਿ	s								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ
								ਜਿ	ਸੁ	ਤੂ	s	ਰਾ	s	ਖ	ਰਿ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸ	ਰੁੰ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ਤਿ	ਸੁ	ਕਉ	ਨੁ	ਮਾ	s	ਰੈ	s	ਸ	ਭ	ਤੁ	ਝ	ਹੀ	ਅੰ	ਤ	ਰਿ
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸ								
ਸ	ਗ	ਲ	s	ਸੰs	ਸਾs	ਰੈs	s								
x				2				0				3			

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੪॥

(੧੧੩੪)

ਬੋਲਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਫਲ ਸਾ ਘਰੀ॥ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸਿ ਸਭਿ ਦੁਖ ਪਰਹਰੀ॥੧॥ ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਭਜੁ ਨਾਮੁ
ਨਰਹਰੀ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਮੇਲਹੁ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਸਤਸੰਗਤਿ ਸੰਗਿ ਸਿੰਧੁ ਭਉ ਤਰੀ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਗਜੀਵਨੁ ਧਿਆਇ ਮਨਿ ਹਰਿ ਸਿਮਰੀ॥ ਕੋਟ ਕੋਟੰਤਰ ਤੇਰੇ ਪਾਪ ਪਰਹਰੀ॥੨॥ ਸਤਸੰਗਤਿ ਸਾਧ
ਧੂਰਿ ਮੁਖਿ ਪਰੀ॥ ਇਸਨਾਨੁ ਕੀਓ ਅਠਸਠਿ ਸੁਰਸਰੀ॥੩॥ ਹਮ ਮੂਰਖ ਕਉ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰੀ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਤਾਰਿਓ ਤਾਰਣ ਹਰੀ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਾ ਘਰੀ-ਉਹ ਘੜੀ। ਪਰਹਰੀ-ਦੂਰ ਕਰ ਲੈ। ਨਾਮੁ ਨਰਹਰੀ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ। ਸਿੰਧੁ ਭਉ-ਭਵਸਾਗਰ। ਜਗਜੀਵਨੁ-ਜਗਤ ਦਾ ਆਸਰਾ। ਕੋਟ ਕੋਟੰਤਰ ਪਾਪ-ਅਨੇਕਾਂ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਪਾਪ। ਪਰਹਰੀ-ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਪਰੀ-ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਠਸਠਿ-ਅਠਾਹਠ (ਤੀਰਥ)। ਸੁਰਸਰੀ-ਗੰਗਾ। ਤਾਰਣ ਹਰੀ-ਤਾਰਣਹਾਰ ਹਰੀ ਨੇ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਮ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ
											ਮੇ	ਰੇ	ਸ	ਮ	ਨ
ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਰੁ
ਹ	ਰਿ	ਭ	ਜੁ	ਨਾ	ਮੁ	ਨ	ਰ	ਹ	ਰੀ	ਸ	ਕ	ਰਿ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ
ਗ	-	ਰੁ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧੁ	-	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ
ਮੇ	ਸ	ਲ	ਹੁ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਪੂ	ਸ	ਰਾ	ਸ	ਤ	ਸੰ	ਗ	ਤਿ
ਧੁ	-	ਪ	-	ਧੁ	ਪ	ਮਮ	ਗ	ਰੁਗ	ਰੁਸ	ਨੁਸ					
ਸੰ	ਸ	ਗਿ	ਸ	ਸਿੰ	ਧੁ	ਭਉ	ਸ	ਤਸ	ਸਰੀ	ਸਸ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ
											ਬੇ	ਸ	ਲਿ	ਹ	ਰਿ
ਸੰ	-	ਰੁੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਨਾ	ਸ	ਮੁ	ਸ	ਸ	ਫ	ਲ	ਸਾ	ਘ	ਸ	ਰੀ	ਗੁ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ
ਨ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁਰੁ	ਰੁ	ਸ					
ਉ	ਪ	ਦੇ	ਸਿ	ਸ	ਭਿ	ਦੁ	ਖ	ਪਰ	ਹ	ਰੀ					
x				2				0				3			

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੧॥

(੧੧੨੫-੨੬)

ਨੈਨੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਨਹੀ ਤਨੁ ਹੀਨਾ ਜਰਿ ਜੀਤਿਆ ਸਿਰਿ ਕਾਲੇ॥ ਰੂਪੁ ਰੰਗੁ ਰਹਸੁ ਨਹੀ ਸਾਚਾ ਕਿਉ ਛੋਡੈ ਜਮ ਜਾਲੇ॥੧॥ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹਰਿ ਜਪਿ ਜਨਮੁ ਗਇਓ॥ ਸਾਚ ਸਬਦ ਬਿਨੁ ਕਬਹੁ ਨ ਛੂਟਸਿ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਭਇਓ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਤਨ ਮਹਿ ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਹਉ ਮਮਤਾ ਕਠਿਨ ਪੀਰ ਅਤਿ ਭਾਰੀ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਰਾਮ ਜਪਹੁ ਰਸੁ ਰਸਨਾ ਇਨ ਬਿਧਿ ਤਰੁ ਤੂ ਤਾਰੀ॥੨॥ ਬਹਰੇ ਕਰਨ ਅਕਲਿ ਭਈ ਹੋਛੀ ਸਬਦ ਸਹਜੁ ਨਹੀ ਬੁਝਿਆ॥ ਜਨਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਮਨਮੁਖਿ ਹਾਰਿਆ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਅੰਧੁ ਨ ਸੁਝਿਆ॥੩॥ ਰਹੈ ਉਦਾਸੁ ਆਸ ਨਿਰਾਸਾ ਸਹਜ ਧਿਆਨਿ ਬੈਰਾਗੀ॥ ਪ੍ਰਣਵਤਿ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਛੂਟਸਿ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਲਿਵ ਲਾਰੀ॥੪॥੨॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨੈਨੀ-ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ। ਹੀਨਾ-ਕਮਜ਼ੋਰ। ਜਰਿ-ਬੁਢੇਪੇ ਨੇ। ਕਾਲੇ-ਮੌਤ। ਰਹਸੁ-ਖਿੜਾਉ। ਜਮ ਜਾਲੇ-ਜਮ ਦਾ ਜਾਲ। ਗਇਓ-ਲੰਘਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਮਤਾ-ਮਲਕੀਅਤਾਂ ਦੀ ਤਾਘ। ਰਸਨਾ-ਜੀਬ। ਬਹਰੇ-ਬੋਲੇ। ਕਰਨ-ਕੰਨ। ਹੋਛੀ-ਥੋੜ੍ਹ-ਵਿਤੀ। ਸਹਜੁ-ਸ਼ਾਂਤ-ਰਸ। ਅੰਧੁ-ਅੰਨ੍ਹਾ। ਉਦਾਸੁ-ਉਪਰਾਮ। ਬੈਰਾਗੀ-ਨਿਰਮੋਹ। ਛੂਟਸਿ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਤੋਂ ਬਚੇਗਾ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
													ਮ	ਗ	ਮ
													ਪ੍ਰ	ਸ	ਣੀ
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ
ਹ	ਰਿ	ਜ	ਪਿ	ਜ	ਨ	ਮੁ	ਸ	ਗ	ਇ	ਓ	ਸ	ਸ	ਸਾ	ਸ	ਚ
ਸਸ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-	ਮ	ਗ	ਮ
ਸਬ	ਦ	ਬਿ	ਨੁ	ਕ	ਬ	ਹੁ	ਨ	ਛੁ	ਸ	ਟ	ਸਿ	ਸ	ਬਿ	ਰ	ਥਾ
ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-	-			
ਜ	ਨ	ਮੁ	ਸ	ਭ	ਇ	ਸ	ਸ	ਓ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ			
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

													-	ਪ	ਮ	ਪ
													ਸ	ਨੈ	ਸ	ਨੀ
ਧੁਧੁ	ਧੁ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	-	-	ਰੁੰ	-	ਗੰ	
ਦਿ	ਸ	ਟਿ	ਸ	ਨ	ਹੀ	ਤ	ਨੁ	ਹੀ	ਸ	ਨਾ	ਸ	ਸ	ਜ	ਸ	ਰਿ	
ਰੁੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-	-				
ਜੀ	ਸ	ਤਿ	ਆ	ਸਿ	ਸ	ਰਿ	ਸ	ਕਾ	ਸ	ਲੇ	ਸ	ਸ				
x				2				0				3				

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੧੩੬-੩੭)

ਜੇ ਸਉ ਲੋਚਿ ਲੋਚਿ ਖਾਵਾਇਆ॥ ਸਾਕਤ ਹਰਿ ਹਰਿ ਚੀਤਿ ਨ ਆਇਆ॥੧॥ ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਲੇਹੁ ਮਤੇ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਪਾਵਹੁ ਪਰਮ ਗਤੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਪਾਥਰ ਕਉ ਬਹੁ ਨੀਰੁ ਪਵਾਇਆ॥ ਨਹ ਭੀਗੈ ਅਪਿਕ ਸੁਕਾਇਆ॥੨॥ ਖਟੁ ਸਾਸਤ੍ਰ ਮੂਰਖੈ ਸੁਨਾਇਆ॥ ਜੈਸੇ ਦਹ ਦਿਸ ਪਵਨੁ ਝੁਲਾਇਆ॥੩॥ ਬਿਨੁ ਕਣ ਖਲਹਾਨੁ ਜੈਸੇ ਗਾਹਨ ਪਾਇਆ॥ ਤਿਉ ਸਾਕਤ ਤੇ ਕੋ ਨ ਬਰਾਸਾਇਆ॥੪॥ ਤਿਤ ਹੀ ਲਾਗਾ ਜਿਤੁ ਕੇ ਲਾਇਆ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭਿ ਬਣਤ ਬਣਾਇਆ॥੫॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਉ-ਸੌ ਵਾਰੀ। ਲੋਚਿ-ਤਾਂਘ ਨਾਲ। ਸਾਕਤ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ। ਚੀਤਿ-ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ। ਮਤੇ-ਸਿੱਖਿਆ। ਪਰਮ ਗਤੇ-ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ। ਨੀਰੁ-ਪਾਣੀ। ਭੀਗੈ-ਭਿੱਜਦਾ। ਖਟੁ-ਛੇ। ਦਹ ਦਿਸ-ਦਸੀਂ ਪਾਸੀਂ। ਕਣ-ਅੰਨ ਦੇ ਦਾਣੇ। ਖਲਹਾਨੁ-ਖਲਵਾੜਾ। ਬਰਾਸਾਇਆ-ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦਾ। ਬਣਤ-ਮਰਯਾਦਾ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਸੰ	ਤ	ਜ	ਨਾ	ਕੀ	ਸ	ਲੇ	ਹੁ	ਮ	ਤੇ
ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਧੁ	ਪ
ਸਾ	ਧ	ਸੰ	ਗਿ	ਪਾ	ਵਹੁ	ਪਰ	ਮਸ	ਗ	ਤੇ
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਨ	ਸੰ
ਜੇ	ਸਉ	ਲੇ	ਚਿ	ਲੇ	ਚਿ	ਖਾ	ਵਾ	ਇ	ਆ
ਸੰ	ਰੁੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰੁਗੁ	ਰੁਸ
ਸਾ	ਕਤ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਚੀ	ਤਿਨ	ਆਇ	ਆS
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸੁਰੁ ਗਮ ਪੁਧੁ ਪਮ ਗਮ ਪੁਧੁ ਨੁਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ-
 - 2) ਗਮ ਪੁਧੁ ਨਸੰ ਰੁੰਸੰ ਨਨ ਧੁਪ ਮਪ ਧੁਪ ਮਗੁ ਰੁਸ
 - 3) ਗਮ ਪੁਧੁ ਪਮ ਗਮ ਪੁਧੁ ਨਸੰ ਨੁਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ-
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਪੰਜਵੀਂ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੪੯)

ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਸਮਰਥੁ ਗੁਰੁ ਮੇਰਾ॥ ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਣ ਸੁਖਦਾਤਾ ਨੇਰਾ॥ ਭੈ ਭੰਜਨ ਅਬਿਨਾਸੀ ਰਾਇ॥ ਦਰਸਨਿ ਦੇਖਿਐ ਸਭੁ ਦੁਖੁ ਜਾਇ॥੧॥ ਜਤ ਕਤ ਪੇਖਉ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾ॥ ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਈ ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਣਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਪੂਰਨ ਕਾਮ ਮਿਲੇ ਗੁਰਦੇਵ॥ ਸਭਿ ਫਲਦਾਤਾ ਨਿਰਮਲ ਸੇਵ॥ ਕਰੁ ਗਹਿ ਲੀਨੇ ਅਪੁਨੇ ਦਾਸ॥ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਿਦ ਦੀਓ ਨਿਵਾਸ॥੨॥ ਸਦਾ ਅਨੰਦੁ ਨਾਹੀ ਕਿਛੁ ਸੋਗੁ॥ ਦੁਖੁ ਦਰਦੁ ਨਹ ਬਿਆਪੈ ਰੋਗੁ॥ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤੇਰਾ ਤੂ ਕਰਣੈਹਾਰੁ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਅਗਮ ਅਪਾਰ॥੩॥ ਨਿਰਮਲ ਸੋਭਾ ਅਚਰਜ ਬਾਣੀ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪੂਰਨ ਮਨਿ ਭਾਣੀ॥ ਜਲਿ ਬਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਰਵਿਆ ਸੋਇ॥ ਨਾਨਕ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਪ੍ਰਭ ਤੇ ਹੋਇ॥੪॥੩੪॥੪੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਰਣ-ਜਗਤ। ਕਾਰਣ-ਮੂਲ। ਜੀਅ-ਜਿੰਦ। ਸੁਖਦਾਤਾ- ਸੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ। ਨੇਰਾ-ਨੇੜੇ। ਭੈ ਭੰਜਨ-ਸਾਰੇ ਡਰਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਰਾਇ-ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ। ਜਤ ਕਤ-ਜਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ। ਕਾਮ-ਕਾਮਨਾ। ਕਰੁ-ਹੱਥ। ਗਹਿ-ਫੜ੍ਹ ਕੇ। ਬਿਆਪੈ-ਆਪਣਾ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਨਿਰਮਲ- ਬੇ-ਦਾਗ਼। ਭਾਣੀ-ਪਿਆਰੀ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਰਵਿਆ-ਵਿਆਪਕ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁਸ	ਨੁਸ
ਜ	ਤ	ਕ	ਤ	ਪੇ	ਖਉ	ਤੇ	s	ਰੀ	ਸ	ਰs	ਟਾS
ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਧੁ	ਪੁਪ	ਪ
ਬ	ਲਿ	ਬ	ਲਿ	ਜਾ	ਈ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਚਰ	ਣਾ
x		0		2		0		3		4	

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਕ	ਰ	ਣ	ਕਾ	ਰ	ਣ	ਸਮ	ਰਬੁ	ਗੁ	ਰੁ	ਮੇ	ਰਾ
ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਜੀਅ	s	ਪ੍ਰਾ	ਣ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	s	ਤਾ	ss	ਨੇ	ਰਾ
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮ ਪਮ ਗਰੁ ਸ- ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਰੁੰਸੰ ਨਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ-
 - 2) ਗਮ ਪਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ- ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਨਨ ਧੁਪ ਮਗ ਰੁਸ
 - 3) ਸਰੁ ਗਮ ਪਮ ਗਮ ਧੁਪ ਮਪ ਧੁਨ ਸੰਨ ਧੁਪ ਮਪ ਮਗ ਰੁਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਪੰਜਵੀਂ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੧੪੨-੪੩)

ਨਮਸਕਾਰ ਤਾ ਕਉ ਲਖ ਬਾਰ॥ ਇਹੁ ਮਨੁ ਦੀਜੈ ਤਾ ਕਉ ਵਾਰਿ॥ ਸਿਮਰਨਿ ਤਾ ਕੈ ਮਿਟਹਿ ਸੰਤਾਪ॥ ਹੋਇ ਅਨੰਦੁ ਨ ਵਿਆਪਹਿ ਤਾਪ॥੧॥ ਐਸੇ ਹੀਰਾ ਨਿਰਮਲ ਨਾਮ॥ ਜਾਸੁ ਜਪਤ ਪੂਰਨ ਸਭਿ ਕਾਮ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਾ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਦੁਖ ਡੇਰਾ ਢਰੈ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਸੀਤਲੁ ਮਨਿ ਗਰੈ॥ ਅਨਿਕ ਭਗਤ ਜਾ ਕੇ ਚਰਨ ਪੂਜਾਰੀ॥ ਸਗਲ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਨਹਾਰੀ॥੨॥ ਖਿਨ ਮਹਿ ਉਟੇ ਸੁਭਰ ਭਰਿਆ॥ ਖਿਨ ਮਹਿ ਸੂਕੇ ਕੀਨੇ ਹਰਿਆ॥ ਖਿਨ ਮਹਿ ਨਿਥਾਵੇ ਕਉ ਦੀਨੇ ਬਾਨੁ॥ ਖਿਨ ਮਹਿ ਨਿਮਾਣੇ ਕਉ ਦੀਨੇ ਮਾਨੁ॥੩॥ ਸਭ ਮਹਿ ਏਕੁ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰਾ॥ ਸੋ ਜਾਪੈ ਜਿਸੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੂਰਾ॥ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਤਾ ਕੇ ਆਧਾਰੁ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਦਇਆਰੁ॥੪॥੧੩॥੨੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਾਰ-ਵਾਰੀ ਸੰਤਾਪ-ਦੁੱਖ-ਕਲੇਸ਼। ਜਾਸੁ ਜਪਤ-ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਪਦਿਆਂ। ਸੀਤਲੁ-ਠੰਡਾ। ਗਰੈ-ਫੜ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਮਨੋਰਥ-ਮੰਗਾਂ। ਪੂਰਨਹਾਰੀ-ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਉਟੇ-ਖਾਲੀ। ਸੁਭਰ-ਨਕਾ ਨਕ। ਆਧਾਰੁ-ਆਸਰਾ। ਦਇਆਰੁ-ਦਇਆਵਾਨ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸ
ਐ	s	ਸੋ	ਹੀ	s	ਰਾ	ਨਿ	ਰ	ਮ	ਲ	ਨਾs	ss	ਮs	s
ਸ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ
ਜਾ	s	ਸੁ	ਜ	ਪ	ਤ	ਪੂ	s	ਰ	ਨ	ਸ	ਭਿ	ਕਾ	ਮ
x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰਰੁੰ	ਗੰਮ	ਗੰਰੁੰ	ਸੰ
ਨ	ਮ	ਸ	ਕਾ	s	ਰ	ਤਾ	ਕਉ	ਲ	ਖ	ਬਾs	ss	ਰs	s
ਸੰਸ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੁਸ	ਨੁਸ
ਇਹੁ	ਮ	ਨੁ	ਦੀ	s	ਜੈ	ਤਾ	s	ਕਉ	s	ਵਾs	ss	ਰਿs	ss
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮ ਪਧੁ ਪਮ ਗਮ ਪਧੁ ਨਧੁ ਪਮ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਨਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ-
 - 2) ਸਰੁ ਗਮ ਪਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ- ਸਰੁ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸੰ ਨਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ-
 - 3) ਪਧੁ ਪਮ ਮਪ ਮਗ ਰੁਗ ਰੁਸ ਨਸੰ ਨਧੁ ਪਧੁ ਪਮ ਮਪ ਮਗ ਰੁਗ ਰੁਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਗ ਮ ਧੁ ਪ | ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਐ ਸੋ ਹੀ ਰਾ | ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਹੀਰਾ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੧੩੭)

ਜੀਉ ਪ੍ਰਾਣ ਜਿਨਿ ਰਚਿਓ ਸਰੀਰ॥ ਜਿਨਹਿ ਉਪਾਏ ਤਿਸ ਕਉ ਪੀਰ॥੧॥ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦੁ ਜੀਅ ਕੈ ਕਾਮ॥ ਹਲਤਿ ਪਲਤਿ ਜਾ ਕੀ ਸਦ ਛਾਮ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਆਰਾਧਨ ਨਿਚਮਲ ਰੀਤਿ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਬਿਨਸੀ ਬਿਪਰੀਤਿ॥੨॥ ਮੀਤ ਹੀਤ ਧਨੁ ਨਹ ਪਾਰਣਾ॥ ਧੰਨਿ ਧੰਨਿ ਮੇਰੇ ਨਾਰਾਇਣਾ॥੩॥ ਨਾਨਕੁ ਬੋਲੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਬਾਣੀ॥ ਏਕ ਬਿਨਾ ਦੂਜਾ ਨਹੀ ਜਾਣੀ॥੪॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜੀਉ-ਜਿੰਦ। ਪੀਰ-ਦਰਦ, ਸਨੇਹ। ਜੀਅ ਕੈ ਕਾਮ-ਜਿੰਦ ਦੇ ਕੰਮ। ਹਲਤਿ ਪਲਤਿ-ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ। ਛਾਮ-ਛਾਂ। ਰੀਤਿ-ਜੀਵਨ-ਮਰਯਾਦਾ। ਬਿਨਸੀ-ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਿਪਰੀਤਿ-ਉਲਟੀ ਜੀਵਨ-ਜੁਗਤ। ਹੀਤ-ਸਨੇਹੀ। ਪਾਰਣਾ-ਆਸਰਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸ	ਰੁ	ਸ	-	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ
ਗੁ	s	ਰੁ	s	ਗੋ	s	ਬਿੰ	ਦੁ	ਜੀਅ	s	ਕੈ	ਕਾ	s	ਮ
ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਗਰੁ	ਸ
ਹ	ਲ	ਤਿ	ਪ	ਲ	ਤਿ	ਜਾ	ਕੀ	ਸ	ਦ	s	ਛਾs	ss	ਮ
x		0		2		3		4			5		

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	-	ਪ	-	ਧੁਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਜੀ	s	ਉ	s	ਪ੍ਰਾ	ਣ	ਜਿ	ਨਿ	ਰ	ਬਿ	ਓ	ਸ	ਰੀ	ਰ
ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਜਿ	ਨ	ਹਿ	s	ਉ	ਪਾ	ਏ	s	ਤਿ	ਸ	ਕਉ	ਪੀs	ss	ਰs
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ s ਤੇ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਗੇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੧੪੧)

ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਮਹਾ ਅਨੰਦ॥ ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸਭਿ ਦੁਖ ਭੰਜ॥ ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸਰਧਾ ਪੂਰੀ॥ ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਕਬਹਿ ਨ ਝੂਰੀ॥੧॥ ਅੰਤਰਿ ਰਾਮ ਰਾਇ ਪ੍ਰਗਟੇ ਆਇ॥ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਦੀਓ ਰੰਗੁ ਲਾਇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸਰਬ ਕੇ ਰਾਜਾ॥ ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਪੂਰੇ ਕਾਜਾ॥ ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਰੰਗਿ ਗੁਲਾਲ॥ ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸਦਾ ਨਿਹਾਲ॥੨॥ ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸਦ ਧਨਵੰਤਾ॥ ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸਦ ਨਿਭਰੰਤਾ॥ ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸਭਿ ਰੰਗ ਮਾਣੇ॥ ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਚੂਕੀ ਕਾਣੇ॥੩॥ ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸਹਜ ਘਰੁ ਪਾਇਆ॥ ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸੁੰਨਿ ਸਮਾਇਆ॥ ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਸਦ ਕੀਰਤਨੁ ਕਰਤਾ॥ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ਨਾਨਕ ਭਗਵੰਤਾ॥੪॥੮॥੨੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਚੀਤਿ-ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ। ਭੰਜ-ਨਾਸ। ਨ ਝੂਰੀ-ਚਿੰਤਾ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਅੰਤਰਿ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਰੰਗੁ-ਆਤਮਕ ਅਨੰਦ। ਨਿਭਰੰਤਾ-ਭਟਕਣਾ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੂਕੀ-ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਾਣੇ-ਮੁਥਾਜੀ। ਸੁੰਨਿ-ਅਫੁਰ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ। ਮਾਨਿਆ-ਪਤੀਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਗਵੰਤਾ-ਪਰਮਾਤਮਾ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਧੁ	ਪੁਪੁ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਗਗ	ਮ	ਗ-ਮਗ	ਰੁਸ
ਅੰ	ਤਰਿ	ਰਾਮ	ਰਾ	ਇ	ਪ੍ਰਗ	ਟੇ	ਆsss	ਇs
ਸਰੁ	ਸ	ਗਮ	ਧੁ	ਪ	ਧੁਨ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਗੁs	ਰਿ	ਪੂਰੈ	ਦੀ	ਓ	ਰੰs	ਗੁs	ਲਾs	ਇs
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਸੰ
ਚੀ	ਤਿ	ਆ	ਵੈ	ਤਾਂ	ਮ	ਹਾ	ਅਨੰ	ਦ
ਸੁੰਰੁੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨਧੁ	ਪ	ਧੁਪ	ਮਮ	ਗਮ	ਰੁਸ
ਚੀS	ਤਿ	ਆS	ਵੈS	ਤਾਂ	ਸਭਿ	ਦੁਖ	ਭੰS	ਜS
X		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮਪਧੁ ਪਮਗਰੁ ਸ-ਗਮ ਪਧੁਨਧੁ ਪਮਗਰੁ ਸ-ਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਨਧੁਪਮ ਗਰੁਸ-
- 2) ਸਰੁਗਮ ਪਮਗਮ ਧੁਪਮਪ ਮਗਰੁਸ ਸਰੁਗਮ ਪਮਗਮ ਧੁਪਮਪ ਸੰਨਧੁਪ ਮਗਰੁਸ
- 3) ਗਮਪਧੁ ਪਮਮਪ ਮਗਰੁਗ ਰੁਸਨੁਸ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਨਧੁ ਪਧੁਪਮ ਮਪਮਗ ਰੁਗਰੁਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੧੪੪)

ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੈ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੈ ਆਵੈ ਕਾਮੀ॥ ਰੋਮਿ ਰੋਮਿ ਰਵਿਆ ਹਰਿ ਨਾਮੁ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਰੈ ਕੀਨੋ ਦਾਨੁ॥੧॥ ਨਾਮੁ ਰਤਨੁ ਮੇਰੈ ਭੰਡਾਰ॥ ਅਗਮ ਅਮੋਲਾ ਅਪਰ ਅਪਾਰ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੈ ਨਿਹਚਲ ਧਨੀ॥ ਨਾਮ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਸਭ ਮਹਿ ਬਨੀ॥ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੈ ਪੂਰਾ ਸਾਹੁ॥ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੈ ਬੇਪਰਵਾਹੁ॥੨॥ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੈ ਭੋਜਨ ਭਾਉ॥ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੈ ਮਨ ਕਾ ਸੁਆਉ॥ ਨਾਮੁ ਨ ਵਿਸਰੈ ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਨਾਮੁ ਲੈਤ ਅਨਹਦ ਪੂਰੈ ਨਾਵ॥੩॥ ਪ੍ਰਭ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਨਾਮੁ ਨਉ ਨਿਧਿ ਪਾਈ॥ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਨਾਮੁ ਸਿਉ ਬਨਿ ਆਈ॥ ਧਨਵੰਤੇ ਸੇਈ ਪਰਧਾਨ॥ ਨਾਨਕ ਜਾ ਕੈ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨ॥੪॥੧੭॥੩੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹਮਾਰੈ-ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਆਵੈ ਕਾਮੀ-ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਵਿਆ-ਰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਤਨੁ-ਕੀਮਤੀ ਪਦਾਰਥ। ਅਗਮ-ਅਪਹੁੰਚ। ਅਪਰ ਅਪਾਰ-ਬੇਅੰਤ। ਨਿਹਚਲ ਧਨੀ-ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਮਾਲਕ। ਮਹਿਮਾ-ਵਡਿਆਈ। ਭਾਉ-ਪਿਆਰ। ਸੁਆਉ-ਸੁਆਰਥ, ਮਨੋਰਥ। ਅਨਹਦ ਨਾਦ-ਇੱਕ-ਰਸ ਵੱਜ ਰਹੇ ਵਾਜੇ। ਨਿਧਾਨ-ਖਜ਼ਾਨਾ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮਹੇਸ਼ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਗਮ	ਪ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਨਾS	ਮੁ	ਰਤ	ਨੁ	ਮੇS	ਰੈ	ਭੰS	ਡਾ	ਰ
ਧੁਨੁ	ਸਸ	ਰੁ	ਸ	ਗਮ	ਗ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਅਗ	ਮਅ	ਮੋ	ਲਾ	ਅਪ	ਰ	ਅS	ਪਾS	ਰS
X				2		3		

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ
ਨਾ	ਮੁਹ	ਮਾ	ਰੈ	ਅੰ	ਤਰ	ਜਾ	s	ਮੀ
ਨ	ਸੰਸੰ	ਨਧੁ	ਪ	ਮੁਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਨਾ	ਮੁਹ	ਮਾs	ਰੈ	ਆs	ਵੈ	ਕਾ	ss	ਮੀs
x				2		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਮੱਤ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪਹਿਲੀਆਂ ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ | -ਧੁ ਧੁਪ -- ਧੁਧੁ ਪੁ- | ਇਹ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
sਰ ਤਨੁ ss ਰਤ ਨੁs
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਤਨੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੧੪੨)

ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਬੇਮੁਹਤਾਜੁ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰੇ ਸਚਾ ਸਾਜੁ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਸਭਸ ਕਾ ਦਾਤਾ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ॥੧॥ ਗੁਰੁ ਜੈਸਾ ਨਾਹੀ ਕੇ ਦੇਵ॥ ਜਿਸੁ ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਸੁ ਲਾਗਾ ਸੇਵ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਸਰਬ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੈ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਮਾਰਿ ਜੀਵਾਲੈ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰੇ ਕੀ ਵਡਿਆਈ॥ ਪ੍ਰਗਟੁ ਭਈ ਹੈ ਸਭਨੀ ਥਾਈ॥੨॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਤਾਣੁ ਨਿਤਾਣੁ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਘਰਿ ਦੀਬਾਣੁ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੈ ਹਉ ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਇਆ॥ ਪ੍ਰਗਟੁ ਮਾਰਗੁ ਜਿਨਿ ਕਰਿ ਦਿਖਲਾਇਆ॥੩॥ ਜਿਨਿ ਗੁਰੁ ਸੇਵਿਆ ਤਿਸੁ ਭਉ ਨ ਬਿਆਪੈ॥ ਜਿਨਿ ਗੁਰੁ ਸੇਵਿਆ ਤਿਸੁ ਦੁਖੁ ਨ ਸੰਤਾਪੈ॥ ਨਾਨਕੁ ਸੋਧੇ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਬੇਦ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਗੁਰੁ ਨਾਹੀ ਭੇਦ॥੪॥੧੧॥੨੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬੇਮੁਹਤਾਜੁ-ਕਿਸੇ ਦਾ ਮੁਥਾਜੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਜੁ-ਮਰਯਾਦਾ। ਬਿਧਾਤਾ-ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ। ਦੇਵ-ਦੇਵਤਾ। ਭਾਗੁ-ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ। ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੈ-ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੀਵਾਲੈ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਤਾਣੁ-ਸਹਾਰਾ। ਨਿਤਾਣੁ-ਨਿਆਸਰਾ ਮਨੁੱਖ। ਦੀਬਾਣੁ-ਆਸਰਾ। ਪ੍ਰਗਟੁ-ਸਿੱਧਾ। ਮਾਰਗੁ-ਰਸਤਾ। ਸੋਧੇ-ਖੋਜ ਵੇਖੇ ਹਨ। ਭੇਦ-ਫ਼ਰਕ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਰੁ	ਸ	ਮ	ਗਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	(ਮ)	ਗਰੁ	ਸ
ਗੁ	ਰ	ਜੈ	ss	ਸਾ	ਨਾ	ਹੀ	ਕੇ	ਦੇs	ਵ
ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਨ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁਸ
ਜਿਸੁ	ਮਸ	ਤਕਿ	ਭਾ	ਗੁs	ਸੁ	ਲਾ	ਗਾ	ਸੇs	ਵs
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਪਪ	ਧੁ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ
ਸਤਿ	ਗੁਰੁ	ਮੇ	s	ਰਾ	ਬੇ	ਮੁਹ	ਤਾ	s	ਜੁ
ਰੁੰਰੁੰ	ਗੰਮੰ	ਰੁੰ	-ਸੰ	ਨਸੰ	ਧੁ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਸਤਿ	ਗੁਰ	ਮੇ	sਰੇ	ss	ਸ	ਚਾs	ਸਾs	s	ਜੁ
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮਪਧੁ ਪਮਗਮ ਧੁਪਮਪ ਮਗਰੁਸ ਗਮਪਧੁ ਨਨਧੁਪ ਗਮਪਧੁ ਪਮਗਮ ਧੁਪਮਪ ਮਗਰੁਸ
 - 2) ਪਧੁਪਮ ਮਪਮਗ ਰੁਸਧੁਨ ਧੁਪਪਧੁ ਪਮਮਪ ਮਗਰੁਸ ਧੁਨਸੰਨ ਧੁਪਪਧੁ ਪਮਮਪ ਮਗਰੁਸ
 - 3) ਸਰੁਸਗ ਰੁਗਸਰੁ ਮਗਰੁਸ ਗਮਗਪ ਮਪਧੁਪ ਮਗਰੁਸ ਪਧੁਪਨ ਧੁਨਸੰਰੁੰ ਸੰਨਧੁਪ ਮਗਰੁਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਧੁਪ ਦਾ ਲਗਾਉ ਦੇ ਕੇ 'ਨਾਹੀ' ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) ਪਹਿਲਾਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਸਾ' ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਲੈਣਾ ਹੈ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫ ॥

(੧੧੪੮)

ਜਿਸੁ ਸਿਮਰਤ ਮਨਿ ਹੋਇ ਪ੍ਰਗਾਸੁ॥ ਮਿਟਹਿ ਕਲੇਸ ਸੁਖ ਸਹਜਿ ਨਿਵਾਸੁ॥ ਤਿਸਹਿ ਪਰਾਪਤਿ ਜਿਸੁ ਪ੍ਰਭੁ ਦੇਇ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕੀ ਪਾਏ ਸੇਵਾ॥੧॥ ਸਰਬ ਸੁਖਾ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ ਨਾਉ॥ ਆਠ ਪਹਰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਗਾਉ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜੋ ਇਛੈ ਸੋਈ ਫਲੁ ਪਾਏ॥ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਮੰਨਿ ਵਸਾਏ॥ ਆਵਣ ਜਾਣ ਰਹੇ ਹਰਿ ਧਿਆਇ॥ ਭਗਤਿ ਭਾਇ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਲਿਵ ਲਾਇ॥੨॥ ਬਿਨਸੇ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਅਹੰਕਾਰ॥ ਤੂਟੇ ਮਾਇਆ ਮੋਹ ਪਿਆਰ॥ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਟੇਕ ਰਹੈ ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਕਰੇ ਜਿਸੁ ਦਾਤਿ॥੩॥ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨਹਾਰ ਸੁਆਮੀ॥ ਸਗਲ ਘਟਾ ਕੇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਅਪਨੀ ਸੇਵਾ ਲਾਇ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਇ॥੪॥੩੧॥੪੪॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਪ੍ਰਗਾਸੁ-ਚਾਨਣ, ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੂਝ। ਸਹਜਿ-ਸੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ। ਗਾਉ-ਗਾਇਆ ਕਰ। ਭਾਇ-ਪਿਆਰ ਨਾਲ। ਲਿਵ-ਲਗਨ। ਬਿਨਸੇ-ਨਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਟੇਕ-ਆਸਰੇ। ਘਟਾ-ਸਰੀਰ। ਲਾਇ-ਲਾਈ ਰੱਖ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਗ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਸ	ਰ	ਬ	ਸੁ	ਖਾ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਤੇ	ਰੋ	ਨਾs	ਉs
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਸੰਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁਰੁ	ਸ
ਆ	ਠ	ਪ	ਹ	ਰ	ਮੇs	ਰੇ	ਮ	ਨ	ਗਾs	ਉ
x					2		3		4	

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧੁਧੁ	ਧੁ	ਪੁਧੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਜਿ	ਸੁ	ਸਿਮ	ਰ	ਤਸ	ਮ	ਨਿ	ਹੋਇ	ਪ੍ਰ	ਗਾ	ਸੁ
ਰੁੰ	ਗੰਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁਧੁ	ਪੁਪੁ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਮਿ	ਟਹਿ	ਕ	ਲੇ	ਸ	ਸੁਖ	ਸਹ	ਜਿ	ਨਿਸ	ਵਾ	ਸੁ
x					2		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- ਮਗਰੁਸ ਧੁਪਮਗ ਰੁਸਧੁਨ ਧੁਪਮਗ ਰੁਸਧੁਨ ਸੰਨਧੁਪ ਮਗਰੁਸ ਧੁਨਸੰਰੁੰ ਗੰਰੁੰਸੰਨ ਧੁਪਮਗ ਰੁਸਨੁਸ
- ਸਰੁਗਮ ਰੁਗਮਪ ਧੁਪਮਗ ਰੁਸਰੁਗ ਮਪਗਮ ਪਧੁਨਧੁ ਪਮਗਰੁ ਗਮਪਧੁ ਮਪਧੁਨ ਸੰਨਧੁਪ ਮਗਰੁਸ
- ਗਮਪਗ ਮਪਗਮ ਪਧੁਪਮ ਗਰੁਸ- ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਰੁੰਸੰ ਨਨਧੁਪ ਗਮਪਗ ਮਪਗਮ ਪਧੁਪਮ ਗਰੁਸ-
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਸੁਖਾ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ)

(੧੩੬੭)

ਕਬੀਰ ਜਿਹ ਦਰਿ ਆਵਤ ਜਾਤਿਅਹੁ ਹਟਕੈ ਨਾਹੀ ਕੋਇ॥ ਸੇ ਦਰੁ ਕੈਸੇ ਛੋਡੀਐ ਜੇ ਦਰੁ ਐਸਾ ਹੋਇ॥੬੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਆਵਤ ਜਾਤਿਅਹੁ-ਆਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇ। ਹਟਕੈ-ਰੋਕ। ਕੈਸੇ ਛੋਡੀਐ-ਛੱਡਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਦਰੁ-ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਆਸਰਾ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਰੁ-	ਗਰੁ	ਸ-ਰੁਸ	ਧੁਨੁਸ	ਸ-ਰੁਸ	ਮ-ਗਮ	ਧੁਪੁ	ਨ-ਧੁਪੁ	ਮਪਧੁਪੁ	ਮਗਰੁਸ	ਧੁਪੁ	ਮ-ਗਮ
ਕੈs	ਸੇs	ਛੋਡੀs	ਐsss	ਜੇsss	ਦsਰੁs	ਐs	ਸਾsss	ਹੋsss	ਇsss	ਸੋs	ਦsਰੁs
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਸੰਸੰ	ਰੁੰਸੰ	ਧੁ-ਨਸੰ	ਰੁੰ-ਗੰਰੁੰ	ਸੰਸੰਨਸੰ	ਗੰਮੰਰੁੰ-	ਸੰ-ਨਸੰ	ਧੁਪੁ	ਧੁਪਮ-	ਗਮਰੁਸ	ਮਪੁ	ਧੁ-ਪਧੁ
ਜਿਹ	ਦਰਿ	ਆsਵਤ	ਜਾsssਤਿ	ਅਹੁsss	ਹsਟs	ਕੈsss	ਨਾਹੀ	ਕੇsss	ਇsss	ਕਬੀ	ਰsss
X		0		2		0		3		4	

ਅਲਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

1) ਸ-	ਰੁਸ	ਧੁਨਸ-	ਗਮ	ਪ-ਮਪ	ਧੁਪ	ਮਪਮ-	ਗਮਰੁਸ
2) ਸਰੁਸ-	ਗਮਪ-	ਧੁਪ	ਮਪਧੁ-	ਨਸੰ	ਨਧੁਪ-	ਧੁਪਮਗ	ਗਮਰੁਸ
1) ਸਰੁਗਮਪਧੁਪਮ	ਗਰੁਸ-ਸਰੁਗਮ	ਪਧੁਨਧੁਪਮਗਰੁ	ਸ-ਸਰੁਗਮਪਧੁ	ਨਸੰਨਧੁਪਮਗਰੁ			
ਸ-ਸਰੁਗਮਪਧੁ	ਨਸੰਰੁੰਗੰਰੁੰਸੰਨਸੰ	ਨਧੁਪਮਗਰੁਸ-					
2) ਗਮਗਮਪਮਗਮ	ਧੁਪਮਪਮਗਰੁਸ	ਗਮਗਮਪਮਗਮ	ਧੁਨਧੁਪਮਗਰੁਸ	ਗਮਗਮਪਮਗਮ			
ਧੁਨਸੰਰੁੰਸੰ-ਨਸੰ	ਧੁਨਸੰਨਧੁਪਮਪ	ਧੁਪਮਗਮਗਰੁਸ					
3) ਗਮਪਗਮਪਗਮ	ਪਧੁਪਮਗਰੁਸ-	ਮਪਧੁਮਪਧੁਮਪ	ਧੁਨਧੁਪਮਗਰੁਸ	ਧੁਨਸੰਧੁਨਸੰਧੁਨ			
ਸੰਰੁੰਸੰਨਧੁਪਮਪ	ਮਪਧੁਮਪਧੁਮਪ	ਧੁਪਮਪਮਗਰੁਸ					

- 1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਕਹਿ ਕੇ ਫਿਰ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 11ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਭੈਰਉ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾ ਕੀ॥ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਘਰੁ ੧) (੧੧੫੯)

ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਤੇ ਭਗਤਿ ਕਮਾਈ॥ ਤਬ ਇਹ ਮਾਨਸ ਦੇਹੀ ਪਾਈ॥ ਇਸ ਦੇਹੀ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ ਦੇਵ॥ ਸੋ ਦੇਹੀ ਭਜੁ ਹਰਿ ਕੀ ਸੇਵ॥੧॥ ਭਜਹੁ ਗੋਬਿੰਦ ਭੁਲਿ ਮਤ ਜਾਹੁ॥ ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਕਾ ਏਹੀ ਲਾਹੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਬ ਲਗੁ ਜਰਾ ਰੋਗੁ ਨਹੀ ਆਇਆ॥ ਜਬ ਲਗੁ ਕਾਲਿ ਗ੍ਰਸੀ ਨਹੀ ਕਾਇਆ॥ ਜਬ ਲਗੁ ਬਿਕਲ ਭਈ ਨਹੀ ਬਾਨੀ॥ ਭਜਿ ਲੇਹਿ ਰੇ ਮਨ ਸਾਰਿਗਪਾਨੀ॥੨॥ ਅਬ ਨ ਭਜਸਿ ਭਜਸਿ ਕਬ ਭਾਈ॥ ਆਵੈ ਅੰਤੁ ਨ ਭਜਿਆ ਜਾਈ॥ ਜੇ ਕਿਛੁ ਕਰਹਿ ਸੋਈ ਅਬ ਸਾਹੁ॥ ਫਿਰਿ ਪਛੁਤਾਹੁ ਨ ਪਾਵਹੁ ਪਾਰੁ॥੩॥ ਸੋ ਸੇਵਕੁ ਜੋ ਲਾਇਆ ਸੇਵ॥ ਤਿਨ ਹੀ ਪਾਏ ਨਿਰੰਜਨ ਦੇਵ॥ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਤਾ ਕੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਕਪਾਟ॥ ਬਹੁਰਿ ਨ ਆਵੈ ਜੋਨੀ ਬਾਟ॥੪॥ ਇਹੀ ਤੇਰਾ ਅਉਸਰੁ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਾਰ॥ ਘਟ ਭੀਤਰਿ ਤੂ ਦੇਖੁ ਬਿਚਾਰਿ॥ ਕਹਤ ਕਬੀਰੁ ਜੀਤਿ ਕੈ ਹਾਰਿ॥ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕਹਿਓ ਪੁਕਾਰਿ॥੫॥੧॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਦੇਹੀ-ਸਰੀਰ। ਪਾਈ-ਲੱਭੀ। ਸਿਮਰਹਿ-ਤਾਂਘਦੇ ਹਨ। ਲਾਹੁ-ਲਾਭ। ਜਰਾ-ਬੁਢੇਪਾ। ਕਾਲਿ-ਕਾਲ ਨੇ। ਗ੍ਰਸੀ-ਦਬੋਚ ਲਈ। ਬਿਕਲ-ਬੇ-ਬੜੀ। ਸਾਰਿਗਪਾਨੀ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ। ਅੰਤੁ-ਅਖੀਰਲਾ ਵੇਲਾ। ਸਾਹੁ-ਸੰਭਾਲ ਕਰ। ਕਪਾਟ-ਕਵਾੜ। ਬਾਟ-ਰਸਤਾ। ਅਉਸਰੁ-ਮੌਕਾ। ਬਾਰ-ਵਾਰੀ। ਕੈ-ਭਾਵੇ, ਚਾਹੇ, ਜਾਂ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਭ	ਜ	ਹੁ	ਗੋ	ਖਿ	ਦ	ਭੂ	ਲਿ	ਮ	ਤ	ਜਾ	ਹੁ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	-	ਪ
ਮਾ	ਨ	ਸ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕਾ	ਏ	ਹੀ	ਲਾ	s	ਹੁ
x		0		2		0		3		4	

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	-	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਗੁ	ਰ	s	ਸੇ	ਵਾ	ਤੇ	ਭ	ਗ	ਤਿ	ਕ	ਮਾ	ਈ
ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਤ	ਬ	ਇਹ	ਮਾ	ਨ	ਸ	ਦੇs	ss	ਹੀ	ਪਾs	ss	ਈs
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

- 1) ਇਕਗੁਨ-ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਚੱਕਰ ਇਕਗੁਨ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। (6+6=12 ਮਾਤਰਾਂ)
- 2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਚੱਕਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਤਿਗੁਨ 4+4 = 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੧੪੧-੪੨)

ਨਿਰਵੈਰ ਪੁਰਖ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਭ ਦਾਤੇ॥ ਹਮ ਅਪਰਾਧੀ ਤੁਮ੍ਹ ਬਖਸਾਤੇ॥ ਜਿਸੁ ਪਾਪੀ ਕਉ ਮਿਲੈ ਨ ਢੇਈ॥ ਸਰਣਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਨਿਰਮਲੁ ਹੋਈ॥੧॥ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਨਾਇ॥ ਸਭ ਫਲ ਪਾਏ ਗੁਰੁ ਧਿਆਇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸਤਿਗੁਰ ਆਦੇਸੁ॥ ਮਨੁ ਤਨੁ ਤੇਰਾ ਸਭੁ ਤੇਰਾ ਦੇਸੁ॥ ਚੂਕਾ ਪੜਦਾ ਤਾਂ ਨਦਰੀ ਆਇਆ॥ ਖਸਮੁ ਤੂਹੈ ਸਭਨਾ ਕੇ ਰਾਇਆ॥੨॥ ਤਿਸੁ ਭਾਣਾ ਸੂਕੇ ਕਾਸਟ ਹਰਿਆ॥ ਤਿਸੁ ਭਾਣਾ ਤਾਂ ਬਲ ਸਿਰਿ ਸਰਿਆ॥ ਤਿਸੁ ਭਾਣਾ ਤਾਂ ਸਭਿ ਫਲ ਪਾਏ॥ ਚਿੰਤ ਗਈ ਲਗਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਏ॥੩॥ ਹਰਾਮਖੋਰ ਨਿਰਗੁਣ ਕਉ ਤੂਠਾ॥ ਮਨੁ ਤਨੁ ਸੀਤਲੁ ਮਨਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਵੂਠਾ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਭਏ ਦਇਆਲਾ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਦੇਖਿ ਭਏ ਨਿਹਾਲਾ॥੪॥੧੦॥੨੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਢੇਈ-ਆਸਰਾ। ਆਦੇਸੁ-ਨਮਸਕਾਰ। ਚੂਕਾ-ਮੁੱਕ ਗਿਆ। ਨਦਰੀ ਆਇਆ-ਦਿੱਸ ਪਿਆ। ਰਾਇਆ-ਹੋ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਕਾਸਟ-ਲੱਕੜ। ਬਲ ਸਿਰਿ - ਸੁੱਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ। ਸਰਿਆ-ਸਰੋਵਰ। ਤੂਠਾ-ਦਇਆਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੀਤਲੁ-ਠੰਢਾ। ਵੂਠਾ-ਵੱਸ ਪਿਆ। ਨਿਹਾਲਾ-ਪ੍ਰਸੰਨ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਸੁਰੁ	ਸ	ਗਮ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਸੁs	ਖੁ	ਪਾs	ਇ	ਆ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰੁ	ਮ	ਨਾs	ਇ	s

ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਸ	ਭ	ਫ	ਸ	ਲ	ਪਾ	ਏ	ਗੁ	ਰੂ	ਧਿ	ਆ	ਇਸ	ਸਸ
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਪਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਨਿਰ	ਵੈਰ	ਪੁ	ਰ	ਖ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਦਾ	ਤੇ
ਨ	ਸੰ	ਧੁਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	(ਮ)	ਰੁ	ਸ	-
ਹ	ਮ	ਅਪ	ਰਾ	ਧੀ	ਤੁ	ਮੁ	ਬ	ਖ	ਸਾ	ਸ	ਤੇ	ਸ
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰੁਗਮ ਰੁਗਮਪ ਗਮਪਧੁ ਮਪਧੁਨ ਪਧੁਨਸੰ ਧੁਨਸੰਰੁੰ ਸੰਨਪੁਪ ਪਧੁਨਸੰ ਨਧੁਪਮ ਮਪਧੁਨ ਧੁਪਮਗ ਗਮਪਮ ਗਰੁਸ-
- 2) ਮਪਪਮ ਪਪਮਪ ਧੁਪਮਗ ਰੁਸਪਧੁ ਧੁਪਧੁਧੁ ਪਧੁਨਨ ਧੁਪਮਗ ਰੁਸਧੁਨ ਨਧੁਨਨ ਧੁਨਸੰਰੁੰ ਸੰਨਪੁਪ ਮਪਧੁਪ ਮਗਰੁਸ
- 3) ਗਮਪਗ ਮਪਗਮ ਪਧੁਪਮ ਗਰੁਸ- ਮਪਧੁਮ ਪਧੁਮਪ ਧੁਨਪੁਪ ਮਗਰੁਸ ਧੁਨਸੰਧੁ ਨਸੰਧੁਨ ਸੰਰੁੰਗੰਰੁੰ ਸੰਨਪੁਪ ਮਗਰੁਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਪਰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਰੁਸ ਸਵਰ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ)

(੧੩੬੮)

ਕਬੀਰ ਕੂਕਰੁ ਰਾਮ ਕੇ ਮੁਤੀਆ ਮੇਰੇ ਨਾਉ॥ ਗਲੇ ਹਮਾਰੇ ਜੇਵਰੀ ਜਹ ਖਿਚੈ ਤਹ ਜਾਉ॥੭੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕੂਕਰੁ-ਕੁੱਤਾ। ਮੁਤੀਆ-ਮੋਤੀ, ਭਾਵ ਦੁਨੀਆ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਵਰੀ-ਰੱਸੀ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

ਗ-ਮਪ

ਗਸਲੋਸ

ਧੁਧੁ	ਪ-ਮਪ	ਮ-ਗਮ	ਰੁਸ	ਧੁ-ਨਸ	ਰੁ-	ਸ-	ਗ-ਮਪ	ਧੁ-ਪ-	ਧੁਨਸੰ-	ਨਧੁਪ-	ਧੁ-ਮਪ	ਮਗਰੁਸ
ਹਮਾ	ਸਸਰੇਸ	ਜੇਸਸ	ਵਸ	ਰੀਸਸ	ਜਸ	ਹਸ	ਖਿੰਸਸ	ਸਚੈਸ	ਤਸਸ	ਹਸਸ	ਜਾਸਸ	ਉਸਸ
x							0			3		

ਸੰ- ਧੁ-ਨਸੰ ਰੁੰਸੰ	ਗੰਰੁੰਸੰ- ਗੰਮੰ ਰੁੰਸੰ	ਸੰ-ਨਸੰ	ਧੁਪੁ	--ਮਪੁ	ਧੁਪੁ	ਮਪਮ-	ਮ-ਗਮ	ਰੁਸ
ਕੂਸ	ਸਕਰੁ ਰਾਸ	ਮਸਸ ਕੋਸ	ਸ	ਮਸਸ	ਤੀਸ	ਸਆਸ	ਮੇਸ	ਰੋਸਸ ਨਾਸਸ ਉਸ
x	2		0				3	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਅਲਾਪ ਤੇ ਤਾਨਾਂ ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

1) 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2) ਮਪ-ਮ ਪ-ਮਪ ਤੇਰਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
ਗਲੇਸਗ ਲੇਸਗਲੇ

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੧੩੮)

ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਸਰਬ ਫਲ ਪਾਏ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਮੈਲੁ ਮਿਟਾਏ॥੧॥ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ ਨਾਉ॥ ਪੂਰਬਿ ਕਰਮ ਲਿਖੇ ਗੁਣ ਗਾਉ॥੧॥ਰਗਾਉ॥ ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਹੋਵੈ ਉਧਾਰੁ॥ ਸੋਭਾ ਪਾਵੈ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਦੁਆਰਾ॥੨॥ ਸਰਬ ਕਲਿਆਣ ਚਰਣ ਪ੍ਰਭ ਸੇਵਾ॥ ਧੂਰਿ ਬਾਛਹਿ ਸਭਿ ਸੁਰਿ ਨਰ ਦੇਵਾ॥੩॥ ਨਾਨਕ ਪਾਇਆ ਨਾਮ ਨਿਧਾਨੁ॥ ਹਰਿ ਜਪਿ ਜਪਿ ਉਧਰਿਆ ਸਗਲ ਜਹਾਨੁ॥੪॥੧੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੇਵਿ-ਸਰਨ ਪੈ ਕੇ। ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ-ਭਿੱਗੋ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਪੂਰਬਿ-ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ। ਉਧਾਰੁ-ਪਾਰ-ਉਤਾਰਾ। ਸਰਬ ਕਲਿਆਣ-ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ। ਬਾਛਹਿ-ਲੋਚਦੇ ਹਨ। ਸੁਰਿ ਨਰ-ਦੈਵੀ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ। ਨਿਧਾਨੁ-ਖਜ਼ਾਨਾ। ਉਧਰਿਆ-ਪਾਰ ਲੰਘ ਗਿਆ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਸ	ਗਮ	ਪ	ਧੁ	ਪੁਪ	ਪੁਧੁ	ਨਸੰ
							ਪ	ਤਿਸ	ਤ	ਪਾ	ਵਨ	ਪ੍ਰੁ	ਭਸ
ਧੁ	-	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਧੁਪ	ਮ
ਤੇ	s	ਰੋ	ਨਾਸ	s	ਉ	s	ਪੂ	ਰ	ਬਿ	ਕ	ਰ	ਮਸ	s
ਗ	ਗ	ਗਮ	ਰੁ	-	ਸ	-							
ਲਿ	ਖੇ	ਗੁਣ	ਗਾ	s	ਉ	s							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

							ਮਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	-	ਨ	-
							ਸਤਿ	ਗੁ	ਰੁ	ਸੇ	s	ਵਿ	s
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਪ
ਸ	ਰ	ਬ	ਫ	ਲ	ਪਾ	ਏ	ਜ	ਨ	ਮ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕੀ
ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ							
ਮੈ	s	ਲੁ	ਮਿ	ਟਾਸ	ਏ	s							
x					2		0			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰੁਗਰੁ ਸਰੁਗਮ ਗਰੁਸਰੁ ਗਮਪਮ ਗਰੁਸਰੁ ਗਮਪਯੁ ਪਮਗਰੁ ਸਰੁਗਮ ਪਯੁਨਯੁ ਪਮਗਰੁ
ਸਰੁਗਮ ਪਯੁਨਸੰ ਨਯੁਪਮ ਗਰੁਸ-
- 2) ਸਰੁਗਰੁ ਸਰੁਗਮ ਪਯੁਪਮ ਗਰੁਸ- ਸਰੁਗਰੁ ਸਰੁਗਮ ਪਯੁਨਯੁ ਪਮਗਰੁ ਸ-ਸਰੁ ਗਰੁਸਰੁ
ਗਮਪਯੁ ਨਸੰਰੁੰਸੰ ਨਯੁਪਮ ਗਰੁਸ-
- 3) ਸਰੁਗਰੁ ਰੁਗਮਗ ਗਮਪਮ ਮਪਯੁਪ ਪਯੁਨਯੁ ਯੁਨਸੰਨ ਨਸੰਰੁੰਸੰ ਸੰਨਯੁਨ ਨਯੁਪਯੁ ਯੁਪਮਪ
ਪਮਗਮ ਮਗਰੁਗ ਗਰੁਸਰੁ ਰੁਸਨੁਸ

- 1) ਯੁਪੁ -ਯੁ ਪੁ- ਯੁਪੁ | 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ
ਪ੍ਰਭ sਪੁ ਭs ਪ੍ਰਭ | ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 9ਵੀਂ ਤੇ 'ਤਿਤ' ਤੇ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ
'ਪਾਵਨ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ
ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ
ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੧੫੨)

ਸਤਿਗੁਰ ਅਪੁਨੇ ਸੁਨੀ ਅਰਦਾਸਿ॥ ਕਾਰਜੁ ਆਇਆ ਸਗਲਾ ਰਾਸਿ॥ ਮਨ ਤਨ ਅੰਤਰਿ ਪ੍ਰਭੁ
ਧਿਆਇਆ॥ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਡਰੁ ਸਗਲ ਚੁਕਾਇਆ॥੧॥ ਸਭ ਤੇ ਵਡ ਸਮਰਥ ਗੁਰਦੇਵ॥ ਸਭਿ ਸੁਖ
ਪਾਈ ਤਿਸ ਕੀ ਸੇਵ॥ ਰਹਾਉ॥ ਜਾ ਕਾ ਕੀਆ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਹੋਇ॥ ਤਿਸ ਕਾ ਅਮਰੁ ਨ ਮੋਟੈ ਕੋਇ॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਅਨੂਪੁ॥ ਸਫਲ ਮੂਰਤਿ ਗੁਰੁ ਤਿਸ ਕਾ ਰੂਪੁ॥੨॥ ਜਾ ਕੈ ਅੰਤਰਿ ਬਸੈ ਹਰਿ
ਨਾਮੁ॥ ਜੇ ਜੇ ਪੇਖੈ ਸੁ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੁ॥ ਬੀਸ ਬਿਸੁਏ ਜਾ ਕੈ ਮਨਿ ਪਰਗਾਸੁ॥ ਤਿਸੁ ਜਨ ਕੈ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ
ਕਾ ਨਿਵਾਸੁ॥੩॥ ਤਿਸੁ ਗੁਰ ਕਉ ਸਦ ਕਰੀ ਨਮਸਕਾਰ॥ ਤਿਸੁ ਗੁਰ ਕਉ ਸਦ ਜਾਉ ਬਲਿਹਾਰ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਧੋਇ ਧੋਇ ਪੀਵਾ॥ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜਪਿ ਜਪਿ ਸਦ ਜੀਵਾ॥੪॥੪੩॥੫੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਆਇਆ ਰਾਸਿ-ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਚੁਕਾਇਆ-ਮੁਕਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਵਡ ਸਮਰਥ-ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ। ਅਮਰੁ-
ਹੁਕਮ। ਅਨੂਪੁ-ਜਿਸਦੀ ਉਪਮਾ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਪੇਖੈ-ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਬੀਸ ਬਿਸੁਏ-ਪੂਰੇ ਤੌਰ ਤੇ। ਜੀਵਾ-ਜੀਵਾਂ, ਮੈਂ ਆਤਮਕ
ਜੀਵਨ ਹਾਸਲ ਕਰਦਾ ਰਹਾਂ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਗ	ਮਰੁ	-ਸ	ਯੁ	s	ਪ	s	ਮ	ਪ	ਯੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਸ	ਭਤੇ	ss	ਵ	s	ਭ	s	ਸ	ਮ	ਰ	ਥ	ਗੁ	ਰs	ਦੇ	ਵ
ਮ	ਪਯੁ	-ਨ	ਸੰ	ਨ	ਯੁ	ਪ	ਯੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਸ	sਭਿ	ss	ਸੁ	ਖ	ਪਾ	ਈ	ਤਿ	ਸ	ਕੀ	ss	ਸੇ	s	ਵ	s
x			2				3				4		5	

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪੁ	ਯੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	-
ਸ	ਤਿਗੁ	ਸਰ	ਅ	ਪੁ	ਨੇ	ਸ	ਸੁ	ਨੀ	ਅ	ਰ	ਦਾ	ਸ	ਸਿ	ਸ
ਸੰ	ਰੁੰਨ	-ਸੰ	ਨ	ਯੁ	ਪ	-	ਮਪੁ	ਯੁਪੁ	ਮ	ਗ	ਯੁਪੁ	ਮਗੁ	ਰੁ	ਸ
ਕਾ	ਸਰ	ਸਜੁ	ਆ	ਇ	ਆ	ਸ	ਸਸ	ਗਸ	ਲਾ	ਸ	ਰਾਸ	ਸਸ	ਸਿ	ਸ
X			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮਪਯੁ ਪਮਯੁਪ ਮਗਰੁਸ ਗਮਪਯੁ ਨਯੁਪਮ ਯੁਪਮਗ ਰਸਗਮ ਪਯੁਨਸੰ ਨਯੁਪਮ ਯੁਪਮਗ
ਰਸਗਮ ਪਯੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਯੁ ਪਮਯੁਪ ਮਗਰੁਸ
- 2) ਸਰੁਰੁਸ ਰਗਗਰੁ ਗਮਮਗ ਮਪਮ ਪਯੁਯੁਪ ਯੁਨਨਯੁ ਨਸੰਸੰਨ ਸੰਰੁੰਰੁੰਸੰ ਨਸੰਸੰਨ ਯੁਨਨਯੁ
ਪਯੁਯੁਪ ਮਪਮ ਗਮਮਗ ਰੁਗਗਰੁ ਸਰੁਰੁਸ
- 3) ਪਯੁਪਮ ਮਪਮਗ ਗਮਗਰੁ ਰੁਗਰੁਸ ਯੁਨਯੁਪ ਪਯੁਪਮ ਮਪਮਗ ਗਮਗਰੁ ਰੁਗਰੁਸ ਯੁਨਸੰਰੁੰ
ਸੰਨਯੁਪ ਪਯੁਪਮ ਮਪਮਗ ਗਮਗਰੁ ਰੁਗਰੁਸ

- 1) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਪ' ਸਵਰ ਦਾ ਲਗਾਉ ਤੇ 'ਛ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 4) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੧੪੭)

ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਰਹਾ ਕਲਿ ਮਾਹਿ॥ ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਹਿ॥ ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਨ ਪੋਹੈ ਕਾਲੁ॥ ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਬਿਨਸੈ ਜੰਜਾਲੁ॥੧॥ ਦਿਨ ਦੁਨੀਆ ਤੇਰੀ ਟੇਕ॥ ਸਭ ਮਹਿ ਰਵਿਆ ਸਾਹਿਬੁ ਏਕ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਕਰਉ ਆਨੰਦ॥ ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਜਪਉ ਗੁਰ ਮੰਤ॥ ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਤਰੀਐ ਭਉ ਸਾਗਰੁ॥ ਰਾਖਣਹਾਰੁ ਪੂਰਾ ਸੁਖ ਸਾਗਰੁ॥੨॥ ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਨਾਹੀ ਭਉ ਕੋਇ॥ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਾਚਾ ਸੋਇ॥ ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਤੇਰਾ ਮਨਿ ਤਾਣੁ॥ ਈਹਾਂ ਊਹਾਂ ਤੂ ਦੀਬਾਣੁ॥੩॥ ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਤੇਰਾ ਭਰਵਾਸਾ॥ ਸਗਲ ਧਿਆਵਹਿ ਪ੍ਰਭ ਗੁਣਤਾਸਾ॥ ਜਪਿ ਜਪਿ ਅਨਦੁ ਕਰਹਿ ਤੇਰੇ ਦਾਸਾ॥ ਸਿਮਰਿ ਨਾਨਕ ਸਾਚੇ ਗੁਣਤਾਸਾ॥੪॥੨੬॥੩੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਟੇਕ-ਆਸਰੇ। ਕਲਿ ਮਾਹਿ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਭਰੇ ਜਗਤ ਵਿੱਚ। ਗਾਹਿ-ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਰਵਿਆ-ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਭਉ ਸਾਗਰੁ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਸਾਚਾ-ਸਦਾ-ਬਿਰ ਪ੍ਰਭੂ। ਤਾਣੁ-ਬਲ। ਦੀਬਾਣੁ-ਆਸਰਾ। ਭਰਵਾਸਾ-ਸਹਾਰਾ। ਗੁਣਤਾਸਾ-ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਕਲਾਵਤੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ- 9½ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	9½
ਗ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮਪੁ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰੁ-	ਸ
ਦੀ	ਨ	ਦੁ	ਨੀ	ਆ	ਤੇs	ਰੀs	ਟੇs	ਕs	s
ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੁ-	ਸ
ਸਭ	ਮਹਿ	ਰ	ਵਿ	ਆ	ਸਾs	ਹਿਬੁ	ਏs	ਕs	s
x		2			3				

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧੁ	-	ਨ	ਸੰਰੁੰ	-ਨ	ਨਸੰ	ਧੁਨ	ਸੰ
ਤੇ	ਰੀ	ਟੇ	s	ਕ	ਰਹਾ	sਕ	ਲਿs	ਮਾs	ਹਿ
ਸੰਰੁੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਧੁ	ਪ	ਮਪੁ	ਮਧੁ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸ
ਤੇs	ਰੀ	ਟੇs	s	ਕ	ਤੇs	ਰੇਗੁ	sਣ	ਗਾs	ਹਿ
x		2			3				

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰੁਗਮ ਪਧੁਪਮ ਗਰੁਸਰੁ ਗਮਪਧੁ ਨਧੁਪਮ ਗਰੁਸਰੁ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਨਧੁ ਪਮਗਰੁ ਸ-
- 2) ਗਮਪਧੁ ਪਮਗਰੁ ਸ-ਗਮ ਪਧੁਨਧੁ ਪਮਗਰੁ ਸ-ਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਧੁ ਪਮਗਰੁ ਸ-
- 3) ਪਧੁਪਮ ਗਰੁਸ- ਧੁਨਧੁਪ ਮਗਰੁਸ ਨਸੰਨਧੁ ਪਮਗਰੁ ਸ-ਸੰਰੁੰ ਸੰਨਧੁਪ ਮਗਰੁਸ ਨੁਸ

1) ਗਰੁ ਸਗ ਰੁਸ ਗਰੁ ਸ ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਟੇs ਕਟੇ sਕ ਟੇs ਕ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਨੀਆ' ਤੇ 5ਵੀਂ ਤੇ 'ਤੇਰੀ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

2) ਗਮ ਰੁ- ਸਗ ਮਰੁ -ਸ ਗਮ ਰੁ- ਸ ਇਹ 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਟੇਰੀ ਟੇs ਕਤੇ ਰੀਟੇ sਕ ਤੇਰੀ ਟੇs ਕ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਤੇ 'ਦੀਨ' ਤੇ ਦੂਜੀ ਤੇ 'ਦੁਨੀਆ' ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੩॥

(੧੧੨੯)

ਕਲਜੁਗ ਮਹਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਉਰ ਧਾਰੁ॥ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਮਾਥੈ ਪਾਵੈ ਛਾਰੁ॥੧॥ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਦੁਲਭੁ ਹੈ ਭਾਈ॥ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜਨ ਭਾਲਹਿ ਸੋਇ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ॥੨॥ ਹਰਿ ਕਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਹਿ ਸੇ ਜਨ ਪਰਵਾਣੁ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਨਾਮ ਨੀਸਾਣੁ॥੩॥ ਸੇ ਸੇਵਹੁ ਜੋ ਕਲ ਰਹਿਆ ਧਾਰਿ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਪਿਆਰਿ॥੪॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਉਰ-ਹਿਰਦਾ। ਧਾਰੁ-ਵਸਾਈ ਰੱਖ। ਛਾਰੁ-ਸੁਆਹ। ਦੁਲਭੁ-ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ। ਜਨ ਭਾਲਹਿ ਸੋਇ-ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੰਨਹਿ-ਠੀਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਨੀਸਾਣੁ- ਪਰਵਾਨਾ, ਰਾਹਦਾਰੀ। ਸੇਵਹੁ-ਸਿਮਰੇ। ਕਲ-ਕਲਾ, ਸਤਿਆ। ਰਹਿਆ ਧਾਰਿ-ਟਿਕਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਨਾਰਾਇਣੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ 9¼ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	9¾
ਧੁ	ਧੁ	ਪੁਧੁ	ਮਪੁ	ਮ	ਗਮ	ਧੁਪ	ਮਪੁ	ਮ	ਗਰੁਸ
ਰਾ	ਮ	ਨਾਸ	ਮੁਸ	ਦੁ	ਲਭੁ	ਹੈਸ	ਸਸ	ਭਾ	ਈਸਸ
ਧੁਧੁ	ਨੁਨੁ	ਸਰੁ	ਸ	ਗਮ	ਧੁਪ	ਸੰਨ	ਧੁਪ	ਮ	ਗਰੁਸ
ਗੁਰ	ਪਰ	ਸਾਸ	ਦਿ	ਵਸ	ਸੈਸ	ਮਸ	ਨਿਸ	ਆ	ਈਸਸ
x		2		3		4			

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧੁਧੁ	ਪੁਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਸੰਸੰ	ਧੁਨ	ਧੁਨਸੰ
ਕ	ਲ	ਜੁਗ	ਮਹਿ	ਰਾ	ਮ	ਨਾਮੁ	ਉਰ	ਧਾਸ	ਰੁਸਸ
ਰੁੰ	ਗੁੰਰੁੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪ	ਧੁਪ	ਮਪੁ	ਮਗੁ	ਰੁ-ਸ
ਬਿ	ਨੁਸ	ਨਾ	ਵੈਸ	ਮਾਸ	ਬੈ	ਪਾਸ	ਵੈਸ	ਛਾਸ	ਰੁਸਸ
x		2		3		4			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰੁਗਮ ਪਮਗਮ ਧੁਪਮਗ ਰੁਸਸਰੁ ਗਪਪਮ ਗਮਧੁਪ ਮਪਨਧੁ ਪਧੁਸੰਨ ਧੁਪਮਗ ਰੁਰੁਸ
- 2) ਸਰੁਗਮ ਪਧੁਪਮ ਗਰੁਸ- ਸਰੁਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਧੁ ਪਮਗਮ ਪਧੁਪਮ ਗਮਪਮ ਗਰੁਸ
- 3) ਧੁਪਮਪ ਮਗਰੁਸ ਧੁਨਸੰਰੁੰ ਸੰਨਧੁਪ ਮਪਮਗ ਰੁਸਧੁਨ ਸੰਰੁੰਗੰਰੁੰ ਸੰਨਧੁਪ ਮਪਮਗ ਰੁਰੁਸ
- 1) ਗੁਰੁਗੁਰੁ ਸਗੁਰੁਗੁ ਰੁਸਗੁਰੁ ਗਰੁਸ | ਇਹ 3¼ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਹੈ।
ਹੈਸਭਾਸ ਈਹੈਸਭਾ ਸਈਹੈਸ ਭਾਸਈ | ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਮਪਮਗ ਰੁਗੁਰੁ- ਸ | ਇਹ 2¼ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਦੁਸਲਭੁ ਹੈਸਭਾਸ ਈ | ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੩ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੫੩)
ਪਰਤਿਪਾਲ ਪ੍ਰਭ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਵਨ ਗੁਨ ਗਨੀ॥ ਅਨਿਕ ਰੰਗ ਬਹੁ ਤਰੰਗ ਸਰਬ ਕੇ ਧਨੀ॥੧॥
ਰਹਾਉ॥ ਅਨਿਕ ਗਿਆਨ ਅਨਿਕ ਧਿਆਨ ਅਨਿਕ ਜਾਪ ਜਾਪ ਤਾਪ॥ ਅਨਿਕ ਗੁਨਿਤ ਧੁਨਿਤ
ਲਲਿਤ ਅਨਿਕ ਧਾਰ ਮੁਨੀ॥੧॥ ਅਨਿਕ ਨਾਦ ਅਨਿਕ ਬਾਜ ਨਿਮਖ ਨਿਮਖ ਅਨਿਕ ਸੁਾਦ ਅਨਿਕ
ਦੇਖ ਅਨਿਕ ਰੋਗ ਮਿਟਹਿ ਜਸ ਸੁਨੀ॥ ਨਾਨਕ ਸੇਵ ਅਪਾਰ ਦੇਵ ਤਟਹ ਖਟਹ ਬਰਤ ਪੂਜਾ ਗਵਨ
ਭਵਨ ਜਾਤ੍ ਕਰਨ ਸਗਲ ਫਲ ਪੁਨੀ॥੨॥੧॥੫੭॥੮॥੨੧॥੭॥੫੭॥੯੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗਨੀ-ਮੈਂ ਗਿਣਾਂ। ਤਰੰਗ-ਲਹਿਰਾਂ। ਧਨੀ-ਮਾਲਕ। ਧਿਆਨ-ਸਮਾਧੀਆਂ। ਜਾਪ-ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਜਾਪ। ਤਾਪ-ਸੂਟੀਆਂ
ਤਪਾਣੀਆਂ। ਗੁਨਿਤ-ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ। ਧੁਨਿਤ ਲਲਿਤ-ਸੋਹਣੀਆਂ ਧੁਨਾਂ। ਮੁਨੀ-ਮੋਨ ਧਾਰਨ ਵਾਲੇ। ਨਾਦ-ਆਵਾਜ਼। ਬਾਜ-
ਵਾਜੇ। ਦੇਖ-ਐਥ। ਜਸ-ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ। ਤਟਹ-ਤੀਰਥਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ। ਖਟਹ-ਛੇ (ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ)। ਗਵਨ ਭਵਨ-ਸਾਰੀ
ਧਰਤੀ ਦਾ ਰਟਨ। ਜਾਤ੍ ਕਰਨ-ਤੀਰਥ-ਯਾਤਰਾ। ਪੁਨੀ-ਪੁੰਨ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਚਾਰਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ - 12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	-	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਗਰੁ	ਸ
ਪ	ਰ	ਤਿ	ਪਾ	S	ਲ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	SS	ਲ
ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਕ	ਵ	ਨ	ਗੁ	S	ਨ	ਗ	S	S	ਨੀ	SS	SS
ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਰੰ	S	ਗ	ਬ	ਹੁ	S	ਤ	ਰੰ	ਗ
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਸ	ਰ	ਬS	ਕੇ	S	S	ਧ	S	S	ਨੀ	SS	SS

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਗਿ	ਆ	ਨ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਧਿ	ਆ	ਨ
ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਜਾ	S	ਪ	ਜਾ	S	ਪ	ਤਾ	S	ਪ
ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਗੁ	ਨਿ	ਤ	ਧੁ	ਨਿ	ਤ	ਲ	ਲਿ	ਤ
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਧਾ	S	ਰ	ਮੁ	S	S	ਨੀ	S	S

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤਾਲ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਨਾ	S	ਦ	ਅ	S	ਨਿ	ਕ	ਬਾ	S	ਜ	S
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਧੁਧੁ	-	ਪ	-
ਨਿ	ਮ	ਖ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਅ	S	ਨਿ	ਕ	ਸ੍ਰਾ	S	ਦ	S
ਸੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਦੇ	S	ਖ	ਅ	S	ਨਿ	ਕ	ਰੇ	S	ਗ	S
ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਮਿ	ਟ	ਹਿ	ਜ	S	ਸ	ਸੁ	S	ਨੀ	S	S	S	S	S

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	-
ਨਾ	ਸ	ਨ	ਕ	ਸੇ	ਸ	ਵ	ਸ	ਅ	ਪਾ	ਸ	ਰ	ਦੇ	ਸ	ਵ	ਸ
ਰੁੰ	ਰੁੰ	-	-	ਸੰ	ਨਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਤ	ਟਹ	ਸ	ਸ	ਖ	ਟਹ	ਸ	ਸ	ਬ	ਸ	ਰ	ਤ	ਪੂ	ਸ	ਜਾ	ਸ
ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	-	ਨ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ
ਗ	ਵ	ਨ	ਸ	ਭ	ਵ	ਨ	ਸ	ਜਾ	ਸ	ਤ੍ਰ	ਸ	ਕ	ਰ	ਨ	ਸ
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਸ	ਸ	ਗ	ਲ	ਫ	ਸ	ਲ	ਸ	ਪੁ	ਸ	ਨੀ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ
x				2				0				3			

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

- 1) ਦੁਗੁਨ-ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਚੌਗੁਨ ਵਿੱਚ 2 ਵਾਰ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਸੱਮ ਤੋਂ 2 ਵਾਰ ਤਿਗੁਨ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੪॥

(੧੧੩੪)

ਸਭਿ ਘਟ ਤੇਰੇ ਤੂ ਸਭਨਾ ਮਾਹਿ॥ ਤੁਝ ਤੇ ਬਾਹਰਿ ਕੋਈ ਨਾਹਿ॥੧॥ ਹਰਿ ਸੁਖਦਾਤਾ ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਾਪੁ॥ ਹਉ ਤੁਧੁ ਸਾਲਾਹੀ ਤੂ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਬਾਪੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਹ ਜਹ ਦੇਖਾ ਤਹ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਇ॥ ਸਭ ਤੇਰੇ ਵਸਿ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ॥੨॥ ਜਿਸ ਕਉ ਤੁਮ ਹਰਿ ਰਾਖਿਆ ਭਾਵੈ॥ ਤਿਸ ਕੈ ਨੇੜੈ ਕੋਇ ਨ ਜਾਵੈ॥੩॥ ਤੂ ਜਲਿ ਬਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਸਭ ਤੈ ਭਰਪੂਰਿ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਜਪਿ ਹਾਜਰਾ ਹਜੂਰਿ॥੪॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਘਟ-ਘੜੇ, ਸਰੀਰ। ਸੋਇ-ਉਹੀ। ਵਸਿ-ਵੱਸ ਵਿੱਚ। ਅਵਰੁ-ਹੋਰ। ਮਹੀਅਲਿ-ਧਰਤੀ ਦੇ ਤਲ ਉਪਰ, ਪੁਲਾੜ ਵਿੱਚ, ਆਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ। ਸਭ ਤੈ-ਹਰ ਥਾਂ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਧੁ	ਧੁਪ	-ਧੁ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਹ	ਰਿਸੁ	ਸਖ	ਦਾ	ਸ	ਤਾ	ਸ	ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨ	ਜਾ	ਸਸ	ਪੁ	ਸ

ਰੁਰੁ	ਗੁਰੁ	-ਸ	ਧੁ	ਨੁ	ਸੁਰੁ	ਸ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਗ	ਮਮ	ਗ	ਰੁਗ	ਰੁਸ
ਹਉ	ਸੁਤੁ	ਸੁ	ਸਾ	ਲਾ	ਹੀS	S	ਭੂ	ਮੇ	ਰਾ	ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਬਾS	ਪੁS
X			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪਧੁ	-ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਰੁੰ	-	ਸੰ	-
ਸ	ਭਿਘ	ਸਟ	ਤੇ	ਰੇ	ਭੂ	S	ਸ	ਭ	ਨਾ	S	ਮਾ	S	ਹਿ	S
ਨ	ਸੰਧੁ	-ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਤੁ	ਝਤੇ	SS	ਬਾ	S	ਹ	ਰਿ	ਕੇ	S	ਈ	S	ਨਾS	SS	ਹਿS	SS
X			2				3				4		5	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਮਮ	ਪਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰਰੁੰ	ਸੰ
ਜਹ	ਜਹ	ਦੇ	ਖਾ	ਤਹ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਸੋS	ਇ
ਰੁੰਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ
ਸਭ	ਤੇ	ਠੈ	ਵ	ਸਿ	ਦੁ	ਜਾ	ਅਵ	ਰੁਨ	ਕੇ	ਇ
X					2		3		4	

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-
ਜਿ	ਸ	ਕਉ	ਤੁ	ਮ	ਹ	ਰਿ	ਰਾ	ਖਿਆ	ਭਾ	S	ਵੈ	S
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	-
ਤਿ	ਸ	ਕੈ	ਨੇ	ਝੈ	ਕੇ	S	ਇ	ਨ	ਜਾ	S	ਵੈ	S
X					2				3		4	

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	-	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨਨ	ਨਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਗੰਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਭੂ	S	ਜ	ਲਿ	ਥ	ਲਿ	ਮਹੀ	ਅਲਿ	ਸ	ਭ	ਤੈ	ਭਰ	ਪੂ	ਰਿ
ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪਪ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ
ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਪਿ	ਹਾ	ਜ	ਰਾ	ਹ	ਜੂ	ਰਿ
X		0		2		3		4			5		

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਤਾ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) ਗਮ -ਗ ਮ- ਰੁਸੁ | ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਜਾਪੁ Sਜਾ ਪੁS ਜਾਪੁ | ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 4) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੧੪੩-੪੪)

ਅਪਣੀ ਦਇਆ ਕਰੇ ਸੇ ਪਾਏ॥ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਮੰਨਿ ਵਸਾਏ॥ ਸਾਚ ਸਬਦੁ ਹਿਰਦੇ ਮਨ ਮਾਹਿ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲਵਿਖ ਜਾਹਿ॥੧॥ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜੀਅ ਕੇ ਆਧਾਰੁ॥ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਜਪਹੁ ਨਿਤ ਭਾਈ ਤਾਰਿ ਲਏ ਸਾਗਰ ਸੰਸਾਰੁ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਜਿਨ ਕਉ ਲਿਖਿਆ ਹਰਿ ਏਹੁ ਨਿਧਾਨੁ॥ ਸੇ ਜਨ ਦਰਗਹ ਪਾਵਹਿ ਮਾਨੁ॥ ਸੂਖ ਸਹਜ ਆਨੰਦ ਗੁਣ ਗਾਉ॥ ਆਗੈ ਮਿਲੈ ਨਿਥਾਵੈ ਥਾਉ॥੨॥ ਜੁਗਹ ਜੁਗੰਤਰਿ ਇਹੁ ਤਤੁ ਸਾਰੁ॥ ਹਰਿ ਸਿਮਰਣੁ ਸਾਚਾ ਬੰਚਾਰੁ॥ ਜਿਸੁ ਲੜਿ ਲਾਇ ਲਏ ਸੇ ਲਾਗੈ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕਾ ਸੋਇਆ ਜਾਗੈ॥੩॥ ਤੇਰੇ ਭਗਤ ਭਗਤਨ ਕਾ ਆਪਿ॥ ਅਪਣੀ ਮਹਿਮਾ ਆਪੇ ਜਾਪਿ॥ ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭਿ ਤੇਰੇ ਹਾਥਿ॥ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭ ਸਦ ਹੀ ਸਾਥਿ॥੪॥੧੬॥੨੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮੰਨਿ-ਮਨ ਵਿੱਚ। ਕਿਲਵਿਖ-ਪਾਪ। ਜਾਹਿ-ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੀਅ ਕੇ-ਜਿੰਦ ਦਾ। ਪਰਸਾਦਿ-ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ। ਸਾਗਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਨਿਧਾਨੁ-ਖਜ਼ਾਨਾ। ਮਾਨੁ-ਆਦਰ। ਆਗੈ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ। ਜੁਗਹ ਜੁਗੰਤਰਿ-ਹਰੇਕ ਜੁਗ ਵਿੱਚ। ਤਤੁ-ਅਸਲੀਅਤ। ਸਾਰੁ-ਨਿਰੋੜ। ਲੜਿ-ਪੱਲੇ ਨਾਲ। ਮਹਿਮਾ-ਵਡਿਆਈ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਤਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
							ਮ	ਪ	-	-	ਧੁ	ਧੁ	ਮਮ	ਗ	ਮ
							ਰਾ	ਮ	S	S	ਨਾ	ਮੁ	ਜੀਅ	S	ਕੇ
ਧੁ	-	ਪ	ਮ	ਪ	-	-	ਧੁ	ਪ	ਪੁਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮਮ	ਗ	ਮ
ਆ	S	ਧਾ	S	ਰੁ	S	S	ਗੁ	ਰ	ਪਰ	ਸਾ	ਦਿ	ਜ	ਪਹੁ	ਨਿ	ਤ
ਰੁ	-	ਮ	ਗ	ਰੁ	-	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ
ਭਾ	S	S	S	ਈ	S	S	ਤਾ	ਰਿ	S	ਲ	ਏ	ਸਾ	S	ਗ	ਰ
ਪ	-	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-									
ਸੰ	S	ਸਾ	S	ਰੁ	S	S									
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

ਸ	ਸ	ਸ	-	ਰੁੰ	-	ਸ	ਸ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	-	ਸ	ਰੁੰ	ਸ	ਨ	ਸ
ਕ	ਰੇ	ਸੋ	s	ਪਾ	s	ਏ	ਹ	ਰਿ	ਕਾ	s	s	ਨਾ	s	ਮੁ	s
ਨ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਧੁ	ਪ	ਪ	-
ਮੰ	-	ਨਿ	ਵ	ਸਾ	s	ਏ	ਹ	ਰਿ	ਕਾ	s	s	ਨਾ	s	ਮੁ	s
ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ									
ਮੰ	s	ਨਿ	ਵ	ਸਾ	s	ਏ									
x				2				0				3			

ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੧੪੪-੪੫)

ਸਭ ਤੇ ਊਚ ਜਾ ਕਾ ਦਰਬਾਰੁ॥ ਸਦਾ ਸਦਾ ਤਾ ਕਉ ਜੋਹਾਰੁ॥ ਊਚੇ ਤੇ ਊਚਾ ਜਾ ਕਾ ਥਾਨ॥ ਕੋਟਿ ਅਘਾ ਮਿਟਹਿ ਹਰਿ ਨਾਮ॥੧॥ ਤਿਸੁ ਸਰਣਾਈ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਜਾ ਕਉ ਮੇਲੈ ਸੋਇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਾ ਕੇ ਕਰਤਬ ਲਖੇ ਨ ਜਾਹਿ॥ ਜਾ ਕਾ ਭਰਵਾਸਾ ਸਭ ਘਟ ਮਾਹਿ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਭਇਆ ਸਾਧੂ ਕੈ ਸੰਗਿ॥ ਭਗਤ ਅਰਾਧਹਿ ਅਨਦਿਨੁ ਰੰਗਿ॥੨॥ ਦੇਦੇ ਤੋਟਿ ਨਹੀ ਭੰਡਾਰ॥ ਖਿਨ ਮਹਿ ਬਾਪਿ ਉਥਾਪਨਹਾਰ॥ ਜਾ ਕਾ ਹੁਕਮੁ ਨ ਮੇਟੈ ਕੋਇ॥ ਸਿਰਿ ਪਾਤਿਸਾਹਾ ਸਾਚਾ ਸੋਇ॥੩॥ ਜਿਸ ਕੀ ਓਟ ਤਿਸੈ ਕੀ ਆਸਾ॥ ਦੁਖੁ ਸੁਖੁ ਹਮਰਾ ਤਿਸ ਹੀ ਪਾਸਾ॥ ਰਾਖਿ ਲੀਨੇ ਸਭੁ ਜਨ ਕਾ ਪੜਦਾ॥ ਨਾਨਕੁ ਤਿਸ ਕੀ ਉਸਤਤਿ ਕਰਦਾ॥੪॥੧੯॥੩੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜੋਹਾਰੁ-ਨਮਸਕਾਰ। ਕੋਟਿ-ਕੋੜਾਂ। ਅਘਾ-ਪਾਪ। ਸਰਣਾਈ-ਸ਼ਰਨ ਪਿਆਂ। ਭਰਵਾਸਾ-ਸਹਾਰਾ। ਘਟ-ਹਿਰਦਾ। ਅਨਦਿਨੁ-ਹਰ ਰੋਜ਼। ਰੰਗਿ-ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ। ਬਾਪਿ-ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ। ਉਥਾਪਨਹਾਰ-ਨਾਸ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ
ਤਿ	ਸੁ	s	ਸ	ਰ	ਣਾ	ਈ	ਸ	ਦਾ	s	ਸੁ	ਖੁ	ਹੋ	ਇ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ
ਕ	ਰਿ	s	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	s	ਜਾ	ਕਉ	s	ਮੇ	ਲੈ	ਸੋ	ਇ
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਨਨ	ਧੁ	-	ਪ	-
ਸ	ਭ	ਤੇ	ਊ	s	ਚ	s	ਜਾ	ਕਾ	ਦਰ	ਬਾ	s	ਰੁ	s
ਪ	ਧੁ	-	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਧੁ	ਪਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-
ਸ	ਦਾ	s	ਸ	ਦਾ	s	s	ਤਾ	ਕਉ	ਜੋ	ਹਾ	s	ਰੁ	s
x			2				0			3			

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

(ਭੈਰਉ ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀਉ ਕੀ ਘਰੁ ੧)

(੧੧੬੩)

ਪਰ ਧਨ ਪਰ ਦਾਰਾ ਪਰਹਰੀ॥ ਤਾ ਕੈ ਨਿਕਟਿ ਬਸੈ ਨਰਹਰੀ॥੧॥ ਜੇ ਨ ਭਜੰਤੇ ਨਾਰਾਇਣਾ॥ ਤਿਨ ਕਾ ਮੈ ਨ ਕਰਉ ਦਰਸਨਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਿਨ ਕੈ ਭੀਤਰਿ ਹੈ ਅੰਤਰਾ॥ ਜੈਸੇ ਪਸੁ ਤੈਸੇ ਓਇ ਨਰਾ॥੨॥ ਪ੍ਰਣਵਤਿ ਨਾਮਦੇਉ ਨਾਕਹਿ ਬਿਨਾ॥ ਨਾ ਸੋਹੈ ਬਤੀਸ ਲਖਨਾ॥੩॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦਾਰਾ-ਇਸਤੀ। ਪਰਹਰੀ-ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਨਿਕਟਿ-ਨੇੜੇ। ਨਰਹਰੀ-ਪਰਮਾਤਮਾ। ਭੀਤਰਿ-ਅੰਦਰ, ਮਨ ਵਿੱਚ। ਅੰਤਰਾ-ਵਿੱਚ। ਪਸੁ-ਪਸੂ। ਨਾਕਹਿ ਬਿਨਾ-ਨੱਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਬਤੀਸ ਲਖਨਾ-ਬੱਤੀ ਲੱਛਣਾਂ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸ	ਰੁ	ਸ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨ
ਜੋ	ਨ	ਸ	ਭ	ਜੰ	ਤੇ	ਸ	ਪਰ	ਧ	ਨ	ਪ	ਰ	ਦਾ	ਰਾ
ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	ਸ	-	ਸੰ	ਸੰ	-	ਰੁੰ	-	ਸੰ	-
ਨਾ	ਰਾ	ਇ	ਣਾ	ਸ	ਸ	ਸ	ਪ	ਰ	ਸ	ਹ	ਸ	ਰੀ	ਸ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	ਪ
ਤਿ	ਨ	ਕਾ	ਮੈ	ਸ	ਨ	ਸ	ਤਾ	ਕੈ	ਸ	ਨਿ	ਕ	ਟਿ	ਸ
ਨ	ਸੰਸ	ਨ	ਧੁਧੁ	ਧੁ	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਸ
ਕ	ਰਉ	ਸ	ਦਰ	ਸ	ਨਾ	ਸ	ਬ	ਸੈ	ਸ	ਨ	ਰ	ਹ	ਰੀ
X			2		3		X			2		3	

(ਭੈਰਉ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾ ਕੀ॥ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਘਰੁ ੧)

(੧੧੫੮)

ਗੰਗਾ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਲਿਤਾ ਬਿਗਰੀ॥ ਸੋ ਸਲਿਤਾ ਗੰਗਾ ਹੋਇ ਨਿਬਰੀ॥੧॥ ਬਿਗਰਿਓ ਕਬੀਰਾ ਰਾਮ ਦੁਹਾਈ॥ ਸਾਰੁ ਭਇਓ ਅਨ ਕਤਹਿ ਨ ਜਾਈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਚੰਦਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਤਰਵਰੁ ਬਿਗਰਿਓ॥ ਸੋ ਤਰਵਰੁ ਚੰਦਨੁ ਹੋਇ ਨਿਬਰਿਓ॥੨॥ ਪਾਰਸ ਕੈ ਸੰਗਿ ਤਾਂਬਾ ਬਿਗਰਿਓ॥ ਸੋ ਤਾਂਬਾ ਕੰਚਨੁ ਹੋਇ ਨਿਬਰਿਓ॥੩॥ ਸੰਤਨ ਸੰਗਿ ਕਬੀਰਾ ਬਿਗਰਿਓ॥ ਸੋ ਕਬੀਰੁ ਰਾਮੈ ਹੋਇ ਨਿਬਰਿਓ॥੪॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਲਿਤਾ-ਨਦੀ। ਬਿਗਰੀ-ਵਿਗੜ ਗਈ। ਨਿਬਰੀ-ਨਿਬੜ ਗਈ, ਆਪਾ ਮੁਕਾਮ ਗਈ। ਰਾਮ ਦੁਹਾਈ-ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰ ਸਿਮਰ ਕੇ। ਅਨ ਕਤਹਿ-ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਭੀ ਥਾਂ। ਤਰਵਰੁ-ਰੁੱਖ। ਕੰਚਨੁ-ਸੋਨਾ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਸਸ	ਰੁ	ਰੁ	ਗਮ	ਰੁ	ਸ	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਬਿਗ	ਰਿ	ਓ	ਕਸ	ਬੀ	ਰਾ	ਗੰ	ਗਾ	ਸ	ਕੈ	ਸੰ	ਗਿ
ਮ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮਪੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਰਾ	ਸ	ਮ	ਦੁ	ਹਾ	ਈ	ਸਲਿ	ਤਾ	ਸ	ਬਿ	ਗ	ਰੀ
ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ
ਸਾ	ਚੁ	ਸ	ਭਇ	ਓ	ਸ	ਸੋ	ਸ	ਲਿ	ਤਾ	ਸ	ਸ
ਗਗ	ਗ	ਮਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਅਨ	ਕ	ਤਹਿ	ਨ	ਜਾ	ਈ	ਗੰ	ਗਾ	ਹੋਇ	ਨਿ	ਬ	ਰੀ
X			0			X			0		

ਵਾਰ ੨੮ ਪਉੜੀ ੧੫ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਪਿਛਲ ਰਾਤੀਂ ਜਾਗਣਾ ਨਾਮੁ ਦਾਨੁ ਇਸਨਾਨੁ ਦਿੜਾਏ। ਮਿਠਾ ਬੋਲਣੁ ਨਿਵ ਚਲਣੁ ਹਥਹੁ ਦੇ ਕੈ ਭਲਾ ਮਨਾਏ। ਬੋੜਾ ਸਵਣਾ ਖਾਵਣਾ ਬੋੜਾ ਬੋਲਣੁ ਗੁਰਮਤਿ ਪਾਏ। ਘਾਲਿ ਖਾਇ ਸੁਕ੍ਰਿਤੁ ਕਰੈ ਵਡਾ ਹੋਇ ਨ ਆਪੁ ਗਣਾਏ। ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਗਾਂਵਦੇ ਰਾਤਿ ਦਿਹੈ ਨਿਤ ਚਲਿ ਚਲਿ ਜਾਏ। ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਪਰਚਾ ਕਰੈ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਰਚੈ ਮਨੁ ਪਰਚਾਏ। ਆਸਾ ਵਿਚਿ ਨਿਰਾਸੁ ਵਲਾਏ॥੧੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗੁਰਮਤਿ-ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ। ਸੁਕ੍ਰਿਤ-ਪੁੰਨ ਦਾਨ, ਭਲੇ ਕੰਮ। ਪਰਚਾ ਕਰੈ-ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸੁਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੇ।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਧੁ	ਪੁ	ਮੁ	ਮੁ	ਰੁ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਮੁ	ਪੁ	ਸੁ	ਸੁ	ਰੁ	ਗੁ	ਸੁ	ਸੁ
ਪਿ	ਛਲ	ਰਾ	ਤੀ	ਜਾ	ਗ	ਣਾ	ਸ	ਮਿ	ਠਾ	ਬੋਲ	ਣ	ਨਿ	ਵ	ਚਲ	ਣ
ਗੁ	ਪੁ	ਨੁ	ਸੁ	ਪੁ	ਸੁ	ਧੁ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਪੁ	ਪੁ	ਮੁ	ਮੁ	ਰੁ	ਸ
ਨਾ	ਮੁ	ਦਾ	ਇ	ਨਾ	ਨੁ	ੜਾ	ਏ	ਹ	ਥ	ਦੇ	ਕੈ	ਭਲਾ	ਸਮ	ਨਾ	ਏ
x				0				x				0			

(੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੪ ਛੰਤ ਘਰੁ ੪) ਛੰਤ ਨੰ. ੧੩ (੪੫੦)

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੪॥ ਜਿਨ ਮਸਤਕਿ ਧੁਰਿ ਹਰਿ ਲਿਖਿਆ ਤਿਨਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲਿਆ ਰਾਮ ਰਾਜੇ॥ ਅਗਿਆਨੁ ਅੰਧੇਰਾ ਕਟਿਆ ਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਘਟਿ ਬਲਿਆ॥ ਹਰਿ ਲਧਾ ਰਤਨੁ ਪਦਾਰਥੇ ਫਿਰਿ ਬਹੁੜਿ ਨ ਚਲਿਆ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਆਰਾਧਿਆ ਆਰਾਧਿ ਹਰਿ ਮਿਲਿਆ॥੧॥

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਗ	ਮ
										ਜਿ	ਨ
ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	-	ਪ	-	ਮ	-	ਗ	ਗ	-	ਮ
ਮ	ਸ	ਤ	ਸ	ਕਿ	ਸ	ਧੁ	ਸ	ਰਿ	ਹ	ਸ	ਰਿ
ਰੁ	-	ਰੁ	ਸ	-	-	-	-	-	-	ਸ	ਸ
ਲਿ	ਸ	ਖਿ	ਆ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਤਿ	ਨਾ
ਮੁ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ
ਸਤਿ	ਗੁ	ਰੁ	ਮਿ	ਲਿ	ਆ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਜੇ	ਅ	ਗਿ
ਧੁ	-	-	-	ਪ	ਪ	ਮ	-	ਗ	-	ਗ	ਮ
ਆ	ਸ	ਸ	ਸ	ਨੁ	ਅੰ	ਧੇ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰਾ	ਸ
ਰੁ	-	ਰੁ	ਸ	-	-	-	-	-	-	ਸ	ਸ
ਕ	ਸ	ਟਿ	ਆ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਗੁ	ਰ
ਮੁ	-	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	-	ਗ	ਮ
ਗਿਆ	ਸ	ਨੁ	ਘ	ਸ	ਟਿ	ਬ	ਲਿ	ਆ	ਸ	ਹ	ਰਿ

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ

ਧੁ	-	-	ਪ	-	-	ਮ	ਗ	-	ਗ	-	ਮ
ਲ	S	S	ਧਾ	S	S	ਰ	ਤ	S	ਨੁ	S	ਪ
ਰੁ	-	ਰੁ	ਸ	-	-	-	-	-	-	S	ਸ
ਦਾ	S	ਰ	ਬੋ	S	S	S	S	S	S	ਫਿ	ਰਿ
ਮ	ਮ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	-	ਪ	ਧੁ
ਬ	ਹੁ	S	ੜਿ	S	ਨ	ਚ	ਲਿ	ਆ	S	ਜ	ਨ
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ
ਨਾ	S	S	S	ਨ	ਕ	ਨਾ	S	S	S	ਮੁ	ਆ
ਰੁ	-	ਰੁ	ਸ	-	-	-	-	-	-	ਪ	ਧੁ
ਰਾ	S	ਧਿ	ਆ	S	S	S	S	S	S	ਆ	S
ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੁੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧੁ	-	ਮ	ਪ
ਰਾ	S	ਧਿ	ਹ	S	ਰਿ	ਮਿ	ਲਿ	ਆ	S	ਆ	S
ਧੁ	-	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	-	-	ਸ	-	-
ਰਾ	S	ਧਿ	ਹ	S	ਰਿ	ਮਿ	S	S	ਲਿ	S	S
ਰੁ	-	ਸ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ਆ	S	S	S	-	-	-	-	-	-	-	-
X		0		2		0		3		4	

ਸਲੋਕ ਨੰ. ੧੩ (ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧ ਵਾਰ ਸਲੋਕਾ ਨਾਲਿ) (੪੭੦)

ਸਲੋਕੁ ਮ: ੧॥ ਨਾਨਕ ਮੇਰੁ ਸਰੀਰ ਕਾ ਇਕੁ ਰਬੁ ਇਕੁ ਰਬਵਾਹੁ॥ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਫੇਰਿ ਵਟਾਈਅਹਿ
ਗਿਆਨੀ ਬੁਝਹਿ ਤਾਹਿ॥ ਸਤਜੁਗਿ ਰਬੁ ਸੰਤੋਖ ਕਾ ਧਰਮੁ ਅਗੈ ਰਬਵਾਹੁ॥ ਤ੍ਰੈ ਤੈ ਰਬੁ ਜਤੈ ਕਾ ਜੇਰੁ
ਅਗੈ ਰਬਵਾਹੁ॥ ਦੁਆਪੁਰਿ ਰਬੁ ਤਪੈ ਕਾ ਸਤੁ ਅਗੈ ਰਬਵਾਹੁ॥ ਕਲਜੁਗਿ ਰਬੁ ਅਗਨਿ ਕਾ ਕੂੜੁ ਅਗੈ
ਰਬਵਾਹੁ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮੇਰੁ ਸਰੀਰ - ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ। ਵਟਾਈਅਹਿ-ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਤੁ - ਉੱਚਾ ਆਚਰਨ।

ਰਾਗ ਭੈਰਉ ਸਲੋਕ ਦਾ ਗਾਇਣ ਅਲਾਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ (੪੭੦)

ਗ ਮ - ਮ ਗ ਮਮ ਰੁ ਸ - - ਮਮਮ ਗਗ ਪਪਪ ਪ ਪਪ ਮਮ ਪਪ
ਸ ਲੋ S ਕੁ ਮ ਹਲਾ ੧ S S S ਨਾਨਕ ਮੇਰੁ ਸਰੀਰ ਕਾ ਇਕੁ ਰਬੁ ਇਕੁ
ਮਪਧੁਪ ਧੁਧੁ ਧੁਧੁ ਪਪ ਮਪਮ ਗਗ ਰੁਰੁਰੁ ਗ ਰੁਰੁ ਸਸ - ਸੰਸੰ ਸੰਸੰ
ਰਬਵਾਹੁ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਫੇਰਿ ਵਟਾਈ ਅਹਿ ਗਿਆਨੀ ਬੁ ਝਹਿ ਤਾਹਿ S ਸਤ ਜੁਗਿ
ਸੰਸੰ ਰੁੰਰੁੰਰੁੰ ਸੰ - ਧੁ ਨਨਧੁਨ ਸੰਸੰ ਨਨ ਨਸੰ ਨਨ ਸੰ ਧੁਪ ਧੁਧੁ ਧੁ ਪ
ਰਬੁ ਸੰਤੋਖ ਕਾ S S ਧਰਮੁS ਅਗੈ ਰਬ ਵਾਹੁ ਤ੍ਰੈ ਤੈ ਰਬੁ ਜਤੈ ਕਾ S
ਗਮ ਗਮ ਰੁਰੁ ਰੁਰੁ ਸ- ਮਮਮਮ ਗਮ ਮ ਧੁ - ਪ ਧੁ ਧੁ ਨਨ ਸੰਸੰ ਰੁੰ - ਸੰ
ਜੇਰੁ ਅਗੈ ਰਬ ਵਾਹੁ SS ਦੁਆਪੁਰਿ ਰਬੁ ਤ ਪੈ S ਕਾ ਸ ਤੁ ਅਗੈ ਰਬ ਵਾ S ਹੁ
- ਸੰਸੰ ਨਨ ਸੰਸੰ ਨਨਨ ਧੁ ਪ ਧੁ - ਪ ਮ ਗ - ਗ ਮ ਰੁ - ਸ - -
S ਕਲ ਜੁਗਿ ਰਬੁ ਅਗਨਿ ਕਾ S ਕੂS ਝੁ ਅ ਗੈ S ਰ ਬ ਵਾ S ਹੁ S S

ਅਗਲਾ ਸਲੋਕ ਵੀ ਇਸ ਤਰਾਂ ਅਲਾਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਹੈ।

(ਪਉੜੀ-੧੩)

(੪੭੦)

ਪਉੜੀ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਟਹੁ ਵਾਰਿਆ ਜਿਤੁ ਮਿਲਿਐ ਖਸਮੁ ਸਮਾਲਿਆ॥ ਜਿਨਿ ਕਰਿ ਉਪਦੇਸੁ
ਗਿਆਨ ਅੰਜਨੁ ਦੀਆ ਇਨ੍ਹੀ ਨੇਤ੍ਰੀ ਜਗਤੁ ਨਿਹਾਲਿਆ॥ ਖਸਮੁ ਛੋਡਿ ਦੂਜੈ ਲਗੇ ਭੁਬੇ ਸੇ
ਵਣਜਾਰਿਆ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੈ ਬੇਹਿਥਾ ਵਿਰਲੈ ਕਿਨੈ ਵੀਚਾਰਿਆ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰਿਆ॥੧੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਮਾਲਿਆ - ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਅੰਜਨੁ-ਸੁਰਮਾ। ਨਿਹਾਲਿਆ - ਵੇਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਬੇਹਿਥਾ - ਜਹਾਜ਼।

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਪਉੜੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ - 4 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
ਗਗੁ	ਗਮੁ	ਰੁ	ਸਸੁ	ਰੁਰੁ	ਸ	-	ਗਮੁ	ਧੁਧੁ	ਧੁ	ਪੁਪੁ	ਮਮੁ	ਪੁਪੁ	ਪ	-	ਮਮੁ
ਸਤਿ	ਗੁਰ	ਵਿ	ਟਹੁ	ਵਾਰਿ	ਆ	S	ਜਿਤੁ	ਮਿਲਿ	ਐ	ਖਸੁ	ਮੁਸੁ	ਮਾਲਿ	ਆ	S	ਜਿਨਿ
ਕਰਿ	ਉਪ	ਦੇਸੁ	ਗਿਆਨੁ	ਅੰਜਨੁ	ਦੀਆ	S	ਇਨ੍ਹੀ	ਨੇ	ਤ੍ਰੀ	ਜਗ	ਤੁਨਿ	ਹਾਲਿ	ਆ	S	SS
ਖਸੁ	ਮੁ	ਛੋ	ਡਿS	ਦੂਜੈ	ਲਗੇ	S	S	ਭੁ	ਬੇ	ਸੇ	ਵਣ	ਜਾਰਿ	ਆ	S	SS
ਸ	ਤਿਗੁ	ਰੁ	ਹੈS	ਬੇਹਿ	ਥਾ	S	S	ਵਿਰ	ਲੈ	ਕਿ	ਨੈਵੀ	ਚਾਰਿ	ਆ	S	S
ਪੁਧੁ	ਨਸੁ	ਸੁ	-	ਨਸੁ	ਧੁ	ਪ	ਪੁਧੁ	ਸੁਸੁ	ਸੁ	ਧੁ	ਪਮੁ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਮਗੁ	ਮਗੁ
ਕਰਿ	ਕਿਰ	ਪਾ	S	SS	S	ਪਾ	ਰਿਉ	ਤਾਰਿ	ਆ	ਪਾ	ਰਿਉ	ਤਾਰਿ	ਆ	ਪਾS	ਰਿਉ
ਰੁਰੁ	ਸ	-	-												
ਤਾਰਿ	ਆ	S	S												
X				X				X				X			

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ - 6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ	ਧੁਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪੁਪੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	-	-
ਛੰਤ ਨੰ. ੧੪	ਜਿਨੀ	ਐ	ਸਾ	ਹਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਨ	ਚੇ	ਤਿ	ਓ	S	S
ਅਗਲੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮਮੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ
ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ	ਸੇ	ਕਾ	ਹੇ	ਜਗਿ	ਆ	ਏ	ਰਾ	S	ਮ	ਰਾ	ਜੇ	S
	X			0			X			0		

ਸਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਅਲਾਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਪਉੜੀ ਨੰ. ੧੪

ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਪਉੜੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ - 4

(੪੭੦)

ਮ	ਮਮੁ	ਗ	ਗਮੁ	ਧੁਧੁ	ਪ	-	-	ਸੁਸੁ	ਸੁਸੁ	ਨ	ਸੁਨੁ	ਧੁਧੁ	ਪ	-	-
ਕ	ਪੜੁ	ਰੁ	ਪੁਸੁ	ਹਾਵ	ਣਾ	S	S	ਛਡਿ	ਦੁਨੀਆ	ਅੰ	ਦਰਿ	ਜਾਵ	ਣਾ	S	S
ਮੰ	ਦਾS	ਚੰ	ਗਾS	ਆਪ	ਣਾ	S	S	ਆਪੇ	ਹੀ	ਕੀ	ਤਾS	ਪਾਵ	ਣਾ	S	S
ਹੁਕ	ਮਕੀ	ਏ	ਮਨਿ	ਭਾਵ	ਦੇ	S	S	ਰਾਹਿ	ਭੀਕੈ	ਅ	ਗੈS	ਜਾਵ	ਣਾ	S	S
ਨੰ	ਗਾS	ਦੇ	ਜਕਿ	ਚਾਲਿ	ਆ	S	S	ਤਾS	ਦਿਸੈ	ਖ	ਰਾਭ	ਰਾਵ	ਣਾ	S	S
ਸੁਸੁ	ਸੁਸੁ	ਰੁੰ	ਸੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਪੁਧੁ	ਸੁਸੁ	ਸੁੰ	ਧੁ	ਪਮੁ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਮ	ਗਮੁ
ਕਰਿ	ਅਉ	ਗ	ਣ	S	S	ਪ	ਛੋS	ਤਾਵ	ਣਾ	ਪ	ਛੋS	ਤਾਵ	ਣਾ	ਪ	ਛੋS
ਰੁਰੁ	ਸ	-	-												
ਤਾਵ	ਣਾ	S	S												
X				X				X				X			

੨੫-ਰਾਗ ਬਸੰਤ

ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦੁਰਮਾਂਕੁਰੇ' ਪੰਨਾ ੨੩ ਅਨੁਸਾਰ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਰ ਕੋਮਲ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਤੀਵਰ ਸੁਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੰ ਗ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ ਵਾਦੀ ਤੇ ਮ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਾਰ ਸੰ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਚਾਲ ਧੀਰੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਤ ਦੇ ਅੰਤਮ ਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਪੰਨਾ ੧੧ ਅਨੁਸਾਰ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਰ ਕੋਮਲ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਤੀਵਰ ਸੁਰ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ ਵਾਦੀ ਤੇ ਮ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਸਾਰ' ਪੰਨਾ ੧੫ ਅਨੁਸਾਰ 'ਦੋ ਮਧਯਮ ਕੋਮਲ ਰਿਖਬ ਚੜ੍ਹਤ ਨ ਪੰਚਮ ਕੀਨ੍ਹ। ਸ ਮ ਵਾਦੀ ਸੰਵਾਦਿਤੇ ਯਹ ਬਸੰਤ ਕਹਿ ਦੀਨ' ਅਰਥਾਤ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਰ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੰ ਵਾਦੀ ਤੇ ਮ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ', ਪੰਨਾ ੨੧ ਅਨੁਸਾਰ ਸ ਗ, ਮੰ ਧੁ, ਰੁੰ ਸੰ, ਰੁੰ, ਨ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਗ, ਨ ਮੰ ਗ, ਮੰ ਗ ਰੁ ਸ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ ਸੁਰ ਵਾਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਤ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਪਹਿਰ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਹੀ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਿਵ ਮੱਤ ਤੇ ਕਾਲੀਨਾਥ ਮੱਤ ਨੇ ਤਾਂ ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ ਰਾਗ ਦਾ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ' ੧੫ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੨ ਠਾਠਾਂ ਤੋਂ ੭੫ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਗੌਰੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠੁਲ ਨੇ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹਿੰਡੋਲ ਰਾਗ ਤੋਂ ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ੨੦ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਹਿੰਦੋਲ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਭਾਵਭੱਟ ਨੇ 'ਅਨੂਪ ਬਿਲਾਸ' ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ੭੦ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਵਸੰਤ ਰਾਗ ਇਹਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਬਸੰਤ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪਟਨਾ ਦੇ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਾ ਨੇ 'ਨਰਾਮਾਤੇ ਆਸਫ਼ੀ' ੧੮੧੩ ਈ. ਵਿੱਚ ੬ ਰਾਗ ਤੇ ੩੬ ਰਾਗਣੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹਿੰਡੋਲ ਰਾਗ ਦੀ ਵਸੰਤ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨੀ ਹੈ।

ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਤੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਬਸੰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਧਰੁਪਦ ਗਾਇਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਦਾ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਬਸੰਤ ਦਾ ਸਰੂਪ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਖਿਆਲ ਗਾਇਕ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਹੀ ਬਸੰਤ

ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਕਈ ਕੇਵਲ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਪੂਰੀਆ ਧਨਾਸਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੋਰ ਦੂਸਰੇ ਗਾਇਕ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਲਿਤ ਅੰਗ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜਕਲ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਤੇ ਜਾਤੀ-ਅੰਤਰ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਗ, ਮ ਧੁ ਰੰ, ਸ ਅਵਰੋਹ- ਰੁੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ, ਮ-ਗ, ਮ ਧੁ ਮ ਗ, ਰੁ ਸ। ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਮ ਧੁ, ਰੁੰ ਸੰ, ਨ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ, ਮ - ਗ ਰੁ ਸ ਇਸ ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਧਿਅਮ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸ ਮ, ਮ ਮ ਗ, ਮ ਧੁ ਸੰ ਜਾਂ ਨੁ ਸ ਮs, ਮ ਮ ਗ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਤਰਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਦਾ ਹੀ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੁਣੀ ਜਨ ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦਾ ਗਾਇਣ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਨੇ ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਕ੍ਰਿਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਮਲਿਕਾ' ਭਾਗ-੪ ਵਿੱਚ ਪਰੀਚੈ ਤੇ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਗਯਾਨ', ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ.ਸੀ. ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਨੇ ਰਾਗ ਪਰੀਚੈ, ਪੰਡਿਤ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਿਆਸ ਨੇ 'ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਕਰ' ਵਿੱਚ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦੇ ਬਸੰਤ ਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦਾ ਹੀ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਵਸੰਤ ਦੇ ਦੋ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ- ਸ ਗ ਮ ਨ ਧ ਮ ਧ ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਮ ਗ ਰੁ ਸ। ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸ਼ੁੱਧ ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਹੈ ਸ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਗ। ਸ-ਮ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਇਕ ਤੋਂ ਚਾਰ ਤੱਕ ਹੈ, ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ ਹੈ। ਵਸੰਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਗ ਮ ਨ ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ ਗ ਮ ਧ ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਮ ਗ ਨੁ ਰੁ ਸ। ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ, ਸ-ਪ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਇੱਕ ਤੋਂ ਚਾਰ ਹੈ। ਕਈ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਵਸੰਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਮੱਤ ਹੈ ਜੋ ਬਸੰਤ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤੋੜੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੮ ਅਨੁਸਾਰ ਬਸੰਤ ਹਿੰਡੋਲ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈ, ਜੇਹਾ ਕਿ ਰਾਗਮਾਲਾ ਵਿੱਚ 'ਗਾਵਹਿ ਸਰਸ ਬਸੰਤ ਕਮੋਦਾ'। ਹਿੰਡੋਲ ਤੇ ਮਾਲਕੋਂਸ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮੱਤਾਂ ਸਮੇਸਰ ਮੱਤ, ਕਾਲੀ ਨਾਥ ਮੱਤ, ਸਿਧ ਸਾਰਸੁਤ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਲਸ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆਂ ਹੈ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਬਸੰਤ ਨਾਮੀ ਹਿੰਡੋਲ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਵੀ ਮੰਨੀ ਹੈ 'ਬਸੰਤੀ ਸੰਪੂਰ ਸੁਹਾਈ।' ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਖੋਜ ਪੰਨਾ ੩੪ ਅਨੁਸਾਰ 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ', 'ਰਾਗ ਦੀਪਕਾ' ਵਿੱਚ ਹਿੰਡੋਲ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਬਸੰਤ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਦੇਵਗਿਰੀ, ਨਟ, ਮਲਾਰ, ਸਾਰੰਗ, ਬਿਲਾਵਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬਸੰਤ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਹਿੰਡੋਲ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਨਾਭਾ ਨੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਿਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਦਾ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਬਸੰਤ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨ ਪੰਨਾ ੧੭੬ ਅਨੁਸਾਰ ਬਸੰਤ ਨਾਮ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸ਼ਬਦ ਵਸੰਤ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਦਿਨ ਜਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਇਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ੯ ਵਜੇ ਤੋਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਹੈ। ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਹਿੰਡੋਲ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਦਾ ਇੱਕ ਰਾਗ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਹ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਇੱਕ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਸੰਤ ਹਿੰਡੋਲ ਹੈ। ਬਸੰਤ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਰਾਗ ਹੈ ਜੋ ਅਠਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਧੀਮੀ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਧੁਰ ਰਾਗ ਹੈ ਜੋ ਅਨੰਦ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਬੰਦਸ਼ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਵਰੋਹ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਰੋਹ ਦਾ ਚਲਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦਾ ਹੀ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ ਵੀ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਭਾਗ-੩ ਵਿੱਚ ਬਸੰਤ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੨ ਵਿੱਚ ਬਸੰਤ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਦਾ ਜੋ ਰਾਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਵਾਦੀ ਤਾਰ ਸ਼ੜਜ, ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ, ਸਵਰ-ਰੂਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਸ ਗ, ਮ ਧ, ਨ ਮ ਧ ਸ - ਸ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਨ ਧ, ਮ ਗ, ਗ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰੁ ਸ। ਸ ਮ, ਮ ਮ, ਮ ਮ ਗ, ਪ - (ਪ) ਮ ਗ, ਨ - ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰੁ ਸ - ਸ ਗ, ਮ ਧ ਸ। ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ-ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਜਾਤੀ ਓੜਵ - ਸੰਪੂਰਨ ਵਾਦੀ ਸ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁੱਧ ਮੱਧਮ ਚਲਨ ਸ ਗ ਮ ਧ ਸ - ਰੁੰ ਨ ਧ, ਨ ਧ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਧ ਗ, ਮ ਗ ਰੁ ਸ, ਸ ਮ ਮ ਗ, ਨ - ਮ ਗ, ਮ ਸ ਗ, ਮ ਗ ਰੁ ਸ - ਸ ਗ, ਮ ਧ, ਨ ਮ ਧ ਸ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦੇ ਦੋ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਸੰਤ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਵਰਨਣ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ ਬਸੰਤ ਦੇ ਦੋ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਕ ਸਰੂਪ ਤਾਂ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਦੂਜਾ ਸਰੂਪ ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ ਦਾ ਹੈ ਜਾਤੀ-ਐੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਗ ਮ ਧ ਸ ਅਵਰੋਹ- ਰੁੰ ਨ ਧ, ਪ, ਮ ਗ, ਮ ਗ, ਰੁ ਸ ਪਕੜ- ਸ ਮ ਮ ਗ, ਨ ਧ ਪ, ਮ ਗ, ਸ ਗ ਮ ਧ ਸ। ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਬਸੰਤ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੂਪ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਅੰਗ, ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ, ਜਾਤੀ-ਐੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ, ਵਾਦੀ ਸ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਗ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਗ ਮ ਮ ਗ, ਮ ਧ ਨ ਸ ਅਵਰੋਹ- ਸ ਨ ਧ, ਨ ਧ ਮ ਮ, ਮ ਗ ਸ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਸੁਧ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤੇ ਧਮਾਰ ਦੀ ਬੰਦਸ਼ ਪੰਨਾ ੬੮੯ ਵਿੱਚ

ਪੰਚਮ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਪੂਰਬੀ ਥਾਟ ਦਾ ਦੋ ਮਧਿਅਮ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਰਾਗ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨ ਮਰਿਯਾਦਾ ਦਾ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਛੋਕੜ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਇਤਿਹਾਸ' ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਵਰਨਣ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਘੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਹੜੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਵਿਖੇ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੰਭ ਸੰਬੰਧੀ ਜੋੜ-ਮੇਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੜਾ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਸਮਾਗਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਾਨੋ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਧਰਤੀ ਤੇ ਉਤਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਲੋਹੜੀ ਦੀ ਹੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਨੌਂ ਵਜੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਚਲਦਾ ਕੀਰਤਨ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਅਰਦਾਸੀਆ ਸਿੰਘ ਸਪੈਸ਼ਲ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਗਾਇਣ ਦੇ ਆਰੰਭ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਰਦਾਸ ਉਪਰੰਤ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ 'ਮਾਹਾ ਮਾਹ ਮੁਮਾਰਖੀ ਚੜਿਆ ਸਦਾ ਬਸੰਤੁ' ਜੋ ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਵਿੱਚ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਰਾਗ ਬਸੰਤੁ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗਾਇਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਤਰਾਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਬਸੰਤੁ ਰਾਗ ਦਾ ਗਾਇਣ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਬਦ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਦਾ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗਾਇਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਚਉਂਕੀ ਸਮੇਂ ਬਸੰਤ ਕੀ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਪਉੜੀਆਂ ਵੀ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਤੀਜੀ ਪਉੜੀ ਚਉਂਕੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਪਉੜੀਆਂ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਇਣ ਦਾ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਤੱਕ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਸਮੇਂ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਗਾਇਣ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

'ਬਸੰਤ ਚੜਿਆ ਫੁਲੀ ਬਨਰਾਇ' ਗੁਣੀ ਜਨਾਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਬਸੰਤ ਨੇ ਐਸਾ ਖੇੜਾ ਲਿਆਂਦਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਜੋ ਸਵਰ ਰੂਪੀ ਫੁਲਾਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗ ਤੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਸਰੂਪ ਬਣ ਗਏ ਤੇ ਫਿਰ ਕਿਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਠੀਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ? ਭਾਵਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਐਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ। 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਦੇ ਕਰਤਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨਾ ੨੩੩ ਦੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਧ (ਤੀਵਰ) ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਥੋੜਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋਇਆ। ਭਾਵ ਰਿਖਵ ਤੀਵਰ ਦੀ ਥਾਂ ਕੋਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਸ਼ੁਧ ਮੱਧਮ ਦੇ ਨਾਲ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।" ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਂ ਸ਼ੁਧ ਸਵਰਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੀ ਬਸੰਤ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦਾ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਸਰੂਪ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਰਾਗੀ/ਰਬਾਬੀ ਜਥੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਸੀਨਾ-ਬਾ-ਸੀਨਾ ਚਲੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਬਸੰਤ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸ਼ੁਧ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਬਿਲਾਵਲ

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਬਾਟ ਦਾ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅਜ ਵੀ ਨਾਮੀ ਜਥਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਰਸ ਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਖਲੂਸਾ, ਭਾਈ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਿ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਬਿਲਾਵਲ ਬਾਟ ਦੇ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਨਾਮੀ ਜਥਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗਿਆਨੀ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਧਰਾ, ਭਾਈ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮਾ, ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ, ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਉਤਮ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਬਸੰਤ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਗਾਇਣ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਬਿਲਾਵਲ ਬਾਟ ਦੇ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਿਰਮੋਰ ਰਾਗੀ ਸਨਮਾਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ 'ਮਨ ਕਹਾ ਬਿਸਾਰਿਓ ਰਾਮ ਨਾਮੁ' ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸ਼ਬਦ ਅੱਜ ਵੀ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਸੰਤ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨਾਮੀ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਤਰਨ ਤਾਰਨ, ਭਾਈ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪੰਡਿਤ ਨੱਥੂ ਰਾਮ ਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵਿਦਿਆਲਾ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਵਿਖੇ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਦਹਾਕੇ ਕੀਰਤਨ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿਤੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਬਿਲਾਵਲ ਬਾਟ ਦੇ ਬਸੰਤ ਵਾਲੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗਾਇਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 'ਮਉਲੀ ਧਰਤੀ ਮਉਲਿਆ ਆਕਾਸੁ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਬਿਲਾਵਲ ਬਾਟ ਦੇ ਬਸੰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗਾਇਣ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਡਿਤ ਜਸਰਾਜ ਜੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਅੱਜ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪਰਮੁਖ ਗਾਇਕ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਤੇ ਇਕ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਆਦੀ ਬਸੰਤ ਦਾ ਸਰੂਪ ਵੀ ਲਗਭਗ ਐਸਾ ਹੀ ਸੀ।

ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਾਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸ ਦੇ ਪੰਡਿਤ ਦਲੀਪ ਚੰਦਰ ਜੀ ਬੇਦੀ ਮੁਖੀ ਸਨ ਤੇ ਜਿਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 1991 ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਦੁੱਤੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਮੇਲਨ ਜਵੱਦੀ ਕਲਾਂ ਲਈ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰਨੇ ਸਨ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਵਿਦਵਾਨ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਇੱਕ-ਮੱਤ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਣਿਆ ਜਾਏ। ਸੋ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਬਿਲਾਵਲ ਬਾਟ ਦੇ ਹੀ ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਚਲਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਸ ਗ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ, ਗ ਮ ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਧ ਨ ਸ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਸੰਤ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਰੁਤ ਮੰਨ ਕੇ ਰਿਤੁ ਰਾਜ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਹਰ ਪਾਸੇ ਖੇੜਾ ਹੀ ਖੇੜਾ ਵੰਡਦੀ ਹੈ। ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਗਾਇਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨ ਵਿੱਚ ਖੇੜਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੁਰਤੀ ਆਤਮਕ ਮੰਡਲਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੀ ਹੈ।

ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਬਿਲਾਵਲ ਬਾਟ ਦਾ ਸਮ-ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਕ ਰਾਗ ਭਿੰਨ ਸ਼ੜਜ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਔੜਵ-ਔੜਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਰਾਗ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਕਰੀਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਸੰਤ ਤੇ ਭਿੰਨ ਸ਼ੜਜ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ

ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਲਗ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਸੰਤ ਦਾ ਅਵਰੋਹ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਸੰਤ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਖਰਾ ਸਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਭਿੰਨ ਸ਼ੜਜ ਦਾ ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਸੰਤ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਹੈ। ਰਾਗ ਭਿੰਨ ਸ਼ੜਜ ਦੇ ਚਲਨ ਵਿੱਚ ਸ ਗ ਮ ਧ ਮ, ਗ ਸ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬਸੰਤ ਵਿੱਚ ਸ ਗ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਤੇ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਪੰਚਮ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਵੱਖਰਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਸੰਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਕਟਵਰਤੀ ਇਕ ਹੋਰ ਰਾਗ ਹੇਮੰਤ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸਵਰ ਤੇ ਜਾਤੀ ਵੀ ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹਨ ਪਰ ਹੇਮੰਤ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਵਾਦੀ ਤੇ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ ਆਰੋਹ- ਸ ਗ ਮ, ਧ ਨ ਸ ਅਵਰੋਹ-ਸ ਨ ਧ ਪ, ਮ ਗ ਰ ਸ। ਮੁਖ ਅੰਤਰ ਹੇਮੰਤ ਤੇ ਬਸੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੇਮੰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗੋਸ਼ਰੀ ਅੰਗ ਤੇ ਖਮਾਜ ਅੰਗ ਜਾਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਧ ਮ ਗ, ਪ ਮ ਗ, ਰ ਸ, ਸ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਧ ਮ ਗ, ਜਾਂ ਧ ਨ ਸ ਗ, ਰ ਰ ਸ ਜਾਂ ਸ ਗ ਗ ਮ, ਮ ਗ ਰ ਰ ਸ ਜਾਂ ਧ ਨ ਸ ਗ, ਮ ਗ ਮ ਰ ਸ ਇਹ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਰਾਗ ਹੇਮੰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗੋਸ਼ਰੀ ਅੰਗ ਜਾਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਵਿੱਚ ਐਸੇ ਟੁਕੜੇ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਬਸੰਤ ਵਿੱਚ ਸ ਗ ਮ, ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਸੰਤ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੋ ਬਸੰਤ ਰਾਗ ਆਪਣੇ ਚਲਨ ਦੁਆਰਾ ਹੇਮੰਤ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਨਾਨਕ ਤਿਨਾ ਬਸੰਤੁ ਹੈ ਜਿਨਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਵਸਿਆ ਮਨਿ ਸੋਇ॥

ਹਰਿ ਵੁਠੈ ਮਨੁ ਤਨੁ ਪਰਫੜੈ ਸਭੁ ਜਗੁ ਹਰਿਆ ਹੋਇ॥੬੧॥ (ਸ.ਵਾ.ਵ.ਮ:੩.੧੪੨੦)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਨੂੰ ਪੰਝੀਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ਪੰਨਾ ੧੧੬੮ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਵਿੱਚ ਮ: ੧ ਦੇ ੧੩, ਮ: ੩ ਦੇ ੧੯, ਮ: ੪ ਦੇ ੨, ਮ: ੫ ਦੇ ੨੦ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਬਸੰਤ ਹਿੰਡੋਲ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਮ:੧ ਦੇ ੫, ਮ:੩ ਦਾ ੧, ਮ:੪ ਦੇ ੬, ਮ:੫ ਦੇ ੩ ਤੇ ਮ:੯ ਦੇ ੫ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਬਸੰਤ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲ ੫ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਨਾ ੧੧੬੩ ਤੋਂ ੧੧੬੬ ਤੱਕ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ੭, ਭਗਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਜੀ ਦਾ ੧, ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ੧ ਤੇ ਭਗਤ ਨਾਮੋਦਉ ਜੀ ਦੇ ੩ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਬਸੰਤ ਹਿੰਡੋਲ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਅੰਕਤ ਹੈ। ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਵਿੱਚ ਬਸੰਤੁ ਤੇ ਬਸੰਤੁ ਹਿੰਡੋਲ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ।

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਬਸੰਤੁ	ਬਾਣ-ਬਿਲਾਵਲ	ਸਵਰ-ਸਾਰੇ ਸੁੱਧ
ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ- ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਪੰਚਮ		ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ
ਵਾਦੀ-ਸ਼ੜਜ (ਤਾਰ ਸਪਤਕ)/ਸੰਵਾਦੀ-ਮਧਿਅਮ/ਸਮਾਂ-ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ, ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਆਰੋਹ- ਸ ਗ ਮ, ਧ ਨ ਸ ਅਵਰੋਹ-ਸ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ।		
ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਗ ਮ ਧ ਨ ਸ, ਸ ਨ ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ		

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ:-

ਸ, ਸ ਗ ਮ, ਸ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ, ਸ ਧ ਨ ਸ, ਸ ਨ ਧ, ਨ ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਧ ਨ ਸ, ਸ ਗ ਮ, ਗ ਰ ਸ, ਸ ਗ ਮ, ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ ਧ ਨ ਸ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਸ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਧ - ਨ
ਧ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਧ ਨ ਸੰ, ਗ ਮ ਧ, ਧ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਨ ਧ ਨ ਸੰ, ਧ ਨ ਸੰ
ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਨ ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ।

ਗ ਮ ਧ ਪ ਮ, ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਧ-ਨ ਸੰ, ਧ ਨ ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਧ ਨ ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਗੰ
ਮੰ ਗੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਗੰ ਮੰ, ਪੰ ਮੰ, ਗੰ ਮੰ ਧੰ ਪੰ ਮੰ, ਗੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਨ ਧ ਨ ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਨ ਧ ਨ ਧ
ਪ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਮ ਧ ਨ ਧ ਪ ਮ, ਮ - ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ, ਧ ਨ ਸ।

(ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੩) ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ॥ (੧੪੨੦)

ਨਾਨਕ ਤਿਸੈ ਬਸੰਤੁ ਹੈ ਜਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਸਮਾਇ॥ ਹਰਿ ਵੁਠਾ ਮਨੁ ਤਨੁ ਸਭੁ ਪਰਫੜੈ ਸਭੁ ਜਗੁ
ਹਰੀਆਵਲੁ ਹੋਇ॥੫੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਿਸੈ-ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ। ਬਸੰਤੁ-ਖਿੜਾਉ ਦੀ ਰੁੱਤ। ਜਿ- ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ। ਸੇਵਿ-ਸ਼ਰਨ ਪੈ ਕੇ। ਸਮਾਇ-(ਹਰਿ
ਨਾਮ ਵਿੱਚ) ਲੀਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਵੁਠਾ-ਆ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਪਰਫੜੈ-ਖਿੜ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਰੀਆਵਲੁ-ਹਰਾ ਭਰਾ।

ਨਾਨਕ ਤਿਨਾ ਬਸੰਤੁ ਹੈ ਜਿਨਾ ਗੁਰਮੁਖਿ ਵਸਿਆ ਮਨਿ ਸੋਇ॥ ਹਰਿ ਵੁਠੈ ਮਨੁ ਤਨੁ ਪਰਫੜੈ ਸਭੁ ਜਗੁ
ਹਰਿਆ ਹੋਇ॥੬੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗੁਰਮੁਖਿ-ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਾਹੀਂ। ਸੋਇ-ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ। ਹਰਿ ਵੁਠੈ-ਜਦੋਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਆ ਵੱਸਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ - 12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											ਸ-ਧੁਨੁ ਵਾਸਹਿਸ
ਸਸ ਗੁਰੁ	ਸ-ਗਗ ਨਾਸਨਕ	ਮਮ ਤਿਸੈ	ਮਪਮ- ਬਸੰਤੁਸ	ਗਰਸਸ ਹੈਸਸਜਿ	ਗਗਮਮ ਸਤਿਗੁਰੁ	ਧਪਮ- ਸੇਸਵਿਸ	ਗਰਸ- ਸਮਾਇਸ	ਗਮਧਧ ਹਰਿਵੁਠਾਮਨੁਤਨੁ	ਪਪਮਮ ਸਸਭੁਸ	ਧਪਮ- ਪਰਫੜੈ	ਗਮਧਧ
ਨਸੰਸੰਸੰ ਸਭੁਜਗੁ	ਧਨਸੰਨ ਹਰੀਆਵਲੁ	ਧਪਮ- ਹੋਸਇਸ	----- ਸਸਸ	ਸਗਮਮ ਨਾਸਨਕ	ਧਪਮ- ਤਿਸਨਾਸ	ਗਗਮ- ਬਸੰਤੁਸ	ਮਪਮ- ਹੈਸਸ	ਗਮਧ- ਜਿਸਨਾਸ	ਧਨਸੰਸੰ ਗੁਰਮੁਖਿ	ਧਨਸੰਸੰ ਗੁਰਮੁਖਿ	ਧਨਸੰਸੰ ਗੁਰਮੁਖਿ
ਸੰਰੰਸੰ- ਵਸਿਆਸਮਨਿਸੋਇ	ਧਨਸੰਸੰ -----	ਗੰਮੰਗੰਰੰ ਹਸਰਿਸ	ਸੰਨਧ- ਵੁਠੈਸ	ਧਨਧਪ ਮਨੁਤਨੁ	ਮਪਮਮ ਪਰਫੜੈ	ਧਪਮਮ ਸਭੁਜਗੁ	ਮਮਗਰ ਹਰਿਆਸ	ਸਸਮਮ ਹੋਇਹਰਿ	ਗਰਸਸ ਆਸਹੋਇ	ਮਮਗਰ ਹਰਿਆਸ	
ਸਸ ਹੋਇ											

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੧

ਘਰੁ ੧ ਚਉਪਦੇ ਦੁਤੁਕੇ ੧ੳ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ

ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੬੮)

ਮਾਹਾ ਮਾਹ ਮੁਮਾਰਖੀ ਚੜਿਆ ਸਦਾ ਬਸੰਤੁ॥ ਪਰਫੜੁ ਚਿਤ ਸਮਾਲਿ ਸੋਇ ਸਦਾ ਸਦਾ ਗੋਬਿੰਦੁ॥੧॥
ਭੋਲਿਆ ਹਉਮੈ ਸੁਰਤਿ ਵਿਸਾਰਿ॥ ਹਉਮੈ ਮਾਰਿ ਬੀਚਾਰਿ ਮਨ ਗੁਣ ਵਿਚਿ ਗੁਣੁ ਲੈ ਸਾਰਿ॥੧॥
ਰਹਾਉ॥ ਕਰਮ ਪੇਡੁ ਸਾਖਾ ਹਰੀ ਧਰਮੁ ਫਲੁ ਫਲੁ ਗਿਆਨੁ॥ ਪਤ ਪਰਾਪਤਿ ਛਾਵ ਘਣੀ ਚੂਕਾ ਮਨ
ਅਭਿਆਨੁ॥੨॥ ਅਖੀ ਕੁਦਰਤਿ ਕੰਨੀ ਬਾਣੀ ਮੁਖਿ ਆਖਣੁ ਸਚੁ ਨਾਮੁ॥ ਪਤਿ ਕਾ ਧਨੁ ਪੂਰਾ ਹੋਆ
ਲਾਗਾ ਸਹਜਿ ਧਿਆਨੁ॥੩॥ ਮਾਹਾ ਰੁਤੀ ਆਵਣਾ ਵੇਖਹੁ ਕਰਮ ਕਮਾਇ॥ ਨਾਨਕ ਹਰੇ ਨ ਸੂਕਹੀ ਜਿ
ਗੁਰਮੁਖਿ ਰਹੇ ਸਮਾਇ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਾਹਾ ਮਾਹ-ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ। ਮੁਮਾਰਖੀ-ਮੁਬਾਰਕਾਂ, ਵਧਾਈਆਂ। ਪਰਫੜੁ-ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਹੋ, ਖਿੜ। ਚਿਤ-ਹੋ
ਮੇਰੇ ਚਿੱਤ! ਸਮਾਲਿ-ਸਾਂਭ ਰੱਖ। ਭੋਲਿਆ-ਹੋ ਕਮਲੇ ਮਨ! ਸੁਰਤਿ-ਬਿਰਤੀ। ਵਿਸਾਰਿ-ਭੁਲਾ ਦੇ। ਲੈ ਸਾਰਿ-ਸੰਭਾਲ ਲੈ।

ਕਰਮ-(ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ) ਕੰਮ। ਪੇਡੂ-ਰੁੱਖ। ਸਾਖਾ-ਟਾਹਣੀਆਂ। ਹਰੀ-ਹਰਿ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ। ਪਤ-ਪੱਤਰ। ਘਣੀ-ਸੰਘਣੀ। ਚੂਕਾ-ਮੁੱਕ ਗਿਆ। ਮਨ ਅਭਿਮਾਨੁ- ਮਨ ਦਾ ਅਹੰਕਾਰ। ਬਾਣੀ-ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ। ਸਹਜਿ-ਅਡੋਲਤਾ ਵਿੱਚ। ਧਿਆਨੁ-ਟਿਕਾਉ। ਕਰਮ- (ਹਉਮੈ ਵਿਸਾਰਨ ਵਾਲੇ) ਕੰਮ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧਧ	ਪ	ਮ	ਗ
								ਭੇ	ਲਿ	ਆ	ਸ	ਹਉ	ਸ	ਮੈ	ਸ
ਮ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਮ	-
ਸੁ	ਰ	ਤਿ	ਵਿ	ਸਾ	ਸ	ਰਿ	ਸ	ਹਉ	ਸ	ਮੈ	ਸ	ਮਾ	ਸ	ਰਿ	ਸ
ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	-
ਬੀ	ਸ	ਚਾ	ਰਿ	ਮ	ਸ	ਨ	ਸ	ਗੁ	ਣ	ਵਿ	ਚਿ	ਗੁ	ਣ	ਲੈ	ਸ
ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	-								
ਸਾ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰਿ	ਸ	ਸ	ਸ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਗ	ਮ	ਧ	-	ਨ	-	ਧ	ਨ
								ਮਾ	ਸ	ਹਾ	ਸ	ਮਾ	ਸ	ਹ	ਸ
ਸੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਗੰ	ਗੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਮੁ	ਮਾ	ਸ	ਰ	ਖੀ	ਸ	ਸ	ਸ	ਚ	ੜਿ	ਆ	ਸ	ਸ	ਸ	ਦਾ	ਸ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-								
ਬ	ਸ	ਸੰ	ਸ	ਤੁ	ਸ	ਸ	ਸ								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਗ ਮਪ ਮ- ਪਮ ਧਪ ਮ- ਗਰ ਸ- 2) ਸਗ ਮ- ਧਪ ਮ- ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ
- 3) ਸਗ ਮਪ ਮ- ਧਨ ਧਪ ਮ- ਗਰ ਸ- 4) ਸਗ ਮਪ ਮ- ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
- 5) ਗਮ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਮ- ਮਗ ਰਸ ਗਮ ਧਨ ਸੰਰ ਸੰਨ ਧਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
- 6) ਸਗ ਮਪ ਮਗ ਰਸ ਸਗ ਮਮ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਸਗ ਮਧ ਨਸੰ ਨਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
- 7) ਗਮ ਪਮ ਗਮ ਧਪ ਪਮ ਗਮ ਧਨ ਧਪ ਮਮ ਗਮ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ
- 1) ਮੁਖੜੇ ਦੇ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਸੱਮ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀ ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

4) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੧੮੧)

ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਣ ਤੁਮ੍ਹ ਪਿੰਡ ਦੀਨ੍ਹ॥ ਮੁਗਧ ਸੁੰਦਰ ਧਾਰਿ ਜੋਤਿ ਕੀਨ੍ਹ॥ ਸਭਿ ਜਾਚਿਕ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮ੍ਹ ਦਇਆਲ॥ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਹੋਵਤ ਨਿਹਾਲ॥੧॥ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕਾਰਣ ਕਰਣ ਜੋਗ॥ ਹਉ ਪਾਵਉ ਤੁਮ ਤੇ ਸਗਲ ਥੋਕ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਹੋਵਤ ਉਧਾਰ॥ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਸੁਖ ਸਹਜ ਸਾਰ॥ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਪਤਿ ਸੋਭਾ ਹੋਇ॥ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਬਿਘਨੁ ਨਾਹੀ ਕੋਇ॥੨॥ ਜਾ ਕਾਰਣਿ ਇਹ ਦੁਲਭ ਦੇਹ॥ ਸੋ ਬੋਲੁ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇਹਿ॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਇਹੁ ਬਿਸ੍ਰਾਮੁ॥ ਸਦਾ ਰਿਦੈ ਜਪੀ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ ਨਾਮੁ॥੩॥ ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਕੋਇ ਨਾਹਿ॥ ਸਭੁ ਤੇਰੇ ਖੋਲੁ ਤੁਝ ਮਹਿ ਸਮਾਹਿ॥ ਜਿਉ ਭਾਵੈ ਤਿਉ ਰਾਖਿ ਲੇ॥ ਸੁਖੁ ਨਾਨਕ ਪੂਰਾ ਗੁਰੁ ਮਿਲੇ॥੪॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਿੰਡ-ਸਰੀਰ। ਮੁਗਧ-ਮੂਰਖ। ਧਾਰਿ-ਟਿਕਾ ਕੇ। ਜਾਚਿਕ-ਮੰਗਤੇ। ਥੋਕ-ਪਦਾਰਥ। ਦੁਲਭ-ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ। ਬਿਸ੍ਰਾਮੁ-ਟਿਕਾਣਾ। ਖੋਲੁ-ਜਗਤ-ਤਮਾਸ਼ਾ। ਸਮਾਹਿ- (ਸਾਰੇ ਜੀਵ) ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਗ	ਮ	ਧ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸ	ਸ
								ਮੇ	ਰੇ	ਪ੍ਰੀ	ਤਮ	ਕਾ	ਸ	ਰ	ਣ
ਧ	ਨ	ਸ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਮਮ	-	ਪ	ਮਮ	ਧ	ਪ	ਮ	-
ਕ	ਸ	ਰ	ਣ	ਜੋ	ਸ	ਗ	ਸ	ਹਉ	ਸ	ਪਾ	ਵਉ	ਤੁ	ਮ	ਤੇ	ਸ
ਗ	-	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-								
ਸ	ਸ	ਗ	ਲ	ਥੋ	ਸ	ਕ	ਸ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਗਗ	ਮ	ਧ	-	ਨਨ	ਸ	ਧ	ਨ
								ਜੀਅ	ਸ	ਸ	ਸ	ਪ੍ਰਾ	ਣ	ਤੁ	ਮੁ
ਸ	-	-	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	-	ਗੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਪਿੰ	ਸ	ਸ	ਡ	ਦੀ	ਸ	ਨ੍	ਸ	ਮੁ	ਗ	ਧ	ਸੁੰ	ਦ	ਰ	ਧਾ	ਰਿ
ਧ	ਨ	ਸ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-								
ਜੋ	ਸ	ਸ	ਤਿ	ਕੀ	ਸ	ਨ੍	ਸ								
x				2				0				3			

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੩॥ (੧੧੭੩)

ਅੰਤਰਿ ਪੂਜਾ ਮਨ ਤੇ ਹੋਇ॥ ਏਕੇ ਵੇਖੈ ਅਉਰੁ ਨ ਕੋਇ॥ ਦੂਜੈ ਲੋਕੀ ਬਹੁਤੁ ਦੁਖੁ ਪਾਇਆ॥ ਸਤਿਗੁਰਿ ਮੈਨੋ ਏਕੁ ਦਿਖਾਇਆ॥੧॥ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਮਉਲਿਆ ਸਦ ਬਸੰਤੁ॥ ਇਹੁ ਮਨੁ ਮਉਲਿਆ ਗਾਇ ਗੁਣ ਗੋਬਿੰਦਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਗੁਰ ਪੂਛਹੁ ਤੁਮੁ ਕਰਹੁ ਬੀਚਾਰੁ॥ ਤਾਂ ਪ੍ਰਭ ਸਾਚੇ ਲਗੈ ਪਿਆਰੁ॥ ਆਪੁ ਛੋਡਿ ਹੋਹਿ ਦਾਸਤ ਭਾਇ॥ ਤਉ ਜਗਜੀਵਨੁ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ॥੨॥ ਭਗਤਿ ਕਰੇ ਸਦ ਵੇਖੇ ਹਜੂਰਿ॥ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਸਦ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰਿ॥ ਇਸੁ ਭਗਤੀ ਕਾ ਕੋਈ ਜਾਣੈ ਭੋਉ॥ ਸਭੁ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਆਤਮ ਦੇਉ॥੩॥ ਆਪੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਏ॥ ਜਗਜੀਵਨ ਸਿਉ ਆਪਿ ਚਿਤੁ ਲਾਏ॥ ਮਨੁ ਤਨੁ ਹਰਿਆ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਏ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਰਹੇ ਲਿਵ ਲਾਏ॥੪॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅੰਤਰਿ-ਅੰਦਰ ਹੀ। ਪੂਜਾ-ਭਗਤੀ। ਦੂਜੈ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿੱਚ। ਲੋਕੀ-ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ। ਮਉਲਿਆ-ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ। ਸਦ ਬਸੰਤੁ-ਸਦਾ ਖਿੜੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਪਰਮਾਤਮਾ। ਗੁਰ ਪੂਛਹੁ-ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਵੋ। ਆਪੁ ਛੇਡਿ-ਆਪਾ-ਭਾਵ (ਹਉਮੈ) ਛੱਡ ਕੇ। ਦਾਸਤ ਭਾਇ-ਸੇਵਕ-ਸੁਭਾਵ ਵਿੱਚ। ਜਗਜੀਵਨੁ- ਜਗਤ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭੂ। ਭੋਉ-ਭੇਤ। ਆਤਮ ਦੇਉ-ਪਰਮਾਤਮਾ। ਹਰਿਆ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ। ਸੁਭਾਏ-ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ। ਲਿਵ-ਲਗਨ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
												ਮੇ	ਰਾ	ਪ੍ਰ	ਭੁ
ਮੁ	ਪ	ਮ	-	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਸ	ਸ	ਗ	ਮ
ਮਉ	ਲਿ	ਆ	ਸ	ਸ	ਦ	ਸ	ਸ	ਬ	ਸੰ	ਤੁ	ਸ	ਇ	ਹੁ	ਮ	ਨੁ
ਧਧ	ਪ	ਮ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ				
ਮਉ	ਲਿ	ਆ	ਸ	ਗਾ	ਇ	ਗੁ	ਣ	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਸ				
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

												ਗ	ਮ	ਧ	ਨ
												ਅੰ	ਸ	ਤ	ਰਿ
ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ
ਪੂ	ਸ	ਜਾ	ਸ	ਮ	ਨ	ਤੇ	ਸ	ਹੋ	ਸ	ਇ	ਸ	ਏ	ਸ	ਕੋ	ਸ
ਧ	ਪ	ਮ	-	ਮੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-				
ਵੇ	ਸ	ਖੈ	ਸ	ਅਉ	ਸ	ਰੁ	ਨ	ਕੋ	ਸ	ਇ	ਸ				
x				2				0				3			

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੧ ਇਕ ਤੁਕੇ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੮੪)

ਸਗਲ ਇਛਾ ਜਪਿ ਪੁੰਨੀਆ॥ ਪ੍ਰਭਿ ਮੇਲੇ ਚਿਰੀ ਵਿਛੁੰਨਿਆ॥੧॥ ਤੁਮ ਰਵਹੁ ਗੋਬਿੰਦੈ ਰਵਣ ਜੋਗੁ॥ ਜਿਤੁ ਰਵਿਐ ਸੁਖ ਸਹਜ ਭੋਗੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲਿਆ॥ ਅਪਣਾ ਦਾਸੁ ਆਪਿ ਸਮਾਲਿਆ॥੨॥ ਸੇਜ ਸੁਹਾਵੀ ਰਸਿ ਬਨੀ॥ ਆਇ ਮਿਲੇ ਪ੍ਰਭ ਸੁਖ ਧਨੀ॥੩॥ ਮੇਰਾ ਗੁਣੁ ਅਵਗਣੁ ਨ ਬੀਚਾਰਿਆ॥ ਪ੍ਰਭ ਨਾਨਕ ਚਰਣੁ ਪੂਜਾਰਿਆ॥੪॥੧॥੧੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪੁੰਨੀਆ-ਪੁਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੇਲੇ-ਮਿਲਾ ਲਏ। ਚਿਰੀ ਵਿਛੁੰਨਿਆ-ਚਿਰ ਦੇ ਵਿੱਛੜੇ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ। ਰਵਹੁ-ਸਿਮਰੇ। ਰਵਣ ਜੋਗੁ-ਸਿਮਰਨ-ਜੋਗ ਨੂੰ। ਭੋਗੁ-ਸੁਆਦ। ਨਦਰਿ-ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ। ਨਿਹਾਲਿਆ-ਤੱਕਿਆ। ਸਮਾਲਿਆ-ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ। ਸੇਜ-ਹਿਰਦਾ-ਸੇਜ। ਸੁਹਾਵੀ-ਸੋਹਣੀ। ਰਸਿ-ਮਿਲਾਪ ਦੇ ਸੁਆਦ ਨਾਲ। ਸੁਖ ਧਨੀ-ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ। ਪੂਜਾਰਿਆ-ਪੁਜਾਰੀ ਬਣਾ ਲਿਆ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਗ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨ
											ਤੁ	ਮ	ਰ	ਵ	ਹੁ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪ
ਗੋ	ਬਿੰ	ਦੈ	s	ਰ	ਵ	ਣ	s	ਜੋ	s	ਗੁ	ਜਿ	s	ਤੁ	s	s
ਮ	ਪ	ਮ	-	ਧ	ਪ	ਮਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਰ	ਵਿ	ਐ	s	ਸੁ	ਖ	ਸਹ	ਜ	ਭੋ	s	ਗੁ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਗ	ਮ	ਧ	-	ਨ
											ਸ	ਗ	ਲ	s	s
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ
ਇ	ਛਾ	ਜ	ਪਿ	ਪੁੰ	s	ਨੀ	s	ਆ	s	s	ਪ੍ਰ	s	ਭਿ	s	s
ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਮੇ	s	ਲੇ	s	ਚਿ	ਰੀ	ਵਿ	s	ਛੰ	ਨਿ	ਆ					
x				2				0				3			

(ੜੁ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਕਬਿਤ॥) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ: ੧੦

ਕਹੂੰ ਜੱਛ ਗੰਧੁਬ ਉਰਗ ਕਹੂੰ ਬਿਦਿਆਧਰ ਕਹੂੰ ਭਏ ਕਿੰਨਰ ਪਿਸਾਚ ਕਹੂੰ ਪ੍ਰੇਤ ਹੋ। ਕਹੂੰ ਹੁਇ ਕੈ ਹਿੰਦੂਆ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਕੋ ਗੁਪਤ ਜਪਿਓ ਕਹੂੰ ਹੁਇ ਕੈ ਤੁਰਕਾ ਪੁਕਾਰੇ ਬਾਂਗ ਦੇਤ ਹੋ। ਕਹੂੰ ਕੋਕ ਕਾਬ ਹੁਇ ਕੈ ਪੁਰਾਨ ਕੋ ਪੜਤ ਮਤ ਕਤਹੂੰ ਕੁਰਾਨ ਕੋ ਨਿਦਾਨ ਜਾਨ ਲੇਤ ਹੋ। ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਰੀਤ ਕਹੂੰ ਤਾ ਸਿਉ ਬਿਪ੍ਰੀਤ ਕਹੂੰ ਤ੍ਰਿਗੁਨ ਅਤੀਤ ਕਹੂੰ ਸੁਰਗੁਨ ਸਮੇਤ ਹੋ॥੨॥੧੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜੱਛ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਸਾਜ਼ ਵਾਜੰਤ੍ਰੀ। ਗੰਧੁਬ-ਇੰਦਰ ਸਭਾ ਦੇ ਗਵੱਈਏ। ਉਰਗ-ਨਾਗ, ਸੱਪ ਆਦਿ ਪੇਟ ਦੇ ਬਲ ਚਲਨ ਵਾਲੇ। ਬਿਦਿਆਧਾਰ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਜੋ ਧਰਤੀ ਤੇ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਿੰਨਰ-ਇੰਦਰ ਸਭਾ ਦੇ ਗਵੱਈਏ। ਪਿਸਾਚ-ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤੀ। ਗਾਇਤ੍ਰੀ-ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਮਹਾਂ ਮੰਤ੍ਰ। ਤੁਰਕਾ-ਮੁਗਲ, ਮੁਸਲਮਾਨ। ਬਾਂਗ-ਸੱਦਾ, ਮੁੱਲਾਂ ਦਾ ਮਨਾਰੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਲੰਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਮਾਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਮਾਜ਼ ਲਈ ਸੱਦਾ। ਕੋਕ-ਕੋਕ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ, ਕਾਮ ਸਾਸਤ੍ਰ। ਪੁਰਾਨ- ਪੁਰਾਣ ਗ੍ਰੰਥ ਜੋ ਅਠਾਰਾਂ ਹਨ। ਕੁਰਾਨ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ। ਬੇਦ ਰੀਤ-ਵੈਦਿਕ ਮਰਯਾਦਾ। ਬਿਪ੍ਰੀਤ-ਉਲਟ, ਵਿਰੋਧ। ਤ੍ਰਿਗੁਨ-ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ, ਰਜ, ਤਮ, ਸਤ। ਅਤੀਤ-ਵਿਰੱਕਤ, ਤਿਆਗੀ। ਸੁਰਗੁਨ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ, ਸੁਭ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਮ	ਪ
								ਕ	ਹੂੰ	ਜੱ	ਛ	ਗੰ	ਸ	ਧੂ	ਬ
ਮ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਰ	ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਉ	ਰਗ	ਕ	ਹੂੰ	ਬਿ	ਦਿਆ	ਧ	ਰ	ਕ	ਹੂੰ	ਭ	ਏ	ਕਿੰ	ਨ	ਰ	ਸ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨਨ	ਧਧ	ਪ	ਮ	-								
ਪਿ	ਸਾ	ਚ	ਕਹੂੰ	ਪ੍ਰੇ	ਤ	ਹੇ	ਸ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਗ	ਮ	ਧਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
								ਕ	ਹੂੰ	ਹੁਇ	ਕੈ	ਰਿੰ	ਦੂ	ਆ	ਸ
ਸੰ	ਸੰ	ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਗਾ	ਇ	ਤ੍ਰੀ	ਕੇ	ਗੁ	ਪਤ	ਜਪਿ	ਓ	ਕ	ਹੂੰ	ਹੁਇ	ਕੈ	ਤੁ	ਰ	ਕਾ	ਸ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-								
ਪੁ	ਕਾ	ਰੇ	ਬਾਂਗ	ਦੇ	ਤ	ਹੇ	ਸ								
x				2				0				3			

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੩॥

(੧੧੭੬)

ਬਨਸਪਤਿ ਮਉਲੀ ਚੜਿਆ ਬਸੰਤੁ॥ ਇਹੁ ਮਨੁ ਮਉਲਿਆ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੰਗਿ॥੧॥ ਤੁਮ੍ਹ ਸਾਚੁ ਧਿਆਵਹੁ ਮੁਗਧ ਮਨਾ॥ ਤਾਂ ਸੁਖੁ ਪਾਵਹੁ ਮੇਰੇ ਮਨਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਇਤੁ ਮਨਿ ਮਉਲਿਐ ਭਇਆ ਅਨੰਦੁ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਫਲੁ ਪਾਇਆ ਨਾਮੁ ਗੋਬਿੰਦਾ॥੨॥ ਏਕੋ ਏਕੁ ਸਭੁ ਆਖਿ ਵਖਾਣੈ॥ ਹੁਕਮੁ ਬੁਝੈ ਤਾਂ ਏਕੋ ਜਾਣੈ॥੩॥ ਕਹਤ ਨਾਨਕੁ ਹਉਮੈ ਕਹੈ ਨ ਕੋਇ॥ ਆਖਣੁ ਵੇਖਣੁ ਸਭੁ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੋਇ॥੪॥੨॥੧੪॥ ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਨਸਪਤਿ-ਰੁੱਖ ਬਿਰਖ ਆਦਿਕ, ਧਰਤੀ ਦੀ ਉਪਜ। ਮਉਲੀ-ਹਰੀ ਭਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਖਿੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮੁਗਧ ਮਨਾ-ਹੇ ਮੁਰਖ ਮਨ! ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਫਲੁ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਾਮ-ਫਲ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਸੂਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧਧ	ਪਪ	ਮ	ਗਗ	ਰ	ਸ
ਤੁ	ਮੁ	ਸਾ	ਚੁ	ਧਿਆ	ਵਹੁ	ਮੁ	ਗਧ	ਮ	ਨਾ
ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧਨ	ਧਪ	ਮ
ਤਾਂ	ਸ	ਸੁ	ਖੁ	ਪਾਸ	ਵਹੁ	ਮੇ	ਰੇਸ	ਮਸ	ਨਾ
x		0		2		3		0	

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਅੰਤਰਾ

ਸੰਸ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰਸ	ਸੰ	ਗਮ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ
ਬਨ	ਸ	ਪ	ਤਿ	ਮਉ	ਲੀ	ਚੜਿ	ਆਬ	ਸੰS	ਤੁ
ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਮ	ਮਮ	ਗਗ	ਰ	ਸ
ਇS	ਹੁS	ਮS	ਨੁS	ਮਉ	ਲਿਆ	ਸਤਿ	ਗੁਰੂ	ਸੰ	ਗਿ
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮ ਪਮ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਗਮ ਧਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
 - 2) ਗਮ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਗਮ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
 - 3) ਗਮ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ 'ਤੁਮ ਸਾਚੁ' ਕਹਿ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸਥਾਈ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਚੱਕਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੩ ਘਰੁ ੧ ਦੁਤੁਕੇ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੭੨)

ਮਾਹਾ ਰੁਤੀ ਮਹਿ ਸਦ ਬਸੰਤੁ॥ ਜਿਤੁ ਹਰਿਆ ਸਭੁ ਜੀਅ ਜੰਤੁ॥ ਕਿਆ ਹਉ ਆਖਾ ਕਿਰਮ ਜੰਤੁ॥
 ਤੇਰਾ ਕਿਨੈ ਨ ਪਾਇਆ ਆਦਿ ਅੰਤੁ॥੧॥ ਤੈ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਕਰਹਿ ਸੇਵ॥ ਪਰਮ ਸੁਖ ਪਾਵਹਿ ਆਤਮ
 ਦੇਵ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਕਰਮੁ ਹੋਵੈ ਤਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰੈ॥ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਜੀਵਤ ਮਰੈ॥ ਅਨਦਿਨੁ ਸਾਚੁ ਨਾਮੁ
 ਉਚਰੈ॥ ਇਨ ਬਿਧਿ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੁਤਰੁ ਤਰੈ॥੨॥ ਬਿਖੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਕਰਤਾਰਿ ਉਪਾਏ॥ ਸੰਸਾਰ ਬਿਰਖ ਕਉ
 ਦੁਇ ਫਲ ਲਾਏ॥ ਆਪੇ ਕਰਤਾ ਕਰੇ ਕਰਾਏ॥ ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਤਿਸੈ ਖਵਾਏ॥੩॥ ਨਾਨਕ ਜਿਸ ਨੇ
 ਨਦਰਿ ਕਰੇਇ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਮੁ ਆਪੇ ਦੇਇ॥ ਬਿਖਿਆ ਕੀ ਬਾਸਨਾ ਮਨਹਿ ਕਰੇਇ॥ ਅਪਣਾ ਭਾਣਾ
 ਆਪਿ ਕਰੇਇ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਿਰਮ ਜੰਤੁ-ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਜੀਵ। ਆਦਿ-ਮੁੱਢ। ਅੰਤੁ- ਅਖੀਰ। ਆਤਮ ਦੇਵ- ਹੇ ਪਰਮਾਤਮਾ!
 ਕਰਮੁ- ਬਖਸ਼ਿਸ਼। ਪਰਸਾਦੀ-ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ। ਜੀਵਤ ਮਰੈ-ਜੀਉਂਦਾ ਹੀ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਡੋਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਤਰੁ-ਜਿਸ
 ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੰਘਣਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਬਿਖੁ-ਜ਼ੋਰ, ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਮਾਇਆ। ਬਿਰਖ-ਰੁੱਖ। ਬਿਖਿਆ-ਮਾਇਆ।
 ਬਾਸਨਾ-ਲਾਲਸਾ। ਮਨਹਿ ਕਰੇਇ- ਰੋਕ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਣਾ-ਰਜ਼ਾ, ਮਰਜੀ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧਧ	ਪ	ਮ
ਤੇ	ਸ	ਸਾ	ਸ	ਹਿ	ਬ	ਕੀ	ਸ	ਕ	ਰਹਿ	ਸੇ	ਵ
ਗ	ਮਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸਸ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ
ਪ	ਰਮ	ਸੁ	ਖ	ਪਾ	ਵਹਿ	ਆ	ਸ	ਤ	ਮ	ਦੇ	ਵ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਮਾ	ਹਾ	ਰੁ	ਤੀ	ਮ	ਹਿ	ਸ	ਦਾ	ਬ	ਸੰ	ਸ	ਤੁ
ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਮ
ਜਿ	ਤੁ	ਹ	ਰਿ	ਆ	ਸ	ਸ	ਭੁ	ਜੀ	ਅ	ਜੰਸ	ਤੁ
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਗ ਮਪ ਮ- ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਗਮ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
 - 2) ਸਗ ਮਪ ਮ- ਧਪ ਮਪ ਮ- ਧਨ ਧਪ ਮਪ ਮ- ਗਰ ਸ-
 - 3) ਗਮ ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਨ ਸੰਨ ਧਨ ਧਪ ਮਪ ਮ- ਗਰ ਸ-
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ 'ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਮਉਲਿਆ ਅਨਤ ਭਾਇ' (੧੧੯੩) ਇਸੇ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਹਲਾ ੧ ਬਸੰਤੁ॥

(੧੧੯੮)

ਰੁਤਿ ਆਈਲੇ ਸਰਸ ਬਸੰਤ ਮਾਹਿ॥ ਰੰਗਿ ਰਾਤੇ ਰਵਹਿ ਸਿ ਤੇਰੈ ਰਾਇ॥ ਕਿਸੁ ਪੂਜ ਚੜਾਵਉ ਲਗਉ ਪਾਇ॥੧॥ ਤੇਰਾ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸਾ ਕਹਉ ਰਾਇ॥ ਜਗਜੀਵਨ ਜੁਗਤਿ ਨ ਮਿਲੈ ਕਾਇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਤੇਰੀ ਮੂਰਤਿ ਏਕਾ ਬਹੁਤੁ ਰੂਪ॥ ਕਿਸੁ ਪੂਜ ਚੜਾਵਉ ਦੇਉ ਧੂਪ॥ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ਕਹਾ ਪਾਇ॥ ਤੇਰਾ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸਾ ਕਹਉ ਰਾਇ॥੨॥ ਤੇਰੇ ਸਠਿ ਸੰਬਤ ਸਭਿ ਤੀਰਥਾ॥ ਤੇਰਾ ਸਚੁ ਨਾਮੁ ਪਰਮੇਸਰਾ॥ ਤੇਰੀ ਗਤਿ ਅਵਿਗਤਿ ਨਹੀ ਜਾਣੀਐ॥ ਅਣਜਾਣਤੁ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੀਐ॥੩॥ ਨਾਨਕੁ ਵੇਚਾਰਾ ਕਿਆ ਕਹੈ॥ ਸਭੁ ਲੋਕੁ ਸਲਾਹੇ ਏਕਸੈ॥ ਸਿਰੁ ਨਾਨਕ ਲੋਕਾ ਪਾਵ ਹੈ॥ ਬਲਿਹਾਰੀ ਜਾਉ ਜੇਤੇ ਤੇਰੇ ਨਾਵ ਹੈ॥੪॥੨॥ ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਰਸ-ਰਸ ਸਹਿਤ, ਖੁਸ਼। ਰਾਤੇ-ਰੰਗੇ ਹੋਏ। ਸਿ-ਉਹ ਬੰਦੇ। ਚਾਇ-ਤੇਰੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ। ਪਾਇ-ਪੈਰੀਂ। ਦਾਸਨਿ ਦਾਸਾ-ਦਾਸਾਂ ਦਾ ਦਾਸ ਹੋ ਕੇ। ਕਾਇ-ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਤੋਂ। ਸਠਿ ਸੰਬਤ-ਸੱਠ ਸਾਲ। ਅਵਿਗਤਿ-ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਪਰੇ। ਲੋਕਾ ਪਾਵ-(ਉਹਨਾਂ ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਉੱਤੇ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਤੇ	s	ਰਾ	ਦਾ	ਸ	ਨਿ	ਦਾ	ਸਾ	ਕ	ਹਉ	ਰਾ	s	ਇ	s
ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ
ਜ	s	ਗ	ਜੀ	ਵ	ਨ	ਜੁ	ਗ	ਤਿ	ਨ	ਮਿ	ਲੈ	ਕਾ	ਇ
x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਰੁ	s	ਤਿ	ਆ	ਈ	ਲੇ	ਸ	ਰ	ਸ	ਬ	ਸੰ	ਤ	ਮਾ	ਹਿ
ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਰੰ	s	ਗਿ	ਰਾ	s	ਤੇ	ਰ	ਵਹਿ	ਸਿ	s	ਤੇ	ਰੈ	ਚਾ	ਇ
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮ ਪਮ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਗਮ ਧਨ ਸੰਨ ਧਨ ਧਪ ਮਪ ਮ- ਗਰ ਸ-
 - 2) ਸਗ ਮਪ ਮ- ਧਪ ਮ- ਧਨ ਧਪ ਮ- ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮ- ਗਰ ਸ-
 - 3) ਗਮ ਪਮ ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਗਮ ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਨ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੫

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੯੫)

ਦੇਖੁ ਫੂਲ ਫੂਲ ਫੂਲੇ॥ ਅਹੰ ਤਿਆਗਿ ਤਿਆਗੇ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਪਾਗੇ॥ ਤੁਮ ਮਿਲਹੁ ਪ੍ਰਭ ਸਭਾਗੇ॥
 ਹਰਿ ਚੇਤਿ ਮਨ ਮੇਰੇ॥ ਰਹਾਉ॥ ਸਘਨ ਬਾਸੁ ਕੂਲੇ॥ ਇਕਿ ਰਹੇ ਸੂਕਿ ਕਠੂਲੇ॥ ਬਸੰਤ ਰੁਤਿ ਆਈ॥
 ਪਰਫੂਲਤਾ ਰਹੇ॥੧॥ ਅਬ ਕਲੁ ਆਇਓ ਰੇ॥ ਇਕੁ ਨਾਮੁ ਬੇਵਹੁ ਬੇਵਹੁ॥ ਅਨ ਰੁਤਿ ਨਾਹੀ ਨਾਹੀ॥
 ਮਤੁ ਭਰਮਿ ਭੂਲਹੁ ਭੂਲਹੁ॥ ਗੁਰ ਮਿਲੇ ਹਰਿ ਪਾਏ॥ ਜਿਸੁ ਮਸਤਕਿ ਹੈ ਲੇਖਾ॥ ਮਨ ਰੁਤਿ ਨਾਮ
 ਰੇ॥ ਗੁਨ ਕਹੇ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰਿ ਹਰੇ॥੨॥੧੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦੇਖੁ-ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਵੇਖ। ਅਹੰ-ਹਉਮੈ। ਤਿਆਗੇ-ਤਿਆਗ ਕੇ। ਪਾਗੇ-ਚੰਬੜਿਆ ਰਹੁ। ਸਭਾਗੇ-
 ਹੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ! ਸਘਨ-ਸੰਘਣੀ ਛਾਂ ਵਾਲੇ। ਬਾਸੁ-ਸੁਗੰਧੀ। ਕੂਲੇ-ਨਰਮ। ਸੂਕਿ-ਸੁੱਕੇ। ਕਠੂਲੇ-ਕਾਠ ਵਰਗੇ ਕਰੜੇ। ਬਸੰਤ
 ਰੁਤਿ- ਖੇੜੇ ਦੀ ਰੁੱਤ। ਪਰਫੂਲਤਾ ਰਹੇ- ਨਾਮ ਜੱਪਣ ਵਾਲਾ ਖਿੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਬ ਕਲੁ-ਹੁਣ ਸਮਾਂ। ਮਤੁ-ਮਤਾਂ। ਭਰਮਿ
 ਭੂਲਹੁ-ਮਾਇਆ ਦੀ ਭਟਕਣਾ ਵਿੱਚ ਖੁਰਾਹੇ ਪੈ ਜਾਉ। ਮਸਤਕਿ-ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ। ਲੇਖਾ-ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਲੇਖ।
 ਮਨ-ਹੇ ਮਨ! ਰੁਤਿ-ਸਮਾਂ। ਕਹੇ-ਉਚਾਰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਦੇ	ਖੁ	ਫੂ	ਲ	ਫੂ	ਲ	ਫੂ	ਲੇ	ਅ	ਹੰ	ਤਿਆ	ਗਿ	ਤਿਆ	ਗੇ
ਗਗ	ਮ	ਧ	ਪਪ	ਮ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਮ
ਚਰ	ਨ	ਕ	ਮਲ	ਪਾ	ਗੇ	ਤੁ	ਮ	ਮਿ	ਲਹੁ	ਪੁਭ	ਸ	ਭਾ	ਗੇ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ
ਹ	ਰਿ	ਚੇ	ਤਿ	ਮ	ਸ	ਨ	ਸ	ਮੇ	ਸ	ਸ	ਚੇ	ਸ	ਸ
x		0		2		3		4			5		

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਸ	ਘਨ	ਬਾ	ਸੁ	ਕੂ	ਲੇ	ਇਕਿ	ਰਹੇ	ਸੂ	ਸ	ਕਿ	ਕ	ਨੂ	ਲੇ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਬ	ਸ	ਸੰ	ਤ	ਰੁ	ਤਿ	ਆ	ਈ	ਪਰ	ਫੂ	ਲ	ਤਾ	ਰ	ਹੇ
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਬਰਾਬਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੧੮੦)

ਤਿਸੁ ਬਸੰਤੁ ਜਿਸੁ ਪ੍ਰਭੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ॥ ਤਿਸੁ ਬਸੰਤੁ ਜਿਸੁ ਗੁਰੁ ਦਇਆਲੁ॥ ਮੰਗਲੁ ਤਿਸ ਕੈ ਜਿਸੁ ਏਕੁ ਕਾਮੁ॥ ਤਿਸੁ ਸਦ ਬਸੰਤੁ ਜਿਸੁ ਰਿਦੈ ਨਾਮੁ॥੧॥ ਗ੍ਰਿਹਿ ਤਾ ਕੇ ਬਸੰਤੁ ਗਨੀ॥ ਜਾ ਕੈ ਕੀਰਤਨੁ ਹਰਿ ਧੁਨੀ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਮਉਲਿ ਮਨਾ॥ ਗਿਆਨੁ ਕਮਾਈਐ ਪੂਛਿ ਜਨਾ॥ ਸੇ ਤਪਸੀ ਜਿਸੁ ਸਾਧਸੰਗੁ॥ ਸਦ ਧਿਆਨੀ ਜਿਸੁ ਗੁਰਹਿ ਰੰਗੁ॥੨॥ ਸੇ ਨਿਰਭਉ ਜਿਨੁ ਭਉ ਪਇਆ॥ ਸੇ ਸੁਖੀਆ ਜਿਸੁ ਭ੍ਰਮੁ ਗਇਆ॥ ਸੇ ਇਕਾਂਤੀ ਜਿਸੁ ਰਿਦਾ ਥਾਇ॥ ਸੇਇ ਨਿਹਚਲੁ ਸਾਚ ਠਾਇ॥੩॥ ਏਕਾ ਖੋਜੈ ਏਕ ਪ੍ਰੀਤਿ॥ ਦਰਸਨ ਪਰਸਨ ਹੀਤ ਚੀਤਿ॥ ਹਰਿ ਰੰਗ ਰੰਗਾ ਸਹਜਿ ਮਾਣੁ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਤਿਸੁ ਜਨ ਕੁਰਬਾਣੁ॥੪॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਿਦੈ-ਹਿਰਦੈ ਵਿੱਚ। ਗ੍ਰਿਹਿ-ਹਿਰਦੈ ਵਿੱਚ। ਗਨੀ-ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਧੁਨੀ-ਲਗਨ, ਪਿਆਰ। ਮਉਲਿ-ਖਿੜਿਆ ਰਹੁ। ਧਿਆਨੀ-ਜੁੜੇ ਮਨ ਵਾਲਾ। ਗੁਰਹਿ ਰੰਗੁ-ਗੁਰੂ ਦਾ ਪਿਆਰ। ਭ੍ਰਮੁ-ਭਟਕਣਾ। ਥਾਇ-ਸ਼ਾਂਤ। ਨਿਹਚਲੁ-ਅਡੋਲ-ਚਿੱਤ। ਠਾਇ-ਥਾਂ ਵਿੱਚ। ਪਰਸਨ-ਛੁਹ। ਹੀਤ-ਹਿਤ, ਤਾਂਘ, ਪਿਆਰ। ਚੀਤਿ- ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਸਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧੁਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਸ
ਗਿ੍	ਹਿ	ਤਾ	ਕੇ	s	ਬਸੰ	ਤੁ	ਗਸ	ਨੀ
ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧੁਪ	ਮ
ਜਾs	ਕੈs	ਕੀਰ	ਤs	ਨੁ	ਹs	ਰਿs	ਧੁs	ਨੀ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਗਮ	ਧ	ਧਨ	ਧਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਸੰ
ਤਿ	ਸੁਬ	ਸੰ	ਤੁਜਿ	sਸੁ	ਪ੍ਰਭੁ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾs	ਲੁ
ਸੰ	ਨਧ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧੁਪ	ਮੁਪ	ਮ
ਤਿ	ਸੁਬ	ਸੰ	ਤੁs	ਜਿਸੁ	ਗੁ	ਰੁਦਇ	ਆs	ਲੁ
x		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਮਪਮਮ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ ਧਨਧਨ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ ਸੰਨਧਪ ਮਪਮ- ਗਰਸ-
- 2) ਸਗਮਸ ਗਮਸਗ ਮਮਧਪ ਮਗਰਸ ਗਮਧਨ ਸੰਧਨਸੰ ਧਨਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਗਰਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਤਾ ਕੇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੧ ਦੁਤੁਕੇ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੮੦)

ਗੁਰੁ ਸੇਵਉ ਕਰਿ ਨਮਸਕਾਰ॥ ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਮੰਗਲਚਾਰ॥ ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਮਹਾ ਅਨੰਦ॥ ਚਿੰਤ ਲਖੀ ਭੇਟੇ ਗੋਬਿੰਦ॥੧॥ ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਗ੍ਰਿਹਿ ਬਸੰਤ॥ ਗੁਨ ਗਾਏ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮੁ ਬੇਅੰਤ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਬਨੇ ਫਾਗ॥ ਪ੍ਰਭ ਸੰਗੀ ਮਿਲਿ ਖੇਲਨ ਲਾਗ॥ ਹੋਲੀ ਕੀਨੀ ਸੰਤ ਸੇਵ॥ ਰੰਗੁ ਲਾਗਾ ਅਤਿ ਲਾਲ ਦੇਵ॥੨॥ ਮਨੁ ਤਨੁ ਮਉਲਿਓ ਅਤਿ ਅਨੂਪ॥ ਸੂਕੈ ਨਾਹੀ ਛਾਵ ਧੂਪ॥ ਸਗਲੀ ਰੂਤੀ ਹਰਿਆ ਹੋਇ॥ ਸਦ ਬਸੰਤ ਗੁਰ ਮਿਲੇ ਦੇਵ॥੩॥ ਬਿਰਖੁ ਜਮਿਓ ਹੈ ਪਾਰਜਾਤ॥ ਫੂਲ ਲਗੇ ਫਲ ਰਤਨ ਭਾਂਤਿ॥ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਘਾਨੇ ਹਰਿ ਗੁਣਹ ਗਾਇ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਇ॥੪॥੧॥
ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੇਵਉ-ਸੇਵਉ, ਮੈਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੰਗਲਚਾਰ-ਅਨੰਦ ਦਾ ਸਮਾਂ। ਹਮਾਰੈ-ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਭੇਟੇ-ਮਿਲ ਗਏ ਹਨ। ਫਾਗ-ਫੱਗਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ। ਅਤਿ-ਗੁੜ੍ਹਾ। ਮਉਲਿਓ-ਖਿੜ੍ਹ ਪਿਆ ਹੈ, ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਵਾਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਨੂਪ-ਸੋਹਣਾ। ਛਾਵ ਧੂਪ-ਸੁਖਾਂ ਦੁਖਾਂ ਵੇਲੇ। ਬਿਰਖੁ ਜਮਿਓ ਹੈ-ਰੁੱਖ ਉੱਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਜਾਤ-ਪਾਰਜਾਤ ਰੁੱਖ, ਮਨੋ ਕਾਮਨਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਵੱਰਗ ਦਾ ਰੁੱਖ। ਭਾਂਤਿ-ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ। ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਘਾਨੇ-(ਮਾਇਆ ਦੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਵੱਲੋਂ) ਰੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਧਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮਪੁ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਆS	ਜੁS	ਹ	ਮਾ	ਰੈ	ਗਿ੍	ਹਿ	ਬ	ਸੰ	ਤ
ਸਸੁ	ਗ	ਮ	ਧਪੁ	ਮ	ਧਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ
ਗੁਨ	ਗਾ	ਏ	ਪ੍	ਭ	ਤੁS	ਮੁS	ਬੇ	ਅੰ	ਤ
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਗਗ	ਮ	ਧਧ	ਨਸੰ	ਧਨੁ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧਨੁ	ਸੰ
ਗੁਰੁ	ਸੇ	ਵਉ	ਕS	Sਰਿ	ਨ	ਮਸ	ਕਾS	SS	ਰ
ਗੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧਨੁ	ਸੰ	ਧਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪੁ	ਮਪੁ	ਮ
ਆS	ਜੁS	ਹS	ਮਾS	ਰੈ	ਮੰS	ਗਲ	ਚਾS	SS	ਰ
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਮਪਮ- ਗਰਸ- ਧਨਧਨੁ ਸੰਨਧਪੁ ਮਪਮ- ਗਰਸ- ਧਨਧਨੁ ਸੰਰੰਸੰਨੁ ਧਪਮ- ਗਰਸ-
- 2) ਗਮਧਨੁ ਸੰਨਧਪੁ ਮਪਮ- ਗਰਸ- ਗਮਧਨੁ ਸੰਰੰਸੰਨੁ ਧਨਧਪੁ ਮਪਮ- ਧਪਮ- ਗਰਸ-
- 1) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਗ੍ਰਿਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਤੇ 'ਗ੍ਰਿਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਤੇ 'ਗ੍ਰਿਹਿ' ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਆਜੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੧੮੨)

ਜਿਸੁ ਬੋਲਤ ਮੁਖੁ ਪਵਿਤੁ ਹੋਇ॥ ਜਿਸੁ ਸਿਮਰਤ ਨਿਰਮਲ ਹੈ ਸੋਇ॥ ਜਿਸੁ ਅਰਾਧੇ ਜਮੁ ਕਿਛੁ ਨ ਕਹੈ॥ ਜਿਸ ਕੀ ਸੇਵਾ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਲਹੈ॥੧॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਬੋਲਿ ਰਾਮ ਰਾਮ॥ ਤਿਆਗਹੁ ਮਨ ਕੇ ਸਗਲ ਕਾਮ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਿਸ ਕੇ ਧਾਰੇ ਧਰਣਿ ਅਕਾਸੁ॥ ਘਟਿ ਘਟਿ ਜਿਸ ਕਾ ਹੈ ਪ੍ਰਗਾਸੁ॥ ਜਿਸੁ ਸਿਮਰਤ ਪਤਿਤ ਪੁਨੀਤ ਹੋਇ॥ ਅੰਤ ਕਾਲਿ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਨ ਰੋਇ॥੨॥ ਸਗਲ ਧਰਮ ਮਹਿ ਉਤਮ ਧਰਮ॥ ਕਰਮ ਕਰਤੂਤਿ ਕੈ ਉਪਰਿ ਕਰਮ॥ ਜਿਸ ਕਉ ਚਾਹਹਿ ਸੁਰਿ ਨਰ ਦੇਵ॥ ਸੰਤ ਸਭਾ ਕੀ ਲਗਹੁ ਸੇਵ॥੩॥ ਆਦਿ ਪੁਰਖਿ ਜਿਸੁ ਕੀਆ ਦਾਨੁ॥ ਤਿਸ ਕਉ ਮਿਲਿਆ ਹਰਿ ਨਿਧਾਨੁ॥ ਤਿਸ ਕੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਕਹੀ ਨ ਜਾਇ॥ ਨਾਨਕ ਜਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਇ॥੪॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਿਰਮਲ ਸੋਇ-ਬੇਦਾਰਾ ਸੋਭਾ। ਧਾਰੇ-ਟਿਕਾਏ ਹੋਏ। ਧਰਣਿ-ਧਰਤੀ। ਪਤਿਤ-ਵਿਕਾਰੀ। ਪੁਨੀਤ-ਸੁੱਚੇ ਜੀਵਨ ਵਾਲਾ। ਉਤਮ-ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ। ਨਿਧਾਨੁ-ਨਾਮ-ਖਜ਼ਾਨਾ। ਗਤਿ-ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ। ਮਿਤਿ-ਵਡੱਪਣਾ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਕੁੰਭ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਧ	ਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਰਾ	ਮ	ਰਾੜ	ਮ	ਬੋ	ਲਿ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ੜ	ਮ
ਗਗ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਧਪ	ਮ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮ
ਤਿਆ	ਗੁ	ਮ	ਨ	ਕੋੜ	ੜ	ਸੜ	ਗੜ	ਲ	ਕਾ	ਮ
x				2		3		4		

ਅੰਤਰਾ

ਸੰਸ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਜਿਸੁ	ਬੋੜ	ਲੜ	ਤ	ਮੁ	ਖੁ	ਪ	ਵਿ	ਤੁ	ਹੋ	ਇ
ਧ	ਨ	ਸੰਸ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਜਿ	ਸੁ	ਸਿਮ	ਰਤ	ਨਿ	ਰ	ਮੜ	ਲ	ਹੈ	ਸੋ	ਇ
x				2		3		4		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਧਪਮਪ ਮ-ਧਨ ਧਪਮਪ ਮ-ਧਨ ਸੰਨਧਪ ਮਪਮ- ਧਨਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਪਮ- ਧਪਮ- ਗਰਸ-
- 2) ਸਗਮਪ ਮਗਰਸ ਗਮਧਪ ਮਗਰਸ ਗਮਧਨ ਧਪਮਗ ਰਸਗਮ ਧਨਸੰਰੰ ਸੰਨਧਨ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ
- 1) | -ਮ ਪਮ ਮਪ ਮਮ ਪਮ | ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ ਇਹ 5
| ਸਬੋ ਟਲਿ ਬੋੜ ਲਿਬੋ ਟਲਿ | ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ
- 2) ਪਹਿਲੀਆਂ ਛੇ ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ 7ਵੀਂ ਤੇ | ਗਮ | ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਰਾਮ' ਫਿਰ
| ਰਾਮ | ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਰਾਮ' ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ
ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਦੇਣਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੩) ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ।। (੧੪੨੦)

ਸਬਦੇ ਸਦਾ ਬਸੰਤੁ ਹੈ ਜਿਤੁ ਤਨੁ ਮਨੁ ਹਰਿਆ ਹੋਇ। ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਨ ਵੀਸਰੈ ਜਿਨਿ ਸਿਰਿਆ ਸਭੁ
ਕੋਇ।।੬੦।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਿਰਿਆ-ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਭੁ ਕੋਇ-ਹਰੇਕ ਜੀਵ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਮਮ	ਗਰ	ਸ-	ਗਮ	ਪਮ	ਧਪ	ਮਮ	ਧਨਧਪ	ਮ-ਪਮ	ਗ-ਰਸ	ਸੰਨਧਪ ਮ-ਧਪ	
ਬਸੰ	ਤੁੜ	ਹੈੜ	ਜਿਤੁ	ਤਨੁ	ਮਨੁ	ਹਰਿ	ਆੜੜੜ	ਹੋੜੜੜ	ਇੜੜੜ	ਸਬਦੇੜ ਸੜਦਾੜ	
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਗਮ ਧਨ
ਨਾਸ ਨਕ

ਸੰਸੰ	ਧਨਸੰ-	ਧਨਸੰਰੰ	ਸੰ-ਨਸੰ	ਗੰਮੰਗੰਰੰ	ਸੰ-ਨਸੰ	ਨ-ਧਨ	ਧਪਮ-	ਗਰ	ਸ-
ਨਾਮੁ	ਨਸਸ	ਵੀਸਸ	ਰੈਸਸ	ਜਿਸਨਿਸ	ਸਿਸਰਿਸ	ਆਸਸ	ਸਸਭੁਸ	ਕੋਸ	ਇਸ
x		0		2		0		3	

4

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸ- ਧਨਸ- ਗਮ ਮਪਮ- ਧਪਮ- ਮ-ਪਮ ਮਗ ਰਸ
- 2) ਸਗ ਮ-ਗਮ ਮਪਮ- ਗਮਧ- ਨਸੰਨਧ ਪਮ ਧਪਮ- ਗ-ਰਸ
- 1) ਸਗਮਸਗਮਸਗ ਮਪਮਗਰਸਗਮ ਧਗਮਧਗਮਧਨ ਧਪਮਪਮਗਰਸ ਧਨਸੰਧਨਸੰਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨਧਨਧਪ
ਮ-ਗਮਧਗਮਧ ਗਮਧਪਮਗਰਸ
- 2) ਮਪਮਪਮਪਮਧ ਧਪਮਗਰਸਧਨ ਧਨਧਨਧਪਮਪ ਮਮਧਪਮਗਰਸ ਨਸੰਨਸੰਧਨਸੰਰੰ ਸੰਰੰਗੰਮੰਗੰਰੰਸੰਸੰ
ਨਸੰਧਨਧਨਧਨ ਧਪਮਪਮਗਰਸ
- 1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 11ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾਂ ਕੀ ॥ ਕਬੀਰ ਜੀ ਘਰੁ ੧ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੯੩)
ਮਉਲੀ ਧਰਤੀ ਮਉਲਿਆ ਅਕਾਸੁ॥ ਘਟਿ ਘਟਿ ਮਉਲਿਆ ਆਤਮ ਪ੍ਰਗਾਸੁ॥੧॥ ਰਾਜਾ ਰਾਮੁ
ਮਉਲਿਆ ਅਨਤ ਭਾਇ॥ ਜਹ ਦੇਖਉ ਤਹ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਦੁਤੀਆ ਮਉਲੇ ਚਾਰਿ
ਬੇਦ॥ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਮਉਲੀ ਸਿਉ ਕਤੇਬ॥੨॥ ਸੰਕਰੁ ਮਉਲਿਓ ਜੇਗ ਧਿਆਨ। ਕਬੀਰ ਕੇ ਸੁਆਮੀ
ਸਭ ਸਮਾਨ॥੩॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਉਲਿਆ-ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਤਮ ਪ੍ਰਗਾਸੁ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਜੋਤ ਦਾ ਚਾਨਣ। ਅਨਤ ਭਾਇ- ਅਨੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਦੁਤੀਆ-ਦੂਜੀ ਗੱਲ। ਸਿਉ ਕਤੇਬ-ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸਮੇਤ। ਸੰਕਰੁ-ਸ਼ਿਵ। ਸਮਾਨ-ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਧਨ	ਸੰ	ਨਧ	ਪਪ	ਮਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਰਾ	ਜਾਸ	ਰਾ	ਮੁਸ	ਮਉ	ਲਿਆ	ਅ	ਨ	ਤ	ਭਾ	ਸ	ਇ
ਸ	ਗ	ਮ	ਧਪ	ਮ	ਮ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ	ਗਰ	ਸ
ਜ	ਹ	ਦੇ	ਖਉ	ਤ	ਹ	ਰਸ	ਹਿਸ	ਆਸ	ਸ	ਮਾਸ	ਇ
x		0		2		0		3		4	

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਧਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਮਉ	s	ਲੀ	ਧ	ਰ	ਤੀs	ਮਉ	ਲਿ	ਆ	ਅ	ਕਾ	ਸੁ
ਗੰਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰ	ਧਨ	ਧਪ	ਮ	ਗਗ	ਰ	ਸ
ਘਟਿ	ਘ	ਟਿ	ਮਉ	ਲਿ	ਆ	ਆs	ਤs	ਮ	ਪੁ	ਗਾ	ਸੁ
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

- 1) ਇੱਕਗੁਨ-ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਨ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਸੱਮ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਇਸ ਚੱਕਰ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਚੌਗੁਨ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਤਿਗੁਨ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਵਾਰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੩॥ (੧੧੭੬-੧੧੭੭)

ਬਸੰਤੁ ਚੜਿਆ ਫੂਲੀ ਬਨਰਾਇ॥ ਏਹਿ ਜੀਅ ਜੰਤ ਫੂਲਹਿ ਹਰਿ ਚਿਤੁ ਲਾਇ॥੧॥ ਇਨ ਬਿਧਿ ਇਹੁ ਮਨੁ ਹਰਿਆ ਹੋਇ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪੈ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਉਮੈ ਕਢੈ ਧੋਇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਣੀ ਸਬਦੁ ਸੁਣਾਏ॥ ਇਹੁ ਜਗੁ ਹਰਿਆ ਸਤਿਗੁਰ ਭਾਏ॥੨॥ ਫਲ ਫੂਲ ਲਾਗੇ ਜਾਂ ਆਪੇ ਲਾਏ॥ ਮੂਲਿ ਲਗੈ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਾਏ॥੩॥ ਆਪਿ ਬਸੰਤੁ ਜਗਤੁ ਸਭੁ ਵਾੜੀ॥ ਨਾਨਕ ਪੂਰੈ ਭਾਗਿ ਭਗਤਿ ਨਿਰਾਲੀ॥੪॥੫॥੧੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਨਰਾਇ-ਬਨਸਪਤੀ। ਲਾਇ-ਲਾ ਕੇ, ਜੋੜ ਕੇ। ਮੂਲਿ-ਜਗਤ ਦੇ ਮੁੱਢ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿੱਚ। ਵਾੜੀ-ਬਗੀਚਾ। ਨਿਰਾਲੀ-ਨਿਰਲੇਪ ਕਰਨ ਵਾਲੀ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧਧੁ	ਪ	ਮਪੁ	ਮ
ਇ	ਨ	ਬਿ	s	ਧਿ	ਇ	ਹੁ	ਮ	ਨੁ	ਹਰਿ	ਆ	ਹੋs	ਇ
ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ
ਹ	ਰਿ	ਹ	s	ਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਜ	ਪੈ	ਦਿ	ਨੁ	ਰਾ	ਤੀ
ਗ	ਮ	ਧ	-	ਨ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਧਪ	ਮ	ਮਪ	ਮ	ਗਰ	ਸ
ਗੁ	ਰ	ਮੁ	s	ਖਿ	ਹਉ	ਮੈs	ਕs	ਵੈ	ਧੋs	s	ਇs	s
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਗੁਮ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ
ਬ	ਸੰਤੁ	ਚ	ੜਿ	ਆ	ਫੂ	ਲੀ	ਬ	ਨ	ਰਾ	ਸ	ਇਸ	ਸ
ਗੰ	ਗੰਮੰ	ਗੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ	ਮਪ	ਮ	ਗਰ	ਸ
ਏ	ਹਿਸ	ਜੀਅ	ਜੰ	ਤ	ਫੂਸ	ਲਹਿ	ਹਸ	ਰਿ	ਚਿਸ	ਤੁ	ਲਾਸ	ਇ
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਮਪਮ- ਧਨਧਪ ਮਪਮ- ਧਨਸੰਨ ਧਪਮਪ ਮ-ਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਨਧਪ ਮਪਮ- ਸੰਨਧਨ ਧਪਮ- ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ
- 2) ਮਪਮਪ ਮਮਧਪ ਮਪਮਗ ਰਸਧਨ ਧਨਧਪ ਮਪਮਗ ਰਸਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਧਨ ਧਪਮਪ ਮਪਮਮ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਬਸੰਤੁ ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ ਕੀ)

(੧੧੯੬)

ਲੋਭ ਲਹਰਿ ਅਤਿ ਨੀਝਰ ਬਾਜੈ॥ ਕਾਇਆ ਡੂਬੈ ਕੇਸਵਾ॥੧॥ ਸੰਸਾਰੁ ਸਮੁੰਦੇ ਤਾਰਿ ਗੁੰਬਿਦੇ॥ ਤਾਰਿ ਲੈ ਬਾਪ ਬੀਠੁਲਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਅਨਿਲ ਬੇੜਾ ਹਉ ਖੇਵਿ ਨ ਸਾਕਉ॥ ਤੇਰਾ ਪਾਰੁ ਨ ਪਾਇਆ ਬੀਠੁਲਾ॥੨॥ ਹੋਹੁ ਦਇਆਲੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਲਿ ਤੂ ਮੇ ਕਉ॥ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰੇ ਕੇਸਵਾ॥੩॥ ਨਾਮਾ ਕਹੈ ਹਉ ਤਰਿ ਭੀ ਨ ਜਾਨਉ॥ ਮੇ ਕਉ ਬਾਹ ਦੇਹਿ ਬਾਹ ਦੇਹਿ ਬੀਠੁਲਾ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨੀਝਰ-ਝੀਲ, ਚਸ਼ਮਾ, ਪਹਾੜੀ ਨਦੀ। ਬਾਜੈ-ਠਾਠਾਂ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਇਆ-ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ। ਕੇਸਵਾ-ਹੇ ਕੇਸਵ! ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਹੇ ਲੰਮੇ ਕੇਸਾਂ ਵਾਲੇ! ਅਨਿਲ- ਪਵਨ, ਹਵਾ। ਖੇਵਿ-ਚੱਪੂ ਲਾਣਾ। ਪਾਰੁ-ਪਾਰਲਾ ਬੰਨਾ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਸ	ਗ	ਮ	ਧਪ	ਮ	ਧ	ਨ
							ਸੰ	ਸਾ	ਰੁ	ਸਸ	ਮੁੰ	ਦੇ	ਸ
ਸੰ	ਨ	ਧਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	-	ਸ	ਸ
ਤਾ	ਸ	ਰਿਸ	ਗੁੰ	ਬਿੰ	ਦੇ	ਸ	ਤਾ	ਸ	ਰਿ	ਲੈ	ਸ	ਬਾ	ਪ
ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ							
ਬੀ	ਸ	ਠੁ	ਲਾ	ਸ	ਸ	ਸ							
x					2		0			3			

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰ	-	ਮ	ਧੁ	ਮ	ਧੁ	ਧ	ਨ	ਧਨ
ਨੀ	ਝ	ਰ	ਬਾ	ਸ	ਜੈ	ਸ	ਲੇ	ਸ	ਭ	ਲਹ	ਰਿ	ਅ	ਤਿ
ਧਨ	ਧੁ	ਮ	ਮੁ	ਮ	ਗ	ਰਸ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰ
ਕੇ	ਸ	ਸ	ਵਾ	ਸ	ਸ	ਸ	ਕਾ	ਇ	ਆ	ਭੂ	ਸ	ਬੈ	ਸ
x					2								3

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮਪਮ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ ਧਨਧਪ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ ਧਨਸੰਨ ਧਨਧਪ ਮਪਮਗ ਰਸਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਨਧਪ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ
- 2) ਗਮਪਮ ਧਪਮਗ ਰਸਗਮ ਪਮਧਨ ਧਪਮਗ ਰਸਗਮ ਪਮਧਨ ਸੰਨਧਪ ਮਗਰਸ ਗਮਪਮ ਧਨਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਪਮਮ ਗਗਰਸ
- 3) ਸਗਮਸ ਗਮਸਗ ਮਪਮਗ ਰਸਗਮ ਧਗਮਧ ਗਮਧਨ ਸੰਨਧਨ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ ਧਨਸੰਧ ਨਸੰਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਨਧਪ ਮਗਰਸ

- 1) 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਸਗ ਮੁ ਮਮ -ਪ ਮਮ -ਪ ਮਮ ਇਹ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸੈਸਾ ਰੁਸ ਮੁੰਦੇ ਸਸ ਮੁੰਦੇ ਸਸ ਮੁੰਦੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ ਕੀ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੯੫-੯੬)

ਸਾਹਿਬੁ ਸੰਕਟਵੈ ਸੇਵਕੁ ਭਜੈ॥ ਚਿਰੰਕਾਲ ਨ ਜੀਵੈ ਦੇਉ ਕੁਲ ਲਜੈ॥੧॥ ਤੇਰੀ ਭਗਤਿ ਨ ਛੋਡਉ ਭਾਵੈ ਲੋਗੁ ਹਸੈ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਮੇਰੇ ਹੀਅਰੇ ਬਸੈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਜੈਸੇ ਅਪਨੇ ਧਨਹਿ ਪ੍ਰਾਨੀ ਮਰਨੁ ਮਾਂਡੈ॥ ਤੈਸੇ ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਨ ਛਾਡੈ॥੨॥ ਗੰਗਾ ਗਇਆ ਗੋਦਾਵਰੀ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਕਾਮਾ॥ ਨਾਰਾਇਣੁ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇ ਤ ਸੇਵਕੁ ਨਾਮਾ॥੩॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੰਕਟਵੈ-ਕਸ਼ਟ ਦੇਵੇ। ਭਜੈ-ਨੱਠ ਜਾਏ। ਚਿਰੰਕਾਲ-ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ। ਦੇਉ ਕੁਲ- ਦੇਵੇ ਕੁੱਲਾਂ। ਲਜੈ-ਬਦਨਾਮ ਕਢਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਸੈ-ਠੱਠਾ ਕਰੇ। ਮਾਂਡੈ- ਠਾਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ-ਤੂੰਠ ਪਏ। ਤ-ਤਦੇ ਹੀ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਗਮ	ਧਨ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪੁ
							ਤੇ	ਰੀ	ਸ	ਭਗ	ਤਿਨ	ਛੇ	ਭਉ

ਮਪ	ਮ	-	ਗ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ	ਗਮ	ਧ	-	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ
ਭਾ	ਵੈ	s	ਲੇ	ਗੁ	ਹੁ	ਸੈ	ਚਰ	ਨ	s	ਕਮ	ਲs	ਮੇ	ਰੇ
ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-							
ਹੀ	ਅ	ਰੇ	ਬ	s	ਸੈ	s							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨ	ਧਨ
ਸੇ	ਵ	ਕੁ	ਭ	s	ਜੈ	s	ਸਾ	ਹਿ	ਬੁ	ਸੰ	ਕ	ਟ	ਵੈs
ਧਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਸੰਸ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰਰ	ਸੰ
ਦੇ	ਊ	s	ਕੁ	ਲ	ਲs	ਜੈ	ਚਿਰੇ	ਕਾ	ਲ	ਨ	s	ਜੀ	ਵੈ
x					2		0			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਪਹਿਲੀ ਧਮਾਰ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਮੁਖੜੇ ਦੇ ਬੋਲ 'ਤੇਰੀ' ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਸੱਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਧੀ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਮੁਖੜਾ ਲੈਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ-ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 8ਵੀਂ-9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੩॥

(੧੧੭੬)

ਸਭਿ ਜੁਗ ਤੇਰੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ। ਸਤਿਗੁਰੁ ਭੇਟੈ ਮਤਿ ਬੁਧਿ ਹੋਏ॥੧॥ ਹਰਿ ਜੀਉ ਆਪੇ ਲੈਹੁ ਮਿਲਾਇ॥ ਗੁਰੁ ਕੈ ਸਬਦਿ ਸਚ ਨਾਮਿ ਸਮਾਇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਮਨਿ ਬਸੰਤੁ ਹਰੇ ਸਭਿ ਲੋਇ॥ ਫਲਹਿ ਫੁਲੀਅਹਿ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਸੁਖੁ ਹੋਇ॥੨॥ ਸਦਾ ਬਸੰਤੁ ਗੁਰੁ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰੇ॥ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਾਖੈ ਉਰ ਧਾਰੇ॥੩॥ ਮਨਿ ਬਸੰਤੁ ਤਨੁ ਮਨੁ ਹਰਿਆ ਹੋਇ॥ ਨਾਨਕ ਇਹੁ ਤਨੁ ਬਿਰਖੁ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਫਲੁ ਪਾਏ ਸੋਇ॥੪॥੩॥੧੫॥ ਪਦ ਅਰਥ:- ਭੇਟੈ-ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਫੁਲੀਅਹਿ-ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪਫੁੱਲਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਰਿਆ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ। ਬਿਰਖੁ-ਰੁੱਖ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਤਾਲ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਗ	ਮਪ	-ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	-
ਹ	ਰਿਜੀ	sਉ	ਆ	s	ਪੇ	s	ਲੈ	s	ਹੁ	ਮਿ	ਲਾ	s	ਇ	s
ਧ	ਪਮ	-ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਗੁ	ਰਕੈ	ss	ਸ	ਬ	ਇ	s	ਸ	ਚ	ਨਾ	ਮਿ	ਸ	ਮਾ	ਇ	s
x			2				3				4		5	

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਅੰਤਰਾ

ਗ	ਮੁ	ਨ	ਸ	-	ਧ	ਸ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਨ	ਧ	ਸ	-
ਸ	ਭਿ	ਗ	ਤੇ	s	ਰੇ	s	ਕੀ	s	ਤੇ	s	ਹੇ	ਸ	ਸ	ਏ	s
ਸ	ਨ	ਨ	ਧ	-	ਪ	ਮ	ਧ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	
ਸ	ਤਿ	ਗ	ਭੇ	s	ਟੈ	s	ਮ	ਤਿ	ਬੁ	ਧਿ	ਹੇ	s	ਏ	s	
x			2				3				4		5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮਧਨ ਸੰਨਧਨ ਧਮਮਪ ਮਗਰਸ ਗਮਧਨ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਨਧਪ ਮ-ਧਪ ਮਗਰਸ ਗਮਧਨ ਸੰਰੰਸੰਸ ਗੰਮੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਮਮਮ ਗਰਸਸ
- 2) ਮਮਮ- ਧਮਮਪ ਮ-ਧਪ ਮਮਮਗ ਰਸਧਨ ਧਨਧਪ ਮਮਮ- ਧਮਮਪ ਮਗਰਸ ਗਮਧਨ ਸੰਰੰਸੰਰੰ ਗੰਮੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਨ ਧਮਮਪ ਮਗਰਸ

- 1) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਚੌਥੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਆਪੇ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੩॥ (੧੧੭੬)

ਤਿਨ੍ਹ ਬਸੰਤੁ ਜੇ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਇ॥ ਪੂਰੇ ਭਾਗਿ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਕਰਾਇ॥੧॥ ਇਸੁ ਮਨ ਕਉ ਬਸੰਤ ਕੀ ਲਗੈ ਨ ਸੋਇ॥ ਇਹੁ ਮਨੁ ਜਲਿਆ ਦੂਜੈ ਦੇਇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਇਹੁ ਮਨੁ ਧੰਧੈ ਬਾਂਧਾ ਕਰਮ ਕਮਾਇ॥ ਮਾਇਆ ਮੂਠਾ ਸਦਾ ਬਿਲਲਾਇ॥੨॥ ਇਹੁ ਮਨੁ ਛੂਟੈ ਜਾਂ ਸਤਿਗੁਰੁ ਭੇਟੈ॥ ਜਮਕਾਲ ਕੀ ਫਿਰਿ ਆਵੈ ਨ ਫੇਟੈ॥੩॥ ਇਹੁ ਮਨੁ ਛੂਟਾ ਗੁਰਿ ਲੀਆ ਛਡਾਇ॥ ਨਾਨਕ ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਸਬਦਿ ਜਲਾਇ॥੪॥੪॥੧੬॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਸੰਤੁ-ਆਤਮਕ ਖਿੜਾਉ। ਸੋਇ-ਛੁਹ। ਦੂਜੈ ਦੇਇ- ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿੱਚ। ਮੂਠਾ-ਠੰਗਿਆ ਹੋਇਆ, ਲੁਟਿਆ ਹੋਇਆ। ਬਿਲਲਾਇ - ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭੇਟੈ- ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਫੇਟੈ- ਸੱਟ ਹੋਣ, ਮਾਰ ਵਿੱਚ। ਜਲਾਇ-ਸਾੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਗ	ਮੁ	ਮ	ਗਮ	ਧ	ਨ	ਸ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ	ਮੁ	ਮ	ਗਰ	ਸ
ਇ	ਸੁਮ	ਸਨ	ਕਉ	ਬ	ਸ	ਤ	ਕੀ	ਲ	ਗੈ	ਨ	ਸੋ	ਸ	ਇ	ਸ
ਗ	ਗਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਸ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-
ਇ	ਹੁਮ	ਸਨੁ	ਜ	ਲਿ	ਆ	ਸ	ਦੂ	ਸ	ਜੈ	ਸ	ਦੋ	ਸ	ਇ	ਸ
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਗ	-ਮ	-ਮ	ਧ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰਸ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-
ਤਿ	ਸਨੁ	ਸਸ	ਬ	ਸੰ	ਤੁ	ਸ	ਜੇ	ਹਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ਸ	ਇ	ਸ
ਸੰ	-ਧ	-ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰਸ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-
ਪੂ	ਸਰੈ	ਸਸ	ਭਾ	ਸ	ਗਿ	ਸ	ਹ	ਰਿ	ਭਗ	ਤਿ	ਕ	ਰਾ	ਇ	ਸ
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਪਹਿਲੀ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਬੰਦਬ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੧੮੧-੮੨)

ਤੁਮ ਬਡ ਦਾਤੇ ਦੇ ਰਹੇ॥ ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਣ ਮਹਿ ਰਵਿ ਰਹੇ॥ ਦੀਨੇ ਸਗਲੇ ਭੋਜਨ ਖਾਨ॥ ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਨ ਇਕੁ ਗੁਨੁ ਨ ਜਾਨ॥੧॥ ਹਉ ਕਛੁ ਨ ਜਾਨਉ ਤੇਰੀ ਸਾਰ॥ ਤੂ ਕਰਿ ਗਤਿ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਭ ਦਇਆਰ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਾਪ ਨ ਤਾਪ ਨ ਕਰਮ ਕੀਤਿ॥ ਆਵੈ ਨਾਹੀ ਕਛੁ ਰੀਤਿ॥ ਮਨ ਮਹਿ ਰਾਖਉ ਆਸ ਏਕ॥ ਨਾਮ ਤੇਰੇ ਕੀ ਤਰਉ ਟੇਕ॥੨॥ ਸਰਬ ਕਲਾ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮੁ ਪ੍ਰਬੀਨ॥ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਵਹਿ ਜਲਹਿ ਮੀਨ॥ ਅਗਮ ਅਗਮ ਉਚਹ ਤੇ ਉਚ॥ ਹਮ ਬੇਰੇ ਤੁਮ ਬਹੁਤ ਮੂਚ॥੩॥ ਜਿਨ ਤੂ ਧਿਆਇਆ ਸੇ ਗਨੀ॥ ਜਿਨ ਤੂ ਪਾਇਆ ਸੇ ਧਨੀ॥ ਜਿਨਿ ਤੂ ਸੇਵਿਆ ਸੁਖੀ ਸੇ। ਸੰਤ ਸਰਣਿ ਨਾਨਕ ਪਰੇ॥੪॥੭॥ ਪਦ ਅਰਥ:- ਗੁਨੁ-ਉਪਕਾਰ। ਸਾਰ-ਕਦਰ। ਗਤਿ-ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵੱਸਥਾ। ਦਇਆਰ-ਦਇਆਲ। ਪ੍ਰਬੀਨ-ਸਿਆਣਾ, ਪੂਰਨ। ਮੀਨ-ਮੱਛੀਆਂ। ਅਗਮ-ਅਪਹੁੰਚ। ਮੂਚ-ਵਭੇ ਜਿਗਰੇ ਵਾਲਾ। ਗਨੀ-ਗੁਨੀ, ਧਨਾਵ। ਧਨੀ-ਦੌਲਤਮੰਦ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ

ਅਸਥਾਈ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਮਮ	ਮਮ	ਮਪ	-ਮ	ਗਮ	ਧ	ਧਨ	ਧਪ	ਮਪ	ਮ
ਹਉ	ਕਛੁ	ਨਸ	ਸਜਾ	ਸਨਉ	ਤੇ	ਰੀਸ	ਸਾਸ	ਸਸ	ਰ
ਗ	ਗਮ	ਗ	ਰਰ	-ਸ	ਗਗ	ਮ	ਧਧ	ਮਪ	ਮ
ਤੂ	ਕਰਿ	ਗ	ਤਿਮੇ	ਸਰੀ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਦਇ	ਆਸ	ਰ
ਗਮ	ਧਨ	ਸੰ	ਨਸੰ	-ਸੰ	ਨਨ	ਧਪ	ਨ	ਧਪ	ਮ
ਤੂਸ	ਕਰਿ	ਗ	ਤਿਮੇ	ਸਰੀ	ਪ੍ਰ	ਭਦਇ	ਆ	ਸਸ	ਰ
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਗਮ	ਧ	-ਨ	ਧਨ	ਸੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰ
ਤੁਮ	ਬਡ	ਦਾ	ਸਤੇ	ਸਸ	ਦੇ	ਸਰ	ਹੇ	ਸਸ	ਸ
ਸੰਸ	ਨਧ	ਨਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਸ	ਨ	ਨਧ	ਨ	ਧਪ	ਮ
ਜੀਅ	ਸਸ	ਪ੍ਰਾ	ਸਣ	ਮਹਿ	ਰ	ਵਿਸ	ਰ	ਹੇਸ	ਸ
ਗ	ਮ	ਧਧ	ਨ	ਧਨ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰ
ਦੀ	ਨੇ	ਸਗ	ਲੇ	ਸਸ	ਭੇ	ਜਨ	ਖਾਸ	ਸਸ	ਨ
ਸੰਸ	ਨਧ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਸ	ਨਨ	ਧਪ	ਨਧ	ਮਪ	ਮ
ਮੋਹਿ	ਨਿਰ	ਗੁ	ਨਸ	ਇਕੁ	ਗੁਨੁ	ਨਸ	ਜਾਸ	ਸਸ	ਨ
x		2			0		3		

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ
ਜਾ	ਪ	ਨ	ਤਾ	ਪ	ਨ	ਕ	ਰ	ਮ	ਕੀ	s	ਤਿ
ਨ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਮ	ਪ	ਮ
ਆ	s	ਵੈ	ਨਾ	s	ਹੀ	ਕ	ਛੂ	s	ਰੀ	s	ਤਿ
ਗੰ	ਗੰ	ਮੰਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ
ਮ	ਨ	ਮਹਿ	ਰਾ	s	ਖਉ	ਆ	s	ਸ	ਏ	s	ਕ
ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪੁਪੁ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਨਾ	ਮ	ਤੇ	ਰੇ	s	ਕੀ	ਤ	ਰਉ	s	ਟੇ	s	ਕ
x		0		2		0		3		4	

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-
ਸਰ	ਬ	ਕ	ਲਾ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਤੁ	ਮੁ	ਪ੍ਰ	s	ਬੀ	s	ਨ	s
ਮ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਅੰ	ਤੁ	ਨ	ਪਾ	ਵ	ਹਿ	ਜ	s	ਲ	ਹਿ	ਮੀ	s	ਨ	s
ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਗੰ	-	ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਅ	ਗ	ਮ	ਅ	ਗ	ਮ	ਉ	s	ਚਹ	ਤੇ	ਉ	s	ਚ	s
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	-
ਹ	ਮ	ਬੋ	ਰੇ	ਤੁ	ਮ	ਬ	ਹੁ	ਤ	s	ਮੁ	s	ਚ	s
x		2		0		3		0		4		0	

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧਧ	-	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਜਿ	ਨ	ਤੂ	s	ਧਿਆ	s	ਇ	ਆ	ਸੇ	s	s	s	ਗ	s	ਨੀ	s
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-
ਜਿ	ਨ	ਤੂ	s	ਪਾ	ਇ	ਆ	s	ਸੇ	s	s	s	ਧ	s	ਨੀ	s
ਗੰ	ਗੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਜਿ	ਨਿ	ਤੂ	s	ਸੇ	ਵਿ	ਆ	s	ਸੁ	s	ਖੀ	s	ਸੇ	s	s	s
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਸੰ	s	ਤ	s	ਸ	ਰ	ਣਿ	s	ਨਾ	s	ਨ	ਕ	ਪ	s	ਰੇ	s
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਝਪਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਦੇ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 'ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) ਗੁਮ -ਗੁ ਮੁ- ਗੁਮ | 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਤੇਰੀ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਕੇ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਸਾਰ sਸਾ ਰs ਸਾਰ | ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 4) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਬਾਣੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਕੀ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ (੧੧੯੬)

ਤੁਝਹਿ ਸੁਝੰਤਾ ਕਛੁ ਨਾਹਿ॥ ਪਹਿਰਾਵਾ ਦੇਖੇ ਊਭਿ ਜਾਹਿ॥ ਗਰਬਵਤੀ ਕਾ ਨਾਹੀ ਠਾਉ॥ ਤੇਰੀ ਗਰਦਨਿ ਊਪਰਿ ਲਵੈ ਕਾਉ॥੧॥ ਤੂ ਕਾਂਇ ਗਰਬਹਿ ਬਾਵਲੀ॥ ਜੈਸੇ ਭਾਦਉ ਖੁੰਬਰਾਜੁ ਤੂ ਤਿਸ ਤੇ ਖਰੀ ਉਤਾਵਲੀ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜੈਸੇ ਕੁਰੰਕ ਨਹੀ ਪਾਇਓ ਭੇਦੁ॥ ਤਨਿ ਸੁਗੰਧ ਢੂਢੈ ਪ੍ਰਦੇਸੁ॥ ਅਪ ਤਨ ਕਾ ਜੋ ਕਰੇ ਬੀਚਾਰੁ॥ ਤਿਸੁ ਨਹੀ ਜਮਕੰਕਰੁ ਕਰੇ ਖੁਆਰੁ॥੨॥ ਪੁਤ੍ਰ ਕਲਤ੍ਰ ਕਾ ਕਰਹਿ ਅਹੰਕਾਰੁ॥ ਠਾਕੁਰੁ ਲੇਖਾ ਮਗਨਹਾਰੁ॥ ਫੇੜੇ ਕਾ ਦੁਖੁ ਸਹੈ ਜੀਉ॥ ਪਾਛੇ ਕਿਸਹਿ ਪੁਕਾਰਹਿ ਪੀਉ ਪੀਉ॥੩॥ ਸਾਧੂ ਕੀ ਜਉ ਲੇਹਿ ਓਟ॥ ਤੇਰੇ ਮਿਟਹਿ ਪਾਪ ਸਭ ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ॥ ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਜੋ ਜਪੈ ਨਾਮੁ॥ ਤਿਸੁ ਜਾਤਿ ਨ ਜਨਮੁ ਨ ਜੋਨਿ ਕਾਮੁ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਝੰਤਾ-ਸੁਰਤ। ਊਭਿ ਜਾਹਿ-ਆਕੜਦੀ ਹੈ। ਗਰਬਵਤੀ-ਅਹੰਕਾਰਨ। ਠਾਉ-ਥਾਂ। ਲਵੈ ਕਾਉ-ਕਾਂ ਲਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਂਇ-ਕਾਹਦੇ ਲਈ? ਖੁੰਬਰਾਜੁ-ਵੱਡੀ ਖੁੰਬ। ਖਰੀ-ਵਧੀਕ। ਉਤਾਵਲੀ-ਛੋਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ। ਕੁਰੰਕ-ਹਿਰਨ। ਸੁਗੰਧ-ਕਸਤੂਰੀ। ਕਲਤ੍ਰ-ਇਸਤ੍ਰੀ। ਫੇੜੇ-ਕੀਤੇ (ਮੰਦੇ) ਕਰਮ। ਪਾਛੇ-ਜਿੰਦ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ। ਕੋਟਿ-ਕੋੜਾਂ। ਜੋਨਿ ਕਾਮੁ-ਜੂਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਸਤਾ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ
ਅਸਥਾਈ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਗ	ਗੁਮ	ਗ	ਰ	ਸਸ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਧਪ	ਮ
ਤੂ	ਕਾਂਇ	ਗ	ਰ	ਬਹਿ	ਬਾs	sਵ	ਲੀs	s
ਸ	ਗ	ਮ	ਪਪ	ਮ	ਧਨ	ਧ	ਪ	ਮ
ਜੈ	ਸੇ	ਭਾ	ਦਉ	s	ਖੂੰs	ਬ	ਰਾ	ਜੁ
ਸੰ	ਨਧ	ਨ	ਧਪ	ਮ	ਗ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ
ਤੂ	ss	ਤਿ	ਸs	ਤੇ	ਖ	ਰੀਉ	ਤਾਵ	ਲੀ
x		2			3			

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਅੰਤਰਾ

ਗ	ਮਮ	ਧ	ਨ	ਧਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰ
ਤੁ	ਝਹਿ	ਸੁ	ਝੰ	ਤਾs	ਕ	ਛੁ	ਨਾs	ਹਿ
ਸੰਸੰ	ਨਧ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ
ਪਹਿ	ਰਾs	ਵਾ	ਦੇs	ਖੇ	ਊ	ਭਿs	ਜਾs	ਹਿ
ਗੰਗੰ	ਗੰਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ
ਗਰ	ਬਵ	ਤੀ	ਕਾ	s	ਨਾs	ਹੀs	ਠਾs	ਉ
ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਮ	ਗ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ
ਤੋਰੀ	ਗਰ	ਦਨਿ	ਊs	ਪਹਿ	ਲ	ਵੈs	ਕਾs	ਉ
x		2			3			

ਦੂਸਰਾ ਅੰਤਰਾ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਧਪ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਜੈ	ਸੇ	ਕੁ	ਰੰ	ਕ	ਨਹੀ	ਪਾ	ਇਓ	ਭੇ	s	ਦੁ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧਪ	ਪ	ਮ
ਤ	ਨਿ	ਸੁ	ਗੰ	ਧ	ਢੂ	s	ਢੈ	ਪ੍ਰ	ਦੇ	ਸੁ
ਗ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਅ	ਪ	ਤ	ਨ	ਕਾ	ਜੇ	ਕ	ਰੇ	ਬੀ	ਚਾ	ਰੁ
ਸੰਸੰ	ਨਧ	ਨਨ	ਧਪ	ਮਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਤਿਸੁ	ਨਹੀ	ਜਮ	ਕੰs	ਕਰੁ	ਕ	ਰੇ	ਖੁ	ਆ	s	ਰੁ
x					2		3		4	

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ - 13 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ
ਪੁ	ਤ੍ਰ	ਕ	ਲ	ਤ੍ਰ	ਕਾ	s	ਕ	ਰਹਿ	ਅ	ਹੰ	ਕਾ	ਰੁ
ਮ	ਮਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	-	ਸ	-
ਠਾ	ਕੁਰੁ	ਲੇ	s	ਖਾ	ਮ	ਗ	ਨ	s	ਹਾ	s	ਰੁ	s
ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	-
ਢੇ	ਝੇ	ਕਾ	ਦੁ	ਖੁ	ਸ	s	ਹੈ	s	ਜੀ	s	ਉ	s
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ਪਾ	ਢੇ	ਕਿ	ਸ	ਹਿ	ਪੁ	ਕਾ	ਰਹਿ	s	ਪੀ	ਉ	ਪੀ	ਉ
x					2				3		4	

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਫਰੇਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
ਮ	-	ਗ	ਮ	ਧ	-	ਨਨ	-	ਸ	-	ਸ	ਧ	ਨ	ਸ	
ਸਾ	s	ਧੂ	s	ਕੀ	s	ਜਉ	s	ਲੇ	s	ਹਿ	ਓ	s	ਟ	
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	
ਤੇ	ਰੇ	ਮਿ	ਟਹਿ	ਪਾ	ਪ	ਸ	ਭ	ਕੇ	s	s	ਟਿ	ਕੇ	s	ਟਿ
ਸੰਸੰ	-	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	
ਕਹਿ	s	ਰ	ਵਿ	ਦਾ	s	ਸ	s	ਜੇ	ਜ	ਪੈ	ਨਾ	s	ਮੁ	
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	-	ਸ	
ਤਿ	ਸੁ	ਜਾ	ਤਿ	ਨ	ਜ	ਨ	ਮੁ	ਨ	ਜੇ	ਨਿ	ਕਾ	s	ਮੁ	
x		0		2		3		4			5			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

- 1) ਸਗਮਗ ਰਸਗਮ ਧਪਮਗ ਰਸਗਮ ਧਨਸੰਨ ਧਪਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਪਮ- ਗਰਸ-
 - 2) ਧਨਧਪ ਮਪਮ- ਗਰਸ- ਧਨਸੰਨ ਧਨਧਪ ਮਪਮਗ ਰਸਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮਗਰਸ
 - 3) ਧਨਧਪ ਮਪਮਗ ਰਸਧਨ ਸੰਨਧਪ ਮਪਮਗ ਰਸਸੰਰੰ ਸੰਨਧਨ ਧਪਮਪ ਮਗਰਸ
- 1) 'ਤੂ ਕਾਂਇ' ਪਹਿਲੀ-ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਬਸੰਤੁ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾਂ ਕੀ॥ ਕਬੀਰ ਜੀ ਘਰੁ ੧) (੧੧੯੪)

ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਪਠਾਏ ਪੜਨ ਸਾਲ॥ ਸੰਗਿ ਸਖਾ ਬਹੁ ਲੀਏ ਬਾਲ॥ ਮੇ ਕਉ ਕਹਾ ਪੜਾਵਸਿ ਆਲ ਜਾਲ॥ ਮੇਰੀ ਪਟੀਆ ਲਿਖਿ ਦੇਹੁ ਸ੍ਰੀ ਗੋਪਾਲ॥੧॥ ਨਹੀ ਛੋਡਉ ਰੇ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਨਾਮ॥ ਮੇਰੇ ਅਉਰ ਪੜਨ ਸਿਉ ਨਹੀ ਕਾਮ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸੰਡੈ ਮਰਕੈ ਕਹਿਓ ਜਾਇ॥ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਬੁਲਾਏ ਬੇਗਿ ਧਾਇ॥ ਤੂ ਰਾਮ ਕਹਨ ਕੀ ਛੋਡ ਬਾਨਿ॥ ਤੁਝੁ ਤੁਰਤੁ ਛਡਾਉ ਮੇਰੇ ਕਹਿਓ ਮਾਨਿ॥੨॥ ਮੇ ਕਉ ਕਹਾ ਸਤਾਵਹੁ ਬਾਰ ਬਾਰ॥ ਪ੍ਰਭਿ ਜਲ ਥਲ ਗਿਰਿ ਕੀਏ ਪਹਾਰ॥ ਇਕੁ ਰਾਮੁ ਨ ਛੋਡਉ ਗੁਰਹਿ ਗਾਰਿ॥ ਮੇ ਕਉ ਘਾਲਿ ਜਾਰਿ ਭਾਵੈ ਮਾਰਿ ਡਾਰਿ॥੩॥ ਕਾਢਿ ਖੜਗੁ ਕੋਪਿਓ ਰਿਸਾਇ॥ ਤੁਝ ਰਾਖਨਹਾਰੇ ਮੇਹਿ ਬਤਾਇ॥ ਪ੍ਰਭ ਥੰਭ ਤੇ ਨਿਕਸੇ ਕੈ ਬਿਸਥਾਰ॥ ਹਰਨਾਖਸੁ ਛੇਦਿਓ ਨਖ ਬਿਦਾਰ॥੪॥ ਓਇ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਦੇਵਾਧਿ ਦੇਵ॥ ਭਗਤਿ ਹੇਤਿ ਨਰਸਿੰਘ ਭੇਵ॥ ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਕੇ ਲਖੈ ਨ ਪਾਰ॥ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਉਧਾਰੇ ਅਨਿਕ ਬਾਰ॥੫॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਠਾਏ-ਘਾਲਿਆ। ਪੜਨ ਸਾਲ-ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ। ਆਲ ਜਾਲ- ਘਰ ਦੇ ਧੰਦੇ। ਪਟੀਆ-ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਪੱਟੀ। ਸੰਡੈ ਮਰਕੈ-ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਨਾਮ। ਬੇਗਿ-ਛੋਤੀ। ਬਾਨਿ-ਆਦਤ। ਗਿਰਿ-ਪਹਾੜ। ਗੁਰਹਿ-ਗੁਰੂ ਨੂੰ। ਗਾਰਿ-ਗਾਲੁ। ਘਾਲਿ ਜਾਰਿ-ਸਾੜ ਦੇਹ। ਮਾਰਿ ਡਾਰਿ-ਮਾਰ ਦੇਹ। ਖੜਗੁ-ਤਲਵਾਰ। ਕੋਪਿਓ-ਕ੍ਰੋਧ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਰਿਸਾਇ-ਖਿੱਝ ਕੇ। ਨਿਕਸੇ-ਨਿਕਲ ਆਏ। ਕੈ ਬਿਸਥਾਰ-ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ। ਛੇਦਿਓ-ਚੀਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਖ-ਨਹੁੰਆਂ ਨਾਲ। ਬਿਦਾਰ-ਪਾੜ ਕੇ। ਦੇਵਾਧਿ ਦੇਵ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਦੇਵਤਾ। ਹੇਤਿ-ਸ਼ਾਤਰ। ਭੇਵ-ਰੂਪ। ਉਧਾਰੇ-ਬਚਾਇਆ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਗ	ਮ	ਧਨ	ਸੰ	ਨਨ
											ਨ	ਰੀ	ਛੋੜ	s	ਡਉ
ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਮ	ਮ	ਪਪ	ਮ
ਰੇ	s	ਬਾ	ਬਾ	s	s	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	s	ਮ	s	ਮੇ	ਰੇ	ਅਉ	ਰ
ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਪ	ੜ	ਨ	s	ਸਿ	ਉ	ਨ	ਹੀ	ਕਾ	s	ਮੁ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	-	ਮਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨ	-
ਪ	ੜ	s	ਨ	ਸਾ	s	ਲ	s	s	ਪ੍ਰਹ	ਲਾ	ਦ	ਪ	ਠਾ	ਏ	s
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ
ਲੀ	s	ਏ	s	ਬਾ	s	ਲ	s	ਮੇ	ਗੰਗੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਕਉ	ਕ	ਹਾ	ਪ	ੜਾ	ਵ	ਸਿ
ਆ	s	ਲ	s	ਜਾ	s	ਲ	s	ਮੇ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ
ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-	-	ਰੀ	ਪਟੀ	ਆ	ਲਿ	ਖਿ	ਦੇ	ਹੁ
ਸ੍ਰੀ	s	s	ਗੋ	ਪਾ	s	ਲ	s	s	-	-	-				
x				2				0				3			

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੧੮੩)

ਰਾਮ ਰੰਗਿ ਸਭ ਗਏ ਪਾਪ॥ ਰਾਮ ਜਪਤ ਕਛੁ ਨਹੀ ਸੰਤਾਪ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਜਪਤ ਸਭਿ ਮਿਟੇ ਅੰਧੇਰ॥ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਕਛੁ ਨਾਹਿ ਫੇਰ॥੧॥ ਬਸੰਤੁ ਹਮਾਰੈ ਰਾਮ ਰੰਗੁ॥ ਸੰਤ ਜਨਾ ਸਿਉ ਸਦਾ ਸੰਗੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸੰਤ ਜਨੀ ਕੀਆ ਉਪਦੇਸੁ॥ ਜਹ ਗੋਬਿੰਦ ਭਗਤੁ ਸੇ ਧੰਨਿ ਦੇਸੁ॥ ਹਰਿ ਭਗਤਿਹੀਨ ਉਦਿਆਨ ਬਾਨੁ॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਪਛਾਨੁ॥੨॥ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨ ਰਸ ਭੋਗ ਰੰਗੁ॥ ਮਨ ਪਾਪ ਕਰਤ ਤੂ ਸਦਾ ਸੰਗੁ॥ ਨਿਕਟਿ ਪੇਖੁ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰਣਹਾਰ॥ ਈਤ ਉਤ ਪ੍ਰਭ ਕਾਰਜ ਸਾਰ॥੩॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ ਲਗੇ ਧਿਆਨੁ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭਿ ਕੀਨੇ ਦਾਨੁ॥ ਤੇਰਿਆ ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਬਾਛਉ ਧੂਰਿ॥ ਜਪਿ ਨਾਨਕ ਸੁਆਮੀ ਸਦ ਹਜੂਰਿ॥੪॥੧੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰੰਗਿ-ਪ੍ਰੇਮ ਵਿੱਚ ਜੁੜਿਆ। ਸੰਤਾਪ-ਦੁੱਖ ਕਲੇਸ਼। ਅੰਧੇਰ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਦੇ ਹਨੇਰੇ। ਫੇਰ-ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ। ਬਸੰਤੁ-ਖਿੜਾਉ। ਰੰਗੁ-ਪਿਆਰ। ਸੰਗੁ-ਸਾਥ। ਜਨੀ-ਜਨਾਂ ਨੇ। ਉਦਿਆਨ-ਉਜਾੜ। ਪ੍ਰਸਾਦਿ-ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ। ਘਟਿ ਘਟਿ-ਹਰੇਕ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ। ਪਛਾਨੁ-ਸਮਝ ਲੈ। ਰਸ-ਸੁਆਦ। ਭੋਗ ਰੰਗੁ-ਭੋਗਾਂ ਦੀ ਮੌਜ ਬਹਾਰ। ਸੰਗੁ-ਝਿਜਕਿਆ ਕਰ। ਨਿਕਟਿ-ਨੇੜੇ। ਪੇਖੁ-ਵੇਖ। ਈਤ-ਇਸ ਲੋਕ ਵਿੱਚ। ਉਤ-ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ। ਸਾਰ-ਸਵਾਰਨ ਵਾਲਾ। ਬਾਛਉ-ਮੈਂ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ। ਧੂਰਿ-ਚਰਨ-ਧੂੜ। ਜਪਿ-ਮੈਂ ਜੱਪਦਾ ਰਹਾਂ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਪਮ	ਗਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-
ਬ	ਸੰਸ	ਤੁਸ	ਹ	ਮਾ	ਰੈ	ਸ	ਰਾ	ਸ	ਮ	ਰੰ	ਸ	ਗੁ	ਸ
ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸੰਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-
ਸੰ	ਤ	ਸ	ਜ	ਨਾ	ਸਿ	ਉ	ਸਸ	ਦਾ	ਸ	ਸੰ	ਸ	ਗੁ	ਸ
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-
ਰਾ	ਸ	ਮ	ਰੰ	ਸ	ਗਿ	ਸ	ਸਭ	ਗ	ਏ	ਪਾ	ਸ	ਪ	ਸ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਧਪ	ਮ	ਧਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਰਾ	ਸ	ਮ	ਜ	ਪ	ਤਸ	ਸ	ਕਛੁ	ਨ	ਹੀ	ਸੰ	ਤਾ	ਪ	ਸ
x			2				0			3			

ਰਾਮਾਨੰਦ ਜੀ ਘਰੁ ੧ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੯੫)

ਕਤ ਜਾਈਐ ਰੇ ਘਰ ਲਾਗੋ ਰੰਗੁ॥ ਮੇਰਾ ਚਿਤੁ ਨ ਚਲੈ ਮਨੁ ਭਇਓ ਪੰਗੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਏਕ ਦਿਵਸ ਮਨ ਭਈ ਉਮੰਗ॥ ਘਸਿ ਚੰਦਨ ਚੋਆ ਬਹੁ ਸੁਗੰਧ॥ ਪੂਜਨ ਚਾਲੀ ਬ੍ਰਹਮ ਠਾਇ॥ ਸੋ ਬ੍ਰਹਮੁ ਬਤਾਇਓ ਗੁਰ ਮਨ ਹੀ ਮਾਹਿ॥੧॥ ਜਹਾ ਜਾਈਐ ਤਹ ਜਲ ਪਖਾਨ॥ ਤੂ ਪੂਰਿ ਰਹਿਓ ਹੈ ਸਭ ਸਮਾਨ॥ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਸਭ ਦੇਖੇ ਜੋਇ॥ ਉਹਾਂ ਤਉ ਜਾਈਐ ਜਉ ਈਹਾਂ ਨ ਹੋਇ॥੨॥ ਸਤਿਗੁਰ ਮੈ ਬਲਿਹਾਰੀ ਤੋਰ॥ ਜਿਨਿ ਸਕਲ ਬਿਕਲ ਭ੍ਰਮ ਕਾਟੇ ਮੇਰ॥ ਰਾਮਾਨੰਦ ਸੁਆਮੀ ਰਮਤ ਬ੍ਰਹਮ॥ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਕਾਟੈ ਕੋਟਿ ਕਰਮ॥੩॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਤ-ਹੋਰ ਕਿੱਥੋ? ਘਰ-ਹਿਰਦੇ-ਰੂਪ ਘਰ ਵਿੱਚ। ਰੰਗੁ-ਮੌਜ। ਚਿਤੁ-ਮਨ। ਨ ਚਲੈ-ਭਟਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਗੁ-ਪਿੰਗਲਾ, ਬਿਰ। ਦਿਵਸ-ਦਿਨ। ਉਮੰਗ-ਚਾਹ, ਤਾਂਘ। ਘਸਿ-ਘਸਾ ਕੇ। ਚੋਆ-ਅਤਰ। ਬਹੁ-ਕਈ। ਸੁਗੰਧ-ਸੁਗੰਧੀਆਂ। ਬ੍ਰਹਮ ਠਾਇ-ਠਾਕੁਰ ਦੁਆਰੇ, ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ। ਬ੍ਰਹਮੁ-ਪਰਮਾਤਮਾ। ਜਲ-(ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ) ਪਾਣੀ। ਪਖਾਨ-(ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ) ਪੱਥਰ। ਸਮਾਨ-ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ। ਜੋਇ-ਢੂੰਡ ਕੇ, ਖੋਜ ਕੇ। ਉਹਾਂ-ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵੱਲ। ਈਹਾਂ-ਇੱਥੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਤੋਰ-ਤੈਥੋਂ। ਸਕਲ-ਸਾਰੇ। ਬਿਕਲ-ਕਠਨ। ਭ੍ਰਮ-ਵਹਿਮ, ਭੁਲੇਖੇ। ਮੇਰ-ਮੇਰੇ। ਰਾਮਾਨੰਦ ਸੁਆਮੀ-ਰਾਮਾਨੰਦ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ। ਰਮਤ-ਸਭ ਥਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਕਾਟੈ-ਨਾਸ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਟਿ-ਕੋੜਾਂ। ਕਰਮ-ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਮੰਦੇ ਕੰਮ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਚਲੰਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਮ	ਮ	-	ਪ	-	ਮ	ਗ
							ਕ	ਤ	ਸ	ਜਾ	ਸ	ਈ	ਐ
ਮ	-	-	-	-	-	-	ਗ	ਗ	-	ਮ	-	ਗ	-
ਰੇ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਘ	ਰ	ਸ	ਲਾ	ਸ	ਗੋ	ਸ
ਰ	-	-	ਸ	-	-	-	ਧ	-	ਧ	ਧ	-	ਧ	ਪ
ਰੰ	ਸ	ਸ	ਗੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਮੇ	ਸ	ਰਾ	ਚਿ	ਸ	ਤੁ	ਸ
ਨ	-	ਨ	ਨ	-	ਧ	-	ਧ	ਧ	-	ਪਪ	ਪ	ਪ	-
ਨ	ਸ	ਚ	ਲੈ	ਸ	ਸ	ਸ	ਮ	ਨੁ	ਸ	ਭਾਇ	ਸ	ਓ	ਸ
ਧ	-	ਪ	ਮ	-	-	-							
ਪੰ	ਸ	ਸ	ਗੁ	ਸ	ਸ	ਸ							

ਅੰਤਰਾ

							ਗ	ਮ	-	ਧ	-	ਨ	-
							ਏ	S	S	ਕ	S	S	S
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	-	ਧ	-	ਨ	-
ਦਿ	ਵ	ਸ	ਮ	S	ਨ	S	ਭ	S	S	ਈ	S	S	S
ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-	-	-	ਸੰ	ਸੰ	-	ਨ	-	ਧ	ਧ
ਉ	ਮੰ	S	ਗ	S	S	S	ਘ	ਸਿ	S	ਚੰ	S	ਦ	ਨ
ਨ	-	-	ਸੰ	-	ਰੰ	-	ਸੰ	ਨ	-	ਧ	-	ਨ	-
ਚੇ	S	S	ਆ	S	S	S	ਬ	ਹੁ	S	S	S	S	S
ਧ	ਪ	-	ਮ	-	-	-	ਗੰ	-	-	ਗੰ	-	ਮੰ	-
ਸੁ	ਗੰ	S	ਧ	S	S	S	ਪੂ	S	S	ਜ	S	ਨ	S
ਗੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-	-	-	ਨਨ	ਸੰ	-	ਧ	-	ਨ	-
ਚਾ	S	S	ਲੀ	S	S	S	ਬ੍ਰ	ਹ	S	ਮ	S	S	S
ਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	-	ਨਨ	-	ਧ	-
ਠਾ	S	S	ਇ	S	S	S	ਸੋ	S	S	ਬ੍ਰਹ	S	ਮੁ	S
ਨ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਰੰ	-	ਸੰ	ਨ	-	ਧ	ਧ	ਪ	-
ਬ	ਤਾ	ਇ	ਓ	S	S	S	ਗੁ	ਰ	S	ਮ	ਨ	ਹੀ	S
ਧ	-	ਪ	ਮ	-	-	-							
ਮਾ	S	S	ਹਿ	S	S	S							
x			2				0			3			

(ਬਸੰਤੁ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾਂ ਕੀ। ਕਬੀਰ ਜੀ ਘਰੁ ੧) (੧੧੯੩-੯੪)

ਪੰਡਿਤ ਜਨ ਮਾਤੇ ਪੜ੍ਹ ਪੁਰਾਨ॥ ਜੋਗੀ ਮਾਤੇ ਜੋਗ ਧਿਆਨ॥ ਸੰਨਿਆਸੀ ਮਾਤੇ ਅਹੰਮੇਵ॥ ਤਪਸੀ ਮਾਤੇ ਤਪ ਕੈ ਭੇਵ॥੧॥ ਸਭ ਮਦ ਮਾਤੇ ਕੋਊ ਨ ਜਾਗ॥ ਸੰਗ ਹੀ ਚੋਰ ਘਰੁ ਮੁਸਨ ਲਾਗ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਜਾਗੈ ਸੁਕਦੇਉ ਅਰੁ ਅਕੂਰੁ॥ ਹਟਵੰਤੁ ਜਾਗੈ ਧਰਿ ਲੰਕੂਰੁ॥ ਸੰਕਰੁ ਜਾਗੈ ਚਰਨ ਸੇਵ॥ ਕਲਿ ਜਾਗੈ ਨਾਮਾ ਜੈਦੇਵ॥੨॥ ਜਾਗਤ ਸੇਵਤ ਬਹੁ ਪ੍ਰਕਾਰ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਗੈ ਸੋਈ ਸਾਰੁ॥ ਇਸੁ ਦੇਹੀ ਕੇ ਅਧਿਕ ਕਾਮ॥ ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਭਜਿ ਰਾਮ ਨਾਮ॥੩॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਾਤੇ-ਮਸਤੇ ਹੋਏ, ਅਹੰਕਾਰੀ। ਅਹੰਮੇਵ-ਅਹੰਕਾਰ। ਭੇਵ-ਭੇਤ। ਸੰਗ ਹੀ- ਅੰਦਰ ਹੀ। ਮੁਸਨ ਲਾਗ- ਠੱਗਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਸੁਕਦੇਉ-ਵਿਆਸ ਰਿਸ਼ੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ। ਅਕੂਰੁ- ਕੰਸ ਦਾ ਭਰਾ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਮਾਮਾ। ਹਟਵੰਤੁ- ਹਨੂੰਮਾਨ। ਧਰਿ ਲੰਕੂਰੁ - ਪੂਛਲ ਧਾਰ ਕੇ। ਸੰਕਰੁ-ਸ਼ਿਵ ਜੀ। ਸਾਰੁ-ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸੰਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ
ਸਭ	ਮ	ਦ	ਮਾ	ਸ	ਤੇ	ਸ	ਪੰ	ਡਿ	ਤ	ਜ	ਨ	ਮਾ	ਤੇ
ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-
ਕੇ	ਊ	ਨ	ਜਾ	ਸ	ਗ	ਸ	ਪ	ਕ੍ਰਿ	ਪੁ	ਰਾ	ਸ	ਨ	ਸ
ਸ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰਰੇ	ਸੰ
ਸੰ	ਗ	ਹੀ	ਚੇ	ਰ	ਘ	ਰੁ	ਜੇ	ਗੀ	ਸ	ਮਾ	ਸ	ਤੇਸ	ਸ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ	ਧਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-
ਮੁ	ਸ	ਨ	ਲਾਸ	ਸਸ	ਗਸ	ਸ	ਜੇਸ	ਗ	ਧਿ	ਆ	ਸ	ਨ	ਸ
x			2		3		x			2		3	

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੪॥

(੧੧੭੭-੭੮)

ਰੈਣਿ ਦਿਨਸੁ ਦੁਇ ਸਦੇ ਪਏ॥ ਮਨ ਹਰਿ ਸਿਮਰਹੁ ਅੰਤਿ ਸਦਾ ਰਖਿ ਲਏ॥੧॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਚੇਤਿ ਸਦਾ ਮਨ ਮੇਰੇ॥ ਸਭੁ ਆਲਸੁ ਦੂਖ ਭੰਜਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਗੁਰਮਤਿ ਗਾਵਹੁ ਗੁਣ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰੇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਮਨਮੁਖ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਹਉਮੈ ਮੁਏ॥ ਕਾਲਿ ਚੈਤਿ ਸੰਘਾਰੇ ਜਮ ਪੁਰਿ ਗਏ॥੨॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਗੇ॥ ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੇਉ ਦੁਖ ਭਾਗੇ॥੩॥ ਭਗਤ ਜਨਾ ਕਉ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ॥ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਤੁਠਾ ਮਿਲਿਆ ਬਨਵਾਰੀ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਰੈਣਿ-ਰਾਤ। ਸਦੇ ਪਏ-ਮੌਤ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੰਤਿ-ਅੰਤ ਵੇਲੇ। ਭੰਜਿ-ਨਾਸ ਕਰ ਕੇ। ਕੇਰੇ-ਦੇ। ਮੁਏ-ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਸਹੇੜਦੇ ਹਨ। ਸੰਘਾਰੇ-ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਜਮ ਪੁਰਿ-ਜਮ ਦੀ ਪੁਰੀ ਵਿੱਚ। ਲਿਵ-ਲਗਨ। ਭਾਗੇ-ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੁਠਾ-ਦਇਆਵਾਨ ਹੋਇਆ। ਬਨਵਾਰੀ-ਪਰਮਾਤਮਾ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਧਪ	ਮਪ	ਮ	ਗਮ	ਧਨ	ਸੰ	ਗਮ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਹਰਿ	ਹਸ	ਰਿ	ਚੇਸ	ਤਿਸ	ਸ	ਰੈਸ	ਣਿ	ਦਿ	ਨਸੁ	ਦੁ	ਇ
ਨ	ਧ	ਨ	ਧਧ	ਪ	ਮ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਧਨ	ਸੰ
ਸ	ਦਾ	ਸ	ਮਨ	ਮੇ	ਰੇ	ਸ	ਦੇ	ਸ	ਪਸ	ਏਸ	ਸ
ਮਮ	ਪ	ਮਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ
ਸਭੁ	ਆ	ਲਸੁ	ਦੂ	ਸ	ਖ	ਮਨ	ਹ	ਰਿ	ਸਿ	ਮ	ਰਹੁ
ਗਗ	ਗਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਮ
ਭੰਜਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਪਾ	ਇ	ਆ	ਅੰਸ	ਤਿਸ	ਸਦਾ	ਰਖਿ	ਲਸ	ਏ
ਗਮ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	x			0		
ਗੁਰ	ਮਸ	ਤਿਸ	ਗਾ	ਵ	ਹੁ						
ਨ	ਧ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਮ						
ਗੁ	ਣ	ਪ੍ਰਭ	ਕੇ	ਸ	ਰੇ						
x			0								

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਵਾਰ ੧੭ ਪਉੜੀ ੨ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਨਿਰਮਲੁ ਨੀਰੁ ਸੁਹਾਵਣਾ ਸੁਭਰ ਸਰਵਰਿ ਕਵਲ ਫੁਲੰਦੇ। ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਸਰੂਪ ਅਤਿ ਗੰਧ ਸੁਗੰਧ ਹੋਇ ਮਹਕੰਦੇ॥ ਭਵਰਾਂ ਵਾਸਾ ਵੰਝ ਵਣਿ, ਖੋਜਹਿ ਏਕੋ ਖੋਜਿ ਲਹੰਦੇ। ਲੋਭ ਲੁਭਤਿ ਮਕਰੰਦ ਰਸਿ ਦੂਰਿ ਦਿਸੰਤਰਿ ਆਇ ਮਿਲੰਦੇ। ਸੂਰਜੁ ਗਗਨਿ ਉਦੋਤ ਹੋਇ ਸਰਵਰ ਕਵਲ ਧਿਆਨੁ ਧਰੰਦੇ। ਡੱਡੂ ਚਿਕੜਿ ਵਾਸੁ ਹੈ ਕਵਲ ਸਿਵਾਣਿ ਨ ਮਾਣਿ ਸਕੰਦੇ। ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਸਬਦ ਸੁਣਿ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ ਨ ਰਹਤ ਰਹੰਦੇ। ਮਸਤਕਿ ਭਾਗ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਦੇ॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਭਰ-ਲਬਾ ਲਬ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ। ਫੁਲੰਦੇ-ਖਿੜਦੇ ਹਨ। ਅਨੂਪ-ਅਨੂਪਮ ਹੈ। ਵੰਝ ਵਣਿ-ਬਾਂਸ ਦੇ ਜੰਗਲ। ਲੁਭਤਿ-ਖਿਚੇ ਹੋਏ। ਮਕਰੰਦ-ਫੁੱਲ ਦਾ ਰਸ, ਸੁਗੰਧੀ। ਗਗਨਿ-ਅਕਾਸ਼। ਉਦੋਤ-ਚੜਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸੰਨੁ	ਧਨੁ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰਨੁ	ਧਨੁ	ਧਪੁ	ਮ	ਗਮੁ	ਧਨੁ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਗੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਸੰ
ਨਿਰ	ਮਲੁ	ਨੀਠੁ	ਰੁ	ਸੁਠੁ	ਹਾਵੁ	ਣਾਠੁ	ਠੁ	ਰੂਠੁ	ਪਅ	ਨੂਠੁ	ਪ	ਸਰੂ	ਠਪ	ਅਠੁ	ਤਿ
ਮਪੁ	ਮ	ਗਰੁ	ਸਸੁ	ਗਮੁ	ਪਮੁ	ਧਪੁ	ਮ	ਧਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧਪੁ	ਮ	ਧਪੁ	ਮਮੁ	ਗਰੁ	ਸ
ਸੁਭ	ਰ	ਸਰ	ਵਰਿ	ਕਵ	ਲਫੁ	ਲੰਠੁ	ਦੇ	ਗੰਠੁ	ਧਸੁ	ਗੰਠੁ	ਧ	ਹੋਇ	ਮਹ	ਕੰਠੁ	ਦੇ
x				0				x				0			

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ (ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ)

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਬਸੰਤੁ ਥਾਟ-ਪੂਰਵੀ ਸਵਰ-ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਹੋਰ ਸਭ ਸੁਧ ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਪੰਚਮ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਵਾਦੀ-ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ- ਪੰਚਮ ਸਮਾਂ-ਰਾਤ ਦਾ ਅੰਤਮ ਪਹਿਰ ਤੇ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਆਰੋਹ- ਸ ਗ, ਮੰ ਧੁ, ਰੁੰ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਰੁੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮੰਗ, ਮੰ-ਗ, ਰੁਸ। ਮੁੱਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਮਧੁ, ਰੁੰ ਸੰ, ਰੁੰ ਨ ਧੁ ਪ, ਮੰਗ, ਮੰ-ਗ ਰੁ ਸ। ਸੰਖੇਪ ਸਵਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਰੁ ਸ, ਰੁ ਨੁ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਧੁ ਸ, ਸ ਗ, ਮੰ ਗ, ਮੰ-ਗ, ਰੁ ਸ, ਸਮ, ਮੰਮਗ, ਮੰ ਧੁ ਨ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਗ, ਮੰ ਧੁ ਸੰ, ਮੰ ਧੁ ਰੁੰ ਸੰ, ਸੰ ਗੰ, ਮੰ-ਗੰ, ਮੰ ਗੰ, ਰੁੰ ਸੰ, ਮੰਧੁ ਰੁੰ ਸੰ, ਨ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਧੁ ਨ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਧੁ ਮੰ ਗ, ਮੰ-ਗ, ਰੁ ਸ, ਸ ਮ, ਮੰ ਮ ਗ, ਨ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਗ, ਮੰ-ਗ, ਰੁ ਸ।

ਬਸੰਤੁ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ (੧੧੯੬)

ਸੁਰਹ ਕੀ ਜੈਸੀ ਤੇਰੀ ਚਾਲ॥ ਤੇਰੀ ਪੁੰਛਟ ਉਪਰਿ ਝਮਕ ਬਾਲ॥੧॥ ਇਸ ਘਰ ਮਹਿ ਹੈ ਸੁ ਤੂ ਦੁੰਢਿ ਖਾਹਿ॥ ਅਉਰ ਕਿਸ ਹੀ ਕੇ ਤੂ ਮਤਿ ਹੀ ਜਾਹਿ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਚਾਕੀ ਚਾਟਹਿ ਚੂਨੁ ਖਾਹਿ॥ ਚਾਕੀ ਕਾ ਚੀਬਰਾ ਕਹਾਂ ਲੈ ਜਾਹਿ॥੨॥ ਛੀਕੇ ਪਰ ਤੇਰੀ ਬਹੁਤੁ ਡੀਠਿ॥ ਮਤੁ ਲਕਰੀ ਸੋਟਾ ਤੇਰੀ ਪਰੈ ਪੀਠਿ॥੩॥ ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਭੋਗ ਭਲੇ ਕੀਨ॥ ਮਤਿ ਕੇਉ ਮਾਰੈ ਈੰਟ ਢੇਮ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਰਹ-ਹੇ ਕੁੱਤੇ! ਗਾਂ ਵਰਗੀ ਤੇਰੀ ਤੋਰ ਹੈ। ਪੁੰਛਟ- ਪੁਛਲ। ਝਮਕ ਬਾਲ- ਚਮਕਦੇ ਵਾਲ। ਚੂਨੁ-ਆਟਾ। ਚੀਬਰਾ-ਪਰੇਲਾ। ਡੀਠਿ-ਨਜ਼ਰ। ਪੀਠਿ-ਲੱਕ ਉੱਤੇ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ (ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ) ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮ	ਧੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਪ
								ਇ	ਸ	ਘ	ਰ	ਮ	ਹਿ	ਹੈ	ਸੁ
ਮ	ਗ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-	ਸੁ	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗ	ਗ
ਤੂ	ਸ	ਫੁੰ	ਢਿ	ਖਾ	ਸ	ਹਿ	ਸ	ਅਉ	ਰ	ਕਿ	ਸ	ਹੀ	ਕੇ	ਤੂ	ਸ
ਨ	ਨ	ਧੁ	-	ਪ	-	ਮ	ਗ								
ਮ	ਤਿ	ਹੀ	ਸ	ਜਾ	ਸ	ਹਿ	ਸ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਮ	ਧੁ
								ਸੁ	ਰ	ਹ	ਕੀ	ਜੈ	ਸ	ਸੀ	ਸ
ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਰੁੰ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਤੇ	ਸ	ਰੀ	ਸ	ਚਾ	ਸ	ਲ	ਸ	ਤੇ	ਰੀ	ਪੁੰ	ਛਟ	ਉ	ਸ	ਪ	ਰਿ
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੁੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	-								
ਝ	ਮ	ਕ	ਸ	ਬਾ	ਸ	ਲ	ਸ								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ:-

- 1) ਮਧੁ ਸੰ- ਨਧੁ ਪ- ਮੰਗ ਮੰਗ ਰੁਰੁ ਸ- 2) ਮੰਗ ਮੰਗ ਰੁਸ ਨਨ ਧੁਪ ਮੰਗ ਮੰਗ ਰੁਸ
- 3) ਪ- ਮੰਗ ਮੰਗ ਰੁਸ ਨਨ ਧੁਪ ਮੰਗ ਮੰਗ ਰੁਸ ਰੁੰਰੁੰ ਸੰਨ ਧੁਪ ਮਧੁ ਮੰਗ ਮੰਗ ਰੁਸ
- 4) ਮਧੁ ਨਨ ਧੁਪ ਮੰਗ ਰੁਸ ਮਧੁ ਸੰਨ ਧੁਪ ਮੰਗ ਰੁਸ ਮਧੁ ਰੁੰਰੁੰ ਸੰਨ ਧੁਪ ਮੰਗ ਰੁਸ

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੧੮੧)

ਮਿਲਿ ਪਾਣੀ ਜਿਉ ਹਰੇ ਬੂਟਾ॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਤਿਉ ਹਉਮੈ ਛੂਟਾ॥ ਜੈਸੀ ਦਾਸੇ ਧੀਰ ਮੀਰ॥ ਤੈਸੇ ਉਧਾਰਨ ਗੁਰਹ ਪੀਰ॥੧॥ ਤੁਮ ਦਾਤੇ ਪ੍ਰਭ ਦੇਨਹਾਰ॥ ਨਿਮਖ ਨਿਮਖ ਤਿਸੁ ਨਮਸਕਾਰ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਿਸਹਿ ਪਰਾਪਤਿ ਸਾਧਸੰਗੁ॥ ਤਿਸੁ ਜਨ ਲਾਗਾ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਰੰਗੁ॥ ਤੇ ਬੰਧਨ ਤੇ ਭਏ ਮੁਕਤਿ॥ ਭਗਤ ਅਰਾਧਹਿ ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ॥੨॥ ਨੇਤ੍ਰ ਸੰਤੋਖੇ ਦਰਸੁ ਪੇਖਿ॥ ਰਸਨਾ ਗਾਏ ਗੁਣ ਅਨੇਕ॥ ਤਿਸਨਾ ਬੁਝੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਮਨੁ ਆਘਾਨਾ ਹਰਿ ਰਸਹਿ ਸੁਆਦਿ॥੩॥ ਸੇਵਕੁ ਲਾਗੋ ਚਰਣ ਸੇਵ॥ ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਅਪਰੰਪਰ ਦੇਵ॥ ਸਗਲ ਉਧਾਰਣ ਤੇਰੇ ਨਾਮੁ॥ ਨਾਨਕ ਪਾਇਓ ਇਹੁ ਨਿਧਾਨੁ॥੪॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬੂਟ-ਬੂਟੇ। ਛੂਟ-ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਾਸੇ-ਦਾਸ ਨੂੰ। ਧੀਰ-ਧੀਰਜ, ਹੌਂਸਲਾ। ਮੀਰ-ਮਾਲਕ। ਗੁਰਹ ਪੀਰ-ਗੁਰੂ ਪੀਰ। ਨਿਮਖ-ਪਲ। ਰੰਗੁ-ਪਿਆਰ। ਜੋਗ-ਮਿਲਾਪ। ਜੁਗਤਿ-ਤਰੀਕਾ। ਆਘਾਨਾ-ਰੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਦਿ-ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਦਾ ਮੂਲ। ਪੁਰਖ-ਹੇ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭੂ! ਅਪਰੰਪਰ-ਹੇ ਪਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਨਿਧਾਨੁ-ਖਜ਼ਾਨਾ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ (ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ) ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪੁਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ
ਤੁ	ਮ	ਦਾ	ਭੇ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਦੇ	ਨ	ਰਾ	ਸ	ਰ	ਸ
ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗ	ਨ	ਧੁ	ਪੁਪ	ਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਨਿ	ਮ	ਖ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਤਿ	ਸੁ	ਨਮ	ਸ	ਕਾਸ	ਰਸ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਮਿ	ਲਿ	ਪਾ	ਸ	ਣੀ	ਸ	ਜਿ	ਉ	ਹ	ਰੇ	ਬੁ	ਟ
ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪੁਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਸਾ	ਸ	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਤਿ	ਤਿ	ਉ	ਹਉ	ਮੈਸ	ਛੁਸ	ਟਸ
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ:-

- 1) ਮੰਗ ਰੁਸ ਨਧੁ ਪ- ਮੰਗ ਰੁਸ ਮਧੁ ਰੁੰਸ ਨਧੁ ਪ- ਮੰਗ ਰੁਸ
- 2) ਮੰਗ ਮੰਗ ਰੁਸ ਨਨ ਧੁਪ ਮਧੁ ਰੁੰਸ ਨਨ ਧੁਪ ਮੰਗ ਮੰਗ ਰੁਸ
- 3) ਪੁਪ ਮੰਗ ਮੰਗ ਰੁਸ ਮਧੁ ਰੁੰਸ ਨਨ ਧੁਪ ਪੁਪ ਮੰਗ ਮੰਗ ਰੁਸ
- 4) ਮਧੁ ਰੁੰਸ ਨਨ ਧੁਪ ਸੰਗੰ ਮੰਗੰ ਰੁੰਸੰ ਨਨ ਧੁਪ ਮੰਗ ਮੰਗ ਰੁਸ

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ (ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ)

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਬਸੰਤੁ ਥਾਟ-ਮਾਰਵਾ ਸਵਰ-ਰਿਸ਼ਵ ਕੋਮਲ, ਦੋਨੋਂ ਮਧਿਅਮ ਹੋਰ ਸਭ ਸੁਪ ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਅਰੋਹ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਵ ਤੇ ਪੰਚਮ ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ

ਵਾਦੀ-ਸ਼ੜਜ ਤਾਰ ਸਪਤਕ/ਸੰਵਾਦੀ-ਪੰਚਮ/ਸਮਾਂ- ਰਾਤ ਦਾ ਅੰਤਮ ਪਹਿਰ ਤੇ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਆਰੋਹ- ਸ ਗ ਮ ਧ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਰੁੰ ਨ ਧ, ਪ, ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰੁ ਸ।

ਮੁੱਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ) - ਸ ਮ, ਮ ਮ ਗ, ਨ ਧ ਪ, ਮ ਗ, ਸ ਗ ਮ ਧ ਸੰ।

ਸੰਖੇਪ ਸਵਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਸ ਗ, ਮ ਗ ਰੁ ਸ, ਨ ਧ ਪ, ਮ ਧ ਸ, ਸ ਗ, ਮ ਗ ਰੁ ਸ, ਸ ਮ ਮ ਗ, ਮ ਧ ਮ ਗ, ਮ ਧ ਨ ਧ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਧ ਸ, ਮ ਧ ਸ ਰੁੰ ਸ, ਰੁੰ ਨ ਧ ਪ, ਮ ਧ ਸ, ਰੁੰ ਸ, ਸੰ ਗੰ ਮੰ ਗੰ ਰੁੰ ਸ, ਰੁੰ ਨ ਧ ਮ ਗ, ਨ ਧ ਪ, ਮ ਗ ਰੁ ਸ, ਸ ਮ ਮ ਗ, ਨ ਧ ਪ ਮ ਗ, ਮ-ਗ ਰੁ ਸ।

ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੩

(੧੧੭੩-੭੪)

ਮਾਇਆ ਮੋਹੁ ਸਬਦਿ ਜਲਾਏ॥ ਮਨੁ ਤਨੁ ਹਰਿਆ ਸਤਿਗੁਰ ਭਾਏ॥ ਸਫਲਿਉ ਬਿਰਖੁ ਹਰਿ ਕੈ ਦੁਆਰਿ॥ ਸਾਚੀ ਬਾਣੀ ਨਾਮ ਪਿਆਰਿ॥੧॥ ਏ ਮਨ ਹਰਿਆ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ॥ ਸਚ ਫਲੁ ਲਾਗੈ ਸਤਿਗੁਰ ਭਾਇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਆਪੇ ਨੇੜੈ ਆਪੇ ਦੂਰਿ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਵੇਖੈ ਸਦ ਹਜੂਰਿ॥ ਛਾਵ

ਘਣੀ ਫੂਲੀ ਬਨਰਾਇ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬਿਗਸੈ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ॥੨॥ ਅਨਦਿਨੁ ਕੀਰਤਨੁ ਕਰਹਿ ਦਿਨ
ਰਾਤਿ॥ ਸਤਿਗੁਰਿ ਗਵਾਈ ਵਿਚਹੁ ਜੂਠਿ ਭਰਾਂਤਿ॥ ਪਰਪੰਚ ਵੇਖਿ ਰਹਿਆ ਵਿਸਮਾਦੁ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ
ਪਾਈਐ ਨਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦੁ॥੩॥ ਆਪੇ ਕਰਤਾ ਸਭਿ ਰਸ ਭੋਗ॥ ਜੇ ਕਿਛੁ ਕਰੇ ਸੋਈ ਪਰੁ ਹੋਗ॥ ਵਡਾ
ਦਾਤਾ ਤਿਲੁ ਨ ਤਮਾਇ॥ ਨਾਨਕ ਮਿਲੀਐ ਸਬਦੁ ਕਮਾਇ॥੪॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਾਏ-ਪਿਆਰ। ਬਿਰਖੁ-ਰੁੱਖ। ਘਣੀ-ਸੰਘਣੀ। ਫੂਲੀ-ਖਿੜੀ ਹੋਈ। ਬਨਰਾਇ-ਬਨਸਪਤੀ। ਬਿਗਸੈ-ਖਿੜਦਾ ਹੈ।
ਜੂਠਿ ਭਰਾਂਤਿ-ਭਟਕਣਾ ਦੀ ਜੂਠ (ਮੈਲ)। ਪਰਪੰਚ-ਜਗਤ-ਖਿਲਾਰਾ। ਵਿਸਮਾਦੁ-ਹੈਰਾਨ। ਪ੍ਰਸਾਦੁ-ਖੈਰ, ਦਾਨ। ਪਰੁ ਹੋਗ-
ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਤਿਲੁ-ਰਤਾ ਭਰ ਭੀ। ਤਮਾਇ-ਲਾਲਚ। ਸਬਦੁ ਕਮਾਇ-ਸ਼ਬਦ ਕਮਾ ਕੇ।

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ (ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ) ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸ਼	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਮ	ਗ
								ਏ	s	ਮ	ਨ	ਹ	ਰਿ	ਆ	s
ਮ	ਮ	ਗ	-	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗ	-
ਸ	ਹ	ਜ	s	ਸੁ	ਭਾ	ਇ	s	ਸ	ਚ	ਫ	ਲੁ	ਲਾ	s	ਗੈ	s
ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ								
ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਭਾ	s	ਇs	ss								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	ਧ	ਨ	ਧ	ਮ	-	ਧ	-
								ਮਾ	ਇ	ਆ	s	ਮੋ	s	ਹੁ	s
ਸ਼	ਸ਼	ਸ਼	-	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸ਼	-	ਸ਼	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸ਼	-
ਸ	ਬ	ਇ	s	ਜ	ਲਾ	ਏ	s	ਮ	ਨੁ	ਤ	ਨੁ	ਹ	ਰਿ	ਆ	s
ਨ	ਧ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੁਸ								
ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਭਾ	ss	ਏs	ss								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ:-

- 1) ਸਗ ਮਧ ਮਗ ਰੁਸ ਨਨ ਧਪ ਮਗ ਰੁਸ
- 2) ਮਧ ਨਧ ਮਧ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਮਗ ਰੁਸ
- 3) ਮਗ ਮਗ ਰੁਸ ਮਧ ਸੰ- ਰੁੰਸ ਨਧ ਮਗ ਮਧ ਸੰਸ ਨਨ ਧਪ ਮਧ ਮਗ ਮਗ ਰੁਸ
- 4) ਮਧ ਨਨ ਧਮ ਗਗ ਰੁਸ ਮਧ ਸੰਸ ਰੁੰਸ ਗੰਗ ਮਗ ਰੁੰਸ ਨਨ ਧਪ ਮਗ ਮਗ ਰੁਸ

ਬਸੰਤ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲੁ ੫ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੯੩)

ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ਕੈ ਹੋਹੁ ਹਰਿਆ ਭਾਈ॥ ਕਰਮਿ ਲਿਖੰਤੈ ਪਾਈਐ ਇਹ ਰੁਤਿ ਸੁਹਾਈ॥ ਵਣੁ
ਤਿਣੁ ਤਿਭਵਣੁ ਮਉਲਿਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਫਲੁ ਪਾਈ॥ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਸੁਖੁ ਉਪਜੈ ਲਬੀ ਸਭ ਛਾਈ॥ ਨਾਨਕੁ

ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ

ਸਿਮਰੈ ਏਕੁ ਨਾਮੁ ਫਿਰਿ ਬਹੁੜਿ ਨ ਧਾਈ॥੧॥ ਪੰਜੇ ਬਧੇ ਮਹਾਬਲੀ ਕਰਿ ਸਚਾ ਢੋਆ॥ ਆਪਣੇ ਚਰਣੁ ਜਪਾਇਅਨੁ ਵਿਚਿ ਦਯੁ ਖੜੋਆ॥ ਰੋਗ ਸੋਗ ਸਭਿ ਮਿਟਿ ਗਏ ਨਿਤ ਨਵਾ ਨਿਰੋਆ॥ ਦਿਨੁ ਰੈਣਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਦਾ ਫਿਰਿ ਪਾਇ ਨ ਮੋਆ॥ ਜਿਸ ਤੇ ਉਪਜਿਆ ਨਾਨਕਾ ਸੋਈ ਫਿਰਿ ਹੋਆ॥੨॥ ਕਿਬਹੁ ਉਪਜੈ ਕਹ ਰਹੈ ਕਹ ਮਾਹਿ ਸਮਾਵੈ॥ ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭਿ ਖਸਮ ਕੇ ਕਉਣੁ ਕੀਮਤਿ ਪਾਵੈ॥ ਕਹਨਿ ਧਿਆਇਨਿ ਸੁਣਨਿ ਨਿਤ ਸੇ ਭਗਤ ਸੁਹਾਵੈ॥ ਅਗਮੁ ਅਗੋਚਰੁ ਸਾਹਿਬੇ ਦੂਸਰੁ ਲਵੈ ਨ ਲਾਵੈ॥ ਸਚੁ ਪੂਰੈ ਗੁਰਿ ਉਪਦੇਸਿਆ ਨਾਨਕੁ ਸੁਣਾਵੈ॥੩॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹਰਿਆ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਵਾਲਾ। ਕਰਮਿ-ਬਖਸ਼ ਦੇ ਲੇਖ ਰਾਹੀਂ। ਸੁਹਾਈ-ਸੋਹਣੀ। ਛਾਈ-ਕਾਲਖ, ਮੇਲ। ਧਾਈ-ਭਟਕਣਾ। ਪੰਜੇ-ਕਾਮ ਆਦਿਕ ਪੰਜੇ ਵਿਕਾਰ। ਬਲੀ-ਬਲਵਾਨ। ਢੋਆ-ਭੋਟਾ। ਦਯੁ-ਦਿਆਲ ਪ੍ਰਭੂ। ਰੈਣਿ-ਰਾਤ। ਮੋਆ-ਮੌਤ, ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਗੋੜ। ਉਪਜੈ-ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਵੈ-ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਗਮੁ-ਅਪਹੁੰਚ। ਅਗੋਚਰੁ-ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਲਵੈ ਨ ਲਾਵੈ-ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਪਉੜੀ ਨੰ. ੧ ਰਾਗੁ ਬਸੰਤ (ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ)

ਧਾਗੇ	sਗੇ	ਤਾਕੇ	sਕੇ	ਧਾਗੇ	sਗੇ	ਤਾਕੇ	sਕੇ	ਧਾਗੇ	sਗੇ	ਤਾਕੇ	sਕੇ	ਧਾਗੇ	sਗੇ	ਤਾਕੇ	sਕੇ
ਸੰਨ	ਧਨ	ਧਪ	ਮ	ਗਗ	ਗਗ	ਰ	ਸ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਧਪ	ਮ	ਗਗ	ਗਗ	ਰ	ਸ
ਹਰਿਕਾ	ਨਾਮੁ	ਧਿਆਇ	ਕੈ	ਹੇਹੁ	ਹਰਿਆ	ਭਾ	ਈ	ਕਰਮਿ	ਲਿਖੰਤੇ	ਪਾਈ	ਐ	ਇਹ	ਰੁਤਿਸੁ	ਹਾ	ਈ
ਵਹੁੜੁ	ਕਿਭਵਣੁ	ਮਉਲਿ	ਆ	ਅੰਮ੍ਰਿਤ	ਫਲੁ	ਪਾ	ਈ	ਮਿਲਿਸਾ	ਧੂਸੁਖੁ	ਉਪ	ਜੈ	ਲਬੀ	ਸਭ	ਛਾ	ਈ
ਗਮ	ਧਨ	ਸੰਸ	ਸੰਸ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਰ	ਸ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਧਪ	ਮ	ਮਪ	ਮਗ	ਰ	ਸ
ਨਾਨਕੁ	ਸਿਮਰੈ	ਏਕੁ	ਨਾਮੁ	ਫਿਰਿ	ਬਹੁੜਿ	ਧਾ	ਈ	ਫਿਰਿ	ਬਹੁੜਿ	ਧਾ	ਈ	ਫਿਰਿ	ਬਹੁੜਿ	ਨ	ਧਾ
ਮ	-	-	-												
ਈ	s	s	s												

ਪਉੜੀ ਨੰ. ੨ ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ (ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ)

ਸੰਸ	ਸੰਸ	ਨਧੁ	ਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੁ	ਸ	ਸੰਸ	ਸੰਸ	ਨਧੁ	ਪਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੁ	ਸ
ਪੰਜੇ	ਬਧੇ	ਮਹਾਬ	ਲੀ	ਕਰਿ	ਸਚਾ	ਢੋ	ਆ	ਆਪਣੇ	ਚਰਣਜ	ਪਾਇ	ਅਨੁ	ਵਿਚਿ	ਦਯੁ	ਖੜੋ	ਆ
ਰੋਗਸੇ	sਗਸਭਿ	ਮਿਟਿ	ਗਏ	ਨਿਤ	ਨਵਾਨਿ	ਰੋ	ਆ	ਦਿਨੁਰੈਣਿ	ਨਾਮੁ	ਧਿਆਇ	ਦਾ	ਫਿਰਿ	ਪਾਇਨ	ਮੋ	ਆ
ਮਮ	ਮਮ	ਮਮ	ਗ	ਨਨ	ਨਨ	ਧੁ	ਪ	ਪਪ	ਮਗ	ਮ	ਗ	ਮ	ਮ	ਗਗ	ਰੁ
ਜਿਸਤੇ	ਉਪਜਿਆ	ਨਾਨ	ਕਾ	ਸੋਈ	ਫਿਰਿ	ਹੋ	ਆ	ਸੋਈ	ਫਿਰਿ	ਹੋ	ਆ	ਜੈ	ਈ	ਫਿਰਿ	ਹੋ
ਸ	-	-	-												
ਆ	s	s	s												

ਪਉੜੀ ਨੰ. ੩ ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ (ਮਾਰਵਾ ਥਾਟ)

ਸੰਸ	ਸੰਸ	ਸੰਸ	ਸੰਸ	ਨਨ	ਧਨ	ਧ	ਮਪ	ਸੰਸ	ਸੰਸ	ਨਧੁ	ਪ	ਮਮ	ਗਗ	ਰੁ	ਸ
ਕਿਬਹੁ	ਉਪਜੈ	ਕਹ	ਰਹੈ	ਕਹਮਾ	ਹਿਸ	ਮਾ	ਵੈs	ਜੀਅਜੰ	sਤਸਭਿ	ਖਸਮ	ਕੇ	ਕਉਣੁ	ਕੀਮਤਿ	ਪਾ	ਵੈ
ਕਹਨਿ	ਧਿਆਇਨਿ	ਸੁਣਨਿ	ਨਿਤ	ਸੇ	ਭਗਤਸੁ	ਹਾ	ਵੈs	ਅਗਮੁ	ਅਗੋਚਰੁ	ਸਾਹਿ	ਬੇ	ਦੂਸਰੁ	ਲਵੈਨ	ਲਾ	ਵੈ
ਮਮ	ਮਮ	ਮਮ	ਗ	ਨ	ਧਨ	ਧ	ਮਗ	ਪ	ਧਧ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗਗ	ਮਗ	ਰੁ
ਸਚੁਪੂਰੈ	ਗੁਰਉਪ	ਦੇਸਿ	ਆ	ਨਾ	ਨਕੁਸੁ	ਣਾ	ਵੈs	ਨਾ	ਨਕੁਸੁ	ਣਾ	ਵੈ	ਨਾ	ਨਕੁ	ਸੁs	ਣਾ
ਸ	-	-	-												
ਵੈ	s	s	s												
x				x				x					x		

੨੬-ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰਾਂ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦੁਰਮਾਂਕੁਰੇ' ਅਨੁਸਾਰ ਵਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਅਤੇ ਮਧਿਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਗ ਅਤੇ ਧ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਧਿਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਕੋਮਲ ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਤੀਵਰ ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਅਨੁਸਾਰ ਜਦ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਤੀਵਰ ਨ ਲਗੇ ਅਤੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧ ਨਾ ਲਗੇ ਤਦ ਉਹੀ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਵਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਅਨੁਸਾਰ 'ਜਬ ਤੀਖੋਹਿ ਨਿਖਾਦ ਹੈ ਚੜ੍ਹਤੇ ਪੈਵਤ ਨਾਹਿ। ਤਬ ਇਹ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗਹਿ ਬਿੰਦਾਬਨੀ ਕਹਾਇ' ਭਾਵ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਹੀ ਬਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਤੀਵਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਵੇ ਤੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪੈਵਤ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਅਨੁਸਾਰ ਨ ਸ, ਰ, ਮ ਪ, ਨ ਸੰ, ਨੁ ਪ ਮ ਰ ਸ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗ ਅਤੇ ਧ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ' ੧੫ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੨ ਠਾਠ ਮੰਨੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਏਮਨ ਠਾਠ ਵਿੱਚ 'ਗ' ਮਧਿਅਮ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਪੈਵਤ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਸਥਾਨ ਲੈ ਲਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰੰਗ ਠਾਠ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਠਾਠ ਤੋਂ ਸਾਰੰਗ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਹਿਰਦੈ ਨਾਰਾਯਣ ਦੇਵ ਨੇ 'ਹਿਰਦੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਵਿੱਚ ੧੨ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਨੂੰ ਵੀ ੧੦ਵਾਂ ਮੇਲ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠੁਲ ਨੇ 'ਚੰਦ੍ਰੋਦਯ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸਾਰੰਗ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਰਾਗ ਦੇਸ਼ਕਾਰ ਤੋਂ ਸਾਰੰਗ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ੨੦ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸਾਰੰਗ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਕੰਠ ਨੇ 'ਰਸ-ਕੌਮੁਦੀ' ਵਿੱਚ ੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸਾਰੰਗ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਵਭੱਟ ਨੇ 'ਅਨੂਪ ਬਿਲਾਸ' ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ੭੦ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੂੰ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸਾਰੰਗ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੁਲਾਜੀਰਾਵ ਭੌਂਸਲੇ ਨੇ 'ਸੰਗੀਤ ਸਾਰਾਮ੍ਰਿਤ' ੧੭੮੩ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੧ ਜਨਕ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਜਨਕ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸਾਰੰਗ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਰਲ ਮਧੁਰ ਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਅ ਰਾਗ ਹੈ। ਕੁਝ ਸ਼ਾਸਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਜਾਂ ਬਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਦਰਬਾਰੀ ਜਾਂ ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ, ਤੋੜੀ ਜਾਂ ਮੀਆਂ ਕੀ ਤੋੜੀ

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਇੱਕੋ ਹੀ ਰਾਗ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰਾਂ ਹੀ ਸਾਰੰਗ ਜਾਂ ਬਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਦੇਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਐਸਾ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮਥੁਰਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬਿੰਦਾਬਨ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਜੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲੀਲਾਵਾਂ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਅ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਬਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਪੈ ਗਿਆ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਉਪਜ ਲੋਕ ਧੁਨ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕ ਧੁਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਦਿੱਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਗ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਮਧੁਰ ਸੁਰਾਂ ਸਪੇਰੇ ਦੀ ਬੀਨ ਤੇ ਚਰਵਾਹਿਆਂ ਦੀ ਵੰਝਲੀ ਤੇ ਆਮ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ੧੯੧੮ ਈ. ਵਿੱਚ 'ਦਿੱਲੀ-ਸੰਗੀਤ-ਪਰੀਸ਼ਦ' ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੱਤ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸ਼ੁੱਧ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਭਾਵ ਔੜਵ-ਔੜਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਏ, ਜੋ ਅੱਜ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਤਾਂ ਇਹੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਏ ਪਰ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਧੈਵਤ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਏ। ਤੀਜੇ ਮੱਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰੋਹ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਪਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਆਰੋਹ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ 'ਦਿੱਲੀ-ਸੰਗੀਤ-ਪਰੀਸ਼ਦ' ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਤੇ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਬਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਮਧਿਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਮੰਨਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਜੇ ਮੰਦਰ ਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਮਧਿਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਮੱਧ ਅਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਬਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਮਧਿਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਮਧਿਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਆਰੋਹ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਠੀਕ ਸਰੂਪ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਬਿਲਮਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਬਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਅਨੁਸਾਰ ਸ ਰ ਮ ਪ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਨੁ ਪ ਮ ਰ ਸ। ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੋਮਲ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਤੋਂ ਉਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੀ ਆਰੋਹ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਅੱਜ ਮਧਿਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੁ ਸ ਰ ਮ ਪ ਨ ਸੰ - ਸੰ ਧ ਪ ਨੁ ਪ ਮ ਰ ਸ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਵਕਰ ਸ਼ਾੜਵ ਹੈ। ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਧੈਵਤ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਧ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੋਂ ਘਿਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੰ ਧ ਪ ਜਾਂ ਸੰ ਨੁ ਧ ਨੁ ਪ ਜਾਂ ਸੰ ਧ ਪ ਨੁ ਪ ਜਾਂ ਸੰ ਧ ਪ ਮ ਨੁ ਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ/ਬਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਅੱਜ ਜੋ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੈ ਉਹ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ, ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਰੂਪ ਨਾਲ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਠਮਰੀ ਅੰਗ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹੋਰ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਗਾਇਨ-ਵਾਦਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਕੁ ਸਵਰ ਸੰਗਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ, ਨੁ ਸ ਰ, ਰ ਮ ਰ, ਰ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਨੁ ਪ, ਮ

ਪ ਨ - ਸੰ ਨੁ ਪ, ਰ ਪ ਮ ਰ, ਸ ਨ ਸ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਛਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਧਿਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਹੋਰ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਰੰਗ, ਸਾਮੰਤ ਸਾਰੰਗ, ਬਡਹੰਸ ਸਾਰੰਗ, ਮੀਆਂ ਕੀ ਸਾਰੰਗ ਆਦਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੯ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਗ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਜੇਹਾ ਕਿ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। 'ਸਾਲੂ ਸਾਰਗ ਸਾਗਰਾ ਅਉਰ ਗੋਂਡ ਗੰਭੀਰ'। ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ, ਮਧਮਾਧਵੀ, ਦੇਵਗਿਰੀ, ਮਲਾਰ ਨਟ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਸਾਰੰਗ ਬਣਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸ਼ਿਵ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਨਟ ਨਾਰਾਯਣ ਦੀ ਰਾਗਨੀ ਮੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਰਤ ਮਤ ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਮੇਲ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਹੈ - ਦੇਵਗਿਰੀ ਮਲਾਰ ਤੇ ਨਾਟ। ਹੋਰ ੧੪ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੇਦ ਹਨ। ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਖੋਜ ਪੰਨਾ ੩੬ ਅਨੁਸਾਰ 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ', 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ', 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਸਾਰਗ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ 'ਰਾਗ ਦੀਪਕਾ' ਵਿੱਚ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਤੇ 'ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ' ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਕਰਕੇ ਲਿਖੀ ਹੈ। 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਵਗਿਰੀ, ਮਲਾਰ, ਨਟ ਤਿੰਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਰੰਗ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਚੌਦਾਂ ਭੇਦ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਰੰਗ, ਬਿੰਦਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ, ਬਡਹੰਸ ਸਾਰੰਗ ਆਦਿ। 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਅਨੁਸਾਰ 'ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ ਏਕ ਸੁਰ ਮਧ ਮਧਵੀ ਮਿਲਾਈ। ਦੇਵਗਿਰੀ ਮਲਾਰ ਨਟ ਸੋ ਮਿਲ ਤਬ ਸਾਰੰਗ ਸੁਰ ਪਾਈ'। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਦਾ ਦੁਰਬਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਨੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਵਿੱਚ ਐਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਾਲਾ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨ ਪੰ. ੧੭੬ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਪਹਿਚਾਨ ੧੪ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰਕਾਰ ਸ਼ਾਰੰਗ ਦੇਵ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਦੇ ੭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ ਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਗ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਹੈ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿੰਦਾਵਨੀ ਸਾਰੰਗ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸਲੋਕ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਅਰੋਹ - ਸ ਰ ਮ ਪ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨੁ ਪ ਮ ਰ ਸ। ਪਕੜ- ਨ ਸ ਰ, ਮ ਰ, ਪ ਮ ਰ, ਨ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ', ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ', ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ', ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ',

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਸੰਤ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਬ ਨੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ', ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਤੇ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ' ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ, ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਨੇ ਸਾਰਗ ਦਾ ਔੜਵ ਜਾਤੀ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗ ਸਾਰਗ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇੱਥੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਨੂੰ ਛੱਬੀਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ਪੰਨਾ ੧੧੯੭ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੧ ਦੇ ੫, ਮ:੩ ਦੇ ੩, ਮ:੪ ਦੇ ੧੩, ਮ:੫ ਦੇ ੧੪੨ ਤੇ ਮ:੬ ਦੇ ੪ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੫ ਦੁਪਦੇ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ੬ ਸ਼ਬਦ ੧੨੦੦ ਤੋਂ ੧੨੦੨ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹਨ ਤੇ ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੬ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ੧੦ ਸ਼ਬਦ ੧੨੨੯ ਤੋਂ ੧੨੩੧ ਪੰਨਾ ਤੇ ਹਨ। ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਰਾਇ ਮਹਮੇ ਹਸਨੇ ਕੀ ਧੁਨਿ ੧੨੩੭ ਤੋਂ ੧੨੫੧ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ੩੬ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਉੜੀ ਨੰ.੩੫ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਸਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਪਉੜੀ ਨੰ.੧ ਤੇ ੩੪ ਨਾਲ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਸਲੋਕ ਹਨ ਹੋਰ ਪਉੜੀਆਂ ਨਾਲ ਦੋ-ਦੋ ਸਲੋਕ ਕੁਲ ੭੪ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਗੁਰ ਵਿਅਕਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮ:੧ ਦੇ ੩੩, ਮ:੨ ਦੇ ੯, ਮ:੩ ਦੇ ੨੩, ਮ:੪ ਦੇ ੬ ਤੇ ਮ:੫ ਦੇ ੩ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ੧੨੫੧ ਤੋਂ ੧੨੫੩ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ੩, ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੩, ਭਗਤ ਪਰਮਾਨੰਦ ਜੀ ਦਾ ੧ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਰਪਣ' ਪੋਥੀ ਨੰਬਰ ੧ ਪੰਨਾ ੧੨੯ ਅਨੁਸਾਰ "ਛਾਡਿ ਮਨ ਹਰਿ ਬਿਮੁਖਨ ਕੇ ਸੰਗੁ" ਇਹ ਇਕੱਲੀ ਤੁਕ ਸੂਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੫ ਸੂਰਦਾਸ "ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਗ ਬਸੇ ਹਰਿ ਲੋਕ" ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਸ਼ਬਦ ਅੰਕ ਦਾ ਜੋੜ ਵੀ ੨।।੧।।੮।। ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸੂਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਇੱਕ ਤੁਕ ਸੱਤਵਾਂ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਸਾਰਗ	ਥਾਟ-ਕਾਫੀ	ਸਵਰ-ਦੋਨੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸੁੱਧ
ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਧੈਵਤ		ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਔੜਵ
ਵਾਦੀ-ਰਿਸ਼ਭ	ਸੰਵਾਦੀ-ਪੰਚਮ	ਸਮਾਂ-ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ
ਆਰੋਹ-ਸ, ਨ ਸ, ਰ ਮ ਪ, ਨ ਸੰ।		ਅਵਰੋਹ - ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਰ ਸ।
ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਨ ਸ ਰ, ਮ ਰ, ਪ ਮ ਰ, ਨ ਸ।		

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਨ ਸ, ਨ ਸ ਰ, ਰ ਮ ਰ, ਸ ਨ ਸ, ਸ ਨੁ ਪ, ਮੁ ਪੁ ਨੁ ਪੁ, ਮੁ ਪੁ ਨੁ ਸ ਨੁ ਪੁ, ਮੁ ਪੁ ਨੁ - ਸ, ਨੁ ਸ ਰ, ਰ ਮ ਰ, ਰ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਮ, ਪ ਮ, ਮ ਪ ਮ ਰ, ਰ ਮ ਪ ਮ ਰ, ਰ ਮ ਰ, ਸ ਨੁ ਸ ਰ, ਰ ਮ ਰ ਸ, ਨੁ ਸ।

ਸ, ਨੁ ਸ ਰ, ਰ ਮ ਪ, ਰ ਮ ਪ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨ - ਨ ਸੰ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਸੰ ਰੰ ਨ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਰ, ਨੁ ਸ ਰ ਮ ਪ ਮ ਰ, ਨੁ ਸ ਰ ਮ ਰ, ਰ ਮ ਰ ਸ, ਸ ਨੁ ਸ।

ਰ ਮ ਪ, ਰ ਮ ਪ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ, ਪ ਨ ਸੰ, ਨ ਸੰ ਰੰ ਨ ਸੰ, ਨ ਸੰ ਰੰ, ਰੰ ਮੰ ਰੰ ਸੰ, ਰੰ ਮੰ ਰੰ, ਮੰ ਪੰ ਮੰ ਰੰ, ਰੰ ਮੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਨ ਨ ਸੰ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਰ ਮ ਪ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਰ, ਰ ਮ ਰ, ਸ ਰ ਨੁ - ਸ ਪੁ ਨੁ ਸ।

(ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪) (੧੨੩੮-੩੯)

ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੨॥ ਜਿਨ ਵਡਿਆਈ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਕੀ ਤੇ ਰਤੇ ਮਨ ਮਾਹਿ॥ ਨਾਨਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਏਕੁ ਹੈ ਦੂਜਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਹਿ॥ ਨਾਨਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਮਨੈ ਮਾਹਿ ਪਾਈਐ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ॥ ਤਿਨ੍ਹੀ ਪੀਤਾ ਰੰਗ ਸਿਉ ਜਿਨ੍ ਕਉ ਲਿਖਿਆ ਆਦਿ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਵਡਿਆਈ-ਸੋਭਾ। ਰਤੇ-ਰੰਗੇ ਹੋਏ। ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਾਮ- ਜਲ। ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ-ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ। ਰੰਗ ਸਿਉ-ਸੁਆਦ ਨਾਲ। ਆਦਿ-ਪੁਰ ਤੋਂ, ਮੁੱਢ ਤੋਂ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											ਸ-ਨੁਸ ਵਾਸਹਿਸ
ਰ-ਰਸ ਗੁਸਰੂਸ	ਨੁਸਰ- ਜਿਸਨਸ	ਮਰਸਸ ਵਡਿਆਈ	ਨੁਸਰ- ਤੇਸਰੇਸ	ਮਮਰ- ਨਾਮਕੀਸ	ਪ-ਮਪ ਤੇਸਰਤੇ	ਮਪਨੁਪ ਮਸਨਸ	ਮਰਸ- ਮਾਸਹਿਸ	----- ਸਸਸ	ਮਰਪਪ ਨਾਸਨਕ	ਮਨੁਨੁਪ ਅੰਸਮ੍ਰਿਤੁ	ਮਪਨ- ਏਕੁਰੈਸ
ਸੰ-ਨਸੰ ਦੂਜਾਸ	ਸੰਰੰਨਸੰ ਅੰਸਮ੍ਰਿਤੁ	ਨਸੰਨੁਪ ਨਾਹਿਸ	----- ਸਸਸ	ਮ-ਪਪ ਨਾਨਕ	ਮਪਮਰ ਅੰਸਮ੍ਰਿਤੁ	ਨੁਸਰਰ ਮਨੈਮਾਹਿ	ਮਮਪਪ ਪਾਈਐਗੁਰ	ਨੁਨੁਪਪ ਪਰਸਾਦਿ	ਮਪਨਸੰ ਤਿਨ੍ਹੀਪੀਤਾ	ਮਪਨਸੰ ਤਿਨ੍ਹੀਪੀਤਾ	ਮਪਨਸੰ ਤਿਨ੍ਹੀਪੀਤਾ
ਰੰਰੰ ਰੰਗ	ਨਸੰ ਸਿਉ	ਨਸੰਰੰਮੰ ਜਿਸਨੁਸ	ਰੰਰੰਸੰ- ਕਉਸ	ਨਸੰਰੰਸੰ ਲਿਸਖਿਸ	ਨੁਪ ਆਸ	ਰਮਪ- ਆਸਦਿਸ	ਮਰਰਮ ਸਲਿਖਿ	ਰਸਨੁਸ ਆਸਆਦਿ	ਰਮਰਸ ਲਿਖਿਆਸ	ਨੁਸਰਮ ਆਦਿਲਿਖਿ	ਰਸਨੁਸ ਆਸਆਦਿ
ਰਰਸਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ											
x		0		2		0		3		4	

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫ ਦੁਪਦੇ ਘਰੁ ੪ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੨੦੯)

ਮੋਹਨ ਘਰਿ ਆਵਹੁ ਕਰਉ ਜੋਦਰੀਆ॥ ਮਾਨੁ ਕਰਉ ਅਭਿਮਾਨੈ ਬੋਲਉ ਭੂਲ ਚੂਕ ਤੇਰੀ ਪ੍ਰਿਅ ਚਿਰੀਆ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਨਿਕਟਿ ਸੁਨਉ ਅਰੁ ਪੇਖਉ ਨਾਹੀ ਭਰਮਿ ਭਰਮਿ ਦੁਖ ਭਰੀਆ॥ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਗੁਰ ਲਾਹਿ ਪਾਰਦੇ ਮਿਲਉ ਲਾਲ ਮਨੁ ਹਰੀਆ॥੧॥ ਏਕ ਨਿਮਖ ਜੇ ਬਿਸਰੈ ਸੁਆਮੀ ਜਾਨਉ ਕੋਟਿ ਦਿਨਸ ਲਖ ਬਰੀਆ॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਕੀ ਭੀਰ ਜਉ ਪਾਈ ਤਉ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਮਿਰੀਆ॥੨॥੧॥੨੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਘਰਿ-ਹਿਰਦੇ-ਘਰ। ਜੋਦਰੀਆ-ਮਿੰਨਤ। ਅਭਿਮਾਨੈ-ਅਹੰਕਾਰ। ਚਿਰੀਆ-ਦਾਸੀ। ਅਰੁ-ਅਤੇ। ਪੇਖਉ-ਮੈਂ ਵੇਖਦੀ ਹਾਂ। ਭਰਮਿ-ਭਟਕ ਕੇ। ਭਰੀਆ-ਫਸੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਲਾਹਿ-ਦੂਰ ਕਰ। ਪਾਰਦੇ-ਪਰਦਾ। ਹਰੀਆ-ਹਰਾ-ਭਰਾ। ਨਿਮਖ-ਅੱਖ ਝਮਕਣ ਜਿਤਨਾਂ ਸਮਾਂ। ਕੋਟਿ-ਕੌੜਾਂ। ਬਰੀਆ-ਵਫ਼੍ਰੇ। ਭੀਰ-ਭੀੜ, ਇਕੱਠ। ਮਿਰੀਆ-ਮਿਲ ਗਈ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਨੁਸ	ਰਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁਨੁ
								ਸੋS	SS	ਹ	ਨ	ਘ	ਰਿ	ਆ	ਵਹੁ
ਪ	ਪੁਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	-	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰਰ	-
ਕ	ਰਉ	S	S	ਜੋ	ਦ	ਰੀ	ਆ	ਮਾ	S	ਨੁ	S	ਕ	S	ਰਉ	S
ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	-	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਨ	ਸੰ
ਅ	ਭਿ	ਮਾ	ਨੈ	ਬੋ	S	ਲਉ	S	ਭੂ	S	ਲ	S	ਚੂ	S	ਕ	S
ਨੁ	ਨੁ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸ								
ਤੇ	ਰੀ	ਪ੍ਰਿਅ	S	ਚਿ	ਰੀ	ਆS	SS								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਪ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	ਪੁਪ	ਨ	ਨ
								ਨਿ	ਕ	ਟਿ	S	ਸੁ	ਨਉ	ਅ	ਰੁ
ਸੰ	-	ਸੰਸੰ	-	ਨ	-	ਸੰ	-	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਪੇ	S	ਖਉ	S	ਨਾ	S	ਹੀ	S	ਭ	ਰ	ਮਿ	S	ਭ	ਰ	ਮਿ	S
ਮ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ								
ਦੁ	S	ਖ	S	ਭ	ਰੀS	ਆS	SS								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸ ਰਮ ਪਨੁ ਪਮ ਰਮ ਪਮ ਰਸ ਨੁਸ
- 2) ਨੁਸ ਰਮ ਪਨੁ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਮ ਰਸ
- 3) ਰਮ ਪਨੁ ਪ- ਮਪ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਮ ਰਸ
- 4) ਨਸੰ ਨੁਪ ਪਨੁ ਪਮ ਰਮ ਪਮ ਰਸ ਨੁਸ
- 5) ਨੁਸ ਰਮ ਰਸ ਨੁਸ ਰਮ ਪਨੁ ਪ- ਮਪ ਨਸੰ ਨੁਪ ਪਨੁ ਪਮ ਰਮ ਪਮ ਰਸ ਨੁਸ
- 6) ਨੁਸ ਰਸ ਨੁਸ ਰਮ ਰਸ ਨੁਸ ਰਮ ਪਨੁ ਪਮ ਰਸ ਨੁਸ ਰਮ ਪਨੁ ਸੰਨੁ ਪਮ ਰਸ
- 7) ਰਮ ਪਮ ਰਸ ਨੁਸ ਰਮ ਪਨੁ ਪਮ ਰਸ ਨੁਸ ਰਮ ਪਨੁ ਸੰਰੰ ਸੰਨੁ ਪਮ ਰਸ ਨੁਸ
- 8) ਨੁਸ ਰਮ ਰ- ਰਮ ਪਮ ਰ- ਰਮ ਪਨੁ ਪਮ ਰ- ਰਮ ਪਨੁ ਸੰਨੁ ਪਮ ਰ- ਨੁਸ

- 1) ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਆਵਰਤ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਸੱਮ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਅਸਥਾਈ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) ਮੁਖੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਤੇ 'ਕ ਰਉ' ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਕਹਿ ਕੇ 9ਵੀਂ-10ਵੀਂ

ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਕ ਰਉ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਵਾਲਾ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੨੨੭)

ਮਾਖੀ ਰਾਮ ਕੀ ਤੂ ਮਾਖੀ॥ ਜਹ ਦੁਰਗੰਧ ਤਹਾ ਤੂ ਬੈਸਹਿ ਮਹਾ ਬਿਖਿਆ ਮਦ ਚਾਖੀ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
ਕਿਤਹਿ ਅਸਥਾਨਿ ਤੂ ਟਿਕਨੁ ਨ ਪਾਵਹਿ ਇਹ ਬਿਧਿ ਦੇਖੀ ਆਖੀ॥ ਸੰਤਾ ਬਿਨੁ ਤੈ ਕੋਇ ਨ ਛਾਡਿਆ
ਸੰਤ ਪਰੇ ਗੋਬਿਦ ਕੀ ਪਾਖੀ॥੧॥ ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਗਲੇ ਤੈ ਮੇਹੇ ਬਿਨੁ ਸੰਤਾ ਕਿਨੈ ਨ ਲਾਖੀ॥ ਨਾਨਕ
ਦਾਸੁ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨਿ ਰਾਤਾ ਸਬਦੁ ਸੁਰਤਿ ਸਚੁ ਸਾਖੀ॥੨॥੯੯॥੧੨੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਾਖੀ-ਮੱਖੀ, (ਮਾਇਆ)। ਦੁਰਗੰਧ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬੋ। ਬੈਸਹਿ-ਬੈਠਦੀ ਹੈ। ਬਿਖਿਆ-ਹੇ ਮਾਇਆ! ਮਹਾ ਮਦ ਚਾਖੀ-ਤੂੰ ਵੱਡਾ ਨਸ਼ਾ ਚੱਖਦੀ ਹੈ। ਪਾਖੀ-ਪਾਸੇ, ਸ਼ਰਨ। ਨ ਲਾਖੀ-ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ। ਰਾਤਾ-ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ। ਸਾਖੀ-ਵੇਖਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮੁਪ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	ਰ	ਸ
								ਮਾਸ	SS	ਖੀ	S	S	ਰਾ	S	ਮ
ਰ	-	ਰਪ	ਪਮ	ਰ	-	ਸ	-	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	S
ਕੀ	S	ਤੂS	SS	ਮਾ	S	ਖੀ	S	ਜ	ਹ	ਦੁ	ਰ	ਗੰ	S	ਧ	S
ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਤ	ਹਾ	ਤੂ	S	ਬੈ	S	ਸ	ਹਿ	ਮ	S	ਹਾ	S	ਬਿ	ਖਿ	ਆ	S
ਪਨੁ	ਪਮ	ਮਪ	ਮਰ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ								
ਮS	SS	ਦS	SS	ਚਾS	SS	ਖੀS	SS								
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	ਮਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	-
								ਕਿ	ਤਹਿ	ਅ	ਸ	ਥਾ	ਨਿ	ਤੂ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਟਿ	ਕ	ਨੁ	ਨ	ਪਾ	S	ਵ	ਹਿ	ਇ	S	ਹ	S	ਬਿ	S	ਧਿ	S
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ								
ਦੇ	S	ਖੀ	S	ਆS	SS	ਖੀS	SS								
X				2				0				3			

(ਤੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਕਬਿੱਤ॥) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ:੧੦

ਬੰਗ ਕੇ ਬੰਗਾਲੀ ਫਿਰਹੰਗ ਕੇ ਫਿਰੰਗਾਵਾਲੀ ਦਿਲੀ ਕੇ ਦਿਲਵਾਲੀ ਤੇਰੀ ਆਗਿਆ ਮੈ ਚਲਤ ਹੈ। ਰੋਹ ਕੇ ਰੁਹੇਲੇ ਮਾਘ ਦੇਸ ਕੇ ਮਘੇਲੇ ਬੀਰ, ਬੰਗ ਸੀ ਬੁੰਦੇਲੇ ਪਾਪ ਪੁੰਜ ਕੇ ਮਲਤ ਹੈ। ਗੋਖਾ ਗੁਨ ਗਾਵੈ

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਚੀਨ ਮਚੀਨ ਕੇ ਸੀਸ ਨਜਾਵੈ ਤਿੱਬਤੀ ਧਿਆਇ ਦੇਖ ਦੇਹ ਕੇ ਦਲਤ ਹੈ। ਜਿਨੈ ਤੋਹਿ ਧਿਆਇਓ ਤਿਨੈ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪਾਇਓ ਸਰਬ ਧਨ ਧਾਮ ਫਲ ਫੂਲ ਸੋ ਫਲਤ ਹੈ।੩॥੨੫੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਬੰਗ-ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਨਾਮ। ਫਿਰਹੰਗ-ਯੌਰਪ। ਫਿਰੰਗਾਵਾਲੀ-ਯੌਰੋਪੀਅਨ, ਪੱਛਮੀ ਗੋਰੇ ਲੋਕ। ਦਿਲਵਾਲੀ-ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਾਸੀ। ਰੁਹੇਲੇ-ਰੁਹੇਲ ਖੰਡ ਵਾਸੀ। ਮਾਘ-ਮਗਧ ਦੇਸ਼। ਮਘੋਲੇ-ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਤੀ। ਬੰਗ ਸੀ-ਕੁਰਮ ਤੇ ਕੁਹਟ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ। ਬੁੰਦੇਲੇ-ਬੁੰਦੇਲ ਖੰਡ ਦੇ ਵਾਸੀ। ਗੋਖਾ-ਗੋਰਖੇ। ਮਚੀਨ-ਚੀਨ ਨਾਲ ਲਗਦਾ ਮਨਚੂਰੀਆ ਦਾ ਇਲਾਕਾ।

**ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਪਨੁ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
												ਜਿs	ਨੈs	ਤੋs	ਹਿs
ਰੁ	ਰੁ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪੁ	ਮ	ਮ	ਰੁ	ਸ	ਮਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ
ਧਿਆ	ਇਓ	ਤਿ	ਨੈ	ਪੂ	ਰ	ਨ	ਪ੍ਰ	ਤਾ	ਪ	ਪਾਇ	ਓ	ਸਰ	ਬ	ਧ	ਨ
ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ				
ਧਾ	ਮ	ਫ	ਲ	ਫੂ	ਲ	ਸੋ	ਫ	ਲs	ਤs	ਹੈs	ss				
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

												ਮ	ਮ	ਪ	ਨ
												ਬੰ	ਗ	ਕੇ	s
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	-
ਬੰ	ਗਾ	ਲੀ	s	ਫਿਰ	ਹੰਗ	ਕੇ	ਫਿ	ਰੰ	ਗਾ	ਵਾ	ਲੀ	ਦਿ	ਲੀ	ਕੇ	s
ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ				
ਦਿਲ	ਵਾ	ਲੀ	ਤੇਰੀ	ਆ	ਗਿ	ਆ	ਮੈ	ਚ	ਲs	ਤs	ਹੈs				
x				2				0				3			

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੨੧੯)

ਆਇਓ ਸੁਨਨ ਪੜਨ ਕਉ ਬਾਣੀ॥ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿ ਲਗਹਿ ਅਨ ਲਾਲਚਿ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਪਰਾਣੀ॥੧॥੨॥੩॥੪॥੫॥੬॥੭॥੮॥੯॥੧੦॥੧੧॥੧੨॥੧੩॥੧੪॥੧੫॥੧੬॥੧੭॥੧੮॥੧੯॥੨੦॥੨੧॥੨੨॥੨੩॥੨੪॥੨੫॥੨੬॥੨੭॥੨੮॥੨੯॥੩੦॥੩੧॥੩੨॥੩੩॥੩੪॥੩੫॥੩੬॥੩੭॥੩੮॥੩੯॥੪੦॥੪੧॥੪੨॥੪੩॥੪੪॥੪੫॥੪੬॥੪੭॥੪੮॥੪੯॥੫੦॥੫੧॥੫੨॥੫੩॥੫੪॥੫੫॥੫੬॥੫੭॥੫੮॥੫੯॥੬੦॥੬੧॥੬੨॥੬੩॥੬੪॥੬੫॥੬੬॥੬੭॥੬੮॥੬੯॥੭੦॥੭੧॥੭੨॥੭੩॥੭੪॥੭੫॥੭੬॥੭੭॥੭੮॥੭੯॥੮੦॥੮੧॥੮੨॥੮੩॥੮੪॥੮੫॥੮੬॥੮੭॥੮੮॥੮੯॥੯੦॥੯੧॥੯੨॥੯੩॥੯੪॥੯੫॥੯੬॥੯੭॥੯੮॥੯੯॥੧੦੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਬਿਰਥਾ-ਵਿਅਰਥ। ਜਨਮੁ ਪਰਾਣੀ-ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਦਾ ਜਨਮ। ਅਚੇਤ ਮਨ-ਹੇ ਗਾਫਿਲ ਮਨ! ਕਥੀ-ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਕਥ-ਜਿਸਦਾ ਸਰੂਪ ਬਿਆਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਛੁਟਕੈ-ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਕਤਿ-ਸ਼ਕਤੀ। ਵਖਾਣੀ-ਮੈਂ ਉਚਾਰਾਂ। ਪ੍ਰਭ ਭਾਣੀ-ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭਾ ਗਏ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਰਮ ਆs	ਪਮ SS	ਰ ਇ	-ਨੁ sਓ	-ਸ SS
ਰ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਪਪ	ਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ	ਰ	ਰ	ਮ	ਪ
ਸੁ	ਨ	ਨ	s	ਪ	ੜ	ਨ	ਕਉ	ਬਾ	SS	ਣੀs	ਨਾs	s	ਮੁ	s	s
ਨੁ	ਨੁ	ਪ	-	ਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	-	ਸੰ
ਵਿ	ਸਾ	ਰਿ	s	ਲ	ਗਹਿ	ਅ	ਨ	ਲਾ	ਲ	ਚਿ	ਬਿ	ਰ	ਥਾ	s	s
ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰ	ਪ	ਮ	-	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ					
ਜ	ਨ	ਮੁ	s	ਪ	s	ਰਾ	s	ਣੀs	SS	SS					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਮ	ਪ	ਨੁ	-	ਪ
											ਸ	ਮ	ੜ	s	s
ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ
ਅ	ਚੇ	ਤ	s	ਚੇ	ਤਿ	ਮ	ਨ	ਮੇ	s	ਰੇ	ਕ	s	ਥੀ	s	s
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਨੁ	ਸ					
ਸੰ	s	ਤ	ਨ	ਅ	ਕ	ਥ	s	ਕ	ਹਾ	ਣੀ					
x				2				0				3			

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੨੨੭)

ਮਾਈ ਰੀ ਮਾਤੀ ਚਰਣ ਸਮੂਹ॥ ਏਕਸੁ ਬਿਨੁ ਹਉ ਆਨ ਨ ਜਾਨਉ ਦੁਤੀਆ ਭਾਉ ਸਭ ਲੂਹ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤਿਆਗਿ ਗੁਪਾਲ ਅਵਰ ਜੇ ਕਰਣਾ ਤੇ ਬਿਖਿਆ ਕੇ ਖੂਹ॥ ਦਰਸ ਪਿਆਸ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਮੋਹਿਓ ਕਾਢੀ
ਨਰਕ ਤੇ ਧੂਹ॥੧॥ ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਮਿਲਿਓ ਸੁਖਦਾਤਾ ਬਿਨਸੀ ਹਉਮੈ ਹੂਹ॥ ਰਾਮ ਰੰਗਿ ਰਾਤੇ ਦਾਸ
ਨਾਨਕ ਮਉਲਿਓ ਮਨੁ ਤਨੁ ਜੂਹ॥੨॥੯੫॥੧੧੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਾਤੀ-ਮਸਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਸਮੂਹ-ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ। ਆਨ-ਹੋਰ। ਦੁਤੀਆ-ਦੂਜਾ। ਭਾਉ-ਪਿਆਰ। ਲੂਹ-ਸਾੜ
ਵਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਿਖਿਆ ਕੇ ਖੂਹ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਖੂਹ। ਧੂਹ-ਖਿੱਚ ਕੇ। ਹੂਹ-ਰੋਲਾ। ਰਾਤੇ-ਰੰਗੇ ਗਏ। ਮਉਲਿਓ-ਖਿੜ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
ਜੂਹ-ਖੁਲ੍ਹੀ ਧਰਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂ ਆਦਿਕ ਚਰਦੇ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												-	ਨੁ	ਮ	ਪ
												s	ਮਾ	ਈ	ਰੀ
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ	-	ਰ	ਮ	ਪ
ਮਾ	s	ਤੀ	s	ਚ	ਰ	ਣ	s	ਸs	SS	ਮੂਹ	SS	s	ਏ	ਕ	ਸੁ

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	-	ਨੁ	ਨੁ	ਸ	-	ਮ	ਪ	ਨ
ਬਿ	ਨੁ	ਹੁ	ਉ	ਆ	ਸ	ਨ	ਨ	ਜਾ	ਸ	ਨ	ਉ	ਸ	ਸ	ਦੁ	ਤੀ	ਆ
ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	-	ਰਮ	ਪਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁ	ਸ			
ਭਾ	ਸ	ਉ	ਸ	ਸ	ਸ	ਭ	ਸ	ਲੂਹ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ			
x				2				0					ਸ			

ਅੰਤਰਾ

ਪ	-	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	-	ਮ	ਪ	ਨੁ	
ਗੁ	ਸ	ਪਾ	ਲ	ਅ	ਵ	ਰ	ਜੋ	ਕ	ਰ	ਣਾ	ਸ	ਸ	ਤਿ	ਆ	ਗਿ	
ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਰਮ	-ਰ	ਸਰ	-ਸ	ਨੁ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	
ਬਿ	ਖਿ	ਆ	ਸ	ਕੇ	ਸ	ਸ	ਸ	ਖੂਹ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਤੇ	ਸ	ਸ	
x				2				0					3			

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੨੨੫)

ਮਾਈ ਰੀ ਮਨੁ ਮੇਰੇ ਮਤਵਾਰੇ॥ ਪੇਖਿ ਦਇਆਲ ਅਨਦ ਸੁਖ ਪੂਰਨ ਹਰਿ ਰਸਿ ਰਪਿਓ ਖੁਮਾਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
 ਨਿਰਮਲ ਭਏ ਉਜਲ ਜਸੁ ਗਾਵਤ ਬਹੁਰਿ ਨ ਹੋਵਤ ਕਾਰੇ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ ਡੋਰੀ ਰਾਚੀ ਭੋਟਿਓ
 ਪੁਰਖੁ ਅਪਾਰੇ॥੧॥ ਕਰੁ ਗਹਿ ਲੀਨੇ ਸਰਬਸੁ ਦੀਨੇ ਦੀਪਕ ਭਇਓ ਉਜਾਰੇ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਰਸਿਕ
 ਬੈਰਾਗੀ ਕੁਲਹ ਸਮੂਹਾਂ ਤਾਰੇ ॥੨॥੮੭॥੧੧੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਤਵਾਰੇ-ਮਸਤਾ। ਪੇਖਿ-ਵੇਖ ਕੇ। ਰਸਿ-ਰਸ ਨਾਲ। ਰਪਿਓ-ਰੰਗਿਆ ਗਿਆ। ਖੁਮਾਰੇ-ਮਸਤੀ। ਬਹੁਰਿ-ਮੁੜ।
 ਕਾਰੇ-ਕਾਲਾ। ਡੋਰੀ ਰਾਚੀ-ਸੁਰਤ ਜੁੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਭੋਟਿਓ-ਮਿਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਰੁ-ਹੱਥ। ਗਹਿ-ਫੜ ਕੇ। ਸਰਬਸੁ-ਸਾਰਾ
 ਧਨ -ਪਦਾਰਥ। ਦੀਪਕ-ਦੀਵਾ। ਰਸਿਕ-ਰਸੀਆ। ਬੈਰਾਗੀ-ਪ੍ਰੇਮੀ। ਕੁਲਹ ਸਮੂਹਾਂ-ਸਾਰੀਆਂ ਕੁਲਾਂ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
 ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
									ਰ	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ
									ਮਾ	ਈ	ਸ	ਰੀ	ਸ	ਸ	ਸ
ਪ	ਪ	ਰ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ	-	ਰ	ਮ	ਰ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ
ਮ	ਨੁ	ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਤ	ਵਾ	ਰੇ	ਸ	ਪੇ	ਸ	ਖਿ	ਦਇ	ਆ	ਲ	ਸ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਮ	ਪ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਅ	ਨਦ	ਸੁ	ਖ	ਪੂ	ਸ	ਰ	ਨ	ਸ	ਹ	ਸ	ਰਿ	ਰ	ਸ	ਸਿ	ਸ
ਮ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	-							
ਰ	ਪਿ	ਓ	ਸ	ਖੂ	ਮਾ	ਰੇ	ਸ	ਸ							
x				2				0					3		

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ
ਉ	ਜਲ	ਜ	ਸੁ	ਗਾ	s	ਵ	ਤ	s	ਬ	ਹੁ	ਰਿ	ਲ	s	ਭ	ਏ
ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	-	ਨੁ	ਸ	-				ਸੰ	-	ਨੁ	ਪ
ਹੋ	s	ਵ	ਤ	ਕਾ	s	ਰੋ	s	s				ਨ	s	s	s
x				2				0				3			

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੨੧੬-੧੭)

ਤੂ ਮੇਰੇ ਮੀਤ ਸਖਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਾਨ॥ ਮਨੁ ਧਨੁ ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭੁ ਤੁਮਰਾ ਇਹੁ ਤਨੁ ਸੀਤੋ ਤੁਮਰੈ ਧਾਨ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਤੁਮ ਹੀ ਦੀਏ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ ਤੁਮ ਹੀ ਦੀਏ ਮਾਨ॥ ਸਦਾ ਸਦਾ ਤੁਮ ਹੀ ਪਤਿ ਰਾਖਹੁ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਜਾਨ॥੧॥ ਜਿਨ ਸੰਤਨ ਜਾਨਿਆ ਤੂ ਠਾਕੁਰ ਤੇ ਆਏ ਪਰਵਾਨ॥ ਜਨ ਕਾ ਸੰਗੁ ਪਾਈਐ ਵਡਭਾਰੀ ਨਾਨਕ ਸੰਤਨ ਕੈ ਕੁਰਬਾਨ॥੨॥੪੧॥੬੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਖਾ-ਸਹਾਈ। ਪਿੰਡੁ-ਸਰੀਰ। ਸੀਤੋ-ਬਣਿਆ ਹੈ। ਤੁਮਰੈ ਧਾਨ-ਤੇਰੀ ਬਖਸ਼ੀ ਖੁਰਾਕ ਨਾਲ। ਮਾਨ-ਆਦਰ। ਪਤਿ-ਇੱਜ਼ਤ। ਸੰਗੁ- ਸਾਥ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਰ	ਪਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਮ	ਰ	ਸ	ਨੁਨੁ	ਸ
ਤੂ	ਮੇਰੇ	ਮੀ	ਤ	ਸ	ਖਾ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰਾ	ਨ
ਨੁਨੁ	ਸਸ	ਰ	ਮ	ਰ	ਰ	ਪ	ਮ	ਨੁਨੁ	ਪ
ਮਨੁ	ਧਨੁ	ਜੀ	ਉ	ਪਿੰ	ਭੁ	ਸ	ਭੁ	ਤੁਮ	ਰਾ
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰਰ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਇ	ਹੁ	ਤ	ਨੁ	ਸੀ	ਤੇ	ਤੁਮ	ਰੈ	ਧਾs	ਨs
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਨੁ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨੁਨੁ	ਸੰ	ਸੰ
ਤੁਮ	ਹੀ	ਦੀ	ਏ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਪ੍ਰ	ਕਾ	ਰਾ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	-
ਤੂ	ਮ	ਹੀ	s	ਦੀ	ਏ	ਮਾ	s	ਨ	s
ਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਪਪ
ਸ	ਦਾ	ਸ	ਦਾ	ਤੁ	ਮ	ਹੀ	ਪਤਿ	ਰਾ	ਖਹੁ
ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	-	ਰਸ	ਨੁਸ
ਅੰ	s	ਤ	ਰ	ਜਾ	ਮੀ	ਜਾ	s	ਨs	ss
x		0		2		3		0	

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸ਼ ਰਮ ਰ- ਮਪ ਮ- ਪਨੁ ਪ- ਰਮ ਰਸ ਨੁਸ਼
 2) ਨੁਸ਼ ਰਮ ਪਨੁ ਪ- ਨਸ਼ ਨੁਪ ਪਨੁ ਪਮ ਰਮ ਰਸ
 3) ਮਪ ਨਸ਼ ਰਸ਼ ਨਸ਼ ਨੁਨੁ ਪਮ ਮਪ ਮਰ ਰਮ ਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਪੰਜਵੀਂ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਦੇ ਕੇ, 5ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਚਉਪਦੇ

ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੧

ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ

ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੧੯੭)

ਅਪੁਨੇ ਠਾਕੁਰ ਕੀ ਹਉ ਚੇਰੀ॥ ਚਰਨ ਗਹੇ ਜਗਜੀਵਨ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਹਉਮੈ ਮਾਰਿ ਨਿਬੇਰੀ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
 ਪੂਰਨ ਪਰਮ ਜੋਤਿ ਪਰਮੇਸਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਹਮਾਰੇ॥ ਮੋਹਨ ਮੋਹਿ ਲੀਆ ਮਨੁ ਮੇਰਾ ਸਮਝਸਿ ਸਬਦੁ
 ਬੀਚਾਰੇ॥੧॥ ਮਨਮੁਖ ਹੀਨ ਹੋਛੀ ਮਤਿ ਝੂਠੀ ਮਨਿ ਤਨਿ ਪੀਰ ਸਰੀਰੇ॥ ਜਬ ਕੀ ਰਾਮ ਰੰਗੀਲੇ ਰਾਤੀ
 ਰਾਮ ਜਪਤ ਮਨ ਧੀਰੇ॥੨॥ ਹਉਮੈ ਛੋਡਿ ਭਈ ਬੈਰਾਗਨਿ ਤਬ ਸਾਚੀ ਸੁਰਤਿ ਸਮਾਨੀ॥ ਅਕੁਲ
 ਨਿਰੰਜਨ ਸਿਉ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ਬਿਸਰੀ ਲਾਜ ਲੋਕਾਨੀ॥੩॥ ਭੂਰ ਭਵਿਖ ਨਾਹੀ ਤੁਮ ਜੈਸੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ
 ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ॥ ਹਰਿ ਕੈ ਨਾਮਿ ਰਤੀ ਸੋਹਾਗਨਿ ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਭਤਾਰਾ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਚੇਰੀ-ਦਾਸੀ। ਗਹੇ-ਫੜੇ। ਨਿਬੇਰੀ-ਮੁਕਾਅ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜੋਤਿ-ਚਾਨਣ ਦਾ ਸੋਮਾ। ਹੀਨ-ਕਮਜ਼ੋਰ। ਹੋਛੀ-
 ਥੋੜ੍ਹ-ਵਿਤੀ। ਸਰੀਰੇ-ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ। ਧੀਰੇ-ਧੀਰਜ ਧਾਰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਨੀ-ਲੀਨ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਨੀ-ਜਗਤ ਦੀ। ਭੂਰ-
 ਬੀਤਿਆ ਹੋਇਆ ਸਮਾਂ। ਸੋਹਾਗਨਿ-ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੀ। ਭਤਾਰਾ-ਖ਼ਸਮ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੋਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮਮ	-	ਰ	ਸ
ਅ	ਪੁ	ਨੇ	ਠਾ	ਕੁ	ਰ	ਕੀ	s	ਹਉ	s	ਚੇ	ਰੀ
ਨੁ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰ	-	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਪਪ	ਪ
ਚ	ਰ	ਨ	ਗ	ਹੇ	s	ਜ	ਗ	ਜੀ	ਵਨ	ਪ੍ਰਭ	ਕੇ
ਮਮ	ਪ	ਨ	ਸ਼	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ਼
ਹਉ	s	ਮੈ	s	ਮਾ	ਰਿ	ਨਿ	ਬੇ	ਰੀs	ss	ss	ss
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਪੂ	ਰ	ਨ	ਪ	ਰ	ਮ	ਜੇ	ਤਿ	ਪਰ	ਮੇ	ਸ	ਰ
ਰੰਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਪੁਨੁ	ਪੁਮ	ਮਪ	ਮਰ	ਰਮ	ਰਸ
ਪ੍ਰੀ	s	ਤ	ਮ	ਪ੍ਰਾ	ਨ	ਹੁS	SS	ਮਾS	SS	ਰੇS	SS
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸ ਰਮ ਰਸ ਰਮ ਪੁਨੁ ਪੁਮ ਮਪ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਮ ਰਸ ਨੁਸ
 - 2) ਰਮ ਪਮ ਰਸ ਨੁਸ ਮਪ ਨੁਪ ਮਰ ਸਰ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਮ ਰਸ
 - 3) ਨੁਸ ਰਮ ਪੁਨੁ ਪੁਮ ਰਸ ਨੁਸ ਰਮ ਪਨੁ ਸੰਨੁ ਪਮ ਰਸ ਨੁਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 7ਵੀਂ-8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਦੋ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੫ ਸੂਰਦਾਸ॥ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੨੫੩)

ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਗ ਬਸੇ ਹਰਿ ਲੋਕ॥ ਤਨੁ ਮਨੁ ਅਰਪਿ ਸਰਬਸੁ ਸਭੁ ਅਰਪਿਓ ਅਨਦ ਸਹਜ ਧੁਨਿ ਝੋਕ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਦਰਸਨੁ ਪੇਖਿ ਭਏ ਨਿਰਬਿਖਈ ਪਾਏ ਹੈ ਸਗਲੇ ਥੋਕ॥ ਆਨ ਬਸਤੁ ਸਿਉ ਕਾਜੁ ਨ ਕਛੁਐ ਸੁੰਦਰ ਬਦਨ ਅਲੋਕ॥੧॥ ਸਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਤਜਿ ਆਨ ਜੁ ਚਾਹਤ ਜਿਉ ਕੁਸਟੀ ਤਨਿ ਜੋਕ॥ ਸੂਰਦਾਸ ਮਨੁ ਪ੍ਰਭਿ ਹਥਿ ਲੀਨੇ ਦੀਨੇ ਇਹੁ ਪਰਲੋਕ॥੨॥੧॥੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹਰਿ ਲੋਕ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ। ਸਰਬਸੁ-ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ। ਸਹਜ-ਅਭੇਲਤਾ। ਧੁਨਿ-ਸੁਰ। ਝੋਕ-ਹੁਲਾਰਾ। ਨਿਰਬਿਖਈ-ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ। ਥੋਕ-ਪਦਾਰਥ। ਕਾਜੁ-ਕਾਰਜ। ਬਦਨ-ਮੂੰਹ। ਅਲੋਕ-ਵੇਖ ਕੇ। ਸਿਆਮ ਸੁੰਦਰ-ਸੋਹਣੇ ਸਾਂਵਲੇ ਰੰਗ ਵਾਲਾ ਸੱਜਣ ਪ੍ਰਭੂ। ਕੁਸਟੀ ਤਨਿ-ਕੋਹੜੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ। ਇਹੁ ਪਰਲੋਕ-ਲੋਕ ਤੇ ਪਰਲੋਕ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	-
ਹ	ਰਿ	ਕੇ	ਸੰ	S	ਗ	ਬ	ਸੇ	ਹ	ਰਿ	ਲੋ	S	ਕ	S
ਰਰ	ਮ	ਰ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰਰ	ਰਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਤਨੁ	ਮ	ਨੁ	ਅ	ਰ	ਪਿ	ਸਰ	ਬਸੁ	ਸ	ਭੁ	ਅ	ਰ	ਪਿ	ਓ
ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਪੁਨੁ	ਪੁਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਅ	ਨ	ਦ	ਸ	ਹ	ਜ	ਧੁ	S	ਨਿ	S	ਝੋS	SS	ਕS	SS
x		2		0		3		0		4		0	

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਅੰਤਰਾ

ਪੁਪੁ ਨੁ	ਪ	ਮ	-	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਦਰ ਸ	ਨੁ	ਪੇ	s	ਖਿ	ਭ	ਏ	ਨਿ	ਰ	ਬਿ	ਖ	ਈ	s
ਰੰ ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਪਾ s	ਛੇ	ਚੈ	s	s	ਸ	ਗ	ਲੇ	s	ਬੋs	ss	ਕs	ss
x	2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸ ਰਮ ਰਸ ਨੁਸ ਰਮ ਪੁਨੁ ਪਮ ਰਸ ਨੁਸ ਰਮ ਪਨੁ ਸੰਨੁ ਪਮ ਰਸ
 - 2) ਰਮ ਰਸ ਨੁਸ ਰਮ ਰ- ਮਪ ਮ- ਪਨੁ ਪ- ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਮ ਰਸ ਨੁਸ
 - 3) ਰਮ ਪਨੁ ਪਮ ਰਮ ਰਸ ਨੁਸ ਮਪ ਨਸ ਰੰਮ ਰੰਸ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਮ ਰਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।
 - 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।
 - 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ਪ॥ (੧੨੧੮)

ਅਪੁਨੇ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਬਲਿਹਾਰੈ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਤਾਪੁ ਕੀਓ ਨਾਮ ਕੇ ਰਾਖੇ ਰਾਖਨਹਾਰੈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਨਿਰਭਉ ਕੀਏ ਸੇਵਕ ਦਾਸ ਅਪਨੇ ਸਗਲੇ ਦੂਖ ਬਿਦਾਰੈ॥ ਆਨ ਉਪਾਵ ਤਿਆਗਿ ਜਨ ਸਗਲੇ ਚਰਨ ਕਮਲ ਰਿਦ ਧਾਰੈ॥੧॥ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰ ਮੀਤ ਸਾਜਨ ਪ੍ਰਭ ਏਕੈ ਏਕੰਕਾਰੈ॥ ਸਭ ਤੇ ਊਚ ਠਾਕੁਰੁ ਨਾਨਕ ਕਾ ਬਾਰ ਬਾਰ ਨਮਸਕਾਰੈ॥੨॥੪੯॥੭੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਿਦਾਰੈ-ਨਾਸ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਾਵ-ਹੀਲੇ, ਜਤਨ। ਧਾਰੈ-ਟਿਕਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਕੰਕਾਰੈ-ਪਰਮਾਤਮਾ। ਠਾਕੁਰੁ-ਮਾਲਕ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਰਮ	ਰਸ
ਅ	ਪੁ	ਨੇ	s	ਗੁ	ਰ	ਪੂ	ਰੇ	ਬ	s	ਲਿ	ਹਾs	ss	ਰੈs
ਨੁਨੁ	ਸ	ਰ	ਮਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰ	ਮ	ਨੁ	ਪ
ਪ੍ਰ	ਗ	ਟ	ਪ੍ਰ	ਤਾ	ਪੁ	ਕੀ	ਓ	ਨਾ	s	ਮ	ਕੇ	s	s
ਮ	ਪ	ਨ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਰਾ	s	ਖੇ	s	ਰਾ	s	ਖ	ਨ	ਹਾ	s	s	ਰੈ	ss	ss
x		0		2		3		4			5		

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਨਿ	ਰ	ਭਉ	ਸ	ਕੀ	ਏ	ਸੇ	ਵਕ	ਦਾ	ਸ	ਸ	ਅ	ਪ	ਨੇ
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਰ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਸ	ਗ	ਲੇ	ਸ	ਦੂ	ਸ	ਖ	ਸ	ਬਿ	ਦਾ	ਸ	ਰੈਸ	ਸਸ	ਸਸ
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੪॥

(੧੧੯੮-੯੯)

ਗੋਬਿੰਦ ਚਰਨਨ ਕਉ ਬਲਿਹਾਰੀ॥ ਭਵਜਲੁ ਜਗਤੁ ਨ ਜਾਈ ਤਰਣਾ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰੀ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਹਿਰਦੈ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਬਨੀ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰੀ ਸੇਵਾ ਸੁਰਤਿ ਬੀਚਾਰੀ॥ ਅਨਦਿਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਹਿਰਦੈ ਸਰਬ ਕਲਾ ਗੁਣਕਾਰੀ॥੧॥ ਪ੍ਰਭੁ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਰਵਿਆ ਸ੍ਰਬ ਠਾਈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਅਲਖ ਅਪਾਰੀ॥ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾਲ ਭਏ ਤਬ ਪਾਇਆ ਹਿਰਦੈ ਅਲਖੁ ਲਖਾਰੀ॥੨॥ ਅੰਤਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸਰਬ ਧਰਣੀਧਰ ਸਾਕਤ ਕਉ ਦੂਰਿ ਭਇਆ ਅਹੰਕਾਰੀ॥ ਤਿਸਨਾ ਜਲਤ ਨ ਕਬਹੂ ਬੁਝਹਿ ਜੁਐ ਬਾਜੀ ਹਾਰੀ॥੩॥ ਉਠਤ ਬੈਠਤ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਵਹਿ ਗੁਰਿ ਕਿੰਚਤ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ॥ ਨਾਨਕ ਜਿਨ ਕਉ ਨਦਰਿ ਭਈ ਹੈ ਤਿਨ ਕੀ ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਵਜਲੁ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਪ੍ਰਤੀਤਿ-ਸ਼ਰਧਾ। ਕੇਰੀ-ਦੀ। ਸੇਵਾ-ਭਗਤੀ। ਅਗਮ-ਅਪਹੁੰਚ। ਰਵਿਆ- ਮੌਜੂਦ। ਸ੍ਰਬ ਠਾਈ-ਸਭਨੀ ਥਾਈਂ। ਅਲਖ-ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ। ਅਪਾਰੀ-ਜਿਸਦਾ ਪਾਰਲਾ ਬੰਨਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕਦਾ। ਲਖਾਰੀ-ਵੇਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਧਰਣੀਧਰ-ਧਰਤੀ ਦਾ ਆਸਰਾ ਪ੍ਰਭੂ। ਸਾਕਤ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖ। ਜੁਐ-ਜੁਏ ਵਿੱਚ। ਕਿੰਚਤ-ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿੰਨੀ ਵੀ। ਨਦਰਿ-ਮੇਹਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ। ਪੈਜ-ਇੱਜ਼ਤ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਰ	ਪਪ	ਮਮ	ਮਪ	ਮ	ਰਰ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਗੋ	ਬਿੰਦ	ਚਰ	ਨਸ	ਨ	ਕਉ	ਬਲਿ	ਹਾਸ	ਰੀਸ
ਨੁਨੁ	ਸਸ	ਰਰ	ਰ	ਸ	ਰਮ	ਰ	ਪਮ	ਨੁਪ
ਭਵ	ਜਲੁ	ਜਗ	ਤੁ	ਨ	ਜਾਸ	ਈ	ਤਰ	ਟਾਸ
ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਜ	ਪਿ	ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਪਾਸ	ਰਿ	ਉਤਾ	ਰੀਸ
x		2			3			

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਮ	ਪਪ	ਨ	ਨ	ਸੱਸ	ਰੰਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਹਿਰ	ਵੈ	ਪ੍ਰ	ਤੀ	ਤਿ	ਬਨੀ	ਪ੍ਰਭ	ਕੇ	ਰੀ
ਰੰਮੰ	ਰੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮਨੁ	ਪਮ	ਰਮ	ਰਸ
ਸੇs	ਵਾs	ਸੁs	ਰ	ਤਿ	ਬੀs	ਚਾs	ਰੀs	ss
x		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸਰਮ ਪਨੁਪਮ ਰਸਨੁਸ ਰਮਪਨ ਸੰਨੁਪਮ ਰਸਨੁਸ ਰਮਪਨ ਸੰਰੰਸੰਨੁ ਪਮਰਸ
 - 2) ਰਮਪਮ ਰਸਰਮ ਪਨੁਪਮ ਰਸਰਮ ਪਨਸੰਨੁ ਪਮਰਸ ਰਮਪਨ ਸੰਰੰਸੰਨੁ ਪਮਰਸ
 - 3) ਰਮਪਰ ਮਪਰਮ ਪਨੁਪਮ ਰਸਨੁਸ ਰਮਪਨ ਸੰਪਨਸੰ ਪਨਸੰਰੰ ਨਸੰਨੁਪ ਮਮਰਸ
- 1) ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
 - 2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
 - 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੨੧੭)

ਠਾਕੁਰ ਬਿਨਤੀ ਕਰਨ ਜਨੁ ਆਇਓ॥ ਸਰਬ ਸੁਖ ਆਨੰਦ ਸਹਜ ਰਸ ਸੁਨਤ ਤੁਹਾਰੇ ਨਾਇਓ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਸੁਖ ਕੇ ਸਾਗਰ ਜਸੁ ਸਭ ਮਹਿ ਜਾ ਕੇ ਛਾਇਓ॥ ਸੰਤਸੰਗਿ ਰੰਗ ਤੁਮ ਕੀਏ ਅਪਨਾ
ਆਪੁ ਦ੍ਰਿਸਟਾਇਓ॥੧॥ ਨੈਨਹੁ ਸੰਗਿ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਚਰਨ ਝਾਰੀ ਕੇਸਾਇਓ॥ ਆਠ ਪਹਰ ਦਰਸਨੁ
ਸੰਤਨ ਕਾ ਸੁਖੁ ਨਾਨਕ ਇਹੁ ਪਾਇਓ॥੨॥੪੩॥੬੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਨੁ-ਦਾਸ। ਤੁਹਾਰੇ ਨਾਇਓ-ਤੇਰਾ ਨਾਮ। ਨਿਧਾਨ-ਖਜ਼ਾਨੇ। ਸਾਗਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਜਸੁ-ਸੇਭਾ। ਛਾਇਓ-ਖਿਲਰਿਆ
ਹੋਇਆ। ਰੰਗ-ਆਨੰਦ-ਕੋਤਕ। ਦ੍ਰਿਸਟਾਇਓ-ਪਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਝਾਰੀ-ਮੈਂ ਝਾੜਦਾ ਹਾਂ। ਕੇਸਾਇਓ-ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਮਹੇਸ਼ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਰ	ਮਮ	ਪਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਰਰ	ਨੁਨੁ	ਸ
ਠਾ	ਕੁਰ	ਬਿਨ	ਤੀ	ਕਰ	ਨ	ਜਨੁ	ਆਇ	ਓ
ਸਸ	ਰ	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਪਪ	ਮਮ	ਨੁ	ਪਪ
ਸਰ	ਬ	ਸੂ	ਖ	ਆ	ਨੰਦ	ਸਹ	ਜ	ਰਸ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	(ਸੰ)	ਨੁ	ਪ	ਪਨੁ	ਪਮ	ਰਸ
ਸੁ	ਨ	ਤ	ਤੁ	ਹਾ	ਰੋ	ਨਾs	ਇs	ਓs

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਪੁਪ	ਨੁ	ਪ	ਨਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਕਿ	ਪਾਨਿ	ਧਾ	ਨ	ਸੂਖ	ਕੇ	ਸਾ	ਗ	ਰ
ਰੰਮੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਜਸ	ਸੁ	ਸਭ	ਮਹਿ	ਜਾ	ਕੇ	ਛਾ	ਇਸ	ਓਸ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਮੱਤ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪੁਨੁ ਪੁ- -ਪੁ ਨੁਪੁ -- ਪੁਨੁ ਪੁ- | ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਇਹ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਬਿਨ ਤੀਸ sਬਿ ਨਤੀ ss ਬਿਨ ਤੀਸ | ਟੁਕੜਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- 2) ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ 'ਬਿਨ ਤੀ' ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ s ਦੇਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੨੨੨)

ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮਹੀਨ ਬੇਤਾਲ॥ ਜੇਤਾ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਤੇਤਾ ਸਭਿ ਬੰਧਨ ਜੰਜਾਲ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਬਿਨੁ ਪ੍ਰਭ ਸੇਵ ਕਰਤ ਅਨ ਸੇਵਾ ਬਿਰਥਾ ਕਾਟੈ ਕਾਲ॥ ਜਬ ਜਮੁ ਆਇ ਸੰਘਾਰੈ ਪ੍ਰਾਨੀ ਤਬ ਤੁਮਰੇ ਕਉਨੁ ਹਵਾਲ॥੧॥ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਦਾਸ ਅਪੁਨੇ ਕਉ ਸਦਾ ਸਦਾ ਕਿਰਪਾਲ॥ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ਸਾਧਸੰਗਿ ਧਨ ਮਾਲ॥੨॥੬੯॥੯੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬੇਤਾਲ-ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ। ਅਨ-ਹੋਰ ਦੀ। ਕਾਟੈ-ਗੁਜ਼ਾਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਲ-ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਮਾਂ। ਸੰਘਾਰੈ-ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ-ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸੰਜਾਨਾ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਹ	ਰਿ	ਕੇ	ਨਾ	ਮ	ਹੀ	ਨ	ਬੇ	ਤਾs	ਲs
ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਨੁ	ਮ	ਪ
ਜੇ	ਤਾ	ਕ	ਰ	ਨ	ਕs	ਰਾs	ਵਨ	ਤੇ	ਤਾ
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	ਪ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਸ	ਭਿ	ਬੰ	ਧ	ਨ	ਜੰ	s	ਜਾ	ਲs	ss
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਬਿ	ਨੁ	ਪ੍ਰਭ	ਸੇ	ਵ	ਕਰ	ਤ	ਅਨ	ਸੇ	ਵਾ
ਨਸੰ	ਰੰ	ਰੰਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁਪੁ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਬਿs	ਰ	ਥਾs	s	s	ਕਾs	ਟੈs	ਕਾ	ਲs	ss
x		2			0		3		

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਰਮਰਸ ਨੁਸਪਨੁ ਪਮਰਮ ਰਸਨੁਸ ਨਸੰਨੁਪ ਰਮਰਸ ਨੁਸਸੰਰੰ ਨਸੰਨੁਨੁ ਪਮਰਮ ਰਸਨੁਸ
 - 2) ਨੁਸਰਮ ਪਨੁਪਮ ਰਮਰਸ ਰਮਪਨ ਸੰਨੁਪਮ ਰਮਰਸ ਪਨਸੰਰੰ ਨਸੰਨੁਪ ਪਨੁਪਮ ਰਮਰਸ
 - 3) ਰਮਪਰ ਮਪਰਮ ਪਨੁਪਮ ਰਮਰਸ ਨੁਸਰਮ ਪਨਸੰਪ ਨਸੰਪਨ ਸੰਰੰਨਸੰ ਨੁਪਰਮ ਰਸਨੁਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਦੇ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੨੨੧)

ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਬਸੇ ਮਨ ਮੇਰੇ॥ ਪੂਰਿ ਰਹਿਓ ਠਾਕੁਰੁ ਸਭ ਥਾਈ ਨਿਕਟਿ ਬਸੈ ਸਭ ਨੇਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਬੰਧਨ ਤੋਰਿ ਰਾਮ ਲਿਵ ਲਾਈ ਸੰਤਸੰਗਿ ਬਨਿ ਆਈ॥ ਜਨਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਭਇਓ ਪੁਨੀਤਾ ਇਛਾ ਸਗਲ
ਪੁਜਾਈ॥੧॥ ਜਾ ਕਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਸੋ ਹਰਿ ਕਾ ਜਸੁ ਗਾਵੈ॥ ਆਠ ਪਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਨ
ਗਾਵੈ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਵੈ॥੨॥੬੪॥੮੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਿਕਟਿ-ਨੇੜੇ। ਸਭ ਨੇਰੇ-ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ। ਬੰਧਨ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਦੀਆਂ ਫਾਹੀਆਂ। ਤੋਰਿ-ਤੋੜ ਕੇ। ਜਨਮੁ ਪਦਾਰਥੁ-ਕੀਮਤੀ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ। ਪੁਨੀਤਾ-ਪਵਿੱਤਰ। ਪੁਜਾਈ-(ਗੁਰੂ ਨੇ) ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਰ	ਮ	ਪ	<u>ਨੁਨੁ</u>	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	<u>ਨੁਸ</u>	<u>ਰਸ</u>
ਗੁ	ਰ	ਕੇ	ਚਰ	ਨ	ਬ	ਸੇ	ਮ	ਨ	ਮੇs	ਰੈs
ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਮਮ	ਪ	ਪ
ਪੂ	ਰਿ	ਰ	ਹਿ	ਓ	ਠਾ	ਕੁ	ਰੁ	ਸਭ	ਥਾ	ਈ
ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਰਸ	<u>ਨੁਸ</u>
ਨਿ	ਕ	ਟਿ	s	s	ਬ	ਸੈ	ਸ	ਭs	ਨੇs	ਰੈs
x					2		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	<u>ਪੁਪ</u>	ਨ	-	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਬੰ	ਧਨ	ਤੇ	s	ਰਿ	ਰਾ	ਮ	ਲਿ	ਵ	ਲਾ	ਈ
ਚੰ	<u>ਰੰਮੰ</u>	ਚੰ	ਨ	ਸੰ	<u>ਪਨੁ</u>	ਪ	ਮ	ਰਮ	<u>ਰਸ</u>	<u>ਨੁਸ</u>
ਸੰ	ਤs	ਸੰ	s	ਗਿ	ਬs	s	ਨਿ	ਆs	ਈs	ss
x					2		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਰਮਪਮ ਰਸਨੁਸ ਰਮਪਨੁ ਪਮਰਸ ਨੁਸਰਮ ਪਨਸੰਨੁ ਪਮਰਸ ਨੁਸਰਮ ਪਨਸੰਰੇ ਸੰਨੁਪਮ ਰਸਨੁਸ
 - 2) ਸਰਰਸ ਰਮਮਰ ਮਪਪਮ ਪਨੁਨੁਪ ਨਸੰਸੰਨ ਸੰਰੰਰੰਸ ਨਸੰਸੰਨੁ ਪਨੁਨੁਪ ਮਪਪਮ ਰਮਮਰ ਸਰਰਸ
 - 3) ਪਨੁਪਮ ਮਪਮਰ ਰਮਰਸ ਨਸੰਨੁਪ ਪਨੁਪਮ ਮਪਮਰ ਰਮਰਸ ਸੰਰੰਸੰਨੁ ਪਨੁਪਮ ਮਪਮਰ ਰਮਰਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਚਰਨ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਰਾਇ ਮਹਮੇ ਹਸਨੇ ਕੀ ਧੁਨਿ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੨੩੭)
 ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੨॥ ਗੁਰੁ ਕੁੰਜੀ ਪਾਹੂ ਨਿਵਲੁ ਮਨੁ ਕੋਠਾ ਤਨੁ ਛਤਿ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਮਨ ਕਾ
 ਤਾਕੁ ਨ ਉਘੜੈ ਅਵਰ ਨ ਕੁੰਜੀ ਹਥਿ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਾਹੂ-ਮਾਇਆ ਦੀ ਪਾਹ। ਨਿਵਲੁ-ਪਸ਼ੁਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਜੰਦਰਾ। ਤਾਕੁ-ਬੁਧਾ। ਉਘੜੈ-ਖੁਲ੍ਹਦਾ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
 ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											<u>ਮਪਨੁਪ</u> <u>ਮ-ਰਸ</u>
											<u>ਗੁਸਰੁ</u> <u>ਕੁੰਜੀਸ</u>
<u>ਰਰ</u>	<u>ਰਨੁਸ-</u>	<u>ਨੁਸਰ</u>	<u>ਮਪ</u>	<u>ਨੁਪ</u>	<u>ਮਪਨਸੰ</u>	<u>ਨੁਪ</u>	<u>ਮਪਮ-</u>	<u>ਰਸ</u>	<u>ਨੁਸ</u>		
<u>ਪਾਹੂ</u>	<u>ਨਿਸਵਸ</u>	<u>ਲੁਸ</u>	<u>ਸ</u>	<u>ਨੁਸ</u>	<u>ਕੋਸ</u>	<u>ਨਾਸ</u>	<u>ਤਸਨੁਸ</u>	<u>ਛਸ</u>	<u>ਤਿਸ</u>		
x		0		2		0		3		4	
											<u>ਮ-ਪਪ</u> <u>ਨੁਪਨ-</u>
											<u>ਨਾਸਨਕ</u> <u>ਗੁਸਰੁ</u>
<u>ਸੰਸ</u>	<u>ਨਸੰ</u>	<u>ਨਸੰਰੰ-</u>	<u>ਸੰਰੰ</u>	<u>ਸੰ-ਨਸੰ</u>	<u>ਨੁਨੁਪ-</u>	<u>ਮਪਨੁਪ</u>	<u>ਰਪਮ</u>	<u>ਰ-ਮਰ</u>	<u>ਸ-ਨੁਸ</u>		
<u>ਬਿਨੁ</u>	<u>ਮਨ</u>	<u>ਕਾਸ</u>	<u>ਤਾਕੁ</u>	<u>ਨਸ</u>	<u>ਉਘੜੈ</u>	<u>ਅਵਰ</u>	<u>ਨਸ</u>	<u>ਕੁੰਜੀ</u>	<u>ਹਸਬਿ</u>		
x		0		2		0		3		4	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸ-ਨੁਸ ਰ-ਨੁਸ ਨੁਪ ਮਪਨੁ- ਸ-ਰਸ ਰਮਪ ਨੁਪ ਮਪਮ- ਰਸ
- 2) ਸ-ਨੁਸ ਰ-ਮਰ ਮਰਪ- ਮਪ ਨੁਪ ਮਪਨ- ਸੰ-ਨੁਪ ਰਪਮ- ਰ-ਨੁਸ

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

- 1) ਨੁਸਰਸਨੁਸਰਮ ਰਸਨੁਸਰਮਪਮ ਰਸਨੁਸਰਮਪਨੁ ਪਮਰਸਨੁਸਰਮ ਪਨਸੰਨੁਪਮਰਸ
ਨੁਸਰਮਪਨਸੰਰ ਸੰਨੁਪਮਰਸਨੁਸ
- 2) ਸਰਸਰਨੁਸਰਮ ਰਮਸਰਮਪਮਪ ਰਮਪਨੁਪਨੁਮਪ ਨਸੰਨਸੰਪਨਸੰਰ ਸੰਰੰਨਸੰਪਨੁਪਨੁ
ਮਪਰਮਰਮਸਰ ਸਰਸਰਨੁਸਰਸ
- 3) ਪਨੁਪਮਮਪਮਰ ਰਮਪਮਰਸਨੁਸ ਨਸੰਨੁਪਪਨੁਪਮ ਮਪਮਰਰਮਪਮ ਰਸਨੁਸਸੰਰੰਸੰਨੁ
ਪਨੁਪਮਮਪਮਰ ਰਮਪਮਰਸਨੁਸ
- 4) ਸਰਸਰਨੁਸਰਸ ਰਮਰਮਸਰਮਰ ਮਪਮਪਰਮਪਮ ਪਨੁਪਨੁਮਪਨੁਪ ਨਸੰਨਸੰਪਨਸੰਨ
ਸੰਰੰਸੰਰੰਨਸੰਰੰਸ ਰੰਰੰਰੰਰੰਸੰਨੰਸ ਪਨਪਨਸੰਨੁਪਮ ਰਮਰਮਰਸਨੁਸ

- 1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 11ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾਂ ਕੀ॥ ਕਬੀਰ ਜੀ॥) (੧੨੫੨)

ਰਾਜਾਸੁਮ ਮਿਤਿ ਨਹੀ ਜਾਨੀ ਤੇਰੀ॥ ਤੇਰੇ ਸੰਤਨ ਕੀ ਹਉ ਚੇਰੀ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਹਸਤੇ ਜਾਇ ਸੁ ਰੇਵਤੁ ਆਵੈ ਰੇਵਤੁ ਜਾਇ ਸੁ ਹਸੈ॥ ਬਸਤੇ ਹੋਇ ਹੋਇ ਸੁ ਉਜਰੁ ਉਜਰੁ ਹੋਇ ਸੁ ਬਸੈ॥੧॥ ਜਲ ਤੇ ਬਲ ਕਰਿ ਬਲ ਤੇ ਕੁਆ ਕੂਪ ਤੇ ਮੇਰੁ ਕਰਾਵੈ॥ ਧਰਤੀ ਤੇ ਆਕਾਸਿ ਚਢਾਵੈ ਚਢੇ ਅਕਾਸਿ ਗਿਰਾਵੈ॥੨॥ ਭੇਖਾਰੀ ਤੇ ਰਾਜੁ ਕਰਾਵੈ ਰਾਜਾ ਤੇ ਭੇਖਾਰੀ॥ ਖਲ ਮੂਰਖ ਤੇ ਪੰਡਿਤੁ ਕਰਿਬੇ ਪੰਡਿਤ ਤੇ ਮੁਗਧਾਰੀ॥੩॥ ਨਾਰੀ ਤੇ ਜੇ ਪੁਰਖੁ ਕਰਾਵੈ ਪੁਰਖਨ ਤੇ ਜੇ ਨਾਰੀ॥ ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਸਾਧੂ ਕੇ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਤਿਸੁ ਮੂਰਤਿ ਬਲਿਹਾਰੀ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਰਾਜਾਸੁਮ-ਰਾਜ ਆਸੁਮ, ਹੇ ਉੱਚੇ ਅਸਥਾਨ ਵਾਲੇ ਪੁਤ੍ਰ! ਮਿਤਿ-ਅੰਦਾਜ਼ਾ। ਚੇਰੀ-ਦਾਸੀ। ਬਸਤੇ-ਵੱਸਦਾ। ਉਜਰੁ-ਉਜਾੜ। ਕੁਆ-ਖੁਗ। ਕੂਪ-ਖੁਗ। ਮੇਰੁ-ਪਰਬਤ। ਖਲ-ਕੁੰਢ, ਮੁੜ। ਕਰਿਬੇ-ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਗਧਾਰੀ-ਮੂਰਖ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਰਾ	ਜਾ	ਸੁ	ਮ	ਮਿ	ਤਿ	ਨ	ਹੀ	ਜਾ	ਨੀ	ਤੇ	ਰੀ
ਨੁ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਪਨੁ	ਪ	ਮਮ	ਰ	ਨੁ	ਸ
ਤੇ	ਸ	ਰੇ	ਸੰ	ਤ	ਨ	ਕੀਸ	ਸ	ਹਉ	ਚੇ	ਸ	ਰੀ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ
ਹ	ਸ	ਭੇ	ਜਾ	ਇ	ਸੁ	ਰੋ	ਵ	ਤੁ	ਆ	ਸ	ਵੈ
ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਰੋ	ਵ	ਤੁ	ਜਾ	ਸ	ਇ	ਸੁ	ਸ	ਸ	ਹਸ	ਸੈਸ	ਸਸ
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

- 1 ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਨ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2 ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਫਿਰ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3 ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿਗੁਨ ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੪॥

(੧੧੯੯-੧੨੦੦)

ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਮਨੁ ਮਾਨੀ॥ ਮੇਰੈ ਹੀਅਰੈ ਸਤਿਗੁਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਈ ਮਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਖਾਨੀ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਹੋਵਹੁ ਜਨ ਉਪਰਿ ਜਨ ਦੇਵਹੁ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ॥ ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਮਨਿ ਤਨਿ ਮੀਠ ਲਗਾਨੀ॥੧॥ ਹਰਿ ਕੈ ਰੰਗਿ ਰਤੇ ਬੈਰਾਗੀ ਜਿਨ੍ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਪਛਾਨੀ॥ ਪੁਰਖੇ ਪੁਰਖੁ ਮਿਲਿਆ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਸਭ ਚੂਕੀ ਆਵਣ ਜਾਨੀ॥੨॥ ਨੈਣੀ ਬਿਰਹੁ ਦੇਖਾ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਰਸਨਾ ਨਾਮੁ ਵਖਾਨੀ॥ ਸ੍ਰਵਣੀ ਕੀਰਤਨੁ ਸੁਨਉ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਹਿਰਦੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਾਨੀ॥੩॥ ਪੰਚ ਜਨਾ ਗੁਰਿ ਵਸਗਤਿ ਆਣੇ ਤਉ ਉਨਮਨਿ ਨਾਮਿ ਲਗਾਨੀ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਹਰਿ ਰਾਮੈ ਨਾਮਿ ਸਮਾਨੀ॥੪॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹੀਅਰੈ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਸੁਖਾਨੀ-ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਦੀਨ-ਗ਼ਰੀਬ। ਜਨ-ਸੇਵਕ। ਰਸੁ-ਸੁਆਦ। ਬੈਰਾਗੀ-ਪ੍ਰੇਮੀ। ਪੁਰਖੇ-ਜੀਵ ਨੂੰ। ਚੂਕੀ-ਮੁੱਕ ਗਈ। ਰਸਨਾ-ਜੀਭ। ਸ੍ਰਵਣੀ-ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ। ਭਾਨੀ-ਚੰਗਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਚ ਜਨਾ-ਕਾਮਾਦਿਕ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ। ਵਸਗਤਿ-ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨਮਨਿ-ਬਿਰਹੇਂ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਰੁਸ
ਮੇ	ਰਾ	ਮ	ਸ	ਨੁ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮਿ	ਮ	ਨੁ	ਮਾ	ਨੀਸ
ਨੁ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰ	ਮਮ	ਮਮ	ਪਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ
ਮੇ	ਰੈ	ਹੀ	ਅ	ਰੈ	ਸਤਿ	ਗੁਰਿ	ਪ੍ਰੀ	ਤਿ	ਲ	ਗਾ	ਈ	ਸ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰੁਸ	ਨੁਸ
ਮ	ਨਿ	ਹ	ਸ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਕ	ਥਾ	ਸੁ	ਖਾ	ਨੀਸ	ਸਸ
x					2				3		4	

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨੁਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰਮੰ	ਰੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ
ਦੀ	ਨ	ਦਇ	ਆ	ਲ	ਹੋ	ਵਹੁ	ਜਸ	ਨ	ਉ	ਸ	ਪ	ਰਿ
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪੁਪ	ਰ	ਪ	ਮ	-	ਰਮ	ਰ	ਸਰ	ਨੁਸ
ਜ	ਨ	ਦੇ	s	ਵਹੁ	ਅ	ਕ	ਬ	s	ਕਸ	ਹਾ	ਨੀs	ss
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸਰਮ ਰਸਨੁਸ ਰਮਪਮ ਰਸਨੁਸ ਰਮਪਨੁ ਪਮਰਸ ਨੁਸਰਮ ਪਨਸੰਨੁ ਪਮਰਸ ਨੁਸਰਮ ਪਨਸੰਰੰ ਸੰਨੁਪਮ ਰਸਨੁਸ
- 2) ਸਰਸਰ ਨੁਸਰਮ ਰਮਸਰ ਮਪਮਪ ਰਮਪਨੁ ਪਨੁਮਪ ਨਸੰਨਸੰ ਪਨਸੰਰੰ ਸੰਰੰਨਸੰ ਪਨੁਪਨੁ ਮਪਰਮ ਰਮਸਰ ਨੁਸਰਸ
- 3) ਪਨੁਪਮ ਮਪਮਰ ਰਮਪਮ ਰਸਨੁਸ ਨਸੰਨੁਪ ਪਨੁਪਮ ਰਮਪਮ ਰਸਨੁਸ ਰੰਮੰਰੰਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਪਨੁਪਮ ਰਮਪਮ ਰਸਨੁਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪)

(੧੨੪੭)

ਸਲੋਕੁ ਮ:੩॥ ਜਿਨੀ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿਆ ਬਹੁ ਕਰਮ ਕਮਾਵਹਿ ਹੋਰਿ॥ ਨਾਨਕ ਜਮ ਪੁਰਿ ਬਹੇ ਮਾਰੀਅਹਿ ਜਿਉ ਸੰਨੀ ਉਪਰਿ ਚੋਰ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਰਮ-ਕੰਮ। ਜਮ ਪੁਰਿ-ਜਮਰਾਜ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ। ਮਾਰੀਅਹਿ-ਮਾਰ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਨੀ-ਸੰਨ ਲਾਉਂਦਿਆਂ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਝੁਮਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਰ-ਮਪ	ਨੁਪ	ਮਪਮ-ਰਸ	ਨੁਸ	ਨੁਸਰ-	ਰਮਰ-	ਮਪ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪਮ-ਰਸ			
ਨਾ	ਸਸੁਸ	ਵਿਸਾ	ਰਿਸਸ ਆs	ਬਹੁ	ਕsਰs	ਮsਸs	sਕ	ਮਾs	ਵਹਿ	ਹੋsਸs	ਰਿs		
x			2			0			3				

ਅੰਤਰਾ

ਮਪਨਨ
ਨਾਸਨਕ

ਸੰਸ	ਪ-ਨਸ	ਰੰਸ	ਸੰ-ਨੁਪ	ਮਪਨ-	ਸੰਸ	ਰੰਸ	ਰੰਮਰੰ-	ਸੰ-ਨਸ	ਨੁਪ	ਮਪਮ-	ਰਸ	ਨੁਸ
ਜਮ	ssਪੁs	ਰਿs	ਬssss	ਏs	ਮਾਰੀ	ਅਹਿ	ਜਿsਉs	ssਸੰs	ਨੀs	ਉਪਰਿs	ਚੇs	ਰs
x			2				0				3	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਅਲਾਪ ਤੇ ਤਾਨਾਂ ਏਕ ਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਰਮਪਨੁ ਪੁਪ ਇਸ 1½ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ 2 ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਜਿਸਨੀs ਨਾਮੁ ਤੀਜੀ ਵਾਰ 'ਜਿਸਨੀs' ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੨੨੫)

ਮਾਈ ਰੀ ਚਰਨਹ ਓਟ ਗਹੀ॥ ਦਰਸਨੁ ਪੇਖਿ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਮੋਹਿਓ ਦੁਰਮਤਿ ਜਾਤ ਬਹੀ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅਗਹ ਅਗਾਧਿ ਉਚ ਅਥਿਨਾਸੀ ਕੀਮਤਿ ਜਾਤ ਨ ਕਹੀ॥ ਜਲਿ ਬਲਿ ਪੇਖਿ ਪੇਖਿ ਮਨੁ ਬਿਗਸਿਓ
ਪੂਰਿ ਰਹਿਓ ਸ੍ਰਬ ਮਹੀ॥੧॥ ਈਨ ਦਇਆਲ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮਨਮੋਹਨ ਮਿਲਿ ਸਾਧਹ ਕੀਨੇ ਸਹੀ॥ ਸਿਮਰਿ
ਸਿਮਰਿ ਜੀਵਤ ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਜਮ ਕੀ ਭੀਰ ਨ ਫਹੀ॥੨॥੮੬॥੧੦੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਓਟ-ਆਸਰਾ। ਗਹੀ-ਫੜੀ। ਪੇਖਿ-ਵੇਖ ਕੇ। ਜਾਤ ਬਹੀ-ਜੁੜ ਗਈ। ਅਗਹ-ਅਥਾਹ। ਅਗਾਧਿ-ਬੇਅੰਤ ਡੂੰਘਾ। ਬਿਗਸਿਓ-ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰਬ ਮਹੀ-ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ। ਕੀਨੇ ਸਹੀ-ਸਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਭੀਰ-ਭੀੜ। ਨ ਫਹੀ-ਨਹੀਂ ਫਸੀਦਾ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਮ	ਨੁਨੁ	ਪ
							ਮਾs	ਈ	ਰੀ	ਚ	ਰ	ਨਹ	s
ਮ	ਰ	ਰ	ਨੁ	-	ਸ	-	ਰਰ	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	-
ਓ	s	ਟ	ਗ	s	ਹੀ	s	ਦਰ	ਸ	ਨੁ	ਪੇ	s	ਖਿ	s
ਨ	ਸੰ	-	ਨੁ	ਨੁ	ਪਮ	ਪ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਮੇ	ਰਾ	s	ਮ	ਨੁ	ਮੋਹਿ	ਓ	ਦੁ	ਰ	s	ਮ	ss	ਤਿ	s
ਮ	ਰ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰਸ	ਨੁਸ							
ਜਾ	s	ਤ	ਬ	s	ਹੀs	ss							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

							ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ
							ਅ	ਗ	ਹ	ਅ	ਗਾ	s	ਧਿ
ਸੰ	-	ਰੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਊ	s	ਚ	ਅ	ਬਿ	ਨਾ	ਸੀ	ਕੀ	ਮ	ਤਿ	ਜਾ	ss	ਤ	s
ਰ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਰਸ	ਨੁਸ							
ਨ	s	s	ਕ	s	ਹੀs	ss							
x					2		0			3			

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸਰਮ ਪਨੁਪੁ ਨੁਪੁਮ ਰਸਰ ਮਪਨਸੰ ਸੰਨਸੰਸੰ ਨੁਪਮਰ ਰਮਪਨ ਸੰਰੰਸੰ ਰੰਰੰਸੰਨੁ
ਪਮਰਮ ਪਨੁਪੁ ਨੁਪੁਮ ਰਸਨੁਸ
 - 2) ਨੁਸਰਨੁ ਸਰਨੁਸ ਰਮਰਸ ਰਮਪਰ ਮਪਰਮ ਪਨੁਪਮ ਮਪਨੁਮ ਪਨੁਮਪ ਨਸੰਨੁਪ ਪਨਸੰਪ
ਨਸੰਪਨ ਸੰਰੰਸੰਨੁ ਪਨੁਪਮ ਰਮਰਸ
 - 3) ਮਮਰਮ ਰਸਪਪ ਮਪਮਰ ਨੁਪੁਪਨੁ ਪਮਸੰਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਰੰਰੰਸੰਰੰ ਸੰਨਸੰਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਨੁਪੁਪਨੁ
ਪਮਪਪ ਮਪਮਰ ਮਮਰਮ ਰਸਨੁਸ
- 1) ਮੁਖੜੇ ਦੇ 'ਮ' ਤੇ 'ਸ' ਦੀ ਰੀ' ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਰੀ' ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਰੀ' ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 3) 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੨੧੯)

ਜਿਹਵੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਗੁਣ ਹਰਿ ਗਾਉ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਬੋਲਿ ਕਥਾ ਸੁਨਿ ਹਰਿ ਕੀ ਉਚਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਨਾਉ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਤਨ ਧਨੁ ਸੰਚਹੁ ਮਨਿ ਤਨਿ ਲਾਵਹੁ ਭਾਉ॥ ਆਨ ਬਿਭੂਤ ਮਿਥਿਆ ਕਰਿ ਮਾਨਹੁ ਸਾਚਾ ਇਹੈ ਸੁਆਉ॥੧॥ ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਨ ਮੁਕਤਿ ਕੇ ਦਾਤਾ ਏਕਸ ਸਿਉ ਲਿਵ ਲਾਉ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਾ ਕੀ ਸਰਣਾਈ ਦੇਤ ਸਗਲ ਅਪਿਆਉ॥੨॥੫੩॥੭੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਜਿਹਵੇ-ਜੀਭ। ਰਤਨ ਧਨੁ-ਕੀਮਤੀ ਧਨ। ਸੰਚਹੁ-ਇਕੱਠਾ ਕਰਿਆ ਕਰੇ। ਭਾਉ-ਪ੍ਰੇਮ। ਬਿਭੂਤ-ਧਨ-ਪਦਾਰਥ। ਮਿਥਿਆ-ਨਾਸਵੰਤ। ਸੁਆਉ-ਮਨੋਰਥ। ਅਪਿਆਉ-ਭੋਜਨ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਮ	ਪੁਨੁ	-ਪੁ	ਨ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਰ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਜਿ	ਹਵੇ	ਸਸ	ਅੰ	ਸ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਗੁ	ਣ	ਹ	ਰਿ	ਗਾ	ਸ	ਉਸ	ਸਸ
ਰ	ਸਨੁ	-ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਮ	ਪ
ਹ	ਸਰਿ	ਸਸ	ਹ	ਰਿ	ਬੋ	ਲਿ	ਕ	ਥਾ	ਸੁ	ਨਿ	ਹ	ਰਿ	ਕੀ	ਸ
ਨ	ਸੰਰੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਨੁ	-	ਮ	ਪ	ਰ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਉ	ਚਰ	ਹੁਸ	ਪ੍ਰ	ਸ	ਭ	ਸ	ਕੋ	ਸ	ਸ	ਸ	ਨਾ	ਸਸ	ਉਸ	ਸਸ
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪੁਨੁ	-ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰ
ਰਾ	ਸਮ	ਸਸ	ਨਾ	ਸ	ਮੁ	ਸ	ਰ	ਤਨ	ਧ	ਨੁ	ਸੰ	ਸ	ਚ	ਹੁ
ਰੰ	ਸੰਰੰ	-ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਮ	ਸਨਿ	ਸਸ	ਤ	ਸ	ਨਿ	ਸ	ਲਾ	ਸ	ਵ	ਹੁ	ਭਾਸ	ਸਸ	ਉਸ	ਸਸ
X			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਰਮਪਨੁ ਪਮਰਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਮਰਸਰ ਪਨਸੰਰੰ ਸੰਨੁਪਨੁ ਪਮਰਮ ਨਸੰਰੰਮ
ਰੰਸੰਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਰਮਪਨੁ ਪਮਰਮ ਰਸਨੁਸ
- 2) ਰਮਰਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਮਪ ਮਪਮਰ ਪਨੁਪਨੁ ਪਨੁਪਮ ਨਸੰਨਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਸੰਰੰਸੰਰੰ ਸੰਰੰਨਸੰ
ਪਨੁਪਨੁ ਪਨੁਪਮ ਰਮਰਮ ਰਮਰਸ ਸਰਨੁਸ
- 3) ਮਪਮਪ ਨੁਪਮਪ ਰਮਰਸ ਪਨਪਨ ਸੰਨੁਪਪ ਮਪਮਰ ਨਸੰਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਸੰਰੰਸੰਰੰ
ਮੰਰੰਸੰਰੰ ਨਸੰਨੁਪ ਪਨਪਨ ਸੰਨੁਪਮ ਰਮਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਬਰਾਬਰ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਮ੍ਰਿਤ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੨੧੯)

ਫੀਕੇ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਬਿਨੁ ਸਾਦ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸੁ ਕੀਰਤਨੁ ਹਰਿ ਗਾਈਐ ਅਹਿਨਿਸਿ ਪੂਰਨ ਨਾਦ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਿਮਰਤ ਸਾਂਤਿ ਮਹਾ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਮਿਟਿ ਜਾਹਿ ਸਗਲ ਬਿਖਾਦ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਲਾਭੁ ਸਾਧਸੰਗਿ ਪਾਈਐ ਘਰਿ ਲੈ ਆਵਹੁ ਲਾਇ॥੧॥ ਸਭ ਤੇ ਊਚ ਊਚ ਤੇ ਊਚੇ ਅੰਤੁ ਨਹੀ ਮਰਜਾਦ॥ ਬਰਨਿ ਨ ਸਾਕਉ ਨਾਨਕ ਮਹਿਮਾ ਪੇਖਿ ਰਹੇ ਬਿਸਮਾਦ॥੨॥੫੫॥੭੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਫੀਕੇ-ਬੇ-ਸੁਆਦੇ। ਸਾਦ-ਸੁਆਦ। ਅਹਿ-ਦਿਨ। ਨਿਸਿ-ਰਾਤ। ਪੂਰਨ ਨਾਦ-ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ ਦੇ ਵਾਜੇ ਵੱਜਣਗੇ। ਬਿਖਾਦ-ਦੁੱਖ ਕਲੇਸ਼। ਲਾਇ-ਲੱਢ ਕੇ। ਮਰਜਾਦ-ਮਰਯਾਦਾ। ਮਹਿਮਾ-ਵਡਿਆਈ। ਪੇਖਿ-ਵੇਖ ਕੇ। ਬਿਸਮਾਦ-ਹੈਰਾਨ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਕਲਾਵਤੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9½ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	9½
ਪਮ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰਮ	ਰ	ਸਰ	ਨੁਸ	ਸ
ਫੀਸ	ਕੇ	ਹ	ਰਿ	ਕੇ	ਨਾਸ	ਮ	ਬਿਨੁ	ਸਾਸ	ਦ
ਰ	ਸਸ	ਰਰ	ਮਮ	ਪਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ-	ਪ
ਅੰ	ਮ੍ਰਿਤ	ਰਸੁ	ਕੀਰ	ਤਨੁ	ਹ	ਰਿ	ਗਾ	ਈਸ	ਐ

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਰ	ਨੁ-	ਸ
ਅ	ਹਿ	ਨਿ	s	ਸਿ	ਪੂs	ਰ	ਨ	ਨਾs	ਦ
x		2			3				

ਅੰਤਰਾ

ਮੁਮ	ਪੁਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਰੰ	ਮੰਰੰ	ਸੰਨ	ਸੰ
ਸਿਮ	ਰਤ	ਸਾਂ	s	ਤਿ	ਮਹਾ	sਸੁ	sਖੁ	ਪਾਈ	ਐ
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਮਰ	ਮਰ	ਸਨੁ	ਸ
ਮਿ	ਟਿ	ਜਾ	s	ਹਿ	ਸਗ	ਲਥਿ	ਖਾs	ਦs	s
x		2			3				

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸਰਮ ਰਸਨੁਸ ਰਮਪਮ ਰਸਨੁਸ ਰਮਪਨੁ ਪਮਰਸ ਨੁਸਰਮ ਪਨਸੰਨੁ ਪਮਰਸ ਨੁਸ
- 2) ਰਮਪਰ ਮਪਰਮ ਪਨੁਪਮ ਰਮਰਸ ਨੁਸਪਨ ਸੰਪਨਸੰ ਪਨਸੰਰੰ ਸੰਨੁਪਨੁ ਪਮਰਸ ਨੁਸ
- 3) ਨੁਸਰਮ ਪਨੁਪਮ ਰਸਨੁਸ ਰਮਪਨ ਸੰਨੁਪਮ ਰਸਨੁਸ ਰਮਪਨ ਸੰਰੰਸੰਨੁ ਪਮਰਸ ਨੁਸ

1) ਰੁਮ ਰੁਰ ਮੁਰ ਰੁਮ ਰ ਇਹ 4 1/2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਹਰਿ ਕੇਹ ਰਿਕੇ ਹਰਿ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਨੁਸ ਰੁਮ ਰਨੁ ਸੁਰ ਮੁਰ ਨੁਸ ਰੁਮ ਰ ਇਹ 7 1/2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਨਾਮ ਬਿs ਨੁਨਾ ਮਥਿ sਨੁ ਨਾਮ ਬਿs ਨੁ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਾਰੰਗ ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ ਕੀ॥) (੧੨੫੨-੫੩)

ਦਾਸ ਅਨਿੰਨ ਮੇਰੇ ਨਿਜ ਰੂਪ॥ ਦਰਸਨ ਨਿਮਖ ਤਾਪ ਤ੍ਰਈ ਮੋਚਨ ਪਰਸਤ ਮੁਕਤਿ ਕਰਤ ਗਿ੍ਹ ਕੂਪ॥੧॥ਰਗਾਉ॥ ਮੇਰੀ ਬਾਂਧੀ ਭਗਤੁ ਛਡਾਵੈ ਬਾਂਧੈ ਭਗਤੁ ਨ ਛੂਟੈ ਮੋਹਿ॥ ਏਕ ਸਮੈ ਮੇ ਕਉ ਗਹਿ ਬਾਂਧੈ ਤਉ ਫੁਨਿ ਮੇ ਪੈ ਜਬਾਬੁ ਨ ਹੋਇ॥੧॥ ਮੈ ਗੁਨ ਬੰਧ ਸਗਲ ਕੀ ਜੀਵਨਿ ਮੇਰੀ ਜੀਵਨਿ ਮੇਰੇ ਦਾਸ॥ ਨਾਮਦੇਵ ਜਾ ਕੇ ਜੀਅ ਐਸੀ ਤੈਸੇ ਤਾ ਕੈ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਗਾਸ॥੨॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਨਿੰਨ-ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਤਾਪ ਤ੍ਰਈ-ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਤਾਪ। ਮੋਚਨ-ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਪਰਸਤ-(ਚਰਨ) ਛੋਹਿਆਂ। ਗਿ੍ਹ ਕੂਪ-ਘਰ ਦੇ ਜੰਜਾਲ ਰੂਪ ਖੂਹ। ਬਾਂਧੀ- ਮੋਹ ਦੀ ਗੰਢ। ਗਹਿ-ਫੜ ਕੇ। ਫੁਨਿ-ਮੁੜਾ। ਜਬਾਬੁ-ਨਾਂਹ ਨੁੱਕਰ। ਗੁਨ ਬੰਧ-ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਬੰਝਾ ਹੋਇਆ। ਜੀਵਨਿ-ਜ਼ਿੰਦਗੀ। ਪ੍ਰਗਾਸ-ਚਾਨਣ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ 10 1/2 - ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10 1/2
ਰ	ਮ	ਪ	ਰੁਮ	ਪੁਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮਰ	ਮਰ	ਸਨੁ	ਸ
ਦਾ	ਸ	ਅ	ਨਿੰਨ	ਮੇs	ਰੇ	ਨਿs	ਜਰੂ	ss	ਪs	s
ਰੁਰ	ਮ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਪੁਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਰਮ	ਪ
ਦਰ	ਸ	ਨ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਤਾs	ਪ	ਤ੍ਰਈ	ਮੋਚ	ਨ

ਮ	ਪ	ਨ	ਰ	ਨ	ਸ	ਨ	ਨ	ਪ	ਮ	ਸ
ਪ	ਸ	ਤ	ਮੁ	ਕ	ਤਿ	ਕ	ਤ	ਗਿ	ਕੂ	ਪ
x		2		3		4				

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨੁ	ਮੁ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਰ	ਰ	ਨ	ਸ
ਮੇ	ਸ	ਰੀ	ਬਾਂ	ਸ	ਧੀ	ਭਗ	ਤੁ	ਛ	ਡਾਂ	ਵੈ
ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਾਂ	ਨੁ	ਪ	ਪੁ	ਪ	ਮ	ਰ-	ਸ
ਬਾਂ	ਸ	ਧੈ	ਭਗ	ਤੁ	ਨ	ਛੁ	ਟੈ	ਮੇ	ਹਿ	ਸ
x		2		3		4				

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸਰਮ ਰਮਰਸ ਰਮਪਨੁ ਪਨੁਪਮ ਮਪਨਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਪਨਸੰਰੰ ਸੰਰੰਸੰਨੁ ਪਨੁਪਮ ਰਮਰਸ ਨੁਸ
 - 2) ਮਮਰਮ ਰਸਪਪ ਮਪਮਰ ਨੁਨੁਪਨੁ ਪਮਸੰਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਨੁਨੁਪਨੁ ਪਮਪਪ ਮਪਮਰ ਮਮਰਮ ਰਸ
 - 3) ਨੁਸਰਸ ਨੁਸਰਮ ਰਸਨੁਸ ਰਮਪਮ ਰਸਨੁਸ ਰਮਪਨੁ ਪਮਰਸ ਨੁਸਰਮ ਪਨਸੰਨੁ ਪਮਰਸ ਨੁਸ
- 1) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਮਰ ਸਮ ਰਸ ਮਰ ਸ | ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਨਿਜ ਸਨਿ ਜਸ ਨਿਜਸ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਮਪ ਮਰ ਸਮ ਪਮ ਰਸ ਮਪ ਮਰ ਸ | ਇਹ 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਨਿਜਰੂਸ ਪਨਿਜਰੂ ਸਪ ਨਿਜਰੂਸ ਪ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਆਖਰੀ ਅੱਧੀ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਇਹ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੫ ਦੁਪਦੇ ਪੜਤਾਲ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੨੦੦-੧੨੦੧)
ਜਪਿ ਮਨ ਜਗੰਨਾਥ ਜਗਦੀਸਰੇ ਜਗਜੀਵਨੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਗੀ ਮੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ
ਟੇਕ ਸਭ ਦਿਨਸੁ ਸਭ ਰਾਤਿ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਕੀ ਉਪਮਾ ਅਨਿਕ ਅਨਿਕ ਅਨਿਕ ਗੁਨ ਗਾਵਤ
ਸੁਕ ਨਾਰਦ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਤਵ ਗੁਨ ਸੁਆਮੀ ਗਨਿਨ ਨ ਜਾਤਿ॥ ਤੂ ਹਰਿ ਬੇਅੰਤੁ ਤੂ ਹਰਿ ਬੇਅੰਤੁ
ਤੂ ਹਰਿ ਸੁਆਮੀ ਤੂ ਆਪੇ ਹੀ ਜਾਨਹਿ ਆਪਨੀ ਭਾਂਤਿ॥੧॥ ਹਰਿ ਕੈ ਨਿਕਟਿ ਨਿਕਟਿ ਹਰਿ ਨਿਕਟ
ਹੀ ਬਸਤੇ ਤੇ ਹਰਿ ਕੇ ਜਨ ਸਾਧੂ ਹਰਿ ਭਗਾਤ॥ ਤੇ ਹਰਿ ਕੇ ਜਨ ਹਰਿ ਸਿਉ ਰਲਿ ਮਿਲੇ ਜੈਸੇ ਜਨ
ਨਾਨਕ ਸਲਲੈ ਸਲਲ ਮਿਲਾਤਿ॥੨॥੧॥੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਗੰਨਾਥ- ਜਗਤ ਦਾ ਮੁਖਮ ਜਗਜੀਵਨੇ- ਜਗਤ ਦਾ ਜੀਵਨ। ਸਿਉ-ਨਾਲ। ਟੇਕ-ਆਸਰਾ। ਸੁਕ-ਸੁਕਦੇਵ ਰਿਸ਼ੀ। ਤਵ-
ਤੇਰੇ। ਗਨਿਨ ਨ ਜਾਤਿ- ਗਿਣੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਭਾਂਤਿ-ਕਿਸਮ, ਤਰੀਕਾ। ਬਸਤੇ-ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ਭਗਾਤ-ਭਗਤ। ਸਲਲ-ਪਾਣੀ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਪ	ਰ
ਜ	ਪਿ	ਨ	ਜਗੀ	ਨਾਥ	ਜ	ਗ	ਦੀ	ਸ	ਰੋ

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਨੁਸ	ਰਮ	ਰਮ	ਪਮ	ਨੁਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਪੁਪ	ਮਮ	-ਪ
ਜਗ	ਜੀਵ	ਨੋਮ	ਨਮੇ	ਹਨ	ਸਿ	ਉ	ਪ੍ਰੀ	ਤਿਲਾ	ਸਗੀ
ਨਸੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰਰੰ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਪੁਪ	ਮਰ	-ਸ
ਮੈs	ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਟੇਕ	ਸਭ	ਦਿਨ	ਸੁਸ	ਭਰਾ	ਸਤਿ
x		2			0		3		

ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਾ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਸੰ	ਰੰਨ	-ਸੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਰਰ	ਮ	ਪੁਪ	ਮ	ਰਮ	ਰ	ਸ	ਨੁਸ
ਹ	ਚਿਕੀ	ss	ਉਪ	ਮਾ	ਅਨਿ	ਕ	ਅਨਿ	ਕ	ਅਨਿ	ਕ	ਗੁs	ਨ	ਗਾ	ਵਤ
ਰ	ਮਰ	ਰਰ	ਮਮ	ਮ	ਪੁਪ	ਪੁਪ	ਨ	ਨ	ਸੰਨੁ	ਪ	ਨਨ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਸੁ	ਕਨਾ	ਰਦ	ਬੁਹ	ਮਾ	ਦਿਕ	ਤਵ	ਗੁ	ਨ	ਸੁਆ	ਮੀ	ਗਨਿ	ਨਨ	ਜਾ	ਤਿ
ਰੰ	ਮੰਰੰ	-ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਪੁਪ	ਰੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪੁਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ
ਤੂ	ਸਹ	sਰਿ	ਬੇ	ਅੰਤੁ	ਤੂ	ਹਰਿ	ਬੇ	ਅੰਤੁ	ਤੂ	ਹਰਿ	ਸੁ	ਆ	ਮੀ	s
ਮ	ਪੁਨੁ	-ਪ	ਸੰ	-	ਨੁ	ਪੁਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਤੂ	sਆ	sਪੇ	ਹੀ	s	ਜਾ	ਨਹਿ	ਆ	ਪ	ਨੀ	s	ਭਾਂs	ss	ਤਿs	ss
x			2				3				4		5	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਰਰ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਹਰਿ	ਕੈ	ਨਿ	ਕ	ਟਿ	ਨਿ	ਕ	ਟਿ	ਹਰਿ	ਨਿ	ਕ	ਟ	ਹੀ	ਬ	ਸ	ਤੇ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਪ	ਨੁ	-	ਪ
ਤੇ	s	ਹ	ਰਿ	ਕੇ	s	ਜ	ਨ	ਸਾ	ਧੂ	ਹ	ਰਿ	ਭ	ਗਾ	s	ਤ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	-	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਤੇ	s	ਹ	ਰਿ	ਕੇ	s	ਜ	ਨ	ਹ	ਰਿ	ਸਿ	ਉ	ਰ	ਲਿ	ਮਿ	ਲੇ
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਰਰ	ਰ	ਪੁਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਜੈ	ਸੇ	ਜ	ਨ	ਨਾ	s	ਨ	ਕ	ਸਲ	ਲੈ	ਸਲ	ਲ	ਮਿ	ਲਾ	ਤਿs	ss
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਝਪ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੪ ਪੜਤਾਲ।।

(੧੨੦੨)

ਜਪਿ ਮਨ ਗੋਵਿੰਦੁ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦੁ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨੁ ਸਭ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਕਾ ਪ੍ਰਭੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਬੋਲਿ ਹਰਿ ਪੁਰਖੁ
ਅਥਿਨਾਸੀ।।੧।।ਰਹਾਉ।। ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰੇ ਸੇ ਪੀਐ ਜਿਸੁ ਰਾਮੁ ਪਿਆਸੀ।। ਹਰਿ
ਆਪਿ ਦਇਆਲੁ ਦਇਆ ਕਰਿ ਮੇਲੈ ਜਿਸੁ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਸੇ ਜਨੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਚਖਾਸੀ।।੧।।
ਜੇ ਜਨ ਸੇਵਹਿ ਸਦ ਸਦਾ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਹਰੇ, ਤਿਨ ਕਾ ਸਭੁ ਦੂਖੁ ਭਰਮੁ ਭਉ ਜਾਸੀ।। ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਨਾਮੁ
ਲਏ ਤਾਂ ਜੀਵੈ ਜਿਉ ਚਾਤ੍ਰਕੁ ਜਲਿ ਪੀਐ ਤ੍ਰਿਪਤਾਸੀ।।੨।।੫।।੧੨।।

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨੁ-ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ। ਪੁਰਖੁ-ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ। ਅਥਿਨਾਸੀ-ਨਾਸ-ਰਹਿਤ। ਚਖਾਸੀ-ਚੱਖੇਗਾ।
ਸੇਵਹਿ-ਸਿਮਰਦੇ ਹਨ। ਜਾਸੀ-ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਇਗਾ। ਚਾਤ੍ਰਕੁ-ਪਪੀਗਾ। ਤ੍ਰਿਪਤਾਸੀ-ਰੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਰੁ	ਪੁ	ਮ	ਮ	ਰ	ਰੁ	ਮ	ਪੁ	ਪ	ਮਮ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ
ਜਪਿ	ਮਨ	ਗੋ	ਵਿੰ	ਦੁ	ਹਰਿ	ਗੋ	ਵਿੰ	ਦੁ	ਗੁਣੀ	ਨਿ	ਧਾ	ਨੁ
ਨਨ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਪੁ	ਮਮ	ਪੁ	ਮਪ	ਮਰ	ਰਰ	ਸਸ	ਨੁਨੁ	ਸਸ
ਸਭ	ਸ੍ਰਿ	ਸਟਿ	ਕਾ	ਪ੍ਰਭੇ	ਮੇਰੇ	ਮਨ	ਹਰਿ	ਬੋਲਿ	ਹਰਿ	ਪੁਰਖੁ	ਅਥਿ	ਨਾਸੀ
x					2				3		4	

ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਹ	ਰਿ	ਕਾ	ਨਾ	ਸ	ਮੁ	ਅੰ	ਮਿਤੁ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰੇ
ਨ	-	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	-
ਸੋ	ਸ	ਸ	ਪੀ	ਸ	ਐ	ਜਿ	ਸੁ	ਰਾ	ਮੁ	ਪਿ	ਆ	ਸੀ	ਸ
ਪੁ	ਨੁ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਪ	ਨਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ
ਹਰਿ	ਆ	ਪਿ	ਦਇ	ਆ	ਲੁ	ਦਇ	ਆ	ਕਰਿ	ਮੇ	ਲੈ	ਜਿਸੁ	ਸਤਿ	ਗੁਰੂ
ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਮ	ਮਮ	ਰ	ਸ
ਸੋ	ਜ	ਨੁ	ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਅੰ	ਸ	ਮਿ	ਤ	ਨਾ	ਮੁਚ	ਖਾ	ਸੀ
x		2		0		3		0		4		0	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪੁ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਜੋ	ਸ	ਜ	ਨ	ਸੋ	ਵਹਿ	ਸ	ਦ	ਸ	ਦਾ	ਮੇ	ਰਾ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰੇ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਪ	ਪ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	-
ਤਿ	ਨ	ਕਾ	ਸ	ਸ	ਭੁ	ਦੁ	ਖੁ	ਭ	ਰ	ਮੁ	ਭਉ	ਜਾ	ਸ	ਸੀ	ਸ

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰਰੰ	ਮੰ	-	ਰੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	-	ਸੰ	-
ਜ	ਨੁ	ਨਾ	ਨਕੁ	ਨਾ	s	ਮੁ	s	ਲ	ਏ	ਤਾਂ	s	ਜੀ	s	ਵੈ	s
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪੁਪੁ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੁਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਜਿ	s	ਉ	s	ਚਾ	s	ਤ੍ਰਿ	ਕੁ	ਜ	ਲ	ਪੀ	ਐ	ਤ੍ਰਿ	ਪ	ਤਾ	ਸੀ
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਜੈ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਵਿੰਦੁ' ਤੇ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਹਰਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੪॥ (੧੨੦੨)

ਜਪਿ ਮਨ ਸਿਰੀ ਰਾਮੁ॥ ਰਾਮ ਰਮਤ ਰਾਮੁ॥ ਸਤਿ ਸਤਿ ਰਾਮੁ॥ ਬੋਲਹੁ ਭਈਆ ਸਦ ਰਾਮ ਰਾਮੁ ਰਾਮੁ
 ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਸਰਬਗੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਰਾਮੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਆਪੇ ਸਭੁ ਕਰਤਾ ਰਾਮੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਆਪਿ
 ਸਭਤੁ ਜਗੇ॥ ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਇ ਸੇ ਜਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲਿਵ ਲਾਗੇ
 ॥੧॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੀ ਉਪਮਾ ਦੇਖਹੁ ਹਰਿ ਸੰਤਹੁ ਜੋ ਭਗਤ ਜਨਾਂ ਕੀ ਪਤਿ ਰਾਖੈ ਵਿਚਿ ਕਲਿਜੁਗ
 ਅਗੇ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਾ ਅੰਗੁ ਕੀਆ ਮੇਰੈ ਰਾਮ ਰਾਇ ਦੁਸਮਨ ਦੂਖ ਗਏ ਸਤਿ ਭਗੇ॥੨॥੬॥੧੩॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਮਤ-ਵਿਆਪਕ। ਰਵਿ ਰਹਿਆ-ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਸਰਬਗੋ-ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ। ਜਗੋ-ਜਗਤ ਵਿੱਚ।
 ਲਿਵ-ਲਗਨ। ਪਤਿ-ਇੱਜ਼ਤ। ਅੰਗੁ-ਪੱਖ। ਗਏ ਭਗੇ-ਭੱਜ ਗਏ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 ਅਸਥਾਈ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਰ	ਮਰੁ	-ਸੁ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮਮ	ਪੁਪੁ	ਪੁਪੁ	ਨੁਨੁ	ਪੁਪੁ	ਮਰੁ	ਸ
ਜ	ਪਿਮ	sਨ	ਸਿ	ਰੀ	ਰਾ	ਮੁ	ਰਾ	ਮਰ	ਮਤ	ਰਾਮੁ	ਸਤਿ	ਸਤਿ	ਰਾs	ਮੁ
ਮ	ਪੁਨੁ	ਮੁਪੁ	ਨਨੁ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਨਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁਪੁ	ਪੁਨੁ	ਪੁਮ	ਰੁਮ	ਪੁਮ	ਰੁਸ	ਨੁਸ
ਬੋ	sਲ	ਹੁs	ਭਈ	ਆ	ਸਦ	ਰਾਮ	ਰਾਮੁ	ਰਾਮੁ	ਰਵਿ	ਰਹਿਆ	ਸs	ਰs	ਬs	ਗੋs
x			2				3				4			

ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਾ ਫਰੇਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਰਾ	ਮੁ	ਆ	ਪੇ	ਆ	ਪਿ	ਆ	ਪੇ	ਸ	s	ਭੁ	ਕ	ਰ	ਤਾ
ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ
ਰਾ	ਮੁ	ਆ	ਪੇ	ਆ	ਪਿ	ਆ	ਪਿ	ਸ	ਭ	ਤੁ	ਜ	ਗੇ	s
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਸੰ
ਜਿ	ਸੁ	ਆ	ਪਿ	ਕਿ	ਪਾ	ਕ	ਰੇ	ਮੇਰਾ	ਰਾ	ਮ	ਰਾਮ	ਰਾਮ	ਰਾਇ
ਸੰ	-	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ	ਰ	-	ਸ
ਸੋ	s	ਜ	ਨੁ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮ	ਲਿ	s	ਵ	ਲਾ	s	ਗੇ
x		0		2		3		4			5		

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰ
ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮ	ਕੀ	s	ਉਪ	ਮਾ	ਦੇ	ਖਹੁ	ਹ	ਰਿ	ਸੰ	s	ਤ	ਹੁ
ਰੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	-
ਜੋ	ਭਗ	ਤਜ	ਨਾਂਕੀ	ਪ	ਤਿ	ਰਾ	ਖੈ	ਵਿ	ਚਿ	ਕਲਿ	ਜੁਗ	ਅ	s	ਗੇ	s
ਮ	ਮ	ਪ	ਪਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ	ਕਾ	s	ਅੰ	ਗੁ	ਕੀ	ਆ	ਮੇ	ਰੈ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਇ
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	-	ਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਦੁ	ਸ	ਮ	ਨ	ਦੂ	s	ਖ	s	ਗ	ਏ	ਸ	ਭਿ	ਭs	ss	ਗੇs	ss
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 12ਵੀਂ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 4) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਾਮੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੬ ਪੜਤਾਲ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੨੨੯)

ਸੁਭ ਬਚਨ ਬੋਲਿ ਗੁਨ ਅਮੋਲ॥ ਕਿੰਕਰੀ ਬਿਕਾਰ॥ ਦੇਖੁ ਰੀ ਬੀਚਾਰ॥ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਧਿਆਇ ਮਹਲੁ
ਪਾਇ॥ ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਰੰਗ ਕਰਤੀ ਮਹਾ ਕੇਲ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸੁਪਨ ਰੀ ਸੰਸਾਰੁ॥ ਮਿਥਨੀ ਬਿਸਥਾਰੁ॥
ਸਖੀ ਕਾਇ ਮੋਹਿ ਮੋਹਿਲੀ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੀਤਿ ਰਿਦੈ ਮੇਲ॥੧॥ ਸਰਬ ਰੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਿਆਰੁ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਸਦਾ ਰੀ
ਦਇਆਰੁ॥ ਕਾਂਏਂ ਆਨ ਆਨ ਰੁਚੀਐ॥ ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਸੰਗਿ ਖਚੀਐ॥ ਜਉ ਸਾਧਸੰਗ ਪਾਏ॥ ਕਹੁ
ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਧਿਆਏ॥ ਅਬ ਰਹੇ ਜਮਹਿ ਮੇਲ॥੨॥੧॥੧੩੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਕਿੰਕਰੀ ਬਿਕਾਰ-ਹੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਦਾਸੀ! ਰੰਗ ਕਰਤੀ-ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੀ। ਕੇਲ-ਆਨੰਦ। ਮਿਥਨੀ-ਨਾਸਵੰਤ।
ਮੋਹਿਲੀ-ਮੋਹ ਵਿੱਚ ਫਸੀ ਹੈ। ਦਇਆਰੁ-ਦਇਆਲ। ਕਾਂਏਂ-ਕਿਉਂ? ਰੁਚੀਐ-ਪ੍ਰੀਤ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਖਚੀਐ-ਮਸਤ ਰਹਿਣਾ
ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਹੇ-ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਮਹਿ ਮੇਲ-ਜਮਾਂ ਨਾਲ ਵਾਹ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਸ
ਸੁ	ਭ	ਬ	ਚ	ਨ	ਬੋ	ਲਿ	ਗੁ	ਨ	ਅ	ਮੋ	ਲ
ਨੁ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰ	ਰ	ਮ	ਪ	ਰ	ਰੁਮ	ਰ	ਸ
ਕਿੰ	ਕ	ਰੀ	ਬਿ	ਕਾ	ਰ	ਦੇ	ਖੁ	ਰੀ	ਬੀਸ	ਚਾ	ਰ
ਮ	ਰ	ਪ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਗੁ	ਰ	ਸ	ਬ	ਦੁ	ਧਿ	ਆ	ਇ	ਮਹ	ਲੁ	ਪਾ	ਇ
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਰਰ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਸੰ	ਗਿ	ਰੰ	ਗ	ਕਰ	ਤੀ	ਮ	ਹਾ	ਕੇ	ਲ
x		0		2		0		3		4	

ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਾ ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	-	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਸੁ	ਪ	ਨ	ਰੀ	s	s	ਸੰ	ਸਾ	s	ਰੁ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਮਿ	ਥ	ਨੀ	s	ਬਿ	ਸ	ਥਾ	s	s	ਰੁ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਸ	ਖੀ	ਕਾ	ਇ	ਮੋ	ਹਿ	ਮੋ	ਹਿ	ਲੀ	s
ਸੰਸੰ	-	ਨੁਨੁ	-	ਪ	-	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਪ੍ਰਿਅ	s	ਪ੍ਰੀ	s	ਤਿ	s	ਰਿ	ਦੈ	ਮੋ	ਲ
x		0		2		3		0	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪੁਪ	ਨੁ	ਪ
ਸ	ਰ	ਬ	ਰੀ	ਪ੍ਰੀ	ਤਿ	ਪਿਆ	ਰੁ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਸ	ਦਾ	ਰੀ	ਦਇ	ਆ	ਰੁ
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ
ਕਾਂ	ਏਂ	ਆ	ਨ	ਆ	ਨ	ਰੁਚੀ	ਐ	ਹ	ਰਿ	ਸੰ	ਗਿ	ਸੰ	ਗਿ	ਖਚੀ	ਐ
ਨੁਨੁ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਨੁਨੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਜਉ	ਸ	ਸਾ	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਪਾ	ਏ	ਕ	ਹੁ	ਨਾ	ਨਕ	ਹਰਿ	ਧਿ	ਆ	ਏ
ਸੰ	-	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਰੁਰ	ਮ	ਰ	ਸ	-	ਨੁ	ਸ
ਅ	ਸ	ਬ	ਸ	ਰ	ਸ	ਹੇ	ਸ	ਜ	ਮਹਿ	ਸ	ਸ	ਮੇ	ਸ	ਲ	ਸ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਨੁਸਰਮ ਰਸਨੁਸ ਰਮਪਨੁ ਪਮਰਸ ਨੁਸਰਮ ਪਨਸੰਨੁ ਪਮਰਸ ਨੁਸਰਮ ਪਨਸੰਰੰ ਸੰਨੁਪਮ ਰਮਪਮ ਰਸਨੁਸ
- 2) ਰਮਪਰ ਮਪਰਮ ਪਨੁਪਮ ਮਪਮਰ ਰਮਪਮ ਰਸਨੁਸ ਪਨਸੰਪ ਨਸੰਪਨ ਸੰਰੰਸੰਨੁ ਪਨੁਪਮ ਰਮਪਮ ਰਸਨੁਸ
- 3) ਪਨੁਨੁਪ ਨੁਨੁਪਮ ਮਪਪਮ ਪਪਮਰ ਰਮਪਮ ਰਸਨੁਸ ਸੰਰੰਰੰਸੰ ਰੰਰੰਸੰਨੁ ਪਨੁਨੁਪ ਨੁਨੁਪਮ ਰਮਪਮ ਰਸਨੁਸ

- 1) ਮ ਰ ਮ ਪੁਪ | ਇਸ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਸੁ ਭ ਬ ਚਨ | ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫॥ (੧੨੨੯-੩੦)

ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਜਾਪਿ ਰਮਤ ਰਾਮ ਸਹਾਈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸੰਤਨ ਕੈ ਚਰਨ ਲਾਗੇ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭ ਤਿਆਗੇ ਗੁਰ ਗੋਪਾਲ ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਲਬਧਿ ਅਪਨੀ ਪਾਈ॥੧॥ ਬਿਨਸੇ ਭ੍ਰਮ ਮੋਹ ਅੰਧ ਟੂਟੇ ਮਾਇਆ ਕੇ ਬੰਧ ਪੂਰਨ ਸਰਬਤ੍ਰ ਠਾਕੁਰ ਨਹ ਕੇਉ ਬੈਰਾਈ॥ ਸੁਆਮੀ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇਖ ਗਏ ਸੰਤਨ ਕੈ ਚਰਨ ਲਾਗਿ ਨਾਨਕ ਗੁਨ ਗਾਈ॥੨॥੩॥੧੩੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਰਮਤ-ਜਪਦਿਆਂ। ਲਬਧਿ-ਜਿਸ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਲੱਭਦੇ ਸਾਂ। ਬਿਨਸੇ-ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੰਧ-ਅੰਨ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਬੰਧ-ਬੰਧਨ, ਫਾਹੀਆਂ। ਪੂਰਨ-ਵਿਆਪਕ। ਬੈਰਾਈ-ਵੈਰੀ। ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ-ਦਇਆਵਾਨ। ਦੇਖ-ਪਾਪ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਸ
ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਜਾ	ਪਿ	ਰ	ਮ	ਤ	ਰਾ	ਮ	ਸ	ਹਾ	ਈ

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਰ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨ	ਸ	ਨ	ਸ	ਨੁ	ਪ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਜਾ	ਪਿ	ਰ	ਮ	ਤ	ਰਾ	ਮS	ਸS	ਰਾS	ਈS
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸ	ਸ	ਸੱਸ	ਰ	ਨ	ਨ	ਸੱਸ	ਸ
ਸ	ਤ	ਨ	ਕੈ	ਚਰ	ਨ	ਲਾ	ਗੇ	ਕਾ	ਮ	ਕੋ	ਧ	ਲੋ	ਭ	ਤਿਆਗੇ	
ਰੰਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਸੱਸ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਸ
ਗੁਰ	ਗੇ	ਪਾ	ਲ	ਭਏ	ਕਿ	ਪਾ	ਲ	ਲ	ਬ	ਧਿ	ਅ	ਪ	ਨੀ	ਪਾ	ਈ
x				2				0				3			

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪਪ	ਨੁ	ਪਪ	ਮਮ	ਪ	ਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸ	ਸ	ਨ	ਸ
ਬਿਨ	ਸੇ	ਭ੍ਰਮ	ਮੋਹ	ਅੰ	ਧ	ਟੂ	ਟੇ	ਮਾ	ਇ	ਆ	ਕੇ	ਬੰ	ਧ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੱਸ	ਨ	ਸੱਸ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਪੂ	ਰ	ਨ	ਸਰ	ਬ	ਤ੍ਰ	ਠਾ	ਕੁਰ	ਨਹ	ਕੇ	ਉ	ਬੈ	ਰਾ	ਈ
ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰਰੰ	ਸੱਸ	ਨਨ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਸੁਆਮੀ		ਸੁ	ਪ੍ਰ	ਸੰਨ	ਭਏ	ਜਨ	ਮ	ਮਰ	ਨ	ਦੋ	ਖ	ਗ	ਏ
ਮ	ਪਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਸੰ	ਤਨ	ਕੈ	ਚ	ਰ	ਨ	ਲਾ	ਗਿ	ਨਾ	ਨਕ	ਗੁ	ਨ	ਗਾ	ਈ
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਤੀਨ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 5ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੨੩੦)

ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰਿ ਮੁਖਹੁ ਬੋਲਿ ਹਰਿ ਹਰੇ ਮਨਿ ਧਾਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸ੍ਰਵਨ ਸੁਨਨ ਭਗਤਿ ਕਰਨ ਅਨਿਕ ਪਾਤਿਕ ਪੁਨਹਚਰਨ॥ ਸਰਨ ਪਰਨ ਸਾਧੂ ਆਨ ਬਾਨਿ ਬਿਸਾਰੇ॥੧॥ ਹਰਿ ਚਰਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨੀਤਿ ਨੀਤਿ ਪਾਵਨਾ ਮਹਿ ਮਹਾ ਪੁਨੀਤ॥ ਸੇਵਕ ਭੈ ਦੂਰਿ ਕਰਨ ਕਲਿਮਲ ਦੇਖ ਜਾਰੇ॥ ਕਹਤ ਮੁਕਤ ਸੁਨਤ ਮੁਕਤ ਰਹਤ ਜਨਮ ਰਹਤੇ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਸਾਰ ਭੂਤ ਨਾਨਕ ਤਤੁ ਬੀਚਾਰੇ॥੨॥੪॥੧੩੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਧਾਰੇ-ਧਾਰ, ਵਸਾਈ ਰਖ। ਸ੍ਰਵਨ-ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ। ਪਾਤਿਕ-ਪਾਪ। ਪੁਨਹਚਰਨ-ਪਛਤਾਵੇ-ਮਾਤ੍ਰ ਧਾਰਮਕ ਕਰਮ। ਬਾਨਿ-ਆਦਤ। ਨੀਤ ਨੀਤਿ-ਸਦਾ ਸਦਾ। ਕਲਿਮਲ-ਪਾਪ। ਦੇਖ-ਪਾਪ। ਜਾਰੇ-ਸਾੜ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਰਹਤ-ਰਹਿਣੀ ਰਹਿਣੇ ਵਾਲੇ, ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਸਾਰ ਭੂਤ-ਸਭ ਤੋਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਪਦਾਰਥ। ਤਤੁ-ਅਸਲੀਅਤ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਰ	ਰ	ਪੁਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸਸ	ਨ	-	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਹਰੇ	ਹ	ਰਿ	ਮੁ	ਖਹੁ	ਬੇ	s	ਲਿ
ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਪਨੁ	ਪਮ	ਰਸ
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰੇ	s	ਮ	ਨਿ	ਧਾs	ss	ਰੇs
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਪੁਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਸ੍ਰ	ਵਨ	ਸੁ	ਨ	ਨ	ਭ	ਗਤਿ	ਕ	ਰ	ਨ
ਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ
ਅ	ਨਿਕ	ਪਾ	ਤਿ	ਕ	ਪੁ	ਨਹ	ਚ	ਰ	ਨ
ਸੰਸੰ	ਨੁਨੁ	ਪੁਪ	ਮ	ਪ	ਰਰ	ਮਮ	ਰ	ਨੁ	ਸ
ਸਰ	ਨਪ	ਰਨ	ਸਾ	ਧੂ	ਆਨ	ਬਾਨਿ	ਬਿ	ਸਾ	ਰੇ
x		2			0		3		

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਨ	s	ਪ੍ਰੀ	ਤਿ	ਨੀ	ਤ	ਨੀ	ਤਿ
ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨੁ	ਨੁ	ਸ	ਸ
ਪਾ	ਵ	ਨਾ	s	ਮ	ਹਿ	ਮ	ਹਾ	ਪੁ	ਨੀ	s	ਤ
ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਸੇ	s	ਵ	ਕ	ਭੈ	s	ਦੂ	s	ਰਿ	ਕ	ਰ	ਨ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	-
ਕ	ਲਿ	ਮ	ਲ	ਦੇ	ਖ	ਜਾ	s	ਰੇ	s	s	s
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਕ	ਹ	ਤ	ਮੁ	ਕ	ਤ	ਸੁ	ਨ	ਤ	ਮੁ	ਕ	ਤ
ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਪ	ਨੁ	ਮ	-	ਪ	-
ਰ	ਹ	ਤ	ਜ	ਨ	ਮ	ਰ	ਹ	ਤੇ	s	s	s
ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਰ	ਪੁਪ	ਮਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਰਾਮ	ਰਾਮ	ਸਾ	ਰ	ਭੂ	ਤ	ਨਾ	ਨਕ	ਤਰੁ	ਬੀ	ਚਾ	ਰੇ
x		0		2		0		3		4	

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਝਪ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) $\left| \begin{array}{c} \underline{ਮ} \quad \underline{ਰ} \quad \underline{ਮ} \quad \underline{ਰਮ} \quad \underline{ਰ} \\ \underline{ਸਹ} \quad \underline{ਸਰਿ} \quad \underline{ਹਸ} \quad \underline{ਰਿਹ} \quad \underline{ਸਰਿ} \end{array} \right|$ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇਹ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰਗ ਮ: ਪ॥

(੧੨੩੧)

ਕਰਤ ਕੇਲ ਬਿਖੈ ਮੇਲ ਚੰਦ੍ਰ ਸੂਰ ਮੋਹੇ॥ ਉਪਜਤਾ ਬਿਕਾਰ ਦੁੰਦਰ, ਨਉਪਰੀ ਝੁਨੰਤਕਾਰ ਸੁੰਦਰ, ਅਨਿਗ ਭਾਉ ਕਰਤ ਫਿਰਤ, ਬਿਨੁ ਗੋਪਾਲ ਧੋਹੇ॥ ਰਹਾਉ॥ ਤੀਨਿ ਭਉਨੇ ਲਪਟਾਇ ਰਹੀ, ਕਾਥ ਕਰਮਿ ਨ ਜਾਤ ਸਹੀ, ਉਨਮਤ ਅੰਧ ਧੰਧ ਰਚਿਤ ਜੈਸੇ ਮਹਾ ਸਾਗਰ ਹੋਹੇ॥੧॥ ਉਧਰੇ ਹਰਿ ਸੰਤ ਦਾਸ, ਕਾਟਿ ਦੀਨੀ ਜਮ ਕੀ ਫਾਸ, ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਨਾਮੁ ਜਾ ਕੇ, ਸਿਮਰਿ ਨਾਨਕ ਓਹੇ ॥੨॥੧੦॥੧੩੯॥ ੩॥੧੩॥੧੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕੇਲ-ਚੇਜ-ਤਮਾਸ਼ੇ।ਬਿਖੈ-ਵਿਸ਼ੇ-ਵਿਕਾਰ। ਮੇਲ-ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਸੂਰ-ਸੂਰਜ। ਉਪਜਤਾ-ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੁੰਦਰ-ਖਰੂਦੀ, ਝਗੜਾਲੂ। ਨਉਪਰੀ-ਝਾਂਜਰਾਂ। ਝੁਨੰਤਕਾਰ-ਛਟਕਾਰ। ਅਨਿਗ-ਅਨੇਕਾਂ। ਧੋਹੇ-ਠੱਗ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਭਉਨੇ-ਭਵਨਾਂ ਵਿੱਚ। ਲਪਟਾਇ ਰਹੀ- ਚੰਬੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਥ ਕਰਮਿ-ਕੱਚੇ ਕਰਮ ਨਾਲ। ਨ ਜਾਤ ਸਹੀ-ਸਹਾਰੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਉਨਮਤ-ਮਸਤ। ਅੰਧ-ਅੰਨੇ। ਧੰਧ ਰਚਿਤ-ਧੰਧਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ। ਹੋਹੇ-ਧੱਕੇ। ਫਾਸ-ਫਾਹੀ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਰ	ਮ	ਰ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰ	-	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	-
ਕ	ਰ	ਤ	ਕੇ	ਸ	ਲ	ਬਿ	ਸ	ਖੇ	ਸ	ਮੇ	ਸ	ਲ	ਸ
ਰ	-	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਚੰ	ਸ	ਦ੍ਰ	ਸੂ	ਸ	ਰ	ਮੋ	ਸ	ਸ	ਸ	ਹੇ	ਸਸ	ਸਸ	ਸਸ
ਮ	ਮ	ਮ	ਰ	-	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਉ	ਪ	ਜ	ਤਾ	ਸ	ਸ	ਬਿ	ਕਾ	ਸ	ਰ	ਦੁੰ	ਸ	ਦ	ਰ
ਮਮ	-	ਪ	ਨੁ	-	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਨਉ	ਸ	ਪ	ਰੀ	ਸ	ਸ	ਝੁ	ਨੰ	ਤ	ਕਾ	ਰ	ਸੁੰ	ਦ	ਰ
ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	ਪ
ਅ	ਨਿ	ਗ	ਭਾ	ਸ	ਉ	ਕ	ਸ	ਰ	ਤ	ਫਿ	ਸ	ਰ	ਤ
ਮ	-	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਸੰ	-	ਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮਮ	ਰਮ	ਰਸ
ਬਿ	ਸ	ਨੁ	ਗੀ	ਪਾ	ਲ	ਧੋ	ਸ	ਸ	ਸ	ਹੇਸ	ਸਸ	ਸਸ	ਸਸ
x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	-	ਰੰ	ਨਨ	-	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਤੀ	S	ਨਿ	ਭਉ	S	ਨੇ	ਲ	ਪ	ਟਾ	ਇ	ਰ	ਹੀ
ਰ	ਮ	ਰ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਮ	ਪ	-
ਕਾ	S	ਚ	ਕ	ਰ	ਮਿ	ਨ	ਜਾ	ਤ	ਸ	ਹੀ	S
ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਉ	ਨ	ਮ	ਤ	ਅੰ	ਧ	ਧੰ	S	ਧ	ਰ	ਚਿ	ਤ
ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ
ਜੈ	S	ਸੇ	ਮ	ਹਾ	S	ਸਾ	ਗ	ਰ	ਹੇ	ਹੇ	S
X		0		2		0		3		4	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪੁਪੁ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਮ	ਪ	ਪ
ਉ	ਧ	ਰੇ	ਹਰਿ	ਸੰ	ਤ	ਦਾ	ਸ	ਕਾ	ਟਿ	ਦੀ	ਨੀ	ਜਮ	ਕੀ	ਫਾ	ਸ
ਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਮੰਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪੁਪੁ	ਮ	ਪੁਪੁ	ਪੁਨੁ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਪ	ਤਿਤ	ਪਾ	ਵਨ	ਨਾ	ਮੁ	ਜਾ	ਕੇ	ਸਿ	ਮਰਿ	ਨਾ	ਨਕ	ਓS	SS	ਹੇS	SS
X				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਦੋ ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਕੇਲ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਰੰਗ॥ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੨੫੩)

ਤੈ ਨਰ ਕਿਆ ਪੁਰਾਨੁ ਸੁਨਿ ਕੀਨਾ॥ ਅਨਪਾਵਨੀ ਭਗਤਿ ਨਹੀ ਉਪਜੀ ਭੂਖੇ ਦਾਨੁ ਨ ਦੀਨਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਕਾਮੁ ਨ ਬਿਸਰਿਓ ਕ੍ਰੋਧੁ ਨ ਬਿਸਰਿਓ ਲੋਭੁ ਨ ਛੂਟਿਓ ਦੇਵਾ॥ ਪਰ ਨਿੰਦਾ ਮੁਖ ਤੇ ਨਹੀ ਛੂਟੀ ਨਿਫਲ ਭਈ ਸਭ ਸੇਵਾ॥੧॥ ਬਾਟ ਪਾਰਿ ਘਰੁ ਮੂਸਿ ਬਿਰਾਨੇ ਪੇਟੁ ਭਰੈ ਅਪ੍ਰਾਧੀ॥ ਜਿਹਿ ਪਰਲੋਕ ਜਾਇ ਅਪਕੀਰਤਿ ਸੇਈ ਅਬਿਦਿਆ ਸਾਧੀ॥੨॥ ਹਿੰਸਾ ਤਉ ਮਨ ਤੇ ਨਹੀ ਛੂਟੀ ਜੀਅ ਦਇਆ ਨਹੀ ਪਾਲੀ॥ ਪਰਮਾਨੰਦ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ, ਕਥਾ ਪੁਨੀਤ ਨ ਚਾਲੀ॥੩॥੧॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤੈ ਕਿਆ ਕੀਨਾ-ਕੁੰ ਕੀਰ ਕੀਤਾ? ਪਾਵਨੀ-ਨਾਸਵੰਤ। ਅਨਪਾਵਨੀ-ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ। ਛੂਟਿਓ-ਮੁੱਕਿਆ। ਨਿਫਲ-ਵਿਅਰਥ। ਬਾਟ-ਰਸਤਾ। ਬਾਟ ਪਾਰਿ-ਭਾਕੇ ਮਾਰ ਕੇ। ਮੂਸਿ-ਠੰਗ ਕੇ। ਬਿਰਾਨੇ-ਬਿਗਾਨ। ਅਪਕੀਰਤਿ-ਬਦਨਾਮੀ। ਅਬਿਦਿਆ-ਅਗਿਆਨਤਾ। ਹਿੰਸਾ-ਨਿਰਦਇਤਾ। ਪੁਨੀਤ-ਪਵਿੱਤਰ। ਚਾਲੀ-ਚਲਾਈਆਂ, ਛੋੜੀਆਂ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10½ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਰ	ਮ	ਪ	ਰਮ	ਪਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮਰ	ਮਰ	ਸਨੁ	ਸ
ਤੈ	ਨ	ਰ	ਕਿs	ਆ	s	ਪੁਰਾ	ਨੁਸੁ	sਨਿ	ਕੀs	ਨਾ
ਰ	ਮ	ਰ	ਰਸ	ਰ	ਸ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਨੁਪ	ਰਮ	ਪ
ਅ	ਨ	s	ਪਾs	ਵ	ਨੀ	ਭਗ	ਤਿਨ	sਹੀ	ਉਪ	ਜੀ
ਮ	ਪ	ਨਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਨੁ	ਪਮ	ਪਮ	ਰ-	ਸ
ਭੂ	s	ਖੈs	ਦਾ	ਨੁ	ਨ	ਦੀs	sਨਾ	ss	ss	s
x		2		3		4				

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਪ	ਪਪ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਨੁ	ਸੰਸੰ	ਪਨੁ	ਸੰ
ਕਾ	ਮੁ	ਨ	ਬਿਸ	ਰਿ	ਓ	ਕੋਧੁ	ਨਥਿ	ਸਰਿ	ਓs	s
ਰੰ	ਰੰ	ਰੰਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਰੰਨੁ	ਸੰ-	ਪਨੁ	ਪ
ਲੋ	ਭੂ	ਨs	ਭੂ	ਟਿ	ਓ	ਦੇs	sਵਾ	ss	ss	s
ਮ	ਮ	ਪ	ਨੁ	-	ਪ	ਨਸੰ	ਸੰਰੰ	ਰੰਸੰ	ਨਸੰ	ਸੰ
ਪ	ਰ	ਨਿੰ	ਦਾ	s	s	ਮੁਖ	ਤੇਨ	ਹੀs	ਛੁs	ਟੀ
ਨਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਪਨੁ	ਪਮ	ਪਮ	ਰ-	ਸ
ਨਿਫ	ਲs	ss	ਭ	ਈ	s	ਸs	ਭਸੇ	ss	ਵਾs	s
x		2		3		4				

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਨੁ	-	ਪ
ਬਾ	ਟ	ਪਾ	sਰਿ	ਘ	ਰੁ	ਮੁ	ਸਿ	ਬਿ	ਰਾ	s	ਨੋ
ਮ	-	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਮਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ
ਪੇ	s	ਟੁ	ਭ	ਰੈ	s	ਅ	ਪ੍ਰਾ	s	ਧੀ	s	s
ਸੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ
ਜਿ	ਹਿ	ਪ	ਰ	ਲੋ	ਕ	ਜਾ	ਇ	ਅਪ	ਕੀ	ਰ	ਤਿ
ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਸੋ	ਈ	ਅ	ਬਿ	ਦਿ	ਆ	ਸਾ	s	s	ਧੀs	ss	ss
x		0		2		0		3		4	

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	-	ਪ	-	ਨੁਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਹਿੰ	s	ਸਾ	s	ਤਉ	s	ਮ	ਨ	ਤੇ	s	ਨ	ਹੀ	ਛੂ	s	ਟੀ	s
ਰੰਰੰ	-	-	ਮੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਪ	ਨੁ	ਪ	-
ਜੀਅ	s	s	s	ਦਇ	ਆ	ਨ	ਹੀ	ਪਾ	s	s	s	ਲੀ	s	s	s
ਮ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਪ	ਰ	ਮਾ	s	ਨੰ	s	ਦ	s	ਸਾ	s	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਤਿ	ਮਿ	ਲਿ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	-	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਕ	ਥਾ	s	ਪੁ	ਨੀ	s	ਤ	s	ਨ	s	ਚਾ	s	ਲੀs	ss	ss	ss
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਮੁਰ ਸਮ ਰਸ ਮੁਰ ਸ | ਇਹ 4½ ਮਾਤਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
ਪੁਰਾ ਨੁਪੁ ਰਾਨੁ ਪੁਰਾ ਨੁ
- 2) ਨੁਪੁ ਮੁਰ ਸਨੁ ਪਮ ਰਸ ਨੁਪੁ ਮੁਰ ਸ | ਇਹ 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੈਨ ਰਕਿ ਆਤੇ ਨਰ ਕਿਆ ਤੈਨ ਰਕਿ ਆ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਮਪੁ ਮੁਰ ਸਨੁ ਸ | ਇਹ 3½ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਪੁਰਾਨੁ ਸੁਨਿ ਕੀਸਨਾ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਰਾਇ ਮਹਮੇ ਹਸਨੇ ਕੀ ਧੁਨਿ) (੧੨੫੧)

ਸਲੋਕ ਮ:ਪ॥ ਸਭੇ ਜੀਅ ਸਮਾਲਿ ਅਪਣੀ ਮਿਹਰ ਕਰੁ॥ ਅੰਨੁ ਪਾਣੀ ਮੁਚੁ ਉਪਾਇ ਦੁਖ ਦਾਲਦੁ ਭੰਨਿ ਤਰੁ॥ ਅਰਦਾਸਿ ਸੁਣੀ ਦਾਤਾਰਿ ਹੋਈ ਸਿਸਟਿ ਠਰੁ॥ ਲੇਵਹੁ ਕੰਠਿ ਲਗਾਇ ਅਪਦਾ ਸਭ ਹਰੁ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਸਫਲੁ ਘਰੁ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਮਾਲਿ-ਸੰਭਾਲ। ਮੁਚੁ-ਬਹੁਤ। ਦਾਲਦੁ-ਗਰੀਬੀ, ਦਲਿਦਰ। ਭੰਨਿ-ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ। ਤਰੁ-ਤਾਰ ਲੈ। ਠਰੁ-ਠੰਢੀ। ਅਪਦਾ-ਮੁਸੀਬਤ। ਹਰੁ-ਦੂਰ ਕਰ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਪ	ਨੁ	ਮ	-	ਪ
											ਸ	s	ਭੇ	s	s
ਨਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ	ਰ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਜੀਅ	s	s	s	ਸ	ਮਾ	s	s	ਲਿ	s	s	ਅ	s	ਪ	s	ਣੀ
ਰ	ਰ	ਸ	-	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	-	ਸੰ
ਮਿ	ਹ	ਰ	s	ਕ	s	s	s	ਰੁ	s	s	ਅ	s	ਪ	s	ਣੀ
ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ					
ਮਿ	ਹ	ਰ	s	ਕ	s	s	s	ਰੁ	s	s					
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਅੰਤਰਾ

ਸ	-	ਸ	-	ਨ	ਸ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਸ	ਰ	ਨ	-	-
ਪਾ	s	ਣੀ	s	ਮੁ	s	ਚੁ	s	ਉ	ਪਾ	ਇ	ਦੁ	ਸ	ਖ	s	s
ਸ	-	ਨ	ਸ	ਨੁ	-	ਪ	-	ਮ	ਰ	ਸ					
ਦਾ	s	ਲ	ਦੁ	ਭੰ	s	ਨਿ	s	ਤ	s	ਰੁ					
x				2				0						3	

ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੨੦੩-੦੪)

ਮਾਈ ਧੀਰਿ ਰਹੀ ਪ੍ਰਿਅ ਬਹੁਤੁ ਬਿਰਾਗਿਓ॥ ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਆਨੂਪ ਰੰਗ ਰੇ ਤਿਨੁ ਸਿਉ ਰੁਚੈ ਨ ਲਾਗਿਓ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਨਿਸਿ ਬਾਸੁਰ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰਿਅ ਮੁਖਿ ਟੇਰਉ ਨੀਂਦ ਪਲਕ ਨਹੀ ਜਾਗਿਓ॥ ਹਾਰ ਕਜਰ ਬਸਤ੍ਰ ਅਨਿਕ ਸੀਗਾਰ ਰੇ ਬਿਨੁ ਪਿਰ ਸਭੈ ਬਿਖੁ ਲਾਗਿਓ॥੧॥ ਪੂਛਉ ਪੂਛਉ ਦੀਨ ਭਾਂਤਿ ਕਰਿ ਕੇਉ ਕਹੈ ਪ੍ਰਿਅ ਦੇਸਾਂਗਿਓ॥ ਹੀਉਂ ਦੇਉਂ ਸਭੁ ਮਨੁ ਤਨੁ ਅਰਪਉ ਸੀਸੁ ਚਰਣ ਪਰਿ ਰਾਖਿਓ॥੨॥ ਚਰਣ ਬੰਦਨਾ ਅਮੇਲ ਦਾਸਰੋ ਦੇਉ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਅਰਦਾਗਿਓ॥ ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਵਹੁ ਨਿਮਖ ਦਰਸੁ ਪੇਖਾਗਿਓ॥੩॥ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਭਈ ਤਬ ਭੀਤਰਿ ਆਇਓ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਅਨਦਿਨੁ ਸੀਤਲਾਗਿਓ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਰਸਿ ਮੰਗਲ ਗਾਏ ਸਬਦੁ ਅਨਹਾਦੁ ਬਾਜਿਓ॥੪॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਾਈ-ਹੇ ਮਾਂ। ਧੀਰਿ-ਧੀਰਜ। ਰਹੀ-ਮੁੱਕ ਗਈ ਹੈ। ਬਿਰਾਗਿਓ-ਵੈਰਾਗ। ਆਨੂਪ-ਸੋਹਣੇ। ਰੁਚੈ-ਪਿਆਰ। ਨਿਸਿ-ਰਾਤ। ਬਾਸੁਰ-ਦਿਨ। ਟੇਰਉ-ਮੈਂ ਉਚਾਰਦੀ ਹਾਂ। ਕਜਰ-ਕੱਜਲ। ਬਸਤ੍ਰ-ਕੱਪੜੇ। ਸੀਗਾਰ-ਸਿੰਗਾਰ। ਬਿਖੁ-ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਹਿਰ। ਦੀਨ-ਨਿਆਣਾ। ਭਾਂਤਿ-ਤਰੀਕਾ। ਪ੍ਰਿਅ ਦੇਸਾਂਗਿਓ-ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਦੇਸ। ਹੀਉਂ-ਹਿਰਦਾ। ਬੰਦਨਾ-ਨਮਸਕਾਰ। ਅਰਦਾਗਿਓ-ਅਰਦਾਸ। ਦ੍ਰਿਸਟਿ-ਨਿਗਾਹ। ਪੇਖਾਗਿਓ-ਮੈਂ ਵੇਖਾਂ। ਭੀਤਰਿ-ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਸੀਤਲਾਗਿਓ-ਸ਼ਾਂਤ। ਰਸਿ-ਸੁਆਦ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰਸ	ਨਨ	ਸ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ
ਮਾ	s	ਈ	ਧੀ	ਰਿ	ਰ	ਹੀ	ਪ੍ਰਿਅ	ਬਹੁ	ਤੁ	ਬਿ	ਰਾ	ਗਿ	ਓ
ਰ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	-	ਰ	ਰ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	-
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਭਾਂ	s	ਤਿ	s	ਆ	ਨੁ	ਪ	ਰੰ	ਗ	ਰੇ	s
ਮ	ਪ	ਨਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਤਿ	ਨੁ	ਸਿਉ	ਰੁ	s	ਚੈ	s	ਨ	s	s	ਲਾ	ਗਿ	ਓ	s
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪਪ	-	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	-	ਸੰਸ	-
ਨਿ	ਸਿ	ਬਾ	ਸੁ	ਰ	ਪ੍ਰਿਅ	s	ਪ੍ਰਿਅ	ਮੁ	ਖਿ	ਟੇ	s	ਰਉ	s
ਰੰ	-	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਨੀਂ	s	ਦ	ਪ	ਲ	ਕ	s	ਨ	ਹੀ	s	ਜਾ	ਗਿ	ਓ	s
x			2				0			3			

ਸਾਰੰਗ ਕਬੀਰ ਜੀਉ॥ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੨੫੩)

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕਉਨੁ ਸਹਾਈ ਮਨ ਕਾ॥ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਸੁਤ ਬਨਿਤਾ ਹਿਤੁ ਲਾਗੈ ਸਭ ਫਨ ਕਾ॥੧॥
 ਰਹਾਉ॥ ਆਗੈ ਕਉ ਕਿਛੁ ਤੁਲਹਾ ਬਾਂਧਹੁ ਕਿਆ ਭਰਵਾਸਾ ਧਨ ਕਾ॥ ਕਹਾ ਬਿਸਾਸਾ ਇਸ ਭਾਂਡੇ ਕਾ
 ਇਤਨਕੁ ਲਾਗੈ ਠਨਕਾ॥੧॥ ਸਗਲ ਧਰਮ ਪੁੰਨ ਫਲ ਪਾਵਹੁ ਧੂਰਿ ਬਾਂਛਹੁ ਸਭ ਜਨ ਕਾ॥ ਕਹੈ ਕਬੀਰੁ
 ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ ਇਹੁ ਮਨੁ ਉਡਨ ਪੰਖੇਰੁ ਬਨ ਕਾ॥੨॥੧॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਤ-ਪੁੱਤਰ। ਬਨਿਤਾ-ਵਹੁਟੀ। ਹਿਤੁ-ਮੋਹ। ਫਨ-ਛਲ। ਤੁਲਹਾ-ਖੋੜਾ। ਬਿਸਾਸਾ-ਇਤਬਾਰ। ਭਾਂਡੇ-ਸਰੀਰ।
 ਠਨਕਾ-ਠੋਕਰ। ਬਾਂਛਹੁ-ਮੰਗੋ। ਪੰਖੇਰੁ-ਪੰਛੀ। ਬਨ-ਜੰਗਲ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ							ਅੰਤਰਾ						
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਮਮ	ਰ	ਮ	ਪਪ	ਨੁ	ਪ	-	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਹਰਿ	ਬਿ	ਨੁ	ਕਉ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਆ	ਗੈ	ਸ	ਕਉ	ਸ	ਕਿ	ਛੁ
ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਨੁ	ਸ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਨ	-	ਸੰਸੰ	-
ਸ	ਹਾ	ਈ	ਮ	ਨ	ਕਾ	ਸ	ਤੁ	ਲ	ਹਾ	ਬਾਂ	ਸ	ਧਹੁ	ਸ
ਰ	ਸ	ਰ	ਨੁ	-	ਸ	-	ਨ	ਸੰ	-	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਮਾ	ਸ	ਤ	ਪਿ	ਸ	ਤਾ	ਸ	ਕਿ	ਆ	ਸ	ਭ	ਰ	ਵਾ	ਸਾ
ਮ	ਰ	ਮਮ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ	-	ਨੁ	-	ਪ	-
ਭਾ	ਈ	ਸੁਤ	ਬ	ਨਿ	ਤਾ	ਸ	ਧ	ਨ	ਸ	ਕਾ	ਸ	ਸ	ਸ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਹਿ	ਸ	ਤੁ	ਲਾ	ਸ	ਗੈ	ਸ	ਕਿ	ਆ	ਸ	ਭ	ਰ	ਵਾ	ਸਾ
ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਨੁ	ਸ	ਮ	ਰ	-	ਨੁ	-	ਸ	-
ਸ	ਭ	ਸ	ਫ	ਨ	ਕਾ	ਸ	ਧ	ਨ	ਸ	ਕਾ	ਸ	ਸ	ਸ
X			2		3		X			2		3	

ਤਾਨਾਂ:-

- 1) ਨੁਸ ਰਮ ਪਨੁ ਪਮ ਰਮ ਰਸ ਨੁਸ
- 2) ਨੁਸ ਰਮ ਪਨੁ ਸੰਨੁ ਪਮ ਰਸ ਨੁਸ
- 3) ਨੁਸ ਰਮ ਰ- ਮਪ ਨੁਪ ਮਮ ਰਸ
- 4) ਮਪ ਨਸ ਰੰਸ ਨਸ ਨੁਪ ਮਮ ਰਸ

ਵਾਰ ੩੭, ਪਉੜੀ ੨੯ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਮੈ ਜੇਹਾ ਨ ਅਕਿਰਤਿਘਣੁ ਹੈ ਭਿ ਨ ਹੋਆ ਹੋਵਣਿਹਾਰਾ॥ ਮੈ ਜੇਹਾ ਨ ਹਰਮਖੇਰੁ ਹੋਰੁ ਨ ਕੋਈ
 ਅਵਗੁਣਿਆਰਾ॥ ਮੈ ਜੇਹਾ ਨਿੰਦਕੁ ਨ ਕੋਇ ਗੁਰੁ ਨਿੰਦਾ ਸਿਰਿ ਬਜਰੁ ਭਾਰਾ॥ ਮੈ ਜੇਹਾ ਬੇਮੁਖੁ ਨ ਕੋਇ
 ਸਤਿਗੁਰੁ ਤੇ ਬੇਮੁਖ ਹਤਿਆਰਾ॥ ਮੈ ਜੇਹਾ ਕੇ ਦੁਸਟ ਨਾਹਿ ਨਿਰਵੈਰੈ ਸਿਉ ਵੈਰ ਵਿਕਾਰਾ॥ ਮੈ ਜੇਹਾ
 ਨ ਵਿਸਾਹੁ ਧੋਹੁ ਬਗਲ ਸਮਾਧੀ ਮੀਨ ਅਹਾਰਾ॥ ਬਜਰੁ ਲੇਪੁ ਨ ਉਤਰੈ ਪਿੰਡੁ ਅਪਰਚੇ ਅਉਚਰਿ ਚਾਰਾ॥
 ਮੈ ਜੇਹਾ ਨ ਦੁਬਾਜਰਾ ਤਜਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦੁਰਮਤਿ ਹਿਤਕਾਰਾ॥ ਨਾਉ ਮੁਰੀਦ ਨ ਸਬਦਿ ਵੀਚਾਰਾ॥੨੯॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਵਿਸਾਹੁ ਧੋਹੁ-ਵਿਸਾਹ ਘਾਤੀ। ਮੀਨ ਅਹਾਰਾ-ਮੱਛੀਆਂ ਖਾਣ ਵਾਲਾ। ਪਿੰਡੁ-ਸਰੀਰ। ਅਪਰਚੇ-ਪ੍ਰੇਮਹੀਨ। ਅਉਚਰਿ
 ਚਾਰਾ-ਨ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਵਸਤੂ ਖਾਣ ਵਾਲਾ। ਦੁਬਾਜਰਾ-ਦੋ ਇਸ਼ਟ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ। ਹਿਤਕਾਰਾ- ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਰਮ	ਪਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਮੈਂs	ss	s	ਜੈਂs	ਹਾ	ਨ	ਮੈ	s	s	ਜੈ	ਹਾ	ਨ
ਸਰ	ਨੁਨੁ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨੁਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਅs	ਕਿਰ	ਤਿ	ਘ	ਣ	s	ਹ	ਰਾ	ਮ	ਖੈਂs	s	ਰੁ
ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ
ਹੈ	ਭਿ	ਨ	ਹੇ	s	ਆ	ਹੇ	ਰੁ	ਨs	ਕੇ	s	ਈ
ਮ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਸ	ਨੁਨੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ
ਹੇ	ਵ	ਣਿ	ਹਾ	s	ਰਾ	ਅਵ	ਗੁ	ਣਿ	ਆ	s	ਰਾ
x			0			ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਮ	ਪ
						ਹੇ	ਰੁ	ਨ	ਕੇ	s	ਈ
						ਮਮ	ਪ	ਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
						ਅਵ	ਗੁ	ਣਿ	ਆs	ss	ਰਾs
						x			0		

ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੯॥

(੧੨੩੧-੩੨)

ਮਨ ਕਰਿ ਕਬਹੂ ਨ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਇਓ॥ ਬਿਖਿਆਸਕਤ ਰਹਿਓ ਨਿਸਿ ਬਾਸੁਰ ਕੀਨੋ ਅਪਨੋ ਭਾਇਓ॥੧॥
 ਰਹਾਉ॥ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸੁ ਸੁਨਿਓ ਨਹਿ ਕਾਨਨਿ ਪਰ ਦਾਰਾ ਲਪਟਾਇਓ॥ ਪਰ ਨਿੰਦਾ ਕਾਰਨਿ ਬਹੁ ਧਾਵਤ
 ਸਮਝਿਓ ਨਹ ਸਮਝਾਇਓ॥੧॥ ਕਹਾ ਕਹਉ ਮੈ ਅਪੁਨੀ ਕਰਨੀ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਓ॥ ਕਹਿ
 ਨਾਨਕ ਸਭ ਅਉਗਨ ਮੇ ਮਹਿ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਸਰਨਾਇਓ॥੨॥੩॥੩॥੧੩॥੧੩੯॥੩॥੧੫੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਿਖਿਆਸਕਤ-ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਚੰਬੜਿਆ ਹੋਇਆ। ਨਿਸਿ-ਰਾਤ। ਬਾਸੁਰ-ਦਿਨ। ਕਾਨਨਿ-ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ। ਪਰ
 ਦਾਰਾ-ਪਰਾਈ ਇਸਤ੍ਰੀ। ਲਪਟਾਇਓ-ਕਾਮ ਵਾਸ਼ਨਾ ਰੱਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਧਾਵਤ-ਦੌੜ ਭੱਜ ਕਰਦਾ। ਕਰਨੀ-ਆਬਰਨ। ਜਿਹ
 ਬਿਧਿ-ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਪਨੁ	ਪਮ	ਮਪ	ਮਰ	ਰਮ	ਪਮ	ਰਰ	ਸ	ਸੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਨਸੰ	ਰੰ	ਸੰਰੰ
ਮਨ	ਕਰਿ	ਕਬ	ਹੂਨ	ਹਰਿ	ਗੁਨ	ਗਾਇਓ	ਗੁਰ	ਉਪ	ਦੇ	ਸੁ	ਸੁਨਿਓ	ਨਹਿ	ਕਾ	ਨਨਿ	
ਨੁਸ	ਰ	ਮਪ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪਪ	ਰੰਮੰ	ਰੰ	ਸੰਰੰ	ਨਸੰ	ਨਨੁ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਬਿਖਿ	ਆ	ਸਕ	ਤs	ਰਹਿਓ	ਨਿਸਿ	ਬਾ	ਸੁਰ	ਪਰ	ਦਾ	ਰਾs	ss	ਲਪ	ਟਾਇ	ਓ	s
ਨਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਰਮ	ਪਮ	ਰ	ਸ	ਪਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਰਰ	ਸਰ	ਨੁ	ਸ
ਕੀs	ਨੋs	ਅਪ	ਨੋs	ਭਾs	ਇs	ਓ	s	ਪਰ	ਦਾ	ਰਾs	s	ਲਪ	ਟਾਇ	ਓ	s
x				0				x				0			

ਛਾਡਿ ਮਨ ਹਰਿ ਬਿਮੁਖਨ ਕੇ ਸੰਗੁ॥

(੧੨੫੩)

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹਰਿ ਬਿਮੁਖਨ- ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਵਲੋਂ ਬੇਮੁਖ। ਸੰਗੁ-ਸਾਥ।

ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਰਪਣ' ਪੋਥੀ-ਨੌਵੀ ਪੋਥੀ ਪੰਨਾ ੧੨੯ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਤੁਕ ਸੂਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰਗ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	-	ਪ	ਮੁ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਛਾ	s	ਡਿ	ਮ	s	ਨ	ਛਾ's	s	ਡਿ	ਮ	s	ਨ
ਨ	ਸੰ	-	ਪ	ਨੁ	ਪੁਪ	ਰੰ	ਰੰ	-	ਸੰਰੰ	ਨ	ਸੰਸੰ
ਹ	ਰਿ	s	ਬਿ	ਮੁ	ਖਨ	ਹ	ਰਿ	s	ਬਿs	ਮੁ	ਖਨ
ਰਮ	ਪੁਮ	ਰ	ਨੁ	-	ਸ	ਨੁ	-	ਪ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਕੋs	ss	s	ਸੰ	s	ਗੁ	ਕੋ	s	s	ਸੰ	ss	ਗੁs
x			0			x			0		

(ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਰਾਇ ਮਹਮੇ ਹਸਨੇ ਕੀ ਧੁਨਿ) (੧੨੫੧)

ਪਉੜੀ॥ ਵਡਾ ਆਪਿ ਅਗੰਮੁ ਹੈ ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ॥ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਵੇਖਿ ਵਿਗਸਿਆ ਅੰਤਰਿ ਸਾਂਤਿ ਆਈ॥ ਸਭੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਵਰਤਦਾ ਆਪੇ ਹੈ ਭਾਈ॥ ਆਪਿ ਨਾਥੁ ਸਭ ਨਥੀਅਨੁ ਸਭ ਹੁਕਮਿ ਚਲਾਈ॥ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਭਾਵੈ ਸੋ ਕਰੇ ਸਭ ਚਲੈ ਰਜਾਈ॥੩੬॥੧॥ਸੁਧੁ

ਪਦ ਅਰਥ- ਅਗੰਮੁ-ਅਪਹੁੰਚ। ਵਿਗਸਿਆ-ਖਿੜ ਪਿਆ। ਅੰਤਰਿ-ਮਨ ਵਿੱਚ। ਵਰਤਦਾ-ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਨਥੀਅਨੁ-ਇੱਕ ਧਾਰੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਰਜਾਈ-ਉਸਦੀ ਰਜਾ ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਪਉੜੀ ਮਾਤਰਾਂ-4

1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	-	ਸ	ਸ
ਵ	ਡਾ	ਆ	ਪਿਆ	ਗੰ	ਮੁ	ਹੈ	s	ਵ	ਡੀ	ਵ	ਡਿ	ਆ	s	ਈ	s
ਗੁਰ	ਸਬ	ਦੀ	ਵੇਖਿ	ਵਿਗ	sਸਿ	ਆ	s	ਅੰ	ਤਰਿ	ਸਾਂ	ਤਿ	ਆ	s	ਈ	s
ਸਭੁ	ਆਪੇ	ਆ	ਪਿ	ਵਰ	sਤ	ਦਾ	s	ਆ	ਪੇ	ਹੈ	s	ਭਾ	s	ਈ	s
ਆ	ਪਿ	ਨਾਥੁ	ਸਭ	ਨ	ਥੀ	ਅ	ਨੁ	ਸ	ਭ	ਹੁਕ	ਮਿਚ	ਲਾ	s	ਈ	s
ਮ	ਪੁਪ	ਨੁਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮੁਪ
ਨਾ	ਨਕ	ਹਰਿ	ਭਾਵੈ	ਸੋ	s	ਕ	ਰੇ	ਸ	ਭ	ਚਲੈ	sਰ	ਜਾ	ਈ	ਚ	ਲੈਰ
ਮ	ਰ	ਰ	ਸੁਨੁ	ਰ	-	ਸ	-								
ਜਾ	ਈ	ਚ	ਲੈਰ	ਜਾ	s	ਈ	s								
x				x				x				x			

੨੭-ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦੁਰਮਾਕੁਰੇ' ਪੰਨਾ ੨੦ ਅਨੁਸਾਰ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਵਿੱਚ ਕਾਨੁੜਾ ਰਾਗ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ ਵਾਦੀ ਤੇ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗ ਕੇਮਲ ਤੇ ਦੋਨੋਂ ਨਿਸ਼ਾਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਧ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਮੱਧ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਦੇ ਪੰਨਾ ੯ ਤੇ ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਰਾਗ ਕਾਨੁੜਾ ਰਾਗ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਦੇ ਪੰਨਾ ੧੩ ਅਨੁਸਾਰ 'ਦਰਬਾਰੀ ਢੰਗ ਹੋਤ ਹੈ ਮਿਯਾਂ ਕੀ ਮਲਾਰ'। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਦੇ ਪੰਨਾ ੨੭ ਤੇ ਇਸ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਰ ਮ, ਰ ਸ, ਨੁ ਪ, ਮੁ ਪ, ਨੁ ਧ, ਨੁ ਧ ਨੁ ਸ, ਪ ਗੁ, ਮ, ਰ ਸ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਲੋਗ ਮ ਵਾਦੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਦੇ ਪੰਨਾ ੨੮੮ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਡਿਤ ਸਾਰੰਗਦੇਵ ਨੇ 'ਸੰਗੀਤ ਰਤਨਾਕਰ' ੧੨੧੦-੧੨੪੭ ਈ., ਪੰਡਿਤ ਦਮੋਦਰ ਨੇ 'ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ', ਪੰਡਿਤ ਹਿਰਦੈ ਨਾਰਾਇਣ ਦੇਵ ੧੬੬੦ ਈ. ਤੇ 'ਰਾਧਾ ਗੋਵਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਦੇ ਲੇਖਕ ਰਾਜਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵੈਦ (ਬੀਕਾਨੇਰ ਦਾ ਰਾਜਾ) ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਨੇ ਅਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਨੁਲ ਨੇ 'ਚੰਦ੍ਰੇਦਯ' ੧੬ਵੀਂ ਖ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਮਲਾਰ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਯਣ ਤੋਂ ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ ਤੋਂ ਮਲਾਰ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਕੰਠ ਨੇ 'ਰਸ-ਕੌਮੁਦੀ' ਵਿੱਚ ਮਾਲਵ ਗੌਡ ਮੇਲ ਤੋਂ ਮਲਹਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਜਨਕ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਵ ਭੱਟ ਨੇ 'ਅਨੂਪ ਬਿਲਾਸ' ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ੭੦ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮਲਹਾਰੀ ਰਾਗ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਰਾਮਾਮਾਤਯ ਨੇ 'ਸਵਰ ਮੇਲ ਕਲਾਨਿਧੀ' ੧੫੫੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੬੩ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮਾਲਵ ਗੌਡ ਮੇਲ ਤੋਂ ਮਲਹਾਰੀ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ਮਲਹਾਰੀ ਮੇਲ ਤੋਂ ਮਲਹਾਰੀ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਵਿਅੰਕਟਮੁਖੀ ਨੇ 'ਚਤੁਰਦੰਡਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾ' ਵਿੱਚ ੧੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਗੌਲ ਮੇਲ ਜਨਕ ਤੋਂ ਮਲਹਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੁਲਾਜੀਰਾਵ ਭੌਂਸਲੇ ਨੇ 'ਸੰਗੀਤ ਸਾਰਾਮ੍ਰਿਤ' ੧੭੮੩ ਈ. ਵਿੱਚ ਮਾਲਵ ਗੌਡ ਜਨਕ ਮੇਲ ਤੋਂ ਮਲਹਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ, ਕਠਿਨ ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਐਸਾ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਰਚਨਾਕਾਰ ਸੰਗੀਤ ਸਮਰਾਟ ਮੀਆਂ ਤਾਨਸੇਨ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਮਲਾਰ ਨੂੰ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਕਥਨ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੋ ਮਲਾਰ ਤੇ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਇੱਕ ਹੀ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਘਟਨਾ ਵੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ

ਨੇ ਮੀਆਂ ਤਾਨਸੇਨ ਤੋਂ ਦੀਪਕ ਰਾਗ ਦਾ ਗਾਇਣ ਕਰਵਾਇਆ ਤੇ ਰਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਐਨੀ ਤਪਸ਼ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਿ ਤਾਨਸੇਨ ਦਾ ਸਰੀਰ ਝੁਲਸਨ ਲਗ ਪਿਆ ਫਿਰ ਤਾਨਸੇਨ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਨੇ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਰਾਗ ਦਾ ਗਾਇਣ ਕੀਤਾ, ਬਾਰਸ਼ ਹੋਈ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਠੰਡਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੀਆਂ ਤਾਨਸੇਨ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚ ਗਈ। ਰਾਗ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਇੱਕ ਮੌਸਮੀ ਰਾਗ ਹੈ ਜੋ ਬਰਖਾ ਰੁੱਤ ਭਾਵ ਸਾਵਣ-ਭਾਦੋਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵੈਸੇ ਇਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਖਾ ਰੁਤ ਦਾ ਵਰਨਣ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਫੀ ਬਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸੁੱਧ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਸ਼ਾੜਵ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਮਧਿਅਮ ਵਾਦੀ ਤੇ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਕਰੀਬ ਰਾਗ ਬਹਾਰ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸਵਰ ਮਧਿਅਮ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਰਾਗ ਬਹਾਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਦਾ ਸ਼ੜਜ-ਪੰਚਮ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੀ ਠੀਕ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਇੱਕ-ਮੱਤ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਦੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਅਨੁਸਾਰ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ-ਪ, ਸੰਵਾਦੀ-ਸ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ੧੦ ਤੋਂ ੧ ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗੁ ਮ ਰ ਪ ਮ ਪ ਨੁ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨੁ ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਗੁ ਮ ਰ ਸ। ਮੀਆਂ ਮਲਹਾਰ ਅੰਗ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਗੌੜ ਮਲਾਰ, ਸੂਰ ਮਲਾਰ, ਰਾਮਦਾਸੀ ਮਲਾਰ, ਜੈਯੰਤ ਮਲਾਰ ਮੇਘ ਮਲਾਰ ਆਦਿ। ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਾਨੜਾ ਅੰਗ ਤੇ ਮਲਾਰ ਅੰਗ ਤੋਂ ਬਣੀ ਹੈ। ਨੁ ਪ ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਰ ਸ ਕਾਨੜਾ ਹੈ ਤੇ ਮ ਰ ਪ ਮਲਾਰ ਦਾ ਅੰਗ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਰਾਗ ਦਰਬਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦੋਲਤ ਗੰਧਾਰ ਜੈਸਾ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਗ ਦਰਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਭ ਦਾ ਸਪਰਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਅੰਦੋਲਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਵਿਚ ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਸਪਰਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਗੰਧਾਰ ਨੂੰ ਅੰਦੋਲਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋਨੋਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਸ ਨੁ ਧ ਮੁ ਪ ਨੁ ਧ ਨੁ ਸ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਦੋਹਾਂ ਨਿਸ਼ਾਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਬਾਦ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੁ ਪ ਨੁ ਧ ਨੁ ਨੁ ਸ। ਰਾਗ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਦਾ ਆਰੋਹ- ਸ ਮ ਰ - ਪ, ਗੁ - ਗੁ ਮ ਰ ਸ, ਮ ਰ ਪ ਨੁ - ਧ, ਨ - ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ, ਨੁ ਪ ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੀਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੯ ਅਨੁਸਾਰ ਮਲਾਰ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ ਜੇਹਾ ਕਿ 'ਸੋਰਠਿ ਗੋਂਡ ਮਲਾਰੀ ਧੁਨੀ'। ਸੋਰਠ, ਮਧਮਾਧਵੀ ਕਾਨੜਾ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਮਲਾਰ ਕਰਕੇ ਹਨੁਵੰਤ ਮਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਮੇਲ ਭੀ ਮੇਘ ਗੋਂਡ ਤੇ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਖੋਜ ਪੰਨਾ ੩੭ ਅਨੁਸਾਰ ਮੇਘ ਰਾਗ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰਾਗਣੀ ਮਲਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਹੈ। 'ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਮੇਘ ਗੋਂਡ ਸਾਰੰਗ ਮਿਲ ਕੇ ਮਲਾਰ ਬਣੀ ਹੈ। 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੂਰ ਗੁਰ ਧੈਵਤ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਖਰਜ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ। ਸਾਰੰਗ, ਸੋਰਠ, ਬਿਲਾਵਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮਲਾਰ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਖੁਸ਼ੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭੇਦ ਇਸ ਦੇ ੧੫ ਹਨ ਸੁੱਧ ਮਲਾਰ, ਗੋਂਡ ਮਲਾਰ, ਧੌਲੀਆ ਮਲਾਰ ਆਦਿ। 'ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਅਨੁਸਾਰ 'ਸੋਰਠ, ਮਧ ਮਾਧਵੀ, ਕਾਨੜਾ ਮਿਲ ਹੋਤ ਮਲਾਰ'। 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤਰ ਮਲਾਰ ਕਰਕੇ

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਬਰਖਾ ਸਮੇਂ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਮਲਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਔੜਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਖਮਾਜ ਬਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਮਧਿਅਮ-ਸ਼ੜਜ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। ਆਰੋਹ - ਸ, ਰ ਮ ਪ ਧ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਧ ਪ ਮ ਮ ਰ ਸ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਗ ਖਮਾਜ ਬਾਟ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਸਵਰ ਸਾਰੇ ਸ਼ੁੱਧ ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਰ ਗ ਮ, ਮ ਪ, ਨ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਧ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਰ, ਰ ਸ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ.੨ ਪੰ. ੧੭੬ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਸਾਤ ਰੁੱਤ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਲਾਰ ਇੱਕ ਰਾਗ ਹੈ ਜੋ ਜੂਨ ਤੋਂ ਸਤੰਬਰ ਵਿਚਕਾਰ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੰਨਸੂਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਦਿਨ ਜਾਂ ਰਾਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੈਸ਼ੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲੇਟ ਜਾਂ ਸਵੇਰ ਤੜਕਸਾਰ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਬਰਸਾਤ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਫਸਲਾਂ ਵਧਦੀਆਂ ਫੁੱਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਫੁੱਲ ਖਿਲਦੇ ਹਨ। ਮਲਾਰ ਹੋਰ ਕਈ ਰਾਗਾਂ ਨਾਲ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੇਘ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਾਨਸੇਨ ਨੇ ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਾਗ ਨੂੰ ਮੀਆਂ ਕੀ ਮਲਾਰ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਗੋਂਡ ਮਲਾਰ ਨੂੰ ਮੇਘ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਨੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੀ ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਮਲਾਰ ਰਾਗ ਕਾਫੀ ਬਾਟ ਦੇ ਰਾਗ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਇੱਕ ਪਸੰਦੀਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਮਲਾਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਰਚਿਤ ਹੈ। ਅੱਜ ਸ਼ੁਧ ਮਲਾਰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਗਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਮਲਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਸੁਣੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ, ਰ ਗ ਮ, ਮ ਰ ਪ, ਨ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਗ ਮ, ਰ ਸ। ਪਕੜ - ਸ ਰ ਗ ਮ, ਮ ਰ ਪ, ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਭਾਗ-੫ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਮਲਾਰ ਦਾ ਸਰੂਪ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੀ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਲਾਵਲ ਬਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਔੜਵ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰ ਮ ਪ ਧ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਧ ਪ ਮ ਮ ਰ ਸ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੪ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਮਲਾਰ ਦਾ ਸਰੂਪ ਲੱਗਭੱਗ ਇਹੀ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰੂਪ ਤਾਂ ਇਹੀ ਔੜਵ ਜਾਤੀ ਵਾਲਾ ਸ਼ੁੱਧ ਮਲਾਰ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਕਾਫੀ ਬਾਟ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਸ਼ੜਜ-ਪੰਚਮ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ ਤੇ ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਔੜਵ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ, ਰ ਮ, ਰ ਪ, ਮ ਪ ਨੁ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਪ, ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਮ, ਮ ਰ, ਸ। 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਭਾਈ ਅਵਾਤਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਮਲਾਰ ਦੇ ਦੋ ਸਰੂਪ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਸਰੂਪ ਤਾਂ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਰਾਗ ਦੁਰਗਾ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਸਰੂਪ ਮਹਾਨ-ਕੋਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਸਰੂਪ ਖਮਾਜ ਅੰਗ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਮਧਿਅਮ-ਸ਼ੜਜ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ ਤੇ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ- ਸ, ਰ, ਗਮ, ਮਪ, ਨਧਨਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਧ ਪ ਮਗ ਮ ਰ ਸ। ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਮਲਾਰ

ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਬਾਟ ਦਾ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਮ, ਰ ਪ ਮ ਪ, ਨੁ ਧ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ, ਧ ਨੁ ਮ ਪ, ਗ ਗ (ਮ) ਰ ਸ। ਮਲਾਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦਾ ਵਰਨਣ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਖਮਾਜ ਬਾਟ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰ ਰ ਗ ਮ, ਮ ਰ ਪ, ਨੁ ਧ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਧ ਨੁ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰ, ਰ ਨੁ ਸ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮ ਰ ਪ, ਤੇ ਨੁ ਧ ਨ ਸੰ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਮਲਾਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਰਾਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਲਾਰ ਦੇ ਇਸ ਗੰਧਾਰ ਸ਼ੁੱਧ ਵਾਲੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿੱਚ ਮਲਾਰ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਦਾ ਹੀ ਵਰਨਣ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮਲਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੋਂਡ ਮਲਾਰ ਤੇ ਨਟ ਮਲਾਰ ਇਹਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਸ਼ੁਧ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ, ਹੋਰ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਲਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਲਾਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੜਾ ਅੰਗ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੋਂਡ ਮਲਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਧ ਗ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਗੋਂਡ ਅੰਗ ਰ ਗ ਰ ਮ ਗ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਟ ਮਲਾਰ ਵਿੱਚ ਗ ਸ਼ੁਧ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਨਟ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਨੇ ਨਟ ਮਲਾਰ ਦੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰ ਨੁਸ, ਰ ਨੁ ਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਵਿੱਚ ਰ ਗ ਮ ਰ ਸ ਨੁ ਧ ਨੁ ਸ, ਮ ਰ ਪ ਧ ਨੁ ਪ, ਨੁ ਧ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰ ਸ। ਇਸ ਚਲਨ ਨਾਲ ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸਰੂਪ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਟ ਮਲਾਰ ਤੇ ਗੋਂਡ ਮਲਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਇੱਥੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਮਲਾਰੁ ਸੀਤਲ ਰਾਗੁ ਹੈ ਹਰਿ ਧਿਆਇਐ ਸਾਂਤਿ ਹੋਇ॥

ਹਰਿ ਜੀਉ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਵਰਤੈ ਸਭ ਲੋਇ॥ (ਮ:੩ ੧੨੮੩)

ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਲਾਰ ਰਾਗੁ ਜੋ ਕਰਹਿ, ਤਿਨ ਮਨੁ ਤਨੁ ਸੀਤਲੁ ਹੋਇ॥

ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਏਕੁ ਪਛਾਣਿਆ ਏਕੋ ਸਚਾ ਸੋਇ॥ (ਮ:੩ ੧੨੮੪)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਨੂੰ ਸਤਾਈਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ਪੰਨਾ ੧੨੫੪ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੧ ਦੇ ੧੪, ਮ:੩ ਦੇ ੧੬, ਮ:੪ ਦੇ ੯ ਤੇ ਮ:੫ ਦੇ ੩੧ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗੁ ਵਿੱਚ ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੩ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ੨ ਸ਼ਬਦ ਪੰਨਾ ੧੨੬੫-੬੬ ਤੇ ਹਨ ਤੇ ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੩ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ੧੨੭੧ ਤੋਂ ੧੨੭੩ ਪੰਨਾ ਤੇ ੮ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਵਾਰ ਮਲਾਰ ਕੀ ਮਹਲਾ ੧ ਰਾਣੇ ਕੈਲਾਸ ਤਥਾ ਮਾਲਦੇ ਕੀ ਧੁਨਿ ਪੰਨਾ ੧੨੭੮ ਤੋਂ ੧੨੯੧ ਤੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ੨੮ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ। ੨੭ ਪਉੜੀਆਂ ਮ:੧ ਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਪਉੜੀ ਨੰ. ੨੭ ਮ:੫ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਪਉੜੀ ਨੰ. ੨੧ ਨਾਲ ੪ ਸਲੋਕ ਤੇ ਹੋਰ ਹਰੇਕ ਪਉੜੀ ਨਾਲ ਦੋ-ਦੋ ਸਲੋਕ ਕੁਲ ੫੮ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਗੁਰੂ-ਵਿਅਕਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ, ਮ:੧-੨੪, ਮ:੨-੫, ਮ:੩-੨੭, ਮ:੫-੨ ਹੈ। ਪੰਨਾ ੧੨੯੨ ਤੋਂ ੧੨੯੩ ਤੱਕ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਉ ਦੇ ੨ ਤੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ੩ ਸ਼ਬਦ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਮਲਾਰ ਬਾਟ-ਖਮਾਜ ਸਵਰ-ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਬਾਕੀ ਸ਼ੁੱਧ
 ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਵਾਦੀ-ਮ ਸੰਵਾਦੀ-ਸ
 ਸਮਾਂ-ਰਾਤ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਵਰਖਾ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਮੇਂ

ਅਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਮ, ਮ ਰ ਪ, ਨੁ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਧ ਨੁ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰ , ਰ ਨੁ ਸ
 ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ) - ਸ ਰ ਗ ਮ, ਮ ਰ ਪ, ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਰ ਸ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ(ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਰ ਨੁ ਸ, ਸ ਧ ਨੁ ਪ, ਮੁ ਪ ਨੁ ਧ ਨੁ ਸ, ਰ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਰ ਨੁ ਸ, ਰ ਗ ਮ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ,
 ਮ ਗ ਮ, ਰ ਪ, ਮ ਰ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰ, ਗ ਮ ਰ ਸ, ਰ ਨੁ ਸ।

ਸ, ਰ ਗ ਮ ਪ, ਮ ਰ ਪ, ਗ ਮ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਰ ਪ, ਮ ਪ ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਰ ਪ,
 ਮ ਪ ਧ ਨੁ ਸ, ਸੰ ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨੁ ਧ ਨੁ ਸ, ਧ ਨੁ ਸੰ ਧ ਨੁ ਪ, ਨੁ ਧ ਨੁ ਸੰ ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ
 ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਮ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਮ ਗ ਮ ਰ, ਰ ਨੁ ਸ।

ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਮ ਰ ਪ, ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨੁ ਧ ਨੁ ਸ, ਮ ਪ ਧ ਨੁ ਸ, ਸੰ ਰੰ ਨੁ ਸ, ਮ ਪ
 ਧ ਨੁ ਪ, ਧ ਨੁ ਸ, ਧ ਨੁ ਸੰ ਰੰ ਸ, ਰੰ ਨੁ ਸ, ਸੰ ਰੰ ਨੁ ਸ, ਸੰ ਰੰ ਸ, ਰੰ ਗੰ ਮ, ਮੰ ਰੰ ਸ, ਰੰ ਗੰ
 ਮੰ ਪੰ ਮ, ਗੰ ਮੰ ਰੰ ਸ, ਸੰ ਰੰ ਨੁ ਸ ਧ ਨੁ ਪ, ਸੰ ਧ ਨੁ ਪ, ਨੁ ਧ ਨੁ ਸੰ ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਮ, ਰ
 ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰ, ਰ ਨੁ ਸ।

(ਵਾਰ ਮਲਾਰ ਕੀ ਮਹਲਾ ੧) (੧੨੮੪)

ਮ:੩॥ ਬਾਬੀਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਦੇਹੁ ਜੀਅ ਦਾਨ॥ ਜਲ ਬਿਨੁ ਪਿਆਸ ਨ ਉਤਰੈ ਛਟਕਿ
 ਜਾਹਿ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ॥ ਤੂ ਸੁਖਦਾਤਾ ਬੇਅੰਤੁ ਹੈ ਗੁਣਦਾਤਾ ਨੇਧਾਨੁ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬਖਸਿ ਲਏ ਅੰਤਿ
 ਬੇਲੀ ਹੋਇ ਭਗਵਾਨੁ॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਾਬੀਰਾ-(ਜੀਵ) ਪਪੀਰਾ। ਜੀਅ ਦਾਨ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਦਾਤਿ। ਜਲ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ
 ਨਾਮ-ਜਲ। ਛਟਕਿ ਜਾਹਿ-ਘਾਬਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਵਿਆਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਨ-ਜਿੰਦਾ। ਨੇਧਾਨੁ-ਖਜ਼ਾਨਾ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਨੁਸ	ਰਗਮ-	ਰਰਰ-	ਸਸ	ਮਰ	ਪਪਪ-	ਮਗਮ	ਰਸ	ਮਰਪ	ਧਨੁਪ	ਮਪਧਨ	ਸੰਸੰਸ-
ਗੁਰੂ	ਬਾਬੀਰਾ	ਬੇਨਤੀ	ਕਰੇ	ਕਰਿ	ਕਿਰਪਾ	ਦੇਹੁਜੀਅ	ਦਾਨ	ਜਲਬਿਨੁ	ਪਿਆਸਨ	ਉਤਰੈ	ਛਟਕਿ
ਧ-ਨੁਪ	ਮਪਮ-	ਗਮਰਸ	-----	ਮਰ	ਪਪਮਪ	ਮਪਮ	ਪਧਨੁਪ	ਮਪਨੁਧ	ਨਸੰਮਪ	ਨੁਧਨਸੰ	ਮਪਨੁਧ
ਜਾਂਹਿ	ਮੇਸਰੇ	ਪ੍ਰਾਨੁ	ਸਸਸ	ਤੂ	ਸੁਖਦਾਤਾ	ਬੇਅੰਤੁ	ਹੈਸ	ਗੁਣਦਾ	ਤਾਗੁਣ	ਦਾਤਾ	ਗੁਣਦਾ
ਨਸੰ	ਸੰਰੰਨਸੰ	ਸੰ-ਰੰਰੰ	ਨਨਸੰਸੰ	ਧਨੁਪ-	ਮ-ਪਮ	ਪਧਨੁਪ	ਮਪਮ-	ਗਮ	ਗਮਰਸ	ਗਮਰਸ	ਗਮਰਸ
ਤਾ	ਨੇਧਾਨੁ	ਨਾਨਕ	ਗੁਰਮੁਖਿ	ਬਖਸਿ	ਲਸਏ	ਅੰਤਿ	ਬੇਲੀ	ਹੋਇ	ਭਗਵਾਨੁ	ਭਗਵਾਨੁ	ਭਗਵਾਨੁ
ਰਰਸਸ											
ਵਾਹਿਗੁਰੂ											
x		0		2		0		3		4	

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਚਉਪਦੇ

ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੧

ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ

ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥(੧੨੫੪)

ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਹਸਣਾ ਸਉਣਾ ਵਿਸਰਿ ਗਇਆ ਹੈ ਮਰਣਾ। ਖਸਮੁ ਵਿਸਾਰਿ ਖੁਆਰੀ ਕੀਨੀ ਪ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਣੁ ਨਹੀ ਰਹਣਾ॥੧॥ ਪ੍ਰਾਣੀ ਏਕੇ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਹੁ॥ ਅਪਨੀ ਪਤਿ ਸੇਤੀ ਘਰਿ ਜਾਵਹੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤੁਧਨੇ ਸੇਵਹਿ ਤੁਝੁ ਕਿਆ ਦੇਵਹਿ ਮਾਂਗਹਿ ਲੇਵਹਿ ਰਹਹਿ ਨਹੀ॥ ਤੂ ਦਾਤਾ ਜੀਆ ਸਭਨਾ ਕਾ ਜੀਆ ਅੰਦਰਿ ਜੀਉ ਤੁਹੀ॥੨॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਧਿਆਵਹਿ ਸਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪਾਵਹਿ ਸੇਈ ਸੂਚੇ ਹੋਹੀ॥ ਅਹਿਨਿਸਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮੈਲੇ ਹਛੇ ਹੋਹੀ॥੩॥ ਜੇਹੀ ਰੁਤਿ ਕਾਇਆ ਸੁਖੁ ਤੇਹਾ ਤੇਹੇ ਜੇਹੀ ਦੇਹੀ॥ ਨਾਨਕ ਰੁਤਿ ਸੁਹਾਵੀ ਸਾਈ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਰੁਤਿ ਕੇਹੀ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਖੁਆਰੀ-ਖੁਆਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਰਤੂਤ। ਪ੍ਰਿਗੁ-ਫਿਟਕਾਰ-ਜੋਗ। ਪਤਿ-ਇੱਜ਼ਤ। ਸੇਤੀ-ਨਾਲ। ਘਰਿ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ। ਰਹਹਿ ਨਹੀ-ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਸੂਚੇ-ਪਵਿੱਤ੍ਰ। ਅਹਿਨਿਸਿ-ਦਿਨ ਰਾਤ। ਹਛੇ-ਪਵਿੱਤ੍ਰ। ਹੋਹੀ-ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੇਹੀ-ਸਰੀਰ। ਕੇਹੀ-ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਾਹ ਦੇ ਸਕਣ ਵਾਲੀ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮ	ਰ	ਪ	-	ਧ	ਨੁ	ਪ	-
								ਪ੍ਰ	ਸ	ਣੀ	ਸ	ਏ	ਸ	ਕੇ	ਸ
ਮ	-	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਨਾ	ਸ	ਮੁ	ਧਿ	ਆ	ਸ	ਵ	ਹੁ	ਅ	ਪ	ਨੀ	ਸ	ਪ	ਸ	ਤਿ	ਸ
ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ								
ਸੇ	ਤੀ	ਘ	ਰਿ	ਜਾ	ਸ	ਵ	ਹੁ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਧ	ਨ
								ਖਾ	ਸ	ਣਾ	ਸ	ਪੀ	ਸ	ਣਾ	ਸ
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਹ	ਸ	ਣਾ	ਸ	ਸਉ	ਸ	ਣਾ	ਸ	ਵਿ	ਸ	ਰਿ	ਸ	ਗ	ਇ	ਆ	ਹੈ
ਮ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ								
ਮ	ਸ	ਰ	ਸ	ਣਾ	ਸ	ਸ	ਸ								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰ ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਮ- ਗਮ ਰ- ਨੁਸ 2) ਰਗ ਮਪ ਗਮ ਰਸ ਸਰ ਨੁਸ ਨੁਧ ਨੁਸ
- 3) ਰਗ ਮਪ ਰਗ ਮ- ਰਰ ਪਪ ਮਮ ਰਸ 4) ਮਰ ਪਪ ਧਨੁ ਪ- ਮਗ ਮ- ਰਰ ਸਸ

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

- 5) ਮੁਪ ਧਨੁ ਪੁ- ਨੁਧ ਨਸੰ ਨੁਪ ਗਮ ਰਸ 6) ਮੁਪ ਧਨੁ ਸੰ- ਧਨੁ ਪੁ- ਮੁਪ ਮਮ ਰਸ
 7) ਮੁਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਨੁਪ ਮੁਪ ਧਨੁ ਸੰਸੰ ਧਨੁ ਪੁਪ ਮੁਪ ਮੁ- ਰਗ ਮੁ- ਗਮ ਰਸ
 8) ਰਗ ਮੁਪ ਗਮ ਰਸ ਰਰ ਪੁਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਧਨੁ ਸੰਰੰ ਸੰ- ਨਸੰ ਧਨੁ ਪੁਪ ਗਮ ਰਸ
 9) ਰਗ ਮੁਪ ਮੁ- ਮੁਪ ਧਨੁ ਪੁ- ਨੁਧ ਨਸੰ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਧਨੁ ਪੁ- ਰਗ ਮੁਪ ਗਮ ਰਸ
 10) ਸਰ ਗਮ ਰਸ ਨੁਸ ਰਗ ਮੁਪ ਧਨੁ ਪੁਪ ਮੁਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਧਨੁ ਪੁ- ਮਮ ਰਸ

- 1) 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਮੁਖੜੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਕਹਿ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 4) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੧॥ (੧੨੫੫)

ਜਿਨਿ ਧਨ ਪਿਰ ਕਾ ਸਾਦੁ ਨ ਜਾਨਿਆ ਸਾ ਬਿਲਖ ਬਦਨ ਕੁਮਲਾਨੀ॥ ਭਈ ਨਿਰਾਸੀ ਕਰਮ ਕੀ ਫਾਸੀ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਨੀ॥੧॥ ਬਰਸੁ ਘਨਾ ਮੇਰਾ ਪਿਰੁ ਘਰਿ ਆਇਆ॥ ਬਲਿ ਜਾਵਾਂ ਗੁਰ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਆਣਿ ਮਿਲਾਇਆ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਨਉਤਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਦਾ ਠਾਕੁਰ ਸਿਉ ਅਨਦਿਨੁ ਭਗਤਿ ਸੁਹਾਵੀ॥ ਮੁਕਤਿ ਭਏ ਗੁਰਿ ਦਰਸੁ ਦਿਖਾਇਆ ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ ਭਗਤਿ ਸੁਭਾਵੀ॥੨॥ ਹਮ ਥਾਰੇ ਤ੍ਰਿਭਵਣ ਜਗੁ ਤੁਮਰਾ ਤੂ ਮੇਰਾ ਹਉ ਤੇਰਾ॥ ਸਤਿਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਨਿਰੰਜਨੁ ਪਾਇਆ ਬਹੁਰਿ ਨ ਭਵਜਲਿ ਫੇਰਾ॥੩॥ ਅਪੁਨੇ ਪਿਰ ਹਰਿ ਦੇਖਿ ਵਿਗਾਸੀ ਤਉ ਧਨ ਸਾਚੁ ਸੀਗਾਰੇ॥ ਅਕੁਲ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿਉ ਸਚਿ ਸਾਚੀ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੇ॥੪॥ ਮੁਕਤਿ ਭਈ ਬੰਧਨ ਗੁਰਿ ਖੋਲ੍ਹੇ ਸਬਦਿ ਸੁਰਤਿ ਪਤਿ ਪਾਈ॥ ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਈ॥੫॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਧਨ-ਇਸਤ੍ਰੀ (ਜੀਵ)। ਸਾਦੁ-ਸੁਆਦ, ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਆਨੰਦ। ਬਿਲਖ-ਵਿਆਕੁਲ। ਬਦਨ-ਮੂੰਹ। ਫਾਸੀ-ਫਾਹੀ। ਬਰਸੁ-ਵਰਖਾ ਕਰ। ਘਨਾ-ਹੇ ਬੰਦਲ! ਨਉਤਨ-ਨਵੀਂ। ਸੁਭਾਵੀ-ਸੋਭਾ ਵਾਲੀ। ਥਾਰੇ-ਤੇਰੇ। ਤ੍ਰਿਭਵਣ ਜਗੁ-ਤਿੰਨਾਂ ਭਵਨਾਂ ਵਾਲਾ ਜਗਤ। ਵਿਗਾਸੀ-ਖਿੜ ਪਈ। ਪਤਿ-ਇੱਜ਼ਤ। ਰਿਦ-ਹਿਰਦਾ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ
								ਬ	ਰ	ਸੁ	ਸ	ਘ	ਨਾ	ਮੇ	ਰਾ
ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਨੁ	ਸ	ਮ	ਰ	ਪ	-	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਪਿ	ਰੁ	ਘ	ਰਿ	ਆ	ਇ	ਆ	ਸ	ਬ	ਲਿ	ਜਾ	ਸ	ਵਾਂ	ਸ	ਗੁ	ਰ

ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪੁ	-	ਮ	-
ਅ	ਪ	ਨੇ	s	ਪ੍ਰੀ	s	ਤ	ਮ	ਜਿ	ਨਿ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	s	ਭੁ	s
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰਸ	ਨੁਸ								
ਆ	s	ਣਿ	s	ਮਿ	ਲਾs	ਇs	ਆs								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਨ
ਸਾ	s	ਦੁ	ਨ	ਜਾ	ਨਿ	ਆ	s	ਜਿ	ਨਿ	ਧ	ਨ	ਪਿ	ਰ	ਕਾ	s
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-
ਕੁ	ਮ	ਲਾ	s	ਨੀs	s	ss	ss	ਸਾ	ਬਿ	ਲ	ਖ	ਬ	ਦ	ਨ	s
x				2				0				3			

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੨੬੭)

ਮਾਈ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਦੇਹੁ ਮਿਲਾਈ॥ ਸਗਲ ਸਹੇਲੀ ਸੁਖ ਭਰਿ ਸੂਤੀ ਜਿਹ ਘਰਿ ਲਾਲੁ ਬਸਾਈ॥੧॥
 ਰਹਾਉ॥ ਮੋਹਿ ਅਵਗਨ ਪੁਭੁ ਸਦਾ ਦਇਆਲਾ ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਨਿ ਕਿਆ ਚਤੁਰਾਈ॥ ਕਰਉ ਬਰਾਬਰਿ ਜੋ
 ਪ੍ਰਿਅ ਸੰਗਿ ਰਾਤੀ ਇਹ ਹਉਮੈ ਕੀ ਢੀਠਾਈ॥੧॥ ਭਈ ਨਿਮਾਣੀ ਸਰਨਿ ਇਕ ਤਾਕੀ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਖ
 ਸੁਖਦਾਈ॥ ਏਕ ਨਿਮਖ ਮਹਿ ਮੇਰਾ ਸਭੁ ਦੁਖੁ ਕਾਟਿਆ ਨਾਨਕ ਸੁਖਿ ਰੈਨਿ ਬਿਹਾਈ॥੨॥੨॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਖ ਭਰਿ ਸੂਤੀ-ਪੂਰਨ ਸੁੱਖ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਲਾਲੁ-ਸੋਹਣਾ ਪੁਭੁ। ਬਰਾਬਰਿ-ਬਰਾਬਰੀ। ਢੀਠਾਈ-
 ਢੀਠਤਾ। ਤਾਕੀ-ਤੱਕੀ ਹੈ। ਰੈਨਿ-(ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ) ਰਾਤ। ਬਿਹਾਈ-ਬੀਤ ਰਹੀ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ (੧੨੬੭)

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਧਨੁ	ਸੰਧ	ਨਸੰ	ਧਨੁ
												ਮਾs	sਈ	ss	ਮੋਹਿ
ਪੁ	-	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-	ਸ	ਰ	ਨੁ	ਸ
ਪ੍ਰੀ	s	ਤ	ਮੁ	ਦੇ	s	ਹੁ	ਮਿ	ਲਾ	s	ਈ	s	ਸ	ਗ	ਲ	s
ਰ	ਗ	ਮ	-	ਰ	ਰ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਸ	ਹੇ	ਲੀ	s	ਸੁ	ਖ	ਭ	ਰਿ	ਸੂ	s	ਤੀ	s	ਜਿ	s	ਹ	s
ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਰ	ਸ	-				
ਘ	s	ਰਿ	s	ਲਾ	s	ਲੁ	s	ਬ	ਸਾ	ਈ	s				
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	-	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ
ਅ	ਵ	ਗ	ਨ	ਪੁ	ਭੁ	ਸ	ਦਾ	ਦਇ	ਆ	ਲਾ	S	ਮੋ	S	ਹਿ	S
ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	-	ਰ	S	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	-
ਨਿ	ਰ	ਗੁ	ਨਿ	ਕਿ	ਆ	ਚ	ਤੁ	ਰਾ	S	ਈ	S	ਮੋ	S	ਹਿ	S
X				2				0				3			

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੨੬੭-੬੮)

ਬਰਸੁ ਮੇਘ ਜੀ ਤਿਲੁ ਬਿਲਮੁ ਨ ਲਾਉ॥ ਬਰਸੁ ਪਿਆਰੇ ਮਨਹਿ ਸਧਾਰੇ ਹੋਇ ਅਨਦੁ ਸਦਾ ਮਨਿ ਚਾਉ॥੧॥੨॥੩॥੪॥੫॥੬॥੭॥੮॥੯॥੧੦॥੧੧॥੧੨॥੧੩॥੧੪॥੧੫॥੧੬॥੧੭॥੧੮॥੧੯॥੨੦॥੨੧॥੨੨॥੨੩॥੨੪॥੨੫॥੨੬॥੨੭॥੨੮॥੨੯॥੩੦॥੩੧॥੩੨॥੩੩॥੩੪॥੩੫॥੩੬॥੩੭॥੩੮॥੩੯॥੪੦॥੪੧॥੪੨॥੪੩॥੪੪॥੪੫॥੪੬॥੪੭॥੪੮॥੪੯॥੫੦॥੫੧॥੫੨॥੫੩॥੫੪॥੫੫॥੫੬॥੫੭॥੫੮॥੫੯॥੬੦॥੬੧॥੬੨॥੬੩॥੬੪॥੬੫॥੬੬॥੬੭॥੬੮॥੬੯॥੭੦॥੭੧॥੭੨॥੭੩॥੭੪॥੭੫॥੭੬॥੭੭॥੭੮॥੭੯॥੮੦॥੮੧॥੮੨॥੮੩॥੮੪॥੮੫॥੮੬॥੮੭॥੮੮॥੮੯॥੯੦॥੯੧॥੯੨॥੯੩॥੯੪॥੯੫॥੯੬॥੯੭॥੯੮॥੯੯॥੧੦੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਿਲੁ-ਰਤਾ ਭਰ ਵੀ। ਬਿਲਮੁ-ਦੇਰ, ਢਿੱਲ। ਮਨਹਿ ਸਧਾਰੇ-ਮਨ ਨੂੰ ਆਸਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ। ਧਰ-ਆਸਰਾ। ਚੇਰੀ-ਦਾਸੀ। ਭਰਤਾਰੇ-ਖਸਮ। ਬੇਗਿ-ਛੋਤੀ। ਸੁਹਾਗੇ-ਸੁਭਾਗਤਾ। ਅਚਾਰੇ-ਕੰਮ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ
											ਬ	ਰ	ਸੁ	ਮੋ	ਘ
ਮ	-	ਰ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਨੁ	ਸ	ਮ	ਰ	ਪ	-	-
ਜੀ	S	ਤਿ	ਲੁ	ਬਿ	ਲ	ਮੁ	ਨ	ਲਾ	S	ਉ	ਬ	ਰ	ਸੁ	S	S
ਧਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਸੰ	-	ਧ	ਨੁ	ਪ
ਪਿਆ	S	ਰੇ	S	ਮ	ਨ	ਹਿ	ਸ	ਧਾ	S	ਰੇ	ਹੋ	S	ਇ	S	S
ਮ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਗ	ਮ	ਮ	ਰ	ਨੁ	ਸ					
ਅ	ਨ	ਦੁ	S	ਸ	ਦਾ	ਮ	ਨਿ	ਚਾ	S	ਉ					
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ
											ਹ	S	ਮ	S	S
											ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	-
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਤੇ	ਰੀ	ਧ	ਰ	ਸੁਆ	S	ਮੀ	ਆ	ਮੋ	S	ਰੇ	ਭੂ	S	ਕਿਉ	S	S
ਧ	ਧਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	ਨੁ	ਸ					
ਮ	ਨਹੁ	S	S	ਬਿ	S	ਸਾ	S	ਰੇ	S	S					
X				2				0				3			

ਅਬ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿਉ ਬਨਿ ਆਈ॥ ਰਾਜਾ ਰਾਮੁ ਰਮਤ ਸੁਖੁ ਪਾਇਓ ਬਰਸੁ ਮੇਘ ਸੁਖਦਾਈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਇਕੁ ਪਲੁ ਬਿਸਰਤ ਨਹੀ ਸੁਖ ਸਾਗਰੁ ਨਾਮੁ ਨਵੈ ਨਿਧਿ ਪਾਈ॥ ਉਦੌਤੁ ਭਇਓ ਪੂਰਨ ਭਾਵੀ ਕੇ
ਭੇਟੇ ਸੰਤ ਸਹਾਈ॥੧॥ ਸੁਖ ਉਪਜੇ ਦੁਖ ਸਗਲ ਬਿਨਾਸੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਲਿਵ ਲਾਈ॥ ਤਰਿਓ ਸੰਸਾਰੁ
ਕਠਿਨ ਭੈ ਸਾਗਰੁ ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਚਰਨ ਧਿਆਈ॥੨॥੬॥੧੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਨਿ ਆਈ-ਪਿਆਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਰਮਤ-ਸਿਮਰਦਿਆ। ਨਵੈ ਨਿਧਿ-(ਜਗਤ ਦੇ ਸਾਰੇ) ਨੌਂ ਹੀ ਖਜ਼ਾਨੇ।
ਉਦੌਤੁ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼। ਭਾਵੀ-ਰਜ਼ਾ। ਭੇਟੇ-ਮਿਲ ਗਏ। ਬਿਨਾਸੇ-ਨਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਲਿਵ ਲਾਈ-ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਰ	ਗ	ਮਮ	ਪ	ਧਧ	ਨੁਨੁ	ਪਪ	ਮਮ	ਗ	ਮ
ਅ	ਬ	ਅਪ	ਨੇ	ਪ੍ਰੀਸ	ਤਮ	ਸਿਉ	ਬਨਿ	ਆ	ਈ
ਮ	ਰ	ਪ	ਪ	ਧਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁਨੁ	ਪ
ਰਾ	ਜਾ	ਰਾ	ਮੁ	ਰਮ	ਤ	ਸੁ	ਖੁ	ਪਾਇ	ਓ
ਮ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਬ	ਰ	ਸੁ	ਸ	ਮੇ	ਘ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	ਈ
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨਨ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਰੰਰੰ	ਨ	ਸੰਸੰ
ਇ	ਕੁ	ਪ	ਲੁ	ਬਿਸ	ਰਤ	ਨਹੀ	ਸੁਖ	ਸਾ	ਗਰੁ
ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਨੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਨਾ	ਸ	ਮੁ	ਸ	ਨਸ	ਵੈ	ਨਿ	ਧਿਸ	ਪਾ	ਈ
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰ ਗਮ ਰਗ ਮਪ ਧਨੁ ਪਪ ਮਪ ਮ- ਗਮ ਰਸ
 - 2) ਰਗ ਮਪ ਧਨੁ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਧਨੁ ਪ- ਮਪ ਮਮ ਰਸ
 - 3) ਮਰ ਪਪ ਨੁਪ ਨਸੰ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਧਨੁ ਪ- ਗਮ ਰਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
 - 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਪੰਜਵੀਂ-ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ ਪਰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਨੁਪ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਲਗਾਉ ਦੇਣਾ ਹੈ।
 - 3) ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਦੇ ਕੇ 5ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਰਉ ਬਿਨਉ ਗੁਰ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਹਰਿ ਵਰੁ ਆਣਿ ਮਿਲਾਵੈ॥ ਸੁਣਿ ਘਨ ਘੋਰ ਸੀਤਲੁ ਮਨੁ ਮੇਰਾ
ਲਾਲ ਰਤੀ ਗੁਣ ਗਾਵੈ॥੧॥ ਬਰਸੁ ਘਨਾ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਭੀਨਾ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬੁੰਦ ਸੁਹਾਨੀ ਹੀਅਰੈ ਗੁਰਿ ਮੇਰੀ
ਮਨੁ ਹਰਿ ਰਸਿ ਲੀਨਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਹਜਿ ਸੁਖੀ ਵਰ ਕਾਮਣਿ ਪਿਆਰੀ ਜਿਸੁ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਮਨੁ
ਮਾਨਿਆ॥ ਹਰਿ ਵਰਿ ਨਾਰਿ ਭਈ ਸੋਹਾਗਣਿ ਮਨਿ ਤਨਿ ਪ੍ਰੇਮੁ ਸੁਖਾਨਿਆ॥੨॥ ਅਵਗਣ ਤਿਆਗਿ
ਭਈ ਬੈਰਾਗਨਿ ਅਸਥਿਰੁ ਵਰੁ ਸੋਹਾਗੁ ਹਰੀ॥ ਸੋਗੁ ਵਿਜੋਗੁ ਤਿਸੁ ਕਦੇ ਨ ਵਿਆਪੈ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਅਪਣੀ
ਕਿਰਪਾ ਕਰੀ॥੩॥ ਆਵਣ ਜਾਣੁ ਨਹੀ ਮਨੁ ਨਿਹਚਲੁ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕੀ ਓਟ ਗਹੀ॥ ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਨਾਮੁ
ਜਪਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਧਨੁ ਸੋਹਾਗਣਿ ਸਚੁ ਸਹੀ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਿਨਉ-ਬੇਨਤੀ। ਰਤੀ-ਰੰਗੀ ਹੋਈ। ਭੀਨਾ-ਭਿੰਨ ਜਾਏ। ਸੁਖਾਨਿਆ-ਸੁੱਖ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੈਰਾਗਨਿ-ਵੈਰਾਗ
ਵਾਲੀ। ਸੋਗੁ-ਚਿੰਤਾ। ਗਹੀ-ਫੜੀ। ਸਹੀ-ਠੀਕ ਤਰਾਂ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਧ	ਨੁਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਬ	ਰ	ਸੁ	ਘ	ਨਾ	s	ਮੇ	ਰਾਸ	ਮ	ਨੁs	ਭੀ	ਨਾ
ਮ	ਰ	ਪੁਪ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਮ
ਅੰ	s	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਬੁੰ	ਦ	ਸੁ	ਹਾ	ਨੀ	s	ਹੀਅ	ਰੈ
ਪਧ	ਨਸੰ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਨੁ	ਸ
ਗੁs	ਰਿs	ਮੋ	ਹੀ	ਮ	ਨੁ	ਹ	ਰਿ	ਰ	ਸਿ	ਲੀ	ਨਾ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਰਰ	ਪ	ਪੁਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਕ	ਰਉ	ਬਿ	ਨਉ	ਗੁ	ਰ	ਅ	ਪ	ਨੇ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਮ
ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰਸ
ਹ	ਰਿ	ਵ	ਰੁ	ਆ	ਣਿ	ਮਿ	s	ਲਾ	s	ਵੈs	ss
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਰਗ ਮਪ ਮ- ਪਧ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਧਨੁ ਪ- ਮਪ ਮ- ਗਮ ਰਸ
- 2) ਮਰ ਪਪ ਧਨੁ ਪ- ਮਪ ਨੁਪ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਮਮ ਗਮ ਰਸ
- 3) ਧਨੁ ਸੰਰ ਨਸੰ ਗੰਮ ਰੰਸੰ ਧਨੁ ਪ- ਮਪ ਮ- ਗਮ ਰਸ ਨੁਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਮ ਪ ਧ ਨਸੰ | ਇਸ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਬ ਰ ਸੁ ਘਨਾ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੨੭੩)

ਹੇ ਗੋਬਿੰਦ ਹੇ ਗੋਪਾਲ ਹੇ ਦਇਆਲ ਲਾਲ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਅਨਾਥ ਸਖੇ ਦੀਨ ਦਰਦ ਨਿਵਾਰ॥੧॥ ਹੇ ਸਮ੍ਰਥ ਅਗਮ ਪੂਰਨ ਮੋਹਿ ਮਇਆ ਧਾਰਿ॥੨॥ ਅੰਧ ਕੂਪ ਮਹਾ ਭਇਆਨ ਨਾਨਕ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰ॥੩॥੮॥੩੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ-ਹੇ ਪ੍ਰਾਣ ਦੇ ਮਾਲਕ! ਅਨਾਥ ਸਖੇ-ਹੇ ਨਿਖਸਿਅਿਆਂ ਦੇ ਮਿੱਤਰ! ਦੀਨ ਦਰਦ ਨਿਵਾਰ-ਹੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ! ਅਗਮ-ਹੇ ਅਪਹੁੰਚ! ਅੰਧ ਕੂਪ-ਅੰਨਾ ਖੂਹ। ਭਇਆਨ-ਭਰਾਉਣਾ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਮ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਹੇ	s	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਹੇ	s	s	s	ਗੋ	ਪਾ	s	ਲ
ਗ	ਮ	ਰੁਰ	ਰ	ਸ	ਨੁ	-	ਧ	-	ਨੁ	-	ਸ	-
ਹੇ	s	ਦਇ	ਆ	ਲ	ਲਾ	s	s	s	ਲ	s	s	s
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-
ਪ੍ਰਾ	ਨ	ਨਾ	s	ਥ	ਅ	ਨਾ	s	ਥ	ਸ	s	ਖੇ	s
ਸੰ	ਰੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਦੀ	s	ਨ	s	s	ਦ	ਰ	ਦ	s	ਨਿ	ਵਾਸ	s	ਰ
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰ ਗਮ ਰੁਰ ਪਪ ਮਪ ਧਨੁ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਧਨੁ ਪਪ ਮਮ ਗਮ ਰਸ
 - 2) ਮਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਗੰਮੰ ਰਸ ਧਨੁ ਪਪ ਮਪ ਮਮ ਰਸ
 - 3) ਧਨੁ ਸੰਧ ਨਸੰ ਧਨੁ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਧਨੁ ਪਪ ਮਪ ਮਮ ਗਮ ਰਸ ਨੁਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਹੇ' ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ s ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਦੂਜੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਪੂਰਾ ਚੱਕਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਉ ਕੀ॥) (੧੨੯੨-੯੩)

ਮਲਾਰ॥ ਮੋ ਕਉ ਤੂੰ ਨ ਬਿਸਾਰਿ ਤੂ ਨ ਬਿਸਾਰਿ॥ ਤੂ ਨ ਬਿਸਾਰੇ ਰਾਮਈਆ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
 ਆਲਾਵੰਤੀ ਇਹੁ ਭ੍ਰਮੁ ਜੋ ਹੈ ਮੁਝ ਊਪਰਿ ਸਭ ਕੋਪਿਲਾ॥ ਸੁਦੁ ਸੁਦੁ ਕਰਿ ਮਾਰਿ ਉਠਾਇਓ ਕਹਾ ਕਰਉ
 ਬਾਪ ਬੀਨੁਲਾ॥੧॥ ਮੁਏ ਹੁਏ ਜਉ ਮੁਕਤਿ ਦੇਹੁਗੇ ਮੁਕਤਿ ਨ ਜਾਨੈ ਕੋਇਲਾ॥ ਏ ਪੰਡੀਆ ਮੋ ਕਉ
 ਢੇਢ ਕਹਤ ਤੇਰੀ ਪੈਜ ਪਿਛੰਉਡੀ ਹੋਇਲਾ॥੨॥ ਤੂ ਜੁ ਦਇਆਲੁ ਕਿਪਾਲੁ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈ ਅਤਿਭੁਜ
 ਭਇਓ ਅਪਾਰਲਾ॥ ਫੇਰਿ ਦੀਆ ਦੇਹੁਰਾ ਨਾਮੇ ਕਉ ਪੰਡੀਅਨ ਕਉ ਪਿਛਵਾਰਲਾ॥੩॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਾਮਈਆ-ਹੇ ਸੁਹਣੇ ਰਾਮ! ਆਲਾਵੰਤੀ-ਉੱਚਾ ਘਰ, ਉੱਚੀ ਜਾਤ। ਭ੍ਰਮੁ-ਵਹਿਮ। ਕੋਪਿਲਾ-ਕੋਪ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਗਏ
 ਹਨ। ਸੁਦੁ-ਬੁਝਦਾ। ਮਾਰਿ ਉਠਾਇਓ-ਮਾਰ ਕੁਠਾਈ ਕਰ ਕੇ ਉਠਾਲ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਪ ਬੀਨੁਲਾ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋ ਬੀਨਲ
 ਪਿਤਾ! ਕੋਇਲਾ-ਕੋਈ ਭੀ। ਪੰਡੀਆ-ਪਾਠੇ, ਪੁਜਾਰੀ। ਢੇਢ-ਨੀਚ। ਪੈਜ-ਇੱਜ਼ਤ। ਪਿਛੰਉਡੀ ਹੋਇਲਾ-ਘਟ ਗਈ ਹੈ। ਅਤਿਭੁਜ-ਵੱਡੀਆਂ
 ਭੁਜਾਂ ਵਾਲਾ, ਬਹੁਤ ਬਲੀ। ਅਪਾਰਲਾ-ਬੇਅੰਤ। ਪੰਡੀਅਨ ਕਉ-ਪਾਠਿਆਂ ਵੱਲ। ਪਿਛਵਾਰਲਾ-ਪਿੱਛਲਾ ਪਾਸਾ, ਪਿੱਠ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਪੁਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰਸ
ਮੋ	ਕਉ	ਤੂੰ	ਸ	ਨ	ਬਿ	ਸਾ	ਰਿ	ਤੂ	ਸ	ਨ	ਬਿ	ਸਾ	ਰਿ
ਮ	ਰ	ਪ	-	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪੁਪ	ਮ	ਗਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਤੂ	ਸ	ਨ	ਸ	ਬਿ	ਸ	ਸਾ	ਰੇ	ਰਾ	ਮਈ	ਸ	ਆ	ਸ	ਸ
x		0		2		3		4			5		

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਨ	ਸੰ
ਆ	ਲਾ	ਵੰ	ਸ	ਤੀ	ਸ	ਇ	ਹੁ	ਭੁ	ਸ	ਮੁ	ਜੇ	ਸ	ਹੈ
ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਮੁ	ਝ	ਉ	ਸ	ਪ	ਰਿ	ਸ	ਭ	ਕੇ	ਸ	ਪਿ	ਲਾ	ਸ	ਸ
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਰਗ ਮਪ ਮ- ਗਮ ਰਸ ਨੁਸ ਮਰ ਪਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਮਮ ਰਸ
 - 2) ਮਰ ਪਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਗੰਮੰ ਰੰਸੰ ਧਨੁ ਪਪ ਮਪ ਮ- ਗਮ ਰਸ
 - 3) ਸਰ ਨੁਸ ਰਗ ਮਪ ਮ- ਰਰ ਪਪ ਧਨ ਸੰਸੰ ਧਨੁ ਪਪ ਮਮ ਗਮ ਰਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਧੁਪ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਲਗਾਉ ਦੇਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਬ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੨੬੮)

ਘਨਿਹਰ ਬਰਸਿ ਸਗਲ ਜਗੁ ਛਾਇਆ॥ ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਅਨਦ ਮੰਗਲ ਸੁਖ ਪਾਇਆ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਮਿਟੇ ਕਲੇਸ ਤ੍ਰਿਸਨ ਸਭ ਬੁਝੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਮਨਿ ਧਿਆਇਆ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਜਨਮ ਮਰਨ ਨਿਵਾਰੇ ਬਹੁਰਿ ਨ ਕਤਹੂ ਧਾਇਆ॥੧॥ ਮਨੁ ਤਨੁ ਨਾਮਿ ਨਿਰੰਜਨਿ ਰਾਤਉ ਚਰਨ ਕਮਲ ਲਿਵ ਲਾਇਆ॥ ਅੰਗੀਕਾਰੁ ਕੀਓ ਪ੍ਰਭਿ ਅਪਨੈ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸਰਣਾਇਆ॥੨॥੭॥੧੧॥ ਪਦ ਅਰਥ:- ਘਨਿਹਰ-ਬੱਦਲ। ਜਗੁ ਛਾਇਆ-ਜਗਤ ਉਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤ੍ਰਿਸਨ-ਪਿਆਸ। ਬਹੁਰਿ-ਮੁੜਾ ਧਾਇਆ-ਭਟਕਦਾ। ਨਿਰੰਜਨਿ-ਨਿਰਲੇਪ ਪ੍ਰਭੂ। ਰਾਤਉ-ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ। ਅੰਗੀਕਾਰੁ-ਪੱਖ, ਸਹਾਇਤਾ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਰੁ	ਗਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗਗ	ਮ	ਰੁ	ਨੁਨੁ	ਸ
ਘਨਿ	ਹਰ	ਬ	ਰ	ਸਿ	ਸਗ	ਲ	ਜਗੁ	ਛਾਇ	ਆ
ਮ	ਰ	ਪੁਪ	ਮ	ਪ	ਧਧ	ਨੁਨੁ	ਪੁਪ	ਮ	ਪ
ਭ	ਏ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਲ	ਪ੍ਰੀ	ਤਮ	ਪ੍ਰਭ	ਮੇ	ਰੇ
ਧਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਰ	ਸ
ਅਨ	ਦ	ਮੰ	ਗ	ਲ	ਸੁ	ਖਸ	ਪਾ	ਇ	ਆ
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਮਿ	ਟੇ	ਕ	ਲੇ	ਸ	ਤ੍ਰਿਸ	ਨ	ਸਭ	ਬੁ	ਝੀ
ਸੰ	ਧ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਮਪੁ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ
ਪਾ	ਰ	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮੁਸ	ਮ	ਨਿ	ਧਿ	ਆਇ	ਆ
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਰਗਮਰ ਸਰਨੁਸ ਰਰਪਪ ਧਨੁਪਪ ਮਪਨੁਧ ਨਸੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਨਸੰ ਧਨੁਪਪ ਮਪਮ- ਗਮਰਸ
- 2) ਰਗਮਰ ਗਮਰਗ ਮਪਮ- ਗਮਰਸ ਧਨਸੰਧ ਨਸੰਧਨ ਸੰਰੰਨਸੰ ਧਨੁਪ- ਮਮਗਮ ਰਸਨੁਸ
- 3) ਰਗਮਮ ਰਸਨੁਸ ਰਗਮਪ ਮਮਗਮ ਰਸਰਗ ਮਪਧਨੁ ਪ-ਧਨ ਸੰਸੰਧਨੁ ਪ-ਮਪ ਮਮਰਸ

1) ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਦੇ ਕੇ ਪਹਿਲੀ-ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਤੀਜੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ

(ਵਾਰ ਮਲਾਰ ਕੀ ਮਹਲਾ ੧) (੧੨੮੦)

ਮ:੨॥ ਸਾਵਣੁ ਆਇਆ ਹੇ ਸਖੀ ਜਲਹਰੁ ਬਰਸਨਹਾਰੁ॥ ਨਾਨਕ ਸੁਖਿ ਸਵਨੁ ਸੋਹਾਗਣੀ ਜਿਨ੍ਹ ਸਹ ਨਾਲਿ ਪਿਆਰੁ॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਲਹਰੁ-ਬੱਦਲ। ਸੁਖਿ-ਸੁੱਖ ਵਿੱਚ। ਸਵਨੁ-ਬੇਬੱਕ ਸਉਣ, ਸੁਖੀ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										<u>ਗਮਰਸ</u>	<u>ਰਗ</u>
										ਸਾSSS	ਵਟੁ
<u>ਮਮ</u>	<u>ਰਗਮ-</u>	<u>ਰਪ</u>		<u>ਮਪਮ-</u>	<u>ਪਧ</u>	<u>ਨੁਪ</u>	<u>ਰਗਮ-</u>	<u>ਪਮ</u>	<u>ਗਮਰ-</u>	<u>ਨੁਸ</u>	
ਆਇ	ਆSSS	ਹੇS		ਸSਖੀS	ਜਲ	ਹਰੁ	ਬSਰS	ਸਨ	ਹਾSSS	ਰੁS	
x		0			2		0		3		4

ਅੰਤਰਾ

										<u>ਮਰਪ-</u>	<u>ਨੁਧਨ-</u>
										ਨਾSSS	ਨSਕS
<u>ਸੰ</u>	<u>ਰੰ-ਨਸੰ</u>	<u>ਧਨੁਪ-</u>	<u>ਧਨਸੰ-</u>	<u>ਰੰਸੰ</u>	<u>ਗੰਮਰੰਸੰ</u>	<u>ਧਨੁਪ-</u>	<u>ਮਪਮ-</u>	<u>ਗਮਰ-</u>	<u>ਨੁਸ</u>		
ਸੁ	ਖਿSSS	ਸਵਨੁS	ਸੋSਹਾS	ਗਣੀ	ਜਿSਨੁS	ਸਹSS	ਨਾSਲਿS	ਪਿSਆS	ਰੁS		
x		0		2		0		3			4

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸ-ਨੁਸ ਧਨੁਸ- ਰਗਮ- ਗਮਰਸ ਰਪ ਮਪਮ- ਗਮ ਰਸ
- 2) ਸ-ਰਸ ਰਗਮ- ਰਪ ਧਨੁਪ- ਨੁਧਨਸੰ ਧਨੁਪ- ਮਪਮ- ਗਮਰਸ
- 1) ਸਰਨੁਸਰਗਮਪ ਗਮਰਸਰਰਪ ਧਨੁਪਪਮਪਨੁਪ ਨਸੰਰੰਸੰਗੰਮਰੰਸੰ ਸੰਰੰਨਸੰਧਨੁਪਪ
- ਮਪਧਨਸੰਰੰਨਸੰ ਧਨੁਪਪਮਪਮ- ਰਗਮ-ਰਸਨੁਸ
- 2) ਰਗਮਪਮ-ਗਮ ਰਸਨੁਸਮਪਧਨੁ ਪਪਮਪਗਮਪਮ ਰਸਨੁਸਮਪਧਨ ਸੰ-ਨਸੰਸੰਰੰਸੰ
- ਰੰਗੰਮੰਮੰਰੰਸੰਨਸੰ ਧਨੁਪਪਮਪਮਮ ਰਗਮਮਰਸਨੁਸ

1) 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਇਕ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) 11ਵੀਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 2 ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਵਾਰ ਮਲਾਰ ਕੀ ਮਹਲਾ ੧) (੧੨੮੦)

ਸਲੋਕ ਮ:੩॥ ਉੰਨਵਿ ਉੰਨਵਿ ਆਇਆ ਵਰਸੈ ਲਾਇ ਝੜੀ॥ ਨਾਨਕ ਭਾਣੈ ਚਲੈ ਕੰਤ ਕੈ ਸੁ ਮਾਣੈ ਸਦਾ ਰਲੀ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਉੰਨਵਿ-ਝੁਕ ਝੁਕ ਕੇ, ਨਿਉਂ-ਨਿਉਂ ਕੇ। ਰਲੀ-ਆਨੰਦ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮੁਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਨੁ	ਸ
ਉਂ	ਨ	ਵਿ	ਉਂ	ਨs	ਵਿ	ਆ	s	ਇ	ਆ	s	s
ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਰ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਵ	ਰ	ਸੈ	ਲਾ	s	ਇ	ਝ	s	s	ੜੀ	s	s
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਰ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਭਾ	ਣੈ	s	ਚ	ਲੈ	s	ਕੰ	ਤ	ਕੈ
ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਸੁ	s	s	ਮਾ	ਣੈ	s	ਸ	ਦਾ	s	ਰ	ਲੀ	s
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

- 1) ਇੱਕਗੁਨ-ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਚੱਕਰ ਇੱਕਗੁਨ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ ਵਿੱਚ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਤਿਗੁਨ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਵਾਰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੪॥

(੧੨੬੪)

ਜਿਨ੍ਹ ਕੈ ਹੀਅਰੈ ਬਸਿਓ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤੇ ਸੰਤ ਭਲੇ ਭਲ ਭਾਂਤਿ॥ ਤਿਨ੍ਹ ਦੇਖੇ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਬਿਗਸੈ ਹਉ ਤਿਨ ਕੈ ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਂਤਿ॥੧॥ ਗਿਆਨੀ ਹਰਿ ਬੋਲਹੁ ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ॥ ਤਿਨ੍ਹ ਕੀ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਭੂਖ ਸਭ ਉਤਰੀ ਜੋ ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਮ ਰਸੁ ਖਾਂਤਿ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਕੇ ਦਾਸ ਸਾਧ ਸਖਾ ਜਨ ਜਿਨ ਮਿਲਿਆ ਲਹਿ ਜਾਇ ਭਰਾਂਤਿ॥ ਜਿਉ ਜਲ ਦੁਧ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕਾਢੈ ਚੁਣਿ ਹੰਸੁਲਾ ਤਿਉ ਦੇਹੀ ਤੇ ਚੁਣਿ ਕਾਢੈ ਸਾਧੂ ਹਉਮੈ ਤਾਤਿ॥੨॥ ਜਿਨ ਕੈ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਾਹੀ ਹਰਿ ਹਿਰਦੈ ਤੇ ਕਪਟੀ ਨਰ ਨਿਤ ਕਪਟੁ ਕਮਾਂਤਿ॥ ਤਿਨ ਕਉ ਕਿਆ ਕੋਈ ਦੇਇ ਖਵਾਲੈ ਓਇ ਆਪਿ ਬੀਜਿ ਆਪੇ ਹੀ ਖਾਂਤਿ॥੩॥ ਹਰਿ ਕਾ ਚਿਹਨੁ ਸੋਈ ਹਰਿ ਜਨ ਕਾ ਹਰਿ ਆਪੇ ਜਨ ਮਹਿ ਆਪੁ ਰਖਾਂਤਿ॥ ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੁ ਸਮਦਰਸੀ ਜਿਨਿ ਨਿੰਦਾ ਉਸਤਤਿ ਤਰੀ ਤਰਾਂਤਿ॥੪॥੫॥

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹੀਅਰੈ-ਹਿਰਦੇ। ਬਿਗਸੈ-ਖਿੜ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਂਤਿ-ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਖਾ-ਮਿੱਤਰ। ਭਰਾਂਤਿ-ਭਟਕਣਾ। ਹੰਸਲਾ-ਹੰਸ। ਤਾਤਿ-ਈਰਖਾ। ਕਪਟੀ-ਪਖੰਡੀ। ਬੀਜਿ-ਠੱਗੀ ਦਾ ਬੀ। ਚਿਹਨੁ-ਲੱਛਣ। ਰਖਾਂਤਿ-ਟਿਕਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸਮਦਰਸੀ-ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜੇਤ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ। ਸਮ-ਬਰਾਬਰ। ਤਰਾਂਤਿ-ਪਾਰ ਲੰਘਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਰ	-	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ
ਗਿ	ਆ	ਨੀ	ਹ	ਰਿ	ਬੋ	s	ਲ	ਹੁ	ਦਿ	ਨੁ	ਰਾ	ਤਿ
ਪ	ਧ	ਨੁ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-
ਤਿ	ਨੁ	ਕੀ	ਤ੍ਰਿਸ	ਨਾ	ਭੂ	ਖ	ਸ	ਭ	ਉ	ਤ	ਰੀ	s
ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਜੋ	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤਿ	ਰਾ	ਮ	ਰ	ਸੁ	ਖਾਂ	s	ਤਿ	s
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਨਨੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਜਿ	ਨੁ	ਕੈ	ਹੀਅ	ਰੈ	ਬਸਿ	ਓ	ਮੇ	ਰਾ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰੁ
ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਸ
ਤੇ	s	s	ਸੰ	ਤ	ਭ	ਲੇ	ਭ	ਲ	ਭਾਂ	s	ਤਿ	s
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਰਗਮਪ ਮਮਰਸ ਮਪਧਨੁ ਪਪਮਪ ਰਗਮਪ ਮਮਰਸ ਮਪਨੁਧ ਨਸਰੰਸੰ ਗੰਮਰੰਸੰ ਨਸੰਨੁਪ
ਧਨੁਪਪ ਰਗਮਪ ਮਮਰਸ
- 2) ਸਰਸਰ ਨੁਸਰਗ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ ਰਗਰਗ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ ਮਪਮਪ ਧਨਸਰੰ ਨਨਸੰਸੰ
ਧਨੁਧਨੁ ਪਪਮਮ ਗਮਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਦਾ s ਜੋੜ ਕੇ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ-ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਗਿਆਨੀ ਹਰਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੨੬੬)
ਕਿਆ ਤੂ ਸੋਚਹਿ ਕਿਆ ਤੂ ਚਿਤਵਹਿ ਕਿਆ ਤੂੰ ਕਰਹਿ ਉਪਾਏ॥ ਤਾ ਕਉ ਕਹਹੁ ਪਰਵਾਰ ਕਾਹੂ ਕੀ ਜਿਹ
ਗੋਪਾਲ ਸਹਾਏ॥੧॥ ਬਰਸੈ ਮੇਘੁ ਸਖੀ ਘਰਿ ਪਾਹੁਨ ਆਏ॥ ਮੋਹਿ ਦੀਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਠਾਕੁਰ ਨਵ ਨਿਧਿ

ਨਾਮਿ ਸਮਾਏ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭੋਜਨ ਬਹੁ ਕੀਏ ਬਹੁ ਬਿਜਨ ਮਿਸਟਾਏ॥ ਕਰੀ ਪਾਕਸਾਲ ਸੋਚ ਪਵਿਤ੍ਰਾ ਹੁਣਿ ਲਾਵਹੁ ਭੋਗੁ ਹਰਿ ਰਾਏ॥੨॥ ਦੁਸਟ ਬਿਦਾਰੇ ਸਾਜਨ ਰਹਸੇ ਇਹਿ ਮੰਦਿਰ ਘਰ ਅਪਨਾਏ॥ ਜਉ ਗ੍ਰਿਹਿ ਲਾਲੁ ਰੰਗੀਓ ਆਇਆ ਤਉ ਮੈ ਸਭਿ ਸੁਖ ਪਾਏ॥੩॥ ਸੰਤ ਸਭਾ ਓਟ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਲੇਖੁ ਲਿਖਾਏ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੰਤੁ ਰੰਗੀਲਾ ਪਾਇਆ ਫਿਰਿ ਦੂਖੁ ਨ ਲਾਗੈ ਆਏ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਉਪਾਏ-ਅਨੇਕਾਂ ਉਪਾਵ। ਮੇਘੁ-ਬੱਦਲ। ਮੋਹਿ ਦੀਨ-ਮੈਨੂੰ ਗਰੀਬ ਨੂੰ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ-ਹੇ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਮਜ਼ਾਨੇ! ਬਿਜਨ ਮਿਸਟਾਏ-ਮਿੱਠੇ ਸੁਆਦਲੇ ਭੋਜਨ। ਕਰੀ-ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਪਾਕਸਾਲ-ਰਸੋਈ। ਸੋਚ-ਸੁੱਚ। ਬਿਦਾਰੇ-ਨਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਰਹਸੇ-ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਅਪਨਾਏ- ਆਪਣੇ ਬਣਾ ਲਏ। ਗ੍ਰਿਹਿ-ਘਰ ਵਿੱਚ। ਰੰਗੀਓ-ਰੰਗੀਲਾ, ਸੋਹਣਾ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ
							ਬ	ਰ	ਸੈ	ਮੇ	ਘੁ	ਸ	ਖੀ
ਰ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ	ਮ	ਰ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਘ	ਰਿ	ਪਾ	ਹੁ	ਨS	ਆ	ਏ	ਮੋ	S	ਹਿ	ਦੀ	S	ਨ	S
ਧੁ	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਗ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ
ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਨਿ	ਧਿ	ਠਾ	ਕੁ	ਰ	ਨ	S	ਵ	ਨਿ	S	ਧਿ	S
ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ							
ਨਾ	S	ਮਿ	ਸ	ਮਾ	ਏ	S							
X					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

							ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਨ
							ਕਿ	ਆ	ਝੂ	ਸੋ	S	ਚ	ਹਿ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਕਿ	ਆ	ਝੂ	ਚਿ	ਤ	ਵ	ਹਿ	ਕਿ	ਆ	S	ਝੂ	S	ਕ	ਰਹਿ
ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ							
ਉ	ਪਾ	S	ਏ	SS	S	S							
X					2		0			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰਨੁਸ ਗਮਰਸ ਰਗਮਮ ਰਰਪਪ ਧਪਮਪ ਧਨੁਪਪ ਧਨਸੰਸ ਸੰਰੰਨਸੰ ਗੰਮਰੰਸੰ ਸੰਰੰਨਸੰ
ਧਨੁਪਪ ਧਪਮਪ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ
- 2) ਰਗਮਰ ਗਮਰਗ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ ਨੁਸਰਰ ਪਪਧਨ ਸੰਧਨਸੰ ਧਨਸੰਰੰ ਨਸੰਗੰਮੰ ਰੰਸੰਨਸੰ
ਧਨੁਪਪ ਧਪਮਪ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ

- 1) ਰਪ -ਰ ਪ- ਰਪ | 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ 'ਬਰਸੈ ਮੇਘੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ 11ਵੀਂ ਸਖੀ Sਸ ਖੀS ਸਖੀ | ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਸ' ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਤਰ ਲੰਬਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਆ ਏ S ਦੇ ਇਸ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੨੬੬)

ਖੀਰ ਅਧਾਰਿ ਬਾਰਿਕੁ ਜਬ ਹੋਤਾ ਬਿਨੁ ਖੀਰੈ ਰਹਨੁ ਨ ਜਾਈ॥ ਸਾਰਿ ਸਮੁਲਿ ਮਾਤਾ ਮੁਖਿ ਨੀਰੈ ਤਬ ਓਹੁ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਘਾਈ॥੧॥ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਭੁ ਦਾਤਾ॥ ਭੂਲਹਿ ਬਾਰਿਕ ਅਨਿਕ ਲਖ ਬਰੀਆ ਅਨ ਠਉਰ ਨਾਹੀ ਜਹ ਜਾਤਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਚੰਚਲ ਮਤਿ ਬਾਰਿਕ ਬਪੁਰੇ ਕੀ ਸਰਪ ਅਗਨਿ ਕਰ ਮੇਲੈ॥ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕੰਠਿ ਲਾਇ ਰਾਖੈ ਅਨਦ ਸਹਜਿ ਤਬ ਖੇਲੈ॥੨॥ ਜਿਸ ਕਾ ਪਿਤਾ ਤੂ ਹੈ ਮੇਰੇ ਸੁਆਮੀ ਤਿਸੁ ਬਾਰਿਕ ਭੂਖ ਕੈਸੀ॥ ਨਵ ਨਿਧਿ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਗ੍ਰਿਹਿ ਤੇਰੈ ਮਨਿ ਬਾਂਛੈ ਸੇ ਲੈਸੀ॥੩॥ ਪਿਤਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲਿ ਆਗਿਆ ਇਹ ਦੀਨੀ ਬਾਰਿਕੁ ਮੁਖਿ ਮਾਂਗੈ ਸੇ ਦੇਨਾ॥ ਨਾਨਕ ਬਾਰਿਕੁ ਦਰਸੁ ਪ੍ਰਭ ਚਾਰੈ ਮੋਹਿ ਕ੍ਰਿਦੈ ਬਸਹਿ ਨਿਤ ਚਰਨਾ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਖੀਰ-ਦੁੱਧ। ਸਮੁਲਿ-ਸੰਭਾਲ। ਨੀਰੈ-ਬਣਾ ਦੇਂਦੀ ਹੈ। ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਘਾਈ-ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਰੀਆ-ਵਾਰੀ। ਅਨ-ਹੋਰ। ਠਉਰ-ਥਾਂ। ਚੰਚਲ-ਚੁਲਬੁਲੀ। ਬਪੁਰੇ ਕੀ-ਵਿਚਾਰੇ ਦੀ। ਸਰਪ-ਸੱਪ। ਕਰ-ਹੱਥ। ਕੰਠਿ-ਗਲ ਨਾਲ। ਨਵ ਨਿਧਿ-ਨੌਂ ਖਜ਼ਾਨੇ। ਬਾਂਛੈ-ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਮੁਖਿ-ਮੂੰਹੋਂ। ਬਸਹਿ-ਵੱਸਦੇ ਰਹਿਣਾ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਸ	ਰਨੁ	-ਸ	ਰ	-	ਪ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪੁਪੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਹ	ਸਮ	ਸਸ	ਬਾ	ਸ	ਰਿ	ਕ	ਪਿ	ਤਾ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਦਾ	ਸਸ	ਤਾ	ਸ
ਮ	ਰਪ	ਪ-	ਮ	-	ਪ	ਪ	ਧ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-
ਭੂ	ਸਲ	ਹਿਸ	ਬਾ	ਸ	ਰਿ	ਕ	ਅ	ਨਿਕ	ਲ	ਖ	ਬ	ਰੀ	ਆ	ਸ
ਧ	ਨੁਪ	-ਪ	ਮਮ	ਪ	ਮ	-	ਰ	ਗ	ਮ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਅ	ਸਨ	ਸਸ	ਠਉ	ਸ	ਰ	ਸ	ਨਾ	ਹੀ	ਜ	ਹ	ਜਾ	ਸ	ਤਾ	ਸ
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪਧ	-ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਖੀ	ਸਰ	ਸਸ	ਅ	ਧਾ	ਰਿ	ਸ	ਬਾ	ਰਿਕੁ	ਜ	ਬ	ਹੇ	ਸ	ਤਾ	ਸ
ਸੰ	ਧਨੁ	-ਪ	ਮ	-	ਪ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਬਿ	ਸਨੁ	ਸਸ	ਖੀ	ਸ	ਰੈ	ਸ	ਰ	ਹ	ਨੁ	ਨ	ਜਾ	ਸਸ	ਈ	ਸ
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰਗਮ ਰਸਨੁਸ ਰਗਮਪ ਮਮਗਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਧਨੁ ਪਪਮਪ ਮਮਗਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਨੁਧ
ਨਸੰਰੰਸੰ ਗੰਮੰਰੰਸੰ ਨਸੰਧਨੁ ਪਪਮਪ ਮਮਰਸ
- 2) ਧਨੁਪਧ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ ਨੁਸਰਗ ਮਪਧਨ ਸੰਰੰਨਸੰ ਮਪਨੁਧ ਨਸੰਰੰਸੰ ਰੰਗੰਮੰਰੰ ਸੰਰੰਨਸੰ
ਸੰਸੰਨੁਪ ਧਨੁਪਧ ਮਪਧਪ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 10ਵੀਂ-11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) ਪਹਿਲਾਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਿਕ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਫਿਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੨੯੩)

ਮਿਲਤ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥੁ ਕਵਨ ਭਗਤਿ ਤੇ॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਪਾਈ ਪਰਮ ਗਤੇ॥ਰਹਾਉ॥ ਮੈਲੇ ਕਪਰੇ ਕਹਾ ਲਉ ਧੋਵਉ॥ ਆਵੈਗੀ ਨੀਦ ਕਹਾ ਲਗੁ ਸੋਵਉ॥੧॥ ਜੋਈ ਜੋਈ ਜੋਰਿਓ ਸੋਈ ਸੋਈ ਫਾਟਿਓ॥ ਝੂਠੈ ਬਨਜਿ ਉਠਿ ਹੀ ਗਈ ਹਾਟਿਓ॥੨॥ ਕਹੁ ਰਵਿਦਾਸ ਭਇਓ ਜਬ ਲੇਖੇ॥ ਜੋਈ ਜੋਈ ਕੀਨੇ ਸੋਈ ਸੋਈ ਦੇਖਿਓ॥੩॥੧॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥੁ-ਜਿੰਦ ਦਾ ਸਾਈਂ। ਪਰਮ ਗਤੇ-ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ। ਮੈਲੇ ਕਪਰੇ-ਪਰਾਈ ਨਿੰਦਾ। ਕਹਾ ਲਉ-ਕਦੋਂ ਤੱਕ? ਨੀਦ-ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਨੀਂਦ। ਜੋਈ ਜੋਈ ਜੋਰਿਓ-ਜਿਤਨੀ ਕੁ ਮੰਦ ਕਬਰਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਫਾਟਿਓ-ਉਹ ਲੇਖਾ ਮੁੱਕ ਗਿਆ। ਝੂਠੈ ਬਨਜਿ-ਝੂਠੇ ਵਣਜ ਵਿੱਚ ਲੱਗ ਕੇ ਜੋ ਹੱਟੀ ਪਾਈ ਸੀ। ਉਠਿ ਹੀ ਗਈ ਹਾਟਿਓ-ਉਹ ਹੱਟੀ ਹੀ ਉੱਠ ਗਈ ਹੈ। ਭਇਓ ਜਬ ਲੇਖੇ-ਜਦੋਂ ਲੇਖਾ ਹੋਇਆ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10½ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਸੁਸ	ਰ	ਗਗ	ਮ	ਮੁਪ	ਮੁਮ	ਧਨੁ	ਪਮ	ਪਮ	ਰ-	ਸ
ਮਿਲ	ਤ	ਪਿਆ	ਰੋ	ਪ੍ਰਾਨ	ਨਾਥੁ	ਕਵ	ਨਭ	ਗਤਿ	ਤੇs	s
ਮ	ਰ	ਪ	ਧਧ	ਨੁ	ਪ	ਧਨ	ਸੰਧ	ਨੁਪ	ਮੁਪ	ਮ
ਸਾ	ਧ	ਸੰ	ਗਤਿ	ਪਾ	ਈ	ਪਰ	ਮਗ	ss	ਤੇs	s
x		2		3		4				

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧਨੁ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨਨ	-ਸੰ	-ਰੰ	ਨਨ	ਸੰ
ਮੈ	ਲੇ	ਕਪ	ਰੇ	ਕ	ਹਾ	ਲਉ	sਧੇ	ss	ਵਉ	s
ਸੰਰੰ	ਗੰਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਨੁ	ਪ	ਮੁਪ	ਮਗ	-ਮ	ਰਰ	ਸ
ਆs	ਵੈs	ਗੀ	s	ਨੀs	ਦ	ਕਹਾ	sਲ	sਗੁ	ਸੋਵ	ਉ
x		2		3		4				

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਰਗਮਪ ਮ-ਗਮ ਰਸਮਪ ਧਨੁਪ- ਧਨਸੰਸੰ ਸੰਰੰਨਸੰ ਧ-ਨੁਪ ਮਪਮਮ ਗਮਰ- ਸਰਸਰ ਨੁਸ
- 2) ਸਰਗਮ ਰਰਪਪ ਮਪਮ- ਧਨੁਪ- ਮਪਨੁਪ ਨਸੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਗੰਮੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਧਨੁਪ- ਮ-ਗਮ ਰਸ
- 3) ਮਪਮ- ਗਮਰਸ ਪਧਨਸੰ ਧਨੁਪ- ਮਪਮ- ਗਮਰਸ ਸੰਰੰਗੰਮੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਧਨੁਪ- ਮਮਗਮ ਰਸ

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

1) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਰੁ ਸੁ ਰੁ ਰੁ ਸ | ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ
| ਕ ਵ ਨ ਕ ਵ ਨ | ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

2) ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਗ ਮ ਰੁ ਸੁ ਮ ਰੁ ਸ ਗ ਮ ਰੁ ਸ | ਇਹ 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ
| ਪ੍ਰਾ ਨਾ ਥੁ ਪ੍ਰਾ ਨਾ ਥੁ ਪ੍ਰਾ ਨਾ ਥੁ | ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੩ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੨੬੫)

ਹਰਿ ਜਨ ਬੋਲਤ ਸ੍ਰੀਰਾਮ ਨਾਮਾ ਮਿਲਿ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਤੋਰ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਧਨੁ ਬਨਜਹੁ ਹਰਿ
ਧਨੁ ਸੰਚਹੁ ਜਿਸੁ ਲਾਗਤ ਹੈ ਨਹੀ ਚੋਰ॥੧॥ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਮੋਰ ਬੋਲਤ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਸੁਨਿ ਘਨਿਹਰ ਕੀ
ਘੋਰ॥੨॥ ਜੇ ਬੋਲਤ ਹੈ ਮ੍ਰਿਗ ਮੀਨ ਪੰਖੇਰੁ ਸੁ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਜਾਪਤ ਹੈ ਨਹੀ ਹੋਰ॥੩॥ ਨਾਨਕ ਜਨ
ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਗਾਈ ਛੂਟਿ ਗਇਓ ਜਮ ਕਾ ਸਭ ਸੋਰ॥੪॥੧॥੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤੋਰ-ਤੋਰੀ। ਬਨਜਹੁ-ਵਣਜ ਕਰੇ, ਖਰੀਏ। ਸੰਚਹੁ-ਇਕੱਠਾ ਕਰੇ। ਚਾਤ੍ਰਿਕ-ਪਪੀਹਾ। ਘਨਿਹਰ-ਬੱਦਲ। ਘੋਰ-
ਗਰਜ। ਮ੍ਰਿਗ-ਪਖ਼। ਮੀਨ-ਮੱਛੀ। ਪੰਖੇਰੁ-ਪੰਛੀ। ਜਮ-ਜਮਦੂਤ। ਸੋਰ-ਰੌਲਾ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗੁ	ਮ	ਰ	ਨੁ	ਸ	ਰੁ	ਪੁ	ਮ	ਪ	ਮ
ਹਰਿ	ਜਨ	ਬੋ	ਲ	ਤ	ਸ੍ਰੀ	ਰਾਮ	ਨਾ	ਸ	ਮਾ
ਮ	ਪ	ਧ	ਨੁਨੁ	ਪੁ	ਮਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਮਿ	ਲਿ	ਸਾ	ਧਸੰ	ਗਤਿ	ਹਸ	ਰਿ	ਤੋਸ	ਸ	ਰ
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪੁ	ਨੁ	ਧ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਨਨ	ਸੰ
ਹਰਿ	ਧਨੁ	ਬ	ਨ	ਜਹੁ	ਹਰਿ	ਧਨੁ	ਸੰ	ਚਹੁ	ਸ
ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਨੁ	ਸ
ਜਿ	ਸੁ	ਲਾ	ਗ	ਤਸ	ਹੈ	ਨਹੀ	ਚੇ	ਸ	ਰ
x		2			0		3		

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	-	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਧੁ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਚਾ	ਸ	ਤ੍ਰਿਕ	ਮੋ	ਸ	ਰ	ਬੋ	ਲਤ	ਦਿ	ਨੁ	ਰਾ	ਤੀ
ਮ	ਰ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	-	ਰ	ਸ
ਸੁ	ਨਿ	ਘ	ਨਿ	ਹ	ਰ	ਕੀ	ਸ	ਘੋ	ਸ	ਰ	ਸ
x		0		2		0		3		4	

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਜੋ	s	ਬੋ	ਲ	ਤ	ਹੈ	ਮਿੰ	ਗ	ਮੀ	ਨ	ਪੰ	ਖੇ	ਰੂ	s
ਸੰ	-	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਸੁ	s	ਬਿ	ਨੁ	ਹ	ਰਿ	ਜਾ	ਪ	ਤ	ਹੈ	ਨ	ਹੀ	ਹੋ	ਰ
x		2		0		3		0		4		0	

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	-	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਨਾ	s	ਨ	ਕ	ਜ	s	ਨ	s	ਹ	ਰਿ	ਕੀ	ਰਤਿ	ਗਾ	s	ਈ	s
ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਨ	ਸੰ	-	ਧਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਛੁ	s	ਟਿ	s	ਗਇ	s	ਓ	s	ਜਮ	ਕਾ	ਸ	ਭ	ਸੋ	s	ਰ	s
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਝਪਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਲਤ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 6ਵੀਂ-7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਦੋ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਹਰਿ ਜਨ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੪॥

(੧੨੬੫-੬੬)

ਰਾਮ ਰਾਮ ਬੋਲਿ ਬੋਲਿ ਖੋਜਤੇ ਬਛਭਾਗੀ॥ ਹਰਿ ਕਾ ਪੰਥੁ ਕੇਉ ਬਤਾਵੈ ਹਉ ਤਾ ਕੈ ਪਾਇ ਲਾਗੀ॥੧॥
 ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਹਮਾਰੇ ਮੀਤੁ ਸਖਾਈ ਹਮ ਹਰਿ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਗੀ॥ ਹਰਿ ਹਮ ਗਾਵਹਿ ਹਰਿ ਹਮ
 ਬੋਲਹਿ ਅਉਰੁ ਦੁਤੀਆ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹਮ ਤਿਆਗੀ॥੧॥ ਮਨਮੋਹਨ ਮੋਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਰਾਮੁ ਹਰਿ ਪਰਮਾਨੰਦੁ
 ਬੈਰਾਗੀ॥ ਹਰਿ ਦੇਖੇ ਜੀਵਤ ਹੈ ਨਾਨਕੁ ਇਕ ਨਿਮਖ ਪਲੇ ਮੁਖਿ ਲਾਗੀ॥੨॥੨॥੯॥੯॥੧੩॥੯॥੩੧॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਖੋਜਤੇ-ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਥੁ-ਰਸਤਾ। ਤਾ ਕੈ ਪਾਇ-ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੀਂ। ਸਖਾਈ-ਸਾਥੀ। ਦੁਤੀਆ-ਦੂਜੀ। ਪਰਮਾਨੰਦੁ-
 ਪਰਮ ਆਨੰਦ ਦਾ ਮਾਲਕ। ਬੈਰਾਗੀ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ। ਨਿਮਖ-ਅੱਖ ਝਮਕਣ ਜਿੰਨਾ ਸਮਾ।

ਚਾਰੁ ਮਲਾਰ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਧ	ਨੁਪ	-ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸੁ
ਰਾ	ਮਰਾ	sਮ	ਬੋ	ਲਿ	ਬੋ	ਲਿ	ਖੇ	ਜ	ਤੇ	s	ਬ	ਡ	ਭਾ	ਰਸਿ

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

ਮਮ	ਪਧ	-ਨ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਹਰਿ	ਕਾਪੰ	ਸਬੁ	ਕੇ	ਉਬ	ਤਾ	ਵੈ	ਹਉ	s	ਤਾ	ਕੈ	ਪਾ	ਇ	ਲਾ	ਗੀ
x			2				3				4		5	

ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਪ	-	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਹ	ਰਿ	s	ਹ	ਮਾ	ਰੋ	ਮੀ	s	ਤੁ	ਸ	ਖਾ	s	ਈ	s
ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਨੁਨੁ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	ਪ
ਹ	s	ਮ	ਹ	s	ਰਿ	ਸਿ	ਉ	ਪ੍ਰੀ	ਤਿ	ਲਾ	s	ਗੀ	s
ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਮ	ਗਾ	ਵਹਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਮ	ਬੋ	s	ਲ	ਹਿ
ਮਮ	-	ਰ	ਰ	ਪ	ਪ	ਧਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਅਉ	s	ਰੁ	ਦੁ	ਤੀ	ਆ	ਪ੍ਰੀ	ਤਿ	ਹ	ਮ	ਤਿ	ਆ	ਗੀ	s
x		2		0		3		0		4		0	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	ਰ	ਪ	-	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਮ	ਨ	ਮੋ	s	ਹ	ਨ	ਮੋ	ਰੋ	ਪ੍ਰੀ	s	ਤ	ਮ	ਰਾ	s	ਮੁ	s
ਸੰ	-	ਰੰ	-	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਧ	ਨੁ	ਪ	-
ਹ	s	ਰਿ	s	ਪ	ਰ	ਮਾ	s	ਨੰ	s	ਦੁ	s	ਬੈ	ਰਾ	ਗੀ	s
ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰ
ਹ	s	ਰਿ	s	ਦੇ	s	ਖੇ	s	ਜੀ	ਵ	ਤ	ਹੈ	ਨਾ	s	ਨ	ਕੁ
ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਇ	ਕ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਪ	ਲੋ	s	ਮੁ	s	ਖਿ	s	ਲਾ	s	ਗੀ	s
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬੰਦਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਬੋਲਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਤੋਂ ਪੰਦਰਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੨੭੨)

ਬਰਸੁ ਸਰਸੁ ਆਗਿਆ॥ ਹੋਹਿ ਆਨੰਦ ਸਗਲ ਭਾਗ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸੰਤ ਸੰਗੇ ਮਨੁ ਪਰਫੜੈ ਮਿਲਿ ਮੇਘ ਧਰ ਸੁਹਾਗ॥੧॥ ਘਨ ਘੋਰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮੋਰ॥ ਚਿਤੁ ਚਾਤ੍ਰਕ ਬੁੰਦ ਓਰ॥ ਐਸੇ ਹਰਿ ਸੰਗੇ ਮਨ ਮੋਹ॥ ਤਿਆਗਿ ਮਾਇਆ ਧੋਹ॥ ਮਿਲਿ ਸੰਤ ਨਾਨਕ ਜਾਗਿਆ॥੨॥੫॥੨੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਰਸੁ-ਵਰਖਾ ਕਰ। ਸਰਸੁ- ਰਸ-ਸਹਿਤ, ਅਨੰਦ ਨਾਲ। ਪਰਫੜੈ-ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਰ-ਧਰਤੀ। ਘਨ ਘੋਰ-ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਗਰਜ। ਚਾਤ੍ਰਕ-ਪਪੀਹਾ। ਓਰ-ਤਰਫ, ਪਾਸੇ, ਵੱਲ। ਧੋਹ-ਠੱਗੀ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਕੁੰਭ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਮ	ਰ	ਪ	-	ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਬ	ਰ	ਸੁ	S	ਸ	ਰ	ਸੁ	S	ਆS	ਗਿ	ਆ
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ
ਹੋ	ਹਿ	ਆ	ਨੰ	ਦ	ਸ	ਗ	ਲ	ਭਾ	S	ਗ
X				2		3		4		

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਸੰ	ਤ	ਸੰ	ਗੋ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਫ	ਝੈ	S
ਸੰਰੰ	ਗੰਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਨੁ	ਸੰ	ਧਨੁ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰਸ
ਮਿS	ਲਿS	ਮੇ	ਘ	ਧS	ਰ	ਸੁS	S	ਹਾ	SS	ਗS
X				2		3		4		

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਸੂਲ ਫਾਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਰ	ਪ	-	ਮ	ਪ
ਘ	ਨ	ਘੋ	ਰ	ਪ੍ਰੀ	ਤਿ	ਮੋ	S	ਰ	S
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨਨੁ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਚਿ	ਤੁ	ਚਾ	S	ਕਿ	ਕ	ਬੁੰ	ਦ	ਓ	ਰ
ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਐ	ਸੋ	ਹ	ਰਿ	ਸੰ	ਗੋ	ਮ	ਨ	ਮੋ	ਹ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਤਿ	ਆ	ਗਿ	S	ਮਾ	ਇ	ਆ	S	ਧੋ	ਹ
ਮ	ਰ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਮਿ	ਲਿ	ਸੰ	ਤ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਜਾ	ਗਿ	ਆ
X		0		2		3		0	

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

- 1) ਗਮਰਸ ਧਨੁਪਪ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ ਮਪਨੁਧ ਨਨਸੰਸੰ ਸੰਰੰਨਸੰ ਗੰਮੰਰੰਸੰ ਧਨੁਪਪ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ
 - 2) ਸਰਗਮ ਰਗਮਪ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ ਰਗਮਪ ਧਨੁਪਪ ਮਪਧਨ ਸੰਰੰਨਸੰ ਧਨੁਪਪ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ
 - 3) ਧਨੁਪਪ ਮਪਮਮ ਰਗਮਮ ਰਸਨੁਸ ਸੰਰੰਨਸੰ ਗੰਮੰਰੰਸੰ ਧਨਸੰਸੰ ਧਨੁਪਪ ਮਪਮਮ ਰਗਮਮ ਰਸਨੁਸ
- 1) ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਹੀ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 7 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਬਰਸੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੨੭੨)

ਘਨੁ ਗਰਜਤ ਗੋਬਿੰਦ ਰੂਪ॥ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਸੁਖ ਚੈਨ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਚਰਨ ਸਰਨ ਤਰਨ ਸਾਗਰ
 ਧੁਨਿ ਅਨਹਤਾ ਰਸ ਬੈਨ॥੧॥ ਪਥਿਕ ਪਿਆਸ ਚਿਤ ਸਰੋਵਰ ਆਤਮ ਜਲੁ ਲੈਨ॥ ਹਰਿ ਦਰਸ ਪ੍ਰੇਮ
 ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਚੈਨ॥੨॥੭॥੨੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਘਨੁ-ਬੱਦਲ (ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਾਮ ਜਲ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਗੁਰੂ)। ਅਨਹਤਾ-ਇੱਕ-ਰਸ,
 ਲਗਾਤਾਰ। ਬੈਨ-ਬਚਨ। ਪਥਿਕ-ਰਾਹੀ, ਪਾਂਧੀ। ਲੈਨ-ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ। ਚੈਨ-ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਸ	ਰ	ਗਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਘ	ਨੁ	ਗਰ	ਜ	ਤ	ਗੋ	ਬਿੰਦ	ਰੂ	ਪ
ਧਨੁ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਗੁS	ਨ	ਗਾ	ਵ	ਤ	ਸੁS	ਖ	ਚੈ	ਨ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਰਰ	ਪ	ਧਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ
ਹਰਿ	ਚਰ	ਨ	ਸਰ	ਨ	ਤਰ	ਨ	ਸਾ	ਗਰ
ਧ	ਨੁ	ਪਪ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਧੁ	ਨਿ	ਅਨ	ਹS	ਤਾ	ਰ	ਸ	ਬੈ	ਨ
x		2			3			

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ
ਪ	ਬਿ	ਕ	ਪਿ	ਆ	ਸ	ਰਿ	ਤ	ਸ	ਰੋ	ਵ	ਰ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਆ	ਤ	ਮ	ਜ	ਸ	ਲੁ	ਲੈ	ਸ	ਸ	ਨ	ਸ	ਸ
ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧੁਧੁ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਦ	ਰ	ਸ	ਸ	ਪ੍ਰੇ	ਮ	ਜਨ	ਨਾ	ਨ	ਕ
ਮ	ਰ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਕ	ਸ	ਰਿ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਪ੍ਰ	ਸ	ਭ	ਦੈ	ਸ	ਨ
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

- 1) ਸਰਗਮ ਰਗਮਪ ਮ-ਗਮ ਰਸਨੁਸ ਰਗਮਪ ਮ-ਮਪ ਨੁਧਨਸੰ ਨੁਪਮਮ ਗਮਰਸ
- 2) ਰਗਮਮ ਰਰਪਪ ਮਪਮਰ ਸਰਨੁਸ ਮਪਨੁਧ ਨਸੰਰੰਸੰ ਧਨੁਪਪ ਮਪਮਮ ਰਸਨੁਸ
- 3) ਰਗਮਪ ਮਪਧਨ ਸੰਰੰਨਸੰ ਰੰਗੰਮੰਰੰ ਸੰਰੰਨਸੰ ਧਨਸੰਸੰ ਧਨੁਪਪ ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ

- 1) ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 8ਵੀਂ-9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਗੋਬਿੰਦ ਰੂਪ ਰੂਪ ਰੂਪ' ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ 'ਹੇ ਗੋਬਿੰਦ ਹੇ ਗੋਪਾਲ' ਜੈ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ। (੧੨੭੩)

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ

ਅਸਥਾਈ ਚਾਰਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਰ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ
ਹੇ	ਸ	ਸ	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਹੇ	ਸ	ਸ	ਗੋ	ਪਾ	ਲ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧੁਧੁ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਹੇ	ਸ	ਸ	ਦਇ	ਆ	ਲ	ਲਾ	ਸ	ਸ	ਲ	ਸ	ਸ
x		0		2		0		3		4	

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

ਪ੍ਰਹਿਲਾ ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	-	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਪ੍ਰਾ	s	ਨ	ਨਾ	s	ਥ	ਅ	ਨਾ	ਥ	ਸ	ਖੇ	s
ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਧਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	-	s
ਦੀ	s	ਨ	ਦ	ਰ	ਦ	ਨਿs	ਵਾ	s	ਰ	s	s
x		0		2		0		3		4	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰ
ਹੇ	s	s	s	ਮੁ	ਥ	ਅ	s	ਗ	ਮ	ਪੂ	s	ਰ	ਨ
ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਮੋ	s	s	ਹਿ	s	s	ਮ	ਇ	ਆ	s	ਧਾ	s	ਰਿ	s
x		2		0		3		0		4		0	

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	-	ਪ	-	ਨੁ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਅੰ	s	ਧ	s	ਕੂ	s	ਪ	s	ਮ	s	ਹਾ	s	ਭ	ਇ	ਆ	ਨ
ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	-	ਰ	ਸ
ਨਾ	s	ਨ	ਕ	ਪਾ	s	ਰਿ	s	ਉ	s	ਤਾ	s	ਰ	s	s	s
x				2				0				3			

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ 'ਉ'ਨਵਿ ਉ'ਨਵਿ ਆਇਆ' ਵਾਲੀਆਂ ਲੈਣੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਰਗਮਮ ਰਸਰਰ ਪਪਮਪ ਰਗਮਮ ਰਸਮਪ ਧਨੁਪਪ ਰਗਮਮ ਰਸਮਪ ਨੁਧਨਸੰ ਸੰਰੰਨਸੰ ਧਨੁਪਪ ਮਮਰਸ
- 2) ਰਗਮਪ ਮ-ਗਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਧਨੁ ਪ-ਮਪ ਧਨਸੰਸੰ ਸੰਰੰਗੰਮ ਰੰਸੰਨਸੰ ਧਨੁਪਪ ਮਪਧਧ ਨੁਪਮਮ ਗਮਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ s ਦਾ ਲਗਾਉ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੨੬੯-੭੦)

ਮਨ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਨ ਰਵੀਜੈ॥ ਦਰਸ ਪਿਆਸ ਮੇਰੇ ਮਨੁ ਮੋਹਿਓ ਹਰਿ ਪੰਖ ਲਗਾਇ
ਮਿਲੀਜੈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਖੋਜਤ ਖੋਜਤ ਮਾਰਗੁ ਪਾਇਓ ਸਾਧੂ ਸੇਵ ਕਰੀਜੈ॥ ਧਾਰਿ ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ ਸੁਆਮੀ
ਮੇਰੇ ਨਾਮੁ ਮਹਾ ਰਸੁ ਪੀਜੈ॥੧॥ ਤ੍ਰਾਹਿ ਤ੍ਰਾਹਿ ਕਰਿ ਸਰਨੀ ਆਏ ਜਲਤਉ ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ॥ ਕਰੁ ਗਹਿ
ਲੇਹੁ ਦਾਸ ਅਪੁਨੇ ਕਉ ਨਾਨਕ ਅਪੁਨੇ ਕੀਜੈ॥੨॥੧੩॥੧੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਵੀਜੈ-ਸਿਮਰਿਆ ਕਰ। ਪਿਆਸ-ਤਾਂਘ। ਮੋਹਿਓ-ਮਗਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਖ ਲਗਾਇ-ਖੰਭ ਲਾ ਕੇ, ਉੱਡ ਕੇ।
ਮਿਲੀਜੈ-ਮਿਲ ਪਈਏ। ਖੋਜਤ-ਭਾਲ ਕਰਦਿਆਂ। ਮਾਰਗੁ-ਰਸਤਾ। ਸਾਧੂ-ਗੁਰੂ। ਧਾਰਿ-ਧਾਰ ਕੇ। ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ-ਦਇਆ, ਮਿਹਰ।
ਤ੍ਰਾਹਿ-ਬਚਾਅ ਲੈ, ਰੱਖ ਲੈ। ਜਲਤਉ-ਸੜਦੇ ਉੱਤੇ। ਕਰੁ-ਹੱਥ। ਗਹਿ ਲੇਹੁ-ਫੜ ਲੈ। ਅਪੁਨੇ ਕੀਜੈ-ਆਪਣਾ ਸੇਵਕ ਬਣਾ ਲੈ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ

ਅਸਥਾਈ ਰੂਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 1/2 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	8 1/2
ਮੁ	ਪੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਮੁ	ਸ
ਮਨ	ਮੇਰੇ	ਹਰਿ	ਕੇ	ਸ	ਚਰ	ਨ	ਰਵੀ	ਜੈ
ਗਗੁ	ਗਮ	ਰ	ਨੁ	ਸ	ਮੁ	ਪੁ	ਧੁ	ਪ
ਦਰ	ਸਪਿ	ਆ	ਸ	ਸ	ਮੇਰੇ	ਮਨੁ	ਮੋਹਿ	ਓ
ਧੁ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਮੁ	ਸ
ਹੁ	ਰਿ	ਪੰ	ਸ	ਖ	ਲਗਾ	ਇ	ਮਿਲੀ	ਜੈ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪੁ	ਨੁ	-ਧ	-ਨੁ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਧੁ	ਸੰ
ਖੇ	ਜਤ	ਖੇ	ਸਜ	ਸਤ	ਮਾ	ਰਗੁ	ਪਾਇ	ਓ
ਗੰ	ਗੰਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਨਸੰ	ਧੁ	ਸੰ
ਸਾ	ਧੁ	ਸੇ	ਸ	ਵ	ਕਸ	ਰੀ	ਜੈ	ਸ
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਧੁ	ਸੰ
ਧਾ	ਰਿ	ਅ	ਨੁ	ਗੁ	ਸੁਆ	ਮੀ	ਮੇ	ਰੇ
ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪੁ	ਮ	ਗਮ	ਰ-	ਸ
ਨਾ	ਮੁ	ਮ	ਹਾ	ਰਸੁ	ਪੀ	ਸ	ਜੈ	ਸ
x		2			3			

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਫਰੇਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮਮ	-	ਪ	-	ਨੁਨੁ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸ਼	ਸ਼	ਸ਼	ਧ	ਨ	ਸ਼
ਤ੍ਰਾ	s	ਹਿ	s	ਤ੍ਰਾ	ਹਿ	ਕ	ਰਿ	ਸ਼	ਰ	ਨੀ	ਆ	s	ਏ
ਗੰ	ਗੰ	ਗੰਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਜ	ਲ	ਤਉ	s	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	s	ਕੀ	s	s	ਜੈ	s	s
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	-	ਸ਼	-	ਸ਼	ਧਧ	ਨ	ਸ਼ਸ਼
ਕ	ਰੁ	ਗ	ਹਿ	ਲੇ	s	ਹੁ	s	ਦਾ	s	ਸ	ਅਪੁ	ਨੇ	ਕਉ
ਸ਼	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਨਾ	s	ਨ	ਕ	ਅ	ਪੁ	ਨੇ	s	ਕੀ	s	s	ਜੈ	s	s
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

- 1) ਰਗਮਪ ਮ-ਗਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਨੁਧ ਨਸ਼ਰੰਸ਼ ਧਨੁਪ- ਮਪਮ- ਰਗਮ- ਰਸ
 - 2) ਧਨੁਪ- ਮਪਮਮ ਗਮਰਸ ਨੁਧਨੁਸ਼ ਸ਼ਰੰਨਸ਼ ਧਨੁਪ- ਰਗਮਪ ਮ-ਗਮ ਰਸ
 - 3) ਰਗਮਰ ਗਮਰਗ ਮਪਮ- ਗਮਰਸ ਧਨਸੰਧ ਨਸ਼ਧਨੁ ਪ-ਮਪ ਮਮਰਸ ਨੁਸ
- 1) ਧਨੁ ਪ | ਇਹ 1½ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਹਰਿ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਗਮ ਰ- ਸ | ਇਹ 2½ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਮਨ ਮੇਸ ਰੇ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਧਨੁ ਪ ਮਪ ਮਮ ਰਸ | ਇਹ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਹਰਿ ਕੇ ਚਰ ਨਰ ਵੀਜੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਵਾਰ ਮਲਾਰ ਕੀ ਮਹਲਾ ੧) (੧੨੮੫)

ਸਲੋਕ ਮ:੩॥ ਬਾਬੀਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੈ ਬੋਲਿਆ ਤਾਂ ਦਰਿ ਸੁਣੀ ਪੁਕਾਰ॥ ਮੇਘੈ ਨੇ ਫੁਰਮਾਨੁ ਹੋਆ ਵਰਸਹੁ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ॥ ਹਉ ਤਿਨ ਕੈ ਬਲਿਹਾਰਣੈ ਜਿਨੀ ਸਚੁ ਰਖਿਆ ਉਰਿ ਧਾਰਿ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮੇ ਸਭ ਹਰੀਆਵਲੀ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਵੀਚਾਰਿ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮੇਘੈ-(ਗੁਰੂ) ਬੱਦਲ ਨੂੰ। ਉਰਿ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਹਰੀਆਵਲੀ-ਹਰੀ-ਭਰੀ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਠੋਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਸ਼	-	ਧ	-	ਨੁ
											ਬਾ	s	ਬੀ	s	ਹਾ

ਪ	-	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਮ	ਰ	ਪ	-	ਪ
ਅੰ	s	ਮਿ	ਤ	ਵੇ	s	ਲੈ	s	ਬੋ	ਲਿ	ਆ	ਤਾਂ	s	ਦ	s	ਰਿ
ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਸੁ	s	ਣੀ	s	ਪੁ	s	ਕਾ	s	ਰ	s	s					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ
ਨੋ	s	s	s	ਫੁ	ਰ	ਮਾ	ਨੁ	ਰੋ	s	ਆ	ਗੰ	ਮੰ	ਘੈ	s	s
ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਰ	ਨੁ	ਸ	ਵ	ਰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਕਿ	ਰ	ਪਾ	s	ਧਾ	s	s	s	ਰਿ	s	s			ਸ	ਹੁ	s
x				2				0				3			

ਸ਼ਬਦ 'ਬਾਬੀਹਾ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇ' ਮੰਗਲਾਚਰਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (੧੨੮੪)

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ
											ਬਾ	s	ਬੀ	s	ਹਾ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	-	-	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨੁ	-	ਪ
ਬੋ	ਨ	ਤੀ	s	s	s	s	ਕ	ਰੇ	s	s	ਕ	s	ਰਿ	s	s
ਮ	ਪ	ਮ	-	ਗ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ					
ਕਿ	ਰ	ਪਾ	s	ਦੇ	ਹੁ	ਜੀ	ਅ	ਦਾ	s	ਨ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧ	-	ਨ
ਪਿ	ਆ	ਸ	s	ਨ	s	s	s	ਉ	ਤ	ਰੈ	ਗੰ	ਲ	ਬਿ	s	ਨੁ
ਰੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਛ	s	ਗੰ	-	ਮੰ
ਜਾਂ	s	ਹਿ	s	ਮੇ	s	ਰੇ	s	ਪ੍ਰਾ	s	ਨ	ਛ	s	ਟ	-	ਕਿ
ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਮ	-	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ			ਟ	s	ਕਿ
ਜਾਂ	s	ਹਿ	s	ਮੇ	s	ਰੇ	s	ਪ੍ਰਾ	s	ਨ					
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

(ਵਾਰ ਮਲਾਰ ਕੀ ਮਹਲਾ ੧)

(੧੨੮੫-੮੬)

ਮ:੩॥ ਇੰਦੁ ਵਰਸੈ ਕਰਿ ਦਇਆ ਲੋਕਾਂ ਮਨਿ ਉਪਜੈ ਚਾਉ॥ ਜਿਸ ਕੈ ਹੁਕਮਿ ਇੰਦੁ ਵਰਸਦਾ ਤਿਸ ਕੈ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜਾਉ॥ ਗੁਰਮਖਿ ਸਬਦੁ ਸਮੁਲੀਐ ਸਚੇ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਉ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਰਤੇ ਜਨ ਨਿਰਮਲੇ ਸਹਜੇ ਸਚਿ ਸਮਾਉ॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਮੁਲੀਐ-ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਮਲੇ-ਪਵਿੱਤ੍ਰ। ਸਮਾਉ-ਲੀਨਤਾ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਰ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪੁ	-	ਮ	-
ਇੰ	ਸ	ਦੁ	ਵ	ਰ	ਸੈ	ਸ	ਕ	ਰਿ	ਸ	ਦਿ	ਸ	ਆ	ਸ
ਮ	ਰ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਲੋ	ਕਾਂ	ਸ	ਮ	ਸ	ਨਿ	ਸ	ਉ	ਪ	ਜੈ	ਚਾ	ਸ	ਉ	ਸ
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	-	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਜਿ	ਸ	ਸ	ਕੈ	ਹੁ	ਕ	ਮਿ	ਇੰ	ਸ	ਦੁ	ਵ	ਰ	ਸ	ਦਾ
ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਮਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਤਿ	ਸ	ਕੈ	ਸ	ਸ	ਦ	ਸ	ਬਲਿ	ਹਾ	ਰੈ	ਜਾਂ	ਸ	ਉ	ਸ
x			2				0			3			

ਸ਼ਬਦ “ਮਨ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਨ ਰਵੀਜੈ” ਪੜਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ। (੧੨੬੯-੭੦)

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਧੁ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	-	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਨ
ਮਨ	ਮੇ	ਰੇ	ਹ	ਰਿ	ਕੇ	ਸ	ਖੇ	ਜ	ਤ	ਖੇ	ਸ	ਜ	ਤ
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-
ਚ	ਰ	ਨ	ਰ	ਵੀ	ਜੈ	ਸ	ਮਾ	ਰ	ਗੁ	ਪਾ	ਇ	ਓ	ਸ
ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਰ	ਪ	-	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਦ	ਰ	ਸ	ਪਿ	ਆ	ਸ	ਸ	ਸਾ	ਸ	ਧੁ	ਸੇ	ਸ	ਵ	ਸ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	-
ਮੇ	ਰੇ	ਮਨੁ	ਮੇ	ਹਿ	ਓ	ਸ	ਕ	ਰੀ	ਸ	ਜੈ	ਸ	ਸ	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਸ	ਪੰ	ਸ	ਖ	ਸ	ਸਾ	ਸ	ਧੁ	ਸੇ	ਸ	ਵ	ਸ
ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	-	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ
ਲ	ਗਾ	ਇ	ਮਿ	ਲੀ	ਜੈ	ਸ	ਕ	ਰੀ	ਸ	ਜੈ	ਸ	ਸ	ਸ
x			2		3		x			2		3	

(੩ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ਕਬਿੱਤ॥) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ: ੧੦

ਨਾਚਿਓ ਈ ਕਰਤ ਮੇਰ ਦਾਦਰ ਕਰਤ ਸੋਰ ਸਦਾ ਘਨਘੋਰ ਘਨ ਕਰਿਓ ਈ ਕਰਤ ਹੈ। ਏਕ ਪਾਇ ਠਾਢੇ ਸਦਾ ਬਨ ਮੈ ਰਹਤ ਬਿਛ ਫੂਕ ਫੂਕ ਪਾਵ ਭੂਮ ਸ੍ਰਾਵਗ ਧਰਤ ਹੈ॥ ਪਾਹਨ ਅਨੇਕ ਜੁਗ ਏਕ ਠਉਰ ਬਾਸੁ ਕਰੈ ਕਾਗ ਅਉਰ ਚੀਲ ਦੇਸ ਦੇਸ ਬਿਚਰਤ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਕੇ ਬਹੀਨ ਮਹਾ ਦਾਨ ਮੈ ਨ ਹੁਜੈ ਲੀਨ ਭਾਵਨਾ ਯਕੀਨ ਦੀਨ ਕੈਸੇ ਕੈ ਤਰਤ ਹੈ॥੧੧॥੮੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦਾਦਰ-ਭੱਠੂ। ਸੋਰ-ਰੋਲਾ। ਘਨਘੋਰ-ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਗਰਜ। ਘਨ-ਬਦਲ। ਪਾਇ-ਪੈਰ। ਠਾਢੇ-ਖਲੋਕੇ। ਪਾਵ-ਪੈਰ। ਭੂਮ-ਧਰਤੀ। ਸ੍ਰਾਵਗ-ਜੈਨੀ ਸ੍ਰੇਵਛੇ, ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂ। ਪਾਹਨ-ਪੱਥਰ। ਬਾਸੁ-ਵਾਸ। ਠਾਗ-ਕਾਂ। ਚੀਲ-ਇੱਲ। ਬਹੀਨ-ਹੀਣੇ, ਬਿਨਾ। ਮਹਾ ਦਾਨ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ। ਹੁਜੈ-ਹੋ ਜਾਵੇ। ਲੀਨ-ਅਭੇਦ। ਭਾਵਨਾ-ਸਰਧਾ। ਯਕੀਨ-ਸਿਦਕ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ। ਦੀਨ-ਖਾਲੀ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ						ਅੰਤਰਾ					
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਰ	ਗ	ਮ	ਰ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪਪ	ਨੁਪ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	-ਸੰ
ਗਿਆ	ਨ	ਕੇ	ਬ	ਹੀ	ਨ	ਨਾ	ਚਿਓ	ਈਠ	ਕਰ	ਤਮੋ	ਸਰ
ਮਮ	ਗਗ	ਮ	ਰ	ਰਰ	ਸਸ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਮਗ	ਦਾਨ	ਮੈ	ਨ	ਹੁਜੈ	ਲੀਨ	ਦਾ	ਦਰ	ਕ	ਰਤ	ਸੋ	ਰ
ਮਪ	ਧਨ	ਸੰ	ਧਧ	ਨੁ	ਪ	ਸੰਰੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਧਧ	ਨੁ	ਪ
ਭਾਠ	ਵਨਾ	ਯ	ਕੀਨ	ਦੀ	ਨ	ਸਠ	ਦਾ	ਘਨ	ਘੋਰ	ਘ	ਨ
ਮਪ	ਮ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ	ਮਪ	ਮ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਸ
ਕੋਠ	ਸੇ	ਕੈ	ਤਰ	ਤ	ਹੈ	ਕਰਿ	ਓ	ਈ	ਕਰ	ਤ	ਹੈ
x			0			x			0		

ਬਬਦ 'ਮਾਈ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਦੇਹੁ ਮਿਲਾਈ' ਤੀਨਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ। (੧੨੬੭)

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ						ਅੰਤਰਾ					
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਰ	ਪ	-	ਮਗ	ਮ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਧਧ	ਨੁ	ਪ
ਮਾ	ਈ	ਠ	ਮੋਠ	ਹਿ	ਠ	ਮੋ	ਠ	ਹਿ	ਅਵ	ਗ	ਨ
ਗਗ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ	ਮਮ	ਗ	ਮ	ਰਰ	ਰ	ਸ
ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਮੁ	ਦੇ	ਠ	ਹੁ	ਪੁਠੁ	ਸ	ਦਾ	ਦਇ	ਆ	ਲਾ
ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸ	-	-	ਮ	ਰ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਨ
ਮਿ	ਲਾ	ਠ	ਈ	ਠ	ਠ	ਮੋ	ਠ	ਹਿ	ਨਿਰ	ਗੁ	ਨਿ
ਧ	ਧ	ਧ	ਧਨੁ	ਪ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਸ	ਗ	ਲ	ਸਠ	ਹੇ	ਲੀ	ਕਿ	ਆ	ਚਤੁ	ਰਾ	ਈ	ਠ
ਪਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਸੰਰੰ	ਨਸੰ	ਧ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਪ
ਸੁਖ	ਠ	ਰਿ	ਸੁ	ਠ	ਤੀ	ਮੋਠ	ਠਠ	ਹਿ	ਨਿਰ	ਗੁ	ਨਿ
ਪਪ	ਧਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਮ	ਰ	-	ਸ
ਜਿਹ	ਘਠ	ਰਿ	ਲਾ	ਠ	ਲੁ	ਕਿ	ਆ	ਚਤੁ	ਰਾ	ਠ	ਈ
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	-	ਸ						
ਬ	ਸਾ	ਠ	ਈ	ਠ	ਠ						
x			0			x			0		

ਨ	-	ਸ	-	ਰ	-	ਸ	-	ਮ	ਰ	ਪ	-	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਜੇ	s	s	s	ਵ	s	ਸੈ	s	ਚ	ਹੁ	s	s	ਓ	ਮਾ	ਰਾ	s
ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ								
ਹੋ	s	s	s	ਇ	s	s	s								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਰੰ	-	ਸੰ	-	ਮ	ਰ	ਪ	-	ਨੁ	ਧ	ਨ	-
ਮ	s	ਛੀ	s	ਆਂ	s	s	s	ਨਾ	s	ਗਾਂ	s	ਮਿ	ਰ	ਗਾਂ	s
ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਹੋ	s	s	s	ਇ	s	s	s	ਰ	ਸੀ	ਆਂ	s	ਘ	ਰਿ	ਧ	ਨੁ
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ :-

- 1) ਗੁਮ ਰਸ ਨੁਧ ਨੁਸ ਰਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰਸ
 - 2) ਮਰ ਪ- ਨੁਧ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ
 - 3) ਮਰ ਪਪ ਨੁਧ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਧ ਨੁਸ ਰੰਸੰ ਸੰਰੰ ਨੁਸੰ ਨੁਧ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ
 - 4) ਮਪ ਨੁਧ ਨੁਸ ਰੰਸੰ ਸੰਰੰ ਨੁਸੰ ਗੁੰਮ ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ ਨੁਧ ਨੁਸ
 - 5) ਗੁਮ ਰਸ ਮਰ ਪਪ ਮਪ ਨੁਧ ਨੁਸ ਰੰਸੰ ਗੁੰਮ ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਨੁਸੰ ਨੁਧ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ
- 1) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 3) ਸੱਮ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਤੇ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 4) 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਤਾਰ ਤੱਕ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਵਾਰ ਮਲਾਰ ਕੀ ਮਹਲਾ ੧)

(੧੨੮੨)

ਸਲੋਕ ਮ:੩॥ ਬਾਬੀਹਾ ਨਾ ਬਿਲਲਾਇ ਨਾ ਤਰਸਾਇ ਇਹੁ ਮਨੁ ਖਸਮ ਕਾ ਹੁਕਮੁ ਮੰਨਿ॥ ਨਾਨਕ ਹੁਕਮਿ ਮੰਨਿਐ ਤਿਖ ਉਤਰੈ ਚੜੇ ਚਵਗਲਿ ਵੰਨੁ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਿਖ-ਕ੍ਰੋਹ। ਚਵਗਲਿ-ਚਾਰ ਗੁਣਾਂ। ਵੰਨੁ-ਰੰਗ।

ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ

ਰਾਗ ਮੀਆਂ ਮਲਾਰ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ - 12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਧਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪਪ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮਮ	ਰ	ਸ
ਬਾs	s	ਬੀ	ਹਾ	ਨ	ਬਿਲ	ਲਾ	ਇ	ਨ	ਤਰ	ਸਾ	ਇ
ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮਮ	ਰ	ਸ
ਇ	ਹੁ	ਮ	ਨੁ	ਖ	ਸ	ਮ	ਕਾ	ਹੁ	ਕਮੁ	ਮੰ	ਨਿ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਨਨੁ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨਨੁ	ਸੰ
ਨਾ	s	ਨ	ਕ	ਹੁ	ਕਮਿ	ਮੰਨਿ	ਐ	ਤਿ	ਖ	ਉਤ	ਰੈ
ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਚ	s	ੜੈ	s	ਚ	ਵ	ਗ	ਲਿ	ਵੰ	s	ਨੁ	s
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ :-

- 1) ਮਰ ਪਪ ਨੁਧ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ
- 2) ਮਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਨੁਧ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ ਨੁਧ ਨੁਸ
- 3) ਮਪ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਧ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਗੁੰਮ ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ
- 4) ਧਨ ਸੰਧ ਨਸੰ ਧਨ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਨੁਧ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ
- 5) ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰ- ਨਸੰ ਗੁੰਮ ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ ਨੁਧ ਨੁਸ

- 1) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਧ ਨ ਸੰ | ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ
ਬਾ ਬੀ ਹਾ | ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

੨੮-ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦੁਰਮਾਂਕੁਰੇ' ਪੰਨਾ ੨੨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਣਾਟ (ਦਰਬਾਰੀ) ਰਾਗ ਉਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ ਮ ਧ ਨ ਕੋਮਲ ਸੁਰ ਹਨ ਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਮੰਦ੍ਰ ਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰ ਵਾਦੀ ਤੇ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹਨ ਤੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗ ਦੁਰਬਲ ਤੇ ਅੰਦੋਲਿਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਤੇ ਮੱਧ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਪੰਨਾ ੧੦ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਣਾਟ (ਦਰਬਾਰੀ) ਰਾਗ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ ਧ ਨ ਕੋਮਲ ਹਨ ਤੇ ਰ ਵਾਦੀ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ ਅੰਦੋਲਿਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਪੰਨਾ ੧੪ ਅਨੁਸਾਰ 'ਮ੍ਰਿਦੁ ਗ ਮ ਧ ਨ ਤੀਖੇ ਰਿਖਬ ਅਵਰੋਹਤ ਧ ਨਾ ਲਾਗ। ਰ ਪ ਵਾਦੀ ਸੰਵਾਦਿਤੇ ਕਹਤ ਕਾਨੜਾ ਰਾਗ'। ਭਾਵ ਕਾਨੜਾ ਰਾਗ ਉਸਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ ਮ ਧ ਨ ਕੋਮਲ ਸੁਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰ ਵਾਦੀ ਤੇ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਪੰਨਾ ੨੮ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁ ਰ, ਸ, ਨੁ ਸ, ਰ, ਮ ਪ, ਧੁ, ਨੁ ਸੰ, ਨੁ ਪ, ਮ ਪ, ਗੁ, ਰ, ਸ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਬਾਰੀ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਮੱਧ-ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਗ ਅੰਦੋਲਿਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ/ਕਰਣਾਟ ਦਾ ਵਰਨਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਮੋਦਰ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਕਾਨੜਾ ਰਾਗ ਨੂੰ ਦੀਪਕ ਰਾਗ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ' ੧੫ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੨ ਠਾਠਾਂ ਤੋਂ ੭੫ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਕਰਣਾਟ ਠਾਠ ਤੋਂ ਕਰਣਾਟ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਹਿਰਦੈ ਨਾਰਾਯਣ ਦੇਵ ਨੇ 'ਹਿਰਦੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ੧੭ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੨ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕਰਣਾਟ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਮੇਲ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕਵਿਠੁਲ ਨੇ 'ਚੰਦ੍ਰੋਦਯ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ਕਰਣਾਟ ਗੌਡ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕਰਣਾਟ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਸੁਧਨਾਟ ਰਾਗ ਤੋਂ ਕਰਣਾਟ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ੨੦ ਮੇਲ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਰਣਾਟ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕਰਣਾਟ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ 'ਰਾਗਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕਰਣਾਟ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕਰਣਾਟ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੁਲਾਜੀਰਾਵ ਭੋਂਸਲੇ ਨੇ 'ਸੰਗੀਤ ਸਾਰਾਮ੍ਰਿਤ' ੧੭੮੩ ਈ. ਵਿੱਚ ਕਾਂਬੋਜੀ ਜਨਕ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕੰਨਡ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਰਾਜਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ (ਬੀਕਾਨੇਰ ਦਾ ਰਾਜਾ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਕਾਨੜਾ ਨੂੰ ਮੇਘ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ, ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਅ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ

ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਮ ਜਿਵੇਂ ਕਰਣਾਟ, ਕੰਨੜ, ਕਾਨੜਾ, ਕਾਨੜੀ, ਕਰਣਾਟੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਦਰਬਾਰੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੀਆਂ ਤਾਨਸੇਨ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਾਨੜਾ ਰਾਗ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਾਇਣ ਕੀਤਾ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਇਹ ਰਾਗ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਆਇਆ ਤੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਗਾਇਣ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਲਗ ਪਿਆ ਤੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਦੇ ਰਾਗ ਦਰਬਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਸਮਰਾਟ ਮੀਆਂ ਤਾਨਸੇਨ ਨੂੰ ਹੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਕਾਨੜਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰੀ, ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ ਤੇ ਕਾਨੜਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਵਿਦਵਾਨ ਇੱਕ-ਮੱਤ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ - ਰ, ਸੰਵਾਦੀ - ਪ, ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗੁ ਮ ਪ ਧੁ ਨੁ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨੁ ਧੁ ਨੁ ਪ ਮ ਗੁ ਮ ਰ ਸ। ਗਵਾਲੀਅਰ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ ਪੰਡਿਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰਾਉ ਜੀ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ 'ਕਾਨੜਾ ਰਾਗ ਦਾ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਗਾਇਣ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਕਠਿਨ ਹੈ'। ਆਸਾਵਰੀ ਥਾਟ ਦੇ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਧੈਵਤ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਸ਼ਾੜਵ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ ਤੇ ਸਮਾਂ ਮੱਧ ਰਾਤ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰ ਗੁ - ਮ ਪ ਧੁ - ਨੁ ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਧੁ ਨੁ ਪ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਧੈਵਤ ਅੰਦੋਲਤ ਹਨ ਭਾਵ ਕੁਝ ਉਤਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਸਵਰ ਦਾ ਰਿਸ਼ਭ ਸਵਰ ਨਾਲ ਤੇ ਧੈਵਤ ਦਾ ਪੰਚਮ ਨਾਲ ਅੰਦੋਲਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਲਗਾਉ ਕਾਫ਼ੀ ਕਠਿਨ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਮੰਦਰ ਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੜਾ ਦੇ ੧੮ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਦਰਬਾਰੀ, ਨਾਇਕੀ, ਹੁਸੈਨੀ, ਕੌਸੀ, ਆੜਾਨਾ, ਸ਼ਹਾਨਾ, ਸੂਹਾ, ਸੁਘਰਈ, ਬਾਰੋਸ਼ਰੀ ਕਾਨੜਾ, ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਨੜਾ ਆਦਿ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੯ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੀਪਕ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕਾਨੜਾ ਹੈ ਜੇਹਾ ਕੁ 'ਗਉਰਾ ਅਉ ਕਾਨੜਾ ਕਲ੍ਹਾਨਾ'। ਦੇਸਾਖ, ਜੈਤਸਿਰੀ, ਸੁਧਨਹਾ ਤੇ ਲਲਿਤ ਮਿਲ ਕੇ ਕਾਨੜਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਦੀਪਕ ਦੀ ਛਾਇਆ ਸਮੇਤ ਹੈ। ਭਰਤ ਅਤੇ ਹਨੁਵੰਤ ਮਤ ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈ। ਕਾਲੀਨਾਥ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਭੈਰਵ ਦੀ ਰਾਗਨੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਵ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਦੀ ਰਾਗਨੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਖੋਜ ਪੰਨਾ ੩੮ ਅਨੁਸਾਰ 'ਨਾਦ ਬਿਨੋਦ' ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪੁਤ੍ਰ ਨਾਇਕੀ ਕਾਨੜਾ ਤੇ ਪੰਜਵਾਂ ਪੁੱਤਰ ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦੀ ਰਾਗਨੀ ਕਰਕੇ ਕਾਨੜਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਗਈ ਤੇ ਗਾਂਵਦੇ ਹਨ। ਦੇਵਸਾਖ, ਜੈਤਸਰੀ, ਸੁਧ ਨਾਟ ਤੇ ਲਲਿਤ ਮਿਲ ਕੇ ਕਾਨੜਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਖੁਸ਼ੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ੨੦ ਭੇਦ ਹਨ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਪਰੰਤੂ 'ਰਾਧਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ' ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। 'ਸ਼ੁੱਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕਾਨੜਾ ਲਿਖਿਆ

ਹੈ। ਪਾਸਟਿਕ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਕਾਨੜੇ ਦੇ ਚੌਦਾਂ ਭੇਦ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਕਰਣਾਟ ਭੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ ਆਸਾਵਰੀ ਥਾਟ ਦਾ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਆਰੋਹੀ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਦੁਰਬਲ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਭ ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸੁਰ ਸੁੱਧ ਹਨ। ਗਾਇਣ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦਾ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ, ਦੇਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਪ - ਸੰ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗੁ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨੁ ਧ ਨੁ ਪ ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਰ ਸ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐੱਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. 2 ਪੰ. ੧੭੭' ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਅਸਲ ਨਾਮ ਕਾਨਰਾ ਤੋਂ ਆਧੁਨਿਕ ਨਾਮ ਕਾਨੜਾ ਬਣਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਤੇ ੧੬ਵੀਂ, ੧੭ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਰਾਗ ਵਰਗੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਕਾਨਰਾ ਰਾਗ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਕਾਨਰਾ ਤੇ ਕਾਨੜਾ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਨਾਮ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵੱਖਰੇ ਰਾਗ ਸਨ। ਕਾਨਰਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੬੬ ਸ਼ਬਦ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਤੇ ਕੁਝ ਸਲੋਕ ਰਚਿਤ ਹਨ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਕਾਨਰਾ ਦੀਪਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਨੜਾ ਕਾਨੜੇ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਕਾਨੜਾ ਤੇ ਹੋਰ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਨ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਸਾਵਰੀ ਥਾਟ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰਾਗ ਦਰਬਾਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਂਤ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ ਧੀਮੀ ਗਤੀ ਤੇ ਚਲਨ ਵਾਲਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਸ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗੁ, ਮ ਪ, ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੜਾ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਇਕੀ ਕਾਨੜਾ ਨੂੰ ਹੀ ਕਾਨੜਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾਇਕੀ ਕਾਨੜਾ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੜਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਆਰੋਹ- ਸ, ਰ ਪ, ਗੁ ਮ, ਰ ਸ, ਮ, ਪ, ਨੁ ਪ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਪ, ਨੁ ਮ ਪ ਗੁ, ਗੁ ਮ, ਰ ਸ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਕਾਨੜੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਸਰੂਪ ਤਾਂ ਰਾਗ ਦਰਬਾਰੀ ਵਾਲਾ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ, ਦੇਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਵਕਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ-ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਪੰਚਮ-ਸ਼ੜਜ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰ ਗੁ, ਮ ਪ, ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ, ਗੁ ਮ, ਰ ਸ। ਕਾਨੜੇ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਕਾਨੜੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਸਰੂਪ ਦਰਬਾਰੀ ਕਾਨੜਾ ਜੈਸਾ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸੁੱਧ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗੁ - ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨੁ ਧ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਮ ਰ ਸ ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਕਾਨੜੇ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸੁੱਧ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗੁ - ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨੁ ਪ, ਨੁ ਪ, ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ। ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਦਾ ਸਰੂਪ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਵਾਲਾ ਜੋ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਨੰਬਰ- 2 ਤੇ ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ-ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਕਰਤਾ ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾੜਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਨੰਬਰ-3 ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨੰਬਰ- 3 ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਹਨ। ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦੇ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਾੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਜਾਤੀ ਹੈ। ਕਾਨੜਾ ਅੰਗ ਦਾ ਚਲਨ ਪ ਨੁ ਪ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੜੇ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸੂਝਵਾਨ ਟਕਸਾਲੀ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਾ ਗਾਇਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪੜਤਾਲ "ਮਨ ਜਾਪਹੁ ਰਾਮ ਗੁਪਾਲ" ਵੀ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਰਾਗੀ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾਨੜੇ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਬਹੁਤ ਰਚ ਕੇ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ 'ਕੀਰਤਿ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਗਾਉ ਮੇਰੀ ਰਸਨਾਂ' ਤੇ 'ਗਾਈਐ ਗੁਣ ਗੋਪਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ' ਅੱਜ ਵੀ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਸੁਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਚਉਂਕੀ ਸਮੇਂ ਰਬਾਬੀ/ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਣ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਤੂੰ ਆਪੇ ਹੀ ਸਿਧ ਸਾਧਿਕੇ' ਪਉੜੀ ਲਗਾ ਕੇ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਦਾ ਇਹ ਸਰੂਪ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇੱਕ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸਰੂਪ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਪੁਰਾਤਨ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੜੇ ਦਾ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਦਰਬਾਰੀ, ਨਾਇਕੀ, ਅਭੋਗੀ ਆਦਿ ਇਹ ਸਭ ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ ਪਰ ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਦਾ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਇਹੀ ਹੈ। ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਦੇ ਚਲਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿੱਚ ਸ ਰ ਗੁ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਉਤਰਾਂਗ ਵਿੱਚ ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਨੁ ਪ ਜਾਂ ਮ ਪ ਸੰ - ਨੁ ਪ ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਉਤਰਾਂਗ ਵਿੱਚ ਸਾਰੰਗ ਦੀ ਕੁਝ ਝਲਕ ਬਣਦੀ ਹੈ ਪਰ ਗੁੰ ਮੰ ਰੰ ਸੰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤੇ ਮ ਪ ਸੰ ਨੁ ਪ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਕਾਨੜਾ ਹੀ ਛਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਸਾਰੰਗ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਨਿਆਸ ਹੈ ਨੁ ਸ ਰ ਤੇ ਮ ਪ ਨ ਨ ਸੰ ਸਵਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਾਨੜਾ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਐਸਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ ਰ ਨੁ ਸ, ਰ ਰ ਸ ਰ ਗੁ - ਮ ਰ ਸ ਤੇ ਫਿਰ ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਜਾਂ ਮ ਪ ਸੰ ਨੁ ਪ ਜਾਂ ਸੰ ਰੰ ਨੁ ਪ ਸੰ ਸਵਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ ਰ ਗੁ, ਮ ਰ ਸ ਨੁ ਸ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਸੰ ਰੰ ਨੁ ਪ ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਰ ਸ। ਇਹਨਾਂ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਦਾ ਚਲਨ ਠੀਕ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗ ਕਾਨੜਾ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਨੂੰ ਅਠਾਈਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਪੰਨਾ ੧੨੯੪ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਅੰਕਤ ਹੈ। ਮ:੪ ਦੇ ੧੮ ਤੇ ਮ:੫ ਦੇ ੫੧ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੪ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੫ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ੬ ਸ਼ਬਦ ੧੨੯੬ ਤੋਂ ੧੨੯੮ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹਨ। ਕਾਨੜੇ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਮੂਸੇ ਕੀ ਵਾਰ ਕੀ ਧੁਨੀ ਪੰਨਾ ੧੩੧੨ ਤੋਂ ੧੩੧੮ ਤੱਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ੧੫ ਪਉੜੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪਉੜੀ ਨਾਲ ਮ:੪ ਦੇ ਹੀ ਦੋ ਦੋ ਸਲੋਕ ਕੁਲ ੩੦ ਸਲੋਕ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਉ ਦਾ ਪੰਨਾ ੧੩੧੮ ਤੇ ਅੰਕਤ ਹੈ।

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਕਾਨੜਾ	ਬਾਣ-ਕਾਫੀ	ਸਵਰ-ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ	ਦੇਵੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੋਰ ਸਭ ਸੁੱਧ
ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਧੈਵਤ		ਜਾਤੀ-ਸ਼ਾੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ	
ਵਾਦੀ-ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ-ਸ਼ੜਜ		ਸਮਾਂ-ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ	
ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗੁ, ਮ ਪ, ਨ ਸੰ।		ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ, ਮ ਰ ਸ।	

ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ) ਸ ਰ ਗੁ, ਮ ਰ ਸ, ਰ ਨੁ ਸ, ਰ ਪ ਗੁ, ਮ ਰ ਸ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ) :-

ਸ, ਸ ਰ ਨੁ ਸ, ਸ ਰ ਗੁ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ, ਰ ਨੁ ਸ, ਸ ਨੁ ਪ, ਮੁ ਪੁ ਨੁ ਪੁ, ਮੁ ਪੁ ਸ, ਨੁ ਪੁ, ਮੁ ਪੁ ਨੁ - ਸ, ਸ ਰ ਗੁ, ਮ ਰ ਸ, ਸ ਰ ਗੁ ਮ ਪ, ਰ ਪ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ, ਰ ਪ ਮ ਪ ਗੁ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ, ਸ ਰ ਗੁ ਮ ਰ ਸ, ਸ ਰ ਨੁ ਸ।

ਸ ਰ ਗੁ ਮ ਰ ਸ, ਸ ਰ ਨੁ ਸ, ਰ ਰ ਗੁ - ਮ ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ, ਮ ਪ ਮ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨ ਨ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਸੰ ਰੰ ਨ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਸੰ ਨੁ ਪ ਮ ਪ ਨੁ ਪ, ਨੁ ਪ ਮ ਪ ਗੁ - ਮ ਰ ਸ।

ਮ ਪ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਨੁ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਸੰ ਨ ਸੰ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਨ ਸੰ, ਰੰ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਗੁੰ, ਮੰ ਰੰ ਸੰ, ਗੁੰ ਮੰ ਰੰ ਸੰ, ਰੰ ਪੰ ਮੰ ਪੰ ਗੁੰ, ਮੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਪ ਨੁ ਪ, ਮ ਪ, ਮ ਨੁ ਪ, ਸੰ ਰੰ ਨ ਸੰ ਨੁ ਪ, ਨੁ ਪ ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਰ ਸ, ਸ ਰ - ਨੁ ਸ।

(ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਲਾ ੫) (੧੩੫੯)

ਮਸਕੰ ਭਗਨੰਤ ਸੈਲੰ, ਕਰਦਮੰ ਤਰੰਤ ਪਪੀਲਕਹ॥ ਸਾਗਰੰ ਲੰਘੰਤਿ ਪਿੰਗੀ ਤਮ ਪਰਗਾਸ ਅੰਧਕਹ॥
 ਸਾਧ ਸੰਗੋਣਿ ਸਿਮਰੰਤਿ ਗੋਬਿੰਦਾ॥ ਸਰਣਿ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰੇ॥੫੫॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਸਕੰ-ਮੱਛਰ (ਕਮਜ਼ੋਰ ਜੀਵ)। ਭਗਨੰਤ-ਤੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੇ। ਸੈਲੰ-ਪਹਾੜ, ਪੱਥਰ (ਅਹੰਕਾਰ)। ਕਰਦਮੰ-ਚਿੱਕੜ (ਮੋਹ)। ਤਰੰਤ-ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਪੀਲਕਹ-ਕੀੜੀ। ਸਾਗਰੰ-ਸੰਸਾਰ-ਸਾਗਰ। ਲੰਘੰਤਿ-ਪਾਰ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਗੰ-ਪਿੰਗਲਾ। ਤਮ-ਹਨੇਰਾ। ਪਰਗਾਸ-ਚਾਨਣ। ਅੰਧਕਹ-ਅੰਨਾ (ਅਭਿਆਨੀ)। ਸਾਧ ਸੰਗੋਣਿ-ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਰਾਹੀਂ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਏਕਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											ਰ-ਸਰ ਵਾਸਹਿਸ
ਗੁਮਰਸ ਗੁਸਰੁਸ ਸੁਸਰੰਸੁ ਅੰਧਕਹ ਰ-ਸ- ਹਸਰੇਸ x	ਰਰਸ- ਮਸਕੰਸ ਸੁੰਰੰਸੁ ਸਾਧ	ਸਰਨੁਸ ਭਗਨੰਤ ਗੁਮੰਰੰਸੁ ਸੰਗੋਣਿਸ	ਰਸ ਸੈਲੰ ਸੁੰਰੰਨਸੁ ਸਿਮਰੰਤਿ	ਸਰਗੁਗੁ ਕਰਦਮੰ ਨੁ-ਮਪ ਗੋਸਬਿਦ	ਮਮਪ- ਤਰੰਤਸ ਮਪਨਸੁ ਸਰਣਿਸ	ਗੁਮਰਸ ਪਪੀਲਕਹ ਨੁ-ਪਪ ਨਾਸਨਕ	ਮਮਪਪ ਸਾਗਰੰਸ ਗੁਮਰਸ ਹਰਿਹਰਿ	ਮਪਨੁਪ ਲੰਘਿਤਿਸ ਰਸ ਹਰੇ	ਗੁਮਰਸ ਪਿੰਸਗੰਸ ਗੁਮਰਸ ਹਰਿਹਰਿ	ਮਪ ਤਮ ਰਸ ਹਰੇ	ਮਪਨਸੁੰ ਪਰਗਾਸ ਗੁਮਰਸ ਹਰਿਹਰਿ
		0		2		0		3		4	

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੨੯੮)

ਕੀਰਤਿ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਗਾਉ ਮੇਰੀ ਰਸਨਾ॥ ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਸੰਤਨ ਉਹਾਂ ਚਰਨ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੇ ਬਸਨਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕਰਿ ਦੁਆਰੁ ਨ ਪਾਵਉ॥ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਤ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਵਉ॥੧॥ ਕੋਟਿ ਕਰਮ ਕਰਿ ਦੇਹ ਨ ਸੋਧਾ॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਮਨੁ ਪਰਬੋਧਾ॥੨॥ ਤ੍ਰਿਸਨ ਨ ਬੁਝੀ ਬਹੁ ਰੰਗ ਮਾਇਆ॥ ਨਾਮੁ ਲੈਤ ਸਰਬ ਸੁਖ ਪਾਇਆ॥੩॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਜਬ ਭਏ ਦਇਆਲਾ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਉ ਛੂਟੇ ਜੰਜਾਲਾ॥੪॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਰਸਨਾਂ-ਹੇ ਜੀਭ! ਬੰਦਨ-ਨਮਸਕਾਰ। ਬਸਨਾ-ਵੱਸਦੇ ਹਨ। ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕਰਿ-ਅਨੇਕਾਂ ਢੰਗ ਵਰਤ ਕੇ। ਦੁਆਰੁ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਦਰ। ਦੇਹ-ਸਰੀਰ। ਸੋਧਾ-ਪਵਿੱਤਰ। ਪਰਬੋਧਾ-ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੋਇਆ। ਜੰਜਾਲਾ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਦੀਆਂ ਫਾਹੀਆਂ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ
								ਕੀ	ਸ	ਰ	ਤਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੀ	ਸ
ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	-	ਸ	ਰ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਗਾ	ਉ	ਮੇ	ਰੀ	ਰ	ਸ	ਨਾਂ	ਸ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਸ	ਬਾ	ਰ	ਕ	ਰਿ
ਮ	-	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਬੰ	ਸ	ਦ	ਨ	ਸੰ	ਸ	ਤ	ਨ	ਉ	ਸ	ਹਾਂ	ਸ	ਚ	ਰ	ਨ	ਸ
ਨੁ	ਪੁਪ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਨੁਪ	ਗੁਮ	ਰਸ								
ਗੋ	ਬਿੰਦ	ਜੀ	ਕੇ	ਬਸ	ਸਸ	ਨਾਸ	ਸਸ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰਸ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰਸ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਦੁਆ	s	ਰੁ	ਨ	ਪਾ	s	ਵਉ	s	ਹੇ	s	ਇ	ਕ੍	ਪਾ	ਲੁ	ਤ	s
ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰਸ								
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਧਿs	ਆs	ਵਉ	ss								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰ ਗੁਮ ਰਸ ਨੁਸ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ
 - 2) ਸਰ ਨੁਸ ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ
 - 3) ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨੁਪ ਨਸ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ
 - 4) ਗੁਮ ਰਸ ਰਪ ਮਪ ਨੁਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰਸ
 - 5) ਮਪ ਨੁਪ ਮਪ ਨਸ ਨੁਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰਸ
 - 6) ਮਪ ਸੰ- ਨਸ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ
 - 7) ਸਰ ਗੁਮ ਰਸ ਨੁਸ ਮਪ ਨਸ ਨੁਪ ਮਪ ਨਸ ਰੰਸ ਨਸ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ
 - 8) ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ ਰਰ ਪਪ ਨੁਪ ਮਪ ਸੰਰ ਨਸ ਨੁਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰਸ
 - 9) ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨੁਪ ਮਪ ਨਸ ਰੰਸ ਨਸ ਗੁੰਮ ਰੰਸ ਨਸ ਨੁਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰਸ ਨੁਸ
 - 10) ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨੁਪ ਨਸ ਰੰਸ ਗੁੰਮ ਰੰਸ ਨਸ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ
- 1) ਮੁਖੜੇ ਦੀ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) ਸੱਮ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਲੈ ਕੇ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 3) ਮੁਖੜਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਵਾਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ 'ਗਾ ਉ' ਲਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 4) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੪॥ (੧੨੯੪-੯੫)

ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਸੰਤ ਜਨਾ ਪਗ ਰੇਨ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਨੀ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਮਨੁ ਕੋਰਾ ਹਰਿ ਰੰਗਿ ਭੇਨ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਹਮ ਅਚਿਤ ਅਚੇਤ ਨ ਜਾਨਹਿ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਗੁਰਿ ਕੀਏ ਸੁਚਿਤ ਚਿਤੇਨ॥ ਪ੍ਰਭਿ ਦੀਨ ਦਇਆਲਿ ਕੀਓ ਅੰਗੀਕ੍ਰਿਤੁ ਮਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪੇਨ॥੧॥ ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਮਿਲਹਿ ਮਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕਟਿ ਦੇਵਉ ਹੀਅਰਾ ਤੇਨ॥ ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਮਿਲੇ ਹਰਿ ਮਿਲਿਆ ਹਮ ਕੀਏ ਪਤਿਤ ਪਵੇਨ॥੨॥ ਹਰਿ ਕੇ ਜਨ ਉਤਮ ਜਗਿ ਕਹੀਅਹਿ ਜਿਨ ਮਿਲਿਆ ਪਾਥਰ ਸੇਨ॥ ਜਨ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਬਰਨਿ ਨ ਸਾਕਉ ਓਇ ਉਤਮ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕੇਨ॥੩॥ ਤੁਮ੍ਹੁ ਹਰਿ ਸਾਹ ਵਡੇ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਵਣਜਾਰੇ ਰਾਸਿ ਦੇਨ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਦਇਆ ਪ੍ਰਭ ਧਾਰਹੁ ਲਇ ਵਾਖਰੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਲੇਨ॥੪॥੨॥

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਗ ਰੇਨ-ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਧੂੜ। ਭੇਨ-ਭਿੱਜ ਗਿਆ। ਅਚਿਤ-ਬੇ-ਧਿਆਨ। ਅਚੇਤ-ਗਾਫਿਲ। ਗਤਿ-ਉਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ। ਮਿਤਿ-ਮਾਪ, ਅੰਦਾਜ਼ਾ। ਸੁਚਿਤ-ਸਿਆਣਾ। ਚਿਤੇਨ-ਸਾਵਧਾਨ। ਕੀਓ ਅੰਗੀਕ੍ਰਿਤ-ਰਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਕਟਿ-ਕੱਟ ਕੇ। ਹੀਅਰਾ-ਹਿਰਦਾ। ਤੇਨ-ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ। ਪਵੇਨ-ਪਵਿੱਤਰ। ਸੇਨ-ਸਿੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੇਨ-ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਾਹ-ਸ਼ਾਹ। ਰਾਸਿ-ਸਰਮਾਇਆ, ਪੂੰਜੀ। ਲਦਿ-ਲੱਦ ਲਵਾਂ। ਵਾਖਰੁ-ਸੌਦਾ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਸ	ਸ	ਰ	ਸ	ਰ	ਪ	ਮ	ਪ
								ਮੇ	ਰਾ	ਮ	ਨੁ	ਸੰ	ਸ	ਤ	ਸ
ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ
ਜ	ਨਾ	ਪ	ਗ	ਰੇ	ਸ	ਨ	ਸ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਕ	ਸ	ਥਾ	ਸ
ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਸੰ	-	ਨੁ	-	ਪ	-
ਸੁ	ਨੀ	ਮਿ	ਲਿ	ਸੰ	ਸ	ਗ	ਤਿ	ਮ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਕੋ	ਸ	ਰਾ	ਸ
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ								
ਹ	ਰਿ	ਰੰ	ਗਿ	ਭੇ	ਸ	ਨ	ਸ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ
								ਹ	ਮ	ਅ	ਚਿ	ਤ	ਅ	ਚੇ	ਤ
ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਨ	ਜਾ	ਨ	ਹਿ	ਗ	ਤਿ	ਮਿ	ਤਿ	ਗੁ	ਸ	ਰਿ	ਸ	ਕੀ	ਸ	ਏ	ਸ
ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	-								
ਸੁ	ਚਿ	ਤ	ਸ	ਚਿ	ਤੇ	ਨ	ਸ								
x				2				0				3			

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੨ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

(੧੨੯੮)

ਗਾਈਐ ਗੁਣ ਗੋਪਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ॥ ਦੁਖ ਬਿਦਾਰਨ ਸੁਖਦਾਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜਾ ਕਉ ਭੇਟਤ ਹੋਇ ਸਗਲ ਸਿਧਿ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਿਮਰਤ ਨਾਮੁ ਮਨਹਿ ਸਾਧਾਰੈ॥ ਕੋਟਿ ਪਰਾਧੀ ਖਿਨ ਮਹਿ ਤਾਰੈ॥੧॥ ਜਾ ਕਉ ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਗੁਰੁ ਅਪਨਾ॥ ਤਾ ਕਉ ਦੂਖੁ ਨਹੀ ਤਿਲੁ ਸੁਪਨਾ॥੨॥ ਜਾ ਕਉ ਸਤਿਗੁਰੁ ਅਪਨਾ ਰਾਖੈ॥ ਸੋ ਜਨੁ ਹਰਿ ਰਸੁ ਰਸਨਾ ਚਾਖੈ॥੩॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰਿ ਕੀਨੀ ਮਇਆ॥ ਹਲਤਿ ਪਲਤਿ ਮੁਖ ਉਜਲ ਭਇਆ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ-ਦਇਆ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ। ਦੁਖ ਬਿਦਾਰਨ-ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਭੇਟਤ-ਮਿਲਿਆਂ। ਸਿਧਿ-ਕਾਮਯਾਬੀ, ਸਫਲਤਾ। ਸਾਧਾਰੈ-ਸਹਾਰਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਚੀਤਿ-ਚਿੱਤ ਵਿੱਚ। ਤਿਲੁ-ਰਤਾ ਭਰ ਵੀ। ਚਾਖੈ-ਚੱਖਦਾ ਹੈ। ਮਇਆ-ਦਇਆ। ਹਲਤਿ-ਇਸ ਲੋਕ ਵਿੱਚ। ਪਲਤਿ-ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ। ਉਜਲ-ਬੇ-ਦਾਗ਼।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਮੁਪ	ਨਸੁੰ	ਨੁ	ਪ	-	ਰ	ਸ	ਰ
								ਗਾs	ss	ਈ	ਐ	s	ਗੁ	s	ਣ
ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰੁਰ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗੁ	-	ਮ	ਮ	ਰ	ਸ
ਗੋ	ਪਾ	ਲ	s	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਨਿ	ਧਿ	ਦੁ	s	ਖ	s	ਬਿ	ਦਾ	ਰ	ਨ
ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨਨੁ	ਸੰ	ਨਸੁੰ	ਨਸੁੰ	ਨੁ	ਪ
ਸੁ	ਖ	ਦਾ	ਤੇ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਜਾ	s	ਕਉ	s	ਭੇs	ss	ਟ	ਤ
ਮੁਪ	ਮੁਪ	ਨੁਪ	ਮੁਪ	ਗੁ	ਗੁਮ	ਰਸ	ਨੁਸ								
ਹੋs	ss	ਇs	ਸs	ਗ	ਲs	ਸਿs	ਧਿs								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
								ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਨਾ	s	ਮੁ	s
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ
ਮ	ਨ	ਹਿ	s	ਸਾ	ਧਾ	ਰੈ	s	ਕੋ	s	ਟਿ	s	ਪ	ਰਾ	ਧੀ	s
ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਰਸ	ਨੁਸ								
ਖਿ	ਨ	ਮ	ਹਿ	ਤਾ	s	ਰੈs	ss								
x				2				0				3			

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੩੦੧)

ਧਨਿ ਉਹ ਪ੍ਰੀਤਿ ਚਰਨ ਸੰਗਿ ਲਾਗੀ॥ ਕੋਟਿ ਜਾਪ ਤਾਪ ਸੁਖ ਪਾਏ ਆਇ ਮਿਲੇ ਪੂਰਨ ਬਛਭਾਗੀ॥੧॥
 ਰਹਾਉ॥ ਮੋਹਿ ਅਨਾਥੁ ਦਾਸੁ ਜਨੁ ਤੇਰਾ ਅਵਰ ਓਟ ਸਗਲੀ ਮੋਹਿ ਤਿਆਗੀ॥ ਭੋਰ ਭਰਮ ਕਾਟੇ ਪ੍ਰਭ
 ਸਿਮਰਤ ਗਿਆਨ ਅੰਜਨ ਮਿਲਿ ਸੋਢਤ ਜਾਗੀ॥੧॥ ਤੂ ਅਥਾਹੁ ਅਤਿ ਬਡੇ ਸੁਆਮੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਪੂਰਨ
 ਰਤਨਾਗੀ॥ ਨਾਨਕੁ ਜਾਚਕੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਾਰੈ ਮਸਤਕੁ ਆਨਿ ਧਰਿਓ ਪ੍ਰਭ ਪਾਗੀ॥੨॥੭॥੧੮॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਨਾਥੁ-ਨਿਮਾਣਾ। ਭੋਰ ਭਰਮ-ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਭਰਮ ਭੀ। ਅੰਜਨ-ਸੁਰਮਾ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ-ਕਿਰਪਾ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ।
 ਰਤਨਾਗੀ-ਰਤਨਾਂ ਦੀ ਖਾਣ। ਜਾਚਕੁ-ਮੰਗਤਾ। ਪ੍ਰਭ ਪਾਗੀ-ਪ੍ਰਭ ਦੇ ਪਗ (ਪੈਰਾਂ) ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਤੀਨਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਮ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪੁਪ
											ਧ	s	ਨਿ	s	ਉਹ
ਸੰਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ	ਮ	ਪ	ਗੁ	-	ਮ
ਪ੍ਰੀ	s	ਤਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ਸੰ	ਗਿ	ਲਾ	s	ਗੀ	ਕੋ	s	ਟਿ	s	s

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਰ	ਸ	ਨ	ਸ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ	ਮ	ਪ	ਨ	-	ਸ
ਜਾ	s	ਪ	s	ਤਾ	ਪ	ਸੁ	ਖ	ਪਾ	s	ਏ	ਆ	s	ਇ	s	s
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪੁ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ					
ਮਿ	s	ਲੇ	s	ਪੂ	ਰਨ	ਬ	ਡ	ਭਾ	s	ਗੀ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	-	-
ਅ	ਨਾ	ਥ	s	ਦਾ	ਸੁ	ਜ	ਨੁ	ਤੇ	s	ਰਾ	ਅ	s	ਹਿ	s	s
ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮੁ	ਨੁ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਗੁਮ	ਰਸ	ਨੁਸ		ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ
ਓ	ਟ	ਸ	ਗ	ਲੀs	ss	ਮੋs	ਹਿs	ਤਿs	ਆs	ਗੀs		ਵ	ਰ	s	s
x				2				0				3			

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੨੯੯)

ਠਾਕੁਰ ਜੀਉ ਤੁਹਾਰੇ ਪਰਨਾ॥ ਮਾਨੁ ਮਹਤੁ ਤੁਮਾਰੈ ਉਪਰਿ ਤੁਮਾਰੀ ਓਟ ਤੁਮਾਰੀ ਸਰਨਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
 ਤੁਮਾਰੀ ਆਸ ਭਰੋਸਾ ਤੁਮਾਰਾ ਤੁਮਰਾ ਨਾਮੁ ਰਿਦੈ ਲੈ ਧਰਨਾ॥ ਤੁਮਰੇ ਬਲੁ ਤੁਮ ਸੰਗਿ ਸੁਹੇਲੇ ਜੋ ਜੋ
 ਕਹਹੁ ਸੋਈ ਸੋਈ ਕਰਨਾ॥੧॥ ਤੁਮਰੀ ਦਇਆ ਮਇਆ ਸੁਖੁ ਪਾਵਉ ਹੋਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਤ ਭਉਜਲੁ
 ਤਰਨਾ॥ ਅਭੈ ਦਾਨੁ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਪਾਇਓ ਸਿਰੁ ਡਾਰਿਓ ਨਾਨਕ ਸੰਤ ਚਰਨਾ॥੨॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਰਨਾ-ਆਸਰਾ। ਮਹਤੁ-ਵਡਿਆਈ। ਸੁਹੇਲੇ-ਸੁਖੀ। ਮਇਆ-ਕਿਰਪਾ। ਭਉਜਲੁ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਅਭੈ ਦਾਨੁ-
 ਨਿਰਭੈਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ। ਡਾਰਿਓ-ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਸੂਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਪ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਠਾ	s	ਕੁ	ਰ	ਜੀ	s	ਉ	s	s	s
ਗੁ	ਗੁ	ਮ	-	ਰ	-	ਰ	-	ਸ	-
ਤੁ	ਹਾ	ਰੋ	s	ਪ	s	ਰ	s	ਨਾ	s
ਸ	-	ਰ	-	ਗੁ	-	ਮ	-	ਰ	ਸ
ਮਾ	s	ਨੁ	s	ਮ	s	ਹ	s	ਤੁ	s
ਰ	-	ਪ	-	ਪ	ਮ	ਨੁ	-	ਪ	ਪ
ਤੁ	s	ਮਾ	s	ਰੈ	s	ਉ	s	ਪ	ਰਿ
ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	-
ਤੁ	ਮੁ	ਰੀ	s	ਓ	s	ਟ	s	s	s
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਤੁ	ਮਾ	ਰੀ	s	ਸ	s	ਰ	s	ਨਾ	s
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਪ	-	ਨ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ
ਤੁ	ਮੁ	ਰੀ	s	ਆ	s	ਸ	s	s	s
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	-
ਭ	ਰੋ	ਸਾ	s	ਤੁ	ਮੁ	ਰਾ	s	s	s
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਗੁੰ	-	ਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ
ਤੁ	ਮ	ਰਾ	s	ਨਾ	s	s	ਮੁ	s	s
ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਰਿ	ਦੈ	ਲੈ	s	ਧ	s	ਰ	s	ਨਾ	s
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰ ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ
 - 2) ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨੁਪ ਮਪ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰਸ
 - 3) ਮਪ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਨਸੰ ਗੁੰਮ ਰੰਸੰ ਨਸੰ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਜੀਉ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਇਹ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਬਿਸਰਾਮ ਦੇ ਕੇ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਠਾ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਤੇ ਦੂਜੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ 'ਠਾਕੁਰ' ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਉ' ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੩੦੦)

ਸਾਧੂ ਹਰਿ ਹਰੇ ਗੁਨ ਗਾਏ॥ ਮਾਨ ਤਨੁ ਧਨੁ ਪ੍ਰਾਨ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਸਿਮਰਤ ਦੁਖੁ ਜਾਇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਈਤ ਉਤ ਕਹਾ ਲੋਭਾਵਹਿ ਏਕ ਸਿਉ ਮਨੁ ਲਾਇ॥੧॥ ਮਹਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਸੰਤ ਆਸਨੁ ਮਿਲਿ ਸੰਗਿ ਗੋਬਿਦੁ ਧਿਆਇ॥੨॥ ਸਗਲ ਤਿਆਗਿ ਸਰਨਿ ਆਇਓ ਨਾਨਕ ਲੇਹੁ ਮਿਲਾਇ॥੩॥੩॥੧੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਾਨ-ਮਨ। ਈਤ ਉਤ-ਏਧਰ ਓਧਰ। ਲੋਭਾਵਹਿ-ਲੋਭ ਵਿੱਚ ਫਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਤ ਆਸਨੁ-ਗੁਰੂ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਸਾ	s	ਧੁ	s	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰੇ	ਗੁ	ਨ	ਗਾ	ਏ
ਸ	ਰ	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਮਮ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ
ਮਾ	ਨ	ਤ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਪ੍ਰਾ	ਨ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੇ	s
ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਪਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਦੁ	ਖੁ	ਜਾs	ss	ss	ਇs	ss	ss
x		0		2		0		3		4	

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਈ	s	ਤ	s	ਉ	ਤ	ਕ	ਹਾ	ਲੇ	ਭਾ	ਵ	ਹਿ
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਪਨੁ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰਸ
ਏ	ਕ	ਸਿ	ਉ	ਮ	ਨੁ	ਲਾs	ss	ss	ss	ਇs	ss
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰ ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨੁਪ ਮਪ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰਸ
 - 2) ਮਪ ਨੁਪ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰਸ
 - 3) ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ 7ਵੀਂ-8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੩੦੨)

ਕਹਨ ਕਹਾਵਨ ਕਉ ਕਈ ਕੇਤੇ॥ ਐਸੇ ਜਨੁ ਬਿਰਲੇ ਹੈ ਸੇਵਕੁ ਜੋ ਤਤ ਜੋਗ ਕਉ ਖੇਤੇ॥੧॥
 ਰਹਾਉ॥ ਦੁਖੁ ਨਾਹੀ ਸਭੁ ਸੁਖੁ ਹੀ ਹੈ ਰੇ ਏਕੈ ਏਕੀ ਨੇਤੇ॥ ਬੁਰਾ ਨਹੀ ਸਭੁ ਭਲਾ ਹੀ ਹੈ ਰੇ ਹਾਰ ਨਹੀ
 ਸਭ ਜੇਤੇ॥੧॥ ਸੋਗੁ ਨਾਹੀ ਸਦਾ ਹਰਖੀ ਹੈ ਰੇ ਛੇਡਿ ਨਾਹੀ ਕਿਛੁ ਲੇਤੇ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਨੁ ਹਰਿ ਹਰਿ
 ਹਰਿ ਹੈ ਕਤ ਆਵੈ ਕਤ ਰਮਤੇ॥੨॥੩॥੨੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕੇਤੇ-ਕਿੱਤਨੇ ਹੀ ਬੰਦੇ। ਤਤ ਜੋਗ ਕਉ-ਜਗਤ-ਦੇ-ਮੂਲ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਨੂੰ। ਖੇਤੇ-ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਨੇਤੇ-
 ਨੇੜੇ, ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ (ਵਸਾਉਂਦਾ ਹੈ)। ਜੇਤੇ-ਜਿੱਤਾ। ਹਰਖੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਹੀ। ਕਤ ਰਮਤੇ-ਮੁੜ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਆਡਾ ਚਾਰਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪੁਪ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਗੁਗੁ	-	ਮ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਕਹ	ਨ	ਕ	ਹਾ	ਵ	ਨ	ਕਉ	s	ਕ	ਈ	ਕੇ	s	ਤੈ	s
ਸ	ਰ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਐ	s	ਸੋ	ਜ	s	ਨੁ	ਬਿ	ਰ	ਲੇ	ਹੈ	ਸੋ	s	ਵ	ਕੁ
ਮ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਜੋ	s	s	ਤ	s	ਤ	ਜੋ	ਗ	ਕਉ	s	ਬੇ	s	ਤੈ	s
x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਰੰ	-	ਨ	ਸੰ
ਦੁ	ਖੁ	ਨਾ	ਹੀ	ਸ	ਭੁ	ਸੁ	ਖੁ	ਹੀ	s	ਹੈ	s	ਰੇ	s
ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	-	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਏ	s	ਕੈ	ਏ	s	ਕੀ	ਨੇ	s	s	s	ਤੈ	s	s	s
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰ ਗੁਮ ਰਸ ਨੁਸ ਮਮ ਪਨੁ ਪੁ- ਮਪ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਨਸੰ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ
 - 2) ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨੁਪ ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰਸ
 - 3) ਸਰ ਨੁਸ ਗੁਮ ਰਸ ਮਪ ਨਸੰ ਰੰਸੰ ਨਸੰ ਗੁਮੰ ਰੰਸੰ ਨੁਪ ਮਪ ਗੁਮ ਰਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
 - 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 7ਵੀਂ-8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
 - 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ 'ਕਹਨ ਕਹਾਵਨ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੨੯੮-੯੯)

ਐਸੀ ਮਾਂਗੁ ਗੋਬਿਦ ਤੇ॥ ਟਹਲ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸੰਗੁ ਸਾਧੁ ਕਾ ਹਰਿ ਨਾਮਾਂ ਜਪਿ ਪਰਮ ਗਤੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
 ਪੂਜਾ ਚਰਨਾ ਠਾਕੁਰ ਸਰਨਾ॥ ਸੇਈ ਕੁਸਲੁ ਜੁ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ ਕਰਨਾ॥੧॥ ਸਫਲ ਹੋਤ ਇਹ ਦੁਰਲਭ
 ਦੇਹੀ॥ ਜਾ ਕਉ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਇਆ ਕਰੇਹੀ॥੨॥ ਅਗਿਆਨ ਭਰਮੁ ਬਿਨਸੈ ਦੁਖ ਭੇਰਾ॥ ਜਾ ਕੈ ਹਿ੍ਦੈ
 ਬਸਹਿ ਗੁਰ ਪੈਰਾ॥੩॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਰੰਗਿ ਪ੍ਰਭੁ ਧਿਆਇਆ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਿਨਿ ਪੂਰਾ ਪਾਇਆ॥੪॥੪॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਰਮ ਗਤੇ-ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵਸਥਾ। ਸਰਨਾ-ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਸ਼ਰਨ। ਕੁਸਲੁ-ਸੁਖ। ਦੁਰਲਭ-ਬੜੀ
 ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ। ਦੇਹੀ-ਮਨੁੱਖਾ ਸਰੀਰ। ਮਇਆ-ਮਿਹਰ। ਭਰਮੁ-ਭਟਕਣਾ। ਬਿਨਸੇ-ਉੱਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਐ	ਸੀ	ਮਾਂ	s	ਗੁ	ਗੋ	ਬਿ	ਦ	ਤੇ
ਸਸ	ਰ	ਗੁਮ	ਰਰ	ਸ	ਮਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ
ਟਹ	ਲ	ਸੰs	ਤਨ	ਕੀ	ਸੰਗੁ	ਸਾ	ਧੂ	ਕਾ
ਮਪ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪਪ	ਗੁਮ	ਰਸ
ਹਰਿ	ਨਾ	ਮਾਂs	ਜ	ਪਿ	ਪ	ਰਮ	ਗs	ਤੇs
x		2			3			

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਨਨ	ਸੰ
ਪੂ	ਜਾ	ਚ	ਰ	ਨਾ	ਠਾ	ਕੁਰ	ਸਰ	ਨਾ
ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਪਨੁ	ਪਪ	ਗੁਮ	ਰਸ
ਸੋ	ਈ	ਕੁਸ	ਲੁ	ਜੁS	ਪ੍ਰਭ	ਜੀਉ	ਕਰ	ਨਾS
X		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰਗੁਮ ਰਸਨੁਸ ਰਪਮਪ ਨੁਪਮਪ ਮਪਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਪਨੁਪਪ ਮਪਗੁਮ ਰਸਨੁਸ
 - 2) ਪਨੁਪਪ ਮਪਗੁਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਸੰਰੰਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ ਸਰਨੁਸ
 - 3) ਮਪਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਸੰਰੰਗੁਮੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਸੰਰੰਨਸੰ ਪਨੁਮਪ ਮਪਨੁਪ ਗੁਮਰਸ ਸਰਨੁਸ
- 1) ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) ਮ ਪ ਨੁ ਪ | ਇਹ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 2 ਵਾਰ 'ਮਾਂ ਗੁ ਮਾਂ | ਐ ਸੀ ਮਾਂ ਗੁ | ਗੁ' ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੩੦੦)

ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਨਿਧਿ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ॥ ਸੰਗਿ ਸਹਾਈ ਜੀਅ ਕੈ ਕਾਮ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਸੰਤ ਰੇਨੁ ਨਿਤਿ ਮਜਨੁ ਕਰੈ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲਬਿਖ ਹਰੈ॥੧॥ ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਉਚੀ ਬਾਨੀ॥ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਤਰੇ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਾਨੀ॥੨॥੨॥੧੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਿਧਿ-ਖਜ਼ਾਨਾ। ਸਹਾਈ-ਸਾਥੀ। ਕੈ ਕਾਮ-ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰੇਨੁ-ਚਰਨ-ਪੂੜ। ਮਜਨੁ-ਇਬਨਾਨ। ਕਿਲਬਿਖ-ਪਾਪ। ਹਰੈ-ਦੂਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਝਪਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
					ਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਗੁਗੁ	ਸਰ
					ਸਾ	ਧS	ਸੰS	ਗਤਿ	ਨਿਧਿ
ਗੁਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ	ਸ	ਰ	ਗੁ	ਮਪ	ਨੁਪ
ਹਰਿ	ਕੈ	ਨਾ	S	ਮ	ਸੰ	ਗਿ	ਸ	ਹਾS	ਈS
ਨਸੰ	ਰੰ	ਨਸੰ	ਪਨੁ	ਪ					
ਜੀਅ	ਕੈ	ਕਾS	SS	ਮ					
X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਰੰ	ਸੰਰੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ
ਮ	ਜਨੁ	ਕs	ਰੈ	s	ਸੰ	ਤ	ਰੇ	ਨੁ	ਨਿਤਿ
ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਗੁਮ	ਰ	ਸ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਗੁੰਮ	ਰੰ	ਸੰ
ਕਿਲ	ਬਿਖ	ਹs	ਰੈ	s	ਜ	ਨਮ	ਜਨ	ਮ	ਕੇ
x		2							
					0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗੁਮਰਸ ਮਪਨੁਪ ਗੁਮਰਸ ਮਪਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ ਮਪਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ
 - 2) ਮਪਨੁਪ ਗੁਮਰਸ ਮਪਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ ਮਪਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਗੁੰਮਰੰਸੰ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ
 - 3) ਸਰਸਰ ਨੁਸਗੁਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਮਪ ਨੁਪਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਸੰਰੰਸੰਰੰ ਨਸੰਨੁਪ ਮਪਨੁਪ ਗੁਮਰਸ
- 1) ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਸ ਸਵਰ ਲਗਾ ਕੇ 'ਮ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। 'ਹਰਿ ਕੇ ਨਾ ਮ' ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਨਾ ਮ' ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 'ਨਾ ਮ' ਕਹਿ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) ਮੁਖੜਾ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬੰਦਬ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਨਿਧਿ ਹਰਿ' ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਨਾਮ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਹੈ।
 - 3) ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੩੦੩)

ਸਿਮਰਤ ਨਾਮੁ ਮਨਹਿ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ॥ ਸਾਧ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਜਸੁ ਗਾਈਐ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਰਿਦੈ ਬਸੇਰੇ॥ ਚਰਨ ਸੰਤਨ ਕੈ ਮਾਥਾ ਮੇਰੇ॥੧॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕਉ ਸਿਮਰਹੁ ਮਨਾਂ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਜਸੁ ਸੁਨਾਂ॥੨॥੯॥੨੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਨਹਿ-ਮਨ ਵਿੱਚ। ਜਸੁ-ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ। ਬਸੇਰੇ-ਟਿਕਾਣਾ। ਸੁਨਾਂ-ਸੁਣਿਆਂ ਕਰ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਕੁੰਭ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪੁਨੁ	ਮਪੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪੁਪੁ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ
ਸਿਮ	ਰਤ	ਨਾ	ਮੁ	ਮ	ਨਹਿ	ਸੁ	ਖੁ	ਪਾ	ਈ	ਐ
ਰ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗੁ	ਗੁ	ਮਮ	ਰਰ	ਸਰ	ਨੁ	ਸ
ਸਾ	ਧ	ਜ	ਨਾ	ਮਿ	ਲਿ	ਹਰਿ	ਜਸੁ	ਗਾਸ	ਈ	ਐ
x				2		3		4		

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨਨ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਕ	ਰਿ	ਕਿਰ	ਪਾ	ਪ੍ਰ	ਤ	ਰਿਸ	ਦੈ	ਬ	ਸੇ	ਰੇ
ਸੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਚਰ	ਨs	ਸੰ	ਤ	ਨ	ਕੈ	ਮਾ	ਥਾ	ਮੇ	s	ਰੇ
x				2		3		4		

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰਗੁਮ ਰਸਮਪ ਨੁਪਮਪ ਮਪਨਸੰ ਨੁਪਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਸੰਰੰਗੁਮੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਮਪਗੁਮ ਰਸਨੁਸ
 2) ਮਪਨੁਪ ਗੁਮਰਸ ਮਪਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ ਸੰਰੰਨਸੰ ਗੁੰਮੰਰੰਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਮਪਨੁਪ ਗੁਮਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 2) ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਨਾਮ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 'ਸਿਮ ਰਤ ਨਾਮੁ ' ਇਹ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਕਾਨੜੇ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪) (੧੩੧੮)

ਸਲੋਕ ਮ:੪॥ ਹਉ ਢੁੰਢੇਂਦੀ ਸਜਣਾ ਸਜਣੁ ਮੈਡੈ ਨਾਲਿ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਅਲਖੁ ਨ ਲਖੀਐ ਗੁਰਮੁਖਿ ਦੇਹਿ ਦਿਖਾਲਿ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹਉ-ਮੈਂ। ਅਲਖੁ-ਜਿਸ ਦਾ ਸਹੀ ਰੂਪ ਬਿਆਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਨ ਲਖੀਐ-ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੇਹਿ ਦਿਖਾਲਿ-ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
										<u>ਸਰਨੁਸ</u>	<u>ਰਰਸਰ</u>		
										ਹਉSS	ਢੁੰਢੇਂਦੀS		
<u>ਗੁਗੁ</u>	<u>ਮੁ</u>		<u>ਸ</u>	<u>ਮੁ</u>		<u>ਨੁ-ਮਪ</u>	<u>ਸੰ-ਨਸੰ</u>		<u>ਨੁਪ</u>	<u>ਮਪਨੁਪ</u>		<u>ਗੁਮ</u>	<u>ਰਸ</u>
ਸਜ	ਟਾS		ਸ	ਜS		ਟੁSSS	ਮੈSSS		ਡੈS	ਨਾSSS		ਲਿS	SS
x			0			2			0			3	4
												<u>ਮੁ</u>	<u>ਨ-ਨਨ</u>
												ਜਨ	ਨਾSਨਕ
<u>ਸੰਸੰ</u>	<u>ਰੰਸੰ</u>		<u>ਸੰਰੰ</u>	<u>ਗੁੰਮੰ</u>		<u>ਰੰਸੰ</u>	<u>ਸੰਰੰਨਸੰ</u>		<u>ਨੁਪ</u>	<u>ਮੁ</u>		<u>ਗੁਮ</u>	<u>ਰਸ</u>
ਅਲ	ਖੁS		ਨS	ਲਖੀ		ਐS	ਗੁSਰS		ਮੁਖਿ	ਦੇਹਿ		ਦਿਖਾ	ਲਿS
x			0			2			0			3	4

ਅਲਾਪ ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸ- ਰ-ਨੁਸ ਨੁਪੁ ਮੁਪੁਨੁਸ ਸਰਗੁ- ਮੁਪ ਮੁਪਗੁਮ ਰਸ
 2) ਸਰਨੁਸ ਸਰਗੁ- ਮੁਪ ਨੁਪ ਮਪਨਸੰ ਨੁਪ ਮਪਨੁਪ ਗੁਮਰਸ
 1) ਸਰਗੁਸਰਗੁਸਰ ਗੁਮਰਸਮਪਨੁਮ ਪਨੁਮਪਨਸੰਨੁਪ ਪਨਸੰਪਨਸੰਪਨ ਸੰਰੰਨਸੰਸੰਰੰਗੁੰਸੰ
ਰੰਗੁੰਸੰਰੰਗੁੰਮੰਰੰਸੰ ਮਪਸੰਮਪਸੰਮਪ ਨਸੰਨੁਪਸਰਗੁਸ ਰਗੁਸਰਗੁਮਰਸ

- 2) ਸਰਸਰਨਸਰਸ ਗੁਮਰਸਰਰਪਪ ਮਪਨੁਪਗੁਮਰਸ ਮਪਮਪਨਸੰਰਸੰ ਗੁੰਮੰਰਸੰਨਸੰਰਸੰ
ਸੰਰੰਨਸੰਨਸੰਨੁਪ ਮਪਨਸੰਨੁਪਮਪ ਮਪਗੁਮਰਸਨੁਸ
- 3) ਸਰਸਰਨਸਗੁਮ ਰਸਰਰਪਪਮਪ ਗੁਮਰਸਮਪਨੁਪ ਮਪਨਸੰਨੁਪਮਪ ਨਸੰਰਸੰਗੁੰਮੰਰਸੰ
ਨਸੰਨਸੰਨੁਪਮਪ ਮਪਗੁਮਰਸਨੁਸ

- 1) 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੩੦੧)

ਚਰਨ ਸਰਨ ਗੋਪਾਲ ਤੇਰੀ॥ ਮੋਹ ਮਾਨ ਧੋਹ ਭਰਮ ਰਾਖਿ ਲੀਜੈ ਕਾਟਿ ਬੇਰੀ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਬੁਭੁਡ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ॥ ਉਧਰੇ ਹਰਿ ਸਿਮਰਿ ਰਤਨਾਗਰ॥੧॥ ਸੀਤਲਾ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ॥ ਪੂਰਨੇ ਠਾਕੁਰ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ॥੨॥ ਦੀਨ ਦਰਦ ਨਿਵਾਰਿ ਤਾਰਨ॥ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਨ॥੩॥ ਕੋਟਿ ਜਨਮ ਦੂਖ ਕਰਿ ਪਾਇਓ॥ ਸੁਖੀ ਨਾਨਕ ਗੁਰਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਓ॥੪॥੬॥੧੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗੋਪਾਲ-ਹੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਪਾਲਨਹਾਰ! ਧੋਹ-ਠੱਗੀ। ਬੇਰੀ-ਬੇੜੀ। ਬੁਭੁਡ-ਭੁੱਬ ਰਹੇ। ਉਧਰੇ-ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਤਨਾਗਰ-ਰਤਨਾਂ ਦੀ ਖਾਣ ਪ੍ਰਭੁ। ਸੀਤਲਾ-ਠੰਦ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਪੂਰਨੇ-ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ। ਦੀਨ ਦਰਦ-ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ। ਨਿਵਾਰਿ-ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ। ਨਿਧਿ-ਖਜ਼ਾਨਾ। ਪਤਿਤ-ਵਿਕਾਰੀ। ਉਧਾਰਨ-ਬਚਾਉਣ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਚ	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨ	ਗੋ	ਪਾ	ਲ	ਤੇ	ਸ	ਰੀ
ਸ	ਰ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ	ਮ	ਪ	-	ਨੁ	ਮ	ਪ
ਮੋ	ਹ	ਸ	ਮਾ	ਸ	ਨ	ਧੋ	ਹ	ਸ	ਭ	ਰ	ਮ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਰਾ	ਸ	ਖਿ	ਲੀਠ	ਸ	ਜੈ	ਕਾ	ਸ	ਟਿ	ਬੇ	ਸ	ਰੀ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	-	ਪ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਬੁ	ਸ	ਸ	ਭ	ਸ	ਤ	ਸੰ	ਸਾ	ਰ	ਸਾ	ਗ	ਰ
ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਗੁੰ	ਰ	ਸੁ
ਉ	ਧ	ਰੇ	ਹ	ਰਿ	ਸ	ਸਿਠ	ਮ	ਰਿ	ਰਤ	ਨਾ	ਗਰ
x		0		2		0		3		4	

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:

- 1) ਇੱਕਗੁਨ- ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਤਿੰਨੇ ਚੱਕਰ ਇੱਕਗੁਨ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਰਕੇ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ 2 ਵਾਰ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਨੂੰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਤਿਗੁਨ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫਿਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਕਾਨੜੇ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ 8)

(੧੩੧੪)

ਸਲੋਕ ਮ:੪॥ ਹਮਰੀ ਜਿਹਬਾ ਏਕ ਪ੍ਰਭ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ ਅਗਮ ਅਥਾਹ॥ ਹਮ ਕਿਉ ਕਰਿ ਜਪਹ
ਇਆਣਿਆ ਹਰਿ ਤੁਮ ਵਡ ਅਗਮ ਅਗਾਹ॥ ਹਰਿ ਦੇਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ਮਤਿ ਉਤਮਾ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਪਰਿ
ਪਾਹ॥ ਸਤਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਮੇਲਿ ਪ੍ਰਭ ਹਮ ਪਾਪੀ ਸੰਗਿ ਤਰਾਹ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਹਰਿ ਬਖਸਿ ਲੈਹੁ
ਹਰਿ ਤੁਠੈ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਹ॥ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਸੁਣਿ ਬੇਨਤੀ ਹਮ ਪਾਪੀ ਕਿਰਮ ਤਰਾਹ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਥਾਹ-(ਐਸਾ ਸਮੁੰਦਰ) ਜਿਸ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾ ਪੈ ਸਕੇ। ਇਆਣਿਆ-ਅੰਢਾਣੇ। ਅਗਾਹ-ਅਗਾਧ, (ਉਹ ਸਮੁੰਦਰ) ਜਿਸ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾ ਲੱਭ ਸਕੇ। ਕੈ ਪਰਿ-ਦੇ ਕਦਮ ਤੇ। ਪਾਹ-ਅਸੀਂ ਪੈ ਜਾਈਏ। ਤਰਾਹ-ਅਸੀਂ ਤਰ ਸਕੀਏ। ਤੁਠੈ-ਜੇ ਤੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਵੇਂ। ਕਿਰਮ-ਕੀੜੇ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰੁ	ਸ
ਹ	ਮ	ਰੀ	s	s	ਜਿ	ਹ	ਬਾ	s	ਏ	ਕ	ਪ੍ਰ	ਭ
ਸੁਰ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਹs	ਰਿ	ਕੇ	ਗੁ	ਣ	ਅ	ਗ	ਮ	s	ਅ	ਬਾ	ਹ	s
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਹ	ਮ	ਕਿਉ	ਕ	ਰਿ	ਜ	ਪਹ	s	ਇs	ਆ	ਣਿ	ਆ	s
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਤੁ	s	ਮ	ਵ	ਭ	ਅ	ਗ	ਮ	ਅ	ਗਾ	ਹ
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਮਪਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ ਮਪਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ ਮਪਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਗੁੰਮਰੰਸੰ
ਨਸੰਨੁਪ ਮਪਨੁਪ ਗੁਮਰਸ
- 2) ਸਰਰਸ ਸਰਗੁਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਪਮ ਮਪਨੁਪ ਨਸੰਨੁਪ ਸੰਰੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਗੁੰਮ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨਸੰਸੰਨੁ
ਪਨੁਨੁਪ ਮਪਗੁਮ ਰਸਨੁਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਰੀ' ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਮਰੀ' ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਉ ਕੀ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੩੧੮)
ਐਸੇ ਰਾਮ ਰਾਇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥ ਜੈਸੇ ਦਰਪਨ ਮਾਹਿ ਬਦਨ ਪਰਵਾਨੀ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਬਸੈ ਘਟਾ ਘਟ ਲੀਪ ਨ ਛਪਿ॥ ਬੰਧਨ ਮੁਕਤਾ ਜਾਤੁ ਨ ਦਸਿ॥੧॥ ਪਾਨੀ ਮਾਹਿ ਦੇਖੁ ਮੁਖੁ ਜੈਸਾ॥ ਨਾਮੇ ਕੇ ਸੁਆਮੀ ਬੀਠਲੁ ਐਸਾ॥੨॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦਰਪਨ-ਬੀਠਾ। ਬਦਨ-ਮੂੰਹ। ਪਰਵਾਨੀ-ਪ੍ਰਤੱਖ। ਲੀਪ-ਮਾਇਆ ਦਾ ਲੇਪ, ਮਾਇਆ ਦਾ ਅਸਰ। ਛਪਿ-ਲੇਪ, ਦਾਗ। ਬੀਠਲੁ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਦੂਰ ਪਰੇ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-	ਰ	ਰ	ਸ	ਮ	ਪ	ਮੁਪ	ਨੁਪ
ਅੰ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ਸ	ਮੀ	ਸ	ਐ	ਸੋ	ਸ	ਰਾ	ਮ	ਰਾਸ	ਇਸ
ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ	ਮ	ਪ	ਪੁਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਮ	ਪ
ਬ	ਦ	ਨ	ਪ	ਰ	ਵਾ	ਨੀ	ਜੈ	ਸੋ	ਦਰ	ਪ	ਨ	ਮਾ	ਹਿ
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਲੀ	ਪ	ਨ	ਛੀ	ਸ	ਪੈ	ਸ	ਬ	ਸੈ	ਸ	ਘ	ਟਾ	ਘ	ਟ
ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਜਾ	ਤੁ	ਨ	ਦੀ	ਸ	ਸੈ	ਸ	ਬੰ	ਧ	ਨ	ਮੁ	ਕ	ਤਾ	ਸ
x					2		0			3			

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰਸਰ ਨ੍ਰਸਗੁਮ ਗੁਮਰਸ ਮਪਮਪ ਨੁਪਨਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਸੰਰੰਸੰਰੰ ਨਸੰਗੁੰਮੰ ਗੁੰਮੰਰੰਸੰ ਨਸੰਨਸੰ
ਨੁਪਪਨੁ ਪਨੁਮਪ ਗੁਮਗੁਮ ਰਸਨੁਸ
- 2) ਸੰਰੰਸੰਰੰ ਨਸੰਨੁਪ ਮਪਮਪ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ ਸੰਰੰਸੰਰੰ ਨਸੰਨੁਪ ਸੰਰੰਗੁੰਮੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਸੰਰੰਸੰਰੰ
ਨਸੰਨੁਪ ਮਪਮਪ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ
- 1) 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਐ ਜੋ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਫਿਰ 11ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਗੁ ਗੁਮ ਰ ਸ | ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਅੰ ਤਰ ਜਾ ਮੀ | ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੨੯੯)

ਬਿਸਰਿ ਗਈ ਸਭ ਤਾਤਿ ਪਰਾਈ॥ ਜਬ ਤੇ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਮੋਹਿ ਪਾਈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਨਾ ਕੇ ਬੈਰੀ ਨਹੀ ਬਿਗਾਨਾ ਸਗਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕਉ ਬਨਿ ਆਈ॥੧॥ ਜੇ ਪ੍ਰਭ ਕੀਨੋ ਸੋ ਭਲ ਮਾਨਿਓ ਏਹ ਸੁਮਤਿ ਸਾਧੂ ਤੇ ਪਾਈ॥੨॥ ਸਭ ਮਹਿ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਪ੍ਰਭੁ ਏਕੈ ਪੇਖਿ ਪੇਖਿ ਨਾਨਕ ਬਿਗਸਾਈ॥੩॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਾਤਿ-ਈਰਖਾ। ਸੁਮਤਿ-ਚੰਗੀ ਅਕਲ। ਪੇਖਿ-ਵੇਖ ਕੇ। ਬਿਗਸਾਈ-ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਗੁ	ਮੁਰ	-ਸ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਬਿ	ਸਰਿ	SS	ਗ	ਈ	ਸ	ਭ	ਤਾ	S	ਤਿ	ਪ	ਰਾ	S	ਈ	S
ਸੰ-	ਰੰਨ	-ਸੰ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-
ਜS	ਬਤੇ	SS	ਸਾ	S	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਤਿ	ਮੋ	ਹਿ	ਪਾ	S	ਈ	S
X			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪੁਨ	--	ਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-
ਨਾ	Sਕੇ	SS	ਬੈ	S	ਰੀ	S	ਨ	ਹੀ	ਬਿ	S	ਗਾ	S	ਨਾ	S
ਸੰ-	-ਰੰ	-ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮੁ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਸS	Sਗ	Sਲ	ਸੰ	ਗਿ	ਹ	ਮ	ਕਉ	S	ਬ	ਨਿ	ਆ	S	ਈ	S
X			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਮਪਨੁਪ ਨਸੰਨੁਪ ਮਪਗੁਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਨੁਪ ਨਸੰਰੰਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਮਪਗੁਮ ਰਸਨੁਸ ਮਪਨੁਪ
ਨਸੰਰੰਸੰ ਗੁੰਮੰਰੰਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਮਪਗੁਮ ਰਸਨੁਸ
- 2) ਸਰਗੁਮ ਰਸਮਪ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ ਮਪਨੁਪ ਮਪਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨੁਨੁਪਪ ਸੰਰੰਗੁੰਮੰ ਰੰਸੰਨਸੰ
ਮਪਨਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਮਪਨੁਪ ਮਪਗੁਮ ਰਸਨੁਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਰ ਲੈ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 6ਵੀਂ-7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਸਭ' ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੩੦੨)

ਆਨਦ ਰੰਗ ਬਿਨੋਦ ਹਮਾਰੈ॥ ਨਾਮੇ ਗਾਵਨੁ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਨੁ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰੈ॥੧॥
 ਰਹਾਉ॥ ਨਾਮੁ ਗਿਆਨੁ ਨਾਮੁ ਇਸਨਾਨਾ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹਮਾਰੇ ਕਾਰਜ ਸਵਾਰੈ॥ ਹਰਿ ਨਾਮੇ ਸੋਭਾ ਨਾਮ
 ਬਡਾਈ ਭਉਜਲੁ ਬਿਖਮੁ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਤਾਰੈ॥੧॥ ਅਗਮ ਪਦਾਰਥ ਲਾਲ ਅਮੋਲਾ ਭਇਓ ਪਰਾਪਤਿ
 ਗੁਰ ਚਰਨਾਰੈ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ਮਗਨ ਭਏ ਹੀਅਰੈ ਦਰਸਾਰੈ॥੨॥੫॥੨੪॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਿਨੋਦ-ਖੁਸ਼ੀ। ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰੈ-ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ। ਭਉਜਲੁ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਬਿਖਮੁ-ਕਠਨ, ਔਖਾ। ਤਾਰੈ-
 ਪਾਰ ਲੰਘਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਮੋਲਾ-ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਮਗਨ-ਮਸਤ। ਹੀਅਰੈ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਬਿਲਹੰਸ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9¼ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
 ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	9¼
ਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਗੁ	ਸਰ	ਗੁ	ਮ	ਰ-ਸਸ	-ਰਨੁ-	ਸ
ਆ	ਨਦ	ਰੰS	ਗ	ਬਿS	ਨੋ	ਦ	ਹSSਮਾ	SSਰੈS	S
ਮ	ਮ	ਪੁਮ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨਸੰ-ਪ	ਨੁ-ਮਪ	-
ਨਾ	ਮੋ	ਗਾS	ਵ	ਨੁ	ਨਾ	ਮੁ	ਧਿਆSਵ	SSਨੁS	S
ਸੰ	ਰੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਗੁ-ਮਰ	ਸਰਨੁ-	ਸ
ਨਾ	ਮੁ	ਹS	ਮਾ	ਰੇ	ਪ੍ਰਾ	ਨ	ਅSSਧਾ	SSਰੈS	S
X		2			3		4		

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ-ਨਸੰ	--ਰੰ-	ਸੰ
ਨਾ	ਮੋ	ਗਿ	ਆ	ਨੁS	ਨਾ	ਮੁ	ਇSਨਾ	SSਨਾS	S
ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪੁਪ	ਗੁ--ਮ	--ਰ-	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਨਾਮੁ	ਹਮਾ	ਰੇS	ਕਾ	ਰਜ	ਸSSਵਾ	SSਰੈS	S
X		2			3		4		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗੁਮਰਸ ਮਪਨੁਪ ਗੁਮਰਸ ਮਪਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਸ ਸੰਰੰਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਗੁਮਰਰ ਸ
- 2) ਮਪਨਸੰ ਨੁਪਗੁਮ ਰਸਪਨ ਸੰਰੰਨਸੰ ਗੁੰਮਰੰਸੰ ਸੰਰੰਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਨਸੰਨੁਪ ਗੁਮਰਰ ਸ

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

- 1) ਗੁਮਰਸ ਰਨਸਗੁ ਮਰਸਰ ਨਸਗੁਮ ਰਸਰਨੁ ਸ | ਇਹ 5¼ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਚੌਗੁਨ ਵਿੱਚ ਬਿਨੋਦਗ ਮਾਰੈsਬਿ ਨੋਦਗਮਾ ਰੈsਬਿਨੋ ਦਗਮਾਰੈs | 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਗੁਮਗੁਮ ਰਸਸਰ ਨੁ-ਸ | ਇਸ 2¼ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੌਗੁਨ ਵਿੱਚ ਆsਨਦ ਰੰਗਬਿs ਨੋsਦ | ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੩੦੩)

ਬੁਭਤ ਪ੍ਰਾਨੀ ਹਰਿ ਜਪਿ ਧੀਰੈ॥ ਬਿਨਸੈ ਮੋਹੁ ਭਰਮੁ ਦੁਖੁ ਪੀਰੈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਿਮਰਉ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨਾ॥ ਜਤ ਕਤ ਪੇਖਉ ਤੁਮਰੀ ਸਰਨਾ॥੧॥ ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਇਆ॥ ਗੁਰ ਭੇਟਤ ਨਾਨਕ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ॥੨॥੮॥੨੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬੁਭਤ ਪ੍ਰਾਨੀ-ਭੁੱਖ ਰਿਹਾ ਮਨੁੱਖ। ਧੀਰੈ-ਹੌਂਸਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਸੈ-ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੀਰੈ-ਪੀੜ। ਰੈਨਿ-ਰਾਤ। ਜਤ ਕਤ-ਜਿੱਧਰ ਕਿੱਧਰ। ਪੇਖਉ-ਮੈਂ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ। ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ-ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ। ਗੁਰ ਭੇਟਤ-ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਇਆਂ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਨਾਰਾਇਣੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9¾ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	9¾
ਮ	ਪ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਮ	ਪ	ਮੁਪ	ਗੁਮ	ਰਸ	ਰ-ਸ
ਬੁ	ਭ	ਤ	ਪ੍ਰਾ	s	ਨੀ	ਹਰਿ	ਜਪਿ	ਧੀs	ਰੈss
ਸ	ਰ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ	ਮਪਮਪ	ਨੁਪ	ਨਸੰਨੁਪ	ਪਨੁਪ
ਬਿ	ਨ	ਸੈ	s	ਮੋ	ਹੁ	ਭsਰਮੁ	ਦੁਖੁ	ਪੀsss	ਰੈss
x		2		3		4			

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ	ਪੁਪ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ-ਨਸੰ	ਨਸੰਨੁਪ	ਪਨੁਪ
ਸਿਮ	ਰਉ	ਦਿ	ਨੁs	ਰੈ	ਨਿ	ਗੁਰ	ਕੇsss	ਚsਰs	ਨਾss
ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪੁਪ	ਨੁਪ	ਗੁਮ	ਰਸ	ਸਰਸ
ਜ	ਤ	ਕ	ਤ	ਪੇ	ਖਉ	ਤੁਮ	ਰੀs	ਸਰ	ਨਾss
x		2		3		4			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰਰਸ ਰਰਗੁਮ ਰਸਮਪ ਪਮਪਪ ਨੁਨੁਮਪ ਨਸੰਸੰਨ ਸੰਸੰਨਸੰ ਨੁਪਮਪ ਪਮਗੁ- ਮਰਸ
- 2) ਸਰਸਸ ਗੁਮਰਸ ਮਪਮਮ ਨੁਨੁਪਪ ਪਨੁਪਪ ਨਸੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਨਸੰਨੁਪ ਮਪਗੁਮ ਰਰਸ
- 1) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਗੁਮਰ- ਸਗੁਮਰ -ਸਗੁਮ ਰ-ਸ | ਇਹ 3¾ ਮਾਤਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਜਪਿਧੀs ਰੈਜਪਿਧੀ sਰੈਜਪਿ ਧੀsਰੈ | ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

- 2) ਮਪਮਪ ਗੁਮਰ- ਸ | ਇਸ 2¼ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਪ੍ਰਾਨੀਹਰਿ ਜਪਿਧੀs ਰੈ | ਚੌਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੪ ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੫॥ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੨੯੬)

ਮਨ ਜਾਪਹੁ ਰਾਮ ਗੁਪਾਲ॥ ਹਰਿ ਰਤਨ ਜਵੇਹਰ ਲਾਲ॥ ਹਰਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਘੜਿ ਟਕਸਾਲ॥ ਹਰਿ ਹੋ
ਹੋ ਕਿਰਪਾਲ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਤੁਮਰੇ ਗੁਨ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਏਕ ਜੀਹ ਕਿਆ ਕਥੈ ਬਿਚਾਰੀ ਰਾਮ ਰਾਮ
ਰਾਮ ਰਾਮ ਲਾਲ॥ ਤੁਮਰੀ ਜੀ ਅਕਥ ਕਥਾ ਤੂ ਤੂ ਤੂ ਹੀ ਜਾਨਹਿ ਹਉ ਹਰਿ ਜਪਿ ਭਈ ਨਿਹਾਲ
ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ॥੧॥ ਹਮਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਾਨ ਸਖਾ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਮੀਤਾ, ਮੇਰੇ ਮਨਿ ਤਨਿ ਜੀਹ, ਹਰਿ ਹਰੇ
ਹਰੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਧਨੁ ਮਾਲ॥ ਜਾ ਕੇ ਭਾਗੁ ਤਿਨਿ ਲੀਓ ਰੀ ਸੁਹਾਗੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰੇ ਗੁਨ ਗਾਵੈ
ਗੁਰਮਤਿ ਹਉ ਬਲਿ ਬਲੇ ਹਉ ਬਲਿ ਬਲੇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਜਪਿ ਭਈ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ
ਨਿਹਾਲ॥੨॥੧॥੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗੁਪਾਲ-ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ। ਘੜਿ ਟਕਸਾਲ- ਸਾਧ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿਚ ਘੜਿਆ ਕਰ।
ਅਗਮ-ਅਪਹੁੰਚ। ਜੀਹ-ਜ਼ੀਭ। ਨਿਹਾਲ-ਪ੍ਰਸੰਨ ਚਿੱਤ। ਪ੍ਰਾਨ ਸਖਾ-ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦੇ ਮਿੱਤਰ। ਲੀਓ ਸੁਹਾਗੁ-ਸੁਹਾਗ ਲੱਭ ਲਿਆ।
ਬਲਿ ਬਲੇ- ਕੁਰਬਾਨ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ

ਅਸਥਾਈ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਮਮ	ਪ	ਗੁ	-	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ
ਮ	ਨ	ਜਾ	ਪਹੁ	ਸ	ਰਾ	ਸ	ਮ	ਗੁ	ਪਾ	ਲ
ਸਰ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਪ	ਪੁਪ	ਮ	ਨੁ	ਪ
ਹਸ	ਰਿ	ਰ	ਤ	ਨ	ਜ	ਵੇ	ਹਰ	ਲਾ	ਸ	ਲ
ਮ	ਪ	ਮਮ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਹ	ਰਿ	ਗੁਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਘ	ੜਿ	ਟ	ਕ	ਸਾ	ਲ
ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	-	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਹ	ਰਿ	ਹੋ	ਹੋ	ਸ	ਕਿ	ਰ	ਸ	ਪਾ	ਸਸ	ਲਸ

ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-14 ਦੁਗਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮਮ	ਪ	ਪੁਪ	ਨੁਨੁ	ਮਮ	ਪੁਪ	ਮ	ਪ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁਨੁ	ਨੁ	ਮ	ਪ
ਤੁਮ	ਰੇ	ਗੁਨ	ਅਗ	ਮਅ	ਗੋਚਰ	ਏ	ਕ	ਜੀਹ	ਕਿਆ	ਕਥੈ	ਬਿ	ਚਾ	ਰੀ
ਮ	-	ਪ	ਨੁ	-	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	-	ਸੰ	-
ਰਾ	ਸ	ਮ	ਰਾ	ਸ	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਲਾ	ਸ	ਲ	ਸ
ਪੁਪ	ਰੰ	ਰੰ	ਨਨ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	ਸੰ
ਤੁਮ	ਰੀ	ਜੀ	ਅਕ	ਥਕ	ਥਾ	ਤੂ	ਤੂ	ਤੂ	ਹੀ	ਜਾ	ਸ	ਨ	ਹਿ
ਨਨ	ਨ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	-ਪ	ਗੁ	ਮਮ	ਰ	ਸ
ਹਉ	ਹ	ਰਿ	ਜਪਿ	ਭ	ਈ	ਨਿ	ਹਾ	ਲ	ਨਿ	ਹਾ	ਲਨਿ	ਹਾ	ਲ
x		2		0		3		0		4		0	

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਦੁਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਨੁ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	-
ਹਮ	ਰੇ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰਾ	ਨ	ਸ	ਖਾ	ਸੁਆ	ਮੀ	ਹ	ਰਿ	ਮੀ	s	ਤਾ	s
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪੁ	ਨੁ	ਸੰ	ਨੁ	ਪੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਮੇ	ਰੇ	ਮਨਿ	ਤਨਿ	ਜੀਹ	ਹਰਿ	ਹਰੇ	ਹਰੇ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮ	ਧ	ਨੁ	ਮਾ	ਲ
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਨੁ	ਪੁ
ਜਾ	ਕੇ	ਭਾਗੁ	ਤਿਨਿ	ਲੀਓ	ਰੀਸੁ	ਹਾ	ਗੁ	ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਹਰੇ	ਹਰੇ	ਗੁਨ	ਗਾਵੈ	ਗੁਰ	ਮਤਿ
ਪੁ	-	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਹਉ	s	ਬ	ਲਿ	ਬ	s	ਲੇ	s	ਹਉ	s	ਬ	ਲਿ	ਬ	s	ਲੇ	s
ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਨੁ	ਪੁ	ਨੁ	ਪ	-ਪ	ਗੁ	ਮ	-ਮ	ਰ	ਸ
ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ	ਹਰਿ	ਜਪਿ	ਭ	ਈਨਿ	ਹਾ	ਲ	sਨਿ	ਹਾ	ਲ	sਨਿ	ਹਾ	ਲ
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੪॥

(੧੨੯੭)

ਭਜੁ ਰਾਮੇ ਮਨਿ ਰਾਮ॥ ਜਿਸੁ ਰੂਪ ਨ ਰੇਖ ਵਡਾਮ॥ ਸਤਸੰਗਤਿ ਮਿਲੁ ਭਜੁ ਰਾਮ॥ ਬਡ ਹੋ ਹੋ ਭਾਗ ਮਥਾਮ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜਿਤੁ ਗ੍ਰਿਹਿ ਮੰਦਰਿ ਹਰਿ ਹੇਤੁ ਜਾਸੁ ਤਿਤੁ ਘਰਿ ਆਨਦੇ ਆਨੰਦੁ ਭਜੁ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਨ ਗਾਵਹੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਉਪਦੇਸਿ ਗੁਰੁ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰਾ, ਸੁਖੁ ਹੇਤੁ ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰੇ ਭਜੁ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ॥੧॥ ਸਭ ਸਿਸਟਿ ਧਾਰ ਹਰਿ ਤੁਮ ਕਿਰਪਾਲ ਕਰਤਾ ਸਭੁ ਤੂ ਤੂ ਤੂ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ॥ ਜਨ ਨਾਨਕੇ ਸਰਣਾਗਤੀ ਦੇਹੁ ਗੁਰਮਤੀ ਭਜੁ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ॥੨॥੩॥੯॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਜੁ-ਭਜਨ ਕਰਿਆ ਕਰ। ਰੇਖ-ਚਿਹਨ-ਚੱਕਰ। ਵਡਾਮ-ਵੱਡਾ। ਮਥਾਮ-ਮੱਥੇ ਦੇ। ਹਰਿ ਹੇਤੁ ਜਾਸੁ-ਹਰੀ ਦਾ ਜਸ। ਤਿਤੁ-ਉਸ ਵਿੱਚ। ਆਨਦੇ ਆਨੰਦੁ-ਆਨੰਦ ਹੀ ਆਨੰਦ। ਸਭ ਸਿਸਟਿ ਧਾਰ-ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਆਸਰਾ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ
 ਅਸਥਾਈ ਸੂਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਰ	ਨੁ	-	ਸ	-
ਭ	ਜੁ	ਰਾ	ਮੇ	ਮ	ਨਿ	ਰਾ	s	ਮ	s

ਰ	ਰ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਮ	ਪ
ਜਿ	ਸੁ	ਰੂ	ਪ	ਨ	ਰੇ	ਖ	ਵ	ਭਾ	ਮ
ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰਸ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਸ	ਤ	ਸੰ	ਗਤਿ	ਮਿ	ਲੁ	ਭ	ਜੁ	ਰਾ	ਮ
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	-	ਪ	-	ਗੁ	ਮਮ	ਰ	ਸ
ਬ	ਭ	ਹੇ	s	ਹੇ	s	ਭਾ	ਗਮ	ਥਾ	ਮ
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ-ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਸੰਸ	ਰੰਰੰ	ਨ	ਸੰਸ	ਨਨ	ਸੰਸ	ਨੁ	ਪ	ਮਮ	ਮਮ	ਪਪ	ਪਪ	ਸੰਸ	ਸੰਸ	ਨੁਨੁ	ਪਪ
ਜਿਤੁ	ਗ੍ਰਿਹਿ ਮੰ	ਦਰਿ	ਹਰਿ	ਹੇਤੁ	ਜਾ	ਸੁ	ਤਿਤੁ	ਘਰਿ	ਆਨਦੇ	ਆਨੰਦੁ	ਭਜੁ	ਰਾਮ	ਰਾਮ	ਰਾਮ	ਰਾਮ
ਮਮ	ਪਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸ	ਨੁਨੁ	ਪਪ	ਗੁਗੁ	ਗੁਗੁ	ਮ	ਮ	ਰਰ	ਰਰ	ਸ	ਸ
ਰਾਮ	ਨਾਮ	ਗੁ	ਨ	ਗਾ	ਵਹੁ	ਹਰਿ	ਪ੍ਰੀਤਮ	ਉਪ	ਦੇਸਿ	ਗੁ	ਰੂ	ਗੁਰ	ਸਤਿ	ਗੁ	ਰਾ
ਸੰਸ	ਰੰਰੰ	ਗੁੰਗੁ	ਮੰਮ	ਰੰਰੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਸੁਖੁ	ਹੇਤੁ	ਹਰਿ	ਹਰੇ	ਹਰਿ	ਹਰੇ	ਹ	ਰੇ	ਭ	ਜੁ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਮਾਤਰਾ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਮ	ਪਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	-	ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਸ	ਭ	ਸਿਸ	ਟਿ	ਧਾ	ਰ	ਹ	ਰਿ	ਤੁ	ਮ	s	ਕਿਰ	ਪਾ	ਲ
ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ
ਕਰ	ਤਾ	ਸ	ਭੁ	ਤੂ	s	ਤੂ	ਤੂ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ
ਸੰਸ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਨੁ	ਪ
ਜਨ	ਨਾ	ਨ	ਕੋ	ਸਰ	ਣਾ	ਗ	ਤੀ	ਦੇ	s	ਹੁ	ਗੁਰ	ਮ	ਤੀ
ਮ	ਪ	ਸੰ	-	ਨੁ	-	ਪ	-	ਗੁ	-	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਭ	s	ਜੁ	s	ਰਾ	s	ਮ	s	ਰਾ	s	ਮ	ਰਾ	s	ਮ
x		0		2		0		3			4		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਸੂਲ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਰ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਭਜੁ' ਤੇ ਦੂਜੀ ਤੇ 'ਰਾਮੋ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੪॥

(੧੨੯੭-੯੮)

ਹਰਿ ਜਸੁ ਗਾਵਹੁ ਭਗਵਾਨ॥ ਜਸੁ ਗਾਵਤ ਪਾਪ ਲਹਾਨ॥ ਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਸੁਨਿ ਜਸੁ ਕਾਨ॥ ਹਰਿ
ਹੇ ਹੇ ਕਿਰਪਾਨ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਤੇਰੇ ਜਨ ਧਿਆਵਹਿ ਇਕ ਮਨਿ ਇਕ ਚਿਤਿ ਤੇ ਸਾਧੂ ਸੁਖ ਪਾਵਹਿ
ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨ॥ ਉਸਤਤਿ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੀਆ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਸਾਧ ਜਨਾ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਭਗਵਾਨ॥੧॥ ਜਿਨ ਕੈ ਹਿਰਦੈ ਤੂ ਸੁਆਮੀ ਤੇ ਸੁਖ ਫਲ ਪਾਵਹਿ ਤੇ ਤਰੇ ਭਵ ਸਿੰਧੁ ਤੇ ਭਗਤ ਹਰਿ
ਜਾਨ॥ ਤਿਨ ਸੇਵਾ ਹਮ ਲਾਇ ਹਰੇ ਹਮ ਲਾਇ ਹਰੇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੇ ਹਰਿ ਤੂ ਤੂ ਤੂ ਤੂ ਤੂ
ਭਗਵਾਨ॥੨॥੬॥੧੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਸੁ-ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ। ਕਾਨ-ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ। ਕਿਰਪਾਨ-ਦਇਆਵਾਨ। ਨਿਧਾਨ-(ਸੁਖਾਂ ਦਾ) ਖਜ਼ਾਨਾ। ਭਵ
ਸਿੰਧੁ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਰੂਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ 8 1/2 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	8 1/2
ਰ	ਸ	ਰਮ	ਪਨੁ	ਪਪ	ਗੁ	ਗੁਮ	ਰ-	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਜਸੁ	ਗਾS	ਵਹੁ	ਭ	ਗS	ਵਾS	ਨ
ਰ	ਰ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰਰ	ਸ
ਜ	ਸੁ	ਗਾS	ਵ	ਤ	ਪਾ	ਪ	ਲਹਾ	ਨ
ਮ	ਮ	ਪਮ	ਨੁ	ਪ	ਗੁਗੁ	ਗੁਮ	ਰ-	ਸ
ਮ	ਤਿ	ਗੁਰ	ਮ	ਤਿ	ਸੁਨਿ	ਜਸੁ	ਕਾS	ਨ
ਨ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਗੁਮ	ਰ-	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਹੋS	ਹੋ	S	ਕਿ	ਰS	ਪਾS	ਨ
X		2			3			

ਅੰਤਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ.
ਤੇ	ਰੇ	ਜ	ਨ	ਧਿ	ਆ	ਵ	ਹਿ	ਇਕ	ਮ	ਨਿ	ਇਕ	ਚਿ	ਤਿ
ਪ	ਫੰ	-	-	ਰੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਮ	ਪਪ
ਤੇ	S	S	S	ਸਾ	S	ਧੂ	S	ਸੁ	S	ਖ	ਪਾ	S	ਵਹਿ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ
ਜ	S	ਪਿ	S	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਨਿ	ਧਾ	S	ਨ
X		0		2		3		4			5		

ਅਗਲੀ ਪੰਗਤੀ 'ਉਸਤਤਿ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੀਆ' ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਤਰੇ ਅਨੁਸਾਰ।

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਤਾਰਾਂ-16 ਦੁਗਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਨ	ਸ	ਸ
ਜਿ	ਕੈ	ਹਿ	ਦੈ	ਤੂ	ਸੁ	ਮੀ	ਤੇ	ਸੁ	ਖ	ਫ	ਲ	ਪਾ	ਸ	ਵ	ਹਿ
ਨ	ਸ	ਰ	ਰੰ	ਸ	ਸ	ਨ	ਸ	ਨ	ਸ	ਰ	ਸ	ਨ	ਸ	ਨ	ਪ
ਤੇ	ਤ	ਰੇ	ਭਵ	ਸਿੰ	ਧੁ	ਤੇ	ਭ	ਗ	ਤ	ਹ	ਰਿ	ਜਾ	ਸ	ਨ	ਸ
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਨ	ਸ
ਤਿ	ਨ	ਸੇ	ਵਾ	ਹ	ਮ	ਲਾ	ਇ	ਹ	ਰੇ	ਹ	ਮ	ਲਾ	ਇ	ਹ	ਰੇ
ਨ	ਸ	ਨ	ਸੰ	ਨ	-	ਪ	ਪ	ਰੰ	-	-	-	ਗੁੰ	-	-	-
ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ	ਕੇ	ਸ	ਹ	ਰਿ	ਤੂ	ਸ	ਸ	ਸ	ਤੂ	ਸ	ਸ	ਸ
ਮੰ	-	-	-	ਰੰ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਨ	-	ਪ	-
ਤੂ	ਸ	ਸ	ਸ	ਤੂ	ਸ	ਸ	ਸ	ਤੂ	ਸ	ਭ	ਗ	ਵਾ	ਸ	ਨ	ਸ
ਨ	ਸ	ਨ	ਸੰ	ਨ	-	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ	ਕੇ	ਸ	ਹ	ਰਿ	ਤੂ	ਤੂ	ਤੂ	ਤੂ	ਤੂ	ਭਗ	ਵਾ	ਨ
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

- 1) ਗੁਮਰਸ ਪਨੁਪਪ ਨਸਰੰਸ ਸੰਰੰਨਸ ਗੁੰਮਰੰਸ ਨਸੰਨੁਪ ਮਪਨੁਪ ਗੁਮਰਸ ਨੁਸ
- 2) ਸਰਗੁਮ ਰਸਮਪ ਨੁਨੁਪਪ ਮਪਨਸ ਨੁਪਸਰੰ ਗੁੰਮਰੰਸ ਨਸੰਨੁਪ ਮਪਗੁਮ ਰਸ
- 1) ਗੁਮ ਰਸਗੁ ਮਰੁਸ ਨੁ- ਸਸ | ਇਹ 4 1/2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗਾਸ ਵਹੁਗਾ ਸਵਹੁ ਗਾਸ ਵਹੁ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਗੁਮ ਰ- ਸਗੁ ਮਰ -ਸ ਗੁਮ ਰ- ਸਸ | ਇਹ 7 1/2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਜਸ ਗਾਸ ਵਹੁਜ ਸਗਾ ਸਵਹੁ ਜਸ ਗਾਸ ਵਹੁ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਇਕ ਮਾਤਰ ਰਸ ਤੇ 'ਗਾਵਹੁ' ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 5 1/2 ਮਾਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 4) ਪਨੁ ਪ | ਪਹਿਲੀ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਹਰਿ ਜਸ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ, ਫਿਰ 1 1/2 ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਗਾਸ ਵਹੁ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੩੦੬)

ਵਾਰਿ ਵਾਰਉ ਅਨਿਕ ਡਾਰਉ॥ ਸੁਖੁ ਪ੍ਰਿਅ ਸੁਹਾਗ ਪਲਕ ਰਾਤ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਕਨਿਕ ਮੰਦਰ ਪਾਟ ਸੇਜ ਸਖੀ ਮੋਹਿ ਨਾਹਿ ਇਨ ਸਿਉ ਤਾਤ॥੧॥ ਮੁਕਤ ਲਾਲ ਅਨਿਕ ਭੋਗ ਬਿਨੁ ਨਾਮ ਨਾਨਕ ਹਾਤ॥ ਰੂਖੇ ਭੋਜਨੁ ਭੂਮਿ ਸੈਨ ਸਖੀ ਪ੍ਰਿਅ ਸੰਗਿ ਸੂਖਿ ਬਿਹਾਤ॥੨॥੩॥੪੨॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਡਾਰਉ-ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਪਲਕ-ਪਲ ਭਰ। ਕਨਿਕ-ਸੋਨਾ। ਪਾਟ-ਪੱਟ, ਰੇਸ਼ਮ। ਤਾਤ-ਪ੍ਰਯੋਜਨ। ਮੁਕਤ-ਮੋਤੀ। ਹਾਤ-(ਆਤਮਕ) ਮੋਤ। ਰੂਖੇ ਭੋਜਨ-ਰੁੱਖੀ ਰੋਟੀ। ਭੂਮਿ-ਭੁੰਜੇ। ਸੈਨ-ਸੌਣਾ। ਬਿਹਾਤ-(ਉਮਰ) ਗੁਜ਼ਰਦੀ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ
											ਵਾ	ਸ	ਰਿ	ਸ	ਸ
ਪ	-	ਮਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸਸ	ਸ	ਰ	ਗੁਗੁ	-	ਮ
ਵਾ	ਸ	ਰੋਉ	ਸ	ਅ	ਸ	ਨਿ	ਕ	ਡਾ	ਸ	ਰੋਉ	ਸੁ	ਖੁ	ਪ੍ਰਿਅ	ਸ	ਸ
ਰ	ਰ	ਸ	-	ਮ	-	ਪ	ਪ	ਨੁ	-	ਪ					
ਸੁ	ਹਾ	ਗ	ਸ	ਪ	ਸ	ਲ	ਕ	ਰਾ	ਸ	ਤ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ
											ਕ	ਸ	ਨਿ	ਸ	ਕ
ਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	-	ਮੰ
ਮੰ	ਸ	ਦ	ਰ	ਪਾ	ਟ	ਸੇ	ਜ	ਸ	ਸ	ਖੀ	ਮੋ	ਸ	ਹਿ	ਸ	ਸ
ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸ					
ਨਾ	ਸ	ਹਿ	ਸ	ਇ	ਨ	ਸਿ	ਉ	ਤਾ	ਸ	ਤ					
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਚਉਪਦੇ

ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧

ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ

ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੨੯੪)

ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਸਾਧ ਜਨਾਂ ਮਿਲਿ ਹਰਿਆ॥ ਹਉ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਸਾਧ ਜਨਾਂ ਕਉ ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਪਾਰਿ ਉਤਰਿਆ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਿਪਾ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪਨੀ ਹਮ ਸਾਧ ਜਨਾਂ ਪਗ ਪਰਿਆ॥ ਧਨੁ ਧਨੁ ਸਾਧ ਜਿਨ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨਿਆ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਪਤਿਤ ਉਧਰਿਆ॥੧॥ ਮਨੁਆ ਚਲੈ ਚਲੈ ਬਹੁ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਵਸਗਤਿ ਕਰਿਆ॥ ਜਿਉਂ ਜਲ ਤੰਤੁ ਪਸਾਰਿਓ ਬਧਕਿ ਗ੍ਰਸਿ ਮੀਨਾ ਵਸਗਤਿ ਖਰਿਆ॥੨॥ ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਸੰਤ ਭਲ ਨੀਕੇ ਮਿਲਿ ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਲੁ ਲਹੀਆ॥ ਹਉਮੈ ਦੁਰਤੁ ਗਇਆ ਸਭੁ ਨੀਕਰਿ ਜਿਉ ਸਾਬੁਨਿ ਕਾਪਰੁ ਕਰਿਆ॥੩॥ ਮਸਤਕਿ ਲਿਲਾਟਿ ਲਿਖਿਆ ਧੁਰਿ ਠਾਕੁਰਿ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨ ਉਰ ਧਰਿਆ॥ ਸਭੁ ਦਾਲਦੁ ਦੂਖ ਭੰਜ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਇਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਉਧਰਿਆ॥੪॥੧॥ ਪਦ ਅਰਥ:- ਪਗ-ਪੈਰੀ, ਚਰਨੀ। ਪਰਿਆ-ਪਿਆ ਰਹਾਂ। ਪਤਿਤ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖ। ਉਧਰਿਆ-(ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ) ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਨੁਆ-ਮਨ। ਵਸਗਤਿ-ਵਸੋ ਵਿੱਚ। ਜਲ ਤੰਤੁ-(ਮੱਛੀਆਂ ਫੜਨ ਵਾਲਾ) ਜਾਲ। ਬਧਕਿ-ਸ਼ਿਕਾਰੀ। ਗ੍ਰਸਿ-ਫੜ ਕੇ। ਮੀਨਾ-ਮੱਛੀ। ਖਰਿਆ-ਲੈ ਗਿਆ। ਭਲ-ਭਲੇ। ਨੀਕੇ-ਚੰਗੇ। ਦੁਰਤੁ-ਪਾਪ। ਨੀਕਰਿ-ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਕਾਪਰੁ-ਕੱਪੜਾ। ਲਿਲਾਟਿ-ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ। ਧੁਰਿ-ਧੁਰ ਦਰਗਾਹ ਤੋਂ। ਉਰ-ਧਿਰਦਾ। ਦਾਲਦੁ-ਗਰੀਬੀ। ਦਾਲਦੁ ਦੂਖ ਭੰਜ- ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਉਧਰਿਆ-ਪਾਰ ਲੰਘ ਗਇਆ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮੁਮ	ਰ	ਰ	ਸ	-
ਮੇ	ਰਾ	ਮਨੁ	ਸਾ	ਸ	ਧ	ਸ	ਜ	ਨਾਂ	ਮਿਲਿ	ਹ	ਰਿ	ਆ	ਸ

ਸੁ	ਰ	ਰ	ਸੁ	ਨੁ	ਰੁ	ਰੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰ	-	ਸੁ	-
ਹੁ	ਸ	ਸ	ਬਲਿ	ਬਲਿ	ਬਲਿ	ਬਲਿ	ਸਾ	ਧ	ਜ	ਨਾਂ	ਸ	ਕੁ	ਸ
ਮ	ਪ	-	ਸੰ	-	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	-	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਮਿ	ਲਿ	ਸ	ਸੰ	ਸ	ਗ	ਤਿ	ਪਾ	ਸ	ਰਿ	ਉ	ਤ	ਰਿ	ਆ
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮੁ	ਪ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਕਿ	ਸ	ਪਾ	ਸ	ਕ	ਰਹੁ	ਪ੍ਰਭ	ਅ	ਪ	ਨੀ	ਸ
ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਹ	ਮ	ਸ	ਸਾ	ਧ	ਜ	ਨਾਂ	ਪ	ਸ	ਗ	ਪ	ਰਿ	ਆ	ਸ
x			2				0			3			

ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੩੦੭-੦੮)

ਜਨ ਕੇ ਪ੍ਰਭੁ ਸੰਗੇ ਅਸਨੇਹੁ॥ ਸਾਜਨੇ ਤੂ ਮੀਤੁ ਮੇਰਾ ਗਿ੍ਹਿ ਤੇਰੈ ਸਭੁ ਕੇਹੁ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਮਾਨੁ ਮਾਂਗਉ ਤਾਨੁ ਮਾਂਗਉ ਧਨੁ ਲਖਮੀ ਸੁਤ ਦੇਹੁ॥੧॥ ਮੁਕਤਿ ਜੁਗਤਿ ਭੁਗਤਿ ਪੂਰਨ ਪਰਮਾਨੰਦ ਪਰਮ ਨਿਧਾਨ॥ ਭੈ ਭਾਇ ਭਗਤਿ ਨਿਹਾਲ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨ॥੨॥੪॥੪੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੰਗੇ-ਨਾਲ। ਅਸਨੇਹੁ-ਨੇਹੁ, ਪਿਆਰ। ਮਾਨੁ-ਇੱਜ਼ਤ। ਤਾਨੁ-ਤਾਕਤ, ਆਸਰਾ। ਲਖਮੀ-ਮਾਇਆ। ਸੁਤ-ਪੁੱਤਰ। ਮੁਕਤਿ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਖਲਾਸੀ। ਜੁਗਤਿ-ਜੀਵਨ-ਜਾਚ। ਭੁਗਤਿ-ਖੁਰਾਕ, ਭੋਜਨ। ਪਰਮਾਨੰਦ-ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਆਨੰਦ ਦਾ ਮਾਲਕ। ਨਿਧਾਨ-ਖਜ਼ਾਨਾ। ਭੈ-ਅਦਬ ਵਿੱਚ। ਭਾਇ-ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ। ਨਿਹਾਲ-ਪ੍ਰਸੰਨ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ
ਜ	ਨ	ਕੇ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਸੰ	ਗੇ	ਮਾ	ਸ	ਨੁ	ਮਾਂ	ਸ	ਗਉ	ਸ
ਮ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਅ	ਸ	ਸ	ਨੇ	ਸ	ਹੁ	ਸ	ਤਾ	ਸ	ਨੁ	ਮਾਂ	ਸ	ਗਉ	ਸ
ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗੁ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਸਾ	ਸ	ਜ	ਨੇ	ਸ	ਤੂ	ਸ	ਧ	ਨੁ	ਸ	ਲ	ਖ	ਮੀ	ਸ
ਗੁ	ਮ	ਮ	ਰ	-	ਸ	-	ਨ	ਸੰ	-	ਨੁ	-	ਪ	-
ਮੀ	ਸ	ਤੂ	ਮੇ	ਸ	ਰਾ	ਸ	ਸੁ	ਤ	ਸ	ਦੇ	ਸ	ਹ	ਸ
ਮੁ	ਪ	-	ਸੰ	-	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਗਿ੍ਹਿ	ਸ	ਸ	ਤੇ	ਸ	ਰੈ	ਸ	ਧ	ਨੁ	ਸ	ਲ	ਖ	ਮੀ	ਸ
ਗੁ	-	ਮ	ਰ	ਸ	ਸ	-	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸ
ਸ	ਸ	ਭੁ	ਕੇ	ਸ	ਹੁ	ਸ	ਸੁ	ਤ	ਸ	ਦੇ	ਸ	ਹ	ਸ
x			2		3		x			2		3	

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ

ਕਬਿਤੁ॥ ਤੁ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਪਾ:੧੦)

ਛਤ੍ਰਧਾਰੀ ਛਤ੍ਰੀਪਤਿ ਛੈਲ ਰੂਪ ਛਿਤ ਨਾਥ ਛੋਣੀ ਕਰ ਛਾਇਆ ਬਰ ਛਤ੍ਰੀਪਤਿ ਗਾਈਐ॥ ਬਿਸੁਨਾਥ ਬਿਸੁੰਭਰ ਬੇਦ ਨਾਥ ਬਾਲਾ ਕਰ ਬਾਜੀਗਰਿ ਬਾਨ ਧਾਰੀ ਬੰਧਨ ਬਤਾਈਐ॥ ਨਿਉਲੀ ਕਰਮ ਦੂਧਧਾਰੀ ਬਿਦਆਧਰ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਧਿਆਨ ਕੇ ਲਗਾਵੈ ਨੈਕ ਧਿਆਨ ਹੂੰ ਨ ਪਾਈਐ॥ ਰਾਜਨ ਕੇ ਰਾਜਾ ਮਹਾਰਾਜਨ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਐਸੇ ਰਾਜ ਛੋਡਿ ਅਉਰ ਦੂਜਾ ਕਉਨ ਧਿਆਈਐ॥੩॥੪੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਛਤ੍ਰਧਾਰੀ-ਛਤਰ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜਾ। ਛਤ੍ਰੀਪਤਿ-ਛਤਰਧਾਰੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਉਹ ਮਾਲਕ। ਛੈਲ-ਸੁੰਦਰ। ਛਿਤ ਨਾਥ-ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦਾ ਮਾਲਕ। ਛੋਣੀ-ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦਾ ਕਰਤਾ। ਬਿਸੁਨਾਥ-ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸੁਆਮੀ। ਬਿਸੰਭਰ-ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਾਲਕ। ਬੇਦ ਨਾਥ-ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਸੁਆਮੀ, ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਧਨੀ। ਬਾਲਾ ਕਰ-ਮਾਇਆ ਦਾ ਰਚਣ ਹਾਰਾ। ਬਾਜੀਗਰਿ-ਅਨੇ ਕਾਂ ਖੇਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਬਾਨ ਧਾਰੀ-ਧਨੁੱਖ ਧਾਰੀ। ਨਿਉਲੀ-ਯੋਗ ਸਾਧਨਾ। ਨੈਕ-ਰਤਾ ਭਰ, ਬੇੜਾ ਜਿੰਨਾ ਵੀ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ						ਅੰਤਰਾ					
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਪਮ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮਮ	ਪ	ਨ	ਸੰਸ	ਨ	ਸੰ
ਰਾੳ	ਜ	ਨ	ਕੇ	ਰਾ	ਜਾ	ਛਤ੍ਰ	ਧਾ	ਰੀ	ਛਤ੍ਰੀ	ਪ	ਤਿ
ਗੁਗੁ	ਗੁਗੁ	ਮਮ	ਰਰ	ਰ	ਸ	ਸੰਸ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ
ਮਹਾ	ਰਾਜ	ਨਕੇ	ਮਹਾ	ਰਾ	ਜਾ	ਛੈਲ	ਰੂ	ਪ	ਛਿਤ	ਨਾ	ਥ
ਮਪ	ਨਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਸੰਰੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਰੰਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਐਸੇ	ਰਾੳ	ਜ	ਛੋਡਿ	ਅਉ	ਰ	ਛੋਣੀ	ਕ	ਰ	ਛਾਇਆਬ	ਰ	
ਪਮ	ਨੁਨੁ	ਪ	ਗੁਮ	ਰ	ਸ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਗੁਮ	ਰ	ਸ
ਦੂਜਾ	ਕਉ	ਨ	ਧਿਆ	ਈ	ਐ	ਛਤ੍ਰੀ	ਪ	ਤਿ	ਗਾੳ	ਈ	ਐ
X			0			X			0		

(ਕਬਿਤ ਸਵੱਯੋ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਦੀਪਕ ਪੈ ਆਵਤ ਪਤੰਗ ਪ੍ਰੀਤਿ ਰੀਤਿ ਲਗਿ, ਦੀਪਕਹਿ ਮਹਾਂ ਬਿਪਰੀਤਿ ਮਿਲੇ ਜਾਰਿ ਹੈ॥ ਅਲਿ ਚਲਿ ਆਵਤ ਕਮਲ ਪਹਿ ਸਨੇਹ ਕਰਿ, ਕਮਲ ਸੰਪੁਟਿ ਬਾਂਧਿ ਪ੍ਰਾਨ ਪਰਹਾਰਿ ਹੈ। ਮਨ ਬਚ ਕ੍ਰਮ ਜਲ ਮੀਨ ਲਿਵਲੀਨ ਗਤਿ, ਬਿਛੁਰਤਿ ਰਾਖਿ ਨ ਸਕਤ ਗਹਿ ਡਾਰਿ ਹੈ॥ ਦੁਖਦਾਈ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਕੈ ਮਰੈ, ਨ ਟਰੈ, ਗੁਰ ਸਿਖ ਸੁਖਦਾਈ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਿਉ ਬਿਸਾਰਿ ਹੈ॥੩੧੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦੀਪਕ ਪੈ-ਦੀਵੇ ਤੇ। ਦੀਪਕਹਿ-ਦੀਵੇ ਦਾ। ਪਤੰਗ-ਪਤੰਗਾ। ਬਿਪਰੀਤਿ-ਉਲਟੀ ਰੀਤੀ। ਜਾਰਿ ਹੈ-ਸਾੜ ਦੇ ਦਾ ਹੈ। ਅਲਿ-ਭੋਰਾ। ਸਨੇਹ-ਪ੍ਰੇਮ। ਸੰਪੁਟਿ-(ਪੱਖੜੀਆਂ ਦੀ) ਡਬੀ। ਬਾਂਧਿ-ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ। ਪਰਹਾਰਿ ਹੈ-ਨਾਸ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਚ-ਬਾਣੀ। ਮੀਨ-ਮੱਛੀ। ਗਹਿ ਡਾਰਿ ਹੈ-ਫੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੁਟਦਾ ਹੈ। ਟਰੈ-ਟਲਦੇ। ਪ੍ਰਤੀਤਿ-ਪੂਰਨ ਭਰੋਸਾ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ								ਅੰਤਰਾ							
1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਮਮ	ਪਨੁ	ਪਪ	ਮਪ	ਨਨ	ਸੰਰੰ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨੁਪ	ਸੰਸ	ਰੰਸ	ਰੰਰੰ	ਗੁੰਮ	ਰੰਰੰ	ਸੰਸ
ਦੀਪ	ਕਪੈ	ਆਵ	ਤਪ	ਤੰਗ	ਪ੍ਰੀਤਿ	ਰੀਤਿ	ਲਗਿ	ਅਲਿ	ਚਲਿ	ਆਵ	ਤਕ	ਮਲ	ਪਹਿ	ਸਨੇਹ	ਕਰਿ
ਸੰਸ	ਨਸੰ	ਨੁਨੁ	ਮਪ	ਗੁਗੁ	ਗੁਮ	ਰਰ	ਸ	ਸੰਸ	ਰੰਸ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਗੁਗੁ	ਮਰ	ਸ
ਦੀਪ	ਕਹਿ	ਮਹਾਂ	ਬਿਪ	ਰੀਤਿ	ਮਿਲੇ	ਜਾਰਿ	ਹੈ	ਕਮ	ਲਸੰ	ਪੁਟਿ	ਬਾਂਧਿ	ਪ੍ਰਾਨ	ਪਰ	ਹਾਰਿ	ਹੈ
X				0				X				0			

(ਕਾਨੜੇ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪ ਮੂਸੇ ਕੀ ਵਾਰ ਕੀ ਧੁਨੀ) (੧੩੧੩)

ਪਉੜੀ॥ ਤੂੰ ਆਪੇ ਹੀ ਸਿਧ ਸਾਧਿਕੇ ਤੂ ਆਪੇ ਹੀ ਜੁਗ ਜੋਗੀਆ॥ ਤੂ ਆਪੇ ਹੀ ਰਸ ਰਸੀਅੜਾ ਤੂ ਆਪੇ ਹੀ ਭੋਗ ਭੋਗੀਆ॥ ਤੂ ਆਪੇ ਆਪਿ ਵਰਤਦਾ ਤੂ ਆਪੇ ਕਰਹਿ ਸੁ ਹੋਗੀਆ॥ ਸਤਸੰਗਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਧੰਨੁ ਧੰਨੋ ਧੰਨ ਧੰਨ ਧਨੋ ਜਿਤੁ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਬੁਲਗ ਬੁਲੋਗੀਆ॥ ਸਭਿ ਕਹਹੁ ਮੁਖਹੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰੇ ਹਰਿ ਬੋਲਤ ਸਭਿ ਪਾਪ ਲਹੋਗੀਆ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਿਧ-ਜੋਗ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿਚ ਪੁੱਗਾ ਹੋਇਆ ਜੋਗੀ। ਸਾਧਿਕੇ-ਜੋਗ-ਸਾਧਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਜੁਗ ਜੋਗੀਆ-ਜੋਗ ਵਿਚ ਜੁੜਨ ਵਾਲਾ। ਰਸੀਅੜਾ-ਰਸ ਲੈਣ ਵਾਲਾ। ਭੋਗ-ਮਾਇਕ ਪਦਾਰਥ। ਵਰਤਦਾ-ਮੌਜੂਦ। ਬੁਲਗ-ਸਿਫਤਿ ਸਲਾਹ ਦੇ ਬੋਲ।

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਪਉੜੀ ਮਾਤਰਾਂ-4

ਰਬਾਬੀ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਪਉੜੀ ਵਿੱਚ ਵਾਹ ਵਾਹ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਆਮ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਅੱਜ ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸ਼ੁਧ ਉਚਾਰਨ ਜਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੇ ਪੰਗਤੀਆਂ ਨਮੂਨੇ ਵਜੋਂ ਹਨ।

1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
ਗੁ	ਗੁਮ	ਰ	ਰਸ	ਰੁ	ਸ	-	ਸ	ਨੁ	ਨੁ	ਪੁ	-	-	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ
ਤੂੰ	ਆਪੇ	ਹੀ	ਸਿਧ	ਸਾਧਿਕੇ	s	ਤੂ	ਤੂ	ਆ	ਪੇ	ਵਾਹ	s	s	ਵਾਹ	ਵਾਹ	ਤੂੰ
ਨ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਪ	-	ਨੁਨੁ	ਪੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਸੁ	ਰੁ	ਸ	-	-
ਆ	ਪੇ	ਵਾਹ	s	s	ਵਾਹ	ਵਾਹ	ਤੂ	ਆ	ਪੇ	ਹੀ	ਜੁਗ	ਜੋਗੀ	ਆ	s	s

ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ ਪਉੜੀ ਮਾਤਰਾਂ-4 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਗੁ	ਗੁਮ	ਰ	ਰਸ	ਰੁ	ਸ	-	-	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	-	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਰਸ
ਤੂੰ	ਆਪੇ	ਹੀ	ਸਿਧ	ਸਾਧਿਕੇ	s	s		ਤੂ	ਆ	ਪੇ	s	s	s	ਹੀ	ਜੁਗ
ਰੁ	ਸ	-	ਸ	ਗੁ	ਗੁਮ	ਰ	ਰਸ	ਰੁ	-ਰ	ਸ	-	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	-
ਜੋਗੀਆ	s	ਤੂ	ਤੂ	ਆ	ਪੇ	s	ਹੀ	ਰਸੀ	s	ਅ	ੜਾ	s	ਤੂ	ਆ	ਪੇ
ਗੁ	ਗੁਮ	ਰ	ਰਸ	ਰੁ	ਸ	-	ਸ	ਗੁ	ਗੁਮ	ਰ	ਰਸ	ਰੁ	ਸ	-	-
s	ss	ਹੀ	ਭੋਗ	ਭੋਗੀਆ	s	ਤੂ		ਆ	ਪੇ	s	ਆ	ਪਿ	ਵਰਤ	ਦਾ	s
ਨੁ	ਨੁ	ਪ	-	ਗੁ	ਗੁਮ	ਰੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	-	ਸੁ	ਗੁ	ਗੁਮ	ਰੁ	ਰਸ
ਤੂ	ਆ	ਪੇ	s	s	ss	ਕਰਹਿ	ਸੁ	ਹੋਗੀ	ਆ	s	ਸਤ	ਸੰ	ਗਤਿ	ਸਤਿਗੁਰ	
ਰੁ	ਸੁ	-	-	ਨੁ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਰੁ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	-	-
ਧੰਨੁ	ਧੰਨੋ	ਨੋ	s	ਧੰਨੁ	ਧੰਨੁ	ਨੋ	ਜਿਤੁ	ਮਿਲਿ	ਹਰਿ	ਬੁਲ	ਗੁ	ਲੋਗੀ	ਆ	s	s
ਮੁ	ਮੁ	ਮੁ	ਮੁ	ਨੁ	ਪੁ	-	-	ਰੰ	ਰੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਪੁ	ਪ	ਪੁ
ਸਭਿ	ਕਹਹੁ	ਮੁਖਹੁ	ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਰੇ	s	s	ਹਰਿ	ਰਿ	ਰੇ	ਹਰਿ	ਬੋਲਤ	ਸਭਿ	ਪਾ	ਪਲ
ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰ	ਰਸ	ਰੁ	ਸ	-	-				
ਹੋਗੀਆ	ਪਾ	ਪਲ	ਹੋਗੀਆ	ਪਾ	ਪਲ			ਹੋਗੀਆ	s	s					
x				x				x				x			

੨੯-ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਰਾਗ ਯਮਨ ਕਲਯਾਣ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਰਨਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦੁਰਮਾਂਕੁਰੇ' ਅਨੁਸਾਰ ਯਮਨ ਕਲਯਾਣ ਰਾਗ ਸਭ ਤੀਵਰ ਸੂਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗ ਵਾਦੀ ਨ ਸੰਵਾਦੀ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੂਰ ਅਨੁਵਾਦੀ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕੋਮਲ ਮ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਰਾਤ ਦੇ ਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੰਪੂਰਨ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਰਾਗ ਹੈ ਜੋ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸਭ ਸੂਰ ਤੀਵਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ ਵਾਦੀ ਤੇ ਨ ਸੰਵਾਦੀ ਸੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕੋਮਲ ਮ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਰਾਤ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਯਮਨ ਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਅਨੁਸਾਰ 'ਸਬਹੀ ਤੀਵਰ ਸੂਰ ਜਹਾਂ ਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਸੁਹਾਏ। ਅਰੁ ਸੰਵਾਦੀ ਨਿਖਾਦਤੇ ਏਮਨ ਰਾਗ ਕਹਾਏ' ਭਾਵ ਜਿਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸਭ ਸੂਰ ਤੀਵਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ ਵਾਦੀ ਤੇ ਨ ਸੰਵਾਦੀ ਸੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਯਮਨ ਰਾਗ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਅਨੁਸਾਰ ਗ, ਰ, ਨ, ਰ, ਸ, ਗ, ਰ, ਗ, ਪ, ਮ, ਗ, ਰ, ਪ, ਰ, ਸ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਯਮਨ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗ ਵਾਦੀ ਸੂਰ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਕਲਯਾਣ/ਏਮਨ/ਯਮਨ ਦਾ ਵਰਨਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ 'ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ' ੧੫ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੨ ਠਾਠਾਂ ਤੋਂ ੭੫ ਜਨਯ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਏਮਨ ਠਾਠ ਤੋਂ ਏਮਨ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਹਿਰਦੈ ਨਾਰਾਯਣ ਦੇਵ ਨੇ 'ਹਿਰਦੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਵਿੱਚ ੧੨ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਏਮਨ ਨੂੰ ੬ਵਾਂ ਮੇਲ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠੂਲ ਨੇ 'ਚਦ੍ਰੇਦਯ' ੧੬ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ੧੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕਲਯਾਣ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕਲਯਾਣ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ਕਾਰ ਰਾਗ ਤੋਂ ਕਲਯਾਣ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ 'ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਵਿੱਚ ੨੦ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕਲਯਾਣ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕਲਯਾਣ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਕੰਠ ਨੇ 'ਰਸ-ਕੌਮੁਦੀ' ਵਿੱਚ ੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕਲਯਾਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੇਲ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਭਾਵਭੱਟ ਨੇ 'ਅਨੂਪ ਬਿਲਾਸ' ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ੭੦ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਕਲਯਾਣ ਰਾਗ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਬੋਧ' ੧੬੧੦ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੩ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕਲਯਾਣ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕਲਯਾਣ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਵਿਅੰਕਟਮੁਖੀ ਨੇ 'ਚਤੁਰਦੰਡਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾ' ਵਿੱਚ ੧੯ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕਲਿਯਾਣੀ ਮੇਲ ਜਨਕ ਤੋਂ ਕਲਿਆਣੀ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਤੁਲਾਜੀਰਾਵ ਭੌਂਸਲੇ ਨੇ 'ਸੰਗੀਤਸਾਰਾਮ੍ਰਿਤ' ੧੭੮੩ ਈ. ਵਿੱਚ ੨੧ ਜਨਕ ਮੇਲ ਮੰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਕਲਿਯਾਣੀ ਜਨਕ ਮੇਲ ਤੋਂ ਕਲਿਆਣੀ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪਟਨਾ ਦੇ ਮੁਹੰਮਦ ਰਜ਼ਾ ਨੇ 'ਨਰ੍ਯਮਾਤੇਆਸਫੀ' ੧੮੧੩ ਈ. ਵਿੱਚ ੬ ਰਾਗ ਤੇ ੩੬ ਰਾਗਨੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਤੇ ਨਟ ਰਾਗ ਤੋਂ ਕਲਯਾਣ ਤੇ ਯਮਨ ਨੂੰ ਰਾਗਨੀਆਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਕਲਯਾਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਅ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਸ਼ੁੱਧ ਸਪਤਕ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਮਧਿਅਮ ਦੀ ਥਾਂ ਤੀਵਰ ਮਧਿਅਮ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਕਲਯਾਣ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸਵਰ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਾਲ ਕਲਯਾਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰਸ ਭਰਪੂਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਰਚਾਰਿਆ ਤੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰਾਗ ਯਮਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਨ ਹੋਣ ਲਗ ਪਿਆ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮੀਰ ਖੁਸਰੋ ਨੇ ਕਲਯਾਣ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਿਆਂਦਾ ਤੇ ਮਧਿਅਮ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੋ ਰੀਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤਾ ਨੁ ਰ ਗ, ਮ ਗ ਰ ਗ, ਗ ਮ ਗ ਰ, ਨੁ ਰ ਸ। ਸ਼ੁੱਧ ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾ ਹੀ ਗ ਮ ਪ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ ਮ ਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਦਾ ਨਾਮ ਯਮਨ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਯਮਨ ਕਲਯਾਣ ਤੇ ਜੈਮਨੀ ਕਲਯਾਣ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਆਪਣਾ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਲਯਾਣ ਰਾਗ ਦਾ ਜੋ ਅਸਲ ਸਰੂਪ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਕ੍ਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਮਾਲਿਕਾ ਭਾਗ-੨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਈ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ ਤੇ ਰਾਗ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਯਮਨ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਗ ਕਲਯਾਣ ਜਾਂ ਰਾਗ ਯਮਨ ਜਾਂ ਏਮਨ ਇੱਕੋ ਹੀ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ। ਮਧਿਅਮ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਵਿਵਾਦੀ ਸਵਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਅੱਜ ਦੇ ਮਹਾਨ ਗਾਇਕ ਪੰਡਤ ਭੀਮ ਸੇਨ ਜੋਸ਼ੀ ਜੀ ਦਾ ਐਚ.ਐਮ.ਵੀ. ਵਲੋਂ ਰਾਗ ਯਮਨ ਕਲਿਆਣ ਦੀ ਆਡੀਓ ਰੀਕਾਰਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਝਪਤਾਲ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਵਿੱਚ 'ਏ ਪਿਆ ਬਿਨ ਕੈਸੇ ਤਰੋਗੇ' ਬੰਦਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਨਾਲ ਮਧਿਅਮ ਸ਼ੁੱਧ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਬੰਦਸ਼ 'ਅਰੀ ਏ ਰੀ ਆਲੀ ਪਿਆ ਬਿਨ' ਤੀਨ ਤਾਲ ਦਰੁਤ ਲੈਅ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੀਨਾ-ਬਾ-ਸੀਨਾ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਬੰਦਸ਼ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ ਪਰ ਕੈਸਟ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਤੇ ਰਾਗ ਯਮਨ ਕਲਯਾਣ ਹੈ। ਜੋ ਕਲਯਾਣ ਬਾਟ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਰਾਗ ਕਲਯਾਣ ਜੋ ਇਸਦਾ ਆਖ਼ਿਯ ਰਾਗ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਹੀ ਮੰਨਣਾ ਠੀਕ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਚੌਧਰੀ ਦੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਯਮਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਮ ਕਲਯਾਣ ਹੀ ਸੀ ਸੁਧ ਕਲਯਾਣ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਲਯਾਣ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਰਾਗ ਯਮਨ ਦੇ ਚਾਰ ਸਰੂਪ ਮੰਨੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ ਗ, ਸੰਵਾਦੀ ਨ ਤੇ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ ੭ ਤੋਂ ੧੦ ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੈ। ਆਰੋਹ - ਨੁ ਰ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਮ ਗ ਰ ਸ। ਦੂਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਔੜਵ - ਵਕਰ ਸ਼ਾੜਵ, ਵਾਦੀ ਗ ਸੰਵਾਦੀ ਧ, ਸਮਾਂ ਰਾਤ ੭ ਤੋਂ ੧੦ ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਪ ਧ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ - ਸੰ ਧ ਪ ਗ ਮ ਗ ਰ ਸ। ਤੀਜੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ, ਵਾਦੀ ਗ ਸੰਵਾਦੀ ਧ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ ੭ ਤੋਂ ੧੦ ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਪ ਧ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਗ ਰ ਸ। ਯਮਨ ਦੇ ਚੌਥੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਵਕਰ-ਔੜਵ, ਵਾਦੀ ਪ, ਸੰਵਾਦੀ ਸ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ੭ ਤੋਂ ੧੦ ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਪ ਸੰ ਧ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਧ ਪ ਗ ਰ ਸ। ਸ਼੍ਰੀ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਯਮਨ ਕਲਯਾਣ ਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਖ

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਰ, ਸਮਾਂ ਰਾਤ ੭ ਤੋਂ ੧੧-੩੦ ਵਜੇ ਤੱਕ ਦਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਪ ਮ ਗ ਮ ਗ ਪ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਮ ਗ ਮ ਗ ਰ ਸ। ਇੱਥੇ ਸ਼ੁਧ ਮ ਸਵਰ ਗ ਤੋਂ ਘਿਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ੁਧ ਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਯਮਨ ਤੇ ਯਮਨ ਕਲਿਯਾਣ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਪ ਮ ਗ ਮ ਗ ਰ, ਗ ਪ ਸੰ ਧ ਸੰ ਰੰ ਸੰ ਯਮਨ ਕਲਿਯਾਣ ਦੀਆਂ ਇਹ ਸਵਰ ਸੰਗਤੀਆਂ ਦਾ ਅੱਜ ਯਮਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਯਮਨ ਤੇ ਯਮਨ ਕਲਿਯਾਣ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਉਹ ਸ਼ੁਧ ਮਧਿਅਮ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨੂੰ ਸਪੱਰਸ਼ ਸਵਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

ਰਾਗ ਕਲਿਯਾਣ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਵਿਦਵਾਨ ਇੱਕ-ਮੱਤ ਹਨ। ਰਾਗ ਦਾ ਚਲਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਮੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਚਮ ਸਵਰ ਨੂੰ ਵੀ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਵਰਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਨ ਰ ਗ, ਮ ਪ ਮ ਧ ਨ ਸੰ। ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਨ ਰ ਗ, ਪ ਰ ਸ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਭ ਦਾ ਲਗਾਉ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮ ਗ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੀਂਡ ਦੁਆਰਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਚਲਨ ਮੱਧ, ਮੰਦਰ ਤੇ ਤਾਰ ਤਿੰਨਾਂ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਾਇਨ ਵਾਦਨ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ੈਲੀ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਰਾਗ ਠੀਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ, ਭਜਨ, ਗਜ਼ਲਾਂ ਤੇ ਵਾਦਨ ਧੁਨਾਂ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਆਮ ਗਾਈਆਂ ਵਜਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਗੀਤ ਸਾਧਕ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਕਲਿਆਨ ਦੇ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਖੂਬ ਰਿਆਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਲੀਅਰ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸੁਆਮੀ ਸ਼ੰਕਰ ਰਾਉ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਯਮਨ ਰਾਗ ਦਾ ਗਾਇਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯਮਨ ਰਾਗ ਦੀ ਜੀਵਨ ਭਰ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਾਧਨਾ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗਾਇਣ ਦੁਆਰਾ ਉਜਾਗਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਾਂਗਾ। ਕਲਿਯਾਣ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਾਮ ਕਲਿਯਾਣ, ਪੂਰੀਆ ਕਲਿਯਾਣ, ਸ਼ੁੱਧ ਕਲਿਯਾਣ, ਭੂਪਾਲੀ ਕਲਿਯਾਣ, ਹੇਮ ਕਲਿਯਾਣ, ਜੈਤ ਕਲਿਯਾਣ ਆਦਿ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੨੯ ਅਨੁਸਾਰ ਕਲਿਆਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ 'ਗਉਰਾ ਅਉ ਕਾਨਰਾ ਕਲਾਨਾ'। ਤਨਕ, ਕਮੇਦ, ਗੌੜ ਮਿਲ ਕੇ ਦੀਪਕ ਦੀ ਛਾਇਆ ਸਮੇਤ ਕਲਿਆਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮਤਾਂ ਜੇਹਾ ਕੁ ਹਨੂਮਾਨ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਖੋਜ ਪੰਨਾ ੩੯ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਮੇਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕਲਿਯਾਨ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਰਾਗਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈ। ਤਨਕ ਕਮੇਦ ਗੌੜ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕਲਿਯਾਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਰਾਂ/ਚੌਦਾਂ ਭੇਦ ਹਨ। ਸ਼ੁਧ ਕਲਿਯਾਣ, ਏਮਨ ਕਲਿਯਾਣ, ਭੂਪ ਕਲਿਯਾਣ, ਪੂਰੀਆ ਕਲਿਯਾਣ ਆਦਿ। ਪਾਸਟਕ ਮੱਤ ਤੇ 'ਬੁੱਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਰਪਣ' ਵਿੱਚ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਕਲਿਯਾਣ ਬਾਟ ਦੇ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਗਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹਨ, ਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ

ਤੇ ਧੈਵਤ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਅਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਪ ਧ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਪ ਮੰ ਗ ਰ ਸ। ਵੈਸੇ ਅੱਜ ਇਹ ਸਰੂਪ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਕਲਯਾਣ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਨੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਵਿਚ ਅੱਜ ਦਾ ਕਲਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ, ਗ ਵਾਦੀ ਤੇ ਨ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ, ਮੰ ਪ, ਧ, ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ, ਪ ਮੰ ਗ, ਰ ਸ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਂਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨ ਪੰ. ੧੭੭ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਕਲਯਾਣ ਹੈ ਤੇ ਫ਼ਾਰਸੀ ਵਿੱਚ ਯਮਨ ਹੈ। 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਕਲਯਾਣ ਨੂੰ ਦੀਪਕ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅੱਜ ਇਹ ਕਲਿਆਣ ਬਾਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਰਾਗ ਹੈ। ਰਾਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਗਾਇਨ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੨੩ ਸ਼ਬਦ ਰਚਿਤ ਹਨ। ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਅਪਰੁੰਚ ਤੇ ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਕੇਵਲ ਭੂਪਾਲੀ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਨ ਰ ਗ, ਮੰ ਪ, ਧ, ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ, ਪ, ਮੰ ਗ, ਰ ਸ। ਪਕੜ- ਨ ਰ ਗ, ਰ ਸ, ਪ ਮੰ ਗ, ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ', ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ', ਪ੍ਰਿੰ. ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ, ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ', ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ', ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਨੇ ਕਲਿਆਨ ਦਾ ਅੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ, ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਨੂੰ ਉਨੱਤੀਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰੂ-ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪੰਨਾ ੧੩੧੯ ਤੋਂ ੧੩੨੬ ਤੱਕ ਅੰਕਤ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮ:੪ ਦੇ ੧੩ ਤੇ ਮ:੫ ਦੇ ੧੦ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਕਲਿਆਨੁ ਭੋਪਾਲੀ ਮਹਲਾ ੪ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਪੰਨਾ ੧੩੨੧ ਤੇ ਅੰਕਤ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਣ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ 'ਬਿਨ ਕਰਤਾਰ ਨ ਕਿਰਤਮ ਮਾਨੇ' ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਰਚਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਤੇ ਕਲਿਆਨੁ ਭੋਪਾਲੀ।

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਕਲਿਆਨ	ਬਾਟ-ਕਲਿਆਨ	ਸਵਰ-ਮਧਿਅਮ ਤੀਵਰ ਹੋਰ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ,
ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਤੀ-ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ		ਵਾਦੀ-ਗੰਧਾਰ ਸੰਵਾਦੀ-ਨਿਸ਼ਾਦ
ਸਮਾਂ-ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ		ਆਰੋਹ-ਸ, ਨ ਰ ਗ, ਮੰ ਪ, ਮੰ ਧ ਨ ਸੰ ਜਾਂ
ਸ ਰ ਗ, ਮੰ ਪ, ਧ ਨ ਸੰ।		ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਮੰ ਗ ਰ ਸ।
ਮੁੱਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ) - ਨ ਰ ਗ, ਰ ਮੰ ਗ, ਪ ਮੰ ਗ ਰ, ਨ ਰ ਸ।		

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਨੁ ਸ ਨੁ, ਨੁ ਧੁ ਨੁ ਸ, ਧੁ ਨੁ ਰ ਸ, ਨੁ ਰ ਗ, ਰ ਸ, ਨੁ ਸ ਨੁ ਧੁ ਪੁ, ਮੁ ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਪੁ, ਮੁ ਧੁ ਪੁ, ਮੁ ਧੁ ਨੁ, ਮੁ ਧੁ ਨੁ ਸ ਨੁ, ਧੁ ਪੁ, ਪੁ ਮੁ ਧੁ ਪੁ, ਨੁ ਧੁ ਪੁ, ਸ ਨੁ ਧੁ ਪੁ, ਮੁ ਧੁ ਨੁ ਸ, ਨੁ ਰ ਸ, ਨੁ ਰ ਗ, ਰ ਗ, ਰ ਗ ਮ ਗ, ਰ ਗ ਰ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ, ਮ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਗ ਪ ਮ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਗ ਮ ਰ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਰ ਸ, ਨੁ ਰ ਸ।

ਨੁ ਰ ਗ, ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਪ ਮ ਧ ਪ, ਮ ਧ ਨ ਧ ਪ, ਮ ਧ ਮ ਨ - ਧ ਪ, ਮ ਧ ਨ ਸੰ ਨ - ਧ ਪ, ਮ ਧ ਪ, ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਮ ਧ ਨ ਸੰ, ਨ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਮ ਧ ਨ ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਮ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਗ ਮ ਰ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਰ ਮ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ, ਨੁ ਰ ਸ।

ਗ ਮ ਪ, ਮ ਧ ਨ, ਨ ਧ ਪ, ਪ ਪ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਰੰ ਗੰ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਰੰ ਗੰ, ਗੰ ਮੰ ਗੰ, ਗੰ ਮੰ ਪੰ, ਮੰ ਧੰ ਪੰ, ਮੰ ਪੰ ਗੰ ਮੰ ਗੰ, ਰੰ ਗੰ ਮੰ ਗੰ ਰੰ, ਨ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਮ ਨ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਪ ਧ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ, ਨੁ ਰ ਸ।

(ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਲਾ ੫)

(੧੩੫੮)

ਹੇ ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਥ ਗੋਬਿੰਦਹ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਜਗਦ ਗੁਰੋ॥ ਹੇ ਸੰਸਾਰ ਤਾਪ ਹਰਣਹ ਕਰੁਣਾ ਮੈ ਸਭ ਦੁਖ ਹਰੇ॥ ਹੇ ਸਰਣਿ ਜੋਗ ਦਯਾਲਹ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਮਯਾ ਕਰੇ॥ ਸਰੀਰ ਸੁਸਥ ਖੀਣ ਸਮਏ ਸਿਮਰੰਤਿ ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਦਾਮੋਦਰ ਮਾਧਵਹ॥੫੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਥ-ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ। ਨਿਧਾਨ-ਖਜ਼ਾਨੇ। ਜਗਦ ਗੁਰੋ-ਜਗਤ ਦੇ ਗੁਰੂ। ਤਾਪ ਹਰਣਹ-ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਕਰੁਣਾ ਮੈ-ਤਰਸ-ਸਰੂਪ ਪੁਤ੍ਰ। ਹਰੇ-ਦੂਰ ਕਰੇ। ਦਯਾਲਹ-ਦਯਾ ਦੇ ਘਰ। ਮਯਾ-ਮੋਹਰ। ਸੁਸਥ-ਅਰੋਗ। ਖੀਣ-ਨਾਸ। ਦਾਮੋਦਰ ਮਾਧਵਹ-ਪਰਮਾਤਮਾ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਸ	ਨੁਸਨੁਧੁ	ਨੁਰਗ-	ਮਮਗਮ	ਗਮਪ-	ਰਰਸ-	ਨੁਰਗ-	ਰਸ	-----	ਗਮਪਪ	ਮਧਨ-	ਨਧਪ
ਗੁਰੁ	ਹੇਸਪ੍ਰਾਣ	ਨਾਸਥ	ਗੋਬਿੰਦਹ	ਕ੍ਰਿਪਾ	ਨਿਧਾਨ	ਜਗਦ	ਗੁਰੇ	ssss	ਹੇਸੰਸਾਰ	ਤਾਸਪ	ਹਰਣਹ
ਸੰਸੰਨਧ	ਧਧਪ	ਗਮਪ-	ਰ-ਸ-	ਗਮਗਰ	ਸਰਸ-	ਗਮਪ	ਨਨਧਪ	ਮਧਨ-	ਸੰਸੰਮਧ	ਨ-ਸੰਸੰ	ਮਧਨ-
ਕਰੁਣਾਮੈ	ਸਭਦੁਖ	ਹਰੇ	ssss	ਹੇਸਰਣਿ	ਜੋਗ	ਦਯਾਲਹ	ਦੀਨਾਨਾਥ	ਮਸਯਾ	ਕਰੇਮ	ਯਾਕਰੇ	ਮਸਯਾ
ਸੰਸੰ	ਨਰੰਗ-	ਰੰ-ਸੰਸੰ	ਨਸੰਨ-	ਧ-ਪ	ਮਧਨਧ	ਪ-ਧਪ	ਮੰਗ	ਰਗਰਰ	ਸਨੁਰਸ	ਸਨੁਰਸ	ਸਨੁਰਸ
ਕਰੇ	ਸਰੀਰ	ਸੁਸਥ	ਖੀਣ	ਸਸਮਏ	ਸਿਮਰੰਤਿ	ਨਾਸਨਕ	ਰਾਮ	ਦਾਮੋਦਰ	ਮਾਧਵਹ	ਮਾਧਵਹ	ਮਾਧਵਹ
ਗਰਸਸ											
ਵਾਹਿਗੁਰੁ											
x	0		2		0		3		4		

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨੁ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੧ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੩੨੧)
 ਹਮਾਰੈ ਏਹ ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ॥ ਅਲਿ ਮਕਰੰਦ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ ਮਨੁ ਫੇਰਿ ਫੇਰਿ ਰੀਝੈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥
 ਆਨ ਜਲਾ ਸਿਉ ਕਾਜੁ ਨ ਕਛੁਐ ਹਰਿ ਬੁੰਦ ਚਾਤ੍ਰਕ ਕਉ ਦੀਜੈ॥੧॥ ਬਿਨੁ ਮਿਲਬੇ ਨਾਹੀ ਸੰਤੋਖਾ
 ਪੇਖਿ ਦਰਸਨੁ ਨਾਨਕੁ ਜੀਜੈ॥੨॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਕੀਜੈ-ਕਰੇ। ਅਲਿ-ਭੋਰਾ। ਮਕਰੰਦ-ਫੁੱਲ ਦਾ ਰਸ। ਕਮਲ-ਕੋਲ ਫੁੱਲ। ਰੀਝੈ-ਲਪਟਿਆ ਰਹੇ। ਆਨ-ਹੋਰ ਹੋਰ। ਜਲਾ ਸਿਉ-
 ਪਾਣੀਆਂ ਨਾਲ। ਕਾਜੁ-ਕਾਰਜ। ਕਛੁਐ-ਕੋਈ ਭੀ। ਚਾਤ੍ਰਕ-ਪਪੀਹਾ। ਸੰਤੋਖਾ-ਸ਼ਾਂਤੀ। ਪੇਖਿ-ਵੇਖ ਕੇ। ਜੀਜੈ-ਜੀਉਂਦਾ ਰਹੇ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪੁਨ	ਧਨ	ਪ	-	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਮੰ
								ਹੁS	ਮਾS	ਰੈ	S	ਏ	S	ਹ	S
ਗ	ਗ	ਗਮੰ	ਪ	ਰ	-	ਸ	-	ਨੁ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਮੰ	ਪ
ਕਿ	ਰ	ਪਾS	S	ਕੀ	S	ਜੈ	S	ਅ	ਲਿ	ਮ	ਕ	ਰੰ	S	ਦ	S
ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	-	ਸੰ	-	ਨਪੁ	ਨ	ਪ	-
ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਸਿ	ਉ	ਮ	S	ਨੁ	S	ਫੇS	S	ਰਿ	S
ਮੰ	ਪ	ਗ	ਮੰ	ਗਮੰ	ਗਰ	ਨੁਰ	ਸ-								
ਫੇ	S	ਰਿ	S	ਰੀS	SS	ਝੈS	SS								
X				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਪ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
								ਆ	S	ਨ	S	ਜ	ਲਾ	ਸਿ	ਉ
								ਮੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	-	ਧਨ	ਪ
ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨਪੁ	ਨਪੁ	ਮੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਫੁੰ	S	ਦS	S
ਕਾ	ਜੁ	ਨ	S	ਕ	ਫੁ	ਐS	SS	ਹ	S	ਰਿ	S				
ਗ	ਰੁਰ	ਗਮੰ	ਪੁਪੁ	ਰ	-	ਗਰ	S								
ਚਾ	ਤ੍ਰਿ	ਕS	ਕਉ	ਦੀ	S	ਜੈS	S								
X				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਰ ਗਰ ਨੁਰ ਗਮੰ ਪਮੰ ਗਰ ਨੁਰ ਸ-
- 2) ਨੁਰ ਗਮੰ ਪਧ ਮੰਪੁ ਗਮੰ ਗਰ ਨੁਰ ਸ-
- 3) ਗਮੰ ਪਨ ਧਪ ਮਪੁ ਗਮੰ ਪਮੰ ਗਰ ਸ-
- 4) ਨੁਰ ਗਮੰ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪੁ ਮਗ ਮਗ ਰਸ
- 5) ਮਧ ਨਸੰ ਨਧ ਪਮ ਗਮੰ ਪਮ ਗਰ ਸ-
- 6) ਪਨ ਧਪੁ ਮਪੁ ਗਮੰ ਨਨ ਧਪੁ ਮਗ ਰਸ
- 7) ਨੁਰ ਗਰ ਨੁਰ ਗਮੰ ਗਰ ਨੁਰ ਗਮੰ ਪਮ ਗਰ ਨੁਰ ਗਮੰ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪੁ ਮਗ ਰਸ
- 8) ਨੁਰ ਗਮੰ ਗਰ ਸ- ਗਮੰ ਪਧ ਪਮ ਗ- ਮਧ ਨਸੰ ਨਧ ਪ- ਗਮੰ ਗਰ ਨੁਰ ਸ-
- 9) ਨੁਰ ਗਗ ਰਗ ਰਸ ਗਮੰ ਪਪੁ ਮਪੁ ਮਗ ਨਨ ਧਪੁ ਮਪੁ ਮਗ ਰਗ ਮਪੁ ਰਰ ਸ-
- 10) ਗਮੰ ਪਮ ਗਮੰ ਪਧ ਪਮ ਗਮੰ ਪਧ ਨਧ ਪਮ ਗਮੰ ਪਧ ਨਸੰ ਨਧ ਪਮ ਗਰ ਸ-

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ ਕਰਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪੂਰੀ ਆਵਰਤ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਨਾਲ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- 3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 12 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਮ ਤੋਂ ਦੇ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 4) 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨੁ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੩੨੩)

ਹਰਿ ਚਰਨ ਸਰਨ ਕਲਿਆਨ ਕਰਨ॥ ਪ੍ਰਭ ਨਾਮੁ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨੇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਜਪਿ ਨਿਸੰਗ ਜਮਕਾਲੁ ਤਿਸੁ ਨ ਖਾਵਨੇ॥੧॥ ਮੁਕਤਿ ਜੁਗਤਿ ਅਨਿਕ ਸੂਖ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਲਵੈ ਨ ਲਾਵਨੇ॥ ਪ੍ਰਭ ਦਰਸ ਲੁਬਧ ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਬਹੁੜਿ ਜੋਨਿ ਨ ਧਾਵਨੇ॥੨॥੭॥੧੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਕਲਿਆਨ-ਸੁੱਖ। ਪਤਿਤ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ। ਪਾਵਨੇ-ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਨਿਸੰਗ-ਝਾਕਾ ਲਾਹ ਕੇ। ਜਮਕਾਲੁ-ਮੌਤ। ਲਵੈ ਨ ਲਾਵਨੇ-ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਲੁਬਧ-ਪ੍ਰੇਮੀ। ਧਾਵਨੇ-ਭਟਕਣਾ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਨੁ	ਸ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਰ	ਗ	ਰ
								ਹ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਨ
ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਨੁ	ਰ	ਗ	-	ਮ	ਧ	ਪ	-
ਕ	ਲਿ	ਆ	ਨ	ਕ	ਰ	ਨ	s	ਪੁ	s	ਭ	s	ਨਾ	s	ਮੁ	s
ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ						
ਪ	ਤਿ	ਤ	s	ਪ	ਵ	ਨੋ	s								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

ਸ	ਸ	-	ਸ	ਨ	ਰ	ਸ	-	ਪ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	-
ਜ	ਪਿ	s	ਨਿ	ਸ	s	ਗ	s	ਸਾ	s	ਧ	s	ਸ	s	ਗਿ	s
ਨ	-	ਧ	ਪ	ਨ	ਰ	ਸ	-	ਨ	ਰ	ਗ	ਰ	ਨ	ਰ	ਸ	ਸ
ਖਾ	s	s	ਵ	ਮ	ਪ	ਗ	ਸ	ਜ	ਮ	ਕਾ	ਲੁ	ਤਿ	ਸੁ	s	ਨ
x				ਨੋ	ss	ss	s	0				3			

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੪॥

(੧੩੨੦-੨੧)

ਹਮਰੀ ਚਿਤਵਨੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨੈ॥ ਅਉਰੁ ਕੋਈ ਨਿੰਦ ਕਰੈ ਹਰਿ ਜਨ ਕੀ ਪ੍ਰਭੁ ਤਾ ਕਾ ਕਹਿਆ
ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਮਾਨੈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਅਉਰ ਸਭ ਤਿਆਗਿ ਸੇਵਾ ਕਰਿ ਅਚੁਤ ਜੇ ਸਭ ਤੇ ਉਚ
ਠਾਕੁਰੁ ਭਗਵਾਨੈ॥ ਹਰਿ ਸੇਵਾ ਤੇ ਕਾਲੁ ਜੋਹਿ ਨ ਸਾਕੈ ਚਰਨੀ ਆਇ ਪਵੈ ਹਰਿ ਜਾਨੈ॥੧॥ ਜਾ ਕਉ
ਰਾਖਿ ਲੇਇ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਾ ਕਉ ਸੁਮਤਿ ਦੇਇ ਪੈ ਕਾਨੈ॥ ਤਾ ਕਉ ਕੋਈ ਅਪਰਿ ਨ ਸਾਕੈ ਜਾ ਕੀ
ਭਗਤਿ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਮਾਨੈ॥੨॥ ਹਰਿ ਕੇ ਚੋਜ ਵਿਭਾਨ ਦੇਖੁ ਜਨ ਜੋ ਖੋਟਾ ਖਰਾ ਇਕ ਨਿਮਖ ਪਛਾਨੈ॥
ਤਾ ਤੇ ਜਨ ਕਉ ਅਨਦੁ ਭਇਆ ਹੈ ਰਿਦ ਸੁਧ ਮਿਲੇ ਖੋਟੇ ਪਛੁਤਾਨੈ॥੩॥ ਤੁਮ ਹਰਿ ਦਾਤੇ ਸਮਰਥ
ਸੁਆਮੀ ਇਕੁ ਮਾਗਉ ਤੁਝ ਪਾਸਹੁ ਹਰਿ ਦਾਨੈ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਦੀਜੈ ਸਦ ਬਸਹਿ
ਰਿਦੈ ਮੋਹਿ ਹਰਿ ਚਰਾਨੈ॥੪॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਚਿਤਵਨੀ-ਸੋਚ। ਇਕੁ ਤਿਲੁ-ਰਤਾ ਭਰ ਭੀ। ਅਚੁਤ-ਅਥਿਨਾਸੀ। ਪੈ ਕਾਨੈ-ਕੰਨ ਵਿੱਚ। ਚੋਜ-ਕੋਤਕ,
ਤਮਾਸ਼ੇ। ਵਿਭਾਨ-ਅਸਚਰਜ। ਰਿਦ ਸੁਧ-ਬੁੱਧ ਹਿਰਦੇ ਵਾਲੇ। ਚਰਾਨੈ-ਚਰਨ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਰ	ਰ
								ਹ	ਮ	ਰੀ	s	ਚਿ	ਤ	ਵ	ਨੀ
ਗ	ਗ	ਪੁ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਨੁ	ਰ	ਗ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	-
ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਜਾ	s	ਨੈ	s	ਅਉ	ਰੁ	ਕੇ	ਈ	ਨਿੰ	s	ਦ	s
ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-
ਕ	ਰੈ	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਨ	ਕੀ	s	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਤਾ	ਕਾ	ਕ	ਹਿ	ਆ	s
ਮ	ਗ	ਰ	ਰ	ਗੁ	ਗੁ	ਨੁ	ਸ								
ਇ	ਕੁ	ਤਿ	ਲੁ	ਨ	ਹੀ	ਮਾ	ਨੈ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	-
								ਅਉ	ਰ	ਸ	ਭ	ਤਿ	ਆ	ਗਿ	s
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ
ਸੇ	ਵਾ	ਕ	ਰਿ	ਅ	ਚੁ	ਤ	s	ਜੋ	ਸ	ਭ	ਤੇ	ਉ	s	ਚ	s
ਗ	ਰ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਸ								
ਠਾ	s	ਕੁ	ਰੁ	ਭ	ਗ	ਵਾ	ਨੈ								
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

(ਸਵਯੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਬਾਕ੍ ਮਹਲਾ ੫)

(੧੩੮੮)

ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਸਿਵ ਛੰਦ ਮੁਨੀਸੁਰ ਰਸਕਿ ਰਸਕਿ ਠਾਕੁਰ ਗੁਨ ਗਾਵਤਾ॥ ਇੰਦ੍ਰ ਮੁਨਿੰਦ੍ਰ ਖੋਜਤੇ ਗੋਰਖ ਧਰਣਿ ਗਗਨ ਆਵਤ ਫੁਨਿ ਧਾਵਤਾ॥ ਸਿਧ ਮਨੁਖੁ ਦੇਵ ਅਰੁ ਦਾਨਵ ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਤਾ ਕੇ ਮਰਮੁ ਨ ਪਾਵਤਾ॥ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਭਗਤੀ ਹਰਿ ਜਨ ਤਾ ਕੈ ਦਰਸਿ ਸਮਾਵਤਾ॥ ਤਿਸਹਿ ਤਿਆਗਿ ਆਨ ਕਉ ਜਾਚਹਿ ਮੁਖ ਦੰਤ ਰਸਨ ਸਗਲ ਘਸਿ ਜਾਵਤਾ॥ ਰੇ ਮਨ ਮੂੜ ਸਿਮਰਿ ਸੁਖਦਾਤਾ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਤੁਝਹਿ ਸਮਝਾਵਤਾ॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ - ਬ੍ਰਹਮਾ ਵਰਗੇ। ਸਿਵ-ਸਿਵ ਜੀ। ਛੰਦ-ਵੇਦ। ਮੁਨੀਸੁਰ-ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮੁਨੀ। ਰਸਕਿ-ਰਸ ਲੈ ਲੈ ਕੇ। ਮੁਨਿੰਦ੍ਰ-ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮੁਨੀ। ਧਰਣਿ-ਧਰਤੀ। ਗਗਨ-ਆਕਾਸ਼। ਫੁਨਿ-ਫਿਰ। ਧਾਵਤ-ਏੜਦੇ ਹਨ। ਦੇਵ-ਦੇਵਤੇ। ਦਾਨਵ-ਰਾਖਸ਼। ਮਰਮੁ-ਭੇਦ। ਜਨ-ਦਾਸ। ਜਾਚਹਿ-ਮੰਗਦੇ ਹਨ। ਦੰਤ-ਦੰਦ। ਰਸਨ-ਜੀਭ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਨੀ	ਧੁ	ਨੁ	ਰ
												ਰੇ	s	ਮ	ਨ
ਗ	-	ਰ	ਗ	ਪ	ਮਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਪ	-	ਗ	ਮ
ਮੂ	s	ੜ	s	ਸਿ	ਮਰਿ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	s	ਤਾ	s	ਨਾ	s	ਨ	ਕ
ਪ	ਧ	ਪ	-	ਨ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ				
ਦਾ	s	ਸ	s	ਤੁ	ਝਹਿ	ਸ	ਮ	ਝਾ	ss	ਵs	ਤ				
x				2				0				3			
								ਅੰਤਰਾ							
												ਪੁਪ	ਪ	ਧ	ਪ
												ਬ੍ਰੁ	ਮਾ	ਇ	ਕ
ਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	-
ਸਿ	s	ਵ	s	ਛੰ	s	ਦ	s	ਮੁ	ਨੀ	ਸੁ	ਰ	ਰ	ਸ	ਕਿ	s
ਧ	ਧ	ਪ	-	ਮ	ਗਗ	ਰ	ਗ	ਰਗ	ਰਮ	ਗਰ	ਸ				
ਰ	ਸ	ਕਿ	s	ਠਾ	ਕੁਰ	ਗੁ	ਨ	ਗਾ	s	ss	ਵs	ਤ			
x				2				0				3			

(ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੪) ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ।

(੧੪੨੨)

ਜਿਨਾ ਪਿਰੀ ਪਿਆਰੁ ਕਿਉ ਜੀਵਨਿ ਪਿਰ ਬਾਹਰੇ॥ ਜਾਂ ਸਹੁ ਦੇਖਨਿ ਆਪਣਾ ਨਾਨਕ ਬੀਵਨਿ ਭੀ ਹਰੇ॥੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਬਾਹਰੇ-ਬਾਝੇ। ਬੀਵਨਿ-ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰੇ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਨ	ਨ	ਧੁਪ	ਗ	ਰ	ਸ	-	ਰ
								ਜਿ	ਨਾ	ss	ਪਿ	s	ਰੀ	s	s

ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਰ	-	ਸ	-	ਨ	ਰ	ਗ	-	ਰ	ਗ	ਰ	ਗ
ਪਿ	ਆ	s	s	ਰੂ	s	s	s	ਕਿ	ਉ	s	s	s	ਜੀ	ਵ	ਨਿ
ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧੁਪ	ਮ	ਨ	ਧੁਪ	ਮੰਗ	ਰਸ								
ਪਿs	ss	ਰs	s	ਬਾ	ਹs	ਰੇs	ss								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧ	ਪਨ	ਧਨ	ਪ	ਮੰਗ	-	ਮ	ਧ	ਨ
ਆ	s	ਪ	s	ਟਾs	ss	ss	s	ਜਾਂs	ss	ਸ	ਰੂs	s	ਦੇ	ਖ	ਨਿ
ਪਨ	ਧੁਪ	ਮੁਪ	ਪੁਮ	ਗਮ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ	ਨ	ਧ	ਨਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ
ਭੀs	ss	ss	ss	ਹs	ss	ਰੇs	s	ਨਾ	s	ਨs	ਕ	ਬੀ	ss	ਵ	ਨਿ
x				2				0				3			

ਤੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਸੁੱਯੋ॥ (ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ:੧੦)

ਦੀਨਨ ਕੀ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ਕਰੈ ਨਿਤ ਸੰਤ ਉਬਾਰ ਗਨੀਮਨ ਗਾਰੈ॥ ਪੱਛ ਪਸੂ ਨਗ ਨਾਗ ਨਰਾਧਪ ਸਰਬ ਸਮੈ ਸਭ ਕੋ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੈ॥ ਪੇਖਤ ਹੈ ਜਲ ਮੈ ਥਲ ਮੈ ਪਲ ਮੈ ਕਲਿ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਰਮ ਬਿਚਾਰੈ॥ ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਦਇਆ ਨਿਧਿ ਦੇਖਨ ਦੇਖਤ ਹੈ ਪਰ ਦੇਤ ਨ ਹਾਰੈ॥੧॥੨੪੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਦੀਨਨ-ਗਰੀਬਾਂ। ਗਨੀਮਨ-ਵੈਰੀ। ਗਾਰੈ-ਨਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੱਛ-ਪੰਛੀ। ਨਗ-ਪਹਾੜ। ਨਾਗ-ਸੱਪ। ਨਰਾਧਪ- ਰਾਜੇ। ਪੇਖਤ-ਪਾਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਲਿ-ਕਲਿਜੁਗ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ। ਕਰਮ-ਕੰਮ। ਬਿਚਾਰੈ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ। ਨਿਧਿ-ਖਜ਼ਾਨਾ। ਦੇਖਨ-ਦੇਸ਼।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
													ਪ	ਗ	ਮ
													ਦੀ	ਨ	ਨ
ਪ	-	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਰ	ਗ	ਰ	ਨ	ਰ	ਗ	ਰ	-	ਗ	ਮ	ਪ
ਕੀ	s	ਪ੍ਰ	ਤਿ	ਪਾ	ਲ	ਕ	ਰੈ	ਨਿ	s	ਤ	s	s	ਸੰ	s	ਤ
ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਨੁਰ	ਸ			
ਉ	ਬਾ	ਰ	s	ਗ	ਨੀ	ਮ	ਨ	ਗਾ	s	ਰੈs	ss	s			
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਪ	-	ਪ
ਪ	ਸੁ	ਨ	ਗ	ਨਾ	s	ਗ	s	ਨ	ਰਾ	ਧ	ਪ	s	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗਗ	ਰ	ਗਮ	ਪ	ਰ	-	s	ਸ	ਰ	ਬ
ਸ	ਮੈ	ਸ	ਭ	ਕੋ	s	ਪ੍ਰ	ਤਿ	ਪਾs	s	ਰੈ	s	s			
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਣ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦ (ਸ਼ਬਦ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦)

ਬਿਨ ਕਰਤਾਰ ਨ ਕਿਰਤਮ ਮਾਨੋ॥ ਆਦਿ ਅਜੋਨਿ ਅਜੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ਤਿਹ ਪਰਮੇਸਰ ਜਾਨੋ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
 ਕਹਾ ਭਯੋ ਜੋ ਆਨ ਜਗਤ ਮੈ ਦਸਕ ਅਸੁਰ ਹਰਿ ਘਾਏ॥ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਪੰਚ ਦਿਖਾਇ ਸਭਨ ਕੱਠ ਆਪਹਿ
 ਬ੍ਰਹਮ ਕਹਾਏ॥੧॥ ਭੰਜਨ ਗੜ੍ਹਨ ਸਮਰਥ ਸਦਾ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋ ਕਿਮ ਜਾਤਿ ਗਿਨਾਯੋ ॥ ਤਾਂ ਤੇ ਸਰਬ ਕਾਲ
 ਕੇ ਅਸਿ ਕੇ ਘਾਇ ਬਚਾਇ ਨ ਆਯੋ॥੨॥ ਕੈਸੇ ਤੋਹਿ ਤਾਰਿਹੈ ਸੁਨਿ ਜੜ ਆਪ ਡੁਬਿਯੋ ਭਵ ਸਾਗਰ॥
 ਛੁਟਿਹੋ ਕਾਲ ਫਾਸ ਤੇ ਤਬ ਹੀ ਗਹੇ ਸਰਨਿ ਜਗਤਾਗਰ॥੩॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਕਿਰਤਮ-ਕਰਤਾ। ਅਜੈ-ਅਜਿੱਤ। ਅਬਿਨਾਸੀ-ਨਾ ਨਾਸ ਹੋਣ ਵਾਲਾ। ਦਸਕ ਅਸੁਰ-ਦਸ ਕੁ ਦੈਂਤ। ਘਾਏ-ਨਾਸ ਕੀਤੇ। ਪ੍ਰਪੰਚ-ਦਿਖਲਾਵਾ। ਭੰਜਨ-ਭੰਨਣ। ਗੜ੍ਹਨ-ਸਿਰਜਨਹਾਰ। ਕਿਮ-ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਗਿਨਾਯੋ-ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸਿ-ਤਲਵਾਰ, ਖੜਗ। ਘਾਇ-ਨਾਸ ਕੀਤਾ। ਬਚਾਇ-ਬਚਾਉਣਾ। ਭਵ ਸਾਗਰ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਜਗਤਾਗਰ-ਜੋ ਜਗਤ ਦਾ ਆਸਰਾ ਹੈ ਭਾਵ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਨ	ਰ
								ਬਿs	ਨs	ਕs	ਰ	ਤਾ	s	ਰ	ਨ
ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਰ	-	ਗਰ	ਸ	ਨ	ਰ	ਸ	-	ਗ	ਮ	ਗ	-
ਕਿ	ਰ	ਤ	ਮ	ਮਾ	s	ਨੋs	s	ਆ	s	ਦਿ	s	ਅ	ਜੋ	ਨਿ	s
ਮ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ
ਅ	ਜੈ	ਅ	ਬਿ	ਨਾ	s	ਸੀ	s	ਤਿ	ਹ	ਪ	ਰ	ਮੇ	s	ਸ	ਰ
ਮਪ	ਮਗ	ਗਮ	ਗਰ	ਰਗ	ਰਸ	ਨਰ	ਸ								
ਜਾs	ss	ss	ss	ਨੋs	ss	ss	s								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਪ	-	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ
								ਕ	s	ਹਾ	s	ਭ	ਯੋ	ਜੋ	s
ਸੰ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਆ	s	ਨ	ਜ	ਗ	ਤ	ਮੈ	s	ਦ	ਸ	ਕ	s	ਅ	ਸੁ	ਰ	s
ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਗਰ	ਨਰ	ਸ								
ਹ	s	ਰਿ	s	ਘਾs	ss	ਏs	s								
x				2				0				3			

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੨ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

(੧੩੨੨)

ਤੇਰੈ ਮਾਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਮਾਨਿ॥ ਨੈਨ ਬੈਨ ਸ੍ਰਵਨ ਸੁਨੀਐ ਅੰਗ ਅੰਗੇ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਨਿ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਇਤ
 ਉਤ ਦਹ ਦਿਸਿ ਰਵਿਓ ਮੇਰ ਤਿਨਹਿ ਸਮਾਨਿ॥੧॥ ਜਤ ਕਤਾ ਤਤ ਪੇਖੀਐ ਹਰਿ ਪੁਰਖ ਪਤਿ
 ਪਰਧਾਨ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਭ੍ਰਮ ਭੈ ਮਿਟੇ ਕਥੇ ਨਾਨਕ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ॥੨॥੧॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ: ਤੇਰੇ ਮਾਨਿ-ਤੇਰੇ ਇਤਿ ਮਾਣ ਦੀ ਰਾਹੀਂ। ਨੈਨ-ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ। ਬੈਨ-ਬਚਨਾਂ ਨਾਲ। ਸ੍ਵਨ ਸੁਨੀਐ-ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਤੇਰੀ ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਨਿ-ਹਰ ਸਾਹ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਤ-ਇੱਥੇ। ਉਤ-ਉੱਥੇ। ਦਹ ਦਿਸਿ-ਦਸ ਦਿਸ਼ਾਂ। ਰਵਿਓ-ਵਿਆਪਕ। ਮੇਰ-ਸੁਮੇਰ ਪਰਬਤ। ਤਿਨਹਿ-ਤਿਨਕੇ ਵਿੱਚ। ਜਤ-ਜਿੱਥੇ। ਜਤ ਕਤਾ ਤਤ-ਜਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ ਤਿੱਥੇ, ਹਰ ਥਾਂ। ਪੇਖੀਐ-ਵੇਖ ਲਈਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਸੂਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਤੇ	ਰੈ	ਮਾ	ਨਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਮਾ	ਨਿ
ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਰ	ਸਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ
ਨੈ	ਨ	ਬੈ	ਨ	ਸੁ	ਵ	ਨ	ਸੁ	ਨੀ	ਐ
ਨ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
ਅੰ	ਗ	ਅੰ	ਗੇ	ਸੁ	ਖ	ਪ੍ਰਾਸ	ਸਸ	ਨਿਸ	ਸ
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰ
ਇ	ਤ	ਉ	ਤ	ਦ	ਹ	ਇ	ਸਿ	ਰਵਿ	ਓ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਗ	ਰਸ
ਮੇ	ਰ	ਤਿ	ਨ	ਹਿ	ਸ	ਸ	ਮਾ	ਨਿਸ	ਸਸ
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਰ ਗਰ ਨੁਰ ਗਮ ਗਰ ਨੁਰ ਗਮ ਪਮ ਗਰ ਸ-
- 2) ਨੁਰ ਗਮ ਪਮ ਗਮ ਮਧ ਨਸੰ ਨਧ ਪਮ ਗਰ ਸ-
- 3) ਨੁਰ ਗਮ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਮਗ ਰਸ ਨੁਰ ਸ-
- 4) ਗਗ ਰਸ ਨੁਰ ਗਮ ਪਨ ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਗਰ ਸ-

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਵੀਂ-ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਤੇਰੇ' ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਮਾਨਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੩੨੨)

ਗੁਨ ਨਾਦ ਧੁਨਿ ਅਨੰਦ ਬੇਦ॥ ਕਥਤ ਸੁਨਤ ਮੁਨਿ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਸੰਤ ਮੰਡਲੀ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਮਾਨ ਦਾਨ ਮਨ ਰਸਿਕ ਰਸਨ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਤਹ ਪਾਪ ਖੰਡਲੀ॥੧॥ ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ ਗਿਆਨ ਭੁਗਤਿ ਸੁਰਤਿ ਸਬਦ ਤਤ ਬੇਤੇ ਜਪੁ ਤਪੁ ਅਖੰਡਲੀ॥ ਓਤਿ ਪੋਤਿ ਮਿਲਿ ਜੋਤਿ ਨਾਨਕ ਕਛੁ ਦੁਖੁ ਨ ਭੰਡਲੀ॥੨॥੨॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਧੁਨਿ-ਰੋ। ਕਥਤ-ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣ ਕਥਦੇ ਹਨ। ਸੰਤ ਮੰਡਲੀ-ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ। ਮਾਨ-ਆਦਰ। ਮਨ ਰਸਿਕ-ਰਸੀਏ ਮਨ। ਜਪਤ-ਜਪਦੇ ਹਨ। ਖੰਡਲੀ-ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੋਗ-ਪ੍ਰਭੂ-ਮਿਲਾਪ। ਜੁਗਤਿ-ਵੰਗ। ਭੁਗਤਿ-ਆਤਮਕ ਖੁਰਾਕ। ਅਖੰਡਲੀ-ਇੱਕ-ਸਾਰ। ਓਤਿ ਪੋਤਿ-ਉਣੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰੇਤੇ ਵਿੱਚ, ਤਾਣੇ ਪੇਟੇ ਵਾਂਗ। ਨ ਭੰਡਲੀ-ਦੰਡ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਨੁ	ਰ	ਸ
ਗੁ	ਨ	ਨਾ	ਦ	ਧੁ	ਨਿ	ਅ	ਨੰ	ਦ	ਬੇ	ਸ	ਦ
ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ	ਸ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ
ਕ	ਬ	ਤ	ਸੁ	ਨ	ਤ	ਮੁ	ਨਿ	ਜ	ਨਾ	ਮਿ	ਲਿ
ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਸੰ	S	ਤ	S	S	S	ਮੰ	S	ਡ	ਲੀ	SS	S
X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਗਿ	ਆ	ਨ	ਧਿ	ਆ	ਨ	ਮਾ	S	ਨ	ਦਾ	S	ਨ
ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪੁਪੁ	ਪ
ਮ	ਨ	ਰ	ਸਿ	ਕ	ਰ	ਸ	ਨ	ਨਾ	ਮੁ	ਜਪ	ਤ
ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਤ	ਹ	ਪਾ	S	ਪ	S	ਖੰ	S	ਡ	ਲੀ	SS	S
X		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਰ ਗਮ ਪਮ ਗਮ ਪਨ ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਨਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
- 2) ਨੁਰ ਗਮ ਪਮ ਗਰ ਸ- ਨੁਰ ਗਮ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
- 3) ਨੁਰ ਗਮ ਪਨ ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਵਾਲਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਤ੍ਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਸ੍ਰੱਯੋ॥) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ:੧੦

ਦਾਹਤ ਹੈ ਦੁਖ ਦੇਖਨ ਕੋ ਦਲ ਦੁੱਜਨ ਕੇ ਪਲ ਮੈ ਦਲ ਡਾਰੈ॥ ਖੰਡ ਅਖੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਪਹਾਰਨ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤ ਸਭਾਰੈ॥ ਪਾਰ ਨ ਪਾਇ ਸਕੈ ਪਦਮਾ ਪਤਿ ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਅਭੇਦ ਉਚਾਰੈ॥ ਰੋਜੀ ਹੀ ਰਾਜ ਬਿਲੋਕਤ ਰਾਜਕ ਰੋਖ ਰੂਹਾਨ ਕੀ ਰੋਜੀ ਨ ਟਾਰੈ॥੨॥੨੪੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦਾਹਤ-ਸਾੜਦਾ। ਦਲ-ਵੱਜ। ਦੁੱਜਨ-ਬੁਰੇ ਪੁਰਸ਼। ਦਲ ਡਾਰੈ-ਦਲ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਖੰਡ-ਲੋਕ, ਟੁਕੜਾ। ਅਖੰਡ-ਜਿਸ ਦੇ ਟੋਟੇ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ। ਪ੍ਰਚੰਡ-ਤੇਜਵਾਨ। ਪਹਾਰਨ-ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਸਭਾਰੈ-ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ। ਪਦਮਾ ਪਤਿ-ਵਿਸ਼ਨੂੰ। ਰੋਜੀ ਹੀ ਰਾਜ-ਰੋਜ਼ੀ ਦੇ ਗੁੱਪਤ ਭੇਦ ਨੂੰ। ਬਿਲੋਕਤ-ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਰੋਖ-ਗੁੱਸਿ ਹੋਕੇ, ਰੁੱਖ। ਰੂਹਾਨ-ਜੀਵਾਂ ਦੀ। ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਨਾ ਦੇਣਾ, ਟਾਲਣਾ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਰ	ਗ	ਰ	ਮ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ਰੋ	ਜੀ	ਹੀ	ਰਾ	ਸ	ਜ	ਬਿ	ਲੋ	ਕ	ਤ	ਰਾ	ਸ	ਜ	ਕ
ਮ	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
ਰੋ	ਖ	ਰੂ	ਹਾ	ਨ	ਕੀ	ਰੋ	ਸ	ਜੀ	ਨ	ਟਾਸ	ਸਸ	ਰੈਸ	ਸ
x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਦਾ	ਹ	ਤ	ਰੈ	ਸ	ਸ	ਦੁ	ਖ	ਦੇ	ਸ	ਖ	ਨ	ਕੋ	ਸ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਰ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਦ	ਲ	ਦੁ	ਜ	ਨ	ਕੇ	ਪ	ਲ	ਮੈ	ਸ	ਦ	ਲ	ਡਾਸ	ਰੈ
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਫਰੇਦਸਤ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਾਜ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੩੨੧)

ਜਾਚਿਕੁ ਨਾਮੁ ਜਾਚੈ ਜਾਚੈ। ਸਰਬ ਧਾਰ ਸਰਬ ਕੇ ਨਾਇਕ ਸੁਖ ਸਮੂਹ ਕੇ ਦਾਤੇ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਕੇਤੀ ਕੇਤੀ ਮਾਂਗਨਿ ਮਾਰੈ ਭਾਵਨੀਆ ਸੋ ਪਾਈਐ॥੧॥ ਸਫਲ ਸਫਲ ਸਫਲ ਦਰਸੁ ਰੇ ਪਰਸਿ ਪਰਸਿ ਗੁਨ ਗਾਈਐ॥ ਨਾਨਕ ਤਤ ਤਤ ਸਿਉ ਮਿਲੀਐ ਹੀਰੈ ਹੀਰੁ ਬਿਧਾਈਐ॥੨॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਾਚਿਕੁ-ਮੰਗਤਾ। ਜਾਚੈ-ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਸਰਬ ਧਾਰ-ਹੇ ਸਭ ਜੀਆਂ ਦੇ ਆਸਰੇ। ਕੇਤੀ ਕੇਤੀ-ਬੇਅੰਤ ਲੁਕਾਈ। ਭਾਵਨੀਆ-ਮਨ ਦੀ ਮੁਰਾਦ। ਪਰਸਿ-ਛੁਹ ਕੇ। ਹੀਰੈ-ਪ੍ਰਭੂ ਹੀਰੇ ਨਾਲ। ਹੀਰੁ ਬਿਧਾਈਐ-ਮਨ ਹੀਰਾ ਵਿੰਨ੍ਹ ਲਈਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮੱਧ	ਨਸੰ	ਨ	ਧ	ਗਮੰ	ਪਧ	ਮੰ	ਪ	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਜਾਸ	ਸਸ	ਚਿ	ਕੁ	ਨਾਸ	ਸਸ	ਮੁ	ਸ	ਜਾ	ਸ	ਚੈ	ਜਾ	ਸ	ਚੈ
ਨੁ	ਰ	ਗ	ਰ	ਮੰ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਮੰ	ਧਧ	ਨ	ਮੰ	ਧ	ਪ
ਸ	ਰ	ਬ	ਸ	ਧਾ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰਬ	ਕੇ	ਨਾ	ਇ	ਕ
ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਧਧ	ਪ	-	ਗ	ਰ	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਸੁ	ਸ	ਖ	ਸ	ਸ	ਮੂਹ	ਕੇ	ਸ	ਦਾ	ਸ	ਸ	ਤੇ	ਸ	ਸ
x		0		2		3		4			5		

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਮੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਕੇ	ਸ	ਤੀ	ਸ	ਕੇ	ਸ	ਤੀ	ਸ	ਮੰ	ਗ	ਨਿ	ਮਾ	ਸ	ਗੈ
ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਗ	ਪ	ਰ	-	ਸ
ਭਾ	ਸ	ਵ	ਨੀ	ਆ	ਸ	ਸੋ	ਸ	ਪਾ	ਸ	ਈ	ਐ	ਸ	ਸ
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਰ ਗਮੰ ਪਧ ਪਮੰ ਗਰ ਸ- ਨੁਰ ਗਮੰ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮੰਗ ਮੰਗ ਰਸ
- 2) ਨੁਰ ਗਮੰ ਰਗ ਮਪ ਗਮੰ ਪਧ ਮਧ ਨਸੰ ਨਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮੰਗ ਮੰਗ ਰਸ
- 3) ਰਗ ਰਸ ਨੁਰ ਗਮੰ ਪਨ ਧਪ ਮਪ ਗਮੰ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮੰਗ ਰਗ ਰਸ
- 4) ਮਪ ਮੰਗ ਰਸ ਮਧ ਨਧ ਮਪ ਮੰਗ ਰਸ ਧਨ ਸੰਨ ਧਪ ਮਪ ਮੰਗ ਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ-ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ

ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਚੈ' ਨੂੰ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨੁ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੩੨੨)

ਕਉਨੁ ਬਿਧਿ ਤਾ ਕੀ ਕਹਾ ਕਰਉ॥ ਧਰਤ ਧਿਆਨੁ ਗਿਆਨੁ ਸਸਤ੍ਰਗਿਆ ਅਜਰ ਪਦੁ ਕੈਸੇ ਜਰਉ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਬਿਸਨ ਮਹੇਸ ਸਿਧ ਮੁਨਿ ਇੰਦ੍ਰਾ ਕੈ ਦਰਿ ਸਰਨਿ ਪਰਉ॥੧॥ ਕਾਹੂ ਪਹਿ ਰਾਜੁ ਕਾਹੂ ਪਹਿ ਸੁਰਗਾ ਕੋਟਿ ਮਧੇ ਮੁਕਤਿ ਕਹਉ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਰਸੁ ਪਾਈਐ ਸਾਧੂ ਚਰਨ ਗਹਉ॥੨॥੩॥੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਿਧਿ - ਵਿਧੀ, ਤਰੀਕਾ। ਕਹਾ ਕਰਉ-ਮੈਂ ਕੀ ਕਹਾਂ। ਧਿਆਨੁ-ਸਮਾਧੀ। ਸਸਤ੍ਰਗਿਆ-ਬਾਸਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ। ਅਜਰ-ਨਾ ਸਹਾਰਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ। ਜਰਉ-ਮੈਂ ਸਹਾਰਾਂ। ਮਹੇਸ-ਬਿਛਵ। ਸਾਧੂ-ਗੁਰੂ। ਗਹਉ-ਮੈਂ ਫੜਦਾ ਹਾਂ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਗਗ	ਮ	ਪਮ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਰ	ਗਰ	ਸਸ
ਕਉ	ਨੁ	ਬਿਧਿ	ਤਾ	ਕੀ	ਕਸ	ਹਾ	ਕਸ	ਰਉ
ਸਰ	ਸ	ਨੁਰ	ਗਮ	ਗਗ	ਮ	ਪ	ਮਧ	ਪਪ
ਧਰ	ਤ	ਧਿਆ	ਨੁਸ	ਗਿਆ	ਨੁ	ਸ	ਸਤ੍ਰ	ਗਿਆ
ਸੰ	ਨਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਪਮ	ਗਰ	ਸਸ
ਅ	ਜਸ	ਰ	ਪ	ਦੁ	ਕੈਸ	ਸੋਸ	ਜਸ	ਰਉ
x		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪਮ	ਪਪ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨਰੰ	ਸੰਸੰ
ਬਿਸ	ਸਨ	ਮ	ਹੇ	ਸ	ਸਿਧ	ਮੁਨਿ	ਇੰਸ	ਦ੍ਰਾ
ਨਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨਧ	ਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ
ਕੈਸ	ਦਰਿ	ਸ	ਰਸ	ਨਿ	ਪਸ	ਰਉ	ਸਸ	ਸ
x		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਰਗਗ ਰਗਰਸ ਗਮਪਪ ਮਪਮਗ ਮਧਨਸੰ ਨਨਧਪ ਪਧਪਮ ਗਮਗਰ ਰਗਰਸ
- 2) ਸਰਗਰ ਰਗਮਗ ਗਮਪਮ ਮਪਧਪ ਪਧਨਧ ਧਨਸੰਨ ਨਸੰਰੰਸੰ ਨਨਧਪ ਮਗਰਸ
- 3) ਸਰਗਮ ਪਮਗਰ ਸ-ਰਗ ਮਪਧਪ ਮਗਰ- ਗਮਪਧ ਨਧਪਮ ਗ-ਰਗ ਮਗਰਸ
- 4) ਰਗਮਪ ਮਗਰਸ ਗਮਪਧ ਪਮਗਰ ਮਧਨਸੰ ਨਧਪਮ ਪਪਸੰਸੰ ਨਨਧਪ ਮਗਰਸ

- 1) ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦਾ 'ਬਿਧਿ' ਲੈਣਾ ਹੈ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹੀ 'ਬਿਧਿ' ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

- 3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 4) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨੁ ਮਹਲਾ ੪॥

(੧੩੧੯)

ਹਰਿ ਜਨੁ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਹਸਿਆ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਬਨੀ ਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਪ੍ਰਭਿ ਲਿਖਿਆ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਗੁਰ ਕੇ ਪਗ ਸਿਮਰਉ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਮਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਬਸਿਆ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਜਗਿ ਸਾਰੀ ਘਸਿ ਚੰਦਨੁ ਜਸੁ ਘਸਿਆ॥੧॥ ਹਰਿ ਜਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਈ ਸਭਿ ਸਾਕਤ ਖੋਜਿ ਪਇਆ॥ ਜਿਉ ਕਿਰਤ ਸੰਜੋਗਿ ਚਲਿਓ ਨਰ ਨਿੰਦਕੁ ਪਗੁ ਨਾਗਨਿ ਛੁਹਿ ਜਲਿਆ॥੨॥ ਜਨ ਕੇ ਤੁਮ੍ਹੁ ਹਰਿ ਰਾਖੇ ਸੁਆਮੀ ਤੁਮ੍ਹੁ ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ ਜਨ ਰਖਿਆ॥ ਕਹਾ ਭਇਆ ਦੈਤਿ ਕਰੀ ਬਖੀਲੀ ਸਭ ਕਰਿ ਕਰਿ ਝਰਿ ਪਰਿਆ॥੩॥ ਜੇਤੇ ਜੀਅ ਜੰਤ ਪ੍ਰਭਿ ਕੀਏ ਸਭਿ ਕਾਲੈ ਮੁਖਿ ਗ੍ਰੁਸਿਆ॥ ਹਰਿ ਜਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਰਾਖੇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਰਨਿ ਪਇਆ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਨੀ-ਫਬਦੀ ਹੈ। ਮਸਤਕਿ-ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ। ਪਗ-ਪੈਰ। ਕੀਰਤਿ-ਸਿਫਤ-ਸਾਲਾਹ। ਸਾਰੀ-ਸ਼੍ਰੇਣੀ। ਘਸਿ-ਰਗੜ ਖਾ ਕੇ। ਜਸੁ-ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ। ਲਿਵ ਲਾਈ-ਸੁਰਤ ਜੋੜੀ। ਸਾਕਤ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖ। ਖੋਜਿ ਪਇਆ-ਖਹਿੜੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਗੁ-ਪੈਰ। ਨਾਗਨਿ-ਸੱਪਣੀ, ਮਾਇਆ। ਦੈਤਿ-ਦੈਤ ਨੇ। ਬਖੀਲੀ-ਈਰਖਾ। ਝਰਿ ਪਰਿਆ-ਝੜ ਪਿਆ, ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਮਰ ਗਿਆ। ਗ੍ਰੁਸਿਆ-ਫੜਿਆ ਗਿਆ, ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਨੁ	ਰ	ਗਗ	ਰ	ਗ	ਪਮ	ਗਗ	ਰਰ	ਗਰ	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਜਨੁ	ਗੁ	ਨ	ਗਾs	ਵਤ	ਹਸਿ	ਆs	s
ਗਗੁ	ਮਮ	ਪਪ	ਮਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨਨ	ਧ	ਪ
ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਭਗ	ਤਿਬ	ਨੀ	ਮ	ਤਿ	ਗੁਰ	ਮ	ਤਿ
ਮਧ	ਨਸ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਗਮ	ਪ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਧੁs	ਰਿs	ਮਸ	ਤ	ਕਿ	ਪੁ	ਭਿ	ਲਿ	ਖਿs	ਆ
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਪਧ	ਪ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰਸ	ਸੰਸ	ਨਰੰ	ਗਰੰ	ਸੰ
ਗੁs	ਰ	ਕੇ	ਪ	ਗ	ਸਿਮ	ਰਉ	ਦਿਨੁ	ਰਾs	ਤੀ
ਨਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਨੁਧ	ਪ	ਗਮ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਮs	ਨਿ	ਹਰਿ	ਹs	ਰਿ	ਹs	ਰਿ	ਬ	ਸਿs	ਆ
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮਪਧ ਪਮਗਮ ਪਧਨਧ ਪਮਗਮ ਪਧਨਸ ਨਧਪਮ ਗਮਪਧ ਨਸਰੰਸ ਨਧਪਮ ਗਰਸ-
- 2) ਗਮਪਧ ਪਮਗਰ ਸ-ਗਮ ਪਧਨਧ ਪਮਗਰ ਸ-ਗਮ ਪਧਨਸ ਰੰਗਰੰਸ ਨਧਪਮ ਗਰਸ-
- 3) ਗਗਰਗ ਮਗਰਸ ਮਮਗਮ ਪਮਗਰ ਧਧਪਧ ਨਧਪਮ ਨਨਧਨ ਸੰਨਧਪ ਮਪਗਮ ਗਰਸ-

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੇ ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪)

(੧੩੯੯)

ਜਾਮਿ ਗੁਰੂ ਹੋਇ ਵਲਿ ਧਨਹਿ ਕਿਆ ਗਾਰਵੁ ਦਿਜਇ॥ ਜਾਮਿ ਗੁਰੂ ਹੋਇ ਵਲਿ ਲਖ ਬਾਹੇ ਕਿਆ ਕਿਜਇ॥ ਜਾਮਿ ਗੁਰੂ ਹੋਇ ਵਲਿ ਗਿਆਨ ਅਰੁ ਧਿਆਨ ਅਨਨ ਪਰਿ॥ ਜਾਮਿ ਗੁਰੂ ਹੋਇ ਵਲਿ ਸਬਦੁ ਸਾਖੀ ਸੁ ਸਚਹ ਘਰਿ॥ ਜੇ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਅਹਿਨਿਸਿ ਜਪੈ ਦਾਸੁ ਭਟੁ ਬੇਨਤਿ ਕਹੈ॥ ਜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਮੁ ਰਿਦ ਮਹਿ ਧਰੈ ਸੋ ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੁਹ ਥੇ ਰਹੈ॥੩॥੭॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਾਮਿ-ਜਦੋਂ। ਗਾਰਵੁ-ਅਹੰਕਾਰੁ। ਅਨਨ ਪਰਿ-ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਨਹੀਂ। ਸਾਖੀ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਅਹਿਨਿਸਿ-ਦਿਨ ਰਾਤ। ਧਰੈ-ਟਿਕਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਹ ਥੇ-ਜੰਮਣ ਮਰਨ ਦੋਹਾਂ ਤੋਂ। ਰਹੈ- ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਗਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	ਗ	ਰਗ	ਰ	ਸ
ਜਾS	ਮਿ	ਗੁ	ਰੂ	S	ਹੋ	S	ਇ	ਵS	S	ਲਿ
ਨੁਰ	ਗਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਰਗ	ਰਸ
ਧS	ਨਹਿ	ਕਿ	ਆ	S	ਗਾ	ਰ	ਵੁ	ਦਿS	ਜਇ	SS
X					2		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ
ਜਾ	ਮਿ	ਗੁ	ਰੂ	S	ਹੋ	S	ਇ	ਵ	S	ਲਿ
ਨੁਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਲS	ਖS	ਬਾ	S	ਹੇ	ਕਿ	ਆ	S	ਕਿ	ਜਇ	S
X					2		3		4	

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਗਰਸ ਮਮਗਰ ਪਪਮਗ ਧਧਮ ਨਨਧਪ ਸਸੰਨਧ ਨਨਧਪ ਧਧਪਮ ਪਪਮਗ ਮਮਗਰ ਗਗਰਸ
- 2) ਗਗਰਸ ਨਰਗਮ ਪਮਗਰ ਸ-ਪਪ ਮਗਮਧ ਨਨਸੰਨ ਧਪਮ- ਨਨਧਪ ਨਰਗੰਰ ਸੰਨਧਪ ਮਗਰਸ
- 3) ਗਗਰਗ ਰਸਨਰ ਸ-ਪਪ ਮਪਮਗ ਰਮਗ- ਨਨਧਨ ਧਪਮਧ ਪ-ਸਸੰ ਨਸੰਨਧ ਧਨਧਪ ਮਗਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਹੋਇ' ਲੈਣਾ ਹੈ ਫਿਰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਵਾਲਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ)

(੧੩੭੭)

ਕਬੀਰ ਏਕ ਘੜੀ ਆਪੀ ਘਰੀ ਆਪੀ ਹੂੰ ਤੇ ਆਧ॥ ਭਗਤਨ ਸੇਤੀ ਗੋਸਟੇ ਜੇ ਕੀਨੇ ਸੇ ਲਾਭ॥੨੩੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਘਰੀ-ਘੜੀ। ਗੋਸਟੇ-ਗੱਲਬਾਤ, ਸੰਗਤ। ਲਾਭ-ਨਫਾ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
										ਗਰ	ਸ-ਨਰ
										ਭਗ	ਤਸਨਸ
ਸ	ਨੁਸਨੁਪੁ	ਨੁਰ	ਗ-ਰਗ	ਮਧਪ-	ਮਧਨ-	ਨਸੰਨ-	ਧਪ	ਮਗਰ-	ਗਰਸ-		
ਸੇ	ਤੀੜੜ	ਗੋੜ	ਸੜੜ	ਟੇੜੜ	ਜੋੜੜ	ਕੀੜਨੋੜ	ਸੋੜ	ਲਾੜੜ	ਭੜੜ		
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

										ਪਪ	ਸੰ-
										ਕਬੀ	ਰੜ
ਸੰ-ਰੰਸੰ	ਨਰੰ	ਸੰ-ਨਸੰ	ਨਰੰਗੰ-	ਰੰਸੰ	ਨਰੰਸੰ-	ਨ-ਧਪ	ਪਧਮਪ	ਗਮਰਗ	ਰਸ		
ਏੜਕੜ	ਘੜ	ੜੀੜੜ	ਆੜਧੀੜ	ਘਰੀ	ਆੜਧੀੜ	ਹੂੰੜੜ	ਤੇੜੜ	ਆੜੜੜ	ਧੜ		
x		0		2		0		3		4	

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸ-ਨੁਪੁ ਨਰਸ- ਨਰਗ- ਮਗ ਮਪ ਮਧਪ- ਮਗਰ- ਨਰਸ-
- 2) ਸ-ਰਸ ਨਰਗ- ਰਮਗ- ਮਪਧਪ ਮਧਨ- ਸੰ-ਨਸੰ ਨਧਪ- ਮਗਰਸ

- 1) ਗਗਰਸਨੁਰਗਰ ਮਗਪਮਧਪਮਗ ਪਪਮਗਰਗਮਗ ਪਮਧਪਨਧਪਮ ਨਨਧਪਮਗਪਮ
 ਧਪਨਧਸੰਨਧਪ ਨਰੰਗਰੰਸੰਨਧਪ ਮਗਪਮਗਰਸ-
 2) ਮਮਗਮਗਰਗਗ ਰਗਰਸਨੁਰਸ- ਧਧਧਪਮਪਪ ਮਮਗਮਮਗਮ ਗਰਨੁਰਸ-ਸੰਸੰ
 ਨਸੰਨਧਨਨਧਨ ਧਪਮਮਗਮਗਰ ਗਗਰਸਨੁਰਸ-
 3) ਮਪਪਮਪਪਮਪ ਮਗਰਸਪਧਧਪ ਧਧਧਪਮਗਰ ਧਨਨਧਨਨਧਨ ਧਪਮਗਨਸੰਸੰਨ
 ਸੰਸੰਨਰੰਸੰਨਧਪ ਗਮਮਗਮਮਗਮ ਗਗਰਸਨੁਰਸ-

- 1) 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਸੇਤੀ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। 11ਵੀਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ 1½ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਕੇ 2 ਵਾਰ ਪੂਰਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ 11ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਤੇ 'ਭਗਤਨ' ਗਾ ਕੇ 'ਸੇ' ਤੇ ਸੱਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ।
 (ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪) (੧੪੦੬)

ਤੂ ਸਤਿਗੁਰੁ ਚਹੁ ਜੁਗੀ ਆਪਿ ਆਪੇ ਪਰਮੇਸੁਰੁ॥ ਸੁਰਿ ਨਰ ਸਾਧਿਕ ਸਿਧ ਸਿਖ ਸੇਵੰਤ ਧੁਰਹ ਧੁਰੁ॥ ਆਇ ਜੁਗਾਇ ਅਨਾਇ ਕਲਾ ਧਾਰੀ ਤਿਹੁ ਲੋਅਹ॥ ਅਗਮ ਨਿਗਮ ਉਧਰਣ ਜਰਾ ਜੰਮਿਹਿ ਆਰੇਅਹ॥ ਗੁਰ ਅਮਰਦਾਸਿ ਥਿਰੁ ਬਪਿਅਉ ਪਰਗਾਮੀ ਤਾਰਣ ਤਰਣ॥ ਅਘ ਅੰਤਕ ਬਏ ਨ ਸਲੁ ਕਵਿ ਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਤੇਰੀ ਸਰਣ॥੨॥੬੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਚਹੁ ਜੁਗੀ-ਸਦਾ-ਬਿਰ। ਸੁਰਿ-ਦੇਵਤੇ। ਨਰ-ਮਨੁੱਖ। ਧੁਰਹ ਧੁਰੁ-ਪੁਰ ਤੋਂ ਹੀ। ਕਲਾ ਧਾਰੀ-ਸੱਤਾ ਧਾਰੀ। ਤਿਹੁ ਲੋਅਹ- ਤਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ। ਅਗਮ ਨਿਗਮ-ਵੇਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ। ਉਧਰਣ-ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੇ। ਜਰਾ-ਬੁਢੇਪਾ। ਜੰਮਿਹਿ-ਜਮਾਂ ਉੱਤੇ। ਆਰੇਅਹ- ਸਵਾਰ ਹੋ। ਪਰਗਾਮੀ-ਮੁਕਤ। ਤਰਣ-ਜਹਾਜ਼। ਅਘ-ਪਾਪ। ਅੰਤਕ-ਜਮ। ਬਏ ਨ-ਛਰਦਾ ਨਹੀਂ। ਸਲੁ ਕਵਿ-ਸਲੁ ਕਵੀ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਨਧ	ਪ	ਮਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਤੂ	SS	S	ਸਤਿ	ਗੁ	ਰੁ	ਚ	ਹੁ	S	ਜੁ	S	ਗੀ
ਨ	ਰ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਰਗ	ਰਸ
ਆ	S	ਪਿ	ਆ	S	ਪੇ	ਪ	ਰ	S	ਮੇS	ਸS	ਰੁS
X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪੁਪੁ	ਪ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ
ਸੁਰਿ	ਨ	ਰ	ਸਾ	ਧਿ	ਕ	ਸਿ	S	ਧ	ਸਿ	S	ਖ
ਨ	ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਸੇ	S	S	ਵੰ	S	ਤ	ਧੁ	S	ਰਹ	ਧੁ	S	ਰੁ
X		0		2		3		0		4	

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

- 1) ਇਕਗੁਨ-ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕਗੁਨ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 2 ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਤਿਗੁਨ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੀ ਦੋ ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੪॥

(੧੩੧੯-੨੦)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪੁ ਜਪਿ ਜਗੀਨਾਥੇ॥ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਓ ਸਭਿ ਕਿਲਬਿਖ ਦੁਖ ਲਾਥੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਰਸਨਾ ਏਕ ਜਸੁ ਗਾਇ ਨ ਸਾਕੈ ਬਹੁ ਕੀਜੈ ਬਹੁ ਰਸੁਨਥੇ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਖਿਨੁ ਪਲ ਸਭਿ ਗਾਵਹਿ ਗੁਨ ਕਹਿ ਨ ਸਕਹਿ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮਨਥੇ॥੧॥ ਹਮ ਬਹੁ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗੀ ਪ੍ਰਭ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਲੋਚਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ਦਿਖਨਥੇ॥ ਤੁਮ ਬਡ ਦਾਤੇ ਜੀਅ ਜੀਅਨ ਕੇ ਤੁਮ ਜਾਨਹੁ ਹਮ ਬਿਰਥੇ॥੨॥ ਕੋਈ ਮਾਰਗੁ ਪੰਬੁ ਬਤਾਵੈ ਪ੍ਰਭੁ ਕਾ ਕਹੁ ਤਿਨ ਕਉ ਕਿਆ ਦਿਨਥੇ॥ ਸਭੁ ਤਨੁ ਮਨੁ ਅਰਪਉ ਅਰਪਿ ਅਰਾਪਉ ਕੋਈ ਮੇਲੈ ਪ੍ਰਭੁ ਮਿਲਥੇ॥੩॥ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਨ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਬਹੁ ਸੋਭਾ ਹਮ ਤੁਛ ਕਰਿ ਕਰਿ ਬਰਨਥੇ॥ ਹਮਰੀ ਮਤਿ ਵਸਗਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਤੁਮਰੈ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭੁ ਸਮਰਥੇ॥੪॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਪਿ ਜਗੀਨਾਥੇ-ਜਗਤ ਦੇ ਨਾਥ ਦਾ ਜਾਪ। ਕਿਲਬਿਖ-ਪਾਪ। ਰਸਨਾ-ਜੀਭ। ਜਸੁ-ਗੁਣ। ਬਹੁ ਰਸੁਨਥੇ-ਬਹੁਤੀਆਂ ਰਸਨਾ ਦੇ ਨਾਥ। ਤੁਮਨਥੇ-ਤੇਰੇ। ਹਮ ਲੋਚਹੁ-ਅਸੀਂ ਤਾਂਘ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਦਿਖਨਥੇ-ਦੇਖਣ ਲਈ। ਬਿਰਥੇ-ਦਿਲ ਦੀ ਪੀੜ। ਮਾਰਗੁ-ਰਸਤਾ। ਪੰਬੁ-ਰਸਤਾ। ਕਿਆ ਦਿਨਥੇ-ਕੀ ਇੱਤਾ ਜਾਵੇ? ਪ੍ਰਭੁ ਮਿਲਥੇ-ਪ੍ਰਭੁ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ। ਤੁਛ-ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ। ਬਰਨਥੇ- ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਵਸਗਤਿ-ਵੱਸ ਵਿੱਚ। ਸਮਰਥੇ-ਸਭ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਗ	ਰ	ਸ	ਨੁਰ	ਗਰ	ਗਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਰ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਮੇ	ਰੇ	s	ਮs	ਨs	ਜs	ਪੁ	ਜ	ਪਿ	ਜ	ਗੀ	ਨਾs	ਥੇ
ਨੁ	ਰ	ਗਗ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਪ
ਗੁ	ਰ	ਉਪ	ਦੇ	ਸਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਧਿ	ਆ	ਇ	ਓ
ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਪ	ਗਮ	ਗ	ਮਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਸ	s	ਭਿ	s	s	ਕਿs	ਲ	ਬਿs	ਖ	ਦੁ	ਖ	ਲਾ	ਥੇ
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਮਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਰ	ਸs	ਨਾ	ਏ	ਕ	ਜ	ਸੁ	ਗਾ	ਇ	ਨ	s	ਸਾ	ਕੈ

ਨਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮੁਪ	ਗਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਨੁਰ	ਸ
ਬS	ਹੁS	ਕੀS	S	ਜੈ	ਬS	SS	ਹੁ	S	ਰ	ਸੁ	ਨS	ਬੇ
X					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸ--ਰ ਗਮਪਮ ਗਰਸ- -ਰਗਮ ਪਧਪਮ ਗਰਸ- -ਰਗਮ ਪਧਨਧ ਪਮਗਰ ਸ--ਰ
ਗਮਪਧ ਨਨਧਪ ਮਗਰਸ
- 2) ਗਗਰਸ ਮਮਗਰ ਸ-ਪਪ ਮਗਧਧ ਪਮਗ- ਨਨਧਪ ਸਸੰਨਧ ਪ-ਗੰਗ ਰੰਸੰਨਰੰ ਸੰਨਧ-
ਪਧਪਮ ਗਮਗਰ ਸਰਸ-
- 3) ਸਰਸਰ ਗਮਗਮ ਮਪਮਪ ਪਧਪਮ ਗਰਸ- ਧਨਧਨ ਨਸੰਨਸੰ ਨਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਨਧਪਮ
ਧਪਮਗ ਪਮਗਰ ਮਗਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਛੇਵੀਂ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਚਉਬੋਲੇ ਮਹਲਾ ੫)

(੧੩੬੪)

ਮਗਨੁ ਭਇਓ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿਉ ਸੁਧ ਨ ਸਿਮਰਤ ਅੰਗ॥ ਪ੍ਰਗਟਿ ਭਇਓ ਸਭ ਲੋਅ ਮਹਿ ਨਾਨਕ ਅਧਮ ਪਤੰਗ॥੧੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਮਗਨੁ-ਮਸਤ। ਸੁਧ ਨ ਸਿਮਰਤ ਅੰਗ- ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੁੱਧ-ਬੁੱਧ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਸਭ ਲੋਅ-ਸਾਰੇ ਜਗਤ। ਅਧਮ-ਨੀਚ। ਪਤੰਗ-ਭੰਬਟ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਝੂਮਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਅਤੀ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੋਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਗਗ	ਰਗ	ਗਮਗ-	ਰਸ	ਨੁਸਨੁਧ	ਨੁਰਗ	ਰਗਮ-	ਪ-ਮਪ	ਮਧਨ-	ਸੰਨ	ਧਪ	ਗਮਪ-	ਰਸ	
ਭਇ	ਓS	ਪ੍ਰਿਅSS	ਪ੍ਰੇS	ਮSSS	ਸਿSਉ	ਸੁSਧS	ਨSSS	ਸਿSਮS	ਰS	ਤS	ਅੰSSS	ਗS	
													ਨੁਰਗਰ ਮSਗਨੁ
													ਮ-ਧਨ ਪ੍ਰਗਟਿ

ਸੰਸੰ ਨਰਸੰ- ਨਸੰਨਧ | ਨਰੰਸੰ- ਨਰੰਗੰ ਰੰਗੰ ਰੰਸੰ | ਨਸੰਨ ਧ-ਪਪ ਮਧਨਸੰ|ਨਧਪ- ਮਪਗਮ ਗ-ਰਸ
ਭਇ ਓSSS ਸSSS | ਭSSS ਲੋਅS ਮS ਹਿS | ਨਾSS SSਨਕ ਅSਧS ਮSSS ਪSਤੰS ਗSSS

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸ-ਨੁਧੁ ਨੁਰਸ- ਨੁਧੁਨ- ਸ-ਰਸ ਨੁਰਗ- ਮੰਗੁ ਗਮਪ ਮਧਪ- ਮਪਗਮ ਗਰਗ- ਰਸ
- 2) ਸ-ਰਸ ਨੁਰਗਰ ਮੰਗੁ ਮੁਪ ਗਮਧਪ ਮਧਨ- ਨਸੰਨ- ਧਪ ਮਧਪ- ਗਮਪ- ਰਸ
- 1) 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਸਰਸਗਰਸਰਗਰਮੰਗਰਗਮੰਗਪ ਮੰਗਮੰਪਮੰਧਮੰਧਪਨਧਪਨ
ਧਸੰਨਧਧਪਨਧਪਮੰਧਮੰਧਮੰ | ਗਮੰਗਪਮੰਗਰਗਰਮੰਗਰਸਰਸ- | ਰ-ਗਗ--ਰ-ਗਗ--ਰ-ਗਗ
 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੀ ਤਾਨ ਇਕ ਮਾਤਰ ਦੀ ਤਿਹਾਈ | ਮਸਗਨੁਸਸਮਸਗਨੁਸਸਮਸਗਨੁ
- 2) 6½ ਮਾਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਸਰਸਗਰਸ ਰਗਰਗਰਮੰਗਰਗਮੰਗਮੰਗਪਮੰਗ
ਮੰਪਮੰਧਧਮੰਪਧਧਧਨਧਧ | ਧਨਧਨਧਸੰਨਧਧਧਧਨਧਧ | ਮੰਪਮੰਧਧਮੰਗਮੰਗਮੰਗਪਮੰਗ
ਰਗਰਗਰਮੰਗਰਸਰਸਰਸਰਸ | -----ਰ-ਗਗ-----ਰ-ਗਗ-----ਰ-ਗਗ
 ਤਾਨ 5½ ਮਾਤਰਾਂ, ਤਿਹਾਈ 2 ਮਾਤਰਾਂ | ਸਸਸਮਸਗਨੁਸਸਸਸਸਸਮਸਗਨੁਸਸਸਸਸਸਮਸਗਨੁ
- 3) 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਸਗਰਗਸਰ | ਰਗਰਮੰਗਮੰਗਰਗਮੰਗਪਮੰਪਗਮੰ
ਮੰਪਮੰਧਧਮੰਪਧਧਧਨਧਧ | ਧਨਧਸੰਨਧਧਧਧਨਧਧ | ਮੰਪਮੰਧਧਮੰਪਗਮੰਗਪਮੰਪਗਮੰ
ਰਗਰਮੰਗਰਸ- | ਰ-ਗਗ-----ਰ-ਗਗ-----ਰ-ਗਗ | 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੀ ਤਾਨ
ਮਸਗਨੁਸਸਸਸਸਸਮਸਗਨੁਸਸਸਸਸਸਮਸਗਨੁ | 1½ ਮਾਤਰ ਦੀ ਤਿਹਾਈ
- 4) 6½ ਮਾਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਸਗਰਗਸ | ਰਗਗਰਮੰਗਰਗਮੰਗਪਪਮੰਗ
ਮੰਪਮੰਧਧਮੰਪਧਧਧਨਧਧ | ਧਨਧਸੰਨਧਧਧਧਨਧਧ | ਮੰਪਮੰਧਧਮੰਗਮੰਗਪਮੰਗ
ਰਗਗਰਮੰਗਰਸਰਸਰਗਗਰਸ | ---ਗ-ਰ-ਸ-----ਗ-ਰ-ਸ-----ਗ-ਰ-ਸ-----
 ਤਾਨ 5½ ਮਾਤਰਾਂ | ਸਸਮਸਗਨੁਸਸਸਸਸਸਮਸਗਨੁਸਸਸਸਸਸਮਸਗਨੁਸਸਸਸ
 ਤਿਹਾਈ 2 ਮਾਤਰਾਂ

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ਪ॥ (੧੩੨੨)

ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਦਇਆਲ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਭ ਸਖੇ॥ ਗਰਭ ਜੋਨਿ ਕਲਿ ਕਾਲ ਜਾਲ ਦੁਖ ਬਿਨਾਸਨੁ ਹਰਿ ਰਖੇ
 ॥੧॥॥ਰਹਾਉ॥ ਨਾਮ ਧਾਰੀ ਸਰਨਿ ਤੇਰੀ॥ ਪ੍ਰਭ ਦਇਆਲ ਟੇਕ ਮੇਰੀ॥੧॥ ਅਨਾਥ ਦੀਨ
 ਆਸਵੰਤ॥ ਨਾਮੁ ਸੁਆਮੀ ਮਨਹਿ ਮੰਤਾ॥੨॥ ਤੁਝ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰਭ ਕਿਛੁ ਨ ਜਾਨੂ॥ ਸਰਬ ਜੁਗ ਮਹਿ
 ਤੁਮ ਪਛਾਨੂ॥੩॥ ਹਰਿ ਮਨਿ ਬਸੇ ਨਿਸਿ ਬਾਸਰੋ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਨਕ ਆਸਰੋ॥੪॥੪॥੭॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ-ਹੇ ਜਿੰਦ ਦੇ ਮਾਲਕ! ਸਖੇ-ਮਿੱਤਰ। ਰਖੇ-ਰਾਖਾ। ਧਾਰੀ-ਧਾਰਨ ਵਾਲਾ। ਟੇਕ-ਸਹਾਰਾ। ਅਨਾਥ-
 ਨਿਮਾਣੇ। ਦੀਨ-ਗਰੀਬ। ਆਸਵੰਤ-ਆਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ। ਮੰਤ-ਮੰਤ੍ਰ, ਉਪਦੇਸ਼। ਪਛਾਨੂ-ਮਿੱਤਰ। ਨਿਸਿ-ਰਾਤ। ਬਾਸਰੋ-ਦਿਨ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
 ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪੁ	ਗ	ਮੰ
							ਪ੍ਰ	ਨ	ਪ	ਤਿ	ਦਇ	ਆ	ਲ

ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਨ	ਧ	ਨ	ਰ	ਗ	ਰ
ਪੁ	ਰ	ਖ	ਪੁ	ਭ	ਸ	ਖੇ	ਗ	ਰ	ਭ	ਜੇ	ਨਿ	ਕ	ਲਿ
ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	-	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਕਾ	s	ਲ	ਜਾ	s	ਲ	s	ਦੁ	ਖ	ਬਿ	ਨਾ	s	ਸ	ਨੁ
ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	-							
ਹ	ਰਿ	s	ਰ	s	ਖੇ	s							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	-
ਸ	ਰ	ਨਿ	ਤੇ	s	ਰੀ	s	ਨਾ	s	ਮ	ਧਾ	s	ਰੀ	s
ਗ	ਰ	ਮਪੁ	ਰ	-	ਗਰ	s	ਨਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਧ	ਪ
ਟੇ	s	ਕs	ਮੇ	s	ਰੀs	s	ਪੁs	ਭs	s	ਦ	ਇ	ਆ	ਲ
x					2		0			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰਸਗ ਰਸਸਰ ਗਮਪਮ ਗਰਸ- ਗਮਗਪ ਮਗਗਮ ਪਧਨਧ ਪਮਗ- ਧਨਧਸ ਨਸੰਧਨ
 ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧ- ਪਧਪਮ ਗਰਸ-
- 2) ਨਰਗਰ ਨਰਗਮ ਗਰਨਰ ਗਮਪਮ ਗਰਨਰ ਗਮਪਧ ਪਮਗਰ ਨਰਗਮ ਪਧਨਧ ਪਮਗਰ
 ਨਰਗਮ ਪਧਨਸੰ ਨਧਪਮ ਗਰਸ-
- 3) ਸਰਸ ਰਗਗਰ ਗਮਮਗ ਮਪਪਮ ਪਧਧਧ ਧਨਨਧ ਨਸੰਸੰਨ ਸੰਰੰਸੰ ਨਸੰਸੰਨ ਧਨਨਧ
 ਪਧਧਧ ਮਪਪਮ ਗਮਮਗ ਰਗਰਸ

- 1) 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਪਤਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਹੈ। 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਦਸਵੀਂ ਮਾਤਰ ਵਾਲਾ 'ਪਤਿ' ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ 'ਪਤਿ' ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਖ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਤੇ 'ਸ ਖੇ s' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 4) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਕਲਿਆਨੁ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੩੨੩)

ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਜਾਣੁ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪੂਰਨ ਪਰਮੇਸਰ ਨਿਹਚਲੁ ਸਚੁ ਸਬਦੁ ਨੀਸਾਣੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਆਨ ਨ ਕੋਈ ਸਮਰਥੁ ਤੇਰੀ ਆਸ ਤੇਰਾ ਮਨਿ ਤਾਣੁ॥ ਸਰਬ ਘਟਾ ਕੇ ਦਾਤੇ ਸੁਆਮੀ
ਦੇਹਿ ਸੁ ਪਹਿਰਣੁ ਖਾਣੁ॥੧॥ ਸੁਰਤਿ ਮਤਿ ਚਤੁਰਾਈ ਸੋਭਾ ਰੂਪੁ ਰੰਗੁ ਧਨੁ ਮਾਣੁ॥ ਸਰਬ ਸੂਖ ਆਨੰਦ
ਨਾਨਕ ਜਪਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਕਲਿਆਣੁ॥੨॥੬॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਆਨ-ਹੋਰ। ਸਮਰਥੁ-ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ। ਤਾਣੁ-ਸਹਾਰਾ। ਘਟਾ-ਸਰੀਰ। ਚਤੁਰਾਈ-ਸਿਆਣਪ। ਮਾਣੁ-ਇੱਜ਼ਤ।
ਕਲਿਆਣੁ-ਸੁੱਖ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਪੁ	ਮੁ	-ਪ	ਨ	-	ਧ	ਪ	ਗ	ਮੁ	ਗ	ਰ	ਨੁ	ਰ	ਸ	ਸ
ਪ੍ਰ	ਸੁ	ਸੁ	ਮੇ	ਸ	ਰਾ	ਸ	ਅੰ	ਸ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ਮੀ	ਜਾ	ਣੁ
ਨੁ	ਰਗ	ਰਗ	ਗ	ਮੁ	ਪ	ਧ	ਮੁ	ਪੁ	ਗ	ਮੁ	ਗ	ਰ	ਗ	ਗ
ਕ	ਸਰਿ	ਸੁ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਸ	ਪ੍ਰ	ਰਨ	ਪ	ਰ	ਮੇ	ਸ	ਸ	ਰ
ਮੁ	-ਧ	-ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮੁ	ਪ	ਮੁ	ਗਮੁ	ਪਮੁ	ਗਰ	ਸ
ਨਿਹ	ਸਚ	ਸਲੁ	ਸ	ਸ	ਚੁ	ਸ	ਸ	ਬ	ਦੁ	ਨੀ	ਸਾ	ਸੁ	ਣੁ	ਸ
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਮੁ	ਪਮੁ	-ਗ	ਮੁ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਹ	ਰਿਬਿ	ਸੁ	ਆ	ਸ	ਨ	ਨ	ਕੇ	ਸ	ਈ	ਸ	ਸ	ਮ	ਰ	ਬੁ
ਨ	ਰੰਗ	-ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੁ	ਗ	ਮੁ	ਪ	ਰ	ਗਮੁ	ਗਰ	ਸ
ਤੇ	ਸਰੀ	ਸੁ	ਆ	ਸ	ਸ	ਸ	ਤੇ	ਰਾ	ਮ	ਨਿ	ਤਾ	ਸੁ	ਣੁ	ਸ
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- ਗਗਗਗ ਰਸਨੁਰ ਗਮਪਮ ਗਰਸ- ਪਪਮਪ ਮਗਮਧ ਨਸਨਧ ਪਮਗ- ਨਨਧਨ ਧਪਮਧ
ਨਸਨਰੰ ਸੰਨਧ- ਪਧਪਮ ਗਰਮਗ ਰਗਰਸ
- ਗਮਗਮ ਪਮਗਰ ਮਪਮਪ ਧਪਮਗ ਪਧਪਧ ਨਧਪਮ ਧਨਧਨ ਸੰਨਧਪ ਨਰੰਨਰੰ ਗੰਗੰਸੰ
ਧਨਧਨ ਸੰਨਧਪ ਗਮਗਮ ਪਮਗਰ ਨੁਰਸ-
- ਸਰਸਰ ਰਗਰਗ ਪਮਗਰ ਗਮਗਮ ਪਧਪਧ ਨਧਪਮ ਧਨਧਨ ਸੰਸੰਨਸੰ ਰੰਗੰਰੰਸੰ ਨਸੰਨਸੰ
ਧਨਧਨ ਪਧਪਮ ਗਮਗਮ ਰਗਰਗ ਸਰਸਸ

1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

- 2) 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਰਾ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ' ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਦੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ਪ॥

(੧੩੨੨-੨੩)

ਮਨਿ ਤਨਿ ਜਾਪੀਐ ਭਗਵਾਨ॥ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਸਦਾ ਸੁਖ ਕਲਿਆਨ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਸਰਬ ਕਾਰਜ ਸਿਧਿ ਭਏ ਗਾਇ ਗੁਨ ਗੁਪਾਲ॥ ਮਿਲਿ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸਿਮਰੇ ਨਾਠਿਆ ਦੁਖ ਕਾਲ॥੧॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰਿਆ ਕਰਉ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਸੇਵ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸਰਣਾਗਤੀ ਹਰਿ ਪੁਰਖ ਪੂਰਨ ਦੇਵ॥੨॥੫॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ-ਬਹੁਤ ਦਿਆਲਾ। ਸਿਧਿ-ਸਫਲਤਾ। ਨਾਠਿਆ-ਨੌਂਸ ਗਏ। ਦੁਖ ਕਾਲ-ਆਤਮਕ ਮੌਤ ਦੇ ਦੁੱਖ। ਰੈਨਿ-ਰਾਤ। ਸਰਣਾਗਤੀ-ਬਰਨ ਆਇਆ ਹੈ। ਪੂਰਨ ਦੇਵ-ਹੇ ਸਰਬ-ਗੁਣ ਭਰਪੂਰ ਦੇਵ!

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10½ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਪ	ਮੁ	ਪ	ਮੁ	ਮੁ	ਗ	ਗੁ	ਗੁ	ਸ	ਨੁ	ਸ
ਮ	ਨਿS	ਤ	ਨਿS	ਜਾਪੀ	ਐ	ਭS	ਗS	ਵਾ	ਨS	S
ਮੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਪੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਸ
ਗੁ	ਪੂ	ਸੁ	ਸੰ	ਭ	ਏ	ਸਦਾ	ਸੁਖ	ਕਲਿ	ਆS	ਨ
X		2		3		4				

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਸ	ਸ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਗ	ਗੁ	ਨੁ	ਸ
ਸ	ਰ	ਬ	ਕਾ	ਰ	ਜ	ਸਿS	ਧਿ	ਭS	ਏS	S
ਨ	ਸ	ਨ	ਧ	ਪੁ	ਪ	ਪੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਨੁ	ਸ
ਗਾ	S	ਇ	ਗੁ	ਸS	ਨ	ਗੁS	ਪਾS	ਸS	ਲS	S
X		2		3		4				

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗੁਗੁਗੁ ਰਸਮੁ ਗੁਗੁਗੁ ਪੁਪੁਪੁ ਮੁਗੁਨੁ ਧੁਨੁਪੁ ਪੁਪੁਪੁ ਮੁਗੁਮੁ ਗੁਗੁਗੁ ਗੁਗੁਗੁ ਰਸ
- 2) ਗੁਗੁਗੁ ਰਗੁਗੁ ਨੁਗੁਗੁ ਸੁ-ਨੁਸੁ ਨੁਪੁਨੁ ਗੁਗੁਗੁ ਧੁਨੁਪੁ ਪੁਪੁਪੁ ਮੁਪੁਗੁ ਰਗੁਗੁ ਰਸ
- 3) ਨੁਗੁਗੁ ਰਗੁਗੁ ਰਸਗੁ ਪੁਪੁਪੁ ਮੁਨੁਪੁ ਧੁਨੁਸੁ ਨੁਸੁਨੁ ਸੁਨੁਪੁ ਮੁਪੁਗੁ ਰਸਨੁ ਸੁ-
- 1) ਗੁਗੁ ਸੁਗੁ ਰਸੁ ਗੁਗੁ ਸੁ ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਜਾਪੀ ਐਜਾ ਪੀਐ ਜਾਪੀਐ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਗੁਗੁ ਗੁਗੁ ਸੁਗੁ ਮੁਗੁ ਰਸੁ ਗੁਗੁ ਗੁਗੁ ਸੁ ਇਹ 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਜਾS ਪੀS ਐਜਾSਪੀ Sਐ ਜਾS ਪੀS ਐ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਤਨਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੫॥

(੧੩੨੨)

ਮੇਰੇ ਲਾਲਨ ਕੀ ਸੋਭਾ॥ ਸਦ ਨਵਤਨ ਮਨ ਰੰਗੀ ਸੋਭਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਮਹੇਸ ਸਿਧ ਮੁਨਿ
ਇੰਦ੍ਰਾ ਭਗਤਿ ਦਾਨੁ ਜਸੁ ਮੰਗੀ॥੧॥ ਜੋਗ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਸੇਖਨਾਰੈ ਸਗਲ ਜਪਹਿ ਤਰੰਗੀ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੰਤਨ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਸਦ ਸੰਗੀ॥੨॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਲਾਲਨ ਕੀ- ਪਿਆਰੇ ਦੀ। ਨਵਤਨ-ਨਵੀਂ। ਮਹੇਸ-ਸ਼ਿਵ। ਜਸੁ-ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ। ਸੇਖਨਾਰੈ-ਸ਼ੇਖਨਾਰਾ। ਤਰੰਗੀ-
ਅਨੇਕ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਰੀ ਨੂੰ। ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਨਾਰਾਇਣੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9¾ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	9¾
ਗਮ	ਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਗ	ਰ	ਗਮ	ਗਰ	ਮੰਗਰ-	ਗਰਸ
ਮੇਸ	ਰੇ	ਲਾਸ	ਲਸ	ਨ	ਸ	ਕੀਸ	ਸਸ	ਸੋਸਸ	ਭਾਸ
ਨ	ਰ	ਗਗ	ਮਪ	ਮਧ	ਪ	ਨਧ	ਪ	ਮੰਗ	ਗਰਸ
ਸ	ਦ	ਨਵ	ਤਨ	ਮਸ	ਨ	ਰੰਸ	ਗੀ	ਸੋਸ	ਭਾਸ
x		2		3		4			

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨਰੰਸੰ-	ਨਧ	ਪਧਪ
ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ	ਮ	ਰੇ	ਸ	ਸਿਧ	ਮੁਸਨਿਸ	ਇੰਸ	ਦ੍ਰਾਸ
ਨਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗਮੰ	ਗਰ	ਗਰ	ਸਰਸ
ਭਸ	ਗਸ	ਤਿ	ਦਾ	ਸ	ਨੁ	ਜਸ	ਸੁਸ	ਮੰਸ	ਗੀਸ
x		2		3		4			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਪਧਪਮੰ ਮੰਪਮੰਗ ਗਮੰਗਰ ਰਗਰਸ ਨਸੰਨਧ ਧਨਧਪ ਪਧਪਮੰ ਗਮੰਗਰ ਰਗਰਸ ਨੁਰਸ
 - 2) ਨੁਰਗਰ ਨੁਰਗਮੰ ਪਧਪਮੰ ਗਮੰਗਰ ਨੁਰਸ- ਨਸੰਨਰੰ ਸੰਨਧਪ ਮੰਪਮੰਨ ਧਪਮੰਗ ਨੁਰਸ
 - 3) ਗਗਰਸ ਨੁਰਸ- ਮੰਪਮੰਨ ਧਪਮੰਗ ਨੁਰਸ- ਨਸੰਧਨ ਪਧਮਪ ਗਮਪਧ ਪਮੰਗਰ ਨੁਰਸ
- 1) ਗਰਗਰ ਸਗਰਗ ਰਸਗਰ ਗਰਸ | ਇਹ 3¾ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੀਸਸੋਸ ਭਾਕੀਸਸੋ ਸਭਾਕੀਸ ਸੋਭਾ | ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਗਮੰਗਰ ਗਰਸਰ ਸ | ਇਹ 2¼ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਕੀਸਸੋ ਸਸਭਾਸ | ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਲਾਲਨ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੬॥

(੧੩੨੧)

ਪ੍ਰਭ ਕੀਜੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਹਮ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਵਹਗੇ॥ ਹਉ ਤੁਮਰੀ ਕਰਉ ਨਿਤ ਆਸ ਪ੍ਰਭ ਮੋਹਿ
ਕਬ ਗਲਿ ਲਾਵਹਿਗੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਮੁਗਧ ਇਆਨ ਪਿਤਾ ਸਮਝਾਵਹਿਗੇ॥ ਸੁਤੁ ਖਿਨੁ
ਖਿਨੁ ਭੂਲਿ ਬਿਗਾਰਿ ਜਗਤ ਪਿਤ ਭਾਵਹਿਗੇ॥੧॥ ਜੇ ਹਰਿ ਸੁਆਮੀ ਤੁਮ ਦੇਹੁ ਸੋਈ ਹਮ ਪਾਵਹਗੇ॥
ਮੋਹਿ ਦੂਜੀ ਨਾਹੀ ਠਉਰ ਜਿਸੁ ਪਹਿ ਹਮ ਜਾਵਹਗੇ॥੨॥ ਜੇ ਹਰਿ ਭਾਵਹਿ ਭਗਤ ਤਿਨਾ ਹਰਿ

ਭਾਵਹਿਗੇ॥ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਇ ਜੋਤਿ ਰਲਿ ਜਾਵਹਗੇ॥੩॥ ਹਰਿ ਆਪੇ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਆਪਿ ਲਿਵ
ਲਾਵਹਿਗੇ॥ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਸਰਨਿ ਦੁਆਰਿ ਹਰਿ ਲਾਜ ਰਖਾਵਹਿਗੇ॥੪॥੬॥ਛਕਾ੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ-ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੇ ਸ਼ਜਾਨੇ। ਮੋਹਿ-ਮੈਨੂੰ। ਬਾਰਿਕ-ਬੱਚੇ। ਇਆਨ-ਅੰਢਾਣੇ। ਸੁਤੁ-ਪੁੱਤਰ। ਬਿਗਾਰਿ-ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ।
ਠਉਰ-ਥਾਂ। ਪਹਿ-ਪਾਸ। ਜੋਤਿ-ਜਿੰਦ। ਲਿਵ ਲਾਵਹਿਗੇ-ਲਗਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੁਆਰਿ-ਦਰ ਤੇ। ਲਾਜ-ਇੱਜ਼ਤ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ
ਅਸਥਾਈ ਚਾਰਤਾਲ ਸਵਾਰੀ/ਭਾਨਮਤੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਮੰਮ	ਗ	ਗਮ	ਰ	ਮੰਗ	-ਗ	ਰ	ਗਮਪ-	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਪ੍ਰ	ਭ	ਮੋਹਿ	ਕ	ਬਗ	ਸਲਿ	ਲਾ	ਵਸਹਿਸ	ਗੇ	ਸਸ	ਸ
ਪੁਪ	-ਗ	-ਮ	ਪ	ਮੰਧ	ਪੁਪ	ਮੰਧ	ਨਧ	ਨ	ਪੁਧ	ਪ
ਹਉ	ਸਤੁ	ਸਮ	ਰੀ	ਸਕ	ਰਉ	ਨਿਸ	ਤਸ	ਆ	ਸਸ	ਸ
x				2		3		4		

ਅੰਤਰਾ

ਪੁਪ	ਪੁਪ	ਮੰਗ	ਮੰਮ	ਧ	-ਨ	ਸੰ	ਨਧ	ਸੰ	-	-
ਪ੍ਰ	ਭਕੀ	ਸਜੈ	ਕ੍ਰਿਪਾ	ਸ	ਸਨਿ	ਧਾ	ਸਸ	ਨ	ਸ	ਸ
ਨ	ਨ	ਨਧ	ਨ	-	ਮੰਧ	ਮੰਧਨਸੰ	ਨਧ	ਨ	ਪੁਧ	ਪ
ਹ	ਮ	ਹਰਿ	ਗੁ	ਸ	ਨਸ	ਗਾਸਸ	ਵਹ	ਗੇ	ਸਸ	ਸ
x				2		3		4		

ਅਗਲੀਆਂ ਦੋ ਤੁਕਾਂ 'ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਮੁਗਧ ਇਆਨ ਪਿਤਾ ਸਮਝਾਵਹਿਗੇ॥ ਸੁਤੁ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਭੂਲਿ
ਬਿਗਾਰਿ ਜਗਤ ਪਿਤ ਭਾਵਹਿਗੇ॥' ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਤਰੇ ਅਨੁਸਾਰ।

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ- 12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਪ	-	ਮ	ਗ	ਮੰਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਜੋ	ਸ	ਹ	ਰਿ	ਸੁਆ	ਮੀ	ਤੁ	ਸ	ਮ	ਦੇ	ਸ	ਹੁ
ਨ	ਸੰ	ਨ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ
ਸੋ	ਸ	ਈ	ਸ	ਹ	ਮ	ਪਾ	ਸ	ਵ	ਹ	ਗੇ	ਸ
ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧੁਧ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ
ਮੋ	ਹਿ	ਦੁ	ਸ	ਜੀ	ਸ	ਨਾ	ਹੀ	ਠਉ	ਸ	ਰ	ਸ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਜਿ	ਸੁ	ਪ	ਹਿ	ਹ	ਮ	ਜਾ	ਸ	ਵ	ਹ	ਗੇ	ਸ
x		0		2		0		3		4	

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸ	-	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	-	ਨ	-	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ
ਜੋ	s	ਹ	ਰਿ	ਭਾ	s	ਵਹਿ	s	ਭ	s	ਗ	ਤ	s	s
ਪ	-	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	-	ਮ	ਗ	ਰਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਤਿ	s	ਨਾ	s	ਹ	s	ਰਿ	s	ਭਾ	s	ਵਹਿ	ਗੇ	s	s
x		0		2		3		4		5			

‘ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਇ ਜੋਤਿ ਰਲਿ ਜਾਵਹਗੇ’ ਇਹ ਪੰਗਤੀ ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਤਰੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	ਨਨ	ਸੰ	-	-	-	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਹ	ਰਿ	ਆ	ਪੇ	ਰੇ	s	ਇ	ਕਿ	ਪਾ	s	s	s	ਲੁ	s	s	s
ਨ	-	-	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਧਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	-
ਆ	s	s	ਪਿ	ਲਿ	s	ਵ	s	ਲਾ	s	ਵ	ਹਿ	ਗੇ	s	s	s
ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਜ	s	ਨੁ	s	ਨਾ	s	ਨ	ਕੁ	ਸ	ਰ	ਨਿ	s	ਦੁ	ਆ	ਰਿ	s
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	-	ਪ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਰ	-	ਸ	-
ਹ	s	ਰਿ	s	ਲਾ	s	ਜ	s	ਰ	ਖਾ	ਵ	ਹਿ	ਗੇ	s	s	s
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਗਾ sਲਿ 1½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 5 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਮਹਲਾ ੪

ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ

ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੩੧੯)

ਰਾਮਾ ਰਮ ਰਾਮੇ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ॥ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੇ ਤੁਮਰੇ ਤੂ ਬਡ ਪੁਰਖੁ ਪਿਤਾ ਮੇਰਾ ਮਾਇਆ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਅਸੰਖ ਅਗਮ ਹਰਿ ਅਗਮ ਅਗਮ ਹਰਿ ਰਾਇਆ॥ ਗੁਣੀ ਗਿਆਨੀ ਸੁਰਤਿ ਬਹੁ ਕੀਨੀ ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਕੀਮਤਿ ਪਾਇਆ॥੧॥ ਗੋਬਿਦ ਗੁਣ ਗੋਬਿਦ ਸਦ ਗਾਵਹਿ ਗੁਣ ਗੋਬਿਦ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ॥ ਤੂ ਅਮਿਤਿ ਅਤੋਲੁ ਅਪਰੰਪਰ ਸੁਆਮੀ ਬਹੁ ਜਪੀਐ ਬਾਹ ਨ ਪਾਇਆ॥੨॥ ਉਸਤਤਿ ਕਰਹਿ ਤੁਮਰੀ ਜਨ ਮਾਧੋ ਗੁਨ ਗਾਵਹਿ ਹਰਿ ਰਾਇਆ॥ ਤੁਮ੍ ਜਲ ਨਿਧਿ ਹਮ ਮੀਨੇ ਤੁਮਰੇ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਕਤਹੂ ਪਾਇਆ॥੩॥ ਜਨ ਕਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਮਧਸੂਦਨ ਹਰਿ ਦੇਵਹੁ ਨਾਮੁ ਜਪਾਇਆ॥ ਮੈ ਮੂਰਖ ਅੰਧੁਲੇ ਨਾਮੁ ਟੇਕ ਹੈ ਜਨ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਇਆ॥੪॥੧॥

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ

ਪਦ ਅਰਥ:-ਰਮ-ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ। ਰਾਮੈ ਅੰਤੁ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਅੰਤ। ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੇ-ਪਾਲੇ ਹੋਏ। ਮਾਇਆ-ਮਾਂ। ਅਸੰਖ-ਅਣਗਿਣਤ। ਅਗਮ-ਅਪਹੁੰਚ। ਰਾਇਆ-ਰਾਜਾ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ। ਸੁਰਤਿ-ਸੋਚ, ਵਿਚਾਰ। ਬਹੁ-ਬਹੁਤਾ। ਸਦ-ਸਦਾ। ਅਮਿਤਿ-ਜਿਸ ਦੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਪਰੰਪਰ-ਪਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ। ਥਾਹ-ਛੁੰਘਾਈ। ਉਸਤਤਿ-ਵਛਿਆਈ। ਮਾਧੋ-ਮਾਇਆ ਦਾ ਪਤੀ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ। ਜਲ ਨਿਧਿ-ਸਮੁੰਦਰ। ਮੀਨੋ-ਮੱਛੀਆਂ। ਕਤਹੁ-ਕਿਤੇ ਭੀ। ਕਉ-ਨੂੰ। ਮਧਸੂਦਨ-ਹੇ ਪਰਮਾਤਮਾ! ਅੰਧੁਲੇ-ਅੰਨ੍ਹੇ ਵਾਸਤੇ। ਟੇਕ-ਸਹਾਰਾ। ਗੁਰਮੁਖਿ-ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮੁਖਿ ਹੋਇਆਂ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਪੜਤਾਲ ਅਸਥਾਈ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਪ	ਮੁਧੁ	-ਪੁ	ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਰ	ਗ	ਰ	ਨੁਰ	ਸ
ਰਾ	ਸਮਾ	ਸਸ	ਰ	ਮ	ਰਾ	ਮੈ	ਅੰ	ਸ	ਤੁ	ਨ	ਪਾ	ਇ	ਆ	ਸ
ਨੁ	ਰਗ	ਰਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮਿ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-
ਹ	ਸਮ	ਸਸ	ਬਾ	ਸ	ਰਿ	ਕ	ਪੁ	ਤਿ	ਪਾ	ਰੇ	ਤੁ	ਮ	ਰੇ	ਸ
ਨ	ਸੰਨ	-ਧ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਨੁ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਤੁ	ਸਬ	ਸਡ	ਪੁ	ਰ	ਖੁ	ਸ	ਪਿ	ਤਾ	ਮੇ	ਰਾ	ਮਾ	ਇ	ਆ	ਸ
X			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਮੁਧੁ	-ਪੁ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪੁਪ
ਹ	ਰਿਕੇ	ਸਸ	ਨਾ	ਸ	ਮ	ਸ	ਅ	ਸੰ	ਖ	ਸ	ਅ	ਗ	ਮ	ਹਹਿ
ਨ	ਸੰਨ	-ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਨੁਰ	ਸ
ਅ	ਸਗ	ਸਮ	ਅ	ਗ	ਮ	ਸ	ਹ	ਸ	ਰਿ	ਸ	ਰਾ	ਇ	ਆ	ਸ
X			2				3				4		5	

‘ਗੁਣੀ ਗਿਆਨੀ ਸੁਰਤਿ ਬਹੁ ਕੀਨੀ ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਕੀਮਤਿ ਪਾਇਆ’ ਇਹ ਤੁਕ ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਤਰੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਜੈਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰਸੁ
ਗੋ	ਬਿ	ਦ	ਗੁ	ਣ	ਗੋ	ਸ	ਬਿ	ਦ	ਸ	ਦ	ਗਾ	ਵਹਿ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	-
ਗੁ	ਣ	ਗੋ	ਬਿ	ਦ	ਅੰ	ਸ	ਤੁ	ਨ	ਪਾ	ਇ	ਆ	ਸ
ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧਧ	ਨ	ਧਧ	ਪੁਪ	ਪ
ਤੁ	ਸ	ਅ	ਮਿ	ਤਿ	ਅ	ਤੋ	ਲੁ	ਅਪ	ਰੰ	ਪਰ	ਸੁਆ	ਮੀ
ਮ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਰ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਬ	ਹੁ	ਜ	ਪੀ	ਐ	ਬਾ	ਹ	ਨ	ਸ	ਪਾ	ਇ	ਆ	ਸ
X					2				3		4	

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	-	ਧਧ	ਪ	ਮ	ਧ	ਨ	ਧਧ	ਨ	ਸੰ
ਉ	ਸ	ਤ	ਤਿ	ਕ	s	ਰਹਿ	s	ਤੁ	ਮ	ਰੀ	ਜਨ	ਮਾ	ਧੋ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪੁਪੁ	-	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਗੁ	s	ਨ	s	ਗਾ	s	ਵਹਿ	s	ਹ	ਰਿ	s	ਰਾ	ਇ	ਆ
ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	-	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਤੁ	ਮੁ	ਜ	ਲ	ਨਿ	ਧਿ	ਹ	ਮ	ਮੀ	s	ਨੇ	ਤੁ	ਮ	ਰੇ
ਮ	ਧ	ਨ	-	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਤੇ	s	ਰਾ	s	ਅੰ	s	ਤੁ	ਨ	ਕ	ਤ	ਦੁ	ਪਾ	ਇ	ਆ
x		0		2		3		4			5		

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਪ	ਪ	ਸੰਸੰ	-	ਸੰਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਨਨ	ਨ	ਸੰ	ਨ	-	ਧ	ਪ
ਜ	ਨ	ਕਉ	s	ਕਿ	ਪਾ	s	s	ਕ	ਰਹੁ	ਮ	ਧ	ਸੂ	s	ਦ	ਨ
ਮ	ਪ	ਮੰ	ਗ	ਮੰ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਹ	s	ਰਿ	s	ਦੇ	s	ਵ	ਹੁ	ਨਾ	s	ਮੁ	s	ਜ	ਪਾ	ਇ	ਆ
ਨ	ਧ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਮੈ	s	ਮੁ	s	ਰ	ਖ	ਅੰ	ਧੁ	ਲੇ	s	ਨਾ	ਮੁ	ਟੇ	ਕ	ਹੈ	s
ਨ	-	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਰ	ਗ	ਰ	ਨੁਰ	ਸ
ਜ	s	ਨ	s	ਨਾ	s	ਨ	ਕ	ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਪਾ	ਇ	ਆ	s
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:- ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

ਸ਼ਬਦ 'ਬਿਨ ਕਰਤਾਰ ਨ ਕਿਰਤਮ ਮਾਨੇ' ਤੀਨ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਕਲਾਵਤੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9½ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	9½
ਪਮ	ਗਰ	ਗ	ਰਗ	-ਗ	ਨੁਨੁਰ	ਗਮ	ਪ-	ਰ-	ਸ
ਬਿਨ	ਕਰ	ਤਾ	ਸਰ	ਸਨ	ਕਿਰਤ	ਮਮਾ	ss	ਨੇs	s
ਪ	ਗਮ	ਪ	ਮਧ	ਪ	ਮਧ	ਨਧ	ਨਸੰ	ਨਧ	ਪ
ਆ	ਦਿਆ	ਜੇ	ss	ਨਿ	ਅਜੈ	sਅ	sਬਿ	ਨਾs	ਸੀ
ਸੰਨ	ਧਪ	ਪਨਧਨ	-ਪ	-ਪ	ਗ-	ਪਰ	--	ਗਰ	ਸ
ਤਿਹ	ਪਰ	ਮੇsss	sਸ	sਰ	ਜਾs	ਸਨੈ	ss	ss	s
x		2			3				

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ-	ਸੰਨ	ਧਸੰ	ਨ-	ਪ
ਕ	ਹਾ	ਭ	ਯੇ	ਜੇ	ਆs	ਨਜ	ਗਤ	ਮੈs	s
ਨ	ਰੰਰੰ	ਗੰਗੰਗੰ-	-ਰੰ	-ਸੰ	ਸੰ-	ਸੰਨ	ਧਸੰ	ਨ-	ਪ
ਦ	ਸਕ	ਅsss	ਸਸੁ	ਸਰ	ਹs	ਰਿਖਾ	ss	ਏs	s
ਪਪ	ਪ	ਸੰਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਨਧ	ਪ
ਅਧਿ	ਕ	ਪ੍ਰ	ਪੰs	ਚ	ਦਿਖਾ	ਏਸ	ਭਨ	ਕੰਹ	s
ਮਧ	ਨਸੰ	ਧਨ	ਧਪ	-ਪ	ਪਮੰ	ਗਮੰ	ਗਰ	ਗਰ	s
ਆs	ਪਹਿ	ਬ੍ਰਹ	ਸਮ	ss	ਕਹਾ	sਏ	ss	ss	s
x		2			3				

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਜੈਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-13 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਸੰ	ਨਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪਪ	ਪ
ਭੰ	ਜਨ	ਗ	ਝ	ਨ	ਸ	ਮ	ਰ	ਬ	ਸ	ਦਾ	ਪ੍ਰ	ਭੁ
ਪ	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮੰ	ਗ	ਗ	ਮਪ	ਰ	-	ਸ	-
ਸੋ	s	ਕਿ	s	ਮ	ਜਾ	s	ਤਿ	ਗਿs	ਨਾ	s	ਯੇ	s
ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-
ਤਾਂ	ਤੇ	ਸ	ਰ	ਬ	ਕਾ	s	ਲ	ਕੇ	ਅ	ਸਿ	ਕੇ	s
ਪ	ਮੰ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਗ	-	ਗਮੰ	ਪ	ਰ	ਗਰ	ਸ	-
ਘਾ	ਇ	ਬ	ਚਾ	ਇs	ਨ	s	ss	s	ਆ	ss	ਯੇ	s
x					2				3		4	

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮੰ	ਪ	ਮੰ	ਗ	ਮੰ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸ
ਕੈ	ਸੇ	ਤੇ	ਹਿ	ਤਾ	ਰਿ	ਹੈ	s	ਸੁ	s	ਨਿ	ਜ	s	ਝ
ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਆ	s	ਪ	s	ਭੁ	ਬਿ	ਯੇ	s	ਭ	s	ਵ	ਸਾ	ਗ	ਰ
ਮੰ	ਪ	ਮੰ	ਗ	ਮੰ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਛ	ਟਿ	ਹੈ	s	ਕਾ	s	ਲ	s	ਫਾ	s	ਤੇ	ਤ	ਬ	ਹੀ
ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਗ	-	ਮਪ	ਰ	ਰ	ਸ
ਗ	ਹੈ	s	s	ਸ	ਰ	ਨਿ	s	ਜ	s	ਗs	ਤਾ	ਗ	ਰ
x		0		2		3		4			5		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- ਗਗਰਗ ਰਸਮੰਮ ਗਮੰਗਰ ਪਪਮਪ ਮੰਗਨਨ ਧਨਧਪ ਪਪਮਪ ਮੰਗਗਗ ਰਗਰਸ ਨੁਸ
- ਸਰਸਰ ਗਰਗਮ ਗਮਪਮ ਪਧਪਧ ਨਧਨਸੰ ਨਸੰਨਧ ਪਧਪਧ ਪਮਗਮ ਗਮਗਰ ਸ-

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

- 3) ਸਰਸਗ ਰਸਰਗ ਰਮਗਰ ਗਮਗਪ ਮਗਮਪ ਮਧਪਮ ਪਧਪਨ ਧਧਪਨ ਧਸੰਨਧ ਪਧਪਨ
ਧਪਮਪ ਮਧਪਮ ਗਮਗਪ ਮਗਰਗ ਰਸਗਗ ਰਰਸਸ ਗਗਰਰ ਸਸਗਗ ਰਰਸਸ
 ਸਸਕਿਰ ਤਮਮਾਨੋ ਕਿਰਤਮ ਮਾਨੋਕਿਰ ਤਮਮਾਨੋ
- 4) ਗਗਰਗ ਗਰਗਗ ਰਗਰਸ ਨਨਧਨ ਨਧਨਨ ਧਨਧਪ ਸੰਸਨਸੰ ਸੰਨਸੰਸੰ ਨਸੰਨਧ ਪਧਪਪ
ਗਮਗਗ ਰਗਰਸ ਗਗਰਸ ਸ-ਸ- ----- --ਸ- ਸ--- ----- ਸ-ਸ-
 ਕਿਰਤਮ ਮਾਨੋਸ ਸਸਸ ਸਸਮਾਸ ਨੋਸਸ ਸਸਸ ਮਾਨੋਸ
- 5) ਨੁਨੁਰ ਗਰ ਸ | ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਇਸ 2½ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ
 |ਕਿਰਤਮ ਮਾਸ ਨੋ | ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ
 'ਬਿਨ ਕਰਤਾਰ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਵਾਰ ੨੬ ਪਉੜੀ ੧੯ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਸਤਿਗੁਰ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨੁ ਹੈ ਗੁਣ ਕਰਿ ਬਖਸੈ ਅਵਗੁਣਿਆਰੇ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਵੈਦੁ ਹੈ ਪੰਜੇ ਰੋਗੁ
 ਅਸਾਧ ਨਿਵਾਰੇ। ਸੁਖ ਸਾਗਰੁ ਗੁਰੁਦੇਉ ਹੈ ਸੁਖ ਦੇ ਮੇਲਿ ਲਏ ਦੁਖਿਆਰੇ। ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਨਿਰਵੈਰੁ ਹੈ
 ਨਿੰਦਕ ਦੇਖੀ ਬੇਮੁਖ ਤਾਰੇ। ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਨਿਰਭਉ ਸਦਾ ਜਨਮ ਮਰਣ ਜਮ ਡਰੈ ਉਤਾਰੇ। ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ
 ਸੁਜਾਣੁ ਹੈ ਵਡੇ ਅਜਾਣ ਮੁਗਧ ਨਿਸਤਾਰੇ। ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਗੂ ਜਾਣੀਐ ਬਾਹ ਪਕੜਿ ਅੰਧਲੇ ਉਧਾਰੇ।
 ਮਾਣੁ ਨਿਮਾਣੇ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੇ॥੧੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਨਿਧਾਨੁ-ਖਜ਼ਾਨਾ। ਗੁਣ-ਉਪਕਾਰ। ਸਾਗਰੁ-ਸਮੁੰਦਰ। ਸੁਜਾਣੁ-ਗਿਆਨਵਾਨ। ਮੁਗਧ-ਮੁਰਖ। ਨਿਸਤਾਰੇ-ਤਾਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਪੰਜਾਬੀ ਠੋਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	ਨ
											ਸ	ਤਿ	ਸ	ਗੁ	ਰ
ਧ	ਪ	ਗ	ਮੰ	ਪ	-	ਮੰ	ਪ	ਮੰ	ਗ	-	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮੰ
ਗੁ	ਸ	ਣੀ	ਸ	ਨਿ	ਸ	ਧਾ	ਨੁ	ਹੈ	ਸ	ਸ	ਗੁ	ਣ	ਕ	ਸ	ਰਿ
ਪ	ਪ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਬ	ਖ	ਸੈ	ਸ	ਅ	ਵ	ਗੁ	ਣਿ	ਆ	ਸ	ਰੇ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਮੰ	ਪ	-	ਮੰ	ਗ
											ਸ	ਤਿ	ਸ	ਗੁ	ਰੁ
											ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਗੰ
ਮੰ	ਧ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	-	-	ਪੰ	ਸ	ਜੇ	ਸ	ਸ
ਪੁ	ਸ	ਰਾ	ਸ	ਵੈ	ਸ	ਦੁ	ਸ	ਹੈ	ਸ	ਸ					
ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਗ	ਮੰ	ਗ					
ਰੇ	ਸ	ਗ	ਸ	ਅ	ਸਾ	ਧ	ਨਿ	ਵਾ	ਸ	ਰੇ					
x				2				0				3			

ਕਲਿਆਨ ਮਹਲਾ ੪॥

(੧੩੨੦)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪਿ ਹਰਿ ਗੁਨ ਅਕਥ ਸੁਨਬਈ। ਧਰਮੁ ਅਰਥੁ ਸਭੁ ਕਾਮੁ ਮੋਖੁ ਹੈ ਜਨ ਪੀਛੈ ਲਗਿ ਫਿਰਬਈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਸੋ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ ਹਰਿ ਜਨੁ ਜਿਸੁ ਬਡਭਾਗ ਮਥਈ॥ ਜਹ ਦਰਗਾਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਲੇਖਾ ਮਾਰੈ ਤਹ ਛੁਟੈ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਬਈ॥੧॥ ਹਮਰੇ ਦੇਖ ਬਹੁ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਦੁਖੁ ਹਉਮੈ ਮੈਲੁ ਲਗਬਈ॥ ਗੁਰਿ ਧਾਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹਰਿ ਜਲਿ ਨਾਵਾਏ ਸਭ ਕਿਲਬਿਖ ਪਾਪ ਗਬਈ॥੨॥ ਜਨ ਕੇ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸੁਆਮੀ ਜਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਭਜਬਈ॥ ਜਹ ਅੰਤੀ ਅਉਸਰੁ ਆਇ ਬਨਤੁ ਹੈ ਤਹ ਰਾਖੈ ਨਾਮੁ ਸਾਬਈ॥੩॥ ਜਨ ਤੇਰਾ ਜਸੁ ਗਾਵਹਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਹਰਿ ਜਪਿਓ ਜਗੰਨਬਈ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭੁ ਰਾਖੈ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਪਾਬਰ ਰਖੁ ਬੁਝਬਈ॥੪॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੁਨਬਈ-ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਨ ਪੀਛੈ-ਭਗਤ ਦੇ ਪਿੱਛੇ। ਫਿਰਬਈ-ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਮਥਈ-ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ। ਜਹ-ਜਿੱਥੇ। ਛੁਟੈ-ਸੁਰਖਰੁ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੇਖ-ਐਥ। ਲਗਬਈ-ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਵਾਏ-ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਇਆ। ਗਬਈ-ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਰਿਦ-ਹਿਰਦਾ। ਭਜਬਈ-ਭਜਦਾ ਹੈ, ਭਜਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਹ-ਉੱਥੇ। ਸਾਬਈ-ਸਾਥੀ ਬਣ ਕੇ। ਜਗੰਨਬਈ-ਜਗਤ ਦਾ ਨਾਥ। ਬੁਝਬਈ-ਭੁੱਖ ਰਿਹਾ ਨੂੰ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਬਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਗ	ਰ	ਗਗ	ਪ	ਮ	ਗਗ	ਗਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਨੁਨੁ	ਰ	ਸ	-
ਮੇ	ਰੇ	ਮਨ	ਜ	ਪਿ	ਹਰਿ	ਗੁਨ	ਅ	ਕ	ਬ	ਸੁਨ	ਬ	ਈ	ਸ
ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਗਗ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	-
ਧ	ਰ	ਮੁ	ਅ	ਰ	ਬੁ	ਸ	ਸਭੁ	ਕਾ	ਮੁ	ਮੇ	ਖੁ	ਹੈ	ਸ
ਪ	ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ਜ	ਨ	ਸ	ਪੀ	ਸ	ਛੈ	ਸ	ਲ	ਗਿ	ਸ	ਫਿ	ਰ	ਬ	ਈ
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਸੋ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਧਿ	ਆ	ਵੈ	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਨੁ
ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	-	ਰ	ਸ
ਜਿ	ਸੁ	ਸ	ਬ	ਡ	ਭਾ	ਗ	ਮ	ਬ	ਸ	ਈ	ਸ	ਸ	ਸ
x			2				0			3			

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪)

(੧੩੯੮)

ਗੁਰੁ ਜਿਨ੍ ਕਉ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨੁ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਰਿਦੈ ਨਿਵਾਸੈ॥ ਜਿਨ੍ ਕਉ ਗੁਰੁ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨੁ ਦੁਰਤੁ ਦੁਰੰਤਰਿ ਨਾਸੈ॥ ਗੁਰੁ ਜਿਨ੍ ਕਉ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨੁ ਮਾਨੁ ਅਭਿਮਾਨੁ ਨਿਵਾਰੈ॥ ਜਿਨ੍ ਕਉ ਗੁਰੁ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨੁ ਸਬਦਿ ਲਗਿ ਭਵਜਲੁ ਤਾਰੈ॥ ਪਰਚਉ ਪ੍ਰਮਾਣੁ ਗੁਰ ਪਾਇਅਉ ਤਿਨ ਸਕਯਥਉ ਜਨਮੁ ਜਗਿ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਸਰਣਿ ਭਜੁ ਕਲੁ ਕਬਿ ਭੁਗਤਿ ਮੁਕਤਿ ਸਭ ਗੁਰੁ ਲਗਿ॥੧੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਰਿਦੈ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਨਿਵਾਸੈ-ਵਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਰਤੁ-ਪਾਪ। ਦੁਰੰਤਰਿ-ਦੂਰੇ ਹੀ। ਨਿਵਾਰੈ-ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਵਜਲੁ-ਸੰਸਾਰ-ਸਾਗਰ। ਪਰਚਉ-ਉਪਦੇਸ਼। ਪ੍ਰਮਾਣੁ-ਮੰਨਿਆ ਪ੍ਰਮੰਨਿਆ। ਸਕਯਥਉ-ਸਫਲ। ਸਰਣਿ ਭਜੁ-ਸਰਨੀ ਪਉ। ਕਲੁ ਕਬਿ-ਹੇ ਕਵੀ ਕੱਲਸਹਾਰ! ਭੁਗਤਿ-ਪਦਾਰਥ। ਮੁਕਤਿ-ਮੁਕਤੀ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪੁ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ
ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਜਿ	ਨੁ	ਕਉ	ਸ	ਜਿ	ਨੁ	ਕਉ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ
ਪ	ਧ	ਪੁ	ਗ	ਮ	ਗ	-	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	-
ਸੁ	ਸ	ਪ੍ਰ	ਸੰ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਸੁ	ਸ	ਪ੍ਰ	ਸੰ	ਸ	ਨੁ	ਸ
ਗ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ
ਨਾ	ਮੁ	ਹਰਿ	ਰਿ	ਸ	ਦੈ	ਸ	ਦੁ	ਰ	ਤੁ	ਦੁ	ਰੰ	ਤ	ਰਿ
ਰ	ਗ	ਰ	ਨੁ	ਰ	ਸ	-	ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਨਿ	ਵਾ	ਸ	ਸੈ	ਸ	ਸ	ਸ	ਨਾ	ਸ	ਸ	ਸੈ	ਸ	ਸ	ਸ
x			2		3		x			2		3	

ਤਾਨਾਂ:

- 1) ਨੁਰ ਗਰ ਨੁਰ ਗਮ ਪਮ ਗਰ ਸ- 2) ਨੁਰ ਗਮ ਪੁ ਮੁ ਗਮ ਗਰ ਸ-
 3) ਨੁਰ ਗਮ ਪਨ ਧੁ ਮਗ ਮਗ ਰਸ 4) ਮਧ ਨਸ ਨਧ ਮੁ ਗਮ ਗਰ ਸ-

ਸ਼ਬਦ 'ਮਨਿ ਤਨਿ ਜਾਪੀਐ ਭਗਵਾਨ' ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ। (੧੩੨੨-੨੩)

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਗਗ	ਮ	ਪ	ਰ	ਰ	ਸ	ਮ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਮਨਿ	ਤ	ਨਿ	ਜਾ	ਪੀ	ਐ	ਸ	ਰ	ਬ	ਕਾ	ਰ	ਜ
ਨੁਰ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਗ	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ
ਭਸ	ਸ	ਗ	ਵਾ	ਸ	ਨ	ਸਿ	ਸ	ਧਿ	ਭ	ਸ	ਏ
ਪ	ਨ	ਧ	ਮ	ਧ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਪ
ਗੁ	ਰ	ਸ	ਪੂ	ਸ	ਰੇ	ਗਾ	ਸ	ਇ	ਗੁ	ਸ	ਨ
ਮ	ਗਗ	ਰੁਰ	ਗ	ਰ	ਗ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	-	ਪ
ਸੁ	ਪ੍ਰ	ਸੰਨ	ਭ	ਏ	ਸ	ਗੁ	ਸ	ਸ	ਪਾ	ਸ	ਲ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ
ਸ	ਦਾ	ਸ	ਸੁ	ਸ	ਖ	ਗਾ	ਸ	ਇ	ਗੁ	ਸ	ਨ
ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਗਰ	ਮਗ	ਪ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਕ	ਸ	ਲਿ	ਆ	ਸ	ਨ	ਗੁ	ਸ	ਸ	ਪਾ	ਸ	ਲ
x			0			x			0		

ਵਾਰ ੯ ਪਉੜੀ ੧੪ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਲੀਹਾ ਅੰਦਰਿ ਚਲੀਐ ਜਿਉ ਗਾਡੀ ਰਾਹੁ। ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ ਸਾਧਸੰਗਿ ਨਿਬਾਹੁ॥ ਜਿਉ ਧਨ ਸੇਘਾ ਰਖਦਾ ਘਰਿ ਅੰਦਰਿ ਸਾਹੁ। ਜਿਉ ਮਿਰਜਾਦ ਨ ਛਡਈ ਸਾਇਰੁ ਅਸਗਾਹੁ। ਲਤਾ ਹੇਤਿ

ਲਤਾੜੀਐ ਅਜਰਾਵਰ ਘਾਹੁ। ਧਰਮਸਾਲ ਹੈ ਮਾਨਸਰੁ ਹੰਸ ਗੁਰਸਿਖ ਵਾਹੁ। ਰਤਨ ਪਦਾਰਥ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਕਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਖਾਹੁ॥੧੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਸੋਘਾ-ਹੁਬਿਆਰੀ ਨਾਲ। ਮਿਰਜਾਦ-ਨੀਯਮ। ਸਾਇਰੁ-ਸਮੁੰਦਰ। ਅਸਗਾਹੁ-ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ। ਅਜਰਾਵਰ-ਜਰਨ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਪੁਮ	ਗਰ	ਗ	ਰਗ	ਰਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ	ਪੁਧ	ਮੁਪ	ਸੰਸ	ਰੰਸ	ਨਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧੁਪ
ਰਤ	ਨਪ	ਦਾ	ਰਥ	ਗੁਸ	ਰ	ਸਬ	ਦੁ	ਧਰ	ਮਸ	ਸਾਲ	ਹੈਸ	ਮਾਸ	ਨਸ	ਸਸ	ਰੁਸ
ਪੁਨ	ਧਨ	ਧੁਧ	ਪੁਪ	ਮੰਗ	ਪੁਮ	ਗਰ	ਸ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧੁਧ	ਪੁਪ	ਗਮ	ਪੁਮ	ਗਰ	ਸ
ਕਸ	ਰਿਸ	ਕੀਰ	ਤਨੁ	ਖਾਸ	ਸਸ	ਹੁਸ	ਸ	ਹੰਸ	ਸਸ	ਗੁਰ	ਸਿਖ	ਵਾਸ	ਸਸ	ਹੁਸ	ਸ
X				0				X				0			

ਬਬਦ 'ਹੇ ਪ੍ਰਣ ਨਾਥ ਗੋਬਿੰਦਹ' ਮੰਗਲਾਚਰਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। (੧੩੫੮)

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਗਮ	ਪੁਮ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ
ਹੇਸ	ਪ੍ਰਾ	ਣ	ਨਾ	ਸਸ	ਥ	ਹੇ	ਸ	ਸ	ਸੰ	ਸਾ	ਰ
ਨੁ	ਰ	ਗ	ਰਗ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਨ	(ਸੰ)	ਨ	ਨਨ
ਗੋ	ਬਿੰ	ਸ	ਦਸ	ਹ	ਸ	ਤਾ	ਸ	ਪ	ਹ	ਰ	ਣਹ
ਮੰਮ	ਧ	ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨੁਧ	ਸੰਨ	ਧੁਪ
ਕਿ	ਪਾ	ਸ	ਨਿ	ਧਾ	ਨ	ਕਸ	ਰੁਸ	ਣਾ	ਮੈਸ	ਸਸ	ਸਸ
ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਮੰਗ	ਮੰਗ	ਰਸ	ਮੰਗ	ਮੰਗ	ਰ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ
ਜਸ	ਗ	ਦ	ਗੁਸ	ਰੋਸ	ਸਸ	ਸਭ	ਦੁਸ	ਖ	ਹੁਸ	ਰੋਸ	ਸ
X			0			X			0		

ਦੋਹਰਾ॥ ਪਾ: ੧੦ (ਚਵੀ ਅਵਤਾਰ)

ਸਗਲ ਦੁਆਰ ਕਉ ਛਾਡਿ ਕੈ ਗਹਿਓ ਤੁਹਾਰੇ ਦੁਆਰਾ॥ ਬਾਹਿ ਗਰੇ ਕੀ ਲਾਜ ਅਸ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸ ਤੁਹਾਰਾ॥੧੩॥੮੬੪॥

ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਕਹਿਰਵਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-8 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸੰਸ	ਨੁਧ	ਨਨ	ਧੁਪ	ਪੁਧ	ਮੁਪ	ਗਮ	ਰਗ	ਮੁਧ	ਨ	ਧੁਧ	ਪ	ਸੰ	ਸੰ	ਨਰੰ	ਸੰ
ਸਗ	ਲਸ	ਦੁਆ	ਰਕਉ	ਛਾਸ	ਡਿਸ	ਕੈਸ	ਸਸ	ਬਾਸ	ਹਿ	ਗਹੇ	ਕੀ	ਲਾ	ਜ	ਅਸ	ਸ
ਰਗ	ਮੁਧ	(ਪ)	ਮੰਗ	ਮੰਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ	ਨਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧ	ਪੁਮ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ
ਗਹਿ	ਓਤੁ	ਹਾ	ਰੋਸ	ਦੁਸ	ਆ	ਰਸ	ਸ	ਗੋਸ	ਬਿੰਦ	ਦਾਸ	ਸ	ਤੁਸ	ਹਾਸ	ਰਸ	ਸ
X				0				X				0			

੩੦-ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਸੰਗੀਤ ਘਰਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਰਾਗ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਗਾਇਣ ਵਾਦਨ ਸੰਗੀਤ ਮਹਿਫਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤ, ਪ੍ਰਭਾਤ ਭੈਰਵ, ਪ੍ਰਭਾਤ ਪਟਤੋੜੀ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਹਿਬਾਨ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇਣ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਇ ਚੌਧਰੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਕੁਝ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭੈਰਵ, ਲਲਿਤ ਤੇ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ- ਵਕਰ ਸ਼ਾੜਵ, ਵਾਦੀ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਸ ਤੇ ਸਮਾਂ ਸਵੇਰੇ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਤੋਂ ਸੱਤ ਤੱਕ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰੁ ਗ ਮ ਪ ਯੁ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਰੁੰ ਨ ਧ ਮੰ ਮ ਗ ਰੁ ਸ। ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਭਾਤ ਭੈਰਵ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੁ ਕੋਮਲ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗ ਨ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਨ ਸਵਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਐੜਵ- ਵਕਰ ਸ਼ਾੜਵ ਤੇ ਸਮਾਂ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਤੋਂ ਸੱਤ ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਵੇਰੇ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰੁ ਮ ਪ ਯ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ - ਸੰ ਧ ਪ ਮ ਗ ਮ ਰੁ ਸ। ਦੂਜਾ ਸਰੂਪ ਭੈਰਵ ਕਲਿੰਗੜਾ ਗੌਰੀ ਤੇ ਲਲਿਤ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ, ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ, ਸਮਾਂ ਚਾਰ ਤੋਂ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਸਵੇਰ। ਆਰੋਹ - ਨੁ ਸ ਗ ਮ ਮੰ ਮ ਗ ਮ ਪ ਯੁ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਯੁ ਪ ਮ ਮੰ ਮ ਗ ਰੁ ਸ। ਪ੍ਰਭਾਤ ਭੈਰਵ ਦਾ ਤੀਜਾ ਸਰੂਪ ਭੈਰਵ ਰਾਮਕਲੀ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਤ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਸ, ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਾਂ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਤੋਂ ਸੱਤ ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰੁ ਸ ਗ ਮ ਯੁ ਪ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਯੁ ਪ ਮੰ ਪ ਮ ਗ ਮ ਰੁ ਸ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਭੈਰਵ ਅੰਗ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਨ ਪਰ ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੩੦ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਰਾਗਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਸਾ ਤੇ ਭੈਰੋਂ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੪੦ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨਾਮ ਦਾ ਰਾਗ ਅਥਵਾ ਰਾਗਣੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਆਸਾ ਤੇ ਭੈਰਵ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਤੋਂ ਇਹ ਰਾਗ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਤਾਕਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਇੱਕ ਰਾਗਣੀ ਹੈ ਜੋ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦੀ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਹੋਰ ਸਭ ਸਵਰ ਸੁੱਧ ਹਨ। ਮਧਿਅਮ ਵਾਦੀ ਤੇ ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਸਵਰ ਮੱਧਮ ਹੈ ਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਹੈ। ਡਾ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਸੁਖਾਨੀ ਦੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਭ, ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸੁੱਧ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ ਰੁ ਗ ਮ, ਮੰ ਗ, ਮ ਪ ਯੁ ਨ ਸੰ ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਯੁ ਪ ਮ, ਗ ਰੁ ਸ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ

ਆਫ਼ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੇ. ੨ ਪੰਨਾ ੧੭੭ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਰਾਗ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਪਰਾਬਲ ਨਾਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਨਾਲ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੁੜਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਸਵੇਰ ਦਾ ਧੀਮੀ ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਗਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਪ ਧ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਨ ਪ ਗ ਰ ਸ। ਪਕੜ- ਪ ਪ ਸੰ, ਨ ਧ ਨ ਪ, ਪ ਧ ਗ ਪ, ਧ ਪ ਧ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰੁ ਗ ਮ ਮੰ ਗ, ਮ ਪ ਧੁ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ ਮ, ਮੰ ਗ ਰੁ ਸ। ਪਕੜ- ਗ ਮ ਗ, ਰੁ ਸ, ਧੁ ਨ ਸ, ਗ ਮ, ਧੁ ਪ, ਮ ਗ, ਮੰ ਗ ਰੁ ਸ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਭਾਗ-੪ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਵਤੀ, ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਤ ਇੱਕੋ ਹੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਤ ਭੈਰਉ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਤ ਬਿਭਾਸ ਦੀ ਸੰਗਯਾ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਮਿਸ਼ਰਤ ਰਾਗ ਹੈ ਜੋ ਭੈਰਉ, ਕਲਿੰਗੜਾ ਤੇ ਲਲਿਤ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਹੈ। ਸ਼ੁਧ ਮਧਿਅਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ੁਧ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਨਿਆਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਰਾਗ ਵਧੇਰੇ ਸੁੰਦਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਨੁ ਰੁ ਗ ਮ ਮੰ, ਗ ਮ, ਪ ਧੁ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ, ਧੁ ਪ ਮ, ਗ ਰੁ, ਗ ਮ ਮੰ, ਗ ਮ, ਗ ਰੁ ਸ। ਮੁਖ ਅੰਗ- ਸ, ਧੁ, ਨਸ, ਗਮ, ਧੁ, ਪਮ, ਗ ਮ ਗ ਰੁ, ਨੁ ਰੁ ਗ ਮ ਮੰ, ਗ ਮ। ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਭੈਰਉ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਸਵਰ ਸ਼ੁਧ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਭੈਰਉ ਰਾਮਕਲੀ ਤੇ ਲਲਿਤ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਭੈਰਉ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਾਤਾਕਾਲ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਨੁ ਰੁ ਗ, ਮ ਮੰ ਗ, ਗ ਮ ਪ, ਧੁ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ ਮ ਮ ਧੁ, ਮੰ ਮ ਗ, ਰੁ ਗ, ਮੰ ਗ ਰੁ ਸ। ਪਕੜ- ਗ ਮ ਨ, ਧੁ ਨ, ਧੁ ਪ, ਗ ਮ, ਮੰ ਧੁ ਮੰ, ਮ ਗ ਮ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ (ਪ੍ਰਾਚੀਨ) ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ, ਸਵਰ ਸਾਰੇ ਸ਼ੁਧ, ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ ਮ, ਜਾਤੀ ਸ਼ਾੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ, ਵਾਦੀ ਧ ਸੰਵਾਦੀ ਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਆਰੋਹ - ਸ ਰ ਗ ਪ, ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਪ, ਧ, ਗ, ਪ ਧ ਪ, ਨ ਧ। 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਦੇ ਕਰਤਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਰਾਗ ਭੈਰਵ, ਰਾਮਕਲੀ, ਲਲਿਤ ਤੇ ਕਾਲਿੰਗੜਾ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸ਼ੜਜ ਤੇ ਸਮਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ, ਰੁ ਗ ਮ, ਮੰ ਮ ਗ, ਮ ਪ ਧੁ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧੁ ਪ ਮ, ਮੰ ਮ ਗ, ਰੁ ਰੁ ਸ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦੇ ਪਰੀਚੈ ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ ੩੩੯ ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਇੱਕ ਭੈਰਵ ਅੰਗ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕਲਿਆਣ ਅੰਗ ਦਾ ਹੈ ਕੁਝ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕੀਰਤਨਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਰੂਪ ਆਵੱਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ'। ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਐਸਾ ਸਰੂਪ ਵੀ ਤੇ

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਬਿਲਾਵਲ ਬਾਟ ਦਾ ਵੀ ਦੇਵੇ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਬਿਲਾਵਲ ਬਾਟ ਤਾਂ ਸਰੂਪ ਕਲਿਆਣ ਬਾਟ ਵਾਲੇ ਸਰੂਪ ਜੈਸਾ ਹੀ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ, ਗ ਪ, ਧ, ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਧ ਨ ਪ, ਗ ਪ ਗ ਰ ਸ। ਮੁਖ ਅੰਗ- ਪ ਧ ਸੰ, ਨ ਧ ਨ ਪ, ਗ ਪ, ਗ ਰ ਸ। ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤਿ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਭੈਰਵ ਅੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਰਾਗ ਦਾ ਵਰਨਣ ਤੇ ਇੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਲਿਆਣ ਬਾਟ ਦੇ ਸੀਨਾ-ਬਾ-ਸੀਨਾ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦਾ ਪਰਿਚੈ ਤੇ ਤਿੰਨ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ ਬੰਦਸ਼ 'ਮੇਰੀ ਅਬੈ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨ ਲੀਜੈ' ਦੀ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਨਾਮੀ ਕੀਰਤਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਅੰਗ ਦੀ ਰੀਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ 'ਕਰਤਾ ਤੂ ਮੇਰਾ ਜਜਮਾਨੁ' ਤੀਨ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਗਾਏ ਬਗਾਏ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 'ਬੋਲਹੁ ਸਚੁ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਗਾਇਣ ਵੀ ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਬੜਾ ਭਿੱਜ ਕੇ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸੋ ਭੈਰਵ ਬਾਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਰਾਗ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਕਲਿਆਣ/ਬਿਲਾਵਲ ਬਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਜਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੀਰਤਨਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਣ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸੰ-ਨ ਧ ਨ-ਧ ਪ ਧ - ਗ ਪ ਨ ਧ - ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਰਾਗ ਦਾ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਹਨ। ਰਾਗ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੀ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਵਾਣਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇੱਥੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਨੂੰ ਤੀਹਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਣੀ ੧੩੨੭ ਤੋਂ ੧੩੫੧ ਪੰਨਾ ਤੱਕ ਹੈ। ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਵਿੱਚ ਮ:੩ ਦੇ ੭ ਸ਼ਬਦ, ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੩ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਬੇਣੀ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਕੁਲ ੧੧ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗੁ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ, ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਿਭਾਸ, ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦਖਣੀ ਤੇ ਬਿਭਾਸ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਚਾਰ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਿਭਾਸ ਵਿੱਚ ਮ:੧ ਦੇ ੨੦, ਮ:੪ ਦੇ ੭, ਮ:੫ ਦੇ ੧੫ ਤੇ ਮ:੩ ਦੇ ੨ ਕੁਲ ੪੪ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੧ ਦਖਣੀ ਦੇ ੪ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਰਾਗੁ ਬਿਭਾਸ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਮ:੫ ਦੇ ੩ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ੫ ਕੁਲ ੮ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਪੰਨਾ ੧੩੩੭ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਿਭਾਸ ਪੜਤਾਲ ਮਹਲਾ ੪ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਪੰਨਾ ੧੩੪੧ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੫ ਬਿਭਾਸ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਰਚਿਤ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬੀੜ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਆਖਰੀ ਰਾਗ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਰਾਗ-ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਦਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਹੀ ੪ ਸ਼ਬਦ ਰਚਿਤ ਹਨ, ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ 31ਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਥਾਟ-ਕਲਿਆਨ

ਸਵਰ-ਸਾਰੇ ਸ਼ੁੱਧ

ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਮ

ਜਾਤੀ-ਔੜਵ-ਸ਼ਾੜਵ ਵਾਦੀ-ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ-ਪੰਚਮ ਸਮਾਂ-ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ

ਆਰੋਹ-ਸ ਰ ਗ, ਪ ਧ ਸ ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨ ਧ ਨ - ਪ ਗ ਰ ਸ

ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਪ ਧ ਸੰ, ਨ ਧ ਨ - ਪ, ਪ ਧ - ਪ, ਗ ਪ ਧ - ਪ

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਰ ਸ, ਰ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਸ, ਸ ਰ ਸ, ਸ - ਨ ਧ ਨ, ਧ ਪ ਧ - ਪ, ਪ ਧ ਸ, ਰ ਸ, ਗ ਰ ਸ, ਸ ਰ ਗ ਪ, ਧ ਧ ਪ, ਗ ਪ ਧ ਪ, ਗ ਪ ਧ - ਪ, ਗ ਰ ਗ, ਪ ਧ ਪ, ਧ-ਪ ਗ, ਰ ਗ ਰ ਸ।

ਸ, ਗ ਰ ਗ, ਗ ਪ ਧ ਪ, ਗ ਧ ਪ, ਗ ਪ ਗ ਧ ਪ, ਪ ਧ - ਪ, ਪ ਧ ਨ - ਧ ਪ ਧ - ਪ, ਪ ਧ ਸੰ, ਸੰ ਨ ਧ ਨ - ਪ, ਪ ਧ ਗ ਪ ਧ ਨ ਧ, ਪ ਧ - ਪ, ਗ ਧ - ਪ ਗ ਰ, ਗ ਰ ਗ, ਰ ਸ।

ਪ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਗੰ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਧ ਨ - ਧ, ਪ ਧ ਸੰ, ਰੰ ਸੰ, ਗੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਗੰ, ਗੰ ਪੰ ਗੰ ਰੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ ਨ ਧ ਨ - ਧ ਪ, ਸੰ ਰੰ ਸੰ, ਸੰ ਰੰ ਗੰ ਰੰ ਸੰ, ਨ ਧ ਨ - ਧ ਪ, ਗ ਪ ਧ - ਪ, ਸੰ ਨ ਧ ਨ - ਪ, ਪ ਧ ਨ ਧ ਪ, ਧ ਪ, ਗ ਪ ਧ - ਪ, ਗ ਰ ਗ, ਰ ਸ, ਸ ਰ ਗ, ਸ ਰ ਸ।

(ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਲਾ ੫)

(੧੩੫੫)

ਪਾਛੰ ਕਰੋਤਿ ਅਗ੍ਣੀਵਹ ਨਿਰਾਸੰ ਆਸ ਪੁਰਨਹ॥ ਨਿਰਧਨ ਭਯੰ ਧਨਵੰਤਹ ਰੋਗੀਅੰ ਰੋਗ ਖੰਡਨਹ॥ ਭਗਤੰ ਭਗਤਿ ਦਾਨੰ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਣ ਕੀਰਤਨਹ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪੁਰਖ ਦਾਤਾਰਹ ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਕਿੰ ਨ ਲਭੁਤੇ॥੨੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਪਾਛੰ-ਪਿਛੇ। ਕਰੋਤਿ-ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਗ੍ਣੀਵਹ-ਆਗੂ, ਅਗੇ ਲਗਣ ਵਾਲੇ। ਨਿਰਾਸੰ-ਨਿਰਾਸਿਆਂ ਦੀਆਂ। ਨਿਰਧਨ-ਕੰਗਾਲ। ਭਯੰ-ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਨਵੰਤਹ-ਧਨਵਾਨ। ਰੋਗ ਖੰਡਨਹ-ਰੋਗ ਨਾਸ ਕਰਨ ਜੋਗ ਹੈ। ਭਗਤੰ-ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ। ਕਿੰ ਨ-ਕੀਹ ਨਹੀਂ? (ਭਾਵ) ਸਭ ਕੁਝ। ਲਭੁਤੇ-ਲੱਭ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

ਸਰਸ- ਗੁੜ੍ਹੁੜੁ	ਸਰਗ- ਪਾਸਛੰ	ਗਰਗ- ਕਰੋਤਿ	ਗਗਪ ਅਗ੍ਣੀਵਹ	ਧਧਪ ਨਿਰਾਸੰ	ਗਪ ਆਸ	ਗਪਧ ਪੁਰਨਹ	---- SSSS	ਗਪਨਪ ਨਿਰਧਨ	ਪ-ਸੰ- ਭਯੰ	ਨਧਨ- ਧਨ	ਧਪਧ ਵੰਤਹ	ਗਪ- ਰੋਗੀਅੰ	ਪਪ- ਰੋਗ	ਗਰਸ- ਖੰਡਨ	ਰਸ ਨਹ
ਸਰਗ- ਭਗਤੰ	ਧਧਪ ਭਗਤਿਦਾਨੰ	ਪਪਨਧ ਰਾਮਨਾਮ	ਸੰਸੰ ਗੁਣ	ਰੰਰੰਸੰ ਕੀਰਤਨਹ	---- SSSS	ਸੰਰੰਗੰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ	ਸੰਸੰਨਧ ਪੁਰਖ	ਨਨਧ ਦਾਤਾਰਹ	ਗਪਧ ਨਾਨਕ	ਸੰਨਧ ਗੁਰਸੇਵਾ	ਧਪ ਕਿੰਨ	ਗਰਗਗ ਲਭੁਤੇ	ਧਪ ਕਿੰਨ	ਗਰਗਗ ਲਭੁਤੇ	ਧਪ ਕਿੰਨ
ਗਰਸ- ਲਭੁਤੇ															

ਨਿਰਗੁਣੀਆਰੇ ਕਉ ਬਖਸਿ ਲੈ ਸੁਆਮੀ ਆਪੇ ਲੈਹੁ ਮਿਲਾਈ॥ ਤੂ ਬਿਅੰਤੁ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ
 ਸਬਦੇ ਦੇਹੁ ਬੁਝਾਈ॥੧॥ ਹਰਿ ਜੀਉ ਤੁਧੁ ਵਿਟਹੁ ਬਲਿ ਜਾਈ॥ ਤਨੁ ਮਨੁ ਅਰਪੀ ਤੁਧੁ ਆਗੈ ਰਾਖਉ
 ਸਦਾ ਰਹਾਂ ਸਰਣਾਈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਆਪਣੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚਿ ਸਦਾ ਰਖੁ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਨਾਮੋ ਦੇਹਿ
 ਵਡਿਆਈ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਭਾਣਾ ਜਾਪੇ ਅਨਦਿਨੁ ਸਹਜਿ ਸਮਾਈ॥੨॥ ਤੇਰੈ ਭਾਣੈ ਭਗਤਿ ਜੇ ਤੁਧੁ
 ਭਾਵੈ ਆਪੇ ਬਖਸਿ ਮਿਲਾਈ॥ ਤੇਰੈ ਭਾਣੈ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਗੁਰਿ ਤਿਸਨਾ ਅਗਨਿ ਬੁਝਾਈ॥੩॥
 ਜੇ ਤੂ ਕਰਹਿ ਸੁ ਹੋਵੈ ਕਰਤੇ ਅਵਰੁ ਨ ਕਰਣਾ ਜਾਈ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਵੈ ਜੇਵਡੁ ਅਵਰੁ ਨ ਦਾਤਾ ਪੂਰੇ
 ਗੁਰ ਤੇ ਪਾਈ॥੪॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਅਰਪੀ-ਅਰਪੀ, ਮੈਂ ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਸਹਜਿ-ਆਤਮਕ ਅਭੋਲਤਾ ਵਿੱਚ। ਸਮਾਈ-ਲੀਨਤਾ। ਜੇਵਡੁ-ਬਰਾਬਰ।
 ਪਾਈ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਗ	ਪ	ਧ	-	ਪ
											ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਸ	ਉ
ਸ਼	-	ਨ	ਧ	ਨ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਧ	-	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	-	ਗ
ਤੁ	ਸ	ਧੁ	ਸ	ਵਿ	ਟਹੁ	ਬ	ਲਿ	ਜਾ	ਸ	ਈ	ਤ	ਨੁ	ਮ	ਸ	ਨੁ
ਗ	ਰ	ਗ	-	ਰ	ਰ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸਸ	ਸ	ਰ	ਗ	-	ਪ
ਅ	ਰ	ਪੀ	ਸ	ਤੁ	ਧੁ	ਆ	ਗੈ	ਰਾ	ਸ	ਖਉ	ਸ	ਸ	ਦਾ	ਸ	ਸ
ਧ	-	ਪ	-	ਸ਼	ਸ਼	ਨ	ਧ	ਨ	-	ਪ					
ਰ	ਸ	ਹਾਂ	ਸ	ਸ	ਰ	ਣਾ	ਸ	ਈ	ਸ	ਸ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਪੁਪੁ	ਪ	ਧ	ਪ	ਧ
											ਨਿਰ	ਗੁ	ਣੀ	ਆ	ਰੇ
ਸ਼ਸ਼	-	ਰੰ	ਸ਼	ਗੰ	ਰੰ	ਸ਼	ਨ	ਧਧ	-	ਪ	ਸ਼	ਰੰ	ਸ਼	ਨ	ਧ
ਕਉ	ਸ	ਸ	ਸ	ਬ	ਖ	ਸਿ	ਲੈ	ਸੁਆ	ਸ	ਮੀ	ਆ	ਸ	ਪੇ	ਸ	ਸ
ਨ	-	ਧ	ਪ	ਧ	-	ਪ	ਗ	ਰ	-	ਸ					
ਲੈ	ਸ	ਹੁ	ਸ	ਮਿ	ਸ	ਲਾ	ਸ	ਈ	ਸ	ਸ					
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰ ਗਰ ਗਪ ਧਪ ਨਧ ਨਪ ਗਰ ਸ- 2) ਸਰ ਗਪ ਧਨ ਪਧ ਗਪ ਧਪ ਗਰ ਸ-
 3) ਗਪ ਧਪ ਸ਼- ਨਧ ਨ- ਧਪ ਗਰ ਸ- 4) ਪਧ ਗਪ ਧਪ ਨਧ ਸ਼ਨ ਧਪ ਗਰ ਸ-

- 5) ਪੁ ਧੁ ਨੁ ਸੰਨੁ ਧੁ ਗੁ ਗੁ ਸ- 6) ਗੁ ਧੁ ਨੁ ਸੰਨੁ ਧੁ ਗੁ ਸ-
 7) ਸੁ ਗੁ ਧੁ ਗੁ ਸ- ਸੁ ਗੁ ਧੁ ਨੁ ਸੰਨੁ ਧੁ ਸੰਨੁ ਧੁ ਗੁ ਸ-
 8) ਗੁ ਧੁ ਨੁ ਸੰਨੁ ਧੁ ਗੁ ਸ- ਗੁ ਧੁ ਨੁ ਸੰਨੁ ਸੰਨੁ ਧੁ ਗੁ ਗੁ ਸ-
 9) ਪੁ ਧੁ ਧੁ ਸੰਨੁ ਧੁ ਸੰਨੁ ਸੰਨੁ ਧੁ ਸੰਨੁ ਗੰਨੁ ਸੰਨੁ ਧੁ ਗੁ ਗੁ ਸੁ ਸ-
 10) ਗੁ ਧੁ ਗੁ ਧੁ ਧੁ ਗੁ ਧੁ ਸੰਨੁ ਧੁ ਗੁ ਧੁ ਸੰਨੁ ਸੰਨੁ ਧੁ ਗੁ ਸ-

- 1) ਸੱਮ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਪੂਰੀ ਅਸਥਾਈ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਇਸ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 2) ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 5ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਵਿਟਹੁ ਬਲਿ ਜਾਈ' ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਦੇ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਖੜੇ ਤੋਂ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਵਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਖੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੀ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੩੫੦-੫੧)
 ਮਨ ਕੀ ਬਿਰਥਾ ਮਨੁ ਹੀ ਜਾਨੈ ਕੈ ਬੁਝਲ ਆਗੈ ਕਹੀਐ॥ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਰਾਮੁ ਰਵਾਈ ਮੈ ਡਰੁ ਕੈਸੇ ਚਹੀਐ॥੧॥ ਬੇਧਿਅਲੇ ਗੋਪਾਲ ਗੋਸਾਈ॥ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਰਵਿਆ ਸਰਬੇ ਠਾਈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਮਾਨੈ ਹਾਟੁ ਮਾਨੈ ਪਾਟੁ ਮਾਨੈ ਹੈ ਪਾਸਾਰੀ॥ ਮਾਨੈ ਬਾਸੈ ਨਾਨਾ ਭੇਈ ਭਰਮਤੁ ਹੈ ਸੰਸਾਰੀ॥੨॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਏਹੁ ਮਨੁ ਰਾਤਾ ਦੁਬਿਧਾ ਸਹਜਿ ਸਮਾਣੀ॥ ਸਭੇ ਹੁਕਮੁ ਹੁਕਮੁ ਹੈ ਆਪੇ ਨਿਰਭਉ ਸਮਤੁ ਬੰਚਾਰੀ॥੩॥ ਜੇ ਜਨ ਜਾਨਿ ਭਜਹਿ ਪੁਰਖੇਤਮੁ ਤਾ ਦੀ ਅਬਿਗਤੁ ਬਾਣੀ॥ ਨਾਮਾ ਕਹੈ ਜਗਜੀਵਨੁ ਪਾਇਆ ਹਿਰਦੈ ਅਲਖ ਬਿਭਾਣੀ॥੪॥੧॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਬਿਰਥਾ-ਪੀੜਾ। ਬੁਝਲ ਆਗੈ-ਬੁੱਝਣ ਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਅੱਗੇ। ਰਵਾਈ-ਮੈਂ ਸਿਮਰਦਾ ਹਾਂ। ਚਹੀਐ-ਲੋੜੀਏ। ਬੇਧਿਅਲੇ-ਵਿੰਨ ਲਿਆ ਹੈ। ਮਾਨੈ-ਮਨ ਵਿੱਚ ਹੀ। ਪਾਟੁ-ਛਰਾ। ਪਾਸਾਰੀ-ਹੱਟ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਨਾਨਾ ਭੇਈ-ਅਨੇਕਾਂ ਰੂਪ ਰੰਗ ਬਨਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪਰਮਾਤਮਾ। ਰਾਤਾ-ਬੰਗਿਆ ਹੋਇਆ। ਦੁਬਿਧਾ-ਦੁਚਿੱਤਾ-ਪਨ। ਸਮਤੁ-ਇੱਕ-ਸਮਾਨ। ਬੰਚਾਰੀ-ਵਿਚਾਰਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਖੇਤਮੁ-ਉੱਤਮ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਭੂ। ਅਬਿਗਤੁ-ਅਦਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ। ਬਿਭਾਣੀ-ਅਚਰਜ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ
 ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਪ	ਧ	ਗ	ਗ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਧ
								ਬੇ	ਸ	ਧੀ	ਅ	ਲੇ	ਸ	ਸ	ਸ
ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਪ	ਧ	ਗਗੁ	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	-
ਗੋ	ਪਾ	ਲ	ਗੋ	ਸਾ	ਸ	ਈ	ਸ	ਮੇ	ਰਾ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਰ	ਵਿ	ਆ	ਸ
ਗ	ਗ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	-								
ਸ	ਰ	ਬੇ	ਸ	ਠਾ	ਸ	ਈ	ਸ								
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਪ	ਧ	ਪ	ਧ
ਮ	ਨੁ	ਹੀ	s	ਜਾ	s	ਨੈ	s	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਬਿ	ਰ	ਥਾ	s
ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	ਕੈ	s	s	s	ਧ	-	ਗ	ਪ
ਆ	s	ਗੈ	s	ਕ	ਹੀ	ਐ	s					ਬੁ	s	ਝ	ਲ
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੩ ਚਉਪਦੇ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੩੩੨-੩੩)
 ਗੁਰਮੁਖਿ ਵਿਰਲਾ ਕੋਈ ਬੁਝੈ ਸਬਦੇ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ॥ ਨਾਮਿ ਰਤੇ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈ ਸਾਚਿ ਰਹੈ ਲਿਵ
 ਲਾਈ॥੧॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਜਨ ਭਾਈ॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਮਨੁ ਅਸਥਿਰੁ ਹੋਵੈ ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ
 ਰਸਿ ਰਹਿਆ ਅਘਾਈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਅਨਦਿਨੁ ਭਗਤਿ ਕਰਹੁ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਇਸੁ ਜੁਗ ਕਾ ਲਾਹਾ
 ਭਾਈ॥ ਸਦਾ ਜਨ ਨਿਰਮਲ ਮੇਲੁ ਨ ਲਾਗੈ ਸਚਿ ਨਾਮਿ ਚਿਤੁ ਲਾਈ॥੨॥ ਸੁਖੁ ਸੀਗਾਰੁ ਸਤਿਗੁਰੁ
 ਦਿਖਾਇਆ ਨਾਮਿ ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ॥ ਅਖੁਟ ਭੰਡਾਰ ਭਰੇ ਕਦੇ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵੈ ਸਦਾ ਹਰਿ ਸੇਵਹੁ
 ਭਾਈ॥੩॥ ਆਪੇ ਕਰਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਦੇਵੈ ਤਿਸੁ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਈ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ਸਦਾ ਤੂ
 ਸਤਿਗੁਰਿ ਦੀਆ ਦਿਖਾਈ॥੪॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਬੁਝੈ-ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਸਾਚਿ-ਸਦਾ ਥਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿੱਚ। ਪ੍ਰਸਾਦਿ-ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ। ਅਸਥਿਰੁ-ਅਠੋਲਾ
 ਰਹਿਆ ਅਘਾਈ-ਰੋਜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਲਾਹਾ-ਲਾਭ। ਸੀਗਾਰੁ-ਗਹਿਣਾ। ਅਖੁਟ-ਕਦੇ ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲੇ। ਭੰਡਾਰ-ਖਜ਼ਾਨੇ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਸੂਲਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧ	-
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	s	ਮੁs	ss	s	s
ਗ	ਗਗ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ
ਜ	ਪਹੁ	ਜ	ਨ	ਭਾ	s	ਈ	s	s	s
ਸ	ਰ	ਗ	ਰਰ	ਗ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	-
ਗੁ	ਰ	s	ਪੁ	ਸਾ	ਦਿ	ਮ	s	ਨੁ	s
ਗ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਅ	ਸ	ਬਿ	ਰੁ	ਹੋ	s	ਵੈ	s	s	s
ਗਗ	ਗਗ	ਗਗ	ਪੁਪੁ	ਧਧ	ਪ	ਨ	ਨ	ਪ	ਧ
ਅਨ	ਦਿਨੁ	ਹਰਿ	ਰਸਿ	ਰਹਿ	ਆ	ਅ	ਘਾ	ਈ	s
x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	-	ਸੰ	-
ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਵਿ	ਰ	ਲਾ	ਸ	ਸ	ਸ
ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	-	ਧ	-
ਕੇ	ਸ	ਈ	ਸ	ਬੁ	ਸ	ਝੇ	ਸ	ਸ	ਸ
ਪ	ਧ	ਗ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਪ	ਧ
ਸ	ਬ	ਦੇ	ਸ	ਰਹਿ	ਆ	ਸ	ਮਾ	ਈ	ਸ
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸੁਰ ਗੁਪ ਧੁਪ ਨੁਪ ਸੰਨ ਧੁਪ ਗੁਰ ਗਗੁ ਰਗੁ ਰਸ
- 2) ਪੁਪ ਗੁਪ ਧੁਪ ਨੁਪ ਸੰਨ ਧੁਪ ਗੁਰ ਸੁਰ ਗੁਰ ਸ-
- 3) ਗੁਰ ਗੁਪ ਧੁਪ ਗੁਰ ਗੁਪ ਨੁਪ ਸੰਨ ਧੁਪ ਗੁਰ ਸ-

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਇਹੀ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀਆਂ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਗਾ ਕੇ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀਆਂ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਇਣ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੩॥ (੧੩੩੩)

ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਸਾਲਾਹਿਆ ਜਿੰਨਾ ਤਿਨ ਸਲਾਹਿ ਹਰਿ ਜਾਤਾ॥ ਵਿਚਹੁ ਭਰਮੁ ਗਇਆ ਹੈ ਦੂਜਾ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਪਛਾਤਾ॥੧॥ ਹਰਿ ਜੀਉ ਤੂ ਮੇਰਾ ਇਕੁ ਸੇਈ॥ ਤੁਧੁ ਜਪੀ ਤੁਧੈ ਸਾਲਾਹੀ ਗਤਿ ਮਤਿ ਤੁਝ ਤੇ ਹੋਈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਾਲਾਹਨਿ ਸੇ ਸਾਦੁ ਪਾਇਨਿ ਮੀਠਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸਾਰੁ॥ ਸਦਾ ਮੀਠਾ ਕਦੇ ਨ ਫੀਕਾ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਵੀਚਾਰੁ॥੨॥ ਜਿਨਿ ਮੀਠਾ ਲਾਇਆ ਸੇਈ ਜਾਣੈ ਤਿਸੁ ਵਿਟਹੁ ਬਲਿ ਜਾਈ॥ ਸਬਦਿ ਸਲਾਹੀ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਤਾ ਵਿਚਹੁ ਆਪੁ ਗਵਾਈ॥੩॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਸਦਾ ਹੈ ਦਾਤਾ ਜੇ ਇਛੈ ਸੇ ਫਲੁ ਪਾਏ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਵਡਿਆਈ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਸਚੁ ਪਾਏ॥੪॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸਲਾਹਿ ਜਾਤਾ-ਸਿਫਤ ਸਾਲਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਬ ਆਈ। ਭਰਮੁ ਦੂਜਾ-ਮਾਇਆ ਵਾਲੀ ਭਟਕਣਾ। ਸੇਈ-ਸਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲਾ। ਤੁਧੈ-ਤੈਨੂੰ ਹੀ। ਗਤਿ-ਉੱਚੀ ਆਤਮਕ ਅਵੱਸਥਾ। ਮਤਿ-ਉੱਚੀ ਅਕਲ। ਸਾਦੁ-ਸੁਆਦ। ਸਾਰੁ-ਸ਼੍ਰੇਥਣ। ਵਿਟਹੁ-ਤੋਂ। ਆਪੁ-ਆਪਾ-ਭਾਵ। ਗਵਾਈ-ਦੂਰ ਕਰਕੇ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ
ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਤੂ	ਸ	ਮੇ	ਰਾ	ਇ	ਕੁ	ਸੇ	ਈ

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਪ	ਧ	ਗ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	-
ਤੁ	ਧੁ	ਜ	ਪੀ	ਤੁ	ਧੈ	ਸਾ	ਸ	ਲਾ	ਸ	ਹੀ	ਸ
ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	-
ਗ	ਤਿ	ਮ	ਤਿ	ਤੁ	ਝ	ਤੇ	ਸ	ਹੇ	ਸ	ਈ	ਸ
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਹ	ਰਿ	ਸਾ	ਲਾ	ਹਿ	ਆ	ਜਿੰ	ਨਾ
ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	-	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਧ
ਤਿ	ਨ	ਸ	ਲਾ	ਹਿ	ਸ	ਹ	ਸ	ਰਿ	ਸ	ਜਾ	ਤਾ
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸੁਰ ਗੁਪ ਧੁਪ ਗੁਪ ਧੁਪ ਨਧੁ ਸੰਨ ਧੁਪ ਗੁਰ ਗੁਰ ਸੁਰ ਸੁ-
 - 2) ਸੁਰ ਗੁਰ ਗੁਪ ਧੁਪ ਨਧੁ ਸੰਨ ਧੁਪ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧੁਪ ਗੁਰ ਸੁ-
 - 3) ਪੁਧੁ ਪੁਪ ਧੁਪ ਨਧੁ ਸੰਨ ਧੁਪ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧੁਪ ਗੁਰ ਗੁਰ ਸੁ-
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ 7ਵੀਂ-8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੀ)

(੧੩੫੧)

ਪ੍ਰਭਾਤੀ॥ ਆਇ ਜੁਗਾਇ ਜੁਗਾਇ ਜੁਗੇ ਜੁਗੁ ਤਾ ਕਾ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਨਿਆ॥ ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰਿ ਰਾਮੁ ਰਹਿਆ ਰਵਿ ਐਸਾ ਰੂਪੁ ਬਖਾਨਿਆ॥੧॥ ਗੋਬਿੰਦੁ ਗਾਜੈ ਸਬਦੁ ਬਾਜੈ॥ ਆਨੰਦ ਰੂਪੀ ਮੇਰੇ ਰਾਮਈਆ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਬਾਵਨ ਬੀਖੁ ਬਾਨੈ ਬੀਖੇ ਬਾਸੁ ਤੇ ਸੁਖ ਲਾਗਿਲਾ॥ ਸਰਬੇ ਆਇ ਪਰਮਲਾਇ ਕਾਸਟ ਚੰਦਨੁ ਭੈਇਲਾ॥੨॥ ਤੁਮੁ ਚੇ ਪਾਰਸੁ ਹਮ ਚੇ ਲੋਹਾ ਸੰਗੇ ਕੰਚਨੁ ਭੈਇਲਾ॥ ਤੂ ਦਇਆਲੁ ਰਤਨੁ ਲਾਲੁ ਨਾਮਾ ਸਾਚਿ ਸਮਾਇਲਾ॥੩॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਆਇ-ਮੁੱਢ, ਮੂਲ। ਨਿਰੰਤਰਿ-ਇੱਕ-ਰਸ। ਬਖਾਨਿਆ-ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਾਜੈ-ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਮਈਆ-ਸੋਹਣਾ ਰਾਮ। ਬਾਵਨ-ਚੰਦਨ। ਬੀਖੁ-ਬਿਰਖ, ਰੁੱਖ। ਬਾਨੈ ਬੀਖੇ-ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ। ਬਾਸੁ ਤੇ-(ਚੰਦਨ ਦੀ) ਸੁਗੰਧੀ ਤੋਂ। ਲਾਗਿਲਾ-ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪਰਮਲਾਇ-ਸੁਗੰਧੀਆਂ ਦਾ ਮੂਲ। ਕਾਸਟ-ਕਾਠ, ਰੁੱਖ। ਕੰਚਨੁ-ਸੋਨਾ। ਭੈਇਲਾ-ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਇਲਾ-ਲੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਗ	ਪੁਪ	ਧਪ	ਨ	ਧ	ਸੰ	ਨਧ	ਨ	ਪ	ਧ
ਗੋ	ਬਿਦੁ	ਗਾS	S	ਜੈ	ਸ	ਬਦੁ	ਬਾ	S	ਜੈ
ਪ	ਧੁਪ	ਗ	ਪ	ਧ	ਪਧ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਆ	ਨਦ	ਰੁ	ਪੀ	S	ਮੇS	ਰੋ	ਰਾ	ਮਈ	ਆ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪੁਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ
ਆ	ਦਿS	ਜੁ	ਗਾ	ਦਿ	ਜੁਗਾ	ਦਿS	ਜੁਗੋ	ਜੁ	ਗੁ
ਪ	ਧ	ਗਪ	ਨ	ਧ	ਪਧ	ਗ	ਰ	ਗਰ	ਸ
ਤਾ	ਕਾ	ਅੰS	ਤੁ	ਨ	ਜਾS	ਨਿ	ਆ	SS	S

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰਗਪ ਧਪਨਧ ਨਪਧਪ ਗਰਸ- ਸਰਗਪ ਧਪਸੰਨ ਧਪਨਧ ਗਪਧਪ ਨਧਪਧ ਗਰਗਰਸ
- 2) ਪਧਪਗ ਰਗਰਸ ਧਨਪਧ ਪਗਰਗ ਰਸਧਨ ਪਧਸੰਨ ਧਪਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਪਧਪਗ ਰਗਰਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਗੋਬਿਦੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਨਧ ਸਵਰ ਦਾ ਲਗਾਉ ਤੇ 'ਜੈS' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੩॥

(੧੩੩੪-੩੫)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਗੁਰੁ ਅਪਣਾ ਸਾਲਾਹਿ॥ ਪੂਰਾ ਭਾਗੁ ਹੋਵੈ ਮੁਖਿ ਮਸਤਕਿ ਸਦਾ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਹਿ॥੧॥
 ਰਹਾਉ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਭੋਜਨੁ ਹਰਿ ਦੇਇ॥ ਕੋਟਿ ਮਧੇ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਲੇਇ॥ ਜਿਸ ਨੇ ਅਪਣੀ ਨਦਰਿ
 ਕਰੇਇ॥੧॥ ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਣ ਮਨ ਮਾਹਿ ਵਸਾਇ॥ ਦੁਖੁ ਅਨ੍ਹੇਰਾ ਅੰਦਰਹੁ ਜਾਇ॥ ਆਪੇ ਸਾਚਾ ਲਏ
 ਮਿਲਾਇ॥੨॥ ਗੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸਿਉ ਲਾਇ ਪਿਆਰੁ॥ ਐਥੈ ਓਥੈ ਏਹੁ ਅਧਾਰੁ॥ ਆਪੇ ਦੇਵੈ
 ਸਿਰਜਨਹਾਰੁ॥੩॥ ਸਚਾ ਮਨਾਏ ਅਪਣਾ ਭਾਣਾ॥ ਸੋਈ ਭਗਤੁ ਸੁਖਝੁ ਸੁੇਜਾਣਾ॥ ਨਾਨਕੁ ਤਿਸ ਕੈ ਸਦ
 ਕਰਬਾਣਾ॥੪॥੧॥੧੧॥੧੧॥੧੨॥੧੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਾਗੁ-ਕਿਸਮਤ। ਗਾਹਿ-ਚੁੱਭੀ ਲਾਇਆ ਕਰ। ਕੋਟਿ ਮਧੇ-ਕੋੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ। ਨਦਰਿ-ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ।
 ਅਨ੍ਹੇਰਾ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਵਲੋਂ ਬੇ-ਸਮਝੀ ਦਾ ਹਨੇਰਾ। ਸਿਉ-ਨਾਲ। ਐਥੈ-ਇਸ ਲੋਕ ਵਿੱਚ। ਓਥੈ-ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ। ਅਧਾਰੁ-
 ਆਸਰਾ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਕੁੰਭ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪਧ	ਸੰ	ਨ	ਧਪ	ਨ	ਧ	ਗਗੁ	ਗ	ਪ	ਨਧ	ਪਧ
ਮੇs	ਰੇ	ਮ	ਨs	ਗੁ	ਰੁ	ਅਪ	ਣਾ	ਸਾ	ਲਾs	ਹਿs
ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗਗੁ	ਰ	ਗ
ਪੂ	ਰਾ	ਭਾ	ਗੁ	ਹੇ	ਵੈ	ਮੁ	ਖਿ	ਮਸ	ਤ	ਕਿ
ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	-	ਸੰ	ਨਧ	ਨ	ਧਪ	ਧ
ਸ	ਦਾ	ਹ	ਰਿ	ਕੇ	s	ਗੁ	ਣs	ਗਾ	ss	ਹਿ
x				2		3		4		

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪਪ	ਧ	ਧ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਅੰ	ਮ੍ਰਿਤ	ਨਾ	ਮੁ	ਭੇ	ਜਨੁ	ਹ	ਰਿ	ਦੇ	ਇ	s
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪਧ	ਪ	ਗਰ	ਗਰ	ਸ
ਕੇ	ਟਿ	ਮ	ਧੇ	ਕੇ	ਈ	ਵਿਰ	ਲਾ	ਲੇs	ਇs	s
x				2		3		4		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਪਧਪ ਸੰਨਧਪ ਧਪਗਰ ਸ-ਗਪ ਧਪਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਗਪਧਪ ਧਪਗਰ ਗਰਸ-
- 2) ਧਧਪਧ ਧਪਧਪ ਗਰਸ- ਪਧਸੰਨ ਧਪਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਧਧਪਧ ਧਪਧਪ ਗਰਸ-
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਗੁ ਰੁ' ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਅੱਧੀ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੫) ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ (੧੪੨੬)

ਦੂਜੀ ਛੇਠੀ ਕੁਵਾਟੜੀ ਇਕਸ ਸਉ ਚਿਤੁ ਲਾਇ॥ ਦੂਜੇ ਭਾਵੀ ਨਾਨਕਾ ਵਹਣਿ ਲੁਕੰਦੜੀ ਜਾਇ॥੧੬॥
ਪਦ ਅਰਥ:- ਛੇਠੀ-ਛੱਠ ਦੇ। ਕੁਵਾਟੜੀ-(ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਯਾਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ) ਹੋਰ ਕੋਝਾ ਰਸਤਾ। ਭਾਵੀ-ਪਿਆਰਾਂ ਵਿੱਚ।
ਲੁਕੰਦੜੀ-ਰੁੜਦੀ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
											ਗਪਧਪ
											ਦੂਸਜੀਸ
ਨਧ	ਸੰ-ਨਧ	ਨ-ਧਪ	ਧਪ	ਗਪ	ਧਪ	ਪਧ	ਪਗ	ਗਪਧਪ	ਗਰਗ-	ਰਸ	
ਛੋਡਿ	ਕੁਸਵਾਟ	ੜੀਸਸ	ਇਕ	ਸਸ	ਸਉ	ਚਿਸ	ਤੁਸ	ਲਾਸਸ	ਇਸਸ	ਸਸ	
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪਧ
ਦੂਜੈ

ਸੰ-ਰੰਸੰ	ਸੰਰੰਸੰ-	ਸੰਰੰਗੰਰੰ	ਸੰ-ਨਧ	ਨਧਨ-	ਧਪ	ਗਪਧ-	ਧਪ	ਪਧਪਗ	ਗਰਗ-	ਰਸ
ਭਾਸਵੀਸਨਾਸਨ	ਕਾਸਸ	ਵਸਗ	ਟਿਸਸ	ਲੁਸ	ਕੰਸਦਸ	ੜੀਸ	ਜਾਸਸ	ਇਸਸ	ਸਸ	
x		0		2		0		3		4

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸ- ਸਰਗ- ਗਪ ਗਪਨਧ ਨਧਨ- ਧਪ ਪਧਪ- ਗਪਧਪ ਗਰਸ-
- 2) ਸਰਗ- ਪ-ਧਪ ਨਧਨ- ਧਪ ਸੰ-ਰੰਸੰ ਸੰ-ਨਧ ਨ-ਧਪ ਗ-ਰਗ ਰਸ
- 1) ਗਪਧਪਗਰਗਰ ਸ-ਗਪਧਪਨਧ ਸੰਨਧਪਗਰਗਰ ਸ-ਗਪਧਪਸੰਰੰ ਸੰਨਧਪਸੰਰੰਗੰਰੰ
ਸੰਨਧਪਗਪਧਪ ਧਪਗਰਗਰਸ-
- 2) ਧਨਧਨਪਧਗਪ ਧਪਗਰਗਰਸ- ਸੰਨਧਪਧਨਧਨ ਪਧਗਪਧਪਗਰ ਸ-ਸੰਰੰਗੰਰੰਸੰਨ
ਧਪਧਨਧਨਧਪ ਗਪਧਪਗਰਸ-

- 1) 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 12ਵੀਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ 2 ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ 'ਦੂਜੀ' ਕਹਿ ਕੇ 'ਛੋਡਿ' ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਫੁਨਹੇ ਮਹਲਾ ਪ॥)

(੧੩੬੨)

ਨੈਣ ਨ ਦੇਖਹਿ ਸਾਧ ਸਿ ਨੈਣ ਬਿਹਾਲਿਆ॥ ਕਰਨ ਨ ਸੁਨਹੀ ਨਾਦੁ ਕਰਨ ਮੁੰਦਿ ਘਾਲਿਆ॥ ਰਸਨਾ ਜਪੈ ਨ ਨਾਮੁ ਤਿਲੁ ਤਿਲੁ ਕਰਿ ਕਟੀਐ॥ ਹਰਿਹਾਂ ਜਬ ਬਿਸਰੈ ਗੋਬਿਦ ਰਾਇ ਦਿਨੋ ਦਿਨੁ ਘਟੀਐ॥੧੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨੈਣ-ਅੱਖਾਂ। ਬਿਹਾਲਿਆ-ਬੇ-ਹਾਲ। ਕਰਨ-ਕੰਨ। ਨਾਦੁ-ਸ਼ਬਦ, ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ। ਮੁੰਦਿ ਘਾਲਿਆ-ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਪਏ ਹਨ। ਰਸਨਾ-ਜੀਭ। ਤਿਲੁ ਤਿਲੁ-ਰਤਾ ਰਤਾ। ਕਟੀਐ-ਕੱਟੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰਿਹਾਂ- ਹੇ ਸਹੇਲੀਹੋ! ਬਿਸਰੈ-ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘਟੀਐ-ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਵੱਲੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾਈਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	-	ਨਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਗ	ਪ	ਪਧ	ਗ	ਰ	ਗ
ਨੈ	s	ਣs	ਨ	s	s	ਦੇ	s	ਖਹਿ	ਸਾ	s	ਧ
ਸ	-	ਰ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸੰਨ	ਧ	ਪ	ਧ
ਸਿ	s	s	ਨੈ	s	ਣ	ਬਿ	ਹਾ	ਲਿs	ਆ	s	s
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਧ	ਗ	ਪ	ਨਧ	ਪਧ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰਰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ
ਕ	ਰ	ਨ	ਨ	ss	ss	ਸੁ	ਨ	ਹੀ	ਨਾs	ss	ਦੁ
ਸੰਨ	ਨਧ	ਨ	ਧਪ	ਧ	ਪ	ਗਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਕ	ਰs	ਨ	ਮੁੰs	s	ਦਿ	ਘਾs	s	ਲਿ	ਆ	s	s
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

- 1) ਇਕਗੁਨ-ਦੁਗੁਨ- ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਚੱਕਰ ਇਕਗੁਨ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਦੀ ਤਿਗੁਨ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੀ)

(੧੩੫੧)

ਪ੍ਰਭਾਤੀ। ਅਕੁਲ ਪੁਰਖ ਇਕੁ ਚਲਿਤੁ ਉਪਾਇਆ॥ ਘਟਿ ਘਟਿ ਅੰਤਰਿ ਬ੍ਰਹਮੁ ਲੁਕਾਇਆ॥੧॥ ਜੀਅ ਕੀ ਜੋਤਿ ਨ ਜਾਨੈ ਕੋਈ॥ ਤੈ ਮੈ ਕੀਆ ਸੁ ਮਾਲੁਮੁ ਹੋਈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਜਿਉ ਪ੍ਰਗਾਸਿਆ ਮਾਟੀ ਕੁੰਭੇਉ॥ ਆਪ ਹੀ ਕਰਤਾ ਬੀਨੁਲੁ ਦੇਉ॥੨॥ ਜੀਅ ਕਾ ਬੰਧਨੁ ਕਰਮੁ ਬਿਆਪੈ॥ ਜੇ ਕਿਛੁ ਕੀਆ ਸੁ ਆਪੈ ਆਪੈ॥੩॥ ਪ੍ਰਣਵਤਿ ਨਾਮਦੇਉ ਇਹੁ ਜੀਉ ਚਿਤਵੈ ਸੁ ਲਹੈ॥ ਅਮਰੁ ਹੋਇ ਸਦ ਆਕੁਲ ਰਹੈ॥੪॥੩॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਅਕੁਲ-ਜੇ ਕਿਸੇ ਕੁਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੁਰਖ-ਸਭ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ। ਚਲਿਤੁ-ਜਗਤ-ਰੂਪ ਤਮਾਸ਼ਾ। ਬ੍ਰਹਮੁ-ਆਤਮਾ। ਕੁੰਭੇਉ-ਘੜਾ। ਬੀਨੁਲੁ ਦੇਉ-ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਪ੍ਰਭੂ। ਬੰਧਨੁ-ਜੰਜਾਲ। ਕਰਮੁ-ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਕੰਮ। ਬਿਆਪੈ-ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਚਿਤਵੈ-ਚਿਤਵਦਾ ਹੈ। ਲਹੈ-ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਆਕੁਲ-ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ।

ਰਾਗ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਜੈ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਪੁ	ਪ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰਸ	ਸਰ	ਗ	-
ਜੀਅ	ਕੀ	ਜੋ	s	ਤਿ	ਨ	s	ਜਾ	ਨੈ	ਕੋs	ss	ਈ	s
ਪ	ਗ	ਪ	ਨ	ਧ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧਪ	ਗ	ਗਰ	ਸ
ਤੇ	s	ਮੈ	ਕੀ	ਆ	ਸੁ	ਮਾ	ਲੁ	ਮੁ	ਹੋs	s	ਈs	s
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਧਪ	ਨ	ਧ	ਪੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਅ	ਕੁਲ	ਪੁ	ਰ	ਖs	ਇ	ਕੁ	ਚਲਿ	ਤੁ	ਉ	ਪਾ	ਇ	ਆ
ਸੰਸੰ	ਨੁਧ	ਨ	ਧਪ	ਧ	ਪੁਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਧਪ	ਗ	ਗਰ	ਸ
ਘਟਿ	ਘਟਿ	ਅੰ	ਤs	ਰਿ	ਬੁ	ਹ	ਮੁ	s	ਲੁs	ਕਾ	ਇs	ਆ
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਪਧਪ ਨਨਧਪ ਗਗਰਸ ਗਪਧਪ ਸੰਸੰਨਧ ਨਨਧਪ ਗਗਰਸ ਗਪਧਪ ਸੰਰੰਸੰਸੰ ਸੰਰੰਗੰਰੰ
ਸੰਸੰਨਧ ਨਨਧਪ ਗਗਰਸ
- 2) ਗਪਧਗ ਪਧਗਪ ਨਨਧਪ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ ਪਧਸੰਪ ਧਸੰਪਧ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਨਧਪ ਪਧਪਪ
ਗਪਧਪ ਨਨਧਪ ਪਧਪਪ ਗਗਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੩॥

(੧੩੩੪)

ਆਪੇ ਭਾਂਤਿ ਬਣਾਏ ਬਹੁ ਰੰਗੀ ਸਿਸਟਿ ਉਪਾਇ ਪ੍ਰਭਿ ਖੇਲੁ ਕੀਆ॥ ਕਰਿ ਕਰਿ ਵੇਖੈ ਕਰੇ ਕਰਾਏ ਸਰਬ ਜੀਆ ਨੇ ਰਿਜਕੁ ਦੀਆ॥੧॥ ਕਲੀ ਕਾਲ ਮਹਿ ਰਵਿਆ ਰਾਮੁ॥ ਘਟਿ ਘਟਿ ਪੂਰਿ ਰਹਿਆ ਪ੍ਰਭੁ ਏਕੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਰਗਟੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਗੁਪਤਾ ਨਾਮੁ ਵਰਤੈ ਵਿਚਿ ਕਲਜੁਗਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਹਰਿ ਭਰਪੂਰਿ ਰਹਿਆ॥ ਨਾਮੁ ਰਤਨੁ ਤਿਨਾ ਹਿਰਦੈ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਜੋ ਗੁਰ ਸਰਣਾਈ ਭਜਿ ਪਇਆ॥੨॥ ਇੰਦ੍ਰੀ ਪੰਚ ਪੰਚੇ ਵਸਿ ਆਣੈ ਖਿਆ ਸੰਤੋਖੁ ਗੁਰਮਤਿ ਪਾਵੈ॥ ਸੋ ਧਨੁ ਧਨੁ ਹਰਿ ਜਨੁ ਵਡ ਪੂਰਾ ਜੋ ਭੈ ਬੈਰਾਗਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵੈ॥੩॥ ਗੁਰ ਤੇ ਮੁਹੁ ਫੇਰੇ ਜੇ ਕੋਈ ਗੁਰ ਕਾ ਕਹਿਆ ਨ ਚਿਤਿ ਧਰੈ॥ ਕਰਿ ਆਚਾਰ ਬਹੁ ਸੰਪਉ ਸੰਚੈ ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੈ ਸੁ ਨਰਕਿ ਪਰੈ॥੪॥ ਏਕੇ ਸਬਦੁ ਏਕੇ ਪ੍ਰਭੁ ਵਰਤੈ ਸਭ ਏਕਸੁ ਤੇ ਉਤਪਤਿ ਚਲੈ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਏ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਾਇ ਰਲੈ॥੫॥੬॥

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਾਤਿ-ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ। ਬਹੁ ਰੰਗੀ-ਅਨੇਕਾਂ ਰੰਗਾਂ ਦੇ। ਉਪਾਇ-ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ। ਖੇਲੁ-ਜਗਤ-ਤਮਾਸ਼ਾ। ਕਲੀ-ਭਗੜੇ-ਕਲੇਸ਼। ਕਾਲ-ਜੀਵਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ। ਰਵਿਆ-ਸਿਮਰਿਆ। ਗੁਪਤਾ-ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ। ਭਜਿ ਪਇਆ-ਛੇਤੀ ਜਾ ਪਿਆ। ਪੰਚੇ-ਪੰਜੇ ਹੀ। ਆਣੈ-ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਭੈ- ਅਦਬ ਵਿੱਚ। ਬੈਰਾਗਿ-ਉਪਰਾਮਤਾ ਵਿੱਚ। ਕਰਿ ਆਚਾਰ-ਕਰਮ-ਕਾਂਡ ਦੇ ਕਰਮ ਕਰ ਕੇ। ਸੰਪਉ-ਧਨ। ਸੰਚੈ-ਇਕੱਠਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਪ	ਯ	-	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਪ	ਨ	ਧ
ਕ	ਸਲੀ	s	ਕਾ	ਲ	ਮ	ਹਿ	ਰ	ਵਿ	ਆ	s	ਰਾ	s	ਮੁ	s
ਗ	ਪਧ	-ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸਸ	ਰ	ਗਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਪ
ਘ	ਟਿਘ	sਟਿ	ਪੂ	s	ਰਿ	s	ਰਹਿ	ਆ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਏ	s	ਕੇ	s
ਪ	ਧਸੰ	-ਸੰ	ਨ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਪ	ਧ	-	ਪ	-
ਗੁ	ਰਮੁ	sਖਿ	ਪ	ਰ	ਗ	ਟੁ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	s	ਮੁ	s
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪਧ	ਧ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-
ਆ	sਪੇ	s	ਭਾਂ	s	ਤਿ	s	ਬ	ਣਾ	ਏ	ਬਹੁ	ਰੰ	s	ਗੀ	s
ਪ	ਧਗ	-ਪ	ਨ	ਨ	ਧ	-	ਪਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗਰ	s
ਸਿ	ਸਟਿ	ss	ਉ	ਪਾ	ਇ	s	ਪ੍ਰ	ਭਿ	ਖੇ	ਲੁ	ਕੀ	s	ਆs	s
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰਗਪ ਧਪਨਧ ਨਪਧਪ ਗਰਸ- ਸਰਗਪ ਧਪਸੰਸੰ ਨਪਨਪ ਧਪਗਰ ਸ-ਸਰ ਗਪਧਪ
ਸੰਸੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਸੰਨਧ ਨਪਧਪ ਗਰਸ-
- 2) ਪਧਪਪ ਨਨਧਪ ਗਰਗਰ ਸ-ਪਧ ਪਪਸੰਸੰ ਨਪਨਨ ਧਪਗਰ ਗਰਸ- ਪਧਪਪ ਸੰਸੰਰੰਸੰ
ਸੰਰੰਗੰਰੰ ਸੰਸੰਨਧ ਨਨਧਪ ਗਰਗਰ ਸਰਸ-
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਮਹਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੩॥

(੧੩੩੩-੩੪)

ਜੇ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ ਹਰਿ ਜੀਉ ਤਿਨ ਤੂ ਰਾਖਨ ਜੋਗੁ॥ ਤੁਧੁ ਜੇਵਡੁ ਮੈ ਅਵਰੁ ਨ ਸੂਝੈ ਨਾ ਕੇ ਹੋਆ ਨ ਹੋਗੁ॥੧॥ ਹਰਿ ਜੀਉ ਸਦਾ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ॥ ਜਿਉ ਭਾਵੈ ਤਿਉ ਰਾਖਹੁ ਮੇਰੇ ਸੁਆਮੀ ਏਹ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਜੇ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ ਹਰਿ ਜੀਉ ਤਿਨ ਕੀ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ॥ ਆਪਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਰਾਖਹੁ ਹਰਿ ਜੀਉ ਪੋਹਿ ਨ ਸਕੈ ਜਮਕਾਲੁ॥੨॥ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ ਸਚੀ ਹਰਿ ਜੀਉ ਨ ਓਹ ਘਟੈ ਨ ਜਾਇ॥ ਜੇ ਹਰਿ ਛੋਡਿ ਦੂਜੈ ਭਾਇ ਲਾਗੈ ਓਹੁ ਜੰਮੈ ਤੈ ਮਰਿ ਜਾਇ॥੩॥ ਜੇ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ ਹਰਿ ਜੀਉ ਤਿਨਾ ਦੂਖ ਭੂਖ ਕਿਛੁ ਨਾਹਿ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਸਲਾਹਿ ਸਦਾ ਤੂ ਸਚੈ ਸਬਦਿ ਸਮਾਹਿ॥੪॥੪॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਜੇਵਡੁ-ਬਰਾਬਰ ਦਾ। ਅਵਰੁ-ਕੋਈ ਹੋਰ। ਹੋਗੁ-ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ-ਪਾਲਣਾ। ਪੋਹਿ ਨ ਸਕੈ-ਡਰਾਅ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਸਚੀ-ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ। ਜਾਇ-ਨਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਦੂਜੈ ਭਾਇ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਅਸਥਾਈ ਰਮਣੀਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10½ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10½
ਸ	ਸ	ਨਧ	ਨ	ਸੰਨ	ਧ	ਪਧ	ਪਗ	ਪਪ	ਨ-	ਧ
ਹ	ਰਿ	ਜੀs	ਉ	ss	s	ਸਦਾ	ਤੇਰੀ	ਸਰ	ਣਾs	ਈ
ਪਧ	ਪਗ	ਰਰ	ਸਰ	ਗਰ	ਗਗ	ਗਰ	ਗਪ	ਧਪ	ਨ-	ਧ
ਜਿਉ	ਭਾਵੈ	ਤਿਉ	ਰਾਖਹੁ	ਮੇਰੇ	ਸੁਆਮੀ	ਇਹ	ਤੇਰੀ	ਵਡਿ	ਆs	ਈ
x		2		3		4				

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗਪ	ਧਧ	ਸੰਸ	ਰੰਰ	ਸੰਸ	ਸੰਰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਨ-	ਧ
ਜੇ	ਤੇਰੀ	ਸਰ	ਣਾਈ	ਹਰਿ	ਜੀਉ	ਤਿਨ	ਤੂਰਾ	ਖਨ	ਜੋs	ਗੁ
ਗੰਰ	ਗੰਰ	ਸੰਸ	ਨਧ	ਪਨ	ਧਪ	ਪਧ	ਪਗ	ਰਸ	ਗਰ	ਸ
ਤੁਧੁ	ਜੇਵ	ਭਮੈ	ਅਵ	ਰੁਨ	ਸੂਝੈ	ਨਾs	ਕੋਹੈ	ਆਨ	ਹੋs	ਗੁ
x		2		3		4				

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਕੁੰਭ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪ	-	ਗ	ਪ	ਧ	ਪ	ਸ	ਸ	ਰੰਰ	ਰ	ਸ
ਜੇ	s	ਤੇ	ਰੀ	ਸ	ਰ	ਣਾ	ਈ	ਹਰਿ	ਜੀ	ਉ
ਸ	ਰ	ਸ	ਨ	ਧ	ਪਪ	ਪਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਧ
ਤਿ	ਨ	ਕੀ	s	ਕ	ਰਹਿ	ਪ੍ਰ	ਤਿ	ਪਾ	s	ਲ
ਗ	ਰ	ਗੰਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਨ	ਧਧ	ਪਪ	ਨ	ਧ
ਆ	ਪਿ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਕ	ਰਿ	ਰਾ	ਖਹੁ	ਹਰਿ	ਜੀ	ਉ
ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ
ਪੋ	s	ਹਿ	ਨ	ਸ	ਕੈ	ਜ	ਮ	ਕਾ	s	ਲੁ
x				2		3		4		

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ
ਤੇ	ਰੀ	ਸ	ਰ	ਣਾ	ਈ	ਸ	ਚੀ	ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ
ਪ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਗ	-
ਨਾ	s	ਓ	ਹ	ਘ	ਠੈ	ਨ	s	ਜਾ	s	ਇ	s
ਗੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਧ
ਜੋ	s	ਹ	ਰਿ	ਛੇ	ਡਿ	ਦੂ	ਜੈ	ਭਾ	ਇ	ਲਾ	ਗੈ
ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	-
ਓ	ਹੁ	ਜੰ	ਮੈ	ਠੈ	s	ਮ	ਰਿ	ਜਾ	s	ਇ	s
x		0		2		0		3		4	

ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	-	-	ਧ	ਧ	-	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਜੋ	s	s	ਤੇ	ਰੀ	s	ਸ	ਰ	ਣਾ	ਈ	ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-	ਗ	ਪ	ਧ	ਪ	ਨ	-	ਧ	-
ਤਿ	ਨਾ	s	ਦੂ	ਖ	s	ਭੂ	ਖ	ਕਿ	ਛੁ	ਨਾ	s	ਹਿ	s
ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	ਨ	ਧ	-
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਨਾ	s	ਮੁ	ਸ	ਲਾ	ਹਿ	s	ਸ	ਦਾ	ਤੂ	s
ਪ	ਧ	ਗ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਗ	-	ਰ	ਸ
ਸ	ਚੈ	s	ਸ	ਬ	ਦਿ	ਸ	s	ਮਾ	s	ਹਿ	s	s	s
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰਗਾਰ ਗਪਧਪ ਨਨਧਪ ਗਪਧਪ ਸੰਸੰਨਧ ਨਨਧਪ ਸੰਰੰਸੰਨ ਧਪਗਪ ਧਪਗਰ ਸਰਗਾਰ ਸ-
 - 2) ਸਰਗਪ ਧਪਗਰ ਗਰਸਰ ਸ-ਸਰ ਗਪਧਪ ਨਧਸੰਨ ਧਪਸੰਰੰ ਗੰਰੰਸੰਨ ਧਪਗਪ ਧਪਗਰ ਸ-
 - 3) ਸਰਗਾਰ ਗਪਧਪ ਨਧਪਧ ਪਗਰਸ ਸਰਗਾਰ ਗਪਧਪ ਨਧਸੰਰੰ ਗੰਰੰਸੰਨ ਧਪਗਪ ਧਪਗਰ ਸ
- 1) ਗਗਪ ਧਗਗੁ ਪਧ ਗਗੁਪ ਧ | ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਸਦਾਤੇ ਰੀਸਦਾ ਤੇਰੀ ਸਦਾਤੇ ਰੀ | ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪੁ ਗੁ ਧੁ ਧੁ ਗੁ ਪੁ ਪੁ ਗੁ ਧ | ਇਹ 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਚੌਥੀ ਸਰ ਠਾs ਈਸ ਰਣਾ sਈ ਸਰ ਠਾs ਈ | ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੩॥

(੧੩੩੪)

ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਜੀਉ ਸਦਾ ਧਿਆਵਹੁ ਜਬ ਲਗੁ ਜੀਅ ਪਰਾਨ॥ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਮਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਹੋਆ ਚੂਕਾ ਮਨਿ ਅਭਿਮਾਨੁ॥ ਸਫਲੁ ਜਨਮੁ ਤਿਸੁ ਪ੍ਰਾਨੀ ਕੇਰਾ ਹਰਿ ਕੈ ਨਾਮਿ ਸਮਾਨ॥੧॥ ਮੇਰੇ ਮਨ ਗੁਰ ਕੀ ਸਿਖ ਸੁਣੀਜੈ॥ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਤਾ ਸਹਜੇ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪੀਜੈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਮੂਲੁ ਪਛਾਣਨਿ ਤਿਨ ਨਿਜ ਘਰਿ ਵਾਸਾ ਸਹਜੇ ਹੀ ਸੁਖੁ ਹੋਈ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਕਮਲੁ ਪਰਗਾਸਿਆ ਹਉਮੈ ਦੁਰਮਤਿ ਖੋਈ॥ ਸਭਨਾ ਮਹਿ ਏਕੇ ਸਚੁ ਵਰਤੈ ਵਿਰਲਾ ਬੁਝੈ ਕੋਈ॥੨॥ ਗੁਰਮਤੀ ਮਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਹੋਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਤਤੁ ਵਖਾਨੈ॥ ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਸਦਾ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਵਿਚਿ ਮਨ ਹੀ ਮਨੁ ਮਾਨੈ॥ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੀ ਗੁਰ ਅਪੁਨੇ ਵਿਟਹੁ ਜਿਤੁ ਆਤਮ ਰਾਮੁ ਪਛਾਨੈ॥੩॥ ਮਾਨਸ ਜਨਮਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨ ਸੇਵਿਆ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ॥ ਨਦਰਿ ਕਰੇ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਲੇ ਸਹਜੇ ਸਹਜਿ ਸਮਾਇਆ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਵਡਿਆਈ ਪੂਰੇ ਭਾਗਿ ਧਿਆਇਆ॥੪॥੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਬ ਲਗੁ-ਜਦੋਂ ਤੱਕ। ਨਿਰਮਲੁ-ਪਵਿੱਤਰ। ਚੂਕਾ-ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਰਾ-ਦਾ। ਸਮਾਨ-ਸਮਾਇਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਹਜੇ-ਆਤਮਕ ਅਭੋਲਤਾ ਵਿੱਚ। ਪੀਜੈ-ਪੀਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੂਲੁ-ਜਗਤ ਦਾ ਰਚਨਹਾਰ। ਕਮਲੁ-ਹਿਰਦਾ ਕੋਲ-ਫੁੱਲ। ਪਰਗਾਸਿਆ-ਖਿੜ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਰਮਤਿ-ਖੋਟੀ ਮੱਤ। ਮਾਨੈ-ਪਤੀਜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਤਮ ਰਾਮੁ-ਪਰਮਾਤਮਾ। ਬਿਰਥਾ-ਵਿਅਰਥ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਸੰ	ਸੰ	ਨ	-	ਧ
											ਮੇ	ਰੇ	ਮ	s	ਨ
ਨ	ਨ	ਧ	-	ਪ	-	ਗ	ਪ	ਨ	-	ਧ	ਪ	ਧ	ਗ	-	ਪ
ਗੁ	ਰ	ਕੀ	s	ਸਿ	s	ਖ	ਸੁ	ਣੀ	s	ਜੈ	ਹ	ਰਿ	ਕਾ	s	s
ਧ	-	ਪ	-	ਗ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	-	ਰ
ਨਾ	s	ਮੁ	s	ਸ	ਦਾ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	s	ਤਾ	ਸ	ਹ	ਜੇ	s	s
ਗ	-	ਪ	-	ਗ	ਪ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਧ					
ਹ	s	ਰਿ	s	ਰ	s	ਸੁ	s	ਪੀ	s	ਜੈ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਧ
											ਗੁ	ਰ	ਮੁ	s	ਖਿ
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧਧ	ਗ	ਪ	ਧ	-	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਸ	s	ਦਾ	ਧਿ	ਆ	s	ਫਹੁ	ਜ	s	ਬ	s	s
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ					
ਲ	s	ਗੁ	s	ਜੀਅ	s	s	s	ਪ	ਰਾ	ਨ					
x				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਭਗਤ ਬੇਣੀ ਜੀ ਕੀ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ (੧੩੫੧)

ਤਨਿ ਚੰਦਨੁ ਮਸਤਕਿ ਪਾਤੀ॥ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਕਰ ਤਲ ਕਾਤੀ॥ ਠਗ ਦਿਸਟਿ ਬਗਾ ਲਿਵ ਲਾਗਾ॥
 ਦੇਖਿ ਬੈਸਨੇ ਪ੍ਰਾਨ ਮੁਖ ਭਾਗਾ॥੧॥ ਕਲਿ ਭਗਵਤ ਬੰਦ ਚਿਰਾਂਮੰ॥ ਕੂਰ ਦਿਸਟਿ ਰਤਾ ਨਿਸਿ ਬਾਦੰ॥੧॥
 ਰਹਾਉ॥ ਨਿਤਪ੍ਰਤਿ ਇਸਨਾਨੁ ਸਰੀਰੰ॥ ਦੁਇ ਧੋਤੀ ਕਰਮ ਮੁਖਿ ਖੀਰੰ॥ ਰਿਦੈ ਛੁਰੀ ਸੰਧਿਆਨੀ॥ ਪਰ
 ਦਰਬੁ ਹਿਰਨ ਕੀ ਬਾਨੀ॥੨॥ ਸਿਲ ਪੂਜਸਿ ਚਕ੍ਰ ਗਣੇਸੰ॥ ਨਿਸਿ ਜਾਗਸਿ ਭਗਤਿ ਪ੍ਰਵੇਸੰ॥ ਪਗ ਨਾਚਸਿ
 ਚਿਤੁ ਅਕਰਮੰ॥ ਏ ਲੰਪਟ ਨਾਚ ਅਧਰਮੰ॥੩॥ ਮ੍ਰਿਗ ਆਸਣੁ ਤੁਲਸੀ ਮਾਲਾ॥ ਕਰ ਊਜਲ ਤਿਲਕੁ
 ਕਪਾਲਾ॥ ਰਿਦੈ ਕੂੜੁ ਕੰਠਿ ਰੁਦ੍ਰਾਖੰ॥ ਰੇ ਲੰਪਟ ਕ੍ਰਿਸਨੁ ਅਭਾਖੰ॥੪॥ ਜਿਨਿ ਆਤਮ ਤਤੁ ਨ ਚੀਨ੍ਰਿਆ॥ਸਭ
 ਫੋਕਟ ਧਰਮ ਅਬੀਨਿਆ॥ ਕਹੁ ਬੇਣੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਧਿਆਵੈ॥ ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਟ ਨ ਪਾਵੈ॥੫॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਤਨਿ-ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ। ਪਾਤੀ-ਤੁਲਸੀ ਦੇ ਪੱਤਰ। ਰਿਦ-ਹਿਰਦਾ। ਕਰ ਤਲ-ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਉੱਤੇ।
 ਕਾਤੀ-ਕੈਂਚੀ। ਦਿਸਟਿ-ਨਿਗਾਹ। ਬਗਾ-ਬਗਲਾ। ਬੈਸਨੇ-ਵੈਸ਼ਨੋ (ਦਇਆਵਾਨ)। ਭਾਗਾ-ਨੱਸ ਗਏ ਹਨ। ਕਲਿ-ਕਲਜੁਗ
 ਵਿੱਚ। ਚਿਰਾਂਮੰ-ਚਿਰ ਤੱਕ। ਕੂਰ-ਟੇਢੀ। ਰਤਾ-ਮਸਤਕ। ਬਾਦੰ-ਮਾਇਆ ਲਈ ਝਗੜਾ। ਮੁਖਿ ਖੀਰੰ-ਦੂਧਾਧਾਰੀ ਹੈ। ਸੰਧਿਆਨੀ-
 ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਨੁ ਕੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰ-ਪਰਾਇਆ। ਦਰਬੁ-ਧਨ। ਹਿਰਨ-ਬੁਰਾਉਣਾ। ਬਾਨੀ-ਆਦਤ। ਪਗ-ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ।
 ਅਕਰਮੰ-ਮੰਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ। ਏ ਲੰਪਟ-ਹੇ ਵਿਸ਼ਈ!! ਮ੍ਰਿਗ-ਹਿਰਨ। ਕਪਾਲਾ-ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ। ਕੰਠਿ ਰੁਦ੍ਰਾਖੰ - ਗਲ ਵਿੱਚ ਰੁਦ੍ਰਾਖ
 ਦੀ ਮਾਲਾ। ਕ੍ਰਿਸਨੁ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ। ਅਭਾਖੰ-ਨਹੀਂ ਸਿਮਰਦਾ। ਤਤੁ-ਅਸਲੀਅਤ। ਚੀਨ੍ਰਿਆ-ਪਛਾਣਿਆਂ। ਫੋਕਟ-ਫੋਕੇ। ਅਬੀਨਿਆ-
 ਅੰਨੇ ਦੇ। ਬਾਟ-ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਹੀ ਰਸਤਾ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ
ਕ	s	ਲਿ	ਭ	ਗ	ਵ	ਤ	ਬੰ	ਦ	s	ਚਿ	ਰਾਂ	ਮੰ	s
ਪੁਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਪ	ਪੁਪ	ਸੰ	ਨ	ਧ	-
ਕੂ	s	ਰ	ਦਿ	ਸ	ਟਿ	s	ਰ	ਤਾ	ਨਿਸਿ	ਬਾ	s	ਦੰ	s
x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਗੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਪੁਪ	ਨ	ਧ
ਤ	ਨਿ	s	ਚੰ	s	ਦ	ਨੁ	ਮਸ	ਤ	ਕਿ	ਪਾ	ss	ਤੀ	s
ਸੰ	ਸੰ	ਨੁਪ	ਨ	ਧਪ	ਨ	ਧ	ਗਗ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗੁਰ	ਸ
ਰਿ	ਦ	ss	ਅੰ	ss	ਤ	ਰਿ	ਕਰ	ਤ	ਲ	ਕਾ	s	ਤੀs	s
x			2				0			3			

ਕਬਿੱਤ ਸਵੱਯੋ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਚਰਨ ਸਰਨਿ ਗੁਰ ਏਕ ਪੈਂਡਾ ਜਾਇ ਚਲ, ਸਤਿਗੁਰ ਕੋਟਿ ਪੈਂਡਾ ਆਗੇ ਹੋਇ ਲੇਤ ਹੈ। ਏਕ ਬਾਰ
 ਸਤਿਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿਮਰਨ ਮਾਤ੍ਰ, ਸਿਮਰਨ ਤਾਹਿ ਬਾਰੰਬਾਰ ਗੁਰ ਹੇਤ ਹੈ। ਭਾਵਨੀ ਭਗਤਿ ਭਾਇ ਕਉਭੀ
 ਅਗੁਭਾਗ ਰਾਖੇ, ਤਾਹਿ ਗੁਰ ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਦਾਨ ਦੇਤ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੁ ਦਇਆ ਨਿਧਿ ਮਹਿਮਾ ਅਗਾਧਿ
 ਬੋਧਿ, ਨਮੋ ਨਮੋ ਨਮੋ ਨਮੋ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਹੈ॥੧੧੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪੈਂਡਾ-ਕਦਮ। ਕੋਟਿ-ਕਰੋੜ। ਹੇਤ-ਪ੍ਰੇਮ। ਭਾਵਨੀ-ਸ਼ਰਧਾ। ਅਗੁਭਾਗ-ਸਾਹਮਣੇ। ਨਿਧਾਨ-ਖਜ਼ਾਨੇ। ਦਇਆ ਨਿਧਿ-
 ਦਇਆ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ, ਭੰਡਾਰ। ਅਗਾਧਿ-ਅਭਿ ਭੂਯਾ। ਬੋਧਿ-ਗਿਆਨ, ਸੋਝੀ। ਨਮੋ-ਨਮਸਕਾਰ। ਨੇਤਿ-ਨਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਜਿਹਾ, ਬੇਅੰਡ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਪੁਪ	ਧ	ਪ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਨਧੁ	ਨ	ਪ	ਧ	ਪ	ਸੰਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਸਤਿ	ਗੁ	ਰੁ	ਦਇ	ਆ	ਨਿਸ	ਧਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ਸਰ	ਨਿ	ਗੁ	ਰ
ਪੁਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਗ	ਗੰਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ
ਮਹਿ	ਮਾ	ਅ	ਗਾ	ਧਿ	ਬੇ	ਧਿ	ਏਕ	ਪੈ	ਛਾ	ਜਾ	ਇ	ਚ	ਲ
ਸਸ	ਰ	ਸ	ਗ	ਪ	ਧ	ਪ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਧ
ਨਮੇ	ਨ	ਮੇ	ਨ	ਮੇ	ਨ	ਮੇ	ਸਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਕੇ	ਟਿ	ਪੈ	ਛਾ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪੁਪ	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ
ਨੇ	ਤਿ	ਨੇ	ਤਿ	ਨੇ	ਤਿ	ਹੈ	ਆ	ਗੇ	ਹੋਇ	ਲੇ	ਤ	ਹੈ	ਸ
x			2		3		x			2		3	

(ੜੁ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਕਬਿੱਤ) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ: ੧੦

ਕਹੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਬਾਦ ਕਹੂੰ ਬਿਦਿਆ ਕੇ ਬਿਖਾਦ ਕਹੂੰ ਨਾਦ ਕੇ ਨਨਾਦ ਕਹੂੰ ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਹੋ॥ ਕਹੂੰ ਬੇਦ ਰੀਤ ਕਹੂੰ ਬਿਦਿਆ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਹੂੰ ਨੀਤ ਅਉ ਅਨੀਤ ਕਹੂੰ ਜੁਆਲਾ ਸੀ ਜਗਤ ਹੋ॥ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਹੂੰ ਇਕਾਤੀ ਕੇ ਜਾਪ ਕਹੂੰ ਤਾਪ ਕੇ ਅਤਾਪ ਕਹੂੰ ਜੋਗ ਤੇ ਡਿਗਤ ਹੋ॥ ਕਹੂੰ ਬਰ ਦੇਤ ਕਹੂੰ ਛਲ ਸਿਉ ਛਿਨਾਇ ਲੇਤ ਸਰਬ ਕਾਲ ਸਰਬ ਠਉਰ ਏਕ ਸੇ ਲਗਤ ਹੋ॥੧੦॥੨੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬ੍ਰਹਮ ਬਾਦ-ਆਤਮ ਚਰਚਾ। ਬਿਖਾਦ-ਚਰਚਾ, ਗਿਆਨ ਚਰਚਾ। ਨਾਦ-ਆਵਾਜ਼, ਸ਼ਬਦ। ਨਨਾਦ-ਅਵਾਜ਼। ਪ੍ਰਤੀਤ-ਭਰੋਸਾ। ਨੀਤ-ਮਰਯਾਦਾ। ਅਨੀਤ-ਨਿ੍ਰਯਾਦਾ ਵਿਰੁਧ ਕੰਮ। ਜੁਆਲਾ-ਅੱਗ। ਜਗਤ-ਚਮਕਦੇ ਹੋ। ਤਾਪ-ਗਰਮ। ਅਤਾਪ-ਸਰਦ। ਡਿਗਤ-ਭਿੱਗ ਰਹੇ ਹੋ। ਛਿਨਾਇ ਲੇਤ-ਖੋਹ ਲੈਂਦੇ ਹੋ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ ਅੰਤਰਾ

1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
			ਗਪ	ਧਨ	ਧਧ				ਪ	ਪ	ਧਧ
			ਕਸ	ਹੂੰਸ	ਬਰ				ਕ	ਹੂੰ	ਬ੍ਰਹਮ
ਸੰ	ਸੰ	ਨਧੁ	ਨਨ	ਧਪ	ਗਪ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਗੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ
ਦੇ	ਤ	ਕਹੂੰ	ਛਲ	ਸਿਸ	ਉਸ	ਬਾ	ਦ	ਕਹੂੰ	ਬਿ	ਦਿਆ	ਕੇ
ਧ	ਧਧ	ਪੁਪ	ਗਪ	ਧ	ਪ	ਨਧੁ	ਨ	ਧ	ਪਧ	ਗ	ਪ
ਛਿ	ਨਾਇ	ਲੇਤ	ਸਰਬ	ਕਾ	ਲ	ਬਿਸ	ਖਾ	ਦ	ਕਹੂੰ	ਨਾ	ਦ
ਗਗ	ਰੁਰ	ਸ	ਸਰ	ਗ	ਰ	ਧਧ	ਧ	ਪ	ਪੁਪ	ਧ	ਪੁਪ
ਸਰਬ	ਠਉ	ਰ	ਏਕ	ਸੇ	ਸ	ਕੋਨ	ਨਾ	ਦ	ਕਹੂੰ	ਪੁ	ਰਨ
ਗਰ	ਸਰ	ਗ				ਗ	ਰੁਰ	ਸ			
ਲਸ	ਗਤ	ਹੈ				ਭ	ਗਤ	ਹੈ			
x			0			x			0		

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ (ਭੈਰਵ ਅੰਗ)

ਪਰੀਚੈ:-

ਰਾਗੁ-ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਾਟ-ਭੈਰਵ ਸਵਰ-ਰਿਸ਼ਭ, ਪੈਵਤ ਕੋਮਲ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਅਮ ਹੋਰ ਸਭ ਸ਼ੁਧ
 ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਵਾਦੀ-ਮਧਿਅਮ ਸੰਵਾਦੀ -ਸੜਜ
 ਜਾਤੀ- ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਾਂ-ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ
 ਆਰੋਹ- ਸ ਰੁ ਗ ਮ ਮ ਗ, ਮ ਪ ਯੁ ਨ ਸੰ । ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨ ਯੁ ਪ ਮ, ਮ ਮ ਗ, ਰੁ ਰੁ ਸ।
 ਮੁਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਸ, ਰੁਸ, ਯੁ, ਨਸ, ਗ ਮ ਯੁ ਪ, ਮ ਗ, ਗ ਮ ਮ ਗ, ਰੁ ਸ।
 ਸੰਖੇਪ ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ - ਸ ਨੁ ਸ, ਰੁ ਸ, ਨੁ ਸ, ਨੁ ਯੁ ਨੁ ਸ ਨੁ ਰੁ ਗ ਰੁ ਸ, ਗ ਮ ਮ ਮ, ਗ
 ਮ, ਮ ਯੁ ਪ, ਯੁ ਨ ਯੁ ਪ, ਮ ਮ ਗ, ਮ ਪ ਯੁ, ਨ ਸੰ, ਰੁੰ ਸੰ, ਰੁੰ ਗੰ ਰੁੰ ਸੰ, ਨ ਯੁ ਪ ਯੁ ਮ ਪ
 ਮ ਗ, ਗ ਮ, ਮ ਮ ਗ ਰੁ ਸ।

ਸ਼ਬਦ 'ਹਰਿ ਜੀਉ ਸਦਾ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ' ਪੜਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ। (੧੩੩੩-੩੪)

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
				ਗ	ਰੁ	ਸ	-	ਗ	ਮ	ਯੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗ
				ਣਾ	ਸ	ਈ	ਸ	ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਸ	ਸ	ਦਾ	ਸ
ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	-	ਯੁ	ਨੁ	ਸ	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਮ	ਮ
ਤੇ	ਰੀ	ਸ	ਰ	ਣਾ	ਸ	ਈ	ਸ	ਜਿ	ਸ	ਉ	ਸ	ਭਾ	ਵੈ	ਤਿ	ਉ
ਪ	ਯੁਯੁ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਯੁ	ਪ	-	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਯੁ	ਯੁ	ਨ	ਯੁ	ਪ
ਰਾ	ਖੁਰੁ	ਮੇ	ਰੇ	ਸੁ	ਆ	ਮੀ	ਸ	ਏ	ਸ	ਹ	ਸ	ਤੇ	ਸ	ਰੀ	ਸ
ਮ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ								
ਵ	ਡਿ	ਆ	ਸ	ਈ	ਸ	ਸ	ਸ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

				ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਮ	-	ਪ	-	ਯੁ	-	ਨ	-
				ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਜੋ	ਸ	ਤੇ	ਸ	ਰੀ	ਸ	ਸ	ਸ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਯੁ	ਪ	ਯੁ	ਪ	ਪ
ਸ	ਰੁ	ਣਾ	ਈ	ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਤਿ	ਨ	ਫੁ	ਸ	ਰਾ	ਸ	ਖ	ਨ
ਮ	ਮ	ਮ	-	ਗ	ਰੁ	ਸ	-								
ਜੋ	ਸ	ਸ	ਸ	ਗੁ	ਸ	ਸ	ਸ								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰੇ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪੰਗਤੀ 'ਤੁਯੁ ਜੇਵਫੁ ਮੈ ਅਵਰੁ ਨ ਸੁਝੈ' ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਤਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਗਮ ਪੁਯੁ ਨੁਯੁ ਪਮ ਗਮ ਮਮ ਗਰੁ ਸ- 2) ਗਮ ਪੁਯੁ ਨਸੰ ਰੁੰਸੰ ਨੁਯੁ ਪਮ ਮਗ ਰੁਸ
- 3) ਗਮ ਪੁਯੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸ- ਗਮ ਪੁਯੁ ਨਸੰ ਰੁੰਸੰ ਨਨ ਯੁਪ ਗਮ ਮਮ ਗਮ ਗਰੁ ਸ-
- 4) ਯੁਪ ਮਗ ਮਮ ਗਰੁ ਸ- ਨਨ ਯੁਪ ਸੰਰੁੰ ਗੰਰੁੰ ਸੰਨ ਯੁਪ ਮਗ ਮਮ ਮਗ ਰੁਸ ਨੁਸ

- 1) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਸਵੱਯੋ॥) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ: ੧੦

ਬੀਰ ਅਪਾਰ ਬਡੇ ਬਰਿਆਰ ਅਬਿਚਾਰਹਿ ਸਾਰ ਕੀ ਧਾਰ ਭਛੱਯਾ॥ ਤੋਰਤ ਦੇਸ ਮਲਿੰਦ ਮਵਾਸਨ ਮਾਤੇ ਗਜਾਨ ਕੇ ਮਾਨ ਮਲੱਯਾ॥ ਗਾੜ੍ਹੇ ਗੜ੍ਹਾਨ ਕੇ ਤੋੜਨਹਾਰ ਸੁ ਬਾਤਨ ਹੀਂ ਚਕ ਚਾਰ ਲਵੱਯਾ॥ ਸਾਹਿਬੁ ਸ੍ਰੀ ਸਭ ਕੇ ਸਿਰਨਾਇਕ ਜਾਚਕ ਅਨੇਕ ਸੁ ਏਕ ਦਿਵੱਯਾ॥੬॥੨੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬੀਰ -ਸੁਰਮੇ, ਜੋਧੇ। ਅਪਾਰ-ਬਿਅੰਤ। ਬਰਿਆਰ-ਬੜੇ ਬਲ ਵਾਲੇ, ਬਲਵਾਨ। ਅਬਿਚਾਰਹਿ-ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਨਿਸੰਗ ਹੋ ਕੇ ਜੁਝਨ ਵਾਲੇ। ਸਾਰ-ਲੋਹਾ, ਲੋਹੇ ਦੇ ਹਥਿਆਰ। ਭਛੱਯਾ-ਖਾਣ ਵਾਲੇ, ਸਹਿਣ ਵਾਲੇ। ਤੋਰਤ-ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ, ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ। ਮਲਿੰਦ-ਦੁਬਟਾਂ ਨੂੰ ਮਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ। ਮਵਾਸਨ-ਆਕੀ। ਮਲੱਯਾ-ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ। ਗਾੜ੍ਹੇ-ਤਕੜੇ। ਗੜ੍ਹਾਨ-ਕਿਲ੍ਹੇ। ਬਾਤਨ ਹੀਂ-ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਹੀ। ਚਕ ਚਾਰ-ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ। ਲਵੱਯਾ-ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ, ਮੱਲ ਲੈਣ ਵਾਲਾ। ਨਾਇਕ-ਖ਼ਸਮ, ਮਾਲਕ। ਜਾਚਕ-ਮੰਗਤੇ। ਦਿਵੱਯਾ-ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਦਾਤਾ।

ਰਾਗੁ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਧੁ	ਪੁਪੁ	ਮਮ	ਮਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁਰੁ	ਗਰੁ	ਸ
ਸਾ	ਹਿਬੁ	ਸ੍ਰੀ	ਸੁ	ਭ	ਕੇ	ਸ	ਸਿਰ	ਨਾਇ	ਕ
ਨ	ਨਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮਮ	ਮ	ਗ	ਰੁਸ
ਜਾ	ਚਕ	ਅ	ਨੇ	ਕ	ਸੁ	ਏਕ	ਦਿ	ਵੱ	ਯਾਸ
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰਰੁੰ	ਰੁੰ	ਸੰ
ਬੀ	ਰ	ਅ	ਪਾ	ਰ	ਬ	ਭੇ	ਬਰਿ	ਆ	ਰ
ਨਸੰ	ਨਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮਮ	ਗ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਅਬਿ	ਚਾਰਹਿ	ਸਾ	ਰ	ਕੀ	ਧਾ	ਰਸ	ਭ	ਛੱਸ	ਯਾਸ
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:

- 1) ਗਮਪਧੁ ਪਮਗਮ ਮਮਗਰੁ ਸ-ਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਰੁੰਸੰਨਧੁ ਪਮਗਮ ਪਧੁਪਮ ਮਮਗਰੁ ਸ-ਨੁਸ
 - 2) ਸਰੁਗਮ ਧੁਪਮਗ ਮਗਰੁਸ ਸਰੁਗਮ ਪਧੁਨਸੰ ਨਨਧੁਪ ਮਗਮਮ ਮਗਰੁਸ ਮਪਮਗ ਮਗਰੁਸ
 - 3) ਧੁਨਸੰਰੁੰ ਗੰਰੁੰਸੰਨ ਧੁਪਗਮ ਮਮਗਰੁ ਸ-ਨੁਸ ਗਮਪਧੁ ਨਸੰਨਧੁ ਪਧੁਪਮ ਗਮਮਮ ਗਰੁਸ-
- 1) ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਸਾਹਿਬ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
 - 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 6ਵੀਂ-7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਸਭ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਹੈ।

੩੧-ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

ਰਾਗ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੁਝ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਕਲਪਦੁਰਮਾਂਕੁਰੇ' ਪੰਨਾ ੧੯ ਅਨੁਸਾਰ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਗੰਧਾਰ, ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ ਮ ਕੋਮਲ ਤੇ ਰ ਧ ਤੀਵਰ ਸੁਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰ ਵਾਦੀ ਤੇ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੋਰਠ ਅੰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹੀ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ' ਪੰਨਾ ੯ ਅਨੁਸਾਰ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋਨੋਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਦੋਨੋਂ ਗੰਧਾਰ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਰ ਵਾਦੀ ਤੇ ਪ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੋਰਠ ਅੰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਤ ਅੱਪਾ ਤੁਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ' ਪੰਨਾ ੧੨ ਅਨੁਸਾਰ 'ਦ੍ਰੈ ਗੰਧਾਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦ੍ਰੈ ਸੰਵਾਦੈ ਪਰੀ ਸੋਈ। ਸੋਰਟ ਹੀ ਕੇ ਅੰਗਤੇ' ਜਯਜਯਵੰਤੀ ਹੋਈ' ਅਰਥਾਤ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਦੋਨੋਂ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਦੋਨੋਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੋਰਠ ਅੰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ ਤੇ ਰ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਤਖੰਡੇ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗ੍ਰੰਥ 'ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ' ਪੰਨਾ ੧੮ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਦਾ ਚਲਨ ਰ ਗੁ ਰ ਸ, ਨੁ ਧ ਪ, ਰ, ਗ ਮ ਪ, ਮ, ਰ ਗੁ ਰ, ਨੁ ਸ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪਰਮੇਲ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਕ ਰਾਗ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੇ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅ ਰਾਗ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਮ ਜਿਜਾਵੰਤੀ, ਜਯਾਵੰਤੀ, ਜਯੰਤੀ ਤੇ ਵੈਜਯੰਤੀ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਐਸਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਮੀਰ ਖੁਸਰੋ ਸਨ। ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਰਣਨ ਲੋਚਨ ਪੰਡਿਤ ਨੇ ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ੧੨ ਮੇਲ ਤੋਂ ੭੫ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਕਰਣਾਟ ਮੇਲ ਤੋਂ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਨੂੰ ਜਨਯ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੁੰਡਰੀਕ ਵਿਠੂਲ ਨੇ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਸੁਧ ਨਾਟ ਰਾਗ ਤੋਂ ਜਿਜਾਵੰਤੀ ਪੁਤਰ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਭਾਵਭੱਟ ਨੇ 'ਅਨੂਪ ਬਿਲਾਸ' ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ੭੦ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਗ ਜਯਾਵੰਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।

ਰਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਤੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਇੱਕ-ਮਤ ਹਨ। ਥੀ ਵਿਮਲਾਕਾਂਤ ਰਾਏ ਦੇ 'ਰਾਗ ਵਿਯਾਕਰਣ' ਵਿੱਚ ਜਯਜਯੰਤੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸ਼ਾੜਵ - ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ ਰ ਸੰਵਾਦੀ ਪ ਤੇ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ੧੦ ਤੋਂ ੧੧-੩੦ ਹੈ। ਆਰੋਹ- ਸ ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ ਰ ਮ ਪ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ ਧ ਮ ਗ ਰ ਗੁ ਰ ਸ। ਇਹ ਖਮਾਜ ਬਾਟ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਗੰਧਾਰ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਸਵਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹਨ। ਸ਼ੁੱਧ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਆਰੋਹ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਰ ਗੁ ਰ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਮਲ ਗੰਧਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਸਵਰ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੇ ਰਿਸ਼ਭ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁੱਧ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚਲਨ ਹੈ, ਉਥੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ

ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨ ਸ ਧ ਨੁ ਰ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਮੱਧ, ਮੰਦਰ ਤੇ ਤਾਰ ਤਿੰਨਾਂ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਧ ਤੇ ਮੰਦਰ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਗ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਪਰਮੇਲ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਕ ਰਾਗ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਜੋ ਇਹ ਰਾਗ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਆਰੰਭਤਾ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਰਾਗ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬਾਰੀਸ਼ਵਰੀ ਅੰਗ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਸਵਰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਗ ਮ ਧ ਨ ਸ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਗ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਮੇਰੇ ਮੰਦਿਰ ਅਬ ਲੋ ਨਹੀਂ ਆਏ' ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੁਰਾਤਨ ਛੋਟੇ ਖਿਆਲ ਦੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਦੀ ਬੰਦਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਦਮ ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੋ ਆਗਰਾ ਘਰਾਣੇ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ ਸਨ, ਬੜੇ ਹੀ ਰੌਚਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਣਾਇਕ ਰਾਉ ਨਾਰਾਇਣ ਪਟਵਰਧਨ ਜੀ ਨੇ 'ਰਾਗ ਵਿਗਿਆਨ' ਭਾਗ-੨ ਵਿੱਚ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦਾ ਬਾਰੀਸ਼ਵਰੀ ਅੰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਸਰੂਪ ਦੇਸ ਅੰਗ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਗ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਗਵਾਲੀਅਰ, ਦਿੱਲੀ, ਕਿਰਾਨਾ, ਜੈਪੁਰ ਤੇ ਅਲਾਦੀਆ ਖਾਂ ਲੱਗਭਗ ਸਾਰੇ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਗਾਇਕ ਦੇਸ ਅੰਗ ਦਾ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਹੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਅੰਤਰੇ ਵਿੱਚ ਮ ਪ ਨ ਸ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਵਰੋਹ ਦਾ ਚਲਨ ਲੱਗਭਗ ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੈਸਾ ਹੀ ਹੈ। ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗੁ ਰ ਸ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸੋਰਠ ਅੰਗ ਦਾ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਰਾਗ ਸੋਰਠ ਦੇ ਚਲਨ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੀਂਡ ਦੁਆਰਾ ਮੰ ਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਵਰੋਹ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਮ ਗ ਰ, ਮ ਪ ਮ ਗ ਰ, ਮ ਨੁ ਧ ਪ, ਧ ਮ ਗ ਰ। ਇਸ ਲਈ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਨੂੰ ਸੋਰਠ ਅੰਗ ਨਾਲੋਂ ਦੇਸ ਅੰਗ ਦਾ ਹੀ ਮੰਨਣਾ ਠੀਕ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਦੇਸ ਅੰਗ ਦੇ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਗੋਂਡ ਬਿਲਾਵਲ ਤੇ ਦੇਸ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਨ ਤੋਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ (ਗੋਂਡ) ਰ ਗ ਪ ਮ ਗ ਮ ਰ (ਬਿਲਾਵਲ) ਮ ਪ ਨ ਸ ਰੰ ਨੁ ਧ ਪ ਧ ਮ ਗ ਰ (ਦੇਸ) ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਵਰ-ਸਮੂਹ ਰ ਗੁ ਰ ਸ ਜੋੜ ਦੇਣ ਨਾਲ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸਰੂਪ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਾਰੀਸ਼ਵਰੀ ਅੰਗ ਵਿੱਚ ਗੋਂਡ, ਬਿਲਾਵਲ, ਬਾਰੀਸ਼ਵਰੀ, ਤੇ ਦੇਸ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਗ ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਮ ਪ ਨ ਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗ ਮ ਧ ਨ ਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਵਰ-ਸੰਗਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਦੂਜੇ ਸਾਰੇ ਰਾਗਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸਰੂਪ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸ ਨੁ ਧ ਪ, ਰ, ਜਾਂ ਸ ਨੁ ਸ ਧ ਨੁ ਰ ਜਾਂ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗੁ ਰ ਸ। ਗੁਣੀਜਨ ਮੰਦਰ ਦੇ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਜਾਂ ਧ ਨੁ ਤੋਂ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਦੇ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਲਗਾਉ ਸਮੇਂ ਮ ਗ ਰ ਦੀ ਮੀਂਡ ਲੈ ਕੇ ਰ ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੱਧ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸ਼ੁੱਧ, ਛਾਯਾਲਗ ਤੇ ਸੰਕੀਰਣ ਵਰਗੀਕਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਸੰਕੀਰਣ ਵਰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਛਾਯਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੋਜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮਿਲੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੩੦ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਇਹ ਭਿੰਨ ਰਾਗਣੀ ਹੈ ਜੋ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਕਾਨੜਾ, ਸੋਰਠੀ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੋਰਨਾਂ ਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇਹਾ ਕਿ ਹਨਵੰਤ ਮੱਤ ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦੀ ਨੂੰਹ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਪੌਲਸਿਰੀ ਸੋਰਠ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਮੇਲ ਦੀਪਕ ਦੀ ਛਾਇਆ ਸਮੇਤ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। 'ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਖੋਜ' ਪੰਨਾ ੪੦ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥ ਨੇ ਕਿਸੇ ਰਾਗ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਪਰੰਤੂ 'ਸੁਰ ਤਾਲ ਸਮੂਹ' ਵਿੱਚ ਦੀਪਕ ਦੀ ਨੂੰਹ ਕਰਕੇ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਗਈ ਪਿਛੇ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੌਲਸਿਰੀ, ਸੋਰਠ ਬਿਲਾਵਲ ਮਿਲਕੇ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ ਜੋ ਪੌਲਸ੍ਰੀ, ਬਿਲਾਵਲ ਅਤੇ ਸੋਰਠੀ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਗੰਧਾਰ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਆਰੋਹੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਧ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਸੁੱਧ ਗੰਧਾਰ ਹੈ ਅਵਰੋਹੀ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਕੋਮਲ ਹਨ। ਪੰਚਮ ਰਿਸ਼ਭ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਭ ਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮੁਨਾਸੁਖਾਨੀ ਨੇ 'ਇੰਡੀਅਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਿਯੂਜ਼ਕ ਐਂਡ ਸਿਖ ਕੀਰਤਨ' ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਦਾ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਦ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ ਸਿਖਇਜ਼ਮ ਵੋ. ੨ ਪੰ. ੧੭੭-੭੮ ਅਨੁਸਾਰ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ੪ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ 'ਰਾਗ ਮਾਲਾ' ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਪਰ ੧੪ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਗ ਜਾਵੰਤਾ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਇਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਾਤ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਆਰੋਹ-ਸ, ਰ ਗ ਮ ਪ, ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ- ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਧ ਮ, ਰ ਗੁ ਰ ਸ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗਾਇਕ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗ ਰਤਨਾਵਲੀ' ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਅੰਗਾਂ, ਦੇਸ ਅੰਗ ਤੇ ਬਾਗੋਸ਼ਰੀ ਅੰਗ ਦਾ ਪਰੀਚੈ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਬਦ ਬੰਦਸ਼ ਦੇਸ ਅੰਗ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਗੰਧਰਵ ਨੇ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਣ ਸੰਗੀਤ' ਵਿੱਚ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਸਰੂਪ ਦੇਸ ਅੰਗ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਗੰਧਾਰ ਨੂੰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਸ ਰ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਐਬਟਾਬਾਦ ਨੇ 'ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ', ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਰਤਨਾਵਲੀ', ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਤੇ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਗ-ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਦਾ ਦੇਸ ਅੰਗ ਵਿੱਚ ਪਰੀਚੈ ਤੇ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਗ੍ਰੰਥ' ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਦੇਸ ਅੰਗ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਰੀਚੈ ਤੇ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਹਨ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਰਾਗ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਦੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮੰਨ ਕੇ ਰਾਗ ਦਾ ਇਹੀ ਸਰੂਪ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਤਰਤੀਬ:-

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਗੁ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਅੰਤਮ ਰਾਗ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕੱਤੀਵਾਂ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਚਾਰ ਸ਼ਬਦ

ਪੰਨਾ ੧੩੫੨, ੫੩ ਤੇ ਅੰਕਤ ਹਨ। 'ਜਗਤ ਸੁਖ ਮਾਨੁ ਮਿਥਿਆ' ਤੇ 'ਪ੍ਰਭ ਜੂ ਕੀ ਸਰਨਿ ਲਾਗੁ' ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਨੇ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਸਾ ਦਿਤਾ ਤੇ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਇਕੱਤੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ 'ਰਾਗ ਨਾਦ ਸਬਦ ਸੋਹਣੇ' ਦਾ ਅੰਦਰ ਵਾਸਾ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਜੀਵ ਅਨੰਦਤ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਗੂੰਜਨ ਲਗ ਪਈਆਂ।

ਪਰੀਚੈ-

ਰਾਗੁ-ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਥਾਟ-ਖਮਾਜ ਸਵਰ-ਦੇਵੇਂ ਗੰਧਾਰ, ਦੇਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੋਰ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ
ਵਰਜਿਤ ਸਵਰ-ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਧ ਦੇਸ਼ ਅੰਗ, ਪ ਬਾਰੀਸ਼ਵਰੀ ਅੰਗ ਜਾਤੀ-ਸ਼ਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ
ਵਾਦੀ-ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਵਾਦੀ-ਪੰਚਮ ਸਮਾਂ-ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ

ਆਰੋਹ-ਸ ਰ ਗ ਮ ਪ, ਨ ਸੰ/ਸ ਰ ਗ ਮ ਧ ਨ ਸੰ। ਅਵਰੋਹ-ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਧ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗੁ ਰ ਸ।
ਮੁੱਖ ਅੰਗ (ਪਕੜ)- ਰ ਗੁ ਰ ਸ, ਨੁ ਧ ਪ ਰ।

ਸਵਰ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਲਾਪ):-

ਸ, ਰ ਸ, ਰ ਨੁ ਸ, ਰ ਗੁ ਰ, ਸ, ਸ ਨੁ ਸ ਨੁ ਧ ਪੁ ਰ - ਸ, ਨੁ ਸ ਧੁ ਨੁ ਰ, ਮ ਗ ਰ,
ਰ ਗ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ ਰ, ਮ ਪ ਧ ਮ ਗ ਰ, ਮ ਪ ਮ ਗ ਰ, ਸ ਰ ਨੁ ਸ, ਰ ਨੁ
ਧ ਪੁ, ਰ, ਰ ਗੁ ਰ, ਸ, ਨੁ ਸ ਧੁ ਨੁ ਰ, ਸ।

ਸ, ਨੁ ਸ ਰ, ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਧ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਨੁ
ਧ ਪ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਰੇ ਨ ਸੰ ਮ ਪ ਨ ਸੰ, ਮ ਪ ਨ ਸੰ ਰੇ ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮ ਪ ਮ ਗ ਰ, ਰ
ਗ ਮ ਨੁ ਧ ਪ, ਰ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗੁ ਰ ਸ, ਨੁ ਸ ਧੁ ਨੁ ਰ ਸ।

ਮ ਪ ਨ ਸੰ, ਸੰ ਰੇ ਨ ਸੰ, ਨ ਸੰ ਧ ਨੁ ਰੇ, ਰੇ ਗੁੰ ਰੇ ਸੰ, ਰੇ ਨ ਸੰ, ਨ ਸੰ ਰੇ, ਮੰ ਗੰ ਰੇ, ਰੇ
ਗੰ ਮੰ ਪੰ ਮੰ ਗੰ ਰੇ, ਰੇ ਗੁੰ ਰੇ ਸੰ, ਨੁ ਧ ਪ, ਸੰ ਰੇ ਨ ਸੰ ਨੁ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗ ਮ ਪ
ਮ ਗ ਰ, ਰ ਗੁ ਰ ਸ, ਰ ਨੁ ਧ ਪੁ ਰ, ਰ ਨੁ ਸ।

(ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਲਾ ੫)

(੧੩੫੮)

ਹੇ ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਥ ਗੋਬਿੰਦਗ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਜਗਦ ਗੁਰੇ॥ ਹੇ ਸੰਸਾਰ ਤਾਪ ਹਰਣਗ ਕਰੁਣਾ ਮੈ ਸਭ ਦੁਖ
ਹਰੇ॥ ਹੇ ਸਰਣਿ ਜੋਗ ਦਯਾਲਗ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਮਯਾ ਕਰੇ॥ ਸਰੀਰ ਸੁਸਥ ਖੀਣ ਸਮਏ ਸਿਮਰੰਤ ਨਾਨਕ
ਰਾਮ ਦਾਮੋਦਰ ਮਾਧਵਹ॥੫੦॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਥ-ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ। ਨਿਧਾਨ-ਖਜ਼ਾਨੇ। ਜਗਦ ਗੁਰੇ-ਜਗਤ ਦੇ ਗੁਰੂ। ਤਾਪ ਹਰਣਗ-ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਸ
ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਕਰੁਣਾ ਮੈ-ਤਰਸ-ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਭੂ। ਹਰੇ-ਦੂਰ ਕਰੇ। ਦਯਾਲਗ-ਦਯਾ ਦਾ ਘਰ। ਮਯਾ-ਮੋਹਗ। ਸੁਸਥ-ਅਰੋਗ।
ਖੀਣ-ਨਾਸ। ਦਾਮੋਦਰ ਮਾਧਵ-ਪਰਮਾਤਮਾ।

ਮੰਗਲਾਚਰਣ

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

											ਸ-ਧੁਨੁ
											ਵਾੜਹਿੜ
ਰੁ	ਸ-	ਸਰਨੁਸ	ਨੁਧਪੁ-	ਰਰਰਰ	ਰਗੁਰਸ	ਨੁਨੁਸ-	ਰਗਮਗ	ਰੁ	ਸ---	ਰਗਮਪ	ਰਗਮਨੁ
ਗੁਰੂ	ss	ਹੇੜਪ੍ਰਾਣ	ਨਾੜਥੜ	ਗੋਬਿੰਦਗ	ਕ੍ਰਿਪਾੜ	ਨਿਧਾਨੜ	ਜਗਦੜ	ਗੁਰੇ	ssss	ਹੇਸੰਸਾਰ	ਤਾੜੜੜ

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

<u>ਧਧਪਪ</u> <u>ਪਪਧਮ</u>	<u>ਗਮਰਰ</u> <u>ਰਗੁਰਸ</u>	<u>ਨਸਧਨੁ</u> <u>ਰ-ਰਸ</u>	<u>ਰਗਮਪ</u> <u>ਮਨੁਧਪ</u>	<u>ਮਪਨ-</u> <u>ਸੰਸੰਮਪ</u>	<u>ਨ-ਸੰਸੰ</u> <u>ਮਪਨ-</u>
ਹਰਣਹ ਕਰੁਣਾਮੈ	ਸਭਦੁਖ ਹਸਰੋਸ	ਹੇਸਰਣਿ ਜੋਸਗਸ	ਦਯਾਲਹ ਦੀਨਾਨਾਥ	ਮਸਯਾਸ ਕਰੋਮਸ	ਯਾਸਕਰੋ ਮਸਯਾਸ
<u>ਸੰਸੰਨਸੰ</u> <u>ਧਨੁਰੰ-</u>	<u>ਰੰਗੁਰੰਸੰ</u> <u>ਨਸੰ</u>	<u>ਨੁਧਪਪ</u> <u>ਪਧਮਪ</u>	<u>ਮਗਮਪ</u> <u>ਮਗਰ-</u>	<u>ਰਗੁਰਸ</u> <u>ਧਨੁਰਰ</u>	<u>ਧਨੁਰਰ</u> <u>ਧਨੁਰਰ</u>
ਕਰੋਸਸ ਸਰੀਰਸ	ਸੁਸਥ ਖੀਣ	ਸਸਮਏ ਸਿਮਰੰਤ	ਨਾਸਨਕ ਰਾਸਮਸ	ਦਾਮੋਦਰ ਮਾਧਵਹ	ਮਾਧਵਹ ਮਾਧਵਹ
<u>ਰਗੁਰਸ</u>					
ਵਾਹਿਗੁਰੂ					
x	0	2	0	3	4

ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ

ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

(੧੩੫੨)

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਮਹਲਾ ੯॥

ਰਾਮੁ ਸਿਮਰਿ ਰਾਮੁ ਸਿਮਰਿ ਇਹੈ ਤੇਰੈ ਕਾਜਿ ਹੈ। ਮਾਇਆ ਕੇ ਸੰਗੁ ਤਿਆਗੁ ਪ੍ਰਭ ਜੂ ਕੀ ਸਰਨਿ ਲਾਗੁ॥ ਜਗਤ ਸੁਖ ਮਾਨੁ ਮਿਥਿਆ ਝੂਠੇ ਸਭ ਸਾਜੁ ਹੈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਸੁਪਨੇ ਜਿਉ ਧਨੁ ਪਛਾਨੁ ਕਾਰੇ ਪਰਿ ਕਰਤ ਮਾਨੁ॥ ਬਾਰੂ ਕੀ ਭੀਤਿ ਜੈਸੇ ਬਸੁਧਾ ਕੇ ਰਾਜੁ ਹੈ॥੧॥ ਨਾਨਕੁ ਜਨੁ ਕਹਤੁ ਬਾਤ ਬਿਨਸਿ ਜੈਹੈ ਤੇਰੇ ਗਾਤੁ॥ ਛਿਨੁ ਛਿਨੁ ਕਰਿ ਗਇਓ ਕਾਲੁ ਤੈਸੇ ਜਾਤੁ ਆਜੁ ਹੈ॥੨॥੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਸੰਗੁ-ਸਾਥ, ਮੇਗ, ਲਾਗੁ-ਪਿਆ ਰਹੁ। ਮਿਥਿਆ-ਨਾਸਵੰਤ। ਸਾਜੁ-ਜਗਤ-ਪਸਾਰਾ। ਕਾਰੇ ਪਰਿ-ਕਾਰਦੇ ਉੱਤੇ? ਬਾਰੂ-ਰੇਤ। ਭੀਤਿ-ਕੰਧ। ਬਸੁਧਾ-ਧਰਤੀ। ਬਾਤ-ਗੱਲ। ਬਿਨਸਿ ਜੈਹੈ-ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਇਗਾ। ਗਾਤੁ-ਸਰੀਰ। ਗਇਓ-ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਲੁ- ਕੱਲ ਦਾ ਦਿਨ। ਆਜੁ-ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸਸ	ਨੁ	ਧੁ	ਪੁ	ਪੁਪੁ
								ਰਾ	ਮੁ	ਸਿ	ਮਰਿ	ਰਾ	ਮੁ	ਸਿ	ਮਰਿ
ਰ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	-	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਧ	ਮਮ	ਪ
ਇ	ਹੈ	ਤੇ	ਰੈ	ਕਾ	ਜਿ	ਹੈ	s	ਮਾ	ਇ	ਆ	ਕੇ	ਸੰ	ਗੁ	ਤਿਆ	ਗੁ
ਰਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਮਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪਪ	ਪ
ਪ੍ਰ	ਭ	ਜੂ	ਕੀ	ਸਰ	ਨਿ	ਲਾ	ਗੁ	ਜਗ	ਤ	ਸੁ	ਖ	ਮਾ	ਨੁ	ਮਿਥਿ	ਆ
ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	-								
ਝੂ	ਠੇ	ਸ	ਭ	ਸਾ	ਜੁ	ਹੈ	s								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਮਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
								ਸੁਪ	ਨੇ	ਜਿ	ਉ	ਧਨੁ	ਪ	ਛਾ	ਨੁ
ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ
ਕਾ	ਹੈ	ਪ	ਰਿ	ਕਰ	ਤ	ਮਾ	ਨੁ	ਬਾ	ਰੂ	ਕੀ	s	ਭੀ	ਤਿ	ਜੈ	ਸੇ
ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ								
ਬ	ਸੁ	ਧਾ	ਕੋ	ਰਾ	ਜੁ	ਹੈ	s								
x				2				0				3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਰਗ ਮਪ ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਰਗੁ ਰਸ ਨ੍ਰਸ 2) ਰਗ ਮਨੁ ਧਪ ਮਪ ਗਮ ਰਗੁ ਰਸ ਨ੍ਰਸ
- 3) ਰਗ ਮਪ ਨਸ ਨੁਪ ਪ- ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ 4) ਮਪ ਨਸ ਰੰਨੁ ਧਪ ਮਪ ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ
- 5) ਨ੍ਰਸ ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰਗ ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ ਨ੍ਰਸ ਰਗ ਮਪ ਧ- ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ ਨ੍ਰਸ
- 6) ਰਗ ਮਪ ਧ- ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ ਨ੍ਰਸ ਰਗ ਮਪ ਨਸ ਰੰਨੁ ਧਪ ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ ਨ੍ਰਸ
- 7) ਰਗ ਮਪ ਮਗ ਰਗ ਮਪ ਧਪ ਮਗ ਰਗ ਮਪ ਨਸ ਰੰਸ ਨੁਪ ਪ- ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ
- 8) ਰਗੁ ਰਸ ਨ੍ਰਸ ਧਨੁ ਰਗੁ ਮਪ ਮਗ ਰ- ਮਪ ਨਸ ਰੰਨੁ ਧਪ ਮਗ ਰਗੁ ਰਸ ਨ੍ਰਸ

- 1) ਅਸਥਾਈ ਦੀ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੇ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 12 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 9ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਸੱਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 13ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 4) ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ 9ਵੀਂ ਤੇ 16ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਮਹਲਾ ੯॥ (੧੩੫੨)

ਰਾਮੁ ਭਜੁ ਰਾਮੁ ਭਜੁ ਜਨਮੁ ਸਿਰਾਤੁ ਹੈ॥ ਕਹਉ ਕਹਾ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸਮਝਤ ਨਹ ਕਿਉ ਗਵਾਰ॥
 ਬਿਨਸਤ ਨਹ ਲਗੈ ਬਾਰ ਓਰੇ ਸਮ ਗਾਤੁ ਹੈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਸਗਲ ਭਰਮ ਡਾਰਿ ਦੇਹਿ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ
 ਨਾਮੁ ਲੇਹਿ॥ ਅੰਤਿ ਬਾਰ ਸੰਗਿ ਤੇਰੈ ਇਹੈ ਏਕੁ ਜਾਤੁ ਹੈ॥੧॥ ਬਿਖਿਆ ਬਿਖੁ ਜਿਉ ਬਿਸਾਰਿ ਪ੍ਰਭ
 ਕੋ ਜਸੁ ਹੀਏ ਧਾਰਿ॥ ਨਾਨਕ ਜਨ ਕਹਿ ਪੁਕਾਰਿ ਅਉਸਰੁ ਬਿਹਾਤੁ ਹੈ॥੨॥੨॥
 ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਜੁ-ਜਪਿਆ ਕਰ। ਸਿਰਾਤੁ ਹੈ-ਬੀਤਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਿਨਸਤ-ਨਾਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ। ਬਾਰ-ਚਿਰ। ਓਰੇ ਸਮ-ਗੜੇ
 ਦੇ ਬਰਾਬਰ। ਗਾਤੁ-ਸਰੀਰ। ਡਾਰਿ ਦੇਹਿ-ਛੱਡ ਦੇਹ। ਲੇਹਿ-ਜਪਿਆ ਕਰ। ਬਿਖਿਆ-ਮਾਇਆ। ਬਿਖੁ-ਜ਼ਹਰ। ਹੀਏ-ਹਿਰਦੇ
 ਵਿੱਚ। ਪੁਕਾਰਿ- ਕੂਕ ਬੂਕ ਕੇ। ਅਉਸਰੁ-ਮੌਕਾ, ਸਮਾਂ। ਬਿਹਾਤੁ-ਬੀਤਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
												ਸ	ਨ੍ਰਸ	ਧ	ਨੁ
												ਰਾ	ਮੁS	ਭ	ਜੁ
ਰ	ਰ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਰ	ਗਗੁ	ਮ	ਨੁ
ਰਾ	ਮੁ	ਭ	ਜੁ	ਜ	ਨ	ਮੁ	ਸਿ	ਰਾ	ਤੁ	ਹੈ	S	ਕ	ਹਉ	ਕ	ਹਾ
ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰੁਰ	ਗ	ਮ	ਪੁਪ	ਮੁਮ	ਗ	ਰ	ਰ	ਮੁਮ	ਪ	ਨ	ਸੰਸੰ
ਬਾ	ਰ	ਬਾ	ਰ	ਸਮ	ਝ	ਤ	ਨਹ	ਕਿਉ	ਗ	ਵਾ	ਰ	ਬਿਨ	ਸ	ਤ	ਨਹ
ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ				
ਲ	ਗੈ	ਬਾ	ਰ	ਉ	ਰੇ	ਸ	ਮ	ਗਾ	ਤੁ	ਹੈ	S				
X				2				0				3			

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

ਅੰਤਰਾ

ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਮ	ਪੁ	ਨੁ	ਨ
ਡਾ	ਰਿ	ਦੇ	ਹਿ	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਕੋ	ਨਾ	ਮੁ	ਲੇ	ਹਿ	ਸ	ਗਲ	ਭਰ	ਮ
ਪ	ਧ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸੰ	ਰੰ	ਨੁ	ਧ
ਸੰ	ਗਿ	ਤੇ	ਰੈ	ਇ	ਹੈ	ਏ	ਕੁ	ਜਾ	ਤੁ	ਹੈ	s	ਅੰ	ਤਿ	ਬਾ	ਰ
x				2				0							3

ਕਬਿੱਤ ਸਵੱਯੋ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਤੋ ਸੋ ਨ ਨਾਥੁ, ਅਨਾਥ ਨ ਮੋ ਸਰਿ, ਤੋ ਸੋ ਨ ਦਾਨੀ, ਨ ਮੋ ਸੋ ਭਿਖਾਰੀ। ਮੇ ਸੋ ਨ ਦੀਨ, ਦਇਆਲ ਨ ਤੋ ਸਰਿ, ਮੇ ਸੋ ਅਗਿਆਨੁ, ਨ ਤੋ ਸੋ ਬਿਖਾਰੀ। ਮੇ ਸੋ ਨ ਪਤਿਤ, ਨ ਪਾਵਨ ਤੋ ਸਰਿ, ਮੇ ਸੋ ਬਿਕਾਰੀ, ਨ ਤੋ ਸੋ ਉਪਕਾਰੀ। ਮੇਰੇ ਹੈ ਅਵਗੁਨ, ਤੂ ਗੁਨ ਸਾਗਰ, ਜਾਤ ਰਸਾਤਲ, ਓਟ ਤਿਹਾਰੀ। ੫੨੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਾਥੁ-ਮਾਲਕ। ਅਨਾਥ-ਬੇਸਹਾਰਾ, ਮੁਥਾਜ। ਮੋ ਸਰਿ-ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ। ਦੀਨ-ਦੁਖੀਆ। ਅਗਿਆਨੁ-ਗਿਆਨ ਹੀਣਾ। ਬਿਖਾਰੀ-ਵਿਚਾਰਵਾਨ, ਸਿਆਣਾ। ਪਤਿਤ-ਕਰਮਾਂ ਧਰਮਾਂ ਤੋਂ ਡਿੱਗਿਆ ਹੋਇਆ। ਪਾਵਨ-ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਤੋ ਸਰਿ- ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ। ਬਿਕਾਰੀ-ਵਿਛੋ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ। ਗੁਨ ਸਾਗਰ-ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ। ਰਸਾਤਲ-ਨਰਕ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
								ਰਗੁ	ਮਗੁ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਧ	ਨੁ
								ਤੋs	ss	ਸੋ	ਨ	ਨਾ	s	ਬੁ	s
ਰ	ਰ	ਰਗੁ	ਮਪੁ	ਮ	ਗ	ਰ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-
ਅ	ਨਾ	ਬs	ਨs	ਮੋ	s	ਸ	ਰਿ	ਤੋ	ਸੋ	ਨ	s	ਦਾ	s	ਨੀ	s
ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ								
ਨ	ਮੋ	ਸੋ	ਭਿ	ਖਾ	s	ਰੀ	s								
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	ਪ	ਨ	-	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
								ਮੋ	s	ਸੋ	s	ਨ	s	ਦੀ	ਨ
ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਸੰ	-	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਗ
ਦਇ	ਆ	ਲ	ਨ	ਤੋ	s	ਸ	ਰਿ	ਮੋ	s	ਸੋ	s	ਅ	ਗਿਆ	ਨੁ	s
ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ								
ਨ	ਤੇ	ਸੋ	s	ਬਿ	ਚਾ	ਰੀ	s								
x				2				0				3			

੩੩ ਸਵੱਯੋ (ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਕਾਹੇ ਕਉ ਭਿੰਡ ਕਰੈ ਮਨ ਮੂਰਖ ਭਿੰਡ ਕਰੈ ਅਪਨੀ ਪਤਿ ਖੈ ਹੈ॥ ਕਾਹੇ ਕਉ ਲੋਗ ਠਗੈ ਠਗ ਲੋਗਨ ਲੋਕ ਗਯੋ ਪਰਲੋਕ ਗਵੈ ਹੈ॥ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਕੀ ਠਉਰ ਜਹਾਂ ਤਿਹ ਠੌਰ ਬਿਖੈ ਤੁਹਿ ਠਉਰ ਨ ਐਰੈ॥ ਚੇਤ ਰੇ ਚੇਤ ਅਚੇਤ ਮਹਾਂ ਜੜ ਭੇਖ ਕੇ ਕੀਨੇ ਅਲੇਖ ਨ ਪੈ ਹੈ॥੧੯॥

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਭਾਗ-ਦੂਜਾ

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਿੰਡ-ਪਖੰਡ। ਖੈਰੇ - ਗਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰਲੋਕ-ਪ੍ਰਲੋਕ, ਅਗਲਾ ਲੋਕ, ਦਰਗਾਹ। ਠਉਰ-ਥਾਂ। ਚੇਤ-ਸਿਮਰ। ਆਚੇਤ-ਮਦਹੋਬ, ਮੂਰਖ। ਮਹਾਂ ਜੜ-ਮਹਾਂ ਮੂਰਖ। ਅਲੇਖ-ਜੋ ਕਿਸੇ ਲੇਖੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ। ਪੈਰੇ - ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
											ਸ	ਰ	ਗ	ਮਮ	ਪ
											ਕਾ	ਹੇ	ਸ	ਕਉ	ਸ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਨੁ	ਧ
ਭਿੰ	ਸ	ਭ	ਸ	ਕ	ਰੈ	ਮ	ਨ	ਮੁ	ਰ	ਖ	ਭਿੰ	ਭ	ਸ	ਕ	ਰੈ
ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮਮ	ਗ	ਰ					
ਅ	ਪ	ਨੀ	ਸ	ਪ	ਸ	ਤਿ	ਸ	ਖੈ	ਸ	ਹੈ					
x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

											ਮ	ਪ	-	ਨਨ	-
											ਕਾ	ਹੇ	ਸ	ਕਉ	ਸ
											ਰੰ	-	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਰੰ	ਲੇ	ਸ	ਕ	ਸ
ਲੇ	ਸ	ਗ	ਸ	ਠ	ਗੈ	ਠ	ਗ	ਲੇ	ਗ	ਨ	ਲੇ	ਸ			
ਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਧ	ਧ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ					
ਗ	ਸ	ਯੋ	ਸ	ਪ	ਰ	ਲੋ	ਕ	ਗ	ਵੈ	ਹੈ					
x				2				0				3			

ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਮਹਲਾ ੯॥

(੧੩੫੨-੫੩)

ਬੀਤ ਜੈਰੈ ਬੀਤ ਜੈਰੈ ਜਨਮੁ ਅਕਾਜੁ ਰੇ॥ ਨਿਸਿ ਦਿਨੁ ਸੁਨਿ ਕੈ ਪੁਰਾਨ ਸਮਝਤ ਨਹ ਰੇ ਅਜਾਨ॥ ਕਾਲੁ ਤਉ ਪਹੁਚਿਓ ਆਨਿ ਕਹਾ ਜੈਰੈ ਭਾਜਿ ਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਅਸਥਿਰੁ ਜੋ ਮਾਨਿਓ ਦੇਹ ਸੋ ਤਉ ਤੇਰਉ ਹੋਇ ਹੈ ਖੇਗ॥ ਕਿਉ ਨ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮੁ ਲੇਹਿ ਮੂਰਖ ਨਿਲਾਜ ਰੇ॥੧॥ ਰਾਮ ਭਗਤਿ ਹੀਏ ਆਨਿ ਛਾਡਿ ਦੇ ਤੈ ਮਨ ਕੇ ਮਾਨੁ॥ ਨਾਨਕ ਜਨ ਇਹ ਬਖਾਨਿ ਜਗ ਮਹਿ ਬਿਰਾਜੁ ਰੇ॥੨॥੪॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜੈਰੈ- ਜਾਇਗਾ, ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਕਾਜੁ-ਅਸਫਲ। ਨਿਸਿ-ਰਾਤ। ਕਾਲੁ-ਮੌਤ। ਅਸਥਿਰੁ-ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ। ਖੇਹ-ਮਿੱਟੀ। ਮੂਰਖ ਨਿਲਾਜ ਰੇ- ਹੇ ਮੂਰਖ! ਹੇ ਬੇ-ਸ਼ਰਮ! ਹੀਏ-ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ। ਮਾਨੁ-ਅਹੰਕਾਰ। ਬਖਾਨਿ-ਆਖਦਾ ਹੈ। ਬਿਰਾਜੁ- ਚੰਗਾ ਜੀਵਨ ਜੀਉ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਸੂਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਬੀ	ਤ	ਜੈ	ਰੈ	ਬੀ	ਤ	ਜੈ	ਸ	ਹੈ	ਸ
ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ
ਜ	ਨ	ਮੁ	ਅ	ਕਾ	ਜੁ	ਰੇ	ਸ	ਸ	ਸ
x		0		2		3		0	

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਨਿ	ਸਿ	ਦਿ	ਨੁ	ਸੁ	ਨਿ	ਕੈ	ਪੁ	ਰਾ	ਨ
ਰੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਸ	ਮ	ਝ	ਤ	ਨਸ	ਹ	ਰੇ	ਅ	ਜਾ	ਨ
x		0		2		3		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸੁ ਰਗੁ ਮਪੁ ਮਗੁ ਰਗੁ ਮਪੁ ਧ- ਮਗੁ ਰਗੁ ਰਸੁ
 - 2) ਰਗੁ ਮਪੁ ਰਗੁ ਮਨੁ ਧਪੁ ਮਪੁ ਮਗੁ ਰਗੁ ਰਸੁ ਨੁਸੁ
 - 3) ਰਗੁ ਮਪੁ ਨਸੁ ਨੁਪੁ ਪ- ਮਪੁ ਮਗੁ ਰਗੁ ਰਸੁ ਨੁਸੁ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਲ ਹੀ 5ਵੀਂ-6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 5ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 'ਬੀਤ ਜੈਹੈ' ਪਹਿਲੀਆਂ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਨੂੰ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ 'ਰਾਮੁ ਸਿਮਰਿ' ਤੀਨ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ (੧੩੫੨)

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਰ	-	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਨੁ	ਧ	ਪੁ
ਰਾ	s	ਮੁ	ਸਿ	ਮ	ਰਿ	ਰਾ	s	ਮੁ	ਸਿ	ਮ	ਰਿ
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ
ਇ	s	ਹੈ	s	ਤੇ	ਰੈ	ਕਾ	s	ਜਿ	ਹੈ	s	s
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਮਾ	ਇ	ਆ	s	ਕੈ	s	ਸੰ	ਗੁ	ਤਿ	ਆ	ਗੁ	s
ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗ	ਮ	ਰ
ਪ੍ਰ	ਭ	ਚੁ	s	ਕੀ	s	ਸ	ਰ	ਨਿ	ਲਾ	s	ਗੁ
x		0		2		0		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਰਗੁ ਮਗੁ ਰਗੁ ਮਪੁ ਮਗੁ ਰਗੁ ਮਪੁ ਧਪੁ ਮਗੁ ਰਗੁ ਰਸੁ ਨੁਸੁ
- 2) ਰਗੁ ਮਪੁ ਮਗੁ ਮਪੁ ਨਸੁ ਨੁਪੁ ਰੰਗੁ ਰੰਸੰ ਨੁਪੁ ਪ- ਰਗੁ ਰਸੁ
- 3) ਰਗੁ ਮਪੁ ਨਸੁ ਨੁਪੁ ਪੁਪੁ ਮਪੁ ਮਗੁ ਰਗੁ ਰਸੁ ਨੁਸੁ ਪੁਨੁ ਰ-

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ
2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦੇ 'ਸਿ' ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ s ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ
ਦੇ 4 ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੱਮ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ
ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਮਹਲਾ ੯॥

(੧੩੫੨)

ਰੇ ਮਨ ਕਉਨ ਗਤਿ ਹੋਇ ਹੈ ਤੇਰੀ॥ ਇਹ ਜਗ ਮਹਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸੋ ਤਉ ਨਹੀ ਸੁਨਿਓ ਕਾਨਿ॥
ਬਿਖਿਅਨ ਸਿਉ ਅਤਿ ਲੁਭਾਨਿ ਮਤਿ ਨਾਹਿਨ ਫੇਰੀ॥੧॥ਰਹਾਉ॥ ਮਾਨਸ ਕੇ ਜਨਮੁ ਲੀਨੁ ਸਿਮਰਨੁ
ਨਹ ਨਿਮਖ ਕੀਨੁ॥ ਦਾਰਾ ਸੁਖ ਭਇਓ ਦੀਨੁ ਪਗਹੁ ਪਰੀ ਬੇਰੀ॥੧॥ ਨਾਨਕ ਜਨ ਕਹਿ ਪੁਕਾਰਿ
ਸੁਪਨੈ ਜਿਉ ਜਗ ਪਸਾਰੁ॥ ਸਿਮਰਤ ਨਹ ਕਿਉ ਮੁਰਾਰਿ ਮਾਇਆ ਜਾ ਕੀ ਚੇਰੀ॥੨॥੩॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਗਤਿ-ਹਾਲਤ। ਕਾਨਿ-ਕੰਨ ਨਾਲ। ਬਿਖਿਅਨ ਸਿਉ-ਵਿਥਿਆਂ ਨਾਲ। ਲੁਭਾਨਿ-ਗ੍ਰਸਿਆ ਹੋਇਆ। ਫੇਰੀ-
ਪਰਤਾਈ। ਲੀਨੁ-ਲਿਆ। ਨਿਮਖ-ਅੱਖ ਝਪਕਣ ਜਿੰਨਾਂ ਸਮਾਂ। ਕੀਨੁ-ਕੀਤਾ। ਦਾਰਾ-ਇਸਤੀ। ਦੀਨੁ-ਆਤੁਰ, ਅਧੀਨ।
ਪਗਹੁ-ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ। ਬੇਰੀ-ਬੇੜੀ। ਪਸਾਰੁ-ਖਿਲਾਰਾ, ਪਸਾਰਾ। ਮੁਰਾਰਿ-ਪਰਮਾਤਮਾ। ਚੇਰੀ-ਦਾਸੀ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸਸ	ਨੁ	ਸਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	-
ਰੇ	ਮ	ਨ	ਕਉ	ਨ	ਗਤਿ	ਹੇ	ਇ	ਹੈ	s	ਤੇ	s	ਰੀ	s
ਰੁਰ	ਗਗ	ਮਮ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪੁਪੁ	ਮ	ਗ	ਰੁਰ	ਗੁ	ਰ	ਰ
ਇਹ	ਜਗ	ਮਹਿ	ਰਾਮ	ਨਾ	ਮੁ	ਸੋ	ਤਉ	ਨ	ਹੀ	ਸੁਨਿ	ਓ	ਕਾ	ਨਿ
ਮਪੁ	ਨਨੁ	ਸੰਸੰ	ਨੁਨੁ	ਧਧ	-ਪੁ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਬਿਖਿ	ਅਨ	ਸਿਉ	ਅਤਿ	ਲੁਭਾ	sਨਿ	ਮ	ਤਿ	ਨਾ	ਹਿਨ	ਛੇ	s	ਰੀ	s
x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪੁਪੁ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨਨੁ	ਸੰਸੰ	ਰੰਰੰ	ਗੁੰਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਧ
ਮਾ	ਨਸ	ਕੇ	ਜਨ	ਮੁਲੀ	sਨੁ	ਸਿਮ	ਰਨੁ	ਨ	ਹ	ਨਿ	ਮਖ	ਕੀ	ਨੁ
ਪ	ਧ	ਨੁਨੁ	ਧਧ	ਪੁਪੁ	-ਪੁ	ਮ	ਗਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਸ
ਦਾ	ਰਾ	ਸੁਖ	ਭਇ	ਓਦੀ	sਨੁ	ਪ	ਗਹੁ	ਪ	ਰੀ	ਬੇ	s	ਰੀ	s
x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸੁ ਰਗੁ ਮੁਪੁ ਮਗੁ ਰੁ- ਰਗੁ ਮੁਪੁ ਧੁਪੁ ਮਗੁ ਰਗੁ ਰਸੁ ਨੁਸੁ ਧੁਨੁ ਰੁ-
- 2) ਰਗੁ ਮੁਪੁ ਮਗੁ ਰਗੁ ਮੁਪੁ ਧੁਪੁ ਮਗੁ ਰਗੁ ਮਨੁ ਧੁਪੁ ਮਗੁ ਰਗੁ ਰਸੁ ਨੁਸੁ
- 3) ਮੁਪੁ ਨੁਸੰ ਰੰਗੁ ਰੰਸੰ ਨੁਸੰ ਨੁਨੁ ਧੁਪੁ ਮੁਪੁ ਮਗੁ ਰਗੁ ਮਗੁ ਰਗੁ ਰਸੁ ਨੁਸੁ

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 6ਵੀਂ ਤੋਂ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 13ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਛੰਦ॥ ਸ੍ਰੀ ਕਾਲ ਜੀ ਕੀ ਉਸਤਤਿ॥ (ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ)

ਖਗ ਖੰਡ ਬਿਹੰਡ ਖਲ ਦਲ ਖੰਡ ਅਤਿ ਰਣ ਮੰਡ ਬਰ ਬੰਡ॥ ਭੁਜ ਦੰਡ ਅਖੰਡ ਤੇਜ ਪ੍ਰਚੰਡ ਜੋਤਿ ਅਮੰਡ ਭਾਨ ਪ੍ਰੰਡ॥ ਸੁਖ ਸੰਤਾ ਕਰਣੰ ਦੁਰਮਤਿ ਦਰਣੰ ਕਿਲਬਿਖ ਹਰਣੰ ਅਸਿ ਸਰਣੰ॥ ਜੈ ਜੈ ਜਗ ਕਾਰਣ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਉਬਾਰਣ ਮਮ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਣ ਜੈ ਤੇਗੀ॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਖਗ-ਖੜਗ। ਖੰਡ ਬਿਹੰਡ-ਪੁਰਜੇ ਪੁਰਜੇ ਕਰਕੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ। ਖਲ ਦਲ-ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਦਲ। ਬਰ ਬੰਡ-ਵੱਡੇ ਬਲ ਵਾਲੀ। ਭੁਜ-ਬਾਹਵਾਂ ਦੇ ਡੱਲੇ। ਅਖੰਡ-ਨ ਵੱਢੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ। ਤੇਜ ਪ੍ਰਚੰਡ-ਬਹੁਤ ਹੀ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਾਲੀ। ਜੋਤਿ ਅਮੰਡ-ਸਦਾ ਜਗਦੀ ਜੋਤ। ਭਾਨ ਪ੍ਰੰਡ-ਸੂਰਜ ਜੇਹੀ ਸੋਭਾ ਵਾਲੀ ਚਮਕ। ਦਰਣੰ-ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ। ਅਸਿ ਸਰਣੰ-ਹੇ ਤਲਵਾਰ ਰੂਪ ਪ੍ਰਭੂ ਤੇ ਹੀ ਸਰਣ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਮਮ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਣ-ਮੇਰੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਹਾਰੀ। ਜੈ ਤੇਗੀ-ਕਾਲ ਰੂਪ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਜੈ ਹੋਵੈ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਤਾਲ ਫਰੋਦਸਤ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਪ	ਧ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਰਰ	ਗੁਗੁ	ਰ	ਸ	ਨ	ਸ
ਜੈ	ਜੈ	ਜ	ਗ	ਕਾ	ਸ	ਰ	ਣ	ਸ੍ਰਿ	ਸਟਿ	ਉ	ਬਾ	ਰ	ਣ
ਮ	ਪ	ਨਨ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਮ	ਮ	ਪ੍ਰ	ਤਿ	ਪਾ	ਸ	ਰ	ਣ	ਜੈ	ਸ	ਸ	ਤੇ	ਗੀ	ਸ
x		0		2		0		3			4		

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਰੰਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਖ	ਗ	ਖੰ	ਡ	ਬਿ	ਹੰ	ਭੰ	ਸ	ਖਲ	ਦ	ਲ	ਖੰ	ਭੰ	ਸ
ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਅ	ਤਿ	ਰ	ਣ	ਮੰ	ਸ	ਭੰ	ਸ	ਬ	ਰ	ਸ	ਬੰ	ਭੰ	ਸ
x		0		2		0		3			4		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:- ਤਾਨਾਂ ਆਡਾ ਚਾਰ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਸੱਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ ਗੁਰ ਸਵਰਾਂ ਦਾ ਲਗਾਉ ਹੈ।
- 3) ਅਸਥਾਈ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਇੱਕ ਆਵਰਤ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਵਾਰ-੩੬ ਪਉੜੀ ੨੧ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਹਉ ਅਪਰਾਧੀ ਗੁਨਹਗਾਰ ਹਉ ਬੇਮੁਖ ਮੰਦਾ॥ ਚੇਰੁ ਯਾਰੁ ਜੁਆਰਿ ਹਉ ਪਰ ਘਰਿ ਜੇਹੰਦਾ॥ ਨਿੰਦਕੁ ਦੁਸਟੁ ਹਰਾਮਖੇਰੁ, ਠਗੁ ਦੇਸ ਠਗੰਦਾ॥ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧੁ ਮਦੁ ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ, ਅਹੰਕਾਰੁ ਕਰੰਦਾ॥ ਬਿਸਾਸਘਾਤੀ ਅਕਿਰਤਘਣ ਮੈ ਕੇ ਨ ਰਖੰਦਾ॥ ਸਿਮਰਿ ਮੁਰੀਦਾ ਢਾਢੀਆ ਸਤਿਗੁਰ ਬਖਸੰਦਾ॥੨੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:-ਜੁਆਰਿ-ਜੁਆਰੀਆ। ਪਰ ਘਰਿ ਜੇਹੰਦਾ-ਪਰ ਇਸਤਰੀਆਂ ਵਲ ਭੈੜੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਤੱਕਣ ਵਾਲਾ। ਬਿਸਾਸਘਾਤੀ-ਵਿਸਾਹਘਾਤੀ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਮੱਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਰੁ	ਗਮ	ਪੁਪ	ਮਗ	ਰ	ਰ	ਗੁਗੁ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਹਉ	SS	ਅਪ	ਰਾS	ਧੀ	ਗੁ	ਨਹ	ਗਾS	ਰS
ਗਗੁ	ਮ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਰ	ਰਗੁ	ਰਸ
ਹਉ	S	ਬੇ	ਮੁ	ਖ	ਮੰS	S	ਦਾS	SS
X		2			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਗੁ	ਰੰ	ਸੰਰੰ	ਨਸੰ
ਚੇ	ਰੁ	ਯਾ	S	ਰੁ	ਜੁਆ	ਰਿ	ਹਉ	SS
ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਮੁਪ	ਮਗ	ਰ	ਗੁ	ਰਗੁ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਪS	ਰS	ਘS	ਰਿS	S	ਜੋ	ਰੰS	ਦਾS	SS
X		2			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਰਗਮਪ ਮਗਰਗ ਮਪਧਪ ਮਗਰਗ ਮਪਨਸੰ ਨੁਧਪ- ਮਗਰਗੁ ਰਸਨੁਸ ਪ੍ਰਨੁਰ-
 - 2) ਰਗਮਗ ਰਗੁਰਸ ਰਗਮਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਰਗ ਮਪਨਸੰ ਨੁਧਪ- ਮਗਰਗੁ ਰਸਨੁਸ
 - 3) ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਰਗਮਪ ਨਸੰਧਨੁ ਰੰ-ਰੰਗੁ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨੁਧਪ- ਮਗਰ- ਰਗੁਰਸ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਗੁਨਹ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਕੇ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ

੩੩ ਸਵੈਯੈ

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ੧੦

ਜਾਗਤਿ ਜੋਤਿ ਜਪੈ ਨਿਸੁ ਬਾਸੁਰ, ਏਕ ਬਿਨਾ ਮਨੁ ਨੈਭੁ ਨ ਆਨੈ॥ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਤੀਤ ਸਜੈ, ਬ੍ਰਤ ਗੋਰ ਮੜੀ ਮੱਟ ਝੂਲਿ ਨ ਮਾਨੈ॥ ਤੀਰਥ ਦਾਨ ਦਇਆ ਤਪ ਸੰਜਮ, ਏਕ ਬਿਨਾ ਨਹ ਏਕ ਪਛਾਨੈ॥ ਪੂਰਨ ਜੋਤਿ ਜਗੈ ਘਟ ਮੈ, ਤਬ ਖਾਲਸ ਤਾਹਿ ਨਿਖਾਲਸ ਜਾਨੈ॥੧॥

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

ਪਦ ਅਰਥ:- ਜਾਗਤਿ ਜੋਤਿ-ਜਾਗਦੀ ਜੋਤ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ। ਨਿਸੁ ਬਾਸੁਰ-ਰਾਤ ਦਿਨ, ਸਦਾ। ਨੈਕੁ-ਜ਼ਰਾ ਭਰ ਵੀ। ਨ ਆਨੈ-ਨਾ ਲਿਆਵੈ। ਪ੍ਰਤੀਤ-ਭਰੋਸਾ। ਬ੍ਰਤ-ਵਰਤ। ਗੋਰ-ਕਬਰ। ਮੜੀ-ਸਮਾਧ। ਮੱਟ-ਮੱਠ, ਯੋਗੀ ਦਾ ਤਪ ਅਸਥਾਨ। ਸੰਜਮ-ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੱਠ ਨਾਲ ਰੋਕਣਾ। ਖਾਲਸ-ਸੁੱਧ, ਸਿੰਘ ਪੰਥ। ਨਿਖਾਲਸ-ਨਿਰੋਲ ਸੁੱਧ, ਅਤਿ ਨਿਰਮਲ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਝਪ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-10 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਪ	ਰਗੁ	ਮਪ	ਮਗੁ	ਰ	ਰਗੁ	ਰ	ਸਰ	ਨੁ	ਸ
ਜਾ	ਗਤਿ	ਜੋਸ	ਤਿਜ	ਪੈ	ਨਿਸ	ਸੁ	ਬਾਸ	ਸੁ	ਰ
ਰਗੁ	ਮਪ	ਨਸੰ	ਨੁਪ	ਪਪ	ਮ	ਗਮ	ਰ	ਰਗੁ	ਰਸ
ਏਸ	ਕਸ	ਬਿਸ	ਨਾਸ	ਮਨੁ	ਨੈ	ਕੁਸ	ਨ	ਆਸ	ਨੈਸ
x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪਪ	ਨਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਗੁ	ਰੰਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਪੂ	ਰਨ	ਪੈ	ਸ	ਮ	ਪ੍ਰਤੀ	ਤਸ	ਸ	ਜੈ	ਸ
ਧਨੁ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਗੁ	ਰ	ਰਗੁ	ਰ	ਸਰ	ਨੁ	ਸ
ਬ੍ਰਤ	ਗੋਰ	ਮੜੀ	ਮੱਸ	ਟ	ਭੂਸ	ਲਿ	ਨਸ	ਮਾ	ਨੈ
x		2			0		3		

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਨੁਸਰਗੁ ਮਪਮਗੁ ਰਗੁਰਸ ਨੁਸਰਗੁ ਮਪਨਸੰ ਰੰਗੁਰੰਸੰ ਨਸੰਨੁਨੁ ਧਪਮਪ ਮਗਰ- ਸਰਨੁਸ
- 2) ਰਗਮਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਰਗੁ ਮਪਧਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਰਗੁ ਮਪਨਸੰ ਨੁਧਪ- ਮਗਰਗੁ ਰਸਨੁਸ
- 3) ਧਨੁਧਪ ਮਪਗਮ ਰਗੁਰਸ ਨੁਸਧਨੁ ਰ-ਸੰਰੰ ਨਸੰਧਨੁ ਧਪਮਪ ਗਮਰਗੁ ਰਸਨੁਸ ਧਨੁਰ-
- 1) ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਜਾਗਤਿ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 1½ ਮਾਤਰ ਵਿੱਚ 'ਜ ਪੈ' 7½ ਮਾਤਰ ਤੀਕ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 8½ ਤੋਂ 10 ਮਾਤਰ ਤੱਕ 'ਜਪੈ' ਕਹਿਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਵਯੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਬਾਕੁ ਮਹਲਾ ੫)

(੧੩੮੬)

ਕਵਨੁ ਜੋਗੁ ਕਉਨੁ ਗਾਨੁ ਧਾਨੁ ਕਵਨੁ ਬਿਧਿ ਉਸੁਤਿ ਕਰੀਐ॥ ਸਿਧ ਸਾਧਿਕ ਤੇਤੀਸ ਕੋਰਿ ਤਿਰੁ ਕੀਮ ਨ ਪਰੀਐ॥ ਬ੍ਰਹਮਾਇਕ ਸਨਕਾਦਿ ਸੇਖ ਗੁਣ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਏ॥ ਅਗਹੁ ਗਹਿਓ ਨਹੀ ਜਾਇ ਪੂਰਿ ਸ੍ਰਬ ਰਹਿਓ ਸਮਾਏ॥ ਜਿਹ ਕਾਟੀ ਸਿਲਕ ਦਯਾਲ ਪ੍ਰਭਿ ਸੇਇ ਜਨ ਲਗੇ ਭਗਤੇ॥ ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਜਿਨ੍ ਪਰਸਿਓ ਤੇ ਇਤ ਉਤ ਸਦਾ ਮੁਕਤੇ॥੮॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਕਵਨੁ ਬਿਧਿ-ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ? ਤੇਤੀਸ ਕੋਰਿ-ਤੇਤੀ ਕ੍ਰੋੜ ਦੇਵਤੇ। ਤਿਰੁ- ਰਤਾ ਭੀ। ਕੀਮ-ਮੁੱਲ। ਬ੍ਰਹਮਾਇਕ-ਬ੍ਰਹਮਾ ਤੇ ਹੋਰ ਦੇਵਤੇ। ਸੇਖ-ਸ਼ੇਖਨਾਗ। ਅਗਹੁ-ਜਿਸ ਤਾਈ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਗਹਿਓ-ਪਕੜਿਆ। ਸਿਲਕ-ਮਾਇਆ ਦੀ ਫਾਹੀ। ਭਗਤੇ-ਭਗਤੀ ਵਿੱਚ। ਇਤ ਉਤ-ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ। ਮੁਕਤੇ - ਮੁਕਤ, ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਜਗਪਾਲ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-11 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਗ	ਮ	ਰੁਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਸ
ਕ	ਵ	ਨੁs	ਜੋ	ਗੁ	ਕਉ	ਨੁ	ਗੁਾ	ਨੁ	ਧੁਾ	ਨੁ
ਨੁ	ਸੁਰ	ਨੁ	ਧੁ	ਪੁ	ਰੁਰ	ਗ	ਮ	ਰਗੁ	ਰ	ਸ
ਕ	ਵs	ਨ	ਬਿ	ਧਿ	ਉਸੁ	ਤਿ	ਕ	ਰੀs	ਐ	s
x					2		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਰੰਗੁ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਸਿ	ਧ	ਸਾ	ਧਿ	ਕ	ਤੇs	ਤੀ	ਸ	ਕੋ	s	ਰਿ
ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮੁਪ	ਮਗੁ	ਰ	ਰਗੁ	ਰ	ਸ
ਤਿ	ਰੁ	ਕੀ	s	ਮ	ਨs	ਪs	ਰੀ	ਐs	s	s
x					2		3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਰਗਮਪ ਮਗਰਗ ਮਗਰਗੁ ਰਸਨੁਸ ਮਪਨਸੰ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਰਗਮਪ ਮਗਰਗ ਮਗਰਗੁ ਰਸਨੁਸ
- 2) ਨੁਸਰਗ ਮਪਮਗ ਰਗੁਰਸ ਮਪਨਸੰ ਧਨੁਰੰ- ਰੰਗੁਰੰਸੰ ਨਸੰਨੁਧ ਪ-ਮਪ ਰਗਮਗ ਰਗੁਰ- ਸਰਨੁਸ
- 3) ਪਧਮਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਨੁਸ ਰਗਮਪ ਨਸੰਧਨੁ ਰੰ-ਰੰਗੁ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਪਧਮਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਨੁਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ 6ਵੀਂ-7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਵਾਲੇ 'ਗੁ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਚੌਥੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਜੋਗੁ' ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੩) ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ

(੧੪੨੦)

ਵਡੜੈ ਝਾਲਿ ਝਲੁੰਭਲੈ ਨਾਵੜਾ ਲਈਐ ਕਿਸੁ॥ ਨਾਉ ਲਈਐ ਪਰਮੇਸਰੈ ਭੰਨਣ ਘੜਣ ਸਮਰਥੁ॥੬੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਵਡੜੈ ਝਾਲਿ-ਬਹੁਤ ਸਵੇਰੇ। ਝਲੁੰਭਲੈ-ਘੁਸਮੁਸੇ। ਨਾਵੜਾ-ਜੋਹਣਾ ਨਾਮ। ਭੰਨਣ ਘੜਣ ਸਮਰਥੁ-ਨਾਸ ਤੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰਥ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
ਰੁ	ਮਗਰ	ਰਗ	ਮਪ	ਧਮਗਰ	ਗਮਨੁਧ	ਪ-ਮਪ	ਪਧਮ-	ਗਰ	ਰਗੁਰਸ	ਸਰਨੁਸ ਨੁਧਪ- ਨਾਸਉਸ ਲਈਐਸ		
ਪਰ	ਮੇਸਸ	ਰੈਸ	ਸਸ	ਭੰਨਸ	ਣਸਸ	ਘਸਝਸ	ਣਸਸ	ਸਮ	ਰਸਬੁਸ			
x		0		2		0		3		4		
ਅੰਤਰਾ											ਮਪ	ਨ-
											ਵਡ	ਕੈਸ
ਸੰ-ਨਸੰ	ਧਨੁਰੰ-	ਰੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਸੰਰੰਨਸੰ	ਰੰਗੰਮੰਗੰ	ਰੰ-ਨਸੰ	ਨੁਧਪ-	ਮਗਰ-	ਰਗੁਰਸ			
ਝਾਸਸ	ਲਿਸਸ	ਝਲੁੰ	ਭਲੈ	ਨਾਸਵਸ	ਝਾਸਸ	ਲਸਈਸ	ਐਸਸ	ਕਿਸਸ	ਸੁਸਸ			
x		0		2		0		3		4		

ਅਲਾਪ, ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸੁ- ਨੁਸ ਨੁਧਪੁ ਰ- ਰਗਮਪ ਮਗਰ- ਰਗੁਰਸ
- 2) ਸਰਨੁਸ ਧਨੁਰ- ਰਗਮਪ ਮਨੁਧਪ ਮਪਨਸੰ ਨੁਧਪ- ਰਗੁਰਸ
- 1) ਸਰਸਰਨੁਸਰਗ ਮਪਮਗਰਗੁਰਸ ਰਗਰਗਮਪਰਗ ਮਨੁਧਪਮਪਮਗ ਮਪਮਪਨਸੰਧਨੁ
- ਰੰਗੁੰਰੰਸੰਨਸੰਨੁਧ ਪਧਪਧਨੁਧਪਧ ਮਪਮਗਰਗੁਰਸ
- 2) ਪਧਮਪਮਗਰਗ ਮਪਮਗਰਗੁਰਸ ਧਨੁਪਧਮਪਮਗ ਰਗਮਪਮਗਰਗੁ ਰਸਨਸੰਧਨੁਰੰਗੁ
- ਰੰਸੰਨਸੰਨੁਧਪਧ ਮਪਮਗਰਗਮਪ ਮਗਰਗੁਰਸਨੁਸ

- 1) 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 11ਵੀਂ-12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਮੁਖੜੇ ਨੂੰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਫਿਰ ਅੱਧੀ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੪) ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ (੧੪੨੨)

ਗੁਰ ਪੀਰਾਂ ਕੀ ਚਾਕਰੀ ਮਹਾਂ ਕਰੜੀ ਸੁਖ ਸਾਰੁ॥ ਨਦਰਿ ਕਰੇ ਜਿਸੁ ਆਪਣੀ ਤਿਸੁ ਲਾਏ ਹੇਤ ਪਿਆਰੁ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵੈ ਲਗਿਆ ਭਉਜਲੁ ਤਰੈ ਸੰਸਾਰੁ॥ ਮਨ ਚਿੰਦਿਆ ਫਲੁ ਪਾਇਸੀ ਅੰਤਰਿ ਬਿਬੇਕ ਬੀਚਾਰੁ॥ ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਈਐ ਸਭੁ ਦੂਖ ਨਿਵਾਰਣਹਾਰੁ॥੧੬॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਚਾਕਰੀ-ਸੇਵਾ। ਕਰੜੀ-ਔਖੀ। ਸਾਰੁ-ਸੁਖਣ। ਨਦਰਿ-ਮਿਹਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ। ਹੇਤ-ਪ੍ਰੇਮ। ਭਉਜਲੁ-ਸੰਸਾਰ-ਸਮੁੰਦਰ। ਮਨ ਚਿੰਦਿਆ-ਮਨ-ਇੱਛਤ। ਪਾਇਸੀ-ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਏਂਗਾ। ਬਿਬੇਕ ਬੀਚਾਰੁ-ਢੰਗੇ ਮੰਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪਰਖ ਦੀ ਸੂਝ। ਨਿਵਾਰਣਹਾਰੁ-ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲਾ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਚਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਗੁ	s	ਰ	ਪੀ	s	ਰਾਂ	ਕੀ	s	s	ਚਾ	ਕ	ਰੀ
ਸ	ਨੁ	ਧੁ	ਪੁ	ਰ	ਰ	ਰਗੁ	ਮ	ਗ	ਰ	ਰਗੁ	ਰਸ
ਮ	s	ਹਾਂ	ਕ	ਰ	ੜੀ	ਸੁs	s	ਖ	s	ਸਾs	ਰੁs
x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਨ	ਦ	ਰਿ	ਕ	ਰੇ	s	ਜਿ	s	ਸੁ	ਆ	ਪ	ਣੀ
ਰੰ	ਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਗੁ	ਰਗੁ	ਰਸ
ਤਿ	s	ਸੁs	ਲਾs	s	ਏ	ਹੇ	s	ਤ	ਪਿs	ਆs	ਰੁs
x		0		2		0		3		4	

ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ:-

- 1) ਇੱਕ ਗੁਨ-ਦੁਗੁਨ-ਅਸਥਾਈ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਚੱਕਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਨ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਦੁਗੁਨ-ਚੌਗੁਨ-ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ 6 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਹੀ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਇਸ ਚੱਕਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਦੀ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 2 ਵਾਰ ਚੌਗੁਨ 3 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) ਤਿਗੁਨ-ਛੇਗੁਨ-ਪਹਿਲੇ ਆਵਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿਗੁਨ 2 ਵਾਰ 8 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 9ਵੀਂ-10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤਕ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ 11ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਛੇਗੁਨ 2 ਮਾਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪)

(੧੩੯੯)

ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਘੋਰੁ ਅੰਧਾਰੁ ਗੁਰੂ ਬਿਨੁ ਸਮਝ ਨ ਆਵੈ॥ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਸੁਰਤਿ ਨ ਸਿਧਿ ਗੁਰੂ ਬਿਨੁ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਵੈ॥ ਗੁਰੁ ਕਰੁ ਸਬੁ ਬੀਚਾਰੁ ਗੁਰੁ ਕਰੁ ਰੇ ਮਨ ਮੇਰੇ॥ ਗੁਰੁ ਕਰੁ ਸਬਦ ਸਪੁੰਨ ਅਘਨ ਕਟਹਿ ਸਭ ਤੇਰੇ॥ ਗੁਰੁ ਨਯਣਿ ਬਯਣਿ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਕਰਹੁ ਗੁਰੁ ਸਤਿ ਕਵਿ ਨਲੁ ਕਹਿ॥ ਜਿਨਿ ਗੁਰੁ ਨ ਦੇਖਿਅਉ ਨਹੁ ਕੀਅਉ ਤੇ ਅਕਯਥ ਸੰਸਾਰ ਮਹਿ॥੪॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਘੋਰੁ ਅੰਧਾਰੁ- ਘੁੱਪ ਹਨੇਰਾ। ਮੁਕਤਿ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ। ਕਰੁ- ਧਾਰਨ ਕਰ। ਸਬਦ ਸਪੁੰਨ-ਸਬਦ ਦਾ ਸੂਰਾ। ਅਘਨ-ਪਾਪ। ਨਯਣਿ-ਨੇਤ੍ਰ ਵਿੱਚ। ਬਯਣਿ-ਬਚਨ ਵਿੱਚ। ਕਰਹੁ-ਵਸਾਓ। ਸਤਿ-ਸਦਾ-ਬਿਰ। ਕਵਿ ਨਲੁ-ਨਲੁ ਕਵੀ। ਨਹੁ-ਨਹੀਂ। ਕੀਅਉ-ਧਾਰਿਆ, ਸਰਨ ਪਿਆ। ਅਕਯਥ-ਨਿਸਫਲ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਜੈਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-13 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ
ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਸ	ਨੁਸ	ਧ	ਨੁ	ਰ	ਰਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਗੁ	ਰਸ	ਬਿ	s	ਨੁ	ਘੋs	s	ਰੁ	ਅੰ	ਧਾ	s	ਰੁ	s
ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪਧ	ਮ	ਗ	ਰ
ਗੁ	ਰੁ	ਬਿ	s	ਨੁ	ਸ	ਮ	ਝ	ਨ	ਆs	s	ਵੈ	s
x					2				3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਗੁ	ਰ	ਬਿ	s	ਨੁ	ਸੁ	ਰ	ਤਿ	ਨ	ਸਿ	s	ਧਿ	s
ਸੰ	ਨਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਰ	ਗੁ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਗੁ	ਰੁs	ਬਿ	s	ਨੁ	ਮੁ	ਕ	ਤਿ	ਨ	ਪਾ	s	ਵੈs	ss
x					2				3		4	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਪਧਮਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਨੁਸ ਧਨੁਧਪ ਪਧਮਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਨੁਸ ਸੰਰੰਨਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਪਧਮਪ
ਮਗਰਗੁ ਰਸਨੁਸ ਧਨੁਰ-
- 2) ਸਰਨੁਸ ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਰਗੁਰਸ ਰਗਮਪ ਨਸੰਰੰਸੰ ਰੰਗੰਮਗੰ ਰੰਗੁੰਰੰਸੰ ਸੰਰੰਨਸੰ ਨੁਨੁਧਪ
ਰਗਮਪ ਧਪਮਗ ਰਗੁਰਸ
- 3) ਪਧਨੁਪ ਧਨੁਪਧ ਨੁਨੁਧਪ ਮਪਗਮ ਰਗੁਰਸ ਨੁਸਰਗ ਮਪਨਸੰ ਧਨੁਰੰਧ ਨੁਰੰਧਨੁ ਰੰਗੁੰਰੰਸੰ
ਨਸੰਨੁਧ ਪ-ਮਗ ਰਗੁਰਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਤੀਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਦੂਜੀ ਤੋਂ 5ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ s ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੇ 'ਗੁਰ' ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।
- 3) 6ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਫੁਨਹੇ ਮਹਲਾ ੫)

(੧੩੬੧)

ਸੰਤ ਸਭਾ ਮਹਿ ਬੈਸਿ ਕਿ ਕੀਰਤਿ ਮੇ ਕਹਾਂ॥ ਅਰਪੀ ਸਭੁ ਸੀਗਾਰੁ ਏਹੁ ਜੀਉ ਸਭੁ ਦਿਵਾ॥ ਆਸ ਪਿਆਸੀ ਸੇਜ ਸੁ ਕੰਤਿ ਵਿਛਾਈਐ॥ ਹਰਿਹਾਂ ਮਸਤਕਿ ਹੋਵੈ ਭਾਗੁ ਤ ਸਾਜਨੁ ਪਾਈਐ॥੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਬੈਸਿ-ਬੈਠਕ। ਅਰਪੀ-ਮੈਂ ਭੇਟਾ ਕਰ ਦਿਆਂ। ਜੀਉ-ਜਿੰਦ। ਕੰਤਿ-ਕੰਤ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ। ਹਰਿਹਾਂ-ਹੇ ਹਰੀ! ਮਸਤਕਿ-ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
							ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨੁਸ	ਧ	ਨੁ
							ਹ	ਰਿ	ਹਾਂ	ਮ	ਸs	ਤ	ਕਿ
ਰ	-	ਗ	ਮ	ਪ	ਮਗੁ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਰੋ	s	ਵੈ	ਭਾ	s	ਗੁs	s	ਤ	s	s	ਸਾ	s	ਜ	ਨੁ
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ							
ਪਾ	s	ਈ	ਐ	s	s	s							
x					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ

							ਮ	ਪ	-	ਨ	-	ਸੰ	-
							ਸੰ	ਤ	s	ਸ	s	ਭਾ	s
ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਮ
ਮ	ਹਿ	s	ਬੈ	s	ਸਿ	ਕਿ	ਕੀ	s	s	ਰ	ss	ਤਿs	s
ਰ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ							
ਮੈ	s	s	ਕ	s	ਹਾਂ	s							
x					2		0			3			

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਰਗਰਗ ਮਪਮਗ ਰਗਮਗ ਰਗੁਰਸ ਰਗਮਪ ਧਪਮਪ ਧਨੁਧਪ ਸੰਨੁਧਪ ਸੰਰੰਨਸੰ ਧਨੁਧਪ
ਰਗਰਗ ਮਪਮਗ ਰਗਮਗ ਰਗੁਰਸ
- 2) ਮਪਮਗ ਰਗੁਰਸ ਪਧਮਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਧਨੁ ਧਪਪਧ ਮਪਮਗ ਰਗੁਰਸ ਨਸੰਧਨੁ ਰੰਗੁਰੰਸੰ
ਨਸੰਨੁਧ ਪਧਮਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਨੁਸ

- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਬ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਫਿਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 10ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ 11ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਦੇਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 8ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਮੁਕਾਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪) (੧੩੯੯-੧੪੦੦)

ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਕਰੁ ਮਨ ਮੇਰੇ॥ ਤਾਰਣ ਤਰਣ ਸਮੁਝ ਕਲਿਜੁਗਿ ਸੁਨਤ ਸਮਾਧਿ ਸਬਦ ਜਿਸੁ ਕੇਰੇ॥ ਫੁਨਿ ਦੁਖਨਿ ਨਾਸੁ ਸੁਖਦਾਯਕੁ ਸੁਰਉ ਜੋ ਧਰਤ ਧਿਆਨੁ ਬਸਤ ਤਿਹ ਨੇਰੇ॥ ਪੂਰਉ ਪੁਰਖੁ ਰਿਦੈ

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਮੁਖੁ ਦੇਖਤ ਅਘ ਜਾਹਿ ਪਰੇਰੇ॥ ਜਉ ਹਰਿ ਬੁਧਿ ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਚਾਹਤ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਕਰੁ ਮਨ ਮੇਰੇ॥੫॥੯॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਭਰਣ-ਜਹਾਜ਼। ਸੁਨਤ-ਸੁਣਦਿਆਂ। ਸਮਾਧਿ-ਸਮਾਧੀ। ਕੇਰੇ-ਏ। ਫੁਨਿ-ਅਤੇ ਹੋਰ। ਵੁਖਨਿ ਨਾਸੁ-ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਸੁਰਉ-ਸੂਰਮਾ। ਤਿਹ ਨੇਰੇ-ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨੇੜੇ। ਪੁਰਉ-ਪੂਰਨ। ਅਘ-ਪਾਪ। ਜਾਹਿ ਪਰੇਰੇ-ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਉ-ਜੇਕਰ। ਹਰਿ ਬੁਧਿ-ਰੱਬੀ ਅਕਲ। ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ- ਰਿੱਖੀ ਤੇ ਸਿੱਖੀ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਪੰਚਮ ਸਵਾਰੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-15 ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਰ	ਗਮ	-ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	-	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਧ	ਨੁ
ਗੁ	ਸਰੂ	ਸ	ਗੁ	ਸ	ਰੂ	ਸ	ਗੁ	ਰੁ	ਕ	ਰੁ	ਮ	ਨ	ਮੇ	ਰੇ
ਰ	ਗਮ	-ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗਗ	ਮੁ	ਰ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਰ
ਤਾ	ਸਰ	ਸਣ	ਤ	ਰ	ਣ	ਸ	ਸ	ਮੁ	ਬੁ	ਸ	ਕ	ਲਿ	ਜੁ	ਗਿ
ਮ	ਪਨ	-ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਸੁ	ਨਤ	ਸ	ਮਾ	ਧਿ	ਸ	ਬ	ਦ	ਜਿ	ਸੁ	ਕੇ	ਸ	ਰੇ	ਸ	
x			2				3				4		5	

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪਨ	-ਨ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁਨੁ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ
ਫੁ	ਸਨਿ	ਸ	ਦੁ	ਖਨਿ	ਨਾ	ਸੁ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	ਯਕੁ	ਸੁ	ਸ	ਰਉ	ਸ
ਸੰ	ਰੰਨ	-ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	-	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਜੋ	ਧਰ	ਸਤ	ਧਿ	ਆ	ਨੁ	ਸ	ਬ	ਸ	ਤ	ਸ	ਤਿ	ਹ	ਨੇ	ਰੇ
x			2				3				4		5	

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ:-

- 1) ਸਰਨੁਸੁ ਰਗਮਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਸਰ ਨੁਸਰਗ ਮਪਧਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਸਰ ਨੁਸਰਗ ਮਪਨਸੰ ਧਨੁਰੰ-ਰੰਗੁਰੰਸੰ ਨੁਧਪ- ਮਗਰਗੁ ਰਸਨੁਸੁ
- 2) ਪਧਮਪ ਮਗਰਗੁ ਮਗਰ- ਧਨੁਧਪ ਪਧਮਪ ਮਗਰਗੁ ਮਗਰ- ਨਸੰਧਨੁ ਰੰਗੁਰੰਸੰ ਨਸੰਨੁਧ ਪ-ਪਧ ਮਪਮਗ ਰਗਮਗ ਰ-ਰਗੁ ਰਸਨੁਸੁ
- 1) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਬੰਦਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਚੌਥੀ ਤੋਂ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 2 ਵਾਰ ਹੋਰ ਗਾ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਪਹਿਲੀ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੱਕ ਗਾ ਕੇ ਇਕ ਮਾਤਰ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ 8ਵੀਂ ਤੋਂ 9ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੇ ਬਿਸਰਾਮ ਫਿਰ ਇਹੀ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 3) 8ਵੀਂ ਤੋਂ 15ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ 7ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਬਰਾਬਰ ਲੈ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ-‘ਬੀਤ ਜੈਰੈ ਬੀਤ ਜੈਰੈ’ ਸੂਲ ਤਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਵਾਲਾ ਹੈ (੧੫੫੨-੫੩)

ਰਾਗੁ ਜੈਜੈਵੰਤੀ ਪੜਤਾਲ

ਹਰ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਲੈਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣਾ ਹੈ

ਅਸਥਾਈ ਕਲਾਵਤੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-9½ ਵਿਲੰਭਿਤ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	9½
ਪੁਪੁ ਬੀਤ	ਧੁਪੁ ਜੈਰੈ	ਮਗੁ ਬੀਤ	ਰਗੁ ਜੈs	ਰ ਹੈ	ਸਰ ਜਨ	ਰਨੁ ਮੁਅ	ਨੁਸ ਕਾਜੁ	ਧੁਨੁ ਰੋs	ਰ s
ਨੁਨੁ ਨਿਸਿ	ਸਸ ਦਿਨੁ	ਸਰ ਸੁਨਿ	ਨੁਧੁ ਕੈਪੁ	ਪੁਪੁ ਰਾਨ	ਰਗੁ ਸਮਝ	ਮਪੁ ਤਨ	ਧੁਧੁ ਹਰੇ	ਮਗੁ ਅਜਾ	ਰ ਨ
ਮਪੁ ਕਾਲੁ	ਨਨੁ ਤਉ	ਸਰੰ ਪਹੁ	ਨੁਨੁ ਚਿਓ	ਧੁਪੁ ਆਨਿ	ਮਗੁ ਕਹਾ	ਰਰ ਜੈਰੈ	ਰਗੁ ਭਾਜਿ	ਰ- ਰੋs	ਸ s

ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਾ ਏਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-12 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਰ	ਗ	ਮ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	-
ਅ	ਸ	ਬਿ	ਕੁ	ਜੋ	s	ਮਾ	ਨਿ	ਓ	ਦੇ	ਹ	s
ਸੰ	ਨਨੁ	ਸੰ	ਧ	-	ਨੁਨੁ	ਰੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਸੋ	ਤਉ	s	ਤੇ	s	ਰਉ	ਹੋ	ਇ	ਹੈ	ਖੇ	ਹ	s
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	-
ਕਿ	ਉ	ਨ	ਹ	ਰਿ	ਕੇ	ਨਾ	s	ਮੁ	ਲੇ	ਹਿ	s
ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਮੁ	s	ਰ	ਖ	ਨਿ	s	ਲਾ	s	ਜ	s	ਰੇ	s
x		0		2		0		3		4	

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-14 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਮ	-	ਪ	-	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ
ਰਾ	s	ਮ	s	ਭ	ਗ	ਤਿ	s	ਹੀ	s	ਏ	ਆ	s	ਨਿ
ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨੁ	ਰੰ	-	ਰੰ	-	ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ
ਛਾ	s	ਡਿ	s	ਦੇ	s	ਤੈ	s	ਮ	ਨ	ਕੇ	ਮਾ	s	ਨੁ
ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-	ਸੰ	-	ਰੰਗੁੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਨਾ	s	ਨ	ਕ	ਜ	s	ਨ	s	ਇs	s	ਹ	ਬs	ਖਾ	ਨਿ
ਸੰ	ਰੰ	ਨੁ	-	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰ	ਗ	ਮ	ਰਗੁ	ਰ	ਸ
ਜ	s	ਗ	s	ਮ	s	ਹਿ	s	ਬਿ	ਰਾ	ਜੁ	ਰੋs	s	s
x		0		2		3		4		5			

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

ਤਾਨਾਂ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਅਸਥਾਈ ਦੀਆਂ:-

- 1) ਰਗਮਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸਨੁਸ ਰਗਮਨੁ ਧਪਮਪ ਨਸੰਰੰਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਮਪਮਗ ਰਗੁਰਸ ਨੁਸ
 - 2) ਧਨੁਧਪ ਮਪਮਗ ਰਗੁਰਸ ਨਸੰਧਨੁ ਰੰਗੁਰੰਸੰ ਨਸੰਨੁਨੁ ਧਪਮਪ ਰਗਮਗ ਰਗੁਰਸ ਨੁਸ
 - 3) ਰਗਮਪ ਨਸੰਨੁਨੁ ਧਪਮਗ ਰਗੁਰਸ ਰਗਮਪ ਨਸੰਰੰਗੁ ਰੰਸੰਨਸੰ ਨੁਨੁਧਪ ਮਗਰਗੁ ਰਸ
- 1) ਸੁਰ ਸਨੁ ਸੁਸ ਧਨੁ ਰ | ਇਹ 4½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ 6ਵੀਂ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਬੀਸ ਤਬੀ ਸਤ ਬੀਸ ਤ ਆਉਣਾ ਹੈ।
- 2) ਮਗੁ ਰਗੁ ਰਮ ਗੁਰ ਗੁਰ ਮਗੁ ਰਗੁ ਰ | ਇਹ 7½ ਮਾਤਰਾਂ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤੀਜੀ ਮਾਤਰ ਤੋਂ ਬੀਤ ਜੈਸ ਹੈਬੀ ਤਜੈ ਸਹੈ ਬੀਤ ਜੈਸ ਹੈ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੱਮ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਵਾਰ ੨੭ ਪਉੜੀ ੧੫ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਦਾਤਾ ਓਹੁ ਨ ਮੰਗੀਐ, ਫਿਰਿ ਮੰਗਣਿ ਜਾਈਐ। ਹੋਛਾ ਸਾਹੁ ਨ ਕੀਚਈ, ਫਿਰਿ ਪਛੋਤਾਈਐ। ਸਾਹਿਬੁ ਓਹੁ ਨ ਸੇਵੀਐ, ਜਮ ਡੰਡੁ ਸਹਾਈਐ। ਹਉਮੈ ਰੋਗੁ ਨ ਕਟਈ, ਓਹੁ ਵੈਦੁ ਨ ਲਾਈਐ। ਦੁਰਮਤਿ ਮੈਲੁ ਨ ਉਤਰੈ, ਕਿਉਂ ਤੀਰਥਿ ਨਾਈਐ। ਪੀਰ ਮੁਰੀਦਾਂ ਪਿਰਹੜੀ, ਸੁਖ ਸਹਜਿ ਸਮਾਈਐ॥੧੫॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਹੋਛਾ-ਬੋੜ-ਦਿਲਾ। ਕੀਚਈ-ਬਣਾਈਏ। ਪਛੋਤਾਈਐ-ਪਛਤਾਉਣਾ। ਡੰਡੁ- ਸਜਾ (ਜਮ ਦਾ ਡੰਡਾ)। ਦੁਰਮਤਿ ਮੈਲੁ-ਖੋਟੀ ਭੁੱਧੀ ਰੂਪੀ ਮੈਲ। ਪੀਰ ਮੁਰੀਦਾਂ-ਗੁਰੂ ਤੇ ਸਿਖ। ਪਿਰਹੜੀ-ਪ੍ਰੀਤੀ। ਸੁਖ ਸਹਜਿ ਸਮਾਈਐ-ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਸੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਅ ਜਾਈਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ/ਛੋਟਾ ਤੀਨ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-16 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
											ਰ	ਗ	ਮ	ਨੁ	ਧ		
											ਦਾ	ਸ	ਤਾ	ਸ	ਸ		
ਪ	-	ਪ	ਧ		ਮ	-	ਗ	ਮ		ਰ	ਗੁ	ਰ	ਨੁ	-	ਸ	ਰ	ਸ
ਓ	ਸ	ਹੁ	ਸ		ਨ	ਸ	ਮੰ	ਗੀ		ਐ	ਸ	ਸ	ਫਿ	ਸ	ਰਿ	ਸ	ਸ
ਨੁ	ਧ	ਪੁ	-		ਰ	ਗ	ਮ	ਪ		ਮ	ਗ	ਰ					
ਮੰ	ਗ	ਣਿ	ਸ		ਜਾ	ਸ	ਈ	ਸ		ਐ	ਸ	ਸ					
x					2					0			3				

ਅੰਤਰਾ

											ਮ	ਪ	ਨ	-	-		
											ਹੋ	ਸ	ਛਾ	ਸ	ਸ		
ਸੰ	-	ਨ	ਸੰ		ਧ	ਨੁ	ਰੰ	ਗੁੰ		ਰੰ	-	ਸੰ	ਰੰ	ਨੁ	-	ਧ	
ਸਾ	ਸ	ਹੁ	ਸ		ਨ	ਸ	ਕੀ	ਚ		ਈ	ਸ	ਸ	ਫਿ	ਸ	ਰਿ	ਸ	ਸ
ਪ	-	ਧ	ਪ		ਮ	ਗ	ਰ	ਗੁ		ਰ	-	ਸ					
ਪ	ਸ	ਛੋ	ਸ		ਤਾ	ਸ	ਈ	ਸ		ਐ	ਸ	ਸ					
x					2					0			3				

ਕਬਿੱਤ ਸਵੱਯੋ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ।

ਦੀਪਕ ਪਤੰਗ ਅਲਿ ਕਮਲ, ਸਲਿਲ ਮੀਨ, ਚਕਈ ਚਕੋਰ ਮ੍ਰਿਗ, ਰਵਿ ਸਸਿ ਨਾਦ ਹੈ॥ ਪ੍ਰੀਤਿ ਇਕ
-ਅੰਗੀ ਬਹੁ-ਰੰਗੀ, ਨਹੀਂ ਸੰਗੀ ਕੋਊ, ਸਬੈ ਦੁਖਦਾਈ, ਨ ਸਹਾਈ ਅੰਤਿ ਆਦਿ ਹੈ॥ ਜੀਵਤ ਨ ਸਾਧ
ਸੰਗ, ਮੂਏ ਨ ਪਰਮ ਗਤਿ, ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਹੈ॥ ਮਾਨਸ ਜਨਮੁ ਪਾਇ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦਇਆ-ਨਿਧਾਨ ਚਰਨ ਸਰਨਿ ਸੁਖ ਫਲ ਬਿਸਮਾਦ ਹੈ॥੩੨੧॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਦੀਪਕ-ਦੀਵੇ (ਦੀ ਜੋਤੀ)। ਅਲਿ-ਭੋਰਾ। ਸਲਿਲ-ਪਾਣੀ। ਮੀਨ-ਮੱਛੀ। ਚਕਈ ਰਵਿ-ਚਕਵੀ ਦੀ ਸੂਰਜ ਨਾਲ।
ਚਕੋਰ ਸਸਿ-ਚਕੋਰ ਦੀ ਚੰਦਰਮਾ ਨਾਲ। ਮ੍ਰਿਗ ਨਾਦ-ਹਿਰਨ ਦੀ ਘੰਡੇ ਹੇਠੇ ਦੀ ਧੁਨੀ ਨਾਲ। ਬਹੁ ਰੰਗੀ-ਬਹੁ ਪ੍ਰਕਾਰੀ
(ਦੁਖਦਾਈ)। ਨਹੀਂ ਸੰਗੀ-ਸਾਥ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ। ਪਰਮ ਗਤਿ-ਮੋਖ ਪਦਵੀ। ਗਿਆਨ-ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼।
ਦਇਆ ਨਿਧਾਨ-ਦਇਆ ਦੇ ਭੰਡਾਰ। ਬਿਸਮਾਦ-ਅਲੌਕਿਕ, ਅਸਚਰਜ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਦੀਪਚੰਦੀ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾ-14 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਰ	ਗ	ਮ	ਪੁਪੁ	ਮ	ਗ	ਰ	ਮਮ	ਮ	ਪ	ਧਧੁ	ਮਮ	ਗ	ਰ
ਮਾ	ਨ	ਸ	ਜਨ	ਮੁ	ਪਾ	ਇ	ਸ੍ਰੀ	ਗੁ	ਰ	ਦਇ	ਆਨਿ	ਧਾ	ਨ
ਰ	ਗ	ਮ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਚ	ਰ	ਨ	ਸਰ	ਨਿ	ਸੁ	ਖ	ਫ	ਲ	ਬਿਸ	ਮਾ	ਦ	ਹੈ	S
X			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰਰੰ	ਗੰਗੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰ	ਗੁੰਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਦੀ	ਪ	ਕ	ਪ	ਤੰ	ਗ	S	ਅਲਿ	ਕਮ	ਲS	ਸ	ਲਿਲ	ਮੀ	ਨ
ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗਗ	ਮ	ਰਰ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਚਕ	ਈ	ਚ	ਕੋ	ਰ	ਮ੍ਰਿ	ਗ	ਰਵਿ	ਸ	ਸਿ	ਨਾ	ਦ	ਹੈ	S
X			2				0			3			

ਗੁਜਲ-੨ (ਦੀਵਾਨਿ ਗੋਯਾ) ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ

(ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਦੀ ਉਪਮਾ ਕਰਦੇ ਹਨ)

ਦੀਨ ਦੁਨੀਆ ਦਰ ਕਮੰਦੇ ਆਂ ਪਰੀ ਰੁਖਸਾਰਿ ਮਾ॥ ਹਰ ਦੋ ਆਲਮ ਕੀਮਤੇ ਯਕ ਤਾਰਿ ਮੂਏ ਯਾਰਿ ਮਾ॥
(ਹੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸੁਹੱਪਣ ਵਿੱਚ ਦੀਨ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ (ਧਰਮ ਤੇ ਧਨ) ਬੰਝੇ ਹੋਏ ਹਨ
ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਇੱਕ ਅਨਮੋਲ ਰੋਮ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਕ ਤੇ ਪੁਲੋਕ ਦੋਵੇਂ ਜਹਾਨ ਹਨ।)

ਮਾ ਨਮੇ ਆਰੇਮ ਤਾਬੇ ਗੁਮਸ਼ਏ ਮਿਯਗਾਨਿ ਉ॥ ਯੱਕ ਨਿਗਾਹੇ ਜਾਂ ਫਿਜ਼ਾਇਬ ਬਸ ਬਵਦ ਦਰਕਾਰਿ ਮਾ॥
(ਮੈਂ ਉਸ ਮਸਤ ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਤਾਬ ਨਹੀਂ ਝੱਲ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਮੋਹਰ ਦੀ ਇੱਕੋ ਨਿਗਾਹ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਜਿੰਦ
ਬਖਸ਼ਨ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।)

ਗਾਹਿ ਸੂਫੀ, ਗਾਹਿ ਜ਼ਾਹਿਦ, ਗਾਹਿ ਕਲੰਦਰ ਮੇ ਸ਼ਵਦਾ॥ ਰੰਗਹਾਏ ਮੁਖਤਲਿਫ਼ ਦਾਰਦ ਬੁਤੇ ਅੱਯਾਰਿ ਮਾ॥
(ਕਦੇ ਤਿਆਗੀ ਸਾਧੂ ਕਦੇ ਕਰਮ ਕਾਂਡੀ ਤੇ ਕਦੇ ਇਕਾਂਤੀ ਹੋ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਮਿਤਰ ਰੰਗ
ਬਰੰਗੇ ਭੇਸ ਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।)

ਕਦਰ ਲਾਲੇ ਉ ਬਜੁਜ਼ ਆਸ਼ਿਕ ਨਦਾਨਦ ਹੇਚ ਕਸ॥ ਕੀਮਤੇ ਯਾਕੂਤ ਦਾਨਦ ਚਸ਼ਮਿ ਗੌਹਰ ਬਾਰਿ ਮਾ॥
(ਹੀਰੇ ਦੀ ਕਦਰ ਉਸ ਦੇ ਸੱਚੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਸੁੱਚੇ ਹੀਰੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸਾਫੀ ਪਾਰਖੂ
ਅੱਖ ਹੀ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।)

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ

ਹਰ ਨਫ਼ਸ 'ਗੋਯਾ' ਬਯਾਦੇ ਨਰਗਸੇ ਮਖ਼ਮੂਰਿ ਊ॥ ਬਾਦਾ ਹਾਏ ਸ਼ੌਕ ਮੇ ਨੋਸ਼ਦ ਦਿਲੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਿ ਮਾ॥
(ਹਰ ਸੁਆਸ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮਸਤ ਨਰਗਸੀ ਅੱਖਾਂ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਡਾ ਚਤੁਰ ਮਨ ਇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-7 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ							ਅੰਤਰਾ						
1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਰ	-	ਗ	ਮ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸ਼	ਰੰ	ਨ	ਸ਼
ਦੀ	S	ਨ	ਦੁ	ਨੀ	ਆ	S	ਹ	ਰ	ਦੋ	ਆ	S	ਲ	ਮ
ਪ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰ	-	ਧ	-	ਨੁ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸ਼
ਦ	ਰ	S	ਕ	ਮੰ	ਦੇ	S	ਕੀ	S	ਮ	ਤੇ	S	S	S
ਰ	-	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਸ਼ਸ਼	ਨ	ਸ਼	ਨੁ	ਧ	ਪ	-
ਆਂ	S	S	ਪ	S	ਰੀ	S	ਯਕ	ਤਾ	ਰਿ	ਮੂ	S	ਏ	S
ਰੁਰ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨੁ	ਸ	ਮ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਰ	-
ਰੁਖ	ਸਾ	ਰਿ	ਮਾ	S	S	S	ਯਾ	S	ਰਿ	ਮਾ	S	S	S
X			2		3		X			2		3	

ਕਬਿੱਤ ਸਵੱਯੋ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਨਖ ਸਿਖ ਲਉ ਸਗਲ ਅੰਗ ਰੋਮ ਰੋਮ ਕਰਿ, ਕਾਟਿ ਕਾਟਿ ਸਿਖਨ ਕੇ ਚਰਨ ਪਰ ਵਾਰੀਐ। ਅਗਨਿ ਜਲਾਇ, ਫੁਨਿ ਪੀਸਨ ਪਸਾਇ ਤਾਂਹਿ, ਲੈ ਉਡੈ ਪਵਨ ਹੁਇ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰੀਐ। ਜਤ ਕਤ ਸਿਖ ਪਗ ਧਰੈ ਗੁਰ ਪੰਥ ਪ੍ਰਾਤ, ਤਾਹੂ ਤਾਹੂ ਮਾਰਗ ਮੈ ਭਸਮ ਕੇ ਡਾਰੀਐ। ਤਿਹ ਪਦ ਪਾਦਕ ਚਰਨ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ਰਹੈ, ਦਇਆ ਕੈ ਦਇਆਲ ਮੋਹਿ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰੀਐ॥੬੭੨॥

ਪਦ ਅਰਥ:- ਨਖ ਸਿਖ-ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਹੁੰਆਂ ਤੋਂ ਸਿਰ ਦੀ ਚੋਟੀ ਤੱਕ। ਰੋਮ-ਵਾਲਾ। ਫੁਨਿ-ਫਿਰ। ਪੀਸਨ-ਚੱਕੀ। ਪਵਨ-ਵਾਯੂ। ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰੀਐ-ਅਨੇਕਾਂ ਦਿਸ਼ਾਂ ਵੱਲ। ਪਗ-ਪੈਰ। ਗੁਰ ਪੰਥ-ਗੁਰੂ ਦਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਰਸਤਾ। ਪ੍ਰਾਤ-ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ। ਮਾਰਗ-ਰਸਤਾ। ਪਦ-ਪੈਰ। ਪਾਦਕ-ਚਲਣ ਵਾਲੇ। ਪਤਿਤ-ਪਾਪੀ।

ਰਾਗੁ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਮਾਤਰਾਂ-6 ਮੱਧ ਲੈਅ

ਅਸਥਾਈ						ਅੰਤਰਾ					
1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਰਗੁ	ਮਗੁ	ਰ	ਰਗੁ	ਰ	ਸ	ਮਮ	ਪ	ਨ	ਸ਼ਸ਼	ਨ	ਸ਼ਸ਼
ਤਿਹ	ਪS	ਦ	ਪਾS	ਦ	ਕ	ਨਖ	ਸਿ	ਖ	ਲਉ	ਸ	ਗਲ
ਨੁਸ	ਧ	ਨੁਨੁ	ਰਰ	ਰ	ਸ	ਰੰਗੁ	ਰੰ	ਸ਼	ਨਸ਼	ਨੁ	ਧ
ਚਰ	ਨ	ਲਿਵ	ਲਾਗੀ	ਰ	ਹੈ	ਅੰਗ	ਰੋ	ਮ	ਰੋਮ	ਕ	ਰਿ
ਰਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਧ	ਪ	ਸ਼ਸ਼	ਨੁ	ਧ	ਪਧ	ਗਗ	ਮ
ਦਇ	ਆ	ਕੈ	ਦਇ	ਆ	ਲ	ਕਾਟਿ	ਕਾ	ਟਿ	ਸਿS	ਖਨ	ਕੇ
ਮਮ	ਪਪ	ਧ	ਮ	ਗਗ	ਰ	ਰਰ	ਗ	ਮਮ	ਰਗੁ	ਰ	ਸ
ਮੋਹਿ	ਪਤਿ	ਤ	ਉ	ਧਾਰੀ	ਐ	ਚਰ	ਨ	ਪਰ	ਵਾS	ਰੀ	ਐ
X			0			X			0		

Dilip Chandra Vedi

SANGEET MAHA-MAHOPADHYAY, MAHTAB-E-MOSIQI (SANGEET SUDHAKAR),
SANGEET SHRUNGAAN GAYANCHARYA, ETC., ETC.

Teacher of International Repute

Producer Emeritus of All India Radio & T. V. (Retd.)

GOVT. OF INDIA, NEW DELHI

1, Ram Kishore Road, Civil Lines (Behind Indraprastha College), Delhi 110 054

Date : 14 - 8 - 1991

(1) राग मारु की संक्षिप्त स्वरूप

प - नि - ध पम पमग - पधप ग - गरे गरेस

स म ग - स पधनिसं, निसं निधुप - स पधुनि -
धुनिसं - नि धपम पमग -

14. 8. 91

दोनों 'सधपम' दोनों 'धैवत' तथा दोनों निषाद का प्रयोग है।

(2) देख गंधारी टोड़ी में दोनों गंधार व दोनों धैवत लगाये जाते हैं।

"रे नि हरगम, सप धनिसं - निसं निधुप, सप - ग - रे - स"

14. 8. 91

ਪੰਡਿਤ ਦਲੀਪ ਚੰਦਰ ਵੇਦੀ ਜੀ ਨੇ ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਗਾਇਣ ਕੀਤਾ

ਫਿਰ ਇਹ ਹੱਥ-ਲਿਖਤ ਸਰੂਪ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

(ਲੇਖਕ)